

AUTHOR _____

NO. 195

TITLE

פירוש שורשים
[SEFER HA-SHORASHIM]

RR _____

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תש"ע

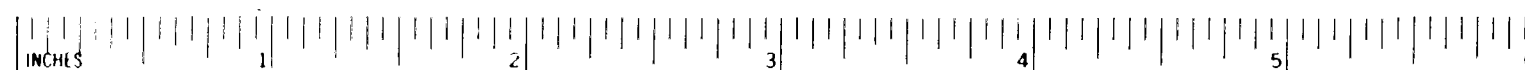
IMPRINT

NAPLES, 1490

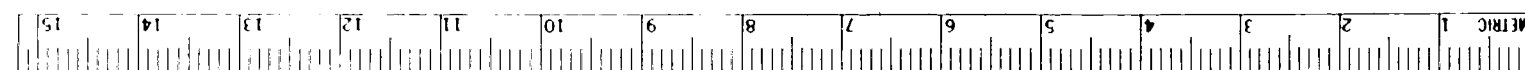
CALL NO.

GOFF, HEB-39; ACC. 72037; ENA

DATE MICROFILMED _____

C 2399

These images are from the collection of the Library of the Jewish Theological Seminary (JTS). JTS holds the copyrights to these images. The images may be downloaded or printed by individuals for personal use only, but may not be quoted or reproduced in any publication without the prior permission of JTS.

FILMED FOR THE JEWISH THEOLOGICAL SEMINARY OF AMERICA

XEROX

University Microfilms, Inc.
A SUBSIDIARY OF XEROX CORPORATION

per ore pene de ore as
SS. eos. Amen. po. po
de ore pene. Amen. Amen
Amen. Amen. Amen.
Amen.

- 75 **David** ben Joseph Kimchi. Sefer Scheraschim. Book of hebrew roots. Napoli, Joseph ben Jacob de Gunzenhausen, 1490. 144 ff. (f. 1 bl. missing.) Fol. Panelled calf (orig. binding). 170 —

Hain 6033 (without seeing it?) Proctor 6734. Freimann Centralbl. Bibliogr. XIX n. 115. Steinschn 4891 (43). Spotted. Some ff. stained.

Heb-39 —: — (—) Naples: [Joseph ben Jacob (H536) Ashkenazi or Azriel ben Joseph Ashkenazi?] 18 Aug.-15 Sept. 1490. f°.

Ref: H 6033, Fav e Bres 263, Pell 4168, Oates 2530, IGI 3182, Pr 6734, GW 8172. — Cassuto p. 28, 33; Cowley p. 150; DeRossi (p. 76) 33; Freimann p. 115; Freimann(Fr) p. 8, 18; Jacobs 73, Marx 21, Schwab 61; St 4821(43); Thea A60, Wach II 221; Zedner p. 200.

Cop: HarvCL, HEHL, HUCL, JTSL, NYPL(J), YUL (—).

אמר דוד בן יוסף בן קמחי הכפרדי

בדר כתבתי בתולדות פ
פחת ספר מכלל דוד

בתחלת חלק הראשון מן הספר שהוא חלק הדקדוק סבת השתדלותי בחבור הזה: והכל לטוב הדלק הראש

בבל אשר יעדתי עליו בדקדוק ובשמוש הלשון בנקוד בחסר ויתר לא חסר דבר כי זהו הטובה עלי

אחל בחלק השני מן הספר שהוא חלק הענין לבאר כל מלה קשה אשר בספריו תו

תורה נביאי וכתובים חדושה ואשר לא אמצא לו חבר במקרא אביאנה מרבינו

או מהנבואה מלשון יוני או הנרי כי כולם מלמדי על לשון עברי כי הוא הקדמו והשלם אך נתבעי אצרכי

לאורך גלותנו: וכן מצאנו רבותינו ז"ל שהיו למדים לשון מלשון באומרים לא הו ידעי רבנ מאי וטאט

במשאטי השמד שמעו לאמתא דר דקאמר לההיא אתתא שקילי טאטיך וטאטי ביתא: דא הו ידעי דה

מאי השלך על ה' יהבך שמעו לההוא טייעא דקאמא לההוא נברא שקול יהבך ושדי אנבלא: ועו

סמכו קצת המצות על לשון אחרת באמרם מאי משמע דהאי יוכל לישנא דדכרא הוא אמר ל עקיבא נש

כשהלכתי לערביא היו קורין לדכרא יונא לא: וכן ארבעה בתים של תפילין אמרו טטפת טט בגדפי שתי

פת באפריקי שתי: וכן אמרו למדין לשון מלשון כהדא ר חייא רבא ור שמעון ברבי ורבי שמעון בן ח

חלפתא שכחון מלין מן הדין תרגומא אתאן לתרגיא דערביא לכלפינון: וראיתי לבאר בחלק הענין הזה נ

נקוד קצת הגלים אשר בספרי הארץ הזאת משובשים: ואני מאשר שקדתי על הספרים המדויקים אשר

הובאו מספרד ספרים הראוים לכמוך עליהם ראיתי להועיל תועלת גדולה לתלמידים בספר הזה ולהאיר

מחשך עיניהם ולהסיד עקשות פיהם ולוונות שפתותיהם בקריאה: וכן אזכיר נקוד משקל פעל כמו ארץ נ

נפן בלך: וכן מזה המשקל שמע נתח צמח והדומים להם: לפי שזה הוא המשקל הגדול שבמשקלים ולא

עמדנו על נקודו כי אם לפי המסורת כפי מה שמצאנו יש בשש נקודות ויש בחמש נקודות: ואע" ש

שיכרתי קצתם בחלק הדקדוק אזכירם הנה כמו שיזכרן בכל שרש ושרש אשר ימצא בו: וכמדומה לי כי

אין מלה בכל המקרא שלא תרמד נקודה מזה הספר או מההלך הראשון או מהחלק השני הזה: וכן אזכיר

קצת כחלוקת בן אשר ובן נפתלי בקריאה ואנחנו כומכים על קריאת בן אשר: והנני משיבוע בשם הנכבד

והנורא כל מעתיק ספר זה שלא יניח ב"צונו פסוק אזור או תיבה אזה מכל מה שימצא בכל שרש ושרש

כי הרבה פסוקים הכאתי שם שיחשב המעיין או המעתיק שהם יתרים שם ולא הבאתם לצורך ואין זה כי

לא הבאתי שם פסוק כי אם לצורך או ללמד על ענינו או בנינו או קריאתו או ללמד על שמוש הלשון וה

והמשכילים יבינו: ועתה אחל לבאר בעזרת המלמד לאדם דעת: **אבב** לראות באבי

הנחל: הדגש להסרון הבית הכפולה ופירו בעצי הנחל: וכן עודנו

יקטף: פירוש בעוד שהנמא בעצו שעדיין אינו נקטף ייבש: ואין לחמוה שכנה הנמא בלשון עץ: ואעפ

שהוא ממין הדשא כי כל דבר שיעלה בקנה יקרא בלשון עץ: וכן הפשתה בפשתי העץ: וכן בדברי רבות

זל קצות שהעליעה באביה אסורה כלומר בעצה שלא נקטפה עדיין: אביב קלוי באש בחדש האביב:

השכולת עם הקנה שלה תקרא אביב על שם הקנה שהוא העץ: וקרב אבי לומר שענין זה מענין אב

המצטרף אל הכן: ואעפ" שאב משרש אבה ואלו שרכס אבב ענינב אחד כי העץ כמו האב המוליד

הענפים והפרי ולפיכך יקרא גם הענף בן: בן פורת יוסף: בנות צעדה עלי שור: ויש מפרשים באבי

הנהל: הפרי: והדגש להסרון נון ושרשו אבב מלשון ארמי ואגביה סגיא: וכן בתרגום בחסרון נון תרגום

פרי איבא: **אבד** הצדיק אבד: הן גוענו אבדנו: ארמי אובד אבי: כי גוי אובד

עצות הכה: כמו אובד בערי: אל נא נאבדה בנפש האיש הזה: באבדן מו

מולדתי: במקור בתוספת נון ענינו ידוע: והוא בודד כשהו מן הקל כי פירוש נכוסק ארמי אובד אבי יעקב

אבי היה אובד וקראו ארמי לפי שר בארם ושם היה אובד כי בצער גדול היה שם עשרים שנה כמו

שהתרעם על לכן ואמר הייתי ביום אבלני חרב וקרח בלילה: וכאשר הפעל הזה מן הכבדים הוא עובר

כמו והאביד שרוד מעיר: אובידה עיר: וכבד אר אבד ושכר בריחיה: ואהללך כהר ג'הים ואבדך: וכבר

בתבנו דקדוקו בחלק הדקדוק: והשם או מצא אבדה: וככמוך לכל אבדת אהיך: ומשקל אור בתוספת

גון אבדון ומות: והפילו הנון ואמרו שאול ואבדון לא תשבענה: ומשקל אחר דג ואבדן: והביא החכם

ר יעקב בן ג'עזר שם במשקל אחר ואחריתו עדי אובד: ככלס ואת היותר החרבנו: נטעתיך שורק

אבה ולא אבה ה' ג'היך: אם יפתוך טאטים אל תובא: האלף תכורת הא ופא הפעל נעלים

וענינו ענין רצון ותאוה: וכן ותפר האביונה: כי היוד לכד והפעל תמורת הא אבה: ופירוש

אביונה בעלת הרצון והתאוה והיא הנפש המתאוה כלומר תפר הנפש גריתה עם הנוף: ויש אומרים

ב' פירוש המלה בבוי לאבר המשגל: וכן העני מאד יקרא אביון לפי שיהסר כל ותאותו ורצונו לכל: וכן

סיר העיניים
איונ

יהושע
ניקרא

יחזקיה

יסעיה נבא האזיז
יננה נקרא

כלק מל איז יחזקא
ניקרא חזק
מכלל חסד
כלק יסעיה
נבא נפל
קלל

א ב

These images are from the collection of the Library of the Jewish Theological Seminary (JTS). JTS holds the copyrights to these images. The images may be downloaded or printed by individuals for personal use only, but may not be quoted or reproduced in any publication without the prior permission of JTS.

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תש"ע

את באהביה תאהבו פתי : והציר מקום פתח והשם אם תעזרו ואם תעזרו את האהבה : אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה : גפלאמה אהבתך לי : אבל לאהבה אתה ארדיך : באהבה : אותה : מקור בתוספת הא : והשם בלשון זכר אהב : וקבוצו אילת אהבים : ומשקל אחר נתעלסה באהבים : האלף בקמץ חטף : והגפרד אוהב בפלס אוהל : וכל שהם מעיקר זה ענינם ידוע : : **אהה** נכתבנו בשרש זה : **אהי** אהי מלכך איפה : אהי דברך מות : אהי קטבך שאול דעתי כי משפט כל אלו להיות אהיה : והאלף מאותיות איתן הנוכפת ופי' אני אהיה קים לעול אבל מלכך אפה : ופי' אהי דברך מות אני אהיה סבת דברך למות ואהיה סבת קטבך לשאול : וענין דברך מן דבר כבד מאד : **אהל** ויאהל עד סדם פי' נטה אהליו כלומר היה נוטה אהליו ממקום למקום ולא קבע לו מקום עד שבה אל סדם : והפעל הכבד הן עד ירח ולא יאהל אפי' עד ירח שהוא מן העליונים יהיה קצפו שלא יאהל כלומר אינו באהליו שהוא הרקיע וכן שאר הכבדי לא זכו בעיניו ועוד נכתבנו בשרש הלל : והשם אשר נבנה הפעל מבנו אם אבא באהל ביתי : והלכת לאהלך : ובא ב בשתי ידיעות בתוך האהולי : כמו ונתן את הערכך והחציו אל מול הר עיבל : ענינם ידוע : ומוזה הענין ולא יהל שם ערבי שמשפטו יאהל והיוד פתוחה להבדיל בינו ובין אם אראה אור כי יהל שהוא ענין אחר ושרש אחר : וענין אחר באהלים נטע' מר ואהלות : מר אהלים : פרשו בו כי הוא הבשם הנקרא בלשון ערבי צב צנדל : והגאון רב סעדיה זל פרש באהלים נטע' כמו באהלים ודומה לו לשון נטיעה על האהל : ויטע אהליו אפדנו : ועל הדרך הזה כאשר ראיתי לצר שתולה בגוה ויהיה אהלים מן אהל כמו בקרים מן בקר : וכמו בשמים מן בשם : **או** והקריב מן התורים או מן בני חיונה : ענינו ידוע וכמו שהוא בלשון הקדש בן לעזין אותו והביא מהם ר' יונה משתנים מחבריהם יש שהם במקום אם כמו או עשיתי בנפשי שקר או איה אהי המשפט : או בנבלת חיה טמאה : והביא בענין איך או נשיש שבט בני מואסת כל עץ : פי' איך נשי והחרב הזאת הוחזרה לכרות שבט בני מואסת שאר העצי : ועוד הביא בענין ויו העטף או הודע אליו חטאתו אשר חטא : או אז יכנע : או לאיל תעשה : ורזיר מתנים או תיש : או חפשה לא נתן זה : כמו והודע ואז יכנע ולאיל וחופשה : ותיש : ולפי דעתי כי לא יצא אחד מהם בדרך חבריהם וכלם ענין אחד ופי' או הודע אליו חטאתו לפי שאמר ואשם שפרושו שזכור כי חטא וישים עצמו אשם : או הודע אליו שלא בזכר מעצמו אלא שהודיעוהו אחרים כמו בן יצא קרבן ומה שאמר רבותינו זל או הודע ולא שיוודיעוהו אחרים במכחיש העדים אבל אם אינו מכחיש אותם מביא קרבן : שכן או הודע אליו מכל מקום : ועוד כי לשון הודע נראה יותר בהודעת אחרים אותו במה שיוודע לו מעצמו : וכן או חופשה לפי שאמר והפדה לא נפדת שפרושו בכסף : או חפשה לא נתן לה בשטר כדברי המתרגם וכן או לאיל פי' או אם הקרבן יהיה איל תהיה מבחתי שני עשרונים וגסכו שלישי ההין : וכן ורזיר מתנים או תיש : כל אחד מאלה זה או הוא מטיב לבת ופי' או אז יכנע כלומר או בגלות יכנע לבבם הערל או מתי : **אוב** אוב וידעיני דרשו אל האובות ואל הידעונים ענינו ידוע בדברי רבו שאמרו בעל אוב אצילי ידיו : וענין שני באובות חדשים פי' נודות או קבקים : **אוד** על אודות הבאר : על אודותי ועל אודותיך פי' על דבר כך וכך או בעבור כך וכך וידוע הוא שהוא מקובץ בויו תיו יהיה הנפרד אודה או יהיה אוד כמו מן בור בורות : כאוד מצל משרפה : הלא זה אוד מוצל מאש משני זמבות האודים עץ שמנדדן בו האש ובלע טידוניר ובו ברי רבו ליטול אוד מבין העצי נפשי איתיד : אמר ר' יונה שהוא כמו אותך ואין צורך אך פרושו בנפשי איתיד וכן אמר אף רוחי בקרבי אשחרך : וכן אפוד ירד בידו שענינו באפוד בידו ירד אתה ירד גוים הורשת שענינו ביד' אבל אפוד ירד בידו יש לי בו טעם נכון אזכרנו בשרש ירד בג' והחכם ר' יעקב בן אלעזר כתב בספ' השלם כי הענין מהובר אל הכנוי שהוא יוד נפשי ויוד רוחי ואעפ' שזכר הנפש והרוח כמך הענין אל הכנוי כאלו אמר אני איתיד וכמותם רבים : ואבכה בצום נפשי : אליו פי' קראתי קולי אל האקרא : וכליותי א אשתונן איעצה עליך עיני כלם הענין נופל על הכנוי : וכן אתה ירד גוים הורשת ותטעם : וצפחת השמן לא חסר חסר נופל על השמן לא על צפחת : וכן קול הקריה הוכה קול נגידים נחבאו : קול שמועה הגה בא באה : קול ה' לעיר יקרא : רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו : כי היתה אליו פני המלחמה : קשת גבורים חתים : נגע צרעת כי תהיה באדם : וכן מנהג הלשון בהרבה מקומות : ואדני אבי עה פי' נפשי איתיד ב בלילה כל זמן שנפשי קיימת בי איתיד בלילה ובעוד שרוחי בקרבי אשחרך : ואמר בלילה כי אז הלב פגוי מעסקי העוים : אזה למושב לו : והשם בכל אות נפשך : ומשקל אחר תאוה נהיה ענין כלם תאוה וחשק : ומענין זה לפי דעתי לביתך נאוה קדש : והאלף מוגעת בחטף פתח והוא נפעל עבר פי' נחשק לביהך שהו קדש : וההתפעל לא תתאוה בית רעך : והתאוה היא בלב והשם במשקל אחד מאוי רשע בדגש ור' יונה בת

הנשע משלי שיר השירים
סיר שמאל שוטרי יצא
משלי משלי
הנשע הנשע הנשע
לך לך
חיוב
תליס ראה
יהנשע בחקתי יהנשע
יפגיה חיוב
כלן תליס משלי
הנשע
ויקרא
שמאל
מלככי ויקרא יחזקאל
ויקרא
בחוקתי שלם משלי קדושים
ויקרא
ויקרא
קדושים
שלם לך משלי
בחוקתי שופטי שוטרי
יפגיה
חיוב תליות יהנשע
זכריה
יפגיה
יפגיה
שמאל תליס
תליס תליס תליס
תליס תליס מלככי
מלככי מלככי ירמיה
עמוס תליס מלככי שמאל
מריע יפגיה
תליס ראה תליס משלי
תליס
ואתחנן תליס

אמר כפה על החזקים ואגמון על החלשים כנמא : או יהיה שם לשלשון כמו שמצאנו בדברי רבו מצא אותו הגמון וקומון : פי שלשון : כדוד נפוח ואגמון יש שפרשו כמו גמא ויש שפרשו לפי ענינו כמו דוד : ויש מי שאמר שהוא כמשמעו מן אגם והוא רמז לאיד העולה מן המים בזמן החרף : **אגן** ויש

באגנות : הם המזרקים : וכמהו אגן הסחר : לפי שתבניתו עגול כתבנית הסדר שהוא הירח : אתה וכל אנפיד : וכל אנפיו אזרה לכל רוח ואת כל מברחיו בכל אנפיו כחרב יפלו : ובתכ אדני אבי : כי האלף נוסף ופי' כנפיו כלומר חילותיו שהם דומים לכנפים : וכבר נאמר זה הלשון על החילות באמרו והיה משות כנפיו ודומה ללשון ארמית הקורין לכנפים גפין והדגש לחסרון דלת גדפין : וכן

מצאנו בדברי רבותי' זל כדלת פרח גדפא ויתיב ליה ברישיה והאלף נוספת : וכן בדברי רבו זל עד כן אנפים : **אגר** אגרה בקציר מאכלה : ויין לא תשתה ולא תאגור : ענינו ענין אסיפה וכן כל אשר במקרא מעקר זה ואגרת פתוחה ענינה ידוע והוא הספר השלוח : וגם היא מלשון

אסיפה לפי שאוספין בה דברים הרבה נקראת המגלה אגרת : והקבין וגם אגרות כתב על אפרים ומנשה : אך לאגורת כסף האלף נוסף והוא כמו גרה וענינו מטבע כסף : וכן פי' המתרגם למעה דככף : **אדב** ולאדיב את נפשך : ענינו כמו ודאיב : והוא הפוך מן דאבון נפש והוא מבנין הפעיל משפט

ולאדיב : כמו לשמיד מעזיבה כמו להשמיד **אדם** אדמו עצם מפנינים : והפעול מן הדגוש מן גבורהו מאדם : עורות אלים מאדמים : ופעל

תרא יין כי יתאדם : והתאר דודי צח ואדום : פרה אדומה : אדומים כדם : והתאר עוד אדמוני עם יפה עינים : ובהכפל העין והלמד ורועה לומ' בו רוב האדמיות : או אדמים : וכן אמרו רבו זל ירקרק ירוק שבידוקי : אדמים אדום שבאדומים : נגע לבן אדמים : לבנה אדמדמת : פתוך ומעורב בשני מראים לובן ואדום :

אדם פטודה : נקראת כן האבן לפי שהיא אדומה עינים ידוע : וענין אדם ואדמה גם כן ידוע ואדם נקרא על האדמה אשר לקח משם : ויבא אדמה בענין ארץ על פני האדמה : ועל השדה ועובד אדמתו : אם עלי אדם תזעק : ועל העזר ואדמה על ראשו : ונשכך לעפר : אדמת עפר : כמו טיט היון : ואדם יקרא על הפרט : אדם כי יקריב מבם קרבן : ועל הכלל מאדם ועד בהמה : את האדם אשר בראתי : ועל קצת הכלל ורחקה את האדם : והוא יהיה פרא אדם : כלומר אדם מדברי כפרא : גם בני אדם גם בני איש : בני אדם הם

המון העם בני איש הם הגדולים : כמו גדעון בן יואש איש ישראל רוצה לומר גדול ישראל וראשם : ובישר ובאדם רוצה לומר ובשאר בני אדם : כלומר באומות : ונתן תרגם ולישראל עבדת פרישן בגו בני אינשא :

וקראו לנשים בלבד אדם כתפארת אדם לשבת בית : ונפש אדם מן הנשים ואדני אבי עה פירש כתפארת אדם כמשמעו : וכן פרשו ויעשהו כתבנית איש כתפארת אדם ולמה לשבת בית לא לצדך אחר : כמו

ויניחוהו תהתיו וממקומו לא ימיש : הרחק מאד מאדם העיר שם עיר : **אדן** לכן ישלח האדון : ואדני זקן : לאדני האדנים : ובאה המלה בלשון תפארת ליחיד אדנים קשה : אם אדוניו יתן לו אשה : ובא חסר היוד יאמר נא אדנינו : אל תלשן עכד אל אדניו : והענין ידוע : והשם הנכבד אדני

בלשון רבים לכבוד והוא קמוץ והוא בסימן רבוי אחד לבד : כמו וקרע לו חלוניו : אורגים חוריו : או היא יוד היחש ביוד מביח אדם אחרי : ולכלי לא יאבר שוע : ואדני שהוא לשון חול הוא בפתח : הנה נא אדני

אבל ויאמר אדני אם נא מצאתי חן בעיניך : הוא קמוץ והוא מחלוקת בין רבו זל יש אומ' שהוא חול : ולגדול שבהם אמר : ויש או שהוא קדש וכן ויאמר לוט אליהם אל נא אדני אומ' שהוא קדש : ומצאנו כי אדני במה אושיע את ישראל : קמוץ ואינו בהפסק : ואפשר כי בפני הזקף נקמץ כי לשון חול הוא כי עדין לא ידע גדעון שהוא מלאך : וענין שני כבר לאדן : שני אדנים תחת הקרש האחד : והאדני לעמודי האדנים היו חלולים והיו נכנסים ידות הקרשים לתוכם : וכן העמודי' והיו סומכי אותם וכן על מה אדניה הוטבעו

יכלומר יסודותיה : **אדר** מה אדיר שמך : נאדרי בכח : נפעל והיוד נוסף : ור' יונה אמר באחד מהפנים שהתיו סימן הנקבה גופלת ועקרו נאדריה והראשון הוא הנכון וענין נאדרי על הימין בלשון זכר או שעמו על השם יתב' : וצי אדיר : באדיר יפול פי' ביד אדיר : בספל אדירים פי' בספל הראוי לשתות בו גדולים ונכבדים : או פי' הרועים הגדולים : כמו אדירי הצאן : והתאר לנקבה להיות לגפן אדרת : כי שדדה אדרתם : והשם אדר היקר : אדר תצטיטון : כשש נקודות : ויתכן להיות כי שדדה אדרתם שם זולתי תאר : והפעל הכבד גדיל תורה ויאדיר : כל אשר תמצא מעקר זה הוא לשון גדולה ועצם גבור

אדרת שער : טלת בעלת שער כמו אותה שקורין אשקלוינה בלע' : וקראוה אדרת לחשיבותה וגדולתה : וכן אדרת שער : ויתכן להיות כמהו אדר תפשיטון : **אהב** וישראל אהב את יוסף כאשר א

אהב אביו : כי אהבך ואת ביתך : ויאהב יצחק את עשו : אכל הבו משרש יתב כמו שאני עתיד לבארו כמקומו יעקב : חמור שנאך אשר אנכי שלחך : אהבו הבו : אבל הבו משרש יתב כמו שאני עתיד לבארו כמקומו בעה' אהבו את ה' : אני אהבי אהב : ואהב את יעקב : והנפעל הנאהבים והנעימים והפעל הכבד ורדפה

חיוכ

מספתי סיר השירי
יחזקאל יחזקאל יחזקאל

ישיבה

משלי תבא

עזרה

לדברי הימים

סמא

סמא תבא

ישיבה חכה

כחוס תרומה ישיבה

משלי סיר חקת מלכי שמוא

זאת תהיה

תריע תריע

תבנה

כח משלי

חיוכ סמא דכא

יחזקאל כראשית כראשית

ישיבה לך לך תליס

סופטים

ירמיה

ישיבה מטות

ישיבה

יהושע ישיבה

עירא תלי ישיבה מספתי

סמא משלי

ירמיה ישיבה

משלי ישיבה עירא

עירא

עירא

סופטים

פקודי תרומה יחזקאל

חיוכ

מליס כשלח

ישיבה כ' סופטים

זכיה

יחזקאל זכרי' כ' מכה

ישיבה

תעליות יחזקאל

יהושע ישיבה

תעליות חלה תעליות דברי הימי

הושע

חיליס משלי מלכי שמוא

אחשורוש

לצדיק: ליהודים היתה אורה: והדומים להם: וכן החשך משל על רוב הצרה: ויש אומרים: כי נגזר מעבין זה את האורי' ואת התמי' ולא נתבדר אצלנו מהם האורי' והתומי' כי ידעת לפי הפסוקי' שהם דבר אחר וזולתי

אזל

מראשיתו: ונקרא השכר אחרית לפי שחזר סוף המעשה: כי אם יש אחרית: ותקנת לא תכרת לתת לכם
אחרית ותקנה אם מצאת ויש אחרית: ומשקל אחר באחרונה יסעו והקבוצ מן אחר אחר מות משה: ויכחו
אכזר באחרי החיית פי כמה שאחרי החיית והוא עץ חחנית: ועץ הבנוים יקבץ בלשון רבי לעולם ואוכד
תשמע: דבר מאחרי: ותבט אשתו מאחרי: פי אשתו שהיתה מאחרי הביטה אחריה: מוכיח אדם אחרי
כול ענין ידוע: ופי האון רב סעדיה בן אמר כי הם דברי האל יתברך מוכיח אדם ללכת בחקת: ולמל
אחרי חן ימצא מבחליק לטון כי הוא מוזהב: ואדני אבי עה פי אחרי שחזר: ופרשו מוכיח אדם שהוא
נסוג אחור חן ימצא: והתאר ליום אחרון: אחרונים אחרונה: ולאיש זולתו ואיש אחר יקחנה בגדים אחרים
בשנה האחרת: שבע שנים אחרות: ונקראת פאת המערב אחר: אחר ולא אכין לו: והים המערבי הים
האחרון: לפי שהפנים הם המזרח והאחר המערב כי פני האדם אל זריחת השמש: ועל סדר זה נקראו
דרג ימין וצפון שמאל: ולמי שמעשיו באחרית והמזנה בא הפעל הכבוד למאחרים על היין: ולא אחר
הזער: ופי למאחרים על היין שמתעבבים כל היום עד הערב על שתיית היין: וכן אמר מאחרי בנשף: וכן
פי מאחרי שבת שמתעסקים כל היום כמלאכתם עד הערב: וכתב אדני אבי זל כי אינו כמו אלה כי בא
יבאל לא יאחר: אבל פרושו לא יסוף. כמו אחרי שהוא סוף: וכן תרגם יונתן יקשיב וישמע לאחור: לסופא
וכן הגידו האותיות לאחור לסופא: כלומר באחרית הימים: ובתב החכמה יעקב בן לעזר וכבר נאמר כי
אחר ונבית ביתך צדדי מזה כמו פלג לשון: וכבר אחר יותר מן המועד: והפעל קל ואחר עד עתה: ונקראו
בני האדם אחרית על שם שנשארו אחריו: ואחריתם בחרב אהרן: ואחריתכן בסדרות דוגה פי בניהם: וכן
ואחריותם בפיהם ידעו סלה: וכן ולא לאחריות: כלומר שלא תשאר המלכות לבנו: ואחריתך בחרב תפול:
פי עמך כי זכר אפך ואוכדך שהוא משל על הראשים: ואם ואחריתך על העץ כי הראש הוא ראשית ותחלה
לעם כי הוא יוצא ונבא לצניהם והעם לאחרית: וכן תרגם יונתן עמך יתרגם ואחריתך תאכל באש ושפר
ארעך: וכן ואחריתם בחרב אהרן אמר על העם: והכנים ידעו ענין אחר בזה השרש: ירבו עצבותם אחר
מחור: ופרש כך יהי רצון שירבו עצבות הממחרים אל המחלוקת: ואיננו נכון כי לא מצאנו משרש מהר
בבין הקל בעין מהירות כי אם מענין מהר ומתן: מהר ימהרנה לו לאשה: והנכון בעיני כי הוא מענין
השני ש אמר לדבר זולתו אחר: ופי הפסוק ירבו עצבות המוחרים ללא אחר כלומר שנותנין לא אחר מהר
ומתן ומקיימים קרבנות ונכסכים נכסים: ואחרית הפסוק יוכיח שאמר בל אסך נכניהם מדם: **אט**
ויהיה אט ענינו בנחת: ויש מפרש ס מזה ואט אליו אוכיל: וענינו בנחת אכילתו: ועוד נכתבו
בשרש נטה: ומהענין הזה והשרש הזה לאט לי לנער לאבשלום: והולכים לאט: ודבר לאט עמך: אתהלה
לאטי: והלמד בהם נוספת והיוד בלאטי נוספת או הוא כנוי המדבר בעדו: ויהודה אמר שאלו הלמדן
שרשיות: ודדשו אל האל ס ואל האטים: מין מאני הכשפים שנעשה בנחת: ויתכן ששרשם אטט כראית
הדג באטים: וכן כתב אדני אבי זל ואמר כי בן יקראו בלשון ערבי אלאטוט: **אטד** גרן האטד:
אטס אונס אונס ממוע דמים ענינו סוהם: וכן אונס שפתי נכון: חלוני שקופי אטומים: כמו
שתנים יונתן פתיחן מלגו וסתימן מלכר: כל רחבים מכפנים וצרים מבחוץ כמו שעושין
אותן היום: ובדברי רבו זל מצאנו בהפך זה: והנני עתיד לזכרו עוד בשרש שקף: וכן פיר והחלונים
האטומות: שהיו צרים לא שהיו סתומים מהכל כי לא יקרא חלון אם אינו פתוח: והכבר כמו פתן חרש
יאנס אונס: **אטן** אטון מצרים: תרגום מיתריהם אטונייהו: ורוצה לומר כי העושה בדיו חטובות
ומתקנות היטב: והוא מסורגל במיתרי הפשתן העשויים בכצרים שם נאים: **אטר**
אל תאטר עלי באר פיה: ענינו אל תסתום: ומענינו נאמר איש אטר יד ימינו: כלומר כתוס יד
ימינו שאינו עושה בה דבר והוא שמאלי: **אל** אל הכל אחיך: אי זה יכשד: אי זה כפר בריתות
אכזר: אי מזה תבא כלם ענין שאלה על הדבר: אך אי לזאת אסלח לך: הוא לשון קריאה
אומד אי לזאת אסלח כי בניך עזבוני וגו': ואין לך צדקה: שאסלח לך בעבורה: או תהיה מלת אי חסרת
כף איך והצלה לומר איך לזאת הרעה אסלח לך כי בניך עזבוני: ואמר ל יונה על אי מזה תבא משפטו
היות מאי זה מקום תבוא ואין צורך רק פי מזה תבא המקום שתבא אי הוא: ובתוספת הא ובדגש היוד
ובצרי איה האנשים: אך איה העדר נתן לך: פי ר יונה כי אינו שאלה לדעת אבל הוא על דרך הפלאה
והפלאה: כלומר ראה מה נחמד העדר הנתן לך ואין צריך רק הוא במשמעו: ופי כי איכה ואיפה מלות
מורכב מ מלות אי: והנכון שהן מלות בפני עצמן: וענין אחר בזה השרש יושב האי הזה: איי כתיים:
איי הגוים: ושמתי נהדות לאיים: ומאיי הים: ענין כלם המחזות שנה או הים מקיפים אותם: וכן המחזות:
שאין נהר או ים מקיפים אותם נקראו גם כן איים: כמו יושב האי הזה: שהוא אומר על יושלים כי פי כלת

משל ירמיה
ירמיה משל כהנא ויחזקאל
סמא
ישיה וירא משל

סמאל ושלח שוטרי אדרי מוס
לך לך ויבא חיוכ
כרבה
משל וישלח
ישעיה
תלי
תבקוק
ישעיה
משל תלי שמואל וישלח
יחזקאל עמוס
תלים ויבא

תלים

משפטים

תלים

מלכים האסע

סמאל ישעיה חנוכ

ישלח

ישעיה

ניח

ישעיה משל מלכים

יחזקאל

תלים משל

תלי סופטים

כרמית קהלת ישעיה

חיוכ

חיוכ

כרמית קהלת

ישעיה ירמיה

ישעיה ישעיה

יחזקאל יחזקאל
 תליס
 יחזקאל יחזקאל
 תרומה
 יחזקאל
 תליס
 יחזקאל יחזקאל יחזקאל
 ניצח
 יחזקאל
 יחזקאל יחזקאל

משלי ניקח

לחיי שרה לק לק
 סיר השירים לחזק
 סיר השירים יחזקאל סיר השיר
 נשא לק לק יחזקאל ניצח דבר
 תליס
 ניצח שמיני
 שמיני מטות
 יה שצ
 זכריה חזק

הנשיע
 מקץ משלי
 כסלה תליס חלבים חלבים
 חלבים חזק ישיעיה ירמיה
 סמאל סיר השירים
 דניאל שפטים שמואל
 דניאל סיר דברי הימים ב חסד
 יירא קהלת ניצח מטות
 דברי הימים חזק חלבים

חלבים חיי שרה ניצח
 ניצח מטות
 תולדות יצחק
 חלבים חזק

כי תשא חלבים
 חלבים חזק

חלבים חזק
 חלבים חזק

ירמיה חזק
 תנא קהלת

ושמואל אמר עזים הנדלקים באחזה: וענין שני ואמר אח: ענינו צער ואכל: ומוזה אח עשויה לברק: ורבי
 אחי רבי משה פרשם מן אנה ויהיה חסר הנון כמו בן אמה מן אמת: וענין שלישי האח האח ראתה עיבנו
 יען אמר עליכם האויב האח: יען אשר אמרה צר על ירושלי: האח: ענינו שמחה וגילה ויש לפרשם מהענין
 השני והוא הנכון בעיני: וענין רביעי ועשה אח מאחת מאלה שהוא כמו אחד ויש מפרשים אח ממש כי ב
 כל דבר יקרא אח כנגד חברו: וכן ביריעות אשה אל אחותה: ויונתן תרגם כמשמעו: ויעבד לאחוזי מחדא
 מאלין: והבנים ר' יונ' בזה הענין אח לא פדה יפדה: ולפי דעתי שהוא אח ממש ופרשו כי לא יפדה איש
 את אחיו מן המות: **אחד** אחד היה אברהם: ונגרעה האלף ודבר חד את אחד: והיו לאחדים ב
 בידך מחברים בדבר אחד: כימים אחדים כלומר היו בעיניו כימים מעטים: ולפי שהאחד מ
 מעוט המספר יבנו הדבר המועט באחד: והתאחד הימיני התבודדי באחד המקומית: ומוזה העקר והענין
 אל תחד כבודי וכן אל יחד בימי שנה: ודגש הדלת לתקון הקריאה לפי שהמלה מלעיל כמו שכתבנו ב
 בחלק הדקדוק: וטוב הוא שיהיה אל יחד בימי שנה משרש חדה מענין שמחה: אבל אר תחד כבודי מזה
 השרש בפלס אני אחבי אהב: אחת אל אחת: משפטו אחדות: ותחסר הדלת והתיו סימן נקבה: ולפי דעתי
 שמלת אחת גזרה בפני עצמה ולא נגזרה ממלת אחד כי אם ממלת אח ועשה אח מאחת מאלה ותאמר אח
 לזכר ואחת לנקבה: אבל מגזרת אחד לא מצאנו מלה לנקב: וית' כמשמעו: ויעבד לאחוזי מחדא מאלין
אחה ולרבקה אח קמוץ: ובהסמכו אחי אשכל ואחי עבר והיורד תמורת הא למד הפעל והוא הנפקדת
 ממלת אח נהפכה וו בנקבה: אחות לנו קטנה הווי תמורת הא למד הפע' וחתיו לנקב: ולאחותו
 הבתולה: אחותי רעיתי: אחותך הקטנה: מה נעשה לאחותנו ככל הכנוי האלף בשבא ופתח ובא אח האל'
 בפתח לבדו לאחיו ולאחותו: ולרבים אחים אנחנו אחיך אחיך אנשי גאלתך: אחי מאין אתם: אחינו המסו
 את לבבנו: ככלם הא' בפתח ובהפסק אספרה שמך לאחי האלף בסגול וכן אחיו בסגול לעולם מפני קמץ
 החית: ויראו אחיו: ובבבני הרבים אחיכם האלף בשוא ופתח: וכן עם אותיות השמוש ואחיכם כל בית יש
 ישראל: ובא אחד הא' בפתח לבדו וכאחיכם בני ישראל: וכשנכנס עריו הא השאלה האחיכם יבאו למלחמה
 וכבר כתב השע' בחל' הדקדוק בשער השמות: ולרבו אחיות את אחי ואת אחיותי ה' תמורת הא למד הפע'
 והיוו וחתיו סימן הרבות: והשם להפר את האחות: וענין שני מזה השרש ישגא אחו בלי מים: כי היוו למד
 הפעל תמורת ההא והוא שם צמח שדועין אותו בהרבות הנקרא בדברי רבותי זל' אספסתא: ולרבים כי
 הוא בין אחים יפריא ומשפטו אחוים: ויש מפרשי אותו מענין אח והוא הנכון בדרך הדקדוק: ותדענה ב
 באחו הבית בו נוספת בבית לחמו ברחמי ושתו בין ככבתי או יהיה מקום הצמח נקרא על שמו והבית
 משמשת: **אחו** חיל אחו: אחות שמורות עיני: ויאחז את הבית: לבלתי אחוז בקירות הבית: ל
 ולא יהיו אחוזים בקיר הבית: לאחוז בכנפות הארץ: צירים וחבלים יאחזון: החת בצירי
 מפני ההפסק: הלא חבלים יאחזוך כמו אשת לידה החית בחטף סגול: ויגוזו יד ימין יואב: אחוזי חרב זה
 הפעול בו ער דרך חגור בלי מלחמה: לבוש הבדים ואחוז בפירגשי: ואחוז לך אחד מהנערים: ואחוזי ב
 בה: החת בקמץ חטף: אחוז לגר שועלים: בית אב אחד אחוז: לאלעיר: ואחוז אחוז לאיתמר: אחוז בחבלי
 בוך והנפע' נאחו בסבך בדגים שנאחזים ויאחזו בה: ובהרפות אלף ונאחזו בתוככם: והפעל הכבד ובבש
 בזהב לבטא מאחזים: וכבד אחר מאחז פני כסא ענינם ידוע ופי' ויאחז את הבית קרה אותו בעצי ארזים:
 וכן תרגם יונתן וטלל ית ביתא: ואמר בו לשון אחיזה לפי שהקורות אחוזות בכותל זה ובכותל זה שכנגדו
 כמו שאמר גם כן לבלתי אחוז בקירות הבית: ומענין זה אחיזה תנו לי אחוזת קבר: והיו רכס לאחוזת נק
 נקראת הנחלה כן לפי שהאדם נאחז במקום ומוחזק בעבודה כמו שאמר ויאחזו בה: ונאחזו בתוככם: וא
 ואחוזות מרעהו: שם איש: והמסורת עליו לי שום בר נש ודעת התרגום: וסיעת מרחמוהי ונקראת חבורת
 האיש אחוזה לפי שנאחזים בו ולא יפרדו ממנו בצאתו ובבאו: **אחל** אחלי אדוני: אחלי יכוננו
 דרכי פרשם ר' יונה רשון תכלית: כלומר תכלית מה שאפשר שיועיל לו ומה שיוכל לע
 לעשותו שיעמוד לפני הנביא: והנכון בעיני שיהיו מענין ויחל משה חלו נא פני אל ומשרשם שהם ענין ת
 תחנה ובקשה והאלף נוספת ויאמר לאחד אחל ולרבים אחלים ובסמך אחלי אדני ופרשו תחנות אדני ו
 ובקשותיו יהיו לפני הנביא אטר בשמרון אז יאסף אותו מצרעתו: וכן פי' אחלי יכוננו דרכי: כלומר תחנות
 ובקשותיו שייכוננו דרכי לשמור חקך בדרך תכין לבם: ורבי האי זל' פרשם כמו אשרי ואשרי: וכן תי' אחלי
 וילכו אחורנית: ואתה הסבות את לבם אחורנית: פי' רבי סעדיה זל' ה
 שהיה עד עתה אחורנית: ואדני אבי זל' פרש הסבות את לבם אחורנית
 מאמונת הבעל כי הכירו כי שקר נסכו: ומשקל אחר וילכו לאחור ולא לפנים וקבוצו אחורים אחורי
 המשכן ומשקל אחר ואחר כן תבא אליה: ומשקל אחר טוב אחרית דבר

אימים: נשאתי אימך: האימים לפנים הם הענקים: ונקראו כן שתפול אימה ופחד מהם על רואיהם: וכאומי
 יתהוללו הם הפסילים וקראם אימים על דרך גנאי כמו עצבים או נקראו כן לפי שהעובדים אותם יפחדו
 מהם וענין כלם פחד ויראה **אין** מאין אתם: מאין יבא עזרי: ענינו על שאלת מקור כמו אנה וענין
 אהר כמו לא ואם אין מתה **אבני**: הוי כי גדול היום והוא מאין כמוהו ונרפיון עין הפועל
 אין זולתך לאין נכון לו: מאין כמוך: הן אתם מאין כלו מאפס: כאין שפכה אשורי ענינו כמעט כלו מאפ'
 זמן ואין יש פה תהיה ידך כמו אין בצירי כמו בן ובן ביר ונר ריש וריש והוא על דרך שאלה כלו והלא יש
 תהיה ידך: אך בלתי לא תשמש בפני שלא תשמש בלתי אין: ואין במקומו שלא תשמש לא ואעפ' ששניה ענין
 אחד כי לא תאמר אין על העובדי לא תאמר אין בעל ואין ינעול אך תאמר לא פעל ולא ינעול
 אך בלתי אין נופלת על השמות ועל המילין כמל ענין ועל בינוני בדרך הודעה או בדרך הכתר
 בדרך הודעה כמו אינו נותן לבם תבן ואם
 אינך משיב ובדרך ההסתר ואין דובר אליו דבר ואין אומר השב רל אין מי שדוב אליו דבר אין מי שאוכר
 השב ובאה בלתי אין על העתיד כי אין הכלך יוכל אתכם דבר לפי שכלת יוכל אעפ' שהוא עתה הוא במקור
 בינוני שהוא התאר כמו שבאר רבי מן העתידים במקור הבינונים וז' פיוכך נקשרה בו בלתי אין כי הוא כמו
 שיאמ' אין וכלך יוכל אתם דבר ואעפ' לא נהגו בזה השיבו כדי שלא ישעיהו אד' להשתמש בו עם מי שהו'
 עתיד לגמרי גם יתכן לומר כי אמ' כן לפי שנקשרה בלתי אין עם הכלך לא אם יוכל רל אינו הכלך שיוכל
 אתכם דבר ובלתי לא נופלת על העונדים והעתידיים ככל ענין וכן על הבינונים כמו ולא יודע עול בשת
 שהוא מופ' עד אדם מיוחד: אבל באמרו אין רואה ואין מקיץ אם היה אומ' לא רואה לא מקיץ לא היה מתבונ'
 החפץ כמנו א' א' היה מתבונן שהוא אומ' על אדם מיוחד באמרו כלו זה לא רואה ולא מקיץ ועל השמות
 אם ת' הודעה עמו שיבא על דבר מיוחד כמו כי לא דבר רק הוא בבם כי אם לא היה אוכר' מרת הוא
 שהוא הודעה מן ההודעות לא היתה בלתי לא נופלת על דבר אך היינו אוכרים אין דבר רק ככם כמו אין
 דבר היה: וכן והוא כן לא חכם בלתי הוא יחד הנדבר לפיכך אמר לא חכם ואלו אמר אין חכם לא יתבונן
 כמנו על אדם מיוחד אלא על כלל כמו שיאמרו אין חכם בעיר אלא אם יאמ' כן עם הודעת הכנוי והוא כן
 אינו חכם אבל כשאמר לא אדנים לארה יתבונן גכ' החפץ כמנו כמו אם היה אוכר' אין אז ונים לארה
 ולכן בלתי לא אינה נדבכת עם הכנוי כמו בלתי אין ועל זה הדרך והדוכה לו תמצאם בין ותדע:
איפה ואיפה ובכמוך איפה הקלי הזה ובא בכמוך נאפה שעורים
 ובכר זכרנוהו עם דומהם בחלק הדקדוק והיא מדה ידועה
 אצלם שהוא שלש סאין והיא מדה היבש: וכלה בזה השרש מענין אח ובמשקל אחר איפה היית ביסדי ארץ
 כמו אנה מי אפה הוא הצד ציד תחבר וו התוספת ומשפטו מי ואיפוא וכן שמש ירח עמד זבולה משפטו
 שמש וירח ופי' הפסוק מי הוא ואנה הוא הצד ציד ויבא לי' ובענין שאלה אחר איפה האנשי אשר הרגתם
 בתבור כלום כה תאמר: ובענין אחר כה לך איפוא: ולך איפוא ענינו עתה ויש אוכרים כי המלה הזאת
 מורכבת משהי מ' ו'ת איפה כי פה הוא מקור ואי שאלה ענינו ואנחנו לא נזכרנו עליה שיהיה שרש המלה איף
 בא שקרוב אצלנו להיות מדה אחת נאמר על ענינו משתני כמו שכת' ואם תהיה מורכב ממלת פה אשרי'
 לא היתה נמצאת המלה וה' א' בי אם בענין אחד ונהלפה המלה הזאת בכתיבה אבל בקריאה היא אחת
 פעמים עם והא כמו איפה הם רועים: אפה האנשים הידועים: איפה שמו' ודוד ויאמר לו הכלך איפה הוא
 וארה איפה הם: איפה לא שגלת ואיש אד' ידע איפה אתם: ואיפה ישרים נכחדו: איפה היה: איפה דקטת ארה
 עשרה הם כתובים הא על פי הכסורת והקברה וארבעה כתובים בו אם לא איפו: מי יתן איפו: דעו איפו:
 איפו תקוה ויאר איפוא כתוב בה **איש** מכה איש ומת: אשרי איש ירא את ה': אשרי האיש
 אשר לא הו'ך כולל זכר ונקבה איש
 זכר אשה כשיוצא ענין הפסוק עריו וקבוצ' איש אליכם אישים אקרא ונדגשה שין אשה להכרון ה' וגו' ה'
 באיש ובכמוך הוקר: אשת אוריה: אשת נדנים: ופעמים בא אשת בכוכרת נפל אשת: אשת יפת תאר: נכו
 אשת לידה אשת בערת אוב: ועכ' הגנוס הבה את אשתי: את אביכלך ואת אשתו: הגה אשתך כולם בחירק
 האלף ונא בסגול האלף אשתך כגפן פוריה: וז' קבוצ' מן אשה אשות הזיבה: אבל נשים הוא משרש אנש ו
 וסם נכתבו ועל הכלל באה איש איש ושרא וכל דבר יקרא איש ואנה ואעפ' שאינו אדם נמו שנ' בכרובי'
 ופניהם איש אל אחיו ובידיעות אשה אל אחותה ובכוכבים איש לא נעדר: ובכוכבה איש ואשתו והנדול
 וכלל הדב' וראשו יקרא איש כמו אך אמרו נדעון בן יואש איש ישראל רל גדול ישראל וראשו: הלא איש אתה
 וזי' כמוך כישראל כלו הלא גדול אתה: ה' איש מרחמה כלום גדול ובעל מרחמה: אם תמצאו איש כלו איש
 גדול בעל מעשים טובים ופי' לפניו אם יש עושה משפט וצדקה: וכן גם בני אדם גם בני איש בני אדם אמר
 על ההבון ובני איש על הגו' ולי'ם: ואישה זקן בעלה ואם

אינו תלוי הדברי ירמיה
 יצא תילים
 יצא ירמיה
 יסעי עזרא ירמלי יסעי תלוי
 שמאל

אלה שמות
 יצא אינו יסעיה
 שמאל

שמאל
 יסעי

מלכים
 קדושי שמאל רות

אינו
 תולדות חבקוק
 טבטים
 יסעי תולדות

יצא פמול פמול
 יסעיה ירמלי אינו רות
 אינו אינו
 אינו מנכמי תלוי כ'

מלוי
 שמאל מלוי תלוי תצא
 ירמי כמול יצא יצא לך לך
 מלוי יחזקא

תרומה כ' יסעי כ'
 ספנים כמול
 כמול ירמיה
 תילים
 מלכים

משל פמא כ

קחלת קחלת

ינכ ירמיה

ראה ישעיה

ישעיה מעט

בראשית חינוכ

משל כראשית

חינוכ

פראשית

ירמיה

מלכי ראה חכה

אקתי אקתי שיר השירי

מלכים

חכז ירמיה אקתי

פיר השירים מלכים

תלס תלס

חכז תבא

תלס ישעיה

טלס תלס ימי

חינוכ

יחזקאל

יחזקאל יחזקאל

יחזקאל

ישעיה

ישעיה

ישעיה ראה

ימי ירמיה תלס

משל שיר השירים

תלס

פיר השירים יחזקאל

מלכים

שפעס ירח

יחזקאל יחזקאל כ

מקוק שיר לך משל

תלס טלס

חינוכ

אי מחוז ולרזונים אי שבר חסר נון ומשפט אין שבר וכן אי כבוד : משפטו אין כבוד : ואם הוא כחידק
במו ואין יש פה תחת ירך ויתכן לפרש שניהן כמו איה ומלת אל למלכים עומדת במקום שנים ופי ואר
לרזונים שיאמרו איה שבר לשתות : וכן אי כבוד כלומר איה כבוד שאיגנו בישראל היום : וענין אחר אי
לך ארץ שמלך נער ואילו האחד שיפול ענינם אוי ואי לו היא מלה אחת מורכבת משתי מלות : ימלט
אי נק פי ר יונה איש גקי : והנכון שהוא כמו יושב הארץ הזה שהקדמנו ופי כי הנקי ימלט כל הארץ בזכותו
ואת האיה והדיה למונה שם העוף ואו שהוא נקרא אגסא בלע : ופגשו ציים את אי : שם חיות יותי וענה
איים באלמנותיו וינצפו חתולים : ויש מפרשים איים כמו ואת האיה אגסא בלע **איב** ואיכתי
את אויבך : והשם ואיבה אשית : ענינו ענין שנאה **איד** הלא איד **איב** לעול :
גם אי באידכם אשחק : ענין צער ומקרה רע : וענין
כלומר עי ידי גשם שהשקה את כל פני הארץ : הצמיח חבה העשבים והעצים : וכן יזקו מטר לאידו :

ופי אדני אבי עה יזקו העננים מטר בעבור אידו והוא העשן העולה מן הארץ בעבור החום קרא בערבי
בוכאר בכור בלע : והוא איד יעלה מן הארץ כי כאשר יערה אותו האיד מן הארץ ויפגע בעננים ירדו ה
הנשמים ימשל ל עשן העולה מן הקדירה כשיעלה למכסה יזלו מיד מים : ופי רבי סעדי זל ואיד יעלה
ולא איד ואין עומד במקום שנים : וכן פי כי לא היה בתחיל העולם דא אדם שיודע ולא איד שיעלה אלא
ברא חבה בגזרותיו הכל מתוקן : ונכון הוא זה הפרוש מכל אשר מפרשים בו **איד** איד תאמרי
לא נטמאתי : ובתוספת הא אהה ה איבה נעשה : איבה נדע את הדבר : איבה ישבה
הכף כי איבה אוכל וראיתי ואיבה אוכל וראיתי והם מדרע ומלעיל : איבה אלבשנה : איבה אטנפ :
כולם עני אחד : אבל יש מהם שאלה על תכונת הדבר היאך נעשה : והוא איבה נעשה : איבה נדע הדבר :
איבה יעבדו הגוים האלה : ויש מהם שאלה על דרך התיבה והוא : איבה ישבה : איד תאמרי : איבה אוכל
איבה אלבשנה : ויש בלשון אגה איבה תרעה : איבה תרביץ : ובחולם ויאמר לבו וראו איבה הוא : ענינם
אגה תרעה : אגה תרביץ : אגה הוא : **איל** כגבר אין איל : פי כח : וכן אילותי לעזרתי חושה : אבל
הוא כסים נקבה כמו עזרתי : ופעמי
עין הפעל נחה יש לאל ידי : ואין לאל ידיך : כי יש לאל
ידם : ושש במשק אח : אול בפלס אור : ובריא אולם ופי ובריא כחם : והתאר האלה : כלו התקף : מי כמוב
באלים : הבר לה בני אלים : והם המלאכ ס ובני איגנו סמוך כמו בני שלשים : או הם הככבים ובני כמוך
ואומר בני על הככבים ואלים על המלאכ ס כמו שאומר ברון יחד נככי בוקר ויריעו כל בני אלים : וכן
ואתנהו ביד איל גוים : והוא כתוב ביד למדינחאי והמסרת עליו לית מרא בחול : ופי תקיף הגוים והו
גבוכד בצר : וכן ואת אילי הארץ לקח : תקיפי הארץ : והוא כתוב ביד : אבל ידכרו לו אילי גבורים : בלא
המסורת עליו לית חסר : ור יהודה כתב ונכתב התאר בי ידכרו לו אילי גבורים : ואולי הסוגר טעה וחסר
בי אולי הוא כתב כן ונכתב התאר בי ואתנהו ביד איל גוי ואכ כתב אילי הארץ : ואילי גבורים : ולא כתב
עליהם מי ביד ומי בלא י : ועל איל גוים אמר שנכתב בי : וכן הוא כתוב ביד וסדינחאי אבל למערכאי
הוא חסר : ובדי הוא אותו חכם שגדינחאי לזכות בכל אשר גובל כי הוא האיר עיני כל הבאים אחריו בד

בדקדוק ולשון המקרא : ואמת כי מצאנו במקצת ספרים אילי גבורים ביד אלא שאחנו סומכי על הבטרה
אשר בספרים אש מצאנו חסר : והמסרה עליו לית חסר : וקורא והם אילי הצדק : תקיפי הצדק : או יהיה
אילי מן אלה ואילים לפי שאמר מטע ה להתפאר : ומצרים אדם ולא אל : ולא מלאך : ויתכן להיות מן הש
השרש הזה כאלה גובלת עליה : כי יבושו מאלים והדומים להם : ועוד נכתבם בשר אלה : איל וצבי : א
אילה שלוחה : גם אילת בשדה : על משקל עזרת : כאיל תערוג על אפיקי מים : בא בלשון נקב כי איל הוא
שם כלל כולל זכרים ונקבות : כמו ויהי לי שור וחמור : ואמר לשון נקבה רל עדת האילים כי האילי ירכו
ביחד הרבה עדרים עדרים והיא חיה ידועה : וכן על דרך משל אילת אהבים ויעלת חן : או באילות השדה
אילת השחר : והוא כוכב הבוקר : ויש מפרשים אילת השחר מהענין הראשון כיומר בכח עלות השחר :
והבון שהוא אילת השחר משל לכנסת ישראל כמו שהמשיל אותה לאילת בשיר השירים : וכן שחר כמו
מי זאת הנשקפה כמו שחר : וכל המזמור הוא על כנסת ישראל בגלות : איל תמים מן הצאן : הכבש
הגדול יותר מן שנה יקרא איל : ומאה אלף אלים צמר : חסר הנסמך ופי אלים אילי צמר כלום בעלי צמר
שלא היו גזוזים : איל פארן : עם ארון מצב אשר בשכם : באלוני מורה כמו שאמר התרגו מישר ופי איל
מצב שהיה באותו המישור דבר מוצ : כגון אבן או זולתה : ויחס המישור אל אותו הדבר המוצב להכרת
המקום בו האיל מוזהב חמישית : ואל איל תימורים : ומדה אחת לאילים מפה וכפה : ענינם מוזהב
ואילימיו : ענינם כפה **אום** איום ונורא : איומה כנגלות : והשם והנה אימה : ובסמוך אימת
מלך ובקבוץ הנקבו
בישועתה : ובקבוץ הזכרים יחלך עליו אים

בדקדוק ולשון המקרא : ואמת כי מצאנו במקצת ספרים אילי גבורים ביד אלא שאחנו סומכי על הבטרה
אשר בספרים אש מצאנו חסר : והמסרה עליו לית חסר : וקורא והם אילי הצדק : תקיפי הצדק : או יהיה
אילי מן אלה ואילים לפי שאמר מטע ה להתפאר : ומצרים אדם ולא אל : ולא מלאך : ויתכן להיות מן הש
השרש הזה כאלה גובלת עליה : כי יבושו מאלים והדומים להם : ועוד נכתבם בשר אלה : איל וצבי : א
אילה שלוחה : גם אילת בשדה : על משקל עזרת : כאיל תערוג על אפיקי מים : בא בלשון נקב כי איל הוא
שם כלל כולל זכרים ונקבות : כמו ויהי לי שור וחמור : ואמר לשון נקבה רל עדת האילים כי האילי ירכו
ביחד הרבה עדרים עדרים והיא חיה ידועה : וכן על דרך משל אילת אהבים ויעלת חן : או באילות השדה
אילת השחר : והוא כוכב הבוקר : ויש מפרשים אילת השחר מהענין הראשון כיומר בכח עלות השחר :
והבון שהוא אילת השחר משל לכנסת ישראל כמו שהמשיל אותה לאילת בשיר השירים : וכן שחר כמו
מי זאת הנשקפה כמו שחר : וכל המזמור הוא על כנסת ישראל בגלות : איל תמים מן הצאן : הכבש
הגדול יותר מן שנה יקרא איל : ומאה אלף אלים צמר : חסר הנסמך ופי אלים אילי צמר כלום בעלי צמר
שלא היו גזוזים : איל פארן : עם ארון מצב אשר בשכם : באלוני מורה כמו שאמר התרגו מישר ופי איל
מצב שהיה באותו המישור דבר מוצ : כגון אבן או זולתה : ויחס המישור אל אותו הדבר המוצב להכרת
המקום בו האיל מוזהב חמישית : ואל איל תימורים : ומדה אחת לאילים מפה וכפה : ענינם מוזהב
ואילימיו : ענינם כפה **אום** איום ונורא : איומה כנגלות : והשם והנה אימה : ובסמוך אימת
מלך ובקבוץ הנקבו
בישועתה : ובקבוץ הזכרים יחלך עליו אים

בדקדוק ולשון המקרא : ואמת כי מצאנו במקצת ספרים אילי גבורים ביד אלא שאחנו סומכי על הבטרה
אשר בספרים אש מצאנו חסר : והמסרה עליו לית חסר : וקורא והם אילי הצדק : תקיפי הצדק : או יהיה
אילי מן אלה ואילים לפי שאמר מטע ה להתפאר : ומצרים אדם ולא אל : ולא מלאך : ויתכן להיות מן הש
השרש הזה כאלה גובלת עליה : כי יבושו מאלים והדומים להם : ועוד נכתבם בשר אלה : איל וצבי : א
אילה שלוחה : גם אילת בשדה : על משקל עזרת : כאיל תערוג על אפיקי מים : בא בלשון נקב כי איל הוא
שם כלל כולל זכרים ונקבות : כמו ויהי לי שור וחמור : ואמר לשון נקבה רל עדת האילים כי האילי ירכו
ביחד הרבה עדרים עדרים והיא חיה ידועה : וכן על דרך משל אילת אהבים ויעלת חן : או באילות השדה
אילת השחר : והוא כוכב הבוקר : ויש מפרשים אילת השחר מהענין הראשון כיומר בכח עלות השחר :
והבון שהוא אילת השחר משל לכנסת ישראל כמו שהמשיל אותה לאילת בשיר השירים : וכן שחר כמו
מי זאת הנשקפה כמו שחר : וכל המזמור הוא על כנסת ישראל בגלות : איל תמים מן הצאן : הכבש
הגדול יותר מן שנה יקרא איל : ומאה אלף אלים צמר : חסר הנסמך ופי אלים אילי צמר כלום בעלי צמר
שלא היו גזוזים : איל פארן : עם ארון מצב אשר בשכם : באלוני מורה כמו שאמר התרגו מישר ופי איל
מצב שהיה באותו המישור דבר מוצ : כגון אבן או זולתה : ויחס המישור אל אותו הדבר המוצב להכרת
המקום בו האיל מוזהב חמישית : ואל איל תימורים : ומדה אחת לאילים מפה וכפה : ענינם מוזהב
ואילימיו : ענינם כפה **אום** איום ונורא : איומה כנגלות : והשם והנה אימה : ובסמוך אימת
מלך ובקבוץ הנקבו
בישועתה : ובקבוץ הזכרים יחלך עליו אים

יחזקאל פמנא
 חלוינו
 יעציה ב'
 נירא משני
 יחזקאל
 שמות תליס
 משני גר'ס
 משני
 חיוכ
 חיוכ
 חיוכ
 ירמיה עמוס
 יא
 יעציה
 פמנא כחמשני תליס
 יחי חיוכ
 פמנא
 פמנא ב'
 משני
 תליס קהלת חסד
 חנוך ורמיה ב'
 קדושים חיוכ
 מיכה
 פ'טטים
 הנוצ יעציה מלכס
 תגלדנא כנכיס חיוכ
 חיוכ ירמיה
 יא יחזקאל מלכס
 ניקרא יעציה
 יעציה שופטים יחזקאל
 יחזקאל
 יחזקאל

ארי נסיבן זויא מנהון: וכן כלשון הזה בדברי רבותינו ז"ל כמה לוחות אוכלות בארון ששה יובענין בריתת
 החרב ואכלה חרב: הלנצח תאכל חרב: ותיו תאכל כנגד החרב כלומר אם חרבך תאכל לנצח: וח
 וחרבי תאכל בשר או פירושם אכילה ממנו דרך משל כמו שאמר אשכיר חצי מדם: וכן אמר חרב לה' מלאה
 דם הדשנה מחלב: ושלא נזכר פועלו מהדגוש חרב תאכלו: פירוש בחרב תאכלו כלומר אם תשמעו טוב
 הארץ תאכלו ואם תבאנו לא תהיו אוכלים כי אם אכולים לחרב: ונקרא גם כן הסבין מאכלת על שם שהוא
 אוכל ובכלה: ויקח את המאכלת: ולרבים ומאכלות מתלעותיו וכלם שהם משרש אכל ענין אחד הם כי א
 אכילת הלחם וכל מאכל כליון ובעור והשחתה הוא: ובתב אדוני אבי ז"ל משרש זה וענין זה להכיל למען ב
 ברוך: ומשפטו להאכיל: **אכ** אכן גודע הדבר: אכן באדם תמותון ענינו לאמת הדבר ולקיימו:
 ויש מפרשים המלה כשתי מלות אם כן: ולא יתכן זה הפי' בכל מקום שהוא אכן: **אכף**
 כי אכף עליו פיהו ענינו לפי דעתי כמו כפף מן ה' זוקף בפופים: ויהיה אכף וכפף אחד כמו
 אמל ומלל בענין אחד: ופירו' הפסוק נפש עמל עמלה לו: פי' נפש העמל עמלה לערכו: כי אכף עליו פיהו:
 ז"ל בי פיהו אובך עריו ומבקש לו אכילה בכל יום: הנה כי נפש העמל עמלה לערכו לאכילתו כדרך כל ע
 עמל האדם לפיהו: אבל ואכפי עליך לא יכבד אינו מענין זה כי האלף נוסף והוא כמו וכפי: ולפי שאמר
 איוב כנגד המקום כפך מעלי החרק ואכתך אל תכעתי: ואמר אז מפניך לא אסתיר: אדבריה ולא איראנו ע
 ענה לו אליהוא אני נוצר כמוך התוכח עמי ואם תוכל השיבני ערכה לפני התיצבה: ומה שאמרת כפך מ
 בעלי החרק הנה אימתי לא תבעתך ואכפי עליך לא יכבד כי מחמר קצתני גם אני: **אכר** ונתתני
 בך אכר וצמדו: וקראו אכר אל אכל וכספד אל יודעי נהי: המאוחר מוקדם: וכן הוא
 גהי אל מספד: הובישו אכרים הילילו כורמים הם החרושים בעלי השדו' בי עובדי השדות יקראו כורמים
 ולפי דעתי בי לפיכך נקראו אכרים על שם השדות שנקראו כרים: כר נרחב והאלף נוספת:
 אל בני כי לא טובה השמועה: אל תאכלו ממנו נא: ודרך נתיבה אל מות: אל יתן למוט רגליך:
 בסודם אל תבא נפשי: וישם לאל מלתי ענינם לא: ופירו' וישם לאל מלתי ללא כלום אך אין כקומה בכל ה
 המקומות לא כי אם במקומות מעטים כמו שזכרתי לך במלת אין כי כל אלו המלים שהם בענין לא: אין: א:
 כל: בלי: בלתי: לכל אחד יש לו מקום תוכל להכיר ולהפריש בין ותדע: ואל כרוב יבא על האזנה או על ה
 התחינה והבקשה: אל פשטתם היום: כמו אין פשטתם: ותהיה הלמד במקום גון שהם כמוצא אחד: וכן לשכה
 נגשכה: ויפה פי' ד' יונה שהוא כמו בחלוף אלף בעין על ויהיה מי מסתתר עמו: ופירו' על מי פשטתם היום:
 והתשובה ראה שהשיבוהו על נגב יהודה ועל נגב הירחמאל וכן ותאברלו אל אודות הרעה הגדולה הזאת
 במו ע' וכן תרגם יונתן: או יהיה פירו' אל במשמעו: אכרדה לו אל תעשה את חדבר הזה לשלחני: כי אודות
 הרעה הגדולה הזאת באחרת: וז' אכרדה בן עזרא פי' אל פשטתם כמשמעו והוא דרך שאלה כל' לא פשטתם
 היום: והתשובה בן פשטתו על נגב יהודה וכו': ומלך אלקים עמו: היא מלה אחת מורכבת ופירוש ומלך א
 אלקים בשלא יקום מלך אחד עמו כמהו או יותר חזק ממנו אז הוא כטיב צעד ולבת: והחיל מתנהגים לאטו
 ורצונו: ועמו כמו כנגדו כמו מי יקום לי עם מרעים: ואלו חיה אלף שנים פעמי': ואלו לעבדי ולשפחות
 גמכרנו: פירושם כמו אם **אלל** רופא אילל כלכם: דועה האליל: וקסם האליל: אל תפנו אל ה
 האלילים: ענינו הכל דבר **אלל** שאינו מועיל נחליא כלעז: אכרשעתי אללי לי מלרע: ומלעיל
 אללי לי כי הייתי כאספי קיץ: ענינו כמו אבוי: וז' אחי' בשה ז"ל כתב כי האלף תכודת יוד כמו ישי אישי
 והוא מן יללה והיוד לכדבר בעדו: **אלה** ואת אלית וגם אמרת באזני: פעל יוצא: ופי' השבעתי:
 אלה וכחש: אלות שוא: וזה המקור הוא **אלה** פעל עומד: והכבד וגשאו בו אלה להאלתו: והשם תהי
 נא אלה בינותינו: בשמעו את דברי האלה: את כל האלות הבתוכות בכפר הזה: לשאול באלה נפשו ו
 ומשקל אחר תאלתך להם: והתיו נוספת כפלס תאגתה כי ישיבנה: כולם ענין שבועה: כי הקללה כשבועה ו
 וכהזכרת השם: וענין אחר אלי בכתולה חגורת שק: שפירו' קונני: וכן תרגום שא קינה: שול אליא: ויקונן י
 הכלך ואלא מלכא: האליה תמיכה: היוד למד הפעל והוא לגקבה וענינה ידוע: תחת האלה אשר עס שכם:
 באלה נובלת עליה: ויוצא אליו אל תחת האלה: ונדגש תחת האלה אשר במקדש ה' הדגש תמורת הגח אשר
 באלה: ואף על פי שהגח אינו יסודי אס הם מהשרש הזה: ובה שאמר במקדש ה' ואעפ' שהיו בשכם נראה ש
 שהביאו שם ארון האלדים: כמו שאמר ויתיצבו לפני האלדים: והקבוצ' כי יבשו מאלים אשר חמדתם: ולא י
 יעבדו איליהם כנוכחים: הנחמים כאלים כלם ענינם שם אילן ואומרים כי הוא הנקרא בלעז אולכי: ויש לפרש
 כי יבשו מאלים הנחמים כאלים: והדומים להם שם כלל לכל אילן: וכן אילי הצדק: ויונתן תרגם אלה ואלים
 בוטכא: וכתב' יונה כי בן נקרא בערבי בשם ויתכן שיהיו כולם משרש איל: על אוכל אולי: היוד לכד

ואם איש שפתים יצדק: בעל שפתים: כלומר בעל הלשון ומי שמתקן טענותיו במיטב דבריו: וכבר בא איש חסר יוד ואומרים כי האלף תמורת יוד יש: ובעל המסרה חשב עמהם: איש רעים להתרועע: והוא מן ג' סבירי' יש אבל זה הוא מלא: וכן תרגם יונתן אם אש להמין אם אית למסטי לימינא: וכן עוד האש בית רשע עוד האית בבית רשיעא: והא האש פתוחה כי היא לתמה כמו היש: ואדוני אבי זל' פירש כמו אש אלים: ופירו' עוד כמו עוד יהללך כלה רוצה לו כל הימים תהיה האש בבית רשע בעבור אוצרות רשע: ויהיה אש בחרק כמו אש בצרי כמו חן חן בן וכן ויפה פירשו לולי שהיה פתוחה שידמה שהיא לתימה: וכן נמצא במסרה שני פתחין חד חסר וחד מלא: ויש לפי' אם אש להמין ולהשמאל במשמעון וכן עוד האש בית רשע: וכן פירשו חכמי אברהם זל' כלומר האיש הנכבד בעיר עודהו מחזיק ברשע אחר ששמע קול הקריא' יש בביתו בבית רשע אוצרות רשע: וטוב הוא הפירוש לא שגם הוא לא פנה א פתחות ההא: ויכנו איש איש: כל אחד מהם הרג האחד הכא לנגדו זה הוא כנוי איש: כאישון עינו פי' בת עינו וקראה בן מפני שגראית בו צורת איש לפיכך סמך אישון על בת: ואמר שמרני כאישון בת עין וכתב אדני אבי זל' כי אמר אישון להקטין לפי שהצורה גראית בעין קטנה: וכן דרך העברים להוסיף אותיות להקטין כמו שבת שבתון: שבת אמר על יום השבת מערב ועד ערב: ושבתון על התוספת שמוסיפין מחול על קודש: וכן האמינון אחיד: הוסיף בו אות להקטין: וכן דרך לשון הלעז שמוסיפין אותיות להקטין הדבר: או קראה בן מפני שהיא שחורה כמו באישון לילה ואפלה שפירוש בשהרוח הלילה: וכן במשקל אחר בנפול עין הפעל באישון חשך: **אית** איתן מושכך: אל נחל איתן גוי איתן ומשקלו ביתן. ואם זה בצרי וזה בחרק ענין כלם ותשב באיתן פירוש במקום איתן: ואיתנים יסלף פירוש החזקים בטענותיהם וכמיטב הדבר: והאיתנים כוסדי ארץ: החזקים: בירח האיתנים: יהוא תשרי: ונקרא בן לטעם שאמרו רבותינו זל' שנולדו בו איתני פ' לם: או רמו למועדים הנכבדים והחזקים אשר בו: ואדוני אבי זל' פירש כי לפי שאוספין בו לחם ויין ופירות נקרא בן: ויונתן תרגם בירחא דעתיקי קדו לי' ירחא קדמאה וכען הוא ירחא שביעאה: כלומר קודם שיצאו ישראל ממצרים היה החדש הראשון בשנה אבל אחר בן הוא שביעי' כי ניסן הוא החדש הראשון כמו שאמר הכתוב החדש הזה לכם ראש חדשים: וכן פירש אדוני אבי זל' אל נחל איתן מקום דש' ושמן: ודרך בוגדים איתן: בענין קשה כל אלו הם תואר: והשם נדרות איתן: וישב היס לפנות כקד לאיתנו: והגויין בכולם נוספות: ויתכן שהגויין שרש והיודים נוספות כיוד היכל היוד: ופירוש אל נחל איתן מקום קשה שאינו נעבד ובמשנה אל נחל איתן קשה ואעפ' שאין איתן כשרי' ולפי' אדוני אבי זל' שפירש מקום דש' ושמן פירש אשר לא יעבד בו ולא יזרע מכאן ולהבא: וכן פירש הטעם כי לפיכך יהיו נזירים ונשכרים במחוזות גבולם שלא ימצא שם חלל כדי שלא יאבד מהם מקום מבחר אחוזתם ויבערו אנשי דמים וכן דעת רבותינו זל' כי לא יעבד בו ולא יזרע להבא ואמרו במשנה ובקומה אסור כלזרועו ומלעבוד ומותר לסרוק שם פשתן ולנקד שם אבנים: פירוש דברים שאינם עבודה בגופה של דקקע: .

אינו
משלי
סמאל מיכה

אינו תהלים

מלכים האזינו
תהלים

אמר
סמאל
משלי

משלי בלק טפטים וטפרי'

ז' חי אינו מיכה
מלכים

טפטים וטפריס
משלי תהלים
בסלה

יחזקאל

היו נכנסין הבאים בעזרה להתפלל לפי שהיה מתכוין כנגד פתח ההיכל **אך** **אך** נא חטאתי אך הפעם: ואדברה אך הפעם ענין רובם ידוע: והוא למעט: ויש במקום אבל **אך** בעשור לחדש השביעי הזה: אך את הזהב ואת הכסף: אך את שבתתי תשמרו: אך אם יום או יומים יעבד. אך העבדתני בחטאתיך: אך הנה אשתך היא: כל אלה והדומים להם יתפרשו בלשון אבל וכבר פרשתיו: ויש לאמת הדבר אך עצמי ובשרי אתה: אך לשקד שמרתי: אך בלך ישראל הוא: אך המה יהודו שברו עול: ויאמר אך עמי המה: אך טוב לישראל אלהי' לפיכך יבאו לו ודומיה בתחל' וזו ברי': ויש בלשון אולי שפירשו שביא ואומ' אך טורף טורף: ואומר אך חשך יסופני: ונתחבר עסרק למעט יותר דרך אך במשה: **אכל** ולא אכל יתום ממנה: ואכלת ושבעת: ועל דרך משל אכלה ומחתה פיה: וזה השם ויתן אוכל בערים: ומשקל אחר בכח האכילה ההיא: ומשקל אחר ואט אליו א אוכיל: ויש אומרים שהוא מבנין הפעיל כמו אכיל: ובתוספת מס' לכאכל לעוף השמים: ומאכל עבדיו ומשקל אחר מכולת לביתו: חסר האלף ועקרו מאכלת כמו מאכלת אש: והגפעל אם האכל יאכל, אשר לא תאכלנה כרוע: והפעל הכבד ויאכילני: ובטנך תאכל: ענין האכילה בדבר מאכל ידוע: ובעני' אכילת האש וביעורו אש אוכלה הוא: והגפעל ונאכל גדיש: והפעל המרובע תאכלהו אש: ושלא נזכר שם פועל מהדגוש: אוכלו בקש יבש מלא: ובא מלא והסטה אינו אוכל: והשם והיתה לשרפה מאכולת אש: ויהי העם כמאכולת אש: ובענין השחתה ובליון: ואכלת את כל העמים: על כן אלה אכלה ארץ: ארץ אוכלת יושביה: כי יוכלו אתיקים מהנה: רוצה לומר שיתפסו הזויות מהם: וכן תרגם יונתן ארי

נא וירא אמר
מטות תשא מטפלי'
ישעיה תולדות
ויצא סמאל מיכה ירמיה
תהלים
ר' בש אינו כהנליתך
ישעיה עקב משלי
מקץ מלכים
ישעיה תהלים סמאל
מלכים ישעיה קדוש
ירמיה יחזקאל יחזקאל
ואתחנן משפטי אינו
בחס סמאל ישעיה
ישעיה עקב ישעיה
סלה יחזקאל

פועיש

סמאל

דניאל שלח לך חשב

מ'כיס

מלכיס יחזקאל ב'

מלכיס תלס

תלס מלכיס

ישעיה יחזקאל

ח'כס

יחזקאל

תלס

תלס

השע יחזקאל ישעיה

מטות ס'פטים יתר

תלס ב'

ירמיה מיכה נישלח

פועיש

יהושע ירמיה מלכ

מ'כס

סיר הסירים

עקב ישעיה

תלס

פועיש

ישלח ויקרא

מטות נ'כס

כסלם ס'פטים

חיי שרה ח'כס

קרח ח'כס

כהן עזריאל כסלם עזריאל

חיי ירמיה

נישכ מטות

פועיש ויקרא

אדמני ולפי שלא ידובר שמו יקרא אלמני: וכן פלוגי ושרשו פלא מן כי יפלא ממך דבר כלומר מכוסה שמו
או נקרא אלמוני שמה היתה לו אשה ומתה: והראשון נכון כי המקום שלא נזכר שמו אמרו עליו נב' זה
השם: אל מקום פלוגי אלמני: ויתכן לו כי פלוגי אלמוני לא נאמ' על המקו: כי אם על בעל המקו לפי מקום
בשוא בעבור הסמכו אל פלוגי אלמוני הורכבו שניהם במלה אחת לפלמוני המדבר: ואולם חי אני: ואולם
אתם טופלי שך ענינם באמת: והאולם על פני היכל הבית: הוא בית כמו יציע: או הוא כפה שקורין בלע'
בולטא: וכן ואת אולם העמודים: ומשקל אחר ואיליו ואילמיו: וכלשון גקבות ואלמות סביב: בפלס בכשיל
וכלפות: וכן ואולם הכסא אשר ישפש שם היציע אשר הציב בו כסא המשפט: ובריא אולם: פי' ר' יונה ובר'
כאולם כלומר שהם בריאים וחזקים כמו האולם ודימה אותם במין הזה מן הבניין כאשר נאמר בנותינו כ
כזויות מחוטנות תכנית היכל: ופי' ובית יעשה לבת פרעה אשר לקח שלמה באולם הזה הנכון שנפרש א
ארכון מן וענה איים באלמנותיו שהוא כמו ארמנותיו: וכן וידע אלמנותיו: ואפשר כדבריו אבל לא ב
בחלוק לבוד נריש כי לא יתחלפו כי אם אותיות אהוי: והישר בעיני במלת באלמנותיו שהוא במשמעו מ
מענין אלמנה ויקראו הערים החרבות אלמנות על דרך איכה ישובה בוד העיר רבתי עם היתה באלמנה כי
בהיות העיר רבת עם היא כבעולה ובהחרבה היא כאלמנה: ועוד נפרש וידע אלמנותיו כשרש ידע: ובת'
ר' יונה ויתכן להיות מענין זה על יונת אלס רחוקים והוא שם בחמש נקודות כלום יונת ארמון רחוקים:
והישר בעיני להיותו מענין תאלמנה שפתי שקר: ואמר דוד זה על עצמו שהיה גולה בין פלשתים והיה
כלם: כיניהם: אך ובריא אולם לפי דעתי שהם כנוי הרבים ופירושו כחם כמו שפירשתיו לך כשרש איל:

אל

תחת אלון ולבנה יש אומרים כי פי' בלע פין: וכן אלונים מבשן: כאלה וכאלון: וית' בלוטא ב
בלוטין והוא הנקרא גב בערבי בלוט: ובלעז גלנץ: והערמון נקרא בערבי שה בלוט כלום מלך

האלונים והוא הערמון אב' אלונים יקראו גב הערמונים הנקראים בלע קשטניר ומאותם עושין קרשים ול
ולוחות וכל בנין: אלף למטה בשש נקודות: הנה אלפי הדל במגשה: שרי אלפים ענינם
ידוע והפעל הכבד מזה הענין צאננו מאליפות כלו יולדות לאלפים: ועא' אלפי ומיודעי:
ארון נעורי אתה אל תבטחו באלוף: אלוף תימן אלוף אומר ענין כל אילו שר וגדול: ואמ' רבותי כל אלוף
מלכותא דלא תנא כלו אינו חסר מהיותו מלך אלא הכתר כי מלך יקרא כשהו מוכתר ואלוף שאינו מוכתר
:ויש מפרשים מזה הנה אלפי הדל כמגשה דל אבי ויורה עליו מה שאמר אחריו ואנכי הצעיר בבית אבי: ו
ובן מפרשי' צלע האלף דל הגדול: ויונתן פי' מזה כבש אלוף שתרג' כאמר בחיד: ועא' פן תאלף אורחותיו
והכבד כי יאלף עונק פיד: מלפנו מכהמות ארץ הראוי מאלפנו: ואללפך חכמה ענין ענין לימוד כי ילמד
עונק פיד: ויש מי שפי' מזה בנין לתלפיות כהעדר האלף והיה ראוי לתלפיות והפילוח להקל: ור' יונה כת'
כי התיו תמורת האלף והוא כבו אלפיות ופי' לשון לימוד כל' כי המגדל גבוה והיה למוד לעונכי דרכים
והנני עתיד לפרשו כשרש תלל: וענין אחר שגר אלפיד: והאלפי והעירי: והם השוריי: ובאה המלה במשקל
אחר דגושת העין אלופינו מסובלים פי' שורינו מסובלים כבשד כלומר שדם שמנים ובעלי כשר: או מ
מסבליס בעבודה שיש לעבוד בזה הרבה: ככבש אלוף יוכל לטבוח: ויחסר מאלוף: כף הדמיון או וו'
התוספת וסעמו ככבש מאלוף או ככבש ואלוף פי' ככבש ושור יוכל לטבוח: אלף

עקד הלמד להדגש ופרושו ותלפיות: אלף
דתנאי כמו ואם לא תשמעו אלינו להמול
ה: אם יעברו בני גד ונתתם להם ארץ הגלעד לאחזה: וכמוהם רבים: וכמהם עד אשר אם עשיתי את אשר
דברתי רך: כאלו אמר כן כי לא אעזבך אלא אם עשיתי: ובאמרו עד אשר הוא תוספת באור כי די לו ב
באחד מהם: ויש לשאלה היש ה בקרבנו אם אין: המשל בכס שבעים איש אם משל בכס איש אחד: וההצליח
ה דרכו אם לא: הינהק פרא עלי דשא אם יגעה שור: וכלם אשר הם בענין זה ענין לשאלה: ויבא עליו גם הא
השאלה האם תכנו לגווע: האם אין עזרתי כי: ובאו שתי שאלות כאחת כגו שבאו שני רבויים ואף גם זאת
לשני מעושים הרק אך במשה: המכלי אין קברים: ויש בענין לו אם תגביה כבשר אם יתן לי בלק אם אסק
שם אם יעלה לשמים שיאו: אם יעמד משה ושמאל: וכן כלם כזה הענין על זה הדרך ויש במקום כאשר
והיה אם בא אל אשת אחיו פי' וזה כאשר בא אל אשת אחיו: אם יהיה היובר לבני ישראל: כאשר יהיה
היובר לבני ישראל: פי' אפי' כשיהיה היובר לבני ישראל אעפכ' תעמוד הגחלה אצלם ונגרעח נחלתנו כי
אין זה כמו המכר: אם יצאו בנו שילה כאשר יצאו: ואם תקריב מנחת כבודים פי' וכאשר תקריב שעל
מנחת העומר הכתוב מדבר

הפעל תמורת הוא הוא שם מקום: אולי ימרושי אבי: אולי נשתה מפני: אולי יעשה זדים יבלעוהו: ענינם על הדבר המסופק ענין שכא: ופירוש אולי נשתה מפני לפי שאמר ותט לפני שפירשו ותט מן הדרך ותעמד לפני: אמר אם נשתה מפני והלכה לה בדרך גם אותך הרגתי: והמפרשי שפירשוהו כמו לולי לא אדע לכה: ועוד כי מפני הפך לפני כי הכם מורה הרחוק והלכך מורה הקרוב: שרשי פתוח אלי מים היווד לכד הפעל תמורת הא בפרס עלי עשור: או יהיו יודי רכנוי ויחטרוה ברוב: וידבר ה' א' משה לאמר: ויאמר ה' אל אברם: וכן בלם וענינם ידוע: אל ידרך הדרך קשתו וגו': פי אל הדרך שידרוך קשתו: ואל אשר יתעל בשריונו: אומר אל תחמלו אל בחוריה: והמפרשים פירשו אל ידרך כמו אליה כלומר אל ככל ידרך הדרך קשתו: ויונתן תרגם כמו אל לא יכתח דמתח קשתיה: ויש נסחאות כתוב לה בהא לה ימתח דפתח קשתיה: ולא יסק בשריוניה תרגם אל כמו אליה: ויש מהם כענין מן וכל הארץ באו מצרים לשבור אל יוסף כלום מן יוסף וכן ותרבי את זנותך אל ארץ כנען כשדיבה: כלומר מארץ כנען: ויתכן היות לשבור אל יוסף כמו הפוך: והוא כן וכל הארץ באו מצרים אל יוסף לשבור: וכן אל ארץ כנען כשדימה כמשמעו כבו שתרנס אותו וי אנתן ואסגית ית טעותך לאתחברא לעכא דכנען למך בנימוס בשדאי: ותהיה במקום על ויך אתה הפלשתי אל מצחו: כלומר על מצחו: וימליכוהו אל הנלעד ואל הנשורי: ואל ההרים לא אכל: המון מ כעיד ודמך אלי התאבקו: ענינם עלי: וכן כי אתה קראת אל המך כי הוא לא היה קורא אל המלך: כי אם אל אברם: אלא פירשו מי אתה קראת על המלך: כלומר מי אתה שקראת לי בקול גדול על המלך: כלומר שלא יראת שתעדיהו משנתו בקראך אלי: ותהיה במקום עם ואשה אל אחותה לא ת תקח: קברו אותי אל אבותי: לא השלימה אל בני ישראל: ותהיה במקום ביתה שרות ואל הארון תתן אתה העדות: כלומר ובארון: ואל אשת עמיתך לא תתן שכנתך: כלום ובאשת עמיתך: הנה הוא נחבא אל הכלים בכלים: כלו בתוך הכלים: ויחר אף בלק אל בלעם: כמו בבלעם להניח ברכה אל ביתך כמו בכיתך: ונני אריה אל הימין: כמו בימין הדרך אל דרום וס בב אל צפון: ככו בדרום ובצפון: והמדנים מכרו אותו אל מ מצרים כמו בכצרים: אל גבעת הערלות: כלום בגבעת הערלות: או על גבעת הערלות: ואחכ קבר אברם את שרה אשתו אל מערת טדה המכפלה כנו במערת: ותהיה בכקום את אספרה אל חק: ויורדנו אל כדן אל דרך הגוים אל תלמדו: ותהיה בכקום בענור ויאמר אברם אל שרה אשתו: ותהיה בכקום בית שהיא בענין עם: איש טוב זה ואל בשורה טובה יבא: כלומר ובשורה טובה יבא: ושבתם אלי אל נכון: דל בדבר ברור ונכון: והדומים להם כל אחד ואחד בכקום כנו נכונים למבין לפרשם לאחד הענינים אשר כתבנו: ויש בלה אחרת בזה השרש מורה על הודעת הרבים כמו זה על הודעת היחיד: אל בולו ו להרפה: הארצות האל: לאגשים האל: ובתוספת הא ואלה שכות בני ישראל: אלה הדברים: אלה הקדנות: ויתכן שהמלה הזאת נחת העין או בת שתי אותיות: אלה מתוכן יבא: אלדים קדושים הוא: אלדי האלדים: אלדיו אלדיך בלשון רבים לעולם: וזלתי אהד נהגו בו על דרך הבזיון ואברו זו כחו ואלהו: אלדים לא תקלל: ענינו השופטים: וכן ללא אלדי אבת שונטי אבת: ופי הפסק ימים רבים יהיו ישראל בגלות שלא יהיו להם שופטי אבת ולא כן כורה צדק וכן אכר לשיבת הגלות ואשיבה שופטיך בכראשונ: כי בעודם בגלות אין להם שופטי אבת: ויראו בני האלדים: ויבאו בני האלדים האצילים והנגידים: אשר הלכו אלדיך לפדות לו לעם: נביאים: וכלאבים: ככו שאמר וישלח בלאך ויוציאנו מבצרים: וכן תרג יונתן דאזלו שלוחין מן קדם ה': אשר פדית לך מבצרים גוים: ואלדיו יש מפרשים ואלדיו על משה שהיה גדולם ו האצילים: ויש לפרש כי הם מבצרים עומד בכקום שנים ופי: מבצרי מגוים ואלדיו כמו שאמ' ובכל אלדי בצרים אעשה שפטים ויונתן לא תרגם גוים ואלהיו: אף כי נתעב ונאלח יחדו באלהו: ענינם נכאט: והוא הפוך מן סיר אשר חלאתה בה: אלם מאלכים אלמים: ענינו אוגדים אגודות: והשם עוד בלשון נקבות נושא אלומותיו: ומן הענין הזה אלם צדק תדברון: שם בחמש נקודות כלו רבוי: ויתכן לפרשו מן אלם: או מי ישום אלם הוא אשר דא יוכל לדבר: כלבים אלמים: והנפעל וכרחל לפני גזויה נאלמה כלעיל: והוא פעל עבר נאלמתי לא אפתח פי: תאלנה שפתי שקרי: וינה פירש' וינה שכתב כי מן הענין הזה נאמר לאשה שמת בעלה אלמנה: מפני ש שאינה יכולה לדבר ולריב על בני ריבה: והנן באלמנה נוספת כאשר נוספה בגשים דחבניות: והיא ע על כשקל רעננה: כי לא אלמן ישראל ויהודה מאלדיו מה צבאות: משקלו פעלן כמו זית רענן: נעמן נטעי נעמבים: והשם שכול ואלמן בפרס זכרון: ושם על משקל אחר אלמנות חיות: וחרפת אלמנותיך: פלתי אלמוגי בפרס אדכגי:

תלית בלק' תע

חיוז

תלס לך יך

ירמיה

ירמיה

מקן

יחזקא

שמואל ב' יחזקא

ישעיה שמואל

חיוז

ו תי יהושע תרומה

חזרי שמואל

נלך יחזקא

יהו' א קהלת יושב

יהושע

פיר תלס שופטים

ירמיה נירח

שמואל כ'

דל' תל' דנות

מרח שמת דכר' זכ' יה

הבקוק יחזקא עזרא

חבקוק

משפטים דה

ישעיה

בראשית חיוז שמואל

שמואל

שמואל

חיוז תלס

יחזקא יושב

תלס כ'

שמות

ישעיה ב' תלס

תלס

פיר ירמיה ישעיה

ישעיה שמואל ישעיה

רות

ואמנם ישב לדי אר אמונה ואמונה עניתי פי ובאמונה עניתי עניב אמת וחכמים י יוסף בזה חשדט מס' שפה לנאמנים ועל דעתי שהוא משרש נאם ומענינו וינאכו נאום שהוא לשון דבור והגון האחרונה נוספ' לסימן שם תאר כמו רחמן נעמן: ובקראים העמים בלשונותם והיודעים בחכמת דבור נאמנים ונאמן ביתך וכמלכתך: האלף בשבא לבדו: ענינו ויתקם ביתך: וכן אם לא תאמינו כי לא תאמנו: כלומר אם אין א אתם מאמינים בעבור שאין אתם חזקים וקיימים באמונת ה': האמינו בה' לדיכם ותאמינו פי' ותתחזקו ו ותצליחו וכן ואמנה על המשוררים דבר יום ביומו: כלומר קיום בכל יום שלא היתה נפסקת ארצה מהם: לחמו נתן מימי נאמנים מקויימי ונתונים תמיד ואינם נפסקים: עצות מרחוק אמונה אמן: תחסר ו' ה החבור כמו שמש ירח עמד זבולה פי' קיום וקיום וכפל המלות לרוב הקיום כלומר כשדא והביא העתידה והטוב שיבא לישראל לעתיד: והרע לאומות העולם כמו שאמר בפרשה למעלה וחפרה הלבנה ובושה החמה כי מלך ה' צבאות על ירושלם ונגד זקניו כבוד: אמר הנביא ארומטך ואודה שמך כי תעשה אלה ה הפלאים והעצות שהגדת מרחוק נתקיימו כלומר הדברים הטובים שהבטחת לישראל על ידי נביאך זה י ימים רבים וזמן רחוק יש להם קיום גדול ואפשר להיות מזה ענין הלא לאמונה כלום השנחתך בהם לדבר קיום לא לדבר בטל: אנחנו כורתים אמונה קיום: יתד במקו' נאמן חזק וקים: מכות גדולות ונאמנות: וחללים דעים ונאמנים: חזקים וקיימים: ויהי ידיו אמונה: היו בקיום מורמות ולא הניחום עד כא השמש ואת ה האומנות אשר צפה חזקה. עמודים שהיו קיום הבנין: ויונתן תרגם וית סקופתא כל' אסקפות השערים: וענין אחר כאשר ישא האומן את היונק: המגדל: ותשאהו אומנתו: מגדלתו: והאמונים עלי תולע' מגדלים באמנה אמו: הוא כקור או שם: והוא אינה כנוי: על צד תאמנה: חיתה הגון ראווה להדגש לחסרון נון ה שרש או יהיה לשון יחידה בתוספת הא: ענין גדול: וכן ואהיה אצלו אמן: והוא תאר או מקור במקום שם כלומר בגדול הייתי אצלו: ואל האומנים אחאב: המגדלים אותו מנעדו: וזם אנשי עצתו אשר עליהם עניני המלכות: ואדני אבי זל כתב מזה בנים לא אמן במ כלומר אין בהם תרבות כי דור תפוכות המה כי כאשר אישיב להם יעשו רעות כמו שאמ' וישמן ישרון ויבעט: ואת יתר האמן הגלה בבודאון רב טבחים כמו חמון: וענין אחר מעשי ידי אמן: המופלג במלאכה יקרא אמן: חרש וחושב תרגם נגר ואומן כי אמצו ממני חזק ואמן ולא מלא יאמן: והתאר אמן כח: והשם יוסיף אמן: ומשקל אחר אמצה לי יושבי ירושלם פא הפועל בפתח: וכבר ואמן את לבבו: וברכים בורעות תאמן: אאמצכם כמו פי ואיש דעת מאמן כח: אמן כח מאד: וכבר אחר ואמן לבבך: ויאמן לבך: והשם מאמן מאמצים: וכל מאמצי כח: והתפעל התאמן לעלות במרכב: ותרא כי פתאמצת היא: כלם והדום' להם ענין חזק: וענין אחר כרדים אמצים כמו חמוצים מן חמוץ כגדים כלומר אדומים ואעפ' שזכר אדומי' שני גווי' היו באדמימות אחד אדום בורק ואחד שאינו חזק באדמימות ויש מי שפר' בו מראה הדשן וכן א אמר התרגום קטמין: אמר ה': הלחם אמר לו: פי' אמר לו לתת: אתה אומר אלי: האומרה בלבכה: זאת אומרת: וידבר ה' אל משה לאמר: פי' לאמר לישראל: אבל אש אמר א אלי לאמר הוא כפל המקור על הפעל לחזק הדבר: ובבאו אחרון יותר וכן אומרים אמור למגאצי הכל כמו שכתבו בחלק הדקדוק האמור בית יעקב שיאמר לו בית יעקב ויקראו אותו כן: ואמר נא ישראל: והלעפשא תמרו חסר אלף: וכן אשר ימרוך למזמה: כלומר יאמרו איש לאחיו וידברו עליך: אמור אל הכוזבים: אמרו לאהיכם: אמר להם: ויאמרו לך הגבו: והנפעל אשר נאמר אמת הוא: יאמר ליעקב: והשם אין אמר ואין דברים: אמר סלה אם אמרי אשכחה שיחי: ומשקל אחר ונחלת אמרו מאל: והקבוצ' להשיב אמרים אמת: אמרי נואש: אמרי האזינה: ובתוספת כס ואת מאמר מדברי אסתר: ומשקל אחר אמרה: אמרת ה': השולח אמרתו ארץ: ובפגנול בצע אמרתו: והקבוצ' אמרות ה' אמרות טהורות ענינם ידוע: ויש מהם אמירת הלב הלהרגני אתה אומר: כלומר אתה חושב: האומרה בלבכה: ויאמר להבות את דוד כלומר יום להרגו: וכן אמרתי אני בלבי: וענין אחר בראש אמיר: והוא הסעיף העליון: ומזה הענין את ה' האכרת: וה' האמירך היום כל ורובמת ויה דלת אותו: וכן יתאמרו כל פעלי און: יתרוכמו ויחנאו: ויתכן היות מזה ובכבודם תתימרו בחלוק האלף ביוד: ויש מפרשים מזה הענין אמר צדיק כי טוב: ונכון הוא היותו מענין אמירה: ויתכן לפרש גכ את ה' האמרת וה' האמירך מענין אמירה כלו סבבת שיאמר להיות לו לעם וללכת בודכיו: אמש אמר אלי: הן שכבתי אמש בשש נקדות: ויוכח אמש: הלילה שעבר יקרא אמש: אן הלכתם: שאלה על מקום: ובתוספת דא אנה אנחנו עולי: אנה אלך מיוחך: אלו שניה מלרע וכל האחרים מלעיל כמשפט כל מלה שדורא בה נוספת: ואני אנה אני בא: אנה הולך דורך: וכבר בא הגון ככנול ולא תצא משם אנה ואנה: לא הולך עבדך אנה ואנה: והאשונים ככנול ענינם לכאן לכאן: עד אנה אשית עצות בנפשי: עד אנה ינאצוני

אמן

אמר

אמש

מלבים חלוצים יתלים
 חיוכ ירמיה
 שמואל
 יסעיה
 דברי הימים
 עזרא
 יסעיה
 יסעיה
 עזרא
 עזרא יסעיה עבנא
 עבנא כשלח
 מלבים
 כהעלותך שאל חיה
 פזת יסעיה
 משלי
 מלבים
 הוינו
 ירמיה
 סיר העיר
 תיל' יהושע תולדות יסעיה
 זכריה דברים
 חיוכ כ' ת' יסעיה
 חיוכ מלבים רות
 זכריה יסעיה
 נחלי שמואל עבנא
 יסעיה מלבים יסעיה
 ירמיה
 מיכה תיל' יסעיה
 שמואל תיל' חמוש
 חסע שאל דעיל כלל מלבים
 תיל' חיוכ כ' משלי
 חיוכ תיל' חסע תיל'
 משלי חיוכ משלי
 פמות יסעיה שמואל
 קהלת יסעיה עבנא
 יסעיה כ'
 חסע תיל' יסעיה
 שמואל דברי תיל'
 יסעיה
 מלבים כ'
 שלח מלבים

מדבר שחיה באה חובה: והיה אם בלה לאכול את עשב הארץ: כאשר בלה: אם כסף תלוה את עמי: כאשר
תלוה: כי חובה היא שג' העכש תעביטנו: ואם מזבח אבנים תעשה לי: כאשר תכנה לי מזבח אבנים: כי
חובה היה שג' אבנים שלמות תכנה וגו' ובמקום אשר עד אם דברתי דברי: עד שאדבר: ואחר אם אינכם ש
שומעים אלי אחר שאינכם שומעים לי: עד אם גותרתם עד אשר: ויש שהוא כמו אמת אם לא נכחד קימנו:
ואם בריאה יברא ה' באמת בריאה יברא ה': אם ללצים הוא יליץ: באמת: הפככם אם כחמר היוצר יחשב:
באמת כחמר היוצר יחשב הפככם לפני שהוא נקל בעיני להפך אתכם כמו שנקל ל
ליוצר להפך החמר מכלי לכלי: כי יאמ' מעשה לעושהו בתמיה כלומר יאמר החמר ליוצר אם יהפך אותו
לא עשני ומה לו להפוך אותו כן אתם מעשי ידי ונקל בעיני הפככם: כי אם תם הכסף: אם רחץ ה' צואת
בנות ציון: באמת כי אם יש אחרית כי באמת יש אחרית ותקוה למעשיך הטובים: אם זכרתיך על יצועי:
וכן כלם אשר תמצא בזה הענין תפר' אותם כלשון אמת: כי רצוני לומר כי אילו מלות אם שאני מפרש בהן
אמת חסר-ס גון אמן וכן אמת חסר גון והראוי אמנת: וחבורו לכנויים יוכיח שהוא דגוש לחסרון חסרון אמרו
אמתו אמתך: ויש לפר' ואם בריא: לתנאי ויהיה טעמו דבק עם וידעתם כי נאצו: ויהיה וו וידעתם כפה רפא
בלשון ישמעאל: כלומר ואם יהיה זה שתפתח הארץ את פיה ותכלעם תדעו כי נאצו האנשים האלה את ה'
יש בענין שבועה כאדם שאומר יהיה כך וכך אם אעשה זה: אם לדוד אכזב: אם יבואו לא מנוחתי: אם ואם
ידוע ובהתחברו ידגש ואפשר שיהיה תכורת הנח במלת אם או יהיה שרשו אמם אמו אמן אמי ולרבות
אמות: לאמותם יאמרו: ונקראת המשפחה אום או אמה והקבוץ ראש אומות שנים עשר נשיאי' לאמות' ופי'
יונתן מזה הכאתי להם על אם בחור שודד בצהרים שתרגם איתתי עליהן על סיעת עולמהון בזוין כד
בטיהרא: וכן' הגוי כלו נקרא אום והקבוץ שבחוחו כל האמים: ועל דרך המשל יתפרש כן בעטרה שעטרה
לו אמו: ואעפ' שהאלף בחידק לפי שעל דרך המליצה הוא אומר על אם שלמה ועל דרך המשל שלמה הוא
הקבה נאמו הוא ישראל עמו כלומר אמתו: וכתב אדוני אבי זל' כי שרש אמיס אמיס בראי מן הערב אלאמיס
:וכן אמצע הדרך שהדרכים פונות לה מזה ומזה נקראת אם הדרך: כי עמד מלך ככל אל אם הדרך לפי
שהיא כאם לדרכי הפונות אליה: וכן העיר הגדולה עיר ואם בישראל לפי שהוא כאם לקטנות ממנה כמו ש
שנקראו גם הם בנות: והאמה מזה והאמה מזה' ידוע ענינם: וכן באמת איש' אמת בצעך: פי' זרוע בצעך או
פי' מדת בצעך כלו' כמדה שמדדת: וינעו אמות הסיפים המזוזות יקראו אמות' ויונתן תרגם אלי ספיא:
ודומה שדעת התרגום באמות שהם הפנות אשר על המזוזות מזה ומזה והמשקוף נשען עליהם: ויש
מפרשים כי הספים נעו ממקומם שתי אמות או שלש' **אמה** וגם את כן האמה ההא לנקבה וזוהא
לכד הפעל גופלת ונראת כמלת ואמהתיו וילדו וענינם ידוע כי הם השפחות: וכן ותשלח את
אמתה שפחתה: ואומרים כי המלה הזאת מחלוקת בקריאתה כי יש שקוראי אותה כדגש אמתה מן אמה
ארכו: וכן פי' רבי סעדיה בפי' בערבי ומדת דרעהא פי' ותשלח זרועה **אמר** מה אמלה לכתך
וכפלו הלמד ברוב ואמרו היהודים האמללים: עניין חולשה: וכן כי אמלל **אמן** אבי והוא תאר מבנין
פועל אם הוא קמץ אבל מצאנוהו פתוח ברוב הטפרים וכן מצאתי במסדה על כי שדמות חשבון אמלל ל
לית קמץ וכל סוף פסוק כותיה: ואכ' יהיה פעל עבר ויהיה אמלל אני כמו ונשאר אני כי פי' אני עצמי וכן
נראה אתה ה' והחכר יעקב בן לעז' כת' כי אמלל אני תאר ואם הוא פתוח והבי' כמהו תאר ופתוח הגי' יסד
בציון: ללב הותל: ואמלל כל יושב בה: פעל עב' מבני' פוע' כי הוא פתוח: וכ' אבל תירוש אמלל יצה' אמללה
ילדת השבעה: אמללו מרום עם הארץ. כלם ענין חלישה וכריתה **אמן** והאמן בה: למען יאמינו
כלם אשר הם מבנין הפעיל הם ענין הכטחו והקבלה קדינצא בלע' : והם יוצאים מענין אמונה
כי המאמין באחד נותן האכוב' וסובר שהו' אמת: בניס לא אמן בם: שם' על משקל אטון מצרי': והוא מענין
זה כלו' בניס שאינם מאמינים: או פירו' בניס שאין בהם אמת: בכל ביתי נאמן הוא: בדוד נאמן יקריה נאמן
: איש אמונים כי ימצא: שם פעל: וכן עד אמונים שומר אמונים אבל אמוני נוצר ה' כי פסו אמוני מבני
אדם: אגבי שלומי אמוני ישראל: שלשתם שם תאר: כלם ענין אמת: ועל דעתי כי אמת משרש זה
ומשפטו אמנת בפלס רבלת ונפלה הנון להקל כמו שנפלה בן בת דדאוי בנת: והדגש בהסמכו אל הכנויים
יוכיח אמת ומשפט שלום: ותהי האמת נעדרת: ההא קבוצה שהיא לידיעה: האמת אתכם: ההא פתוחה כי
היא לשאלה: שלח אורך ואמתך: אב לכנים יודיע אל אמתך: והקבוץ יאמר אמנות כמו מן כת בנות שלא
יקבץ על מתכנת היחידה: אמן כן יעשה ה': אמת יהיה זה וכן יעשה ה': ואמר כל העם אמן: אמת יהיה זה
שיהיה ארור מי שיעבור על אחת מאלה והוא נאמר על דרך תפלה או הוא על דרך קבלה שקבלו על עצמם
הקללה אם יעברו: וכן וגם אמנה אחותי בת אבי: אמת הוא שהיא אחותי בת אבי וכן אמנם ה' והם נוספת
ובשר קהאלף האבנם

שמואל משפטים
יתר
חיי ירמיה
ישעיה חייב
קריח מלך ישעיה

ישעיה
נינס ישעיה
משל שונ

קריח

מלכים ב'

ליכה פתח חיי
ירמיה
מלכים
סיר

ירמיה
יחזקאל
תרגום דברי ישעיה
ישעיה

ירא
ירא

יחזקאל
עזרא תלמי
ישעיה

יחזקאל
תלמי
ישעיה כ' ירמיה
ישעיה לך לך שמות

האזינו
בתעניתך סאנאל ישעיה
משל תלמי ב'
סמאל

זכריה ישעיה מקץ
תלמי ישעיה
ירמיה תבוא

ירא ישעיה
מלכים

והבציר וכל הפירות לבתים מפני הנשמים וחשם אסף בלי יבא: אסף והסל: והקבץ באספי קץ: ומשקל אחד אספה: והקבץ בעלי אספות פי דברי בעלי אסופות: ומשקל אחד ואספו אספה: והדומין להם לשו קבץ וקורא לחכמים בעלי החבורים בעלי אספות לפי שאוספים דברי החכמות בספריהם: ולבניו בית האסופה: באספי השערים: בית שהיה בבית המקדש אל השער לעומת דרום ונקרא בן על ענין ידוע אצלם: ואפשר שיהיו האסופים שני מקומות לפי שאמר אחד בן ולאספי שנים כלומר שנים לכל אחד מבתי האספה היו שנים ליום: ובהכפל העין והלמד והאספסוף אשר בקרבנו והאלף נחה והכפל לחזק: והענין כמו שכתבנו בחלק הדקדוק לל העם הרב שנאספו איהם: וכן כתוב וגם ערב רב עלה אתם: וענין קרוב לזה הנגי אסף אל אבותיך: והנפעל כאשר נאסף ארץ אחיך: באסף הצדיק נפעל עבר והם פתחין: אני נאסף אל עמי: נפעל עומד והוא קמוץ: ויאסף אל עמיו: וכן בענין זה ויאסף רגליו אל המטה: תקף רוחם יגועון: אסף ידך: וכן ולא יהיו עוד אספי רעב שול מתי רעב: והפעל הכבד ואין איש מאסף אותי הביתה: כרם והדומי: להם ענין התכנס: ונאמר הענין הזה במיתה כי המת הולך בדרך שהלכו אבותיו כאלו נאסף אליהם: עשיר ישכב ולא יאסף: אם ישכב לחולי עשיר לא ימות עשיר כלו כי קוד' כיתתו יכונו כל אשר לו כי אחר שנפל למט אינם יראי אותו: והוא שאם עיניו פקח ואיננו פי ואיננו בעשרו וכו' הענין ואסף המצורע: ויאסוף אתו סצרתו: והנפעל עד האסף מרים כי המצורע כנהגו לשבת חוץ למחנה או לעיר נפרד מבני אדם ובהתרפאו יאסף אליהם ויכנס בתוכם: וענין אחר אסף אסף כל מעל פני האדמה: אסף אספם: דל אסף כי אסף ואספם שרשו סוף וכן אסף אלדים את חרפתי: על דעת קצת כפרשים: ואספת נפשו ונפש ביתך: ואפס להיות מזה נפעל ונאסף שמחה וגיל: וגם דני הי' ואספו: והפעל הכבד פן אוסיפך עמו: על דרך אובידה עיר: כלם ענין הסרה וכליה: **אסר** ואסור את רכבו: האלף בשבא לבדו: ויאסר אותו לעיניהם: וכל כפתיא דשמשון דכותיה: כי מבית הסורים: נחה האלף וחסרה מהמכתב והוא בית הסדר שנותנין טם האסורים: אסורים ידיו כלומר הגלד בידיו כמו הגסגר בבית האסורים: ומשקל אחד ונתנו אותו בבית האסור: והוא בפלס אטון מצרים: אבוס בעליו: ואפשר שיהיה מזה המשקל וימסו אסוריו בעל ידיו והם היתרים שנאסר בהם: והתאר תבא לפניך אגת אסיר: והקבץ את כל האסירי אשר בבית הסדר: אסיריו לא פתח ביתה: ובדגש ואספו אספה אסיר על בור: להוציא כמסגר אסיר: כלתי כרע תחת אסיר: מי יאסר המלחמה: כולט ענין קשירה: ופי' מי יאסר המלחמה לענין אסירת הרכב: והנפעל ואתם האסרו: אחיכם האחד יאסר: ושלם נזכר פועלו מהדגש כל נמצא אסרו יחדו כרחוק ברחו: פי' הנמצאים כן אסרו וגם כן אשר ברחו כרחוק הושגו ואסרו כמו צדקיהו וסיעתו שברחו וחשנו כי היו נמלטים אסרו כמו כן: ואמ' ר יהודה כי מזה השרש והבאתי אתכם במסורת הכרית: משפטו במאכרת: **אף** אף אני אעשה זאת לכם: ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם: האף תספה: ענין כדס והדומה: על אף אויבי תשלח ידך פרשהו כמו הפוך אף על אויבי: ואדני אבי פרשו מענין אף ה' ונפעלים יתפרש כמו כי שכן והכלל כל מקום שתראה מלת כי אחריו תפרשנו כי שכן: כמו אף כי אנכי אעננו: אף כי נתעב ונאזר: אף כי הבית הזה: אף כי אמר אלדים לא תאכלו בכר עץ הגן ופי' הפסוק אמר לאשה דברים אחרים ודומה שאמר לה כי המקום ישנא אתכם אעפ' שאתם גדולים משאר היצורים שלא יעשה לכם מעלת כך וכך: וכן שכן שאמר אליכם אל תאכלו מכל עץ הגן לזה תכידו ששנא אתכם ואל יקשה עליך התוספת הזה כי לא יתן לפרשו לשום פי בעל מבלתי סגת אחר לפי שאמר אף ואף לעולם מוסיף על אשר אמ' ועוד כי דרך הכת' לאהז תכלית הדברים ומכליתם תנין ראשיתם: וכן בדברי כרגלים ששרח יהושע ש שאמרו כי נתן ה' בידיו את כל הארץ ולא יתכן שזה ה' התחלת דבריה כי בלתי כי נותנת טעם ואמר אלא אהז תכלית הדברים ומהם תוכל להבין הראשית: ויש שחסרה בלתי כי וטעמו כל שכן: אף שכני בתי הכר: אף להם ולא יריהון: הביאור יונה בזה השרש: והגנון שהוא שרש אגף כמו שכתבתי והוא החוט ועקרו אגף: וחבורו וכו' ס יוכיח שידגש לחסרון הגון: ויבא באפיו: משפטו באנפיו והוא בגזית אגפת כי ורפי שהכעס יתראה בחוטם יקרא אף: פן יחרה אף ה': ארך אפים ארך כעס: קצר אפים: כבוד לבעוט: ולא באפים ולא במלהמה: ומין אפים: וכו' אדני אבי על אף אויבי: כלומר על אפם: דל אסרע בעיניהם תשלח ידך ותושיעני ימינך: ועל הדרך הזה כי על אפי ועל חמתי היתה לי העיר הזאת: וכו' ה' הבתוב הפנים באפים לפי שהאפים גבוהים על הפנים: ויפול ראפיו ארצה: כלומר על פניו וישתחו אפים ארצה: ותפל לאפי דוד על פניה כלומר לפני דוד: בזעת אפך תאכל לחם: כנה אחת אפים: פי' כנה אחת נכבדת לושיב אפים: כלומר להשיב כעסה או פי' ראויה לפנים: כד' כנה נכבדת ואדני אבי ח' פי' לפי שזדה נותן לפענה אשתו ולכל בניה מנות כנה לכל בן

ישיבה כ' אספ
 קהלת
 דברי הימים שורס
 כהעלנתך
 מלכים חקת
 יח' ב' תלם
 שמאל יחזקאל שופט
 חינוכ
 מלכים
 מלכים כהעלנתך
 כפני ה' ירמיה
 ויכח' שופטים
 שמואל
 מאות שופטים
 כשלח מקץ
 קהלת
 קהלת
 ירמיה שופטים
 תלם ישכ' ישיבה
 ישיבה ב' מלכים
 מקץ
 מקץ ישיבת
 יחזקאל בחקתי
 בחקתי וירח
 תלם
 חינוכ ב'
 מלך כראשית
 חינוכ
 תעס
 כרהשית
 ישי' נמחזק תשח' י
 דניאל משלי תעס
 מלכים
 שמואל ב'
 שמואל כראשית שמואל

ינאצוני: עד כתי: וכן עד אן תמלל אלה. אף אני בחלומי מלה מורה על הכדבר בעדו: ובא כן למדברים
בעדם בירמיה בכתב אשר אנו שולחים אותך אליו: אבל הקרי הוא אנחנו: אל נא רפא נא לה כמו עתה או
הוא לשון תחנון ובקשה ואלף השדש נפקדה: ועם האלף אנא נא פשע אחיד: והוא לעולם מלעיל כי ה
האלף קמוצה והגון דגושה והוא כתוב בא בסוף: ופעמים בהא כמו אנח ה כי אני עכוד: והם ששח על פי
המסורת והוא ענין תחינה ובקשה: ופעמים בלשון הודאה כמו אנא חטא העם הזה: שהתודה על חטאתם:
אנא ה כי אני עכוד הודה לו על חסדו שעשה עמו בעבור שהוא עכדו **אנה** ואנו הדייגי: ואנו ואכלו
פתחיה: והשם תאניה ואניה: ענין אכל: וענין אחר והאדים אנה לידו: וההתפעל כי מתאנח הוא לי
והשם כי תאנה הוא מבקש מפרשתיים: ומשקל אחר תאנה מי ושיבנה: ענין גרם הדבר וסבוכו: וענין אחר
בל תלך בו אני שיש: אחר לשלש שני תכא אני תרשיש נושאת זכב ובסוף: ובלשון זכר אני חירם נשא זכב
מאופיר: ועם הא הנקבה והאניה חשבה להשבר: ולרבות אניות אבה: ענינם ספינה. **אנח** מה נ
נאנחה בהמה: נאנחו כל שמחי לב: יאנח עם ויאנחו בני ישראל: והשם ונסו יגון ואנחה ענינם
הוצאת הנשימה מפני הדאגה שושפיר בלע: אנחנו מעלנו בה: מלה מורה על המדברים בעדם: ופעמים
נגרעה האלף בני איש אחד נחנו: נחנו פשענו ומרינו: **אנך** והנה הנצב על חומת אנך פי בדיל
וכן יקרא ברשון ערבי אנך בדגשות הכף: ופי חוכה בנזיה בקו מדה ובמשקלת המשפט
ובידו אנך משקלת הכדיל כי כן עושים משקלת מהעופרת או הכדיל ששוקל בה הכנאי: והנני שם אנך פי
משקלת אנך ויפה פי' ר' יונה הענין בהנני שם אנך כענין ושמתי משפט לקו וצדקה לכשקלת ופי' לא אוסיף
עוד עכוד לו לא אוסיף עוד עכוד על עונותיו כי אפקדם עליו במשפט כי באנך המשפט ובקו הדין אשפוט
אותם: אנכי האל כמו אני: **אנס** אין אונם: אין מכריח והלשון הזה ידוע ונהוג בדברי רבנן ז"ל ה
הרבה: **אנף** כי אנפתה כי פן יאנף: וההתפעל גם כי התאנף ה' ענין כעס ואף
הוא מזה השדש והענין: ובהתחברו לכנאים אפן בדגש לחסרון הגון: ועוד נכתבו
בשרש בפני עצמו: והאנפח למינה שם עוף: ואנרו רבו זל אנפה זו דיה רגזנית: **אנק** וככל
ארצה יאנק חלל: באנק חלל: והנפעל האנאקים: האנק דם: ולרכ הפעולה שב
חפועל נפעל וכן הגדברים כך: והשם כבי ואנק: כלם ענין צווחה וצעקה: והוא הפוך מן ונאק נאקות חלל
ופי האנק דם מהאנק דום: כאלו אמ' מצעוק דום: כי האבלי' אחרים צועקים ואתה תדום: וכת' ר' יונה ונודמנו
בלשון העברי באנק שני ענינים האחד הוצאת הנשימה והשבתה והשני הוצאתה בלא השבתה: והוא מה
שאמ' יאנק חלל: כי החלל לא ישיב הנשימה אבל מוציא אותה: האנק והכח: שרץ: ואפשר שנקרא כן לפי
שצועק תמיד ופירשו רבי שלמה בכרא בלע: **אנש** אנוש כחציר ימיו: שם כחלל לכל בני אדם
ופעמים פרט ואתה אנוש כערבי: ולשון רבים כולל פרטים אנשים: ופעמים תכא מלת א
אנשים בסתם ולא יתפרש באי זה ענין הם אבל לפי ענין הפסוק יתפרש כמו כלם אנשים: לא ידענו מי הם
גדולים או פחותים כשפרש לנו בסוף הפסוק ראשי בני ישראל הבה ידענו כי רצה לומר אנשים גדולים: ו
וכל מרבית ביתך ימותו אנשים: אחר שאמר מהיות זקן בביתך ידענו כי רצה לומר אנשי' בחור: זקן. בא
באנשי' יאנשי' זקני: זרע אנשי': אחר שאמר ונתתיו לה כל ימי חייו רצתה לומר זרע אנשים כשרים שזרעם
נכון לברכה וראוים לתתם לה: ואפשר שתהיה אשה מזה השדש והדגש לחסרון הגון ודראוי אנשה: וכן ה
הקבוץ אישות הזמח: וכבר כתבנו אותם בשרש איש: ולנקבות יחסרו האלף ואמרו נשים בקדבך נשי אדניך
ונשיך ובניך: ונשיהם ובניהם: תנה את נשי: אנוש חצי בלי פשע: וכאב אנוש: כי אנושה מכונה: חרפה ש
שברה לבי ואנושה: האלף הכתובה אלף הכדבר ואלף השדש נגרעה וקמעות האלף מורה עליה: וכשפטו
ואאנושה: והגפע אשר ילדה אשת אוריה לדוד ויאנש: כלם עני' כאב ושבר וחלי כבד או ענין רע במחשב'
הלב על דרך השאל' כמו כבאב לב ומשבר רוח לפי' אמ' ואנוש הוא ואם חרפה שברה לבי ואנושה ואם ויום
אנוש: ויתכן כי לענין זה נקרא האדם אנוש כי כל ימיו מכאובים ולזה הענין אמ' ידעו גוים אנוש המה סל'
אנס את הברכה באסמך: וימלאו אסמך שבע: הם אוצרות התבואה: **אסן** ולא
יהיה אסן: וקראו אסן: כוה: **אסף** ואסף איש פהור: **אסף** אסף
גדים את חרפתי: אספי מארץ כנעתך: ועוד נפרש בענין אחר הפסוק הזה בשרש כנע: א
אוספה הצולעה: ויאסף עוד דוד: אסף אסף יעקב כלך: ויאספו את השליו: והגפעל ונאסף שוכה וגיל:
ויאסף משה ל הכונה הוא וקני ישראל: והפעל הכבד מאסף לכל הסחגו: והמאסף הולך אחרי ארון ה' ובא
מוקל כי באספיו יאבלוהו: ושלא נזכר פועל ממנו ואסף שללכם: ואספו אספה: ענינם ענין קבוץ: אך
יש הפרש ביניהם כמו שאנו עתידים לבאר בשרש קבץ: וכן חג האסף נקרא כן לפי שאוספים אז הקציר

חיוב וישב
ירמיה כהעלומתך
וימי
תליס
תשא
תליס יסעיה ב'
חיבה משפטי מלכי
סופנים ירמיה
יסעיה מלכים ב'
ינה חיוב
ינא ינא ינא שמונת יסעיה
עזרא
מקץ חיבה עמוס
עמוס
עמוס
ינא חסד
יסעיה תלי' הדברי
שמיני
יחזקאל ד'
יחזקאל ב'
שמיני
תליס
תליס
סלח לך
שמואל
שמואל ב'
יחזקאל כחוס שמואל
דצא חיוב יסעיה ירמיה
תליס
שמואל
תליס
תליס
תליס
תכנא חיוב
משפטי ינא חקק ינא
ירמיה
יסעיה שמואל חיבה כהעל' ינא
כהעליתך כ' יהושע
יסעיה ב'

אינך שמואל
 ירח מלכים
 תננה בראשית
 ירחיה
 אינך תלדנה צו
 יסכ שמואל
 קצלת בהעלותך
 יחזקל ויחזקאל יסעיה
 יחזקאל
 ירחיה יחזקאל
 זכריה מלכים
 עמוס צורח
 דברי הנביא
 יסעיה הנביא תננה
 רחל כח
 שופט מלכי כרמי צפנה
 כלל תננה
 יחזקאל כלל
 מלכי
 אינך שמואל
 מלכי כח
 יסעיה
 שמואל כ' יסעיה
 הנביא יסעיה
 שופט
 שופט
 שמואל אינך
 מלכי שיר השירים
 יסעיה
 מלכים
 עמוס כלל מלכים
 מלכים
 יסעיה כ' יחזקאל

ואמר שימלאו כל האפיקים מאותם המים כלומר שתמלא כל הארץ מהם ואעפ' שהמים יורדים אמר מעלה
 כנגד ארץ ישראל שהיא גבוהה עצמו אפיק נחושה חזק נחושה והם מטות הברזל ופלטתי חנו באפק
 שם מקום **אפר** ואנכי עפר ואפר: בחמש נקדות: ענינו דשן: ויתחפש באפר: בצעיף והוא הפוך מן
 המגביעות ואת אופיר ואת חוילה: שמות בני אדם ונקרא שמות מקומם על שמם: והם
 מקומות הזהב: כאשר אמר את כל ארץ החוילה אשר שם הזהב: וכן בתורה הזהב מאופיר: ובצור נחלים
 אופיר: פרושו זהב אופיר: **אצל** הלא אצלת לי ברכה: מענין אצל המזבח: והשם בחמש נקדות:
 ופרוש הלא אצלת לי ברכה: כלומר הלא הנחת אצלך לי ברכה: לא
 אצלתי מהם: לא הנחתי הדבר אצל מי שראו אותו: כלומר לא מנעתי מהם: והפעל הכבד ויאצל מן מא הרוח
 בנוח האלף: והנפעל על כן נאצל מהתחננות ומתחננות מהארץ: ואל אצילי בני ישראל: ומאציליה
 קראתיך: ענינו גדולי ישראל: מגדוליה ומגבדיה: ומה מלו הקנה שש אמות אצילה כלומר אמות גדולות:
 ויש מי שפרש לא אצלתי לא פרשתי מהם: ומענינו ואל אצילי בני ישראל: הפרשים שבישראל והנכבדים:
 תחת אצילות ידיך: ובלשון זכרים על כל אצילי ידיו: בתי השחי: ואפשר שיהיה מזה מלו הקנה שש אמות
 אצילה כלומר מדות גדולות עד בית השחי: כי יגיע גיא הרים אל אצל: שם מקום: **אצר** ואשר אצרו
 אבותיך: האוצרים חסם וסוד בארמנותיהם: ואוצרה על אוצרות:
 ואצרה מכנין הפעיל ואעפ' שהיה לו לומר ואוצירה כמו אוכירה עיר: הנה מצאנו כמורה וידבקו שמשפטו
 וידביקו: מחצרים: שמשפטו מחצירים: ואמרנו זה בעבור שהוא יוצא בענינו כי פי ואצרה שמתי אוצרים
 ופקידים על האוצרות: והנפעל לא יחסן ולא יאצר: והשם אוצר ה' יבא: את אוצרו הטוב והקבוץ בלשון
 נקבות נניד על האוצרות ענינו ידוע: **אקו** ואקו ודישון: הוא תיש הבר: **ארר** ארור כנען
 אורו ארור: ואריתי את ברכותיכם: והפעל הכבד אשר אררה ה': המ' המארר:
 וכתב' יהודה ז' ל כי ארה לי מהדגוש: ויתכן היותו מן הקל: והשם את המארה: משפטו היה להדגש לוהי
 הריש כפלס מחתה: מננה: ענין קללה וחסרון הטובה: ויא הפך הברכה כי הברכה תוספת הטובה והמארה
 חסרון הברכה: ארור אפס כי עז תפלה שיחסר אפס: ואל נזכר פועל מהנוסף ואשר תאור יואר: ויתכן
 להיות מעקד זה במארה אתם נארים: ואעפ' שהיה ראוי נארים: בשבא תחת הנון לפי שלא יכלה הדיש לקב'
 דגש נשתנה: ור יהודה שמו מעקד נאר מקדשו ושם נכתבו בנה: **ארב** וארב לו וקם עליו: דברי
 רשעי ארב דם: נארכה לדם: והשם ישבו בסכה למו ארב: ומשקל
 והשם עוד ואתם תקומו מהאורב: כלומר ממקום המארב ענינו ידוע: והפעל חכבד וישימו לו בעלי שכם
 מארכים: וכבד אחר וירב כנחל משפטו ויארב: או יהיה מן הדגוש משפטו ויארב: ומה הענין עם ארבות
 ידיו: פי' הפסוק והשפיל גאותו על ידי אותם המארכים לו במקומותיו: או הם אצילות הידים רוצה לומר
 כאשר יפרש השוהה לשחות שישפיל גאותו עם ארבות ידיו כי כח השוהה באצילות הידים ורוצה לומר: כי
 כן יפרש ישראל ידיו בקרב מואב וישפיל גאותו: ואל ז' פי' והשפיל גאותו במארב חילותיו: והשם ממנו
 אורב בשקל גורן: והקבוץ ארבות בשקל גרנות ובסמוך ארבות בשקל גרנות דגן ד' יונה פי' כי הא' נוספת
 ופי' מן רוב כח מקומותיו ול' כמיטב ארצו: וכעשן מארובה: וארבות השמים: וכיוצאם אל ארבותיהם:
 חלונות: אם תארני את שבע מחלפו ראשי: מעשה אורג ענינו ידוע: ושם כלי האורג שמקפל בו
 הכנד לפניו בארגו: את היתר הארג והוא כשש נקדות וחסר הנסמך ל' היתר יתד הארג או בא
 בסמיכות עם הא' הידיעה כמו הלשונות הקדש: והדומים לו: וכן תרגמו יונתן ית אבסן דגדאין: וכן תרגם
 במגור אורגים: וימי קלו בני ארג: הוא אותו הכלי שבו חוש הערב ואמר קלו בני ארג לפי שמעבירו האורג
 במרוצה בארגו מקצה אל קצה: **ארה** וארוה כל עברי דוד: אריתי מורי: לקטוה: לקטתי ויש
 מפרשים מזה הענין נשים באות מאירות אותה אעפ' שהוא שרש אחר ופרושו כאשר תשכרנה
 הפארות יבאו הגשים וילקטו אותה כי אין דוד הגשים לעלות על העץ ללקוט וכבר פרשתי בשרש אור:
 ואורות לכל בהמה ובהמה: ובסמוך אורות סוסים: וכיור תמורת למד הפעל אריות סוסים: ענינו אבוסים
 תרגום אבוס בעליו אוריא דמרוהי: ארית שאג: וכלא הא וכארי יתגשא: והקבוץ ושנים אריות עומדים אצל
 הידות: ובלשון זכרים ושנים עשר אריות ידוע: את הארגב ואת האריה: שם לשנים נכורי שבאו עם פקח
 ועדוהו להכות המלך ועוד חמשים איש מכני גלעדים באו עמו: ונתחבר ארי למלת אל: ונקרא המזבח א
 אריאל: חר אריאל אריאל: והיתה לי באריאל: ומהאריאל ולמעלה הקרנות ארבע: וקרא שם העיר ירושלים
 אריאל על שם המזבח שהיה בה: והציקות לאריאל והיתה תאניה ואניה: ואמר הוי אריאל אריאל קרית חנה
 דוד אמר אני אעשה את העיר כמו המזבח שזדקקן עליו הים כן תהיה כל העיר מלאה דם שיהרגו אותם ב
 בשוקים וברחובות

לכל אחת ואחת ולחנה לא היה נותן כי אם מנה אחת כי היתה לבדה בלא בן ובת היה לו כעס גדול וזה ל
לאשר אהבה וה' סגר רחמה . **אפף** כי אפפו עלי רעות: אפפוני חבלי מות: הענין הקיפו **אפר**
ואפדת לו כחשב האפוד: וחגרתה ויאפוד לו בורא יחגור: ועל שם החגירה נקרא

האפוד אפוד ודוד חגור אפוד בד תרג' יונתן ודוד אסיר כרדוש דבון וכן תרגם כי בן תלכשן בנות הכולך ה
הכתולות מעילים כרדושין: שמנים וחמשה איש נושא אפוד בד תרגם יונתן דכשרין למלכש אפוד דבון וב
ומשקל אחר עם הא הגקבה אפדה וחשב אפודתו אשר עליו ומענין זה ואת אפדת בסכת זהבך: וכתב ה
אבי זל כשרש זה ומענין זה אהלי אפדנו **אפוא** מה לך איפא כי עלית כלך לגנות ענינו עתה: וכב'
פרשתיו בשרש אף **אפה** ומצות אפה: וגם אפיתי על גחליו לחם על שם סופו

כי לא יקרא לחם עד שיאפה: וכן וטחני קמח: ותקח את הבצק ותלש: ובגדי ערוטים תפשיט
נשברה קרית תהו ייהב חכמתא לחכמן: יומת ומת: וכן ויצאו ילדיה והם לא נולדו אלא היו ראויים להיות
ילדים: ותופחו מצות: את אשר תאפו אפו: כמו תגור בוערה מאופח: כלומר מצד האופה שמבעירו: מחוץ
האופים: והגפעל על מחבת בשמן תאפה: חמץ תאפנה: והשם מאפה תגור: ומשקל אחד כהתחלף האלף
ביוני נחה ובתוספת נון בסוף: תופיני כנחת פתים: ואמר בלשון רבי לפי שהיתה אפיה אפיו הרכה חולטה
ברותחין ואחר כן אופה בתנור: וחזר ומטגנה במחבת: לשון האפיה לעול על הפת כי על שאר המאכלי
הוא לשון בשול: **אפל** חשך אפלה: באפלות נהלך: ובמשקל אחר ותופע כמו אפל: ובמשקל
אחר מאפל וישם מאפל ביניכם ובין המצרים: ארץ מאפליה: במקצת ספרים מדויקים

מאפליה הבם בשוא והאלף בפתח והפא בדגש חזק: ובכל הספרים היא בלה אחת וענינה שתי מלות: וכן
שלהבת יה: וסמך מאפל אל השם יתברך מרוב האפל כמו שסמך שלהבת יה מרוב השלהבת: וכן כל דבר
שרוצה להגדילו סמך אותו אל השם כמו כהדרי אל: עיר גדולה לזהים: ותהי לחרדת אדני: נפתולי אדים
גבור ציד לפני ה': או יהיה מאפליה שם תאר לארץ והיורד ליחש כבוד תחתיה: שלישיה: והתאר ואפל ולא
ננה לו: ואחר שאמר השך אפלה דומה כי האפלה יותר מן ההשך: כי אפילות הנח: חשבות ונסתרות תחת
הארץ: או פרושו מתאחרות: וכן בדברי רבו הא כחרי: הא באפלי: וכן אמרו שהיתה שנה אפלה ולא היו

צמחין גברים: **אפן** ויסר את אופן מרכבותיו: כאשר יהיה האופן: ואופנים להם: ענין כלם ג
גלגל: דבר דבור על אפניו: על גלגליו והא משקל אחר והוא על דרך משל כלו מיושב על
מקימו: ומשקליו חפניו מן שהוא מן השניים שאחד ממנו חפן בן האחד מזה אפן והשניות בו הוא הגסתר ו
והנגלה ור' יונה פי על פניו והאלף נוספת: וכתב כמו כן מזה השרש נשאתי אימך אפונה דרצה לומר נ
נשאתי אימך זמן רב: ואמר כי הזמן יקרא בערבי אפאן: בחרק האלף ודגשות הפא ועוד נכתבו אפחנו כ
בשרש פון בשקל אקומה כמו שזכרנו ר' יהודה **אפס** אפס המין: כי אפס בסף: פעל עבר בשקל
חפץ בבת יעקב: וכן האפס לצחצח חסדו ענינו

והשם באפס עצים תכבה אש בשש נקדות בלא עצים: האפס עוד איש הלא עוד איש: עוד אפס מקום עוד
לא מקום: באפס עשקו: בחנם בלא משפט: ויבא במקום בלתי: אפס כי נאץ נאצת: אפס מאותי: ואפס את
הדבר: אפס כי עז העם: ואין עוד אפס אלים: אני ואפטי עוד: אני ואין בלתי עוד: אפס ארץ: קצות הארץ

: וכלם קרובים לענין אחד שהוא ענין כליון ודבר שאינו: אלא שכל אחד יתפרש לפי ענינו הקרוב לו: מי
אפסים: מי כליון שאין בהם אלא מעט: ור' יונה פרשו מי פסים והאלף נוסף פי מי כפים כי הכף בלשון
ארמית נקרא פס ידא: ורצונו לומר כי הכים לא היו מכסים כי אם כפות רגליו: ורבותינו פרשוהו שאדם
עובר בהם עד קדסוליו: וכן תרגם יונתן מי קדסולין

ופעלכם כאפע: מאין: ואא זל פרשו מאפס בחלוק סע' ור' אחי
ל כשה זל פרשו מענין אפע כלומר אתם מאין ופעלכם מעשה נחשים שמזיקין רדבקים בהם:
תבקע אפעה: אפעה ושרף מעופף: תהרגוהו לשון אפעה: הוא מין נחש: **אפק** ויתאפק ויאמר
שיבו רחם: ויתאבק הבן: הענין ויתחזק העד: לה תתאבק: פי תתחזק שדא תרחם: ואתאפק
ואעלה העולה: התחזקתי ועברתי על רצוני ועל מצותך: כי בן כל לשון התאפקות לחזק לבו לעבור על
רצונו: וכזה אפיקים רפה פי אזור חזקים אפיקים: כאפיק נחלים: עבדו: כאפיקים בנגב: המי הנגרים
בחזק נקראים אפיקים קדינטין בלע ונקראו נכו בן וכוונות הדרי בהם אפיקי על שםם לאפיקי ולנאות
וכל אפיקי חללי הרב יפלו בהם: וכל אפיקי יהוד ירכו כים פי דריצי טעוס המים הנגרים נחזק: וכה
שאמר ועלה על כל אפיקיו ואעפ שהאפיקים עמק לשון ועלה הוא כנגד ארץ ישראל שהיא גבוהה ככל
הארצות: ועוד כי כה שאמר על כל אפיקיו הוא דרך בשל נכו שאמר הנה בערה עליהם את מי הגור:
והוא בשל לחיל מרד אשור

תליס

תגה

שמואל

שמואל

תרגום ישיה

דניאל ישיה

יירא ישיה

ישיה שמואל חנוכ

ישיה דניאל מלכיש

שמואל כשלן הנסע

ישיה נכ ויקרא

נ

נ ישיה חנוכ

יחננע ירמיה

סיר הסירים

תליס יפה שמואל ינח

נח

כא

כשלן יחזקאל מלכיש

משלי

תליס

ישיה ינח

תליס

משלי שמואל ישיה

ישיה שמואל ישיה כלק

שלח ישיה כלק

יחזקאל

ישיה

ישיה כ' חנוכ מקן

חסקד ירמיה שמואל

חנוכ שמואל חנוכ תליס

יחזקאל

יחזקאל יחזקאל

ישיה

אמללה זכר ונקבה: והקבוצ ומאצות קבצם ארצות נחם: ולפי שהארץ שפלה יקרא המקום השפל ארץ.
 רקמתי בתחתיות ארץ והוא דרחם וכמוהו ואופן אחד בארץ: דרצה לומר שפל כנגד האופנים שלמעלה
 ממנו: **ארת** וארשת שפתיו כל מגעת: מבטא שפתיו: **ארש** אשר ארש אשה ולא
 לקחה: חנערה המאורשה: ושלא נזכר פועלו ממנו אשר
אש ואש יצאה מאת ה' אש דת למו' ואש' לא תכבה: את אשו הגדולה: והוקל' לכו באור אשכ' והאל'
 בסגול: ובלשו' זכר תאכלהו אש לא נופח: הנה נגע זה על שפתוך: כי טע' זה על האש: כי אש יצאה
 מחשבון' להכה מקדית סיוון: אש לרוח' יתכן ששרש המלה הזאת אשש' וחבורו הנדגש יוכיח' או נאמר כי
 הדגש לתשלום הגח אשר במלת אש: אשה הוא לה' בפלס צחה צמא סן צחה והוא תאר לקרב' על שם שהוא
 בלה באש: וכן הבשר מהקרבן אשר היה לכהנים נקרא אשה אחר שקצתו נאכל באש אש' ה' ונחלתו יאכלון
אשש לאששיו קיר חרשת יסודות: דומה לו בארמית ואושיא יחישו ייהב אושיא די בית אלהא
 ויונתן תרגם על אינש כרך תקפיהון: ור' יונה פרשו על הדרך הזה כי לאשישי משל לעושי
 חחיל והעז והמלכות שהם יסוד המלכות: ופי' תהנו אך נכאים להם לחזקים תקראו עתה נכאים וחלשים.
 זכרו זאת והתאוששו והתחזקו כמו שהאשישים חזק הקיר או יהיה מענין איש אעפ' שאינו משרשו כלומר
 היו לאגשים: ואדוני אבי ז' פרשו מענין אש הכו והשרפו כלומר הכלמו ממעשיכ הרעים: אשישי ענבי:
 פי' אשיות מלאות יין ענבים והם הלגינות שישמו בהם היין: וכן סמכוני באשיות אשיות מלאות יין:
 ואש' אשה אחת: ויש לפרש וזה לאשישי קיר חרשת לענין שאמר כי שדמות חשבון אומלל נפץ שבמה:
אשד ואשד הגחלים: בשש נקדות משפך הגחלים: וכן אשדות הפסנה: ההר והגב והשפלה
 והאשדות: והוא מדדן ההר או הפסנה נקרא כן לפי שהמים היוורדים על ההר או הפסנה
 בשפכים למטה דרך המדרון ודומה לו בלשון ארמי' שמתרגם: שופך דם האדם דיאשוד: דמו ישפך: דמיה
 יתשד: **אשה** נפלו אשיותיה: האלף בקמץ חטף בפלס ארחותיה: והגפרד ממנו אשיות: בפלס
 ופרושו יסודותיה כמו בלשון אר' מית: ואושיא יחישו ייהב אושיא די בית אלהא:
אשל מרוח אשך: מעוק בצים: **אשל** וישע' אשל תחת האשל: בשש נקדות שם
 כולל לכל עץ: ודומה לו בדברי רבותינו דתליא באשלי רבבי פי' אילנות גדולי'
 ור' יונה אמר אפשר שיהיה שם האילן שקורין בער' אתל: והוא דומה לאילן שקורין בלעז טמריכי:
אשם אשם הוא אשם אשם לה: ואשמה הגפש ההיא: כל אוכליו יאשמו: האלף בטוא לבדו:
 שריהם אמרו לא נאשם ויאשמו אשם אשם כמו חטא וחש' עוד כי הוא אמן ודכח אשמה
 והקבוצ עמכם אשמות לה' לדיכס והיה בי יחטא ואשם פי' ישים עצמו אשם ויתודה על דרך אם תשים
 אשם נפשו: וכן ואשם ישים עצמו אשם ויתודה וכן אשד לא תעשינה ואשמו: אשד לא תעשינה בשגנה
 ואשם ישים עצמו אשם בהתודותיו: לאשד הוא לו יתגבו ביום אשמתו: ביום שיתודה על אשמתו: והתאר
 אשם: ואשמים איל צאן על אשמתם: פי' ואשמים באיל כלומר באו באיל צאן להתודות שהם אשמים
 והקריבוהו על אשמתם: לאשמת העם פרושו שחטא בהוראתו כי הכהנים היו מורים התודה
 כמו שכתוב ואת עמי יורו וגומר ואמר אם חבון המשיח יחטא כלומר שהורה ואשמו העם בהוראת
 שהורה אותם שלא כתורה: כן הוא מתפרש דרך פשוטו: לא שרבותינו ז' פרשו יכול אם הורה בהן משיח
 ועשו אחרי' על פי' יהא חייב ת' לום' אשר חטא על מה שחטא הוא מכיא ואינו מכיא על מה שחטאו אחרים
 ומה שאמר לאשמת העם דרשו בו להיות אשמת המשיח כאשמת העם: מה הצבור אינו מכיא אלא על העלם
 דבר עם שגגת מעשה שנ' ונעלם דבר מעיני הקהל ועשו אף משיח לא יבוא לא על העלם דבר עם שגגת
 מעשה: והקרבן עצמו שמביא על האשם יקרא אשם יחטאו את האשם: והביא את אשמו לה' אבל אם אין
 לאיש גואל להשיב האשם אליו ואשם המושב לה' לכהן: שניהם פי' כללם על גזל' הגר' כי על גזל' הגר
 הכתוב מדבר כמו שאמר ואם אין לאיש גואל והוא הגר שאין לו גואלים אם אין לו בנים וכולל אשם הקרן
 והחומש ולא הקרבן כמו שאמר מלבד איל הבפורי' כי הקרן והחומש כעון וכאשם הם: הקרן שגזל והחומש
 שבשבע לשקר: תאשם שומרון: ואשמו ישבי בה: והגפעל גם עודדי הצאן נאשמו: האלף בשלשתם בשוא
 לבדו אלו והדומים להם מענין שממה אשם ושםם בענין אחד וכן האשימם אלדים ענין שבמה ויתכן היותו
 מענין אשם ופי' האשים בעצתם כלומר שלא יתכן ולא יודמן להם מה שיחשבו עלי: וזהו שאמר יפלו
 ממועצותיהם ובא בלשון אשם כדרך אל השערה ולא יחטיא
 וכתב אדני אבי ז' בספר הגלוי מזה השרש באשמים במתים והגון נוספת והוא ענין שממדר' מקו' שםם
 שאין שם ישוב והם הקברים וכן תרגם יונתן כמה דאחדין קבריא באפי מתיא **אשף** לכל חרטם
 ואשף ק' השין: להרטומי' ולאשפים דגש השין: והם החוזים בכוכבי': ור' אברהם
 כי אשפים הם ודופאים וקרא להם נבוכד נצר שהיו יורעים כדפס הדוע או כמ' לפי השתגות הגוף ור'

וזהו שאמר והיתה לי באריאל: ודומה כי לכך נקרא המזבח אריאל לענין שאמרו רבותי ז"ל כי האש הקדושה שירד ה' מן השמים התה דובצת בו בארי. ואמרו במסכת בדות ההיכל צר מאחריו ורחב מלפניו ודומה ל' לארי שב' הוי אריאל אריאל קרית חנה דוד מה הארי הזה צר מאחריו ורחב מלפניו אף ההיכל צר מאחריו ורחב מלפניו: וכן הוא חכה את שני אריאל מואב רוצה לומר שני גבורי גדולי מואב: וכן אמר חתרגום תרין רברבי מואב וכנה הגדולים והגבורים באריאל כי הארי גדול וגבור וחזק בחיות: וכן מלת אל היא לשון תוקף וחזק כמו יש לאל ידי לכך הורכבה המלה מארי ומאל: ונהפכה האלף בהא ונגרעה היות

ואמרו על המזבח והאריאל ארבע אמות: **ארז** עץ ארז: ארז שטח בשש נקודות: והקבוץ בארזים עלי מים: כי ארזה עדה: ההא נחה: כארז כלבנון ידוע ופי' כי ארזה עדה קרוי הבתים הספוני'

בארז: וכן תרגם יונתן וטלח סחרו: וארזים במרכולת: פרשו בו כמו וחרוזים: מן צוארץ בחרוזים והם הענקים: ויונתן תרגם אע"י הדסי: **ארח** וארח לחברה עם פועלי און: והשם אשר לוקח הפעל ממנו ארח בגשים וכארח איש ימצאיהו ארחי ורבע זרית. ענינו דרך: לאורח הבא אליו הוא הלך

עובר אורח ממקום למקום: ופי' ארח בגשים: מנהג כנשי' והוא הנדות: וכן אמר כי דרך נשים לי: והקבוץ ארחו אורחות עקלקלות: עובדי אורחות: ובסמוך ארחות תימא: כן ארחות כל בצע בצע: כל אורחות ה' אשר אודחותיהם עקשים ומשקל אחר אורחות ישמעאלים: והוא כמו שאמר המתרגם שיירת ערבאי: וכן אורחות דדנים ולפי שהשיירות הולכי תמיד הארחות והדרכים נקראו הם עצמם על לשון הארחות. ומזה המשקל עוד בחלם ודרך אורחותיך בלעו: והוא יישר אורחותיך: אורחותיך למדני: אבל ותסבר כל אורחותי: קנין בקריאת בן אשר ובקריאת בן נפתלי בחלם: אורחותיך תמיד סעודתו והוצאתו: טוב ארחות ירק סעודת ירק ולא ימלטו אלו מהענין הראשון אבל הם ככללם: **ארכ** כי ארכו לו שם הימים: ארכו הימים: ותארכנה פארותיו: והפעל הכבד הארכו למענייתם: הארכי מיתריך. ויארכו הכדים: ושעם ויארכו שעשו אחרים לארון מלבד אותם שעשה בצלאל ועשו אותם ארוכים יותר מהם כדי שיראעל פני הדביר: או היו אותם הכדים בעצמם ופי' ויארכו שמשכו אותם כלפי חוץ כדי שיראו על פני הדביר הכדים: למען יארכו ימך: גם הוא פעל עובר ואיגנו בודד כאשר חשבו רבים כי פי' יארכו ימך יארכו אותך ימך כי אם היה בודד היה קשור עם למד כמו כי ארכו לו שם הימים: ופי' כי ארכו לו שם הימים כי היה זמן גדול שם והוא האריך הימים שם והימים ארכו לו: וכן והארכת ימים על האדמה: תארכו הזמן שתשבו על האדמה ימים רבים כי ארכות הישיבה במקום הוא ביד האדם לפיכך נקרא הוא מאריך: אבל ארכות החיים הוא ביד הימים בגזרת הכורא לא ביד האדם לפיכך נקראו הימים מארכין ופי' והארכת ימים כאלו אמר על האדמה: או והארכת ימים כי בסכתך יארכו ימך שתשמור המצות: וכן ידאח זרע יאריך ימים: והשם ארך התכה: אמתים ארכו: ומשקל אחר אל לארך אפך תקחני: והוא בשש נקודות: ופי' הפסוק כתב אבי עה בספר הגלוי כי כל זמן שתהיה ארך אפים עליהם אל תמיתני כמו שאמר אראה נקמתך מהם ואמר כל זמן שתאריך אפך עליהם תאריך חיי: והתאר ארך אפים: ארך האבר: בשש נקודות ומשקל אחר ארוך: ארכה מארץ מדה: ענינם ידוע: וענין אחר כי אעלה ארוך לך: ארכות בת עמי: וארוכתך מדה תצמח ענין דפואה וכו' והשאלה ותעל ארכה למלאכה בידם: כי עלתה ארוך לחומת ירושלים:

ארם כי ארמון נטש: וארמון על משפטו יטב: בפלס פעמון והקבוץ בלשון נקבות ארמנות בן הוד: ואכלה ארמנותיה: ונפל החלם מפני הסמיכות כי מכלי הסמיכות יאמר ארמונות בפלס זכרונות: או הוא משקל אחר והוא הנכון כי לא ישתנה אותו משקל בסמיכות: וגם בא' מכלי סמיכות בשוא על סמיכות בשוא על ארמנות באשדוד: ועל ארמנות בארץ מצרים: או נסמכו על אות השמוש כמו שהוא מנהג הלשון במקומות: ובא בהא תמורת האלף והשלכתנה ההרמונה: ענינו הבית הגדול והגבוה: ואפשר שחאלף בו נוספת והגני עתיד להביאו עוד בשרש רום: וית' והשלכתנה ההרמונה ויגלן יתכון מן הלאה לטורי הורמוני: וית' מגי ואשכנז הרמיני: ותרגום ולמני מצור ועד הגהר: ודמן הרמיני רבתא וקרוי ציירא עד פרס: **ארץ** נטע ארץ: שם אילן. וכן בדברי רבותינו ז"ל ועצים היו בסודדין שם עצי ארזין ארנים וברזשים ויש מי שפרשו אל צג ויבר בערבי: ועשית ארון עצי שטים: ארון אחד פי' ארון איש אחד: ויישם בארון ענינו ידוע והוא כמו תבה ונהגו בו לשון זכר ונקבה לשון זכר ברוב ולשון נקבה וארון האלדים בלחפה: אשר באה אליהם ארון ה': **ארץ** ביום עשות ה' אלדים ארץ ושמים: בשש נקודות ידוע: והוא שם על תבל כלה: או על קצתה והוא יותר כולל ממלת תבל כי תבל כולל כל ארצות הישוב: וארץ כולל המדבר והישוב: ופעמים היא פרט ארץ מצרי' הנה ארצי לפניך: ויש אומ' כי שרש ארץ רץ והאלף נוספת: ולפי שהגלגל רץ עליה וסובב אותה תמיד נקראת כן ונהגו בו לשון זכר ונקבה לשון נקבה ברוב ולשון זכר ולא נשא אותם הארץ: נעתם ארץ: יחלק את הארץ: שרץ ארצם צפרדעי: אבל

פמחל

וינא

אצורע ישעיה בלק

צפניה תלים

יחזקאל סיר הסירים

חייב

יירא תלים שופטים שמאל

וינא

שופטים ב' חייב תלי' משלי

משלי וישב ישעיה

ישעיה משלי תלים חייב

ירמיה משלי

ג' תולדות יחזקאל

יחזקאל תלים ישעיה חלבים

ואתחנן

תולדות

עקב

ישעיה נח תרומה ירמיה

השא יחזקאל

חייב ירמיה ישעיה

עזרא עזרא

ישעיה ישעיה עזרא

עמוס

שעיה

חלבים תרומה שמאל

ויחי

שמאל ב' בראשית

יירא

לך ישעיה פנחס תלים

יחסיב ב' ויסב
 תלים שמות
 סיד לך לך תשא במדג
 יהושע ירמיה
 ירמיה יחזקאל מלכים ב'
 שמואל ב' ישעי' יואל
 וואהיבן
 בהעלתך יחזקאל וואהיבן
 שמואל שופטים
 יחזקאל וי צא
 ישעי' צרכה מיכה חיונ
 משלי ישעיה ירמיה
 ישעיה ג' חיונ
 צרכ'
 ישעיה ד'
 ישעיה
 בלק שופטים
 ישעיה
 תנחומ
 משיח

סמות
עזרת

שִׁיר לְאֶסֶר
אֶסֶר
אֶסֶר
יְחֻקָּא
דְּרַבֵּי הַיָּמִים

זכריה האויב
איבה
אלה הרברי'
עבא חכקוק עולרות
יירא חאלי עולרות

שבתות ה' . מלבד נשי בני יעקב פי' זולת נשי בני יעקב : ועם הכנענים יוגש חומר יעקב לבדו : יהיו לך לבדך : אין עוד מלבדו הדגש לחסרון אות הבפל ופי' זולתו : והושבתם לבדכם אתם יחידים אין אחר עמכם : והפעל ככנו ואין בודד במועדיו : כלומר אין מתיחד במועדיו : דוגה לומר בזמנים שיתן נכוכד נצר ל לחיילותיו ביום הזה וכזמן הזה תהיו מוכנים ומוזמנים ללכת למלחמה אין אחד מהם שיתיחד לעצמו וי ויפרד ויכנע מללכת כי כלם יבאו יחד וכן תרגם יונתן וזלית דמתאחר בזמניה . ואפשר כי על נכוכד נצר א אמר כמו שפרשתי וזה הוא שאמר כי מצפון עשן בא והוא בכל שהיא גם לצפון ארץ פלשתי' כמו לצפון א ארץ ישראל ובאותו חרבן שהחריב מלך בבל ארץ פלשתיים נושעו ישראל שהיו הפלשתיים לוחצים אותם : ויתכן גם כן לפרש כי על פרעה אמר שהכה בפלשתי' כמו שנאמר בכפר ירמיהו בטרם יכה פרעה את עזה ואמר הנה מים עולים מצפון והיו לבחל שוטף וכו' . אבל לענין הפרשה נראה יותר לפרש כי על חזקיהו אמר שאמר בתחלת הפרשה אל תשמחי פלשת כלך כי נשבר שבט מכך ואמר זה בשנת מות המלך אחז ו וכלך חזקיהו : ואמר אל תשמחי פלשת כלך כי נשבר שבט מכך והוא עזיה שהכה בפלשתיים כמו שאמר בדברי הימים וכשכת שמחו והיו לוחצים ישר' גם בימי אחז : ואמר עתה אל תשמחי כמו ששמחת עד עתה כי נשבר שבט מכך והוא עזיה כי מזרעו יצא עתה שיכך

ות נבוליה כמו שכתוב בספר מלכים וזה הוא שאמר כי משרש נחש יצא צפע מכני בניו של עזיהו, יצא חזקיהו ועזה היא לדרום ארץ ישראל לפי אמ' כי מצפון עשן בא מארץ ישראל שהיא צפונית לעזה ואין מי שמתאחר במועדים שיתן חזקיהו לבא למלחמה על פלשתי כי כולם יבאו בשמחה: פרא בודד לו כיצפור בודד על גג: כלומר יחידי: **ברא** החדש אשר בדא מלכו: כי מלכך אתה כודאם: משפטו בודאם כזכ מלכו כי מלכך אתה כוזבם: וסמך הלשו הזה אל הלב כי

עניינו מציאת הכוזב במחשבת הלב ואחכ' יוציאנו בפה
ובגדל מעמי הארצו' אל תורת ה'דים: הבדלו מתוך העדה
יבדילני: הבדיל את שבט הלוי: והבדיל הפרכת לבס' מלרע שלא כמשפט: לא יבדיל: כלם ענין הפרשה
והערים' המבדלות לבני אפרים: החרק במקום שרק ומשפטו מבדלות פירושו בופרשות: או יהיה תאר
מבדל כפלס ויהי המלצר: או בדל אוזן אמ' בו התרגום הכחוס דאודן הקשה שבאוזן: או פי' מענין הבדלה
כלומר הפרשה מהאזן מעט או אחד מן האזן ויתכן לפרש כי בית בדל אין היא בית השרות ויהיה פירושו
דרך שבאזן והוא הדל שבאזן: וענין אחר את הבדיל: והקבוץ בדילי' ונאסירה כל בדיליך: את האבן הבדיל

בדק לחזק ולחזק הבית
 השבר וההרסה ונקרא
 בדק לחזק את הבית: בשש נקדות: מחזיקי בדק: הוא בקום
 כן לפי שהוא צריך חיפוש כי הבדיקה הוא לשון חפוש בדברי רבותי ז"ל בדקו אחריו ומצאו בו שמץ פסול

בהה יִבְדֹּק, אֶת הַחֶמֶץ לְאֹרֶחַ הַנֵּר: תִּהְיֶה וּבָהוּ: עֲנִיִּין שְׂכֵמוֹן וּרְקוֹת: וְהָיוּ תְּמוּרָת הָאֵל לְמַד הַפֶּעַל וְאָמְרוּ חֲכָמֵי הַמַּחֲקֶה כִּי לִקְבֹּל כָּל דְּמוּת וְכָל צוּרָה: וְקוֹרִין לוֹ כִּלְשׁוֹן יוֹנֵי הַיּוֹלֵי: וּבָהוּ הוּא הַצּוּרָה וְהוּא הַדְּבָר שִׁישׁ לוֹ כַּח וְנִבְרָה

להלביש את ההיולי דמות ותמונ': ובהתחבר ברצון האל היתה בריאת העולם. **בהט** כהט
 ושט: אמרו שהוא הנקרא בערבי כלנט והוא דומה לשיש: **בהל** ותרא כי נבהל
 מאד: פעל עבר כי הוא פתח והכסורת עליו לית בוותיה:
 כי הוא קבוץ והכית כפואר בקמץ חטף: כי כלה אך נבהלה: מלרע. ודרך הנפעל כמלת כלה שאמ' שתהיה
 נבהלה כמו ככה נחלה: ובשרש חלה נבאר היטב: כי נבהלו מפניו: אל תבהל מפניו תלך. תנע עדיך
 ותבהל: וידי עס הארץ תבהלנה: בפתח ההא באתנח: והכבד ויבהלך פחד פתאם: ובסופת: ובהלם לית
 ולבהלם: וכבד אחר ושיד הבהילני: והשם והפקדתי עליכם בהלה: ושנותם בבהלה והקטנתם ובהלות
 ענין איבה וכעתה: וענין אחר הכבד ויבהילו להביא את המן: וכבד אחר ויבהל את תכר: אל תבהל
 ברוחך ענין מהירות וחפזון: ויש לפרש מזה נבהל להון: וכן נחלה מבוהלת כראשונה: אדים אמ' לבהלני

למדהני ולירחי: ור יונה פרש בו ענין רוממות וגדולה והפלה:
תאכלו: בהמה ורמש. הוא לסימן הנקבה ובסמוך ואת בהמת הלויס:

לא תרביע בלא' אינו יוצא מגזרת כהמה כי אם כגזרת בהמת ואם לא נביצא כי לא יאכר מבוהמה בהמתך כי אם בהמתך כאשר כתבתי בחלק הדקדוק בשער השמות והוא שם כלל ופעם פרט: כי אם הבהמה אשר אשר אני רוכב בה: הגה נא בהמות אשר עשיתי עמך בהמה אחת ששמה בהמות: ויש אומרי' כי כן שאל נא בהמות ותורך: לפי שאכר ותורך לשון יחידה ואין צורך כי טעם ותורך כל אחת ואחת מהבהמות: או מלת ותורך נופלת על מין הבהמות וכן ועוף השמים ויגד לך: ובסמוך בהמות שדי: גם בהמות שדה תערג אליך

באש

ויחפור את בארות המים: ונשתנה בארץ בארות חמר: ועניינם ידוע והוא שמימינו נובעין: **באש**
וכאש האור: ויחם תולעים ויבאש: פתח באתנח: והשם ואעלה באש מחניכם: ומשקל אחר
ועלה באשו: ופגריהם יעלה באשם: בשוא הא: והפעל הכבד והוא עומד ולא הבאיש ורמה לא היתה בו: ה
הבאישו במקו חבורותי: והיוצא יבאיש יביע שמן רוקח: ענין טרחון: להבאישו ביושב הארץ: כמו שירחיק
האדם דבר הכבאיש: אשר הבאשתם את רחינו בעיני פרעה: ואמר בעיני סמוך אל ריח ואעפ' שעל דרך ה
המשל היה אומר באפי' שב אל הענין כלומר שלא ירצו רראותינו ולהביט אלינו כמו שירחיק אדם הדבר ה
הנבאש ולא ירצה לראותו וכן הבאש הבאיש בעמו: כל אשר תמצא בלשון הזה הם ענין טרחון: אבל הפרש
כל אחד לפי ענין הקרוב אליו: להבאישו ביושב הארץ: להתעייבני ולמאוס בי כמו שימאס אדם בדבר ה
הבאיש: וכן ורשע יבאיש ויחפיר: וכן הנפעל כי נבאשו בדוד: נבאשת את אביך: וההתפעל כי התבאשו
עם דוד: כלם מתפרשים בזה הענין: ותחת שעורה באשה: בשוא הא זרע הנבאש והפחות: ויעש באוישים
ענבים נבאשי ופחותים למכרושקש בלע' או הדוקה רדם מהפירות הפחותים או הוא מין ממני הקוצים:
ורבי' פעדיה זל פרשו ענבים רעים תרגום וירע ובאש ירבי' האיי זל פי' מין ממני הענבים הרע שבהם ו
ומפורסם הוא מרשון משנה הענבים האובשים: כדוקדם הארץ על הבית: **בג** בפת בג המדך: פת מאכל
המדך: ואכלי פת בגו: פת מאכלו: פת בגס: מאכלם ונתתיך לבג לגוים: בת **בג** בפת בג המדך: פת מאכל
תקרי לבז כי הענין קרוב זה לזה והז' באלפא ביותא דאש בת **בגד** כל רעיה בגדו בה: שלו כל ב
בגדי בגד: ובגד ולא בגדו בו: בגודה אחותה יהודה: תאר **בגד** לבקבה והמשפט בגודה בשוא
בגלם רחוקה גדולה: בבגדו בה: ובאשת נעוריך אל יבגוד: בחלם ובפתה מדוע נבגד איש באחיו: והחכם
יעקב בן אלעזר כתב שהוא בנין נפעל ואיננו נכון כי פעלי השקד לא יבא מהם פעור ונפעל: ונקשר עם
מם אכן בגדה אשה מריעה: והשם ובגד בוגדים בגדו: בשש נקודות: כל בגדי בגד: ומשקד אחר נביאיה פ
פוחזים אפי' בגדות: בפלם הנה הסוללות באו העיר ענין מי שעובר על ברית חברו ומשקד בו בבטחו בו
וענין אחר נבגד ללבוש בשש נקודות: בגדים אחרים: בכל עת יהיו בגדיך לגנים: ובלשון נקודות את בגדי ע
עשו בנה הגדול החמודות: והקכוין בלשון נקבות קציעות כל בגדותיך וענינם ידוע: **בד** מכנסי
בד: מכנסי פשתן: מדו בד: מלבוש פשתן מדו נוספת כיוו' בנו בעור לבוש
הבדים: לבוש בגדי פשתן וענין אחר אותות כדים: אותות הכוזבים: חרב אל הבדים: אל הכוזבים כלומר
הקוסמים וכן תרג' יונתן קסמא: ואדני אבי זל' פי' בעל: אובות בתרגום אוב וידעוני' בידין ודבורו: והכל
פי' אחד כי בדין הוא לשון כוזב כמו אשר בדא כלבו: בדין מתים יחרישו: כזכך ורב דברך גהצויקד ע
עצמך מחרישים בני אדם: לא אחר ש בדיו: כזכיו: או פרושו נכורותיו: לא כן גדיו: לא אמת כזכיו כלומר
לא נתקיימו דבריו שהיה מדבר בגאווה ויש מי שפרשו בניו כלומר לא יעשו כן בניו כי תפסק מלכותו:
וענין אחר בדי עצי שטים: והעש בדים: כמטה בדיה: פארות האילן הגסים יקראו בדים והקטנים היוצאים
מהם ענפי ואברי האדם נקראו בדי דפי שהם ראשם בבדים לאילן: ואכל בדי עורו: ואכל בדיו: ויש מפרשי'
בדי עורו ובדיו בניו שהבנים לאדם בבדים לאילן וכן ובלתה בדיו ויתכן שיהיה שרש גלם בוד' בדי שאו'
תרדנה: די מלה נוספת ושעמו בשאור תרדנה: וכן בדי שופר בשופר: וכן וייגעו עמים בדי ריק: בריקיו
ואעפ' שאמרו כי די מלה נוספת קצת מלה ענין יש בו: כי יורה להגדרת הדבר ורמה בו וכן פרשם אדני
עה ופי' בשאול תרדנה וטעם תרדנה התקוות שזכר פעמים תקותי כלומר איפה תקותי כי בשאול ת דנה
כל התקות שיש לי כמו שאמר אם אקוה שאול ביתי ויש מי שפרש בדי שאול ירכתי: שאול ועוד פרשו בו
על אברי האדם שהם כמו הבדים לאילן והא הכר ופי' בדי גופי בשאול תרדנה: והחבר משה בן עזרא כת'
כי השרשים הנכנסים תחת הארץ מתבשטים בלפי מטה הם הנקראות בדי שאול וכן פי' הנבוכדנצר כי ת
תקוותינו תרדנה תחת הארץ בבדי שאור: גם פי' כי על הגידים אמר בדי שאול דוך העורה **בדד**
בדד ישוב: יחידיו: ובדד אינו עם תאר ל' בר לבד כי גם לנקבה ולרבים ימצא: איכה ישנה בדד:
בדד ישכנונו: ובא עם לבד השמוש כדרך השם לא התאר: שוכני לבדד: דפיכך אנו אומרי כי אינו תאר א
אבל הוא שם היחידות ויבא בענין בטח כי השוכן בטח הוא יושב יחידיו אין צריך לדורות אנש ס' לעזר ש
שיהיו עמו לפי אמר בדד ישכנונו שוכני לבדד: וישכנון ישראל בטח בדד: וכן ה בדד יחמנו ונגבול אות ה
הכפל בד בבד: אחד באחד כלומר שיהיו שחוקים נר אחד לבדו: ויש מפרשים משקל במשקל וכן תרגם
אנקלוס מפני החכמה רצה לומר ששקול כל אחד ואחד לבדו או שיהיה משקל זה נמשקל זה כי היה גלם
שהיה משקלם שווה והם המפורשים בתורה נטף ושו' ושל' וזל' ורבוה: וכן אמרו רבותי זל' הציר והצפורן
לבונה וחלבנה משקל שבעים שבעים מנה: ורוב השתבשם בזה השם עם ל' בד: כשפחות בית דוד ל' ד ו
וגשיות לבד: והוא קמוץ וכסמוך פתח לבד משרי הגבס: לבד נמנריו: והנניטו עליו עוד הכס כלמד

תולדות לך
מלך כעל עמוס
יחל יש' בלח
על קחלת נילח
פמנת

סמחאל
נישח
סמחאל כ' דא'
פיוכ ישעיה

דכאל
דכאל כ' יחזקאל
חכיה
ירמיה כ' ישעיה
משפט' מלחכי

ישעיה כ'
צכיה
ינח אחרי קחלת תולדות
חלום
אחרי צו
יחזקאל ישעיה ירמיה

מ' כ' חייכ
חייכ ישעיה

תרג' יחזקאל
חייכ כ'
חייכ

חייכ ירמיה

תזריע חייכה
חייכה

כריכה
תשא

וכריה
מלכ' שונערי' חמור

האזינו לינו מלגים
לינו כ'
לינו כ' תלם
ישעיה תלם
ויז תלם
השע
משנ' כ'
בראש' יחזק' ישע' לך לך
יחזק' יהוש' יחזק' כ'
ישע' כ'
סמאל
תבא ישע' כ'
ישעיה
ירמיה חזק
דה דה
תבא
משנ'
מלכ' תל' כ'
ישעיה כ' תבא
שמת תלם
תרימה
יחזק' מלכ' חזק
תרימה מלכ' כ'
לינו ישעיה
תלם שמואל
הושע ויח
סמאל כ' יחזק' חזק חזק
תל' ירמיה יחזק' שפטי
ישע' ירמיה תל' עזר נישלם
ויח חזק
לינו
תלם
כ' חזק' עזר
תל' ירמיה יחזק'
תבא כ' חזק' ויח
תלם קרן תבא חזק
ישע' ירמיה
ירמיה חזק
משנ' כ'
ישע' שמואל ישעיה חזק כ' חזק
ישע' חזק יחזק' תל' חזק

עב: כאלו ישים בינה למפרשי עב: וכבר אחר יסוכבנהו יבוננהו. והחזקת עמוד והתבונן: והתבונן אליו
בבקר: עמדת ותתבונן בי. וירא און ולא יתבונן: פי' וירא איש און ולא יתבונן האיש שהקנה רואהו: והשם
ואך ימים תכונה: ובתכונתו מחץ רהב: ולתכונתו אין מספר: פי' ולדברים שיש לו תכונה בהם אין מספר
בי אין נשוא תכונה מספר כי אם חקר כמו ואין חקר לתכונתו לפיכך צרי' לפר' כך: ובתכונות בפיו ינחם:
אעפ' שהתכונה בלב בנה התכונה לכפיה לפי שהרועה כאשר ירעה צאנו וינחם במטה אשר בכפו בדרך י
ישרה לא יבשלו בה וינחם לאטם כאלו התכונה בכפיו: וכן אמ' על דרך זה שכל את ידיו: וכן הוות תחשב
לשונך: ועוד נפר' בשרש הזה פי' אחר: וכבר באה מלת תכונה עם הכנוי זולתי הוא: מכספס כתבונם היה ר'
ראוי כתבונת: או יחיה מא': ומא' בדרך בינה מבינתך חזל: והקבוצ' כי לא עם בינות הוא: כלם ענין תכונה
והבטה והרגשה בדבר: בין האור ובין החשך: בין קדש לחול: ביניכם לבין אלהים: בין הגזרים האלה: על
בין עבותי: ביניכם וכיניו: ביני ובין: בינות לגלגל: מבינות הכרובי: בינותינו כינינו וכיני: ונכנס עליו
בית השמוש לתוספ' באור וצמחו בבין חציר: והוא כמו בית אשר נהגו להביאה על מלת תוך ואעפ' שענינו
בלא בית כמו בבית אלא שנהגו תוספת הבאור ענינם ידוע: ומן הענין הזה איש הבינים ואם הוא חסר יוד
כלו העומד בין שתי המערכות: **בין** אפרחי' או בצים: וכאסוף בצים עזובות: ביצי צפעוני
בקעו: האוכל מביציהם ימות: והאחד לא מצאנו במקרא: אבל במשנה ביצה שנולדה ביום
טוב: ויאמר ביצה ביצים כמו אימה: אימים: **ביר** כהקיד ביר מימה: כמו באר: שושן חבירה:
כי לא לאדם הבירה פי' ארמון: ואמר ויבן ביהודה
ליחש כבוד נשים רחמניות: וכשנים קדמוניות: ופי' ארמונות: **בית** כי תבנה בית חדש: ויש אומ'
כי ימצא בית לשון נקבה בעבור כי מצאו כי שחת אל מות ביתה
כי היא שחה אל מות שהוא ביתה: ואאזל כת' כי שחה לשון זכר בשקל עשה בנה: ואעפ' שהוא פלעיל אין
לשפחתך כל בבית: ידוע: וכן קן העוף יקרא בית: גם צפור מצאה בית: חסידה ברושים ביתה: וכן הקבר
שכבו בכבוד איש בביתו: וכן בית הסדר: אסיריו לא פתח ביתה: ושמת אתה וביתך: בני ביתך: ויעש ל'
לחם בתים: פי' בני בית: כלו שפרו ורבו: וכן מושיב יחידים ביתה: והנראה בעיני כי פי' ויעש להם בתים
שהסתירם מפרעה שלא הרע להם כדרך ש' בירמיהו וכבר ד' ויסתירם ה': מבית ומחוץ: מפנים ומחוץ כ'
במראה אש בית לה מביב: מבפנים לה: ואחוריהם ביתה פנימה: שב מגנת הבית מגנת הארמון: ולפי
שהארמון בית גדול ונכבד נקרא ביתן: בתים לבדים: מקומות אשר הגשים אורגות סס: בתים לאשרה: פי'
יריעות: בבית סאתי מקום שזרעי' בו סאתים: בית אבנים יחזה: מקום אבנים: בתי הגפש: הוא חלי שתחלין
אותו הגש' על לבן פייטרל בלע': **בכא** עוברי בעמק הבכא: בראשי הכבאים: פרשו בו עץ
התות מורידש כל וית' בראשי אילניא **בכה** בכה ויתחנן לו: ויבך עליו: אל שאל
בכינה: ויבך אל קבר אבנר: וכבו אליך בבר נפש:
אותו אביו: ואכבה בצום נפשי: והפעל הכבד רחל מכבה על בניה: מככות את התמוז: והשם בכי גדול: א'
אמר בבכי: מצער קולך מכבי' כי שפע קול בכי: ובמא' הרב בכה: בשש נקדות: ומא' אלון בכות: ומא'
ויעברו ימי בכיתו: ענינם ידוע: ומענין זה מכבי נדרות חבש: ופי' הפסוק כי ברצון הבורא חבש הנדרות
אפי' מכבי בל' שלא יוצאו מים אפי' שפה בכבי היוצא טפה טפה: והגפע' מזה בהסמך הכאת עד נכבי ים:
בי בלא הסמך נכבים בפלס טרפים: וענינו עמקי ים: כל' מקום שיש בו מים הרבה: או יהיה פי' מרוצת הים
מקום ששוטף בכח והוא מענין כבי' כי הדמע יוצא בטרופה: וז' יהודה כת' עוברי בעמק הבכא בשדש הזה
עם מכבי נדרות חבש: הכאת עד נכבי ענין כפני עצמו וכן דעת ר' יונה: **בכה** בכור אתנהו:
תאר: והקבוצ' על דרך נקבות מכבירות צאנו: ועל דרך זכרים ואת בכור
מצרים בכבדויהם: ותאר אחר ותאמר הכבירה: בכיר בפלס שכיר: והפעל הדגוש ממנו לחדשו יבכר:
ישא בכורים: לא יוכל לבכר: לתת לו משפט הכבירה: ושלא גזכר פועלו ממנו אשר יבכר לה': והתאר
לפרי חכבוכר תאגים עם בכורים: בכור כל אשר בארצם: ראשית בכורי אדמתך: ועם הא הנקבה בכבור'
בתאנה: ובמפיק ההא בכבירה כטרם קין: ותאר אחר בפתח הבית כתאני הכבירות: כלם ענינם ידוע והוא
חפרי הראשון: צדה במכירה: היוולדת ראשונה שחכליה יותר חזקים: בכור מות: המלאך הממונ' על המות
יקרא בכור מות: שיש לו חלק גדול במות או המת קודם ומנו יקרא בכור מות האאזל פי' בכור מות החלי
ודאשון שיבא לו ממנו ימות או הוא כמו הפוך בכור בדיו: וזל' כי הכות' אכל בכור בדיו שדם בניו: בכורי
דלים: וזל' ישראל שיש להם חלק בכורה וחלק גדול בחלות: בכרה קלה: בכרי מדין ועיפ': הבכורי והבכורי'
מן הנמלים שדם עולי ימים: ותרנ' בכרי מדין הוגני מדין: ובכרה קלה ינקא **כל** קלילא כי הוגני כלשון רבו'
יונקים וקטנים כמו שאזל גפשי גמרי מבי דטעיני משכי דהוגני: **כל** ולבו כל עמך: הבוני כל
חריתי: ובתוספת יוד מדרך בלי חשך: בלי משיח כשמן: אסף בלי יבא
אין קברים: לכלי חק: בכלי דעת: על בלי הגיד לו: עד בלי ירח: תשכן בארלו

אדם יחיד

ክብር

פסעיה

מַעֲבִיחַ

מִי־לִי שׁוֹפֵט שְׁמוֹנָה עָבְרֵי יִשְׂרָאֵל

צרכים

משל יחזקל שגוראל

עמ. חג. ת. נ. י. ט.

ידמיה שמואל ילי ב'

בעלז

קהלת מלכים ב'

ד' יסעציה חיי יהזקהל -

פחות יחזקת חיוב יאשי

ושעיה דה' דניאל

ויקראו ב' מטת

מסלי ריב

פופטר' אינג יעעיה ירמיה

עמוק תליך ישעיה

משנ' תינים ירמיה

יִרְמְיָה יֹשֵׁעִיָּה נִי־לֵלָה

יִשְׁעִיָּה מִטְּלֵי יִרְמְיָה מִטְּלֵי

יט ב' תש"ז

יְדַמֵּי מַלְכֵי תֵיִלִּי' כֹה־לְנֻתֵךְ

קהנת

107

אנשי כבוד יחזקאל חיוב

אשני חכמן מלכים

מקל

“

אינא

3. **שני נחמ**

ת-ל-י-ם

זרמיה ישיעיה

וְהָיָה הָרֹאשׁ הָרִאשׁוֹן חֵן מִלִּי דָבָר

חובת הימים

עזרא הינא

הַיָּמִים וְצִיָּקָה בְּאֵימָתָהּ

תבין מרכה: כי נעים כי תשמרם בבטח: ותרגו בטי: ידוע. ובודרך ההשאלה לעומת חבטן אשר לעבר
השבה: דל מקום האמצעי. בטנים ושקדים קירין להם בלע פיגולשי: ויש מפרשים בטנים הפרי הנקרא
בע' פסתאקי: וכבראשית רבה מפרש בטנים ושקדים משח דבטנים: ומשח דלזים. וכן הוא בת' ירושלמי
ואיש נבוב ילבב: הגון לבין נפעל והשרק במקום חלם ופי' חלול: וכן בדברי דול' עומדת על
פי הביב פי' על פי החלל ופי' הפסוק אומ' כי האדם בתחלתו ועת' ילדותו הוא חלול כמי שאין לו
לב כתוכו ואח' ילבב: כל' קונה לב ודעת: וכן אבר ועיר פרא אדם יולד כלומר כבהמה הוא בעת לידתו
אלא שעתיד להלבב ולהשכיל מעט מעט כן אתה היה לך להבין לכך ולהצדיק השם. ובסמך נבוב לוחות
יור' יהודה אמר שדשו נבב והגבון מה שכתבתי: והוא מה שכתב בנ' יונה ופי' נבוב לוחות שהיה לוחות
מד' צדדיו ותוכו חלול ולא היה לו גג והיו ממלאים תוכו אדמה בשעת חניתן. להקריב עליו: וזהו שאמר
מזבח אדמה תעשה לי: אבל מזבח הזהב ה' ה' לו גג כמו שנאמר: ואת גג' זאת קירותיו: **בין** בנת
לרעי' ברחוק: ויש לפרש מזה אברה עצה מבנים: כלומר מהמביני': והנפעל ובחכמתי כי
עם חכם וגבון: חכמים ונבונים: והפעל הבד אלים הבין דדכח: בין תבין את אשר לפגיד. בינתי
בספרים: ואם בינה שמעה זאת: ובודרך ההשאלה בטרם יב' גו סירות' עם אשר. כלומר בטרם שידגישו ח
חמימות האטד הבוער תחתיה: והיוצא אל פעול זורתו והלזים מבינים את העם התורה: ומה שגיתי הבינו
לי: מבין פתאים: הבן להל' את המראה: ויבן וידבר עמי: וכן פי' החכם ל' אברהם בן עזרא אם יבין מפרשי

אֵינוֹ

פְּמֹאֵל בְּ

רֹאשׁ

תֵּלִים

כֶּתֶם

הַנֶּשֶׁע

פְּמֹאֵל תֵּלִים

קִרְנֵי

אֶמֶר

אֵינוֹ

אֵינוֹ יִצְעֵי סִפְטִים

אֵינוֹ

עֵינֶם

יִרְמִיָּה

תִּבְנוּ וִירָא אֵיכָה יִשְׁעִי

פְּמֹאֵל שְׁעֵי יִרְמִיָּה

יִרְמִיָּה

יִשְׁעֵי הַחֲזָקָה

יִתְּנֵם בְּיִשְׁעֵי יִתְּנֵם

חֲזָקָה אֵינוֹ

אֵינוֹ

עֵינֶם

אֵינוֹ נִלְאֵה יִרְמִיָּה קִרְחַת מִקֵּץ

תֵּלִי יִרְמִיָּה יִשְׁעִיה

יִשְׁעִי אֵינוֹ חֲכִיקֵי אֵיכָה

יִשְׁעִי בְּאֵינוֹ

פֶּמֶל תֵּלִים

יִשְׁעִי בְּמִדְבַּר אֵינוֹ

אֵינוֹ תֵּלִים

פֶּמֶס

מְכַלֵּי לוֹ: פִּי תִשְׁכַּן מִשְׁפַּחָה אוֹ עֹדָה שְׁאִינָהּ שְׁלוֹ וְלֹא מִכְּנִי וּקְדוּכִי תִשְׁכַּן בְּאַהֲלוֹ: אוֹ פִי תִשְׁכַּן חַיָּה כְּלוֹ
שִׁיחִיהָ אַהֲלוֹ חֶרֶב כְּמוֹ שְׁאֵם יִזְוָה עַל כְּוֹהוֹ גִּפְרִית: וּבַחֲבוּר הַמִּלָּה הַזֹּאת עִם יַעֲלֵ כְּנֶה הַרְשָׁע וְאִמְרָ אִישׁ הַ
הַבְּלִיעַל: וְהוּא כֵן בְּלִיעַל מְדַבֵּר אֵלָיו: כְּלוֹ אִישׁ רִשָּׁע: אֵל אִישׁ הַבְּלִיעַל הַזֶּה: לִפְנֵי בַת בְּלִיעַל: בַּת רִשָּׁעִי
אֵלֶּה הֵם תֹּאֵר וְשֵׁם הַרְשָׁע גַּם כֵּן בְּלִיעַל: כְּנִי בְּלִיעַל: וְלֹא בְּנִי רִשָּׁע: פֶּן יִהְיֶה דְבַר עִם לִכְכֹּךְ בְּלִיעַל לֵאמֹר: דְּבַר
רִשָּׁע דְּבַר בְּלִיעַל יִצְוֹק בּוֹ: פִּי חֲלִי רַע וְקִשָּׁה דְּבוּק בּוֹ וְאִשָּׁר שִׁכְבָּ לֹא יוֹסִיף לָקוּם: וְפִי אֵל תִּתֵּן אֶת אֲמַתְךָ
לִפְנֵי בַת בְּלִיעַל: שֶׁסָּהּ מִסְתַּתֵּר עִם לִפְנֵי: וְפִי אֵל תִּתֵּן אֶת אֲמַתְךָ לִפְנֵי הָ כְּבַת רִשָּׁע כְּלוֹ אֵל תַּחֲשֹׁב שְׁאִנִּי עַ
עֹמֶדֶת שְׁכִירָה לִפְנֵי הָ כְּבַת רִשָּׁע וְאִישׁ עֹלָה וְתִקְוֶן הַמִּלָּה כֵּן: וְלִפְיֶכֶךְ כְּנֶה הַרְשָׁע בּוֹ לֹל שְׁהִרְשָׁע
כֹּל יַעֲלֶה וְכֹל יִצְלִיחַ וְכֹלֶם עֵינֵן לֹא: **בלל** כִּי שֵׁם בַּלָּל ה': וְנִבְלָה שֵׁם שְׁפָתָם מִשְׁפָּטוֹ וְנִבְלָה
בְּדָגִשׁ וַיִּהְיֶה אֵיתָן מִן הַקָּל אוֹ נִפְעֵל לִנְקָבָה וְשִׁעְמָו עַל שְׁפָתָם: וְהִתְחַפֵּל בְּעַמִּים חֹזֵא יִתְכַלֵּל
עֵינֵן בַּלְבֹּל יָדוּעַ: וְהִבִּיֵּא לִי יְהוּדָה עֵינֵן שְׁנֵי בַלְלָה בְּשִׁמֶן: בַּלְוִתִּי בְּשִׁמֶן רַעֲנָן: וְאֵין צֶרֶךְ כִּי עֵינֵם אֶחָד
וּמִן הַרְשָׁע הַזֶּה וְהַעֲנִין הַזֶּה תִּבְלֵ עֵשׂוֹ: בְּפֶלֶם תִּמָּס יִהְיֶה מִן מִסֶּס: וְלִפִּי שִׁמְכִלְכֵל זֶרְעוֹ עִם מִי שְׁאִינִי רִ
רֹאשִׁי לְהַזְדוּג עִמּוֹ אִמְרָ תִּבְלֵ: תִּבְלֹל בְּעֵינֵי: לֹבֵן בְּאִישׁוֹן הָעֵין: וְנִקְרָא תִּבְלֹל שֶׁהוּא מִכְּלָכֵל מֵרָאָה
שְׁחִירֹת הָאִישׁוֹן: וְכֵן אֲרִזֹּל אִיזוּהוֹ תִּבְלֹל לִבֵּן הַפּוֹסֵק בְּסִירָה וְנִכְנַס בְּשַׁחֲרוֹ: אִם יִנְעֶה שׁוֹר עַל בְּלִילוֹ: בְּשִׁדָּה
בְּלִילוֹ יִקְצְרוּ: בְּלִיל חֲמִין יִאֲכֹלוּ: כְּמוֹ מִסְפּוֹא. וְכֹא הַפֶּעַל מִמֶּנּוּ וַיִּבֹּל לְחִמּוּדִים: וְנִקְרָא בְּלִיל לִפִּי שִׁמְסְפּוֹא
הַכְּהֻמּוֹת מִעֲרָבִין וּמִבְּלִילִין אוֹתוֹ מִשְׁעוּרָה וְשִׁבּוּלֹת שׁוּעַל: וַיֵּשׁ מִפְּרֶשׁ בְּלִילוֹ יִקְצְרוּ עֵינֵן שְׁתֵּי מַלְוֹת
כְּלוֹ יִקְצְרוּ מִה שְׁאִינֵי שְׁלוֹ: **בלג** וְאִבְלִיגָה מַעֵט: וְאֶתְחַזֵּק: נִפְשִׁי מַעֵט:

וְהוּא פֶּעַל עֹמֵד וְאֶעֱפֵה שְׁהוּא מִכְּנִין הַפֶּעַל אוֹ פִּי אֲחֻזֵּק וְהַעֲוֹכֵר הַמְּכַלֵּג שֶׁד עַל עַז
בְּשִׁרְשׁוֹ: מִכְּלִיגִיתִי עַלִּי יִגּוֹן הַתְּחַזֵּק עַלִּי יִגּוֹן כְּלוֹ בְּשִׁרְשָׁרָה לְהַתְּחַזֵּק לֹא אוֹכֵל כִּי עַלִּי לְבִי דוּי: וּמִכְּלִיגִיתִי
שֶׁמֶץ פּוֹעֵל מִכְּלִיגִית בְּפֶלֶם מְרִבִּית הָרֹאשׁ מְרִבִּית וְהִמָּס וְהִתִּיו נֹסֶפֶת: וְכֵכָּ כְּתַבְתִּי דְּקוּקוֹ בַּחֲלֹק הַדְּקוּקוֹ
לֹא כְלוֹ שְׁלֹמֹתֵיכֶם: אַחֲרֵי בַלְוִתִּי: וְהַכְּנֵד כְּלָה בְּשִׁרִי וְעוֹדִי יִבְלֹל בְּחִירִי: וְלֹא יוֹסִיפוּ בְּנֵי עֹלָה
לְבַלְוָהוּ: וְהִשֵּׁם עַל תְּכִלִּיתָם: וּמִשְׁקָל אַחֲרֵי בַלְוִי סַחֲבוֹת: וּבְלִילֵי מַלְחִים: שְׁנֵיהֶם כְּתוּבִים בִּיּוֹד אֶחָד
לְכַד שֶׁהוּא הַיּוֹד לְמַד הַפֶּעַל וַיּוֹדִי הָרַבִּים חֲסִידִים מִהִמְכָּת: וְכֹאֲלֵךְ בְּלֹאֵי הַסַּחֲבוֹת וְהַמַּלְחִים עֵינֵם יָדוּעַ: וְ
וּמִהַעֲנִין הַזֶּה חֲשַׁקְתָּ נִפְשִׁי מִשְׁחַת בְּלִי: וְהוּא שֵׁם בְּפֶלֶם שְׁבִי דְלִי וְהִתְאַ' **בלה** בְּלָה בְּפֶלֶם רֹחַ דוּה וְלִנְקָבָה לְכַלָּה
נְאוּפִים: וְלִרְבִּים שְׁקִים בָּלִים: וְלִרְבּוֹת וְנִעְלוֹת בְּלוֹת: **בלה** לַעֲת עֵרֶב וְהִנֵּה בְּלָהָה: בְּלָהוֹת
אֶתְנֵךְ וְאִינֵךְ: בְּלָהוֹת הַצֵּת וְאִינֵךְ עַד עוֹל: וְכִסְמִיךְ בְּלָהוֹ צִלְמוֹ וְהוֹקֵל הַלְמוֹד כְּמוֹ הַפּוֹךְ בְּהִלָּה
וּבְהִלָּה: **בלם** עָדִיו לְבָלוֹם: לְחִסּוֹם: וּבְדַבְרֵי רִזֹּל תוֹלֵה אֶרֶץ עַל בְּלִימָה: אֵין הָעוֹלָם מִתְקִים אֵלָא
בְּזוֹבוֹת מִי שְׁבוּלָם עֲצָמוֹ בְּשַׁעַת מְרִיבָה כֹּן שְׁסוּתָם פִּיו וְשׁוֹתָם וְשׁוֹמְעֵי חֲרַפְתּוֹ וְאִינוּ מְשִׁיב: וְעַל
דֶּרֶךְ הַפֶּשֶׁט הוּא בְּעֵינֵן שְׁתֵּי מַלְוֹת שֶׁהָאֶרֶץ תִּלְוִיהָ עַל לֹא דְבַר לִפִּי שֶׁהִיא תִלְוִיהָ כְּאִמְצַע הַגִּלְגָּלִים בְּמַרְחָק
גְּדוֹל מִן הַגִּלְגָּלִים מִכָּל צֶדֶד: **בלם** וּבֹלוֹם שְׁקִים: לֹקֵט שְׁקִים לְצוּרֵךְ בְּקִדְיוֹ: וַיִּהְיֶה בֹלוֹם כְּמוֹ
כּוֹלֵשׁ מִתְרַנֵּם וַיִּחַפֵּשׁ וּבִלָּשׁ: אוֹ בֹלוֹם מִעֲרָב הַשְּׁקִים עִם דְּבָרִים אַחֲרִים לְמַאֲכֵל בְּקִדְיוֹ:

וְכֵן בְּדַבְרֵי רִזֹּל כֹּל דְּבַר מִעוֹרֵב יִקְרָא בְלוֹם כְּמוֹ שְׁאִמְרָ שֶׁכֵּן עֵנִי אוֹכֵל פֶּתוֹ מַעֲסָה בְלוֹסָה פִּי שְׁלֹשׁ הַקָּמִ'
וְהַסּוֹבִין וְהַמּוֹרֶסֶן בִּיחֹד לִפְיֶכֶךְ מִצְטַרְפִּין הַסּוֹבִין וְהַמּוֹרֶסֶן עִם הַקָּמָה לְשִׁיעוּד חִלָּה: **בלע** חִיל
בְּלָע: וַיִּבְלַע מִטָּה אַהֲרֹן: בְּלָעֵנִי כְתָנִין: וּבְלָעָה אוֹתָם: וְתִבְלַעְתָּ הַשְּׁבִלִים הַדּוֹקוֹת: וְהִשֵּׁם
אַהֲבַת כֹּל דְּבָרֵי בְלָע: וְהוֹצֵאתִי אֶת בְּלָעוֹ מִפִּיו: וּבֹלוֹם עֵינֵם יָדוּעַ: וְהַפֶּעַל הַדְּגוּשׁ בְּעֵינֵן אַחֲרֵי בְלָע הַמּוֹת
לְכִצָּח: וּבְלָע בְּהַר הַזֶּה: יִחַד סָבִיב וְתִבְלַעֵנִי: גִּבְלָע רִשָּׁע צָדִיק מִמֶּנּוּ: בְּלָע ה' וְלֹא חָמַל וְדָרַךְ אֹרְחוֹתֶיךָ
בְּלָעוֹ: וּמֵאֲשֵׁרִיו מִבְּלָעִים: וְשֹׁלָא נֹזֵכַר פּוֹעֵל מִמֶּנּוּ אִם אִמְרָ אִשׁ כִּי יִבְלָע: פִּי תַחֲלֹת הַפֶּסוּק הַסּוֹפֵר לוֹ
כִּי אֲדַבֵּר כְּלוֹ צִרִיךְ לְסַפֵּר לוֹ הוּא יוֹדֵעַ הַנִּסְתָּרוֹת וְאִם אִמְרָ אִשׁ כִּי צִרִיךְ כִּי לֹא יוֹדֵעַ יִשְׁחַת וַיֵּאבֹד כִּי כִפֵּר ה'
הָאֲמַת: פֶּן יִבְלָע לְמַלְךְ: וְהִתְחַפֵּעַ וְכֹל חֲכָמָתָם תִּתְּבַלַּע: וְכֹל הַדּוּמִים לְהֵם עֵינֵן הַשְּׁחַתָּה: וְהַנִּפְעֵל בְּעֵינֵן הַזֶּה
גִּבְלָע יִשְׂרָאֵל: גִּבְלָעוּ מִן הַיּוֹן: כִּבְלָע אֶת הַקֹּדֶשׁ: כִּהְסַתֵּר הַקֹּדֶשׁ: וְכֵן יִתְּנֵן לִפְרֹא אִם אִמְרָ אִשׁ כִּי יִבְלָע וְפִי אִם
אִמְרָ אִשׁ כִּי יִסַּת מִמֶּנּוּ כֹה שְׁאִנִּי מְדַבֵּר וְהוּא כִפֵּל דְּבַר לְמַה שְׁאִם הַסּוֹפֵר לוֹ כִּי אֲדַבֵּר: וַיֵּשׁ מִפְּרֶשׁ אִם אִמְרָ אִשׁ
בְּלָכּוֹ כִּי יִסַּת מִמֶּנּוּ לֹא יוֹעִילָנוּ: וְהָאִיזֹל פִּי כִי יִבְלָע עַל הַשֶּׁמֶשׁ פִּי אִם אִמְרָ אִשׁ כִּי יִסַּת הַשֶּׁמֶשׁ כִּשְׁהַעֲבִי'
מִסְזִירֵי אוֹתוֹ וְהוּא שְׁאִם וְעַתָּה לֹא רָאוּ אוֹר כְּלוֹ הִנֵּה אֵין כַּח בִּידָם לְרֹאוֹת אִפִּי וְאוֹר כִּכָּה עֲבִים בְּשַׁחֲקִי וְהוּא
הַשֶּׁמֶשׁ בְּהִירָה הוּא וְהֵם אֵינֶם רֹאוֹת אוֹתוֹ עַד שֶׁתִּעֲבֹר הָרוּחַ וְתִשְׁתַּרֵּר הַשְּׁחָקִים כְּהַעֲבִים: וַיֵּשׁ מִפְּרֶשׁ מִזֶּה יִחַד
סָבִיב וְתִבְלַעֵנִי: כְּעֵינֵן וְתִסּוֹכְבֵּנִי: וַיֵּשׁ לִפְרֹא מִזֶּה אַהֲבַת כֹּל דְּבָרֵי בְלָע כְּלוֹ דְּבָרֵי מְרִמָּה כִּי הַמְּדַבֵּר בְּמִדְמָה
מִסְתִּיר לְכַבּוֹ: **בלק** בּוֹקָה וּמִבּוֹקָה: פִּי בּוֹ רִיזָה חֲרִבָה מִכְּלִי יוֹשֵׁב וְדוּמָה לְמַה שְׁאִם
הָעֵרֶב לְבָקוֹם שְׁאֵין בּוֹ צִמָּח בְּלוֹקָה בְּדִגְשׁוֹת הַלְבָד וּפְתָחוֹת

הַבֵּית וְאוֹמֵר עוֹד אֲבִלְקַת אֵל בְּאֵב רִזֹּל סִעֲרַת הַשֶּׁעַר: וַיִּהְיֶה עֵינֵינוּ עַל הַדֶּרֶךְ הַזֶּה חֲרִבָה סוֹגֶרֶת וּבְכֹסֶרֶת אֵל

וכן יצרכו רבו ז' כלך במשפט יעמיד ארץ ואיש תרומות יורכנה אם דומה הדין למלך שאינו צריך
 לבלום יעמיד ארץ ואם דומה לכהן המחזיר בבית הגרנות יורכנה: וענין אחר בצע אמרתו וידין תבצענה
 בפתח הצדי באתנה: כי יבצעה את כל מעשהו ענין השלמה: ועא' יתר ידו ויבצעני: כדלה יבצעני:
 והקל ובעד השלח יפלו ולא יבצעו: והוא פעל עומד כלומר כי יפלו על החרבות ולא יזיקום דל' שאינם
 כשאר האויבים שתמנעם החרב מלבא עליך ולא בסגור השערים כמו שאמר בעד החלונים יבאו כנגב: ו
 והוצא ובעצם כראש כולם: פי' האל יבצעם אותם שהם כראש כלם והם הכהני או האבות: ואחר כן אכר
 ואחריהם בחרב אהרן והם הבנים כמו שפירשנו ואם אמר ובעצם כלשון נסתר ואחכ' אמ' אהרן הרבה יבצא
 כזה בכתו ונפתחה העין מפני שהמלה מלעיל כשני פשטין: ור' יונה פי' ובעצם צווי והפתח מקום צרי לפי
 שאמר הך הכפתור צווי כולם ענין פתיחה וחתיכה: פתות אותה פתים תרג' בצע יתה בצועים: ויש מפרשי'
 מזה בצע כסף לא לקחו: חתיכת כסף כלו' שלא לקחו כסף וזהב לפדיון השכנים אלא היו הורגים אותם:
 את בצעו טרם ידמין: לשות בצע: מלוש בצע: עיסה: ורנך לא בצקה: ורנליהם לא בצקו:
 יחפה מבלי מנעל: והוא מעני' בצק כי בכלות הבגדל יבצק הרגל בטיט **בצר** כי תבצר
 כרכך: ככונך על סלסילות: והשם והשיג לכם דיש את בציר: מבציר אביעור: והבית רפוי ורואי'
 להדגש כלם עני' קטיפה: ויתכן לפרש מזה כי ירד יער הבציר: והוא משל על גדולי ישראל והמשיל ליער
 כי עצי היער הם גדולים ורבים וסככם אל הבציר כל' שנותנין פרי מה שאין כן עצי יער: וענין אחר ערים
 בצורות: להומת בחשת בצורה: ואגידה לך גדולות ובעצרות ולא ידעתם והדגוש לבצר החומה: ובי
 תבצר כרום עוזה: והשם שובו לבצרון אסירי התקוה: ומשקל אחר ערי מבצר: הבמחנים אם במבצרים:
 ובקבוץ הנקבות ולכד ערי מבצרות: כלם ענין חזק: ופי' שובו לבצרון לערי בצרון: ויש לפרש מזה כי
 ירד יער הבציר: ומן הענין הזה יבצר רוח נגידי ירוממנה ויחזקנה: ויתכן לפרשו מהענין ודאשון ופי'
 יקטף וישגיל רוח נגידים כהתנאות והוא מה שאמר אחריו גורו למלכי ארץ: וענין אחר ועוזה לא יבצר מ
 מהם: ולא יבצר ממך מזמה עניים לא ימנע: ובשנת בצורת לא ידאג: ומא' על דברי הבצרות: מביעת
 הגשמים והעצרים: ויש כפרש מזה לעתות בצרה הבית שרש: ו תן לומר שענין ערים בצורות וענין זה
 קרוב כי הדבר הגדול והחזק נמנע מהאדם להשיג אליו: ושית על עפר בצר: זהב: והקבוץ בצרים: והיה ש
 טדי בצריך: זהב: ויש ספרים מדויקים אין בו יוד אם כן יהיה לשון יחיד וסגול הדיש בעבור האתגחחא:
 ואפשר גם כן היותו לשון רבים ואעפ' שחזר יוד כי ימצאו כמוהו רבים **בקק** כי בקקם בקקים
 ובקוטי את עצת יהודה וירושלים במקום הזה פועל יוצא: גפן בוקק
 והנפעל הבוקק תכו הארץ: ובקק רוח מצרים: בשקל ורחבה ונסבה: משפטם נסבה נבקה: והפועל הבנד
 ויבוקקו את ארצה ענין ריקות: **בקע** בקע ים ויעבירם: ובקעת להם כל כחף: ובקעה ודגרה ב
 בצלה: ויבקע אלים את המכתש אשר בלחי: ויבקעו שלשת הנבורים במחנה פלשתי: וויאמ'
 לבקעם אליו: על בקעם הדות הגלעד. כמו פולח ובוקע בארץ: והפועל הנוסף ובקיענה אלינו: להבקיע
 אל מלך אדום: ושלא גובר פועלו מכנו הבקעה העיר: והנפעל נבקעו כל מעינות תהום רבה: כי נבקעו
 במדבר מים: אז יבקע כשחר אורד: ותבקע הארץ לקולם: תבקע אפעה: ונא תהיה להבקע: וההתפעל
 והנה התבקעו: והענקם יתבקעו: והדגוש ביצי צפעוני בקעו: ורוח סערות תבקע: כמבאי עיר מנקעה:
 ומבקעים ומצרים: יבקע צורים במדבר: היוצא ללשי ובקעת רוח סערות: והשם והבית הקטן בקיע'
 זאת בקיע' עיר דוד: כולם ענין ביקוע: ומן הענין הזה בקע לגלגלת: כסגול: והוא מחצית השקל לפי ש
 שנבקע מ' שקל: ופי' ובקעה ודגרה הבקוע הוא יציאת האברה מן הבצה וכן ביצי צפעוני בקעו: יוצאים
 בבקעה וביר: והרכסים לבקעה וימצאו בקעה: מקום ביטור מן ההרים וגם הם מענין הראשון **בקר**
 ודרשתי את צאני ובקרתים: לא יבקר הבקן: ולבקר בהיכלו: והיה לו לבקר: פי' נשיעלה ברבי
 לבקרו: והשם בבקרת רועה עדרו: כולם ענין דרישה ונקור: ומן הענין הזה נקרא בוקר כי בבקר יתבקר
 כל דבר לאור היום והפכו הערב שיתערבו כל הדברים ולא יכירם אדם: ויקרא האור בקר: כן יהי כוכבי
 בקר: כאלו אמר כוכבי אור כמו הללוהו כל כוכבי אור: והם השבעה המטרתים וכן נקרא הבקר אור כן ה
 האור עד מחצית היום כאלו אמר מן הבקר: והקבוץ היה זרועם לבקרים: ויש לפר' מזה ולבקר בהיכלו כמו
 ולשחר: בקרת תהיה כולקה תהיה: וכזב הגאון רב סעדיה כי אמ' לשון בקרת לפי שהמלקות הוא ברצוע'
 של בקר: או יהיה הבית במקום פא כי לפי שהם ממרצא אחד הם קרובים בענין כמו שמצינו כלשון המשנ'
 הבקר לעניים שהוא כמו הפקר: ותר' ירושלמי תשמטנה ונטשתה תשמטון יתה ותבקרן יתה: ופי' בקרת
 תהיה להפקר היא לפי שלא חופשה ועל כן לא יומתו אבל מלקות יש: ואמ' רבותי זל' כי המלקות לה לא
 לו לפי שאמר תהיה ולא אכר יהיו משמע היא לוקה והוא אינו לוקה: ועא' צאן ובקר ידוע: והקבוץ אמ'
 יחזיש בבקרים: ודמות בקרים מתחת לו נ' יב' והפעל הקל מכנו כי בוקר אנכי: כלום

וכן יצרכו רבו ז' כלך במשפט יעמיד ארץ ואיש תרומות יורכנה אם דומה הדין למלך שאינו צריך
 לבלום יעמיד ארץ ואם דומה לכהן המחזיר בבית הגרנות יורכנה: וענין אחר בצע אמרתו וידין תבצענה
 בפתח הצדי באתנה: כי יבצעה את כל מעשהו ענין השלמה: ועא' יתר ידו ויבצעני: כדלה יבצעני:
 והקל ובעד השלח יפלו ולא יבצעו: והוא פעל עומד כלומר כי יפלו על החרבות ולא יזיקום דל' שאינם
 כשאר האויבים שתמנעם החרב מלבא עליך ולא בסגור השערים כמו שאמר בעד החלונים יבאו כנגב: ו
 והוצא ובעצם כראש כולם: פי' האל יבצעם אותם שהם כראש כלם והם הכהני או האבות: ואחר כן אכר
 ואחריהם בחרב אהרן והם הבנים כמו שפירשנו ואם אמר ובעצם כלשון נסתר ואחכ' אמ' אהרן הרבה יבצא
 כזה בכתו ונפתחה העין מפני שהמלה מלעיל כשני פשטין: ור' יונה פי' ובעצם צווי והפתח מקום צרי לפי
 שאמר הך הכפתור צווי כולם ענין פתיחה וחתיכה: פתות אותה פתים תרג' בצע יתה בצועים: ויש מפרשי'
 מזה בצע כסף לא לקחו: חתיכת כסף כלו' שלא לקחו כסף וזהב לפדיון השכנים אלא היו הורגים אותם:
 את בצעו טרם ידמין: לשות בצע: מלוש בצע: עיסה: ורנך לא בצקה: ורנליהם לא בצקו:
 יחפה מבלי מנעל: והוא מעני' בצק כי בכלות הבגדל יבצק הרגל בטיט **בצר** כי תבצר
 כרכך: ככונך על סלסילות: והשם והשיג לכם דיש את בציר: מבציר אביעור: והבית רפוי ורואי'
 להדגש כלם עני' קטיפה: ויתכן לפרש מזה כי ירד יער הבציר: והוא משל על גדולי ישראל והמשיל ליער
 כי עצי היער הם גדולים ורבים וסככם אל הבציר כל' שנותנין פרי מה שאין כן עצי יער: וענין אחר ערים
 בצורות: להומת בחשת בצורה: ואגידה לך גדולות ובעצרות ולא ידעתם והדגוש לבצר החומה: ובי
 תבצר כרום עוזה: והשם שובו לבצרון אסירי התקוה: ומשקל אחר ערי מבצר: הבמחנים אם במבצרים:
 ובקבוץ הנקבות ולכד ערי מבצרות: כלם ענין חזק: ופי' שובו לבצרון לערי בצרון: ויש לפרש מזה כי
 ירד יער הבציר: ומן הענין הזה יבצר רוח נגידי ירוממנה ויחזקנה: ויתכן לפרשו מהענין ודאשון ופי'
 יקטף וישגיל רוח נגידים כהתנאות והוא מה שאמר אחריו גורו למלכי ארץ: וענין אחר ועוזה לא יבצר מ
 מהם: ולא יבצר ממך מזמה עניים לא ימנע: ובשנת בצורת לא ידאג: ומא' על דברי הבצרות: מביעת
 הגשמים והעצרים: ויש כפרש מזה לעתות בצרה הבית שרש: ו תן לומר שענין ערים בצורות וענין זה
 קרוב כי הדבר הגדול והחזק נמנע מהאדם להשיג אליו: ושית על עפר בצר: זהב: והקבוץ בצרים: והיה ש
 טדי בצריך: זהב: ויש ספרים מדויקים אין בו יוד אם כן יהיה לשון יחיד וסגול הדיש בעבור האתגחחא:
 ואפשר גם כן היותו לשון רבים ואעפ' שחזר יוד כי ימצאו כמוהו רבים **בקק** כי בקקם בקקים
 ובקוטי את עצת יהודה וירושלים במקום הזה פועל יוצא: גפן בוקק
 והנפעל הבוקק תכו הארץ: ובקק רוח מצרים: בשקל ורחבה ונסבה: משפטם נסבה נבקה: והפועל הבנד
 ויבוקקו את ארצה ענין ריקות: **בקע** בקע ים ויעבירם: ובקעת להם כל כחף: ובקעה ודגרה ב
 בצלה: ויבקע אלים את המכתש אשר בלחי: ויבקעו שלשת הנבורים במחנה פלשתי: וויאמ'
 לבקעם אליו: על בקעם הדות הגלעד. כמו פולח ובוקע בארץ: והפועל הנוסף ובקיענה אלינו: להבקיע
 אל מלך אדום: ושלא גובר פועלו מכנו הבקעה העיר: והנפעל נבקעו כל מעינות תהום רבה: כי נבקעו
 במדבר מים: אז יבקע כשחר אורד: ותבקע הארץ לקולם: תבקע אפעה: ונא תהיה להבקע: וההתפעל
 והנה התבקעו: והענקם יתבקעו: והדגוש ביצי צפעוני בקעו: ורוח סערות תבקע: כמבאי עיר מנקעה:
 ומבקעים ומצרים: יבקע צורים במדבר: היוצא ללשי ובקעת רוח סערות: והשם והבית הקטן בקיע'
 זאת בקיע' עיר דוד: כולם ענין ביקוע: ומן הענין הזה בקע לגלגלת: כסגול: והוא מחצית השקל לפי ש
 שנבקע מ' שקל: ופי' ובקעה ודגרה הבקוע הוא יציאת האברה מן הבצה וכן ביצי צפעוני בקעו: יוצאים
 בבקעה וביר: והרכסים לבקעה וימצאו בקעה: מקום ביטור מן ההרים וגם הם מענין הראשון **בקר**
 ודרשתי את צאני ובקרתים: לא יבקר הבקן: ולבקר בהיכלו: והיה לו לבקר: פי' נשיעלה ברבי
 לבקרו: והשם בבקרת רועה עדרו: כולם ענין דרישה ונקור: ומן הענין הזה נקרא בוקר כי בבקר יתבקר
 כל דבר לאור היום והפכו הערב שיתערבו כל הדברים ולא יכירם אדם: ויקרא האור בקר: כן יהי כוכבי
 בקר: כאלו אמר כוכבי אור כמו הללוהו כל כוכבי אור: והם השבעה המטרתים וכן נקרא הבקר אור כן ה
 האור עד מחצית היום כאלו אמר מן הבקר: והקבוץ היה זרועם לבקרים: ויש לפר' מזה ולבקר בהיכלו כמו
 ולשחר: בקרת תהיה כולקה תהיה: וכזב הגאון רב סעדיה כי אמ' לשון בקרת לפי שהמלקות הוא ברצוע'
 של בקר: או יהיה הבית במקום פא כי לפי שהם ממרצא אחד הם קרובים בענין כמו שמצינו כלשון המשנ'
 הבקר לעניים שהוא כמו הפקר: ותר' ירושלמי תשמטנה ונטשתה תשמטון יתה ותבקרן יתה: ופי' בקרת
 תהיה להפקר היא לפי שלא חופשה ועל כן לא יומתו אבל מלקות יש: ואמ' רבותי זל' כי המלקות לה לא
 לו לפי שאמר תהיה ולא אכר יהיו משמע היא לוקה והוא אינו לוקה: ועא' צאן ובקר ידוע: והקבוץ אמ'
 יחזיש בבקרים: ודמות בקרים מתחת לו נ' יב' והפעל הקל מכנו כי בוקר אנכי: כלום

עאנן דה עאנן

יפעה
יפעה
יפעה

נארא
האזימ
פאנאל מצא מלכ
יפעה ב'
משפטי ב'
פופטי משפטי מלכ שמוא
ניח יפעה חמיר
תליס
ידמיה

כפלה
הושע

כהעלותך תלי שמוא
תלי שופטי שמוא

צפניה
פופטי משפטי כהעלותך
צ יהוקאל ב ירמי ב יפעה

תצא תבא
תצא בלך שופטי מלכ
יפעה ב'
משפטי ב'
יפעה ב'
מקץ משפטי
ירמי יחזקאל תלי

ירמי יפעה תלי
חקת דניא
ירמי א וכתלי
יפעה שמוא ב ירמי
יחזקאל
חיוב ב כהעלותך
חיוב ירמי ותרני וישב
אין שופטי יפעה ירמי מו
יחזקאל
ויתר

והנפיע נבעו מצפניו נבעה בחומה נשגבה: תרגו ויבקש ובעא: ופי' נבעה על הפרץ כי כשיהיה הפרץ בחומה נשגבה יכנסו ויבקשו משם: ויש מי שפר' מן הענין הזה בעים רוחו: והסר בית השירות ומשפטו ב כבעים: והמס נוספת כמס ריקם ופי' בבקשת רוחו כלו' ברצונו: וענין אחר כמס תבעה אש: פי' כי האש ת תרתיח המים והוא מענין אבעכוועות כי המים כשירתחו יעלו אבעכוועות: ול' יונה פי' מזה הענין נבעה בחומ' נשגבה: כי החומה כשהיא קרובה לנפול היא נוטה להרוץ ונפוחה כמו אבעכוועות: לשחין פורח אבעכוועות: והא' בו נוספת ונכפלה בו הפא והע' ונפל למד הפעל כמו תשגשגי מן ישגא אחר **בעט** וישמן ישודון ויבעט: דרך הבעיטה בבהמה שמבעטת כרגלה לאחור: ואמ' על דרך המש' וישמן ישודון ויבעט: והוא דרך בזיון וכל' למה תבעטו בזכחי: **בעל** כי יקח איש ובעלה: ובעל בת אל נכר: הבעילה היא האישות: ואמר על דרך משל וארצך תבעל: ולא רצך בעולה: ומזה הענין נקרא כל שהוא אדון הדבר בעל כמו בעל האשה שהוא אדון לה: ואמרו אם בעלינו עמו לא ישלם: פי' ואם אדנינו: בעלי גוים: בעל הבור: האיש בעל הבית: כן האשה בעלת הבית: בעל החלומות: בעלי הפרשי: בעלי חצים: בעל פיפיות: בעל בעמיו: אדון בעמיו: ונחמדה בית השרות או למד ומשפטו בבעל בעמיו וכל הדומים להם על הדרך הזה: ומזה השרש והענין בעליל לארץ: והוא בשקל סגירי: ופי' אדון הארץ ועוד נכתבו בשרש עלל: ויש מי שפרש ואנכי בעלתי כס נאם ה' אשר בפסוק הנה יקים באים נאם ה' וכתתי את בית ישראל ואת בית יהודה ברית חדשה לא כברית אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים וגו' כמו נעלתי: או כמו בחלתי: ואין צורך רק פירושו בעלתי ממש ול' אעפ' שאני בעלתי כס והייתי להם ללדי המה הפרו את בריתי: ואאזל פי' כי כל לשון בעילה שהוא דבק עם בית הוא לשון גנאי ופי' גכ' כי אנכי בעלתי בהם ולקחתי אתכם אחד מעיר וגו' לשון גנאי כלו' קצתי בכם בזמן שעבר אך עתה אקבץ אתכם וכן אמר בער' בעל אל דגול באל כרה כלו' קץ בה וגרשה: ונקראו הפסילים והעצבים בזה השם: בעל פעור: את שפיות הבעלים: כי הם כאדון לעובדיהם: בעל גד בתרגומו מישר גד: ואפשר שנקרא מזה קרית בעל ילפי שהיתה במישור והיא עיר בערי יהודה: ונקראת גם כן בעלה ובעלי כמו שג' מבעלי יהודה: **בער** כי בערה כס אש ה': גחלים בערו כמנו: והנה הסנה בוער באש: דולק באש בועדת דולק: באש תבער יער: כפשתים אשר בערו באש: נשרפו: כדוע לא יבער הסנה: לא ישרף: ויש מי ש שפרש כל לשון בוער יוצא ומה יעשה בכפשתים אשר בערו באש: והנכון שכולם מהקל פעלי עומדי ופי' באש תבער יער תבער: ומהוועל הנוכף והבערתי בעשן רכבה כלו' באש גדול המעלה עשן גדול: ויבער מגדיש ועד קמה: המבעיר את הבערה: והשם במשקל אחר ויקרא שם המקום ההוא תבערה: והפעל הכבד ובער עליה הכהן: ובערו בהם אש: האבות מבערים האש: ואת האח לפגיו מבעדת: והיה לאד לבער: וכולם ענין הדלקה והשרפה אלא שענין הבערה נופל על האש בעצמו אפי' לא תצא פעלתו אל אחר: וענין השרפה באש תצא פעלתו אל אחר לעולם: וענין אחר ובערת הרע כקרבך: בערתי הקדש מן הבית: ולא בערתי ממנו בטמא: כי אם יהיה לבער קין: ונבערה רעה מישראל: ופעל כבד אחר הנגי מבעיר אחר בעשא ואחרי ביתו: והשם ברוח משפט וברוח בער: ושבה היתה לבער: וכל הדומים להם ענין הכרתה והסרה והוא קרוב לעני' הראשון: וענין אחר כי יבער איש שדה או כרם: כי ירעה: וכבד אחר ובער בשדה אחר: וירעה: בערתם הכרם: רעיתם: והיה לבער לרעות: ויתכן גם מזה והיה לאדם לבער: וגם זה הענין קרוב לענין הראשון כי המרעה והמאכל הוא הבעור והכליון: טענו את בעירכ' בהמתכ: ושלח את בעירו: בהמתו: תרג' בהמה בעירא: וענין אחר ובאחת יבערו ויכסלו: ונתתי ביד אנשי' בוערי: בינו בוערי' בעם: ויש לפרש ביד אנשים בוערים: מהענין הראשון וכן ידמה דעת בעל המסורת שאמר בוערים שנים בתרי לישני: והנפיע נבער כל אדם מדעת: עצה נבערה: והתא' איש בער לא ידע: עגיניו ידוע: והוא קרוב לעני' טענו את בעירכם כי הכסיל כבהמה: **בעת** והמן נבעת: וכבאי נבעתי: התיו למד הפעל נבלעת בדגש: והשם והנה בעתה: ומא' בעותי אלוה יעדכוני: בעותיך צמתותוני: והכבד פלצות בעתתני: ובעתתו רוח רעה: הנה רוח אדי: רעה מבעתך: כולם ענין כהלה: **בצץ** הטבעו בכון רגליך: כמו חק מן חקק: ועוז מן עוז: וענין בץ טיש ורקק וכן בצאתיך וגבאי העמקים שהם מלאים טיש: וכן היגאה גבא בלא בצה: בסתר קנה וכצה: **בצל** את החציד ואת הבצלי ידוע: כי מה תקות חקף כי יבצע: בלה בצע בצע: שנאי **בצע** ומה בצע כי נדרג את אחינו ואם בצע כי תתם דרכיך: בצע כסף: בסגול: איש לבצעו: אמת בצעך: והחרמתי לה בצעם: והכבד ותבצעי רעיד בעשק: כלם ענין חמדה ועשק: ופי' ותבצעי כתרגומו ואהנית רחמך באונסא כלומר נתת להם בצע כסף בעושק שעשקת החלשים כך: ופי' שנאי בצע שאינם רודפים אחר תאות העול' ואהבת העשר והמעלה אלא שונאין ומרחיקין קבוץ הממון כי אם כדי חיותם ואם יהיו עשירים יסתפקו במה שחגגם הבורא ולא ירדפו לקבץ עוד ואותם האנשים הם הראוי' למנותם שופטי

דה' אינע יחזקאל קהל
 יא' איה יעציה
 ירמיה
 ירנא
 דיאל ב' שמואל יעציה
 משני תינן סיר שמן
 יעציה תינן
 ירמיה

שמחאל בראשית ב' תלוי
תלוי בראשית יחזקא
ישעיה

~~יחזקאל~~
יחזקאל

קריח
יטעיה
פופטי' מלכ' יחזקא מקץ
יחזקאל

ישיבה

ויצא זכריה
 שמ.אל ג'
 פילים שמואל ב
 איכה
 ניקי

פִּיִּי תִבְקֶשְׁנָה יְקָהּ הַקּוֹף
 חֹדֶכֶר וַיִּמְצָא: וְתִבְקֶשִׁי וְלֹא תִמְצָאִי
 בְּרִי וּמָה בֵּר בִּשְׁנֵי יָמִים כְּמוֹ מָה בְּנֵי בִלְ
 בְּתִכְוֹנָה כְּמוֹ נוֹשְׂאוֹת בֵּר וְלֹחֵם וּמִזֵּ
 אֲפִים אֲבוֹס בֵּר וּפִי בֹאֵן אֲלֵפִי אֵין אֵ
 שְׁנִים כְּמוֹ תִקּוֹת עֲנֻיִם: וְאִפְשָׁר שִׁי
 עַל כִּכּוֹן כְּמוֹ שֶׁרֶשׁ בְּנֵי בְנֵהּ
 כְּרוֹר מִלְּלוֹ: וּבְרוּתִי מִכְּהִמּוֹרֵדִי

D

ברא

ברד

ברה

ד' והשם ולעשות את בקשתי: וכלם ענינם ידוע: **בר** מה
ג' ג' בן ברא ירבו כבר: כחוץ כי בן תרג חוץ ברא. או פי'
שפי' תבואה: לשבר בר: וכן יהי פסת בר בארץ וכן פי' אא"ל מזה באין
ס' בר: ופי' אבוס מגור' מגורה כמו פתחו מאבוסיה ואין עומד במקו'
ש' שרש זה שפי' תבואה ברד: וכן ירבו כבר: אבל שרש מה ברי ברה
ועמדם הימן וידותון ושאר הברורים אשר נקבו בשמות:
והפושעים בי כמו ובחרתי: ולבזר את כל זה: בשורק כמו

ועמהם הימן וידיתון ושאר הברורים אשר נקבו בשמות: והפושעים כי כמו ובחיתי: ולבור את כל זה: בשורק כמו

מזרק: וכן הברו החצים שפי' מרקו החצים: וכבר פרשתי הכרו. החצים בשרש אבר פי' אחר: וכבר אחר
ולברד וללכן: וההתפעל יתבררו ויתלבנו: עם נבר תתבר עקרו תתברד: והנפעל עם נבר: הכרו נשאי כלי
ה': והתאר ובר הייתי בעיניך. נשקו בר: באין אלפי' אכוס בר: לכרי לבב: ברה כחמה: והשם כבר ידי ישיב
לי ואצרוף כבר סיגין כמו הדבר שמכרדין בו הכסף מן הסיגים: ויש מפרש מזה יהי פסת בר בארץ כלום
ישאר מעט בר וצדק ואמת בארץ: וכן ותדבי לך בודית כי הריש ראויה להדגש לולי כי לא תקבל דגש
ומשפטו בודית כפלים גפרית ולפי שהוא מכרר הכנוד נקרא בודית: ופי' ר' יונה כי הוא עשב שמכבסין בו:
ויש מפרש אותו כי הוא הנקרא בלע' שבוין: לברם האלדים הראוי לברם הבית חטופה והריש דגושה כפלים
לתמם ובעבור כי הדיש לא תדגש נמשך הקמץ ונתחדש משאר הנכרא' לדעת ולהכיר ואעפ' שאין המנהג להכנס
או יהיה לברם פעל עבר לל' לאשר ברם האלדים משאר הנכרא' לדעת ולהכיר ואעפ' שאין המנהג להכנס
אותיות בכלם שהם אותיות השמוש בפעלים העוברים הנה מצאנו מהם מעטים יכנסו עם הא השמוש: ו
ויתפרש במקום אשר והבית גפ' כמו בהבין לו דוד: וכל ההקדיש שמואל: הנמצאו פה. כמו שזכרנו בחלק
הדקדוק וכן יהיה הלמד בלברם במקום לאשר ויהיה ברם מזה השדש ועקרו להדגש או יהיה מבחי הלמד
מן ברו לכם איש: בראשית ברא אלדים: כיום ברא אלדים אדם: לב טהור ברא לי אלדים
והנפעל ועם נברא יהלל יה: כיום הכראם: כיום הכראך כוננו: וכולם ענין יצירה: אך יש
הפרש ביניהם כי לשון יצירה אינו נופל אלא על דבר שיש לו ממש וצורה ומה שאמר ויצר רוח אדם
בקדמו על יצירת כלי הנוף המקבלים כח הרוח והם המוח והלב: ולשון בריאה נופל על כל דבר: ופי' רבי
סעדיה כי אמרו בקדמו לל' כי הבורא בורא אותה עם שלמות צורת האדם והוא שאמר בקדמו וכל לשון
בריאה הוא התחדש הדבר וצאתו מאין ליש וכן אמר בפסוק ולכבודי בראתיו אף עשיתיו: תחלה
בראתיו הוצאתי אתו מאין ליש ואחר כן יצרתיו שהעמדתי על תכונתו וצדו ואחר כן עשיתיו שפירושו
תקנתיו כי לשון מעשה הוא תיקון הדבר והשלמתו לפיכך אבר אף עשיתיו: וענין אחר הפעל הדגש
ובראת לך שם ובראתו והיו לך תצאותיו: ויד ברא בראש דרך עיר ברא ענינם בריה ובחירה: וענין אחר
וברא אתהן בחברותם ענינו וברת ודמהו אדני אבי זל' ללשון הער' שאומ' לכריתה אל ברי: וכן תי' ויבזעון
יתהון בספיהו: ויש כי שפירש מזה הענין ובראת לך כלו שתכרות עצי היער ותננה שם ערים לשבת:

וכן אם בריאה יברא ה' ענין נזרה וכן בראשית ברא: והגבון שיהיה ואם בריאה ענין יצירה כי כל דבר חדש יקרא בריאה: וכן בראשית ברא: וכן בורא גיב שפתים כלו' מחדש דבר שפתים שיאמר שלום שלום לרחוק ולקרוב: וענין אחר ועגלון איש בריא מאד עניינו שמן: וכן עשרה בקר בריאים: הבריאה תזכחו: ובריאות בשד: ואמר בשבולים בריאות וטובות על דרך ההשאלה כלו' מליאות וטובות בין זה בריה ובין שה רזה משפטו בריאה: אבל בא כדרך בעלי ההא כי כן המנהג להתערב נחי הלמד בעלי ההא עם בעלי האלף בהרבה מקומות: ומאכלו בריאה כלו' שה בריאה והפעל הנוסף ממנו להבריאתכם מראשית כל מנחה ישראל לעמי כל אלו ענין שומן: **ברד** וברד ברדת היער: וברד פעל עובר שהוא חציו קמץ וחציו פתח מענין ברד וברדת שם כמו ברד ואעפ' שהוא על משקל אחר והוא בפלס דבלת ופי' כשיברד לא יפול הברד בעיר ולא על הזרעי' כי אם ביערות שלא יזיק להם וכן ובשפלה תשפל העיר וכל כל שפל שיהיה בעיר לא יהיה כי אם בשפלה כלו' שלא תשפל ולא תרד העיר מגדולת לעולם ולא יזכר אדם בה שם שפל כי אם על השפלה שהיא העמק: נקדי' וברדי: שיש להם כתמי לבני' כמו ברד וכן סוסי' אמצו' ברדיס: **ברה** ברנו לכם איש בחרו: ועא' ולא ברה אתם לחם ולא אכל עמם: ואברה מידה: והשם ויתנו בכרותי ראש ומא' הביאי הכריה: והפעל הכבד והכריה לחם: להברות את דוד לחם וכבד אחר היו לכרות למו: והוא מקור ויתכן היותו שם בפלס חמות אחות או יהיה מקובץ מן ברה כמו מן אלה אלות וכולם הם ענין האכילה המועטת: ועל דעתי כן הוא כבדת ארץ שהכף כף הדמיו ואיננה שרשית

בלעד

ומחברין ממנה אכנים ועושין מהן ענקי. בלעד לא ירים אדם את ידו כמו זולת

יחיד כי אם בלשון רבים ותכנס עליה מן השמוש מבלעד מזבח ה' אלדינו: ואעפ' שישפיק מכלי המס כמו המס עשו זה לתוספת באור כמו שהכניסו אות השמוש על תוך ויספיק בזולתה. בלעד רק אשר אכלו הנערים היוד אינה לכנוי המדבר אעפ' שהיא נראת הנה כמהו מצאנו הרבה יוד הרבים נראת כמו וקדע לו חלוני וחשופי שת: ואורגניט חורי: על כל אצילי ידי: יוצר גובי ושרי

עזרא פי היוד לכנוי כלומר אך בלעד לקחו והוא מה שאכלו בערי כיששכר והחכ' רא' בן עזרא פי היוד לכנוי כלומר אך בלעד לקחו והוא מה שאכלו בערי

בליעל

בשרש כל כי היא מלה מורכבת: כבר זכרנוהו בשרש בעה: בעליל לארץ: שם מן בעל בפלס סגור: מן

בעבע

בעליל

סגר: ופי' ארון לארץ ועוד: אפרשנו בשרש עלל: וקבית בקבוק באשר שותה בו

בקבוק

האדם או שופך ממנו עושה בקבוק ובלשון לע' ויון וישמעאל שמו בוקאלי: וברבורים אבוסים: עופות פטומים עומדים על האבוס תמיד וכן אמ' המתרג' ועופא פטימא

ברבר

המסורס הוא שיתפטם ביותר: בויקרא רבה מהו וברבורים אבוסים ר' ברכיה בשם ר' יהודה אמ' ביני ביבריא רבנן אמרי עוף טהור ומעולה הוא והיה בא מברבריא והיה על שלחן שלמה בכל יום:

ברזל

ברזל באה נפשו: בכבל ברזל: ואמר נפשו כי הנפש מעונה בעני הגוף: וכן אסירי עני וברזל פי ככלי ברזל: ימלא ברזל ועץ חנית פי ברזל לחרות הקוצים כמו קדום או גרן וכיוצא בהם: וכן ואת

ונתחיל אות הגימל

נג

שאמ' כי יפול הנופל ממנו: והקבוצ' בלשון נקבו יהיו כחציר גנות: כי עלית כלך לגנות: נאה כי נאה נאה: כי נאו המים ויגאה כשחל תצודני: פי' וירבה החולי וכשחל תצודני: היגאה גמא פי'

היגדל וכולם מענין נאה ונאון כי הוא הגודל והרוממות: על כל נאה ורם: וראה כל נאה. שמענו נאון מואב נאה מאד: והקבוצ' בית נאים: והכזו לגאונים כמו לגאים ואם הוא שתי מלות עניינו מלה אחת כמו עגלה יפהפיה והיוד הנראית בו למד הפעל תכורת דא: על כל נאה ורם: . כמו עליונים אלא שנשתנו ת

תנועותיו מפני אות הנרון ובכתוב הוא מלה אחת והוא הענין המפורש ובא הקרי בשתי מלות להוסיף בו ענין כי נאי הוא נאים ויונים מענין העיר היונה: הרב היונה שהוא ענין ולא תונו איש את עמיתו. ובחכרון

ההא שמענו נאון מואב נא מאד: והשם נאה ונאון: ובהראות למד הפעל כיוי נאווה אפיקי מגנים: נאותו ונאוננו: ומשק' אח' כנח למד הפעל נאות לבש: בנאות הים: ומא' לפני שבר. נאון: את נאון יעקב: בנאון

נאל

גליך: והקבוצ' ביום נאונך: בפני גוה: בזכרנו עוד בשרש גוה: נאל ה' עבדו יעקב: נאל

לך אתה את נאלתי: ובא גאלו הקרוב אליו: מנאלו הוא: לפי גואל: והנפעל או השיגה ידו וננאל: ואם לא ינאל באלה: והשם ולך הנאלה: ויש מפרשי ואשר ינאל מן ה

הלויים: אשר יקנה כלומר אם יקנה אדם מהלויים בית עיר חומה לא יחלט לשנה כמו מישדל לא יצא ביוכל אם לא גאלו כנתיים: ויש לפר' לטון נאלה לפי שאמר גאלת עולם תהיה ללויים יכול לא דבר הכתוב אלא ב בישראל שלקח מיד לוי שיש ללוי לנאול לעולם אבל לוי שלקח מלוי לא ינאל לעולם לפיכך אמר ואשר י

ינאל מן הלויים כלו לוי גואל מיד לוי גאלת עולם ואם לא גאלו ויצא ככבר בית ועיר אחתו ביוכל: וענין אחר הוי מראה ונגאלה מלרע: והוא נפעל עומד: והכבד כמה גאלנוך: להם מגואל: ושלא בזכר פועל ויגאלו כן הכהנה: והמרכב ממנו עם הנפעל נגאל בדם: והתאר גאלי הכהנה בפלס תאמי צביה וההתפעל

אשר לא יתגאל בפת בג המלך: וכבד אחר וכל מלבושי אנאלתי: משפטו הנאלתי האלף תמורת הא הבנין והפעל הקל מזה הענין יגאלוהו חשך וצלמות: כלם ענין טנוף ולכלוך וימ' יגאלוהו חשך וצלמות מענין מגאלינו הוא כלומר יהיו קרוביו החשך והצלמות: ויש כפר' מזה ויגואלו מן הכהנה: גאלי הכהנה: . והוא הפך הענין כמו משריש ומשרש כן גואל הוא הקרוב ומגואל הוא שנתרחק מן הקרבה והמשפחה ורם

גב

בתרחקו שלא מצאו כתב היחש: גב המזבח: על גבי חרשו חורשים: וגביהן וגבה לחם: מי שגבו בפופח ויש לו חטושרת על גבו יקרא גבן והגון

נוספת: וכן הרים גבנונים: הדרים השפלים כי הגבן בפני כפיפות גבו הוא שפל קצר קומה וכן הדריסה השפלים נקראו גבנונים ועוד כי נכפפה קומתו ורעשו וחרדו ביום מתן תורה כמו שאמר ארץ רעשה אף שמים נטפו דרים נלו מפני ה' ואמר ויחרד כל ההר מאד: ואת גבות עיניו הגבות אשר על העינים: ויתכן

חיצ מקץ

מקץ

יהושע

לך

ירמי ישעי' כ' יחזק

ואר

תלים

ירמיה

מלכיס

תלים

תלים

מלכיס

יהושע

תצא תבנה

תצא ישעיה

בטלח חיוכ' כ'

ישעיה תלי' ישעי'

ישעיה תלים כ'

ישעיה

צפניה ירמיה

ישעי חיוכ' ישעי'

תלי' כ' משלי תלי' ישעיה

יחזקא ירמי' ישעי' רגב

כהר רות

כהר כ' ירמיה כהר

צפניה מלכיס כ'

עזרא חיוכ' עזרא

דניאל שיר

חיוכ'

עזרא כ'

ירזקאל תלי' יחזקאל

יחזקאל חמוס

תלים

מגידע

ישעיה ב' סח

ישעיה ט"ז

כח יסעי' ירמי' נ"ז

יחזקאל

יחזקאל כ"ג נז' זכריה

ראה מלכים ב' נשא

צו ב' יחזקאל

יחזקאל

מלכים

מלכים

ישע

דה' נשא

מלכים נשא ב'

סיר נשא

עמוס

תנ"ך נח ירמיה

נח' בראשית תזריע

תנ"ך איכה

תנ"ך

איכה

משנ' ישעיה

יחזקאל כ' מנצח

מנצח ב' ירמיה

ישעיה שמואל ישעיה ב'

שמואל

שמואל ב'

שמואל ישעיה

ישעיה מלכי קדושים

יחזקאל

ישעיה מלכים

חי עמ' ק

נשא ב' שופטים

יחזקאל

לך לך שר

לך לך ירמי'

ירמיה נח' בראשית

ברש תחת הנעצות יעלה ברוש: ברוש תודד ותאשר: מין ממיני ארץ כויש בלע': והברושים הרעלו החצים או החניתות שהם עץ ברוש: ואדני אבי זל' פי' הגבורים אחזתם רעדה כי הגבורים והגדולים

יבנה אותם ארזים וברושים כמו שאמר ואכרות קומת ארזיו מחר ברושיו **ברת** והיטנו ברותים כמו ברושים: זאת אות הברית: וברית שלומי לא תמוט: ברית חדשה: לכה

קיום: ויש אומ' כי התיו מומרת כהא כמו שבית והוא מן וברא אותה ואעפ' שכתוב באלף ענינו בריתה כי בשל קציר: גם בשל עצמיה: והתאר ובשל מבושל במים: את הזרוע בשלה: והכבד ובשל בזה: ובשלת ואכלת: ובכלי הבקר בשלם הבשר: פי' בשל להם: בשל את הבשר: לא תבשל

גדי: ושלא נזכר פעלו ממנו ואם בכלי נחשת בשלה: אשר תבשל בו: ושם לקדרות ומבשלות עשוי מתחת השירות. או יהיה מבשלות מקום העשוי לבשל שם וכן תרגם יונתן ואתר לבשלא עביר מלרע לנדכיא: א

אלה בית המבשלים: פי' בתי הטבחים שהיו מבשלים שם באותן הבתים: ואמר בית במקום בתי ורבי' כמהו במקרא יחיד במקום רבי'. וכן אמר לא תשב אשה לי בבית דוד מלך ישראל כי קדש המה אמר בבית דוד

כמו בבתי דוד ואמר בבית דוד על דרך כלל ואמר כי קדש המה על דרך פרט: וכן אמר אשר באה אליהם ארון ה' ואעפ' שלא היה הארון כי אם באחד מהבתים נקדשו כל הבתים ואמר כי לא תשב שם לו אשה: וכבד

אחר הבשילו אשכולותיה: והכל ענין אחד כי בשול הפירות כמו בשול הבשר כמו שאין ראוי לאכל הבשר קודם שיתבשל כן אין ראוי לאכול הפירות קודם שיתבשלו אלא שבשול הפירות הוא בשול הטבע ובשול

הבשר ובירוצא בו הוא בשול המעשה וכל לשון בשול הכתוב במקרא הוא על ידי מים על האש. אבל אחד מצאנו שענינו צלי והוא ויבשלו את הפסח באש כמשפט שפי' ויצלו: **בשם** וקנה בשם.

לא בא בבשם ההוא: ואת הבושם ואת השמן: ומא' וקבון בשם מחציתו בשש נקדו: ומשקל שלישי אריתי מורי עם בשמי: והקבון בשמים ראש: והוא מקבץ מאחד מהשלושה המשקלי' ובאור דקדוקם

תמצא בשער דקדוק השמות: **בשם** יען בששכם על דל: אין למלה הזאת חבר וענין לפי מקומו עמפכם והטריחכם על דל: ענין פרמם וכבר כתבנו: ענין אחר בשרש בוש

בשר ויכר כל בשר: ולא ישחת כל בשר: שם כלל: ופירשו מזה ובשר קדש: **בשר** ואגשי קדש יעברו מעליך: ושם פרט אך עצמי ובשרי אתה: עצם מעצמי ובשר מבשרי: ובשר כי

יהיה בעורו: בעור הבשר הבשר העליון החיצון יקרא עור כנגד הבשר אשר תחתיו הפנימי ויקר' גב' העליון בעצמו בשר ורוצה בו העור לבדו והוא אמרו דבקה עצמי לבשרי: רוצה לומר לעורי כענין צפר עורם על

עצמם: ומה שאמר בעורי ובבשרי דבקה עצמי רצה לומר כי שניהם העור והבשר שבו לאחד ואין בו אלא העור העליון שהעצם דבקה בו: וכן יזכר העור בכלל הבשר והעור: יאכל בדי עורו כאלו אמר בדי גופו:

והקבון חיי בשרים לב מרפא: ומבשרך לא תתעלם: ו'ל' מקדוך כי קדוכם שלאדם בבשרו הוא כמו שא' אך עצמי ובשרי אתה: ויבא לבנוי הערוה לזכר גדלי בשר: אשר בשר חמורים בשרם: כי יהיה זה מבשרו: רד

בשרו את זובו. או החתם בשרו מזובו: וכנוי לעדות הנקבה דם יהיה זובה בבשר: וענין אחר אשר בטד את אבי: רגלי מבשר: ויען המבשר ויאמר גם ישראל לפני פלשתים: מבשר טוב: מבשרת ציון: מבשרת ירושלים

פי' את ציון המבשרת ואת ירושלים הרימי בכח קולך ובשרי ערי יהודה ואמרי להם הנה אלדיכם: כמבשר בעיניו פי' כמבשר טוב: וההתפעל יתבשר אדני המלך: והשם איש בשורה אתה: אשר לתתי לו בשורה: פי' אשר חשב שאתן לו שכר בשורה מספר החדשות על טוב או על רע יקרא מבשר לפיכך אמר ותהלות ה'

יבשרו כי הם יהיו חדשים בסיפור תהלות ה' כי ישראל הם התיחדו בסיפור תהלות ה' עד אותו הזמן: נחל הבשר: שם מקום ידוע אצלם: **בת** ואשיתהו בתה: והגבון כי שרש בתה בית בשקל קמה: ונבלע

הגב בדגש בקבון בנחלי הבתות: ענין שממה: אלפים בת יכיל: ואיפת צדק וכת צדק יהיה לכם מדה ידועה והיא כמדת האיפה שכך כתוב האיפה והבת תכן אחד יהי: אבל האיפה מדה היבש

ובת מדה הלח והבת עשירית החמר וכן האיפה כמו שאמר מעשר החמר הבת ועשירית החמר האיפה: וכן אמר כי עשרת צמדי כרם יעשו: בת אחת וזרע חמר יעשה איפה: והקבון כי עשרת הבתי חמר ויין בתים

עשרים אלף בדגש: **בתל** בתולה ואיש לא ידעה: הבתולות היפות: והשם לא יפרד: לא מצאתי לבתך בתולים: ואלה בתולי בתי: ואבכה על בתולי: ידוע: ומוזה הענין קראו רבותי לאדמה

שלא נתחרשה מעולם קרקע בתולה היתה שלא עבדוה מעולם ועוד אמרו עד שמגיע לסלע או לבתולה כך אשה שלא נבעלה נקראת בתולה ובתקוד בחרבותם: ענינו תקיעת החרב בגוף האד'

בתר ואת הצפור לא בתר: והכבד ויבתר אותם בתוך: והש' על הרי בתר: ויתן איש בתרו: והקיבון בתרים: ויעברו בין בתריו: ענין חלק: ואשר הוא בן ארבע אותיות **ברלח**

ועינו בעין הברלח: שם הברלח ואבן השדם: והיא אבן יקרה ואומ' שהיא יהלם: ויש אומ' שהיא אבן לבנה עגולה שנוקבין אותה

ברד דומות אל גביש כי הוא שתי מלות במקצת ספרים המדוויקים: ובמקצתם ימצא מלה אחת ואעפ"כ יתכן להתפרש שתי מלות: **גד** והמן כזרע גד הוא: והוא כוסברתא בלשון רבו וכן בערבי נק' אלכסבור ונק' בלע' כולייגדרי כי אין הגד לבן אלא שהיה גרעין דקים כדמות גרעי הגד אבל המן היה לבן וכן אמר בפסוק האחר ועינו בעין והכדלח להודיע כי אין סמיכותו אלוהגד בעבור עינו כי אם לתכונתו. וענין אחר העורבים לגד שלחן: למזל: ואמר ר' משה הכהן שהוא כוכב צדק שיוצא על כל דבר טוב כי כן יקרא בלשון קדר. ואמר כי כמזה בא גד: **גדר** יגדו על נפש צדיק: וכזה כי איש גדודים: בא גד: כלו גודד הגדוד כי בהולדו היה לה גודד בנים: גד גודד יגודנו: לעלות לעם יגודנו: הגח תמורת הכפל: ועוד נכתבם בשדש גוד: והתפעל ובית זונה יתגודדו: יתחברו גודדים גודדים: עתה תתגודדי בת גודד: ור' יונה הכנים בזה הענין העורבים לגד שלחן: כלו במלוי כמו שאמר המלאים למני במסך: וענין אחר על כל ידים גודדות: ומלת כן בסתרת עמו כי היה לו לומר כל ידים גודדות: אלא שמלת כן בסתרת עמו ופי' על כן כל ידים גודדות: וכן הוסיף בו יונתן שתרנ' על כל סיע' מתהממין או יהיה גודדות שם האחד כמנו גודדה בפלס' חלושה מלוכה: והתפעל ממנו ויתגודדו כמשנש' עד מתי תתגודדי: ולא יתגודד ולא יקדח: לא תתגודדי וקרועי בגדי ומתגודדים כולם ענין שריטה בבשר: ומזה הענין נחת גודדיה: כי החרישות שיחורש החורש בארץ הם כמין שריטו בבשר והם העמקים שבין תלם לתלם כי הנבוה יקרא תלם והחרישה שהוא העמוק גודד: **גדה** וישלח את גדי העזים: הקטן יקרא גדי בין כן העזים בין מן הבכשים שהרי סמך גדי עזים: ודומה כי יש גדי שאינו מן העזים: ור' אברהם בן עזרא פי' כי לא יקרא גדי כי אם מהעזים ומה שאמר גדי עזים כלו קטן שעדיין צריך לעזים: וכן שעיר עזים ואמר כי כן נקרא בער גדי והקבוצ' ואחד נושא שלשה גדיים: שני גדיי עזים: ובלשון נקבות ורעי את גדיותי: ור' תבשל גדי בחלב אמו: ומה שאמר גדי הוא הדין לכל בשר בהמה אלא שדבר הכתוב בהוה ומה שמנהג העולם לאכל כי מנהגם היה לאכל הגדיים יותר מהטלאים כאשר מצאנו בכל מקום במקרא שני גדיי עזים: אנכי אשלח גדי עזים: ונעשה לפניך גדי עזים: את אשתו בגדי העזים: ואחד נושא שלשה גדיים: ומה שדבר על הקטן שבבהמה לפי שאין דרך לבשל בשר בהמה גדולה בחלב כי החלב כתבשל במהרה ולא כן הכשר אלא אם כן בשר הקטנים מן הבהמות שהן קרובים להתבשל: ומה שאמ' בחלב אמו לפי שחלב עזים הוא המרובה ובו דבר הכתוב על ההוה כמו שאמר ודי חלב עזים: וכן בדברי רבותי דברו בו בהוה לפי ש שהוא הנמצא יותר כמו שאמר עז לחלכה: מה שעזי חוללות כבוד לך: וכן דרך הכתוב לדבר על ההוה כמו שאמר ואת בת היענה: והוא הדין ליענה עצמה: אלא שאין מנהג העולם לאכל אותו אלא בעודו קטן שהוא רך אבל כשיגדל בשרו קשה מאד ואין ראוי לאכלו: והנקבה הקטנה יותר רך בשורה מהזכר לפיכך א אמ' בת ורבו זל' דרשו כי לפיכך אמר בחלב אמו מי שיש לו חלב אם: יצא עוף שאין לו חלב אם כי אסור בשר עוף בהלכ' אינו מן התורה אלא מדברי כופרים: וענין אחר בלא על גדותיו: והל' על כל גדותיו: על כל שפ' ינו מפה ומפה: וכת' ר' יעקב בן **גדל** אעור אשר בתוך חנהל הגד ר' יעקב: הוא אחד כן גדותיו: ויונתן תרגם דבגו נחלא דבשבת גדי: מה גדלו מ' שיד' גדלת ה' אלדי: כאשר גדלה נפשו: ויגדל המלך שלמה: רק הכמא אנדל בכך: פי' בדבר הכמא כי גם הוא עומד ואינו יוצא כאשר כת' ר' יונה: וילך הלך וגדול: הוא מקור או תאר בענין פועל: והתפעל והגדלתי והתקדשתי: כי על יתגדל והפעל הכבד גדל המלך אחשוורש: אחל גדלך: ענין אלה וכל הדומים להם יקר והשיבות: ויגדל הילד: ויגדלו הנעדים: ענינם והדומים להם תוספת השנים: גם האיש בשה גדול באד: ביקר והשיבות: אחי יפת הגדול בשנים: וכן כרשוהו רבותי זל' כי יפת גדול שבאחיו היה בשני: את שני המאורות הגדולים: גדולי באורה: אשה גדולה: חסוכה ונכבדת: הבסות הגדולות: גדולות בפלא: והתאר במשקל אחר הולך וגדל וטוב: והקבוץ גדלי בשר: בפלס זקני מואב: והסם על פרי גדל: כגדל הסדך: את כבודו ואת גדלו: ובשדק הללוהו כרב גדלו: ומשקל אחר לך ה' הגדלה: ולגדלתו אין חקר: ומשק' אחר בגדל זרועך: ועל ענין ה התרבות כי מנעורי גדלני כאב: והוא עומד ופי' גדל עמי והוא שב אל היתום שזכר למעלה: וכן ומבטן אמי אנחנה: שב אל האלמנה וכה שאמר ומבטן אמי הוא דרך הפלגה כמו מעורך עד היום הזה וזולתו: ור' יונה כתב כי גדלני עובר והפעל הכבד בתוספת ורבו ענין ותרבי ותגדלי: והכבד הגדיל ה' לעשות עם אלה: ועשה בו צונו והגדיל: ואל תגדל פיך: הכנדילים עלי: ויגדילו על גבולם: ויגדילו על עם ה' צבאות פי' ויגדילו פיהם: הגדיל עלי עקב: וצפיר העזים הגדיל פי' הגדיל לעשת כח ונבירה: עד דוד הגדיל פי' הגדיל לבבות: מגדיל ישועות מלכו בכפר תהילים והתאר מגדול ישועות מלכו בכפר שמואל: והפעל הדגוש מים גדלוהו: וגשם יגדל: גדל פרע שער ראשו:

כחעלגד
ישעיה
תליס הנשעניצל
ימי חנקוק
הנשע מיכה
שעיה
ירמיה
מלכיה
ירמיה ב'
ראה של'
ישע
ממול תולדות פיד
תשא
תולדות
ישע שמול שופט' שמול
משל
יהושע ישעיה
שמול
תליס ב'
מלכיה מקן
תולדות יחזקאל דניאל
אקסר יהושע וירא
תולדות כח
תולדות כרמית
מלכי עק' שמול
יחזקאל ישע' שלח נחמיה
תליס דה תליס כשלח
איוכ
יחזקאל תליס
דניאל עובדיה תלי' ככני
תלי' דניאל שמול
תליס שמול
יחזקאל ישע' כמול

פופטים דניאל
 נגש סמאל יחזקאל תלמי
 בהעלותך
 איוב תלמי
 תלמי איוב
 פופטים איוב יחזקאל

מלכים
 מיכה
 שמואל כפניה
 תנחומים תלמי יחזקאל
 יחזקאל
 יחזקאל

ירמיה

ישעיה משלי הנביא יסעיה
 תלמי יסעיה תלמי יסעיה
 איוב הנביא
 ישעיה
 ישעיה הנביא

יהושע קריש סת תלמי
 יחזקאל חזקיה
 שמואל
 משפטים

ישעיה
 ישעיה תנחומים תלמי כהן יסעיה
 איוב
 ירמיה תלמי איוב
 נגש ירמיה מלכים
 לך ראה משפטי ירמיה
 כתר קריש

כהן אחרי חזקיה מלכים
 איוב תלמי יסעיה
 משלי ירמיה יחזקאל
 איוב יחזקאל תלמי
 תלמי יסעיה הנביא
 תלמי חזקיה הנביא

חזקיה
 יחזקאל

בו תיו הגבחה הומרה והוא למד הפעל ביוז ואמרו כי מגות האריה רדה הדבש: ונויותו כתרשים בלתי אם
 גריתנו ואדמתנו: את גוית שאול ואת גוית בנינו: את גויותיהנה: כמו גופת גופתינו: **נז** כי גז
 היש ונעופה קמוץ כמו קם שב: ואלו היה מן גזו היה פתוח והוא פעל עומד: והיוצא
 שלמים: ויגז את ראשו: אתה גוזי: והוא תאר בפלס טובי כלם ענין הסרת הדבר ממקומו וגזיזה:
 כי אתה גוזי מבטן תאר בפלס גוזי וענינו מוציא מבטן: והכבד כי יגז ירדן אל פיהו: כי יוציא:
 מגוח ממקומו: מוציא: ויש אומרים שהוא בודד יוצא ממקומו: בגיחו מרחם יצא: בצאתו: ותנח בנדרותיך
 ותוציא ויהיה מבנין הקל בפלס ותנח התכה: או מהבנין הנוסף בפלס וירח ה: ואפשר כי מהענין הזה נקד'
 גיחון לפי שהוא יוצא ומתפשט הרבה כי הוא נהר גדול כמו שאמר הסכב את כל ארץ כוש: ואדני אבי זל'
 כתב כי הוא יאור מצרים ונקרא גיחון לפי שיוצא ומשקה האדמה: והסמוך לירושלם נקרא גם כן גיחון
 ואעפ' שהוא קטן והוא הנקרא שילוח כי כן תרגום יונתן והורדתם אותו אל גיחון לשילוחא: ואפשר ש
 טנקרא גיחון לפי שהוא יוצא אל הגנות להשקותם: חולי וגוזי בת ציון כולדה ענינו והאנחי וגם הוא מ
 מהענין הראשון כי האנחה הוצאת הנשימה: **נז** גזי אחד בארץ: ויתר גזי ינחלוס: יוד הכנוי חסרה
 מהמכתב ונשארה במבטא: גזים רבים: שני
 וגזי לא תכשילו עוד: בכלם נפלה יוד הרבים מהמכתב ונשארה במבטא וכן כאלדי גזי הארצות חסר יוד
 הרבים ונשארה במבטא: ואמרו על קבוץ הארבה כי גזי עלה על ארצו: ורבותי הרגילו בלשונם לקרא לאי'
 אחר שאינו מישראל גזי והיה הדגל הזה אצלם לפי שכל איש שהיו רוצים לזכור שאינו מישראל רק מגזי
 אחר ולא נתברר אצלם מאי זה גזי הוא אם אדומי או ישמעאלי: או משאר האומות לפיכך היו אומרים גזי
 כלומר שהוא מגזי אחר שאינו מישראל: ול' יונה אמר כי גזי נופל על איש אחד כאשר אמר הגזי גם צדיק ת
 תהרג: והישר בעיני כי בעבור עמו אמר כי היה קצף ה' עליו ועל עמו וכן אמר כי הבאת עלי ועל ממלכתי
 חטאה: גדולה ועוד וירפא ה' את אבימלך ואת אשתו ואמהותיו וילדו הנה ברור כי לא לקה אבימלך לבדו
 וגלתי בירושלם: והפעל הכבד גיל יגיל אבי צדיק: וכמרו עליו יגילו יגילי מאד בת ציון: וחז'
 מלרע: ונילד ברעדה: תגל נפשי: ויגל כבודי: ואתה תגיל בה: ונפשי תגיל בה: והשם השמחים
 אלי גיל: אל תשמח ישראל אל גיל בעמים: פי' אין לך לשמוח לשום שמחה כמו שאר עמים כי הם לא עזבו
 אלהיהם ואתה זנית מעל אלדיך ובהא הגבחה: כי הגזי בורא את ירושלים גילה ועמה משוש ובתיו תמורת ה
 והא אף גילת ורגן כלם ענין שמחה וששון ויש מפר' וכמרו עליו יגילו יגילי: ואין צורך רק הוא כמשמעו
 מענין שמחה וכך הוא הפי' כי אבל עליו עמו וכמרו שעליו יגילו קודם זה עתה יאכלו עליו
 לא גזע בעונו פי' לא גזע לבדו: הן גזענו אבדנו: כל אשר בארץ יגוע: עני' אני וגזע מבדע:
 ויגוע ויאסף אל עמיו: והמקור בגזע אחינו: בפלס כשכב אדני המלך: ומקור אחר האם תבנו לגזע: ענין
 גזיעה מיתה קלה שאינה בארצות חולי: **נז** את גופת שאול ואת גופת בנינו: התיו לנקב ונכלע
 הנח בדגש: וכנהו בלשו' זכר במלת אם
 ופסוקי ציצים רוצה לומר: ונפול לבדו יבא שלא בא גוף אחד עמו שהוא אשתו
 עם לבן גרתי: יגורו בך נדחי: גור בארץ הזאת: מי יגור באהלך: ומגרת ביתה: גרים
 אותם שיבאו לגור יאכלו: ויש לפרש גרים יאכלו כמו כרים שפרשו כבשים: פרץ חזל מעם גר פי' כמקום
 שהיו גרים שם המים יצאו: והש' בגרות כמרים: ומשקל אחר רעות במגורם בקרבם: שריר במגוריו ימי שני
 מגוריו: כלם בשרק: וההתפעל סער מתגורר: אשר אני מתגורר עמך: ענין דירה: והתאר כי
 גר יהיה זרעך: כי גרים הייתם: ובין גרו פי' שכנו הגר אצלנו: לגר אשר בשערי' הוא הנכרי הגר בארץ ישראל
 שקבל עליו שלא לעבוד עז': וכן נמכר לגר תושב: וכן כל גר שהזכירה תורה שהוא גר בארץ ישראל הוא
 שקבל עליו שלא לעבוד עז' ויש מרם שנתגיד מכל שנתגיד והוא הגר שהזכירה תורה על עני' המצות כמו
 האזרח והגר: לגר ולאזרח הארץ: והגר הגר כתובכם לא יאכל דם: וענין שני לא תגורו מפני אי': יגורו שכן
 שוכרין: גורו לכם מפני הרב: לולי בעם אויב אנור: והמתרגם תרגם אותו מן אנור בקציר: והשם ומגורותם
 אביא להם בשרק: מגורת רשע היא תבואנו: בחלם: כי אם מגור מסכים בחלם: מגורי אל חרב היו את עמי
 מגורי מסכים בשרק: ענין פחד: ופי' מגורי אל חרב פחדו חרב היו לעמי: וענין שלשי יגורו עלי עזים: י
 יגורו יצפנו: הן גור יגור: מי גר אתך: ויש לפרש מזה יגורו שכן שוכרין: ואלה עומדים: והעובדים כל יום י
 יגורו מלחמות: ובחלם יגורו: בחלם: וההתפעל על דגן ותירוש יתגורו ענין אסיפה וקבוץ ופי' מי גר אתך
 מי שיתקבץ עמך להלחם והוא אומר זה על גז ובגזעליך יפול כמו שטמר עליו במקום אחד על ידי ישראל
 תפול: והשם העוד הארץ במגורה: ויתכן לפרש מזה כי רעות במגורם כלו במקום שנאספים שם: ובתוספת
 שתי מין נהרסו ממגורות בשרק ואמא' כתב כי חכם הראשונה לשמוש לפיכך נדגשה הבס השניה ופתח

יחזקאל עזרא
ישעיה שיר פוסט
יחזקאל ישע' יחזקאל
סיה תנא

נזכר שגאל ישיה כ' ירמי
רחה תני
ישעיה כ' שלח
ישעיה ככני
יחזקאל איכה איכה
איכה מלכים עמוס
באק ישעיה תלס כ'
מיכה ד'
יחזקאל
ירמיה תלס משלי

מזנה
ירמיה
סנצטס משפטים
איכה מלכים עמ ס

יחזקאל
תנא משלי

מלכים
מלכים
איכה
משלי ישעיה
ישעיה כ' מלכים
יחזקאל עזרא איכה
עמוס נחום

ישעיה מלכים
ירמיה
מלכים

תלס
ישעיה יחזקאל

ירמיה
איכה ירמיה איכה
ישעיה כ'

חיל גדול מאד מאד רל רב המנין: וכן ויזכחו ביום ההוא זכאים גדולי כי הלשון הזה משמש: כן ככל ענין הרבוי בין בענין האיכות בין בענין הכמות: ויכן מגדל בתוכו: כמגדל דוד צואר: אתה את המגדל הזה: ובחלם ממגדל סונה הוא הבית הגבוה והגדול. והקבוץ כנפל מגדלים: וכלשון נקבות ומגדלות: יתן. מגדל ברכים: הפרחים שיגדלו בבשמים: גדילים מעט שרשרות תרגו מעשה עבות עובד גדילו: גדילים תעשה לך הציציות התלויו בבגד שאינם ארוגים יקראו גדילים וענין הפסוק על הציצית אשר צונו במקום אחר ומה שאמר הנה בלשון גדיל ושם בלשון ציצית כי ציצות ציצית להיות שלישי גדיל ושני שלישי ענף.

גדע

גדע כחרי אף: וגדעתי את זרועך: ורמי הקומה גדועים והנפעל נגדעת לארץ: ונגדעה קרן מ מואב: והפעל: וכבד ואשריהם תגדעון: וכל קרני רשעים אנדע: ושלא נזכר פועלו מכנו ש

גדף

שקמים גדעו: כלם ענין כריתה. את מי חרפת וגדפת: אתה הוא מגדף: והשם גדוף: וישראל לגדופים: וכדא הנקבה גדופה: וגדופת בני עמון והקבוץ ומגדופותם אל תחתו: ומשק' אחר

גדר

חרפה וגדופה בפלס ענות הלושה: החרפה והגדוף ענין אחד הם. גדר דרכי כנזית: גדר בעדי ארחי גדר ולא אעבר: ולגודרים ולחצבי האכן: וגדרתי את גדרה: ותגדרו גדר על בית ישראל

והשם אשר לוקח הפעל ממנו גדר מזה וגדר מזה: פרץ גדרו: גדר הדחוייה: והקבוץ למה פרצת גדריה: יום לבנות גדרך והשם בלשון וקבה המו: היוצרים וישבי נטעים וגדרה: כלומר היו יושבים במקום הנטעים ש שהיו נוטעים הנטעים ועושים הגדרות: ומשקל אחר השם בלשון נקבה הגדרת הגינה: והקבוץ והתשוטטנה בגדרות: החונים בגדרות: פרצתה כל גדרותיו: ומשקל אחר וגדר אבניו נהרסה בשש נקדות: או הוא המשקל הראשון בעצמו אלא שגשתנה כן כסמיכות כמו גזל כתף ענין הכל סתיכה וסגירה וכל כותל העשוי לגנו' ולכרמים וכל כותל שאינו בנין חזק כבני' הבתי והחומות יקרא גדר וכן גדר החצר וכן נאמר לסגירה ו לסתימה שעושים למרבץ הצאן גדרו' צאן נכנה למקננו: וגדרות לצאנכם והו' הנאמר בדברי רבותי' זל דיר באמרם נכנסות לדיר להתעשר ורש' פי מזה והתשוטטנה בגדרות כלומ' התעוללנה בזבל גדרות צאן דרך בזיון ויונתן תרגם ויתהממן בסיען

גדש

מגדש ועד קמה: ונאכל גדיש: התבואה אחר שנקצרה כשצבורה בגורן נקראת גדיש ומה: אמרו רבותי' זל למלוי המדה על שפתה כל המדות שהיו במקדש היו נגדשות אין מוהקין במקום שגודשין: ועל גדיש ישקד פי' ימחר להאסף לקברות כמו הגדיש ש שאוספין אותו בזמנו אחר שנתבשל כן הוא יאסף בזמנו: ור' האי' ז' פי' גדיש הקובה שהיא עשויה על הקבר כמנהג ארץ ישמעאל ויפה פי' כמו שאמ' הכתוב למעלה והוא לקברות יוכל והקובה היא עשויה כמו הגדיש והג' באלפא ביתא דאט' כח' נה גבול אשר תתנחלו את הארץ כמו זה: וכן תרגם יונתן דין תחומא ולא ינהה

נה

מכם מזור ענינו ולא ירפא וכן לב שמח ייטיב נהה: וחסרה כמנו כף הדמיון ומשפטו כנהה פי' לב שמח ייטיב לגוף כמו הרפואה: ואאל' פי' בלא כף ה הדמיון ופי' לב שמח ייטיב הרפוא כלו' כי יותר תועיל הרפוא שהחולה יהיה לו לב שמח ומתעורר ומתחזק ירפא במהרה יותר צמי שיהיה לו לב עצב הנה כי הרב השמח ייטיב הרפואה: וינהר ארצה:

גור

ויגור עליו: ענין פשוט הגוף כלו' ופי' ויגור ארצה שנפל על בטנו לארץ ונתפשט כולו וכן אמר

גור

בו התרגום וגחין לארעא מן הולך על גחון שענין הולך על בטנו בפשוט הגוף כולו מן גו יגורשו מתוך: ופי' מתוך העיר יגורשו כתרנום תוך גו יענין אחר ושכט לגו חסר לב: גוי נתתי

גוב

ותשמי כאר' גוך: כי השלכת אחרי גוך כל חטאי ובהכלע הנח בדגש ואותי השלכת אחרי גוך: ותשליכי א אותי אחרי גוך: וישליכו את תורתך אחרי גוש: כמו גוף ונכנסה בו הא הנקב שלף ויצא מגוה: ויתכן שההא שרש ואינה לנקבה והגני עתיד להביאם: יוצר גובי: וטפטרך כגוב גובי: באו כסימן אחד מסיכני הרבים וכן וקרע לו חלוני: וחשוףי

מהם כס הרבים כמשק גבים שוקק בו ענין כלם ארבה כתרנום ארב' גובא: וענין אחר עשה הגחל הזה גבים גבים: באו על גבים ולא מצאו מים: חפירות חפירות כמין בורות: ותרנום בור גובא וכן ויספון את הכית גבים כלומר שעשה קריו כמין בורות שהיו הלוח' חקוקים על תכונת הבורות: ויונתן תרג' וטלל ית ביתה בהנתוכין ולא ידעתי מה הוא הנתוכים: והנכון בעיני כי פי' גבים צלעות כי צלעות הבהמה יקראו גב כמו שאמרו על גבי בהמה וכן צלעות האדם כשהוא כפוף כמו שאמר על גבי חרשו חורשים וענינו כי קרה הבית בצלעות כלומר בצלעות ברושים כמו שאמר יושבי הגבים: פירוש בקעות: גור יגודנו והוא יגוד עקב כבר זכרנו אותם שהם ענין גוד ודוד ואעפ' שאינם משרשו ויהיה גוד וגוד בענין אחד וכמוהם רבים ואולם גם הם משרש גוד ויהיה הנח תמורת אות הכפל ויש לפרשם ענין כריתה מן לשון ארמית גוד אילנא

גוה

כי השפילו ותאמ' גוה: מפני גוה: יגוה מגבר יכסה: כמו גאה והאל' מומר' כו' שלף ויצא מגוה פי' מגוף ואפשר להיות מזה השרש גוי נתתי למכים: ותשימי כארץ גוך: וכלם שזכרנו בשרש גו: וכשנכתבת

מיר אקטור
 יחזקאל תלמיד
 מיר אקטור
 זכרי חנוך מלכא יחזקא
 זכריה
 עזרא
 יסעיה
 כשלח שמואל
 יחזקא
 יהושע שיר
 יהושע עמוס
 יסעיה ב'
 תלמיד יהושע
 יסעיה יחזקא יסעיה
 שמואל חנוך יחזקא ירמיה
 יונה תלמיד
 זכרי מלכא זכרי
 יהושע יסעיה
 יחזקאל
 יהושע ב'
 רחל
 יחזקא
 חנוך
 שמואל יהושע
 יסעיה חנוך שמואל

חוס כל מי שכתב ודכיו אל ה' יפליהו: גלילי זהב על גלילי כסף ענין סבוב: ומכנו נקראו השמים גלילי
 בכפל הפא שהם סובבים העולם תמיד: להם קורא הגליל: קול רעבך בגליל: הדלת האחת גלילי: עשויה
 עמודים עגולים: וכן גלילי זהב גלילי כסף והכל ענין סבוב: וכן נקרא האגרת בגליל לפי שגוללין אותה: מ
 מגלה עפה: ונקד' הדומן והצוא' גליל לפי שהוא מתגלל: כגלילי לבצח יאבד: כאשר יבער הגליל: בגלילי צאת
 האדם ולחומם בגלילי: ומה נקראו העלמים גלילי: לזלזולם ולטנופם ורכותי' זל פרשו גלילי השן שאמרו
 ובער זה השן וכן הוא אומר: כאשר יבער הגליל ונקרא החשן גליל לפי שהוא דומה לאבן גליל שהוא האבן
 הנקראת בארמי ובלע' מרמרא ובגמ' גליל כמו שאם נדבכין די אבן גליל וכן הקש והגבכה נקרא גליל מפני
 שהוא מתגלל מרוב קלותו שיתמו בגליל בקש לפני רוח: וכגליל לפני כופה: וכן נקרא הראש גלילת ל
 לסבובו: עמר לגלילת: ואת גלילתו תקעו: ונכפל גם הפא בגליל וכגלילת כמו שנכפל בקדקד שהוא כן
 קודד וכן נקרא חמר האבנים לסבובו גל אבנים: עד הגל הזה: והעד והראי ששרשו גלל: חבורו לרבים גם
 מזכחותם בגליל הדגש לחסרון אות הכפל כמו פת מן פתת וקן מן קנן: וכן המעין נקרא גל לסבובו גל בעול
 גלות מים: את גלות קליות ואת גלות תחתיו: והנפעל ויגל כמים משפט כי הוא פתח: ואופן העגלה יקרא
 גליל: והכס גליל עגלתו: הג' הראשונה בחרק וגליליו בסופה הג' השניה בחרק ויתכן היות מזה קו' רעבך
 בגליל והוא אומר על גלילי מרכבות פרעה כמו שאמר ויטר את אופן כרכבותיו: ועוד בענין הזה גלותי את
 חרפת מצרים: והנפעל ונגלו בספר השמים: והכבד ויגל את האבן: וכבד אחר ושכלה מגוללה בדמים:
 והתפעל מתגולל בדם: להתגולל עלינו ובכפל הפא תחת שואת התגלגלו: ונגלילת' כן הסלעים: ענין הכל
 סבוב: גלי הים כל משברין וגליך עלי עברו: בשוא גליו: לפי שגלי הים מתגלגלים בתנועתם נקראו כן: א
 אחד מיכין הגולה: גולת הכותרות: וגולה על ראשה במפיק הא והיה ראוי גולתה כמו אצל פנה ראוי פנתה
 או יהיה משקל אחר בלא הא הנקבה גול בפלס חוק או יהי' הכפיק לתפארת הקריאה כמו ותעלוכה יוציא
 אור כבכורה בטרם קץ ולא גשמה: והוא גלי עגול כמו מזרק: וכל גלילות פלשת: גלילות פלשתים: גליל
 הגנים: בגלילות הירדן כמו גבול או כמו מחוז או מדינה יוצאים אל הגלילה הקדמונה שם מקום נקרא כן
 לענין ידוע אצלם: ויצא אל גלילות אשר נבא מעלה אדומים: וכן נקרא אל הגליל אשר נבא למעל' אדמים
 והכל מקום אחד והשם אחד: ויונת' תרג' יוצאים אל הגלילה הקדמונה נפקין בגלילה ממדנחא וכל הנכנסים
 תחת השרש הזה הם ענין אחד כלם: אבל כל אחד יתפרש לפי מקומו ולפי ענינו הקרוב אליו: וכן בגליל
 הדבר הזה בסבת הדבר הזה: **גלב** תעד הגלבים הם הסופרים: ובכראשי' רבא היה הכלך עוכר
 ומגלב ביזו' ותרג' כל זקן גלוב: גלובא: חרבות צורים גלבים דטור **גלד** ש
 שק תפרתי עדי גלדי: עורי: ודומה לו בלשון דביות בשוקא דגלדאי פי' בשוק מתקני העורו
 ועיד אכרו גדרו והעמידו על גלדו כלו' שלא נשתיר **גלה** לא עורו וכן קראו לכהמה פשוט עורה מחמת
 חולי גלוה וכן בערבי נקרא העור אל גלד **גלה** גלה בכוד בישראל: על בכודו כי גלה מבבו:
 גלה משוש הארץ: עתה יגלו נראשגלים **גלה** יגל יכול ביתו וגם גולה אתה למקונך פי' למקונך
 קשור עם שוב שזכ' לבעלה כאלו' אשר שוב למקונך כי גברי אתה וגם גולה אתה כי בנת היה יושב לפיכך
 נקרא אתי הגתי ופי' שוב ושב עם המלך שוב למקונך לגת או שב עם המלך אבשלום: והנפעל דורי נסע ו
 וגלה: והפעל הכבד אשר הגלה נבוכדנצר: אשר הגלתי מירושלם: ושלא נזכר פועלו כבבו אשר הגלה
 מירושלם: הגלת יהודה כלה הגלת שלומים כמו הגלתה: והשם כלי גולה: ומשקל אחר וגלות החל הזה: ו
 וגלותי ישלח ענין אלו' והדומים להם ענין גלות וידוע הוא כי הוא לשון טלטול והנעה ורוב הלשון הוא ט
 טלטול הסיבי: ויש בו טלטול הנוע לבד שאין בו שבי כמו וגם גולה אתה וכן ויגלוס אל כנחת: וענין שני
 גלה חציר והוא פוע' עובד כאלו אבר נגלה חציר: ואשר הם פועל יוצא גלה את און שמואל: גולה סוד: גלוי
 לכל העמים: ואקח את כפר הכקנה ואת החתום המצוה וההקס ואת הגלוי: תרגם יונתן ונסיבי' ית שטראד
 דזביני וית דבתיב בעיץ והתים כהלכתא וכדחזי וית שטרא פתיחה: ואדני אבי זל פי' שטר שגלה און ה
 הגואלים האחרים כמו שב ואני אמרתי אנלה אונק' ונו: והנפעל ונגלה יסודו: ונגליו אליהם: תגל ערדתך:
 כהגלות נגלות: אבל ויגל כמים משפט: שהוא פתח הוא כשרש גל בעני' גלות מים: והתפעל: ויתגל בתוך
 אהלו: כי אם בהתגלות לבו: והפעל הכבד מי גלה פני לכשו: גלית את מסתריו: גלתה אא כקוד דמיה: כי
 מאתי גלית ותעלי: ויגל האת עיני בלעם: ויגל את מסך יהודה: גל מעלי הרפה וכו': ושלא נזכר פועלו
 כבבו והצב גלתה העלתה: ענין אלו' והדומים להם ענין גלוי ופי' כי מאתי גלית עצמך שלא רצית לחכות
 ולהתבסות תחת כנפי: הגליונים והסדינים הם החלוקים הדקים: וכן נקראים בער' אל גלילה ונקראו כן
 לפי שנגלה הבשר מתחתיהן מרוב דקותם: ויש מפר' גליונים מראות: קח לך גליון גדול: אגרת: **גלה**
 וגלה את ראשה: ואת הבתק לא יגלה: יגלה ה' בתער השכירה: כגלחי זקן

יסעיה
 אקטור ירמי אקטור
 ירמיה ב' עונכיה
 יסעיה
 ד'
 שמואל משלי אקטור
 ירמיה
 רנח שמואל יסעיה
 שמואל עמוס כ'
 משלי חנוך ירמי קרנשים
 יסעיה ב' יסעיה תלמי
 כחוס
 יסעיה
 יסעיה
 תגל תוריע יסעיה ירמיה

המם מקום חידק כמו למכראשונה ענינם מקום אספת חתכואה: ויש לפר' מהו וסעד מתגורר וכן תי' עלעול מתכנש ואמר בו המסרה ב' בתרי לישני ופי' העוד חזרע במגורה דרך שאלה כלומר יש לכם עוד זרע ב במגורה שתשענו עליו אין לכם כי אם הזרע בארץ לפיכך צריכים אתם אל ברכתי ואם תחלו בגין הבית תכירו מיד ברכתי שאשלה לכם בזרוע ובפרי העץ: ורבי שלמה פי' עדין לא זרעתם בשנה זו כי הזרע עדין במגורה והאילנות עדין לא חנטו פירותיהן ומעתה תזרעו בזמן ברכה כי בגין הבית יביא ברכה במעשה י ידיכם: גור אריה יהודה: רבתה גוריהן: הניקו גוריה ובהלם נערו כגורי אריות: כדי גורותיו: בני החיות ב בעודם קטנים יקראו גורים: **גוש** לבש בסרי רמה וגוש עפר: חתכת עפר ודוכה לו בדברי רבו' לגזז את צאנו: גוזזים לך: גזי נזרך: ויגזז את ראשו: והנפעל וכן נכרתו: והשם ירד כמטר על גז: הדשא שנקצר ונשארו שרשיו ועוד י יצמח עם המטר: וכן אחר גזי המלך: וכן הצמר הגוזזין מן הצאנך: וימץ טל מן הגזה: את גזת הצמר ומן השר' הזה והעני' הזה גזית ומשפטו להיות גזית בדגש ובא הנר' תמורת הדגש כמשפט: אבני גזית: לא תבנה אתהן גזית פי' אבני כריהה כלומר אבנים נכסלות **גזל** וחשיב את הגזלה אשר גזל: ואשר גזלו עבדי אבימלך: פן תגזול את בנותיך: והנפעל ונגזלה שנתם והשם או כגזל: והסמוך גזל אח: וגזל משפט וצדק: בחכש נקדות ענינו ידוע: וענין אחר ותור וגזל הוא בן היונה ואמר גזל שענינו העוף הקטן כמו על גוזליו ירהף: לפי שלא יכשר לקרבן מן היונים כי אם הקטנים **גזם** יתר הגזם הוא מין ארבה **גזע** מגזע ישי כסנול: כל שרש בארץ גזעם: ובעפר ימות נשאר בארץ יקרא גזע: וכן אמר רבותי זל' גזעו מחליף: ועוד אחרו העולה מן הגזע שלא מן השרשי' של בעל הבית פי' כל גוף האילן מן הארץ ולמעלה והסעיף העולי' כמנו הן שללוקח והשרשין הם שטבובין תחת הארץ והעולה מרם שלבעל הבית **גזר** נזר מארץ חיים: והבה ביוך סוף לגזרים: גזרו את הילד החי: ויגזרו העצים: והנפעל כי גזרו: והשם בין הגזרים דאלה: והגזרה והבניה ענין כריתה וחתוך: ופי' והגזרה והבניה הלשכה הגזורה מהבית וכן אל פני הגזרה אשר על אהריה ויונתן תרג' הגזרה בעזרתא. וכן ספיר גזרתם כלום כאלו נחתכו מן הספיר לרב זכותם: וכן אל ארץ גזרה שנקרתה מן הישוב וכן הצמחים: ובמגורות הכרזל הם המשורות שחותכין בהם העצים שירא בלעז או הדוכה לרם מכלי הברזל רחותכים: ואמ' על דבר החזק שלא ישוב א אחר ותגזר אמר ויקם לך: ויגזר על ימין: והנפעל ואשר נגזר עליה כל נחתך הדבר שלא ישוב עוד אחר ז' יונה: פי' א פני הגזרה אשר על אהריה החתוך כלו שנחתכה ונחלקה מושכות לישראל ולכהנים וללויים כי נחלים אתה חותה על דאשו: הגימל בסנול ונסמך כפתח נחלי אש: נחלי רתמים: או הוא משקל אחר בפלס נחלי: ועם הכנוי בסנול וגם אפיתי על נחליו: והאחד מן נחלי נחל בפלס פחם ונכנכה עליו תיו הנקבה אין נחלת להבם: וכבו את נחלתי **נחן** כל הולך על נחן: על נחנק, תלך אמר בו התרגו' על מעוהי על מעד תיזיל כלום שהולך מושכב **נחץ** ארצה על בכנו ודוכה לזה מה שאמ' רבותי זל' אתהך גוצא נחון ולחוש לה **נחץ** כל גיא ינשא בסנול והשאר בצרי: ובלשון נקבה גיא גדולה כאד: וכשקל אחר ונשב כניא: וכלא אלף: והגי בינו ובין העי' והקבוץ על דרך נקבות ובמותיך וגיאותיך: וביוד נראית לאפיקים ולגאיות ענינם עמקוקמקים והיוד הנראית כבלת ולגאיות ת תבורת האלף הרפה בבלת ונשב כניא והאלף תמורת היוד הנראית בו וכשפט הכלה ולגאיות או נאכר כי ה' וד הנראת בונשב כניא היא הנסתרת בכלת ולגאיות בין הגימל והאלף כמו שנסתרה בכל גיא ינשא והיוד הנראית בכלת ולגאיות היא תמורת הא הנקבה כי הנפרד מן גאיות נאכר גאה וכשנחברה לרבות הומרה היא ביוד ונאמ' גאיות כמו שהומרה הא כלוכה בכליות ואעפ' שיש לומר כי מלכיות הוא מקובץ מן כלכות לא מן מלוכה כמו שכתבנו בחלק הדקדוק בשער השמות והוא דגבון: ומה הענין אשר על ראש גיא שמנים זל' אשר על ראש הלומי יין שהוא גיא שמנים דכה הראש שלדם לרב התענגם והתעדנ' ויציקת השמן המבושם על ראש תמיד עד שהוא נזר נמים הנגרים כנחל וכניא וכן פי' יונה: **גיד** את גיד הגשה: גיד פחדו ושרנו: והגה עליהם גידים: ובעצמו' וגידו' תסוככני: ידוע: וגיד ברזל ערפך שכת ברזל לפי שיש גידים בעורף אבר כן **גיל** מן הילדים אשר כגילכם כדמותכם: וכן א"ל אחיו של ראש וכן גילו של ראש כלום דוכה לו **גילף** יגיפו הדלתות: יסגרו: וכן תרג' וסגרת הדלת ותגיפין דשא וטראה כדברי רבו' זל' כי הגפת געילה בכנעל שאברו ושחטו פתח אהל מועד בזמן שהוא פתוח ולא בזמן שהוא נעול פשיטא מוגף בגעול דמי וילון באי אר' זירא הוא עצבו אין נעכה ארא ונחתה ונחתוך גיר בגופצות ענינו סיד ובארכות על גירא די על כתל היכלא **גיר** כאבני גול אל הדרך: גלו אבנים גדולות אל פי המערה: והתאר גל אלה

ידמות
חני

ניקד יחזקאל חכ' ירמי' נחיס
חיוב
ניכא שמואל ירמי' חיוב
נחוס תילים
עמוס עמק' סוכני' כ'
מלכים
יתרו ויקרא
ניכא כ' חיוב ויקרא יחזקאל
קהלת לך וך
האחינו יחאל
ישע' כ' חיוב

הכחוק תלים
מלכי כ' טעיה
שלי' לך יחזקאל
חיבה
אחרי שמואל

חיוב ישי' אסתר
יחזקאל
מסלי אחרי תלים
יטעיה
יטע' שמואל סמ כי בראשי'

יטעיה
דבי' מלחמן יחזקאל
יחזקאל כ'

יטעיה

ניס' ז' את יחזקאל חי' טע'
דכיתל
עורא

יטעיה דשא
שלי' יחזקאל תלים

גנב

גבול

בעל

גער

בעש

၇၁

גפן

גדר

772

גרה

גרם

תש"א עמ"א
תול"ס אחריו
אחריו נפת
אונ

אינו

14

ישיבה

סמי"כ'

אינא

וקדושי בגדים: על דרך כאלה נובלת עליה: כמו שאנו עתידין לכאר בשדש נבל ושלם נזכר פועלו ממנו
 כאשר גלח: אם גלחתו וסר ממנו כחי: והתפעל והתגלח ענינו ידוע: **גלם** את אדירתו ויגלם כ
 כפל אותה וכרך אותה ובה הכה את המים: וכן בגלומי תכלת ורקמה מלבוש שיתכסה ו
 ויתעטף האדם בח קדוין לו בלע קפא: וכן בדברי ר' זל ומיכסי גלימה ויש מפרשים אותו כרכי הבגדים
 שרושלש בלע: וענין אחר גלמי ראו עיניך גופי כי גוף הדבר שאין בו כל צורותיו ולא נגמר לכלי נקרא ג
 גולם וגלמי בלי עץ גלמי כלי מתכו קודם שנגמר מלאכתו לכלי יקראו כן וכן יקראו האדם הרק מאין
 חכמה גולם: שבעה דברים בגולם ושבעה בחכם: **גלע** ולפני התגלע הריב נטוש: וכל ארץ
 יתגלע ובכל תושיה יתגלע יתערב **גלש** שגלשו מדר גלעד ר' יונה פירשו השכימו לקוח מלשון
 הערב שקדוין לשחר גולש ויתכן לפרשו מענין גבה הוא שאמ' בו התרגום גלוש הוא וכן פי'
 אא'ל שנגמרשו ונסרקו בינות עצי היער ונתיפו באלו נסרקו במסרק **גם** מלה שהיא בכל מקום
 לתוספת ענין ור' יונה חלק אותה לענינים ואין צורך כי כלם לתוספת ויאכל גם אבל את כספנו
 לפי שאמרו הלא נכריות נחשכנו לו כי מכרנו כי לא די שלא נתן לנו משלו אלא אבל מה שראוי לתת לנו
 וגם אבל כספנו שהוא שכיתות: וכן גם שניכם יום אחד: כל אחד לרבות על חברו: וכן גם אתם גם את בני
 ישראל: וכן גם כעס כעס אחר כעס ופי' גם כרוך יהיה לפי שאמר ואברכהו שברך אתו שלא מדעתו כיון
 שהרגיש בו והכיר כי יעקב היה אמר גם כרוך יהיה כלומר מדעתי אבר אותו עתה: ויעש גם הוא מטעמים
 לפי שעשה יעקב מטעמים אמר כי גם עשו עשה מטעמים ופי' גם אתם גם בני ישראל: גם אנחנו גם אתה:
 גם אנחנו גם אשר נמצא הגביע בודו: גם רכב גם פרשים: כל אלה לפי שאין דבר מוקדם בענין הכונה לפי'
 אמר גם עם הקודם כי יכשר היותו אחרון לפיכך יאמר גם עם כל אחד וכמו זה הדרך בלשון הקדש בבק
 השמוש כאמרו כעס ככה כעבד באדניו: כמך כפרעה: כלומר זה כזה וזה כזה: וכן וילכו גם אחיו לפי
 שאמר בתחלה ויצאו אל יוסף ידמה ששלחו אל יוסף אנשים נכבדים שיטא פשעם וחטאתם ואחרי כן הלכו
 גם הם ויפלו לפניהם: ויש בענין אפילו כמו אין גם אחד אפלו אחד: גם לרעהו ישנא רש: גם בשחוק יבאב לב
 והדומים להם והכל ענין רבוי: **גמא** הגמאיני נא מעט מים השקני: וכן ברעש ורגז יגמא ארץ:
 כאלו פרב קלותו ומהירותו ישתה הארץ: וכן פי' אדני אבי עה' מגמת פניהם קדימה: והוא מן
 הפעל הדגוש: ובא כדרך בעלי הוא שאמר הבנין ממנו גמא גמית מגמה מגמה: ובסמוך מגמת פניהם רוצה
 לומר כי רוח קדים שותה פניהם כלום יבאו בעזות פנים כאלו רוח קדים שהיא עזה שותה פניהם או השקתה
 היגאה גמא בלא כזה: תבת גמא ובכלי גמא: הוא עץ קל עד מאד: ויש לפרשם מלשון גמי בדברי רבותינו
 ז"ל כי עושיין מן הגמי ספינות קטנות וזופתין אותן בזפת שלא יכנס בהם המים והם קלים על פני המים:
גמר גמר ארכה: אמת הזרוע והתאר וגמדים במגדלותיה היו: פי' נגמס אנשי מזה קצרה: **גמה**
 מגמת פניהם קדימה: נכח פניהם: וכן תרגם מקבל אפהו דמן לרוח קדומא
 וכבר כתבנוהו עם האלף **גמל** כי גמל עלי: אשר גמלם סרחם: אשר גמלנו אותו: גמול על עבדך
 אחיה אשרי שישלם לך את גמולך: שגמלת לנו: ענינו והטובה או הרעה יוש להשבת
 הטובה או הרעה יגמלני ה' כצדקי: והשם הגמול אתם משלמים ועם הא הנקבה ולמה יגמלני המלך הגמולה
 הזאת: ומשקל אחר תגמול: כל תגמוליהו עלי והוא כמו תגמוליו: ובא בהא יוד על דרך הארמית עלוהי י
 ידוהי: וענין אחר יגמל הילד ויגמל נשליכה יניקתו וכן עד יגמל הגער והפעל הקל ממנו כאשר גמלתו ג
 גמול ידו הדה גמולי מחלב: שכי עד גמולך אותו: וכן להשלמת בשל הפירות ויגמול שקדים: ובסר גומלי
 את הגמול: וגמליהם נושאים גמלים מניקת: ידוע: **גמץ** חופר גומץ בו יפול: נכתבה בו הו עס הדגש
 תרגום אל הפחת הגדול לנו קוצצא ורק והג' ממוצא אחד הם **גמר** גמר אמר לדור
 ודוד: כי גמר חסיד ענין כליון והשלמה: ואשר הוא פועל יוצא לאל גומר עלי משלים
 חסדו: וכן ה' יגמר בעדו ישרים טובו בעדי: ויש מפר' יגמר נא רע רשעים יוצא כלום הרע שעושים
 הרשעים יגמר אותם ויכלם ויתכן היותו פועל עומד כל' שיכלה ויסור רע הרשעים **גן** גן בעדן
 מקדם: גן בעול: ויניחהו בגן עדן לעבודה ולשמרה: ולשון רבים מעין גנים: לרעות בגנים: ובא
 בלשון נקבה וכנה זרועיה תצמיח: אל גנת אגוז ירדתי: ולשון רבות כגות עלי נדד ונטעו גנות ואכלו
 את פריהן: ועא' גנות ואכלו את פריהם: והגבון שדרשם גן והדגש כוכיה **גנן** וגנותי על העיר ה
 הזאת: גנן והציל: והפעל הכבד כן יגן ה': והשם מן גבורה מאדם אלף המן תלוי עליו: ש
 שלש מאות זהב יעלה על המן האחת: והקבוצ שלש מאות מגבים זהב שחוט: ובלשו נקבות את החניתים
 ואת המגנות: על כן נקרא כגן לפי שהוא מן על נושאו: מגבנו ראה אליך אתה שאתה לנו כגן וסתרה ראה
 בעינינו ולחצנו וכן נקרא גודלי העס לפי שדם מגבים על העס כמו שאמ' כי לאליהם מגבי ארץ: אהבו הבו

פועלים כ' תוריה מלכיש
 יחזקאל

ת' לים

מאלי
 מאל' מאלי פיר

כ' נא

תגלות כח
 פאנאל תגלות
 תגלות
 כח מקן
 כעלה

יח

תלים מסלי כ'
 נירא ח' כ'
 חכקין

לוח כ' סמות יעניה

פועלים יחזקאל
 חכקין
 תלים יעני' ויח' תלים
 תלים
 תלים ואל' סמות
 תלים
 נירא סמות כ'
 יעני' כ' סמות קרח יעניה
 סמית יעני' נישל קהלת
 תלים
 תלים כ'
 תלים כ'
 בראשית
 פיר בראשית פיר כ'
 יעניה פיר כלן עמוס
 יעניה
 יעניה כ'
 מלכיש כ'
 מלכיש תלים
 תלים

גשמה ביום זעם ויתכן להיות גשמה מבנין שלא נזכר פועלו והמפיק לתפארת הקדיאה לא לצורך המפיק וכן ותעלומה יוציא אור: כבכורה בשרם קץ: ונלה על ראשה: והפעל הנוסף היש בהבלי הגוים מגשימים

גת חובט השים בגת: כדורך בגת: כי מלא גת: והוא לעולם פתח ואפי בהפסק: והקבוץ דורכים נתות בשבת: ענינם ידוע למכצח: נל הגתית פרשו בו כי עשה דוד המזמור בחיותו בגת פלשתי: ואשר

הם בני ארבע אותיות: **גבעל** והפשת גבעל: הוא קנה הפשתן דל כי הפשתה היתה בקנה שלה לפיכך נכתה

בעבר נדא: **גזר** על יד מתרדת הגזר הוא הפקיד והאוצר ובארמית לכל גזבריא די יוד גלמוד: שומם ויחיד וכן שכולה וגלמודה: **גנזך**

וגנזביו ועליותיו כמו אוצרותיו **גרגר** שנים שלשה גרגרים בראש חכד: ועא וענקים לגרורותיך: וכבר אמר גרש בלע ודומה לו בדברי רבותי: זל גררת

זכרנוהו בשרש גר וגרה: **גשלמה** בעון חסדים גומל: ונתחיל אות הדלת בעזרת ה': **גד** דדיה ירווך בכל עת: עשו דדי

כתוליהן כי אותם שכבו **דאב** בנעוריה: שפח עשו דדי כתוליהם השדים עיני דאבה מני עוני: וכל נפש דאבה מלאתי: והפעל הכבוד בהנחת עין הפעל ומדיבות

בדאיבות: והשם תלפניו תדוך דאבה: והמקור מן הקל ולא יוספו לדאבה בשקל לאהבה את ה' בדרך: והשם במשקל אחר ודאבון נפש ענינו העצבון והדאנה **דאג** ודאג לנו יאדאג מחשאתי: והרעב אשר אתם דאגי בבכו: ובשבת בצורת לא ידאג: קמץ בזק

את מי דאגת ותראי: והשם אם לא מדאנה: ענינם הפחד והעצבון על העתיד: **דאה** כאשר ידאח הבשר: וידא על כנפי רוח ענינם יעוף: ואת הדאה: עוף ששמה בן ואפש שנקראת

ביותר: **דב** ורבע הקב דביונים: ענינו צואת יונים ודומה לתרגום אשר יזוב זוב ארי ידוב דוב בלו מה שיוזב מן היונים ולשון כבוד קרי בן כי הכת חורי יונים שאינו לשון כבוד וכן כתב למחראות

וקרי למוצאות כת חוריהם וקרי צואתם: וכן אמר בו התרגום רבעה קבא דזבל מפקת יונים וכתב ד יונת שהיו משמשים בו להדליק האש מפני חסרון העצים אצלם כפני המצור: ואאל פי דביונים כמו שביונים:

כלו הזרע שבזפק היונים היו מוציאין לאכול מפני הרעב כי היונים היו עפים רחוק ואוכלין הזרע ובאים ל אל קנם והם היו מוציאין מה שבזפק ואוכלים **דבב** דובב שפתי ישנים: והשם ומוציא דבה הוא

בסל יובא יוסף את דבתם רעה ענינם דבור אך הפרשיש בין מוצי דבה ומביא דבה כי מביא דבה הוא אמת כמו יוסף שאבר ויבא יוסף את דבתם רעה כי אמת שהיו שונאים אותו ומדברים עליו רעה

אך מוציא דבה שקר ודבר מנונה כמו ויוציאו דבת הארץ מוציא דבת הארץ: ויש בלא מוציא ובלא מביא והענין מורה עליו כי שמעתי דבת רבים: ודבתך לא תשוב: **דבא** וכימך דבאך פירושו לפי ע

ענינו תקפך וכן תרגם אנקלוס וכימי עולמותך תקפך כלו שתהיה חזק בימי הזקנה ככימי הנערות: ואאל **דבל** פי דבאך זקנתך הפוך מן דאבון נפש כי ימי הזקנה ימי רעה ודאבון וענינו כמו שפי

המתרגם: **דבל** פלח דבלה: דבלת תאנים: והקבוץ בלשון זכרים ומאנים דבלים דבלים וצמוקים: היא חתיכת

באשתו: דבקה נפשי אחריך: ובערי רק בחטאות ירבעם בן נבט אשר החטיא את **דבק** ודבק

דבק: ולשם לחכם דבקה: מפלי בשרו דבקו: כאשר ידבק האזור: ולדבק בו מקור: והתאר יש אהב דבק מאח דבקה לבקף הכרוב: והשם אום לדבק טוב הוא כשש נקודות והקבוץ בין הדבקים ובין השרין: ומה

שלא נזכר פועלו מהדגוש ורנבים ידבקו איש באחיו ידבקו עינים ענין חבור: והפעל הגוסף העובר והדבקתי דגת יאוריד בקשקשותיך: ולשונך אדביק אל חכך: מודבק מלקוחי והוא קמץ אעפ שהוא סמוך

: כמו מתן אדם ירחיב לו או יהיה חסר למד השמוש והיה ראוי מדבק למלקוחי: ויש שיתפרשו ענין השגה וידבק אותו: וידבקו פלשתים את שאול: וידבקו גם המה אחריהם: היו ראויים וידביקו

כמו וידביקו אחריהם והקל פן תדבקני הרעה ומתי: והרעב אשר אתם דאנים ממנו שם ידבק אחריכם: וכן תרגם וישיגם ואדבקינו כל אילו ענין רדיפה והשגה ואינם יוצאים חוץ מהענין הראשון אבל הם מענינם כי ה

המשיג את חברו דבק בו: **דבר** ואין דובר אליו: כן בנות צלפחד דוברות: דבר דבור על אפניו הדוברות על צדיק ענהק: והגפעל דל בו ההתמדה בדבור לפי הוא בלשון נפעל אז נדברו

יראי ה': הגדברים כך: מה נדברנו עליך והכבד דבר האי אדני חאריך: ויכל לדבר אתו ירוח ה' דבר כי: פח אל פה אדבר בו: אז דברת בחזון לחסידך: דברח לשוני כחכי וידבר יהונתן בדוד טוב: וידבר ה' אל משה

לאמר: כאשר דבר לי ואשר דבר לי: ולא יכלו דברו לשלום פי דבר אתו: נכבדות מדובר כך: וידבר העם

ירמיה
פופטים ישעיה ינאל עזרא
מלכים
בא
עזרא כ'
חזק יש ניש
דה יסעיה
משלי

משלי וחזקאל כ'

תלמיס ירמיה כחוקנא

חזק ירמיה

שמאל תלמיס

ירמיה כ'

ישעיה והושע תבא

תלמיס ראה

מלכים

שיר משלי

חשב

סלח שלח

תלמיס משלי כרפ

שמאל יסעיה שמאל

כחשית

תלמיס

מלכי חזק ירמיה ככז משלי

דה יסעיה מלמיס

חזק כ'

יחזקאל יחזקאל תלמיס

יבא שמאל כ'

ירח ירמיה

חזק כחשית משלי

תלמיס מלמיס

יחזקאל כ' חזק לך לך שמאל

כה בלגתך תעי חזק שמאל

ישעיה תלמיס חזק

אינד מלכים

ישיבה

בכל שהיתה מלאה זהב או שהיתה לוקחת הזהב כס מן הנמלכות מתרגו זהב דהבא
תהיה כאיש גדהם: ענינו כאדם מכוהל שלא יוכל להעזר בעת צרה אשפרדוט בלעז

כתב כי מפרשים אותו כן הערבי שקורין למי שהוא מכוסה הלב מחלי מדהום
מדהרות דהרות אבידיו: דריסת הסוס בכח הליכתו תקרא דהרה: ופי' אביריו

האבירים: תדהר ותאשור הוא עין כמיני הארזים ופי' רבו תדהר שאנא ופי' רבו שלמה שף בלעז
דוב אורב הוא לי: נהמה בדובים: שמים דבים: הדגש להבלעת הנח בדוב והוא חיה ידועה ואמר

דבים על הנקבות כמו מן נמלה נמלים: גם נקראת היחידה דוב בלא הא הנקבה ופרה ודוב תרענה:
והיה עמדו עליו דוגים: דוגים תאר לעדי הדג: וכיור תמורת הו לדיגים רבים ודיגים ומלת

ודיגים קצת מדקדקי אמרו שהוא מהפעל הכבד וראויה היו להדגש ויתכן שהיא מהפעל הנס
ותחסר הא הבנין והראוי והדיגים ויכן ה' דג גדול ונכתב באלף מביאים דאג וכל מבר: אם את כל דגי הים

וכלשון נקבה כמעט הדגה: והקבוצ על ידי תאר והדגה אשר ביאור תמות: דגת יאריך: תבאש דגתם מאין
מים: וכבר כתבנו בשרש דגה על עקס: וכמשק' אחר בסירות דוגה: דוד שאל: אחי אביו

לבני דודיהן: אחי אביהן: דודתך: אשת אחי אביך: לעיני הנמאל דודי:
העברים כמו שאמ' וגם את לוט אחיו ור' בן אחיו: ואפשר שהיה זה הנמאל אחר שהיה דודו והיה שם בעת

המקנה כי הנמאל המוכר היה בן שלום ושלום היה דוד ירמיהו וזה הנמאל אשר היה שם בעת המקנה היה
דודו אחי אביו: וכן תרגם יונתן לעיני הנמאל אח אבא: וענין אחר דודי לי ואני לו: ירדיו ואהובי: כי טובי

דודיך: אהביך וידודותיך: וכן שם אתן את דודי לך: נרוה דודים עד הכרך: וענין אחר בכיור או בדוד:
כפיו כדוד תעברנה: וישיבו את ראשיהם בדודים: והנועה הו כמלת בסירות ובדודים: ענין הכל קדרות:

שני דודאי תאנים: נוספה בו הא באלף לולאות חמישים וכן אמר אחריו בלא אלף לולות חמישים וכן אמר
אחריו בלא א' הדוד האחד וענים סלים וכן יתכן כמו בן וישיבו את ראשיהם בדודים בסלים: הדודאים נתנו

ריח: וימצא דודאים בשדה: בדודאי בני: אפשר שתהיה האלף בהם נוספת או רס שרש אחר והם שרש עשב
שהוא בדמות זכר ונקבה מגדווגלש בלעז: דוה: והוא הנדה וקרא חולה לפי שאין אשה

: על זה היה דוה לבנו: כל היום דוה: ומא' עלי לבי דוי: בשקל נגב והיוד תבורת ההא למד הפעל והש' על
ערש דוי: על משקל סכך ולרבים הבה כדוי לחמי ומשפטו דוי: והחכם ר' יהודה בת' כי כדוי לחמי תאר ס

סמך מן דים והנכון שהוא שם ומא' כימי נדת דותה: או יהיה מקור: ומא' בתוספת כס כדוי מצרים הרעים
וענין אחד ויברות את מדויהם: מלבושיהם: דוה: דוחו ולא יכלו קום: כמו נדחו: שנים שרשים

וענין אחר לדעת החכם ר' יהודה שכתבו עם
את העולה: בלא כרסו מעדני הדיחני: ענין רחיצה ורבו נשתמשו ורבה בלשון הזה כמו שאמרנו מדיח ומ

ומולח ומדיח: או דכו במדוכה: ענינו כתשו במכתש והדיכה אינה כך דקה כמו השחיקה
וכן מצאנו בדברי רבו' זל' שהפרישו ביניהם באמרם בבחוסרין דיכה כולי עלמא לא פליגי דאסור

כי פליגי במחוסר שחיקה הנה לדבריהם שהשחיקה יותר דק מהדיכה: ומהענין הזה נקרא העני דך אל' ישוב
דך נכלים: שכנה דוכה נפשי: כדומה בתוך הים: משתתקת: או כרותה: והשם שבי דוכס

בשקל יוכס
אלא שזה שרק זה חלם ואפשר שהוא משרש דם: וכן לאבן דוכס ובנין התפעל

מכינו המורכב עם המרובע גם בדמן תדומי משפטו תתדוממי לדעת ר' יהודה ופי' תשתתקי: והכרוב לבדו
אם לא שויתי ודומכתי: ופי' כהס' ר' יונה ענין אכדה ואפלה: ופי' מזה משא דוכה אלי קורא משעיר האומה

האובדת והיא מלכות הרשעה: ופי' משעיר כמו לשעיר ר' בעבור שעיר ואין צורך לכל זה הדחק אלא ד
דוכה הוא האומה שנקראת דוכה מכני ישמעאל: וכשמע דוכה ומשא: ופי' משעיר כי משעיר יבא להם

המחריב ומפחד שעיר ישיבו צופים בכגדליותם ומרב פחד יקומו כלילה וישאלו השומרים מה מלילה וכן
דעת יונתן כי דוכה שם אומה שלא תרגם דוכה: דן דין עני: דגני אלדים: למען תדעון שדון

אשר דין: לא ידון רוחי: דן אנכי: והשם דין: לא
כל העם נדון: והפעל הנוסף דן ידן עמו: ועומד לדין עמים: משפטו להדין כי הוא מקור ואלו היה שם

היה למד השמוש בשוא וכן דין לפגיו ותחולל לו: משפטו הדין כי הוא צווי: או יהיה דין לפגיו שם: ושם ה
הריב יגרה מדון: והנועה הו ונהפכה ליור במלת מדינים ישרא: ואשת מדינים: מדיני אשה: ובהעלם עין

הפעל ומשלח מדינים: ויש לפרש מזה היה איש מדון כל' איש ריב ומלחמה ועוד נכתבו בשדרש מרד
ומלת לא ידון רוחי אפשר לומר בו ענין אחר שיהיה מחסרי הפא

דג

ירמיה
נח:ס
סופטים
ישעיה
חזקיה יעשי מלכים
ישעיה
יחזקאל
יונה צורא כהעלוקה
יונה נאחא יחזקאל ישיה
עזרא שמואל
מסעי אחרי ירמיה

סיר
סיר כ'אשלי שמואל
תליס אלכ'כ
ירמיה
מלכי סיר
ירמיה
מנצח
ישעיה
חזקיה
ירמיה חזק
מנצח עקב
שמואל תליס
ישעיה יחזקאל
ירמיה
כ:עלוקה

תלי' כ' יחזקאל ישעיה
ישעיה
ירמיה
תלי' שניה
חיי
ירמיה יבא חזק
נחשי' לך ירמיה שמואל סלי
שמואל ויהי ישעיה
חזק
מסלי ד'
שמואל

באלדים ובמשה: ונתדבר מרים ואהרן במשה: תשכ באחין תדבר: ודברתי על הגבאים דברתי אני עם לבי
 כלומר חשבתי כמו שבא גב' לשון האמירה כזה העניין: ושלל מזכר פועלו ממנו ביום שידובר בה:
 והתפעל וישמע את הקול כדבר אליו: משפטו מתדבר: וזה דבר גדול: ודבר מה יראני סמוך לכל
 מה: ודברים אחדים: ובתוספת הא דברה על דברת בני האדם: על דברתי מלכי צדק: או בדגש דברה
 ישא מדברותיך: או בתוספת כס מדבר ומדברך נאווה: או בדגש מכלי תוספת דבר ודברך אין בהם: תחלת
 דבר ה' בהושע: וענין הכל כמו אמירה אלא שיש הפרש ביניהם בשמו הלשון כי האמירה אינה מכלי סמיכה
 אל אחר והדבור הוא מכלי סמיכה אל אחר כי הוא מורה על עקר הדבור שהוא באדם כמו שתאמר אדם ח
 מדבר ולא תאמר אדם חי אומר אלא אם תסמכנו פלגי אומר לפלוגי: ואף על פי שאין הסמיכה כתובה
 לפעמים העניין מובן כי המאמר עם הסמיכה כמו אמרי נא אחותי את: כי בודאי ירצה לומר אמרי לשואלי
 אותך: וכן הדומים לו על זה הדרך: ולא יאמר לשון דבור על שאינו מדבר אפי' דרך משל כמו שיאמר לשון
 ספור והגדה כמו ויאמרו לך הננו: ועוף השמים ויגד לך: ויספרו לך דגי הים: וכן בקשר יש הפרש ביניהם
 כי המאמר קשור עם אל ועם למד השמוש לבדן והדבור קשור גם עם בית השמוש ועם את: ולא כן המאמר
 ומה שאמר אמרתי אני בלבי ענינו חשבתי: וכן האומרה בלבבה: ויש כמו ענין על דבר הצפרדעים: על
 דבר הכסף: על ענין הצפרדעים ועל ענין הכסף: וזה הדבר אשר מל יהושע: זה הענין שבעבורו מל יהושע
 אין בחסור כל דבר שום ענין בעולם מכל המינים אשר האדם צריך אליהם: ולא ימות מכל לבני ישראל
 דבר: ואין מכלים דבר: ולא יראה בך ערות דבר: שום ערוה בעולם: ויתכן לפרש כמוהם על דברתי מלכי
 צדק: על דברת בני האדם: וכמוהם רבים: וענין אחר דבר בכד מאד כשש נקודו והוא ענין מיתה: ומסגנו
 אהי דברך מות: והפעל הנוסף במנו ידבר עמים תחתיו: והפעל הכבוד ותדבר את כל זרע המלוכה: וימ'
 מזה אז ידבר אלימו באפו ובפ' אלימו כמו אילי הארץ: וימ' מהענין זה הכבים את מצרים בכל מכה במדב'
 אלהוה כמשמעו ופי' שהכס על ים סוף בכל מכה כמו שא' את הים הגדולה שהכס בעשר מכות ופי' במדבר
 במדבר יס' סוף ויונתן תרגם ולעמיה עבד פרישן במדברא: ואאקה פרש כמו דבר מן ומדברך נאווה וכן פי'
 אמרו אלה האדם שהכו את מצרים בכל מכה בדברו וכמצותו לבד ועתה הוא בעצמו בא מי יצילנו מידו:
 מדבר סיני: את כל המדבר הגדול: מקום שומם שאינו נעבד ונושב: וכן מקום מרעה הבהמות יקרא מדבר
 רחוק מן העיר או סמוך לעיר כמו ועל פני דרך את המדבר: וענין אחר כעוד בתוך הדברו: מנהגו: ובא
 בשתי ידיעות כמו בתוך האהלי ונתן את הערכך והדלת מעמד בגעיא ומשפטה להחטף כמו ורעו כבשי'
 כדברים: ופי' כמנהגם ודומה לתרגום וינהג ודבר: והנכון כי מזה נקרא מדבר מקום מרעה הבהמות לפי
 שהרועה נוהג שם הבהמות: וינהג את הצאן אחר המדבר כתרנג' בתר שפר רעיא דמרבדא: ומזה הענין אשים
 דברות בים והם הקורות הגדולות שקושרין אותן בראשיהן ומגהיגין אותם בים וקורין אותן בלעז רטין
 ולדבורה אשר בארץ אשור: עדת דבורי: סבנוי כדברים: כאטר תעשינה הדבורים: אביילאש בלעז: להיכל
 ולדבור: וידוע: והוא הבית הפנימי כמו שאמר ויכן לו מבית לדביר לקדש הקדשים ואמר ודביר בתוך הב'
 הכין לתתו שם את ארון ברית ה' והבית החיצון נקרא היכל **דבש** דבש וחלב: ידוע: ונקראו
 התמרים דבש: וכפרן הדבר הרבו בני ישראל ראשי דגן תירוש ויצהר ודבש וכל תבואת שדה
 ולא יתכן לפרשו דבש כמש' כי אין מביאים בכורים מהדבש: וכן פי' רבותי ז'ל ארץ זית טבן ודבש:
 ועל דבשת גמלים: היא חטטורת הנכל הדכה גבנון שעולה לו על גבו וכן אמר בו התרגום ועל חטטורת ג
 גמלין: וידגו לרב בקרב הארץ ענינו וירבו כמו הדגים: ויתכן להיות דג דגים מזה השרש
 וסמיכות הרבים יוכיח שהוא גשוא דגי הים כמו מן בני שנים שני וכן סמיכו דגה: דגת
 יאוריק: תבאש דגתם בשוא: ואלו היה דגה מנחי העין לא היה כשתנה בסמיכות כמו'מן קמה בקבת ריעד
 אבל לפי שמיצאנו מביאים דגה כתוב באלף שהוא עין הפעל וכן מצאנו הפעלה במנו ודיגום: והתאר
 בדראו עין הפעל דוגי דיגים נכתבם עוד בשרש דוג: והאמת כי נשתמשו בו בשני השרשים ורבים כמנה
 ונסע דגל מחנה יהודה: בשש נקדות: והוא הגם שבדימין ראשי החיילות: והפעל במנו דגול
דגל מרבבה ובשם אלדינו דגול: איומה כנדרלות **דגן** דגן תירוש ויצהר: ואכפת דגן:
 הוא שם החטה או שעורה או אחד משאר חמשת המינים אחר שנכרח: **דגר**
 קרא דגר: ובקעה ודגדה בצילה: ענין אסיפה וקבוץ ודוכה לתרגום חברים חברים דגורין
 דגורין: אודה כל שנותי: אדם עד בית אים נפקדה מהם תיו התפעל ויראו אתודדה
 אתודם וענינם הטליל והנוע והלוד מעט מעט וכן בדברי רבו האשה מדדה את בנה
 מדדין עגלים וסחין ופי' אדם אודה עכס כלומר אתנועע עכס **דהב** שבתה מדהבה: תאר לעיר
 בכל

בהעלותך תלי הושע קהלת
 סיר
 נשוא מלכים בלן
 נח קהלת תילים
 ברפה סיר הושע
 הושע

לך

איוכג

קהלת ישעיה
 סמות מקן יהושע
 שפטים
 וארץ כ' שופטי תבא תילים
 קהלת וארץ
 הושע תילים דה
 תילים שמואל

סיר

יתרו הדברים
 מיכה

ישעיה
 שמות
 מלכים
 ישעיה שופטי תלי הדברי
 מלכים

סיר

דה
 עקב
 ישעיה
 יחזקאל
 ישעיה
 עזרא יחזקאל

במדבר סיר

תלים סיר תבוא ואלתחנן
 ירמיה ישעיה
 ירמיה ישעיה
 ישעיה תילים

ישעיה

דכף

ואת הדוכיפת: תרנגולא ברא וכן פירב שרידא נאון זל
יבשו וכן דלו מאנוש נעו: ואם דל הוא ואין ידו משגת:

דלל

דללו וחרכו: ענינו
עני: ולרבים דלים

שזיני ישיעה
אינכ מנרע
שמאל מקן מלכיס
ירמיה תליס ישיעה
שמאל תליס ישיעה
ישיעה
תי יס פיר
פכיה
ישיעה סיר שמות
שמות משלי ישיעה
טק
מיכה משלי

הולכים ודלים: ולנקבה דלת: דלות ורעות תאר: והשם ומדלת הארץ: או יהיה תאר לעדות והקבוצין ומדלת
העם ומדלות הארץ דירמיהו: והפעל מכנו דלותי ולי יהושיע: ובנין נפעל ידל כבוד יעקב: מדוע אתה
כבד דל בן המלך: חולה וכן אשרי משביל אל דל כי על חליו עשה המזמור: וכן מדלת יבצעני פי
חשכתי כי מחלי זה ישראלי שמואל: וענין אחר דלו עיני למרום ענינו רמו: וחבר ר' יונה לענין זה
בצרה על דל שפתי ועוד נזכרהו כשרש דלת: ודלת ראשך כארגמן קוצות השער: **דלג** על כל
הדולג על המפתן תי על כל דמהלכין בנימוס פלשהאי פי כמו שא על כן לא ידברו
דגון על מפתן דגון: והפעל הכבד או ידלג כאיל פסח: מדלג על הדרי: ענינו כמו מקפץ: **דלה** וגם דלח
דלה לגו ותבאנה ותדלנה: ואיש תבנו ידלנה: והש' כמר מדלי: והוא הכלי ששואבין בו: ולרבי
והוא במ' אחר יזל מים מדליו והיה משפטו בקמץ חטף על משקל חפניו מתגיו אזניו: ובא בקמץ רחב כמו
בתוך הדברו: דליו שוקים מפסח: נכחו וכן כתבו ר' יהודה חיוג עם העוברים בבנין הקל ואנחנו מצאנוהו
פתח הדלת וכן כתבו ר' יעקב בן אלעזר ואם כן הוא צווי מן הדגוש ברפיון הלמד ומשפטה להדגוש ופירוש
הרימו שוקים מפסח כי מה יועילו לו וכן המשל כפי כסילים: והפעל הכבד ארוכמך ה' כי דליתני:
רוממתי: לפנות דליותיו אליו: בצל דליותיו תשבונה: ענפים הרמים והגבוהים: ואפשר שיהיה כמוהו יזל
מים מדליו בלומר מתחת ענפיו יזלו מים: **דלה** ותדלח מים ברגלך: ולא תדלחם רגל
אדם: עוד ופרסות בהמה לא תדלחם:
דלף ידלוף הבית והשם דלף שורד בו נקדו' הוא טפוטף המטר בבית וכן בדב' רז'ל נותנין כלי תחת
הדלף בשבת: וכן אל אלה דלפה עיני: כי הדמע יורד טפה טפה וכן על דרך משל דלפה נפשי
כתונה כמו במסתרם תכבה נפשי: **דלק** ודלקו בהם ואכלום: שפתים דולקים ולב רע: ענין
הבערה: בקדחת ובדלקת: שם חולי
וענין אחר כי דלקת אחרי: חציו לדולקי יפעל פי חציו יפעל לו ולחבריו שהם דולק אחרי העני: על הדרי
דלקונו: בגאות רשע ידלק עני: מדלק אחרי פלשהים: ענינם עבדן רדיפה ואפש' שיהיה מזה הענין יין ידלי
לפי שאמר שבר ידדפו בלומר הם רדפים היין והיין ידפם ויפילם למשואות: **דלת** אל הדלת
או אל המזוזה בשש נקודות: ואחר הדלת והמזוזה: והדלת סגר אחריה
על צידה: ולשנים לפתוח לפניו דלתים: ולרבים לדלת הכית: יציב דלתיה: ובלשון נקיבו יניפו הדלתו
דלתות לא העמדתי בשערים: ושתיים דלתות לדלתות שתיים דלתות אחת ושתי דלתו
לאחרת פרשו רבו זל בכסכת מדות ארבע דלתות חיו לו שתיים מכפנים ושתיים מכחוץ החיצונות נפתחות
לתוך הפתח לכסות עביו של כותל והפנימיות נפתחות לתוך הכית לכסות אחר הדלתות שכל הבית היה
טוח בזהב חוץ מאחר הדלתות וכן כמו ששניה שם: דלתות הכית הפנימי: ויקב דר בדלתו: וסגר דלתך:
והוא במשקל אחר: ויקרא גם כן דלת הכלים כמו דלת השער כמנ שאמר ויקב דר בדלתו והוא דלת הארון
וכן במשנה כל הכלים נטלין בשבת ודלתותיהן עומדים: שלש דלתות וארבעה: פי דפין שהן דומין לדלתות
שיפתחו ויסגרו: ונפקדה התיו בכלת על דל שפתי: כי משפטו על דלת שפתי ונקראו השפתיים דלת לפי
שנפתחים ונסגרים כדלת וכן ראוי לנכון לעשות שפתיו כמו הדלת שנפתחת ונסגרת לצורך כן לא יפתח
ובכון שפתיו כי אם לצורך: וכן דלתי פניו מי פתח רוצ' לומר שפתיו: **דס** דס יחשב: אל תכסי
דמי: והקכוך דמים בדמים נגעו: ותחנף הארץ בדמים קול דמי אחיד:
ודמיו עליו יטוש וכן אין לו דמים בלומר אם יהרגוהו אין עליו ענש דמיו וכן ויקד דמיו בעיניו: ויש בפרש
לו ענין בפר ועוד ודבה נשתבשו בו רבו בענין ערך החליף לו דמי שור בפר אל תעמד על המקח בשעה
שאין לך דמים: ודס ענב לרב אדמימות היין דמה אותו לדם: **דמס** מעי רתחו ולא דמו: דמו עד
הגי ענו אליכם: והשם יקם סערה לדממה ופי יקם סערה ואח
קול דממה דקה: דממה וקול אשמע: התמונה שהייתי רואה פעם היתה דממה ופעם היתה משמעת קול או
פי הקול שהייתי שומע היה קול דממה כלו קול גמוך: ובא עורי לאבן דומם: וכן שבי דומם פי כדום או הוא
שם: וכן טוב ויחיל ודומם תאר: ואפשר שיהיה משרש דוס כמו שכתבנו והגפעל ונדמו נאות השלום: אל
תדמו בעונה: גם מדמן תדומי: והוא לשון גופל על לשון דרך צחות כי מדמן שם עיר למואב וכן דרך
העברי לדבר לשון צחות כזה במקומות כמו בחשכון חשבו עליה רעה: ועקרון תעקד: בבית לעפרה עפר
התפלשי: וידמו למו עצתי: ידמו כאבן: יבושו רשעים ידמו לשאול: ונדרבה שם: ואזני אבי זל כתב כי
ידמו ונדרמה שרשם נדס

תליס
יחזקאל ב'
כלק יחזקאל ב'
יחזקאל
משלי ב'
אינכ תליס
עגריה משלי
תבא יחזקאל ישיעה
ניצח תליס
ליכה תליס שמאל
משפטים
ישיעה מרא משלי
ישיעה מ' כס יחזקאל
שרא יחזקאל

יחזקאל מלכיס ישיעה

ירמיה
תליס
לינכ אחרי
לינכ האסע תליס כרמל ישיעה
הנשע משפטים תליס
החיינו לינכ שמאל
תליס
מלכיס אינכ
חזקק ישיעה
לינכ ירמיה
ירמיה ב'
ישיעה זכריה מיכה
לינכ כאלק תליס ירמיה

סמות

חיות

תולדות

יִסְעִיָּה יִחְזָקֶאֱל

שמעיה

קהלת תיננים שופטים

אמנר

ישעיה עופטיס

יזמיה

לחנך מיכה ישעיה ב'

תצא בחוקי

יִשְׁעִיָּה ב

במקנתי שמיני תלמי

תוֹלֵס ג' מֵאֵלֵי יִרְמְיָהּ

הי!ם

תולים

הילולת השלי

יחזקאל אֶתֶר ב'

תעלה יואל

פופטים מלאכי

צִיָּקָה לְעוֹצְרֵיהַ אֶסְתֵּר

בהר ב'עזרא מטלי תזריע

רא' ויק' נחום דה'

דַּהּ יִשְׁעֵי יִרְמְיָהוּ מַלְכִּי רַמְיָהוּ

ושעיה כ'

יִרְמְיָה שׁוֹפֵטִים א' נב

סמינר יזעיה

יִרְמְיָה יחזקאל

העליה העשירית

אינוב ב' איכה ישעיה

תעציה ירמיה חינוכ

תִּילִים תִּצַּא יִשְׁעֶיהָ

תולדות

אמרי חנה

איוֹב הַיָּלִים

מִלֵּי

תנינא

הענין

09/11/2017

ה'רע"ב

נכתבו בן ארבע אותיות: **דרג**

דרג

בסתר המדרגה: ונפלו המדרגות תרג לא העלה במעלות לא

אשר חזק כח: דרך כוכב מיעקב: אשר תדרך כף רגלכם:

והוא פעל עומד: לא הודיכוהו בני שחץ: בלומד לא דרכו בו: והודיך בנעלי

ואשר הוא פועל יוצא ידרך עגלים במשפט: הודיכני באמתך: מנחה הודיכוהו: פי' ממנוחה הודיכוהו

וכן תרגם יונתן מכית גיחחון: ואפשר שיהיה והודיך בנעלים גם כן פעל יוצא: והשם דרך המלך

גלך בשש נקדות: וילך בדרך אחר: זה הדרך לכו בו: בדרך אשר בא בה: את הדרך ילכו בה: לעשות דרכו

: פי' לעשות דרכו משם והלאה ולהתעכב שם: פן יאגף ותאכזר דרך פי' תאכזרו מצד הדרך כלו כי דרככם

תאכזר כמו שאמר ודרך רשעים תאכזר: ועל הדרך הזה נובלת עליה שעליה נובלים: הנה אנוכי הולך בדרך

כל הארץ במנהג: כי השחית כל בשר את דרכו: מנהגו: כי דרך נשי' לי: מנהג הנשים והוא חנדות וכן ארץ

בנשים: ומטהו ישא עליך בדרך מצרים: כמנהג מצרים כמו שהיו מכין אותך המצרים וכן ונשאו בדרך ב

מצרים במנהגו שעשה במצרים וידו הגדולה שזארה בדם ופי' ונשאו ישא אותו מעליך ויכלה אותו: או פי'

ונשאו על המטה שישא עליו מטהו כמו שעשה במצרים וכן פי' ומטהו על הים מטהו יעורר עליו כמו ש

שעורר אותו על הים בטביעת המצרים: והקבוצ' על דרכים ישבת להם: וקבוצ' השנים ונעקש דרכים יפול

באחת: והיה אם למדו את דרכי עמי להשבע בשמי: ה' הודלת מעמדת בגעיא: והמסורת עליו

לית גע' וכבודו מעשות דרכיך: דרכי ספרתי: ודרכיך למחות מלכין: כלם ענין אחד כי חפצי האדם

ועסקיו ומה שישתדל בו הכל נקרא דרך וכן המצות והעברות כמו שאמ' את הדרך ילכו בה: ויאחו צדיק

דרכו: כי יודע ה' דרך צדיק' ודרך רשעים תאבד: ובתוספת מס מדרך כף רגל' לל דריסת הרגל ובעני' הזה

ת דרכי נפשי עוז חכר בית השדות ופי' תרכסי האויבי' בעז' כדרך בנת: אתה תדרך זית ולא תסוך שמן

ותירוש ולא תשתה יין בחלם בקריאת בן אשר ובקמץ חטף בקריאת בן נפתלי: דורכים גתות בשבת:

והכבד כגון עת הודיכה והוא מקור וחזק מקום פתח ענינם הודיכה והדישה: וכן דרכת בים סוסך חכר

מיס רבים ופי' הפסוק דרכת בים וסוסך כמו כן דרכו בחמר מיס רבים או פי' דרכת בים על סוסך והם ה

הענגים: ובענין משיבת הקשת ונטייתו: דרך קשתו: אל ידרך הדרך קשתו: וכל קשתותיו דרוכות ולפי

שבמשיבת הקשת ימשוך גם כן החץ לזה אמר ידרך חציו: דרכו חצם דבר מר: והפעל חכר וידרכו את ל

לשונם משפטו וידרכו: **דרם** ים ודרום ירשה: והוא התימן והוא הנגב כי בלשונות אלה נקרא

משה: ודרשו מחרבותיהם: וכתב ל' יעקב בן אלעזר כי בספר ה

הלאלי עליו לית כותי' חטף וגם הגיד זל כתב שמצאו ברוב הספרים חטף ודרושים לכל

חפציהם: ודרשת וחקרת: תודש רשעו כל תמצא: בחלם בקריאת בן אשר ובקמץ חטף בקריאת בן נפתלי

: לדריש הדבר: נוספת בו היוד ומשפטו לדרוש ותלך לדרו את ה': והנפעל וגם דמו הגה נדרש: נדרשתי

ללא שאלו: האודיש אדרש להם האלף תמור' הא ומשפטו ההודש אודש: וז' יהודה כתב כי אלף האודש

למדבר והדגש לחסרון תיו התפעל ונכון הוא ובא האודש אדרש כפול לחזק הדבר כמו האכה אכה אבי

ופי' נדרשתי ללא שאלו נמצאתי ונודמתי: דרושי' לכל חפציהם מוזמני' ונמצאי' לכל החפצים בהם: והש'

במדרש הגביא עזר שידרשו הדורש שמה כי הדבר מוזמני' בו וכן על מדר' ספר המלכים ספר שמוזמנים

בו דברי המלכים והדורש ימצא שם: **דשא** דשא נאות מדבר: והפעל הגסף תרשא הארץ

דשא: כשעירים עלי דשא בשש נקדות: והוא נקרא כן בתחלת צאתו וכשיגדל יקרא עשב

כי שם דשא הוא תחלת הפעולה בעשב לפי' בא ממנו פעולה כמו מן צמח ולא בא כן מן עשב: ויש מפר'

מזה כי תפושו בעגלה דשא ומשפטו דשא בפלס חכמה ונרעה והוא כמו שנרעה ממלת שיוצא מלפני

השליט שמשפטו שיוצאה: וז' יונה ודחיק זה הפי' בעבוד כי היה לו לומר דשא בצרי השין כמו מלאה

צמאה וגם אין המלה נכתב' אצלו באלף כי אם בהא וכן נמצא במקצת ספרים וכבר כתבנוהו בשרש דש

ואכל ושבע ודשן פועל עובר: והיה דשן ושמן תאר: דשנים ורענני' יהיו: וישתחוו כל דשני

ארץ: והשם ותתענג בדשן נפשכם בשש נקדות: החדלתי את דשני: כב' זכרנו דקדוק החדלתי

בחלק הדקדוק במקומו: והכבד דשנת בשמן ראשי: שמועה טובה תדשן עצם: ושלא נזכר פועל' ממנו

נפש ברכה תדשן: ועפרם מחלב ידשן: ומלה מורכבת מהנפע' ותתפעל הדשמה מחלב: וענין אחר א שפך

הדשן בשש נקדות והוא האפר: וכל העמק הפגרים והדשן פי' מקום שפך הדשן שהיה חוץ לירושלם אומ'

שיהיה אותו המקום נוסף בעיד לעתיד ופי' וכל העמק הפגרים תרג' יונתן וכל משדא אתר דנפול תמן פ

פגרי משדית אתוראה זל כי כל אותו העמק יהיה תוסף העיר וכל השדמות עד נחל קדרון והנה לא תרג'

והדשן: או תרגם אותו משדית אתוראה לפי שהיו דשנים ושמינים כמחש' עליו ומשמן בשרו ירזה: והפעל

הכבד ממנו ודשנו את המזבח יסירו דשנו: ועשית סירותיו לדשנו: ועולתך ידשנה סלה והוא נוסף כתא ו

שיר יחזקא

הדברי' בלן יחזקא

חזק ישיה

תלי' ב' שופטים

חקת

מלכי יסעי' ב' יתהן שופטים

תליס

מלכיס

נח וינא

ישיה ב'

יחזקא מפלי

ירמיה

ישיה' תליס מפלי

יתרו

חזק תליס

שופטי ישיה' מיכה

עזרא

ירמיה חבקוק

חזק ירמיה ישיה'

תליס ירמיה

ברכה

שגי' תליס

תליס ראה

תליס

עזרא תלי' ויתאמן ישיה'

יחזקא

דה'

יחזקא ברכה

חזק

מלכ' קחלת

חזק תליס ב'

ישיה שופטים

תליס מפלי

מלכי ישיה' ב'

יחזקא ירמיה

במדרש ירמיה תליס

נדם בשקל יפלו נפלה: והפעל הנזקף כי ה' אֲדִינוּ וְדַמְנוּ: עֲנִינָם כַּעֲנִין שִׁפְרָשִׁי בְּשֵׁרֶשׁ דָּוִם: שֶׁמֶשׁ בִּגְבֻעוֹן
דָּוִם: יָדָם הַשֶּׁמֶשׁ: פִּי וַיַּעֲמֵד הַשֶּׁמֶשׁ כִּמוֹ שִׁפְרָשׁוֹ בִּי רָבוּ: וַיֵּשׁ מִפֶּר' עֲנִין זֶה מִלְשׁוֹן רָבוּ עִם דַּמְדוּמֵי חֲמָה:
הָאֵבֶק דָּם: פִּירִשְׁתִּיו בְּשֵׁרֶשׁ אֵבֶק: דָּם לֵה וְהַתְחַלֵּל לוֹ: עֲנִין שְׁתִּיקָה אוֹ עֲנִין תּוֹחֵלֶת: וְכֵן דָּמוֹ עַד הַגִּיעָנוּ אֵיב'
עֲנִין תּוֹחֵלֶת: וְכֵן אֵךְ לְאֲדָם דָּמִי נִפְשִׁי: **דמה** לֹא דָמָה אֵלָיו בִּיפִיו: דָּמִיתִי לְקֶאֱת מִדְּבַר: זֹאת
קוֹמֶתֶךָ דָּמָתָה לְתֹמֶר: וְאִשֶּׁר הוּא יוֹצֵא הַגֹּזֶה
נִדְמוּ: וְתַמְשִׁילָנִי וְנִדְמָה: פִּי וְאִהְיֶה נִדְמָה: כַּפִּיר גּוֹיִם נִדְמִית: נִדְמָה שֶׁמֶרֶן מִלְכָּה כַּקֶּצֶף עַל פְּנֵי מִים: וְהִפְעֵ'
הַכֶּבֶד דָּמִיתִיךָ רַעִיתִי: וּבִיד הַגְּבִיּאִים אֲדָמָה: וְכֵן אֲדָמָה לֶךְ: וְהַתְּפַעֵל אֲדָמָה לְעִלְיוֹן: מִשְׁפָּטוֹ אֲתִדְמָה:
וְהַשֶּׁם וְדָמוֹת הַחַיּוֹת: בְּצִלְמָנוּ בְּדָמוֹתָנוּ: אִמָּךְ כִּנְפֶן בְּדָמָךְ: כִּמוֹ בְּדָמוֹתֶךָ: וְכֵן אֵצֶל פֶּנֶה כִּמוֹ פִּתְחָה: וְצוּרִים
לְבָלוֹת שְׂאוֹל: כִּמוֹ וְצוּרֹתָם: אוֹ הוּא מִשְׁקָל אַחֵר דָּם בְּשִׁקְלָו צוּר קוֹ. וְרַב הָאִי כֵת שְׂהוּא עֲנִין רְטִיבוֹת הַטֶּבַע
לְפִי שֶׁבֶל דְּבַר הַיּוֹצֵא מִדְּבַר אַחֵר פּוֹרֵחַ כִּבְנוֹ יֵשׁ בּוֹ כְּרִטִּיבוֹ טִבְעוֹ: וְהַשֶּׁם בְּמִשְׁקָל אַחֵר דָּמִיוֹן: דָּמִיוֹנוֹ
כִּאֲרִיהַ יִכְסֹף לְטָרוֹ: וְעֲנִין אַחֵר וְדָמִיתִי אִמָּךְ: וְהִנֵּפֵעַ כִּי נִדְמָה כָּל עִם כִּנְעֵן: בְּשִׁחַר נִדְמָה נִדְמָה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
נִדְמָתָה אֲשֶׁקְלוֹן: אוֹי לִי כִי נִדְמִיתִי: אִיךְ נִדְמִיתָה: נִדְמוּ עָמִי: וַיֵּשׁ לְפָרֶשׁ מִזֶּה נִדְמָה שֶׁמֶרֶן מִלְכָּה: וְהַשֶּׁם
בְּדָמִי יָמִי אֶלְכָּה: בְּכָלֶם פִּרִי שְׂבִי צָבִי: וַיֵּשׁ מִפֶּר' מַעֲנִין זֶה אִמָּךְ כִּנְפֶן בְּדָמָךְ: וְכָלֶם וְהַדּוּמִים לְחֵם עֲנִי כְרִית'
וְכִלְיוֹן: וַיִּתְּכֵן לְפֶר' מַעֲנִין זֶה אֶפֶס שְׂאִינָם מִשְׁרָשׁוֹ כִּי ה' אֲדִינוּ וְדַמְנוּ: וְנִדְמָה שֶׁם: יִדְמוּ לְשְׂאוֹל נִדְמוּ נְאוֹת
הַשָּׁלוֹם: וְכֵן הָעֲנִין עֲנִי נִגְוָה וְלֹא תִדְמָה: כִּלּוֹ לֹא תִפְסֹק: וְעֲנִין אַחֵר הוּא לֹא כֵן יִדְמָה עֲנִינוֹ יִחֲשֹׁב: וְכֵן
וְאִשֶּׁר דָּבָה לָנוּ: דָּמִינוּ אֲלֵדִים חֲסוֹד: אֵל תִּדְמִי בְּנִפְשֶׁךָ: כִּאֲשֶׁר דָּמִיתִי: וְעֲנִין אַחֵר אֵל דָּמִי לֶךְ: אֵל תִּתְּנוּ דוּמִי
לוֹ: וְכִמִּשְׁקָל אַחֵר חִלְיָה וְלֹא דוּמִיָּה לִי: בְּאֶלְמִתִּי דוּמִיָּה: וְהַתָּאֵר אֵךְ אֵל אֲדָם דוּמִיָּה נִפְשִׁי: לֶךְ דוּמִיָּה תִהְיֶה:
עֲנִין כּוֹלֶם שְׁתִּיקָה: וַיֵּשׁ מִפֶּר' מִזֶּה אוֹי לִי כִי נִדְמִיתִי כִלּוֹ נִשְׁתַּתְּקִי לֹא אוֹכֵל לְדָבָר: וְפִי לֶךְ דוּמִיָּה תִהְיֶה
וְלֹא נִשְׁתַּתְּקָה תִּתְּהִלָּה נִגְדַּף פֶּעֶלֶךְ הָעֲצוּמִים שְׁלֹא תִשְׁיָגַד תִּהְיֶה: וַיִּתְּכֵן לִהְיוֹת דוּמִיָּה מִשְׁרָשׁ דָּוִם וְהַיּוֹד לִיחַשׁ
כִּיֹּד תַּחְתִּיהָ שְׁלִישִׁיהָ: וַיִּתְּכֵן לְפֶר' דָּמִינוּ אֲלֵדִים חֲסוֹד עֲנִין הַסֵּכֶר וְהַתְּחַלֵּת כִּלּוֹ שִׁכְרָנוּ אֲלֵדִים לְחֲסוֹד:
דמן הָיוּ דָמֵן לְאֲדָמָה: כְּדָמֵן עַל פְּנֵי אֲדָמָה: הוּא זָכַל הָאֲשִׁפָּה: כִּהְדוּשׁ מִתְּכֵן כִּמוֹ בְּדָמָה: הָאֲשִׁפָּה
עֲצָמָה כִּי כֵן דָּךְ לְהַפִּיל תֵּבֶן בְּאֲשִׁפָּה וְלִהְלֹךְ עָלֶיהָ עַד שֶׁתִּדְּרוֹשׁ וְתַעֲשֶׂה דָמֵן וְאֵאֱזֹל פִּי מִדְּמָה שֶׁם
עִיר שְׂהִיתָה לְמוֹאֵב כִּמוֹ שֶׁאֵם גַּם מִדָּמֵן תִּדְמִי: וְפִי וְנִדְרוֹשׁ מִוֹאֵב כִּעִירֵן כִּמוֹ מִדְּמָה כִּמוֹ שְׂדֵשִׁי הַתְּכֵן תַּחְתִּיו
בְּמִקּוֹמוֹ: **דמע** וְדָמַע תִּרְדַּע עֲנִי דָמַעַה: וְדָמַעַתָּה עַל לִחְיָה: וְלֹא תִבָּא דָמַעַתָּה: וְהַקְּבוּץ
כִּלּוֹ בְּדָמַעוֹת עֲנִי יִדְוַע: מִלֵּאֲתָךְ וְדָמַעַךְ: כִּנְוִי לְשִׁמֵּן אוֹ לִיֵּן הַיּוֹד מִן הַגֶּת כְּדָמַע טָפָה טָפָה
דנג כְּדוֹנֵג מִפְּנֵי הָאֵשׁ הוּא הַשְׁעוּהָ: דוֹעֵכוֹ כִּאֵשׁ קוֹרְעִים: וְהִנֵּפֵעַ נִדְעָכוֹ מִמִּקּוֹמָם: עֲנִינָם
פּוֹעֵלֹ מִן הַדְּנוֹשׁ וְאֵם לֹא נִמְצָא:
דפה הַכֶּבֶד וְהַכְּלִיוֹן: בֵּכֵן אִמָּךְ תִּתֵּן דּוּמִיָּה הוּא הַדְּבָרָה הָרַעָה: וְאֵאֱזֹל פִּרְשׁוֹ מִדְּכָב מִשְׁתִּי מִלוֹת
דוּ פִי וְדוּ הוּא שִׁנִּים בְּאֶרְמִית טָבִי לְמַתֵּב טֵן דּוּ: דּוּ פִרְצוּפִין וְכֵן בִּלְעֵ דוּ שִׁנִּים וְפִי הַמִּלָּה שְׁתִּי
פִּיּוֹת יִדְבַר אַחַת בְּפִנְיָ וְאַחַת שְׁלֹא בְּפִנְיָ: **דפק** וְדָפְקוּ יוֹם אַחֵר: עֲנִין דְּחִיָּה: מִתְּדַפְּקִים עַל
הַדֶּלֶת: קוֹל דּוֹדִי דּוֹפֵק: עֲנִינָם גַּם כֵּן הַדְּחִיָּה
לְעַפְרָה: פִּתְחָה: וַיִּטְחֹן עַד אִשֶּׁר דָּק: קָמָץ בְּעֵבֶר וְהָאֵת: תּוֹרֵשׁ הָרִים וְתִדְרוֹק:
יִדְרוֹקָנוּ: וְהַתָּאֵר דָּק מִחֲסָפֶם: קִטְרֶת כִּמִּים דָּקָה: קוֹל דְּמָמָה דָּקָה: וְדָקוֹת כֶּשֶׁד: וְהַשְׁכִּיל הַדָּקוֹת: וְהַפְעֵל הַכֶּבֶד
הַדָּק לְעַפְרָה: וְהַדָּקוֹת עֲמִים רַבִּים: וְשִׁחָקָה כִּמְנָה הַדָּק: כִּטִּיט חֲרֻצוֹת אֲדִיקָם: וְכִתְבֵּי יַעֲקֹב בֵּן אֶעֱזֹר הַנִּפְעֵל
מִזֶּה כִּתֵּת לְהַדָּק: בְּצִרִי וּפִתְחָה עַל מִשְׁקָל לְהַחֲלוֹ: וַיִּתְּכֵן הַיּוֹתוֹ מִן הַכֶּבֶד וּמִשְׁפָּטוֹ לְהַדָּק כִּמוֹ שֶׁכִּתְבְּנוּ בַּחֲלָק
הַדָּקוֹק: הַנּוֹטָה כְּדוֹק שִׁמִּים: כְּדוֹק וְכֵן לְפִי דַעֲתִי אוֹ דָקָא תִכְלֹל בְּעִינוֹ: פִּי אוֹ שִׁיחִיהָ קָדוֹם אוֹ תִכְלֹל בִּי
בְּעִינוֹ וְכֵן אֲמָרוּ רַבּוֹ זֶל בְּדוֹקֵן שִׁבְעִין: הֵן אִיִּם כְּדָק יִשְׁוֹל: כִּעֶפֶר דָּק יִשְׁוֹל אוֹתָם **דקר** וְחִכִּיטוֹ
אֵלָיו אֵת אִשֶּׁר דָּקוֹ: וַיִּדְקֵךְ אֵת שְׁנֵיהֶם: וְדָקְנִי בָהּ: וְהִנֵּפֵעַ כָּל הַנִּמְצָא יִדְקֵךְ: וְהִפְעֵל **דקק** מִן הַפֶּעַל
הַכֶּבֶד אֲנָשִׁים מְדוֹקָרִים: וּמְדוֹקָרִים בַּחוּצוֹתֶיהָ וְהַשֶּׁם כְּמִדְּקוֹת חֶרֶב עֲנִין כָּלֶם טַעֲנִית הַחֶרֶב נִפְרָא בִלְעָז:
דר וְדָר וְסוֹחֶרֶת: רַבּוֹ אֲמָרוּ שְׂהִיָּה אֲבָן טוֹבָה, שְׂהִיָּה בְּכִרְבִּי הִים וְדוֹרָה שְׂכָה הוֹשִׁיבָה: בְּאִמְצַע סַעוּדָה
וְהָאִירָה לָהֶם כְּצִדְרִים וְסָרִם שְׂאִמְרוּ כִי לְפִיכָךְ נִקְרָא שְׂהִיָּה אֲבָן דָּר שְׂקוּרָא דְרור לְכָל בְּעָלֵי סַחֲדָה
כְּלוֹמֵר שֶׁמַּעֲשִׂיהָ **דרר** וְקִדְּאָתָם דְּדוֹר חֲפֵשׁ: מִרְדּוֹר הַמּוֹד הַטּוֹב שְׂהִיָּה חֲפֵשִׁי מִן הַזִּיּוֹף
וְהַתְּעוּבָה: וְדוֹרֵךְ קָן לֵה: כְּדוֹרֵךְ לְעוֹף שֶׁם עוֹף טָמֵא הוּא שְׂקוּרִין בִּלְעֵ אִירֻגְדָּלָה לְפִיכָךְ נִקְרָא
נִקְרָא דְרור לְפִי שְׂהִיָּה כְּקִנְיָת בְּבִתִּים מְבִלִּי פָחַד כְּאֵלָיו הִיא חֲפֵשִׁית מְבִנִּי אִם שְׁלֹא יִלְכּוּדָה: **דרא**
וְהָיוּ דְרָאוֹן לְכָל בֶּשֶׂד פִּי מִיָּאֹס וְהָיוּ לְכָל בֶּשֶׂד מִרְאֹת אוֹתָם כְּרֹב הַתּוֹלַע שְׂכָהֶם וְכֵן וְאִלָּה
לְחַרְפּוֹת וְלְדָרָאוֹן עוֹלָם: וְעַקֵּר מִלֵּת דְרָאוֹן הִיא תּוֹלַעַת מִלְשׁוֹן רַבּוֹ הוֹדָא וְכִנְתָּא וְכִנְתָּא שְׂכָתָהוּאָה כְּשִׁרִין
מִפְּנֵי שְׂאִין בָּהּ לִחַה וְיוֹנָתָן תִּרְגְּמוּ בְּשִׁתִּי מִלוֹת דִּי רָאוֹן כִּסְתָּ חֲזִינָא **דרב** וְלִהְיֵיב הַדְּבָר: וְעוֹד

ירמיה
יהושע ב'
יחזקאל מילים טז
תנ"ך יחזקאל תנ"ך
סיר ירמיה
תנ"ך יסעי' יחזקאל הנסע
סיר הנסע איפה יסעיה
יחזקאל בראשיית יחזקאל
תנ"ך
יהושע צפני הנסע
ירמיה יסעי' ענכרי הנסע ב'
יסעיה יחזקאל
ירמיה ב' תנ"ך ירמיה
איפה יסעיה
פמנא תנ"ך חסתי תנ"ך יסעי'
תנ"ך ד'
יסעיה
תנ"ך ירמיה יסעיה
ירמיה ב' איפה
איפה משפטי
מי כה יסעיה משלי
תנ"ך חסתי
תנ"ך
יוטלח טופטים
סיר וחסתי
תנ"ך יסעיה
יסעי' כסלח חסתי מלבי מקן
ב' מלבי מיפה תנ"ך טמנא
דה'
יסעיה חסתי
יסעיה
זכ"י כסלח טמנא יסעיה
ירמיה יסעי' משלי
חסתי
בהר קיני תנ"ך
תנ"ך יסעי'
יסעיה
דניאל
פמנא

מקצי יחזקא יסעי' משלי
 נחתחן קדושים
 משפטי יסעי' אמור תליס
 דניא תליס
 תליס משלי
 לי כה משלי
 יסעיה
 עמוס
 מקץ תליס תלי
 חייב דניא זכריה
 זכרי פיתח ירמי הנסע
 יחזקא צורח קהלת יחי
 קהלת חייב
 יחזקא תלי' חייב מיכה חייב
 תליס כ'

תלי' ירמיה
 יסעיה ה'
 עמוס
 זכריה
 יסעיה משלי
 תלי' יחזקא משלי
 יסעיה
 יחזקא
 יחזקא חיי
 כה שמא
 שמא

שמא נחלחל חיי תולד' חייב
 כראשי מלבי נחתחן דניא
 דניא משלי
 פושטי דניא שמא

משלי
 דניא
 דה עקב
 עקב שמא
 תלי' מיכה רות
 דברים
 פנחס
 מלכים יסעיה
 השע משלי יסעיה

בלא איכה הדפו: יען כצד ובכתף תהדפי והדפתך במצבך. והות רשעים יהדף במקצת הספרים
 המדויק' היוד בסגול ובמקצתם בפתח: להדף את כל אויבך כלם ענין דחיפה: **הדר**
 פני זקן: ודל לא תהדר בריבו: הדור בלבושו והתאר פרי עץ הדר: והשם הוד' והדר
 ובשקל אחר מעביר בוגש הדר בלכות בשש נקודות: והקבוץ הדדים בהדרי קדש כרחם משחר: ועם הא
 הנקבה הדרה: והסמוך בהדרת קדש: ברוב עם הדרת מלך: או יהיה הדרה בפלס שלכה כי הסבוך בשני ה
 המשקלים שוה והנפעל פני זקנים לא נהדרו: וההתפעל אל תהדר לפני מלך ענין התנאות והתיפות
 והראות סכר פנים יפות: והדורים אישר: דרכים המעוקלים והמסובכות ודוכה למה שאמרו רבותינו הדור
 דכנתא בני מעיף שהם מעוקלים ומסובכים סביב סביב **הו** ובכל חוצות יאמרו הו הו קריאת
 האבל והצער **הוא** הוא הדבר: כנוי לנכסתר **הוד** הוד והדר לבשת: הודו על
 ארץ וטמים: הוד נחרו אימה: ולא נתנו עליו הוד
 והוא ישא הוד: ונתתה כהודך עליו: הוי אדון והוי הודו: כזית הודו: ענין כולם הכח וההדר ור' יונה הכנים
 בענין הזה ולא הד הרים: **הוה** ואתה הוה להם למלך: כי כה הוה לאדם: הוה גביר לאחיד: במקום
 שיפל העץ שם יהוא משפט **הוה** והוא וכא הוה כו וישתחו: כי לשלג יאמר הוה ארץ האלף
 תבורת הא אפשר שיהיה הו בשרש הזה תבורת היוד בשרש היה או יהיו שנים שרשים ועל כל פנים העני'
 אחר: וענין אחר הוה על הוה: ומא' יעזבהו: והות רשעים יהדף: הות נפשו: והותי במאזנים ישאו יחד:
 והקבוץ הות בקרבה: עוד יעבור הות: הות תחשב לשונך פי תחשב בלכך ותוצי' בלשונך: ופי' יעז בהותו
 ברעתו שעושה לאהרים ענין כלם והדוכה להם שבר וענינים רעים: ורב סעדיה פי' בהותו בכמונו והוא מ
 מענין הראשון כלומר במכון ההוה לו: ויתכן להיותו כהוה והות רשעים יהדוף הפך מה שאמר לא ירעיב
 ה' גפש צדיק ואפשר להיות מן השרש הזה והענין הזה תהותתו על איש' **הוה** הוה אחי והוה
 אהות: הוה אשור שבט אפי' הוה משכי העון: הוה גוי חוטא: הוה גבורים
 האומרים לרע טוב ולטוב רע: וחסרו היוד ואמרו ובכל חוצות יאמרו הו הו: וכבר זכרנוהו שרש בפני ע
 עצמו וענין המלה הזאת קריאת אבל והספד וצער כמו אוי' ויש שהם לקריאה לא על אבל הוה הוה ונוכח
 כנארץ צפון הוה ציון המלטי ואפשר שיהיה כמותם הוה אשור שבט אפי' **הון** כל הון יקר ונעים:
 תכיר עמך בלא הון: והקבוץ ברב הונך ומעריבך: ענינים רבוי' כמון: לא אמרו הון לא אמרו
 הרבה ודי **הזה** הוה שוכבים: ישנים: וכן אמר הכתוב נים שכיבין: וקצת הכפרשי פרשו פי'
 המדברים בשינ' דברי תהו ובקצת ההל' והוא שקורין לו בלע' אוליונר ובלשון ערבי הדיאן
 הדלת הרפה במקום הוה בעברי **הי** קנים והנא והי: ואפשר ששרש המלה היה והוא לשון כספד:
 ויש בפרשים כהוהו היא בכל נשיאי ישראל' **היא** היא האשה: כנוי לנקבה הנסתרת
 הוה היה גבור ציד: אם עברת אתי והית עלי' למשא: חסר יוד אשר היא במקום
 לכד הפעל מהמכתב והמסורת עליו לית חסר: וכן והיתה לי לישועה חסר היוד אשר במקו' לכד
 הפעל: ולפי שהוא כתוב כהא באחרונה לא כללו בעל המסורת בחסר והמסרה הנכונה על והיתה עלי' ל
 למשא ד' חסר דחסר: אני אהיה לו לאב: הנה יד ה' הוה: את הי' לאלפי רבבה: תהי נא אלה: כי זה אב' ותהי
 יהי אור: והנפעל נהיה הדבר הזה: הנהיה כדבר הגדול הזה: ענינים ידוע: וענין אחר נהייתו ונחליתו: ושנתו
 נהיתה עליו: תאזה נהיה תערב לגפש ענין שבר ופי' נהיתה עליו נשתבשה הפך ושנתי ערבה לי: ויש כפר'
 מזה הענין והליתו והייתי באחד האד' יהיה דניאל עד שנת אחת לכורש המלך: ושני אנשי שרי גדודים היו
 בן שאול: כל' שברו והמיתו אותו ואין צורך להוציאם מענינם כי פי' והי' דניאל שהיה בכבל עד שנת אחת
 לכירש המלך ופי' היו בן שאול היו עם בן שאול וכן תי' הוה עם בר שאול כלו שהיו עמו כבר ונפרדו מכנו
 ועתה באו בביתו במרמה כלוקחי חטים והרגוהו: ויש מפרשי' תאזה נהיה מהענין הראשון ופי' נהיה בזמנה
 תערב לגפש: ולפיכך תועבת כסילים סוד כרע: לפי שתבא להם תאותם **היד** והיד' יוכל עבד
 אדני זה: היד אביא אלי את ארון האלדים ההא תבורת אלף איד **הים** והמס' בהובנה
 גדולה משפטו היכם והמס' האחרונה סימן הרבים והאות כי הכם הראשונה קבוצה כדרך כל
 פעלים ואלו היה שרש היתה פתוחה כדרך כל פועל: והכס' בהובנה גדולה: כי היתה כהובת כות: ענינו
 כענין שבר: וענין אחר הפעל הנוכף ארוד בשיחי ואהיבה: תהיכנ' כאדם: והנפעל' ותהום כל העיר ענינם
 ענין רמיה ושאון: **הין** ותהינו לעלות ההרה: ענינו ותאבו והוא לקוח כמלת הן כלומר שאברתם
 הין: והיא הבודה שהיתה אצלם שהיא שנים עשר לוג והלוג ששה בצים: **הכל** להיכל ולדביר: והיכל תוסד היוד למשך ואפשר שהוא בן ארבע אותיות
 והקבוץ בלשון זכרים והוא בהיכלי מלך יותנים בהיכלי ענג: ענינים ארכון:

כותא ואקראח לך ופי' ישיבה דשן כלומר שיחיד אשו מן השמים לאכלה ולקבלה כרצון: **דת**
 ודין: ואת דתי המלך: ודתיים שונות: לעשות בדת היום: והדת נתנה בשושן הבירה: אשר
 בדת ענין הכל התורה והחק: ואשר הוא בן ארבע אותיות **דמשק**
 עדש: פרושו לפי מקומו כמו בפאת מטה כי אין לו חבר או תהי
 מלות כדי משק ויהיה משק מן שקק וענינו מן שוק כלומר באחד מברעי הכשה ודי הוא מלה נוספת כמו
 כדי שופר כדי ריק כדי אש שהוא כמו בשופר בריק באש **דרבן**
 נפתלי ולבן אשר הבית בפתח והדלת לשניהם מעמדת בנעיה
 חכמים בדרכונות: הוא המחש התקוע בראש עין שטוענין בו השורים בעת החרישה והמחש יקרא דרבן זה
 והעץ יקרא מלמד וכן אמרו במשנה מלמד שכלע את הדרכן כלו שנבלע אותו המחש התקוע בעץ בתוכו
 וקין ודרדר: כולו פתח הוא מין ממיני הקוצים ובבראשית רבה קין זה עכבית דרדר זה
 קדם שהוא עשוי דרין דרין ופי' בעל הערך קדם כלעז קדדון: ואשר הוא בן חמש אותיות
 ודכמנים שש רבואות וכן לאודכונים אלף והאלף נוספת ודס מטבע ידוע אצלם באותו
 הזמן וכבר זכרנו אותו באות האלף בן ארבע אותיות ואפ' גם בן שהגונין נוספות בשלם
 אות הדלת: בעוד פותח בשמים דלת **ונתחיל אות ההא**
 הלילו זה ליום: והוסיפו בו
 אהה ליום ואמר אהה אלדים ודיא קראח כך על הצע ועל הדאגה **הא**
 וגם אני הא דרכך בראש נתתי כמו הנה: **הכל**
 הנוסף מהבילים המה אתכם: והשם אחרי
 הבלים: והוא דבר שאינו כלום וכן קראו רבותי לאיד היוצא מהפה בהכל פיו הכל תינוקות כי הוא דבר ה
 הפתכטל והכלה במדרה **הבן**
 מהקדנות כמו שעושין מעצ
 הפיל שהוא השן: ויש מפרשים אותו העץ שקרין יבנים: והתרגום
 אבר וטן דפיל וטווסין והוא העוף שנודע לנו כדברי רבו' באמר קריבו ליה ריש טווסא בחלכא ולא אכל
 ועוד אמרו תרגול ופסיוני וטווס כלאים זה בזה והוא העוף כקורין לו כלע פון ואפשר שיעשו מלאכה
 מעצם שלהם וכן בלשון ערבי נקרא טווס **הבר**
 אחרי ודומה לו בלשון ערבי שקרין לחתוך
 וגדרי אותו על פי הכבכים **הנה**
 כאשר יהנה האר
 כי אמת יהנה חיבי: וכיונים הנה נהגה: יהנו ריק: והנו והנו
 מלב דברי שק: מקור **ובא בחלם ההא לזוג המלות כי הרו בחלם על המשפט כי הוא מן ירה והוא כמו**
 ולהורות את בני ישראל ובא הגו כמו כן בחלם לזוג המלות כמו אח מוצאך ואת מוכאך כן כתבו אא'ל:
 והפעל הנוסף המצפצפים והמהגים: והשם והנה מפיו יצא: כליו שנינו כמו הנה קינים והנה והי: והוא
 בשש נקדו: ומשקל אחר הגיון מלה: והגיון לבי לפנך: ומשקל אח' בהכפל עין הפעל בינה הגיגי ומשקל
 אחר והגות לבי תבונות: ענין הכל הדבור וצפצוף הפה: וכת' אדני אבי עליו השלום כי הכל הוא לשון
 גמגום וצפצוף ואין בו לשון קריאה ודבור כי פי' ובתורתו יהנה כל כך יהיה קורא בתורה עד שבכל שעה א
 אפי' שלא בשעת קריאה יצאו הדברים על פיו ויופיעו משפתיו: ויורה על זה וכיוני' הנה נהגה כי הוא ענין
 הצפצוף והוא בקול יללה וכן קינים והג' וענין אחר הנה ברוחו הקשה: הגו סיג' מככף: הגו רשע לפני מלך
 : ענין הסדה: ואא'ל כתב מזה השרש והעני' כאשר הוגה מן הכסלה והוא שלא נזכר פועלו מן המשובע:
הגן
 דרך בפגי הגדרת הגינה: פי' יונה דרך נכונה וישרה ורבותינו ז'ל גשתמשו רכה בזה הלשון
 כאמרם דבר הגון עשה שלא כהוגן: ויונתן תרגם אורח קדם דוכן ליואי **הדר**
 השבתי: הידד בדורכים יענה: מלה שהיא קריאת הדורכים כך לירו עצמם: ואפשר **הדר**
 בהענין הזה ולא הד דרי ופירושו כמו שאמר קרב היום מהומ' פי היום יום בהומה ולא תדמה להומת הרים
 וסלעים כשאדם נותן קולו שם שהוא קול גזול כי יותר גדולה תהיה הומה זאת ויש מפרשי' הקול היוצא בין
 הדרים כשאדם נותן קולו שם שילך אותו הקול עד מקום כ'ותו וישוב לאחור וישמע הקול ההוא בעצמו
 ואותו הקול נקרא הד דרי ויונתן תרגם ולא לאשת: ובא במצרי טוריא **הדה**
 ענינו פשט ד' יהודה אמר כי ההא תמורת יוד מן ידו אליה: **הדר**
 תחתם: פי' רמז הרשעים בכקובם: **הדם**
 הדום לרגליך הוא שרפרף הכסא:
 הדם פתח באתגח: והוא עומד בין ההדסים אשר **הדם**
 במצולה ידוע: **הדר**
 ואם בפתע

חסד
 חסד
 חסד

שמואל

קולך

שלישית

עזרא

חזקיה

סביה דרמי יונג

חזקא ירמיה

ירמיה ב'

קולך

חזקיה

ישיעיה

תלמי ב' חזק

ישיע' מפני ישיע' תלמי ישיע'

ישיע' חזק תלמי יחזקא

תלמי ב'

תלמי

תלמי

ישיע'

ישיע' מפני ב'

שמואל

יחזקא

ישיעיה

ירמיה

יחזקא

ישיעיה

יחזקא חזק

ישיעיה

תלמי עזרא

ישיע' זכריה

הלם

אז הלמו עקבי סוס: כלומר נשברו ונכתתו והוא כווד כאלו אמר נהלמו. וכן והנה ההמון
נמוג: וילך והלום דל וילך הלוך והשבר: והעובר הלמוני כל ידעתי: בכשיל וכלפות יהלומון
הלומי יין: והשם את הולם פעם: ובתוספת כס למהלמות יקרא: ושם הכלי להלמות עמלים והוא המקבת
וענין אחר אל תקרב הולם: כי הביאך הולם: כי הביאותני עד הולם: לכן ישוב עמו הולם: ענינם כבו הנה
ופי ישוב עמו הולם ישוב עמו פעם אחר פעם הנה בזה הענין לחשוב ולהתבונן בו למה תהיה שלות הר
הרשעים ולמה מי כוס מלא ימצו למו כלומ' שהם שבעים מכל טוב בעולם הזה: ורבי יונה הכנים לכן ישוב
עמו הולם בענין הראשון כלומר ישוב עמו נשבר בראותם שלות הרשעים ומימלא ימצו למו רוצה לומר
דמעת הכבי: נפך ספיר ויהלם אפשר שתהיה היוד נוספת והיא אכן יקרה. וכתב החכם רבי אברהם בן
עזרא כי חכם גדול ספרדי אמר שהוא הנקרא בערבי אלומאס שהוא שובר כל האבנים ונוקב הכדלח והוא
מגזרת הולם פעם **הם** הם יצאו את העיר: ובתוספת הא המה הגבורי ששים המה מלכות: ונכפל
לרוב הגריעות לא מהם ולא מהמהם: והכל כנוי לגסתרים **הם** והם גלגל
עגלתו: אכלני המבני. והמותי את כל העם: ברק ויהום. ויהם ה' את
בוחנה מצרים. להוכם ולאבדם: ויהומם ה' בכר פרשתי ענינם בשרש הים בענין הראשון
המו גוים: על כן המו מעי: נהמה כדונים כלנו: כיוני הגיאות כלם הומות: כחלילים
יהמה: בכבוד יהמו: ויהמו ככלב: כי הנה אויבך יהמיון: אזכרה אלדים ואהמיה: עיר הומיה בראש הומיות
תקרא מודוע קול הקריה הומה: והשם בהמות ימים: ומשקל אחר המית נבלוך: ומשקל אחר המון שיריך
ענינם פרשתי בשרש הים בענין השני ויש מפרשים מזה ואל המיתו אל תשא נפשך: כלומר יסר בנך ואם
יבכה ויהמה אל תשית לבך לו ולא תשא לו נפשך לרחם עליו בדרך המוסר ויהיה המיתו מן המה כמו ב
בכיתו מן בכה: וכתב החכם רבי יעקב בן אלעזר מזה השרש והענין, ולא מהמהם והוא שם המה כפל
קשה יפה ועם כנוי הרבים המהם כמו שיאמר קשהם יפהם ויונתן תרגם ולא מבניהון **המל** קול
המולה כקול מחנה: בלא ו לקול המולה גדולה ביו עם חרגש וענינו כמו מלה ויש
אומרים **המן** כי ההא נוספת: יען המנכם מן הגוים הרבותכם כלומ' היותכם המון רב והוא שם ומשפטו
והוא כמשפטו ופי' כי אני הרביתי אתכם והרבתי לכם טוב מן הגוים אשר
טובותיכם ואתם לא הלכתם בחקותי: וטעם יען רוצה לומר כי יען עשיתי לכם כל טוב בעטתם בי על ד
דרך וישמן ישורון ויבעט ולא הלכתם בחקותי ואף כמשפטי הגוים לא עשיתם כי הם לא ימירו חוקותם ו
ובשפטיהם ואתם המירותם כמו שאמר ותמר את משפטי לרשעה מן הגוים: אכן לשך מגבעות המון הרים
קמוץ כי איננו סמוך אל הרים כי אם על סם מגבעות ומס מגבעות עומד במקום שנים רוצה לומר מגבעו'
ומהרים וכן הוא פי הפסוק ההמון המצפים מהגבעות ומההרים הוא לשקר שלא יעזרו ולא יושעו בהם אכן
בה' אלדינו תשועת ישראל: אב המון גוים נתתיך כל ההמון הזה: המון שיריך: טוב מעט לצדיק מהמון ר
רשעים: קול המון הגשם: ומי אוהב בהמון: הגם ככל המון ישראל אשר נשאר בה פי הגם הסוסים כחושים
ורעי ככל המון ישראל שנשארו בשמרון שהם בחוששים מהרעב: ואם תאמר היאך לא נשארו כי אם חמשה
סוסים ב'מרון הגם ככל המון ישראל אשר תמו כמו שתמו האנשים כן תמו הסוסים כן פי' אדני אבי זל
ויונתן תרגם ואם יבדון הא אינן ככל המונא דישראל דספו: וגם שם עיר המונה קל ההא ועקרה להיות
מפיק: והקבוץ המוני המונים בעמק החרון: ענין כלם קבוץ ורבויו העם או ההמון או כל דבר: ובא בארץ
תמורת הא ואת יתר האמון וכבר כתבנוהו בשרש אמן ואפשר שיהיה המון משרש המה בפלס שאון גאון
אכל להיות הנון שרש יותר קרוב **המם** בקדוח אש הממים פי' רבי יונה הקש היבש: והקדוב
שירצה לומר אש חזק וההאנוסף ויהיה משרש מסס והיוד והמם לרבים רוצה לומר כקדח
אש החזק הממס כל דבר **המר** במהמורו כל יקומו: ענינו לפי מקומו בשוחו עמוקות וכן בדברי רז'
בראשונה היו קוברין אותן במהמורות נתאכל הבשר מלקטין את העצמות וקוברין אותן בארונים
הן אני כפיך לאל: הן לו יהי כדברך: הן היתה כזאת: הן מזבח: אף על פי שענין אלה שנים לטאלה
מלת הן היא כמשמעה כי יבא ענין השאלה בלא אם ובלא הא השאלה כמו אתה זה בני עשו והדוכים
לו הן הנה היו לבני ישראל ובתוספ' הא הנה אנכי עמך: ועם הכנוי בדג' הנה הגם: הקד' הרח: ובכנוי המדב'
הגני ענו כי בקלות שתי הגונית ובשוא הנון הראשונה ובדגש הנון הראשונה ובצרי אמרתי הגני הגני:
ובסגול הנון הראשונה ובדגש שתי הגונית ויאמר הגני בני: הגני מי אתה בני: והם במסרה ב' דגשין ובכנוי
המדבר' הגני בידך: הגנו עצמך ובשרך אנחנו: הגנו אתנו לך: בקלות שתי הגונית ובשוא הראשונה ובדג'
שתי הגונית ובסגול הראשונה: הגנו ועלינו: הגנו עבדים לאדני: הגנו לך לעבדים: והם במסרה ג' דגשין
ענינם על הדבר המזומן: ויבא במקום ים ודאו הן היתה כזאת: הן מזבח את תועבת מצרים לעיניהם ולא

שנפטים
שמואל משלי תילים
ישעי' כ' משלי סופטים
שמות סופטי' שמואל תילים

פנמה

ישעי' מקץ כרמית סיי
יחזקאל יציה
ירמיה' מא' ע' סופטי' כסלח
חצית שמואל
דנאלס ירמיה' ישעיה' ישעיה'
ישעיה' ב' תילים כ' ישעי' משלי
מלכים ישעיה' צמח
משלי

יחזקאל

יחזקאל כ'

יחזקאל

יחזקאל ירמיה

לך לך מלבי עמי משלי
מלכים קהל גמלכים

יחזקאל

יחזקאל

ירמיה

ישעיה

תילים

אינו יצא ירמיה כל

מטות יצא ישעי' לך לך

שמואל ישעיה

ירמיה ירמיה

שמואל כ' ירמיה

סלח מקץ יחזקאל

ירמיה וירמיה

ישעיה ביהמנעך
שופטים ו ס ג ירמיה
עמוס שמואל מלכים
הושע בראשית רות
איוב
דה
איוב
יחזקאל
איכ' מלכ' איז כסל' יחזק'
משנ' תליס' משפטים
ישעיה ישעיה
עמוס יתרו
תליס'
יחזק'
נחמ' ירמיה איוב
מלכים ישעיה
איוב ישעיה
הושע
תנחומי
חוקת
ישעיה
יחזקאל כפניה
ישעיה קהלת יונת
ישעיה נחמ' רמיה
דה הושע יונת
משפטים הושע
תנחומי
יחזקאל
מלכים חזקיה
כסל' בראשית
נחמ' זכר
שמואל
תליס'
יחזקאל
איוב תליס'
תליס' משנ'

וכן הגו מקור ואדני אבי זל פי כי הורו משרש ירה כמו ולהורו את בני ישראל : תהרו השש האנכי הריתי
והרית וילדת בן : ותהר לו : התאר הנך הרה : לאי אשר אלה לו אנכי הרה : הרה לזוננים : ובסמוך הרת עולם
והרבות על בקעם הרות הנלעד : והרותיהם תבקע את כל ההרותיה בקע : ובהראות לבד הפעל והריותיו
יבקעו : ויאמר האחד מבני הרות כמו שאמר במשנה בן דליותיו דלית ובדלת ובדקל בעל הבית מוריד
ומחלק : ואומר זה על מיעוט החמלה בהם כמו שאמר ועולליהם ירטשו לעיניהם ועולליהם תרטשנה :
ותאר אחר הובישה הורתם : והשם הרוך עצבונך והרונך : ובהראות לבד הפעל ויתן ה' לה ודיון : כל הענין
הזה על זמן היות העובר בבטן אמו ועל יציאתו מבטן אמו הורה גבר והוא שלא בזכר פעלו מהדגוש ב
כאילו אמר יולד גבר ופי' אמר על המבשר וכן ותהר את מרים ואת ישבא אבי אשתמוע כאילו
אמר ותלד יוש בפרשי הרה גבר כמשמעו וכן דעת רבי יהודה שהביאו בכלל השרש כלו בענין אחד ולזה
הפירוש יהיה פי' אמר על איוב והאב גם כן יקרא הורה לפי שנותן ההריון כמו שאמר על ברכות הורי :
הרם הרם בעברתו : והרסת את מזבח הבעל : הן יהרם ולא יבנה : תהרום קמיו : אל יהרם לעלות
אל ה' והנפיל וגדר אבניו נהרסה : כי השתות יהרכון : והפעל הכבד כי הרם תהרסם :
מהרסין ומחריבין : והשם עיר הרם בשש נקודות ומשקל אחר הריסות בשרק : וארץ הריסותך ומשקל
אחר והריסותך אקים בחלם האחד כמנו הריסה כלם ענין השגר וההפלה וענין אחר אל יהרם לעלות אל
ה' כי היוצא מן הסדר והמערבה כהוים הכנין ועוד כי בהחפזם לראות יפיל האחד את חברו
עד אנה תהותתו על איש פי' רבי יונה תאריכו לשונכם על בני אדם כרע וז' מהו ללשון הערב
התאל דגול כשמרבה בדברים ויש מפרשי אותו מלשון הוות : **התל** ואביבן התל בי : פעל כבד
ועיקרו להיגש וכן אל יוסף פרעה התל : ואיש ברעהו יחתלו
ובא על משפטו בדגש ויהתל בהם אליהו : והתאר מפעל שלא בזכר פעלו לב' הותל : והוא פתח והשם אם
לא התוליס עמדי : ומשקל אחר חזו מהתלות ענינם עני' הטיק והתעתוע ואפשר שיהיה אם לא התוליס שם
האר ואמר זה על חבריו שהיו מתעתעים בו ובעבור הכרותם דבריו היה ער בלילה להשיכם תשובה וזהו
פירוש תלן עיני : ואשר הוא כן ארבע אותיות **הבהב** זכחי הבהבי : והוא ענין רך ודומה לו
בלישון רבו' זל והיו מהבהבים אותו באור כדי לקיים כצות קלי ועוד פתילת : הכגד שקפלה
ולא הבהבה וכן דומה ללשון הערב לצולה צלי הבהביא : נשלמה אות ההא **ונתחיל אותהו**
ו לרבים וויס ובסמוך ווי העמודים והם יתדות
שהיו יוצאים בעמודים עשויים בצורת וו והיו עשויי' להפשיט הקדננות כס' **והב** את והב
כסופה שם מקום כתבתי הכלה הזאת כשרש וו כי כן דעת המפרשים כי והב לבדו כלה
אבל אני מצאתי ככרים מדויקים את , והב כלה אחת התיו נקודה בשוא : נשלמה אות הוו : בעזרת הכוזב
לקיו : **ובשמו נתחיל אות הזין זאב** ונר זאב עם כבש :
כזאבים טרפי טרף : זאבי
זב ערב ידוע **זב** ישרוק ה' לזכוב אשר בארץ כצרים זכובי מות יבאי' ידוע **זבד** זבדני
אלדים אותי זבד טוב בשש נקודות ויש ככרים כחכש נקודות ענינו
מקובו נתן לי אלדים מתן טוב וכתב רבי יונה כי הוא דומה ללשון הערב שאומר הלשון הזה על הכתבה :
זבח אשר זבח לה' : וזבחנו לה' : והכחנו לה' אלדינו : אשר תזבח בערב : זבח לאלדים תודה : לזבח לה'
אלדיך : והכבד זבח אמן : להם אזכח : על ראשי ההרים יזבחו : והש' ויזבח יעקב זבח בהר בסגול
ולרבים זבחים שלמים : ובתוספת הא זבחה והקבו זבחות ויבשו מזבחותם : ושם המקום שבקריבים עליו
הזב ים מזבח ועשית מזבח מקטר קטרת , אף על פי שלא היו מקריבים עליו זבחים נקרא מזבח לפי שהיה
כזה עליו דם הזבח אחת בשנה : **זבל** רפעס יזבלני אישי ענינו ידוד עמי כי כן נקראת הדירה
זבול : כנה בניתי בית זבול לך ובתוספת הא שבש ירח עמד זבולה **זג** מהרצנים
ועד זג : קמין : והוא קליפת העגב' שבהוץ **זה** זה ינחמנו על הודעת הדבר הנמצא בקרוב ברוב
ופעמי' ברחו כמ' זה סיני : הדר הטו הזה הלבנו **זה** הזה כי יאמר זה על הידיעה שכו' נא בזה זבחה במקום
וכן ושהטת בזה ואברתם בזה המקום וכן מזה אחד ומזה אחד : והדומים להם ופעם יחבר בית השירות עלו
זה כנגב פי' עלו בזה הדרך כנגב וכן זה ידעתי כי אלדים לי פי' חכר בזה הדבר אדע ואכיר כי אלדים עמי
כי ישמעני ביום אקרא וישוכו אויבי אחוד : וכן יבא על הודעת הזמן הנמצא זה לי עשרים שנה אשר זעמת
זה כמה שנים זה ימים לבים ורבים מקצתם במקום אשר כמו זה אהבתי נחפזו לי : אל מקום זה יסדת
להם : הר ציון זה שכנת בו : שמע לאביך זה ילדך ואין צדך להוציאם כמשמעם : ויבא על הזמנה

יכקל וכו' וענין אחר כי לא שלם עין האברי עד הנה: ולא ראיתיו עד הנה ענינם עד עתה: ויש כפרשי אשר
עדין לא היה: מתכנתו עד הן: אשר המה חיים עדנה: עד הנה: וכא הנה בענין אחר קרוב לזה הענין אלא
שזה הענין מורה על הזמן עד הנה בלומר עד הזמן הזה וזה הענין האחר מורה על הזמן עד הנה בלומר הבין
הזה: והורדתם את אבי הנה: לא תבא הנה: לא אתם שלחתם אותי הנה: ויחצו הנה והנה: ודור רביעי ישובו
הנה: דרך הנה פניהם: וענין אחר שיבא לכנוי הנקבות הנסתרות והעסרת את נחלת אביהן להן: ובתוספת
הא כי טובות הנה: כי חיות הנה: ולהנה כנפים: כל היוצא מהנה דל כן הערים: וכא בנן לזכרים הרהן ת
השנרנה: והנה באו תוך השער לוקחי: **הסה** הס כל בשר מפני ה' פתח ויאמר הס: ויאמר הס ק
קבין מפני ההעמדה בזקף והוא פעל כבד
לאמור הס: ואף על פי שהוא בלעיל אין לחוש עליו כי מפני ההפסק העמד כמו ערו עד היסוד בה ה
השני העמד מפני ההפסק והראשון מפני השני וענינם שתק שתקו: והפעל הנוסף העובר ויהם כלב בלומ'
השתיק העם שישמעו אל משה ומשפטו ויהסס ויכול להיותו כן הקל אבל היותו מבין הפעיל יותר קרוב ב
בעבור כי הוא עובר אל אחר: **הפך** ואיש ישראל הפך: באשר הפך איש מעל מרכבתו: הפכו
ביום קרב: ושער בגנע הפך לבן: ושערה לא הפך לבן: והנה לא הפך הגנע את עינו: ויהפכו
נערי דוד לדרכם: כל אלו בודדי: והעובר הפך לבם לשנא עמו: וההפך כושי עורו: ותהפך ותלך לארצה:
עונה בלי הפוכה: הפוך רשעי ואינם: בהפוך את הערים: לבלתי הפכי את העיר: לחקר ולהפך ולרגל הארץ
ולרגלה ולהפכה: והשם מתוך ההפכה: ובלא הא נקבה ויהי כך הפך מן הגשים בחמש נקדות ותהי להפך
גשש נקדות: ויש ספרים שניהם בשש נקדות הפככם אם כחומר היוצר יחשב דל כן נקל הפכך בידי כחום
ביד היוצר שיהפך אותו מכלי אל כלי כאשר יישר בעיניו ובתוספת תו עס הא הנקבה תהפוכה כי דור ת
תהפוכות המה: ובתוספת כס אל המהפכת ואל הצינוק בית המהפכת והוא בית הסדר: ויש מפרשים אותו ה
הככל הנקרא בלע' סיפשי: ואאל' כתב כי הם שני עצים שיש בהם מקום צואר בין שניה' והוא עשוי לאסורי
שיביאו שם צואריה: ומשקל אחר כבהפכת סדם ועכרה: והוא שם סמוך אל הפעול: כמהפכת אלדים את
סדם שם סמוך אל הפועל: והתאר בהפכל העין והלמד הפכפך דרך איש וזר: והוא תאר לדרך האיש ש
שמעטיו בשגויו ותהפוכות ומלת זור תאר לדרך או לאיש ועל כל פנים הוא חסר איש רשע או איש מרמה
או הדומה לו וכוף הפסוק יורה עליו וזך וישר פעלו: והנפעל נהפך אל הרודף: ולגזירת פעול ונהפך הוא:
נחלתינו נהפכה לזדים: כי נהפכו עליה ציריה: ונהפכו כל פנים לירקון: ונהפכו נחליה לזפת בסגול ההא
וקל הפא בקש נהפכו לו אכני קלע: וזה אהבתי נהפכו לי בשוא ההא ודגש הפא: ויהפך לכב פרעה: נהפך
עלי לבי: השמש יהפך לחשך: וההתפעל מתהפך במחנה מדין: מתהפך בתחבולותיו: תהפך כחומר חותם
להט החרב המתהפכת: ושלא בזכר פעלו כהפעל הנוסף ההפך עלי בלהות **הצן** וכאן צליך
הצן רכב וגלגל: וחסר בית השיר וכו' ומשפטו וכאן צליך בהצן רכב וגלגל ופי' הצן אחד מכלי
הזין או שם לכלל כלי הזין וכן אמר התרגום ויתן עלך במאני ויניא ויש כפרשי כמו צנה או יהיה אחד מ
ממיני המרכבות: ואאל' כתב הצן בהא כמו הצץ בחית מן והביאו בנך כחצן שפירושו זרוע וכן וכאן ע
עליך הצן זרוע וענינו חיל כמו וזרועות הנגב שפי' חיילות **הרר** העמדת להדי עז: בהררם שער
ובבקצת ספרי הדיש בחטף פתח ומקצתם בשוא לבדו
והקבין הררי ובסמוך כהררי אל: יסודתו כהררי קודש: ומהרריה תחצב נחשת: והתאר הררי בשדה:
ובנפול אות הכפל הר ובתוספת הא ודה נסר: וכא ההא בפתח קטן תחת פתח גדול ולרכים דרים וראוי
לדגש לולי הדיש: גודו הרבם צפור הד שלכם: ויש כפרשי שהם שתי מלות הר כמו ציפור: ויש מפרשים
בהררם שער מקוד מהדגוש ויש להשיב עליהן מפני פתחות ההא ויש מפרשי מזה על בקעם הרות הגלעד
והרותיהם תבקע ואם הם כן השרש הזה והענין הזה דל על הערים הבצורות והרמות כהרים וכן הגני אליך
הר הבטחית עיר בצורה כי בכל אינה כי אם בקעה וכן תרגם יונתן כרכא כחכלא: וכא הר מכונה בלשון
נקבה: שכמה תהי הר שער: **הרג** כי הרג שאול את כדגי ה': יורג ככרד גפנם הרגו איש אנשיו
לכן כל הורג קין: הרג בקר
גדרוגים האלה: הרגני נא הרג: עת להרג ועת לרפא: ואף על פי שאין לרפא תמורת להרג אמר לרפא כי אין
להחיות דבתיים עת נהרג ככהנה העולם בשאר העתים אף על פי שהוא בדרך נס ועתיד להיות: ויש כפרשי
להרג כמו למחץ: והשם גיא הרג: ליום הרגה: ובלא הא הנקבה ביום הרג רב בשש נקדות: מכת הרב
והרג ואכדן: ושלא בזכר פעלו אם כהרג הרגו הרג: כי עליך הורגנו כל היום: והנפעל ובנותיה בשדה
בחרב תורגנה: בהרג הרג בתוכך בפרס בעכף עולל ויונק וכשנכס בהרג בעכף: **הרה** הרח
עמל וילד און: הורו והגו מלב דברי טקך מקור: ובחלם בקום קבץ כמו הרו עמל והורד און

לך לך יבא
קהלת
יבא שמואל יבא מלכים
בראש לך לך ירמ' פנחס
ס ונת זכריה רות
זכריה ס. פטים עמוס
יזרע
סלח
פנפטי מלכי תלמי
תזריע ב' שמואל
תלמי ירמיה דה
הושע מלכי וירא ב
וירא יחזקא ב'
ישעיה
האזיב: ירמ' ב'
פנחס ירמיה
מלכי
פנפטי לזכר
איכה שמואל ירמיה יסעו
איוב ב' בשלח ירמיה
פנפטי איוב: ב'
בראשית איוב
יחזקא
ישעיה
יחזקא תלמי לך לך
גללים ב' עקב ירמיה
לך לך
תלמי
עמוס
מלכים
יחזקא שמואל תלמי כלן
בראש יס: י' שמואל ירמיה
יחזקא בהעליתך קהלת
ירמיה ב' יסעו
אסתר יסעו תלמי
יחזקא ב' איוב
יבא: ב' איוב

מלכים
תלמי חכמים
בהעלותך
היה יחזקאל
ישעיה הנביא ודמה כ'
ירמיה קרח

ישעיה
תרי"ג
חייב
החייב מיתה

מלכים
מלכים
ישעיה
מילים כ'

ישעיה כ'
משלי מלכים
ירמיה הנביא ודמה כבוא
תבא חייב
חייב חייב תשאל חייב
חייב
חייב כ' מלכים

ישעיה
ישעיה בהעלותך תלמי
חייב מלכים

קרח
קח תלמי חכמים
כש' תלמי כשא

בהעלותך יחזקאל חסד יחזקאל
ישעיה יחזקאל שמות
משפטי ישעיה תלמי כרמי
כא תלמי

אמר דוד הנער י: כרנדר בלע: ותרנו עמישותיו תהל אור זריריה וגם זה הענין קרוב לענין ראשון כי
בהתעטש האדם יזכר עצמו: וענין אחר לא זכר מתאונת: רוחי זרה לאשתי: וזכר רשעים כרחם: אפשר שהוא
בהעל הקל לגורת פעול או יהיה כאשר לא זכר פועלו לדעת רבי יונה: והשם והיה לכם לזכר בשקל צר
רעה והארץ מקום הא ועוד נכתבנו בשרש זרה: והפעול מכנין הפעיל כזכר הייתי לאחי: והנפע אשר נזכרו
בעלי בגילוליה כלם: בזכרו אהור: וההאר לאיש זר זכרים לא יעברו בה: מים זרים קרים נוזלים: ושלחתי
לבבל זרים וזרה: לשון גופר על הלשון כי זרה מענין זרה הלצה ומשרשו: ויתכן היות זרה מענין זרים
ומשרשו מן הקל לגורת פעל ופירושו ושלחתי לבבל נכרים ויעשוה כנכריה בכל אשר לה כי יקחו הכל וי
יביזו אותה ועוד נפרשנו בשרש זרה כל אלו ענין התנכרות וזרות ופי' מים זרים באים ממקום זר ורחוק
כאלו הם זרים אל המקום אשר נוזלים שם כמחפכת זרים פירוש כמחפכת אנשי זרים בארץ רחוקה כשיבאו
על עיר וילכדנה יהפכו וישחיתו הכל כי אין דעתם לעמוד והקרובי אינם עושי' כן ועוד נכתבנו בשרש זרם
ולא יזח החשן: ענינו ולא יגבה כלומר שלא יסור ולא יזוז מעל האפוד ודומ' לו בלשון רבותי
זל משרבו זחוחי הלב פי' גבוהי לב וגמי הרוח: **זחל** על כן זחלתי ואירא: ענינו
לפי מקומו פחדתי: ורבי יונה פי' התאחרתי ודמהו ללשון
ארץ. הם השרצים הנגרים ומתנועעים על הארץ ועל גחנם: ודומה לו בדברי חז"ל שאמרו על המשקים
הנגרים וזהו לים: ומהו לפי דעתי אכן הזוחלת נקראת כן לפי שהמים היו זוחלין ונגרין לצדה כמו שאמר א
אשר אצל עין רוגל: ורבי שלמה פי' אכן גדולה שהבחורים היו כנסים את כחם להזיזה ולגררה: ויונתן תרג'
אכן סכותא שעובדים עליה ומצפים לברוח: **זך** בחדש זיו: הוא חודש אייר ואמ' חז"ל כי נקרא
כן בשום דאית בי' זיוא לאילני כי היו בלשון הזהר והנהגה וכן תרגם כננה נגדו מזיו יקריה: **זין**
והתענגת מזיו כבוד: ענינו לפי מקומו כמו זיו: וכן תרגם יונתן כחבד יקריה: ויש אומרים שהוא שם
זיה כחית השדה כמו וזיו שדי עמדי: וכן וזיו שדי ירענה ויש אומרים כי זיו שם כלל לכל חית השדה:
בויקרא רבא וזיו שדי עמדי אמר רבי יהודה ברבי סימון הוזה עוף גדול הוא ובשעה שהוא פורש כנפיו
נכהה נגל חמה הדה הוא דכתיב המכינתך יאבר נץ יפרש כנפיו לתימן ולמה נקרא שבו זיו שיש בו כבל
מיני טעמי כזה וכזה: **זיק** כאורי זיקות: ובזיקות בערתם: פי' בעוצות האש ואפשר להיות כזה
השרש והעני' היורה זקי' והדגש תמורת הנח: וכן ופטורי ציצים: ועוד נכתבנו בשרש זקק:
זית זית רענן: ושמן זית: ארץ זית שמן: פי' עצי זית עושי' שמן כי יש זתים שאינם עושים שמן: וכן תרג'
אנקלוס ארעא דזיתא עבדין משחא: זתים יהיו לך ידוע: **זכך** ושמים לא זכו בעיניו:
זכו בזריה כשלה: והפעל הנוסף והזכותי בכור כפי: והתאר צמן זית
אתה: זך אני בלי בשע כלם פתחין ולקבה ולבונה זכה: ותפלת זכה: ולרבים זכים: וכזה הענין נקראת
הזוכית כן לפי שהיא זכה: לא יערבנה זהב הזוכית: הוא הזוכית הלבנה היקרה מזהב שאר' זל בזוגיתא
חיותי: **זכה** ומה יזכה ילוד אשה: והפעל הכבד זכיתי לבי: בנה יזכה נער את ארחו: וההתפעל
רחצו הזכו
אחד הוא זכה וזכך: **זכר** ולא זכר שר המשקים: וזכרנו את הדגה: ה' זכרנו יברך פי' ה' אשר זכרנו
תמיד בחבלתו עלינו
ואתה יתכן היותו ציווי ופי' כי זכור כשהיינו אני ואתה את רוכבים צבדים: והרב רבי יצחק גיאת זל כתב
שהוא מקור ונקשר עם מלת אני כמו ושבח אני: אני פי' בדרך שכור שרשתם בת שהוא מקור ואנחנו כתבנו
ושבח תאר ופי' בדרך שכור יתכן היותו ציווי ופי' אני כזהירך פי' בדרך שמור: והשם זכרון לבני ישראל בדגש
ומשקל אחר קל אין זכרון לראשונים: וזכרונכם כשלי אפר: ובקבוץ הנקבות את ספר הזכרונות: ומבלי ת
תוספת נון תבחה את זכר עמלק בשש נקודות: אבל לזכר קדשו בחמש נקודות: ובתוספת כס מזכרת עון
גפרים כרצבת אבנים ויתכן שיהיה בהפעל הצנכף וזו תי' שם כדובר והמנחה היתה מזכרת עונה אם היה
זה. והנפעל וזכרתם לפני ה': ולא תזכרנה צדקותיו: נזכרי ונעשים: יען הזכרכם בכף תתפשו: ואיננו ע
עזר כאשר כתב רבי יונה רק הוא בודד כמשכט ופי' יען הזכרכם לפני כלומר שאני זוכר אתכם מי אתם
שאתם כדאי עון בכף תתפשו: והפעל הנוסף והזכרתי אל פרעה: והוא מזכיר עון להתפש: בהזכירו את
ארון האדום ושם אלדים אחרים לא תזכירו: הזוכרים את ה': מזמור לדוד להזכיר: וענין אחר זכר ונקבה
בראם: הזכרים לכד כסף ויש כפרשים מזה ה' זכרנו יברך והיה ראוי על המשפט הריש בקבץ קטן וכמהו
ילבשם הכהן כמו ילבשם בצרי ופי' יברך הזכרים שלנו ואחר כן יברך את בית ישראל על הגבור וזה איננו
נכון כי בית ישראל כלל הוא על הזכרים חא

כמו הנח ויתחבר עם הגה למהירות הזמנת הענין בעתו כמו קול דודי הנה זה בא והנה זה בלאך בוגע בו: וזה בסגול הוא ללשון זכר: ופי' משבועתך הזה מדבר שבועתך הזה: ובחלם היא ללשון נקבה ולשכחה מה זה עושה כל זה ראיתי בחכמה: זה מתת אלדי: ולא זה העי: כי כזה וכזה תאכל החרב: ונכתב בו ז' לעגם בארץ מצרים: ועדותי זו אלמדם: ויבא עם הווי בשרק והוא ללשון זכר ולנקבה גם כן עם זו יצרתי לי: עם זו גאלת: מן הדור זו לעולם: זו כחו לאלדו: זו חטאנו לו: זו פעלת לנו: בארץ זו אהלך: בדרך זו תלך: בדרך זו אלך: שתיים זו שמעתי: ויש מפרשי מקצתם במקום אשר כמו ברשת זו שמנו לי: זו חטאנו במזימות זו חשבו: זו שדוני: ויבא עוד לנקבה באלף במקום וו ובתיו הנקבה זאת האשה: זאת מנוחת: ה הזאת לבס: בזאת אני בוטח: בזאת תבחנו: הזאת ידעתה מני עד כזאת וכזאת דברה הנערה **זהב** זהב ובסף ידוע ולפי שהזהב זך ונקי יקרא גם כן הדבר הודך והנקי זהב: מצפון זהב יאתה לל הרוח הזכה והנקייה: והחכם רבי אברה בן עזרא זל פי' זהב השמים הדומה לעין זהב כי מפאת צפון יחל להזדכך ועוד כוס זהב בכל ביד ה' לל היין הודך והנקי: ועוד הכריק מעליהם הזהב: לל השכן הודך והנקי **זהם** וזהמתו חיתו לחם פי' תחשב נפשו הנאכל לזוהמא והוא הזיעה המאוסה בין כגוף האדם בין במאכל ודומה לו בלשון רז'ל על ענין המאכל להעביר הזוהמה: בידים מזוהמות: ועל ענין הגוף ישראל שעבדו על הר סיני פסקה זוהמתן: **זהר** וזההיר את העם: וזההירה וגשםר בהא בכקום וו: וזההרת אתהם: ולא הזהרתו: והנפעל יחיו מלט: ארבעתם קבצים והם נפעל עבר בענין אשר לא ידע להזהר: ויותר נהנה בני הזהר כלם ענין הזהרה וידוע הוא וענין אחר והמשכילים יזהירו בזה הרקיע: כמראה זהר בעין החשמלה ענין נגה: **זו** עם זו יצרתי לי: זו חטאנו לו: בפני רשעים זו שדוני פי' ר' יונה בענין אשר וכן דרך זו אהלך: ויתכן לפרשם כולם בענין זה והווי בהם תכונת ההא כמשפט **זוב** זכ עכמד פי' מרם חללים: הן הבה צור ויזובו מים: שהם יזובו מדוקדים: קב לומר יזוב דמם **זור** ברעב פתאום כאילו הם מדוקדים ופי' מתנכות שדי מחוסר תנובת שדי: ואשה כי תזוב זוב דמה: זבת חלב והזב את זובו: ענין זיבה ידוע: **זור** גערת זדים ארורים: וכשקל אחר תאר וכן הגבי אליך זדון: וכשל זדון ונפל ואין לו כקים: וכשקל אחר גם בזדים השך עבדך כלו מהזדונות חשכני שלא ימשלו בי ואהטא במזיד: אז איתם אם לא תחשב לי השגיא ותחשך אותי מהזדונות אז אחיח תבים וניקתי מפשע רב: והפעל הנוסף כי יזיד איש: כי הזידו עליהם: ורכו זל נשתכשו הרבה בזה הלשון וקראו מזיד למי שעושה הדבר ברצון **זוה** כזויות מזבח: בנותינו כזויות וכשקל אחר מזונו מ בלאים והם הפיאנות והפגנות: **זון** ולרבות וכתבתם על מזוזות ביתך השעד אבל יונתן תרגמו כמו מפתן ויקים על קפיפת תרעא וכן על מזוזות היכל ה' כמון למזוזות השער: וכן הרגם יונתן בכטר סיפא דהיבלא דה: **זול** הזלים זהב כבים ענין זול יורבו זל נשתכשו הרבה בזה הלשון כמו שאכרו מעות בזול והוא ענין הבזיון כל בכבדיה הזלילה והראוי הזלילה ובא בדגש כמו וילינו עליו את כל העדה: **זון** כפיקים מון אל זן והוא תאר למינים הזנים כמו החטה והשעורה וכיני הקטני והדומים להם שוני האדם: וכן במכנה הנושא את האשה ופסק עמה לזון את בתה שלש שנים: וזולת זה הרבה נשתכשו בפעל הזה: והשם בר וזהם ומזון: רחב הזונה תאר כפלס טובה ופי' מוכרת מזון וכן תרגם יונתן פונדקיתא: ורבי יונה פי' כן ויתנו הילד בזונה: ויתכן שהוא כן זנה בענין זנות: ורבי יונה פי' מזן אל זן כמין אל מין מהרגבינן לבינו לזונה וכן בשמים זנים ברחמים: והגבון בדקדוק זנים ברחמים שהוא מבחי הלכד כפלס כתיב פני: וענין אדר ויתד תהיה לך עד אונך ודאן פ' בוגף והוא כן כלי זין בלשון רבו זל וכן והזונות ר דהצו בשקל קובות קובה כנחי העין: **זוע** ביום שזועו שוברי הבית: ולא קם ולא זע כמנו: ונדכר רבא והלכד ויקצו בזעזעין: וזכ ויהיה רק זעוה ידוע: **זור** ותשכח כי רגל תזורה: ויזר את דגיה: וזוהרה הבקע אפעה: וזכונר בקום קבץ ושדא נזכר פועלו כמנו דא זורו ולא חושבו: על דעת ר' יהודה דכדקדק ועל דעת ר' חנניא פועל עבר לגזרת פועל כפלס כה טובו אהרין יקב: ויהיה בעד עובד ואף על פי שהוא עונר בבנין דקל דנה כצאנו אז הרבו עקבי סוס: בודד: הלכוני כל ידעתי: עובר: ענין כפיכה ידוע: ונקדאת הבכה לפי שיזורו אותה כזור: ודא ינהה מכס כזור: לרנך ישיבו כזור: וירא אנריכ את דליו ויהוה את כזורו: וגם נאכר על דרפואה כזור לפי שהרפואה תבא עד ידי הזותובנה נבו כאבר דא: ורו ודא הונשו אין דן דינך דכזור רפואו תערה אין לך: וענין אחר ז

שיר מלכים
יהושע
קהלת נ' מלכים שמות הנה
תלים ישגי ה' בשלח
תלים חכמק תלים
תלים כ'
תלים כ'
תלי מקץ יונב מ' כ'
חיוכ
ירמיה זכריה
חיוכ
יחזקא כ' יתר
יחזקא ה'
קהלת כ'
דניאל יחזקא
ישעיה כ' תלים כ'
ירמיה
חילים חילת
מנורע שמות
מנצ' יתר ירמיה מנלי
תלים כ' מנלי
ירמיה תלים
משפטים יתר
זכריה תלים כ'
יחזקא
נחמק יחזקא
שמואל
ישעיה
חילת
תלים
ינג יהושע
יג
דה
מנח מלכים
קהלת לכר
חכמק ישעיה
חיוכ אנכ' ישעיה
ישעיה
משלי ישעיה
מנח דהיה הנשע
ירמיה

יפשיה יחל יפשיה
 חייב
 ראה תבא
 הוסע יפשיה יחל
 מנא יחל
 הוסע יפשיה יחל
 יחזקא כ' יפשיה
 יחזקא שפטי' כ' הוסע
 סלח יחזקא כ'
 יחזקא כוס כ'
 יחזקא הוסע
 הוסע כ' קדנשים מלכ'
 יחזקא ח' כה
 ח' כה כ'
 דה יפשיה
 דניא
 כרכ'
 מנא
 חייב
 בלח דניא זכרי מוכה
 מיכה ח' ב' ב' ב'
 ידני' ב' מלח
 מלח יפשיה כ' דה
 מלח מיכה יפשיה
 תליס סמנא ח' ע
 יחזקא עזרא זכריה
 עזרא חייב
 חייב
 סמנא סמנאים חייב סמנא
 שפטי' יחזקא יפשיה

חייב יפשיה
 יפשיה כ'
 סמנא יפשיה חייב
 חייב מלח תליס כ'
 נח סמנא
 ת' דניא חייב
 חייב מלח יפשיה חייב
 חייב יפשיה חייב
 חייב מלח כ' יפשיה כ'
 חייב
 חייב

הכלי שכורתין בו הזמורות וחניתותיהם למזמורות: ומזמורותיהם לרמחים וכרת הזלזלים במזמורות פ
 פודריודא בלעז: ויש מפרשים מזה הענין גותן זמירות כלילה דל כריתה בענין שנאמר רגע ימותו וחצות
 לילה: ותאזר: ובר שם חיה: כתב ר' יונה נקראת כלשון ערבי זוראפה: **זנב** ושימך ה' לראש ולא
 לזנב: והקבוץ כלשון נקבות בין שני הזנב: משני זנבות האורים: והפע' הכבד כבצו וזנבת'
 אותם: ויזנב כך כלומר שהרג האחרוני שהם זנב הכחנה: **זנה** וזנה אחרי אלדי נכר הארץ: כי
 זנתה אמם: ואת זנית רעים רבים: הצמתה כל זונה כמך: ותזנים וגם לא שבעת: פי' ותזני עבם
 :את לבם הזונה: ואת עיניהם הזונות: וזנתה את כל במלכות הארץ: לפי שהמשילה בהתבטל הסוחר' כמכ'
 לזונה בשכחה אמר שתשו' עוד לאתננה וזנתה את כל במלכו הארץ כלומר שיסחרו אותה בכל הבמלכות
 :בזנותך אחרי גוים: ותזנה עליו פילגשו והתאר לנקבה והוא כן אשה זונה: והשם זנות יין ותירוש: והקבוץ
 בסימן אחד ונשאנו את זנותיכם: בזנותך וברעתך: ובתוכפת תיו בתחילה וישפכו תזנותם עליה: והקבוץ
 ואת תזנותה ממצרים לא עזבה: ובתוספת גון תזות התיו כרוב זונות: המוכרת גוים בזונותה: ונגלה
 ערות זונתך או נכפל בו עין הפועל כמו מן הגנה הגיגי כן מן זנה זונות: והפעל הבוכף כי עתה הזנית א
 אפרים: הזנו ולא יפרצו: הזנה הזנו: והם עובדים והיוצאים אל תחלל את בתך להזנותה: ויזן את יהודה: וה
 והפעל שלא נזכר פועלו מן הכבד הדגוש ואחריו לא זונה: נכתבה בו הו עס הדגש: **זנח** הכלים
 ה זנחו: כי לא יזנח לעולמ' ה': והעובד ותזנח משלום גפשי: והפעל הבוכף ואת כל **זנח**
 אשר הזניח המלך אחז: והאזניחו נדרות: ענינם ענין רחוק: והאלף בהאזניחו נוספת ומשפטו והזניחו וכת'
 ר יונה כי נהגו בו העברים כנהג לשון ארמית שמוסיפין אלף כמו אשתיו חכרא: אתכרית רוחי: וכתב בו
 גם כן הוא הבנין וכבר כתבנו דקדוקו בחלק הדקדוק: **זנק** יזנק כן הבשן: ענינו ידלג ודומה לו
 כלשון דל דה אם זנקה והיית לזעונה: **זעה** כענין זועה: **זעך** ימי נזעכו ענינו נכרתו: **זעם**
 מה אזעם לא זעם ה': וזעם על עוזבי ברית קדש: אכר זעמת זה שבעים שנה: זעוסה
 יפול שם: ואיפת רזון זעומה: וזעמוהו לאומים: ובקבץ העין ולכה זועכה ישראל: הזין בחלם להאריך על ה
 העין: והשם זעם בלאתני: מועם לשונם: שפך עריהם זעכך: והזכר על ופנים נזעכים: ענינם ענין מאסה
 וזעף ובעס **זעף** ועל ה' יזעף לבו: פניכם זועפים: והם זועפים: ובזעפו עס הכהנים: כק ר
 והתאר סר **זעף** וזעף: והשם זעף ה' אשא: וזעמד הים מזעפו: ענינם ענין הקצף והבעס: **זעק**
 אליך זעקו ינכלטו: ותלך הלך זעקה: עבר במקום בינוני כלומר היתה הולכת וזעקה: לוי זעקו
 זעקו זה לך: וישובו ויזעקו פי' ויזעקו לך: והפעל הבגד ויזעק אותי וידבר אלי: והשם וזעקה
 בגוים נשבעי: ואת זעקהם שמעת על ים סוף: ואל יחי בקים וזעקתי: ענין זעקה וקריאה בקול: וכתב אאז
 בזה כרוב עשוקים יזעקו והוא יוצא לשני פעולות הרטעים הגזלי' יזעקו את העניים והעניים זעקו' לא
 יתכרך: הזעק לי את איש יהודה: ויזעק ברקאת זבולון ואת נפתלי: כרוב עשוקים יזעקו: והנפעל נזעקו וי
 וידביקו את בני דן: כה לך כי נזעקת ויזעקו כל העם אשר בעיר: והזכר מן הקל בזעק' יצילוך קבוציך:
 ענינם ענין קבוץ ואכילה העם וגם אלה בענין הראשון: כי לא יאכף העם ככלתי הכרוז שיעבור ויזעק להם
 ש אכפו או בזעק האדם כבו כן מעשק שיעשקוהו יאכף העם לקול זעקתו והנה הוא בזעיק' אותם וענין אלו
 והו זכים להם ברע' אגרוידיבנט: **זער** כתר לי זעיר ואחזק: זעיר שם זעיר שם: ומא בתוספת כס
 ונשאר אגוש בזער: כי עוד כעט **זפת** בזער תרגום כעט זעיר: **זפת** ותחכרה בדכר
 וזפת: לזפת זועה כשש נקדו פיצוי בלע' **זקק** יזקו כטר ענינם ענין ההתכה: לאסור מלכיהם בזיקים: רתקו
 יזקו: והפעל הבגד וזקק אותם: מווקק שבעתים **זקק** ענינם ענין ההתכה: לאסור מלכיהם בזיקים: רתקו
 בזיקים ענינם ככלים ותרגום לא לנחשתים הונשו לא לזקים דנחש אתקרבא: היורה זקים פי' להכות אש מ
 מדברי דל והו נבקין זקוקין דנור מנוכיה דר': **זקן** ויהי כי זקן יצחק פעל עובר: ואברו ס זקן
 תאר וכסמך זקן ביתו: זקנתי ושבת: והשם כי **זקן** כן זקוני' הוא לו: כן לזקוניו: והוא שם כלשון
 רבי לא יבא מכנו יחיד וכן נעורים בתולים: וכא' כבדו מזקן: וכא ועד זקנה אני הוא: אחרי זקנתה: והפעל
 נוכף אם יזקין בארץ שרשו: גם כי יזקין לא יסור מכנה: וגם את הזקן תספה: ובבמך בזקן עמשא: וההזקתי
 בזקנו: ויבא כלשו' זכר עד יצבח זקבכם וכלשון נקבה וכל זקן נרועה: וגם את הזקן תספה: **זקף**
 ה זקף בפופים: ענינו מרים ותרגום וישא עיניו ורא זקף עיניהו וחזא: **זרב** בעת **זרב**
 יזורבו נצמתו: יתכן לפרשו מלשו' כרוב בדברי דל והוא הפוך כלו בעת **זרב** שתראה אורב נגרי'
 כמרוב והעת ההיא נצמתו: ורבי סעדיה פרשו לשון קור דומה ללשון דל שאמר כסא דכספא נבי' אסיד מ
 כסוס דכזודריב כלו שמענן וכן הוא הפי' בזמן ההרף ובימי הקור נצבתו כלום נתאכפו יהו אפיקי הנחלים
 ונצמתו מלשון צומת הגידים בדברי דל הב

י רמיה

לחיות

וְהַמִּצְוָה לִיכָּה' תִּלְוִי

תרי, מתה

מלך הושע

תִּיכְמַסְלִי

http:

ישעיה תיניש ירמיה

ענדה ב'תלי'

חֵינֵכ עֵמוֹק בְּשֵׁלֵחַ

סמ"א

۱۰۰

ישעיה

בהד יסעית

בהד יסעית

מסמכים יחזקא הנשע

חקת תרומה
מלכים נשא עמוס

ישעיה תרומה
ישעיה
תלם כ' חכמ
תלם

מסל

ויקהל

ישעיה
יחזקאל חנוך
מסל שיר יחזקאל
דה

כרבה חנוך

מלכים
טאג יצא יהושע ירמיה
שמל כרמית

חנכ
חנכ יהושע ישעיה
יהושע
ישעיה טאג
ישעיה כ' ירמיה
יהושע מלכ' כ' חכמ
ישעיה
ויקהל יחזקאל

תבא ישעיה רות טאג ירמיה
יחזקאל תבא
מסמכים חנוך
חנכ עמוס מסל יחזקאל
יחזקאל
חנכ

בשה השמימה: והצי הדם זרק על המזבח: וזרקתי עליכם מים טהורי וטהרת: גם שיבה זרקה בו: פועל בודד כלום נזרקה ברהשיבה או פי כי התולדת זרקה בו השיבה כי השיבה תבא בתולדת האדם: ומה שלא נזכר פועלו כי מי נדה לא זרק עליו: ושם הכלי שזורקים במנו מזרק: והקבוץ בלשון נקבות ויעיו ומזרקותיו: ובקבוץ זכרים ואת הספים ואת המזרקים: ובסמוך מזרקי ככף: השותים במזרקי יין חסר הנסמך ופי במזרקי כסף או זהב שותים יין או הוא כבו מזרקים וכן חלוני שקופים: נטעי נעכנים והדומים להם:

זרת ושמם בזרת תכן: זרת ארכו זרת רחבו כשש נקדות ידוע ופי' בו ר' זל זרת האמור בתורה חצי אמה של ששה טפחים: ואמר הם בני ארבע אותיות **זלזל** וזרת הזלזלים הם סעיפן הנטיעים ברוטץ בלעז **זלעפה** אחזתני ההא לנקבה: ורוח זלעפות מנת כוסם: ובסמוך מפני זלעפות רעב ענינם ענין בעתה ורעדה או ענין צריפה: **זרזוף** זרזוף ארץ הוא העשב הנגזז והנחתך וכלת על עומדת במקום שנים וכן משפט הפסוק על זרזוף ארץ: ידומה לו בדברי ר' זל שאמרו דפרזלא לא משום דזרזוף ואעפ' שבמלת זרזוף נכפלה בו הפא שרש אחד ותכן אחד להם ואא' עה פי שהמלה כורכבת משתי מלות זר זוף ויהיה זוף מתרגו מלוה מוזוף: ואמר הוא על הבטר שהוא זר ואינו מטבע הארץ והוא מלוה הארץ וחונן אותה וכן אמר על זרזיר שהוא מלה מורכבת: ויש לפרש עוד לשון נטיפה והזלה ודומה לו בדברי ר' זל מטא: רזיפא דביא על ראשיה: ו

והוא הנכון אצלי כפי הכלה הזאת **זרזיר** זרזיר מתנים או תיש: שם חיה שבחה במתניה ויש אומרים שהוא בלב הצד ציד לברזיר בלע ונקרא כן לפי שהוא דק בבתניו כאלו הוא חבוש או חגור בבתניו והרגום ויעשו להם חגורות ועבדו להן זרזיר וכן רגו ויחבש וזרזיר: ויש אומרים שהוא נמר גם הוא דק מתנים וחזק במתניו: ויש לפרש שהוא מין עוף כבא שזכרו רבותי זל כאמרם לא להנכה הלך זרזיר אצל עורב אלא מפני שהוא מינו ואומ' שהוא אשטורגיל בלעז אבל לא ידעתי הפירו' מה טעם מתנים: נשלמה אות הזין: בעז שמו מגדל עז בלי זין:

חח חח ונזם: פי' ר' יונה עכס שקורין דעתי שהוא החלי שהוא כמין כהט שנוקבין וכחכרין בו שתי טפחות החלוק קשקביל ולפי תחת הנרון וקורין לו בלעז אשפילא: וכן נקרא הכלי שמעלים בו הדגים לפי שנוקב לחיי הדג ושבתני החי באפך: ונתתי חחים בלחייך: ובמא' ובחוח תקוב לחיו: וקורין לו מושקליר בלעז וכן נקרא הקוץ הנוקב: חוח חוח עלה ביד שכור: בשושנה בין החוחים: אבל ויביאהו בחחים אל ארץ מצרים הם מוסרות וכבלים: וכן אמר בחחים התרגו בשלטין וכן וילכדו את מנשה בחחים בכבלי וכן אמר אחרי זה ויאסרוהו בנחשתים

חבב אף חבב עמים: לטמן בחבי עוני: ענינם ענין אהבה וחביבה: וכבר נשתמשו רבותי דרבה בזה הלשון כמו שאמרו חביבי ישראל שנקראו בנים למקום חיבה יתירה נודעת להם ופי' לטמן בחבי עוני לטמן עוני באהבתי אותו רק גליתיו אותו ושנאתיו והרחקתיו ממני: **חבא** כי חבא פעל עבר: הנה הוא נהבא פועל עומד: למה נחבאת לברוח: נחבאי במערה בשוא

יוכל מקור נבנה על תשלומו והוא כתוב בהא: וההתפעל מן החורים אשר התחבאו שם: ונתחבא האדם ואשתו: כאבן מים יהחבאו פי' כשקופאים המים מפני הקור הם על פניהם כאבן והמים מתחת אינם נראין: ומה שלא הזכיר פועלו מן הכבד יהוד חבאו עניי ארץ: והפעל הנוסף כי החביאה: בצל ידו החביאני: כי ה החבאת את המלאכים: וכבר זכרתי דקדוק המלה הזאת בחלק הראשון מן הספר הזה בשרש חבה: ומה שרא נזכר פעלו מן הבנין הזה ובבתי בלאים החבאו: והשם ככל המחבואים אשר התחבאו שם: וכא' והיה איש כ כחבא רוח: **חבה** חבי כמעט רגע: והנפעל גליתיו את כסתיו וחבא לא יוכל: גפעל עבר או מקור כמו עוז: והנכון כי חבי כמעט רגע שם כפלס שבי כי אין בפסו זכר לנקבה וכן כתב ר' יהודה המזקדק: ואם נבחה על הכחבת: כחבת ברזל: פי' ר' זל מחבת צפה ומעשיה קשיח כלום לא היה הכלי עמוק כמו כרדשת לפיכך היו מעשיה קשים שהיה הנאפה בה קלוי מאד מפני שלא היתה עמוקה והאש שולטת בה: **חבט** כי תחבט זיתך: יחבט ה' משבלת הנזר: ותחבוט את אשר לקחה: חבט השים בנת והנפעל יחבט קצח: ענין החביטה בלעז אשקויר: **חבל** לא חבל: לא יחבל רחים ורכב בשוא ופתח ההת ורפה הבית: אם חבל תחבל ולא תחבל בשוא לבדו החית ודגש הבית: יחבלו שור אלכנה: ו

ועל עני יחבלו ועל כנדים חבולים יטו: והשם ובעד נכריה חבלוהו שהנפרד חבל כפלס ארץ: ומא' חבול לא ישיב: ובתוכפת הא הנקבה חבלה: חבולתו חוב ישיב וענין הכל בשכון וענין רוגס לקיחת המשכון ויש נתינת המשכון כמו ועל עני יחבלו כלו ילדו הם המעות על משכונם לתוחלת שיגזלו העני ויפרעו חובם בגזלתו

ז"ל מקום אסיפת הגידים: וז' משה בן נקטילא פי' יזכרו כמו יצורבו כלומר בשעה שיתחממו נכרתו כמו
שאמר בחמו נדעכו ממקומם: **זרה** זרה הלאה תזרח לרוח: ואזרם במזרה בשערי הארץ: וזר
על פני המי' לא לזרות ולא להבר: והשם ברחת ובמזרח: ואאזל פי' מזה והיה לבס לזר: בפלס

כלה והאלף מקום הא וענינו כמו שאמר עד אשר יצא מאפכם שיזרו אותו מפיהם ומאפיהם: והנפעל ויזרו
בארצות: בהזרותיכם בארצות והפע' הכבד וזריתם בגוים: ושלחתי לכבל זרים וזרח: הוא לשון כופל על
הלשון כי זרים מענין לאיש זר: ויש לפרש זרים מזה הענין ויהיה תאר בפלס בליים דוים והשלישי לכל רוח
אזרח: וזריתי אותם בארצות: וזריתי את עצמותיכם מלרע: וזריתי לפרש על פניכם מלעיל: והמסורת לית
בוותיה מלעיל: אשר זרו את יהודה: וזרם מעבר לנהר: מזרח ישראל יקבצנו: כי חנם מזורה הרשת היה
ראוי להיות מזורה בדגש לולי הריש בפלס כגלה: וממזרים קרה פועל בפלס מגלים כלומר מן הרוחות
הבושבים והמזרים תהיה הקרה: ובנין שלא נזכר פועלו אשר זורה ברחת ובמזרח היה ראוי להיות זורה ב
בדגש לולי הריש העלולה לקבל דגש והוא תאר כי העבר זורה בפלס גלה והתאר בא כפתח קטן להפריד
בינו ובין העב' כמו בנין נפעל פנחי הלמד שהעבר בקמץ נראה והתאר בפתח קטן נראה כגלה: יזורה על
נוהו גפרית לולי הריש היה בשקל שמו יכנסה: וענין אחר זר זהב: מתחת לזרו הוא סכוב זהב על המסגרת
כי המסגרת היתה למטה תקועה מרגל לרגל בארבע רוחו השולחן ודף השולחן נתון עליה זר זהב נתון
למעלה על שפת השולחן סביב נתון על המסגרת: והפעל מהענין הזה ארחי ורבעי זרית כלומר סיבבת:
ור' יהודה כתב בשרש הזה בענין ארחי ורבעי זרית: ואמר וכבד אחר ותזרני חיל למלחמה וכן כתב אאזל
בזה השרש אבל הוא פי' מהעני' הראשון פי' ותזרה לי חיל בכל איברי בזרועות ובשוקים להיותי חזק
במלחמה: וכן פירש מזה הענין ארחי ורבעי זרית ששה צדדי' ארחי שנים פנים ואחור ורבעי ארבעה ימין
ושמאל ומטה ומעלה כי אלו היו מחוברים לא היה מתוקן בניני: **זרח** וכבוד ה' עליך זרח
שמש זרחה: האומ' להרם ולא יזרח פי' כלילה ובעד כוכבים יחתום

וואפשר שיהיה זרח בחשך אור לישראלים פעל יוצא או יהיה עומד כחכיריו: ופאת זריחת השמש נקרא מזרח
וממזרח שמש ועד מבואו והשם לנגה זרחך: והצרעת זרחה במצחו נתגלתה כי זריחת השמש הוא גלוי
השמש כי עד עת זריחתו הוא מכוסה וכיזרחו יתגלה ויתראה או אמר זרחה שהיתה הצרעת בהירה כשמש
כמו שנקראת כהרת: כאזרח מבס יהיה לבס הוא התושב והקדמון לעיר כי הוא מגולה לכל וידוע מי הוא
ומשפחתו אבל הגר הוא מכוסה ולא ידע אדם מי הוא ומה משפחתו: כאזרח רענן הוא העץ הלא והרטוב
שהוא מגולה ונראה ביופיו ובלחותו **זרם** כורם מים כבירים: כורם תרים ירטבו: כורם קיר בשש
נקודות עניינם כענין שטף ופי' כורם

ז"ל מזה במהפכת זרים והוא כמו זרם כלומר במהפכת זרם מים והם שני משק כמו קדם וקדים או יהיה תאר
בפלס שכיר ופי' במהפכת גשם זרים ושוטף: והשם עוד בלשון נקבה וזרמת סוסים זרמתם ודבה אותם
לסוס' כי אמרו כי הם שטופי זמה יותר משאר בהמות: והפעל הקל ממנו זרמתם שינה יהיו ויונתן תרנס
וזרמת סוסים זרמתם וצחנת סוסותא צחנתיהון: והפעל שלא נזכר פועלו זורמו מים עבות וחמר הנכבד
ומשפטו זורמו מים מי עבות והוא אומר על מחנה מצרים כמו שאמר וישקף ה' אל מחנה מצרי' בעמוד אש
וענן ור' יונה כתב שהוא מכנין פועל הכבד ופי' כי העבים זורמו והתיכו המים: **זרע** והיה אם
זרע ישראל: זרעו חטים: וזכור' זר תזרענו ואמר תזרענו לפי שזרעין החרצץ: את

זרע זרע פי' שהוא עושה זרע: לא תזרע כרמך: הזרעים בדמעה: אור זרוע לצדיק: והנפעל וזרעתם
ונעבדתם: לא תזרע ולא תצמיח: ונקתה וזרעה זרע: והשם זרע רב תוציא בסגול: אשר זרעו בו הם גרעיני
הפירות שהוא כמו זרע שנוטעין אותם ובהם צומחים האילנות: וזרעו במים דבים: זרעך תפריחי פי' מה
שזרעת בערב יוציא פרח בבקר: בין זרעך ובין זרעה: והקבוץ זרעך וכרמיכם יעשור: ומשקל אחר כזרע
גד הוא: זכא' כל זרע זרוע: וזרועה הצמיח: ויתכן לומר כי זרוע שם תאר בשקל אטון מצרים או יהיה מן
הדגושים בפלס למוד מדבר: ובחלם ויתנו לנו מן הזרועים: ובתוספ' נון ונתון להם זרעונין: ומא' וכל כזרע
יאר: ומה שלא נזכר פועלו מן הדגוש אף כל זרעו: והפעל הכבד כל עשב מזרע זרע: אשה כי תזרע ז'
זרע העשבים והעצים והאדם הכל נקרא זרע: וכן נקרא הפרי' פרי בטן ופרי אדמתך: וענין אחר הזרוע
והלחיים יאת הזרוע בשלה: בזרוע נטויה: חשף ה' את זרוע קדשו: היה זרועם לבקרים: והקבוץ בלשון
זכרים וזרעים ממנו יעבדו: ויפזו זרועי ידיו: וזרועי עינים ישפוטו: ולשון נקבות כי זרועות רשעי' תשבר':
וזרועות הגג לא יעבדו: וזרועות השטף ישטפו: וז' החיילו ומתחת זרועות עולם פי' ממעל יהיה לך אדי
קדם מעון ומתחת יהיה לך זרוע' עולם לסבול אותך: ובג' נוספת ובאזרוע נטויה: ואזרועי מקנה תשבר':

זרק וזרקו משה

קרה יחזקא ירמיה טעם
ישעיה כ' בהעלותך

יחזקא
יחזקא כ' ירמיה

יחזקא כ' מלכ
זכריה מלכ ירמיה משל
חייב
ישעיה

איוכ
טרנמה כ'

תליס
תליס

תליס
ישעיה

נחום איוכ
תליס

מלכ ישעיה דה'

קדושים
תליס

ישע' איוכ ישעיה

ישעיה
יחזקאל

תלי'
יחזקאל תליס

ספי' ירמיה ישעיה
בראשי' תב' תלי' כ' יחזקא

כ' כי נשגב תבא בראשית
בליק ישעיה

בראשי' שמא' בהעלותך
ספי' ישעיה

ד' ואל' כ' ישעיה
ישע' בראשית מזרע

עקב
סנערי' נשא' ואתרנן ישע' כ'

דניאל ויהי ישע' ת' ליס
דניאל כ' כרכה

ירמיה איוכ
וארח

לנו החבורה היא השדיטה והגדירה ותרגו ירושלמי לא תתגודדו חבור חבור: ונכפל העין והלמד במלת
ונמר חברבורותיו והם כתמי הגמר שדומין לכתמי הבורה: ומדברי רבותינו זל' נראה כי החבורה נקראת ה
הככה שגזר הדם בה ולא יצא באמרם אי זו היא חבורה שאינה חוזרת נצטר הדם אעפ' שלא יצא ונקראת
חבורה לפי שנחבר הדם במקום הככה ולפי שהחבורה היא בבשר כמו כתם נקראו כתמי הגמר חברבורות
ונמר חברבורותיו: **חבש** וחבשת להם מגבעות: פארך חבוש עליך: סוף חבוש לראשי: **חבש**
פניהם חבוש בשמן ובהפעל הכבד מכבי נהרות חבש: כלם וזה ומו' להם ענין קשור וחשו'
וכן בענין קשור המכה והכריכה עליה ולגשבת לא חבשתם: ביום חבוש ה' את שבר עמו: כי הוא יכאיב
ויחבש: והפעל הכבד ומחבש לעצבותם: ישלח נזכר פעלו מכבו לא וזו ולא חבשו: וכן בענין הממשלה
לפי שהמושל אוסר וחובש העובדים על מצותיו אמרו לא אהיה חובש: האף שונא משפט יחבש וכן בענין
קשור הברמה באזור שלה שקורי בלע' סינלא אמרו ויחבש את חמורו: חבשו לי את החמור: וצמר חמורים
הבושים: כלם אמר הם מהשר הזה ענין אחד הם: **חבת** אעפ' שזכרנו על מחבת בשמן בשרש
חבה אפשר שתהיה התיו שרשית למה שכתוב בדברי שזכרוהו לז' חבתי בהן גדול לישתן ועריכתן בפנים: פי' שהיה בהן גדול מקריב בכל יום עשירית האיפה
במחבת מחציתה בכך ומחציתה בערב כמו שכתוב זה נקרב אהרן ובניו **חג** וחגותם אותו
חג לה: המן חוגג: חגי יהודה חגיך: חג לה: ובחגים וכו' עדים: וכן נקרא הקרבן עצמו חג על שם שקרב
בחג אמרו חג בעבותים: חלב חגי עד בקר: חגים ינקפו: פרש חגים: ומן הענין הזה יהגו ויגועו כשבור
אדמת יהודה למצרים לחגא ענין תנועה כי גם חג נקרא כן לפי שמרקידין ומשפחין בשמח' יום טוב אוכלי
ושותין וחוגגים כלומר מרקדין ומפזזין ומכרנרין בשמחה וכן פירש רבינו הא"י גאון זל' **חגב**
את החגב לבינהו: ונהי בעינינו כחגבים: מין כמיני הארבה: ויסתכל החגב אברו שהוא כמו
ענב מן ותענבה עליהם: והוא ארמו לאבר המשגל והנכון שהוא כמשמעו והגני עתיד לפרשו בשרש סבל:
חנה בהגוי הסלע: ש בני בהגוי סלע נהנה דרא לו נראת כמו מן כלל שליו היתו ו
ושליו עולם ופי' באגוי בבקעי הסלע או הוא מן חוג הארץ וית' בשני כיפא
והגרתה אותם אכנש: שארית חמות תחגור כלומר תחגור ותאסור אותם שלא יעשו כחמתם
שהיה להם על ירושלם כי החגירה היא הקשירה והאסירה: ופי' הפסוק כי חמת אדם תודך כי המזמור נאמר
בנכואה על מחנה אשור כשחנה על ירושלם וזהו שאמר בתחלת המזמור גודע ביהודה אלדים ואומר ויהי
בשלם סוכו והיא ירושלם כי עד ירושלם לא גודע אלדים במלחמות כי כל ארץ ישראל כבש וכשכא לירושל'
ודבר נבואות כנגד השם אז גודע אלדים והיה גדול שמו כמו שאמר ויך במחנה אשור ואמר בשתעשה
נקמה במחנה אשור אז חמת אדם תודך מי שהיתה חמתו אלק ומתרגז כנגדך על כרחו יודך ותשוב חמתו
הודאה לך ואז שארית חמות תחגור כלומר הגשאים מכל כי אומות העולם שהיה להם חמה על ירושלם אז
תחגור ותאסור חמתם שיראו כבך מאשר ישמעו שעשית במחנה אשור: וזהו שאמר בסוף המזמור יבצר ר'
רוח בנידים נורא לכלבי ארץ כשיבצר ויקטף רוח בנידים כמו שאמר כל גבור חיל וגבר ושר במחנה אשור
אז יהיה נורא לכלבי ארץ: או יהיה פי' חמת אדם תודך על המצרים ואנשי כוש שהיו עם אשור במחנה כ'
כשראו הככה הגדולה ההיא שבו לדת היהודים: ועליהם נאמר יגיע מצרים וסחר כוש: ועליהם נאמר יהיה
מזבח לה בתוך ארץ מצרים וכל הנרשה: מתניכם חגורים: חגור כלי כלהבה: חגור דרכך על ירך גבור:
חגורת שק וחגור שקים: וטעם הפעול בענין החגירה כמו לובש ולבוש שאנו עתידים לבאר: והתאר חגורי
אזור במתניהם כחלם: והשם וחגור נתנה לכנעני: וכה הנקבה ותחת חגורה נקפה: ובחגורתו אשר במתניו
והקבוצ' ויעשו להם חגורות: ופא' מחגורת שק ענין כלם אזור: ויחגרו מבסגרותם יתנועעו מכבליהם שהם
בהם כלומר כבוכד כבליהם יפסחו: ובדברי רזל על הזכין ישבו על הגשר ועל הספסל בזמן שהן
מחגירין פי' בזמן שמתנועעין שבזמן שדגלי הספסל אינ' שוין שהאחד קצר מחבירו כשזד' יושב עליו ית'
יתנועע ויתגודד אילך ואילך כמו החגור: ויש מפרשים אותו שהוא הפוך ויחגרו מתרגז ומחדדים אימה
ומטוניא חרנת מותא ופי' ויפחדו מן מסגרותיהם וכת' ויזועון מבירניתהון **חדד** וחדדו מזאיבי
ערב: והתאר ויעם פי' כחרב חדה: והשם חדודי חרש: ושלא נזכר פעלו מהגוסף **חדד** חרב הוחדה
וגם מודטה למען טבוח טבח הוחדה ענין החדוד ידוע בדברי רבותינו זל' נפל תורא חדודו סביני ועוד אמרו
שני תלמידי חכמים המחדדים זה את זה בהלכה ענין החריפות והדקו' ועוד אמ' החרש שאיני יכול לעבוד
מפני שהיה בו הדוד והחדוד מכריעו שהוד פי' שהכלי חד מתחתיו ואינו יכול לישב ויתכן לדור מן העניין
הזה ברזל בכדור יחד ואיש יחד פני רעהו ואעפ' שאינו מן השרש הזה: **חדה** ויחד יתרו: על
משקל ויתן שם ישראל משפטו ויחדה ודגש דלת ויחד לתיקון הקריאה **חדה**
כליל: והשם עין וחדה במקומו: כי חדות ה' היא מעוזכם: והפעל הכבד ממנו

ירמיה
ירמיה תצג יחזקאל יפת
חיוכ כ'
יחזקאל יצעה
חיוכ תליס יצעה
יסעיה חיוכ
וירא מלכים
סופטים
דברי הימים
חמור
תליס כחוס תפא יחזקאל
תלי' משפט יסע' מלכי מ'
יסעיה
סמיט שלח קהל יחזקאל

סיר עכרית
תצג תליס

כא ינאל תליס
ינאל ינאל יחזקאל מלס
משלי יסעיה מלכים
בראשית יסעיה תלי'

צפניה
יסעיה חיוכ יחזקאל
יחזקאל

משלי יתרו
תליס עזרא תליס

מַלְּאֵי עֲזָרָה חֵיוֹב מַסְלִי
עֲזָרָה קִהְלָת סִיר וְסַעֲיָה ב'
יִסְעִיָּה חֵיוֹב
מִיכָה
סִיר מִיכָה חֵיוֹב יִסְעִיָּה
יִסְעִיָּה חֵיוֹב הַסַּעֲיָה
יְהוֹשֻׁעַ הַסַּעֲיָה מַלְּכִים
חֵיוֹב
מִיכָה ב' הַדְּבָרִים
חֵיוֹב יִסְעִיָּה
יְחֻזְקָא
יִנָּסֶה יְחֻזְקָא
יִסְעִיָּה מַלְּאֵי

מִזְנֵי ב' הַיּוֹם
שֶׁמֶנֶה הַיָּלִים
זָכְרִיה

קהלת
מלכ' קהלת חיי' איב' משלי
ויבא קהלת משלי לך לך
תצוה הנשע שמונא
איב' תרומה תצוה מט'
תילים שופטים יחזקא
מלאכי תרומה
פקודי איב' מלכ' ס
דניאל מלכ' דניאל
איב' דה'
דה'

ד'ה' תי"ז

שׁוּטֵרִי־מַסְנֵי תִּלְיָ'שֶׁעִיָּה
יִסְעִיָּה
מַסְפֵּטִים
תִּלְיָ'שֶׁעִיָּה

וזהו ועל עני ופי' יחבלו שור אלמנה כמו יקחו משכון האלמנה בחוב שיש להם אצלה וזה הדבר נמנע ב
בעבור עליבת האלמנה כמו ש' לא תחבול בגד אלמנה והם לא יחושו לעלבונן ולא ירחמו עליה או פי'
שאין להם אצלה חוב ויקחו שורה כאילו להם אצלה חוב ויחבלוהו כמו ש' כי תחבול אחיך דגם: והבגיס ר'
יונה בזה הענין בז' לדבר יחבל לו: ועני' אח' חבלנו לך: האמר נשאתי לא אחבל: והנפעל בז' לדבר יחבל לו:
והשם חבל חבלנו לך: והפעל הכבד וחבל את מעשה ידיך: מחבלים כרמים: בראתי משחית לחבל. לחבל
כל הארץ: ומה שלא נזכר פעלו: וחבל על מפני שמן: רוחי חבלה ופי' וחבל עול וחבל עול כנחריב מפני
חזקיהו שהוא משוח כשמן כלם ענין השחתה: ויש לפרש מענין זה בעבור טמאה תחבל וחבל נמרץ: וענין
שלישי שמה חבלתך אמך בעבור טמאה תחבל וחבל נמרץ הנה יחבל און: והשם בטרם יבא חבל לה בחמש
נקודות: צירי וחבלי' יאחזון: חבלי' יחלק באפו: חבלי' יולדה החית בסגול: וכן חבליהם תשלחנה כולם ענין
צירים ומכאובי': וענין רביעי ותורידם בחבל בשש נקודות: בחבלי אדם אמשכם בפתח: וחבלים בראשינו
הם העכותות: טמון בארץ חבלו החית בפתח ופי' החבל שילכד בו: ולפי שהנחלה תחלק כחבל כמו שאמ'
ואדמתך כחבל תחלק: משליך חבל בגורל נקרא החבל והמחו: חבל: כל חבל ארגוב גורל אחד וחבל אחד
חבלים נפלו לי בנעימים: ויפלו חבלי מגשה עשרה החית בפתח: הוי יושבי חבל הים תי' ווי דיתבין בכפר
ימא והמסורת עליו לית' פתח וכל בחבלי כותיה יוסף חבלי תי' יתקבל תרין חולקין: רב החובל הוא הגדול
שבספינה שהוא ממונה על חבלי הספינה להנהיגה כמשפטה: וכן לקול צעקת חובליך והוא תאר וכן
גטשו חבליך תאר כמו חובליך: וכשוכב בראש חבל: פי' יונה כי הוא דבר עשוי מחבלי צף על פני המים
כשמענין את הספינות ובו ידעו מקום העיגון והאדם השוכב שם הוא בסכנה או הוא רב החובל עצמו
ויקרא כן כי הוא שוכב בראש החבלי' וצריך לשום עינו ולבו עליהם בשיצטרך להקים הגס או להוריד כ
במהרה מפני הרוח והוא בדאגה גדולה וחבל הוא שם בשקל והדבר אין בהם: ויש בפרשים חבל התורן שכל
החבלים תלויין בו והוא תאר בשקל אטר: והגאון רבי' סעדיה פי' כי הספינה נקראת חבל וחובל לפי שהנהג'
הספינה במשיכת החבלים ובהתרתן ופי' בראש חבל בראש הספינה ופי' רב החובל ראש הספינ' ופי' וכשוכב
בראש חבל התרן שהוא בראש הספינה: והרוח תניפהו ותניעהו כן השיכור מתנועע בגופו וענין חמישי כי
בתחבולות תעשה לך בלחמה: ונכון תחבולות יקבה: מתהפך בתחבולותיו כמו עצות ומחשבות שאדם
מתהפך בלבו בתחבולותיו בהם לכחור הישרה: וענין ששי חבל נביאים בשש נקודות: חבלי רשעי' עודוני
החית בסגול ענין קהל או חבורה: ומענין זה ולאחד קראתי חובלים כי לאחד קרא נועם והוא הכהן ולאחר
קרא חובלים והוא המלך שהוא ראש הקהלה: ויש מפרשים נועם נשיאות זרובבל ונחמיה התרשתא שהיו מ
מכית דוד חבלים זה כלכות הכהנים שמלכו כמוך לחרבן שני: וחבלים מהענין השני ענין השחתה והם ה
השחיתו דרכם ומעלליהם אחר מות חשמוני וכניו וחלקו מלכות ישראל וגרמו הרבן בית שני: ואפשר ש
שענין תחבולות וענין זה אחד כי המחשבות הם אסיפת הדברים והעניני' בלב ודומה לענין זה בדברי רבו'
זל חבילי תלתן וחבלי' ורדין ועוד אמרו אין עושין מצות הבילות חבילות: חבק

וַיַּחבְקֵלוּ: לַרְחוֹק מִחֶבֶק: וְהֵשֶׁם מַעֵט חֲבוּק יָדַיִם לִשְׁכֹּב: **חבר** כָּל אֱלֹהֵי חֲבֵרוֹ: שְׁתֵּי כְּתוּבוֹת חֲבוּרוֹת: חֲבוּר עֶצְבִּים: וְהֵשֶׁם חֶבֶר כְּהִנִּים כֶּשֶׁשׁ נִקְדּוּת וְהִנְקָה וְאַרְח לַחֲבֵרָה: וּכְתוּסַפַּת מִם בְּמַחְבֵּרַת הַשְּׁנִית: לַעֲמַת מַחְבֵּרָתוֹ: וְהֵתָא חֶבֶר הוּא לְאִישׁ מִשְׁחִית: דְּבִר אֲנִי לְכָל אֲשֶׁר יִרְאוּךְ: וְהַקְבוּץ כְּאִישׁ אֶחָד הַבִּירִים: הַבִּירִי נִנְכִּים וּלְבִנֵּי יִשְׂרָאֵל חֲבֵרָיו וְלִנְקָבָה חֲבֵרַת עַל מִשְׁקָל גְּבֵרַת: וּמִכְנֹו וְהִיא חֲבֵרָתְךָ: וְהַפְעֵל הַכְּבֵד וְחֲבֵרַת אֶת הַמֶּשׁ הִירִיעוּת: וְשֵׁלָא גִזְכֵּר פּוֹעֵלֹו כִּמְנֹו אֶל שְׁנֵי קְצוֹתָיו וְחוּבֵר: וְהֵתָאֵר מִזֶּה יִבְרוּ עֲלָיו חֲבֵרִים וְלִבְנֵי הַחֲבוּרָה: וְהֵתָא פְעֵל אֶתְחַבֵּר יְהוֹשִׁפָט הָאֵלֶף תְּכוּרַת הָא: וְלִקְץ שְׁנַיִם יִתְחַבְרוּ: כִּהֵתְחַבֵּר עִם אַחֲזִיָּהּ: וְהֵשֶׁם מִכְנֹו וּמִן הַתְחַבְרוֹת אֵלָיו יַעֲשֶׂה מִרְכָּה: וְפַעֵל כְּבֵד אַחֵר אַחֲבִירָה עֲלֵיבָם כְּמַלִּים: וְשֵׁם הַפְעֵל מִן הַדְּגוּשׁ וְעִצִּים לְחֲבֵרָתוֹ וְכִרְזֵל לְרַב לְמַסְכֵּר: רְדוּלָתוֹת הַשְּׁעָרִי וְלִשְׁחֵבֵרָת פִּי ר' יוֹנָה מְקוֹם שֶׁהָיוּ נִקְבְּצִים וְנִאֲסָפִים שֶׁם לַעֲבוּדָת ה' וְאִפְשָׁר שֶׁהָיָה עֵינִן כְּעֵינִן כְּלֹאכַת הַבֵּית לְפִיכָךְ אֲמַר כִּי הַמַּסְמְרִים הָיוּ צְרִיבִים לְמַחְבֵּרוֹת כְּמוֹ שֶׁעוֹשִׂין בְּקִירוֹת הַבָּתִּים שֶׁמִּשְׁמִימִין עִצִּים כְּשׁוֹפִים תַּחַת מַחְבֵּרוֹת הַקֶּרְשִׁים לִטְאוֹת שֶׁלֹּא יִרְאֶה הַסֹּדֵק שֶׁבֵּין קֶדֶשׁ לְקֶדֶשׁ: וְכֵן אֲמַר אַחֲרָיו וּלְקִירוֹת אֶת הַבָּתִּים: הַיּוֹחֲבֵר כְּסֹא הָיוֹת: הוּא לְפִי דַעֲתִי מִהַפְעֵל שֶׁלֹּא גִזְכֵּר פְעֵלֹו מִן הַדְּגוּשׁ וְנִפְּלָה הַדְּגֵשׁ לְהַקֵּל וּפִירוּשׁ הַמֶּלֶךְ הַיַּחֲבֵר עִמָּךְ וְכֹא עַל דֶּרֶךְ לֹא יִגְדֹּךְ רַע: וּמִן הָעֵינִן הַזֶּה וְחוּבֵר חֶבֶר: וּבֵית חֶבֶר: חוּבֵר חֲבֵרִים מִחֶבֶם: כְּעֶצְמַת חֲבֵרִיךְ מֵאֵד: עֲבָדֵי נָא בְּחֲבֵרִי כְּמוֹ שֶׁפִּי רְבֹו זֶל וְחוּבֵר חֶבֶר אֶחָד חֶבֶר גָּדוֹל וְאֶחָד חֶבֶר קָטָן פִּי חֶבֶר גָּדוֹל שְׁלוּחַשׁ וּמִקְכֵּץ: כְּתוּת כְּתוּת שֶׁל חֵיט גְדוּלוֹת: חֶבֶר קָטָן בְּקִבְץ כְּתוּת שֶׁל חֵיט קְטָנוֹת כְּגוֹן נַחֲשִׁים וְעִקְדִּים: חֲבוּרָה תַּחַת חֲבוּרָה: הַבְּאִישׁוֹ נִמְקוֹ חֲבוּרוֹתֵי: וְנִפְּלָה הַדְּגֵשׁ כְּמַלְת וּבְחֲבוּרָתוֹ נִרְפָא לְגוֹ

יונה הכנים זה בענין תוחלת :

פועל כבוד אחר והוא המרובע קול ה' יחולל

איילות: והמקור חולל אילות תשמו: ואל שרה תחוללכם בסגול הלמד כל' שחוללה אתכם והוא עתיד
בבקום עבר: והפעל מחוללת תנין: והפעול והוא מחולל בפשעינו: והתפעל כל ימי רשע הוא מתחולל: דא
ואפשר שיהיה כמהו וסער מתחולל: ושלל נזכר פועל מהנוסף היוחל ארץ ביום אחד: והתאר כי קול
כחולה שמעתי בפלס טובה: והשם חיל ביולדה: ובהא הנקבה ואסלדה בחילה: והשם בהכפל וחלחלה בכל
מתנים: והתפעל ותתחולל המלכה וכל אשר זכרנו הם ענין חיל וידוע הוא: ועא וחלה חרב בעריו: ולא
חלו בה ידים: והולו על ראש יואב: על ראש רשעים יחול פי' יפול ויחנה: והתפעל וסער מתחולל פירוש
ולא חלו בה ידים ולא חנו בה המחנות והחיילות כי כמו רגע נהפכה: ופי' ר' יונה מזה הענין יש רעה חולה
: והוא תאר בפלס טובה כלומ' רעה נופלת על בני אדם ויפה פי' : וענין אחר ויחל עוד שבעת ימים אחרים
: על כן לא יחיל טובו: טוב ויחיל ודומם כלומר טוב שיחיל ויהיה דומם לתשועת ה' : ואפשר להיות ויחיל
תאר משרש יחל בפלס שריר ויהיה פי' הפסוק שיהיה האדם טוב ויחיל ודומם לתשועת ה' : ויחילו עד בוש
וענינם ענין תוחלת : וכתב אא'ל פעל קל מזה כי חלה לטוב ויורה על זה כי ירד רע כאת ה' כמו כי טוב
קויתי ויבא רע: ויש לשום מזה העקר דום לה' והתחולל לו ויהיה בענין תוחלת או בענין חיל ביולדה וכן
דין לפניו ותחולל לו והחכם ר' יהודה שם אותו כן הכפלים: ועא חוללה ידו נחש בריח: רוח צפון תחולל
גשם: ותחולל ארץ ותכל: רב מחולל כל: ופי' הפסוק הקבה הוא רב ואדון על הכל מחולל כל העולם לפיכ'
זן אותם כולם באחד וזהו שאמר ושוכר כסילי ושוכר עובדים כל' הכסילים והעובדים על מצותיו זן אות'
כמו החכמים והצדיקים ואמר בו לשון שכר כי הוא ית' זן ומפרנס אותם כאילו הוא חייב לזונם: כאדכ' ש'
שחייב לתת שכרו לשכיר ועוד אפשרנו בשרש שכר בעזרת הבורא: ותשכח אל' מחולל: ושלל נזכר
פועל באין תהובות חוללתי: הן בעון חוללתי: ולפני נבעות חוללתי: הרפאים יחוללו: עניינם ענין יצירה
: והכנים ר' יונה בזה הענין חולי ארץ: והיוד בו נוספת: ועוד הכנים בזה השרש לחול במחוללות: מן ה
המחוללות אשר גזלו: וטוב הוא לשומם מפעלי הכפל ועוד אפשרם בשרש חלל: ומן השר' הזה בחול אשר
על שפת הים: ובחול ארבה ימים וראיתי בכפר כדויק ירושלמי ובחול ארבה ימים: בשרק לנהרדעי ובחלם
לבערבאי: וכל חום בכבשים: שחור: והגבון אצלי כי חום משרש חום ושם אפשרנו:

חום

חום

אתה חמת על הקיקיון לא חסה עליך עין: יחום על דל ואביון: לא תחום עיניך
לא תחום עיני: כלם בחלם: ואחד בא לבדו בשרק לא תחום עינם: וכל אחוס בשרק ותחום עיני
עליהם משחתם. ותחום עליך פי' ותחום עיני או נפשי: חוסה ה' על ענין חמלה **חוי** מחוץ לעיר:
בחוץ תעמד: החוצה אל העין ענינם ידוע: וכן חוץ ממני שפירושו זולתי והכל **חוי** ענין אחד: וכן
הבכות בחוץ תרונה שפי' שוק: ונתן לו כבר לחם ליום מחוץ האופים: ובחוץ לעובדים שוטינו בחוצות
ירושלם: וחוצות תשים רך בדמשק: שפי' שווקים הכל עם ענין הראשון ענין אחד: והתאר כמנו בפנימי ו
ובחיצין: וכן ופטורי צעים כלפנים ולחיצון לפנימה ולחיצון: ואעפ' שכלפני' ולפנימ' אינם תאר ולהיצון
הוא תאר והוא תאר להיכל שהיה חיצון מהדביר: ולקבה אל החצר החיצונה: אבל ואת פכוא ה'

חור

הכלך החיצונה הוא כמו החיצון כי הוא כלעיל הזקף בצרי והוא נוספת: **חור** חור כרפס
ותכלת: לבן: וכן אמרו רז'ל מטת מילת לבנה הציע להם: תכלת והור: והפעל **חור** מכנו בהראות עין
הפעל ולא עתה פניו יחורו: ותרנום לבן חור: וכנה הכושת על דרך הלובן כי האד' שיש לו כושה יתלבנו
פניו: וכן אמרו רז'ל המלבין פני חבירו ברבים: ור' יונה פי' מזה הענין ואורגים חורי כלומ' בגדים לבנים וכן
סלי חורי: וטוב הוא שיהיה סלי חורי לבן כל' סלים עשויים מן הבקלות המקולפות ודם לבנים אחר הקילוף
אבל הוא פי' על דרך הרחוק: ופי' מזה הענין עוד בן חורין: ואת כל חורי יהודה וירושלם: ואריבה את
החורי: חוריה ואין שם מלוכה: ואב' כי השרים והגדולים יכנו' בלשון יעצמאל בלשון לובן: ועא ויקב חור
בדלתו: ויכלא טרף חוריו: חורי עפר וכפים: מן החורים אשר התחבאו שם: ובשרק על חור פתן: הפח
בהורים כלם וידוע הוא: ויתכן לפרש מזה הענין ואורג' חורי כלומר בגדים נקובים בעת אריגתן לבני או
אבר זה על הרשתות שהם נקבים נקבי' וכן ענין הפרשה כמו שאמר ופורשי נבמורת על פני מים: וכן סלי
חורי: סלים נקובים כי כן יעשו אותם ועוד נפרשנו בשרש חרר: והחכבר יהודה ור' יונה הכנים בזה השרש

וחרה נחשתה: ועצמי חרהכני חרב: חרו יושבי ארץ: והנכון והישר אצלי לשומם מפעלי הכפל **חוש**
וחש עתידות לבן: חשתי ולא התבהבתי: כנשר חש לאכל חושה לעזרתי: ותחש על מרמה רגלי:

כי כי יאכל וכו' יהוש' הוי' כמני: והתאר נחלץ חושי: והפעל הכבוד אחישה מפלט לי: אני ה' בעתה א
אחישה: והשם כי גז חיש ונעופה: ענינם ענין מהירות: ויום ומי יחוש מענין חוששי בדברי רז'ל כלומ' כי
יהיה חושש להתענג ולאכול ולשמוח יותר ממני: **חזן** ה' עושה חזיונים: ודרך לחזיון קולות: ויש

חזן

לפרשם שהם אילו שראוה אותם אדם מבחיקין

תליס
חיוב יסעיה
ישע' כ' ח' כ'
ירמי' יסע'
ירמי' גיל' חיוב יסעיה
חקטר יסעיה
חיכה שמא ירמיה כ'
קהלת
כז
חיוב חיכה
שופטים
מיכה
תליס
חיוב כ'
תליס משל

האזינו
משל תליס חיוב כ'
תלי' שופטים
שופטים מלכים
חיוב כ'
ניבא
ינה יחזק' תליס שופטים
יחזק' כ' יסעיה
שמא יס' משע'
תנא ניבא קהלת
משל ירמי' יסע' ירמיה
מלכים
מלכים כ'
יחזק'

מלכי חקטר
חקטר
יסעיה
יסעיה
וישב
ירמיה
עזרא יסעיה מלכים
נחום חיוב שמא יסע'
ישע' כ'

וישב
יחזק' חיוב יסעיה
האזינו תלי' חבק' תלי' חוי
קהלת מלכות תליס
ישע' תלי' קהלת
זכרי' חיוב

כמנו תחדהו בשמחה ענינם ענין שמחה : ויתכן להיות מזה השרש והענין אל יחד בימי שנה : ומן השרש הזה ברזל בברזל יחד ואיש יחד פני רעהו : אבל הם מהענין שהקדמנו בשרש חדר : **חדל** עד כי חדר לספור : חדרו גבורי בכל להלחם : חדרו רגז פי חדרו מעשו רגז : הקולות יחדלון שאון עליהם : כי לא יחדל אביון : חדר ממנו : חדרו לכס מן האד : מחדול להתפלל בעדכם : והתגר חדר וחדל אישי : והפעל הכבד החדלתי את דשני וקבוץ החי לתפארת הענין ידוע : עם יושבי חדר פי יושבי הזמן : והוא כמו הפוך במתים מחלד : והתאר ממנו מה חדר אני ויש מפרשים מזה שעה מעליו ויחדל : כמשוכת חדר : שוכם כחדק בחמש נקודות : אמר כי הטוב שבהם הוא כחדק : והוא קיץ ממיני הקוצים **חדר** חדר בחדר להחכה : ואל חדר הורתי בשש נקודות : ויבא החדרה : משכבך ויכשר להיות משניהם ומחדרים אימה : חדרי בשן : איש בחדרי משכיתו : חדרי תימן זל פאתי תימן וכת החכם ר' אברהם בן עזרא זל כי הם הככבים שהם בפאת נגב הגלגל הגדול ובעבור כי היושבים בפאת צפון לא יראו אותם הככבים על כן קראם חדרי כאילו הם במקום נחבא : וכן מן החדר תבא סופה : והפעל מזה החדרת להם זל האורכת בחדר : **חדש** וחדשו ערי חרב : תחדש עדיך נגדי : וההתפעל תחדש כנשר נעורכי : והתאר אין כל חדש תחת השמש : וישן מפני חדש תוציאו : כי יקח איש אשה חדשה : והוא חגור חדשה פי חרב חדשה : וכן ומאכלו בריאה שפי שה בריאה : ואני תפלה איש תפלה והדומה להם : חדשים לבקרים : וזל באשה חדשה שתהיה חדשה אצלו פרט למחזור גרושתו אבל אלמנה וגרושת אחר במשמע וכל ענין החדוש ידוע : ונקד החדש כן על חדוש הירח שמתחדש בו : ונקראו כל השלשים בכלל חדש ונקרא יום הראשון לבדו חדש : מחר חדש : לא חדש ולא שבת : והיה מדי חדש בחדשו : בשבתות ובהדשים : כל אילו והדומים להם על יוסדראשון בלבד אבל ביום החדש השני הוא שם על כל ופי יום שני מהחדש ואאזל פי לא חדש ולא שבת כל השלשים יום כלום לא עבר עדין חדש ולא אפי' שבוע שראית אותו : חדש ימים חדש ימים שלמי והוא שלשים יום : עתה יאכלם חדש את חלקיהם החדש שנגזר עליהם והוא חדש אב : וכן בחדשה ימצאונה בחדש שנגזר עליה שלא תוכל להניצל מכף מבקשיה ואאזל פי בחדשה מקור כלו לא יעפו כל מבקשיה כי בכל עת ימצאו אותה בחדשה כאילו עתה מתחלת לרוץ לפנייהם **חוב** חבולתו חוב ישיב : הוא המלוה וזל הדגילו הרבה בזה הלשון : ומוזה השרש והענין פעל

תי וס' חינוכ
משלי
מקץ ירמי' חיי' נארה' ישעיה
ראה בשלח חינוכ שמואל
ישעיה שופטים ישעיה
תלים תלים חינוכ
משלי מיכה
מלכים סיד מקץ
נארה האדמה מקץ יחזקאל
חינוכ

אדם שיש לו די לשלם הן ממון : הן מגוף יקרא חייב וכן רבותי זל ערכו הלשון בין לחוב הכמון בין לחוב הגוף וקראו לזה ולזה חייב **חוג** חק חג על פני מים : פי' סכב : והשם היושב על חוג הארץ פי' שמים יתהלך : בחקו חוג : ושם הכלי שמתארין ומכוננין בו חודה חידתך ונשמעג : אחודה לכס חידה : חוד שיבינו המכנינים דבר אחד מתוך אותו הדבר **חזה** אחזה דעי אף אני : אחוז שמע לי : ונפל ממנו הדגש כתר לי זער ואחוז : והשם באלף נוספת ואחותי באזניכם הכל ענין הגדה : חות יאיר ואת חותיהם : נפרש בשרש חיה **חוז** וינחם אל מחוז חפצם : ענינו כמו מדינו או פלך : או יהיה ענינו גבול : וכתב אאזל מזה ויודעיו לא חזו ימיו כמו לא גבולו : וכן הוא בחוז חפצם גבול וכן בערכי חוז : **חזה** במעלות ובחוחים פי' במצודות או הדומה להם : וכן אכר התרגום ואטמר עבא במערתא וכבר פירשתי חוז עליה ביד שכור : כשושנה בין החוחים בשרש חח **חוט** כחוט השני שפתותיך : ידוע : ותרגום פתיל תכלת חוטא דתכלתא **חול** לא חלתי **חול** לא חלתי : ולא ילדתי : כי חלה גם ילדה ציון : חולי וגוחי : ותרעש הארץ וחינו חלנו : כי חלה לטוב פי' כי חלה בעבור הטוב שהיה לה פדס זה : ור' יונה הכנים זה בענין הוחלת הכית אותם ולא חלו : מלפני אדון חולי ארץ והוא צווי בבקום תיו איתן ופי' מלפני אדון חולי ארץ בלומר משיב המשור כנגד השאלה ואומ' זה שתחולי לפני אדון הוא שהוא אדון על הכל ודין הוא שיחולו הגבראי' מכנו כי הוא אדון על הכל והשיב השאלה על הארץ שהיא כוללת הים והירדן והגבעות וההרים : ויש לפרש חולי מקור והיוד לכנויי והיה דינו מלרע ובא מלעיל מפני כלת ארץ שהיא מלעיל והטע' כאלו הארץ משיבה לשאלה ואמרה חולי וגוסי ורקדי הוא מלפני אדון שיש לו כח ליבש מי הים והירדן כמו שיש לו כח גב' להפוך הצור שהוא יבש לח ויהפכו לאגם מים כי הוא אדון הכל לעשות כל דבר והפכו כחומר ביד היוצר : והפעל הכבד מפניו יחילו עמי : ויחל מאד מהמורי : אם מפני לא תחילו : ולאשה מה תחילין : ויחלו מעט במשא מלך שרים והדגש תמורת יוד יחילו או הוא בענין תחלה ומשרשו כלו עתה יחלו להתרעכו ולהתאונן מעט במשא מלך ושרים : ועוד יתרעמו ויתאוננו יותר כשיהיו בגלות : ואשר הוא עובר לאחר קול ה' יחיל מדבר יחיל ה' מדבר קדש יחילו ודכיו בכל עת : פי' דרכי הרשע יחילו העניים בכל עת ור'

חינוכ יחזקאל ישעיה
חינוכ תלים קהלת
בחקיית חס' ואל
חינוכ

סמאל מלכים
ישעיה יחזקאל

בהגלותך
פושע ירמיה

יחזקאל
דניאל

חינוכ ישעיה
חינוכ משלי
ישעיה שופטים יחזקאל

חינוכ ג'
חינוכ מטות ב'

תלים
ח' וב
סמאל
משלי סיד ב'
ישעיה ב'
ירמיה מיכה יחזקאל
מיכה
ירמיה מ' יס

ינא סמאל ירמי' ישע' הגשע

תלים ג'

יתחטאו פי מכל שברים אחרים יהיו נקיים כשיזכירו גבורת לויתן : ועוד נפרשנו בשרש שבר : וכל כגד
וכל בלי עור וכל מעשה עזים וכל בלי עין תתחטאו : איננו יוצא כאשר חשבו אנשים אלא עומד כמשפט
כל התפעל ולפי שאמר למעלה תתחטאו אתם ושביכם אמר ועם כל כגד וכל מעשה עזים וכל בלי עין תת
תתחטאו כי לא תהיה טהרתכם טהרה עד שיטהרו עיכס נב הכגדים והכלים : זאת תהיה חטאת מצרים
וחטא כל הגוים ענש החטאת שחטאו : ובה חזק כי לא שלם עון האמורי עד הגה : עונש העון **חטב**
ולא יחטבו מן היערים : מחטב עציץ ענין כריתה : והפעול מהכבד מחטבות תכנית היכל : ור
יונה פי בענין אחר חטבות אטון מצרים : כזויות מחושבות כלומר גבוהות ונשאות : ותרנוס האמירך היום
חטבך : ולפי דעתי אין להוציא מהענין הראשון ופי חטבות אטון מצרים שב אל הערש ואמר כי ערשה
בדיו חטבות וכתוקנות במעצד ובמחוגה וכיוצא בהם כהכלים שמתקנין בה המטות וכן כזויות מחוטבו
כי כנהג העולם לבנות זווית הבית אכנים חטבות אבני גזית אעפ' שכל הבית בנויה כאכנים שלכות
הזווית עושים אבני גזית ומחטבו היטב עד שידמו כל אבני הזווית כרוב חטיבותן ביושר כאלו כלם אבן
אחת ודמה הבנות ששוות וישרות בקומתן לזווית **הטם** ותהליתי אחטום לך : דל בעבור
תהליתי אאריך חטבו לך כמו שא' אאריך אפי כי האף והחמה יקרא נב חטם **הטף**
וחטפתם לכם : יארב לחטוף עני : יחטוף עני במשכו ברשתו : ענין חטיפה היא לקיחת הדבר
בכח ובמהירות **חטר** ויצא חטר מגזע ישי : בפי אויל חטר גאווה : תרגום בטה חוטר ופי
חוטר גאווה אומר כי בפי האויל בטה הגאווה שמדבר גאווה וגדולות על האנשים ור
יונה פירש בעבור דברים שידבר האויל יבוא עליו חטר גאווה כלומר שיכוחו מכוח גדולות על דבריו
חזי וארפכשד חי : ויהי כל ימי אדם אשר חי : וחי בהם : ואם בת היא וחיה : וכלת וחי ראויה
להדגש : והתאר חי הוא יודך : חיים כולכם היום : אזי חיים בלעונו : בגד החיים : בים חיים
והשם בלשון רבים מות וחיים : ולא יפרד : וחיים לנעלותיך : ויהיו חי שרה בנפול יוד השרש
חי פרעה : חי נפשך : ויתכן וחי אחיך עכך פעל עבר מזה השרש ובא בדרך פעל והשם עוד אלכנות חיות
הראוי בתשלומי חיות בשקל מלכות פחזות וענין כלם ידוע ואפשר שרש כלם חיה כמו שכתב ר' יהודה :
חיה וחייאת אתה וביתך : וחיתה נפשי : חיו מן האנשים ההם : לא אמות כי אחיה : ה' עליהם יחיו תי
ה' על כל מתיא אמרת לאחאה וקדם כולהון אחייתא רוחי ואחיינתי וקייכנתי : וחי יעקב אשר
לא תחיינה והשם אלכנות חיות : ומשקל אחר ולא ישאירו בחיה : כי למחיה שלחני אלדים לפניכם :
ומשקל אחר חית ידך כיצאת כלומר ערב היה לך כבו המזונות לאדם על כן לא חלית : והתאר כי חיות הגה
וכן חיה כי היא היתה אם כל חי בהתחלף היוד בוו כדי שלא יתערב עם זאת החיה אשר תאכלו : והפעל
הכבד הגה החייה ה' אותי : ואותה החייתי : להחיות רוח שפלים : וכבוד אחר ונפשו לא חיה : החייתם כל
נפשות לכנה תחיינה : בקרב שנים חייהו פי ישראל שהוא פעלך חיה אותו בקרב שני הצרות : ובא
מלת חייהו שלם בלמד הפע' שלא כמנהג כי הוא כתו בשני יודין ואנש' שיהי' שם כמו חייו וכן כגד
כמו גבורתו ויואב יחיה את שאר העיר ופי' יחיה את שאר העיר שסגר יואב שאר העיר בידוד בנהפן הפלח
ועד הסביב ויואב בנה חומת שאר העיר ואמ' בלשון חיות כי העיר ההרוסה כמו בתה וכן היחיו את האבני'
מערכות העפר והמה שרופות : וכן במקום אחר בלשון רפואה כי עלתה ארוכה להוכח ירושלים : ועוד
וירפא את מוצח ה' הודוס : אשר חיו כנשי יבש גלעד : מכשפה לא תהיה לחיות זרע : ולחיותם ברער :
ונקראת הנשמה חיה לפי שהיא חיה לעולם ואיננה כמו הגוף : וכן הנפש הבהמית נקראת נכ' חיה והמתו
חיותו להם : וחיותם בקדשים וחיותו כאור תראה : ועוד בחיים חיותם : ואיש בעונו חיתו : ויש לפרש מזה
וחיותם לדבר הסגיר : ויש בפרשים בהמתם ואמר זה על דבר הכקנה : ובענין הבריות עד חיותם : ויברחו
על השחין וחי : או כי ישוב הכשר החי פי' הבריא : ומחית בשר חי פי' בריאות הכשר החי : לא יק' מכך בשר
מבושל כי אם חי פי' נא : וכן אזי חיים בלעונו : נבלעם כשאויל חיים : כמו חי כמו חרון : ועוד נפרש הפסוק
בשרש סיר : כעת חיה פי' כעת הזאת לשנה הבאה שתהיה חיה וכן כה לחי ליבן החי כלומר לשנה הבאה
שתהיו חיים ותולה החיות בעת ובזמן להתמדת החי' בו : ויש כנרשי' כה לחי לעשי' כי עני חשוב ככת וכן
מה לעני יודע להלך נגד החיים נגד העשירי ואין צרך להוציאו כמשפטו : וית' כה לחי כדון לחיך ברוב
כה יהיה כל ימך : ולדעת רז' שקראו למילדת חיה כמו שאמרו שלשה נאכנין על הבכור אביו ואביו וחיה
יתכן לפרש חיות הגה מילדות כלומר אינן צריכות למילדות אחרות כי הן עצמן מילדות וכן קראו ליוולדת
חיה כמו שאמר והחיה תגעול את הסגדל וזולת זה וטוב הוא לפרש מזה כעת חיה כלומר בעת הזאת תהיה
יוולדת ופי' אחר בן והגה בן לשרה אשתך : אשר נתנו חיתם בארץ החיים ונתתי צבי בארץ חיים : אתה לך
לפני ה' בארצות החיים : פי' בהם ארץ ישראל נקראת ארץ החיים כמו שנקראת ארץ צבי : וכן ארז ארץ

חיוכ
מענת
מטות מלכ
מ'לכ
יחזקא נבנים תליס
משלי תלי
ישעיה
טיפטים תליס תליס
ישעיה משלי
נח בראשית אחרי שמי
ישעיה נהבנת תלי קהל חנה
משלי משלי הי
מקץ שמואל כהר
שמואל
ירמיה לך שלם תלי ישי
ויחי
יחזקא שמואל שמואל נב
ישעיה שמואל
בראשית שמי
יהושע בלק ישעיה תלי מט
יחזקא חכיק
נחם
דברי הימים
עזרא
מלכ
מלכ שוכני משפטי נח תלי
חיוכ ב' יחזקא ב'
תליס יחזקא
ישעיה ב' יחזקא ב'
שמואל תלי תלי תלי
יחזקא שמואל
קהל
שמי
יחזקא ב'
תליס

חנה

חזק

דברא פאר

לחזקו זה

אחז לפי

חזקו אל
יבחרם

חצי זכריה
סמואל מלכי' יסעי' דה'
תלים שלח
ישיעה
סמואל יתרו ירדו' תלים
יסעי' שלח יסעי' מלכים
סמואל עזרא ב' נחום
דה'
ירדא ב'
איוב נארא ישיעה
ירמיה ב'
תלי' שלח ויחי
סמואל מלכים דה'

סמיני יהושע
איכה חיוב
סמות שוטרס וירא
טאר משני
איכה וירא מלנים
סמות מטות
אלב' תשא ישעיה תשא
יקרא עם שמים מלכו
אלב' ב' ישעיה
ס פטים יצא
יקרא
סלח וחזקא
צו שם כי
פקדו המות איוב

לבי חלל בקרבי:

פעל עבר כי חציו פתח באלו אמר בחלל ונפלל חלל: תאר

מילים יחזק
יחזקא חקת פמא ליכא כ'
ליכא ירמיה חוכה
יעלש

במקום פעול כי כולו קמץ: ממותי חלל בלב ימים: או בחלל: והקבוצ ויפלו הללים: חללי חרב
מחללי רעב: והנה חללי חרב: הלמד בשוא לכדו: את חללי בת עמי הלמד בשוא ופתח והחית מעמדת
בנעיא: והמקור ממנו ואומר חללי היא: חלות עם חנות פי' אבר הנביא בהיותו בגלות אמרתי חללי היא
תבותתי והריגתי בארץ הגלות אבל אזכר שנות ימין עליון כלל אזכור השנים שעורר עליון ימינו והוציאם
מגלות מצרים כן יעורר עוד ימינו להוציאנו עוד מהגלות שאנחנו בו: והפעל הכבד ממנו ואתה אדם ולא
אל ביד מחלליך: כמו הורגך: מחללי חרב: והיו ראויים להדגש: ועא' פעל כבד היום החללי
החל וכלה: החל הנגף: אחל תת פחדך: אחל גדלך: ויחל נח: והמשאת החלה ויש מפרשי' מזה ויחלו מעט
ממשא מלך שריס וכבר כתבנוהו בשרש חול: והשם כאשר בתחלה: תחלת חכמה יראת ה' וענין אחר כי
חלל יהודה: וחללו יפעתך: ואחללך מהר אלהים ואבדך: אל תחלל את בתך להזנותה: ובחללו יצועי אביו
אשר נטע כרם ולא חללו פי' שלא עשהו חולין כי קדוש הוא עד שיפדהו: והנפעל אל מקדשי כי נחל: כ
איך יחל: ובחלו מקדשיהם: ונחלת בך לעיני הגוים: אבל ובת איש כהן כי תחל לזנות: לכלתי החל לעיני
הגוים: ייתכן שאלו שניהם מבנין נפעל ובא החית בקמץ קטן והיתה ראויה להפתח או מבנין הפעיל:

יחזקא מטות
בראשית

והתיו והתא ראויה להפתח כמו ולא אחלל את שם קדשי: לא יחל דברו שהם מענין זה ומבנין הפעיל ופי' לא
יחל דברו לא ישים דברו חולין אלא יהיה דברו קיים כמו אם אמר קדש: ושלל כי: כבד פעלו ממנו אז החל
לקרוא בשם ה' ופי' כי בימי אנוש טעו אחר עז וקראוהו בשם ה' ופי' כי אז החלה: ויש מפרשים אותו מענין
תחלה ופי' כי אז החלו בני אדם לקרא שמות הגלולים והעצבים בשם ה' והתאר מזה אשה זונה ותחלה
ויתכן מזה הענין ואתה חלל רשע: או מהענין הראשון ובתי' ואת חייב קטולא רשיעא והשם ולהבדיל בין
הקדש ובין החול והוא דרך חול פי' אעפ' שיצאנו בדרך חול שלא היינו סבורים שנצטרך ללחם קדש: אעפ'
כן קדש היו כלי הנערי' כי בצאתנו טהרנו עצמינו ואם היתה אשה עיוורה עמנו בצאתנו לדרך טהרנו ע'
בדרך בני אדם שדעתם לדרך וקדש הם כלי הנערים ואף כי היום שיהיה עמנו לחם קדש יקדש בכלי נשטר
ובזה שיהיה בקדושה בכלי: ויתן לו הכהן לחם קדש פי' לחמי תודה שיוכל ישראל לאכלו בטהרה כי לא היה
סם לחם אחר כי אם לחם הפנים שלא היה יכול לתת ממנו כי הוא אסור לזרים ונתן לו לחמי תודה וכן כת'
אמר פי' הפסוק ועוד נכתבנו בשרש עצר: וכא' חלילה לך מעשות בדבר הזה: חלילה חי ה': חלילה לי אם
אצדיק אתכם: כלם ענין חלול והוא תמורת הקדושה: ואאל' פי' מזה רוח צפון תחולל גשם פי' תמנע הגשם
והוא בענין חלילה שהוא ענין בניעה וכבר כתבנו אותו בשרש חול: ועא' ושרים בחוללים: והכבד בחלילי'
ושם הכלי ושמחת לכבד בחולל בחליל: ולפניהם תוף וחליל: בחלילים ידמה והוא מכלי זמר ופי' ר' שלמה
זל' שהוא שקורין קרבולש בלעז ונקרא כן לפי שהו חלול וית' צלצל: ועוד פעל כבד אחר ממנו כן הבחול'
אשר גזלו וגם מזה נקרא בחולל יהללו שמו במחול: במחול משחקים ובלשון נקבה מחולה ובסמך במחול'
הנערים: והקבוצ לחול במחולות ובא נח מחלת מחולות תמורת הדגש כי היה ראוי מחלת מחולות בדגש
והבדיל בינם ובין מחלות עבר באבן: ונקר' כן לפי ששוחקין תוכו בחלילים ובא לחול בשבך תחת חוללם
כמו ולבדור את כל זה: ועא' ובמחלות עפר חפירות חלולות תחת העפר כמין מערות: את חלון התיבה
חלוני שקופים אטומים וקדע לו חלוני כמו חלונים: הספים והחלונים האטומות: והקבוצ בלשון נקבות
בהחלונות האלה: משניה מן החלונות: והחלונות מכסות וידוע הוא **חלא** כיור אשר חלאתה
בה: וחלאתה לא יצאה מכנה הראשון רפה והוא והשני במפיק פי' זוהמתה **חלב** יין וחלב
ולכן שנים מחלב: בהלב אמו: והמה ישתו חלבך: וינקת חלב גוים ידוע כל חלב וכל דם וחלב
גבר וחלב כריפה בחמש נקודות: והקבוצ על אשי החלבים: ונכון הוא שיהיה מבכורות צאנו ומחלבים שם
תאר כתרנו ומשכניהן ויאמר לשמן חלב כפלס מלך עכד שהם שמות תאר ידוע: ועל דרך השאלה כמו
שהחלב מבחר הכשר קראו למבחר כל דבר חלב: כל חלב תירוש ויצהר: ואכלו את חלב הארץ: עם חלב
כליות הטה: חלבנה כס שריחו רע והוא שרף אילן, הנמצא בערי יון והוא כמו דבש שחר ובערבי מיעה
בין חלבון תרגם יונתן בחמר חדת מבשל: **חלד** ממתים כחלד בשש נקודות: באנשי הזמן:
וחלדי באין נגדך זכני: זכר אני מה חלד כלומר מה זכני האזינו כל יושבי חלד אנשי
הזמן: ומצהרים יקום חלד פי' זכנך יקום, ויאור יותר מצהרים: החלד והעכבר: הוא הנקרא חולדה בדברי
דזל שקורים לו בלעז מושתילא **חלה** כי חלה ויחזק על כן לא חלית ופרטנו הפסוק בשרש חיה
ואת החולה לא רפאתם: כי חולת אהבה: ואין חולה מכס עלי: וחללא אסא: כחוב באלף ובסגול
בעליתו אשר בשומרון ויחל ויחלה בשקל ויעש וקמצות היוד מפני האתנח: והשם וידוע חולי גם כל חלי

ישיבה נח

מלכיס ירמיה יחזקא
יחזקא שיר יחזקא כ'
יחזקא ישיבה
יחזקא ישיבה
יחזקא ישיבה

מלכיס ירמיה יחזקא

יחזקא ישיבה

יחזקא ישיבה

יחזקא ישיבה

יחזקא ישיבה

יחזקא ישיבה

יחזקא ישיבה

יחזקא ישיבה

יחזקא ישיבה

יחזקא ישיבה

יחזקא ישיבה

יחזקא ישיבה

יחזקא ישיבה

יחזקא ישיבה

יחזקא ישיבה

יחזקא ישיבה

יחזקא ישיבה

יחזקא ישיבה

יחזקא ישיבה

יחזקא ישיבה

יחזקא ישיבה

יחזקא ישיבה

יחזקא ישיבה

יחזקא ישיבה

הַקְהֵלֶתְקִרְחָנוּ

צו

צו

צו

זכריה ישיה שמואל
 שוכני משלי תלמי
 תלמי כ
 חיי כ
 ויטלח חסות
 חסות כ
 שמואל
 יציעה

וחתה משלי יהושע מלכי יהו
 הישג חייב לך לך שמואל
 וימי יהושע ישיה
 עמוס יהושע דה
 דכריה מים ד
 לך לך חייב ברכה דה
 שמואל רות
 עמ ס ויה תלמי משלי תלמי
 נשי תלמי ירמיה
 ישיה
 תלמי תלמי דה
 משלי כ חייב
 תלמי כ חייב
 דכריה משלי ישיה תלמי
 דכריה ירמיה תלמי
 דכריה
 ישיה שמואל
 חייב כח
 ישיה
 יושלח

בשלח קהלת ישיה
 ישיה כ
 חייב ישיה
 תלמי יהושע
 חייב
 שמואל כ חייב
 ויכ
 קהלת יהושע ישיה
 חייב כ
 שיר ישיה תלמי
 בחוק ישיה
 חייב תלמי

שלוש אלו בהכרת אלו: והלכש אוהד מחלצות: המחלצות והמעטפות: וקח לך את חלוצתו: ויקח את
 חלוצתם: ובענין הזה כמו כן בענין ההצלה: צדיק מצרה נחלץ כלומר נפרד וכו' מהצרה: למען יחלצון
 ידידיך: והפעל הכבד נאחלצה צוררי ריקם: חלצה נפשי: וחלצני כי חפץ בי: ופי' ואחלצה צורדי אבל
 אחלצם כלומר אם היתי גונל שולמי רע אבל היתי מציל אותו אעפ' שהוא צוררי בחנם: אזור נא כגבר
 חלציד: כחלציד צאו: הם הבתנים: והפעל כמנו ועבר לכם כל חלוצ: חגור כלי מלחמה בחלצים: והנפעל
 נחלץ חושים: החלצו מאתכם: ואין החלצו יוצא כאשר כתב ד' יונה אבל הוא כאלו אכר החלצו כקצתנם
 האנשים והגבורים ככם ויהיו על מדין: ויתכן לפרש מזה וקח לך את חלוצתו אמר קח לך אחו' וצדעדים
 החולכים עמו שישוכ עמך ואם תירא ממנו קח לך את כלי מלחמתו וגם אתה לא תהרגנו: אבל ועצמותיך
 יחליץ ענינו ידשן על דרך ושמעיה טובה תדשן עצם ובענין הזה אמרו ד' זל העובר לפני התיבה ביום טוב
 של ראש השנה אומר והחלצנו ה' לדינו כלומר השביענו ודשנו כמצותיך או הניחנו כי כן פרשוהו לשון
 מנוחה: ואמ' כי בארבע לשונות נשתמשו בלשון הזה ישלף ישוב יזין: ישלף וחלצת נעלו: ישוב
 חלצני ה' יזין חלוצי תעברו: יניח ועצמותיך יחליץ ה' מה דא' אמ' דא' והחלצנו

חלק

אשר חלק ה' אלדיו: יחלק נחלה: ויחלקו את הארץ: תחלקו את השדה: חלקיכם: והפעל העומ
 חלק לכם: ונפעל איזה הדרך יחלק אור: ויחלק עליהם לילה כלומר כי כחצ' חלילה השיגם: והכבד ויחלק
 לכל העם: א' לקם ביעקב: ויחלקו להם את הארץ לעבר בה: ושלח נזכר פועל או חולק עד שלל ברכה:
 ואדמתך בחבל תחלק: וההתפעל התחלקו אותה לשבעה חלקים פי' התחלקו בה: והשם המחלוקת האחת:
 ועל מחלקתו כי לא פטר יהוידע את המחלוקת: לכל דבר המחלוקת הבאה והיוצאת במחלוקותם לשכניה'
 ומי' וחלק האנשים בחמש נקודות: חלקי ה' אברהם נפשי: וכא' חלקת מחוקק: ומשקל אחר וחלקת בית אב
 כלם ענין ידוע: ומה נקראת אחזת השדות חלקה לפי שזו חלק אחד וזו חלק אחר החלקה אשר לי: חלקת
 השדה: ואכלה את החלק: בחלק יורעל: ועא' חלקו מהבאות פיו והכבד אברהם החליקה: לשונם יחליקון
 גבר בחליק: כי החליק אליו בעיניו: לחליק משם בתוך העם משפטו להחליקם ענין השמטה שהוא קרוב
 לענין חלקלקות דל שהיה רוצה להיות נשכט משם: בחליק פטיש ויש לפרש לחליק משם בתוך העם כהענין
 הראשו': והתאראיש חלק: ובקסם חלק: כן הדר החל': שלא היו בו אילנות: וית' מהענין הראשו' טורא פליג
 וחלק כשמן חכה והשם בחלק שפתייה תדיחנו: וכן לחלק יגיד רעים: והנני עתיד לפרשו בשרשרתם
 ומשקל אחר על חלקת צואריו: בחלקת לשון נכריה: דברו לנו חלקות: בחלקות תשית לבו ובדגש יחניף
 בחלקות: ובכחפל העין והלמד והיה דרכם להם בחלקלקות באנלה: יהיה דרכם חשן וחלקלקות והחזיק
 מלכות בחלקלקות כלם ענין רכות וחליקות: וכן בעני' הדברים ברוך ופתוי הלשון והתרמית: ומה נקראו
 אבני הנחל בחלקי נחל חלקד: וכא' חמשה חלוקי אבנים כן הנחל לפי שהם חלקים ובלע' קורולש
 וגבר ימות ויחלש פועל עומד ופי' זכבר חלש כי קודם שימות יחלה: והעובר ויחלש יהושע
 כלומר שברם ורצצם: וכן חולש על גוים: וכמלת על בנוספת כי יכשר הענין בלתי בלת על:

חלש

והתארא חלש יאמר נכור אני: והשם אין קול ענות חלושה: ונחל פי' חולש על גוים בענין גורל כלום כפיל
 גורלו עליהם כמו שאמרו מטילין חלשי על הקדשים ביום טוב אבל לא על הבנות ואמרו כאי בשמע דהאי
 חלשים לישנא דפוריא הוא דכתיב חולש על גוים:

חכם

ראיתי אור כלרע: אף ידם ויאמר האח: ויקח כהם
 וחם להם וחם להם בשרם: והמקור בתשלומו ושרש רתמים לחכם: אין גדלת לחכם כפולם לשכב את בת
 יעקב: והתארא הם לבי בקרבי: זה לחכמו חם ויתכן להיותם לבי בקרבי פעל עבר לפי שהוא פתח אבל
 לחכמו הם תאר כי הוא קמוץ והמסור עליו לית קבץ וכל שום בר נש ליה כוונה: והקבוץ אשר בגדיך חמי'
 ומא' לשום לחם הם כפולם מעוז לתום: המכליג שד על עז: והשם קד וחם: לבוש ואין לחוס לו: בחמו נדעכו
 נמקומם: ויתכן כן השרש הזה וכל שח חוס שפי' שחור כי השחרות מפני החמימות הוא והשרק תחת חלם:
 והנפעל איך יחם: כלם יחמו: הגהמים באלים בפלם במארה אתם נארים או הוא בשרש יחם: והפעל הכבד
 ועל עפר תחנם פי' תחכם ביציה: והתפעל ומנו כבשי יתחכם: ומה הענין נקראת השכש חכה: ברה
 בחכה: כאור החכה אבל ואין נסתר מחמתו הוא שם החמימות: ויתכן לפרש כי כן השרש הזה והענין הזה
 והכרתי את חכמיכם והגון נוסף ונקראו כן לפי שעשו אותם עובדי השמש
 יאכל: והפילו האלף ואמרו ברחוק הליכי בחמה: והקבוץ חלקו מחכמות פי'
 חכם במק' צרי והגבון מחכמות ופי' חלקו יותר מחכמות אמרי פיו או תהיה חכם נוספת לא לשימוש וקרא
 דברי פיו מחכמות לפי שהם חלקים ודעה לומר מאד חלקו מחכמות פיו והם הדברים ואעפ' שהיה כם השגי'
 כם חכמות ראויה להיות בשוא מפני הכביכות אל פיו נשארה בקמץ שלא לחטף על הא'

חכר

כוסע קהל

מבא ישעיה
דה מלך בשלח
דה
דה כצבים ירמיה
דניא ישעיה ירמיה

ישעיה
עזק
ירמיה כ' חזק
שמא כ' מכה
ישעיה שמא
צבי ישעיה שמא תשא
מלכי מלך השע
פיר מלכים

פיליס כ'
תיליס
תיליס
ינג נישכ ראה נישכ
ירמיה

פמא ירמיה
חזק
ישעיה חזק

תצה
פיר חזק שמאל חזק
ישעיה כ' ת' יס
חילי וישלח כחוקות וישלח
תיליס
יש יס ח' מקן ינג
סופטים כ'
מלכים קרח
חזק ישעיה סופטים חזק
חזק תיליס משל
תיליס

עזר
סופטים
האשע
מכה תצה
מאריע

וכל מכה יורא אפרים את חליו וחליו וקצף וכתב ר' יונה כי וו וחליו וקצף נוספת כמו וו בנו בעור וחיותו
ארץ ואין צורך רק פי' כששמעו או' כי הסכל והוא מי שריבה דאגתו על ממונו לא יתנה ממנו ולא ישכח
בו אלא יכעוס הרבה וחליו הוא הכעס והקצף והקבון וחלואים רעים ונאמנים: וכן אכן חליו הוא נשא:
והוא חסר יוד הרבים: ומא' במחלה מעיד: רוח איש יכלכל מחליו: וכלשון נקבה כל המחלה אשר
אשר שמת במצרים: וכא' כי עזבו אותו במחליו: ומשקל א' בא בו האלף תמורת הא למד הפעל ובא על
דרך בעלי האלף וימת בתחלואים רעים: ואת תחלואיה: והתאר במשקל הזה תחלואי רעב: והנפעל נהיית
ונחלית החית בשוא וסגול: נד קציר ביום נחלה בשוא ופתח תחת החית: ופי' ביום מכה נחלה כמו נחלה מ
מכתך: ואמר על המכה נפעלת ואעפ' שהיא פועלת כי האדם הוא הנחלה והמכה הוא המחלה על הסבה ה
השנית כי הסבה הראשונה מביאה אותה: אעפ' כרוב החליו אשר במכה ההיא היא נפעלת א' החליו ההם
כל' מלאה מהם: וכן כי בלח ונהרצה כי נהרצה ונעשתה כליון חרוץ כי בלה אך נבילה על זה הדרך: ויש
אומרים כי המלות האלה אינם נפעלים כי אם שמות בתוספת נון נחלו ולא יועילו: ולא נחלו על שבר יוסף:
נחלה מכות: נחלה מכתך: מכה נחלה: ואת הנחלות לא חזקתם בשוא לבדו: וההתפעל ויצר לאמנון
להתחלות: שכב על משכבך והתחל: הראה עצמך שאתה חולה: והפעל הכבד גם אני החלתי הכותך: וה
חפץ רבאו החלי נקרא בבעלי האלף: ונפלה אלף בהמכתב: ושלא נזכר פעלו כמנו כי החליתי: וכבד אחר
אשר חלה ה' בה: ושלא נזכר פועלו כמנו גם אתה חלית כמנו: ועא' חלית: ויחל משה את פני
ה' אלדיו: אחלי אדוני: כתבנו בשרש' אחל: ועא' חלית: ותעד נזמה וחלית: ובתסודת ה' באלף: כמו
חלואים: ויחלטו המכנו: תרגום לצמיתות לחליטין: ותוכן הכלה ויחלטוה ממנו כל' חלט

חטפו האכידה
מכנו שאם אחי הוא והכ מהרו וכאלו חטפו הדבר כמנו ואמ' אחיך בן הדד
והגבון כי מלת הממנו שבה למלת ינחשו האנשים ינחשו אב כמנו ישמעו דבר טוב וכששמעו אחי הוא
מהרו ואמרו אחיך בן הדד: חלד
והעני יקרא חלד: וכת' אא'ל
אבל ונפל כעצוביו חילבאים
הגבאים והעניים:
הלזה: והפעל הכבד אשר
אמרם להם שישאלו בחלום כמו אילו שעושים שאילת חלום כמו שאמר בשאול ולא ענני עוד גם ביד ה
הגבאים גם בחלומות: ואפשר ש' מענין זה שמעיה הגלמי לפי שהיה חולם חלומות והיה כתפאר שהיה
חולם חלומות נבואה והיה מבטיח ישראל על שקד: ועא' יחלמו בניהם ירכו בכר והפעל הכבד והחלימי
והחייני ענין בריאות: וכן בדברי' ד' עת' חלום עתים שוטה: בריד חלמות הוא אודם הביצה: וכן בדברי
ד' חלבון מבחון וחלמון מבפנים ונקרא כן לפי שהוא מאכל בריא: והנשיא הרופא ר' יצחק בן בבשת פי'
בריד חלמו ברוק הבריאות כי רוק הבריא אין בו טעם אבל החולה יש טעם ברוקו כאחת בארבע הכרות
אשר תגבר עליו: ולשם שבו ואחלמה: נקרא בערבי אל חלמה והיא אכן כל מי שהיא באצבעו לעור' יראה
חלומות: חלף חלף לו חלפו עס אניות אבה: וחלפת כשם והלאה: וחלף אכן
לחלף: חלפו חק כלם ענין עבר: בבקר יציץ וחלף בבקר כחציר יחלף:

חלף
לחלף: חלפו חק כלם ענין עבר: בבקר יציץ וחלף בבקר כחציר יחלף:
והפעל הכבד והחליו שאלות יכס לא יחליפנו ולא יכיר: ותחליף את משכורת: כלבוש תחליפם ויחלופו
:אם יכרת ועוד יחליף: כל' יחליף וינקותיו: וקשתי בידי תחליף פי' החזק התקף שלי תחליף ותחדש לי
בבדוי: וקוי' ה' יחליפו כח: וארזים נחריף: וכבד אחר ויחליף שכלותיו: והשם חליפות שכלות: ושלישם
חליפות בגדים ויתן החליפות לכגידו: וחידה כלם ענין התחדשות התבונה: וכא' דבר בבקום ז' לתו עשרת
אלפים בהדש חליפות פי' שהיו בתחדשים שהיו הורכב אליו ובאים אליו: חלף עבודתכם בשש נקדות תרג'
תחת חלף: ועא' קרוב לזה אם יחלוף ויסגיר: כליל יחלף: ומחצה וחלפה רקתו: תחלפהו קשת נהושה ו
והשם עד בוא חליפתי: אשר אין חליפות למו וכמשקל אחר כל בני חלוף: כל אילו ענין ברייתו: ונקראו
בני העולם בני' חלוף לפי שתבואם הביתה והכריתם מן העולם: ואא'ל פי' מזה כחציר יחלף אמר ודכתם
סינח יהיו לבקר כחציר יחלף כל' אם הם גלילה אינם בבקר כי כחציר יחלף והוא בודד פי' יכרת: ואם
בבקר יציץ וחלף כמו ועוד יחליף לערב יבולל ויבש: וכו' נקראו הכנינים מחלפים השעה ועשרים לפי
שהם כודתים: את ע' בע מחלפות ראשי הם תלתלי השער פלוטש בלע' ונקראו בן לפי שהם דומים לכנינים
או נקראו בן שיבואם חלף ותבונה בהתלבנס לעת השיבה: חלץ
בהם: והפעל העובר גם תנין חלצו: הוציאו שדיהן וגלו אותן
תשלף בעלו והסיריהו: והכבד וחלצו את האבנים יסירות וינתקום ממקומם וכן נקראו חליפות הבגדים לפי

חלץ
להניק גוריהן: וחלצה בעלו:
חלץ
להניק גוריהן: וחלצה בעלו:

וכן במשקל אחד חמור חמדותים: ואפשר שיהיה כן חמור לחם או יהיה חמור גרם: והוא חסר ופי' חמור
 נושא לחם ופי' המור גרם חמור חזק ובעל גרמים: אחבשה לי חמור וארכב עליה: אמר עליה אולי היתה נ
 נקבה או אמר עליה על ענין בהמה: עד היות ראש המור כשמונים כסף במשמעו: וכן תי' ריש חמור: ויש
 בפרשים אותו כמו מעשר החמר: איל וצבי ויחמור: כתב ר' יונה כי כן קורין אותו בלשון ערבי והוא חיה
 דומה לעז גדול: **חמש** חמשים וחמשים: את חמשיך: חמשים שלך: והפעל מזה השרש בענין
 והחשבון הנדול שר
 החשבון הקטן וחמושים עלו בני ישראל פי' חגורי חומש בכלי זין הוא הצלע החמישית. וכן פי' ר' זל ויבהו
 באחרי החנית אל החמש אמר ר' יוחנן בדופן חמישית מקום שמרה וכבד תלויין בו ויש מפרשים וחמושים
 שזיה כל אחד מהם נושא חמשה כלי זין והראשון נכון: והפעל הכבד וחמש את ארץ מצרים כלומר יקח
 את החמישית: והשם האיל מזוהות חמישית פי' טהיו המזוהו והאיל שהוא המשקוף חמש צלעות זה חוץ לזה
 וזה כונס מזה כמו שעושין היום בפתחים המצוירים: וית' אילוהי וספוחי מטקסין מענין וחמושים עלו בני
 ישראל שהוא ענין הזירוז והטיקוס: וחמישיתו יוסף עליו פי' ר' זל חומשיה מלבר והוא חמישית הקדן ומה
 שאמר וחמישיתו דרשו בו ר' זל לרבות הרבה חמישיות על קרן אחד אעפ"ש על דרך הדקדוק היה ראוי
 להיות חמישיתו הנה מצאנו כמוהו בקבין הזכרים לבד ואחותיך סדום ובנותיה בלאית ברב עצתיך. או
 יהיה חמישיתו בלשון זכרים: **חמת** ויכלו המים מן החמת כשש נקודות: ויש ספרים בחמש
 וחמת מים כפתח הכס הוא נאר: ומזה חמת מיין: כספח חמתך והוא משק אח' ור' יונה הכניסו
 בענין חמת תנינים יינם: אשר חמתם שותה רוחי: **חנן** וחנותי את אשר אחן: אולי יחנן ה' צבאות
 שארית יוסף: וחנותי לבני בטני ופי' הפסוק רוחי
 לבני בטני: כי חנני אלדים: אשר חנן אלדים את עבדך: ותורתך חנני: חנונו אותם: חלו נא פני אל ויחננו
 אלדים יחנך בני: חנן יחנך לקול זעקך היו ראויים להיות יחנך החית בקמץ והגון דנושה אך
 הקלו בהם כמנהג: וחנקור בתשלומי ולכן יחכה ה' לחנכם לחנן כפלס לשכב את בת יעקב: אין גחלת
 לחכם: והמקור במא השבח חנות אל חנות כפלס חלות כן ואומר חלתי היא: והשם ויתן ה' את חן העסו
 ויתן חנו: ומזה השרש והענין וחן ערכו: ובא בחרק והוא כמו בצרי וכן מן ומין כן ובין נר וניר רש וריש
 אן ואין ופי' הפסוק לא אחריש גבורותיו אם יוכל להלחם אתו ולא אחריש חן ערך מלחמתו כלו אם יהיה
 גבור ויערך מלחמה עמו אודה לו גבורותיו וימצא חן לפני בערך מלחמתו: ומא בתשלומי אשר לא אתן ל
 רכס חגיגה: ומא לבלתי היות להם תחנה: היתה תחנה מאת ה' אלדינו: ומא תחנונים ידבר רש: ובתחנונים
 אובילים: רוח חן ותחנונים: קול תחנוני: ובלשון נקבות תחנונות והקשיבה בקול תחנונותי: והנפעל מה נ
 נחנת בבא לך חכלים עקרו נחנת: והתפעל ואתחנן אל ה': בהתחננו אלינו: והפעל הכבד כי יחנן קולו
 אל תאמן בו פי' ישא קולו בדרך תחינה: חנני ה' והיה ראוי להדגש: וכן כי עת לחננה ראוי לחננה החית
 בפתח והגון בדגש: ופעל כבד אחר ומחונן עניים אשריו: ואשר לא נזכר פועלו יוחן רשע כל למד צדק כ
 כל ענין חן: אבל המבין יוכל להפריש מעט בין כל אחד ואחד לפי מקומו כי פי' וחנותי את אשר אחון
 אתן חני וכן חנני אלדים: חלו נא פני אל ויחננו: חנן יחנך: ובתחנונים אובילים: והדומים להם: ואעפ"ש פי'
 קרוב לענין חמלה וכן חנן אלדים את עבדך: חנונו אותם: פי' קרוב לעני' מתנה וכן ואתחנן: בהתחננו אלינו
 : כי יחנן קולו פי' קרוב לענין תפלה ובקשה כי פי' חנונו אותם חנו אותנו מהם ופי' אשר חנן אלדים את ע
 עבדך כלומר כי בהם בילדים חנן אלדים את עבדך ופי' ואתחנן בקשתי מלפניו שיחנני וכן בהתחננו אלינו
 וכן את כל התפלה ויתחנה האת מפיל אני תחינתי לפני המלך: והדומים להם וכולם נכנסים בענין אחד
 למבין: ופי' מה נחנת בבא לך חכלים כלומר מה חן נשאר לך בכל אשר בבית וקבית בארזים בבא לך חכלי'
 ותכן המלה מה נחנת ובא חסר על דרך השלם: ויצאה חנם המס נוספת כמס ריקס ופי' ותצא בחן מאין כ
 כסף כלומר כיון שיוצאה מאין כסף כאלו יוצאת בחן שכצאה בעיני אדניה וכן כל חנם שבמקרא יתפרש
 כמו חן: **חנה** קרית חנה דוד: וחנתי בדור עליך: וחנתי לביתי מצבה: ויחן שם ישראל: פזר
 עצמות חונך פי' חונה עליך כמו בני יצאוני יצאו במני לא יגור רע לא יגור עמך והדומים להם
 : וחנה על העיר ולכדה: כולם פעלים עובדים: ופירוש וחנתי בדור עליך וחנתי בכדור

סופטים שמא
 שמא
 מלכים
 יחזקאל ראה
 יבש שמא
 מלכים
 כשלם
 שמא
 מקץ
 יחזקאל
 נשא
 נירא
 הנשע חכקוק
 ליוכ תשא
 וישלם: תילי' סופטי' מלא
 מקץ יעציה
 יעציה
 יעש' תילי' כ'כא
 נ שכ לינכ
 ירמי'
 יחננע עזרא משלי יקמיה
 זכריה תילי' כ'
 ירמי' אלהי' מקץ משלי
 תילי' כ'
 משלי יעציה
 תשא
 תילי' מלכ' יעש' ירמיה
 וישלם סופטי' מקץ
 משלי סופטים וישלם
 מקץ
 מ כ' ס ירמיה
 ירמיה
 מ. שטיס
 וישלם זכריה יעזר
 תילי' כ'
 שמאל

משלי מיכה תפא יתרו
תולדות עזרא דניאל
ד' דניאל

יחזקאל מיכה ב'
תולדות ישיע ירמיה שמואל
יחזקאל עמוס יסעיה שיר
צדקיהו יחזקאל יחזקאל
יחזקאל

שמואל שיר הנביא
יחזקאל
שמואל
ירמיה
יחזקאל
יחזקאל
שמואל

במקומות דה'
יחזקאל

איוז משלי
איוז
איוז ירמיה
איוז
איוז
איוז
איוז
איוז

איוז
איוז
איוז
איוז
איוז
איוז
איוז
איוז

איוז
איוז
איוז
איוז
איוז
איוז
איוז
איוז

חמד רשע מצוד: וחמדו שדות וגזלו: ולא יחמד איש את ארצו: לא תחמוד בית רעך: את בגדי עטו בנה
הגדול החמודות כלומר בגדים חשובים ונחמדים: חמודות כזהב: כי חמודות אתה כלומר איש חמודות
ול בעל המעלות הגדולות והמדות הטובות: והשם במשקל זה וכלי חמודות: להם חזקות: לחם חשוב
ונחמד ורבי הוי' זל' פי' לחם חס ודומה לו בדברי רבותינו זל' נפלה לאור ונחמדו בני מעיה כלו' נתחבמו וכן
פי' חס לחם חמודות שאמ' כאי לחם חמודות אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר' שילת משכיה דרב אפי'
נחבא חמימא דחייטי בזיתי לא אכלי: והשם מחמד עיניך: נתנו מחמדיהם: ומשקל א' כל מחמדיה: ומכלי
מס' חסדות ותמס כעש חמודו והקבוץ וחמודיהם כל יועילו: וכא' ארץ חמדה: ולמי כל חמדת ישראל
ומשקל אחר בחורי חמד: ברמי חמד: על שדי חמד: בשש נקדות והפעל הכבד בעלו חמדותי וישבתי: וה
והנפעל נחמד למראה: הנחמדי מזהב: הנה חכיד בפלס אחיד מן אחת: והיא שלחה אל
חמיה: בלה בחמותה: והנפרד מהם לא
זה הלשון אלא על קאשה: וכן איננו נופל לשון חותן וחוננת כי אם אל הא' אבל במשנה מצאנו לשון חס
גם אל האיש באכרס האוכל חמיו האוכל אצל חמותו: חומה היו עלינו: אני חוכה: עד רדת חומותיך
וקראת ישועה חומותיך: חמה אין לי אכתב בשרש יחם כי הוא שרשו לפי דעתי:

חמה

חמיה: בלה בחמותה: והנפרד מהם לא
זה הלשון אלא על קאשה: וכן איננו נופל לשון חותן וחוננת כי אם אל הא' אבל במשנה מצאנו לשון חס
גם אל האיש באכרס האוכל חמיו האוכל אצל חמותו: חומה היו עלינו: אני חוכה: עד רדת חומותיך
וקראת ישועה חומותיך: חמה אין לי אכתב בשרש יחם כי הוא שרשו לפי דעתי:

חמט

החמט והתנשמת שרץ במימי השרצים, ופרשו בו שהוא שקורין לו בלעז לימכא ויש מי שפי'
כי הוא הנקרא בלעז ברבן: ועל אשר לא חמל: כי מי יחמל עליך ירושלם: לא תחמול
ולא תבכה עליו: ואל תחמלו
אל בחוריה: אל תחמלו אל חץ: לחמלה עליך: במקור ופא הבעל
כשרק: ובא במשקל הזה מקור, לאחר מלש בצק עד חמצתו: והשם בחמלת ה' עליו: וכא' מחמל נפשם: ויש
מפרשים ויחמל הבל' על מפיבושת: וישבחו: וכן וחמלתי עליכם כאשר יחמול איש על בנו: ואין צורך
להוציאם מענין חמלה כי פי' ויחמול שלא לקחו עם האחרים: או כמו שפי' רז"ל שבקש עליו רחמים שלא י
ילקטנו הארון וכן וחמלתי וכן כאשר יחמל מבוארים הם בענין חמלה: והכרת את
חמניכם: והחמנים אשר למעלה מהם נדע: ידמה כי הם עצים כמו אשרים
חמס מענין חמה כאשר כתבתי: חמס תורתי: כי אחר שאנחנו מקיימים אותה באילו גזלוה
והסירה ממקומה: וכן כת' ר' יונה
בי ענין החמס בלשון ערבי הסרת הדבר ממקומו:

חמל

חמל: כי מי יחמל עליך ירושלם: לא תחמול
ולא תבכה עליו: ואל תחמלו
אל בחוריה: אל תחמלו אל חץ: לחמלה עליך: במקור ופא הבעל
כשרק: ובא במשקל הזה מקור, לאחר מלש בצק עד חמצתו: והשם בחמלת ה' עליו: וכא' מחמל נפשם: ויש
מפרשים ויחמל הבל' על מפיבושת: וישבחו: וכן וחמלתי עליכם כאשר יחמול איש על בנו: ואין צורך
להוציאם מענין חמלה כי פי' ויחמול שלא לקחו עם האחרים: או כמו שפי' רז"ל שבקש עליו רחמים שלא י
ילקטנו הארון וכן וחמלתי וכן כאשר יחמל מבוארים הם בענין חמלה: והכרת את
חמניכם: והחמנים אשר למעלה מהם נדע: ידמה כי הם עצים כמו אשרים
חמס מענין חמה כאשר כתבתי: חמס תורתי: כי אחר שאנחנו מקיימים אותה באילו גזלוה
והסירה ממקומה: וכן כת' ר' יונה
בי ענין החמס בלשון ערבי הסרת הדבר ממקומו:

חמס

חמס מענין חמה כאשר כתבתי: חמס תורתי: כי אחר שאנחנו מקיימים אותה באילו גזלוה
והסירה ממקומה: וכן כת' ר' יונה
בי ענין החמס בלשון ערבי הסרת הדבר ממקומו:

חמס מענין חמה כאשר כתבתי: חמס תורתי: כי אחר שאנחנו מקיימים אותה באילו גזלוה
והסירה ממקומה: וכן כת' ר' יונה
בי ענין החמס בלשון ערבי הסרת הדבר ממקומו:

חמץ

חמץ: כי לא חמץ פועל עבר: פרס יחמץ: מלוש בצק עד חמצתו במקור
תאפינה תאר: והשם כל בחמצת לא תאכלו: ואפשר שיהיה מחמצת
שם תאר לעריסה ענינם ידוע: ורז"ל פי' מזה אשרו המוץ כלל המחמץ הדין שלא ידון כיד אלא אחר עיון

הרבה וכן אמרו אשרי דין שמחמץ את דינו כלל אמרו אשרי: חמץ יין וחמץ שכר ידוע: והרפת' ממנו
בדרך ההשאלה כי יתחמץ לבבי בענין כעס: וחמץ יין וחמץ ענין אחד הוא כי הבצק כשהוא חמץ יותר מ
מדאי פעמו טעם חמץ: בליל חמץ יאכלו פי' ר' יונה נקי וטוב ודמהו בלשון הערב שאמר לספוא הבהמה
הנקי והטוב חמצה בנקודה על הצד ותי' בליל פטים: אשרו חמוץ תאר לעשוק: מכף מעול וחומץ עושק
והוא כמו חומס בכבד וכן השביטים בכבד בענין ושכצת בצד: ויש לפרש מזה וקטר בחמץ תודה ותרנ'
יונתן ומגבן מן אנים תודתא: ורועה זוללים יכלים אביו תרגם ודמחבר לזלילי בחמץ אביו: חמוץ בגדים
אדום לפי ענין הפסוק: חמק עבר: סבב: עד מתי תתחבקי: תסבבי: והשם חמוקי יריבך
סבובי יריבך ואמר זה על
חמרא וכנה הפעל ממנו עליו עצמו לומר שאדום היין
במקומות דמה אותו לדם ודם ענב' תשתה חמר: וכן אמר כרם חמר לרוב חשיבות ואדמימות היין ממנו
ואדום בלשון ערב' אחאבר: וחמר בשש נקדות: ועא ותחמרה בחמר טיט שעושין כסיד וכחול לכנות מ
ממנו ולטוח בו: ויש אומרים שהוא כמין זפת: והחמר היה להם לחמר זה הפך זה: זה טיט סיד: וזה טיט
עפר: והחמר הוא טיט סיד כן הנרא' כי לעכת אבן בספור וזה כשיהיו שניהם בספור אחד: תתהפך בחמר
חותם: אנחנו החמר: טיט עפר: וכן באר' חמר: והפעל ממנו יחמו יחמרו מימיו: יעברו כי המים העכורים
הם כטיט: וכן בהכפל העין והלמד פני חמרמרו בני בני: מעי חמרמרו: נעברו: חמר שעורים: בעטר
החומר: כור: והוא עטר אפות שהם שרשים סאה: חומר מים רבים נד וצבור: וכן חמרים חמרים: וכן

חמק

חמק עבר: סבב: עד מתי תתחבקי: תסבבי: והשם חמוקי יריבך
סבובי יריבך ואמר זה על
חמרא וכנה הפעל ממנו עליו עצמו לומר שאדום היין
במקומות דמה אותו לדם ודם ענב' תשתה חמר: וכן אמר כרם חמר לרוב חשיבות ואדמימות היין ממנו
ואדום בלשון ערב' אחאבר: וחמר בשש נקדות: ועא ותחמרה בחמר טיט שעושין כסיד וכחול לכנות מ
ממנו ולטוח בו: ויש אומרים שהוא כמין זפת: והחמר היה להם לחמר זה הפך זה: זה טיט סיד: וזה טיט
עפר: והחמר הוא טיט סיד כן הנרא' כי לעכת אבן בספור וזה כשיהיו שניהם בספור אחד: תתהפך בחמר
חותם: אנחנו החמר: טיט עפר: וכן באר' חמר: והפעל ממנו יחמו יחמרו מימיו: יעברו כי המים העכורים
הם כטיט: וכן בהכפל העין והלמד פני חמרמרו בני בני: מעי חמרמרו: נעברו: חמר שעורים: בעטר
החומר: כור: והוא עטר אפות שהם שרשים סאה: חומר מים רבים נד וצבור: וכן חמרים חמרים: וכן

חמר

חמר: כי לא חמץ פועל עבר: פרס יחמץ: מלוש בצק עד חמצתו במקור
תאפינה תאר: והשם כל בחמצת לא תאכלו: ואפשר שיהיה מחמצת
שם תאר לעריסה ענינם ידוע: ורז"ל פי' מזה אשרו המוץ כלל המחמץ הדין שלא ידון כיד אלא אחר עיון
הרבה וכן אמרו אשרי דין שמחמץ את דינו כלל אמרו אשרי: חמץ יין וחמץ שכר ידוע: והרפת' ממנו
בדרך ההשאלה כי יתחמץ לבבי בענין כעס: וחמץ יין וחמץ ענין אחד הוא כי הבצק כשהוא חמץ יותר מ
מדאי פעמו טעם חמץ: בליל חמץ יאכלו פי' ר' יונה נקי וטוב ודמהו בלשון הערב שאמר לספוא הבהמה
הנקי והטוב חמצה בנקודה על הצד ותי' בליל פטים: אשרו חמוץ תאר לעשוק: מכף מעול וחומץ עושק
והוא כמו חומס בכבד וכן השביטים בכבד בענין ושכצת בצד: ויש לפרש מזה וקטר בחמץ תודה ותרנ'
יונתן ומגבן מן אנים תודתא: ורועה זוללים יכלים אביו תרגם ודמחבר לזלילי בחמץ אביו: חמוץ בגדים
אדום לפי ענין הפסוק: חמק עבר: סבב: עד מתי תתחבקי: תסבבי: והשם חמוקי יריבך
סבובי יריבך ואמר זה על
חמרא וכנה הפעל ממנו עליו עצמו לומר שאדום היין
במקומות דמה אותו לדם ודם ענב' תשתה חמר: וכן אמר כרם חמר לרוב חשיבות ואדמימות היין ממנו
ואדום בלשון ערב' אחאבר: וחמר בשש נקדות: ועא ותחמרה בחמר טיט שעושין כסיד וכחול לכנות מ
ממנו ולטוח בו: ויש אומרים שהוא כמין זפת: והחמר היה להם לחמר זה הפך זה: זה טיט סיד: וזה טיט
עפר: והחמר הוא טיט סיד כן הנרא' כי לעכת אבן בספור וזה כשיהיו שניהם בספור אחד: תתהפך בחמר
חותם: אנחנו החמר: טיט עפר: וכן באר' חמר: והפעל ממנו יחמו יחמרו מימיו: יעברו כי המים העכורים
הם כטיט: וכן בהכפל העין והלמד פני חמרמרו בני בני: מעי חמרמרו: נעברו: חמר שעורים: בעטר
החומר: כור: והוא עטר אפות שהם שרשים סאה: חומר מים רבים נד וצבור: וכן חמרים חמרים: וכן

המעולה ונקרא בן לפי שהוא חזק האדם ותקפו: ומה לא יאצר ולא יחסן ותרנו נדרסו ממנורות אתפגרו ח
 חוסניא **חסר** וצפחת השמן לא חסר פעל עבר בפלס כי לא חסץ: וצפחת השמן לא תחסר: זה
 וועי לא אחסר: חסרנו כל לא חסרת דבר אל יחסר המזון: לא תחסר כל בה: אולי יחסרון
 חמשים הצדיקים חמשה: ויחסרו המי יחלוך וחסור כלם שהם מהבנין הקל הם בודדין ואין אחד מהם עובר
 כאשר בתב ר' יונה במקצתם והש' אין מחסור: די מחסורו כל מחסורך עליו: ומשק' א' ובחוסר כל: ומש' אחר
 וחסרון לא יוכל לתמנות: ויתכן היותו תאר בשקל אביון ומשקל אחר בחסר וכפן: ולא ידע כי חסר יבואנו
 בשש נקודות: וכשקל אחר ואיליס בחסר לב ימותו: והתאר כי בה אתה חסר: חסר לב: והפעל הכבד והוא ע
 עבר והבמקט לא החסיר ופי' לא רחסר מדתו בלקטו מעט כי בשיעור לקט כל אחד מהם וכ' לא העדיף לא
 העדיף על מדתו: וכשקצא צמא יחסיר: וכבד אחר ותחסרהו מעט באלדים: ומחסר את נפשי בטובה וכלם ע
 ענינם ידוע: **חפף** חופף עליו כל היום: כסתיר ומכסה עליו: והשם כי על כל כבוד חופפה: יוצא
 מחופתה: וכלה מקום הסתרת הבלה עם החתן: ויתכן להיות למענין זה לחוף ימים:
 לחוף אניות: בלומר מקום שנסתרים בו הספינות בפני הרוחות והוא הנמל או יהיה ענינו שפת ימים בדברי
 ר' זל כמה שאמרו במשנה בנזיר לא יחוף ראשו באדמה מפני שמשרת את השער ועוד אמרו אשה חופפת
 ביום וטובלת בלילה והוא חכוך הראש וגרירתו פניו בלע' ולפיכך נקרא שפת הים חוף לפי שגוררין שם
 הספינות: וכן הענין הזה חף אנכי ולא עון לי כלל נגד ובבוקה מעונות **חפה** וחפו ראשם:
 וראש לו חפוי: ואשר הוא פועל עומר ופני המן חפון כלומ' נכבשו פניו
 בשת מאשר אמר לו המלך ויש מפרשים אותו פעל עובר כחבריו כלומר משרתי המלך ככו נניו כמנהגה
 הנתלים שכבסים פניהם כי הרגישו המשרתים כי יצוה המלך לתלותו כי ראו כי בעם עליו מאד לפיכך אמר
 הרבונה גם הנה העץ והנפעל כנפי יונה נחפה בככף: והפעל הכבד חפה עצי ברושים: ויחפהו זהב טהור
 : ויחף את חבית זהב כלם ענין כסוי ותרגם ויכס וחפא: ומה הענין והשדש ויחפאו בני ישראל והאלף ת
 תמורת למד הפעל ופי' ויחפאו הסתירו הידיעה מהבורא ואמרו כי מעשה בני אדם נעלמים כן הבורא ואינו
 יודע ואינו משיג מהם דבר לפיכך ויבנו להם במות וכל ענין הפרשה וכן אמר ישעיהו הנביא עליהם הוי ח
 המעמיקים מה לסתיר עצמם והיה במחשך מעשיהם ויאמרו מי רואינו ומי יודענו וכן אמר הנביא עליהם
 כי אומרים אין ה' רואה אותנו עזב ה' את הארץ וכן פרשו ר' זל ויחפאו בני ישראל באי אמור העמוד הזה
 אינו רואה ואינו שוכע: **חפז** בחפזה לנזם: אשר השליכו אדם בחפז: אני אכרתי בחפזי: אל
 תיראו ואל תחפזו הן יעשק נדר ולא יחפז: והשם כי בחפזון יצאת: כי לא בחפזון תצאו: והנפעל
 נחפז ללכת: נבהלו נחפזו: מן קל רעמד יחפזון: ענין הכל נחץ ומהירות ותנועה עם החפז **חפץ**
 במלא חפנים: מלא חפניכם: ומלא חפניו: ידוע: **חפץ** האיש: החפץ אחפץ מות רשע: עד שתחפץ
 להמיתנו: והיה אם לא חפצת בה: ואם לא יחפץ לא בגבורת הסוס יחפץ: והתא' אם חפץ בנו ה' לו חפץ ה' להמית: והש' תמצאו חפץ: החפץ לה' בה נקדות:
 : כי אם בתורת ה' חפצו: וכל חפצו לא ישון בה: ודרושי' לכל חפציהם: ונחבן כי דרושי' לכל חפציהם תאר
 בפלס זקניהם כל' לכל החפצים בהם הם דרושים: אך יחפץ זנבו כמו ארז: פי' בו ענין תנועה בחלוק צרי
 בזין כי הם כמוצא אחד: והוא כמו הן יעשק נדר ולא יחפז לשון תנועה במהירות ופי' כמו ארז זנבו שהוא
 גדול כמו ארז ויניעוהו במהירות: **חפר** כי חפרתי את הבאר הזאת: חפרוה שרים: חופר גומץ:
 וחפרת לבטח תשכב: כלומר תחפר או להגביה אותם כי לבטח תשכב: ויש מפרשים כאילו חפרת סביבותיך כן תשכב לבטח: וענין קרוב לזה
 כי לחפור את כל הארץ באו: משם חפר אכל: וחפרוהו כמטבונים: ענין חפז ובקשה כי המחפש הדבר כ
 כמו חופר: לחפור פירות שם עוף: ופי' ר' יונה כי נקרא בן לרוב נקרו חפירות ונכון הוא כמו שאמ' ולעטלפי'
 שהיו עושין צורת עופות ועטלפים להשתחוות להם וכן תי' לכסנד לטעויותא חלצלכניא: ויתכן לפרש בו
 ענין שתי מלות כי הם שתי מלות יהיה פי' מענין חפירה כל' לחפור חפירות וכן מצאנו בדברי ר' זל הלשון
 הזה בענין חפירה כאמרס פירא דסולפי פי' חפירה שעושין שכשליכין בה גרעיני התכרים: וכן לשון ה
 המקרא הוא מן פר התפודה ארץ ופי' הפכוק יסליך האדם את אלילי' זהבו ויבזה הכל לרב הצרה או כפני
 ש' לא הושיעו לו ויבא לחפור חפירות להטמן שם כמו שעושין העטלפים שמסתתרין ביום בחורין: וכן אמר
 אחריו לבא בנקדות הצודים: וענין אחר וחפרה הלכנה: בושה וחפרה: וחפרו הקוכמים: ותחפרו בהגנות:
 ופניהם אל יחפרו: והפעל הכבד והוא עומד אל תיראי כ' לא החפירי: החפיר לבגון על דרך כשל כמו הגפן
 הובישה ואשר הוא יוצא בן מביש ומחפיר: ורשע יבאיש ויחפיר כלם ענין בשת: חפס ו

ישעיה
 מלכים ב'
 עני ירמי' הדברי' שיר עקב
 כ' כ'
 משלי ראה שפטים תגא
 קהלת חיוכ משלי
 משלי מלכים משלי
 כאלה
 משלי תילי' קהלת
 ברכה ישעיה
 תנאים ינא ויהי
 יחי
 חיוכ ירמיה
 עמא חסיד
 תנאים מלכים ב'
 מלכים ב'
 עמא מלכי' תילל
 סנטי' חיוכ ראה ישעיה
 עמא תנאים ב'
 קהלת נאר' אחרי' ניש' טופטי
 תנא כ' יחזקא שיר
 תילי' שלח עמא ישעיה עמא
 תנאים משלי תילי'
 חיוכ
 חיוכ
 נירא חקת קהלת
 חיוכ
 יהושע חיוכ ב'
 ישעיה
 יסע' ירמי' מכה ישעיה
 תנאים ישעיה ב'
 משלי ב'

ופי וחניתי לביתי כצב' אני אחב' בביתי ולא יפחדו מצב' שיחנ' עליה ויתב' להיו' וחניתי בדור עליך וחניתי
לביתי מצבה פעלי' יוצאים והש' מחנה ימצא בלשון זכר ובלשון נקבה: בלשון זכר והיה הכחנה הנשאר:
וכלשון נקבה אם תחנה עלי מחנה: הכחנה האחת: והקבוץ בלשון זכרים הבמחנים אם במבצרים: וישסו
את מחניהם: ויקבצו פלשתיים את כל מחניהם אפקה: ויקרא שם המקום ההוא מחנים שני מחנים: וקרא שם
המקום כן על מחנהו שהיה עם לבן ועל מחנה אלדים שראה אחר כן: והקבוץ בלשון נקבה לשני מחנות:
מחנות פלשתיים ומשקל אחר תחנות בפלס תרכות: אל מקום פלוני אלמוני תחנותי והשרק והחלם אחדים:
ומהשרש הזה והענין הזה אל בית הבור ואל החנויות: והלשון הזה ידוע בדברי ר' זל חנות של ישראל
ומלאי של ישראל ונקרא כן לפי שחונים שם האכסניא: ואפש' שיהיה מן השרש הזה הנה חנית הבלך ויעבר
אחד מהגערד': ויקחה ותצא החנית כאחריו: ולהב חניתו: גשען על חניתו: והקבוץ בלשון זכר את החנית'
ואת המגנות: ובלשון נקבות וחניותיהם למזמרות: **חנט** התאנה חנטה פניה: יציאת הפירות
והראותם שרם גמר בישראל תקרא חנטה: וכן בדברי ר' זל אילן שחנטו פירותיו קודם חמשה עשר
בשבט מתעשר לשנה שעברה: ועא' ויחנטו הרופאים: לחנט את אביו: ימי החנוטים הוא ענין מעשה
סמים שעושין למת כדי שיעמד בשרו ימים רבים שלא ירקב ושלא יסרח: ומן השרש הזה והחטה והכסמת
וחטים ושעורים כי הדגש להבלעת הגין וכן מצאנו בלשון ארמית חנטי': **חנד** חנוך לנער
על פי דרכו: התחיל ללמדו מקטנותו על דרכו כלומר מעט מעט שיוכל **חנד** לסבול: וכן בדברי
ר' זל משהגיע לחינוך מצוה כלומר התחלת חיובו על המצות וכן אבל מחנכין אותן לשעות כלל בתחילין
להם ומרגילין אותן להתענות מעט מעט: ור' יונה הביא בענין אחר אשר בנה בית חדש ולא חנכו ויחנכו
את בית ה': והשם מזמור שיר חנוכת הבית: ואינו לפי דעתי כי מהענין הזה כלל התחלת האכילה בבית ח
חדש יקרא חנוך כמו שיקרא התחלת הלמוד בנער ומנהג הוא שעושין סעודה ושמחה באכילה הראשונה
שיאכלו בבית חדש ולפי אמ' ולא חנכו ילך וישוב לביתו: וירקאת חניכיו: הגערד' שחנך אותם ולמד אותם
כי גם נביא גם כהן חנפו: בצרי לגדת פעל: והארץ חנפה תחת יושביה: הלא חנף תחנף הארץ:
והיוצא ותחנף את הארץ או פי' עם הארץ: והשם לעשות חנף: ומא' יצאה חנפה: והתאר כל
חנף ומרע: והפעל הכבד ולא תחניפו את הארץ: יחניף בחלוקת כלם ענין רשע ונשא פנים: **חנק**
ויצו את ביתו ויחנק: והפעל הכבד ומחנק ללבוותיו: והשם ותבח' מחנק נפשי: ענינם ידוע בדברי
ר' זל שאמ' כל מיתה האמורה בתורה סתם אינה אלא חנק: **חסד** עם חסיד תתחסד: זה חסדך
את רעך: חסד ואמת: אמרתי עולם חסד יבנה בשש נקדות: חסדם יעזבו ענין החסד
הוא הטוב והגמילות לפנים משורת הדין: ועא' חסד הוא: חרפה: פן יחסדך שימע: ישים דברך הרפה ונכלה
ומפרשים פי' מזה הענין חסדם יעזבו: אבל אצל פי' מהענין הראשון והוא הנכון: וכך פי' משכרים הכלי ש
שוא חסדם יעזבו כלומר החסד והטוב שנדרו לעשות כמו שאמרו וידרו נדרים יעזבו אותו אחר שנבלטו
מן הרעה אבל אני בקול תודה אזכרה לך אשר נדרתי אשלמה: ושני העניינים האלו שהזכרנו בחסד הם ע
ענין אחד כי כמו שהחסד הוא תוספת הטוב ויתרון הגמול כן חסד הוא דל תוסף הזנות ויתרון הגמול: וכן
בת' אברהם בן עזרא ז"ל ואת החסידה פי' ר' זל זו דיה לבנה ולמה נקרא שמה חסידה שעושה חסידות עם
חברותיה כלומר במזונותיה שמחלקת להם: **חסה** וחסו בשם: וחוסה במותו צדיק: אחסה
בסתר כנפיק בשוא לבדו: ובצל כנפיק אחסה מחסה כחסי לחסות רפין: וסימן בטחו לנו מציון במופת למחסה טובטוב כנפיו: וכל אחסה כותהון רפה
בר מן חד ובצל כנפיק אחסה אכ' הוא הפך מה שכתבנו: ובה יחסו עניי עמו: בצל כנפיק יחסיון בשוא
וסגול: צור חסיו בו: כך חסיה נפשי: באו חסו בצלי: וישמחו כל חוסים כך: מושיע חוסים: והשם וה' מחסה
לעמו: מחסה מזום: מחסה לשפני' בשוא לבדו מחסה ועז: אלדים **חסל** כי יחסלו הארבה: וכתתו ויכלנו
בצל מצרים לכלמה: כלם ענין הסתופף אגריג בלעז **חסל** החסיל והגזם וכן אצל למה
ולפיכך נקרא מין ממיני הארבה המכלה ביותר חסיל נקרא שמו חסיל שהוא חסל הכל גובי דהוא גבי דינא דבריה: ומזה אמרו לכלות הדבר והשרפתו חסלת
סוד פלני או מסכת פלוגית: **חסם** לא תחסום שור בדישו: הבחסום הוא הדבר שישכמו בפי
הבהמה שלא תאכל ולא תשך: אשמרה לפי מחסום: וחוסכת היא את העוברים: כלל סותמת
העוברים שלא יוכלו לעבור מרוב באשה וסדחונה או העוברים יחסמו אפיהם בעברם ותהיה כלת חוסמת
והיה החסון לנעורת: וחסון הוא באלונים חזק ותקיף ומא' כי כמוד חסין
שפתיו לך והשם כל חוסן העיר: חסן ויקר יקחו: הוא האוצר המעולה

זכרי
ישלח
עני' ישלח טוח
פמול כ' יצא
ישלח
פמול מלכים
ירמיה
פמול
סא: סופש' טמא מלכים
ישעיה שיר
רחי' ג'
נארא
משלי
משריש מלכים
תלים
לך לך
ירמיה יסע' ירמיה
ירמיה ג'
ישעיה מסע' דניא
פמול נחום חיוכ
ותלים טמא
רחי' תלים יונה
קרושים משלי
יונה
סמיני
נפניה משלי תלים
תלים
ישעיה תלים
האוינו תלי' טופ' תלי' כ' יא
ו ישעיה תלים ג' ישעיה
תנח
תנח
תלים יחזקאל
ישעיה: תלים
ירמיה יחזקאל

ישע' כ' כהר
תולדות ישעיה
מלכ' ישע' ח' תולדות כ'
כה' ענתק
ישעיה
ישעיה
יחזק' כ' מלכ' כ' ישעיה
א' יחזק' כ' ישעיה
חזק' יחז' כ' ישעיה
ישעיה שופטים
שמיני מקץ מלכ'
א' יחזק' כ' ישעיה
א' יחזק' כ' ישעיה
יחזק' קדוש' יחז' כ' ישעיה

ישעיה
יחזק' מ' כ' ישעיה
ד' יחזק' כ' ישעיה
מלכ' כ' ישעיה
א' יחזק' כ' ישעיה

תולדות
יחזק' ישעיה ירמיה
יחזק' כ' ישעיה
תולדות כ'

ירמיה
ישעיה
מלכ'
תולדות
מלכ' ישעיה ירמיה

שופטים
מלכ' ישעיה ירמיה כ'
יחזק' כ' ישעיה ירמיה
ישעיה ירמיה
מלכ' כ'

והיתה גוה תנים חציר לפנות יענה: חציר לקנה וגומא: שנירם ענינם כמו חצר והוא ידוע: ובתי החצירים: בחצירהם ובטירותם: חצירים תשב קדר כל אלו והדומים להם הם הכפרים והפרוות שאינם מוקפות חוכה שהם כמו חצר: ועא' אולי נמצא חציר: וצמחו בבין חציר: חציר כבקר יאכל: כצמח חציר לכהבה: חציר נגות ענינם עשב: ור' יונה פי' וצמחו בבין חציר מענין הראשון כמו חצר: את החציר ואת הבצלים הוא הנקרא כלשון ד' ז' כרתי וכתתי והוא שקורין לו בלעז פוריש: חוקקי בסלע משכן לו: היוד נוספת וכן יוד חוצבי וכבר כתבנו

חקק

חוקקים בששר: וחקות עלי העיר: בחקו חג' בחקו מוסדי ארץ: ונרפו שניהם להקל: על ספר חקקה הוא בכפי ענינו חקוק אותה: ושלא נזכר פעלו בספר ויחקו ונרפה להקל: והפעול כהדגוש ויטבח מחוקק: ובנין פועל ומחוקק במשענות: ומחוקק מבין רגליו: חלקת מחוקק: ירדו מחוקק' כלם ענין כתיבה: ופי' ומחוקק מבין רגליו כי דרך הכושל להיות סופר יושב לרגליו ופי' חלקת מחוקק כדעת התרגום: והשם חיקקי און: חיקקי לב פי' שהלב חוקק וחושב עליהם איך לא באו למלחמה ולפי שנתן לכתב משפט האדם שיש לו עם חברו ומה שראוי לו ליקח כמנו נקרא חק: כי חק וחקבנין: חק לכהני' מאת פרעה: השריפני לחם חקי: כי ישל' חקי: המכות והנגעים המכאיבים אותי תמיד ככל יום כאלו הם לי לחק: מחקי צננתי אכרי פי: ככנהני היה לצפון בלבי צמרי פי: לכלי חק הפך המשפט והכנהני: ובהא הנקבה חקה אחת יהיה לבם: זאת חקת התורה והקבוצ' חקות עולם תמיד: את חקותי תשמרו ויתכן לפרש מזה ומחוקק מבין רגליו: חלקת מחוקק והוא המושל נקרא כן כי הוא משים החקים בארצו ופי' שלא יסור מושל מזרעו ומבין רגליו כמו היוצאת מבין רגליו ופי' חלקת מחוקק תחלת הפסוק וירא ראשית לו פי' ראה ובחר בתחלה לעצמו לקחת חלקו מעבר ללירדן כי ראה כי שם חלק כלבי' ומושלים בתים ספונים וטובים וכן ה' מחקקו שנתן לנו החקים: מחקה על הקיר: מישר על המחקה: וההתפעל על שרשי רגלי תתחקה: והוא מענין חקק: חקקה ודרשת וחקרת: חקרתני ותדע: הלא אלדים יחקר זאת: כי אחקר את אבי: חקרני אל ודע: לבו חקרו את הארץ: והנפעל לא נחקר בשקל הנחשת כי לא יחקר: והכבד און וחקר: והשם אין חקר לתכונתו: החקר אלוה תמצא: בחמש נקודות: גדולים חקרי לב פי' שהלב חופש וחוקר עליהם הרבה איך נפלגו ולא באו למלחמה: ור' יונה פי' תאר על משקל יראי אלדים והענין שלכותם כניעים לתכלית בחקר הגדולה והשררה ובתוספת מס אשר בידו מחקרי ארץ בסגול הכס ענינו רב החיפוש:

ועצמי הרה בני חרב: והרה נחשתה: על כן הרו יושבי ארץ: והנפעל נחר כפוח: אף כי אש אכלתהו ויחר: והעצמות נחרו: את שני קצותיו אכלה אש ותוכו נחר קמץ: לפי שהוא בינוני ואם הוא עבר הוא קמץ מפני חוקק: ובחרק הבון נחר גרונ' ויעצמותו במוקד נחרו: ופי' נחר מפוח פאש אמ' שהכפוח שהוא הכלי שנופחין בו האש נדלק ונשרף טרב התמדתו באש והעופרת תם והוא שמשיבין הצורפין עם ח הכסף בעצמו כדי שלא יכלה האש הכסף ואו' כי המפוח נשרף מרב נפחו באש והעופרת תם ועדין רעים לא נתקו והוא משל על ישראל שידבר הגביא אלידם הסכס והערב כאלו נשרף כרב דגרו אליהם כלו נדר גרונ' בקראו אליהם תביר: וכן אמר במקום אחר על כן חצבתי בגביאים הרגתים באכרי פי ועם כל זה לא יוסרו ולא יאמינו לקול הנביא: והשם ושכן חררים בבדבר ענין השריפה וההדלקה טרב החבימות:

והאחד מן חררים חרר או חררה ומהו אמרו לעונה הנאפת על הנחלי חררה באכרם ולא חררה על גבי נחלי' והולתו לפי שנשרפו פניה נקראת כן: ובתלמוד ירושלמי בפרש מזה סלי חורי רל שהיו הסלים מלאי חררות ומן הענין הזה והשרש הזה בהכפל הפא לחרחר ריב כלומר להדליק דריב ולהבעירו והוא מקור מן הדגלש ופתח החית האחרונה מקום צרי: ומזה עוד: ובחרחר ובחרב והוא חולי השורף טרב חבימות: חרבו פני האדמה: ונחר חרוב ויבש: האומר לצולה חרבי: ושערו חרבו מאד: החית תקרא בקבץ חטף והוא צווי כמו שמו ושערו וכתב ר' יונה כי אנשים היו קוראים אותו כמו חרבו פני האדמה: והיו מפ' אותו גב' צווי כן הדגוש על משקל פרקו נזמי הזהב והוא השיב אותם כפני הכסרת שהוא על חרבו מאד ללית דכותיה: ועל חרבו המים אומר הכסרת שהם שנים וכפסוק: ושר' נזכר פועלו אשר לא חורבו: והפעל הכבד וכל הגהרות החרוב: ואחריו בכף פעמי: והחרבתי את ימה: והשם ככל אשר בחרבה מתו: ונתתי יאורים חרבה: וישם את הים לחרבה: ומא' יהי מא חרב אל הגזה ועל כל הארץ חרב: כהרב בציון: חרב אל מימיה ויכשו: והקבוצ' כלשון נקבות ולא צמאו כחרבות: וכא' כחרבונ' קיץ: וכא' וכחרתר וכחרב כשש נ נקדות: והתאר טוב פת חרבה: וכל מנחה כלולה בשמן וחרבה: ענין היובש והגנוב והחבימות ופי' כחרב בציון כהם במקום ציה שהוא צרה שאין לה הגנה כן תכניע שאון זדים הכנעה בלי תקופה: ו

זה לא יוסרו ולא יאמינו לקול הנביא: והשם ושכן חררים בבדבר ענין השריפה וההדלקה טרב החבימות: והאחד מן חררים חרר או חררה ומהו אמרו לעונה הנאפת על הנחלי חררה באכרם ולא חררה על גבי נחלי' והולתו לפי שנשרפו פניה נקראת כן: ובתלמוד ירושלמי בפרש מזה סלי חורי רל שהיו הסלים מלאי חררות ומן הענין הזה והשרש הזה בהכפל הפא לחרחר ריב כלומר להדליק דריב ולהבעירו והוא מקור מן הדגלש ופתח החית האחרונה מקום צרי: ומזה עוד: ובחרחר ובחרב והוא חולי השורף טרב חבימות: חרבו פני האדמה: ונחר חרוב ויבש: האומר לצולה חרבי: ושערו חרבו מאד: החית תקרא בקבץ חטף והוא צווי כמו שמו ושערו וכתב ר' יונה כי אנשים היו קוראים אותו כמו חרבו פני האדמה: והיו מפ' אותו גב' צווי כן הדגוש על משקל פרקו נזמי הזהב והוא השיב אותם כפני הכסרת שהוא על חרבו מאד ללית דכותיה: ועל חרבו המים אומר הכסרת שהם שנים וכפסוק: ושר' נזכר פועלו אשר לא חורבו: והפעל הכבד וכל הגהרות החרוב: ואחריו בכף פעמי: והחרבתי את ימה: והשם ככל אשר בחרבה מתו: ונתתי יאורים חרבה: וישם את הים לחרבה: ומא' יהי מא חרב אל הגזה ועל כל הארץ חרב: כהרב בציון: חרב אל מימיה ויכשו: והקבוצ' כלשון נקבות ולא צמאו כחרבות: וכא' כחרבונ' קיץ: וכא' וכחרתר וכחרב כשש נ נקדות: והתאר טוב פת חרבה: וכל מנחה כלולה בשמן וחרבה: ענין היובש והגנוב והחבימות ופי' כחרב בציון כהם במקום ציה שהוא צרה שאין לה הגנה כן תכניע שאון זדים הכנעה בלי תקופה: ו

חפש ועבד חפשי מאדוניו: במתים חפשי פי' חפשי מעמל העולם כמו שאמר ושם ינוחו יגיעי בח וכן ועבד חפשי מאדוניו: העברי והעבריה חפשים ופי' יצא לחפשי יצא למקום שיהיה חפשי ב כלומר שיצא מבית אדניו אל ביתו ויש מפר' כי היוד נוסף והוא כמו לחפש: ואחרים אמרו כי הלמד נוסף וישלם נוסף פועלו מהדגוש במנו כי לא חפשה: וחשם או חופשה לא נתן לה בבלם טומאה ואפשר שתהי' ההא כינוי הנקבה ואעפ' שהי' דפה הנה כתבנו כמהו רבים בחלק הדקדוק ויהיה חופשה מחובר מן חפש כמו מלא קמצו מן קמץ ומן גדל כרכ גדלו: בכגדי חפש לרכבה כלום כגדים יקדים הראוים לחפשי וכן חורין: בבית החפשי נקרא כן בעבור התכודו שם בכני' אדם וכאלו חפשי מחברתם ופי' בו ר' יונה פי' אחר בית קטן מלשון ערבי שקורין לבית קטן חפשי ובתלמוד ירושלמי עשה לו בית בבית הקברות כמה דאמ' במתים חפשי: חופש כל חורי בטן: וכמטמונים תחפשנה: והנפעל אף בחפשו עשו: והכבד ויחפש בנדהל החל: וחפשי אותו בכל אלפי יהודה: עס לבכי אשיחה ויחפש רוחי: פי' אם אשיחה' עס לבכי הוא יחפש רוחי וידע מחשבותי: תמנו חפש מחפש: וישלם נוסף פועלו ממנו ובקום רשעי' יחפש אדם: והשם חפש מחפש והוא בחמש נקודות ענין החפוש ידוע כענין חקירה: וההתפעל כענין חליפות והשתנות הצעיר או הכסות באחר ויתחפש כאפר: התחפש ובא במלחמה: והוא מקור: ופי' אחר מלך ישראל להתחפש ולבא במלחמה כאלו אמר אתחפש ואבא במלחמה ואתה לבוש בגדיך כי אינך צריך להתחפש: ואזל פי' ציווי אמר מלך ישראל ליהושפט הסר מעליך בגדי מלכות והכנס במלחמה ודעתו ש שציהם יתחפשו: ענהו יהושפט ואחיה לבש בגדיך אם אני אתחפש כי אחד ממנו יכנס בהוד בלכות ולא קבל ממנו מלך ישראל ויתחפש וכאשר ראה יהושפט בן לא הסיר מעליו בגדי מלכות: ועל זה חשבו שדי חרבב כי מלך ישראל הוא עד שזעק והכירו קולו: ברכ כח יתחפש לבושי: ויתחפש שאלו וילבש בגדים א אחרים ויתחפש מלך ישראל: חץ שחוט לשונם: בחצים ביד גבור: הדגש לחסרון אות הבפל וענינם ידוע הלא החצי

חצץ מצד והלאה היוד נוסף והיה הצרי ראוי להדגש ובא הנח תמורתו וכמוהו ואין קצה למרכבותיו שהוא כמו קץ והוא נוספת והנח תמורת הדגש כי שרש קץ קצץ: והפעל ממנו מקול מחצצים ול יורי החצים: וכשרש הזה מענין חצי שהוא משר' חצה וכספר חדשיו חצצו: ואפשר שנקרא החץ מענין הזה לפי שהוא חוצה הדבר וחותר אותו: ויגרם בחצץ שני: ימלא פיהו חצץ: בקראו כן האבנים הקטנים עד מאד כמו החול כאילו הם חתיכות הגדולות: אף חצצו יתהלכו הם הברק' או אבני הברק וקראם כן לפי שהם משכרים ומחתכים העשבים והאילנות: ויצא חצץ כלו' יש מפרש' או' ו' מאוסף: והנכון שהוא מהענין הזה שפירשנו מענין חתיכה ויהיה חוצץ פעל קל או שם תאר' כל אעפ' שאין לו מלך יצא כולו ביחד מחתך וכורת העשבים והאילנות להשחית: **חצב** וגם יקב חצב בו: פעל עבר: על כן חצבתי כנביאים על דרך משל לרוב דבורו בהם כאילו קול' חוצב להכות אש: ובבורות חצובים: כי חצבת לך פה קבר: על החוצב בו: חצבי מרום קברו היוד נוספת: וכבר כתבנו הדומים להם בחלק הדקדוק: מחצב נחושת: והנפעל אף בצור יחצבון: וישלם נוסף פועלו מהכבד הדגוש הביטוי אל צור חצבתם: והפעל הכבד המחצבת רהב: והשם ואבני מחצב: ענין הכל הבריתה כענין פסילה: **חצה** אשר חצה משה: וחצית את המלקוח: עד צואר יחצה כלום יחלק הנוף כי עד צואר יהיה מכוסה באותם המים ומן הצואר ולמעלה יהיה מגולה כמו שאמ' עד צואר יגיע והוא משל על השחתת מלך אשור כל הארץ עד שתהי' קרובה להיות נשחתת כולה כמו הבא עד צוארו במים שהוא קרוב להיות טובע: וזה שאמר עד צואר יחצה מדבר על המכה שהכה מלאך ה' במחנה אשור: לא יחצו ימיהם: פי' לא יגיעו עד חצי ימיהם: יחצוהו בין כנענים: וחצו את כספו: ויחץ את הילדים: והשם ותהי' המחצה: מחצת העדה: ומא' אמתים וחצי: ובסמך חצי הידיעה. וכבר בא כן מבלי סמיכות ותנו את החצי לאחת: וכבר כתבנו דקדוקו עוד בחלק הדקדוק: ומשקל אחר חצות לילה: והנפעל ותחץ לארבע רוחות השמים: ויחצו הנה והנה: כלם ענין חלוקה בין שיהיו החלקים בשוה או בלא שוה: **חצן** והביאו בניך בחצן: חצני נערת: ומא' וחצנו מעבר: ענינם זרוע ויש מפרשים כנף הבגד פלדא בלעז: **חצר** ויהי כאחד למחצצרים ולמשוררים: וכבר אחר מחצצרים בחצוצרות: משפטו מחצצרים ענינם תוקעין בחצוצרות כי הצדי כפולה בחצוצרות וכן הצדי למחצצרים וכמחצצרים ואיננה נקראת השנייה ואעפ' שהיא כתובה כשן ישטכר השנית: ארץ החצר הפנימית: החצר החיצונה: רובם בלשון נקבה וימצאו בלשון זכר לפני החצר הפנימי: בלשכת כן ש שפן הסופר בחצר העליון: את קלעי החצר את עמודיו: ויבאו אל המלך חצרה: מלעיל כי היא נוספת: והקברן רמוס חצרי: ובלשון נקבות מן הבתים ומן החצרות: ביתי וחצרותי: לחצרות בית ה' ומשקל אחר

חיוב תילים
ירמיה משפטים

קדושים ב'

יחזק
מלכיש

מסלי' כ' עונדיה
מ'ן שמוא' עיליס
תילס
מסלי'
מלכיש ב'

חיוב שמוא'
מלכיש ירמיה תילים
שמוא'

סופטי' חיוב
חיבה מ'זלי
תילים
מסלי'

יסעיה
הנשע
תילי' (ולתתן יסעיה ב')

עקב חיוב
יסעיה ב' מלכיש
מענות ב' יסעיה

תילים חיוב יסעיה' נוסף
מענות ב' צנ' תירומ' זכ'
מלכיש תילים
דניא מלכיש
יסעיה עזרא תילים
דה'
דה'

יחזקאל ב'
ירמיה תירומ' ירמיה
יסעיה נוסף

יִשְׁעִיה
 שׁוֹמְרֵי ב'
 יִחְזָק לְיָמָיו
 יִהְיֶה
 יִשְׁעֵיה וְיִחְזָק
 יִתְרוֹ
 יִחְזָק יִרְמְיָה ב'
 יִרְמְיָה מִלְכִּים ב'
 יִרְמִי יִשְׁעֵי וְיִחְזָק
 יִרְמִי יִחְזָק ב' יִשְׁעֵי צַדִּיקִים
 שׁוֹמְרֵי שְׁעֵי יִחְזָק ב'
 יִרְמִי עֹזֵר
 יִחְזָק יִשְׁעֵי
 יִחְזָק בָּחֶן תִּי יִחְזָק
 יִחְזָק תִּלְוִים
 תִּלְוִים

עז א חינכ

יחזקא

יִסְעִיָּה

משלי

עיר

חֶרֶב בְּצֵל עֵץ כִּמוּ מִי שֶׁשָּׁכַח בְּמִקְוֵם חֶסֶד וְאַחֵר כִּךְ כֹּא בְּמִקְוֵם כִּךְ זֶהוּ בְּצֵל עֵץ שֶׁלֹא יוֹכֵל לִסְכּוֹל בֶּן יַעֲקֹב וַיִּכְנֹעַ זְמִיר עֲרִיצִים עַד שֶׁלֹא יוֹכֵלוּ לָקוּם: וְעַתָּה לֵךְ וּלְגַדְעוֹן: וַיֵּשֶׁב לוֹ אֶהוּד הָרֶב וְזֶה שְׁתֵּי פְּיּוֹת: קָח לְךָ חֶרֶב חֲדָה תַּעֲרֶה הֶגְלָה בִּים: הַשִּׁיגָהוּ הָרֶב בְּלִי תִקּוּם בִּשְׁשׁ נִקְדּוֹת כָּל דָּבָר הַבּוֹרֵת יִקְרָא חֶרֶב אוֹ בְּרִיל: אוֹ אֲבָן הַחֲדוּדָה כִּמוּ חֶרְבוֹת צוּרִים לֵל הַדּוּדִי הַצּוּרִים וְהוּא שֶׁם כָּלל פְּעָמִים וּפְעָם פֶּרֶט עַל הַסִּף כִּמוּ וַיֵּשֶׁב לֹא אֶהוּד חֶרֶב: וּבִתְהֵי חֶרְבוֹתָם לֵאמֹר וְהַדּוּמִּים לֵהֵם: וְעַל הַתַּעֲדָה קָח לְךָ חֶרֶב הַדָּה: וְכֵן נִקְרָא הַמִּקְבָּת שֶׁ שִׁמְשָׁתִּין בּוֹ הָאֲבָנִים חֶרֶב: כִּי חֶרֶב הַנֶּפֶת עָלֶיהָ וְתַחֲלִיחָה: וְכֵן הִכְשֵׁל שִׁמְפִּילִין בּוֹ הַבְּנִינִים וּמַגְדּוֹלוֹתֶיךָ יִתֵּן בַּחֲרֻבוֹתָיו: הַבְּתוֹצִים אֶל הַסּוּלָלוֹת וְאֵל הַחֶרֶב: בַּחֲרֻבוֹתֵיהֶם סָכִיב: וְהַפְּעַל מִזֶּה הָרֶב כָּל פְּרִיָּה: חֶרֶב וְהַחֶסֶד עֲרִיָּה: וְהַנֶּפֶעַל נִהְרָבוּ הַמַּלְכִּים: וְהַמִּקּוֹר שֶׁלֹא נִזְכָּר פּוֹעֵל הַחֶרֶב נִהְרָבוּ הַמַּלְכִּים: וְכֹא הָעִיר הַזֹּאת תַּחֲרֹב: וְהַגּוֹיִם חֲרֹב יִהְרָבוּ: וְהָעִירִים הַנוֹשְׁבוֹת תַּחֲרַבְנָה: לִבְעוֹן יִהְרָבוּ וַיֵּאשְׁכוּ: וַיִּתְּכֵן מִזֶּה הָעֵנִין וְשַׁעֲרֵי הָרֶב מֵאֵד: וְהַנֶּפֶעַל עִיר נִהְרָבָה וְעִירֶיךָ בְּתוֹךְ עִירִים נִהְרָבוֹת: וְהַכֹּכָב הַחֲרִיב מַלְכֵי אֲשׁוּר: הַחֲרֻבֵי חוּצוֹתָם: וְאֵת בְּתוּרֵי אֶרֶצוֹ: מִהָרֶסֶךְ וּמִחֲרִיבֶיךָ: בְּתוֹךְ עִירִים מִחֲרָבוֹת: וְשֶׁלֹא נִזְכָּר פּוֹעֵל אֲמֵלָה הַחֲרָבָה: וְהַתָּאֵר חֶרֶב הוּא מֵאֵין אֶדָם: אֲשֶׁר יִרְשָׁלַם חֲרָבָה: וְנִבְנוּ הַחֲרָבוֹת: בְּקִמְץ הָרִישׁ וְהוּא מֵאֵין: וּבִצְרֵי הָרִישׁ וְהָעִירִים הַחֲרָבוֹת הַנִּשְׁמוֹת וְהַנִּהְרָסוֹת: כֵּן תִּהְיֶה הָעִירִים הַחֲרָבוֹת: וְקִמְץ הָחֵית בָּהֶם לְתַפְאֶרֶת: וְהַשֶּׁם וַחֲדָשׁוּ עִיר חֶרֶב: לְחֲרָבוֹת חֶרֶב שִׁכְמָה: וְכֹה חֲנֻקָּה וְעִירֶיכֶם יִהְיוּ חֲרָבָה: וְאַתָּה לְחֲרָבָה: לְחֲרָבוֹת הָרֶב שִׁמְמָה: אֲכַל כִּשְׁעָלִים בַּחֲרָבוֹת הוּא מֵאֵין הָאֶחָד כִּמּוֹ חֲרָבָה בִּשְׁקָל בְּסַעֲרָה הַשָּׁמַיִם וְאֶפְשָׁר שֶׁהוּא תָאֵר וְדָרְשׁוּ בַּחֲרָבוֹתֵיהֶם כָּל עֵינֵן חֲרָבָה וַיִּדּוּעַ: וַיִּהְרָגוּ מִמִּכְנֻסֵיהֶם: וַיִּפְחָדוּ וַיִּהְרָגוּ וּמִחֲדָרִים אֵימָה וּכְשׁוֹנֵיָא חֲ

יונה זל וארמים ככרבלתך האלף המורת חית וכבר זכרנוהו בכרש ארז וכן אמרו לזל כחרונות שלדנם והם הדגים המחוברים יחד בחוט או בגמי וכזה נקרא לקצות בתי השירי שהם דומים זה לזה בתכלית בשלש אותיות או בשתיים הרורים: **חרט** ויצר אותו בחרט: ובתוב עליו בחרט אנוש: בשש נקדות הוא עט סופרים: ופ' בחרט אנוש

בחרט אנוש להורות שיעשה המעשה ככש ולא יחשוב שתהיה כתיבה זו שמצוהו לכתוב במראה הנבואה לבד כמו שהם רוב המעשים הנראים לגביאים במראה הנבואה לבד כמו ערום ויחף שיצוה לישיעיהו ואשת חזקיהו להושע ותגלחת ראש חזקיהו ליחזקאל והדומים להם כי כל המעשים האלה לא היו אלא במראה הנבואה לבד: ויש מפרשים ויצר אותו בחרט בו פוס בשני הריטים בשני ביסים: וכן הבט חזות וההרטים וכן נקרא הביס בערבי כרתח והחית בערבי נף בערבי בנקכות רבים: **חרד** לא יחרד איש רמיה צידו: לא יחרד רמיה צידו: פי' כי דרך הצידו שיצודו העופות

שיעשו כויה בראש הכנף כדי שלא יברחו בידם ואינו בקצץ כנפיהם כעבור שיטארו בכנפיהם והם נראים יפים למכרם ואותו הציד שהוא בעל רמיה לא יטאר צידו בידו עד אשר יעשה לו כויה כי קודם יעוף מידו ויאבד ממנו זה על דרך כטל על עושר וממון שיקבץ בחכם ובכמה כי בכמה יאבד וענן ההרדק ירוע בדברי לזל באמרם רב ספרא חרדק רישא ובלשון ארמית ושער ראשיהון לא התחרד: כיצין כן החו בים כן

שכין שתי חצרות חריצים ונעיצים והרכה מזה דברו בו: חריצי החלב אמר בו התרגום גונבין דחלבא ואפשר שנקראו כן לפי שמעשין אותן כשעושים אותם ודומה מלאכתן למלאכת החרוץ בדישה:

מחרוץ ובפז: בירקרק חרוץ: וחרוץ כשיט חוצות: ירפד חרוץ עלי טיט: ענין כלם זהב: וימ' אבנים טובות יקרות ובת' ר' יונה ויתכן להיות ויד חרוצים תעשיר: נפש הרוצים תדשן מזה דל הכוונות הגדוליו הוהביים בלומר בעלי הזהב: חרק עלי בשניו: ויחרקו שן: שניו יחרק: חרק עלי שנימו: הוא הדוק השנים בהתקצף האדם על חבירו: **חרש** כי החריש לה: והחריש יעקב עד באם לא אחריש בדיו: אל תחרש ממנו מזעוק אל האלדינו: החרישו לי איים: כחריש לדעת: ויהי כחריש יחריש באהבתו: כלומר ישתוק על פשעך שעשית כבר באהבתו אותך: בדרך מתים יחרישו: גם הוא פתח: נומד ופי' לבדיק מתים יחרישו שעושים עצמם כחרשים בשמעם כזכך: וכן אמר ותלעג ואין מ מכלים: וזהו שהוא פעל יוצא וכן כלם מענין חרש כי השותק הוא כאלו אינו שומע מה ידברו האחרים ועושה עין בחרש: והפעל הקל צוריו אל תחרש במי: ראית ה' אל תחרש בלומר אל תעשה עצמך כחרש: תחרשנה אליהם: והתאר לא תקלל חרש: ואזני חרשים: והשם חרש לאמר בשש נקדות כלומר הלכו כך בשתיקה שדור עושים עצמם כחרשים שלא ירגישו בהם: וההתפעל ויתחרשו כל הלילה: ויתכן לפרש מזה הענין רוח קדים חרישית כלומר חזקה שנעשו בני אדם כחרשים בהיותה: וכן תי' שתיקתא: ועא' על גבי חרשו חרשים: לא תחרשו בשור ובחמור יחדו: לולי חרשתם בעגלתי על דרך משל: אם יחרש בבקרים: והשם בחריש ובקציר ילחרוש חרישו: ושם הכלי שחורשין בו את מחרשתו ואת אתו: לבחרשות ולאיתם: והנפעל ציון שדה תחרש: ור' יונה פי' מזה הענין רוח קדים חרישית כלומר הרוח שהיא בזמן החריש שהיא קרה ויבשה: חרושה על לוח לבם: חרותה: ועא' ואביו איש צרי חרש נחשת: והתאר והרש לא ימצא ככל גבול ישראל: הפכל נסך חרש: וחרשים המה כאדב: חרישי משחית: וחרש בסכוכ הדש פתוחה כי הוא מן הדגושים ולולי הרש היה דגוש לכן לא נשתנה תנועתו בסמיכות כמשפט כל הדגושים: חרש ברזל: חרש עצים: כעשה חרש אבן: אלה הם סמוכים לפיכך חרש פתוחה: ומא' אבי גיא חרשים: כי חרשים היו: היות בשוא ופתח והוא מן הקלים: והשם ובחרשת אבן לכלאת ובחרשת עץ: ויתכן להיות שם לוכש כל חורש נחשת וברזל כפלס ואת היותר החריב כלומר מחדד כל אוכנות נחשת וברזל: ואת קדמו ואת בחרשתו כלי מוכן לכל כלאכת החורש: ועא' אל תחרוש על רעך: חורשי און ייועץ וחכם חרשים בפלס חכמי ענינם ענין כחשבה: ומזה הענין פעל כבד עליו שאל מהריש הרעה: ויתכן מזה הענין החרש והמסגר כלומר ה החכמים החשובים בעלי חכמה ועצה או יהיה כהענין הראשון כלומר הגדולים שהיו שותקין העם ועושין עצמן כחרשים בדברים: וית' אמניא והרעיא: ועא' וחרש כצל ענינו סעיף וקראו מצל לפי שצילו רחב וכן כעזובת החרש והאמיר: בחרשת הגוים: וישב דוד בחרשה: ודוד בכדבר זיף בחרשה: ובחרשי בנה ברגיות ובגדלים תר' ביער בחרשא: **חרש** יבש כחרש כחי: וכלי חרש אשר תכושל בו בשש נקדות: את חרשיה תגרמי עד השאיר

חרש להתנדד בו לפי שהכה אותו השטן בשחין יגש היה צריך חרש להתגדד בו: ויש כפרשים ויקח לו חרש חלי הגרב היבש כמו ובגר ובחרט פי' בהר לעצמו איוב זה החלי ששבו חרש משאר החליים לפי ש שיהנה בו מעט בגידה כי השטן קודם זה הודיעו שיבחר בעצמו בייסורין אי זה חולי שיוצא וזה הפי' רחוק ואפשר כי החולי נקרא כן בעבור שהוא יבש כחרס או בעבור נ צריך חרש להתגדד בו: תחתיו חרודי חרש מרגליות מזהירות כשמש מן האומר להרס ולא יורח: **חרת** הרות על הלוחות: כטעם חקוק כמו שפירשנו חרושה על לוח לבם: **חשש** ירפה ופי' ולשון להבה ירפה החשש: בלחכה ירפה וחשש הוא הקס הדק והגבבה: **חשב** וישאול חשב להפיל את דוד: ואתם חשבתם ע עלי רעה אלדים חשבה לטובה: כי עלי חשבו לשיבה פי' ה' ואתה התהום לכן יחשבה לשיבה: והכבד חשבתי ימי כקדם: ואחשבה לדעת זאת: מה תחשבון אל ה': לב אדם יחשב ודברו: ואלי יחשבו: והאגיה חשבה להשבר כי חשבו אנשי האגיה שתשבר האגיה על דרך וכל הארץ באו מצרימה שפי' וכל אנשי הארץ ותרעב כל ארץ מצרים והדוכים להם ענין מחשב וידוע: ולפי שהאומנות הוא דרך הבחשבה אמרו כן בענין האומנות ולחשוב כחשבות: כעשה חשב: והשם וחשב אפודתו כחמש נקודות: ויעש בידושלים חשבות: ודגש השן לתפארת וכבר כת' הדוכים לו בחלק הדקדוק ואמר ר' זל מאי דכתיב מעשה רקס כמעשה חשב אמר ר' אלעזר שדוקבין בבקו שחושבי בכתניתא תנא רוקס כעשה מחש: ולפיכך פרצוף אחד: חושב מעשה אורג לפיכך שני פרצופין: ואמרו ככו כן במלאכת החשבון וחכמת הפילוסופיא ובקש

פמנא

משלי תילים זכרי איוב
משלי ב'
איוב איב: תילים ב'
משלי ת' ויפלה
איוב ירמי' ישעי' חיי
פמנא כמניה איוב

תילים ב'
ישעיה מ' מפטי' ישעי' יהושע
מ' פטיש
יונה
תילים תצא סופטים עמיס
תפא' פמנא ב'
מ' פיה יונה
ירמי' מלכ' פמנא
י' פיה ב' ירמיה
ישעיה ב'
תצא דה' ב'
תפא' כראשית
פמנא
משלי איוב י' י' י' י'
פמנא מל' י' י'

יחזקא
ישעי' פמנא ב' ה'
תילים צ'
יחזקאל מלכים
איוב

איוב
איוב תצא
ירמיה ישעיה ב'
פמנא יחיי
ירמי' סופטי' איוב
תילים ב' כחם
משלי הושע יונה

יקהל תרומה
תצא דה

חרל

מן החלונות חרגום בעד החלון מן הרבא
כי הוא עשב דומה לקוצים אורטיגש בלעז
הגבינה קרדון בלעז: **חרם** ואת כל הנשמה החרים: והחרים ה' את לשון ים מצרים: חרוב
והחר: והחרבתי את עריהם: פן תחריכו פי ולקחתם מן החרם: ושלל נזכר פועלו זובח לאדני
יחרם: כל חרם אשר יחרם מן האדם לא יפדה: פי' ר' אל באדם היוצא ליהרג ואמר ערכי עלי או דבי עלי או א
אדם אחר אמר עלי ערך זה עלי או דמי זה עלי אינו חייב כלום שהרי זה כמת הוא והמת אין לו ערך ואין
לו דמים לפיכך אמר לא יפדה מות יומת כלום אחר שמות ימות אין לו פדיון: יחרם כל רכושו: והשם כל
חרם בישראל בשש נקודות: ועל עס חרמי למשפט ענין כלם ענין הריגה וכריתתה והשחתה ואיבוד: ויש לפ'
מזה איש חרמי וכן תי' גבר דחייב קטול: וענין והחרים ה' את לשון ים מצרים ענין כריתתה וגזירה בענין לגזור
ים סוף לגזרים וענין כל חרם בישראל כל חרם אשר יחרים איש לה' מכל אשר לו אעפ' שאין הדבר משחת ו
וכלה אצל הכהנים אותו הוא כאלו משחת שלא ינהגו כמנו: וקרוי לעני' זה יצודו חרם: והוא בחבש נקודו'
יגורו בחרמו: שלחת את איש חרמי: כשטח חרמי: מצודים וחרמים: ענינם מכמורות ורשתות יצודו בהם
:או חרום או שרוע: פירשו ר' אל חרום זה שחוטמו שקוע בין שתי העינים שכוחל שתי עיניו כאחת:

חרם

האומר לחרם ולא יזרח בשש נקודות: כתרם יבא החרפה ענינם השמש ומזה נק' שער המזרחי
בבית המקדש שער החרסית לפי שהיה מכון כנגד זריחת השמש: וית' כמנו מלמעלה החרם' עד
דלא מיעל שכטא: ועא' ובגרב ובחרם והוא הגרב היבש נקרא חרש לפי שמהכין אותו בחרם כמו שאמר
ויקח לו חרס להתגרד בו: **חרף** עם חרף נפשו למות: גלה ופרסם עצמו בכלחמה למות: וכן
בחרפם כפלטתים והחית פעמדת בנעיא: ויש קוראים אותה חרף קמץ ולאותה הקריאה
יהיה מקור מן הקל' ויש מפרשים בחרפה לשון חרוד: וכא' בענין וכליותי אשתונן כלומר בהתחמם לבם
והתחרדם אליהם: ותרגום אשר הציו שנונים דגירוהו בחרפין: ותרגום בחרב חדה בחרבא חריפא: וכן
בדברי ר' אל ככינא חריפא: והיא שפחה נחרפת לאיש מיועדת ומבורסמת: וכן בדברי ר' אל האימר חרופתי
ביהודה חרי זו בקודשת: ופי' ר' אל בשפחה כנענית חציה שפחה והציה בת חורין הכאורכת לעבד עברי
הכתוב מדבר וזהו פי' והפדה לא נפדתה פדויה ואינה פדויה: וכן כלשון גידוף לפי שהוא גילוי המוכין
ופרסומם: חרפתי את מערכות ישראל: את כי חרפת וגרפת: כי לא אויב יחרפני: ופע' הקל' וחרפות חורפין
נפלו עלי: ואשיב חורפי דבר: לא יחרף לבבי: ומזה לדעת המתרגם בחרפם כפלטתים שתרגם כד חסידו פ'
פלטתאי ותרגום חרפה חסודא: ויש לא יחרף לבבי פענין בימי חורפי שענינו בימי נערותי: ואאל' פי' לא
יחרף לא יסוג אחור כלומר לא יסוג' אחור לבבי מאשר אמרתי כי לא חטאתי וכערבי יקרא מנחראף הדבר
הגסוג אחור: והשם חרפה שברה לבי: חרפה וגדופה: והקבוץ ואלה החרפות: וחרפות חורפין: ועא' וכל
בהמת האהץ עליו תחרף פי' תעמד שם בימי החורף: וקיץ וחרף: והכיתי בית החורף: מחרף עצל לא יחרש
:פי' מקור החורף ידוע: **חרץ** לא חרץ לבני ישראל לאיש את לשונו פי' לא הניע איש בהם את
לשונו לישראל ולכד לאיש נוספת כלמד והשלישי לאבשלום והדומים לו: או פי' לאיש מבני
ישראל כלומר אפי' לאיש אחר מבני ישראל לא חרץ אחד בהם לשונו ואין צריך לומר לכלם ביחד: לא יחרץ
כלב לשונו: אז תחרץ: ענין התנועה: והתאר מחשבות חרוץ אך לכוותר: והון אדם יקר חרוץ פי' כמו הפוך
והון אדם חרוץ יקר: ויש מפרשים חרוץ שם ופי' היקר שבהון האדם הוא החריצות: ולרבים ויד חרוצים
תעשיר: ונפש חרוצים תדשן בקמץ החית לפי שהוא מן הדגושים לולי הריש ענין הכל התנועה ופי' חרוץ ח
חרוצים אנשים הכתמועעים על טרפם ועושין מלאכתן ביושר ובמשפט שהם חרוצים וזריזים לקנות העולם
הזה והעולם חנא והם הפך העצלים הרמאים כי ענין חרוץ גב' ענין גזירה ומשפט כמו כן משפטך אתה
חרצת פי' גזרת וכן בעמק החרון: ואמר בו התרגום במישר פילוג דינאי: ומזה עוד כי כלה ונחרצה ופי'
והכלה נחרצה: ודרך הנפעל בארנו בשרש חלה: אם חרוצים ימו בשוא החית לפי שהוא פעולים כלומר
גזורים: כליון חרוץ: כי לא בחרון יודש קצח פי' במורג חרוץ שהוא מהתך ודש התבואה כמו שנאמר הנה
שמתך למורג חרוץ חדש והוא כלי שדשין בו התבואה והוא לוח עץ ואבנים דקות תחובות תחתיו לחתוך
התכן להוציא התבואה כקליפתה ושם הכלי מורג חרוץ ופי' למורג חרוץ אעפ' שהם כלי אחד אפשר שיהיה
שינוי בין מורג וחרון: או יהיה פי' חרוץ תאר למורג כל' המורג שהוא מהתך היטב והוא כלי גדול וכבד אין
ראוי לדוש בו הקצח וזרע הדק לפיכך אמר כי לא בחרון יודש קצח: וכמוהו וכחריצי הברזל: בהרוצות
חברזל: ענין הכל החתוך והכריתה: וכן או חרוץ או יבלת פי' חתוך ופירשו רבו' אל רים שלעין שנכדק או
נפגם או שפתו שנכדקה או נפגמה: ונכנתה רחוב וחרון: חפירה חרוצה בארץ: וכן כבשנה חרוץ: וד

ליוכ מלני

יהנשע ישעיה

ירמיה חקת יהנשע כ'

משפטים בהקנותי

עזרא

קרח ישעיה

מלכיש ישעיה

מיכה

חזקיה מלכי חזקא קהל

חמו

ליוכ סופטים

ירמיה סופטים

תבוא

סופטים

שמו

קדושים

שמואל ישע' תלנים כ'

משלי ליוכ

תלנים יחזקא ישע' תלנים

ישע' נח עמוס משלי

יהנשע

בא

שמואל משלי כ'

משלי

משלי

מלכיש יחזקא ישעיה

ליוכ

ישעיה כ'

ישעיה

שמואל עמוס

דניאל

חֶרֶב כִּצְלָעַב כמו מי ששכב במקום חם ואחר כך בא במקום קר זהו כִּצְלָעַב עַל־שֵׁלָא יוֹכֵל לִסְבּוֹל כֵּן יַעֲנֶה ויכַנִּיעַ זְמִיר עֲרִיצִים עַד שֵׁלָא יוֹכֵלוּ לִקּוּם: וְעַתָּה חֶרֶב לֵה' וּלְגִדְעוֹן: וַיַּעַשׂ לוֹ אֱהוּד הָרֵב וְהָיָה שְׁתֵּי פְּוֹת: קָח לָךְ חֶרֶב חֲדָה תַּעֲרֵה הֵגוֹ כִּים: הַשִּׁיגָהוּ הָרֵב בְּלִי תְּקוּם בִּשְׁשׁ נִקְדוֹת כָּל דְּבַר רַבּוּת יִקְרָא חֶרֶב אוֹ בְּרִיל אוֹ אֶבֶן הַחֲדוּדָה כְּמוֹ הָרֵבּוֹת צוּרִים דִּלְ הַדּוּדֵי הַצּוּרִים וְהוּא שֵׁם כָּלֵל פְּעָמִים וּפְעָם פֶּרֶט עַל הַסִּיף כְּמוֹ וַיַּעַשׂ לוֹ אֱהוּד חֶרֶב: וּכְתָתוּ הָרֵבּוֹת לְאַתִּים וְהַדּוּמִים לֵהֶם: וְעַל הַתַּעֲרֵק קָח לָךְ חֶרֶב הָדָה וְכֵן נִקְרָא הַמִּקְבֵּת שֶׁ שִׁמְשָׁתִּין בּוֹ הָאֲבָנִים חֶרֶב: כִּי חֶרֶב הַנֶּפֶת עָלֶיהָ וְתַחֲלִילָהּ: וְכֵן הִכָּשׁ לִשְׁמִיּוֹלֵן בּוֹ הַבְּנִינִים וּמַגְדּוּלוֹתֶיךָ יִתֵּן בַּחֲרֵבוֹתָיו: הַנִּתְּצִים אֶל הַסּוּלָלוֹת וְאֶל הָהָרֵב: בַּחֲרֵבוֹתֵיהֶם סָבִיב: וְהַפְעַל מִזֶּה הָרֵבּוֹ כָּל פְּרִיָּה: חֶרֶב וְהַחֲרָם עֲרִיהֶם: וְהַנֶּפֶעַל בַּחֲרֵבוֹ הַמְּלָכִים: וְהַמִּקּוֹר שֵׁלָא נִזְכָּר פּוֹעֵלוֹ הַחֶרֶב נַחֲרָבוֹ הַמְּלָכִים: וְכַאֲ וְהַעֲרִי הַזֹּאת תַּחֲרָב: וְהַגּוֹיִם חֲרוּב יַחֲרָבוּ: וְהָעָרִים הַנּוֹשְׁבוֹת תַּחֲרַבְנָה: לִבְעוֹן יַחֲרָבוּ וַיֵּאשְׁכּוּ: וַיִּתְּכֵן מִזֶּה הָעִנִּין וְשַׁעֲרוֹ הָרֵבּוֹ סָאֵד: וְהַנֶּפֶעַל עִיר נַחֲרַבַת וְעִירָיו בְּתוֹךְ עָרִים נַחֲרַבּוֹת: וְהַכְּבֵד הַחֲרִיבוֹ מַלְכֵי אַשּׁוּר: הַחֲרַבְתִּי חוּצוֹתָם: וְזֹאת בַּחֲרִיב אֶרְצוֹ: מִהֲרַסֶיךָ וּמִחֲרִיבֶיךָ: בְּתוֹךְ עָרִים מַחֲרַבּוֹת: וְשֵׁלָא נִזְכָּר פּוֹעֵלוֹ אֲמֵלָא הַחֲרַבָּה: וְהַתָּאֵר חֶרֶב הוּא מֵאֵין אָדָם אֶעֱד יְרוּשָׁלַיִם הָרַבָּה: וּנְבַנּוּ הַחֲרַבּוֹת: בְּקִמְץ הָרִישׁ וְהוּא מֵאֵין וּבִצְרֵי הָרִישׁ וְהָעָרִים הַחֲרַבּוֹת וְהַנִּשְׁמוֹת וְהַנִּהְרַסוֹת: כֵּן תִּהְיֶה הָעָרִים הַחֲרַבּוֹת: וְקִמְץ הַחֵית בָּהֶם לְתַפְאֶרֶת: וְהַשֵּׁם וַחֲדָשׁוֹ עָרֵי חֶרֶב: לְחֲרַבּוֹת חֶרֶב שְׁמָהּ: וּבִהָא חֲנֻקָּה וְעָרִיכֶם יִהְיוּ חֲרַבָּה: וְאַתְּנָךְ לְחֲרַבָּה: לְחֲרַבּוֹת חֶרֶב שְׁמָהּ: אֲכַל כִּשְׁעָלִים בַּחֲרַבּוֹת הוּא מֵאֵין אֶחָד כִּמְנוֹ חֲרַבָּה בִּשְׁקָל בִּסְעָרָה הַשָּׁמַיִם וְאִפְשָׁר שֶׁהוּא תָאֵר וְדָרְשׁוּ בַּחֲרַבּוֹתָיו כֹּל עִנֵּין חֲרַבָּה וַיְדוּעַ: **חֶרֶב** הַפּוֹךְ וַיַּחֲרָבוּ וְכִכְר זִכְרָנִיהוּ בִּשְׁעָרוֹ: **חֶרֶב** וַחֲדָה

יט' זמא יחזקא תולדו טוב
 טמא יסעי תולדת טמא
 מטלי חזקא ט' טט'
 יחזקא
 מלכוס
 הוטע סמוחל היסב
 יחזקא
 זכר' צבי' נאחמחן תליס
 תליס
 סיר יסעי תליס ט'

עז א אינג

יחזקאל בעלן כצבים סיר

יחזקאל

תנשא יסעיה

סמעה

משלי

שיר

כלם ענין חרבה וידוע: **חרב** ויחרגו ממכורותיהם: ויפחדו תרגו ובחדרים אימה וכטוניה ח
חרנת מותא ויש לפרשו כמו הפוך ויחרגו וכבר זכרנוהו בשערו: **חרד** וחרד
ופחד: וכל העם חרדו אהריו: וחרדו לרגעים ויחרד יצחק הרדה: והתאר מי ירא וחרד: כי
היה לבו חרד: החרדים אל דברו: והשם חרדה גדולה: ותהי לחרדת אלדים לל חרדה גדולה: וכבר כתבנו ה
הדומים לו בשרש אפל חרדת אדם יתן מוקש: והקבוץ חרדות ילבשו: והפעל הכבד וכל המחנה החריד: ל
להחריד את כוש בטח וכל שהיה בטח ענינם הפחד בחניעת הגוף כשיבא לאדם פחד פתאום יתנועע:
כל גופו: ובענין התנועה מכיל פחד כדוע חרדת אלינו את כל החרדה הזאת: כלומר התנועות בעבורנו
והסעת בליך כמקום למקום ופגית לנו מקום: וכן ויחרדו בנים מים: ויחרדו זקני העיר ולקראתו: יחרדו
כצפוד מביצים פי ינועו וכלם בסגול החית: אבל יחרדו האיון בשוא וכן כל העם חרדו אהריו ענין הנועה
על הרועים חרה אפי: וחרה אפי בו: פן יחרה אף ה: והמקור בחרות אפט בנו: ומקור אחר
השיבות כהרון אפך: שאם היה שם היה לו לומר כהרון כקמץ החית כי איננו כמקד ואפך הוא ה
הפעול: ונדפצל בני אמי בחרו כי: כל הגדרים כך: וההתפעל אל תתחר במרעים: אל תתחר במצליח דרכו
בשקל אל תתגר: ויתכן שיהיה שרשו תחר או תהרה ומשקל תתחר תפעל וזה נכון מכני פתחותו ואלו ה
היה על משקל תתגר היה קמץ כבוהו: והפעל הבבד התרה החזיק: ויחר עלי אפו ענין הכל הכעס ועיקר
הענין חמימות כי ברב החמימות יבעוס האדם ופי' התרה החזיק חמם עצמו להתחזק בכראכה: והשם כי ח
חרון על כל המונה: השלח חרונוך: ומא' בה חרי האף הגדול הזה: **חרז** צוארך בחרוזים: ענקים
ודם אנכים טובות וברגליות נקובות בחוברות בחוש ודם נקראם חרוזים וענקים: וכן פי' ר'
יונה זל וארזים במרכלתך האלף המורת חית וכבר זכרנוהו בשרש ארז: וכן אמרו וזל מחרוזות שלדנים
והם הדגים המחוברים יחד בחוש או בנפי ומה נקרא לקצות כתי השירי שדם דוכים זה לזה בתכלית כשלש

אותיות או כשתיים הרוזים: **חרט** ויצר אותו בחרט: וכתוב עליו בחרט אנוש: בשש נקודות הוא עט סופרים: ופי' בחרט אנוש
 ב' רש' אנוש להורות שיעשה המעשה מבש' ולא יחשוב שתהיה כתיבה זו שמצוהו לכתוב במראה הנבואה
 לבד כמו שהם רוב המעשים הנראים לנביאים במראה הנבואה לבד כמו ערום ויחף שיצוה לישעיהו ואשת
 זנונים להחשע ותגלחת ראש וזקן ליחזקאל והדומים להם כי כל המעשים האלה לא היו אלא במראה הנבוא'
 לבד: ויש מפרשים ויצר אותו בחרט ב' פוס' כשני הריטים בשני ביסים: וכן הנט' חות וההריטים וכן נקרא
 הכים בערבי כרתח והחית בעברי נף בערבי בכקכות רבים: **חרד** לא יחרד איש רמיה צידו: פי'
 לא יחרד איש רמיה צידו: וענין הפסוק כתב אהרן שקנל כך פי' כי דרך הצידו שיצודו העופו'
 שיעצו בויה בראש הכנף כדי שלא יברחו מידם ואינו כקצץ כנפיהם בעבור שישארו בכנפיהם והם נראים
 יפים למכרם ואותו הציד שהוא בעל רמיה לא ישאיר צידו בידו עד אשר יעשה לו כויה כי קודם יעוף מידו
 ויאבד ממנו וזה על דרך מטל על עושר וממון שיקבץ נחמס וברמיה כי בכהרה יאבד: וענין ההרד ירוע
 בדברי רז"ל באמרם רב ספרא חריך רישא ובלשון ארמית ושער ראשיהון לא התחרד: כיצץ כן החו בים כן

קהל'ג
 מיע'ס מ'כ
 בקרה' מלכ'ס
 כל'ק יסעי'כ
 יסעיה מלכ'י מל'ס
 מלכ'ס
 קר'ח
 ח'ונ' יסעיה ויכ'ל צ'
 דכר' יסעיה מל'ס כ'
 קהל'ת יסעי' מוכט' יסעיה
 מלכ'ס
 עור'ח
 ינ'ל יסעי' מיכ'ה כ'
 מל'י בראשית מל'ס יסעיה
 מל'ס ח'יכ'ה
 מל'ס מפל'
 מל'ס
 מיע'ס ירמיה
 עמ'ס ירמיה מל'ס
 מיע' יסעי' סמ'ג יסעיה
 ח'ונ' יסעי' עור'ח
 מל'ס מפל' יסעי'
 יסעי' מ'ס
 ח'ונ' כ'
 יחזק'א
 תנ'ל דני
 מרמ'ה תנ'ס
 יסעי' ירמיה
 יסעיה יחזק'א יסעיה
 מל'ס מל'ס יסעי'
 יסעיה
 ח'ונ'
 מל'ס
 נח'ת'ן יסעי'
 מל'ס פ'ר'י כ'
 פ'ר'י
 מל'ס כ'
 ס'ג'
 ירמיה ח'ונ' ירמיה
 ירמיה יסעי' מל'ס יסעי'
 מל'ס
 נ'ל'ק יסעיה

ובקש חכמה וחשבון: כי אין מעשה וחשבון: ורמה נקשו חסכוניות רבים: ודנש השין להפארת דל' תחבולות וענינים על מעשה הבורא למה עשה כך ולמה היה כך והוא עשה אותו ישר וכל מעשהו באמונה: ובקשין המספר כמו כן לפי מהמספר תלוי במחשבה: לא יחשב ה' לו עון: והנפעל אך לא יחשב אהם: הבקש הנתן על ידם: והנפעל הכבוד וחשב את שני כמכרו: ולא יחשבו את הינשים: וההתפעל וכנוים לא יתחשב: וקרוב לעני' זה לא חשב אנוש כל' לא הרגיש להם ולא השבם למאומ' וכמוהו נכזה ולא חשבנוהו: אשר כסף לא יחשבו: ולחושבי שמו: וה' יחשב לי כל'ום שיהשבו לפני תפילותי ותהינותי וירגיש אל העוני: ואל הדלות שאני בו: וכזה אמרו דל' לאיש נכבד אדני' השוכ: והנפעל אין כסף לא נחשב בימי שלמה למאומה פ' אין כסף לכל הכלים כי כלם היו זהב בעבור כי לא נחשב הכסף בימי שלמה למאומה: ונחשב לכם תרומתכם: מדוע נחשבנו כבהמה: כי במה נחשב הוא: הלא נכריות נחשבנו לו: לא יחשב לו פגול יהי' רפאים יחשבו אף הם כענקים: **חשה** למען ציון לא אחשה: פן תחשה ממני ויחשו גליות: עת לחשות: והנפעל הכבוד החשיתי: גם אני אני ידעתי' החשו יש אומרים הוא צווי והיה ראוי להפתח והנכון שהוא עבר במשפטו ופי' כשאמר להם גם אני ידעתי' הם החשו שלא דברו אדיו עוד: **חשך** חשך חשמש בצאתו: חשך בערפייה: וחשכה לכם מקום: ותחשך הארץ: תחשבה עיניהם: מראות: והשם וחשך על פני תהום: יגיה חשכי: ובתוכפת כס והיה בכחך מעשיות: מידעי מהשך: פי' כאלו מידעי בבקום חשך שלא אראם ולא יבאו לבקרני ואני חולה: במה שכיב הושינני: כי מלאו מחשבי ארץ הם הנחותים ממני אדם שהם כהשך: וכן כל יתיצב לפני חשוכים תאר בפלס ערומים ותרגום ומן העם הדלים ומן עבא חשכיא: דלות ורעות חשיכן וכישן ינמא השם כהשיכה כ כאורה: ונכתבה יוד המשך אחר הצרי והסכוך השכת מים: והקבוץ בלשון זכרים אשר ה'ך השכים: והנפעל הכבוד והחשכתי לארץ ביום אור: בטרם יחשיך: גם חשך לא יחשיך ככך פי' לא יחשיך דבר מכך: **חשך** חשך ויחשיך: ולא חשך בכני מאוכה: ואת עבדו חשך כרעה: וכורדף בלי חשך פי' שלא חשך רודפו בלרדפו: וכפני לא חשכו דוק: אשר חשכתי לעת צר: חשכת לבטה מעונינו פי' מ מנעת מעונינו מלתתנו לבטה וכל גמלנו כעונינו: גם מזדים חשוך עבדך: חושך שפתי בשכיל: ואחשך ג גם אנכי אותך: קרא בגרון אל תחשוך פי' אל תחשוך הקריאה: וכן וצדיק יתן ולא יחשך: ולא יחשך הבתן: כי כלם פעלים יוצאים: אבל גיד שפתי יחשך ידמה שהוא פעל עובד: והנפעל לא יחשך כאבי כולם ענין מניעה: ובתחפתם חשך היום פי' יונה כמו חשך השמש ולא נבצא זה ההפך בלשו' הקדש אך פי' כמשכעו בענין כניעה ויש בו מלה נסתרת והוא אורו כלומר כנע היום אורו ואמר זה לרב הצרה שתבא להם: **חשל** כל הנחשלים אחריו: הפוך מן ויחלש יהושע: ודוכה לו בלשון ארמי ג' הדק וחשל: לאפד ולהשן: חשן משפט: קראו חשן משפט לפי שהיו עליו האורים והתומים שהיו בודיעים משפט האדם כשהיו שואלים בהם: **חשף** חשף הא' את זרוע קדשו: חשפתי שוליי: וחשופי ש'ת כמו חשופים וכן וקדע לו חלונ'י: וחשף חשפה והשליך: ויחשוף יערות בסגול: והשם מחשף הל'ן ענין כלם ענין גלוי: וכענינים על דרך ההשאלה ולחשוף מים מגבא כל' לקחת מים מגבא: ואמר גבא שאין בו רק מעט מים ואין אדם יכול לקחת מים ממנו בכלי גדול ביאס בשכר בלי שיכול לסמוך שפתי השבירה בקרקע: וגבא ויקח מעט המים שבו ו בשלוק המים מן הגבא הגה נשאר הגבא חשוף ומגולה לפיכך אמר לחשף או לפי שהמים הן בכתר בגבא ובשלוקה אותם הוא בגלה אותם: וכן לחשף חשפים פורה כלומר לקחת כל התירוש עד שלא ישאר ביקב בלום ונמצא כי החמשים שהיה חושב לא תהיה כי אם עשרה: כשני חשיפי עזים אמר בו התרגום כתרין גזי עזים כלומר כני עזרים קטנים מן העזים: **חשק** חשק ה' בכם: השקה נפשו בכתכם: והשם ואת כל חשק שלמה בחכש נקדות ענינם כענין כסף וחשוקיהם כסף ענין הדוק ודבוק כי היו לעמודים חושי כסף מדובקים ובקושרים בהם סביב כבו ש שעושין בחביות העץ להדק אותם והשם וחשוקיהם הכל' בוצק: **חשך** חשך מוצק: ענין קשור וכן חשרת מים וכמקומו בתלים השכת' ודל' זו בזו מרב עבים שהם מלאים מים תחשך הארץ: **חת** גילוליה: הכה חתים: התאזרו וחתו: והנפעל כפני זרועתי פי' ונשבר בזרועותי והיה ראוי להיות ונחתה בדג' והוקל כמו ודחכו: ונכבחו: אבל כי שם ארם נחת' אעפ' שהוא דוכה כזה השרש טוב הוא לשומן משרש נחת לפי שאין ענינו דוכה לזה הענין: אל תירא ואל תחת: יחת אפרים: כעס.

49

מַשְׁלֵי תִּלְיִם זָכָרִי חֵיוֹב
מַשְׁלֵי ב'
חֵיוֹב חֵיוֹב ז תִּלְיִם ב'
מַט. ת ויִסְלַח
חֵיוֹב יִרְמֵה יִשְׁעִי חֵיו
פַּחוּשׁ צִמְחִיה חֵיוֹב

תילים נ'
ימשה מפתח ימשה יהושע
מפתח
יונה

תִּלֵּשׁ תִּצָּח שׁוֹפְטִים עֲמִים
תִּשָּׂא שִׁמּוֹל בִּי
מִיָּפֶה יִנָּקֶה
יִרְנֶה מִלִּכְיָ שִׁמּוֹל
יִלְעִיב בִּי יִרְמִיָּה
יִשְׁעִיָּה בִּי
תִּצָּח דֹּה בִּי
תִּשָּׂא בְּרֵאשִׁית
שִׁמּוֹל
מִזְלֵי לִיכֹחַ יִשְׁעִיָּה
שִׁמּוֹל מִלִּכְיָ

יחזק
ימעי שמוא ב'ה'
תלים ט
יחזקאל מלכים
איוב

איוב
איוב תזא
ידמיה ישעיה כ'

שמואל ויחי
 וירמיו' שופט' חנוכ'
 תלמיד ב' כחוס
 משלי הנשע יונה

מקחל תרומה
 טגנה דה

עמול סוכני

בהעלותך

פיר ירמיה

תלם

עמות

אויב

משל

אוי יחזק' עמול יחזק' משפטי

ינכ

פיש

ניח

מכלי

עקב האזינ

ישעיה מלי

כפל

שמיני דטא

נאח

דטא

תנא ישעיה

תלם

כא

יחזקא

יחזקא תלם

אחזר כ

חתן למלך: וכתב רבי יונה כי אחי האשה יקרא לבעל החתן: ומכאן חובב חוהן משה לפי שבצא ואמר
 משה לחובב בן רעואל המדיני ואמ' ותבאנה אל רעואל אביהן דומה לו כי רעואל הוא יתרו וחובב בן יתרו
 ולא יתכן לפרש כך כי הלא אמר לו כי על כן ידעת חנותינו בכדבר והיית לנו לעינים: ויתרו הוא שהיה ע
 עמוס במדבר כמו שאמ' וישמע יתרו כהן מדין וגו' אבל הנכון כי חובב הוא יתרו ורעואל אבי יתרו ומה
 שאמ' אל רעואל אביהן הוא אבי אביהן כי בן דרך הלשון לקרוא לאבי אביו ולכן בנו בנו: והשם
 ביום חתונתו: כלום ביום חתונתו שהוא יום שנעשה חתן ואז יקרא חתן מפני הסמיכה אל חתנו קול חתן:
 והוא כחתן יוצא בחתנתו: כי חתן דמים אתה לי: נראה כסכרא כי כמו שהיו קורא' לאדם ביום חתונתו חתן
 כך היו קוראים לתינוק ביום המולד חתן כי עקר מלת חתן היא ענין התחדש בשכחה ובכח שתתחדש ה
 השכחה ביום החופה כן תתחדש השכחה ביום המילה ופי' כי חתן דמים אתה לי אמר בתחלה ויהי בדרך
 במלון ויבקש המיתו: כלום שבקש המלאך להבית את משה מפני שלא מל אליעזר בנו: הרגיש משה כי ב
 בעונש המילה היה יצוה צפורה למול אותו כי הוא לא היה יכול מפני החולי שהיה כבד עליו ותקח צפורה
 צר ותכרות את ערלת בנו ותנע לרגליו פי' לרגלי משה כלום אם מפני העונש הזה נחלית הגה דם המילה
 ותאמר כי חתן דמים פי' כמולה את בנו אמרה כי חתן דמים אתה לי כלום נעשית לי היום חתן לדמים ו
 ולהריגת בעלי וכשהגיעה מדה המילה לרגלי משה ורפה החולי מן נזל אז הכירה ואמרה חתן דמים למולות:
 כלום אתה שקראתך חתן דמים אינך חתן לדמי ההריגה כי אם לדמי המולות: **ההף** הן יחזקא
 ומי ישיבנו: והשם אף היא כחחף תארב: בשש נקודות ענינם כענין הטיפה בטית וכבר פי' בשדש
 חטף: וכף כחחף כף האמית' כמו כף השבע לי ביום וזל כי בעת שתוכל לחחף ולקחת תארג: **החזר**
 חזר בחשך בתים: ואחזר בקיר: אם יחזרו בשאול: חזר נא בקיר: והשם אם במחתרת ימצא
 הגנב ענינם כענין חפירה וכוזה ויחזרו האנשי' להשיב אל היבשה: פי' שהשליכו הברזלי שקורין אנקדש
 והיו חותרין בהם בקרקע הים להוציא הספינה אל היבשה או ויחזרו במחשבותם כלום חקרו וחפשו עלות
 ותחבולות שיוכלו להוציא הכפינה אל היבשה: ויפ' ויחזרו במשוטו לפי שבעלי המשוטו דומי לחופרים
 ביס: ואשר הם בני ארבע אותיות **חכצלה** חכצלת השרון: התיו: תיו הנקב כתיו שושג'
 העמקים והיא הנקראת ורד בלשון רזל רוסא בלעז: **חבלל** חבלילי עינים
 תאר: והשם חבלילות עינים: ענינם ענין אדביכות העינים כרוב שתות היין: **חלמיש**
 כיצור החלמיש: כיצור החזק והתקיף: מחלמיש צור סמוך לל מן חזק הצורים והוא כמו
 תולעת שני: שני התולעת ולפי שלא יפול לשון חלמיש אלא על צור אבר בלי צור: בהלמיש שלח
 ידו: שמתי פני כהלמיש: **חנמל** ושקמותם בחנמל: הוא מין ממיני הכרד: ורבי סעדיה תרגם אותו
 בערבי אל צקיע והוא הקרח החזק שקורין לו בלעז קישו שמשכר פרחי האילנו ומיכש הלהלוח
חספס דק בחוספס: מגלגל וענול: ולדעת אנקל' שתרג' מקלף הוא מן מחשוף חלבן: ועין הפעל
 נכפלת: **חרגל** ואת החרגול מין ממיני הארבה: **חרטום** וכל חרטום
 ואשף: ולא יכלו החרטומי: כמו מכשפים אלא שחלוקים בחכמתם כמו שאמר
 לחרטומי ולאשפים ולמכשפים: וכת' ר' אברהם בן עזרא זל כי החרטומי הם חכמי התולדת היודעי' העיקרי'
 ותולדת כל דבר וכל מעשים שיעשו ילא: לפי קרא להם בכבוד צר בעבור שהם יודעי' עיקר החלוקה ואין
 תראה הנפש דכוננות כלילה: **חרמש** וחרמש לא רניף: מגל **חרצב** פתח הרצובות
 רשע: קטרים ואפרים: וכן אין חרצב דהא למוהם פי' שלא יבאו להם יסורים
 ותחלואים בעת מותם כי בכרנוע ובנחת ימותו **חרצן** מחרצנים ועד זג הם הגרעיני הפניכים
חשמל כעין החשמל: מלאך ששמו כך: וכעין גזון שלו ראה מתוך האש: וכן אמ'
 רזל מעשה בתינוק שהיה דורש במעשה ברכבה והיה בבין החשמל ויצא אש כחשמל
 ואכלתו ועוד אמ' כי המלה מורכבת באכרס מאי חשמל אמ' רב יהודה חיות אש במללות: במהניתא תנא
 עתים חשות עתים ככילות: בשעה שהדבור יוצא מפי הקבה חשות בשעה שאין הדבור יוצא מפי הקבה
 במללות כלום כשכחות ובהללות ה'ית' ויתכן שיהיה חשמל שם העין שהוא קרוב לעין האש כי אם כעין
 החשמל כהוד האש ואמ' כעין חשמל כמראה אש בית לה סביב כמראה מתניו ולמעלה: ואמ' במרא השניה
 וממתניו ולמעלה כמראה זוהר כעין החשמל **חשמן** יאתיו חשמינים מגי מצרים: אנשי גדולים
 וגנידים: כמו שנקרא בתתיה כהן גדול חשמונאי: או הוא שם למשפחה גדולה ששכס כך:

אחשדרפגים אחשתרנים פירשתים בשרש האלף: נשלמה אות החית

אין ירמיה חקוק
ישע' אין ירמיה חקוק

בעם וברגע שאל יחתו לא יראו עוד ולא יחתו יצדקתי לא תחת: כלומר לא תשבר ולא תכשל: והפעל
הכבד החתות כיום מדין: ובוז משפחות יחיתני: פן אחתך: וישד בהמות יחיתן: הנח המורת הדגש כי הראוי
בו בדרך חבריו יחיתן בדגש התיו והפי' שפי' בו ר' יונה נכון שפי' מה שאמר למעלה כי המס לבנון יבסך אמ'
למלך בכל החמס שעשית ללבנון שהוא ארץ ישראל יבסך אותך כלומר ישוב חמסך בראשך אחר שעשית
כמה רעות לסוף ישובו ויחולו על ראשך כי כן שד בהמות יחיתן כי השד שיעשו החיות בטרפס טרף רב
ימים רבים ולבסוף פעם אחת יאספו עליהם דרבה אנשים ויחתו ויורגו אותם בן אתה כל החמס שעשית כ
כמה שנים ישוב עליך בפעם אחת הבל ויבסך ויפה פי': אבל מה שכתב אותו שרש בפני עצמו בשרש חית
אינו נכון אחר שמצאנו שרש חתת טוב הוא לשומו משרשו ומענינו והנח שבא תכורת הדגש אין תמה כי
כן דרך הלשון במקומות הרבה ואם שרש יחיתן חית טוב שיהיה שם כמנו אל תתן לחית נפש תורד: אבל
לפי שהיוד פתוחה ידמה שהיא מלה כמובנה לא שתהיה התיו שרש ובכר פרשנוהו כשרש חיה: ויל' הפסוק
פי' אחר עוד כי לפי מה שדמה ארץ ישראל ללבנון שהוא יער מלא עצים דכה השוכנים בה לחיות שורכן ל
לשכן בלבנון כמו שאמ' ולבנון אין די בעד וחיתו אין די עולה ויוד יחיתן היא למלך בבל ופי' הפסוק החמס
שעשית לארץ ישראל והשוד שעשית לשוכנים בה שהחתות אותם יבסך: ובפס' התשלום והתחתי אז ע
עולם: וכבד אחר וחתתני בחלומות: ושלא נזכר פעלו ונלכדו גבוריה חתתה קשתותם: והחרק במקום שרק
כמו ופתחו שעריך תמיד: לא פתחה אנך: מאתן זונה קבצה: ויש לפר' עוד חתתה כמשמעו מפע' הדגוש
ומלת חתתה שבה' אל בבל כלומר כאילו היא חתתה בחטאתיה קשתות גבוריה: וזה הפי' הוא הנכון והשם
לכלי חת: ואפשר שהוא פעל עבר: ובמשקל השלם תיראו חתת ותיראו: ובמא' ויהי חתת אל' דים הראוי
חתתת בפלס צדקת ה' ובמא' כי חתית גבורים בארץ חיים: כחתתם מגבורתם בושים: ובתוספת מם כחתת
דלים רישח: ובמא' בהכפל הפא וחתתתם בדרך כלומר שכרים ומורא יבא להם לזקנים בדרך שלא יכלו ל
להיך מרב חלש זקנתם וכלם ענין שכירה: **חתה** כי נחלים אתה חותה על ראשו: הייתה איש
אש בהיקו לחתות אש מיקוד: תחת גערה
ויכחד באהל ענינם ענין לקיחה: ויתכן תחת משרש נחת כלומר תרד ותחול הנערה במכין: והשם קח את
המחתה: כלי לחתות בו האש: ומלקחיה ומחתותיה היו מחתות המנורה לחתות בהן אפר הפתילות שדלקו
בלילה וכבו: **חתך** נחתך על עפך ועל עיר קדשך: פי' נגזר: ודל' ורגילו בזה הלשון כאמרם
חתיכה של בשר במקום חתך וזולת אלו הרבה: **חתל** וערפל חתולתו: והחתל
לא חתלת: לשום חיתול: ענינם עני' חביש' ועטיפה: **חתם** והוא משל על בנות ישראל שנשמרות
חתום בצרור פשעי: מעין חתום כמו שאמר גל בעול
מהזנות או משל על כל ישראל כל' שלא יזנו אחרי אל' דים אחרים: אתה חותם תכנית כלומר אתה חותם ח
התכנית ומשלימו כי כך הוא חתום כלו: ובכד ככבים יחתם כאילו חתם עליהם ויסתירם כמו שהחתום
מסתיר הספר: ביד כל אדם יחתם יש מגרשים על הגשם שזכר שהגשם יסגיר וימנעם לצאת לדעת כל אנשי
מעשהו כלומר מעשהו בשדה: וים' על הקור שיסגר ביד כל אדם שלא יוכל לעשות מעשהו מפני הקדירות:
ויש פירושים אחרים אבל אלו קרובים לענין הפסוקים: וחנפ' נחתם כטבעת המלך: ולגזרת פעול נחתום
בטבעת המלך והוא כינוי: והשם שימני בחותם על לבך פי' בחותם על היד בן שימני על לבך ועל זרעך ש
שלא תסירני כשם כמו הטבעת שחותמין בו הכתבים שלא יסור מן היד שיהא מזומן לחתום בו: וכן חותמך
ופתילך: וכת' אונקלוס עזקתך: והפעל הכבד או החתים בשרו מזובו כלו' סתם הזוב פי' האמה: וסגר אותה
מרוכ עכיו כי פי' זוב ושכבת זרע על שני פנים האחד ריר שהוא יורד צלול והאחד שיהא עב ומרוב עכיו
יסגר פי' האמה: וכבד אחר יומם חתמו למו כלום ביום יעשו חותם וסימן חתום ככיתלים וכלילה יחתו
באותו מקום שחתמו: וים' יומם חתמו למו יסגרו למו שהם נסגרים ביום שלא יראם אדם והוא לא ידעו אור
: והכלל כי ענין דשרש הזה הוא ענין סגירה ולפי שהחתום הוא סוגר הספר נקרא כן וכן הקשירות שיעשה
אדם על הדברי להסתירם נקרא חותם כמו שאמר ר' זל חותמות שבקרקע מתיר אבל לא כפקיע ולא חותך:
ושבכלים מתיר ומפקיע וחותר אחד שבת נאחד יום טוב: ולפי' נקרא המשלים חותם כאילו המא סוגר הדבר
שאין בו עוד לפי' נא אתה חותם תכנית וכן אמ' הפותח במשנה והחתום בתורה מכרך לפניה ולאחריה: לפי'
נקראת כתיבת העדים בספר חתימה כמו שא' עד שיאמר לסופר ויכתוב ולעדים ויחתמו וזולת זה הרבה ל
לפי שהעדים הם השלמת השטר וסגירתו שאין אחריהם דבר: **חתן** ועתה התחתן במלך: לא
תחתן בם: ויתחתן לאחאב: והתחתנו אותנו: ונקד' אבי אשת חאד' חותן: חותן משה: ויחזק בו
חותנו: ואמה חותנת: ארור שובב עם חותנתו: והוא נקרא חתן' להם עוד מי לך פה חתך ובגותיך:
שמשון חתן התימני: כי אהיה חתן

תליש

ירמיה

אין ירמיה

אין כ' יסלח

יחזקא כ' משלי

קתלת

משלי כ'

ישע' משל' תליש

קרח פרגמה

דניא

אין

יחזקא כ' ירמיה

אין סיר

יחזקא

אין

אין

חסתר כ'

שי

ישכ

מנורע

אין

שמואל

מיתחן מלכי' יסלח ישרו

שופטים תכנז וירח

שופטי

בחלב: **טור**

טור אודם פטרה: טורי אבן. שלשה טורי גזית: וטור כרותות ארזים: וטור כח
לארבעתם: טירת כסף: פי' שורות ומערכות ועוד נזכרנו בשרש טיר: **טוש**

טחה

בנשר יטוש עלי אכל: פי' יחוש תרגום בנשר חש לאכול בנשרא דטאים למיכל.
בנשחוי קשת: פי' כהורות החץ במשיכת הקשת כלום טעור מרצת החץ והוא שם
ור יונה פי' שהוא פעל ויאמר כינו כל בנין הדגוש טח טיחותי וגו' מטחו בטחונים ובסמוך בטחוי קשת
ופי' היא הרחיקה ממנו כמו שברחיקין מושכי החץ בירותם: **טחן**

האסורים: וישחן עד אשר דק כלום טף אותו בפצירה פים וזו היא
על שם סופו כמו וגם אפית על גחליו לחם והדוכים להם כמו שכתבנו: ובטלו הטוחנות. והם חשנים הגסות
שהם טוחנות המאכל: ואכות אותו טחון בקוד: וכן בחורים טחון נשאו בפלס עמוד פתח האהל: כלומר ל
לטהון נשאו: או יהיה טחון שם ובהגדה אום כי טחון שם הרחים: וכן אמרו אין רחים בבבל: ודעת אנקלו
כי ואכות אותו טחון שם לפצירה פים שתרנו ושפית יתיה בשופינה ותהיה בית השמוש חסרה והוא כמו
ואכות אותו בטחון: וזמא בשפל קול הטחנה פי' קול טחנת השנים וזמא הענין טחון לאחר אשתי: כלומר
תעבד אחרים או הוא על דרך כבוד כינוי למשגל והראיה מה שאמ' אדריו ועליה יכרעין אחרין: ופגי עניים
תטחנו: תבו ותכתתו כי הטחנה היא כתיבת הריחים זו בזו: **טחר**

טטף

וישתרו להם טחורים. הוא הלי התחתונות: **טטף** והיו
טוטפות הוא כמו ציץ שקושרין על המצח כמו
אל אבהו המקפת מאן לאון ויש שהוא נקשר על הזרוע כמו שאמ' התרגום ואצעדה אשר על זרועו:
וטיטפת דעל דרעוהי וזה טוטפת הכתו בתורה ידוע והוא הנק' כדברי רז"ל תפילין ואמ' שהם ד' בתי תפילין
של הראש וסמכו בזה אחר הקבלה על לשון טטפת כמו שאמ' טט בגדפי שתיים פת באפרקי שתיים: ופי' בין
עיניך בנוכה הראש מקום שמוחו של תינוק רופס שהוא מכון כנגד בין העינים וכן פי' לא תשימו קרחה
בין עיניכם: **טיט** הצילני בטיט: רפש וטיט ידוע. וזמא ומכבד עליו עב טיט והיא מלה אחת
מודכבת מן עב ומן טיט רל רכוי הטיט: **טיל** וה' הטיל רוח סערה אל הים: ויטילו את
הכלים אשר באניה אל הים: שאוני והטילו אל הים: והטיל אתכם מעל הארץ: ויטל שאול את
החנית עליו להכותו: ושלא נזכר פעלו מדוע הוטלו: חנם אל כראיו יוטל: בחיק יוטל את הגדול ענין ה
הסעה והשלכה והביא ר' יונה בזה השרש הן איים בדק יטול מבנין נפעל ויתכן שהוא משרש נטל: וכזה
הענין בהכפל הפא והלמד הנה מטלטלך טלטלה גבר: ענין הנסיעה והנעה: ורז"ל דגילו הרבה כלשון
טלטול: ואמ' על זה הפסוק טלטולא דגברא קשה מדאיתתא לפי שהאשה תמצא יותר כרחמים מן האיש ל
לחלשתה: ואעפ' שעל דרך הדקדוק היה לו לומר טלטלת ולא הראיתך כמוהו בחלק הדקדוק כמו עריה
בשת: וענה צדק וזולתם: ואמ' פי' גבר תאר לטלטלה כאלו אמ' טלטל גדול והא טלטלה אינה לנקבה אך
היא נוספת ולפי דעתי כי מלת גבר היא קריאה כלום אתה חגבר הנה ה' מטלטלך טלטלה ועטף עטה ו
וקראו גבר לפי שהיה מתנאה ומתגבר כמו שאמ' חצבי מרום קברו: **טיר** תהי טירתם נשמה: ב
בחצירהם ובטירותם: פי' ארמון ונק' הארמון כן לפי שכוונתו הארמון
בשנה באבני גזית כי הטור הוא הנקרא בדברי רז"ל נדבך והאומנין קורין בראש הנדבך: וכן טורי גזית: ו
וטור כרותות ארזים הן נדבכין וית' סודרין וכן תי' ומבשלות עשו כתחת הטירות סביב: מלרע לגדבביא:
לפי נקרא הארמון טירה: אבל טירת כסף: אין פי' ארמון לפי דעתי אבל פי' כותל כמו שאמ' לוח ארז: ור'
יונה פי' בענין ארמון והבדיל טור וטיר בענין ובשרש ולפי דעתי כי הוא ענין אחד ושרש אחד:
הוא יבגנו ויטללנו פי' יסכחו כלום ישים עליו תקרה: וכן אמ' רז"ל לסוכה מטללתא וכן תרגום
בסוכות במטליא: ותרגום בצל קורת בטלל שירותי: ועא' כי טל אורות טלך: נטלא: טל:
אם השמים יתנו טלים: הדגש לחסרון הכפל ולשון רבים טלים או טללים על משקל צללים: **טלא**

טלל

גקוד וטלוא: העקודים והטלואים: הנקודות והטלואות: הוא רושם הכתמים הגדולים כי נקוד
הוא רושם הכתמים הקטנים נקודות נקודות: וטלוא הוא שכתמיו רחבי: וכן ונעלות בלות ובטלואות: שהן
מתוקנות בחתיכות עור עליהן במקום כליתן וכן אמ' רז"ל לחתיכת עור בטלאי על גבי טלאי וכן לחתיכת
בגד כט' לית וכן ידמו כתמי הגונון: חתיכות חתיכות: ותעשי לך כמות טלואות: כלום בגדי מגונוני הרבה:
ויתכן להיות משרש זה: זאב וטלה טלה חלב אחד ואעפ' שכתו כזה לפי שמצאנו קבוצו באלף: ובזרועו
יקבץ טלאי: ואעפ' שהיה מן הדין להיות למד טלאי' כצירי כמו שאר בעלי האלף כמו מן צמא צמאים טמא
טמאים בא בקמץ כמו תהגו אך נכאים: מן נכה רגלים: ואם תאמר כי שרשו טלה כזה ואלף טלאים מוסרת
ביווד באלף ועמי תלואים הוא רחוק לפי שהשרש הזה באלף נמצא במלות הרבה

תצנה כ' מלביס נ'
פיר
ליוכ
גירא

כהעליך פופטים
תשא' יסעיה
קהלת
עקב חופת

עקב
קהלת חיוכ

יסעיה תבא
שמא עקב

תליס חנקן כ'
ינה כ'
ינה ירמיה שמא
ירמיה חיוכ משני
יסעיה
יסעיה

תליס
חיו
מלביס

מ' כי יחזקא
פיר

עזרא
יסעיה פיר
ירמיה
ינא נ'
יהנשע

יחזקא

יסעיה

ונתחיל אות השית טבח

טבח לא חמלת: וטבח או מכרו: שודך טבח לעיניך
וטבח טבח והכן: יוכל לטבח: והתאר וירם הטבח: שר

הטבחים: לרקחות ולטבחות: והשם כצאן לטבח יוכל צמח לטבח טבחה: ובהא הנקבה טבחה ואת
טבחת: אשר טבחת לגוזזי: ומא הכינו לבניו מלחם כולם ענין זכיה: ור' יונה חלק מהם לענין בישול וכן
עשו רוב המפרשים ודמו אותם ללשון הערב שאו

דעתי אין צריך כי כולם יתפרשו ענין זכיה **טבל**
ויטבלו את הכתנת בדם: וטבלת פתך כחוכך

וירד ויטבל בירדן שבע פעמים: כולם ענין כענין רחיצה: אך יש הפרש ביניה כי הרחיץ היא לגבות הדבר
וחטבילה היא פעמים נגיעת הדבר בדבר הר' מקצת הדבר או כולו ועל דרך ההשאלה אז בשחת טבילתי

כלומר אפי' אם התרחצתי במי שלג אתה תרחצני בשחת כלומר שלא אגזל מן השחת: סרתי טבילתי
בראשיתם אומר על המצנפת שעל ראשם שהם סרוחים ויתרים תלויים לאחוריהם: וטבולים: ול שהמצנפות

טבולים בצבע: והנפעל נטבלו בקצה המים: **טבע**
ויטבע ירמיהו: ושלא נזכר פועל מהדגש טבעו

בבוץ רגליך: על מה אדניה הטבעו ענין הבל צלילה ושקיעה: טבעת עגיל וכומז: ויטר פרעה את טבעתו
ויצקת לו ארבע טבעות זהב: כלם ענינם ידוע: יש מהם בחותם ויש מהם בלא חות' ויש מהם בית יד לכלים

להכניס בהם בדים וכיוצא בהם: **טבר**
ידוע והוא השורר ובדברי ר' הרב

אמצע הגוף קורא למקום שהוא מצוע הארץ וגבה טבור מעם טבור הארץ: יושבי על טבור הארץ:
ובא השמש וטהר: וטהרה ממקור דמיה: הלא ארץך בהם ו אדתי: טהרתי מהטאתי: וישב

בשרך לך וטהר: ציווי במקום עתיד הוא כמו וטהר: לא תכחדי אחרי כתי עוד: כי לא תטהרי
אחרי טבטמאת ואם תאמרי שתטהרי מתי עוד: לפני ה' תטהרו: וההאר והאיש אשר הוא טהור: ובסבך

וטהר ידים: השית וההא נקראים בקמץ חטף: מן הבהמה הטהורה: על הכבודה הטהורה: על השלחן הטהור:
פי' שהיו זהב טהור: והשם בדמי טהרה: ההא אינה מפיק ואינה סימן הנקבה הנסתה אך הוא שם לבדו וכפני

ההא נהפך הקמץ בעין הפועל כי היה ראוי כפא כמו עצמה חכמה: ובא בתיו בלתי סמיכות ועל טהרת לכל
קדש: והמחבר אל הכינוי: ואחרי טהרתו שבעת ימים יספרו לו: ופי' ר' אל אחרי פרישתו מן הכת: אחרי ה

הראותו אל הכהן לטהרתו: פי' אחרי טהרתו: אבל ובמלאת ימי טהרה: ההא במפיק והיא סימן לנקבה ה
הנסתרת כי השם הנפרד מכנו טהור: וכעצם וזשמים לטהור: והפעל הכבוד וטהרו הארץ: לטהרו או לטמאו

: וכה תעשה להם לטהרם: את ארץ לא מטהרה היא: וישב מצרף ומטהר כסף: וטהר את בני לוי וזקק אותם:
ורוח עברה וטהרם פי' כאשר העבים מתפזרים השמים טהורים וזכים: וכן זהב טהור אחרי הצרפו וישאר

מזוקק ונקי ככל סיג הוא טהור: ובדברי ר' אל זהב טהור שהיו מכניסין אותו לאור ולא היה חסר כלום:
וההתפעל אשר לא הטהרנו מכנו: ויטהרו הלויים: וטהרו והחליפו שמלותיכם: את האיש הטהור: ח

המתקדשים והמטהרים אל הגנות: בכלם תיו התפעל נופלת להקל: והשם בתוכפ' כס השבת בטהור: השית
בקמץ חטף לתפארת וכן דגש השית לתפארת: כדגש בקדש ה' ורבים כמוהם: והראוי בלא דגש מטהר כולם

מדבר משמר: ופי' השבת מטהרו כלו השבת זכותו ונקיותו וזוהר מלכותו ובסאו לארץ מגרת: **טוב**
מה טובו אוהליך יעקב: מה טובו דודך מיון: והפעל הכבוד הטיבות כי היה עס לבכך: והתאר טוב:

לפני האלדים: וירא אלדים את האור כי טוב: טובם כחדק הטובה היא אסרעה: צדיקים וטובים ככנו:
וגשבע לחם ונהיה טובים: כלום עשירי ומלאים: כי טובות הגה: יפות: שבע פרות הטובות שכבות ויפות:

וכן בחור וטוב: ואין איש מכני ישו אל טוב ככנו: פי' יפת בראה: וכן תי שפיר: והשם על כל הטובה אשר
עשה ה' לישראל: טובתי בל עליך: וכלי הא והיה הטוב ההוא: ובהכבדו ישוב החולם שרק ורב טוב לבית

ישראל: טוב הארץ תאכלו: אני אעביר כל טובי על נגיד: זכר רב טובך יכיעו: ויש לומר כי טוב בחורם שם
תאר וטוב בשרק שם דבר: ובין סמוך וכן במוכרת אחד הם והוא הנכון כי מנחר וטוב לבנון סבך: והוא

בחולם: **טוה**
טוה את העזים: והשם ויביאו כטוה ידוע: ופי' כוון את העזים את שער העזים:

כי טח מראות עיניהם פתח: וטח את הבית קמץ: והגם טחים אותו טפן: אמור אל כחי
תפל ויפול: והשם איה הטיח אשר טחתם: והמקור בהנפעל ואחרי הטוח: ויתכן שיהיה כי טח מ

מראות פעל עומד או יהיה יוצא כחכיריו: והטח הוא נביא השקר או הלב כמו שאמ' לב הוהל הכהן: וענין
הטיח הוא שטחין כותלי הבית בסיד או בחמר בין אבן לאבן ככחוק' או כל הכותל: הן אמת חפצת לטווחות

: כי שת בטוחות חכמה פי' בליות: ואברו כי נקראו כן לפי שהן טוחות ומכוסות:

איפה משפטי' מנח
מקץ ירמיה טחל
ישב שמואל ישי' מפני
שמואל ישעיה

מצרע כח
ישב ירמיה כח שמואל
מלכ'
לינו
יחזקא

יהושע מלכ' כ'
ירמיה בשלח ירמיה
לינו מטות מקץ
ירמיה
שופטי יחזק'

חמור תריע מלכ' לינו
מלכ' ירמיה
אחרי כהעליתך
לינו כח חמור
המריע
דה'
יחזקא
מצרע המריע
משפטי' יחזקא המריע
כהעלית יחזק' מלכ' כ'
לינו

יהושע עז' אל מצרע
ישעיה מלכ' כ'

כלן סיד מלכ' קה' ת
כחש' מיכה שלח
ירמיה כחש' מקץ
שמואל יתר
תליס כהעליתך ישעיה
ישע' תשא תלינ'

יחזקא כ'
ישע' מצרע יחזק' כ'
יחזקא מצרע ישעיה

מלכ'
לינו

ויטעם כדוד הטועם וז' יונה הלך מהם בענין אבילה ומהם בענין טעימה והגבון כי כלם ענין טעימה ופי' ולא טעם כל העם לחם אפי' טעם אין צריך לומר שלא אבל' ולפי שהחיד טועם מיני המאכלים כמו שאמר וחיך אוכל יטעם לו' ואמר ועשה לי בטעמים כלומר הבטיל שיטעם החיד בטעמי מיני התכלין הטובים: וענין אחר מטעם המלך וגדוליו: במשיכי טעם: וטעם זקני' יקח: ברובה את וברוך טעמך: לדוד בשנותו את טעמו טעמו וראו כי טוב ה': טעימה כי טוב כחרה ענין הכל העצה והראיה בעי' הלב ותכן הדבר

טען

טענו את בעירכם פי' עבסו וכן תרגום תחת משאו תחות טעוניה: ובדברי רבותינו ז"ל כדי ש שתהא עגלה מהלכת וטעונה אבני וזולת זה הרבה או יהיה פי' טענו עני' לקירה שדוקרין הבהמות בדרכן שלהם ללכת כהרה כן פי' אצל' ודכוהו ללשון הערב שאמר אטעון חמר כלומר דקור החמר בדרכן למהרו: וכן בטעני הרב: מוקדי הרב: **טפף** לחם לפי הטף: וכל הטף בגשים: ואת כל טפס ענינם הקטנים: והפעל מבנו הלך וטפף תלכנה כל' שהיו הולכות בדרכי' ובשוק' בספקות ובקדוה בוצפה כמו הקטנים שאין להם בשת ודעת וילכו בסיוק ונרקוד בפני הכל ולא יתביישו או יהיה פי' וטפו' כן תף בתיו כל' ילכו בשוק' מתופפ' בידיהן ומעבסו' בגליה' ויהיה טפף ותפף בעני' אחד כמו טעה ותעה ועוד פי' בו בלשון רבותינו ז"ל לא מחוקות ולא גרושות אלא טפופות כלומר מלאות בשוה בלא תוספת ת ולא גרעון וכן פי' הלך וטפף היו מרקדות כהליכתן בגאווה לעשות פסיעות שוות

טפח

בטגרת טופח: שש אמות באמה וטפח: וכא' ועביו טפח בסגול: והקבוצ' מצאנו במקדא נקבות הגה טפחות גת ימי: וז"ל נשתמשו בלשון זכרים טפחים טפחים ענין טפח בענין זרת אבל' אין בדת הטפח כמדת הזרת בי מדת הזרת באצבעו' היד מפרדות וכדת הטפח באצבעו' דבוקות זו בזו והזרת הוא שלשה טפחים כמו שכת' ופי' הגה טפחות גת ימי כמו שמדת הטפח קטנה כן מדת ימי לפי שא' הודיעני ה' קצי וכדת ימי כה' היא אמר הגה טפחות גת ימי כלומר אפי' אחיה כל בה שיוכל אדם לחיות ט טפחות הם ימי והלדי כאין נגוד כמו שאמר כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול: וממסד עד הטפחות פירוש מן היסוד ועד הכותל למעלה שהיה בגו' כמדת הטפח וית' ומטבללן בפושטיא: והפעל הכבד בכנו ויכני טפחה שבים: וקצת ספרים בדוייקים טפחה בקמץ הטף: אשר טפחתי ורבייתי אבר טפחתי בענין גדול הג הנערים כי כן עושין לתינוק שמטפחין אותו ומישרין אבריו בכל עת כשמחללין אותו: וכן השם מבנו ע עוללי טפוחים כלום' עוללים שיטפחו אותם בעודם קטני' ויתעסקו בגידולם ואכלום אחר כן: הבי הכטפח' אשר עליך פי' צעוף וכן והמטפחות והחרטין פי' צעופים וכן בדברי ר"ז ל כטפחות ספרים שבלו עושין כהן תכריכין למת מצוה וזו היא גזיתן: ויש מפרשי' הכטפחות מהענין הראשון והם בתי הידים גונטץ בלעז **טפל** טפל עלי שקר וזים: ותטפל על עוני: ואולם אתם טופלי שקר ענין הסמיכה והדבוק וכן בדברי רבותינו ז"ל אמרו שיהא ישראל עיקר ויעקב טפל לו כלומר דבק לו ומחובר אליו ופי' טפל עלי חברו עלי מה שלא עשיתי: וכן ותטפל על עוני תחבר על המעט שעויתי עונות אחרי' או עונות שעשיתי בעוד שאיני ראוי לגמול כמו שאמר ותורישני עונות נעורי **טפש** טפש כהלב לבסי פי' שמן וכן תרגום השמן לב העם טפש ליבא דעמא הדין וכוזה קראו **טרד** דלף טורד פי' שאינו נפסק לא דורף תמיד וכן קראו ר"ז למי שעסקו תמיד על ענין ולא

טפל

בטגרת טופח: שש אמות באמה וטפח: וכא' ועביו טפח בסגול: והקבוצ' מצאנו במקדא נקבות הגה טפחות גת ימי: וז"ל נשתמשו בלשון זכרים טפחים טפחים ענין טפח בענין זרת אבל' אין בדת הטפח כמדת הזרת בי מדת הזרת באצבעו' היד מפרדות וכדת הטפח באצבעו' דבוקות זו בזו והזרת הוא שלשה טפחים כמו שכת' ופי' הגה טפחות גת ימי כמו שמדת הטפח קטנה כן מדת ימי לפי שא' הודיעני ה' קצי וכדת ימי כה' היא אמר הגה טפחות גת ימי כלומר אפי' אחיה כל בה שיוכל אדם לחיות ט טפחות הם ימי והלדי כאין נגוד כמו שאמר כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול: וממסד עד הטפחות פירוש מן היסוד ועד הכותל למעלה שהיה בגו' כמדת הטפח וית' ומטבללן בפושטיא: והפעל הכבד בכנו ויכני טפחה שבים: וקצת ספרים בדוייקים טפחה בקמץ הטף: אשר טפחתי ורבייתי אבר טפחתי בענין גדול הג הנערים כי כן עושין לתינוק שמטפחין אותו ומישרין אבריו בכל עת כשמחללין אותו: וכן השם מבנו ע עוללי טפוחים כלום' עוללים שיטפחו אותם בעודם קטני' ויתעסקו בגידולם ואכלום אחר כן: הבי הכטפח' אשר עליך פי' צעוף וכן והמטפחות והחרטין פי' צעופים וכן בדברי ר"ז ל כטפחות ספרים שבלו עושין כהן תכריכין למת מצוה וזו היא גזיתן: ויש מפרשי' הכטפחות מהענין הראשון והם בתי הידים גונטץ בלעז **טפל** טפל עלי שקר וזים: ותטפל על עוני: ואולם אתם טופלי שקר ענין הסמיכה והדבוק וכן בדברי רבותינו ז"ל אמרו שיהא ישראל עיקר ויעקב טפל לו כלומר דבק לו ומחובר אליו ופי' טפל עלי חברו עלי מה שלא עשיתי: וכן ותטפל על עוני תחבר על המעט שעויתי עונות אחרי' או עונות שעשיתי בעוד שאיני ראוי לגמול כמו שאמר ותורישני עונות נעורי **טפש** טפש כהלב לבסי פי' שמן וכן תרגום השמן לב העם טפש ליבא דעמא הדין וכוזה קראו **טרד** דלף טורד פי' שאינו נפסק לא דורף תמיד וכן קראו ר"ז למי שעסקו תמיד על ענין ולא

טרה

בטגרת טופח: שש אמות באמה וטפח: וכא' ועביו טפח בסגול: והקבוצ' מצאנו במקדא נקבות הגה טפחות גת ימי: וז"ל נשתמשו בלשון זכרים טפחים טפחים ענין טפח בענין זרת אבל' אין בדת הטפח כמדת הזרת בי מדת הזרת באצבעו' היד מפרדות וכדת הטפח באצבעו' דבוקות זו בזו והזרת הוא שלשה טפחים כמו שכת' ופי' הגה טפחות גת ימי כמו שמדת הטפח קטנה כן מדת ימי לפי שא' הודיעני ה' קצי וכדת ימי כה' היא אמר הגה טפחות גת ימי כלומר אפי' אחיה כל בה שיוכל אדם לחיות ט טפחות הם ימי והלדי כאין נגוד כמו שאמר כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול: וממסד עד הטפחות פירוש מן היסוד ועד הכותל למעלה שהיה בגו' כמדת הטפח וית' ומטבללן בפושטיא: והפעל הכבד בכנו ויכני טפחה שבים: וקצת ספרים בדוייקים טפחה בקמץ הטף: אשר טפחתי ורבייתי אבר טפחתי בענין גדול הג הנערים כי כן עושין לתינוק שמטפחין אותו ומישרין אבריו בכל עת כשמחללין אותו: וכן השם מבנו ע עוללי טפוחים כלום' עוללים שיטפחו אותם בעודם קטני' ויתעסקו בגידולם ואכלום אחר כן: הבי הכטפח' אשר עליך פי' צעוף וכן והמטפחות והחרטין פי' צעופים וכן בדברי ר"ז ל כטפחות ספרים שבלו עושין כהן תכריכין למת מצוה וזו היא גזיתן: ויש מפרשי' הכטפחות מהענין הראשון והם בתי הידים גונטץ בלעז **טפל** טפל עלי שקר וזים: ותטפל על עוני: ואולם אתם טופלי שקר ענין הסמיכה והדבוק וכן בדברי רבותינו ז"ל אמרו שיהא ישראל עיקר ויעקב טפל לו כלומר דבק לו ומחובר אליו ופי' טפל עלי חברו עלי מה שלא עשיתי: וכן ותטפל על עוני תחבר על המעט שעויתי עונות אחרי' או עונות שעשיתי בעוד שאיני ראוי לגמול כמו שאמר ותורישני עונות נעורי **טפש** טפש כהלב לבסי פי' שמן וכן תרגום השמן לב העם טפש ליבא דעמא הדין וכוזה קראו **טרד** דלף טורד פי' שאינו נפסק לא דורף תמיד וכן קראו ר"ז למי שעסקו תמיד על ענין ולא **טרה** גח ולא שקט כמנו טרוד כמו שאמר בעל הבית טרוד בפועליו הוא **טרה** להי' חמור טריה: ומכה טריה: פי' לחה וכן הוא בלשון ערבי אבל' בעל הכסות אפר ב' ואינון בתרי' לישני **טרח** היו עלי' לטורח: טרחכם ומשאכם ענין הכבוד והעמל ור"ז הרגילו הרבה בזה הלשון: והפע' הכבד מזה אף ברי יטריח עב: פי' אף ברויה יטריח העב כלומר להביא רויה ל לעולם יטריח העב ויכבדו' ברוב הבטר ויהיה רי' מן רוח כמו כי תחת יומי מן בזה וגי' מן וגשאו' איד' בניה' קינה **טרם** טרם כלה לדבר בשש נקודו: בטרם שום אבן: בטרם יבא החרסה: בטרם תחיל ילדה ענין המלה הזאת קדם ופי' ושמואל טרם ידע אתה וטרם יגלה אליו דבר ה' שידע שמואל את ה' וקודם שיגלה אליו דבר ה' היה זה שקרא אליו ה' שמואל ולפיכך לא הבין כי ה' קורא אליו: וכן ונר' ג'דים טרם יכבה קודם שיכבה הנר שהיה דולק בהיכל ה' ושמואל היה שוכב במקדש קרא ה' אל שמואל וז' ויקרא נוספת כזו וישא אברהם את עיניו: הטרם תדע כי אברהם מצרים פי' הקודם שתשלחם תרצה לדעת כי אברהם מצרים: כי טרם תראון מפני ה' אדם פי' אבר משה לפרעה ידעתי כי אתה ועבדיך טרם שאתפלל בעדכם תראון מפני אלהים אבל' אחר שאתפלל ויחדלו הקולות והבטר תוסיפו לחטו' וז' יונה הוציא כל' לה לענין אחר ואין צורך רק כולם פירושם קודם **טרף** וטרף ידוע אף קדקד חציו קמץ וחציו פתח כי הוא טרף וירפאנו בל' קמוץ וכבר כתבנו הדומים לו בחלק הדקדוק במלת

ליונה ת' לרדת
יונה מפלי' ב' רות
תליים תליים משלי
ינג

יפעה יינס מטרת וישלח
ישעה

תרומה יחזקאל מלביס
תליס'

תליס'

מלביס

יפעה ליכת

ליכה דות

ישעה

תליס' אינכ'

תליס'

משלי

סופנים יפעה'

יפעה הדבר ס

אינכ'

חיי חגי שופט' יפעה'

שמואל

סמאל

כא

נארח

נרפה

הנע

הרבה ובהא לא נמצא ועוד כי טלאים איננו מקובץ כדרך בעלי הוא כי היה ראוי לו לומר טלים כמו מן קנה קנים ופי' טלה הלב שהיה עדין יונק חלב ולא אכל עשב עדין והוא הכשוכח : ויפקדם בטלאים פירו' שהוא שט בקום והנכון שהוא כמשמעו מן טלה שידע מניב על ידי שהביאו כל אחד ואחד טלה כי זמן נסח היה ובין תי' באמרי פסחיא : **טמא** כי טמא נזרו : וטמאה שבועים : וטמא הארץ : והנפעל והיתה אם נטמאה : כי בכל אלה נטמאו הגוים : ויא' כי מזה השרש נטמאתם בס' : והוא חסר אל' : והנכון אצלי שהוא משרש טמה עם נטמינו בעיניכם : והתאר וטמא טמא יקרא : כי איש טמא שפתי' אנכי ובתוך עם טמא שפתיים : טמאים הם וטמאים יהיו לכם : ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו כמנה קרבן לה' פי' בהם טהורה בעלת מוס' ולפי' שהיא כטמאה אצל המזבח קראה טמאה : כך פי' רז'ל שבהמה טמאה במש' כבר אמר למטה מזה ואם כבהמה טמאה ופדה בערכך והוא מדבר במקדיש בהמה טמאה לכדק הכית ואעפ' שאמר בפסוק שלמעלה ממנו אך בכור אשר יבוכר לה' זה שאמר ואם כבהמה הטמא ופדה בערכך לא יתכן בענין בכור טהורי פטר חמור לא היה נפדה בערך כי אם בשה : ואך אם טמאה ארץ אחוזתכם : והשם ואל' תאכלי כל טמאה : וטומאתו עליו : והפעל הכבד כי טמא את דינה בתו : ולא יטמאו את מחניהם : לטהרו או לטבאו : למען טמא את מקדשי : הנה נפשי לא מטומא' : וטמא את התפת : טמא המלך : והוצי' ר' יונה אלו השני לעני' חרבן ואין צורך כי מקום גלולים היה והמלך הסיר הגלולים וטמא המקום כלום שם אותו מקום טומאה לפי שהיה מקום גלולים צוה שיהא מקום טומאה להשליך שם הנבלות והטמאות :

ושלא נזכר פעלו מורכב עם התפעל : אחרי אשר הוטמאה : משפטו עם תיו התפעל התטמאה : וגם זה בענין טמאה כי אחרי שהיתה אשתו ונבעלה לאחר אעפ' שגרשה הרי היא טמאה אצלו : ואדוני אבי רז'ל פי' אחרי אשר הוטמאה לשון מניעה כלום אחרי שנמנעה ממנו שלא יוכל לקחתה בעודה אשת האחרון וכן יבא זה הפי' לדעת רז'ל שקבלו שאפי' נתארסה לאחר אעפ' שלא נבעלה לו אסור לבעלה הראשון דכתיב והיתה לאיש אחר כיון שהיתה בה הויה : ואם זנתה מותרת לחזור לראשון כיון שלא היתה בה הויה אם כן הוטמאה רז'ל נמנעה וכן פי' אל' תאכלי כל טמאה כלום כל דבר הנמנע מן הבזיר וכן אמרו רבותי רז'ל מאי ואל' תאכלי כל טומאה אמר ר' יצחק דביר' אמי תנא דברים האסורים לנזיר ולפי' שהדבר הטמא נמנע אמר לשון טומאה על דבר הנמנע : וההתפעל ולא לה טמאו : לא יטמא בעל בעמיו : משפט' עם תיו ההתפעל תטמאו יתטמא : **טמא** נטמינו בעיניכם : ונטמאתם בס' : ענין סתימת הלב ואין דעת : כמו שאמ' מדוע נחשכנו כבהמה : וכן ענין ונטמאתם בס' כי אכילת השרצי' סותמת הלב ומונעת ממנו הבינ' ובדברי רז'ל נכפלו הפא והעין ביה הלשון באמרם מטמא את הלב וקראו גכ' טומאטום למי שהוא סתום שלא נראה לו זכרות וכן זכרוהו כפול העין לבדה באמרם היתה לו גומא וטממה בבית חייב משום בונה : ב בשדה חייב משום חורש : ומלה אחת זכרו בלא הכפל על ארבעה דברים נכסי בעלי בתים יורדין לטמיון : כלום למקום שיהיו סתומין מהם שלא ישובו להם עוד : וימ' מזה כי איש טמא שפתיים : כלומר סתום שפתיים שלא אוכל לדבר : **טמן** טמן עצל ידו בצלחת : טמנו פח לי : וטמנתם במלט : אשר טמנתו שם : ויטמנהו בחול : ויטמן אותם יעקב תחת האלה : טמן בארץ חבלו : לטמן בחובי עוני : והנפעל וה הטמן בעפר : והפעל הכבד וילכו ויטמינו : והשם נתן לכם מטמון : כי יש לנו מטמונים בשדה : ובשרק ומטמוני מסתרים : פניהם חבוש בטמן : תאר למקום שיטמינו בו ובלם ענין הסתר והעלבה : **טנא** ולקח הכהן הטנא מידך : כשש נקודות ברוך טנא ענין סל כתר גומו : **טנף** איכבה הכטונפות וזולת זה

אטננם : אלכלכם ובדברי רז'ל בענין לכלוך בזה הלשון באמרם במבואות **טנה** הכטונפות וזולת זה רבים : **טעה** הטעו את עמי : והפעל הקל ממנו לא מצאנו במקרא אך נאמ' אותו על לשון המקרא בלי ספק כי הטעו פעל יוצא לעמי והעם טועים ועוד שמצאנוהו בכשנה העובר לפני התיבה וטעה והוא ענין שגגה וענין תעה הכתוב בתיו וטעה בשית ענין אחד הם כי הם סמוצא אחד : וכן תרגם אנקלוס ותלך ותתע : ואזלת ושעת : **טעם** ולא טעם כל העם לחם : טעם טעמתי בקצה הכטוה : אטעם לחם או כל באומה : אל יטעכו מאומה : והשם אם יש טעם בריר חלמות : וטעכו בצפיחי' בדבש : והיה טעמו כטעם לשד השמן : ובתוספת מס' ועשה לי מטעמים : ובקבוץ הנקבות ואל' תתאו ל לבטעמותיו : כלם ענין טעימה שיטעם אדם בפיו ואינו אוכל ממנו ומעביר על גורנו כי אם כעט : וכן אמ' רז'ל מטעמת אינה צריכה ברכה והשרוי בתענית טועם ואין בכך כלום הנה כי הטעימה כפה או בלשון ב בלבד שיקח אדם בקצה לשונו ויטעם כדרך הטועמים : ור' יונה חלק שהם בענין אכילה וזכרם בענין ט טעימה והנכון כי כלם ענין טעימה ופי' ולא טעם כל העם לחם : אפי' טעם ואין צריך לומר שלא אכל ולפי' שחזיק טועם מיני המאכלים כמו שאמר וחזק :

פמנא

כס' תנודע אחרי
כס' ק' נשי' שמיכי
אינו מצנרע יסעי'
פמיכי בחנקות

יהונס

פוסטי' אמר' ויט' כס' תנודע
קדנטי' יחזקא מלכ' כ'

תנא

שופטי

פמיכי אמר

אינו פמיכי

יסעיה

משלי תינ' ירמי' כ'

סמות ויטלח אינו כ'

יסעיה מלכ' מקץ ירמיה

יסעי' אינו כ'

תנא כ'

סיר

ירמיה

וירא פמנא כ'

פמנא יונה אינו כסלח

בהעלות' מנל' דות

משלי

ישלח שרשיו פל' פלג בים: וכן פלגים יבלי בים ואמר בהלה פלגים ואכ' פל' שרש פלגים בים: וכן על אובל א
 אולי והאלף תמורת היוד וכבר כתבנוהו בשרש אכל: ונתנה הארץ יבולה: ודארץ תתן יבולה: ואין יבול
 בגפנים: ובהסרון היוד לכול עץ אסנוד: כי בול והרים ישאו לו ענינם ענין תבואה ופרי וכל מוצא הארץ:
 ופ' לכול עץ לענף: יגל יבול ביתו פ' תכונת ביתו: ויש כפרשים קורות ביתו לפי שאבר נגרות ביום אבו
 כלומר שיהיו נגרות אבני ביתו ויחרב משכנו על דרך והגרתו לגיא אבניה: וכבר כתבנו כול הרים לכול
 עץ בשרש בול: והיה בכשוד כקן היוכל: שופרות היוכלים אבר בו התרגום שפריא דקן דכריא ובדברי
 ר' זל מאי משמע דהאי יוכל לישנא דדיכרא הוא דתניא אבר ד' עקיבא כשהלכתי לערביא היו קורין לדכרא י
 יוכלא והשופר עצמו נקרא יוכל לפי שהוא של איל: במשוד היוכל הכה יעלו בהר: וכן שנת חמשים נקרא
 יוכל לפי שהיו תוקעין בה בשופר של איל: עד שנת היוכל יעבוד עמך: יוכל היא: לא יצא יוכל: או הרון
 או יבלת הוא ורונה בלעז: ובמשנה חותכין יבלת בכקדש אבל לא במדינה אבל יבלת זה הכתו' בתורה הוא
 תאר לבהמה שיש לה יבלת כמו חרון שהוא תאר: והכתוב במשנה הוא שם דבר ליבלת עצמו **יבם**
 בא אל אשת אחיו ויבם אותה: לא אבה יבמי פ' מי שלוקח יביכתו שהיא אשת אחיו הוא נקרא מיבם
 והוא נקרא יבם לה והוא יבכה לו: באן יבמי: ונגשה יבכתו: וכן אשת היבם נקרא לה יבמה על שם בעלה:
 הנה שבה יבמתך: ואין יבמתו יבמתך מחודד מן יבמה כי אם מן יבמת כמו שכתבנו בחלק הדקדוק:
יבש כי יבשו אפיקי מים: יבשו עצמותיו: יבשה הארץ: וייבש הנחל: ויבוש מקורו: ענין משקל יאות
 מן יאת הן יעצר במים ויבשו: ור' יונה כתב כי יבשו בחירק הו' ונח היוד ואנחנו לא מצאנוהו
 כן בספרים המדויק' כי אם בשוא הו' וחרק היוד: וחלקה אשר לא תכטיר עליה תיבש: עד יבשת הבים מקו'
 בפלם מבלתי יכולת ה' או יהיה שם: והפעל הכבד אשר הוביש ה' את בני ים סוף: הובשתי עץ לח: הובישו כ
 כל מצולות יאור וגם הוא פעל יוצ' ור' יונה שבהו בודד: ואין צרך כי כן פ' הפסוק ועבר ביכרוח צרה והבה
 בים גלים פ' והבה הרוח את גלי הים והובישו הרוחות כל מצולות יאור: וכבר אחר תיבש גרם: גוער בים ו
 ויבששו: משפטו וייבשוהו והיו הכתובה היא היוד איתן ויוד השרש נעדרת וכשנעדרה נשארה תבועתה על
 היו הנוספת: ור' יהודה אמר בהפך זה ויא' כי משפטו וייבשוהו מבנין הפעל' וכן דעת אא'ל' והשם ונזול' על
 יבשה: ותראה היבשה: או הוא תאר: ובתיו תבורת ההא ויבשת ידיו יצרו: והתאר במשקל אחר: עץ יבש:
 בפשינו יבשה: יבשות מאד: הענין הזה ידוע שהוא ענין חרב: ועא' לא עתה יבוש יעקב: גם בוש לא יבושו
 יבושו רודפי ואל אבושה אני: על משק' יאות יאותו מן יאת: והפעל הכבד הובשתי היום את פני כל עבדיך:
 ואשר הם פעל עומד הובישו אברים: הגפן הובישה: על דרך משל באלו יש לה בושתי כשאנינה נותנת פריה
 כראוי: וכן הוביש תירוש: הובישו חכמים: כל הוביש על עס לא יועילו לכו כתוב בשני נחים באלף וביוד
 כי הוביש ששון מכני אדם: כלם ענין בשת ויש לפרש הגפן הובישה הוביש תירוש ענין יובש והפסק:
יגב לחרמים וליוגבים: פ' עובדי השדות: והשם כרמים ויגבים: וכן אמר התרגום למחוי מפלחין ב
 בחקלין ובכרמין: **יגה** אשר חוונה ה': כי ה' חוונה: עד אנה תונוין נפשי: ושמתוך ביד מ
 מוניך: והנפעל נוגי מכוועד אספתי: בתולותיה נוגת: ופעל כבד אחר ויגה בני בני איש: עיקרו
 וייגה: ואא'ל' כתבו מבנין הפעיל משפטו וייגה: והשם וגסו יגון ואגחה: ומא' תונת אמו: ועא' באשר חוונה מן
 המסלה: פ' כאשר הוסר מן המסלה וכבר כתבנוהו בשרש חנה: **יגע** יגעתי בקראי יעד בייגעה
 ידו: כי יגעת בי: אל תיגע להעשיר: לא יגעו לריק: ויגעו עמים
 בדבריהם: הוגעתני בעינוותיך: וכבר אחר אל תיגע שמהא' כל העם: והשם יגיע מצרים: וכל יגיעך: ומא'
 בשיב יגע ולא יבלע כי הוא כולו קמוץ: ושם תאר עיף ויגע: כל הדברים יגעים: תארם כלשון יגיעה לפי
 שיש עמל ויגיעה לכל המתעסק בהם: ומא' ושמ ינוחו יגיעי כח: יאמר האחד ממנו יגיע ענין היגיעה ידוע
 כענין העיפות: **יגר** יגרתי כל עצבותי: אשר אתה יגור בפניהם: ענינם ענין יראתי ירא: **יד**
 ויתן יד: וישלח ידו: ויתכן ששרש יד ידה: ומכמו ידו אליה כלומר השליכו ביד: וכל בני
 דוד נתנו יד תחת שלם כלומר נתנו ידם תחתיו להיות ברשותו: וכן שים נא ידך תחת ירכי: כי כן מנהג לנכנס
 ברשות אחר ובעבודתו: אנשי המלחמה אשר בידינו: ברשותינו: וכן ולקחת בידך עשרה לחם ונקודים כ
 כלומר ולקחת אותם עמך וברשותך: וכן יקח את כל ארצו מידו ברשותו: וכל טוב אדניו בידו ברשותו:
 בידם יוציאו: ברשותם כי מי שהיה רוצה להוציא סוסים ממצרים על ידי סוחריו המלך שלמה היה מוציא ול
 ולדם היו נותנים מחיר ההוצאה כי פרעה נתן אותו המוצא לשלמה: וכלי הקדש וחצוצרות התרועה בידו
 ברשותו: מצרים נתנו יד: כלום הושטנו ידינו למצרים להחזיק בידנו ולעזרינו: וכן ומטה ידו עמך
 והחזקת בו: תגה את ידך ויתן ידו: לקיום הברית כי כן מנהג לקיים כל דבר יתן אדם ידו על של חבירו

יציעה דניא
 כחוקת יחזקא חכקנן
 יציעה חייב
 חייב
 יחנע כ'
 יתרו
 כהר ב'
 חמר
 ייסה חנא
 חנא כ'
 רות
 ינאל יחזקא כח מלפס הנשע
 חייב
 עמס כח
 יה שש יחזקא זכריה
 מזלי
 כנס
 יציעה בראשית חיל יחזקא
 כהעלנתך יחזק' יציעה ירמיה
 ירמיה שמא
 ינא כ'
 ינא ירמיה ששית
 ינא
 ירמיה כ'
 ליכה כ' חייב
 יציעה כפניה חייב כ'
 יציעה חסלי שמא
 חליס שמא
 יציעה קפל יציעה ירמיה מ' חייב
 יציעה חוסע ששית חייב
 חייב חנא קהלה
 חייב
 חייב ירמיה
 חייב כח ירמיה
 דה חיי
 מטות מלכס
 חיי
 דה
 מטות
 חייב כהר
 מלכס

פעל: פן יטרף באריה נפשי: ויטרף לעד אפוי בנימין זאב יטרף: לטרף טרף: והנפעל כל היוצא מרגה
 יטרף: אם טרף יטרף: ושלא בזכר פעלו מהדגו טרף טרף יוסף: והתאר לנקבה הטרפה לא יושלם: כל נכל
 וטרפה לא יאכל לטמאה בה: על הטומאה בא להזהיר לכהן לפיכך אמר לטמאה בה כי על אכילת נבלת
 וטרפה גם ישראל מזהרים ואמר לא יאכל להזהיר על נבלת עוף טהור שאינה מטמאה אלא באכילה: כל נ
 נבלה וטרפה מן העוף ומן הבהמה הוצרך להזהיר על הכהנים לפי שהותר להם בשר בליקה הייתי ואמר ויתרו
 להם שאר נבילות לפיכך אמר לא יאכלו הכהנים: והשם עד יאכל טרף בשש בקודות: מטרף בני עליה:
 מהרדי טרף פי' ההרים ששם החיות הטורפות: והנה עלה זית טרף בפיה שם תואר מפני שהוא קמוץ והוא
 תאר לעלה כלומר עלה זית היה טרוף בפי היונה וכן דעת אונקלוס שהוא תואר שתרגם תביר: ענין הטרף
 הוא ענין הלקיחה בחטיפה וההכאה בכריתה וקראו רבותינו ז"ל לנקב' הריאה וכיוצ' בה טריפה אעפ' שאינ'
 נטרפת ביד חיה ואעפ' שאין ניכר בה כריתה לפי שסירב' הריאה מפני נקב הריאה וכריתה היא שאין סירבה
 בלא נקב ולפי שפרגסת החיות על ידי טרף אמר גם לפרגסת האדם טרף שגם היא על ידי לקיחה זה מזה ואע
 ואעפ' שאינה בטרף החיות ויהי טרף בבית בשש בקודות: ונתן טרף לביתה: הטרפה לבית חוקי כלומ'
 פרנסה: ועא' כל טרפי צמחה תיבש פירושו עלים וכן תרגום עלה זית טרף זיתא: ויתפרו עלה תאנה וחטיטו
 טרפי תאנין: ואשר הם בני ארבע אותיות **טאטא** וטאטיתיה כמטאטי השמר. אם יהיה שרש
 המלה טוא נכפל בו הפא והלמד ומשקלו ופללתיה במפלפל או יהיה האלף האחרונה
 במקו הא למד הפעל ויהיה שרש המלה טאה ונכפלה בו פא הפעל לבד ומשקלו ופעלתיה במפעפל
 או תהיה המלה כת ארבע אותיות מפעלי הכפל ופי' המלה אסירנה במקומה ואנקבה אסקובר בלע' ובדברי
 ר"ל לא הוו ידעי רבנן מאי וטאטית' שמעוה לאמיתה דר' דקא אברה לההיא אתתא שקולי טאטיתא וטאטי
 ביתה **טפסר** פקדו עליה טפסר הטית בחירק' וטפסר' כגוב גובי הטית בפתח ענין המלה
 הקצין והשרי נשלמה אות הטית **ונתחיל את היום יאב**
 כי למצותי יאבתי: ענינו כמו תאבתי **יאל** הואיל משה
 באר את התורה. כי הואיל הלך אחרי צו: הנה נא הואלתי: ולו הואלנו ונשב: הואל נא ולין: ויואל ללכת
 כי לא נסה: ויואל משה לשבת את האיש: ענין כלם הרצון והחפץ ופירוש ויואל ללכת רצה ללכת לנסות כ
 בעבור כי לא נסה בימיו ללכת באלה ובאשר ראה כי היו כבדים עליו הסירם מעליו: וענין אחר ויואל
 שאול את העם פי' השביע אותם ויהיה יאל ואלה בענין אחד: וענין אחר אשר בואלנו ואשר חטאנו: הרב על
 הכדים ובואלו: נאלו שרי צוען ענין סכלות וטפשות **יאר** על שפת היאור: כל המים אשר ביאור
 על יאוריהם ועל אנמיהם: על דעת אונקלוס כי היאור הוא הנחל שתרגם יאור נהרא. על יאוריה'
 תרגם בלשון אחר לפי שהוא סמוך לנהרותם: והיאור הם המים הנגרים והנמשכים פלגים מן הנהר אל השדר'
 ולפי שנלוס הוא שנמשכים מימיו ונגרים על השדות להשקות נקרא יאור וכן חזקל נקרא יאור: אחת הנה
 לשפת היאור ואחת הנה לשפת היאור: ועלתה באור בלה: היום נעלמת וכשנשטו ביאור **יאש**
 ליאש את לבי: להרפותו ולהעבירו מאלה הדברים שלא יזכור אותם ור"ל הרגילו בזה הלשון באכרם
 כל זמן שהבעלים מתייאשו מהם יאוש ושנוי רשות קני: ענין יאוש ידוע: והנפעל ונאש ככני שאול: ולרוח
 אמרי נואש: לא אמרת נואש כלומר לא אמרת נואש לבי ונפרד מלכת אחרי אדום אחרי אכל התחזקת בדם
 וזכרת אותם תמיד: ותאכרי נואש לא כי אהבתי זרים פי' נואש לבי באהבת השם ית' ואמרת לא אינני רוצה
 בו רק אהבתי זרים ואחריהם אלך: וכן ואמרנ' נואש כי אחרי מחשבותינו כלומר נואש לבנו מהלך אחרי ה'
 כי אחרי מחשבותינו נלך והמלות האלה יש בהם הסתר ענין לפיכך יתפרש כל הסתר מהם לפי מקומו
 כי מלת נואש היא נפעל לזכר היחיד ונמצאת בזכר ונקבה והרכיב לפיכך נראה כי ההסתר לב הכולל אותם
 ואפשר שתהיה מלת נואש באלה המקומות שם היאוש: **יאת** כי לך יאתה: יאותו לנו האנשים:
 ויאותו הכהנים לבלתי קחת כסף: אך בזאת נאות לכם ענין המלות האלה ענין התרצות בדב'
 והכיננו ופי' כי לך יאתה כאלו נתרצתה המלוכה לך כי לך נכונה ולא לאחר: כי בכל חכמי הגוים ובכל
 מלכותם כלומר בכל חכמתם ובכל מלכותם מודים שאין כמוך ותרגום נאות נשפס ותרגו' אם יפתוך חטאי'
 אל תאבה לא תטפס **יבב** נשקפה ותלבב בתרגום תרועה יבבא והלשון הזה נכתב לר"ל אי
 גבוהי הוא אי ילולי הוא אי גבוהי וילולי שניהם כאחד **יבל** מי יובילני עיר מצור: יובילנה
 רגליה: יובילו שי' למורא: ושלא בזכר פועלו ממנו יובל שי' ובא בזק בקמץ לאשור יובל: ענין
 הבאה: ויבא אותם כבלה תרגו' ואובי' יתהון לבבל: והולך מזהר ואוביל בפריע: ועל יובל נא

תי' סמ ק יחי יחזקא
 ירמיה הנביא יושב
 חמור
 בלן יחי
 עי' לים נח
 מלכ' משל' ב'
 יחזקא
 יסעיה
 נחמ' ירמיה
 תי' סמ ק יחי יחזקא
 ירמיה הנביא יושב
 חמור
 טמות
 שמואל
 בנעל' מתק'
 ירמיה יסעיה מקן ואר' f.
 נחמ' 6
 דניאל עמנוס
 קהלת
 ט' זנא
 חינוכ' יסעיה
 ירמיה
 ירמיה
 ירמיה ויסלח
 מלכ' יסלח
 סופטים
 תי' סמ ק יחי יחזקא
 ירמיה הנביא יושב
 חמור
 ירמיה

והחמץ לא היה בי אם מין אחד הזה מין הדמץ כנגד שלשה מיני מצה לפיכך קורא אותם גדולות: ודבי יהודה ול יונה שמו בעא שתי תודות גדולות והתודה השנית ופי' יונה לשון קהלה וקהלות ור' פרשן ב כמו שכתבתי שאמרו במשנה פרק שני דשכונות אין מוסיפין על העיר ועל העזרות אלא כבוד של שבעים ואחד ובשתי תודות ובשר ובד' כהלכין ושתי תודות אחריון הפנימית נאכלת והחיצונה נשרפת וכו': וקאמא בגמרא תנא שתי תודות שאמרו בלחמן ולא בבשר: כנא דני מילי דאמר קרא ואעמידה שתי תודות גדולות: **ידע** טרם ידע אתה: ולא ידע יעקב: לא ידעתי אתה: המעתיק הרים ולא ידעו: והאדם ידע את חוה: וכל אשה יודעת איש: אשר לא ידעו איש ידעתי כי בל תוכל: ידעתיך בשם: ואדעך למען אמצא חן בעיניך: לא ידעתי נפשי שמתני: פי' לא הרגשתי בעצמי עד ששבתני נפשי ברכבות עמי בדיב וכן המעתיק הרים ולא ידעו ולא הרגישו עד שהעתיקם: וכן תבואה שואה לא ידע: בזה אדם ותרעהו בלומר שאתה משגיח עליו ופונה על עינו: והשם כי מלאה הארץ דיעה אתה: או הוא מקור והוא הנכון מפני מלת את: וכן לדעה מה יעשה לו מקור: ורעו אתכם דעה והשכל שם: והקבץ תמים דעוה עמך וכלא הא הגבה דע אשא דעי למרחוק: והקבץ כפלאו תמים דעים: ומא' ודעת לנפשך יגעם: ודעת מחרון נבחר: ודעת שפתי ברור מללו: ופי' ודעת גרור שפתי מללו: וכבר כתבנו הדומים לו בחלק הדקדוק: ובא בלשון נקבה ישוטטו רבים ותרבה הדעת: פליאה דעת כמני: וכא' מדע והשכל: ויתכן ששרשו נדע בראיית הארמית מדע תגדע או יהיה שורשו ידע כפלאו מצע ופי' ומביני מדע מחשבה שהיו מכינים מה שכלב האדם כמעט רמז: וכן גם כמדעך מלך אל תקלל: במחשבתך: ואמרו במלת מדוע שחוא מורכב מה דוע ונבלעה ההא: ודוע בטקל בול הרים שהוא כבו יבול ועוד נזכרנו בשר' מדע: והנפע' לא נודע מי הכהו: ולא נודע כחו: ונודע ה' לבצרים: ושמי ה' לא נודעתי פי' ובשמי ה' לא נודעתי: כי נודע דוד ואנשים אשר אתו ב' בלומר נודע ונתפרסם באי זה מקום היו: יודע לה' יודע בבביא לכ' עלה: ופי' הנכחוק אומר בנין ביתך שנכב' להוד ולתפארת כי כל מי שהיה מכיא קרדוס בסכך עץ בעצי הלכנו לחטוב הארזים ולהביאם לבנין הבית היה נודע באלו מביאם למעלה לפני כסא הכבוד: ועתה פתוחי הזהב שעל הקירות בכשיל וכלפות יהלכון הצרים ומחללים משכן שמך בחרות אנך על עכך בן נרשו אא'ל: ומעקש דרכיו יודע: ואהרי הודע' סנקתי על ירך פי' אחרי שהכרתי בעצמי והכרתי המעשים הרעים שעשיתי נחכתי בי וספקתי על ירך: וההתפעל ב בהתודע יוסף: בבראה אליו אתודע: והפעל הכבוד ואתה לא הודעתני: הודיעו בעמים: הודע את ירושלים למנות ימינו בן הודע: וגבוה מברחק יידע: וכבר כתבנו דקדוקו בחלק הדקדוק בשרשו: ובשרש יטב: ופרשו אא'ל כך בי רס'ה ושלפ' יראה כלומר רס'ה הוא בשמים ויראה השפל וגבוה הוא ומברחק יידע כהשכים ידע הגסותות ויודיעם למי שירצה: ואת הגערים יודעתי כמו הודעתי או יהיה כבנין נעל כבוד: ושלא נזכר פעלו מן בנין הפעיל או הודע אליו חטאתו: והחלם תמורת שורק: והפעל הרגוש ידעת שחר מקומו: אלוני ומיודעי כלומר שידעתי אותו סודי ומצפוני: וכן ומיודעיו וכהניו: כלם ענין ידיעה: ויודע הוא: ובהם בענין ההכרה וההרגשה וכן אשר הם בענין המסגל והכל ענין ידיעה: ולפי שקרוב האדם ואשר הוא במשפחתו יודעו ומכירו נכר' בן המשפח' כודע ולנעמי מודע' לאישה: ומודע' לכינה תקר': הרא' בועז מודעתנו חסר מ' במ' הקשר ומשפטו ממודעתנו בלום' במשפחתנו וקמץ התיו כקום צרי: ויהיה שם המשפחה כודעת בשקל מולדת ושכל' יהוד' בענין אחד ויודע נחם את אנשי סוכו: וכן ר' יונה כתבו בעא' וכת' בו עוד ובקרב כסילי' תודע: והוא ענין שמפרשים בהן מענין שבירה ואיבוד: וכן מפרשי' כזה ויודע חולי שבור החולי: וכן ויודע אלמנותיו ועריהם החר': וזה' ואצדי ברנתיה: ומעקש דרכיו יודע: וכן פי' ר' יונה מזה למנות ימינו בן הודע כלומר לפי ימי חיינו יסרנו: אמר דרך בקשה אדי אל תרבה מוסרינו כי ימי חיינו מ' עטים אך יסרנו לפי ימי חיינו ואין צורך להוציא אלו המלות מענינם כי פי' ויודע בהם שהודיע להם פשעם ועונם בהם ועל שם ס' סוכות שהיתה שם העיר שבטחו בה שהיתה בצורה יסרם בקוצים ששם סכות כמו התכלא בסוכות עורו: וכן ובקרב כסילים תודע: הפך בלב נכון תנוח חכמה כי החכמה שהיא בלב האדם נכון ומשכי' תנוח בו ולא יודיע עצמו שהוא חכם ואינו מדבר בה ומוציאה בכל מקום שהוא כי אם לעת הצורך אבל דבר חכמה בקרב כסילים יודיעו אותה לכל אדם: כלומר שהם יודעים כך וכך. וזה דומה לכה שאמרו ר' זל' אסתיורא בלגינא קיש קיש קריא: ופי' לכנות ימינו בן הודע: למנין ימינו שהם קצרי' ושבו ומעטו מאלף שנים עד שבעים כמו שכתב ימי שנותינו בהם שבעים שנה: עזרינו בלימוד החכמה והודיענו דרכיה ואנ' נביא ונקטא לכב חכמה בעזרתך כמו שאמר דרכיך ה' הודיעני: ופי' יודע כמבי' למעלה כמו שפירשנו: ופי' ויודע אלמנותיו ועריה' ההריב כתב אא'ל בן כמו וידע אדם עוד את חוה אשתו: כלומר היה הורגה שים ושוכב עם אלמנותיהם זהו ועריהם החריב: כי לא החריב הוא ערו בידים אך זה שהיה עושה היה חורבן עולם: וכן נאמר עליו ב

חב

פמול יצא סמנת חיוכ
בראשית מען ירא חיו: תפא
תשא חיו
חיוכ חילס
תליר יסעיה
פמול ירמיה חיוכ
חיוכ כ' תליר כ'
משלי
דניאל תליר דטא
דניאל
קהלת
סיערים
סוכות יסעיה ואר' סמול
זכריה תליר

משלי ירמיה
ינגס נהעל' תליר יחזק
תליר חיוכ

סמול
ניקרא חיוכ
תליר כ' כיש

רית משלי רות

סיערים
משלי יסעיה יחזק
משלי תליר

משלי

תליר יחזק
כרישית

על דרך תקעת לזר כפך: ואפשר להיות פי' תנה את ידך להעלותו אל המרכבה אחר שאמר לו כי לבו ישר ע
עמו אמר לו שיתן יד ויעלהו על המרכבה עמו: היד יואב אתך בכל זאת כלומר אם שם ידו ועצתו בדבר זה
לצוותך: וכן אשר הכה ביד גדליהו כלומר האנשים אשר היו על ידו ובעצתו בארץ: ור"ל פרשוהו באלו על
ידו ועצתו נהרגו כיון שהיה לו לחוש לדבר יוחנן בן קרח ולא חש מעלה עליו הכתוב כאלו נהרגו על ידו:
ולא היה בהם ידים לנוס והנה: כלום לא היה בהם כח ועצה לנוס: ופעלך אין ודי' לו: אין לו כח והעמד'
מלאו ידכם היום: ומלאת יד אהרן ויד בניו: כמשמעו שימלא ידיהם מן הקרבנו: וכן מלאו ידכם היום כאלו
תקדשו קרבן בהריגתם איש בנו ואחיו: וכמו שהיה מוכנו לאדם לכל צרכיו כן נקרא המקום המוכן יד ויד
תהיה לך כחוק למחנה: איש על ידו לדגליו: רחבת ידים: והאתונות רועות על ידיהן: ורעו איש את ידו:
וידות מזה ומזה אל מקום השבת: הידות האלו היו מקום סמיכת הרועות מזה ומזה כשהיה יושב בכסא:
ראו נא חלקת יואב אל ידי כלומר סמוך לגבולי ולמקומי: אשר על ידי ארנון: בלכתו להשיב ידו בנהר פרת
להשיב מקומו וגבולו: ובתי' כד אול' לאנשאה תח' מים בנהר פרת: עם ארבות ידיו: מקומותיו וכבר פרשתי
בשרש ארב ידיו במש' יד חז' ת: כלומר במקום שראית ושבתת אהבת משכבם: ויקרא לה יד אבשל' כלומר
מקומו ומצבתו שהציב על שמו: והנה מציב לו יד כלומר שמה מציב לו יד: למערכותיו: וכן
נקרא ציר הדלת יד: שתי ידות לקרש האחד: לשתי ידותיו: לפי שהוא מקום לעמידת הדלת: וכן נקרא
החלק יד שהוא מקום מוכן לאדם חלקו וארבע הידות יהיה לבס': במשאות כולם חמש ידות: עשר ידות לי
במלך: וידי' לא שטף במים כל גופו ר"ל אלא לפי שג' ורחץ את כל בשרו יכול אף בית הסתרים כן תל' וידי'
מה ידיו בנרא' אף כל גופו בנרא' פרט לבית הסתרי': ולפי שהכח והגבור' ביד אנו' על המכה הגנה יד ה' היתה
מפני ידך ביד יושבתי: ידי לילה נגרה: היד ה' תקצר: כחו ויכלתו: וירא ישראל את היד הגדולה: כבד' מאד יד
הגדלים שם: והיתה יד ה' בכס' ובאבותיכם וכל שאחרי' בית השימו' הוא מורה על המכה: וכן הנבואה שכא
בחזק וכבד הית' עלי' יד ה' בחזק' היד: ותהי עליו שם יד ה': על ידי דוד מלך ישראל כלום במצותו ובשליחותו
והיד מצאנוה בלשון נקבה ברוב נפשים לשון זכר: והנה יד שלוחה אלי' והנה בו מגילת ספר: אל ירפו ידיך
זה יכתב ידו לה': ויא' כי ידו חסר בית השירות ופי' יכתב בידו לה': **ידך** ידו גורל': בפלסרבו
כשערת ראשי' רבו דבריו משמן: ופי' השליכו כן כתבוהו ל' יהודה ור' יונה ז"ל כי שרשו ידד ב
בשקל וקלו כנשרים: רבו דבריו משמן: ואז"ל כתב שרשו ידד מבנין הפעיל כמו וידו אכן כי: וידי' ה':
אפשר שגזרתו כן בסמוך ובמזכרת כמו גביר: מה לידידי בביתי פי' אהוב אהובי: מה ידידות כשכנותיך א
אהובות: והשם נתתי את ידידות נפשי את אהבת נפשי: **ידה** ידו אליה פי' השליכו ור' יהודה אמר
כי מעיקר זה גמול ידו הדה בתכורת היוד בהא: והפעל הכבד לידות את קרנות הגוים: ל'
להשליך: וידו אכן כי: כשפטו ויידו: פי' וישליכו: ובהעזד פא הפעל נשאה תנועה על יד איתן ולדעת
אז"ל הוא מבנין הפעיל ומשפטו ויידו: והפעל הכבד הנוסף הוא בענין אחר הודינו לך גדים: גם אני אווד
בכלי נבל: יודו שכך ה': הודו לה' כי טוב: וכשירי אהודנו: על כן עמים יהודוך: יהודה לתפלה: ענין השבח
וההודאה: והשם או כקור על הידות הוא ואחיו: ובא דגש תמורת נח הודות כמו דגש אל גולדו להרפה: יוס
הולדת את פרעה: אעפ' שנכתבה היוד כי כן נכתבה הודו בגולדו להרפה שהיא פא הפעל: ואעפ' נדגשה ה
הלמד לחסד' פא הפעל: וטוב מזה שג' כי דגש אות הידות להדגיש היוד ולפאר קריאתה כי אינו דומה לו
גולדו כי הו' אעפ' שהיא נכתבת אינה נקראת והיא כאלו אינה ולפיכך נדגשה הלמד להכרונה אבל יוד ה
הידות היא נקראת אבל לא דתה קריאתה נכרת על הביאו' אם לא נדגש: ובא תודה וקול' זמרה: ולוקח השם
מכנו אודה את ה' על כן קראה שמו יהודה: ולפי שעיך מלכות ישראל וקרנם החזק יהודה נקראו כל ישראל
יהודים: ואל היהודים בכתבם: והחזיקו בכנף איש יהודי: וכן נתיחס לשון הקדש בו אל תדבר אלינו יהודית
ונכנה פועל מכנו בשוב מהאומות לדת היהודים ורבים מעמי הארץ בתיהדים: ועא' ומודה ועוזב
ירוחם: וגם אני אווד: או יהיה אווד מענין השני יודוך אחיך פי' יודו שאתה ראוי למלך עליהם: וההתפעל
והתודה אשר חטא עליה: והתודו את הטאתם אשר עשו לשון הוידוי ידוע: ומזה הענין זכר לאלדים תודה
הזבח שמתודה עליו עונותיו נקרא תודה אבל לא היה לו תורת חטאת ואשם אלא תורת שלמי' אלא שהתוד'
לא היתה נאכל' אלא ליום ולילה ואעפ' שהיה בא הזבח הזה על עונו' לא היה לו תורת חטא ואשם כי חטאת
ואשם באים על עון ביוחד וזה הזבח היה אדם מביא על כל עונותיו כשהיה רוצה להתודות ולשוב לדרך ה
הטובה: ויא' כי היה אדם מביא אותו הקרבן כשנעשה לו נס ולכן נקראת תודה שהיה מודה לאל על הנס ש
שנעשה לו: אם על תודה יקריבו: והקרי' על זבח התודה: שתי תודות גדול': פי' שני לחמי תודה שהיו חמץ
כמו שכתו' על חלות לחם חמץ יקריב קרבנו: ואמר גדולות כי כמצה היו שלשה מינים חלות רקיקין ורביבה

שמואל
ירמיה

יהושע ישיעיה
תשח' תצגה
ת:א
כמדבר וישל' חיוכ ירמיה
מל' יס
תמוא' סכסטים: שמואל
ישיעיה
ישיעיה שמואל
שמואל
תירומה ב'
יגש מקץ שמואל
מזירע
והרא'
ירמיה' ת' א' כהעל' בשל' שמואל
שמואל
יחזקאל ישיעיה יחזקאל יעזרה
יחזקאל כהניה
ישיעיה יעזרה

חיוכה כריכה
ירמיה תליס'
ירמיה ב'
ישיעיה זכריה
חיוכה
תליס' ב'
תליס' ה' עזרה
עזרה דה'

ישיע

ישיעיה
ישיע'
אסתר זכריה ישיעיה
אסתר תליס'
תליס' יחמי
ויקרא בשל' תליס'

עז' עזרה

על חרציהון על לכהון יסרון: בזעת אפך תאכל לחם כלומר בעמל גדול כי ביגיעה תצא זיעת הפנים:
יחיד ובקחלם אל תחד כבודי: זכרתי אותו בשער אחד: רך ויחיד לכני אמי: רק היא יחידה לו ידוע: וזהם
מעני אחד: ובקראת הנשמה יחידה מיד כלב יחידתי: לפי שהיא יחידה כנגד חלקי הגוף וכחותיו
שום רבים ואינ' ממינה: יחיד יבאו גדודיו: ויחידיו יהיו תמי' אל ראשו: וגם זה מענין אחד כי בשיתחברו רבים
גראים באחד: ועל דעתי כי וו יחדו הוא סימן הרבים על יחיד כמו עליו אליו: ואעפ' שאין בו יוד ברוב הדי
מצאני עליו בשמים ירעם בלא יוד וכן יחדו נמצאו ביוד שלשה: יחדיו נפלו שניהם: כי גם המה נפנו
יחדיו: כי מלכם כגולה ילך בהגיו ושריו יחדיו: ולפי שנתקבץ בו היחידות והרבות
הכבד יחד לבכי ליראה שמך: ברזל בכרזל יחד: כתבנוהו בשרש חדה: **יחל**
ויחלו במטר לי: יחלנו לך: ולא ייחל לבני אדם: יחל ישראל אלה' זכר
אשר יחלתי: יוצא לשלישי רל' נתת לי תוחלת שאמרת לי שאיחל לך: ויחלו לקים דבר רל' שנותנין תוחלת
לעם לקים דבר נבואתן אשר הוא שוא וכזב: ויחל עוד משפטו ויחל: וכן על דרך ויבשהו: או יהיה ויחל
משרש חיל כמו שכתבנו אותו בשערו: לי שמעו ויחלו: בא כן בהפסק כמו הטיבו כל דברו ודגש הלמד ל
לתפארת המלה כמו חדרו פרזון בישראל חדרו: ונחה פא הפעל והוסב החרק בו כמנהג אותיות השימוש
עם היוד ברוב: והנפעל ותרא כי נוחלה אברה תקותה: פי' כי עמדה ימים רבי' בתוחלת והנה אברה תקותה
וכן ויחל עוד שבעת ימים שעמד בתוחלת השבעה ימים הראשונים ועוד שבעת ימים אחרים: ואזל פי' ו
ותרא כי נוחלה בהפך התוחלת כלומר כי אברה תוחלתה: וכן אמר כי ויחל עוד שבעת ימים אינו מבנין
נפעל כי אם מבנין התפעל ומשפטו ויתחל ולולי החית היה נדגש כי לא יהיה בבנין אחד דבר והפכו כי אם
בשתי בנינים ישרש וישרש: ואחר שהנפעל מזה ענינו בהפך התוחלת ראוי להיות ויחל מבנין התפעל וטוב
היה מה שאמר אם היוד היתה פתוחה אבל מצאנוה קמוצה כמשפט האיתן מבנין נפעל כמו שכתבנו בהלק
הדקדוק: והפעל הכבד הן הוחלתי לדבריהם: והוחלתי כי לא ידברו: לא כן אוחילה לפניך כלומר לא טוב
שאריך לפניך ואוחיל שתלך ותכהו אני בעצמי אלך ויקח שלשה שבטים: בעי מעי אוחילה אפשר שיהיה
זה מן ענין חיל כיולדה ויהיה יחל וחיל בענין אחד כלום אתן חיל למעי ברוב דאגתי והמייתי או פי אכא
ואחיל מכאב מעי ומכאב קירות לבי: ואו יהיה מהענין זה השרש עצמו: וכן הפי' אמרתי שאתן תוחלת למעי
כי עדיין יקו הטוב אעפ' שהן עתה ברע והנה קירות לבי הומה לי: ולא אוכל להחריש ולשתוק משאגתי ו
והמייתי: והשם תוחלת ממושכה: הן תוחלתו נכזבה: **יחם** יחמתי אמי: פי' יחמה כמני' בעת י
יחם הצאן: ליחמנה במקלות: וכבר זכרתי דקדוק ליחמנה
והפעל הקל ויחמו הצאן אל המקלות: ויחמנה בבואן לשתות: ענין חמימות ויחם וחם בענין אחד: והנפעל
והנחמים כאלים ודקדוקו זכרנו בחלק הדקדוק: ולפי שיתחמם האדם בעת כעסו וכן הכעס מרוב חמימות ה
האדם הוא נקרא הכעס חמה: חמה אין לי בפלס דעה עצה: ונכתב באלף ויצא בחמא גדולה: ברחוק הליכי
בחמה: כתבנו בשרש חמא כי הוא כמו חמאה: ובסמוך חמת מלך מלאכי מות: וחמת המלך שככה: והקבו'
שארית חמות תחגור בפלס עצתה: עצות מרחוק: וכבר פי' פסו שארית חמות תחגר בסר' חגר יחמת למו
בדמות חמת נחש לפי שברוב כעס האדם ידמה בייסור ארס מפיו ומפניו כמו הנחש שייסור ארס בהתרגמו:
חמת תנינים יינם: אשר חמתם שותה רוחי: ור' יונה כלל עם אלו הפלות מספח חמתך: וכבר זכרנו אותו
בשרש חמת מן חמת מים והוא הנכון: וזכר' כל אלו בשר' חמה: והנכון להיותם מזה השרש לשעם שפירשנו
והוא הולך יחף תאר: וכן מבני רגלך מיחף ופי' מהלך יחף או הוא שם יחף נקרא מי שאין לו מ
מגעלים ברגליו: **יחש** ולא להתיחש לבכורה: כלם התיחשו: המתחשים ולא נמצאו:
והשם ואמצא ספר היחש ענין ידעית המשפחה כאבות: **יטב** ויטבו דבריהם: לתיטב
הנערה בעיניו: ותיטב לה משור פר: והפעל הכבד הטיבו כל אשר
מה תיטבי דרכך: ואלמנה לא ייטיב בהנעת היוד: המה מטיבים את לבם: וגם היטיב אין אותם: והטיבותי
בראשותיכם: פי' אטיב אחריתכם כראשיתכם: ודקדוק המלה כתבנו בחלק הדקדוק: להטיבך באחריתך יל
להרע או להטיב: ודרשת היטב: כלום באד מאד: וכן ההטב חרח לך: ואכות אותו טחון היטב: כי ייטיב אל
אבי את הרעה עליך: כלומר אם ישר בעיני אבי ואם יהיה טוב לפני להביא את הרעה עליך וגלית את אזנך
וכן על הרע כפיס להטי': וכן מה תיטבי דרכך: בהטיבו את הבירו' פי' מתקנו כלום כשיהיה מדשן הפתיל
שנשרפו בלילה והיה חותה אפרן במחתה בבקר והיה מתקן הגירות והיה מטיבן ככל בקר ובקר: וכן ותיטב
את ראשה: ותתקן: והשם מטיב שדדו ומיטב כרמו: כלם ענין טוב: וזה שני שרשים וענין אחד:
יין ויין לנסך: ובסמוך ישתו יין נסיכם יחמת תנינים יינם: מיין הרקח: את כוס היין החמה: השקיתנו יין
נח

בר שית
יחי מלך סופטים
תליס
ליוכ תרומה
ירמיה
ירמיה כ'
תליס מלך ירמיה
ליוכ מיכה תליס תליס
תליס
נח
יחזקא
נח
נח
ליוכ כ' פמנ'
ירמיה
תליס
מלך יחזקא תליס
יחזקא
יחזקא כ'
יחזקא כ'
ישעיה
ישעיה דניא
ליוכ מלך חסתי
תליס כ'

האוינו ליוכ חסתי
פמנא ירמיה
דה' כ' עזרא
עזרא ירמיה חסתי
תליס נח חסתי
ירמיה ליוכ סופטים ירמיה יחזקא
עקב
יחזקא דליא יונה עקב פמנא
מיכה ירמיה נח
מלכיס
מספטים
פמנא חסתי ירמיה תליס

בדברי הימי ותועבותיו אשר עשה: וכן וידוע חולי שהוא ידוע ומוחזק לכל כי הוא בעל חליים ופי' ומעקש
 דרכיו יודע אמר הולך בתם ילך בטח מי שהולך תמי' ילך בטח ולא יפחד מבני אדם אך מעקש דרכיו יודע
 ויתפרסם לבני אדם ולא יוכל להתכסות מהם במעשיו הרעים ולא יוכל להיות בטוח: וכן המודיעים להלל
 פי' שהיו יודעים לשורר ולהלל היטב ומודיעים לשאר אחיהם הלויים: אוב או ידעוני פרשו ר"ל ידעוני זה ה
 המניח עצם ידוע בפיו ומדבר מאליו ופי' ידוע עוף ששמו ידוע: **יהב** השלך על ה' יהבך: כלומר
 אשר נתן לך עד היום השלך עליו צרכך והוא יכלכלך כמו שכלכלך עד הנה: או יהבך שם כלום'
 מתנותיך השלך על ה' כי הוא יתנם לך והוא יכלכלך: ור"ל פירשוהו לשון משא וטעינה לקחוהו מלשו' ארמי
 אמרם לא הו' ידעני רבנן מאי השלך על ה' יהבך שמעוהו להווא טייעא דקאמא להווא גברא שקול יהבך ו
 ושדי אגמלאי הבה נרדה: הבה נלכנה לבנים: הבה נא אבא אליך כלום' תן עזר או עצה: ונסמך המלה הזאת
 לנקה ולרבים ואעפ' שהיא לשון זכר לפי שאינה צווי ממש על נתינת הדבר לפיכך שמו הכלה במקום מקור
 או שם כאלו אמר צריך הדבר הזה לתת בו עצה או נתינת עצה או עזר והרגילו המלה על ענין הזמנה ו
 וזירו אחד לחבירו על המעשה וכן לשון הליכה בזה הענין כמו לכה נא אנסכה בשמחה: לכו ונמכרנו
 לישמעאלי' לכה נשקה את אבינו יין: לכו ונחשבה על ירמיהו מחשבו' לכו ונכהו בלשון: ולפי שההליכה
 זירו והישיב עצלה נאמ' הזירו בלשו' הליכ': אהבו הנו: פי' אהבו תמיד לום' תנו: הבה המטפחת אשר עליך
 כלומר הבה אותה לאחר שיאתו עמך בה כדי לשום בה השעורים: **יהר** זד יהיר לך שמו: גברי
 יהיר ולא ינוה פי' גס רוח כי הוא יודע ועושה הרע בזדון בגסות הרוח: וכן בדברי ר"ל אי
 בטלי יהירי בטלי אמגושי' **יום** מלת יום ידוע פעמים היא זמן היות השמש על הארץ לבד: כמו
 ויקרא אלדים לאור יום כל היום וכל הלילה וכן רבים: ופעמי' כולל היום והלילה ויהי ערב ויהי בקר יום
 אחד: שמור את יום השבת לקדשו: וכמו הם רבים: ובהכפל הכס יורה על זמן השמש לבדו: או יומם ולילה
 יומם יצוה ה' חסדו: לא ימיש עמוד הענן יומם: וכן כולם יא' יומים פי' שני ימים: והקבוץ ימים רבים: ושב
 הנח שהיה עם החלם קמץ גדול וכן ראש ראשים אבל בהסמכו יאבד הנח מה שאין כן בראשים כי הוא נכתב
 בו הנח: כל ימי אשר יהיה הענן: שגתים ימים פי' שנים שלמים וכן חדש ימים: כי לא תשלם לנו החדש
 והשנה כי אם ביום שלם לא במקצת היום: ולפיכך נקראת השנה ימים: תשב הנערה אתנו ימים או עשור פי'
 שנה או עשרה חדשים: וכן או חודש או ימים: ימים תהיה גאולתו: מימים ימימה: משנה לשנה: עשרה כסף
 לימים: לשנה: וימ' כן לשלשת ימים מעשרותיכם כמו שנאמ' מקצה שלש שנים תוצי' את כל מעשר תבואתך
 כלומר אעפ' שתביאו זבחכם פראוי מה יועילו אחר שתרכו לפשוט כמו שאמר במקום אחר אני ה' שונא גזל
 בעולה: אשר ישב דוד בשדה פלשתים ימים וארבעה חדשים שנה וארבעה חדשים: אבל קשה הוא לפרש זה
 ימים שנה כי היאך היו כל הענינים ההם אשר היה לשאול עם דוד בח' חדשים כי שתי שנים מלך שאול לבד
 ויש לפרש כי ארבעה חדשים וימים מן החדש החמשי היה בשדה פלשתים ולא זכר מנין הימים: וכן אמר ה'
 התרגום יומין וארבעה ירחין ועדיין נשארה שאלה מה שאמר אכיש אשר היה אותי זה ימים או זה שנים: ויש
 לפרשו אשר היה אותי זה ימים ואני מכיר לטובה כאלו היה אותי זה שנים: ויאמר יום על העת ביום הכותי
 כל בכור פי' בעת: יום צעקתי בלילה בגוד: והיה ביום ההוא שרש ישי אשר עומד לנס עמים: וזוהי אפי'
 בו ביום ההוא: היום הזה יום בשורה: ופעמים יבא עליו כף האמתי השבעה ר' ביום כלומר העת הזאת: וכן
 כי אותו כהיום תמצאון אותו כלומר זאת השעה תמצאו אותו וכן קטר יקטירון ביום החלב: אבל ויהי כהיו'
 הזה ויבא הביתה היא כף הדמיון: ופי' ויהי יום אחד כהיום ויבא הביתה לעשות מלאכתו כי היו לו ימים ק
 קבועים לעשות מלאכה או לחשוב חשבונות: ויתחבר יום בלשון נקבות זכור ימות עולם: כי מי נח זאת לי
 נמצא במקצת ספרים מדויקים מלה אחת: וכת' כיומי נח: **לך** מטיט היון בשקל עקב. ובסמך ט
 טבעתי ביון מצולה: ענינו כמו טיט ואעפ' שנמכר אליו וכן **לך** אדמת עפר: **לך** כו' נעלמת בקריא'
 עיניו כיוני על אפיקי מים: פי' כענין יוני: עיניו יוני פי' עיניו כענין יונים: וכיוני' אל ארובותיהם:
 כיוני הגאיות כולם הומות: וכיוני' הגה נהגה: הנפרד לא מצאנו הזכר: והנקבה בני יונה: יונתי בחנוי הכלע
 ואמר בני יונה לפי שהקטנים מן היונים הם הכשרי לקרבן אבל הנפרד הזכר נאמר מן יונים יון כמו מן תורים
 תר וכן מצאנו בדברי ר"ל אי תקדמיה יונך ליון: **זום** כל אשר יזמו לעשות: פי' כל אשר חשבו
 וענין יום וזמם אחד הם: **לך** סוסים מיונים ענינו כמו מזוינים מן כלי זין: ולול
 יעקב בן אלעזר כתבו **לך** בענין מזון: **זוע** לא יחגרו ביזע במקום הזיעה ולשון
 זיעה ידוע בדברי ר"ל ואמרו מאי לא יחגרו ביזע אמר אביי לא יחגרו במקום שמזיע' כדתניא
 בשון חוגרין אין חוגרין למטה ממתיגיהם ולא למעלה מאציליהם לא כנגד אצילי ידיהן: וכת' ולא יסרון ע

דה'
קדושים
תלים

כח צ' יטב

הנשע רות
מפלי
מבקק

כראשית כמלך כראשית
ואתחנן כהעליתך
תכנה כמלך משפטי' יורה

כהעליתך מקן
ח' י'
כהעליתך כהר כח
סופטי עמוס

שמוא

שמוא

כהעליתך

תלי' ישיעיה

כצב' מלכ' ס' תל' יונה
שמוא ב'

ויטב

האזינו יסעיה

תלים

תלים

סיר' ב' יסעיה

יחזקא יסעיה סיר

כח

ירמיה

יחזקא

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

יחזקאל

בכל שנה באותו יום: ונכתב בו עס הדגש ביום הולדת אותו הראשון: והשם מולדת בית או מולדת חורן או
הוא תאר והוא דגבון: ולפי פשט הפסוק הוא פי כה שאמר בת אביך או בת אמך כלומר בין שנולדה אל אביך
מאשה אחרת: וזו היא מולדת בית: ובין שנולדה לאמך מאיש אחר וזו היא מולדת חורן: וכן תרגם אונקלוס
ויהיה מולדת שם תואר על משקל מחמצת בשלמים ומודעת בנחים כמו שכתבנו בחלק הדקדוק: וד"ל ד
דרשו בין שאומרים לאביך קיים את אמה וזו היא מולדת בית: בין שאומרים לו לאביך הוצא את אמה כגון
בת ממזרת או בת נתינה זו היא מולדת חורן: ומולדתך אשר הולדת אחרי כן: פירו' בנים שתוליד אחריהם:
בארץ מולדתו: כבכורותיו: ומולדתך: וההתפעל ויתילדו על כשפחותם: והלמד איננה דגושה והיוד פתוחה
מעומדת בנעיא ופי' הראו ממי נולדו כלומר הראו יחשם באי זה שבט הם: והנפעל הנוגדים לך: אם יולד גוי
וכא דגש תמורת הנח במלת אל נולדו להרפה: וכן ואלה נולדו לו בירושלים ונכתבו שניהם בו עס הדגש:
ושם לזכר הנולד ילד: הילד איננו בשש נקודות: לא היה לה ילד: נקמצה היוד מפני ההפסק: ויצאו ילדיה:
ילדיהן תפלחנה: ובא בחירק היוד הלא אתם ילדי פשע: ולקבחה קח לי את הילדה הזאת כפתח היוד: ובזו
תמורת היוד אין לה וילד: בפלס חכם: ומא' ילד בית: וילד ביתו: ומשק' אחר את הילד החי וכבר זכרנוהו
פעול: ושם לימי הגערות כי הילדו והשחרות הכל: שמח בחור בילדותך: ולפי שהזכר מוליד הקורות נקרא
קורות הזמן ילד: כי לא תדע מה ילד יום: ומא' אלה תולדות יעקב הקורות אשר קדוהו בדבר יוסף וסבת
ירידתו למצרים: אלה תולדות נח כולל כל לידתו וקורותיו לפי שזכר וילד נח שלשה בנים ואחר כן ספר
קורותיו: וכן בכל מקום שתמצא לשון תולדות מקומו יורה עליו אם ללידה עצמה אם למקרים: ולפי שהלב
מוליד המחשבות והעצות נקראו מחשבות הלב ועצותיו ילדים: ובילדי נכרים יטפיקו ויש מפרשי' ובילדי
נכרים: כלומר שיכפיקו בחכמות ההיצונות שיתעסקו בהם ולא יתעסקו בחקי האדם ובתורותיו: ויש מ
מפרשים עוד בצלמים שמחדשים בכל יום: והתואר לנולד לנער: היולד: ומשקל אחר כל הבן הילד:
ואלה שמות הילודים לו בירושלים: הילודים במקום הזה: וילד משה וילד נא ה בקרבנו:
ונכתב פא הפעל במלת אילכה שולל וערים: והנבעית
חחלב כנה ההליכה לנבעות ואעפ' שהמים הם ההולכים והגגרים: וכן ילכו כים: וכנה ההליכה לאפיקים ואף
שהמים הם ההולכי' והגגרים: ועל דרך הזה תרדנה עינינו דמעה: לכו ונחשבה על ירמיהו מ'זשבות: לכה נא
אנסכה בשמחה: לכו נא ונזכרה: לכו ונזכרה: לכו ונזכרה: באילו המקומות אין ענין הליכה כמש' אלא
זירו המעטה כמו שכתבנו בשרש יהב ונכתב לשון הליכה בלא הא בשלשה מקומות: לך נא אתי אל
מקום אחר: לך ונקרבה באחת המקומות: לך נתראה נבים דדגרי הימים: והפעל הנוסף הליכי את הילד
הזה: והולך מהרה: והולכתי עורים: ויולך ה' את הים: אותי נהג ויולך: פתח מ'פני ההעמדה: ילף
או נרב או ילפת: פי' ד"ל זו חזוית המצרית שכלפפתו עד יום הביתה: ילק פשט
ויעוף: בשש נקודות: אבל הילק הוא מין ממני הארבה: ים
בהעלות הים לגליו: ויום אפר אין עמדי: היסראה וינוס:
ובא ים מבונה בלשון נקבה ואת הים הוריד בעל הכקר הנחשת אשר תחתיה: והקבו' ולמקוה המים קרא ימים
על ימים יסדה: עת נשברת מימים ידוע: ולפי שהים הגדול לפאת מערב ארץ ישראל קראו לפאת מערב ים: ים

וידרום ירשה: וימה וקדמה: ואפשר ששרש ים יכס דגש הכינוי והקבו' יוכיח: או יחיה שרשו יום ויהיה הדגש
תמורת הגב והראיה קבצותו כי כל ים קמוץ וזלתי ים סוף: וענין אחר מזה השרש אשר מצא את הימים ב
במדבר: והם הפרדים כי הם מהרכבת שני בינים הסוס והחמור: ובאברו אשר מצא פי' בדעתו כצא כי היה
דועה החמורים וחשב בדעתו שירכיב הסוס על החמורה והוא חוציא זה המין בעולם ואברו ד"ל ענה פסול
היה והביא פסולין בעולם כי כן צבעון אחיו היה שבא על אמו והוליד כבנה ענה: ימן
ואימיתה בנה היוד: פי' אלך אני לצד ימין: בימינים וכשכאלים בפועל היוד: התאחדו הימיני: נ
נחה היוד: ובא ארף נעה תמורת היוד במלת כי תאמינו וכי תשכילו: והתאר פני אריה אל הימין: ואננה על
ימין או על שמאל כלומר הצד הימין: וכן חותם על יד ימיני: כי וישית אביו יד ימיני: יד ימין יואב: יד צדו
הימין: ועין ימינו כחה תכחה: בנקור לכם כל עין ימין: עין הצד הימין: על יד ימינו: יד צדו הימין: שוק
הימין: שוק צדו הימין או הימין תאר לשוק: וכן שים ימינך על ראשו: היד הימין וכנה היד בלשון הזכר כמו
והנה יד שלוחה אלי והנה בו מגלת ספר: יכתב ידו לה: וכן נצב ימינו כצר: או ירצה לומר יד ימינך כלומר
יד צדך הימין כמו יד ימינו: ושכן ימינו יקרא גפרשנו עוד בשרש צפן: ולפי שהכח הוא כצד ימין כנה הכח
בימין: וימינים ימין שקר: כחם ונבורתם שקר: ור' אדנים מ'אותו לשון שבועה מן הערבי לפי שאמר אשר
פיהם דבר שוא אמר ושבועתם שבועת שקר: והתאר עוד והמם קבוצה וקרא שם הימני ימין: את אצבעו
הימנית ועל כוהן ידו הימנית וכתב ר' יונה כי בא כן קמוץ להבדיל בינו וכן הכתיבה אל שבט בנימין איש
ימיני: וכן כתב ר' יהודה

ח ד

תרעלה: בכלם חסר הנסמך: מיין יין הרקח: היין יין החמה: יין יין התרעלה: ביין השוכב נסמך אל התאר עצמו כמו אל המלך חזקיהו בחיל כבד יאל מי המרים ויתכן לפרש מיין הרקח תאר ולא יהיה חסר ה תנסמך וקבוץ יין מצאנו בלשון נקבות בדברי רז"ל יינות שמנים וסלתות ידוע: **יכח** והוכיח א אברהם את אבימלך: ויובח אמש: ומשובותיך תוכיחוך: דרכי אל פניו אוכיה: המידאות י יוכיחוך: פי' יוכיח עמך כלומר יטעון עמך: הוכח תוכיח: הלהוכח מלים תחשבו: ושלל נזכר פעלו ממנו והוכח במבאו על משכבו והנפע' שם ישר נוכח עמו: ואת כל ונוכחת: פי' הם דבר נושה אמ' כי כל עם אלה הדברים שארעו לח באמרה אחי הוא עם פרעה ועם אבימלך נוכחה שרה ונוסרה מאמור אחי הוא: וו ונוכחת כו וישא אברהם את עיניו וההתפעל ועם ישראל יתוכח: והשם ביום תוכחה ביום שהוכחתי במדבר בשבטי ישראל כשהיו כלם כאחד הודעתי להם נאמנה: טובה תוכחת מגולה פי' האהבה מגולה בתוכחת כמו שאמר כי את אשר יאהב ה' יוכיח: הוכח לחכם ויאהבך: וכשיוכיח אדם חברו הנה האהבה תגלה בתוכחת והאהבה ההיא טובה מאהבה מסותרת שיאהב אדם את חברו בלבו ולא יגלה לו את האהבה ולא יוכיחו בשעה ש שצרי לתוכחת: ואאל' פי' טובה תוכחת מגולה כלומר כשמוכיח אדם את חברו טוב הוא לו כלומר התוכח' טובה היא מכל מקום ואפי' היא בגלוי אבל כשהתוכחה היא מאהבה מסותרת כלומר כשיוכיח האוהב את א אוהבו יוכיחו בסתר בינו לבינו ולא יוכיחו בגלוי כדי שלא יתבייש: והקבו' תוכחות בלאומי: ובקמץ גדו' בתוכחות על עון: כלם ענין הזמנת הדברים אחד לחבירו בטענות והודעת משפטים והוסר מתוך התוכחת: וקדוב לענין זה אשר הוכיח ה' לכן אדוני: אותה הוכחת לעבדך ליצחק: פי' זמן זמנת: הפעל העובר מעיקר זה הוא על משקל פעול ולא יכול יוסף: להוציא את הבנים ולא יכלו: מה יבלתי עשות: ובקמ' חטף תחת החלם ויכלת עמוד: פן יאמר אויבי יבלתי: פי' יכלתי לו או ממנו יוכמסק' פעל ולא יכלה עוד הצפינו: ולא יכלו לעשות הפסח: לא אוכל אנכי לבדי: לא יוכל לבקר: לא תוכלי כפרה כאשר יוכלון שאת: השרק בהם תמורת חולם שלא יתחלף עם ששרשם אבל: והמקור בחסרון הפא ידעתי כי כל תוכל כמו יכול יומזה השרש עברו את מיכל המים ענינו פלג מים: **יכת** ויכוס ויכתוס כתבו ו' יונה בזה השרש: וכן אמר ד' יהודה שאינו משרש כתת: ולפי דעתי שהנכון משרש כתת עם חברותיה: וכתותי מפניו: ואכות אותו טחון: ומעון וכתות: ולא יהיה ערירי בזה השרש: ו ואל יקשה בעיניך שהוסב הדגש בפא הפעל כי בן קרה למלת הזילוח שהיא משרש זלל: וכן ויתמו ימי בכי אבל משה: ידמו כאבן ששרשם תמס דמם: ויתכן דומר כי שרש ויכתו נכת: **זלל** עד אנלים יללתה: ויללה מן המשנה: ויללת אדירי הצאן בשוא הו' וחירק היוד בקריאת בן נפתלי ובחזק הו' ונח היוד בקריאת בן אשר: ובקצת הנסחאות מצאתי בהפך כמו שקורא נכ' בן נפתלי ביקרותיך בנוח ה היו' וחירק הבית: וכן קורא בן נפתלי בכל יוד מונעת בחרק ומה שלפניה בשוא שמניח היוד ומטיל החירק במה שלפניה כמו: ליראה: ליזרעא: ביזרעא: מניח היוד ומגיע הלם והבית בחירק: ילל ישימון: ענין היללה היא השמעת הקול בכאב הלב וקרא שם יללה למדבר לפי שהמקום החרב והשמש ישמעו בו קול הרוחות ה הנושבות בו בקול יללה: והמקור מן הקל הזה הרה ללת משפטו לללת בפלם לרדת לשבת ונגלה למד הפעל לכבד קריאת שלשה למדים כאחת: הילול כל אלוני תבשן: ולשון הציווי והעבר שווים בזה לכן יליל: מ. מואב למואב כל יליל: מושליו יהלילו: הוא פעל יוצא: ופי' הגוים המושלים על ישראל יהלילו אותו: **ילד** הרה עמל וילד שקר לא חלתי ולא ילדתי: וילדו לו בנים: וילדה לו בנים או בנות: אני היום י ילדתיך: כלומר כאילו היום ילדתיך למלך: תלדי בנים: גם כי ילדון: הנך הרה וילדת בן: אמרו שהיא מלה מורכב מן יולדת וילדת: או יהיה מכנין פועל על משק' שופטת מן למשופטי אתחנן: יולד חכם: הרה ויולדת יחדיו: כצירי יולדה: את הילוד החי: אדם ילוד אשה: ואלה שמות האנשי אשר היו לו בירושלים ורה עמל וילד און: לדת חק: וימלאו ימיה ללדת: והשם מלידה וכבשן ומהריון: וכח אין ללדה תאר בפלם הרה: וכן כמו אשת לדה: ויהיה אשת מוכרת כמו אשת יפת תאר: והפעל הכבד ותקח המילדת: ונקראת מילדת לפי שפסיעת היולדת ללדת: ושלל נזכר פעלו מזה אשר יולד לו: ילדו על ברבי יוסף: בטרם הרים יולדו: כלום שיצאו בכח היצירה: ונכתבו בו עם הדגש אשר יולד לישראל: לעמל יולד: לבקר היולד: וכ וכבד אחר והוליד בן פריץ: אם אני המוליד: הרה עמל והוליד און בצירי וביוד: ויולד בנים ובנות: והבנין הזה על הזכר והקל על הנקבה ברוב ופעמי' על הזכר כמו וכוש ילד: וארפכשד ילד: לאביך זה ילדך והדומי' להם: והמקור במה שלא נזכר שם פעלו ממנו יום הולדת את פרעה: והדגש תמורת הנח: ופי' יום הולדת לפרעה שנולד לו בן או פי' יום שנולד הוא עצמו שהיה עושה משה

מיד

יירא

יירא ירמיה חינוכ

חינוכ קדנשים חינוכ

חינוכ כ' יירא

מיכה הושע

משלי

משלי כ'

תלים

תלים

חיי כ'

ינש ואירא

סופטים יתני תלים

שמו' כהעלנת כ' תנא יסעיה

מקץ

חינוכ שמואל סלח

תלים ענין חמוגר

יסעיה כצניה ירמיה

האויבו

סמוא

זכריה יסעיה

יסעיה

תלים יסעיה תנא משפטים

בני' כראשי האסע שופטי'

משלי

יסעיה כ' מלבי' חינוכ סמוא

תנא' כצני' תולדו האס' יסעיה

ירמיה ויפכ

ינש יחמי

תלים סופטים חינוכ שופטים

יחזקא יסעיה: כ' כראשית

כראשית משלי

ינש

אשר נתעץ שלמה לבנות בדם את בית האדום והעצה והסוד לקח מאביו כמו שכתו ויהן דוד לשלמה בנו את תבנית האולם ולא ימלטו מהענין הראשון כי הם ככללו כי העצה והסוד לכעשה ביסוד לבנין: **זכר** על בשר אדם לא ייכך: הכר הפועל כל דרך הענין על גורלו לא ייכך: כיהן ענין: וכן וייעץ בארון הכר המשים ויהיה יסך וסוך בעא ועוד אכרו הנדקדקים שרוא כמו יוכך ודוא שרא נוכר נועלו בשרש כוך וכן פי ויישם בארון כמו ויושם: **יכף** ולא יכף עוד לדעתה ולא יכפה טוב אליו עוד: ויסבת על הטבעה אשר שמעתי: קול גדול ולא יכף פי: ולא יכף עוד קול גדול ככהו: ויהנבאו ולא יכפו פי ולא יספו עוד להתנבאות כמו שאמ' רז"ל שלא התנבאו אלא אותו היום לבד: והבהרג' הרצא' לעא' שהרג' ולא פסק ולא פסקן: אם יוספים אנחנו: הנני יוסף על יכך: הנני יכף להפליא את העם: והנפעל ונוכף גם הוא על שונאיו: ונספה נחלתם: יש מפזר ונוכף עוד: והנפעל הכבד ושתים ולא אוכף: לא אוסף לשבוע: יוכף ה' לי בן אחר: זכר מלחמה אל תוכף: בפחת בהפס': לא תאספון לתת תבן לעם נבט' באל' בבקו וזכר ויאסף שאול לרוא אל תוכף על דבריו בשני שואין: כי לא תוסיפי יקראו לך רכה וענוה: כי לא תוסיפי יקראו לך גברת כמלכות שניהם כלרע בגשט אחד לבדו וכן הוא הכסדת עליהם ב' בטעם מלרע ענין הבל ידוע ור' יונה הנריד ביניהם ואין צריך רק הכל ענין אחד: **זכר** יוסר לך: באותי ואכרם: והנפעל הוכרי ירושלם: הוכרו שופטי ארץ: בדברים לא יוכר עבד: אתכם אף אני: כאשר יוכר איש את בנו: ויכרו למשפט: ויכפתי ליכרה אתכם: הרוב עם שדי יסור: בקור וזאעפ' שהיו בחרק ויכרני כלכת: ובאל' לכד הפועל בצרי שלא כדרך הבריו: ואפש' שיהיה ויכרני כהקל ויוד הכתובה יוד איתן ויוד הפע' נבלעת בדגש רכבך כמו ובמקבות יצרהו: והשם מוכר ה' בני אל תכאס: מוכר שלובנו עליו: מוכר הבלים עץ הוא: ואזול' פי הרב עם שדי יסור שם כמו מוכר וכן פרשו המדרש ה' מוכר הוא שיריב האדם עם שדי: והנפעל מורכב עם התפעל ונוכרו כל הגשים בששטו ונתוכרו כלם ענין מוכר יש בדבריו ויש במכות: ומוזה ויכרו למשפט ענין הכות אנרפי הו רישה כבשנט הזריעה: ועא' איכירי כשמע לעדתם וזכר אחר ואני יסרתי חזקתי זרועותם: והשם מוכר כלבים פתח: ובחרם תבורת השרק וב ובמורם יחתם: ובצרי גתחת למוכרי: ובשוא עין הפעל פן יחזקו מוכריכם: מוכרי צוארך: וקבוץ הנקבות נתקו מוסרות יגנתקה את בוסרותימו: ובוסרות ערוד כי נתח ענין רכל ענין קשר רה **ועד** כן ה' המועד אשר יעדו: אשר לא יעדה: ואם לבנו יעדנה: והנפעל ונועדתי לך שם: כי דנה הכלבים נועדו: אשר אועד לכם שכה: והנפעל הכבד כי מי כמוני ומי יועידני והגון דגושה בזה ובאחר אשר בספר: אבל ואם למשפט מי יועידני הגון רפויה: מועדי לנני היכל ה' אנה פניך מועדות ענין הכל זיכרון: ור' יהוד' חלק לענין אחר יועידני ואין צריך כי הם מענין זיכרון ופי' מי כמוני ומי יועידני: מי יזמין לי כמוני: ואם ל' למשפט מי יועידני מי יזמין לי למשפט עס' ה' ית: והשם במועד שגת השמטה: כי אקח מועד: כהבקר ועד עת מועד: ויאכלו את המועד שכעת ימים פי' זכרי המועד מועד ושבת: ובהנ' ובמועדי: זכא' ואין בודד במועדיו בקבץ העין: וכוונתו הגקבות לשבתות ולמועדות: פי' הכל זמן זמנים: ופי' ועד עת מ מועד הקרבן שהוא תמיד השחר והוא ארבע שעות: ובתי' מדאנתכם תמיד עד דאיתכם: ונקרא מקום הקבו' לזמן ידוע מועד: שאנו צורדיך בקרב מועדיך רל' בקרב בית המקדש שהיו נועדים שם כל ישראל: וכן ערגו כל מועדיאל: שחת מועדיו: וכן נקרא אהל מועד לזכר שהיו ישראל נועדים ונקבצים שם: ועוד לפי שנועד שם עם משה כמו שאמר ונועדתי לך שם: קריא מועד כשהיו נועדים הגדולים על אי זה דבר שיהיה היו רם קרואים כי היו אנשים גדולים: ואשב בהר מועד בירכתי צפון מקום שיתקבצו ויועדו שם כל המלכים אליו בירכתי צפון והוא בכל: ובית מועד לכל חי: הקבר שיועדו שם כל חי בבא קצם: והשם נמשקל אחר ערי המועדה פי' שהיו אלה העדים להועד שם כל מכה נפש כשגנה: וכן נקרא הקהל עדה קריא העדה עדת ה' לפי שרם נזמנים בהקדלים יחד: וכן אכיפת דבורים והנה עדת דבורי בהאכפם יחד כאלו הם נזמנים זה אצל זה לבא בהקבצם יחד: **יעה** ויעה ברד מחכה כזב: יעבור ויכיר: ומוזה נאמר ואת היעים שהיו כם בסירים כהם הדשן כתרנוכו ובגורופיתא שהיה גורף בהם הדשן כהמזבח: **יעז** את עם נועז: כמו עז ויהיה יעז ועז בענין אחד וכן תרגמו יונתן ית מרווח עם תקיף וימ' כמו לועז בחלוף לכד בנו לשכה ונשכה ענינו: כמו מעס לועז: **ועט** בעיל צדקה יעמי: עוט' אחד בשלגה: ויעט ועטה בענין אחד מה הועיל פסל: ואין בס' מועיל: אלה והדומים להם ענינם לתת התועלת: ויש שענינם לקבל התועלת מה אועיל מחטאתי: ומה נועיל כי נפגע בו: וחלקר' יונה להותי יועילי לעא' כלומר ישתדלו ויבקשו להותי ואין צריך להוציאנו בענינו ופי' להותי יועילו לנפשותם כלומר שבחים

משא
יש: כח דה'
נלחמן כהעליך
ולחמן יציה כ' סנות
מסעי מסלי חייב נלחמן
ויכא חייב שמונת
סמא מסלי יס' יכ'
מסלי היפע
ירמ' תילי מסלי תילי כ'
עקב יסעי' כחוקותי
ישעיה
מסלי
יסעי' ימיה חייב
יח.קא
ישעיה הושע
הושע חייב
חייב תילי יסעי' כ'
ירמיה תילי חייב
סמא מסלי כ' תרומה
תילי חנה ירמיה
חייב ירמיה יחוקא
חייב נילך תילי
סמא דה' חייב יחוקא
ישעיה דה'
תילי
קרי
יסעי'
חייב
יהושע
סופטים
ישעיה במדבר
יעז
ישעיה תילי
חוקי ירמיה
חייב כ'
חייב

ונחגו במנהגו כן שכל שבאליהם בקמץ הם נכ מפני שזה לעומת זה ואעפ"י שבשכארי אין צורך הברירה ויפה כתבו וכן מצאנו במשנה בענין זה ההבדלה באמרם במשנה פרה אמ' ר' יהושע לא שמעתי אלא שלשית אמר לו כה הלשון שלשית אמר להם כך שמעתי סתם אמר כן עזאי אני אפרש אם אתה אומר שלשית שלשית ל לאחרות כמנין וכשאתה אומר שלשית נח שלש שנים: כיוצא בו כרם רבעי אמרו לו כה הלשון רבעי אמר להם כך שמעתי סתם אמר כן עזאי אני אפרש אם אתה אומר רבעי רבעי לאהרי כמנין וכשאתה אומר רבעי רבעי בן ארבע שנים: ונתחבר שם העצם ככנו ואכיו קרא לו כגמין: פי' כן ימין: ולפי שהימין נכבד וחביב על האדם מהשם והקטן שבבנים חביב על האדם יותר קראו בנימין כלומ' בן ימיני חביב ונכבד עלי ונתיהשו בני שבטו אליו פעם על השם המלא כמו לכן ימיני ועם הימין לכדו כבו איש ימיני: ונקראת פאת הדרום ימין כי היא לימין האדם בעת נניו למזרח כי פאת המזרח תקרא פנים כמו שנקרא המערב אחר צפון ימין אתה בראתם: וכן בתוספת תיו תימן: אלוה מתימן יבא: תימנה ומזרחה: וכן נקרא דרום נגב ונכמכה אל תימנה נגבה תימנה ואעפ"י שהכל אחד כמו אדמת עפר מטיט היון או לתוכפת ביאור כי תימנה יותר לשון מבואר מנגבה: וכן קדמה מזרחה: הצפיר השעיר: **יזר** ובכבוד תתיכרו: אמר בו התרגום תתפנקן: ויתכן בו שהיו תמורת אלף אבר מענין ופי' תתאמרו תתגדלו ותתרוכבו: וכן יתאמרו: **ינה** את מוניך: ומן הפעל הקל העיר היונה: ועל ההונאה ידוע והוא ענין קחת מכון אחרים בדרך מקח וכמכר או בזולתו שלא מדעת או כדעת: כמו ולא ינו עוד נשיאי את עמי כלומר שלא יקחו נחלתם בחזקה: וכן להונותם באהותם: וכת' לא ינסון לנסבהון מאחסבתהון: וכן והאבלתי את מוניך: וכן גינם יחד: חרב היונה: העיר וינה: ואז"ל כי יש אונאה בדברים וזהו שאמר הכתוב וגר לא תונה לא תונה בדברים: ולא תלחצנו בכמון: שלא יאמר לגר זכור מעשיך וזר הראשוני וכן אם היה בן גרים לא יאמר לו זכור מעשה אבותיך: וכן אם היה ישראל כעל תשובה לא יאמר לו זכור מעשיך הראשוני: והביא ר' יהודה בזה השרש ובזה הענין ואהריתו יהיה מנון: והנכון יותר שיהיה משרש נין: **ינה** לא הניח לאיש לעשקם: ויניחוהו בגן עדן: הניחו להם למשכרת: וינה לפני ה' ונתן בגדו: אעלה עד בא אדניו: והנחתיו על אדמתי: ועתה הביחה לי: אפר כ וינח לי: להניחו במדבר: ושלא בזכר פעלו יגענו ולא הונח לנו: והניחה שם על מכונתה: והשם ורחב בקום המונח חמש אמות סביב סביב פי' המקום המונח מלכונתו כלומר שדניחו אותו אויר שיהיה חצר חמש אמות סביב ולפי שכם מקום בשוא בדרך הסמוכים אמרנו כי המונח שם כלומר בקום ההנהגה ענין הכל ענינה: והוא קרוי לענין מנוחה כי העוזב הדבר ומניחו מלהתעסק בו הוא נח מהדבר: וכן הדבר המונח הנה הוא נח במקום שיניחוהו ולא יניעוהו אכ' יהיה מזה השרש והענין טוב מלא כף נחת דברי חכמים בנחת נשמעים: ויהיה נחת מן ינח בשקל שחת מן ישח דעת מן ידע: וכן נחת שולחך בלא דשן מזה השרש: ופי' כה שמונח ב בשולחך וכן אם יחד על עפר נחת: ררצה לומר שיהיו איבריו מונחים על עפר או יהיה כנו נרד מתרגו ררד ונחת ופי' כולנו יחד על עפר נחת: **ינק** וינקת חלב גרים: ראש פתנים יינק: כאשר ישא האומן את היונק: והפעל הכבד ויניקו רבש: **ינק** מסלע: ותניק לך את הילד: להניק את בני: והניקוהו לי: אשה מנקת ידוע: ונקראו הנשיקות הנקבות יונקת כבו שנקרא הילד יונק ויעל ביונק לגביו: ולכן יונקותיו: ומשקל אור: את ראש יניקותיו קנף: **יסד** יסד ארץ על ככוניה: ויסדתך בכפירים: וצור להוביח יסדתו: כי הוא על ימים יסדה: החלו תוכד: למן היום הוסדה וההארפה: והפעל הכבד יסדת עוז: כי כן יסד המלך: ידי ורובכל יסדו את הבית דזה בבכורו ייסדנה: מיוסד אבנים יקרות: והתאר הגבי יסד בציון אכן: והוא פתח: ושלא נזכר פעלו והיכל ה' לא יסד: והפעל בהפעל הנוסף מוסד מוסד: הראשון רפה והוא שם: והשני פעול והוא דגוש: או יהיה הראשון פעול והשני הדגוש שם כמו שכתב ר' יהודה ואין כעס לכה שהשיג עליו ר' יונה לומר ששניהם פעולים וכה טעם לשני פעולים כאחד רק הגבון כי האחד פעול והשני שם: וכן פני הלוח הלוח האחד שם והשני פעול: ושלא נזכר פעלו מכנו הוסד בית ה': והשם אל יסוד המזבח: ערות יסוד: ובשרק הוא יסוד המעלה מבבל: ובהא הנקבה יסודתו בודדי קדש: ומשקל אחר מן הפסד עד הטפחות: וסא ככה מוסדה מוסדות הצלעות: ובחלם ותלהט מוסדי הרים: ובקבוץ הנקבות ואכן למוסדות: ומוסדות השמים: והנפעל נוסדו יתר בהיסודם יחד עלי: אעפ"י שאלו קדושים בענין העצה והכבוד נכ כמו הם יסדת עוז: כי כן יסד המלך: וכן ואלה הוסד שלמה: פי' ואלה התכונות והמדות אשר

ינח

אשר

מינים

תפנקן ולתרגון

ישעיה

תנח תוליס

בהר יחזקא

ישעיה ככניה תוליס

יחזקא כ'

ישעיה תוליס יימיה כ'

משלי

תוליס כראשית כסלה שם א

נעם ירמי תפא הנשע מטות

חכיה זכריה יחזקא

קהלת ב'

חייב

חייב

ישעיה חייב

בהעלה הארץ שמואל וזכי שמו

ספרות יעריה

הנשע יחזקא תוליס ישעיה

חכ' דן תוליס דני

ישעיה נארה תי' חסיה זכרי'

והנשע גלכיה ישעיה

עזרת ישעיה

חגי יקרא חכנקן עזרא

תי יס כ' מלכים ישעיה

יחזקא האזיני ירמיה סמאל

תוליס כ' חסיה

דני

מלכים
כח ויטב יחזקא מלכים
תילי יטעיה משלי תילים
יחזקא מסעי
משלי תילי ב'
החזינו ידמיה שמוא חסיה
שמוא כחוס
יטעיה
חיסה זכריה בשלח
בלח תילי שמוא

שמוא ב'
שמוא
שמוא כהר וישלח מלפי'
מלכים יחזקא

יטעיה ידמיה
הושע וישלח חזנו שמוא יטעיה
תבנה שופטים כח
תילי יטעיה
יטעיה חסיה

ויחי תילים
יטעיה מלכים ב'

יטעיה
זנו יטעיה
מלכים

מלכים
יחזקא מלכים
חזנו
חזנו
מלבי תילים
חזנו
מלכים
דה זכריה חזנו
דה מלבי דה שמוא

חזנו ב'
תילים חזנו ב'

ראי טראח

שמח להותי באלו ימצאו תועלת גדולה להותי לא עוזר לכו זה התועלת לא עוזר לכו זהם שכחים
 ללא דבר לתועלת שלא יהיה בו להם עד: על פני צודי היעלים: יעלי סלע: אילת אהבים ויעלת חן ותרנום
 יען אשר עשית: יען אשר לא יראה לעי' הוא את הארץ: יען משח ה'
 מאסו כלם פי' בעבוד: ונכפל יען וביען להודיע כי הרבה טעמים יש
 אותי: יען וביען בחקותי
 לטל טולם ולגלותם בעבוד כך ובעבוד כך: ואת בת היענה: לבנות יענה כי ענים במדבר: הם עופות שוכני
 מדבר ומשמיעים קול יללה: יעף
 ולאמים בדי אש ויעפו: לא ייעף ולא ייגע: וייעפו בערים ויגעו
 לשנות היעף ענין העיפות ידוע: וכן לעות את י' דבר: והוא
 הצמא לשמוע דבר ה' מועף ביעף מענין עוף ומועף פעול בפלס מוצק וביעף שם בפלס ביד: ופי' הפסו'
 גבריא שראיתי בהזון בתחלה שהיה עף למעלה עתה ראיתיו שהיה נוגע אלי: ועני' אחר ותועפות הרים לו
 כתועפות ראם לו: וכסף תועפות לך: ענינים ענין חזק יעץ
 איעצך בא עצה: איעצה עליך עני: וכל בעיני ופי' שאשי' השגחתי ועיני עליך ואיעצך וכן נפשי
 איוותיך ובבר הרחבנו על הענין הזה בשרש אוה: עוצו עצה: יועץ בליעל: והשם עצה ובכסוד עצה ה': ו
 ובקבו' עצות כרחוק: ועם הכינוי ברבו הזכיר' לכד בלית ברב עצתך: ומא' מועצ' והקבו' וילבו במועצו'
 וממועצותיהם ישבעו: והפעל את מי נועץ: מה אתם נועצים: ואת נועצים חכמה: ונועצה יחידיו ויועץ ה'
 המלך: וההתפעל ויתיעצו על צפוניך: ידוע: יען
 והקבוץ בלשון נקבות ויחשוף יעדות ידוע: וענין אחר אכלתי יערי עם דבשי: ביערת ה'
 הדבש והיא חלת הדבש קודם שיוציאו מכנו הדבש ברשקא בלעו יפה
 יפו פעמיך: ויף בגדלו: בחרק היוז הראשונה ונח השנייה בקריא' מה יפית ומה נעמת: מה
 אשר ויף בשוא הראשונה וחרק השנייה ובמקצת הספרים מצאתי בחרק הראשונה ושוא השנייה לכן אשר
 וזו היא הקריאה הנכונה על משקל וישב: ותיפי במאר מאד בקריאת בן אשר מלעיל בסני פשטין ובקריאת
 בן נפתלי מלרע בפשט אחד לבד: והכפל היזר והפא יפית מכני אדם ופא הפעל חטף קמץ: והשם
 ככלל יופי: על יפי חכמתך בשוא לבד והראוי בקמץ חטף: כה טובו וכה יופיו
 יוהתאר יפה עשיתיו: יפה את רעייתו ובהכפל העין והלם עגלה יפי פיה מצרים: ואפע' שנכתב בשתי
 מלות ענינו בלה אחת וכמוהו פקח קוח והכוז לנא יוני': והוא ינהגנו על מות: וההתפעל לשוא תתייפי כלל'
 תתקשטי ותראי עצמך שאת יפה בעיני העונבי': והפעל הכבד בכסף ובהב' ייפהו: יפה
 לקץ: ובכסוד ויפח חכם: פי' הונה ומצפצף: וההתפעל כמנו תתייפח תפרש בפיה פי' תהג'
 ותהמה ותקונן על הרגילה: וית' דמשתבחה ופרסא ידא ואמרה ווי כען לי: ואפשר שיהיה ויפח לקץ משר'
 פיוח מן ויפוח כמו ויפוח בזבים עד שקד והעני' אחד: יופע
 פי' וזרד: הופיע בדר פארן בגלה בזרדו ובכבודו: ועל עצה רשעים הופעת: הזהרת על
 עצתם כלום שתשלו' עצתם ושיגיע אליהם כעצתם זהרד ורצונך: ובהפך זה הענין ותפע כמו אפל: ותחסך
 ואמר בלשון אורה לכינוי ויש לפרשו כמשמעו ופי' המקום המופע והנאור שבה הוא כמו אופל יפת
 תנו לבם בנפת יאני מופתיכם: את כל המופתים האלה ענינו כמו אות אלא שמלת אות
 נופלת במקומות שלא תפול מלת מופת כמו איש על דגלו באותות: והיתה לאות ברית: הלא תפול באותם
 המקומות ובדומיהם מופת כי המופת הוא דבר נראה להאמין בו דבר כיוצא בו שעתיד להראות ומלת אות
 תבוא נכ' בזה הענין אלא שפעמים תבא לסימן לבד ולא כן מלת מופת: יצא
 ובא ערום יצתי חסר אלף וכן היוצת מבין רגליה: כשגנה שיצה: משפטו שיוצאה: אך יצא
 יצא יעקב: לא יצא בצבא: יצא נא אבי ואמי אתכם: כלל' יצא משקמו ממערת עדולם שירדו שמה בעברי
 ויעמד אתכם עד אשר אדע מה יעשה לי אלדים כי שפא שאול היה שונא אותם לשנאת דוד בכם טוב בתי
 כי הצאי עם נערתיו פי' כי תצאי לשדה עם נערותיו: היוצא השדה פי' היוצא מן השדה: או הוא פעל כבד
 ופי' אשר יוציא השדה: העיד היוצאת אלף אינו פעל יוצא כאשר חשבו אנשים כי יוצאת על כנסת העם
 לא על העיר עצמה כי כן ירד הלשון לומר ענין אנשי העיר כלשון העיר כמו ותבא העיר במצור ועשתה ע'
 ענין מלחמה ואם לא תשלים עמך: ארץ כי תחטא לי וזולתם רבים: והשם ומיציאי מעיו ויתכן היותו תאר:
 ומשקל אחר השם בגללי צאת האדם: ובכסית את צאתך: ומשקל אחר צאת בנות ציון: ומצאתו לארחץ: ו
 ומא' צא האבר לו והכבודת עליו לית לשו' שינוף: ולפי שצוואה היא לבלוך אמר לבגדים המלוכלכי הכנדי'
 הצואים: ובחשלומו יצואים: ובהכפל העין והלמד הצאצאים והצפיעות: הבגים והבנות: וצאצאי מעדי:
 וצאצאי ישורשו כלומר יציאות הזרעים: והפעל הכבד כי הוציא ה': והוצאתי אתכם: ויוצא אותו החרצה:
 ויוציאוהו לחרש העץ: ויוציאו את הכסף

סמאל חינוכ מסלי
 נירח יח קא יסעיה
 כזקקתי
 שמיני יס גיה חוכ
 ירמיה יסעיה כ'
 חכקק סמאל יסעיה
 דניאל
 ת ליש
 בלס חינוכ יסעיה תליס
 מלכוס חיליס
 יסעיה כחוס תלי
 יסעיה כ' ירמיה
 חסלי יס י' מ' כ' מסלי עזר'
 תלי יסע' ש' יחזק' מלכ'
 תלי סיר שמאל
 סיר
 סיר יחזקא
 יחזקא
 תלי
 מליס יחזקא זכריה
 יחזקא סיר דמיה
 ירמיה
 ירמיה חכקק
 תליס ירמיה
 אסלי יחזקא כ'
 גברכה חינוכ
 ח נכ
 נכר יחזקא כה
 חכקק
 חינוכ תכנל' חלל' תולדות
 תבא זמנא
 דנת דלה
 עמק
 דה
 יחזק' יסע' מסלי
 יסעיה
 זכריה יסע' כ'
 חלכ' יסע' נכר' חל' (ל)
 מלכ' כ'

נקעה נפשה מהם: ויהיה נקעה בפלס ורחבה ונסכה נכקה: וגם יתכן להיות ותקע כף ירך יעקב מן הקע נפשי
מוזה השרש: ונקעה שרש אחר ושיהיה הנון בו שרש ואעפ שהם ענין אחד: וגם יתכן עוד להיות שרש כלם ד
נקע ובא הנח כמלת ותקע תמורת הדגש כמו שבא בבלת ויזר יעקב נזיר: והם ענין הכרת הדבר ממקומו ד
דשליגר בלעז: **יקר** כי הקיפו ימי המשתה: עדות מרעים הקיפונו: כי הקיפה הזקקה: והקיף את ה
העיר בצרי ובירוד: לא תקיפו פאת ראשכם: אויבי נפש יקיפו עלי ענינם ענין סיכוב: ותרנו
ונסב את הר עשו ואקפנא: ואמרו לזל לא תקיפו פאת ראשכם זה המשוה צדעיו לאחורי אזנו ולפדחתו וא
ואפשר שיהיה זה הפעל מפעלי הנון: **יקץ** וייקץ יעקב משנתו: וייקץ נח מיינו: וייקצו מזעזעין:
היוד מעמדת בנעיא לחסרון היוד פא הפעל: ידוע: **יקר** זכר ר יהודה מה יקר ח מצאנוהו אנחנו בספרינו
חסוך אלדים פעל עכר: ואולי מצאו בספרו הקוף פתוחה ומאשר קמוץ כולו נכון להיות תאר: השם ולי מה יקרו רעיד אל: כלו יקרו וגדלו מהשיגם: מאשר יקרת בעיני:
אשר יקרת מעליהם כלומר יקרת בעצמי וסרתי מעליהם כי לא הייתי יקר בעיניהם: תיקר נא נפשי בעיניך ו
ויקר שמו מאד היוד בחרק: ובצרי ויקר דכס בעיניו: והוא מלא עם פא הפעל: ויקר פדיון נפשמ פא הפועל
נעלמת מהמכתב כמנהג: והפעל הכבד הוקר רגלך: אוקיר אנוש מפז: והתא יקר מחכמה ומכבוד: וירח יקר
הולך: ובכסמך יקר רוח: והקבוץ בני ציון היקרים: ולקבה יקרה היא מפנינים: ובכסמך פיגת יקרת רל יקרת
פנת מוסד או יהיה סמוך על סמו' ושניהם סמוכים אל מוסד כמו נהרי נחלי דכס ראוי יהיה יקרת שם בלתי
סמוך ואעפ שהוא פתוח כמו עגלת שלישיה: אל תתני פוגת לך והדומים להם: ומא' הכן יקר לי אפרים:
והשם אדר היקר: יתנו יקר לבעליהן קמוץ: ובכסמך פתוח ביקר כרים: פי' כמשוכח שבכבשים והוא החלב
שהיה בלה על המזבח: ואת יקר תפארת גדולתו כתב ר יהודה שהוא פתוח: ור' יונ' כתב שהוא קמוץ: ואנחנו
מצאנוהו במקצת הכפרי המדויקים קמוץ ובקצתם פתוח: ואפשר שהוא סמוך אעפ שהוא קמוץ כמו כתב
שהוא קמוץ בין בסמוך בין כמוכרת כמו ובכתב בית ישראל: או יהיה מוכרת וזו ואת עומדת במקום שנים
ומשפטו ואת יקר ותפארת גדולתו: וקבוץ התאר בלשון נקבות אבנים יקרות ליסד הבית: ופי'
בכדות וכמו שמשמשין בכבו' בענין בכדות ובענין בכדות ביקר בענין בכדות ובענין בכדות
כי ענינם שוה: וקבוץ השם בלשון נקבות לא יהיה אור יקרות וקפאון פי' לא יהיה אור יקרות שהוא האור ה
הבהיר ולא אור קפאון שהו' אור עבות אל' כד בינוני כמו שאמ' לא יום ולא לילה והוא משל על הישוע ועל
הצרות שיהיו בתחלת הישועה וית' לא יהא נהורא לא עידי וגליד יהא נהורא: בנות בל' ב' ביקרותיך ג
בבלעה פא הפעל בדגש הקוף ואעפ' שהיא כתיבה: או הדג' לתפארת הקריאה כמו שכתבנו בחלק הדקדוק
והונחה היוד והוטלה תנועתה בבית השירות וכשפטו ביקרותיך כך היא קריאת בן נפתלי וקריאת בן אשר
חבית בשוא והיוד בחירק כמשפטו והוא תאר ופי' בככדות שלך כלום בנשים הנכבדו שלך היו בהן בנות
מלכים: **יקש** יקושת לך: שמרני בידי פח יקשו לי: נפשנו כצפור נמלטה מפח יוקשים: והנפע'
נוקשת באמרי פיד ונוקשו וכלכדו: פן תוקש בו והשם כי מוקש הוא לך בפלס מועד מוקד
והקבוץ במוקשים יקב אף: מוקשים שתו לי סלה: ובקבוץ הנקבות ומוקשות פועלי און: והתאר לפח ה
הלוכד פח יקוש על כל דרכיו בחלם: ובשרק ובצפור מיד יקוש: ישור כשך יקושים בפלס עצום עצומים:
והתאר לכלכד יוקשים בני אדם: ובכר פירשתי דקדוקו בשער הרביעי בטור הפעלים: **ירא** הלא
ירא אדים: כי יראו המילדות: כי יראה: כי לא יראנו את ה' ולמען יראנו את ה' אדיכם בקבץ
ודיש ולית כוותיה: סמוך לבו לא יירא: וירא ויאמר: ואירא כי ערום אנכי: ויראו מגשת אליו: יראו מה'
ותראו המילדות: לירוא מפני דוד: לירא אותי כל הימים: מיראתו אותו: ירא את ה' בני ומלך: אך יראו את
ה' משפטו יראו אלא שנה: בו האל' כדי שלא ידמה למלת יראו מן ראה: תראו חתת ותיראו: שניהם כתובי'
בירוד: ומוזה השרש והענין והתאר אשרי איש ירא ה': ובכסמך אשרי כל ירא ה' יראי ה' הללוהו: אשה יראת ה'
והשם ובילוי שי למורא: לבית המקדש שהוא מקום המורא: ואת מוראו לא תיראו ולא תעריצו: ומוראכם
וח' נכס יהיה: שיתת ה' מורה להם: ההא במקום האלף: או יהיה יובילו שי למורא תאר לשם יתעלה: וכן הוא
מוראכם והשם במא' יראה: ויראה להם: יראת ה': ובכסמך תהיה יראתו: והנפעל מורא מאד: מוראות בעדק
תענו: למען תורא: ופי' הפסוק אאל' כן הקבה נתן ממשלה לעליונים לעשות חפצו בארץ: אבל הסליחה
אינה עמהם כי אם עמו למה שלא יאמרו בני אדם כלכם אם אנחנו חוטאים יתפייסו לנו המלאכים וישאו ע
עוננו: בא להודיע כי אין בהם הסליחה למען שיראו בני האדם את השם יתעלה לכען כי עמו הסליחה לא
עם אחר וזולתו: והחכם ר' אברהם אבן עזר' זל פי' שאם לא תסלח לא ייראוך החוטא: ויעשו חפצם ככל אות
בפשמ: ומעט מורא מארץ נורא פי' ר' יונה רחוק ורחוק: ואין להוציאם מעינם אעפ' שמשמעות הכף
שדבר על עמרחוק

יחזקאל ירמיה
חייב תלמי ישיה יאפע
קדושים תלמי
ויצא נח חכמן
תלמי
תלמי ישיה
זכריה מלכים
שמואל תלמי כ'
משלי ישיה קהלת חייב
משלי חייב משלי ישיה
ירמיה
זכריה חסד תלמי
חסד
מלכים
זכריה
תלמי
ירמיה תלמי כ'
משלי ישיה ראה כ'
חייב תלמי כ'
הנפע משלי ירמיה
קהלת
תנא שמואל ויחי הנפע
תלמי יצא בראי תנא תלמי
שמואל שמואל נאח משלי תלמי
תלמי חייב
תלמי כ'
משלי תלמי ישיה נח
תלמי
יחזקאל משלי יתרנו שופטים
תלמי
ישעיה

פמש ופי כהירים ומהירים כמראה הדבר המותך שהוא מזהיר בשעת התכנון: אבל לאחר ימים מעלה
 חלודה: אבל השמים הם כהירים ככל יום כבהדת הדבר המוצק בשעת יצירתו: אבל ויציקם לפני ה' אעפ"ש
 שידמה מן השמש הזה כפלים ויציקם טוב הוא לשומו משרש ציק ומענין מצוקי ארץ ובא דגש הצרי תמורת
 הנח כמו וילינו עליו: **יצר** את האדם אשר יצר מי יצר אל: עם זו יצרת לי: ויוצר רוח אדם
 בקרבו: וכבר פירשנו זה הפסוק בשרש ברא: ויוצר גובי כלומר שהקבה הוא יוצר גובי: ויש
 מפרשים ויוצר גובי שם וענינו יצירה מן הארבה: וכתל ברית נובא או פי' אסיפה כלומר אסיפת הארבה וכן
 ימ' ויוצר ה' אלד' מן האדמה כל חית השדה וכל עוף השמי' ויבא אל האדם כמו ויאסף: בטרם אצרך בבטן
 : ויצורי כצל כולם כלומר איברי היצורים: או הוא שם: ומא' כי הוא ידע יצירנו כלומר ידע שיצירתינו
 מעפר ואי אפשר להפריד מכל מתאות הנוף: והנפעל לפני לא גוצר אל והוא סמוך כי הוא פתח ופירשו לא
 גוצר מאל וכבר פירשתי בשער הפעלים בטור השני: ענין היצירה ידוע: וכבר ביארנוהו בשרש ברא והוא
 גם כמעשה האדם ובפעולתו ובמקבות יצירתו: יעשה: ויחדשהו: הנה אנכי יוצר עליכם רעה: מחדש: יוצא
 עמל עלי חק פי' ורשע מחדש בכל יום און ועמל כאילו חק עליו לעשות כן: וכן עושה בלי החומר נקרא יו
 יוצר כמפור' וקצית בקבו' יוצר חרש: ובסת' וירדת אל בית היוצר: הכיוצר הזה: היאמר חומר ליוצרו: בחומר
 ביד היוצר: ושם למלאכת היוצר ויצר אמר ליוצרו לא הבין: בחמש נקודות: כי בטח יוצר יצרו עליו: אבל
 השליכו אל היוצר ואשליך אותו בית ה' אל היוצר הוא כמו אוצר מענין אוצר: וכתל' לתחות יד אמרכלא:
 והחכם ר' אברהם אבן עזרא פירשו כמשמעו כלומר אל בית ה' ומה שאמר אל בית ה' אל היוצר כאילו אמ' אל
 ביתו: ושלא נזכר פועלו מהדנו ימים יוצרו ופי' יוצרו על איברי האדם ואעפ"ש שלא נזכר זכר גלמי ראו
 ענין: אמר כי בתחלת יצירתי שהייתי גולם קודם יצירת האברים ראו ענין כלום שאתה ראית שתהיה יצ
 יצירתי כך: ועל ספרך כלם יכתבו האיברי העתידי' להוצר בגלמי כלם ידוע' לפניך ובימי רבים יוצרו שהיו
 נוצרים באותו הגולם יום יום ולא היה אחד בהם נבר באותו הגולם תחלת יצירתו ואעפ"ש שהיו כלם באותה
 טפה בכח תולדות לא היו ניכר בה צורת העין והאזן וד' אחרים אלא יוצרו בה אחד כן יום אחר יום: ועל זה
 הדרך פירשהו ר' אברהם אבן עזרא ופי' ולא בלמד אלה והוא כן בכתוב: אבל הקרי הוא למדנו ויהיה פירו'
 על דרך הקרי ולא לספרך כלו' אעפ"ש שמים יוצרו לספרך הוא כאחד כלו' ידוע לפניך הכל דרך כלל: ושלא
 נזכר פעלו מהנזקף כל כלי יוצר עליך לא יצלה: ונקראת תאות לב האדם ורעיונו יצר: וכל יצר מחשבות
 לבו: כי יצר לב האדם רע מנעולו: יצר סמוך תצור בחמש נקודות ונקרא כן לפי שהוא יוצר ופוע' הענינו
 בלב שהלב מתאזר אליהם ופי' יצר סמוך הוא היצר הטוב כי יש יצר טוב ויצר רע פי' הפסוק יצר הצדיק הם
 הסמוך ונשען עליך תצור' למרע ותן לו שלום כי כך בטוח: וכוה השרש עא' בלכתך לא יצר צעוד: במלאת
 ספקו יצר לו: כי עתה תצרי מיושב: ויירא יעקב מאד ויצר לו: יצרו צעדי אוננו: ויצר לאמנון: ויצר להם מ
 באד: ותצר לדוד מאד: והשם מן המצר קדאטי יה: או יהיה שרשו ציר כל עני' הצר שהוא הפך המרחב: ויש
 לומר ויצר להם מאד ויצר לאמנון ויצר לו יהיו משר' צרה ויהיו יצר וצרה כענין אחד **יצת** ותצת
 בסבכי היער: באש יצתו: והנפעל ונצתה דמתי במקום הזה ולא תכבה: אשר נצתה בנו: ע
 עריו נצתו נצתה כמדבר: והנפעל הכבד לבת הצינו עבדיך יגני מצית כך אש: ויצת אש בציון: ואפשר ש
 שיהיה הציתו משכנותיה פעל עומד או יהיה יוצא והוא חסר המציתים כלם ענין הבערה והדלקה: אבל אצ
 אציתנה יחד אעפ"ש שהוא מזה הענין אינו מזה השרש כי והוא משרש צית: ויש לפרש עריו נצתו: נצתה כ
 כמדבר ענין שממה: וכתל' קדוהי צדין: **יקב** נרץ ויקב לא ירעם בשש נקודו: המן הגורן או כן
 היקב: וגם יקב חצב בו ידוע: **יקד** ותיקד עד שאול תחתית: יקד יקוד: אש יוקדת: ו
 והשם יקוד ביקוד אש: ומא' כמוקד נחרו: על מוקדה על המזבח והשם למקום שיוקדת בו
 האש לחתות אש מיקוד: פוגר בלעז: ושלא נזכר פעלו מהפע' דגוקף והאש על המזבח תוקד בו ענינו ענין
 הבערה: **יקה** ולו יקדת עמים: שם בפלס דברת בני האדם ודגש הקוף לתפארת כדג' מקדש ה':
 וכן ותבנו **ליקה** אם וחוקף דגושה: והונחה יוד ליקדת אם והוטלה תנועתה על הלכד וכשפטו
 ליקדת אם ופי' שניהם משמעת וקיבול המצוה ופי' ולו יקדת עמים אליו ישמעון העמים לקבל עליהם כה ש
 שיצום ופי' ליקדת אם עין שתכזו למשמעתה ולמה שתצוה עליו יקדוה עורכי נחל ודמה ר' יונה המלה הזא'
 לערבי בזה הענין: **יקע** והוקענום לה: ויוקיעום כדל לפני ה': והוקע אותם לה נגד השמש:
 את עצמות המוקעי' ענין התלייה על העץ: ולא זכר ר' יהודה בזה השר' פן תקע בפשי מכד:
 ותקע בפשי מעליה: ותקעלכף יד יעקב וכאמרו כי לא מצא מזה השרש
 כי אם הפעל הכבד אשר נהפכה בו היוד ליו נחה נראה כי אינם בדעתו מזה השרש ואולי דעתו שהם משר'
 קעע עם כאשר נקעה בפשי מעל אחותה: אשר

והנסע
 שמואל
 פראסית יסעיה כ' זכריה
 עמוס

בראשית ירמיה
 מלך מלש
 יסעיה

יסעיה ירמיה מלש

ירמיה נ' יסעיה
 יסעיה כ' חנניאל
 זכריה
 זכריה
 עמוס

יסעיה בראשית
 נח יסעיה

משלי
 חזק' יס' י' יסלח חזק' שמואל
 שמואל מלש
 שמואל
 שמואל יסעיה
 יסעיה מלש כ'
 ירמיה כ' שמואל יחזקאל

ירמיה
 יסעיה ירמיה
 הנסע
 גל' יסעיה חזק' יסעיה
 יסעיה מלש צ'
 יסעיה צ'
 יסעיה
 משלי

שמואל כ' בלם
 שמואל ירמיה
 יחזקאל כ' יסלח

יחזקאל

יסעיה
 יסעיה ב'
 מוכים ליוכ
 ברכה
 בלק
 חיוכ יחזקא
 ושלח כחיי תנח
 תרומה ל קראיניח
 תרומה תלס יסעיה תרומ
 יסעיה דאה רשכ
 תילי עזרא תבנא שמנא
 חיוכ
 יסעיה
 יסעיה תילי תרומ כהעלנהך
 חיוכ כמכר ג
 כראשיל כח יסעיה ח נכ
 מלכ עקב משלי
 תוריע מצרע
 תילס
 י מילס דאה יסעיה
 יסעיה פ ט י לך יסעיה
 לך יסעיה ירמיה הכרס
 יסעיה ברכה
 ה כרס מלכ ו כרס מוכס
 בלק כ'
 הכרס תנח
 נאמחן שופטים חיוכ פלח
 יסעיה עובדיה חיוכ
 ברכה
 יחזקא
 עקב אפס זכרית
 שלח מקצי יסעיה
 ליוכ דאה
 תבא שמנא כסלח
 ונשח מיל
 קרח יסעיה
 דה
 חיוכ כ'

שיהיו בבקף הארץ והם חזקיהו ושריו ואאל כתב אלהיו יורנו מענין השלישי ימסידנו
 עשה ירח למועדים: וירח לא יגיה אורו: וירח לא יאיר אורו: וירח לא יאקף: היא הלבנה
 שהלבנה מתחדשת בכל חדש נקרא החדש ירח: בירח האיתנים בסגול: כי יתנני בירחי קדם: ולפי שהירח
 מתחדשת פעמים רבות קראו כלשון רבים ואעפ' שאינו אלא אחד: ואמר גרש ירחים פי' כי הירח יבשל ה
 הפירות **ירט** ירט: הדרך לנגדי פי' שטה. ופי' הפסו' כן אמר המלא' הנה אנכי יצאתי לשטן כי אמרתי
 דאיש הזה ירט הדרך וכלבו לקלל ואינו הולך דרך ישרה: ומלת לנגדי לפני: כן פי' אאל: וכן ו
 ועל ידי רשעים ירטני: ולולי הריש היה נדגש כמו יתנני ויא' כי שרש ירטני רטה: **ירד**
 וכתף: אשר על כף הירד: ובסמוך ירד יעקב בשש נקודות: תחת ירכי: במתנים ועד
 ומזה הענין ירכה וקנה שהו' רגל המנורה: ירד המזבח פאת המזבח: ובתני הגקבה וירכתו עד צידון: כלומר
 פאת ארצו יהיה צידון: ולירכתי המשכן: ירכתי צפון: ירכתי לבנון: לירכתי ימה נתחבר להם סימן הזכרים
 והנקבות ועינים פאות: **ירע** נפשו ירעה לו: ולא ירע לבכך בתחך לו: וירע בעיני ה' אשר עשה:
 וירע למשה בעבורם: מדוע לא ירעו פני יתרו עינו באחי: עתה ירע לנו שבע בן בכרי: פי' ירע
 לנו דבר שבע בן בכרי והוא מלעי: וכן ירע שריד באהלו כלם ענין רע וירע בענין אחד: ור' יהודה לא
 הביא בזה השרש כי אם נפשו ירעה לו: ודעתו באלו להיותם משרש ריע בדרך זרות: והנכון לשומם בזה ה
 השרש עם ונפשו ירעה לו וכלם ענין אחד: ויש לפרש ונפשו ירעה לו ענין תרועה פי' ירעה בעבורו כמו ש
 שאמר חלוצי מואב ירעו: נוטה שמים ביריעה: יריעות עזים ידוע: **ירק** ירק בנפיה: וירקה
 בפניו ידוע: אבל ומפני לא חשכו רוק: עד בלעי רקי: ובי ירוק הזכ
 אחד: ועא' כל ירק עשב בשש נקודות: כל ירק בעץ: ומשקל אחר וירק דשא: והתאר ואחר כל ירוק ידרוש ר
 ו' כל עשב ירוק: לנן ירק: כגן הירק: ארוחת ירוק: הוא תאר לעשב שהוא מאכ' אדם: וכן קראו ר' זל' לעשב
 שהוא מאכל אדם ירק: והקבוצ' ירקות: ובהכפל העין והלמד לרב הירוק: ירקק או אדכדס: ירקקות או
 אדכדמות: ופי' בירקק חרוץ כי יש זהב שנוטה מעט גונו לגוון הירק: או ירקק שם לגוף המכורכס: וסם
 במא' ונהפכו כל פני לירקון והוא כי בהבהל האדם ובכא אליו הצרה פתאום ישובו פניו ירוק: **ירש**
 וירש ישראל את יורשיו: וירשנו אותה: וירשתם אותה וישבתם בה: וירשוה בהירי: לגזרת פעל
 בצרי: וכן וירשוה קאת וקפוד: כי הגוי אשר אתה יורש אותם: במה אדע כי אירשנה: כי לא יירש בן האבה
 הזאת: הוא יירשך: אותו תירש: וירשו אותה: ובני עשו יירשום: כלומר לקחו ירושתם: ואין צורך להוציא
 מענין ירושה כאשר כתב ר' יונה שפי' בענין השלוח: וכן נשאר הרבה כאד' לרשתה: והציווי השלם ים ודרו'
 ירשה: ובחסרון היו החל רש' ובצירי עלה רש': קום רש את ברם נבות: בואו ורשו את הארץ: הליירשנו קראת'
 לנו: היוד בעמדת בנעיא במקצת הספרים: ופי' וכי קראתם לנו לירש כמונינו ואם לא בעבור מה קראת' לנו
 כי בן נראה כי לקחת כמונינו קראתם לנו: והתאר והיה אדו' ירשה: והיה ירשה שער אויביו: פי' יהיה ירוש'
 שער לאויביו: והשם כי ירשה לעשו: בתת ירשת יראי שמך: פי' נתת לי שאגו' בא הולך שהוא ירשת יראי שמך
 והפעל הכבד והורשתם לבניך: את אשר יורישך כמוש אלהיך: ותורישני עוונות בעוררי: וזרעו יורישנה פי'
 ה' יורשני: והשם למורש קפוד: את מורשיהם: מורשי לבני כעני' לבני: כלומר בה שבוריש הלב
 ובנחיל כאלו הסעיפים ומחשבות הלב נחלה בהיותם מוכנים לאדם ובזוכנים: ועם האגקבה מורשה ק
 קהלת יעקב: לנו נתנה הארץ למורשה: כולם ענין אחד ירושה יש מהם ירושת הבן מהאב ויש מהם לקיחת
 הדבר מיד אחר ורוצה לומר שלוקח ירושתו: ומה שהיה בחזקתו כמו שהבן לוקח נכסי אביו: ובענין הגירוש
 והשלוח ה' אדיך מוריש אותם מפניך: ואת אשר יוריש ה' אלדיו מנגינו: הנה ה' יורישנה: והכה בים חילה:
 אכנו בדבר ואורישנו: ואם לא תורישו את יושבי הארץ מפניכם: והורשתם את העיר: פי' את יושבי העיר:
 מבטנו יורישנו א': ומן הקל בזה הענין לרשת אותם מפניך: והכלל כל שהוא קשור עם כס הוא לשון גירוש ו
 ושלוח: ויתכן לפרש לרשת אותם מפניך לשון ירושה ויהיה מפניך דבוק עם כי יכרית לא עם לרשת ויהיה
 ויהיה אדם בן כל בנין הקל בענין ירושה לא יהיה אחד מהם לשון גירוש ושלוח: והפעל הדגוש בזה הענין
 יירש הצלצל: ועא' קרוב לזה ה' בוריש ומעשיר: תורישנו ידי: או יהיה תורישנו מענין הגירוש: והנבעל
 פן תורש: פן אורש ונגבתי: ענין הרשות והמסכנות: ומענין זה ת' הליירשנו קראתם לנו הלכסכנותא
 קריתון לנא: ומזה העיקר שם איננו מן העינים האלה: תירוש ויצור: כאשר ימצא התירוש באשכול כפלס
 תיגון בן יגן אלא שתיגון תאר וזה שם: והוא היין החדש: **ישש** זקן וישש בצרי: ובחרקנס שב
 גם ישיש בנו: בישישים חבמה: הם הזקנים רבי הימים כי הישיש

ועל ארץ רחוקה כי לעולם יירא האדם הרחוקים כמנו שלא ידע מנהגם ונכונותם מהקדושים שידע מנהגם ו
וגבורתם וידמה בעיניו על הרחוקים שהם גבורי וחזקים יותר. והפעל הכבוד כי יראוני העם ע' משק' גרשוני
פי' הפחידוני וכן אשר היו מיראים אותי: אגרות שלח טוביה לידאני: ליראם ולבהלם: **ירד** ירד
ירד ירדנו בתחלה: והיום רד מאד חסר הפא: וירדתי על ההרים: וינידו לדוד וירד הסלע ולא ירד
עמנו במלחמה או במלחמה ירד וגם פה: כבהמה בבקעה תרד: וירדו אחי יוסף עשרה: ורדו שמה ושכרו לכו
משם: מיורדי בור נמשך בקמץ בטעם: עד רדת חומותיך: עד רדתה: עיני עיני יורדה מים פי' יורדה במים וכ
וכן ותרדנה עינינו דמעה: תרדנה בדמעה: ויתכן לפרשו בלא חסרון בית כי לרב הזלת הדמעה שתרד מן
העינים כנה הירידה לעינים: ועל דרך הזה והנבעות תלכנה חלב: ילכו מים: כלו יליל יורד בבכי: ויש מ
מפרשי' אותו כענין ארד בשיחי: וכן וירדתי על ההרים: והפעל הכבוד הנורדנו בידנו: והוא דתם את אבי
הנה: וירידו אותו הלויים: ויורד כנהרות מים: ויורד רידו על זקנו: בנה על המון מצרים והורידהו: פירושו ל
לפניו אל ארץ תחתיות יוש מפרשין אותו כענין ארד בשיחי ואין לו טעם: והשם הם כבוד בית חורון: ו
ויכוס כמורד: ויש לפרש בזה המה היו במרדי אור: והנני עתיד לפרשו בשרש ברד: ושלא נזכר פעלו מכבו
אך אל שאול תורד: והורד המשכן ויש מפרשי' אפוד ירד בידו כמו חוריד וקשה הוא לפרש זה שיהיה פעל
הקל מזה השרש יוצא כי לא מצאנוהו כי אם עומד ויתכן לפרש כשירד אביתר באפוד בידו ירד יוש לפר
כי אביתר כשברח ולקח עמו כליו ובגדיו היתה סכה מאת ה' שלקח האפוד כתוך כליו והוא לא הרגיש בדב'
ולא ידע עד בואו אל דוד לפיכך לא אמר הוריד כי הוא לא הורידו בדעתו רק ירד האפוד בידו בדרך מקר'
והוא הנכון: ופי' ר' יונה וירדתי על ההרים ועליתי: וכן ולא ירד עמנו במלחמה ואין טעם לפירושו כי העליה
הפך הירידה היא: וכן לא ירד עמנו במלחמה אינו כי אם כמשמעו כי דרך המלחמה להיות בעמק ולא ברג'
וכן תמצא לעולם ולשון ירדה במלחמה ומה שאמר לא יעלה עמנו במלחמה כנגד המקום שעלו להלחם כ
כבו שאמר ופלשתים עלו יורעאל: ופי' וירדתי על ההרים וירדתי מהמצפה ללכת על ההרים כי בית יפתח
במצפה היה והמצפה היתה גבוהה על ההרים: ואמרה בתו ארד מהמצפה ואלכנה לי אל ההרים ואפרד מכני
אדם ואתבודד שם ואבכה על בתולי: וכן וירד הסלע נראה שהיה עמק בין הערבה שהיה שם דוד ובין הסל'
ואמר וירד העמק לעלות הסלע: מעשה מורד: ענין רקוע והוא קרוב לענין יר דה: וית' עובד כבוש כמו ש
שתרגם אונקלוס עד רדת חומותיך: עד רדתה: והכל נכנס תחת ענין אחד: ואפי' שיהיה מעשה מורד משר'
רד עמ' מוסד השבת ואעפ' שזה בחל' וזה בשרק ואז יהיה דבק אל ענינו היטב מן וירד על הכרובי' ובתרג'
וירקעו ורדיו **ירד** ירה בים אשר יריתי: ויריתי להם נחל פה לפני ה': ויורו המורים לידו כמו
אופל ובה באלף תמורת ההא למד הפע' לירוא בחיזים ובאכנים גדולות: ונירם אבד חשבון
ופי' נירה אותם ונלחם עמם עד שאבד חשבון: והנפעל או ירה יירה: ופעל הכבוד ויוראו המורא' על עבדיו
כתוב באלף נחה במקום לכד הפעל: וימצאוהו המורים אנשים בקשת הורני לחומר: אורה אתכם ביד ה':
ויורם אלדים: כלם ענין השלכה: ומענין זה פי' ואאזל' ומי כמרו מורה פי' כשליך ובוריד לארץ לעני' שאמ'
מי הוא ישיג בכחו: ועא' אשר הורהו יהוידע הכהן: ויורני ויאמר לי: הורוני ואני אחריש: ולא שמעתי לקול
בוגד: אלהי יורני: ולהורות נתן בלבו כלם ענין למוד: ואשר להיות מזה מגבעת המורה בעמק: או יהיה
שם מקום: ואם יהיה מזה הענין יהיה פי' כי בגבעה היה צופה שהיה מורה ליושב ס' בעמק כבא חיל עליהם
וכתי' מגבעתא דכסתכיא ואמר ר' יהודה: ולא ימנע להיות מעיקר זה הרו והגו מלב דברי שקר: וככ' כתבתיו
בשרש ורה והוא הנכון ושם כתבתי גכ' כי אאזל' כתבו מזה השרש והענין: והש' מענין זה שהוא לכוד התור'
והמצוה תורת ה' תימה: החוקים והתורות: וישמר משמרת מצותי חוקותי ותורותי: ויתכן להיות כזה
וזאת תורת האדם ה' אלדי': ועוד נכתבנו בשרש תור: והתורה היא תכונ' המצוה היאך תעשה: והמשפ' הוא
דין האדם בין איש לחבירו: והחוק הוא הדבר הנגזר על האדם לעשותו במצוה או במנהג: והמ' זכרת לשכור
שלא לעבוד על המצוה ולעשות גזר על המצוה: ואעפ' שכל אחד ענין בפני עצמו יבא האחד בבק' חבירו
במקובות כמו שיתבאר בענין כל אחד מהם בשרשו: ועא' יורה ומלקוש: ובאלף תחת הא: ומרוה גם הוא
יורא: ופי' המרוה הענינים גם הוא יקרא יורה כמרו המרוה את הארץ: ומא' את המורה לצדקה: מורה ומלקוש
בראשון: ולא יבנף עוד מורד: והיו ענין ראות את מורד: ענינים משר': ואפשר שיהיה יוד מורד לקבוצ'
כי שניהם מלאים ביוד: או יהיה יוד לכד הפעל תכורת הא: ופי' לא יבנף עוד מורד לא יאכף עוד כשרד
לפי שהיו בעת בצורת כמו שאומרי' ונתן ה' לכם לחם צר וכים לחץ בשר אותם על השבע: ואמר דא יאסף ו
ולא יעצר עוד בטרד: והיו ענין ראות את מורד: כלומר בעיניך תראה שיהיה זה בקרוב: ויט' מורד מענין
השני ענין הוראה כלומר מורים אותך בדרך ישרה: לא ירחק

שמואל
עזרא כ' דה'
מקץ סופטי' כ' שמואל
שמואל ישעיה מקץ כ'
תני' רבנן שוטרי' לי כה
ירמיה
ינל ישעיה
תנל' סופטי' מקץ ויבש
במדרש תנל' שמואל יחזקאל
יהושע
יהושע אינכ
ישעיה במדרש שמואל

סופטי' שמואל

שמואל
מלבי'
קטנא סו ערי'
מלבי'
כפלה נכא יהושע דה' תליס
דה חנקת
יתני שמואל
שמואל אינכ כ'
תני' לי אינכ
מלבי' משלי אינכ
משלי ישיה תנא שופטים

ישעיה

תליס' ואחזקן תלרית
שמואל

עקב משי'
ינל כ'
ישעיה כ'

משלי הגשע' תילי'

תַּרְוָמָה ג' טַעֲמָה:

הערומה שופטים

שמות כמו יתרון ואעפ"י שרוב השמות במספר הזה מלמד באו אלו כדורע: (וכן ואתה היתר החורבנו: וכן) יוצר גובי: והשם יתר שאת ויתר עז: ובמסרם על יתר עושה גאווה פי' ומשלם גמול על היתר ועל הגאות ש שמתנאה על העבדים מי שרגיל לעשו' הנאווה: והוא בשש בקדות: ויש בחמש נקדות גדול יתר מאד: וכתב ר' יונה כי גדול יתר מאד תאר: ויתכן היותו שם כחביריו: והוא חסר אברהם אבן עזרא פי' ויתר עז תאר: ומא' מה יתרון לאדם: ומא' ומותר האדם מן הבהמה אין: ומא' על כן יתרה עשה ופי' המבון שקבץ ובקודתם על נחל הערבים ישאום: ובתיו תמורת ההא על כן יתרת עשה אבדו: קבוצ' על כסף עזי וזכרת יה: : והפעל הכבד הותר בני תמותה: פחז' כמים אל תותר: או יהיה אל תותר משלא נזכר פועלו כמנו: וכא החולס ת תמורת שרק כלם בענין השבח והמעלה: וכתב ר' אדנים מזה הענין יתור הרים מרעהו כלומר המשובח שבהרים: ועוד נכתבנו כשרש תור: ובענין השאר ואת היות החרבנו: והשם יתר הגזם: ומיתר השמן: והיו יתורם לעולליותם: והנפעל ולא נותר מהם איש: והנותר בשמן: אני נותרתי נביא לה' לבדי: ואם יותר מבשר הב' רואים: לא יותר דבר: וה' על הכבוד אשר הותיר הברד: הותיר לנו שריד כמעט: ויותירו אנשים מכנו: כלם ענין השאר: כוננו חצם על יתר: הלא נסע יתרם במ שהם חושכים שהם נקשרים בעולם הזה: ואת ביתיהם ענינם חבליים: אבל יתרים לחים ענינם שבטים כי מה טעם ליתרים העשויים מפתן או מ מקנם לה ותם לחים או יבשים: אבל לל על שבטים ובאמרו יתרים כי כן עושים מן זא

ונכון הוא להיותם בענין יש וישה וישש בענין אחד: ונקרא הזקן ישיש לפי שעבד: הישות בו ימים רבים: **ישב** אברהם ישב בארץ כנען: וישבתה בארץ גושן: ועלי הכהן יושב על הכסא: יושב אשב עם הבלד: וישב המלך אל הלחם דאכל: וישבו לכסא לך: וישב תחת האלה: אשרי יושבי ביתך: אנכי אשב עד שוכך: כלומר אתעכב: ותשבו בקדש ימים רבים נתעכבו שם: וישבו אל האדמ' אשר נתתי לכם ולאבותי' בסוכות תשבו: לא תשב לנצח: למען לא תשבי. היושבי בשמים: ואתה קדוש יושב תהלות ישראל ואתה שאתה קדוש יושב לעולם אתה תהלות ישראל: אם יוב תשובו: אמר ר' יהודה כי נהפך פא הפעל לעין במלת טוב: והנכון שהיו בשוכה הוא זה המשך ופא הפעל גרעה בדרך חביריו נחי הפא שבו נא בזה: ושב שם כבוד לאיש שבת מריב: ועוד נזכרנו בשרש שבת: ותנישון שבת חמס: פי' כי הם מנדים ומרחיקי יום רע בדבריהם ובמחשבותם שלא יבא עליהם ומנישים ישיבת החמס: לכן קראתי לזאת רהב הם שבת. פי' לפי שישראל הולכים לכצרים ושואלים עזר ממצרים ללא יעירו דמו לכן קראתי לזאת ירושלים רהב הם שבת: כלום חזקי יהיו היושבי בה ויבכחו בשם ולא ילכו לבקש עזר כי הישיבה יותר חזק ותוקף להם מההליכה זה שבתה הנית מעט: שבתך בתוך ברמה: ויש לפרש בזה שרוף ישרפו בשבת: כלום במקום שבתם והיות שם ישרפו: וכת' אא'ל בזה השרש בשיבתו נהני והוא הסר פא הפע: ומשפטו כישיבתו: והנפע עדים לא נוטבו: אל ארץ נושבת: וכבר ביארתי ענינו בשער הפעלי בטור השני: נושבת מימים יש בפרשי' כמו בימי' ובתי' דהות יתיבא בנו יממא: ויתכן לפרשו כמשמעו לפי שישיבה היה מסחור' הים ודרך הים היה בא או יה בל הטוב בכו שבתב בפרשה האחרת: והפעל הכבוד והושיבוהו בראש העם: ההושיבו נשים נכריו פי' אשר הושיבו מושיב יחידים ביתה: ויושיבם לנצח: מושיב עקרת הבית: הושב את אביך ואת אחיך: ומלהם בורכת מן ישב ושוב: והושבותים בי רחמתיים: ושלא נזכר פעלו ממנו והושבתם לבדנם בקרב הארץ: אם ישוב ישיבני: ושוב מקור מזה השרש רוצה לומר אם ישיבני לירושלים לישיבה שאשב שם ועבדתי את ה': האוב לירושלים תושב: והשם הנה נא כושב העיר טוב: פתח לפי שהוא סמוך: וכן בית מושב עיר חוכה כלום שימכור בית בתוך עיר שיש לה חומה: על מושבו: והקבו וכל מושבי הארץ: והקבו בלשון נקבו מושבות: בכל מושבותיהם: וכתב ר' יונה וכל מושב בית ציבא עכדים תאר רוצה לומר כל היושבי והשוכני בבית ציבא: והתאר למי שארץ זמן ישיבתו במקום כשכיר כתושב קמון: תושב בהן: בפתח כי הוא סמוך ופי' תושב זה קבוי קב' עולם והוא הנרצע: שכיר זה קבוי קבין שנים: והוא היוצ' בשש ותושב ושכי' האמורי בפס' הם גויים וערלים לא מולים: וכבר אחר וישבו טירותיהם כך ענינם ידוע: מהם ענון הישיבה נמש: ומהם ענין עכבה: ואעפ' שהוא עומד על רגליו: כמו אשרי יושבי ביתך: וישב תחת האלה: והדומים להם ומהם ענין אריכות היות האדם במקום שיהיה שם וכחם ענין העמדה והקום: **ישה** לה. חילא אוהבי יש: יש דרך ישר לפני איש יש כפזר ונוסף עוד: ויש אשר יהיה הענין: היש לבבך ישר עם לבבי ואבר יש: אם ישכם עושים: אם ישך נא כצליח דרבי: כי את אשר ישנו פה כלם ענין דבר ה הנמצא: ומה נקראת התורה והחכמה ומעשה הטוב והישר תושיה: הגדיל תושיה: יצפון לישרים תושיה: והיוד לבד הפעל לפי שהיא נמצאת לעולם כי כל הישים יחסרו ויחזרו לאין והתור' והחכמה תעמד בישותה כל ימי עו' ולא תעשינה ידיהם תושיה: פי' כל יושב דבר שחשבו לעשות:

ישחך בקרבך: שם כפלים וישעך תתן לנו: וענינו והכנעתך: וית' ויהא מלרע במעך: והפעל ממנו טחי ונעבורה ענינו הכנעני: ויש אוכרים כי שרש אלה שחה וישחך פעל ולא שם: וישחך כפלים ויפרך: ויתכן להיות מהשר' הזה והענין הזה שחת: עד יכרה לרשע שחת: בשחתם נתפש: ועו' נכתבו בשרש שחת: כאשר יושב לו המלך: ויושט המלך לאסתר ותרגו' וישלח ידו ויקחה: ואושיט ידיה ונסכה: והאדמה לא תשם: ותשם ארץ: למען תישם ארצה: והבמות תישכנה: והשם על פני הישימון: תעו כנדבר בשימון דרך: ואפשר שיהיה מזה השרש וגשים עד נכח אם לא ישים עליהם גויהם. כפלים יצב דרתיה: וכן כתב אא'ל כלם עני' שמכה **ישן** יסגתי אזינוח לי: וישנו ביערי: וישנו שנת עור' ולא יקיצו: וישן ויחלו' שנית: כי לא ישנו אם לא ירעו: היוד מעמדת כנעני: עורה למה תישן ה': איננו מניח לו לישון: והתא' ויקץ כישן ה': אני ישנה ולבי ער: והש' אל תאהב שינה פן תורש: כן יתן לידידו שינא: האלף תמורת הא': מתוקה שנת העובד: שנת עולם: וגלי' ס סמ' כות עס התיו אם אתן שנת לעיני: ושנתו נותיה עליו: והפעל הכבוד ות' שנהו על ברכיה ידוע: ועא' וא ואלתם ישן: חדשים גם ישנים: והנפעל מבנו וגו' שנתם בארץ: ישן גושן רד' ישן באד ישן של אשתקד גושן של שלש שנים: צרע' נושנת היא: ידוע **ישע** יצאת לי שע עמך בצירי: ויש עוד בצירי: ויש בסגול: וכתבו אותם בחלק הדקדוק: כי כל ישעי וכל חפץ כי לא יצביח בחרק היוד: ובסגול וישעך תתן לנו: ומשקל אחר ויהי די לישועה: אמר לנפשי ישועתך אני: ובתוספת תיו ונפל פא

לך ויגש טיפטים שמואל
שמואל תלוי: וס' תלוי שמואל
דברים ירמיה
אמר יסעיה תלוי:
יהושע
כל ישיח
משלי עמק
ישעיה

ירמיה ירמיה: אמר
שמואל
ירמיה כסא יחזקאל

מלכים עזרא
תלוי חזק תלוי יגש
יסעיה כ'
ירמיה
ישעיה מלכים כהר
שמואל ירמיה
ניקח שמואל
כר יגמור

יחזקאל
תלוי יחזקאל

משלי ככר: עזרתך מלכים
חזק כנצבים
יסעיה משלי

חזק
חזקה
יסעיה
תלוי יחזקאל
חזק כ'
יגש ירמיה יחזקאל
כל חזק המזיג תלוי חזק
ירמיה חזק
יחזקאל ירמיה מקץ חזק
תלוי קהלת תלוי עיר
מלוי תלוי קהל: ירמיה
תלוי דכא ס פליס
בחזק' עיר ואיתח' כחזק'
מזריע חזק
שמואל תלוי
כסא חזק

ויקר יסלי יסעני כ' שמואל
ישעיה שמואל שיר
תולס מלכיס כ'

ישעיה

ויחי מטוס ירמיה

תולס תזריע

תזריע ישעיה שמואל

יחזקאל כ' ירמיה

איוב ג' ישעיה

ישעיה איוב

ישעיה איוב

איוב עמוס

תרחם שמואל

מלכיס כ'

ויחי

קהלת כ'

קהלת ד'

זכריה

מיכה ירמי בראשי אסתר

עזרא מטות

עזרא שמואל דה

נחמיה יתרו

נחמיה

פיכח נחמיה שמואל

ירמיה

איוב מלכיס חיי

קהלת

איוב ישעיה

ישעיה

ברכה מלכות

איוב ישעיה תזריע

עיניו יותרת הכבוד: עד יפלה חץ כבודו: ידור **כבה** כפשתה כבו: לא תכבה: והפעל הכבוד ולא תכבה
את גר ישראל: ופשתה כזה לא יכבנה: וכבנ

ענו בכבל רגלו בשש נקודות: בכבלי ברזל: הם שלשלאות של ברזל: ארץ כבול: פי' בו שנקדאת
הארץ כן לפי שהרגל משתקעת ונכבלת בו מרוב הטיט שבה או שהיתה חול: וכן אמר ר"ל ארץ כבול ארץ ש

שאינה עושה פירות: רב נחמן בר יצחק אמר: ארץ חמטון היתה אמאי קרי לה כבול דמשקעה כרעא בגוה כי
כבלא: פי' חמטון חול: **כבס** אל מסלת שדה כובס: שם תאר לכבסם הבגדים: וכן ר"ל גשתמשו
בתאר הזה בקל אשתייר

לשמש: וכן תי חקל משטח קצריא: והפעל הכבוד כבס בין לבושו: וכבסתם בגדיכם: כבסי מרעה לבך:
כבסי מעוני: ושלא נזכר פעל ממנו וכבס שגית וטהר: ומקור מורכב מהתפעל וממה שלא נזכר פעלו

מהנוסף אחרי הכבס את הגוע: ידוע **כבע** וכובע: והתציבו בכובעים: הוא כלי מגן על הראש קופא
ומלרע מגן וכובע תלו בד: כלם מגן

בלעז: **כבר** הן אל כביר: כביר כח לב: כביר מאכין ימים: ושאר מעט מועד לא כביר: ואוריד
באביר יושבים: האלף נוספת: או המלה מורכבת מן כביר ואביר וזה להגדלה: ידוע בבירים

לא חק: כשאון מים בבירים: והשם בתוספת מם יתן אבל למכביר: כלום לרוב עניין כלם העצם וההגדלה
הן בעניין האיכות: והפעל הכבוד ממנו כבלי דעת מילים יכביר: כלום ירבה ויגדיל: כאשר ינוע בכברה פי'

בנפה: וכן במשקל אחר ועשית לו מכבר: כביר העוים: פי' בר של צמר עוים: וכן במשקל אחר ויקח אתה
המכבר ויטבל במים פי' בר: ויונתן תרג' גונבא: וכן תרגם ותכסהו בסמיכה והוא בגד עב: וילך מאתו כבירת

ארץ: בעוד כבירת ארץ לבא אפרתה: פי' בו מיל כי אום' שכן מהלך מקבורת רחל לאפרת מיל: וכבר פרשתיו
בשרש ברה כי דעתי בו שהכף בו שמוש ולא שרש: מה שהיה כבר הוא ואשר להיות כבר היה: שכבר מתו:

בשכבר הימים הבאים הכל נשכח: מה שהיה כבר נקרא שמו: כבר היה לעולם: כי כבר רצה האלדים את
מעשיך: בכל מקום שהיא המלה הוא לזמן שעבר: ויא בלעז: ופי' מה שהיה כבר הוא: מה שהיה כבר בימים

קדמונים עכשיו הוא: וימ' בשכבר הימים הבאים כמה שהיה כבר ומה שהיה בימים הבאים הכל נשכח זכרון
הכסיל: **כבש** וכבשו אבני קלע פי' ר' יונה וכבשו אויביהם באבני קלע כלומר הקולעים ילכדו
שלא יצילום: יכבש עונותינו: ויכבשום לעבדי ולשפחות: ומלאו את הארץ וכבשוה: הגם לכבוש

את המלכה עמי בבית: והנה אנחנו כובשים את בנינו ואת בנותינו: והנפעל ונכבשה הארץ: ויש מבנותינו
נכבשות: והכבוד מכל הגוים אשר כבש: עניין כלם הרדיה והתפילה בכח: ועא' וכבש בזה לכסא מאחזים:

בשש נקודות פי' מדרגה: וכן במשנה עלה בכבש ואינו עשוי כמעלות אבנים או עצים שהם זה על זה: אלא
מעלה אחת לכד הוא משופע והולך: ועולה מהקרקע עד המקום שעולין בו אליו: לפיכך היו עושין למזבח

כבש והיה אסוד לעשות לו מעלות כמו שכתו ולא תעלה במעלו: והכבש הזה של הכסא היה לפגי המעלו
סמוך לקרקע והיו עולין ממנו למעלות: ומלת מאחזים שבה אל המעלות שהיו מאחזים בכסא ודבקים בו:

ועא' פוח כבשן: בעשן הכבשן הוא ששורפין האבני לסיד או אשר מבשלין בו כלי החרש הוא יקר' כבשן
ושאופין בו הלחם בהדבקה יקרא תנור: ועוד נפרשנו בשרש תנר: **כבש** כבש אחד בן שנתו:

בשש נקודות: כבשיכ בני שנה: וכבשה אחת בת שנתה: בפתח הכף: כי אם כבשה אחת קטנה
בחירק: והקבוץ שבע כבשות הצאן לכדהן: ונקרא כבש בן שנה כי הגדול משנה יקרא איל:

כדר כידודי אש פי' ניצוצי אש: ומהשרש הזה כד הקמח לא בלתה: וכדה על שכמה: והדגש לחסרון
הכפל ידוע: ועל דרך ההשאלה ותשבר כד על המבוע: והוא רומז בו על הכרס שתבקע: ואמר על המבוע

רמז לקבר כמו שאמ' ונרוץ הגלגל אל הכור: וז"ל כמו שדרך הכד להוליך אותו אל המבוע כי הוא מקום כן
מקום האדם בקבר ושם תבקע כריסו: **כדר** כמלך עתיד לכידור: וכא במשקל אחר כדור אל ארץ

רחבת ידים: ונחסר ממנו כף הדמיון ופי' כבדור והכדור הוא ידוע במשנה הכדור והאימום והוא
שקורין לו בלעז פילוטא: ופי' רבי סעדיה ז"ל כמלך עתיד לכידור: על הגלגל ופי' כגלגל זה העתיד לסבוב

הכידור כלום כי הצרות האלה יסובכוהו ויקפוחו תמיד כמו שהגלגל עתיד תמיד לסבוב כלי הפסק: ויש
מפרשי אותו כמשמעו כמלך שהוא עתיד לכידור המלחמה כל' לסבוב המלחמה ביאז יאסוף גדודיו כן

תתקפהו בלהות לניצח: ומערכת המלחמה הוא בסבוב ובהקף מכל צד: וכן קורין למערכת המלחמה ש
טורניגא בלעז: וכן אמר ויבא המעגלה: שוכב במעגל: לפי שהמחנה הוא עגול: וכן חגיגת כדור עליך:

ונחסר ממנו כף הדמיון ככדור: או בית השירות בכדור: **כהה** לא כהתה עינו: ותכהינה עיניו
מראות: ותבה מכעס עינו: לא יכהה ולא ידון: והתאר כהה: הגנע:

מן השבטים חבלים בעודם לחים שיוכלו לקפל אותם: כי יתרי פתח פי יתר ידאני יהיה אוסר אותם בו פתח אותו השם עד שלא יראו ולא נענו מפני ואותי ענה: ויום הלא נסע יתרם בם על מיתרי הגוף אשר קיום העצבים בהם: אמר כי ינתקו ויפרדו ויאבדו: וכן כי יתרי פתח פי נתק עצבי והרפה מתרי כאשר הרפה מ מיתר הקשת: ויש מפר' מזה הותר בני תמותה כלום התר יתרם וקשורם לפי שאמ' אנקת אסיר אמר שיתירם מן המאסר: ואת היותרת על הכבד הוא הנק' כלשון רז'ל טרפש ובלעז אברש ואמ' על הכבד ופי' עם הכבד כי מעט מן הכבד היה נוטל עם היותרת: בשלמה אות היות

ונתחיל אות הכף

כאב ואני עני וכואב: בהיותם כואבים: אך בשרו' עליו יכאב והשם כי גדל הכאב: ואתם תזעקו מכאב לב: ומשקל אחר אסיש מכאוב כמכאובי: והפועל הכב' כי הוא יכאיב ויחבש: וקוץ מכאיב ידוע: ונאמ' על דרך ההשאלה וכל החלקה הטובה תכאיבו באבנים: ועל זה הפעם אך בשרו' עליו יכאב כל' שישחת גופו כי אין המת כואב ומרגיש ופי' עליו על עצמו: **כאה** יען הכאות לב צדיק: והנפעל וכו' בו ציים כתים ונכאה: ונכאה לבב למותת: והתאר ונפל

בעצמות חלכאים: כי הם שתי מלות ל' מחנה העניים והכאים: וכאים בפלס דוים בלים ועניינם עניין באב ומדוה **כבב** אלדיכם: ואת הכבבים ידוע: ודמה המלך לרב גדולתו ומעלתו לכובב: דרך כבב מיעקב כבדה מאד יד האלדים שם: וחשאתם כי כבדה מאד: ותכבד המלחמ' אל שאול: יכבדו בניו ולא ידע כל' יהיו רבים: או יהיה להם ממון רב וכבד כי הפכו ויצערו ולא י יכין למו: וכן ותמלאי ותכבדו מאד בלב ימים: למען שכי יכבד ה': פי' אחיכם שנאיכם אוסר בעבור שכי יכבד ה' כלום כבדו עלינו דבריו ולמשא הם עלינו: וחוא יהיה נראה ונגלה בשמחתכם והם יכוסו: וכן ולא נכבד עליך: כלום לא נהיה עליך לטורח ולכשא: תכבד העבודה על האנשים: ויכבד לב פרעה: ועיני ישר' כבדו מזקן: ולא כבדה אזנו משמוע: והתאר כבד לב פרעה: כמשא כבד יכבדו ממני: כי כבד עליו ונלחו: ואכרם כבד מאד: כי כבד הרעב: מספד גדול וכבד: כצל סלע כבד בארץ עיפה: כלומר סלע גדול שיש לו על גדול וימצאו בו מנוחה ההולכים בארץ עיפה: עמך הכבד הזה: הגדול: כבד מאד לפניו לא היה כן ארב' כמוהו: וידי משה כבדים: כי כבד ממך הדבר: ובסמוך כבד פה וכבד לשון אנבי: ומשקל אחר עם כבד עון בשש נקודות: והשם כוכב אבן ונטל החול: ומשקל אחר והוא תאר בפלס אדומה: ואת הכבודה לפניהם: והוא כת' בואו עם הדגש: וכבר כתבנו הדומים לו בחלק הדקדוק ל' ומקניהם ושאר כמונם: ומשקל אחר וינהגו בכבודות: והפעל הכבד הכביד את עולינו: והכבדתי ולא יצערו: פי' שיהיה להם כמון רב וכבד: ונשאך לכך להכביד: להדכות עוד מלחמה: והכבדתי את לבו: ויכבד פרעה את לבו: ואזניו הכבד: והכבד את לבו: וכבד אחר ולמה תכבדו את לבכם כאשר כבדו מצרים ופרעה: והנפעל באין מעינות נכבדי מים: כלומר עד לא תחזקות ועד לא מים חוללתי: וההתפעל התכבד כילק התכבדי כארבה: כלם ענין הכבודות והדכו ענין אחד כי רבוי כל דבר הוא כבודות: ויום התכבד כילק התכבדי כארבה כענין וטאטאיה מלשון רז'ל מכבדין בין המפות: מכבודות של תמרה והם היעים שמכבדין בה את הביתי: ומפ' עוד מזה כבוד מכל כלי חמדה: וכענין הכבוד והוא קרו' לזה וכבודתו מעשו' דרכי: כי יכא דברך וכבודנו' פי' כי יכא דברך שיתאמת הדבר שבשרתנו וכבדנוך לכן הגידה נא שמך: ויום יכא דברך פירו' אם גרע שמך בשיבא דברך ועיניך וכבדנו: כי כבד אכבדך מאד: כי מכבדי אכבד: לקדושה בכבוד: ושללא בזבר פעלו ממנו ושומר תוכחת יכובד: והנפעל מה נכבד היום מלך ישראל: פעל עבר כי הוא פתח: והאיש נכבד פעל עומד כי הוא קמוץ: רבים ונכבדים: ונכבדיהם בכבלי ברזל: נכבדות מדבר כך: פי' מעל' ומדות נכבדות מדובר כך והוא חסר המתואר כמו וידבר אתם קשות: קטנה או גדולה: כי מי בז ליום קטנות והדומים להם ועל פני כל העם אכבד: ואכבדה בפרעה: וההתפעל מכתכבד וחסר לחם: והשם את כל הכבוד: ואחר כבוד תקחני: תנו לה' אלדיכם כבוד כלום שתכבדוהו בתהלתכם ובהתודותיכם עונותיכם לפניו: וכן שים נא כבוד לה' אלדי ישראל ותן לו תודה: ובהיכלו כל' אומ' כבוד: השבח והתהלה כי הוא הכבוד לכורא יתב' והתאר לנקבה כל כבודה בת מלך פנימה: וישבת על מטה כבודה שנידם כתובים בואו עם הדגש: וכבר כתבנו הדומים להם בחלק הדקדוק: ונקראת הגשם העליונ' כבוד לפי שהיא כבוד הגוף ויקרו: למען יזכר כבוד ויגל כבודי: וכבודי לעפר ישכן סלה: ובקהלם אל תחד כבודי: פי' וכבודי לעפר ישכן סלה על דרך משל כי הגשמה לא תשכון בעפר אבל הוא על דרך משל כמו דבקה לעפר נפשי: ופי' ואחר כבוד תקחני: אמ' בתחלה בעצתך תנחני כל' כל ימי חיותי תנחני בעצתך ואחר כך בכבוד תקחני או אל הכבו' אמ' תקחני: ופי' אחר כבוד תלחני: אור כל הגבואות האלו לכבוד ולגדולה שלחני כי הגוע בכס נוגע בבית עינו:

חיוכ

תיליס

דקרא

תיליס ויטלח חיוכ

חיוכ ויטעיה חיוכ

חיוכ יחזקאל מלכיס

חיוכ

יחזקאל מלכיס

תיליס

עמנוס כרמשי

כלק שופטי ירח שאול

חיוכ

יחזקאל יטעיה

שאל אמות נחרא

י יטע' ואחר תילי טמחל

לך לך רחמי יטעיה

מלכיס כא

מלכיס יטעיה טמחל טמחל

מלכיס

בש' מלכיס יטעיה

לכ' כפ' ואחר יטע' ואחר

טמחל מלכיס

כחוס

כחוס

כחוס יטעיה שופטיס

כלק שאול יטעיה

מלכיס טמחל כ'

כלק יטעיה כ'

טמחל מלכיס יטעיה

יטעיה יטעיה

תילי

ת' לים יחזקאל

תיליס

תיליס כ' יחזקאל

תיליס

ז-ריס

והיא כהה: תחת רוח כהה יכחות לכבות: ועניו החלו להיות כהה: או יהיה כהה מקור
 ויהיה קמץ קטן תחת קמץ גדול והיה משפטו כהות בפלס אלות שוא: ראות רבות: והשם אין כהה לשברך:
 והפעל הכבד ולא ביהם כם: וכן וכחתה כל רוח: והוא פועל עומד: ויתכן להיות כהה הנגע פועל עובר מזה
 הכבד אלא שאין מבהג מאשר עיניהם הא מהדגוש להיות פא הפעל בצרי כי אם כחרק כמשפטו בלא אות
 גרונית יבהג מהר טהר להט כהן: וכן מזה השרש ולא כהה כם אם כן טוב הוא שיחיה כהה הנגע תאר אחת
 מן כהות לבנות כאשר כתבנו: ואעפ' שמלת נגע לשון זכר אפשר שתמצא לשון נקבה כנגע צרעת כי תהיה
 באדם או תשוב תהיה אל הצרעת: וכן ופשתה כהה לא יכבנה תאר ופי' הפשתה הקרובה לכבות לא יכבנה
 כמו שאמ' קנה רצון לא ישבור: כלום כל כך יהיו דבריו והנהגת מלכותו כנחת כי אפי' החלושי לא ירנישו
 בו עניין הכהה הוא הקמט והעצור וכשהנגע או השבר קרוב לרפואה יתקמט הבשר: והפכו פשה הנגע:
 ופי' העניין הזה בעינים כי ידוע הוא כי הזקנים יתקמטו עיניהם ויכנסו בחוריהם לפי שיתקמטו יתרי העין
 כי יגבר עריו היושב ותחלש הראות: ופי' וכחתה כל רוח כי תעצר ותקצור רוחו ותחלש ופי' לא יכהה ולא
 ירוץ לא יהלש ולא ישבר כלום לא יתרפה מלעשות המשפט לפי שאמר קנה רצון לא ישבור ופשתה כהה
 לא יכבנה ידמה כי יהיה רגה וחלש ולא יעשה משפט לפי אכר לאמת יוציא משפט ולא יתושל ולא יחלש
 בדבר הכשפט עד ישים בארץ משפט: ופי' ולא ביהם כם: לא עצר בהם ולא מנעם מלכת כדרכיהם הרעים:
 הוא אשר כהן בבית אשר בנה שלמה: וכהנו לי: ויכהן אלעזר בנו: לכהן לי: לכהנו לי: אין הו
 נוספת אך גופלת על הפעול שהוא פועל: והתאר מבניין הקל והוא כהן לאל עליון: וגם הכהנים
 הנגשים אל ה': אהרן הכהן: אמור אל הכהנים: והשם כהנה: כהנת עורם: כלם בעניין עבודה בגדולה כי ה
 הכהנים היו עובדי ה' וראשי העם: וגם הכהנים הנגשים אל ה' אינו אומ' על בני אהרן כי אם על הכבודות כי
 אז היתה עבודה בבכורי ישראל וכל עובד יקרא כהן: וכן עובד עז: כמו כהן מדין: רק אדמת הכהנים לא
 קנה: היה כהן לדוד: עבדו וכעל עצתו ובשבע אליו בראש' כלם כי האהוב הנאמן עובד לאוהבו בעצותיו
 הבכורות: וכן אתה כהן לעולם כל עבד ה' וראש ישראל על דבר שאתה מלך צדק כמו שהכהן הוא ראש
 לעם: וכן ומיודעיו וכהניו ראשיו: וכן מוליד כהנים שולל ראשים: וכן חבר כהנים: יכהן פאר: יגדל פאר
 בלבושם נאים: וכן ובני דוד כהנים היו: וכן אומ' בדברי הימ' במקומו ובני דוד הראשוני ליד המלך או פי'
 ובני דוד כהנים שהיו עובדי ה' ויראו: ויונתן תרג' רברבין הו' אכל למה שכת' בדגרי הימ' בכקומו הפיר'
 הראשון הוא האבת: **כה** באמר ה': כה עשו אבותיכם אעפ' שנכתבה זאת המלה כהה קריאתה
 בו: ובכפל הכף במשק' אחר במבטא ההא ועשית לאהרן ולבניו ככה אם כבה את עוש' לי: שכבה
 השבעתנו: ככה לא תדע את מעשה האלדים: ויתכן ששרש ככה כך והוא נוספת כמו אן אנה: וכן כתב ר'
 יעקב בן אלעזר ז"ל וכת' והבסרת וככה תאכלו אותו: לית כותיה בלוע: ואכ' הוא ששרש ככה כך היה ראוי
 לכתבו ראשון בזה האות ואחריו כבב: וכבד: אלא שאני כתבתי כסדר שכתבס' יונה ואעפ' כן נכון הוא
 יותר מדרך הדקדוק כמו שכתבס' יעקב בן אלעזר: ועוד כי רבותינו גשתסו הרבה בלשון כך בלא הא
 כי כן השרש והעקר: רוב המלה הזאת עניינה כמו כן. ויש שעניינה הנה שים כה נגד אחי ואחיך: כדרך יום
 כה: נלכה עד כה ונשתחוה: עד הנה: והנה לא שמעת עד כה: עד עתה: ויהי עד כה ועד כה והשמי' התקדרו
 עבים ורבות: בין כך ובין כך: ור' יונה פי' איכה ואיכה כלות מורכבו' מן אי וכה. וכבר כתבתי אותם בשרש

תזרי יבעי תזרי סמא
 כחוס
 פמא יחזקא

ישעיה

יחזקא ישעיה

פמא

דה תצו' כמדבר סיני תצו'
 וק' לך יצרו
 פתח אג' תבנה

ינג

פמא

תלים

מלכים חזק השע ישעיה
 כמא

נארא משנה

תבנה כ. עלול' סיר

קולת

כא

ניצא

כדעל' ירח נארא מלכים

ישע' מס' תזרי' כ' משפטי
 ישעיה

חזק ניחי

תלים

חזק כ'

סמיני

ישע' מלכ'

מלכים

ירמיה

יחזקא כ'

ינאל

איד' **כזה** כי תלך כמו אש לא תכזה: ורגליו לא תכוינה: והשם מחית המכזה: מכזה אש: כזיה
 תחת כזיה: ופי' מזה העניין והשרש כי תחת יופי: וכן בדגרי רז'ל כי תחת יופי אמ' רבא היינו דאכרי
 אינשי חלופי שופרא כזאה: ויהיה כי מן כזה בפלס רי מן רוח: אף כרי יטריח עב: או יהיה כמשכעו ופי' כי
 כל זה שספר המק והנקפה יהיה להם תחת היופי: **כוח** גם כח ידיהם למה לי כחי וראשית אונני:
 יבש כחרש כחי: כת' החכסר אברהם אבן עזרא ז"ל בעבור היות חיי האדם לחת התולדת הקישר'
 הכל המעמדת הגוף כנה הלחה בשם כח לפי אכר יבש כחרש כחי אם כזה אכלתי בלי ככף: בכחו רגע
 הים ידוע: והאנקה והכח כת' יונה כי הוא **כול** הנקר בערבי חרדון והוא ממין הצב: ורבינו שלמה ז"ל כתב
 שהוא שקורין לו בלעז לוזירט: **כול** וכל בשליש פי' ומדד: והפעל הכבד אלפים בת יכיל: פי'
 קטן מהכיל העולה: כהחזיק כל כך כלום שלא היתה מדתו
 גדולה לכל העולות והשלמים: אשר לא יכילו הבים לא יחזיקו הבים אלא יצאו מהם כי הם גשברים: מרבה
 להכיל: פי' הכוס היא גדולה להחזיק הרבה כמו שאמ' העמוק והרחבה: להכיל למען ברק: פי' החרב הוחרדה
 להחזיק ולסבול הרגז למען דרכות ברכה להפחיד העמים: ואדוני אבי ז"ל פירש להכיל כמו להאכיל
 וכבר כתבנוהו בשדש אכל ונורא מאד ופי' יכילנו: ומי

יִקְר' רַשְׁלִי יִשְׁעִי כ' שְׁמֹנֶה
יִשְׁעִיה שְׁמֹנֶה סִיר
תִּלְשִׁים מִלְכִּים כ'

יִשְׁעִיה

יִחִי מִטּוֹשׁ יִרְמִיָּה

תִּלְשִׁים תִּזְרִיעַ

תִּזְרִיעַ יִשְׁעִיה שְׁמֹנֶה

יִחְזַקְאֵל כ' יִרְמִיָּה

אִינֹכ ג' יִשְׁעִיה

יִשְׁעִיה אִינֹכ

אִינֹכ ע' מִשֶׁ

תִּרְמִיָּה שְׁמֹנֶה

מִלְכִּים כ'

יִחִי

קֹהֶלֶת כ'

קֹהֶלֶת ד'

זִכְרִיה

אִינֹכ יִרְמִיָּה כִּרְאִשִׁי אֶשְׁרֵי

עֲזַרְאֵל מִעֻת

עֲזַרְאֵל שְׁמֹנֶה דה'

נֶאֱרָא יִתְרִי

נֶשֶׁא

פִּינְחָס נֶשֶׁא שְׁמֹנֶה

יִרְאֵה

אִינֹכ מִלְכִּים חִי

קֹהֶלֶת

אִינֹכ יִשְׁעִיה

יִשְׁעִיה

כִּרְכֵּה תַּלְמוּדִית

אִינֹכ יִשְׁעִיה תִּזְרִיעַ

עֵינֵינוּ יוֹתֵרֶת הַכְּבֹד: עַד יִפְלֹחַ חֵץ כְּבֹדוֹ: יִדּוֹ **כְּבֹה** כַּפְשָׁתָה כְּבוֹ: לֹא תִכְבֶּה: וְהַפְעֵל הַכְּבֹד וְלֹא תִכְבֶּה
אֶת נִרְיָאֵל: וּפְשָׁתָה כֹּהֶה לֹא יִכְבֶּנָה: וְכִבּוֹ
עֵנֹ בְּכִבְלֵ רַגְלֹ בִּשְׁשׁ נִקְוֹדוֹת: בְּכִבְלֵי בְרוֹזֵל: הֵם שְׁלֹשׁ אֲוֹת שֶׁל בְּרוֹזֵל: אֶרֶץ כְּבוֹל: פִּי בֹ שֶׁנִּקְדָּאת
הָאֶרֶץ כֵּן לְפִי שֶׁהִרְגַל מִשְׁתַּקֶּעַת וְנִכְבְּלָתָ כֹּ מְרֹכֵ הַיָּטִשׁ שֶׁבָּהּ אוֹ שֶׁהִיָּתָה חוּל: וְכֵן אִמְרָזֵל אֶרֶץ כְּבוֹל אֶרֶץ שֶׁ
שְׁאִינָה עֹשֶׂה פִּירוֹת: רַב נַחֲמָן בְּרִי יִצְחָק אִמְרָא אֶרֶץ חֲמִטּוֹן הִיָּתָה אִמְרָא קָרִי לָהּ כְּבוֹל דְּמִשְׁקָעָה בְּרַעָא בְּגוּוֹה כִּי
כְּבֹלָא: פִּי חֲמִטּוֹן חוּל: **כְּבִם** אֵל מִסְלַת שְׂדֵה כּוֹכֵם: שֵׁם תֹּאֲרֵ לְכִכְבֵּם הַבְּגָדִים: וְכֵן רָזֵל גִּשְׁתַּמְשׁוּ
בְּתֹאֲרֵ הַזֶּה בְּקֹל אֲשֶׁתִּייר
לְשִׁמֶשׁ: וְכֵן תִּי חֲקֹל מִשְׁטַח קִצְרִיא: וְהַפְעֵל הַכְּבֹד כְּבִם בִּינֵן לְבוֹשׁוֹ: וְכִכְסַתֶּם בְּגָדֵיכֶם: כְּבִסִּי מְרַעָה לְבָךְ:
כְּבִסְנִי מַעֲוִי: וְשֹׁלָא נֹזֵכַר פִּעְלֹ מִמֶּנּוּ וְכִכְסִּי שְׁנִית וְטָהֵר: וּמִקּוֹר מִרְכָּבָה מִהַתְּפַעֵל: וּמִמָּה שֶׁלֹּא נֹזֵכַר פִּעְלֹ
מִהַנּוֹסֵף אַחֲרֵי הַכְּבִם אֶת הַנִּגְעַ: יִדּוֹעַ **כְּבַע** וְכֹכֵבֵ יִשְׁוֹעָה בְּרֹאשׁוֹ: וְכֹכֵבֵ נַחֲשֶׁת עַל רֹאשׁוֹ מִלְעִיל:
וּמִלְרַע מִגֵּן וְכֹכֵבֵ תִלּוֹ בָךְ: כֹּלֶם מִגֵּן
בִּלְעֻז: **כְּבִר** הֵן אֵל כְּבִיר: כְּבִיר כַּח לֵב כְּבִיר מֵאֲכִיד יָמִים: וְשֹׁאֲרֵ מַעֲט מִזֶּכֶר לֹא כְּבִיר: וְאֹרִיד
כְּבִיר יוֹשְׁבִים: הָאֵלֶף נֹסֶפֶת: אוֹ הַמֶּלֶה מִרְכָּבָתָ מִן כְּבִיר וְאִבִּיר: וְהִיא לְהַגְדִּלָּהּ: יִדּוֹעַ כְּבִירִים
לֹא חֲקֹק: בִּשְׁאֹן מִים כְּבִירִים: וְהֵשֶׁם בְּתוֹסֶפֶת מִסִּי יֵתֵן אֲכֹל לְמִכְבִּיר: כְּלוֹמַר לְרֹכֵב עֲנִיִּין כֹּלֶם הָעֵצִים וְהַהַגְדִּלָּהּ
הֵן בְּעִנְיֵן הָאִיכּוֹת: וְהַפְעֵל הַכְּבֹד מִמֶּנּוּ כְּבִלִּי דַעַת מִלֵּאִים יִכְבִּיר: כְּלוֹמַר יִרְכֶּה וְיַגְדִּיל: כֹּאֲשֶׁר יִנּוֹעַ בְּכִבְרָה פִּי
בְּנֶפֶשׁ: וְכֵן בְּמִשְׁקַל אַחֵר וְעִשִּׂיתָ לֹא מִכְבֵּר: כְּבִיר הָעִזִּים: פִּי כֹר שֶׁל צֶמֶר עִזִּים: וְכֵן בְּמִשְׁקַל אַחֵר וְיִקַּח אֶת הַ
הַמִּכְבֵּר וְיִטְבֵּל בְּמִים פִּי כֹר: וְיִוֹנֶתֶן תִּרְגָּ גּוֹנֵבָא: וְכֵן תִּרְגֵּם וְתִכְסֶּהוּ בְּסִמְכָהּ וְהוּא בְּגַד עֵבֶר: וְיִלְךְ מֵאֵתוֹ כְּבִרָת
אֶרֶץ: בְּעוֹד כְּבִרָת אֶרֶץ לֵבָא אֶפְרַתָּה: פִּי בֹ מִיל כִּי אוֹמֵר שָׁכֵן מִהַלֵּךְ מִקְבֻרֵת רַחֵל לְאַפְרַת מִיל: וְכִבְרָתוֹ
בְּשֶׁרֶשׁ כִּרָּה כִּי דַעַתִּי בֹ שֶׁדִּכְפָּ בֹ שְׁמוֹשׁ וְלֹא שֶׁרֶשׁ: מַה שֶּׁהִיָּה כְּבִיר הוּא וְאִשְׁרֵ לְהִיָּת כְּבִיר הִיָּה: שְׁכִבְרָתוֹ
בְּשִׁכְבֵּר הַיָּמִים הַבָּאִים הַכֹּל גִּשְׁכַּח: מַה שֶּׁהִיָּה כְּבִיר נִקְרָא שְׁמוֹ: כְּבִיר הִיָּה לְעוֹלָמִים: כִּי כְּבִיר רִצְּהָ הָאֱלֹדִים אֶת
מַעֲשֵׂיָךְ: בְּכֹל מְקוֹם שֶׁהִיא הַמֶּלֶה הוּא לִזְמַן שֶׁעֵבֶר: וְיִיא בִּלְעֻז: וְפִי מַה שֶּׁהִיָּה כְּבִיר הוּא: מַה שֶּׁהִיָּה כְּבִיר בִּימֵים
קְדֻמוֹנִים עֲכָשִׁיו הוּא: וְיִמֵּ בְּשִׁכְבֵּר הַיָּמִים הַבָּאִים בְּמַה שֶּׁהִיָּה כְּבִיר וּמַה שֶּׁהִיָּה בִימֵים הַבָּאִים הַכֹּל גִּשְׁכַּח זִכְרוֹן
הַכִּסִּיל: **כְּבִשׁ** וְכִבְשׁוּ אֲבִנֵי קֶלַע פִּי רִינָה וְכִבְשׁוּ אוֹיְבֵיהֶם בְּאֲבִנֵי קֶלַע כְּלוֹמַר הַקּוֹלְעִים יִלְכְּדוּ
שֹׁלָא יִצִּילֵם: יִכְבֵּשׁ עֹנֻתֵינוּ: וְיִכְבְּשׁוּם לְעַבְדֵי וְלִשְׁפָחוֹת: וּמִלָּאוּ אֶת הָאֶרֶץ וְכִבְשׁוּהָ: הֵגֵם לְכִבְשׁוֹ
אֶת הַמֶּלֶכָה עַמִּי בְּבִית: וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ כּוֹכְשִׁים אֶת בְּנֵינוּ וְאֶת בְּנוֹתֵינוּ: וְהַנִּפְעֵל וְנִכְבְּשָׁה הָאֶרֶץ: וְיִשׁ מִבְּנוֹתֵינוּ
נִכְבְּשׁוֹת: וְהַכְּבֹד מִכֹּל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר כְּבִשׁ: עֲנִיִּין כֹּלֶם הַרְדִּיָּה וְהַתְּפִישָׁה כְּכֹחַ: וְעָא וְכִבְשׁ בִּזְהָב לְכֶסֶף בְּאֲחֻזִּים:
בִּשְׁשׁ נִקְוֹדוֹת פִּי מוֹדְנָה: וְכֵן בְּמִשְׁנֵה עֹלָה בְּכִבְשׁ וְאִינוּ עֲשִׂיוֹ כְּמִעֲלֹת אֲבָנִים אוֹ עֲצִים שֶׁהֵם זֶה עֹלָה זֶה אֵלָּא
מִעֲלָה אַחַת לְבֹד הוּא מְשׁוּפָּע וְהוֹלֵךְ וְעוֹלָה מִהַקְרָק עַד הַמְּקוֹם שֶׁעוֹלִין בּוֹ אֵלִיו: לְפִיכֵךְ הִיוּ עוֹשִׂין לְמִזְבֵּחַ
כְּבִשׁ וְהִיָּה אֲסוּר לַעֲשׂוֹת לוֹ מִעֲלֹת כְּמוֹ שִׁכְתּוֹ וְלֹא תַעֲלֶה בְּמַעֲלֹ: וְהַכְּבִשׁ הַזֶּה שֶׁל הַכֶּסֶף הִיָּה לְפָנֵי הַמַּעֲלֹל
סִמּוֹךְ לְקִדְקַע וְהִיוּ עוֹלִין מִמֶּנּוּ לְמַעֲלֹת: וּמִלַּת בְּאֲחֻזִּים שֶׁבָּהּ אֵל הַמַּעֲלֹת שֶׁהִיוּ בְּאֲחֻזִּים בְּכֶסֶף וּדְבָקִים בּוֹ:
וְעָא פִּיחַ כְּבִשָּׁן: כְּעֵשֶׂן הַכְּבִשָּׁן הוּא שְׁשׁוּרְפִין הָאֲבָנִי לְסִיד אוֹ אֲשֶׁר מִבְּשָׁלִין בּוֹ כְּלֵי הַחֶרֶשׁ הוּא יִקְר' כְּבִשָּׁן
וְשֹׁאֲפִין בּוֹ הַלֶּחֶם בְּהַדְבָּקָה יִקְרָא תִנּוֹר: וְעוֹד נִפְרָשׁוּ כְּשֶׁרֶשׁ תִּנּוֹר: **כְּבִשׁ** כְּבִשׁ אַחַד בֵּן שְׁנָתוֹ:
כִּשׁ נִקְוֹדוֹת: כְּכִשִּׁים בְּנֵי שְׁנָה: וְכִבְשָׁה אַחַת בֵּת שְׁנָתָה: בְּכַתָּה הַכֵּף:
בְּחִירָק: וְהַקְּבוֹץ שֶׁבַע כְּבִשׁוֹת הָצֵאן לְכֹדָה: וְנִקְרָא כְּבִשׁ בֵּן שְׁנָה כִּי הַגְדוֹל מִשְׁנֵה יִקְרָא אֵיל:
כִּידוּדִי אִשׁ פִּי נִיצוּצֵי אִשׁ: וּמִהַשְׁרֵשׁ הַזֶּה כִּד הַקֶּמַח לֹא כֹלָתָהּ: וְכֹדָה עַל שִׁכְמָהּ: וְהַדְּגִשׁ לְחֶסֶד
הַכֵּף יִדּוֹעַ: וְעַל דֶּרֶךְ הַהִשְׁאָלָה וְתִשְׁבֵּר כִּד עַל הַמְּבוּעַ: וְהוּא רוֹמֵז בּוֹ עַל הַכֶּסֶף שֶׁתִּבְקַע: וְאִבֵּר עַל הַמְּבוּעַ
רִמָּז לְקִבֵּר כְּמוֹ שֶׁאֵב וְעִרְוֵן הַגִּלְגָּל אֵל הַכּוֹר: וְזֶל כְּמוֹ שֶׁדֶּרֶךְ הַכִּד לְהוֹלִיךְ אוֹתוֹ אֵל הַמְּבוּעַ: כִּי הוּא מְקוֹמָה בֵּן
מִקּוֹם הָאָדָם בְּקִבֵּר וְשֵׁם תִּבְקַע בְּרִיסוֹ: **כְּדִר** כְּמִלֵּךְ עֵתִיד לְכִידוֹר: וְכֹא בְּמִשְׁקַל אַחֵר כְּדוֹר אֵל אֶרֶץ
רַחֲבַת יָדִים: וְנִחְסֵר מִמֶּנּוּ כֵּף הַדְּמִיוֹן וְפִי
שְׁקוֹרִין לוֹ בִּלְעֻז פִּילוֹטָא: וְפִי רַבִּי סְעִידִיָּה זֵל כְּמִלֵּךְ עֵתִיד לְכִידוֹר: עַל הַגִּלְגָּל וְפִי כְּגִלְגָּל: זֶה הָעֵתִיד לְסִכּוּב
הַכִּידוֹר כְּלוֹמַר כִּי הַצִּרוֹת הָאֵלֶּה יִסּוּכְכוּהוּ וְיִקְיפוּהוּ תְּמִיד כְּמוֹ שֶׁהַגִּלְגָּל עֵתִיד תְּמִיד לְכִכּוּב כְּלֵי הַפֶּסֶק: וְיִשׁ
מִפְרָשֵׁי אוֹתוֹ כְּמִשְׁמַעוֹ כְּמִלֵּךְ שֶׁהוּא עֵתִיד לְכִידוֹר הַמִּלְחָמָה כְּלוֹ לְסִכּוּב הַמִּלְחָמָה בִּיאֵז יִאֲסוּף גְּדוּדָיו בֵּן
תִּתְקַבְּהוּ בְּלִהוֹת לְנִצָּחַ: וּמִעֲרִכַת הַמִּלְחָמָה הוּא בְּסִכּוּב וּבְהַקֵּף מִכָּל צֵד: וְכֵן קוֹרִין לְמַעֲרִכַת הַמִּלְחָמָה ט
טוֹרְנִינָא בִּלְעֻז: וְכֵן אִמְרֵ וִיבֹא הַמַּעֲנֵלָה: שׁוֹכֵב בְּמַעֲנֵל: לְפִי שֶׁהַמַּחֲנֶה הוּא עָגוּל: וְכֵן וְחִנִּיתִי כְּדוֹר עֲלִיךְ:
וְנִחְסֵר מִמֶּנּוּ כֵּף הַדְּמִיוֹן כְּכִידוֹר: אוֹ בֵּית הַשִּׁידוֹת כְּכִידוֹר: **כֹּהֶה** לֹא כֹהֶתָה עֵינֵנוּ: וְתִכְהִינָה עֵינֵנוּ
מִרְאוֹת: וְתִכְהֵם מִכַּעַם עֵינֵינוּ: לֹא יִכְהֶה וְלֹא יִדּוֹץ: וְהַתֹּאֲרֵ כֹהֶה
הַגִּנְעַ:

חיוכו

תליס

תקרא

תליס ויסלח חיוכו

חיוכו ויסעיה חיוכו

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

חיוכו יחזקא מלכיס

מן השבטים חבלים בעודם לחים שיוכלו לקפל אותם: כי יתרי פתח פי יתר ידאזני שיהיה אוסר אותם בו פתח אותו השם עד שלא יראו ולא נענו מפני ואותי ענה: ויום הלא נסע יתרים בם על ביתרי הגוף אשר קיום העצבים בהם: אמר כי ינתקו ויפרדו ויאבדו: וכן כי יתרי פתח פי נתק עצבי והדפה מתרי כאשר הרפה מ ביתר הקשת: ויש מפר' מזה הותר בני תמותח כלום התר יתרים וקשורים לפי שאמ' אנקת אסיר אמר שיתירם מן המאסר: ואת היותדת על הכבד הוא הנק' כלשון רז'ל כרכש ובלעז אברש ואכ' על הכבד ופי' עם הכבד כי מעט מן הכבד היה נוטל עם היותדת: נטלמה אות היוד

ונתחיל אות הכף

כאב ואני עני וכואב: בהיותם כואבים: אך בשרו עליו יכאב

והשם כי גדל הכאב: ואתם תזעקו מכאב לב: וכשקל אחר אמיש ככאוב כמכאובי: והפועל הכב' כי הוא יכאיב ויחבש: וקוץ מכאיב ידוע: ונאמ' על דרך ההשאלה וכל החלקה הטובה תכאיבו באכנים: ועל זה הפעם אך כשרו עליו יכאב כל' שישחת גופו כי אין המת כואב ומרגיש ופי' עליו על עצמו: **כאח**

יען הכאות לב צדיק: והנפעל וכו' בו ציים כתים ונכאה: ונכאה לבב לכוותת: והתאר ונפל בעצמו חלכאים: כי הם שתי מלות ל' מחנה העניים והכאים: וכאים בפלס דוים כלים ועניינם עניין כאב ומדוה **ככב** ככב אלדיכם: ואת הככבים ידוע: ודמה המלך לרב גדולתו ומעלתו לכוכב: דרך ככב מיעקב

ככב מאד יד האלדים שם: וחשאתם כי כבדה מאד: ותכבד המלחמ' אל שאל: יכבדו בניו ולא ידע כל' יהיו רבים: או יהיה להם ממון רב וכבד כי הפכו ויצערו ולא י

יכין למו: וכן ותמלאי ותכבדי מאד בלב ימים: למען שכי יכבד ה': פי' אחיכם שנאיכם אוסר בעכור שכי יכבד ה' כלום כבדו עלינו דבריו ולמשא הם עלינו: וחוא יהיה נראה ונגלה בשמחתכם והם יכשו: וכן ולא נכבד עליך: כלום לא נהיה עליך לטורח ולכשא: תכבד העבודה על האנשים: ויכבד לב פרעה: ועני ישר' כבדו כזקן: ולא כבדה אזנו משמוע: והתאר כבד לב פרעה: כמשא כבד יכבדו ממני: כי כבד עליו ונלחו:

ואכרם כבד מאד: כי כבד הדעב: מספר גדול וכבד: כצל סלע כבד בארץ עיפה: כלומר סלע גדול שיש לו צל גדול וימצאו בו מנוחה ההולכים בארץ עיפה: עמך הכבד הזה: הגדול: כבד מאד לפניו לא היה כן ארב' כמוהו: וידי משה כבדים כי כבד ממך הדבר: וכסמוך כבד פה וכבד לשון אנכי: ומשקל אחר עם כבד עון בשש נקודות: והשם כוכב אכן ונטל החול: ומשקל אחר והוא תאר בפלס אדוכה: ואת הכבודה לפניכם:

והוא כת' כואו עם הדגש: וכבר כתבנו הדומים לו בחלק הדקדוק ל' ומקיהם ושאר כמנום: ומשקל אחר וינהגו בכבודות: והפעל הכבד הכביד את עולינו: והכבדתי ולא יצערו: פי' שיהיה להם כמון רב וכבד: ונשאך לבך להכביד: להרבות עוד מלחמה: הכבדתי את לבו: ויכבד פרעה את לבו: ואזניו הכבד: והכבד את לבו: וכבד אחר ולמה תכבדו את לבכם כאשר כבדו מצרים ופרעה: והנפעל באין מעינות נכבדי

מים: כלומר עד לא תחושות ועד לא מים חוללתי: וההתפעל התכבד כילק התכבדי בארבה: כלם ענין הכבודות והדביו והכל ענין אחד כי רבוי כל דבר הוא כבודות: וימ' התכבד כילק התכבדי בארבה כענין וטאטאיה מלשון רז'ל מכבדין בין המפות: מכבדות של תכרה והם היעים שמכבדין בה את הבית: ומפ' עוד מזה כבוד פכל כלי חמדה: ובענין הכבוד והוא קר' לזה וכבודו מעשו דרכי: כי יבא דברך וכבדנו:

פי' כי יבא דברך שימאמת הדבר שבשרתנו וכבדנוך לכן הגידה נא שמך: וימ' יבא דברך פירו' אס גרע שמך כשיבא דברך וענייניך וכבדנו: כי כבד אכבדך מאד: כי מכבדי אכבד: לקדוש ה' ככבוד: ושלא נזכר פעלו ממנו ושומר תוכחת יכובד: והנפעל מה נכבד היום מלך ישראל: פעל עבר כי הוא פתח: והאיש נכבד פעל עוכד כי הוא קמוץ: רבים ונכבדים: ונכבדיהם כבבלי ברזל: נכבדות מדבר כך: פי' מעלו ומדות נכבדות

מדובר כך והוא חסר המתואר כמו וידבר אתם קשות: קטנה או גדולה: כי מי בז ליום קטנות והדומים להם ועל פני כל העם אכבד: ואכבדה בפרעה: וההתפעל מכתכבד וחסר להם: והשם את כל הכבוד: ואחר כבוד תקחני: תנו לה אלדיכם כבוד כלום שתכבדוהו בתהלתכם ובהתודותיכם עונותיכם לפניו: וכן שים נא כבוד לה אלדי ישראל ותן לו תודה: ובהיכלו כל' אומ' כבוד: השכח והתהלה כי הוא הכבוד לכורא יתב' והתאר לנקבה כל כבודה בת כלך פגימה: וישבת על משה כבודה שגידם כתובים כואו עם הדגש: וכבר כתבנו

הדומים להם בחלק הדקדוק: ונקראת הגשמ' העליונ' כבוד לפי שהיא כבוד הגוף ויקרו: למען יזכר כבוד ויגל כבודי: וכבודי לעפר ישכן סלה: ובקדלם אל תחד כבודי: פי' וכבודי לעפר ישכן סלה על דרך כשל כי הגשמה לא תשכון בעפר אבל הוא על דרך מש' כמו דבקה לעפר נפשי: ופי' ואחר כבוד תקחני: אכ' בתחלה בעצתך תנחני כל' כל ימי חיותי תנחני בעצתך ואחר כך בכבוד תקחני או אל הכבו אמ' תקחני: ופי' אחר

כבוד טלחני: אור כל הבאות האלו לכבוד ולגדולה שלחני כי הגוגע בכס גוגע בבת עיני:

כלק שגאל יסעיה

מסלי שמואל כ'

כלק עיני כ'

כלק עיני כ'

כלק עיני כ'

כלק עיני כ'

כלק עיני כ'

כלק עיני כ'

כלק עיני כ'

כלק עיני כ'

כלק עיני כ'

כלק עיני כ'

כלק עיני כ'

כלק עיני כ'

כלק עיני כ'

כלק עיני כ'

כלק עיני כ'

כלק עיני כ'

כלק עיני כ'

כלק עיני כ'

כלק עיני כ'

כלק עיני כ'

כלק עיני כ'

כלק עיני כ'

כלק עיני כ'

כלק עיני כ'

כלק עיני כ'

כלק עיני כ'

כלק עיני כ'

כלק עיני כ'

כלק עיני כ'

והיא כהה: תחת רוח כהה כהות לכבות: ועניו החלו כהות: פל' החלו להיות כהות: או יהיה כהות מקור
ויהיה קמץ קטן תחת קמץ גדול והיה משפטו כהות בפלס אלות שוא: ראות רבות: והשם אין כהה לשבד:
והפעל הכבד ולא ביהם בם: וכן וכחתה כל רוח: והוא פועל עומד: ויתכן להיות כהה הנגע פועל עובר מזה
הכבד אלא שאין מנהג מאשר עניהם הא מהדגוש להיות פא הפעל בצרי כי אם בחרק כמשפטו בלא אות
נרנית ינהג מהר שחר להט כהן: וכן מזה השדרש ולא כהה בם אם כן טוב הוא שיהיה כהה הנגע תאר אחת
מן כהות לבנות כאשר כתבנו: ואעפ' שמלת נגע לשון זכר אפשר שתמצא לשון נקבה כנגע צרעת כי תהיה
באדם או תשוב תהיה אל הצרעת: וכן ופשתה כחה לא יכבנה יתאר ופי' הפשתה הקרובה לכבות לא יכבנה
כמו שאמ' קנה רצון לא ישוב: כלום כל כך יהיו דבריו והנהגת מלכותו בנחת כי אפי' החלשי לא ירנישו
בו עניין הכהה הוא הקבוצ והעצור וכשהנגע או השבר קרוב לרפואה יתקמט הכשר: והפכו נטה הנגע:
ופי' העניין הזה בעינים כי ידוע הוא כי הזקנים יתקמטו עניהם ויכנסו בחוריהם לפי שיתקמטו יתרי העין
כי יגבר עריו היוכש ותחלש הראות: ופי' וכחתה כל רוח כי תעצר ותקצור רוחם ותחלש: ופי' לא יכהה ולא
ירון לא יחלש ולא ישוב כלום לא יתרפה מלעטות המשפט לפי שאמר קנה רצון לא ישוב ופשתה כהה
לא יכבנה ידמה כי יהיה רפה וחלש ולא יעטה משפט לפי אכר לאמת יוציא בשפט ולא יתוש: ולא יחלש
בדבר הכשפט עד ישים בארץ משפט: ופי' ולא ביהם בם: לא עצר בהם ולא מנעם מלכת בדרכיהם הרעים:
כה הוא אשר כהן בבית אשר בנה שלכה: וכחנו לי: ויכהן אלעזר בנו: לכהן לי: לכהנו לי: אין הו
נוספת אך נופלת על הפעול שהוא פועל: והוא מבניין הקל והוא כהן לאל עליון: וגם הכהנים
הנגשים אל ה': אהרן הכהן: אמור אל הכהנים: והשם כהנה: כהנת עורם: כלם בעניין עבודה בגדולה כי ה
הכהנים היו עובדי ה' וראשי העם: וגם הכהנים הנגשים אל ה' אינו אומ' על בני אהרן כי אם על הכהנות כי
אז היתה עבודה בכבודי ישראל וכל עובד יקרא כהן: וכן עובד עז: כמו כהן מדין: רק אדמת הכהנים לא
קנה: היה כהן לדוד: עבדו ובעל עצתו ובשבע אליו בראש כלם כי האהוב הנאמן עובד לאוהבו בעצותיו
הגבונות: וכן אתה כהן לעולם כל עבד ה' וראש ישראל על דבר שאתה מלך צדק כמו שהכהן הוא ראש
לעם: וכן ומיודעיו וכהניו ראשי: וכן מולך כהנים שולל ראשים: וכן חבר כהנים: וכהן פאר: יגדל פאר
בלבושם נאים: וכן ובני דוד כהנים היו: וכן אומ' בדברי הימ' במקומו ובני דוד הראשונים ליד המלך או פי'
ובני דוד כהנים שהיו עובדי ה' ויראיו: ויונתן תרנ' רברבין הו' אכל למה שכת' בדברי הימ' בנקוננו הפיר'
הראשון הוא האבת: **כה** כא אמר ה': כה עשו אבותיכם אעפ' שנכתבה זאת המלה כהה קדיאתה
בו: ובכפל הכף במשק' אחר במבטא ההא ועשית לאהרן ולבניו ככה אם ככה את עוש' לי: שככה
השבעתנו: ככה לא תדע את מעשה האלדים: ויתכן ששרש ככה כך והוא נוספת כמו אן אנה: וכן כתב ר'
יעקב בן אלעזר ז"ל וכת' והבסרת וככה תאכלו אותו: לית בותיה בלרע: ואב' הוא ששרש ככה כך היה ראוי
לכתבו ראשון בזה האות ואחריו ככב: וככד: אלא שאני כתבתי בסדר שכתבם יונה ואעפ' כן נכון הוא
יותר מדרך הקדוק כמו שכתבם יעקב בן אלעזר: ועוד כי רבותינו גשתמשו הרבה בלשון כך בלא הא
כי בן השרש והעקר: רוב המלה הזאת ענינה כמו כן. ויש שענינם הנה שים כה נגד אחי ואהיך: בדרך יום
כה: מלכה עד כה ונשתחוה: עד הנה: והנה לא שמעת עד כה: עד עתה: ויהי עד כה ועד כה והשמי' התקדור
עבים ורוח: בין כך ובין כך: ור' יונה פי' איכה ואיכה כלות מורכבו מן אי וכה. וכבר כתבתי אותם בשרש
איד. **כזה** כי תלך כמו אש לא תכוה: ורגליו לא תכוה: והשם מחית המכוה: מכות אש: כויה
תחת כויה: ופי' מזה הענין והשרש כי תחת יופי: וכן בדברי רז"ל כי תחת יופי אמ' רבא היינו דאברי
אינשי חלופי שופרא כואה: ויהיה כי מן כזה בפלס רי מן רוח: אף ברי יטריח עכ: או יהיה כמשכעו ופי' כי
כל זה שספר המק' והנקפה יהיה להם תחת היופי: **כוח** גם כח ידיהם למה לי כחי וראשית אונני:
יבש כהרש כחי: כת' החכסר אברהם אבן עזרא ז"ל בעבור היות חיי האדם לחת התולדת הקיטר'
הכל המעמדת הגוף כנה הלה בשם כח לפי אבר יבש כהרש כחי: אם כחה אבלתי בלי ככף: בכחו רגע
הים ידוע: והאנקה והכח כת' ר' יונה כי הוא הנקב' בערבי חרדון והוא ממין הצב: ורבינו שלמה ז"ל כתב
שהוא שקורין לו בלעז לוזירט: **כול** וכל בשליש פי' וכדד: והפעל הכבד אלפים בת יכיל: פי'
כך היתה מדתו כלום כך היה כחזיק: קטן מהכיל העולה: כהחזיק כל כך כלום שלא היתה מדתו
גדולה לכל העולות והשלמים: אשר לא יכילו הכים לא יחזיקו הכים אלא יצאו מהם כי הם נשברים: מרבה
להכיל: פי' הכוס היא גדולה להחזיק ודבה כמו שאמ' העכו'ק ודרחבה: להכיל למען ברק: פי' החרב הוחדה
להחזיק ולסבול הדרג ולמען רכבות ברקה להפחיד העמים: ואדוני אבי ז"ל פירש להכיל כמו להאביל
וכבר כתבנוהו בשדרש אכל ונורא מאד ומי יבולנו ומי

תזרי יבשי תזרי טמא
כחוס
פמא יחזקא
יסעיה
יחזקא יסעיה
פמא
דח' תצ' כמדכר סיני תצ'
וק' לק' יצרו
פמא חזן תבנה
וינא
פמא
תיליס
מלכיס אינך המע יסעיה
כמא
נארא מנות
מכח כ' עולת סיר
קולת
כז
וינא
כ' עולת נארא מלכיס
יסע' מלכ' תזרי כ' מספטי
יסעיה
אינך יחי
תיליס
אינך כ'
סמיני
יסע' מלכ'
מלכיס
ירמיה
יחזקא כ'
ינאל

ישיה
ישיה
ישיה
משיח מלך
משיח ישיה

בלאתי דגלי בתו באלף: ונקד' כבעלי הדא: ואת בנייהם כלו מן הבית לא יכלה ממך: אשר בליתני היום הזה
מבוא בדמים: כלם לשון מביעה ועצירה: ואפשר להיו' מזה העניין מקרב חיקך כלה: כלום' מנע ידך וימינך
מקרב חיקך והוציאה לנקום נקמה באויב: וכן השדש הזה ואת שתי הכליות והוא ידוע: ויש אומ' כי נקראו
כן בעבוד שיש להם כח בתאות המסגל מעניין נכספה וגם בלחה נפשי: ועל דרך ההשאלה בליות חשה כי
טרגי החטה דוכות לבליות: ומן השדש הזה כל כלי יוצר עליך: מים חיי' אל כלי ואל בליך לא התן: וכלים
מכלים טונים: ועתה שא נא בליך: ומשתמשים במלה הזאת בכל כלי תשמיש כמו ואל בליך לא תתן. וכלים
מכלים טונים וחדומים להם: כלי הקטן מכלי האגנות ועד כל כלי הנכלים: פי' כלי התשמיש הקטן כלומר
תשמישין ברם הדברים הקטנים: וטעם מכלי האגנות בסמיכות לפי שיש בכלים הנקראי' אגנות כלים טונים
אלה מאלה וכן כלי הגבלים היו' תרג' ככלי האגנות מכהניא לכושי איפודא ועד בני לוי אחדי גבלין: וכן
כזה כלי רעים אומר כי הכלי מדותיו רעים והסרים כלום אין צריך לומר כי הוא רע הדעת לתת משלו אלא
אפי' כשימכור ימכור במדה רעה וחסר: ומשתמשי' עוד במלה הזאת בכלי זיון: כבו כל כלי יוצר עליך:
ואם כלי ברזל: ועתה שא נא בליך ודוכה להם: ומשתמשים בו עוד בבגדים ובשאר תשמישי הבית כל כלי
אשר תשכ: וכן וככלה תעדה כליה כלומר בנדיה ותכשיטיה

כספיהם איש אל שקו ידוע: כסתי

כסת

הוא למתפרות כסתות: הנבי אל כסתותיכמה כסת ידוע

למשה כר או כסת לישב עליה: כסת הסבלים טמאה מדרס וחוא

שעושים ומשימין על ראשיהן שיהא נח להם לסבול המשא: כסת ענולה הכדור והאמון פירוש כסת קטנה

שעושים השדים לשום תחת מראשותיהם: וקורין רילייר **כעס**

הרבה וחליו וקצף חציו קמין וחציו פתח: ויכעס אכא אל

כעסוני בהבליהם: וכבר אחר אשר הבעים את ה' אלדי ישדאל: כגוי נבל אבעיסם: כן תבעיסנה: להבעיסו

במעשה ידיכם: כי הבעיסו לגד הבונים: רוצה לומר כי הבעיסוני בגד הבונים: והבעסתי לב

עמים רבים: והשם גם כעס: כעס לאביו בן כסיל: כי

מרוכ שיחי וכעס: ויש מהן שנכתבו בשין כי לאויל יורג כעס: והכה' כבעס עיני: ותרב כעשך עמדי: לו

שקול ישקל כעסי: וז' יונה כתב לו שקול ישקל כעסי כי מרוב שיחי וכעסי שרש בפני עצמו בשין בענין

כאב ואין צורך כי כשהוא דואג וכואב יכעס בעצמו: ועוד כי מר' שיחי וכעסי הוא בכל הספרי המדוייק

אשר ראינו בכרך: והקבוצ' על כל הבעיסים אשר הבעיסו מנשה הכל ענין קצף וחרון אף: וז' יונה כתב כי

הבעיסו לגד הבונים ענין הלעג והבוז ואין צורך כי פ' כי הבעיסו אותנו בגד הבוני' כמו שפירשנו כלומר

להניא לב הבונים שלא לבנות **כפף** כפף נפשי פעל עומד: וזכר נפש בלשון זכר כמו כל נפש

שבעה: או יהיה פעל יוצא ופ' כפף כל אחד מהם נפשי: כרו לפני שוחה: ה' זוקף כפופים:

הלכוף כאגמון ראשו: והנפעל אכף לאדי מרום: משפטו אכפף: והשם לענף הנגזר מזה כפה ואגמון: וכפתו

לא רענב: כפות חכרי' לפי שהיא כפופה: וכן פיר' אא'ל מזה בעוד בכפו יבלענה כלומר באש' יראה אותה

בענף יבלענה בעורה בענף: ומוזה נקד' עוד לתוך' היד כף לפי שהיא כפופה: מלא כף נחת: וימלא כפו ממכ'

בעודה בכפו יבלענה: על לא חמס בכפי: וכפיו פרושות השמים: אפרש כפי אל ה': וכף ישימו לפיהם:

ואכפי עליך לא יכבד כמו וכפי והאלף נוסף וכבר בהבנוהו בשרש' אכף: על כפ' כסה אור: עניינם לפי

שכתחלה הענין ככף כמו שאמר עב קטנה ככף אישי: ולפי שהם כמו כפח על בני אדם: וכן ושכותי כפי

כלום אסכך בענני עליך עד עברי: או הוא כף ממש והוא דרך משל: וכן נשא לבכינו אל כפים: עננים: ויש

לפרשו בלשון כף ופי' נשא לבכינו עם כפינו על דרך בנושא' ידי אל דבי קדשיך: או פי' נשים לבכנו בכפינו

ונשא אותנו למשאת אלא בשמים: וכן פירש רב סעדיה ז"ל הן על כפים חקותיך: עננים: וכן כתב אא'ל:

ויתכן לפרשו במשמעו כאילו על כפים חקותיך שאראה אותך תמיד: וכן פרשו החכ' ל' אברה' בן עזר' ז"ל:

וכן בק' ת' חתי' הגל' כף: מכף רגלי: מכף רגליך: וכן על כף היד לפי שח' עצם שנכנס בו ע' גם היד כפיך:

ויש מפרשים כי נקרא כן שהבשר אשר סביב עצם הקולית העליונה עשויה כבין כף: וכן כף אחת עשרה

זוה: כפות זהב הוא הבזך והיא כפופה קולירא בלעז **כפה** מתן בסתר יכפה אף יושבך האף

ויניחנה ודוכה לו בלשון ז'ל כופין את הסל לפני האפרוחים: שיעלו ושירדו בשבת ענין הכפייה

הוא שפני הכלי למטה וגבו למעלה: וז' יהוד' הביא בזה השרש אכף לאדי ברום ואולי מצאו בספריו קמוץ

ורבותינו ז"ל נשתמשו הרבה בזה השרש בענין ההכרח באכסרם כופין אותו עד שיאמר רוצה אני: וזולת זה

הרבה: וענין יכפה אף **כפל** הוא יותר קרוב לזה הענין: ואף על פי שענין כופין אותו וענין

כופין את הכל קרובים **כפל** וכפלת את היריעה השישית: רבוע יהיה כפול: והנפעל ותכפל חרב

שלישיתה: והשם בכפל **כפן** רסנו מי יבא בשש נק' דוח: כפלים בכל חטאתיה: מערת הכפלה:

מערה לפנים ממערה: **כפן** כצנה שרשיה עליו: אספה והוא הפוך' מן הדומ' לו בדברי ר' זל שקורין

לאסיפת העם כגופיא: לשד ולכפן תשחק תרגום רעב כפנא: ואא'ל פי היטיב והוא חסרון

הביס כלומר אפיסת המעו' בעת שהמעו' ביוקר כי כה צורך לזכור רעב שתי פעמים והלא זכרו בראש כלם

ברעב פוד' כמות **כפס** וכפס מעץ יעננה: אם נדבה אותו למה שאכרו ר' זל כפסים ארזי הוא

בענין האבן שזכר בפסוק ולענין הפסוק ידמה כי הוא מענין העץ כי כבר זכר כי האבן מקור

הצעק: וכן תי' ושפא בגו מרישא עני לה: ר' חתיבה מהקורה **כפר** וכפרת אותה מכית ומחור'

בכופר: הוא שקורין לו בערבי קצר והוא כמין חמר: וימ' זפת

נקראת כפרת ועשיית כפרת לפי שהיתה ככסח לארון: כי אמר אכפרה פניו פי' אסיר בעסו: לא תוכלי כפרה

להכירה ולכפלה: ואיש חכם יכפרנה יסירנה: ושלא נזכר פעלו כמנו וכפר בריתכם את מות כלומר יוסר

ויתכשל: והשם איש כופר נפשו פי' הסרת עון נפשו כלום פדיונו: אם כופר יושט עליו: נתתי כפרך בצרים

וענין הכפרה כמו בן מזה הענין כי הכפרה הוא הסרת העונות: וכן אמרו מזבח מזיח מכפר: והקשה הבקש'

היינו מזיח היינו מכפר: ותירץ מזיח גזירות מכפר עונות: ושניהם לשון הסרה הס' כי מזיח מן ולא יזח החשן

מעל האמוד: וכן שמשו הם בזה הלשון בלשון הסרה בהרבה מקומות כאמרם מכפר ליה בבלייתא

הקץ יחזקל כ'

מלכים קהלת

ד' שמואל

החזק' מלכי' החזק' שמואל

עזרא יחזקאל

שמואל מלכי'

שמואל חזקת' ל' חזקת'

חזקת'

מלכים

עזרא

ת' לים

ת' לים כ'

ישעיה מכה ישעיה ח'

חזקת' ישעיה

קהלת כ'

ישעיה חזקת' חזקת' חזקת'

חזקת'

מלכים חזקת'

חזקת'

ישעיה

חזקת' חזקת' חזקת'

חזקת'

חזקת' חזקת' חזקת'

חזקת'

חזקת' חזקת' חזקת'

חזקת'

חזקת' חזקת' חזקת'

חזקת'

חזקת' חזקת' חזקת'

חזקת'

חזקת' חזקת' חזקת'

חזקת'

חזקת' חזקת' חזקת'

חזקת'

חזקת' חזקת' חזקת'

חזקת'

חזקת' חזקת' חזקת'

חזקת'

חזקת' חזקת' חזקת'

חזקת'

חזקת' חזקת' חזקת'

חזקת'

חזקת' חזקת' חזקת'

חזקת'

חזקת' חזקת' חזקת'

חזקת'

חזקת' חזקת' חזקת'

חזקת'

חזקת' חזקת' חזקת'

חזקת'

חזקת' חזקת' חזקת'

חזקת'

חזקת' חזקת' חזקת'

חזקת'

חזקת' חזקת' חזקת'

חזקת'

ובגנע בכגפו אל הלחם קצת הבגד כלמטה יקרא כגף: וכן מכנף הארץ: לאחוז בכנפות הארץ בקצות הארץ
אשא כנפי שחר כלומר אם ילך לקצה המזרח: ומרפא בכנפיו דימה פרישת האור לפרישת הכנף: ועל כנף
שקוצים משוכם על פרישת השקוצים יהיה אדם כשוכם ותמה: ולא יכנף עוד מוריד ולא יאסף תלא יעצר: ו
ודומה לו בלשון רז"ל שקורין לאסיפת העם ועצירתם כנופא: ויש מפרשים לא ירחק כלומר לא יהיה בכנף
הארץ וכבר פרשתיו לך בשרש ירה **כנר** כנור ועונב: ויהי לאבל כנורי: והקבוץ וקול כנוריד
לא ישמע עוד: ובלשון נקבות וכנוריד **כנס** ובנבלים: תלינו כנורותינו ידוע: **כנס**
תכנסו על השה: והשם במכסת נפשות: את ככסת הערכך: ומא' יהי הכנס לה' כלם ענין
מנין: ונקרא המכס על שם בנין לפי שדרך לוקחי המכס לקחת בבנין מן העובר עליהם חמישית או שישי'
או עשירית לפי החק והמנהג: ורז"ל נשתמשו הרבה בלשון מכס באמרם היה עובר על בית המכס וזולת זה
הרבה עד שמרוב שימושם בו קבעו הכנס שרשית וקראו ללקחי המכס מוכסים באמרם אין פורטין מתיבת ה
המוכסים כמו שקבעו תיו תהילה ואמרו מתחיל מתחילין ותיו תרומה ואמרו תורם תורמין: **כסא**
כסא כבוד: וישב שלמה על כסא' כלומר לכשפט כי המשפט ל'אדי' הוא: היושב על כסאו
השמים כסאי: ונכתבו בהא שש מעלות לכסה: וראש ענול לכסה: מאחז פני כסה: ופי' הקבה מאחז פני
השמים הנקראים כסא כלומר כי בכחו יעמדו ויפרש עליהם עננו: והקבוץ בלשון נקבות כסאות למשפט
כסאות לבית דוד: ונפל האלף ממלת על כס' יה כפני שנתחבר עס' יה והיא מלה אחת הסמך בשוא והענין
ידוע: ליום הכסא יבא ביתו זמן: וכן בכסא ליום חנינו והוא תמורת אלף יודם בשש נקודות
אדם ערום בוסה דעת: וכוסה קלון ערום: והשם כסוי עוד תחש: ומא' ואין כסות לאכדון: על ארבע
כנפות כסותך: כי היא כסותה לבדה: ומא' ועשית מכסה לאהל: וההתפע' ותקח הצעיף ותתכס: תכסה שנאה
במשאון הראוי תתכסה: והנפעל בהמון גלוי נכסתה: לבלתי הכסות: והפעל הכבד כסה הענין: ועונוני לא
כסיתי: אליך כסיתי בחירק: ופי' הפסוק הציליני מאויבי ה' כי לא גלית ריבי לבני אדם כי שוא תשועת אדם
אלא כסיתי מהם ואליך לבדך גלית וזה שעס אליך כסיתי אליך צעקתי בסתר וכמכסה מבני אדם: וכצרי
האבלתי כסיתי עליו את תהום: וכסיתי בכסות שמים: ויכס הענין: בענין אכסנו: והוק' תהומו יכסוימו: אשר
תכסה בה: ותקחי את בגדי רקמתך ותכסים: פי' ותכסי כס: או יסמו אל הכינים בדרך לבישה ולבשם הכהן
ילבש בגדיך כלומר הבגדים שנתתי לך שתכסים לכבוד בבואך אל ביתי כסית אותם לפני הצלמים: או היה
כינני ותכסים לצלמי זכר שזכר אבר כסית הצלמים בבגדי רקמה: וערום כסה בגד: ככגד: כי תראה ערום
וכסיתו: והשם ולבבסה עתיה כמו כסות והוא בפלס ממלא על גדותיו: שהוא שם תאר כמו כלא' וכן יכד
המקדה הוא לקריו הבית ושלא נזכר פעלו כמנו כמו הרים צלה: ובחשך שמו יכסה **כסה** שרונה
באש כסוחה יקוצים כסוחים: והתאר לגקבה ותהי נבלתם כסוחה: בפלס ושכולה **כסל** אין בהם
ענין כריתה: תרגום לא תזמר לא תכסה הקל בבניו ובאחת יבערו ויכסלו: והשם
הקל בבניו ובאחת יבערו ויכסלו: והשם
הומיה: ומא' ואל' ישוכו לבסלה ידוע: ועא' וישימו ב'איים כסלם: אם שמתי זהב כסלי: כי ה' יהיה בכסלך: ב
אשר יקוט כסלו: הלא יראתך כסלתך ענינם ענין הכטחון: והתקן: ופי' סעדיה מזה טוברש הולך בתומו
בעקש שפתיו והוא כסיל: ופי' והוא בוכח בעשרו והוא כנגד רש ועקש שפתיו כנגד הולך בתומו וכן
בשגנה הפסוק כחלק השלישי בין הספר אבר והוא עשיר בבקום הנח והוא כסיל: עש כסיל וכימה: כתב ר'
יונה כי הוא כוכב גדול נקרא בערבי סוהיל והכוכבים המתחברים אליו נקראים על שמו בסילים: כי כוכבי
השמים וכסיליהם והחכס' אברהם אבן עזרא ז"ל פי' שהם שני כוכבים בשני הסדרים ונקרא אחד מהם כסיל
והוא האדום ההורג הגמלים אם יראוהו וטעם וכסיליהם קרוב מגזרת על הכסלים: או כושכות כסיל תפתח
פירשתיו בשרש כימה: ויעש פימה עלי כסל: ואת החלב אשר עליהן אשר על הכסלי ידוע וקורין להן בלעז
פלנקס: ופי' אשר על הכסלי חכר וו ואשר על הכסלים והכסלים הם סמוך לכליות תחת המותגים והם עיקרי
הירבים ותרגו' גיססא ובדברי רז"ל בגו' עניים סימן צד שמאל מכרז לבא מפני שנושא' אחיהן על גיססיהן
ותרגו' על צד תאמנה נססין: **כסם** כסום יכסמו את ראשיהם ארז"ל כתספורת שלכן אלעשא
ראשו שלוח בצד עקרו של זה: וית ספרא ספרון כלומר לא יגלחו ראשם בהעברת תער
ולא ישלחו גב' פרע שלא יגלחו כלל אלא יספרו ראשיהם בדרך השוה: החטה והכוסמת: ודוהן וכסמים בדג'
הסמך: אישפילטא בלעז: **ככף** כאריה יכסוף לטרוף: למעשה ידך תכסוף: והנפעל נככפה ונס
בלתה נפשי יכי נכסף נכספת לבית אביך: הגוי לא נכסף ענין תאוה וחשק: ואאזלפי' הגוי לא
נכסף גוי שאין לו בושת כלשו' התלמוד איכסי' באכסופי אפי': זהב וכסף בו קודר: והקבוץ כספים ולהשיב

חני יסעיה חינו
תליס מלחכ ארניא
יסעיה
פראטי' חינו יחזקא
פמנא תליס
כא בא כחקותי אטות
ירמיה מלכא בא
יסעיה מלכא בא חינו
תליס
משלי תליס
משלי כ' כשא חינו
מצא משפט' תרגו' חני משלי
יחמיה יחזקא כהעלונהך
תליס כ'
יחזקא כ' פקודי יחזקא כסל
כסל יחזקא
יחזקא
יסעיה כ' דה'
תליס קהלת
תליס יסעיה כ'
קהלת כ'
ירמיה תליס משלי
תליס כ' חינו משלי
חינו כ'
משלי
חינו
יסעיה
חינו
תליס ויקרא
יחזקא
וארז' יחזקא
תליס חינו תליס
ירמיה נבטיה
תרגו' נבטיה

צאן פי בקים שיכרו הרועים להיות שכ בקיורם נבלאים והנפעל עד יכרה לרשע שחת כולם עניין הפירה
 ויתכ' לפרש ומכרה כלל תל מלה ודומה לו בדברי רבותי ז"ל שאמרו לתל התכואה כרי ואמרו התחיל לכוד
 אומ' ברוך השולח ברבה בכרי הזה: ועא' ויכרה להם כרה גדולה: ותכרו על רעכם יכרו עליו חברים והפעל
 הכבד להכרות את דוד בן כתוב אבל קרי שהוא להכרות בתחלה להכרותו ולכסוף להכרותו: וכן כתב מ
 כנחם בן סרוק כי הכתוב להכרות וכן כתב ר' יהודה ואנחנו לא בצאנוהו כן בכל הספרים המדויקים אשר
 ראינו וכן כתב ר' יונה כי לא מצא כתו' להכרות בספר מדויק ולא במסורת עניינם ענין אכילה: וכתב אדני
 אבי זל בספר הגלוי כי לשון כרה היא ארוחה גדולה וכבית היא ארוחה קטנה ופי' כה שא' רבותי ז"ל בתחלה
 להכרותו ולכסוף להכרותו בתחלה הפצירו בו שיאכל מעט וזהו להכרותו כמו ואברהם בידה שהוא אוכל
 מעט בדרך חולה ולכסוף להכרותו שיאכילוהו הרבה אבל כאשר יחל לאכול מעט: ועא' וגם כים תכרו באת'
 ואברהם לי ודגש הכף לתפארת בדגש יקדך עון: והשם ונתתי ככרם: ורחוק בפגנים בכרה ענינם ענין
 קנין: ויתכן להיות מזה על ככרם ככסף צדיק כמו שאמר בטקום אהר לקנות בכסף זלים: ויכ' מזה בקברי
 אשר כריתי לי: ואעפ' שאברהם קנה אותו הרי הוא באלו קנהו או בפני שקנה הולך עשו בניד עדשים
כרך ותכריך כוץ וארגמן טלת של פשתן ונקרא הכריך על שם שדאדם כורך עצמו וכתעטף בו:
 ובדברי ז"ל תכריכי המת והם נשתכשו בזה השרש בפעל הכל באכרם אפי' נהש כרוך על עקבו
 לא ינסק: כרוכה ומונחת בקרן זוית **כרם** ויטע כרם: ועד כרם זית וזו עובד במקום שנים
 לפני: לא יפנה דרך ברמים ופי' רבי' סעדי' ז"ל לא יפנה דרך ישוב כי הכרמים קרובים לעולם
 והרשע לא יפנה דרך ישוב אלא כל ימיו יהיה במדברות ויש בפרשים הכף שיכו כמו רמים וכרמנו ככור
 ונקראו עובדי הכרמי' לכורמי' וליוגבים: אכריכם וכורמיכם: ועד כרם זית וזו עובד במקום שנים
 ובשבתו ועד כרם זוית: או יהיה כרם סמוך אל זית ויקרא כרם זית מקוב נטיעת זתים הרבה באהדו: וכן
 דעת ר' זל בזה שאמרו כרם זית איקרי' כרם כתמא לא איקרי' ונקרא כרם לקיבוץ נטיעת זתים הרבה במקום
 אחד כמו שנקרא נטיעת הגפנים הרבה כאחד כרם כי לא תקרא הגפן כרם ולא מקוב נטיעת גפן אחת ושתיים
 כי אם נטיעות הרבה ביהד: וכן אמרו ז"ל כי נקרא כרם גפנים נטועות שזים כנגד שתיים ואחת יוצאה זנב
 ובפחות מכן לא יקרא כרם כי יחלל נח איש האדם ויטע ברם הדבר ידוע כי הוא לא החל לטעת הגפנים אבל
 שהיו נוטעים בתהלה הגפנים נפרדים כשאר העצים לאכול פריהן לא לעשות יין כרם: והוא החל לנטועה
 הגפנים הרבה ביהד כדי לרשות כהם יין וזהו ויטע כרם: ויש בפרשים כן בכרמי עין נדי כי אינו אומר על
 ככרם גפנים אלא על אילנות רבים נטועים יחד **כרע** כרע רבץ כאריה: בלתי כרע תחת אסיר
 פירש הרבם רבינו אברהם אבן עזרא ז"ל לא יכלט אלא אותו שיכרע ויטמן תחת אסיר
 ותחת הרגלים יפולו להמלט: ורבי אחיר' משח עתה שהאומות מכניעים אותם אסירים ילכו והרגלים יפלו ותחת הוא בכיקם כמו שבו איש תחוניו: כרעו
 על ברכיהם: ככרוע על ברכיו: וברכים כורעות תאמץ: וכלכם לטבח הכרעו והפעל הכבד ובחורי ישראל
 הכריע: תכריע קמי תחתי: הכרע הכרעתי: עניינם ענין הכנעה וכוזה נקראו רגלי הבהמה כרעים רפי טרם
 כורעות בכריעת הברכי': שתי כרעים או כדל אוזן: והקרב והכרע' ירחץ במים: אבל אשר לו כרעים כמעל
 לרגליו: הם אצבעות הרגלים הישרות כמעל לארבע רגלים שיש לחגב כמין לראשו וכזה הוא בתחוק כש
 בשרועה לקפוץ וזהו שאמר לנתר כרם על הארץ **כרש** כלא כרישו בעדני ידוע בדברי ז"ל
 באכרם הכרם הפנימית שניקבה או שנקרעה רוב החיצונה וזולת זה הרבה **כרת**
 כרת ה' את אברם ברית לאבר: כרתו יערה נאם ה' יש כחלקת בקריאת רבולה הזאת יש שקורין
 אותה בקמץ חטף: ואומרים שהוא צווי ויש שקורין אותה בהעבדה וכן מצאנוהו בספרים כד וייקם הנף מ
 בעמדת בגעי' והוא הנכון ויהיה עבר בכקום עתיד יכרתו יערה כי כן דרך המקרא בכקמות רבים ודברי
 הנבוא' הרבה מאד וסמך נאום אל פעל עבר אעפ' שאינו כן הכנהג בדברי הנבוא' הנה בא כמוהו ירדו לטבח
 נאם הכלך ה' צבאות שמו: וכן עס פעל עבר בדברי תוכחה כלכם פשעם כי נאם ה': נכרות ברית ל' דינו:
 ויכרתו ברית בבאר שבע: הנה אנכי בורת ברית: ברות לנו ברית: אלות שוא ברות ברית: ויכרות יהונתן ע
 עס בית דוד: בכרות בני עס בן ישי' כרתו עצה בחרק פא הפל': ברות שפכה: והשם וכתב לה כפר כריתו'
 ודקבוק ואתן את ספר כריתותיה אליה: והנפעל ונכרת בעביו: אחרית רשעם נכרבה: ונכרתה הגבש והיא
 הברת תכרת: ושלא נזכר פעלו כדדגוש לא כרת שרף: והאשרה אשר עליו כורתה: והפעל הכבד והכרתי
 ו אהאב: כי יגדית ה' לאדיך: להכרי' הצפררעי': ולא נכרי' מהבהבה פי' ולא נכרי' העיר מהבהב': ושלא נזכר
 פעלו הכרת מנחה ונסך ידוע: ופי' כרו' שפכה שנכרת הגי' ושוב אינו יורה כחץ קלוח הזרע לא שופך ושותת
 ואינו מורי' וזכרתי והפלתי שתי כשפחות היו בישראל ששכבם בן וית' קשתא וקלעי' אבל אל נגב הכרתי הוא

תלים
 צפניה
 מלכים ח' ונ' ב'
 שמואל
 דברים
 מושע חקת מפלי
 עמוס
 יחזק
 חקית
 כח מנעמיס פיר
 ח' ונ'
 פיר
 ירמיה יפיעה מנעמיס
 נח פיר
 בלק יפיעה
 סופטים
 מלכים ח' ונ' יפיעה
 תלים כ' שופטים
 עמוס ויקרא ספטים
 ירמיה
 ע' ונ' ירמיה
 ירמיה
 עזרא
 וירא משא יגס' יג' שמואל
 שמואל ירמיה יג' ב'
 ירמיה תפא תלים קרנשים
 מלך יהזקא סופטי' גללים
 ראה נארא מלכים
 מלכים
 מלכים

דפרסא כלום מסיד שמנו ומעבירו בכנר קשה שיקבחנו בו : אולי אכפרה בעד חטאתכם אסיר עונותיכם וחטאתיכם בהתפללי בעד חטאתיכם או אסיר בעס הבורא שבעס עליכם בעד חטאתכם: וכפר אדון בנתינת הדם על קרנות המזבח יסיר עונות ישראל שירצה לפני המקום: לכפר על גפשותיכם: כפר לעבד ישראל: ושלם זכ' פועלו אשר כופר בהם: ולא ירץ לא יכפר: וההתפע' אם יתכפר עון בית עלי: ועס הגפעל וגכפ' לח' הדם משפמו ונתככר: והשם יום כיפודים: וענין אחר כפר הפרזי וכפר העמונה: ומשקלאחר גלינה בכפרים ומשקל אח' לכה ונועדה יחדיו בכפרים: תרגום העיד ובנותיה וכפרנהא והם בתים חוץ לעיר לכפרי ועובדי אדמח: ואשכל הכופר הוא הנקרא בערבי אלהינא: וכן כפרים עם נרדים: ויש מפרשים כפרים עם נרדים בשם אחד ואינו כמו אשכל הכופר: והחכם ר' אברהם אבן עזר כתב כי אשכל הכפר הוא אשכל הדקל כי יש לדקל שמות משתנים בפי סנוי זמנו ויש לו זמן הנקרא כלשון ערבי כפר ולו ריח טוב: כפיר וחנין: וגני כפיר אל התימורה מפר: כפיר אריות: הכפירים שואגי לטרף הם עולי ימים מהאריות ומהחיות רעו: וכפיר גדול מגור כמו שאמר ותעל אחת מגוריה כפיר היה: ואמ' על דרך ההשאלה כפיר גוי נדמית כלום גדולים ותקיפ' סגור תרשיש וכל כפיריה כלום גדוליה ותקיפיה: דק ככפ' על האר': כפר כאפר יפזר: הוא שנופל בשחר בימי הקר וקורין לו בלעז קונגלפי: ולכפורי זהב: כפות זהב: וד' פירשו מזרקם שאמרו ודס הסכין כמאי מקנה ליה בשפת מארק בדכתיב כפורי זהב ונקראו כן על שם שמקנה כדס הסכין כן הדס כמו מכפר ליה ב כלייתא דפרסא שעניינו מקנה כמו שפרשנו **כפש** הכפישני באפר: יעטני וגאלני: ואפשר ל לדמותו לדברי ר'זל שאמרו הוא כדד בנדה כפושא שפרשו מדה נסה כלומר יותר מדאי נן הכפישני שמני כלי באפר עד שכסני בה: ויש מפרשים כפותה הפוכה כלומר ככלי הפוכה על פיו כן ח הכפישני הפכני באפר: **כר** עם חלב כרים: אורידם ככרים לטבח: כיקר כרים רוצה לומר כמשוכ' שבכרים והוא החלב שהיה בלה על המזבח והכרים הם הכבשים ועל דרך השאלה נקראו הנגידים והאצילים כרים כמו שנקראו גב' אלים ועתודים: שלחו כר מושל ארץ: ויקח את שש המאות לכרי ולרצים: ומלת לכרי נגדעה מבנה כס הדכים ומשפטו לכרים: וכן ויקח את שרי המאות ואת הכרי: או יהיה שם כך לקבוץ הנגידים: ושים עליה כרים נגידים ושרי החילות: ואז'ל כתב ושים עליה כרים לשום כרים כבשים כ כמו שעושים אילי הכרזל לנגח החומה: וכן נקרא מקום מרעה הכבשי ושאר הכהמות כר כר נרחב: לבשו כרים הצאן: וד' יונה פי' שלחו כר מושל ארץ כן הגמל ונקרא מושל ארץ מרוב מרוצתו וקלותו והגעיתו אל המקומו אשר יבוין אליהם: ואז'ל פי' שלחו כר כבש ופי' אותו סמוך לפי שהוא פתוח וכן פי' אותו הכבשי של מושל הארץ והוא חזקיהו שלחו אותם מואב מסלע מדברה והיא מערי מואב אל הר בת ציון שלחו אותם למושל חזקיהו ואבר'זה בעבור כי היו רגילים לשלוח כס למלך ישראל כמו שכתב ומישע מלך מואב היה נוקד והשיב למלך ישראל מאה אלף כרים וגו' וכמות' אחאב פשעו ולא שלחו כמו שכתב ויפשע מלך מואב במלך ישראל וגו' ועתה בהתחזק מלך ישראל אמר שישבו לו המס כבתחילה ויתכן שרש זה כר ככר לחם אחד פי' לחם גדול כי השאר היו חלות ודקיקים: לאגורת כסף וככר לחם כתרנומו פיתא דלחמא כלומר חתיכת לחם: ככר הירדן תרגום מישר ירדנא ככר זהב: ויצר ככרים כסף הונאל וקח בברים ויקח' בידו שני בכרי כסף: ככר החול היה ששים לטרין ושל קדש היה כפול מאה ועשרים לטרין **כרר** בכר הגמל: הוא מרדעת הגמל: וכדברי ר'זל כר וכסת כלים וכסתו והם שמו המלה בדבריהם בכפלים על כן שמו בכר הגמל כפול כמו שאמרו מביאין כלים מבית האונן כגון כר מבית הכרד וכך הוא בדבריהם הוא ששוכב עליו באמס אכר ליה כתי כרסי כרי: **כרב** כרוב אחד מקצה מוח: והיו הכרובים פורסי כנפים: ורא' אבן עזרא ז'ל פי' כי כרוב כלל לכל צורה כי איל הכרובים שבתורה פירשו שהם צורת אדם ופני הכרוב אשר בכראות יחזקאל דומה שהוא אוכר על פני השור שאמר בפסוק אהר נפני שור כהשמאל לארבעתם וכפס' אחר אכר פני האחד פני הכר' במקום שאמר הגה פני שור: וז'ל שמו הכף משמשת שאמרו כי פי' כרוב כרביא כי בדמות הגעדים היו והקשו אלו הפסוקים אשר ביחזקאל ותרגו יחזקאל ביקש עליו רחמים והפכו לכרוב אכר רבונג של עולם אין קטיגור געשה סגיוור: והקשו עוד כה שאמר בפסוק פני האחד פני הכרוב ופני השני פני האדם והלא אדם וכרוב אחד הוא: ותרגו אפי' רברבי ואפי' זוטרי יעשה אותה כרובי' פי' יעשה הפרוכת מרוקמת בצורת כרובים: ונקרא המלך כרוב על דרך הגדולה את כרוב במשח המוכך: **כרה** כור כרה ויחפרהו: אזנים כרית לי פי' כרית לי אזנים לשמוע עולה וחטאה לא שאלת על דרך הגה שמוע מוכח טוב: כקברי אשר כרית לי: כי יתכן שיעקב אביו כרה וחפר קברו בחייו: כי יכרה איש בורי כורה שחת: והשם ומכרה מלח: וכא'נות ברות רועים וגדרות צאן

תפא
אחרי
תפא שוט' יוס
נג שוטרי' זופט' שוטרי'
אמר שמוא שיר
יה'
סיר כ'
תלים יחזקאל
תלים
יחזקאל כ'
יחזקאל כסלח תלים
עזרא
חכה
חלזני ירמיה תלים
ישעיה דה'
מכיס
יחזקאל
ישעיה
תלים ישעיה
תכזה פאמא
'תרמזה לך לך מנכיס
מנכיס כ'
ויא
תרמזה כ'
יחזקאל
תרמזה
יחזקאל תלים
תלים
לח מנכיס מנלי
ככיה כ'

תליס סיר
 אי יכ איכה מס
 תליס
 ורמיה
 נישכ
 פיר נישכ מצוט
 פיריט
 פקורי כראשי נישכ
 פמנא
 פזא זכריה חזי דה' מננה
 פקורי מלכי יציעה
 מלכיש
 חקתר מיליס
 משלי מלכיש
 מלכיש
 תליס זופטיס
 חקיק חזיכ
 יסעיה
 פוכעיס
 מס
 סנטיס
 צפטיס
 יסעיה
 יחזקא יחי תליס
 תרומה
 עמוס
 צפטיה פמנא
 יסעיה
 דה' דניא
 דנמכ'ב
 פיר
 מלכיש לאוי

צבים אופיד בשש נקידות: כתם פז רל' כרם ופז וחסדה הוו כמו שמש ירח וזולתו: או הוא סבוך כתם לפז
 ויחסו אליו לחשיבותו כמו זהב מופז: ולכתם אכרתי מבטחי יושנה הכתם הטוב: וחלי כתם הוא הזהב
 הטוב וינה כתב הם הפנינים וביחסו אותו לאופיר ולפז ידמה שהוא זהב ל: פנינים: וכן הענין הזה מכתם
 לדוד כלומר היה עליו המזמור בכתם: נכתם עונך כמו נרשם ורזל קראו לרושם הדבר כתם טקא בלעז
כתן ויטבלו את הבתנת כדכ' פשטתי את
 בתנתי: ויפשיטו את יוסף את כתנתו: והקבוץ והלבשת
 אוחם כתנות: וישאום
 בכתנותם הת' בשוא לבדו ודינו בקמץ חטף: ובספר אחד בדוייק מצאתי התיו בקמץ חטף: ומא' ויעש את ה
 הבתנות שש: כתנות עור: ומא' את כתנות הפסים ועשה לו כתנות פסים: ופעם יקראו הכתנות והמעיל כ
 באחת שדומה כי שניהם ענין אחד כאשר כתוב ועליה כתנות פסים: כי כן תלכשנה בנות הכלך הבתולות
 מעילים: אבל הכתנת הכתוב בבגדי כהונה אינו המעיל כי כל אחד ואחד בגד בפני עצמו
כתף בכתף יסאו: ויתנו כחף סוררת: כתפי משכמה תפל: בכתפם בטוטות ידוע: ומה שאמר כתפו
 חוברות לפי שהיו על הכתפות נקראו כתפות: ולכתף השנית: וכתפות הפתח: ועפו בכתף פלשתים: ענינם
 צד ופאה: ובכמוך אל כתף הבית בשש נקודות: ופי' ועפו בכתף פלשתים שהיו פלשתים עיפים וחלשים
 בכתפם כלומר בארצם: או יהיה מהענין הראשון ופי' שהיו ישראל עיפי כתף מרוב הכות בפלשתים: וית'
 ויתחברון כתף חד למבחי ית פלשתאי **כתר** כתר מלכות בשש נקודות: כי יכתירו צדיקים פי'
 יזסבוגי עליהם לכתר: וערומים יכתירו
 ושתי כותרות עשה נקראו כן לפי שהיו על ראש העמודים בכתר: ולפי שהכתר הוא עגול סביב נשתמשו
 בזה הלשון בענין סבוב ואמרו אבירי בשן כתרונ פי' סבבנו: כתרנו את בנימין סבבו אותו עד שלא יכול
 לבוס הנה והנה: וכבד אחר כי רשע מכתיר את הצדיק: מסבב אותו ומקיפו: אבל כתר לי זעיר ואחוך הוא
 ענין אחר וענינו לפי בקומו המתן לי מעט ודום עד שאחוך: וית' ולתודתו איים ייחלו יכתרון: ותרנו וילילה
 ולא דומיה לי ולא אכתר לי: ואאל' פי' מזה כתרנו את בנימין כלומר המתנו להם עד שיצאו ורדפו אחרידם
 כמו שאמר עד התיקנו אותם מן העי' וזהו שאמר הדריכוהו ואינו אוטר בענין רדפוהו אלא הם עשו ברצונם
 וגם כדי שיו' דפו אחריהם ויאמרו נסים הם כאשר בראשונה וזהו מנוחה הדריכוהו בננסם ישראל הדריכו ב
 בנימין בכנוחה אחריהם ולא נחפזו עד אשר שבו עליהם **כתש** את תכתש את האויל במכתש
 ענין הכתישה ידוע: ושם הכלי שכותשין בו בתוכו ככתש
 השן שוכב בה עשויה כמכתש וכן תרגם יונתן ככא דבלועא: הליל יושבי המכתש תי' דיתבין כנחלא
 דקדרון: ובמדרש אגדה שער הדגים זה עכו שנתונה בחיקם של דגים פי' ששם ניצודים דגים הרבה ויללה מ
 מן המשנה זה לוד שהוא שני לירושלים: ושבר גדול מהנבעו זה ציפורי שיושבת בראש חרדי: הליל יושבי
 המכתש זו טבריא שהיא עמוקה מכל ארץ ישראל: ואשר הם בני ארבע אותיות **כדכר** ושמתי
 כדכר שמתותיך: נפך ספיר תרגום ירושלמי כדכדינה וספירא **כלכל** ויכלכל יוסף את אחיו: ויכלכל
 אחד שגידם: כנפך ארגמן ורקבה ובוץ ורממות וכו' כד **כפתר** וכפתר תחת שני
 דבריו כמשפט כתר זכרתם והדוכה להם בשרש כול
 הקבים: כפתריהם: פי' תפוח: שהוא כמין תפוח ס בולטי' כנוף הכנורה:
 הסיפים: הכפתור הוא המשקוף הסמוך על שתי הסיפים שהם המזוזות וקראו כפתור לפי שעושים בו ציורי
 פרחים וכפתורים: וכן כפתוריה ילינו ואמר בו התרגם בפתוח תרעהא **כרכר** כרכר בכל
 עוז פי' מרקד ומה נקראו הגמלים או הנהמות הקלות בהליכתם כרכרות
 וכרכרות לפי שכרוב קלותם ומהירותם דומים שמרקדים וית' כרכר בשבח וכרכרו וכתושכו
 ודוד מכורבל במעיל בוי' פי' מעוטף וככוסה וכן בארמית פשטיהון וכרבלתהון
 כרכב המזבח תחת כרכבו כתרנו סובב: וכדברי רזל אילו הם גולמי כלי
 לשוף ולכרכב כלומר לסבב בבחוגה והיה למזבח סובב סביב והיה סוף שלש
 אמות של גובה המזבח כי המזבח גבהו עשר אמות: ובה שאמר ושלש אבות קומתו משפת סובב ולמעלה
 ונחלקו בזה רזל כי ר' יהודה אומר דברים ככתבן ושלש אמות קומתו היה לבד: ור' יוסי אומר קומתו היה פ
 פי' שנים כארכו כמזבח הפנימי: ומה שאמר ושלש אמות קומתו משפת סובב ולמעלה וככבר הנחשת היה
 תחתיו והיה מגיע עד חצי גובה המזבח והוא היה סמן לחצי גובהו להבדיל בין דמים העליונים לדמים הת
 התחתונים: וארזל כי שני כרכובי היו זה שאם וכרכב אחד היה להלוח רגלי הכהנים דלא לשתרקו כלומר
 שלא יכעדו רגליהם, כשהיו משבשים במזבח **כרכם** נרד וכרכו: הוא שקדין לו בערבי ועפראן
 וידוע הו: **כרמל** וכרמל בצקלונג **כרמל** וקלי וכרמל: נקראת כן השכולת כשה' רכה

צפניה ירמיה מלכים
ויקרא וינא

האזינו
עזרא הנשע ישעיה
ישעיה ב'
תנ"ך איז זכריה שמואל מלך
איכה מלך שמואל
יחזקאל ישעיה צפניה
משלי
נחום משלי נחום יחזקאל
ירמיה מלך ירמיה יחזקאל
תנ"ך

שטרף מאפטים
דכא

ירמיה
מלך קהלת חסדיתתלמי
קהלת תנ"ך

משלי
תנ"ך חסד
ישעיה ינא עקב
תנ"ך

סוף
עקב ישעיה
חסד מלכים ישעיה זכריה
ישעיה דה

תנ"ך
תנ"ך ירמיה יחזקאל ישעיה
יהושע

ישעיה ירמיה תנ"ך
ירמיה
דה חסדיתתנ"ך
חסד
דה חסד ירמיה ישעיה
קדושים פיר

כמו שג' עליהם גוי כרתים: והכרתי את כרתים: כרותות ארזים פי' קורות ארזים כרותות וחטובות היטב
אם כשב הוא מקריב בשש נקודות: והכשבים הפריד יעקב ידוע כי הוא כמו הפוך: כבש וכשב
אחד הוא: וכאשר הוא בן שנה יקרא כשב וכשב ויותר מכן שנה יקרא איל:

כשב
לכבך מרוב השומן עד אשר לא תבין: **כשל**
ירושלים: כשלנו בצדדים כנשף: כי כשלה ברחוב
בשבטיו כושל: כושל יקימון מליך: והנפעל והיה הנכשל בהם ביום ההוא כדוד: וכשלי אזור חיל: וכבשלו
אל יגל לבך משפטו ובהכשלו: והנפעל הכבד הכשיל כחי: הכשלתם רבים בתורה: והשם ולמכשול לב:

והקבוצ והרבה המכשולים: ומשקל אחר והמכשלה הזאת תחת ידיך: והקבוצ והמכשולות את הרשעים:
ומשקל אחר ולפני כשלון גבה רוח כולם עניינם ענין נפילת התגבורת וריפוי הכח: וכן בענין גניפת הרגל
במה שיגע בו וכשלו בגויתם: והנפעל ואם תרוץ לא תכשל: יכשלו בהליכתם: ורשעת הרשע לא יכשל בה:
רודפי יכשלו: והנפעל הכבד הכשלתם רבים בתורה: ויכשילום בדרכיהם: והשם ונתתי מכשול לפניו ואף ע
על פי שהענין הזה והענין הראשון קרובים והכל ענין אחד יש להפריש מעט כיניהם: בכשיל וכלפות
יהלומן פי' קדושים וכן תרגום ובקדדומיא באו לך וכמה דעלין בכשילין **כשף** מעונן ומנחש
ומכשף: מכשפה לא תחיה אמר מכשפה לפי שרוב הכשפים נמצא בנשים: **כשף** לחרטומי ולאשפים
ולמכשפים: כתב החכם דא' אבן עזרא ז"ל כי המכשפים הם הקלים בידם האוחזים העינים והבשרים הם

חבמי המזלות וקרא נבוכד נצר למכשפים לפי שהם יודעים השעות הראויות לעשות בהם מעשיהם אולי י
יסתכלו וידעו כח החלום כפי מערכות הככבים בזאת השעה גם קרא לכשדים שהם יודעים העתידות כפי
מלאכתם בדעתם מולד האדם לפהוג המעלות על הגבורים ועל מכטי הככבים המשרתים ושני המאורות ות
ותקופות השנה והחדש והשבוע והיום והם יודעים מולד נבוכד נצר: והתאר עונגים ואל כשפים והשם

ובשפיה הרבים **כשר** אי זה יכשר הזה או זה: והתא' וכשר הדבר לפני המלך: והשם ומה כשרו
לבעליה: ומהכבד יתרון הכשר חכמה ענינם היושר והנכו מוציא אסיר' בכושרו הם טבעו הכללים
והכף בענין קוף כמו קשורים כי הכף והקוף פמוצא אחד וכן פי' תכן את רוח ה' בכף: ותקן משלים ורבה ב
בקוף: והענין אחד: ידיה שלחה בכישור הוא שקורין ורשיל כלומר שמשימין אותו בראש הפלך כדי לישר
המטוה והוא גזור מהענין הראשון **כתת** וכתותי מפני צריו: ומעוך וכתות: כשבר נכל יוצרים
כתות: כתו אתיכם לחרבות: ואכות אותו טחון משפטו אכות בבלם וחנותי אתאשר אחון:

אנ הוא כמשפטו במשקל מה' אקוב: והשם כתית למאור ופירשו ר"ל שהיה כותש חזתים כמכתש ולא היה
טוחנם ברחים כדי שלא יהיו בו שפירים ואחלשהוציא טפה ראשונה היה מכניס לריחים וטוחן ואותו הש
השמן שהוציא על ידי טחינה כשר למנחות ופסול למגורה שנ' כתית למאור: ומה שאכרו במנחות בשמן
כתית רבע ההין לא נאמר לחובה: והנפעל הכבד ויכוס ויכתום וכבר פירשתיו בשרש יכת' ויתכן להיות
עוד משרש נכת וכן ואכות אותו טחון יושל לא נזכר פעל מהכבד ושאיה יכת שער: פי' ובשאיה יכת שער
וכל פסיליה יכתו וכבד אחר וכתת נחש הנחשת: וכתתו הרבות לאתים: וכתתו את הארץ: והשם ולא ימצא
במכתתו חרש ענין כולם הרציצה והשבר: וכתב ר' יונה כי מן השרש הזה חטי' מכות והוא שם על משקל מ

משור: ר"ל חטים טחונים: ואז"ל שקלו בשקל מישור בן נשר: וכן מכות שרשו נכת ותרגום וינשכו ונכיתו
והאכילה היא גביתה וכן בדברי ר"ל בגבית ואכיל אבי מצרי: **כתב** וכתב לה ספר כריתות:
בספרך אשר כתבת: קח לך מגילת ספר וכתבת עליה: והיא כתובה פנים ואחור: וזה יבתו'
ידו לה פי' יבתו' בידו: ויכתוב יהושע את הדברים האלה בספר תורת מלך: תי' וכתב יהושע פתגמיא האלין
ואצנענין בספר אוריתא דה' ונחלקו בו ר"ל יש אומרי' כי על שמונה פסוקים מן וימת משה עד סוף התור'
אמר כי יהושע כתבם בתורה: ויש אומרי' כי על פרשת ערי מקלט אמר שכתב יהושע בספרו כמו שכתובי'
בתורה: ולפי פשט הפסוק יראה כי על דברי הברי' שכתב עס ישראל אמר שכתב ויהיה פירושו כמו שתרג'
יונתן כי לא יתכן שכתב דברי הברית בספר התורה כל הכתוב לחיים וכתוב בספר וחתום יה' יספר בכתב
עמים: ועל לבם אכתבנה בשוא ופתח התיו לכן נפתלי ולכן אשר אכתבנה בקמץ חטף: והשם על הכתיבה
עצמה הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל: מדינה ומדינה ככתבה: וכתוספת סם והמכתב בכתב אלדים הוא
והשם על הספר השלוח כי כתב אשר נכתב בשם המלך: וכתוספת כס ויבא אליו מכתב מאלהו הגביא:

והנפעל בשם המלך אחשורוש נכתב: בארץ יכתבו: והנפעל הכבד ומכתבים עמל כתבו: **כתל** ואפס' שהוא
יוצא לשלישי: וכתובת קעקע פי' שיקעקע בבשרו ויכתוב באותו החרות **כתל** אחר כתלינו
הוא הקיר: **כתם**

דה' נחתחנן
שמות שמאל יחזקאל

שמאל כרכה
יחזקאל
תניס כחש
משני ה. ש. ע.

כח
שמות כ' כח שמות:
שמאל

ירמיה
כחש
דניאל
באל ניצח נצח
תניס כ' ישיעיה ונאל
תניס דניאל
דניאל משפטים

ס' ישיעיה הנצח
ישיעיה אמור
ס' יניס

דה' שמאל
אסתר תניס אחרי
אחרי תניס מלכ' איל צפני
זכ' י' דכ' יחזק' דניאל יתחנן

ס' יחזק' ניצח
אסתר ככני ישיעיה חקת
תניס ישיעיה זכרי מלכ' יתחנן

יניס
משני

וכן לעדור בל' לב שלא היו להם שני לבבות במלחמה אבל כלב שלם היו נלחמים כמו שאמר ערבי מערבה כלב שלם: ולפי שהלב מיצוץ גוף האדם ועצמו נאמ' גם כן למיצוץ כל גוף ועוצם שלו לב: עד לב השמים: בלכת אש. כלב האלה: ואל לב שקוציהם ותועבותיהם לבם הולך: ויש שפירשו בלכת אש כמו בלחב האש: ואם כן תהיה המלה מנחי הלמד לבת כפלס אות נפשך ודומה לו בדברי המשנ' אחד המבעיר ואחד המלבה: ותלכב לעיני שתי לביבות: הוא הכעק הרקיק שקולין אותה במשרת: **לבא**: בלביא שכן הוא הארי: מה אמך לביא משפטו לביאה: אבל בא' היור במקום האלף והאלף במקום הא' והקבוץ נפשי כהוד לבאים: והנכון לביאים כמו מן נביא נביאי: והקבוץ כלשון נקבו ומחנק ללבאותיו ואחרי שפטים ילבט: ועס לא יבין ילבט: פי' יתעות כלום יתעות בדבריו: או פי' יבשל ואדוני א"ל כתב בפ' משלי כי הוא דומה לערבי בשתי לשונות ילבט כה כמו ימחר כה לשון אהרת ית יתלבט כמו פוסח ופי' ללשון הראשון ימחר ולא יאריך למחשבה להתכונן: היאך יעשה המצוה: והענין ה' השני פוסח הוא במה שיצוה על שתי סעיפים: ולא יתברר לו האמת **לבן** ותהי להם הלבנה לאבן ואת מתכונת הלבנים: אל תגרעו מלבנים ידוע: והפעל כמנו בלכנה והככשן שזרפין בו הלבנים יקרא מלבן: והעביר אותם במלבן: כלומר שרפם בככשן הלבנים וית' וגרר יתהון כשוקים כלום היה מגרר אותם כחוצות להמיתם מיתה קשה ונכזה: ומה שתרגם במלבן בשוקיא: א אפשר שדעתו שנקרא השוק מלבן לפי שהוא כאצטוניות סדורות מפה ומפה מדברי רז"ל מלבנות התבוא' שהן ערוגות לפי שהן מסודרות וכן אמר מלבנות חפתחים והם מזוונות הפתחים מזה ומזה: במלש בכלבן במקום שעושין הלבנים: החזיקי מלבן כלומר בני ככשן הלבנים: ויתכן שענין הלבנים מענין הלובן לפי שכל דבר הנשרף באש יתלבן: וכן יתכררו ויתלבנו ויצרפו וכן אמ' רז"ל בזה הענין מלבנן באור והן טהורי' כזרע גד לבן פי' המן היה לבן והיה גרגירים כזרע גד כחשוק הלבן: וכסמוך ולבן שנים מלכ' בסגול: ל לבנה אדמדמת: כהות לבנות: והפעל הכבד מכנו כשלג ילבינו והוא פעל עומד: וכן הלבנו שריגיה: רז"ל שיכשו וחזרו לבנים: ומשלג אלבי': והיוצא ולבן עד עת קץ היה ראוי ולהלכ': ובחזקתו הוא הוטל' תנועתה על למד השימוש: ובני' התפעל יתכררו ויתלבנו ופי' ר' יונה כי לבנת הספיר שם פי' לובן ספיר וכן אכר הגאון כי הספיר לבן: ור' אברהם אבן עזרא ז"ל כת' בפ' כי הספיר אדום והעד אדמו עצם מפני' ספיר גזרתם והטעם כפול כמו זכו נזיריה משלג צחו מחלב: ועוד למה אמר כמעשה היה לו לומר כמראה לבנת הספיר רק הנכון כי הוא מגזרת לבנה כמו חשבת מים מגזרת חשבה: והנה לבנת הספיר כמו אבן ספיר שרא' יחזקאל: ודעת הדרש בזה הדרך שראו דמות לבנה תחת רגלי כסא הכבוד לראות ולזכור שנשתעבדו ישראל תחת מצרים במעשה לבנים: וחפרה הלבנה היא הירח ונקראת כן לפי שהיא נראית לבנה: תחת ארון ולבנה מקל לבנה הוא עץ שגזרתו לבן: וכת' ר' יונה כי הוא הנקרא בערבי לובני': לבונה זכה ידוע: ופי' עס כל עצי לבונה העצים היוצאת מהם הלבונה בי הלבונה הוא שרף עץ: על מות לבן: יש מפי' לבן שם אחד מאויבי דוד ובמותו עשה זה המזמור: ויש מפרשי' כי הוא הפוך מן נבל: ואדוני א"ל כתב כי הלמד לשמוש והוא שם מ משורר אחד שמו בן והוא מפורש בדברי הימים כמו שכתבנו ועמם אחיהם המשנים בן ויעזראל ושבי דבות וזה המזמור אמרו דוד על מות נלית ונצוץ פלשתים ונגן אותו בן המשורר: ואם תאמר היה לו לומר לבן הלמד בשוא כמו לאסף כי לא תבא ידיעה על שם אדם ועל שם עיר: התשוב' אעפ' שאין מנהג הלשון כן יבא פעמים כן לרוב ידיעה כמו שגא בשם עיר שאמ' אשר בשוכו: ויפקדם בטלאים בסוכות: בקדקד: וכן א אמרו לבן כדי שלא יסתפקו בו בלשון כן מן הבני' לפי' אכרו לבן המשורר הידו כשמו לבני עמו **לבש** אשר לבש בו הבלד: ולגזרת פקל לבש ה' עוז התאזר: ילבש על בשרו: ורחץ בבים את בשרו ולבשם: הלבשם הכהן: ואתה לבש בגדיך: צדק לבשתי וילבשתי: ועל כל הלובשים מלבוש נכרי': היה ל לבוש בגדי צואי': לבוש הבדים: הלבוש לבוש שנים. וכסמוך לבוש הבדים: לבושי תכלת: וענין הפעול ב בלישה לפי שאחר שלבש האדם את הבגד הנה הוא לבוש כן הנגד: וכן הבגד לבוש עליו וכן חוגר וחגור בזה הדרך: וכן אחווי חרב וכן ואתה תאזור כתניך: אזור במתניו: לבוש ואין לחם לו: ובגד ללבוש: והשם ונתון הלבוש והסוס: ובתוספת כס מלבוש נכרי: וכשקל אחר בגדי נקם תלבושתי: והפעל הכבד וילבש א אותם את א' לעזר בנו: הלבשה על ידי: הלבשה בגדי ישע: והלבש אותך מחלצות: וכבד אחר מלבישים בגדים: עצי אלגומים: ובמקום אחר אלמוגים: ושניהם ענין אחד והוא שקורין לו בלעז קורייל ויש מי שפי' אותו העץ שצובעין בו שנקר' בערבי: אלבקס שקורין לו בלעז וורזיל ואעפ' שכתבתי בו המלה הזאת נוספת בו האלף כמו שכתב ר' יונה: יתכן שהוא בן ארבע אותיות ותהיה האלף שרשית כמו שכתבתי אכנט וזולתו מן המלות שאין להם הכרע בשער האלף במרובעים כצרים ענינו ותשתגע כי כרוב הרעב יצא האדם מדעתו וכן בהכפל פא הפעל

והיא לחה עדיין יובספרא כרמל רך מל כלום רך ומלא דבר ישמעאל תנא כרמל כר כלא כלומר שגלגלה
השכלת כבר שהוא מלא נוצה: ראשך עליך ככרמל הוא עין צבע ואומרי שהו עין שני: וכן ביוז וכרמל
עם ארגמן יאל הר הכרמל: כי כתבד כרמל: ונאסף שמחה וגיל כן הכרמל: ושכ לבנון לכרמל
והכרמל ליער יחשב וכבוד יערו וכרמל: וד הכרמל הר ידוע בארץ ישראל ששמו כך ונקרא כן לפי שהיה
מקום שדות ואילנות כי כן הוא כרמל שם למקום אילנות פירות ושדות תבואה בכל מקום ופי ושכ לבנון
לכרמל דרך משל כל אותם שהם רמים עתה כמו ארזי לבנון הרמים והגשאים יהיו כמו עצי הכרמל שהם
שפלים והכרמל ליער יחשב פי ואותם שהם שפלים עתה כמו עצי הכרמל יהיו רמים כמו עצי יער הלבנון
ו.ו. נבואה על מלכות חזקיהו: וכן בנבואה אחרת שאמר והיה מדבר לכרמל והכרמל ליער יחשב: פירוש
הערים שהם כמו הכדבר שאין בו אילנות ולא עצים יהיו כמו הכרמל שיטבו אילנות פירות ושדות זרע
והכרמל ליער שיש בו ארזים ואילנות גבוהי לל שיעלו ישראל כמדדנה למדרגה: **כרסם** יכרסמב
חזיר מיער: כי יחסלנו הארבה תרגום ירשמי ארז יקדם יתיה גונא וכן בכשנה שדה
שקרמיה נמלים: והקוף והכף כמוצא אחד הם: ויש מפרשים הכלה מורכבת יכרס מנה כלומר ימלא כרסו
במנה: **כרפס** חור כרפס ותכלת הוא צבע מן הצבעי: ואומרים שהוא ירוק: נשלמה אות
הכף **ונתחיל אות הלכד לאב** בארץ תלאובות בארץ
צמאון ומקומות חררים יובשים: וכתב יונה כי כן
קוראים בערבי מקום הצמא והיבש לאבה: **לאה** הנסה דבר אליך תלאה: וילאו למצוא הפתח:
תבא אליך ותלא: והנפע' ונלאו מצרי: נלאית
הלאיתך: ההא בסגול והאלף בצרי: אך עתה הלאני: תאנים הלאה: כי תלאו גם את אלדי: והשם את כל ה
התלאה: ובתוספת שתי אותיות המם והתיו הנה בתלאה: ותרגם יונתן הא דאיתניא מליאותנא: ולפירוש
הוא כמו מתלאה המם בחירק ובא הפתח במקומו כמו למכראשונה: חלקו מחמאות פיו כמו שכתבנו בהלך
הדקדוק כולם ענין היגיעה הן יגיעת מחשבות בעניני שיקוף האדם בהם הן יגיעת הפעולות: ותרגו ואתה
עייף ויגע ואת כשלהיא ולאי: **לאט** והמלך לאט את פניו פי כסה: ונהפכה זאת האלף בהא
במלת בלהטיהם ונחה במלת בלטיהם ועגיינו במעשה הכשפים שעושים בהסתר ובכסוי
מבני אדם כתחבולות וכדמיונות ואפשר שיהיה בלהטיהם משרש להט וכעגיינו ורבי יהודה הכי לאט
בשרש לוט ובא שלם בתמורת הוו באלף: והוא נכון **לאך** ומלאך בא אל איוב: וישבו המלאכי
: מלאכי אלהים יבס במלאך מהאותיות הנוספות: ולא ישמע עוד קול מלאכה הוא
כמו בלאכיד: ובא צר תחת כף הכינוי מקום קמץ והוא כה אשר צויתי אותכה: ור' יונה כתב כי ההא מ
בקום יוד והוא כמו מלאכבי כמו טובי נפשי למנוחייכי: ור' יונה בן בלעם כתב קול השנים אוכלות הטרף
כמו שאמר והכרתי בארץ פרץ: ובלשון פרס יקראו הריחני מלאככה וזה הטעם והשני נקראו טוחנו
י והשם בלאכות ה' ענינים ידוע שהוא ענין השליחות בין מנני אדם בין כאת הכבוד יתבוד: וכן הנביא
נקרא מלאך לפי שהוא שליח השם: וישראל מלאך ויציאנו מצרים: והוא כשהרבי עה' וכן ויאמר חני מ
מלאך ה': ויהיו מלעייבים במלאכי אלהים: וכן פירעל מלאך המן הנלגל: ויהי בדבר מלאך ה' את הדבר כי ח
האלה אמרו שזה המלאך הוא פינחס וענין אחר בזה השרש מלאכה: מכל בלאכותו אשר עשה: ויפול הענין
הזה על מעשה האדם וממונו וענינו: והמלאכה היתה דים לל הנספך והזהב אשר הביאו ושאר הדברים:
לרגל המלאכה לל המקנה וכן וכל המלאכה נמכזה ונמס: ובסמוך למלכת השמים: והוא חסר אלף: אם לא
שלח ידו במלאכת רעהו: וכן במוכרת והלויים במלאכת: והקבוץ מלאכות ונסמוך בנוע האף כל מלאכות
התבנית: לספר כל מלאכותיך כתבתי כל המלו האלה בשרש הזה כי כתב' יונה ודעתו בהם שהם נוספת
: ויתכן לומר בהם שהם שרשית ויהיו בני ארבע אותיות ויש בפרשים למלאכת השמים הבס שרש לשון
מלובה לל לכוכב גדול שבשמים ויונתן תרגם לכוכבת שמיא: **לאם** ולאום כלאום יאמץ:
ושני לאומים: תוכחות בלאומים: ולאומי אלי האזינו: נכתב בו
ובבר כתבנו הדומים לו בחלק הדקדוק הם כמו אומים: **לבב** גם לי לבב כמוכם: לבב עקש
: והפעל הכבד כמנו לבבתיני אחותי בלה פי הסירות את
עיניך: והנפעל ואיש נבוב ילבב פי האדם נבוב וחלול בתחלה באין דעה ואחר כך ילבב שיש לו לבב
ודעת: והקבוץ בלשון נקבות כל לבבות דורש ה' וכלשון זכרים מתופפות על לבביו: ובהעדר בית ה
הכפולה לב ובלשון נקבה לבה: כה אמולה לבתך: והקבוץ לבנות ולישרים בלבנות: לב חכם ליכני כלומר
כי הוא מזומן לו כמו שהימין מזומן לאדם לכל מעשה: ולפי שהלב הוא משכן השכל אבר קונה לב כאילו
אבר קונה דעת: בלב ולב ידברו מי שבראח כפיו את לבו טוב והוא רע הנה כשידבר ידבר בשני לבבות:

פיר דה
פיר ג' כ' ידעיה יסע' כ'
יפציה כ'

יפצי

תיליש
תבוא

הסתר
הנשע

ליכ נירא
זיכ ידע' ידע' ידע' ידע'
זיכ ידע' ידע' ידע' ידע'
יתר מלאכי

פמיא
נארה

ליכ נירא
זיכ נארה

חני
חקינ
חני ר' אשטיס כ'

בראשית
ויקרא
ויאלף אגא ידמי
מאשטיס דה' כ'
תיליש
ירמיה
תולדות
ג' ידע' ידע' ידע' ידע'
ליכ תיליש
פיר

ליכ
דה נחום
ויקרא יל' ס קהלת
מאני
פיר

לול

וידוע הוא: ובלולים יעלו אל התיכונה נכתב כון ודגש פי במעלות יור תרגם במסכתא •
 לפי שהיו עולין בהן במסכה והלול בניין עבוד אכנים עשוי מעלות מעלו והעולה בו מקיף והולך
 סביב העמוד ועולין בו כמה אמות ואין צריך לשפוע כשאר סלם ובלעז קורי לו וירץ: ורזל אכרו במסכתא
 מדות ומסכה היתה עולה מקרן מזרחית צפונית לקרן מערבית דרומית שבה היו עולים לגנות התאים וכו':
 כמו שהיא שנויה שם ויש לפרש ובלולים ובארובות כלומר דרך ארובה היו עולים מזו לזו: ובדברי רזל
 לול ארובה כאמרם לול הפתוח בין בית לעליה: ומזה השרש לולאות תכלת האלף נוספת כאלף דודאית
 תאנים ופי' כתי אחיזה שבאחזים בדם הקרסים לאציש בלעז: ומזה השרש עוד לוליה צבאות: לולי בעם
 אויב אגור: דובם בתוספת יוד: ויש כתובים כאלף לולא חרשתם בעגלתי: לולא התמהכהנו: כי לולים
 פחרתי: לולא האמנתי לראו בשוב ה' בארץ חיים: כי לולא דברת כי אז מהבקר נעלה העם: עניין המלה
 אם לא: ואפשר שהמלה מורכבת מן לו שעניינו אם ומן לא ונכתבה פעמים ביוד לפי שהמל' נקרא בצרי
 ופי' כי לולא דברת לו לא דברת ואמרת יקומו נא הנערים לא היתה מלחמה זאת: **לול** והוא לן כלילה
 ההוא: ולבו בגבעה: בן השרש נכלעת בדגש נון הרבים ומשפטו ולגנו: והתאר מדוע אתם לנים
 נגד החומה: בפלם אם כנים אתם ולנה בתוך ביתו הסגור מקום קמץ וכן והזיר תבקע אפעה: והפעל הכבד
 וילן יהושע: וילן שם כלילה ההוא: בצוארו ילן עוז: וילינו שם: כי ברחוב כלין: רק ברחוב אל תלן: וכ
 ובהמרותם תלן עיני: כמו תלן יל' שלא היה ישן בעבור המרות חבריו דבריו ומרשיעים אותו: ויום תלן
 עיני מעניין השקידה על העניין תמיד ופי' עיני השגחתי כלום תמיד אני חושב ומעין בהמרותם: ובא
 בלשון הקודש לשון לינה בעניין השקידה כמו בצוארו ילן עוז: ושבע ילן בל יפקד רע: עד מתי תלן
 בקרבך. וכן ולנה בתוך ביתו והדומים להם שאין ענינם לינה הלילה לבד אלא השקידה תמיד: ולפי שלינת
 הלילה היא בטול כל העסקים והשקידה על השינה והמנוחה אמר איוב כי היה ער בלילה והיתה שקידתו
 בהמרותם: ואדם ביקר בל ילן פי' היקר שיש לאדם והוא הכמון לא ילן עמו בכמותו רק יעזבנו וכן אם אדם
 ביקר פי' שלא יבין בעודנו כהיום עם הכמון ור' יהודה הלוי פי' כן יש עם האדם יקר שלא ילן: והטעם שלא
 ישכב וימות והוא כבוד הנשמה ואדם שלא לכד ולא יבין על כן הם כבהמות: נפשו בטוב תלן כשימות נ
 נפשו תבוח בטוב: והפעל היוצא מזה ערוס ילינו מכלי לבוש מקום לבו ללן כמו להלן: וההתפעל בצל
 שדי יתלונן: והשם אל המלון מלון אורחים: ובהא דבקבה ובשרק כמלונה במקשה: והתנודדה
 כמלונה: והיא סוכת השומר שילן בה הלילה: ולפיכך נקראת מלונה כי אינה לדירה אלא
 שילן בה הלילה: ועא' מהכבד אשר הלינותם עלי: וילן העם על משה: וכדגש תמורת הנח: וילינו עליו את
 כל העדה והוא פעל יוצא לשלישי: אשר אתם מלינים עליו: כי תלינו עליו: ובארוב העניין הזה כדגש ל
 להפריש בינו ובין העניין האחר: והשם שמעתי את תלונות: והדגש תמורת הנח כי היה ראוי תלונות
 בפלם תבונות תשובות: והגפעל מזה העניין וילינו על משה ועל אהרן: ועניין התלונה תרעומת. **לוע**
 ושתו ולעו: עניינו ובלעו: על כן דברי לעו: נבלעו ונשחתו: והשם ושמח ככין בלועך: פי' בבית
 הבליעה: והפעל הכבד ילע קדש: ומזה השרש ואפרוחיו ילעו דם: פי' יבלעו דם: ונקדמה לכד הפעל לפא
 חפעל לפי שכבד על הלשון לחבר שני עיניו באחד: ומשפטו ילועעו: ויש לפרש ילע קדש לשון דבור מ
 מלשון רזל לעי באורייתא ופי' הפסוק מוקש הוא לאדם שילכד בו כשיאמר קדש כלום כשדור דבר ויאמר
 זה יהיה קודש ואחר כך יתחרט בו: וזהו שאמ' ואחר נדרים לבקר כלום אחר שנדר יבקר ויחפש אחר עניינו
 אם יוכל להשלים הנדר אם לא וזהו מוקש לו: כי קודם הנדר היה לו לבקר ולחפש בעניינו היטב אם יוכל
 להשלים נדרו אם ידר: ובעניין הזה אמ' שלמה אל תתן את פיך לחטיא את בשרך ואל תאמר לפני המלאך
 כי שגגה היא: **לוצ** ולצת לכוד תשא: והפעל הכבד אם ללצים הוא יליץ: וזים הליצוני: ובהכפל
 למד הפעל בשר ידו את לוצצים: והוא תאר כי אלו היה פעל היה מפעלי הכפל: וההתפעל ועתה
 אל תתלוצצו: והתאר לן תכה ופתי יערים: לץ היין: פי' שותה היין: זד יהיר לץ שמו: אם ללצים הוא יליץ:
 עניין הליצנות ידוע: ועא' עד בליעל יליץ משפט: אוילים יליץ אשם: כי המליץ בינותם: אם יש עליו מ
 מלאך בליץ: מליצי רעי: וכן במליצי שרי בבל: ומליציך פשעו כי: והשם להבין משה ומליצה: עניין תוכן
 הדבר והטענה: ופי' עד בליעל יליץ משפט אומ' כי עד הבליעל יתקן עדותו במיטב דבריו ואעפ' שהוא שק'
 ויתקן עדותו במשפ' כאלו הוא אמת: וכן אמ' אחריו ופי' רשעי יבלע און: כלו' יכסה השקר במטב טענותיו
 ותקח קמח ותלש לשות בצק: ותקח הבצק ותלש: אמ' הבצק: על שם סופו וכבר כתב הדוכ' **לז**
 לו בשרש אפה לוישי ועשי עונות: עניין הלישה ידוע: **לז** הגער הלז: אשר מעבר הלז
 כמו הזה: ובתוספת הא האיש הלז: וכן לגקבה הנה השונמית הלז: ובתוספת וו הארץ הלז: ה
 הגשמה כמו הזאת: והוא מלעיל בשני פשטין לבן אשר: ולכן נפתלי מלרע כפשט אחד לכד: טב

מלבים
 תרומה
 יציעה האזינו
 סופטים מרן סמואל
 תלם סמא
 וישלח
 סופטים עזרא
 זכריה
 יהוש' ישלח חזק' יהו' ניר'
 חזק
 חזק חזק' ירמיה'
 זכריה
 תלם
 חזק חזק'
 חזק' מרן ירמיה' יציעה
 יציעה
 שלח כשלח שלח
 כשלח כ'
 כשלח
 כשלח
 עזכרי חזק' משל
 משל חזק

משל כ' חזק'
 חזק
 יציעה משל ר'
 משל כ' מרן
 חזק כ' דה יציעה משל
 סמא ירמיה' סמא
 ניר' זכרי' סמא
 חזק מלכי יחזקא

היחידה זיקים יחגאון רבי סעדיה זלפי ותלה כמו ותלא בלומר כאדם הגלגל לא ידע כה לעשות: כן
במתלהלה הבראה עצמו כאילו לא ידע מה לעשות: **להב** ויהי בעלות הלהב: והקבוץ פני
להבים פניהם: ובלשון נקבה להבה מקרית סיחון: ומה **להב** להבת שלהבת: והקבוץ אש להבות
בארצם בבלם בורות: ובסמוך להבות אש ידוע: ולפי שהחרב דומה ללהב בהתלהט נקראת להב: ויבא גם
הנצב אחר הלהב: וכן **להב** להב חרב וברק חנית: וכלשון **להב** נקב להבת חניתו: הוא
הברזל אשר בחנית: **להב** ולהג הרבה: ענינו למוד באין הכנה: **להב** אש לוהט: אשכבה
לוהטים פי בתוך לוהטים: והפעל הכבד ולהט אותם **להב** היום הבא: ולהבה
להטה: ותלהט מוסדי הרי: ותלהטו מסביב: ענינם ענין שריפה: ואמ' ואת להט החרב בענין להב **להב** חרב
וברק חנית: ויתכן מזה השרש והענין בלהטים כי יש במעשה הבשפים בלהב ההרב **להב**
דברי גרגן במתלהמי: ענינו חלקי בלומר דברי גרגן הם חלקים ואין אדם מרגיש בהם והם ירדו
חדרי בטן: את להקת הנביאים: ענינו חכמת הנביאים: והוא כמו הפוך קהלת: **להב**
לא אכלתי באני **להב** ככנו: לא תשא כע שוא: והיו כלא היו: דבלה חזאת ענינה ידוע:
ועלתה ומקום נפילתה פירשנו בשער אין: ובתבנו המלה הזאת בשרש לו: לפי שקריאתה כוונת ופעמים רבו
היא כוונת כבתוב: ויכנס עליו הא התביה במקור' אם הלא שמעת בתי: אם לא שמעת בתי: ואינו התחל הדברי
אך מתחלת זה אבר לה בעז שלא תלך ללקוט בשדה אחר ובסוף הדברים אמר לה הלא שמעת בתי: בלומר
לא שמעת כה שהזהרתיך השברי שלא תלכי ללקוט בשדה אחר: וכן הלא בי משחך ה' לגיד: ובא בהא ב
במקום האלף הלה היא ברבת בני עכון: ופי' לפי שהפליא הדבר ואבר דגה ערשו ערש ברזל דוכה כלא ת
תסכלו בכת עץ והשומעים זה הדבר יפלא בעיניהם לפי אבר הלא היא ברבת בני עכון: בלומר אם לא יא
יאמינו השומעים הלא יבצאוה ברבת בני עמון ששם היא: ובאה עליו הו הקמוצה בשני בקומות וענינה ל
להביה: ולא ילך נא אתנו: ולא יתן נא לעבוד: וכאה כלה אדרת כזה השרש כתובה לו ובשרק ופעמי' עם
והאלף וענינה במקומות כמו אם כמו לוא הקשבת למצותי: לו החייתם אותם: ותבא בעני שמא כמו לו
ישטכנו יוכף: ותהיה בענין ולואי: לו ישמעאל יהיה לפניך: לו יהי כדברך **להב** ולוג אחד שטן
בדה קטנה ידועה ביניהם והוא אחד בעשרים וארבעה בכאה והוא שעור ששה **להב** בצים:
לוינו ככף: ואתה לא תלוה: לזה רשע: והפעל הבגד והלוי' גוים רבים: הוא ילך: בלוח' חונן
דל: בכלוח כלוח: ענין ההלואה ידוע: ועא' הוא ילוננו בעמלו: והנפעל ובלוח' הגר עליהם: ילוח' אישי אליו:
הגלוס אל' ה' הגלוח אל' ה': הוא בינוני ובקבץ שלא ככנה: ואכשר שיהיה עבר והוא במקום אשר: כהא
ההלכוא אתו: באו וגלו אל' ה' ציוני כמו הלוח: והשם כי לוית חן הם: ענין כלם ענין חבור ודבוק: ומן הענין
הזה עוד כמעד איש ולוית סביב פי' חבורי' וכן לוית בעשה מורד: כמעד איש לוית: תנשוק לויתן כחכ
לויתן זה יצרת לשחק בו: אתה רצעת ראשי לויתן: על לויתן נחש בריח כלם הם שם ההנין הגדול אשר בים
העתידי' עורר לויתן: פי' אבליס: וכן בתלמוד ירושלמי לא העורר אשה לויתן: נבועד ככה דאת אמר ה'
העתידי' עורר לויתן: וכן פי' הרב רבי סעדיה זל: **להב** אל ילוח' מעיניך בצור תושיה: פי' אל יסבנו
ואל ינטו כנגד עיניך: והנפעל כי תועבת ה' גלו: וכן **להב** ותבטחו בעשק וגלו: ופי' ובדבר גלו בלומר
במשפט מוטה על דרך והעיר בלוא מוטה ור' יונה פי' וגלו שם: וגלוים במעגלותם: והכבד אל ילוח' בע
כענין: שמרם בתוך לבבך: והדגש תמורת הנח כמו שבא נכ' וילינו. ומזה הענין השם כשרש לוח' ולוח' ש
שפתים דהק כבד: ולוח' וערמון הוא שקורין לו בלעז אבילגיר: ורב' סעדיה זל פי' לוח' שקדי' בעבור שנק'
כן בלשון יעבעאל: וכן בתרגומו ירושלמי תרגו שקדים לוחים: **לוח** על לוח לבם: והלוח' בעשה
אלדים הבה: שני לוחות אבנים: נכוב לוחות: ברושים בשני' בנו **לוח** לך את כל לוחותי ידוע: ובכלת
לוחותי' לשון רבוי ולשון שנים כי דרבו היה בחכונת השנים: ור' אברהם אבן עזרא זל כתב כי הטעם שיש
ספינות יעשו אותם בשני לוחות: כל עץ לוח: הובשתי עץ לוח: לחי' ויבשים: והטעם לוח' ולא נס' להה: בבלם
את כל העם ברעה: ידוע כי הוא הנך הובש' **לוח** לוח' בשמלה: מעוטפת בשמלה ופי' אחר
האפוד: כמו שתי' בתר דשאל ליה באפודא: פני **לוח** הלוח' הראשו' שם והשני פעול: ובתבנית
הוא באלף נעה: לאש את פניו וכבר בתבניתו שרש בגני עצמו: והפעל הכבד וילש' פניו באורתו: ענינם
ההכתר והכיסוי: והשם כזה דברו אל דוד בלש': ותבא אליו בלאש: והוא כתי' באלף כרו' בכתר אבל לאש לי
לנער לאבשלום: והדוכי' לו כבר כתבתי בשער הארץ בשרש אש: נבאת וצרי ולוח': נבאת ולוח': פי' בו הוא
הנקד' בערבי שיהב' לוח' ונקד' בלוח' לפי הנקד' בלעז גלגל' ושיהב' לוח' נקד' בלעז קשטנש: וכבראשית רבה
נבאת שעה: ולוח': כשטיבי וידוע הוא

סופטים

יפ' היה מקת יחזקא תיליס

היונים

פ' פקדים נחום סמאל

קה' תי' לים

תיליס מלכז

ינאל האזיני' יסעיה בראשית

וארץ

מלני

עמאל

שכח משפטים עובדיה

דות

סמאל

הרברים

פמאל

הרברים

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

פמאל

ירמיה
 יחזקאל
 דה קהלת ואלהחן ב
 הוצע סיר ירמיה ב
 ישעיה וירמיה יסעיה
 פסכטי דה
 ישעיה מלך חנוך חנני
 ערא ב דה ישעיה
 יסעיה ב
 מלך
 תג' דנת
 ירמיה לזכר
 כ. ב. עמוס
 משל
 ישעיה לזכר שופט
 שופט
 יתר
 ס. פטי רנת חנוך
 דניאל
 מ' כס
 שופט מלך שופט
 נאכרין יחזקאל
 חיי נינא משל תציה
 יחזקאל כח נאכר ירמיה
 מלך נינא תציה
 נירא חנוך
 י. זקא קרח
 ש. כטיס שמואל
 חנוך נינא
 בראש מלך יחזקאל
 שמואל כ נאכר יסעיה
 מלך בראשית
 נירא ישעיה מענת
 יס. זיה
 מטות
 דה ישעיה
 תר. מ.
 תלים
 עזרא שמואל
 משל ב
 משל האניני משל ירמיה
 יהושע

לעשותם: אם למד ילמדו את דרכי עמי: והתא' ולמודי מלחם: ומא' אשור כלמד רובלחך: למד בפלם כבוד:
 ובסמוד למד כמו כבוד פה: פי בני אשור היו כלמודי לבא תמיד אליך בסחורה: כן כתבו אצל: ועוד נכת'
 בשדש רכל: ומא' כקטן כגדו' כבין עם תלמיד: והכב' למד דעת: ראה לכדתי אתכם: אשר אנכי כלמד אתכם:
 עגלה מלומדה: מלומדי מלחמה: ושלא בזכר פעלו מכנו כעגל לא לזכר: והתאר גרא למוד כדבר: לשון ל
 למודי: למודי הרע: וכל בגין למודי ה' ענינם הלמוד וההרגל וידוהוא: ומה נק' הבקל שכראשו תקוע
 מחט הנק' דרבן מלמד: כמלמד הנק': לפי שכלמד ומורה הבקר להרישה: **לעב** ויהיו מלעיבים
 במלאכי אלהים פי משחקי ומלעיגי ותרנו' והייתי בעיניו כמתעתע ואהי בעינוהי **לעג** כמתלעב: **לעג**
 לעגה לך בתולת בת ציון: ה' ילעג לכו: ותלעג ואין מכלים: והשם לעג וקלם לסכיבותינו: והכבוד
 וילעיגו לנו: וילעג על היהודים: ומלעיגים כם: ענין הלעג ידוע: וכן בענין הפך תכונ' הדבר: בלעגי שפה
 ובלשון אחרת: בלעג לשון אין בינה: והם כמו הפוכים מן ולשון עלגים תמחר לדבר צחות: **לעז** מעם
 לועז: כלום מדבר לשון אחר שאיננו לשון הקדש וכן במשנה קורין אותה ללעזות בלעז: **לעז**
 הלעיטני נא: האכילני: וכמשנה אין ממרין את העגלים אבל מלעיטין אותן: ופי' אי זו הבראה
 אי זו היא הלעטה כמו שמפרש במסכת שבת ואמרו עוד או שהלעיט חלתית הוא שאכלה הדדופני והוא
 פעל עומד: **לעז** הגני מאכילם את העם הזה לענה: זכור עוניי ומרודי לענה ורוש: פורה ראש
 ולענה: ההפכים **לעז** הלענה משפט: ידוע כי הוא כמו רוש כמרודו אבל הם שני מיני' ויב' שהוא העטב
 הנק' בלעז אישינן: חד יונה פי מזה לב צדיק יהנה לענות: כלום יחשב כרורות ומצוקו בעולם על דרך לב
 חכמי בבית אבל: ולא יתכן מדרך הדקדו' כי היה לו לומר לענות הלכד בשא ובשרש ענה אפרשנו עוד:
לפד כלפיד יבער: לפיד כוז: הוא העץ הדולק: אשת לפידות: אשת ברק: וברק ולפיד קרובי בענין
 ויבער אש בלפידים: על שם סופם כי קודם שהבעיר בהם האש לא היו נקראי לפידים כי אם עצים
 וכן וטחני קמח: אפיתי על גחליו לחם: את הקולר ואת הלפיד: על דרך הדמיון כאלו ראו לפידו' בוערי'
לפת וילפות שמשון: עניינו ויטה: והנפעל וידרד האיש וילפת: ילפתו ארחות דרכם: יגשו ויתעוותרו:
לצר ויהי המלצר: עניינו לפי מקומו האוצר או הממונ' על המאכלי': וכתבנו יונה בזה
 והמם בוספת: ויתכן שהמם שרש והוא בן ארבע אותיו: **לקק** אשר לקקו הכלבים:
 כל אשר ילוק בלשונו מן המים: ילוקו הכלבים: והפעל רכבד הכלקקים בידם אל פיהם: ענינם
 בענין לחיכה וידוע הוא: **לקח** ואתכם לקחה: ובחסרון הנא קח על מים רבים: והוא קמוץ
 להפריד בינו ובין הצווי: אשר **לקח** לקחני מבית אבי: לקחה את התרפים: הצל לקוחים למות: לקח פר
 אחד בן בקד: ולקח עץ אחד: ובחסרון הפא ואתה קח לך: קחו לכם: לבלתי קחת מוסר: כפתח ובשוא הקוף
 קחת כסף: המעט קחתך את אישי ולקחת גם את דודאי בני: הלמד לשירות: כי יקח איש אשה: וכרובה
 השתמשם בלשון הזה חסרו פא הפעל ברוב ונס דגש הקוף: ואקחה פת לחם: ורובם כן: קחם על זרועותיו
 מקור כלום לקחת אותם על זרועותיו: או פעל עבר מן קח על מים רבים: ויקח קרח: לקח עצמו עם חבריו
 והתיעצו בזה הדבר: וכן ויקחו שלשים כרעים והיו אתו וכן ואבשלום לקח ויצב לו בחייו: לקח בעצמו
 זאת העצה: וכן מה יקחך לבד: תקח לה: תעכבם לעצמה אל תחזור עתה עוד עליה אחריה: ובענין כיתת
 הצדיקים כי לקח אותו אלהים: כי יקחני סלה: ואחר כבוד תקחני: והנפעל הוא בעונו נלקח: וארון הארזים
 נלקחה: אל הלך ארון הארזים: וההתפעל ואש בתלקחת: ומה שלא בזכר פעלו מהדגו' כי לקח עמי חנם:
 והתאר מכנו אם תראה אותי לוקח מאתך: כי הוא קמוץ: כי באיש לוקחה זאת: בקלות הקוף ובקמץ חכף:
 ושלא בזכר פעלו ככנו מהנוסף: יקח נא מעט מים: היקח כגבור כלקוח: והשם את השבי ואת חבלקוח:
 ומלקוח עריץ: וזה מה שגשתמשו בזה השם בענין השלל ומה שאמ' את השבי ואת המלקוח ואת השלל אמ'
 השבי על האדם ואת המלקוח על הבהמות ואת השלל על הבגדים והכלים: וכן יתפרשו כשהם כאחד אבל
 האחד יבא במקום חברו כמו וחצית את חבלקו' נאמ' על האדם ועל הבהמה: ונאמ' זה שלל דוד על הברג':
 ומא' בחסרון פא הפעל ומקח שוחד בחרק הכם: ונקראת הצבת לפי שהוא לוקח הדבר מלקחים: במלקחים
 לקח מעל המזבח בסגול המם: ומלקחיה ומחתותיה בפתח המם: ונקד' בלשו' שנים לפי שהוא שנים: ומלקחי
 הכבודה היו לקחת בהם הפתילות מתוך השמן ולישכן ולמשכן כפי הנרות: ולשוני מדבק מלקחי כה שעל
 הלשון ומתחתיו נקרא: מלקוחים לפי שהם נקבצים ולוקחים בעת הלעיסה: והשם בענין המקנה המביאים א
 את הבקחות וכל שבר: בחירק המם: וכן בדברי ר' זל מקח ונכבד: ומה לוקחי חטים ופי בלוקחי חטים: וכן
 תי' בזבגין חטין: וכן זמכה שדה ותקחהו: ובענין הבדע וכתק הבאבר כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל ת
 תעזבו: ויוסף לקח בסגול: יערף כמטר לקחי השתו ברוב לקחה: ומה הלוקחים לשוב וינאכו נאם: בענין
 לשונם יחליקין: ור' יונה פי מזה ויקחו האנשים מצידם כלומר למדו וידעו מ נש צידם כי האמת אתם

לזה ולזות שפתים הרחק במך: כבד פירשתיו כשרש לז: **לחה** בשבט יכו על
החיי: בלחי החמור: לחי חמור טריה: כי הכית את כל אויבי לחי: כל דרך בזיון כי

מכת לחי היא מכת בזיון: הזרוע והלחיים: נאוו לחייך בתוריהם: ולחיי למורטיים על לחי עבים: **לחך**

כלחוך השור את ירק השדה: והכבד והמים אשר בתעלה לחכה: עתה ילחכו הקהל: עפר ילחכו
עניין הלחיכה ידוע: **לחם** כי לחמו לחם רשע: כלום אכלו מאכל לחם רשע: וכל אלחם ב

במנעמיהם: אל תלחם את לחם רע עין: כי תשכ ללחום את מושל: לכו לחכו בלחמי: ולחוכי רשף: פירוש
אכולי רשף: ויש מפרשים מזה ושרש רתמים לחם: וכבר כתבנוהו בשרש חם: וכל לחם עניינו כלל לכל

מאכל: ועל הלחם לבדו: כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם בשש גקודות: להוציא לחם מן הארץ: אבר מה
שהוא תכלית העשב כי הלחם אינו יוצא מן הארץ אלא על ידי סכו קדמוהו: וכן צמח בלי יעשה קמח לפי

שתכלית העמח הקמח אעפ"י שיש ביניהם פעלים יצא מפועל אל פועל עד שיגיע אל התכלית והוא הקמח
ואינו התכלית האחרון כי התכלית האחרון הוא הלחם במה שיאות אל האדם: והורגל הלשון הזה על הלחם י

יותר משאר המאכלים לפי שהוא עיקר מאכל האדם: ונופל על הכשר לבדו: לחם אשה: את קרבני לחמי
לאשי: וכן כי את לחם אלדיך הוא מקריב: וכן המה בדוי לחמי: ומשקל אחר ולחוכם בגללים: ויבשר עלימו

בלחמו: לחם אלדיו מקדשי הקדשים ומן הקדשים יאכל: כולל הכשר והתרומות וכן מלחם אביה תאכל:
בשחיתה עץ בלחמו: בפרי: ואדוני אֵל פי הפוך בשחיתה לחמו בעץ כלו בשחיתה באכלו בעץ והעץ הוא

הנקרא בערבי דפלא והוא סם המות ועליו נאמ' ויורהו ה' עץ וישלך וגו' והיה נס בתוך נס כדברי רז"ל: וכן
תרגם יונתן גרמי סכא דמותא כמכליה: מאשר שמנה לחמו: כולל כל מאכל כלו כל מאכל שתוציא ארצו

יהיה שכן: ומלת שמנה נופלת על ארצו כאלו אמ' מארץ שמנה יהיה לחמו: והוא חסר כמו וכאכלו בריאה:
ועוד בפרשנו בשרש מן: או אומר שמנה על לחמו וירצה בו עוגה או חלה שהוא לשון נקבה: וכן לחם ת

תנופה שנים: דל חלות: והכלל כי כל לחם עניינו מאכל: וכן מזה העניין מלחמה לה: לפי שיש במלחמה
כאכל החרב מזה ומזה: והפעל מזה לחם את לחמי: לוחם ילחצני: כי רבים לוחמים לי מיום: והנפעל אם

ללחום נלחם בס: אשר נלחם אבי עליכם: בעבורכם: כי ה' נלחם להם: בעבורם: אז נלחמו: וילחמו עליה:
וילחם עם לבנה: ה' ילחם להם: בעבורכם: לא תעלו ולא תלחמו: וילחמוני חנם. וילחמו כי חנם: וכת' ר' יונ'

כי אז להם שערים: פעל עבר מן הקל: על משקל יבש חציר: ואעפ"י שהוא בסגול פעמי יבא הסגול תחת צרי
ואם היה מהפעל הכבד היה הלמד בפתח כמנהג: אבל מאחר שהוא קמוץ הוא פעל: עכ' בהקל: ויתכן היותו

סם בפלס חמץ כלום אז היתה מלחמה בשערי ואעפ"י שזה בסגול וזה בצירי: **לחץ** והוא לחץ
את בני ישראל כחזקה: וגר לא תלחץ: ולחצתם אותו בדלת: מפני לוחציהם: הלוחצים אתכם

י ותלחץ את רגל בלעם: והשם וגם ראיתי את הרחץ: לחם צר ומים לחץ: והנפעל ותלחץ אל הקיר
עניין כלם עניין דוחק: **לחש** עלי יתלחשו: ידברו בסוד וכחשאי: כי עבדיו מתלחשים: וכן נקד'

הדבר הנדבר בחשאי לחש: אם ישוך הנחש בלא לחש: אשר לא ישכע לקול מלחשי: והם החכרי'
המלחשים אל החכשים: ויתכן לומר בניין הקל מזה כי מצאנו שלום בן הלוחש: ויתכן כי היה לוחש אלה

הנחשים לפי נקרא בן או היה יועץ נכון לחש: ואלו היה שם העצם ולא שם תאר לא היתה נכנסת עליו הא
הידיעה: וכן נכון לחש: נכון העצה והסוד: וכן צקן לחש פי שפכו התפלה בעת שמוסר לבו והתפל' היא

בחשאי: ובתי הנפש: והלחשים: פירשו בו כי הם חלי האזן ובלעז כדוילש ונקרא בן לפי שהאזן היא
בעלת הלחש: והלשאה: הוא מין ממיני השרפים ופי' רש"ל לניגרמושא בלע: **לטש**

לוטש כל חורש נחש: וברזל: מחודד: ללשו את מחרשתו ואת אתו: וכן ילשו עיניו לי:
יחדד: והכבד כתער מלוטש: **לול** שיתי כליל צלך: ובתוספת הא לילה: כלילה ההוא: והקבוץ

בלשון נקבות על משכבי בלילות: ולילות עמל כגו לי: ובסמוך ליל שמורים הוא לה: וכן אמ' שומר
מה מליל: וחסד הנסמך: ויש אומ' שהוא מוכרת: הרגיעה לילית שם חיח בדברית: ולפי שצווק' כלילה

נקרא בן: ויא' שהוא עוף גדל מן הרוח כמו: סלכדר מן האש וקורין לו גמליון: **לוש** ליש אובד
מבלי טרף: לביא וליש: הוא הארי הגדול: **לכד** ושאו' לכד את המלוכה: לכדתי את עיר

המים: ושלל העיר אשר לכדנו: השבט אשר
ילכדנוה: וחנה על העיר ולכדה: עונותיו ילכדונו: ב
באה הגון רפה ובחולם שלא כמנהג: כי מנהג גון זו כינוי הנסתר להיות כדגש ובשרק: וכן בא כבהו וקבנו

לי משם כמו שכתבנו בחלק הדקדוק: והנפעל נלכד בשחיתות: נלכדת באמרי פיך: כי נלכדה העיר: והיה
והיה הנלכד בחרם: וההתפעל: יתלכדו ולא יתפרדו: ופני תהו יתלכדו: והשם ושמר: רגלך מלכד: וסמ'

וכלכודתו עלי נתיב: **למד** עצי אלכוני כמו אלגומי וכבר פי' בשערו: **למד** כל למד צדק
מלרע: ישמעו ולכדו: לכען
ולמד ליראה: וילמד לטרו' טרף: ולמדת אורם
ושכרתם לעשותם

משלי

מיכה מופטי כ' מילים

שנטר' סיר יזע' כ'

כלק מ' כ' כלק מילי

משלי מילים

משלי ג' הא יכו

חיוכ

עקב מילי

ויקרא פינחס

חמור חיוכ צטניה

חיוכ חמור כ'

ירמיה

נחמי

כאלה

מילים ג'

שנפט' כ' כאלה שוכטי יח'

יהושע כ' אלף טלח מילי

שנפט'

פוסאי

משפט' שופטי כ' שמוא

כלק שמוא יטע' כלק

מילי שמוא

קהלת מילים

עזרה

ישעיה כ'

ישע'

שמיני

כ' אש' שמוא חיוכ

מילי ישע' אקמר

סיר חיוכ כ'

ישעיה כ'

חיוכ

שמוא כ'

דברי יהושע שמוא משלי

מיכה משלי ורמי'

יהושע חיוכ כ' משלי

חיוכ מלכי ישע'

מלך שארד יח' נהנתן

למו האלף תבדות חכפל וכשפטו יכססו כמו בזאו נהדים ארצו שהוא כבו בזו: **וכן עורו דנע וימאס**
משפטו וימסס ויש לפרש ויכאס כחכיריו מענין מאוס **ראר** סלון טבאיר עניינו כמו כבאיבו:
וכן צרעת במארת: **מגד** כמנד תכואות שמש מכנד שמים מטל בשש נקודות עם
פרי כנדים: והקבוץ כלשו נקבות עם תוספת נון וכנודנות נון לאחיה ולאמה: מביאים כנחח
לה בירושלים ומגדנות לחזקיהו: ויתן להם אביהם מתנות רבות לכסף ולזהב ולכנודנות: כלל המלה הזאת
הדבר המשובח והמעולה בין בפירות בין בזהב וכסף ואבנים יקרות וכנדים וכל אחד ואחד לפי מקומו
הכתוב בו יקרא הדבר המשובח והמעולה בהם מנד ומגדנו' וכן פי' כמנד שמי' מטל כי הטל הוא המשובח
מן המטר שיועיל ולא יזיק: **מגל** שלחו מגל: ותופש מגל עניינו חרמש ואפשר שהמלה הזאת
מכעלי הגון והכס נוספת כפלים **מגל** מגל מתן: וכן כתב אא"ל והביא לו ראיה מן הערבי כי יקרא
בערבי מגנאל בגון: **מגן** אשר מגן צריך בידך ענינו נתן ומסר: וכן אמר התרגום דמסר שנאך
בידך: וכן עטרת תפארת **מגן** תמגנד כלומר תתן ותמסור לך עטרת תפארת: אמגנד ישראל: אתנד
ואמסוך ביד האויב: **מגר** וכסאו לארץ מגרת עניינו הפלת: ותרגום ויפול רכבו אחד ויכנר
רכביהן לאחורא: וכתב ר' יונת מזה השרש והענין בקל מגורי אל חרב היו את עמי כלומר נפולי
חרב היו עמי ותהיה מלת את נוספת כמו ואת הברזל נפל אל המים וכנר כתבתי מגורי אל חרב בשרש
גור בענין פחד: **מד** מדו בד: חגור מדו: לכבושו בחירק והווי בהם נוספת: וילבש קללה כמדו ב
בפתח והווי לכיבו: והקבוץ בפתח ומדיו קרועים: והקבוץ כלשו נקבות כחרק על פי מדותיו: פי'
פי מדותיו בית הצואר והוא יקרא פי הכנד: וכן שפה לפיו כפי תחרא ענינו' ענין לכוש ואפשר שיהי' שרש
המלה הזאת סדר והוא הנכון בעבור הדגש: **מדר** מי מדר בשעלו מים: ומדתם מחוץ לעיר:
ומדותי פעלתם ראשונה אל חיקם: ויכד אלף אסח: וימדו בעמר: והנפעל אשר לא ימד: אם
ימדו שמים: והפעל הכבד וימדרם בחבל: וימדד שני חבלי להמית: וכבד אחד עמד וימדד ארץ: וההתפע'
עמד ויתמדד על הילד: כלומר נשתטח עליו: ופסוק עמד וימדד ארץ פי' אא"ל כן עמד חארון בגלגל
ויחלק להם הארץ במדה ויתר גוים הוציאם מארצם ופי' ויתר' כן לגת' בהם על הארץ שתרגומו לקפצא כן
מקפץ' על הגבעות והוא הפעל יוצא: והשם תכן במדה: ארובה מארץ מדה במפיק ההא משפטו מדתה ככו
עובר בשוק אצל פנה שהמשפט פנתה וכן בזו בזה ראוי בזה: וד' יעקב כן לעזר כתב שהם שמות כלשון
זכר יאמר בהם מד כז: וקבוץ מד זה גורלך כנת מדיך: איש מדה פי' מדה גדולה: וכן אנשי מדות מדות
גדולות: וכן אבנה לי בית מדות: מדות גדולות: ומא' מי שם ממדיה' על מסיקל מצרי שאול ששרשו צרד ע
ענין כולם ענין מדה: וד' יונה חלק זה לשני עניניו: באשר חלקם החכם ר' יהוד' ואין צורך כי אעפ' שזה בדת
השטח וזה מדת המלוי הכל' ענין מדה ואחד הוא: ופרשו מזה הענין ויחד איש מדון כי במקומו בדברי הי
המים איש מדה וכן תרגם יונתן והוא גבר דמשחן והנח בו תבורת הדגש והוא מזה השרש וכבר כתבנוהו
בשרש דין עם ומשלח כהנים: וכתב ר' יהודה בזה השרש וכד' ערב פעל עבר: ואא"ל כתבו בשר נדר ושם
נכתבו עוד: אבל למדת המלך אינו מזה השרש כי משפטו מנדת והם נוספת והוא מענין מנדה בלוי והלך
ופירשו ר"ל מנדה זו מנת המלך בלוי זה כסף גלגלתא והלך זה ארנונא פי' מנת המלך תשורה שעושים
למלך כשע' בר עליהן: **מדן** מדינה וכדינה ככתבה ידוע: והיא כחללת עדים רבים וכן בעולם
המדינה או היא פעם כלל **מדן** ופעם פרט: ויגשבי על מדן שם מדן היה ידוע אצלם: או הוא שם עיר
הזכר בספר יהושע: ואמר במסרה מדן נ' בג' ל' שני מדן וסככה: ויגשבי על מדן: להטות מדן: חד לשון
קרתא: חד לשון ארח: חד לשון דין: **מדע** ומדוע תתנשא על קהל ה' המלה הזאת עניינו כמו למח
ויש אומרים כי הוא שתי מלות כה דע: **מה** מן ידע כלו' כה דע זה הדבר מה עניינו: **מה** שאלה
לדעת ענין הדבר היאך הוא או מה הוא: מה תוארו: מה דמות תערבו לו: לראות מה יק' אלו: מה זה
מדת למציא בני הדומים לאלה: ואין המלה הזאת שאלה על חי מדבר אלא מלת מי הוא שאלה עליו ומה
שאמר ויאמרו אחיהם מה אתם פי' מה בשורות כפיכם כלומר מה אתם אוכרים: ויש שהוא נקוד כתי עד
מה ה' תאנף לבצח עד מתי: והנקוד בסגול: עד מה כבודי לכלמה ככו עד כתי: ויש שהוא נקוד בסגול והוא
שאלה על הדבר מה הוא מה עשית לנו ומה חטאתי לך: ויש שיבא עם למד שפי' בעבור למה זה שלחתיני
בעמ' מה שלחתיני בזה הדרך: למה אמרת אחותי היא: למה זה אתה נופל על פניך: וכן הנקוד בסגול למה
תבכי ולמה לא תאכלי ולמה ירע לבבך: ופי' ר' יונה למה אשכל גם שניכם: למה אבכה: למה נמות לעיניך
והדומים' להם ככו לבלתי ואין טעם לפי' הזה אך פי' כחכיריהם בעבור כה ופי' למה אשכל למה תרצה ש
שאשכל וכן כלם ותכנס עליו השין עם הלמד שלמה אהיה בעטיה: ויש שתתחד הלמד ופי' נב' בעבור ומה
לא תשא פשעי' ויש להפלת הדבר למעלתו הגדולה מה רב טובך אשר צפנת ליראיך: **ט**

אית
יחזקל
תוריע טרפה ב'
פיר חיי
דח' רפ'
יגל ירמיה
לך לך
משלי הושע
תליס
יחזקל
צי סגול תליס
סמאל ט' יס
יסעיה מסכי
יסעיה יחזקל' כסלח הושע
ירמיה סמאל כ' חכקיק
מלכיס
חיוכ כ'
ירמיה סמאל ט' יס
ירמיה חיוכ
מלכ'
חיוכ
ערא כ'
חקטי
סופטים
יהושע סופטים יסעיה
קרת'
סמאל יסעיה כר' ט' יתנ' נ'
ס' פטים
תליס כ'
וירח סמ' ת
לך יחזקל סמאל
ת' לרית נ' יג
פיר חיוכ
תליס

אין צריך להציאו מענין לקחה כי לל כי אנשי ישראל לקחו מצודם ואבלו לקי בריתם עמם וכן ויקח
 ויתן את העדות הוא כמשמעו כלו לקח לוחות הברית ונתנם בארון: **לקט** לקטו לחם משנה:
 אשר ילקטו יום יום: והשם ולקט קציר בשש נקודות: והכבד ותרם: **לקט** לקטו לחם משנה:
 לקטו: ולקט אודות: וילקט יוסף: וילקט מבנו פקועות שדה: ואלקטו בשבילים: **לקט** לקטו לחם משנה:
 בעמרים הקוף בשגיהם בקמץ חטף: ושל לא נזכר פעלו כמנו ואתם תלקטו לאחד אחד: וההתפעל ויתלקטו
 אל יפתח ידוע: בבלי הדועים אשר: לו וילקוט הוא כלי שמים בו הרועה צידו: או הוא כלי שמים בו
 הקולע אבני שלוקט לקלע: **לקש** יורה ובלקוש היונה הוא המטר הכבד ראשון: המלקוש הוא
 הנאחר: וכן העשב המאחר: בתחלת עלות הלשק: והג לקש אחר גזי המלך והוא כשש נקודות
 והפעל הכבד מזה וכרס רשע ילקטו: פי' בו אצל פי נכון אשר שיאחרו הכרס לצורך הרשע כלום שיאחרו
 הענבים בגפנים אחר שביצרו שאר הכרמים להתבשל היטב הענבים בגפנים: ועושים היין המשובח ומפני
 אימת הרשע יפחדו ולא יגע בהם אדם אע"פ שביצרו שאר הכרמים: **לשד** לשד השמן: פי'
 החכר אברהם אבן עזרא שהלכד שרשית וכן נהפך לשדי וענינם
 ועוד נכתב בשרש שדד בעזרת השם עם ושר כלבים תינקי מענינו ומשרשו: **לשד** ויקח שגול
 את שאול ואת נערו ויביאם לשכבה: כלו אל הלשכה: אשר היו אוכלים בה: **לשד** ולשכה ופתח
 והקבוץ אל הלשכות לבית: האוצר הוא כמו חדר: **לשם** לשם שבו בשש נקודות וכתב ר' יונה
 נקרא בערבי אל גזע: **לשן** לשון מדברת: גדולות: לשוני עש סופר מהיר: ולשוני
 מדבק מלקוחי: ולשוני: אם הגה רמיה: והקבוץ בלשון נקבות אקבץ את כל הגוים והלשונות
 ללשונותם בארצותם ידוע: והפעל הכבד מכנו אל תלשן עבד אל אדוניו: וכבד אחר מלשני בסתר רעיו
 והוא מבנין פועל הדומה לכדובע והיור בו נוספת יאמר מכנו מלשן בשקל משופט: ומפני תוספת
 היור שבה למד לקמץ חטף: לשון זהב אחד זל שכת זהב שדומה ללשון וכן בדרך: **לתח** להשאלה עוד לשון
 אש: לשון ים: מן חלשון הפונה גבה סלע בדמות לשון: וכן תרגם יונתן בן כיפא: **לתח** לאשר על
 המלתחה על הכגדים ותרגם יונתן קומטרא: וכדברי ר' זל קומטרי דספריא: והם
 שמישים בהם הספרים או לוחות שמישים על הספרים: ומדבקים אותם בהם לכסותם ולשומרם: וכן
 המלתחה מקום או כלי שדיו נשמרים שם הכגדים: **לתח** ולתך שעורים בשש נקודות: הוא חצי
 החמר: **לתע** מלתעות כפשים הם השינים: הגדולים: והנפעל מזה ושני כפירים
 נתעו משפטו: בלתינו ולל עקירת המלתעות ונפילתם כמו ישרש שהוא עקירת השרש:
כמתלהלה כמתלהלה היורת זיקם כתבנוהו בשרש להח: נשלמה אות הלמד: תהלה לל
 דעת לאדם מלמד: **ובשמו נתחיל אות המם מאד**
 ודגה טוב מאד: א תקצוף ה' עד מאד: אל תעזבני
 עד מאד פי' עד מאד דבק עם את חוקך אשמור: ואל תצל מפי דבר אמת עד מאד פי' כאלו אמר עד עולם כ
 כלומר בלי ימי חיי: כבאד מאד ענין המלה הזאת ענין הריבוי: וכן ובכל מאד ריבוי ממונך או פי' ריבוי
 אחוב אותו בכל מה שתוכל ותהיה האהבה נכורה כלב: **מא** מאה כבר ככף: ובסמך מאת
 כבר חכסף: והקבוץ למאות חלף: **מא** והכפל ומאת לנשרים
 בשנה: ור' יונה כתב כי ההא לנקבה והא השרש למד הפעל נפלה ונהפכת יוד במלת ויקח את שרי המאיות
 בכתוב ואינו נקרא כן: ויתכן כי המשפט כן כמו שכתב ר' יונה וכן ראיתי למדקדקים אחרים כתבו כן: וגם
 אני כתבתי כן בחלק הדקדוק לפי שכל שם נכחי הלמד שהוא בקמץ גדול ההא לנקבה ולכד הפעל נפלה
 והראיה בהתחלפה בתיו בסמיכות ובכינוי וכל שם נכחי הלמד שהוא פתוח בפתח קטן ההא שרש הפעל
 לפיכך לא תשוב תיו בסמיכות ובכינוי והכל ביארתו בחלק הדקדוק בשע השמות נכחי הלמד: אשר חוטא
 עושה דע מאת: פי' מאת ימים או מאת שנים ומאריך לו: **מא** כי תשא ברעך משאת מאוכה: דבר
 מאומה: ולא ידבק בידך מאומה: ואל תעש לו מאומה רע: ולקחתי מאתו מאומה: רואה את כל
 מאומה מיעוט אחר מיעוט: וכן דרך אך במשה ההא במלה הזאת גוספת לפני שהמלה בלעיל וענינה כלום:
 ובא בלי הא באלף נחה והוטלה תנועתה על הכס ובכפי דבק מאוס: ועוד נכתבו בשרש מוס: **מא**
 מאן בלעם הלך עמנו: מאן קחת מוסר: אם מאן יכאן אכיה: והתאר אסלכאן אתה לשלח: בפלס
 ושכח אני את המיתם: וכשקל אחר מאן: המאנים לשמוע את דברי: **מא** כי מאסח במבטחיך: :
 המאוס מאסח: ואתה נחת ותמאס: על מאסח את תורת ה' הוסב הקבוץ
 עליה: וכן יען מאסכם בדבר הזה הכס נקרא בקבוץ רחב והאלף בקבוץ חטף: ואמאסך מכהן לי: נכתב בו
 אלף יתירה בין הסכך וכף הגמצא: והגפע ככף נמאס: ואשת נעורי כי תמאס: אבל ימאסו כמו מים יתהלכו

מקורו
 כפלה
 בשלח לאמר
 יונת מלך יונת מלך יונת מלך
 יפעה שוטטים
 פמול
 עזב
 עמאס ב'
 חית
 כהן ליתך
 תליס
 יעני
 פמול עזרה
 עזרה תנח
 תליס ב'
 חית יעני
 כח משלי תלי
 יתנשע יעני
 יתנשע ב'
 מלכס
 הנשע
 תליס
 חית
 משלי
 כח חסית רמיה תלי
 תליס ב'
 לך נקמתך
 פמול מקורי
 דה עיר
 מלכס
 קהלת תנח
 כלן ראה מלכס ב'
 יעני
 חית
 כלן יד יד מלכס ב'
 ידמיה ב'
 ידמיה תליס ידמיה
 יפעה הנשע
 ידמיה יפעה תליס

בשם ה' כי אמילם: והמרוכע יכולל ויבש והוא ופעל עומד או חסד הפעל והוא הרוח על דרך ורחק עבר בו ואיננו: וההתעל ידרוך חציו כמו יתמוללו: עניין כלם עניין כריתה ויש לפרש מזה קול המולה: וכבר כתבנוהו בשרש המל ועוד נכתבנו בשרש מלל: מול האלדי: נגד האלדים: ויסוב מאצלו אל מול אחר כלל אל מקום אחר: ובחלם תמורת השרק מול סוף: ובאלף נחה אחר הו והתודה השנית ההולכת למואל: כלם עניינם נגד ועומת: **מום** מום בו: בניו מומם: ידוע: ויתכן להיות כזה ובכפי דבק מאם: ונכתב בשני נחים האלף והו: וכן ילדים אשר אין בהם כל מום: **מון** מון כי לא ראיתם כל תמונה: ותמונת ה' יביט: המלה הזאת נופלת על צורת הדבר ועל תבניתו צורת השכל שלא יוכן באחד מן החושים כי אם בשכל והו ותמונת ה' יביט: במון יסוער מגורן: כי אם כמון אשר תדפנו רוח: הוא הדק שבתכן: במון עבר יום: תי: דנשכא רוחא וכהננא דעדי מן קדם יומא פי כעשן שעובר מפני השכש: **מור** מור דרור: בשכן המור: כתב החכם ר' אברהם אבן עזרא יש שפי' מוסק: ואם היה מור מוסק לא היה אומ' אריתי מורי כי המוסק אינו צמח שיארה: והוא פי' אותו בשם ממיני הצמחי' שילקט: ורבי' האי זל' פי' שהוא סרף עץ שיש לו ריח טוב הנקד' בערבי לובני אל דהבא' ולזה הפי' יתכן לומר: אריתי מורי: ובמדר' חזית מור המור הזה ראש לכל הבשמים אף אברהם אבינו ראש לכל הצדיקים: כה הכור הזה כל מי שלוקט אותו ידיו בתבררות כך היה אברהם אבינו כבוד עצמו: כה המור הזה אינו כפיח ריחו אלא באור כך אברהם אבינו לא הודיע מעשיו הטובים אלא בכבשן האש: **מוש** מוש לא משו: פעל עומד: וכן כי ההרים זמושו: אבל ומשתי את עון הארץ ההיא פעל יוצא: והפעל את העמודים: כלם עניין הסרה ואת העמודים כמו אל העמודים וכן ואת בית ה' אני הולך: יום והביטני את העמודים מעניין מישוש לפי שאמ' את ואין צורך: אבל לא ימיש מתוך האהל פעל עומד: וכן ולא ימיש מ מעשות פרי: ואפשר גכ' לא ימיש עמוד הענן פעל עומד: מצות שפתיו ולא אמיש כלל שמרתי מצות שפתיו ולא אמיש כמנה: או הוא פעל יוצא כלום לא אמיש אותה מלכי: ויש לפר' מזה השרש והעניין ויבש השך כמו שאמ' התרגו' או יהיה בעניין משוש וכן ידיהם ולא ימישון: **מות** מות כי מת הילד: פן תדבקני הרעה ומתי: לשחת יורידוך ומתה: ממותי חלל כלב ימים: וכי ימות מן קרוב לפות: וימת לבו בקרבו ויהי לאבן: שנשתקק ויהי כמת או מת ביתה נמורה: בשנת מות הילד עזוהו פי' דל' שנה שנצטרע: כמו אל נא תהי כמת: וכן תי' בשתא דאתנגע מלכא ילמה נמות לעיניך גכ' אנחנו גם אדמתינו כי האדמה השוממה כמתה שאינה מוציאה עשב ועץ פרי כמשפטה: עד יום מותה בחולם: ובעת מותה בשרק: והתאר אשר אין שם מת: כלנו מתי: מתה אנכי: ומן העניין הזה ה' וכבודו בתי רעב ויקריהון מיתו ככננא: ולפי דרך הדקדוק אינו נכון מפני שוא המם: והשם מות וחיים ביד לשון: המות הזה: בות יהללך: ובתוספת הא המות לחסידיו: והקבוצ' בנוח הו: מותי ערלים תמות ביד זרים: ואת עשיר במותיו ובתוספת מם ממותי תחלואים ימותו: ממותי חלל כלב ימים: בפלם כמנאי עיר מבוקעה: וטעם הקבוצ' במות שפעמים ימיתו האדם בדקירות רבות או בייסורים קשים: וכן ממותי חלל כלב ימים: כי וטובע לא ימות בבת אחת: ומא' בני תבותה: והפעל הכבד והבית איש או אשה: והכתיו והביתיו נכתב ביוד קס הדגש וימ' כזה ואל המיתו אל תשא נפשך כלום יס' כנך כנהת לא שתמיתנו בככו: וכבר פירשנוהו בשרש הנה: מתוך בני המלך המוכתים: ושלל נזכר פעלו ככנו והוכת ותלית אותו על עץ: לא יומתו אבות על בנים: וכבר אחר אני מותתי את משיח ה': כמותת אחריו: אשר לא כותהני מרהם: תבותת רשע רעה: **מזג** מזג אל יחסר המזג זה הלשון ידוע בדברי רז"ל יין מזג פי' כסוד שמערבין בו מים: **מזה** מזה כזי רעב: עניינו שרופי רעב: וכן בארמית למא לאתונא: ואעפ' שאין לו כס דמזא שרשית: **מח** מח מוח עור: ולמח תמיד יחגירה המם בצרי: ומא' זיח אפיקי רפה: עניינ' עניין חזק ותקף ולפי שהחגור חזק המתני קרא החגורה מח: ולמח תמיד יחגירה: **מור** מור הביא ר' יונה כזה השרש לא יבא במור יאפשר שיהיו שני הממין נוספות כמו שנוספו בנהרסו במגורות: ויהיה מעניין זר וודים והמור הוא ידוע בדברי רז"ל כחייבי כרתות ומחייבי מיתות כד': והנה הוא זר וכן דומה שהיה דעת יונתן בוישב כבוד באשרוד מעניין זר שתרנם ויתבון בני ישראל באשרוד דהו כיה כגוראין: התוציא מזרות בעתו: פי' בו כמו מולות: ויתכן שיהיה שם לאחד מן הכוכבי' יומ' כזה וממרים קרה: וכבר כתבנו בשרש זה: **מחה** מחה אל מי המרים: ומחה ה' אלדים דמעה מעל כל פנים כחיתי בעב פטעיק: אכלה

מל ס כ
מלני זקא
יהרשמה
הדברים צורח
חגור הלזינא
דכיל לית כן
בהעלנך
השע
מלני כנניס
תפא
חקיר עיש
פיר
תפא יסעיה זכריה
בכלה מיכה שופטא
ירמיה
בשלח לויט
כא
מלני מלכ
ייר יחזק כ' שמיני ירמיה
שמאל יסעיה
בהעלנך ינא
סחא
כא כ' יצא יסעיה
מלני כ' יסעיה
מלני יחזק יסעיה
ירמיה יחזקא
מלני משכמים כמנא
מלני
תפא כ'
סמאל כ' ירמיה מלני
פיר הלזינא
יסעיה מלני לויט
תפא
זכריה לויט
כא יסעיה כ'

מה טובו ומה יופיו מה טובו דודך מיין: מה יקדו רעך אל מה עצמו ראשיהם: מה רבו מעשיך ה': מה יקר חסדך אלדים והדומים להם: ויש להפך זה לגרעון הדבר ולחסרונו מה אנוש כי תזכרנו: ואהרן מה הוא כי תלינו עליו: כלו שתלומתם על גדול ממנו שעל ה' הוא אבל אהרן מה הוא כי תלינו עליו: וכן זכור אני מה חלד והדומים להם: ויהיה עם המלה הזאת הסתר דבר כמו ויהי מה ארון כלו ויהי מה שיהיו אני חושש ארון ואגידה: וכן ויעבור עלי מה כלו יעבור עלי מה שיעבור ואני חושש: ויש שיבא בענין נהי כמו מה אמולה לבתך: מה אמך לבוא: ויבא על המלה הזאת הכף והיא שאלה על כמות הדבר כמה ימי שני חייך: ויבא להגדלת הדבר כמו זה כמה שנים כלומר שנים רבות: ולחסרון הדבר כמה לי עונות וחטאות והדומי להם: והפרש יש בין כמה ובין איך שהוא גם כן שאלה על הדבר כי איך היא שאלה על תכונת הדבר וכמה היא שאלה על ענין הדבר כמה נרשעים ידעך פי' עד כמה: **מהל** סבאך מהול במים ענינו מזוג: והביא לו ראיה אצל מהעריבי שאמר לדבר המעורב מהלא **מהר** כהלי: **מהר** צועה להפתח: ומהרתם והורדתם את אבי: מהרה ולכה: מהרי שלש סאים פי' מהרי וקחי: מהרו את הכן אפשר שהוא יוצא או פי' מהרו וקראו את המן: וכן מהרה מיכיהו בן ימלא: למחר לשלחם מן הארץ: והתאר קרוב ומהר מאד בפלס ושכח אני אם מאן אתה: ומא' סובר מהיר איש מהיר במלאכתו: ובסמוך ומהיר צדק והשם לא תוכל כלותם מהר: וכמוהו אפשר מהר קח את הלבוש או יהיה ציווי מהר ופי' מהר וקח: ומא' מהרה חושה אל תעמד: והולך מהרה: והנה מהרה קל יבא: מהרה רדה: ענין כלם עני' הזרזות: ועא' בפעל הקל מהר ימהרנה: ידברו עצבותם אחר כהרו וכבר פירשתי זה הפסוק בשרש אחר: והשם כהר ומתן: כבהר הבתולות ענין זה ענין המתן והשלוחים: והנפעל ואינו בענין זה הגוי המר והגמחר: ולבב נבהרים יבין לדעת: אכרו לגמרי לב: ועצת נפתלים נבהרה ענין זה ענין הפתיות: ואפשר שבא הלשון הזה לפי שהפתים מעשיהם במהירות ובכחלה ולא ימתינו למעשיהם ולדבריהם ולא ישגיחו ולא ישכילו בהם ואם כן יהיה מהענין הראשון: **מוג** הנוגע בארץ ותבונ פועל עומד: והיוצא ותבוננו ביד עוננו: למען למוג לב נכפלו בו מלת הטעם ואות הטעם כי היה כספיק באמרו למען כונ לב או למוג לב: מבלי שיאמר למען: ורבים כזה הלשון לתוספת ביאור: והנפעל והנו: ההמון נכונ: וההתפעל וכל הנבעו תתמוגנה: והמרוכע כרביבי תמוגנה: ותמוגני תושיה עני' עני' המכסה ופי' ותכונני תושיה תמס ותעבור במני תושיה: **מוח** ומוח עצמותו יסקה ידוע: וכזה השרש והענין וחרבות מחי' גרים יאכלו: עולות מחים אעלה לך ופי' הטלאים והכבשים השבנים: ותאר אותם בלשון מוח כי המוח שמן ונכחר ופי' וחרבות מחים כמו הפוך וחרבות גרים מחים יאכלו ואמ' זה על חרבן הארץ: אמר כי הכתים יהיו חרבה עד שירעו בו הכבשים כמנהגם לרעות במקום המרעה וחרבות שהיו גרים מתחלת גהיותם כתים עתה יאכלו בהם מחים: או פי' על דרך משל ורעו כבשים בדברים: אמר שירעו הכבשים והם העניים שהם חלשים כמנהגם שיכלו הרשעים ואין עושק אותם וחרבות מחים והם הרשעים הם הכתעננים והמתעדרנים העניים שיבואו לגור בהם יאכלום בלו בבלות הרשעים יאכלו חלקם העניים: **מוט** ומטה ידו עמך: צדיק מט לפני רשע: ומטים להרג: לעת תבוט רגלם: והנבעות תבוטנה: והש' לא יתן לעולם מוש לצדיק: אל יתן למוט רגלך: והפעל הכבד כי ימיטו עלי און: והנפעל כל נמוטו פועל: ויחזקו בכפמים לא ימוטו: וימוטו עליהם נחלים: וההתפעל מוט התבוטטה ארץ עניינם ענין החטיה והמעידה: וקרוב לענין הזה נישאווהו במוט: ונתנו על המוט: אשבור מוטהו: אם תסיר מתוכך מוטה ויקח חנניה הנביא את המוטה מעל צואר ירמיה הנביא וישברוהו: אעפ' שהמוטה לשון נקבה אמר וישברוהו כנגד העול כי המוטה היא העול: או נקרא מוטה הרצועה שנקשר בה העול: והקבוצ בכתפם בכוטות: כוטות עץ שגרת: ובהבלע הנה בדגש והמיר החולס בשרק והיה מו' אות כנפיו עניינם ענין מוסרות או בדי עץ: ואצל כתב מוטות כנפיו בשרש נטו' והדגש להנלעת הנין והוא בשקל כופנה צפונה שהוא שם והרבים מופנות בשקל מוטות כי השרק והקמץ חטף שוים ופי' נטיית כחנהו יהיה בלא רחב ארצך ובמדרש' תגחומא כמה הם מוטות כנפי התרגול אחד מששים בכנפיו אחד מששים באכלוסו סב כחריב בלא רחב ארץ יהודה: **מוד** ומך אחיד: וכי ימוך אחיד: כתג' יונה המלות האלו כנחי העין לפי שמצא ומך אחיד קבוצ שהתפעל הכפל שלא זכרם כנחי העין: ובשרש מכך נכתבם בעה: **מול** ומל האלדיך ומרתם את ערלת לכבכם: וימל את בני ישראל: על כל מול בערלה פי' על בערלה ועל כל אשר בערלה על ישראל שהם מולים ועל הגוים שהם ערלים: כי כולים היו והנפעל המול יכול: ואם לא תשכעו אלינו להמול: וביום השכנוי ימול בשר ערלתו: והנפעל הכבד

זם ייה סיר תלי' ב' תלי' כאלה

תלי' שמוא
לינכ יחזקא
יחזקא ינג
תליס

לינכ יעציה
יעציה
ינג' שמוא ירח' יסתר
מלכ' כח
תליס משלי
יעציה עקב יסתר
שמוא קרח יעציה שמוא
משפטים תליס יסתר
משפטים חכקין
יעציה כ' לינכ

עמוס ירמיה
יחזקא
יחזקא שמוא
עמוס תליס לינכ
לינכ יעציה
תליס

בהר משלי כ' האוני יעציה
ה' יס
תליס יעציה תליס יעציה
טלח נטא יעציה
יעציה ירמיה

דה ירמיה יעציה

בהר כ'

כנכיס
עקב יהושע ירמיה
יהושע לק לק
ניסלח תעריע

ומחתה פיה: ומחיתי את ירושלים כאשר ימחה את הצלחת: כי מחה אמה: ומח את כל היקום: והפעל
הנוסף ואל תמח חסדי: וחטאתם מלפניך אל תמח: היוד תבורת ההא למד הפעל: ובא בחרק כמנהג היוד:
ומזה העניין ודרכיך למחות מלכין: כלומר להשחית דרכי המלכים וענינם: וחפתח בלמד למחות תמורת
חרק אם הוא מן הקל: ואם הוא מן הכבד משפטו לחמחות: והנפעל נכחו מעשיכם: ימחו מספר חיים: וי
וימחו מן הארץ: ענין כלם הסרה והשחתה: וענין ומחה ה' אלדים דמעה יענין אכלה ומחתה פיה: כאשר
ימחה את הצלחת מזה והפך על פניה: ענין קצוה והכל ענין אחד וכן ומחיתי את ירושלים: ופי' ומחיתי את
ירושלים מיושביה: ועא' ומחה אל כתף ים כנרת: וכא' על דרך ויך שרשיו כלבנו: ותרנוס והבה ומחה: וכן
ימחאו כף כבו יכו כף: יען מחאך ביד יכו: האלף תמורת ההא למד הפעל: ובתכור יהודה ור יונה בזה
השרש ומחי קבלו: ואם הוא מזה השרש ול מכת הדייק שלו יתן בחומותיו והוא שקורין לו קלכרי: ויתכן
לומר כי המסגוספת כי בן מצאנו בדברי רזל מתקטלין בחיקבל: והוא הקשת שקורין ארקו בלישטרא ורל
יתן בחומותיו שיוורו בדם החצים בחומות שלא יוכל אדם לעמוד על החומות: ועא' שנים ממחיים: והוא
מענין שפי' בשרש מח מענין מוח ויהיה מוח ומחה בענין אחד: **מחץ** כחץ בוס אפו מלכיס:
כליע מחץ ראש מלעיל: מפני בלה זעיר: מחצתי ואני ארפא: ומחצה וחלפתה רקתו: וחציו ימחץ:
פי' ובחציו ימחץ: מחץ מתנים קטיו: והשם ומחץ מכתי ירפא: ענינם ענין דקירה בלעז נפרא: אבל למען
תמחץ רגלך הוא בכו הפוך תמחץ: מן חמוץ בגדים שפי' אדום: ופי' תאדם רגלך בדם האויבים ותמחץ לשון
כלביך מנהו פי' מן הדם: ומלת תמחץ עומדת במקום שנים כאלו אמ' תמחץ רגלך ותמחץ לשון כלביך מן
האויבים: ונקמץ בדם לפי שאינו נסמך למלת לשון כלביך אלא למלת מאויבים המאוחר ומפני מס מאויבים
אין לו כששט הסמיכות להפתח: **מחק** מ זקה ראשו: הסירה ראשו מעליו: וכן בדברי רזל אין
מוחקין במקום שגודשין ואין גודשין במקום שמוחקין הוא שמעביר המחק על המדה ומסיר כל
מה שמשג על המדה: **מחר** מחר אנכי בצב: למחר יהיה הוא היום שיבא אחר היום שהוא בו:
ויש שאינו בקרוב אחר היום כי אם לאחר זמן ברחוק כי ישאלך בנד מחר: מחר יאכרו בניכם
לבנינו: ובקרוב ורחוק אל תתהלל ביום מחר: ובתוספת תו וכל יום המחרת: וכן בסמך ממחר הפסח: אלא
טזה קמרן וזה פ' מוח מפני הסמיכות: ויכס דוד מהגשף ועד הערב למחרתם פירו' מ: שף יום זה עד ערב יום
שני כל אותו הערב עד הכקר שהוא מחרת: ולפי' אבר למחרתם שבקר יום שני מחרת שני הנשפים שעברו:
ובחיד כלב כי קנה אקנה מאתך כמחיר לא במחיר ולא בשוחד: ולא רבית במחיריהם: ענין הכל דמים
דמי' הדבר ועדכו: פריץ בלעז: **מטט** כל נמוטו פעמי: יש ספרים שנמצא ביום דגוש ואם כן הוא
כזה השרש: ואם אינו דגוש הוא משרש מוט וכבר כתבנוהו שם: ומן השרש הזה וישב על המטה
בשטתו של שלמה: מטות זהב וכסף: ועוד נכתבו בשרש נטה: ואפשר שיהיה נכ' משרש הזה בטה: ויהיו
תואמים מלכטה: והוא נוכפת כי המלה מלעיל: ואעפ"כ לא נמצא בכלי הא: אבל מעלה באמ' מכלי הא
אל ידרשהו אלוה ממעל: ויתכן להיות מטה משרש נטה ושם נכתבו: **מטל** גרמיו כמטיל ברזל:
ענינו כשבט ברזל: יערף כבטר לקחי: ונתתי מטר ארצכם בעתו: ונסמך אל
גשם: ומטר גשם יתן לכם: ככו אדמת עפר: מטיט הין: והקצרן בלשון נקבות מטרות עוזו:
והנפעל מכו חלקה אחת תמטר: והנפעל הכבד והמטרתי על עיר אחת: הגני מכויר לבס לחם: ימטר על
רשעים פחים: וחלקה אשר לא תכטיר עליה תיבש: פי' שלא תמטיר עליה העב: ויהיה פעל יוצא לשניטו
והמטרתי וחבריו פעל יוצא לטלישי: וכן בא הפעל הזה על העבים: ועל העבני אצוה מהמטיר עליו מטר:
מז המלח הזאת על ידיעת בן דעת מי הוא כמו שגופל על זולתו מלת מה: ופי' מה אתם מה אתם אומ'
כי מלת מה על הכשורה אשר בפיהם לא עליהם כי כבר ידעו כי שלוחים היו: ומה שאמ' מנוח למלאך
כי שכך ולא אמ' מה שמך כמו שמצאנו בכל מקום זולת זה והשם שאינו נזכר אינו העצם אבל השם הנזכר
הוא במקום העצם: ויאמר עליו מי כמו מי אבימלך ומי שכס: מי דוד ומי בן ישי: וכן כל הפעלי יסמכו על
השם הנזכר כמו על העצם והוא מושם עליו לאות ולסימן: ולא יתכן זאת השאלה כי אם על עצם החיה
המרכי לבדו או על שמו הנזכר: יתכן לפרט לפי שאין ידיעת האיש הגדול הנכבד אצל רוב בני האדם כי
אם כשמו החולד למרחוק ולא ראו אותם מעו: ויכירו אותו וידעו אותו לזכור שמו: השם הוא אצלם כעצם
אחר שזכור ונודע: ויתכן על השם שאלת כי כמו על העצם וכן מנוח חשב על המלאך כי היה נביא ואדם
גדול ונכבד ולא ראה אותו מעולם ולא הכיר אותו עד יום ששאל אותו מי שמך כאלו אמר מי אתה כי כ
כשנשם מהם והלאה שמך נכבדך והוא שאמ' דברך וכבדנך אם יבא אדם במצות ויזכור שכך וכבדנך:
ופי' את בתי אמ' בו ר' יונה שהוא כמו כה וכן אמ' במי שכך: ואין צורך כי יתכן

מחץ מלכיס

מחץ מלכיס

מחץ מלכיס

מחץ מלכיס

מחץ מלכיס

מחץ מלכיס

מחץ מלכיס

מחץ מלכיס

מחץ מלכיס

מחץ מלכיס

מחץ מלכיס

מחץ מלכיס

מחץ מלכיס

מחץ מלכיס

מחץ מלכיס

מחץ מלכיס

מחץ מלכיס

מחץ מלכיס

מחץ מלכיס

מחץ מלכיס

מחץ מלכיס

מחץ מלכיס

מחץ מלכיס

מחץ מלכיס

מחץ מלכיס

מחץ מלכיס

מחץ מלכיס

מחץ מלכיס

מחץ מלכיס

מחץ מלכיס

מחץ מלכיס

מחץ מלכיס

מחץ מלכיס

מחץ מלכיס

מחץ מלכיס

מחץ מלכיס

איוכ
ממל
ינה
יזקא

שמאל מלכים ירמיה

ירמיה שמאל כ'
ירמיה קולת חיוכ
שמאל עמוס חיוכ
ישעיה כ'
חיוכ
ירמיה

מלכי ירמיה שמאל ירמיה
מלכי ירמיה יסעיה
בשלח שופט כ' יסעיה
לך כמל כ' חיוכ
מלכי ירמיה כ' חיוכ
שמאל כ' דה תילס
דניא
ירמיה
שמאל כ' ירמיה
עזרא דניא
ישעיה
משלי ירמיה

קדושים מלכים

תילס
דה יסעיה
ניקרא

יחזקאל כרמיה ירמיה חיוכ
ישעיה דה
דה
ישעיה ספיס מיכז
פטרס כרמיה קדושים

מלוח עלי שיה : והמלוה הוא בן דעשבים הקשים והרעים ולא יצמחו כי אם בכקום קשה דומה לכלה : ויש אומרים שהוא הנקרא כלעז אורטינא : מכלל כהור קודש אכר בו התרגום מערב כלומר שיהיו הכמים שחוקים ומעורבים יחד היטב : ופי' רבי שלמה כי מזה הענין נקראו תונשי המשושים מלחים : וייראו המלחי מלחיד וחובליך לפי שבהפכין את המים במשוטות כשכנהיגי את הספינה כשהן יושבין כאד' הבהפך בכף בצים לערבן במים וכל דבר שאדם רוצה לערב יפה יפה כהפכו באצבע או בכוך : ואפשר שיהיה פי' ממולח מענין מלח כי מלח סדומית היה בה כמו שנזכר בפטום הקמרת כלל סדומית רובע :

מלט

ונמלטתי מידו : והיה הנמלט מחרב חזאל : שאלי גם ונמלטה פי' אם איש ואם אשה ונמלטה מלעיד והיה דינו מלרע כי הוא בינוני או יהיה עבר ופי' כן האיש אכר גם והאשה אשר נבלטה ויש אומרים כי היא ונמלטה נוספת לפיכך הוא מלעיל : אמלטה נא שבה מלרע : אמלטה נא ואראה את אחי כלעיל : כי המלט אכלט אל ארץ פלשתים : המלט על נפשך : והפעל הכבד מלט בצרי : ומלט הוא את העיר כפתח : יבלט אי נקי : הממלטי את נפשך : וקל ברנליו לא יבלט פי' לא ימלט נפשו : וההתפעל ואתכלטה בעור שני : עניינם עניין הפלטה וידוע הוא : וענין אחר קרוב לזה שמה קנה קפוז ותכלט : וכנל אחר והמליטה זכר ענין השלכת העובר בלידה : ומזה הענין בידודי אשיתכלטו כלומר יושלכו ויתפירו : וכן כשרש פלט הם שני ה הענינים האלו קרובים זה לזה וחבל ענין אחד : ושמנתם במלט בשש נקודות פי' חובר שעושים כסיד ומחול ודומה לו בדברי רז"ל ואענ' דעבד בהו המלטה פי' שתיקן בקום הקורות בסיד : ואעפ' שיש מפרשים אותו מ מקום הגחת הקורות זה יותר נכון כי הוא אכר בי קירי לא הויא חזקה והוא החורים במקום הגחת הקורות בה הוסי' עוד ואענ' דעבד בהו המלטה : וכן בלשון ערבי נקרא אל מלט : ועוד נכתבו בשרש עב

מלך

בחרון כלך שבע שנים : ומלך מלך והשכיל : וכלכת בכר אשר תאונה נפשך : המולך תהת ואשיהו אביו : ועתליה מולכת על הארץ : התמלך כי אתה מתהרה בארז : הן לצדק ימלך מלך : ה' ימלך לעולם ועד : כלוך עלינו : מלכי עלינו : לפני כלך מלך : ומלך בשש נקודות : והקבוץ ארכעה מלכי : ונכתב באלף המסך לעת צאת מלאכים : והשם מלוכה ואת דבר המלוכה לא הגיד לו : ומא' כמלכה ושריה : לך ה' הממלכה : מכלכת כהנים : ותהי ראשית ממלכתו : לא נעשה כן לכל ממלכות : ומא' ממלכות עינ בשרק את ממלכות ישראל : ומכלי מס נוספת מלכות בשדים : עד מלך מלכות פרסי : ומלכותו בכל מ בשלה : וקניצו ארבע מלכיות ולפי שהתיו והוא שנים בא היוד שהיא במקום ההא בקבוץ תמורת התיו כ במשפחה לבא תמורת ההא : וכן נהגו בקיבוץ גלות גליות : וימ' כזה למלאכת השמים רוצ' לום לבוכב גדול שבשמים : והפע' הכבד המלך את שאול : ואמלך עליכם מלך : יושלא נוכ' פעלו מכבו אשר המלך על מלכו בשדים ענין הפלטה וידוע : ועא' וימלך לבי עלי ענינו ויתיעץ והוא דומה לארבות מלכי ישפר עליך : וכן בדברי רז"ל המלך בקונד וצא : וימ' מזה בן חכמים אני בן מלכי קדם כמו יועצי קדם ור' יונה פירש מזה ה למחות מלכין וכן פיר' מזה התמלך כי אתה מתהרה בארז התיו נכשכת בכארץ והכס בשוא ופתח כלום' התחשוב בלכך להדמות ולהשתחוות למלך הגדול ואין צורך להוציאם מענין מלוכה ופי' לבחות כלכין פ פירשתיו בשרש מזה : ופי' התמלך כי אתה מתהרה בארז התדמה היות כלך ותתנאה להתחרות בארז כלום' גדול כמך כלום' אין המלכות לך להתנאות על גדול כמך : אשר יתן מזרעו ללך : ולמולך שקוץ בני עמון

שם עז כך וזו עבודתה שמוסר בנו לכומרים ועושים שתי מודות גדול' ומעבירין את הכן ברנליו בין שתי בדורות האש : לא תתן זו מסירת הכומרים : להעכיר זו העברת האש : כה נמלצו לחבי אמרתך : פירש בה נמתקו ומה נברצו רוצה לומר שהיה בחזק

מלך

להיות כריצה : וכן במליצי שרילכל : ומליצך פשעו כי : ויהיה כריצי מליצך כמו כרי שריך מן הערש הזה : ומלק את ראשו : פי' יפרק אותו כמול ערפו : וארז' כי צד מולקין חטאת העוף נותן שתי גפיה בין שתי אצבעותיו ושתי רגזיה בין שתי אצבעותיו והיה כותח צוארה על

מלק

שתי אצבעותיו : והיה מולק בצפורן כמול עורף עד שמגיע לסיכגי וקוצץ אותן או רובן ואינו מגד' שנאמ' ולא יבדיל : אבל בעולת העוף שאמר ומלק את ראשו ולא אמר ולא יבדיל היה מולק ובבדיל הראש בעצמו והגוף בעצמו :

מן

ענינו יביטו : למי' סור אפרים מעל יהודה : ולא נשא דוד מספרם למכין עשרים שנה ולמטה : ונכנסו הלכד והמס והבית כאחד כי למכראשונה לא אתם : והכס פתוחה ומשפטה בחירק : ובתוספות יוד ובצרי הגון סודו מני דרך הטו מני אורח : ובחירק הגון מני אפרים מני מכיר : לכני אשור וערי מצור : ודגשות הגון באלה כפני הטיפות המלה כי לא יתכן בלתי דגוש אם לא יולד נח בין הכס והגון : וכרוב השתמשם במלה הזאת יחסרה ברוב ויבליעוה בדגש : כקרב אחיך : כפני ה' אלדים : מפני שיבה הקום : ובאח הער'

כלומר כאלו מדבר ברגליו כשרומז בהם: וענין אחר וקטפת מלילות כיון ענין המלילה ידוע בדברי ר' זלח המולל מלילות מערב שבת למחר מנפח על יד יד ואוכל: ועוד אמרו מולל מלילות ומפרכין קטנית ביום טוב **מלא** וישרים קדם בני ישמעאל שנ' בו יטור נפיש וקדמה: ובא מלו תוכך חכם על דרך פעלי ההא: ומלאו את המקל הזה דם נקיים: והצווי בלאו ארכעה כדים מים: והתא כי את השמי' ואת הארץ אני מלא: מלאים את ההיכל אילו והדומים להם פעלים יוצאים: ויש מהם פעלי עומדים כי מלתי מלים והוא חסר אלף: כי מלאה הארץ חמם: תמלאמו נפשי: שפי' תמלא מהם נפשי: ומלאו כמזרק פי' כמזרק המזבח כמו שאמר בזויות מזבח: ומי מלא ימצו למו פי' וכי כוס מלא: כלא חכמה: וכלא הנוצה: ומלא כ ברכת ה': כלומר והיה מלא ברכת ה': או יהיה פעל עבר מוסב לעתיד, מפני הו' כלום וימלא ברכת ה' והתא' הסמוך זקן עם מלא ימים: ויש לפרש מלו תוכך חמם פעל עומד וכן תי' אתמלאו ארצך חטוף: והשם מלא הספל כים מלא ביתו: וירעם הים ומלואו: ארץ ומלואה: מלא כל הארץ בכבוד פי' מה שהוא מלא הארץ מחי וצומח ודומם הוא בכבודו של הקבה: ועל הדרך הזה וזרעו יהיה מלא תגנים: ויפול מלא קומתו ארצה: פלא כף נחת: וכו' מקום אלף מלו חקבה שש אמות אצילה: וכן לקבוץ הדברים כי הוא דומה למלוי: אשר יקרא עליו מלא: וכן קראו אחריך מלא כלומר לאסוף ולקבץ אחריך: ורבי' היי' זל' פי' שהיא מן המלות שמפרשי' אותם בהפכם כלומר חסר בכל דבר כמו שאמרו לסומא סניא גהור: וכן הברו החצים מלאו השליטי' כלום אספו אותם והבינום למלחמה: וציווי בהדג' קראו מלאו ואברו האספו והוא קל' וכן ומלאו את החצרות חללים ומוזה לפי דעתי בנה את המלא והוא מקום בירושלים סמוך לחומה מבפני ולא היה בגי' לא היה רחבה שהיו גאספים שם כשהיו עושים שום אסיפה וקיבוץ לפיכך נקרא מלא ושלמה בנה אותו המקום: וההתפעל מזה עלי' יתמלאון כלומר יאספו ויתקבצו: אלו ענין קבוץ ודם קרובים בענין: והפעל הכבד בלא גרשו בעדני בקמץ: יוכצרי' מלא ציון משפט וצדקה: מלא ידו בקשת כלומר שם כל ידו וכל כחו בקשת: וכמהו מלאתי אפרים: וארם בלאו את הארץ פעל עבר מהדגוש והוא קל' וכן פי' רוח מלא מלא יבא לי רוח חזק יותר מזה ומרוח שהוא לזרות ולהכר: והממלאים למני מכסד פי' ממלאים כליהם לכססד המני: והוא מספר הככבים כמו שאנו עתידים לפרש בשרש כבה: עוד ימלא שחק פיד ההא תמורת האלף: ותמלא כדה: ומלאת כו' מ בלואת אבן: וקבוץ השם במלואותם ור' שהיה ממלא הכשצות באבנים ולפי' נקראו האבנים אבני מלוא: הרחב פיד ואמלאהו נפל ממנו הדגש להקל: כי שכעת ימים ימלא את ידכם כלומר ימלא את ידכם מן הקדבנות: וכן ימלא את יד אחד מבניו: וכן החפץ ימלא את ידו: והתאר מזה הבנין והוא עומד בדמות פעול והוא ממלא על כל גדותיו: והוא כפול למתעב גוי שהוא גם כן תאר במקל פעול: והשם איל המלואים והוא כמו השלבים כי זבח שלמי' היה ומלואי' ושלמי' אחים הם בלשו' ועוד נפרשו בשרש שלם: ומא' יושבו' על כלאה: והנפעל שראשי' נמלא טל: ותמלא חאריך: אמלאה החרבה: וימלא את החכמה: וכן כעני' ההשלם כי הוא אחד בענין המלוא כי מלאו ימי: ובמלא הימי' האלה נכתב בו ובאל' עד מלאת ימי מלואיכם באל': והתאר בקש יבש מלא כלום שבשל' והגיע זמנו והוא נשרף במהרה: ולפי' שהדבר השלם והגיע זמנו לכרית' נקרא מלא אמרו בענין הכרית' בלא יומנו תמלא: וכן התמלא בשוכות עזר: ויא' כי האלף תמורת הכפל ושרשם מלל או יהיה פי' בלא יומנו תמלא כמו בקש יבש מלא כלומר קודם זמנו תכא כפתו להשלמת ימיו ותיבש וזה הוא דרך משל שימות בלא זמנו או תסור הצלחתו ממנו ברוכ: וכן בכסף מלא כלומר בדמים ש שלמים: והפעל הכבד ואני אבוא אחריך ומלאתי את דבריך: והשלמתי: וימלאום למלך והוא קל' הלמד פי' השלימום כי מלאו אחרי ה': והוא קל' הלמד פי' השלימו רצון חבורה ללכת אחרי: ויש לפר' מזה והממלאים למני ממסד: כלומר בשלימים לו הממסד: ויש לפרש מזה מלאו השלימים כלום השלימום כי יחד כלם וערכו אותם: מלאתך ודמעך פי' כשתמלא התבואה שלך ותתכשל תן ממנה הבכורים: ודמעך היא התרומה ש שפרש מן התבואה תרומה אחר הבכורים: ואפשר שיאמר דמעך בעבור היין היורד כדמע מן היקב: וכן המלאה הזרע: וחסר חסמך כלוב מלאה הזרע והיא כבוא הזרע: כשנתבשל: וכן היין נקרא מלאה וכמלא מן היקב כי אין הענבים נדרכין ביקב עד גבר בשולם: **מלח** כמלח תמלח: כס מלח בסגול: ושלא נזכר פעלו מהנוסף והמלח לא המלחת ידוע: כי שמים כעשן נמלחו ענין השחתה וכלייה: וכן וכלויי מלחים: בלויים וישנים: ומה עוד ארץ מלחה לא תשב: ומשכנותיו מלחה: ארץ פרי למלחה פי' ארץ גזרה ושמהה שלא תצמיח כלומר שגזרה מן הישוב: וכן ברית מלח עולם פי' ברית גזר שלא תפסק: נתן במלכה על ישראל לעולם לו ולבניו: ברית מלח ברית גזר שלא תפסק הממלכה מבניו ל לעולם: וקדוק לענין זה הקוטפים

מצא

פקודי יסעיה

יחזקא

ירמיה מלכ'ס

פירמיה יסעיה חיוכ

נח כטלח יסעיה

פירמיה יחזקא ברכה

צ'לק ירמיה כנשטים

צ'לק פירמיה חכקוק יסעיה

נחיו שמנא קהל'ת

יחזקא

יסעיה ירמיה

ירמיה

יחזקא כ'

מלכ'ס

חיוכ ירמיה

יסעיה מלכ'ס חופע

מלכ'ס ירמיה

יסעיה

חיוכ חיי תנח

תנח כ'

תנח'ס כג

פוסטיס מלכ'ס

דה תנח

פיה כ' שמות יחזקא מלכ'ס

יחזקא יסעיה כג

נחום

חיוכ כ'

חיי

מלכ'ס שמא

טלח יסעיה

ירמיה

מספטים

מצא חקת

ניקיה

יחזקא יסעיה

ירמיה כ' חיוכ

פירמיה ויקרא

דה'

תִּלְנִים יִשְׁעִיה
חִיב
חִיבָה וְיִחַ סְמִנְתִּי רִאֵח
יְהוֹשֻׁעַ בְּתִלְנִים

ממל

חִינּוּכַּ

י.ה.ש.צ.ה.ל.ח

הצרי תבורת הדגש מראש: מהלך: מעכו: מערב ועד ערב: מחלד: וכבר באו עם החית ועם ארש בחירק: והכל כי ארגנו היטב בחלק הראשון מזה הספר בשער הפעלים כטור הראשון: וכשנאיו מן יקומון פי אשר יקומון עליהם: כי מר לי מאד מכס פי מצד אהבתכם: מכל צורדי הייתי חרפה כלומר מדבריהם ומלעגיהם עלי כל היום הייתי חרפה: מאשר שמנה לחמו כלום מאשר תצא ברכה לעולם כי שמנה תהיה לחמו כלום ארצו המוציאה לחמו תהיה דשנה ושמנה והוא יתן מעדני מלך: מאל אביך פי מאל אביך בא לך זה והוא מה שסיפר למעלה ותשב באיתן קשתו אומר כל זה הטוב בא אליך מאל אביך שיעזרך ומאת ידי שיברכך: ולא נכרית מהבחה פי ולא נכרית העיר מהבחה: ואני לא אצתי מרועה אחר כך כלומר לא דחקתי עצמי ולא דאגתי מזה הדבר שאהיה רועה אחר כך ויום אנוש לא התאותי כי ידעתי כי יום אנו יהיה לילות הגבואה אבל אתה הכרחת אותי: מכחן יקחו פי יש מכהנים שיקחו והם כהנים הדיוטים שמותרים כאלמנות וכן ת אמר התרנום שאר כהניא יסכון: ויש מפרשי לפי מה שאמר בתחלת הפרשה והכהנים הלויים בני צדוק אשר שמרו את משמרת מקדשי בתעות בני ישראל מעלי דומה כי כשהיו תועים ישראל הכהנים לא היו תועים לפיכך אמר להם לכהנים שאם יקחו מבנות ישראל לא יקחו כי אם הכתולות ואפי' כהן הדיוט כי הכתולות בבנות ישראל כחזקת פסולות שנבעלו לפסול להן והרי הן ככלל זונות ואסורות להם ואם יבואו לקחת אל אלמנה לא יקחו כי אם אלמנה מהכהנים כי אותן לא תעו ובחזקת כשרות הן: ויבא בענין יותר שמן ששון מחברין יותר מחבירין: תבורך מנשים יותר משאר נשים: טוב שם משמן טוב והדומי להם: עתה נרע לך מהם חסר למד השימוש ענינו יותר מלהם כלומר יותר נרע לך ממה שבלבנו להרע להם: ויש בענין פחות ויצא גבול בני דן מהם ויעלו בני דן וילחמו עם לשם וילכדו אותה כלומר הגבול יצא לבני דן פחות מהם לפיכך יצאו ונלחמו עם לשם: ויש במקום בית ממחרת השבת יגיפנו הכהן כמו במחרת וכן ביום זבחכם יא יאכל וממחרת: מסיני בא כמו בסיני: עתה מקדש כמו בקדוש: מהיכלך על ירושלים כמו בהיכלך: מפני עו עוללים כמו בפי: ואפשר שיהיה כמותם מכל צורדי הייתי חרפה כלומר ביניהם: ויש לפרשם כמשמעם כי פי מסיני רל' מסיני נגלה כבודו ובא לישראל: ופי' מהיכלך על ירושלים כי משם תבוא להם היראה כמו שאמ' גורא אדים במקדשך מפני הכבוד השוכן במקדש לפיכך לך יובילו מלכים שי: ופי' מפני עוללים כי מעת שיתחיל התינוק לדבר יודע עז הכבוד כי הפליא האדם בנשמה השכלית ולא יודע זה הדבר עד שיתחיל ל לדבר: ופי' מכל צורדי מכל מה שעושי לי צורדי הייתי חרפה להם לרואי אותי ופי' וכלפני ונאמ' צדיק כמו מי הגיד מראש שאמר כלומר מתחלה מעת שעלה במחשב ונגזר דבר כרש ועד עתה מי הגיד או מי השמיע זה יהיה לעתיד: ופי' לא יהיה משם עוד עול שלא יצא משם לקבר עול ימ' ולא זקן שלא ימלא ימיו: ופי' מטרם שום אבן שימו לבכם מהעיתים שעברו שום אבן עד היום הזה: ופי' מאין כמון ה' ממה שאנו רואים שאין כמון ידענו כי גדול אתה וגדול שמך בנבוכה: וכמחרת בא במס כי לא יבא על מחר ומחרת בית השימוש לעולם ותכנס עליו מס השימוש ובאשר תבא המלה הזאת עם הכנעיים נכפלה ברובה וזה עם כינוי המדבר בעד עצמו והמדברים בעדם: ועם כינוי הנמצא והנמצאת הנסתר והגסות יאמר למדבר ב בעדו ממני ודגש המס השניה להבלעת נון ודגש הנון להבלע נון מן השני הנכפל: וכן למדבר ב' בעדם ממנו ולנמצא והנמצאת נפל הדגש השני ממך: ואם בהפסק הנמצא כדג הכף שיהיה נכ' וזלתי החסר ונלגסתר לנסתרת ממנו ממנה וכבר בא בלא כפל המדבר בעדו שעו בני: נסע ונגלה בני: מה בני יהלך: לעשו' עצה ולא בני: ובסגול המס דברי עונות נכרו בני: וכן בא עם הנסתר בלא כפל ובכינוי עם הא וז' שמך מנהו: המס ס גול והנון רפה בשוא: ובא הנון דנושה ובסגול והכס בחירק באויבים מנהו: ועם כינוי הרבים כהא מס וכנס אבד מנהם: ויבא בענין חוץ אין לו מבנו בן או בת פי אין לו חוץ מבנה בן או בת ואמר הכסות עליו ששה סבורים ממנה וקורית מכניו: ולא קם ולא זע ממנו: ועל העבים אצוה מהמטיר עליו כטר שלא ימטירו עליו: והוא כן בליעל מדבר אליו שלא יחוש לדבר אליו: והשבתך כזונה מהיו זונה: וכן וימאסך ממלך מהיו מלך: ויסירה מגבירה מהיו גבירה: לכו ונכחידם מגוי מהיו גוי: גם מיום אני הוא קוד' היו כלום קוד' הזמן בצל חשבון עמדו ככח נסים: כתב ר' יונה כמו מכלי כח: וכן כת' ר' שי: ואמ' פי' הגסים מפני כח אויביהם עומדים בצל חשבון: במצבים ועוגב בלי מכלי הנינון: והגאון רבי סעדיה פי' אותו כמו מינים כלום במינים רבים מכלי הנינון **מנה** ואתה תמנה לך חיל: מונה מספר לכוכבים: ומגיתי אתכם לחרב: מקור: ור' יונה כתב שהוא שם: והנפעל גם זרעך ימנה: לא יספרו ולא ימנו: והשם והממלאים לבני ממסך כמו מגין כלומר למגין הכוכבים והם שבעה ככבי לכת: ויום שהוא שם כוכב כולם והדומים להם ענין מגין ומספר: וכתב ר' יהודה בזה הענין המנה יהיה לכם: ור' יונה השיג עליו לדעתו ואעפ' שיהיה מנה משקל כמו שפי' וכן שלשת מונים זהב: וכסף מנים אלפים אעפ' יש בו מגין ידוע: והמנה הוא ששים שקלים

אמר תלים
כרמה
דנת' תלים
ניחי
ניחי

מלכים ירמיה

יחזקאל

תלים שופט קהלת

נורא

יחזקאל

חמור

קדושים ברכה תלים כ'

תלים

תלים יסעיה

חגי ירמיה

יסעיה כ' איוב

יסעיה תלים איוב

תלים

איוב שופט

חזקיה יסעיה

שמאל יחזקאל

שמאל מלכי תלים יסעיה

ירמיה

תלים

מלכים תלים יסעיה

תלים לק' יך

דח יסעיה

יחזקאל

דח עזריאל

שבת
שבת

יהושע

שבעה
 תני עופתי מקדש כמילי
 תני זה יחזקא
 יחזקא אמר
 וזה
 נליש
 נליש

ת. מ. י. כ. ה.
 ת. מ. י. כ. ה.
 ת. מ. י. כ. ה.
 ת. מ. י. כ. ה.
 ת. מ. י. כ. ה.

כח
כח
כח

ת"י

מציג

סגור
במקום יחידאלי

ישראל הנובע מזה
ישראל

דניאל ירמיה

ישויה
מ.נ.
משלי תלמי משי ישעיה
יחזקאל

יהושע מטת

תלמי ב'
תלמי יחזקאל
משלי חנוך תלמי
ירמיה כ' יונה
ישעיה

ירמיה ישעיה
תלמי
איה

משלי יחזקאל ירמיה מלכים
חנני תנחומי יחזקאל
תלמי
קהלת כהן יחזקאל בחזקתו
כהן ירמיה כהן קהלת

אמור יחזקאל
מחנה יהושע

יחזקאל כ' משלי
דברי הימי
ת.ג. שמואל
שמואל
אחרי
בטל' ישעיה יחזקאל
תלמי

יחזקאל
שמואל כ'
מלכים מנחם יחזקאל
כא

המסיו בשרק כוז כמו נטיו רגלי וכבר כתבנו דקדוקו בחלק הדקדוק בשרשו
רוח עושים ענין תערוכת ובלבול: וכן בענין המזג שהוא תערוכת המים עם
יונה: ושתו ביין מסכתי: והשם מלא מסך בשש נקודות: ומשקל אחד לחקור ממסך: למני בכסך: וכתב רבי
יונה בזה השרש באחד מהפנים כל אכן יקרה משוכתך כלו מתערבת עמך: והנכון כי הוא משרש שוך מ
מענין הסר מסכתו: ואעפ' שזה בסמך וזה בשין אחד הם כלו גדרתך היא מאכנים יקרות: **מסר**
למסור מעל כה': והנפעל וימסרו מאלפי ישראל: ענינם ענין הנתינה ככל לב והתשומה

ברשות אחד הן בדבר מדברים הן בגוף האדם עצמו: וזל הרגילו בזה הענין נתינת האדם עצמו ככל לב
במקום סכנה כמסר' עצמו למיתה ראשונים שהיו מוסרים עצמן על קדושת ה' וזולתם הרבה: וכן אמרו
במשנה משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע: ותרנו ויתנהו ה' אלדינו ומסריה ותרנו אשר מן צריך ב
כידך דכסר שנאך: **מעד** ולא מעדו קסולי: לא תמעד אשוריו: כה' בטחתי לא אמעד: והפעל
הכבד ומתניהם תמיד המעד: וימ' מזה והעמדת להם כל מתנים על דרך ההפוך: והתאר לנקבה
משלא נזכר פועלו רגל מועדת: והשם נכון למועדי רגל כלם ענין השמטה ותרנו ולא מעדו קסולי ולא
אזרעו רבובתי: **מעה** מעי מעי אוחילה: על כן מעי למואב ככנור יהמו: כמעי הדגה: רצאצאי
מעיד במעותיו: האחד מהם מעי בפלס כלי פרי שבי: אבל כמעותיו הוא משרש אחר: האחד מ
ממנו כעה ופי' רצאצאי מעיד כצאצאי מעי הים והם הדגים: ואכר כן על דרך וידנו לרוב בקרב הארץ: ומ
ומעים ידוע בדברי זול בא זאב ונטל את בני מעים והוא כלל האברים הפנימים הדיאה והלב והכבד והד
והדקים ונהגו קריאה מעים בלשון שנים מפני הדקים שהן בפולין ומסובבין וכן הדיאה היא שתי ערוגו'
ומה שאמר המו מעי לו: הכון מעיד ורחמך הוא אומר על הלב שהוא בעל המחשבה ולא תכן ההמיה וז
וזולתה וכן רבים: ותורתך בתוך כעי כאלו אמר בתוך לבי כי הלב הוא כלל המעים ואמר המו מעי בלשון
רבים לפי שהלב עקד המעי' תלה המעים בו: כי הוא עקד חיי הגוף אף כי האכרי' הפנימים הסמוכים אליו:
אבל מעי חמרכו יתכן על הלב כמו שאמר נהפך לבי כקדרי: ויתכן על הדקין ועל שאר המעים כאלו נ
נעברו ונשחתו: ומה שאמר עשת שן אומ' על הכטן: ולפי שהמעים מכפנים לבטן קרא לבטן מעים: וכן ת
תרנו בבטנה במעה: וימ' כמעותיו על אבני החול לפי שבהם אבנים קטנות דמות המעות הנזכר בד
בדברי זול מעות קונות וזולת זה מה שזכרו הרבה בזכר הבטבע וכן תר' כפרודוהי והם אבני החול שהם
פרודות קטנות: **מעט** הון מהבל ימעט: אל ימעטו לפניך: והרבייתם ולא ימעטו: והשם מעט
מים בכלי: הלא מעט ימי וחדל: כמעט שכב: כמעט נטיו רגלי: המעט מכס: אבל למקדש מעט
הוא תואר כי למקדש קמוץ ואיגו סמוך ומעט תואר לו: וכן הקיבוץ יהיו ימיו מעטים: על כן יהיו דבריך
מעטים: וזמא' השם ולפי מעט השנים או הוא מקור: והפעל הכבד והמעטת' לבלתי רדות בגוים: והמעט'
אתכם: תמעט מקנתו: פן תמעטני: רמברה והמעט: וכבד אחר ובטלו הסתנות כי מעטו: והוא יוצא
כמשפטו: כי מעטו הסתנה כלומר שלא יוכלו השנים לשחוק ולכסוס המאכל כי אם מעט: **מעד**
ומעוד וכתות: ושלא נזכר פועלו שמה מועכו שדיהן ענינם ענין העשוי בענין הסחיטה ופי'

מעוד שביציו מעובין ביד: וחגיתו מעוכה בארץ פירושו תקועה: **מעל** מעל מעל בחרם: מעל
האחרון שהוא פתוח כולו ומלעיל הוא שם: וגם הראשון הוא כלעיל
מלעיל: אבל הראשון הוא חציו קבוץ שהוא פעל עבר: ור' יהודה כתב כי הראשון בלדע ולא מצאנוהו אב
אנחנו כן בספרים הכדווייקים: ומעלה מעל כה': כי תמעול מעל כה' יבמשפט לא ימעל פיו: כי הפריע ב
ביהודה ומעול מעל כה': ומעול הוא מקור ואפשר שהוא פעל עבר בשקל ולא יכול יוסף כאשר כתב רבי
יונה ענינם הכחש והשקר: חשן ואפוד ומעיל: ומעיל קטן תעשה לו אמו: כי כן תלבשנה בנות המלך הב
הבתולות מעילים הוא לבוש נכבד: אבל מעילים הגו' הנה אינו בתכונת המעיל הכתוב בתורה כי זה היה
בהכונת הכתונת כמו שאמר ועליה כתונת פסים וית' מעילים כרדושין: למען אשר יביאו
בני ישראל: למען אנחנו: למעני ולמען דוד עבדי: לא למענכם אני עושה: ענינם כעבור: ופי' כי
עכך הסליחה למען תוורא: לפי שידעו בני אדם כי בידך כח העונש וידעו כי עכך הסליחה הנה אם חטאו
ישובו אליך ויראו ממך שלא יוסיפו לחטוא כדי שלא תענישם ואם ישובו תסלח להם: וכבר כתבתי פירוש
הפסוק בשרש ירא פי' אחר: והלמד למען כמו בית בעבור ולא יתכן לומר אותם מכלי הלמד ומכלי הבית
ויתכן לומר כי שרש למען ענה כי פי' כמו ענין שהוא הסבה והעלה: **מער** במערה אחר כשדה
המכילה: אל מערת עדלם: את המערות ואת המצרות: חפירות תחת הארץ: והביאר יונה
בשרש זה כמער איש חלויות סביב: במערה גבע והנני עתיד לפרשם בשרש ערה כעה **מץ**
תהיה ההא לנקבה: כצות תאכלו ידוע ור' יונה הביאו בזה השרש כמשפטו כאלו המלות

המסיו בשרק כוז כמו נטיו רגלי וכבר כתבנו דקדוקו בחלק הדקדוק בשרשו
רוח עושים ענין תערוכת ובלבול: וכן בענין המזג שהוא תערוכת המים עם
יונה: ושתו ביין מסכתי: והשם מלא מסך בשש נקודות: ומשקל אחד לחקור ממסך: למני בכסך: וכתב רבי
יונה בזה השרש באחד מהפנים כל אכן יקרה משוכתך כלו מתערבת עמך: והנכון כי הוא משרש שוך מ
מענין הסר מסכתו: ואעפ' שזה בסמך וזה בשין אחד הם כלו גדרתך היא מאכנים יקרות: **מסר**
למסור מעל כה': והנפעל וימסרו מאלפי ישראל: ענינם ענין הנתינה ככל לב והתשומה
ברשות אחד הן בדבר מדברים הן בגוף האדם עצמו: וזל הרגילו בזה הענין נתינת האדם עצמו ככל לב
במקום סכנה כמסר' עצמו למיתה ראשונים שהיו מוסרים עצמן על קדושת ה' וזולתם הרבה: וכן אמרו
במשנה משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע: ותרנו ויתנהו ה' אלדינו ומסריה ותרנו אשר מן צריך ב
כידך דכסר שנאך: **מעד** ולא מעדו קסולי: לא תמעד אשוריו: כה' בטחתי לא אמעד: והפעל
הכבד ומתניהם תמיד המעד: וימ' מזה והעמדת להם כל מתנים על דרך ההפוך: והתאר לנקבה
משלא נזכר פועלו רגל מועדת: והשם נכון למועדי רגל כלם ענין השמטה ותרנו ולא מעדו קסולי ולא
אזרעו רבובתי: **מעה** מעי מעי אוחילה: על כן מעי למואב ככנור יהמו: כמעי הדגה: רצאצאי
מעיד במעותיו: האחד מהם מעי בפלס כלי פרי שבי: אבל כמעותיו הוא משרש אחר: האחד מ
ממנו כעה ופי' רצאצאי מעיד כצאצאי מעי הים והם הדגים: ואכר כן על דרך וידנו לרוב בקרב הארץ: ומ
ומעים ידוע בדברי זול בא זאב ונטל את בני מעים והוא כלל האברים הפנימים הדיאה והלב והכבד והד
והדקים ונהגו קריאה מעים בלשון שנים מפני הדקים שהן בפולין ומסובבין וכן הדיאה היא שתי ערוגו'
ומה שאמר המו מעי לו: הכון מעיד ורחמך הוא אומר על הלב שהוא בעל המחשבה ולא תכן ההמיה וז
וזולתה וכן רבים: ותורתך בתוך כעי כאלו אמר בתוך לבי כי הלב הוא כלל המעים ואמר המו מעי בלשון
רבים לפי שהלב עקד המעי' תלה המעים בו: כי הוא עקד חיי הגוף אף כי האכרי' הפנימים הסמוכים אליו:
אבל מעי חמרכו יתכן על הלב כמו שאמר נהפך לבי כקדרי: ויתכן על הדקין ועל שאר המעים כאלו נ
נעברו ונשחתו: ומה שאמר עשת שן אומ' על הכטן: ולפי שהמעים מכפנים לבטן קרא לבטן מעים: וכן ת
תרנו בבטנה במעה: וימ' כמעותיו על אבני החול לפי שבהם אבנים קטנות דמות המעות הנזכר בד
בדברי זול מעות קונות וזולת זה מה שזכרו הרבה בזכר הבטבע וכן תר' כפרודוהי והם אבני החול שהם
פרודות קטנות: **מעט** הון מהבל ימעט: אל ימעטו לפניך: והרבייתם ולא ימעטו: והשם מעט
מים בכלי: הלא מעט ימי וחדל: כמעט שכב: כמעט נטיו רגלי: המעט מכס: אבל למקדש מעט
הוא תואר כי למקדש קמוץ ואיגו סמוך ומעט תואר לו: וכן הקיבוץ יהיו ימיו מעטים: על כן יהיו דבריך
מעטים: וזמא' השם ולפי מעט השנים או הוא מקור: והפעל הכבד והמעטת' לבלתי רדות בגוים: והמעט'
אתכם: תמעט מקנתו: פן תמעטני: רמברה והמעט: וכבד אחר ובטלו הסתנות כי מעטו: והוא יוצא
כמשפטו: כי מעטו הסתנה כלומר שלא יוכלו השנים לשחוק ולכסוס המאכל כי אם מעט: **מעד**
ומעוד וכתות: ושלא נזכר פועלו שמה מועכו שדיהן ענינם ענין העשוי בענין הסחיטה ופי'

מפצאם יצעה
חגור עזרא
ישעיה יחזקאל תרע
ישעיה
יחזקאל כ'
יחזקאל מלכ'ס יחזקאל
יחזקאל כ' אינכ מלכ'ס
אינכ ירמיה
דה נגמלי

אסתר כ'
סופטוס יצעה תגלית
תגלית יצעה
כא סמית יצעה תגלית
יחזקאל יצעה
ניכא מלכ'ס
תציה סיפטוס סמאל תציה
קרח תציה סמאל
קרח סמאל יצעה
תגלית
ירמיה יחזקאל יצעה

תגלית
סמאל כז
מלכ'ס
מלכ'ס כ' יצעה מלכ'ס
סופטוס יצעה תגלית
אינכ יחזקאל

כא תגלית
יהוס נפוט יצעה כ'
סופטוס
סופטוס קהלת
יחזקאל יצעה תגלית
אינכ תגלית
ירמיה
עמנוס תגלית
ישעיה יצעה תגלית
סופטוס יצעה תגלית
אינכ תגלית
מיכה תגלית כ' תגלית יצעה
תגלית כ'

משתנה מאד ומתחלף וכוחה לא יעלה על ראשו: הוא התער: **מר**
חביש וחתול: וכן מרח אשך שגברו אשכיו ונמעכו: **מרט**
מהם אנשים ואמרטם: ולחיי לכורטים: וכל כתף מרוטה
שלא נזכר פועלו מהדגוש אל גוי ממושך ומורט: על משקל וחסנה איננו אוכל: עניינם גפילת השער או
עוד הכשר או עקירתו: ובעניין המריקה והעברת החלודה: חרב הוחדה וגם מורטה ולטבח מרוטה: ויתן
אותה למרטה והפעל מן הכבד נחשת ממורט: ושלא נזכר פועלו במען היה לה ברק מורטה: והיא
מורטה: והטית בהם דגושה לתפארת **מרץ** עניין חזק ותוקף **מרק** ברע עניין המריקה
והפעל הכבד מהימריצך כי תענה: עניינם
נחשת מרוק: ושלא נזכר פועלו מהדגוש: וכרך ושטף במים: והשם תמרוק
ידוע: ופי' ומרק ושטף במים שימריקוהו וישטפוהו היטב
וקצתם אמרו מריקה ושטיפה כצונן והעלה בחמין: ומה נקרא לקישוט הנשים תמרוק לפי שהוא ממרק
זוהמת הבשר ומנקוהו: ונתון המרוקיהן: ובהמרוקי הנשים וכן נקרא למים שנתבשל בהם הבשר מרק לפי
שיש בו מריקת הבשר. ואת המרק שפוד: ומרק פיגולים כליות **משש** אולי ימושני אבי: והוקל
גשה נא ואמושך בני: כי היה ראוי להדגוש: והפעל הכבד כי מששת
ידוע: ויש לפרש מזה רמש חשך: **משה** כי מן המים משיתיהו: וימ' מזה ויזכור ימי עולם משה
עמו: או הוא כמשמעו ועניינו משה
המשיבה וההוצאה: ואכסך כשי: פי' בגדי כשי והוא ידוע: **משח** יען משח ה' אותי: דברי הנביא
בנגד המשיח שהמשיח יאמר בן יען משח ה' אותי וגו': אשר
משחים בטמן. למשוח עליהם מלך: למשחך למלך השין בקמץ רחב והחית בקמץ חטף: למשחה בהם: לך
נתתים למשחה: כלו בעבור שאתה משוח וכהן נתתים לך ולבניך: ואת אהרן ואת בניו תמשח: קום משחהו
והתאר הכהן המשיח: בלי משיח: כלומר כך נפל כאלו לא היה משוח בשכך למלוכה: למשיחו לכורש: אל
תגעו במשיחי: אמר זה על האבות שהם גדולים ונסיכים כמו המלכים שהם משוחים בטמן: ותאר אחר
ומשוח בשער בחולם בפלס קרוב רחוק: וכא כרחב ממשח הסוכך: קומו השרים משחו מן פי' שימשחו ע
עליהם מלך כי כבר מת בלשאר והמלך הוא המן: ויש מפרשים מן כמש ופי' שימשחו המן ויצחצחו א
אותו כדי להתליק אותו שלא יעבור בו כלי זין: וכך מפרשים בענין הזה בלי משיח בטמן כמו שאמר כי
שם נגעל מן נבורים ואמר שהיה המן כאלו לא נמשח בשמן: והשם שמן המשחה שמן משהת קדש:
והנפעל כי הוא נמשח דוד למלך: ביום המשח אותו כולם ענין משיחה בטמן או בזולתו: וידוע הוא: ולפי
שבנוי המלוכה והגדולה על ידי משיחה נאמר לבנוי אעפ' שאינו על ידי משיחה בל טון משיחה: ומשחת
את חזאל: תמשח לנביא תחתיד: וכן יען משח ה' אותי הם דברי הנביא על עצמו: **משך** ואיש משך
בקשת לתומו: אשר לא משכה בעול: על כן משכתיו חסד: **משך** וכן משך
חסדך ליודעך על דרך ויש אליו חסד: תמשך לויתן בחבה. משכו אותה ואת כל המוניה: המשך תקרא בקמץ
חטף כמשפט הציווי כי ציווי היחיד משך בחולם וכן קבלנו קריאתה בקמץ חטף: וכן מצאתי בספר מדוי
במסורת עליו לית חטף. יוכא בחירק לגזרת פועל משכו וקחו לכם צאן והם כעמדת בנעיא: כמשכו
ברשתו: במשך בקרן היובל: וימשך האורב פי' משך בשופר או משך העם אשר אתו אל העיר: לך ומשכת
בהר תבור פי' וכשכת העם אליך בהר תבור: ואמר בלשון משיבה כי פי' תוציאם בעל כרחם ותפתם בדברי'
עד שתביאם למלחמה כי היו מתיראים מפני חיל סיסרא וכן פי' ומשכתי אליך אל נחל קישון את סיסרא שר
צבא יבין את רכבו ואת המונו כי אמרו כי אצטגניבו ראו מפלתו ומגעוהו לצאת למלחמה: והקבה חזק
לבו ומשכו אל נחל קישון: מושכים בשבט סופר פי' כי הסופר מוסך העט על הספר בכתבו: למשך ביי' את
בשרי לגדגו ולמשכו ביון: והנפעל לא תמשך עוד: וימיה לא ימשכו: והשם נושא משך הזרע בשש נקודות:
ומשך חכמה מפגינים: אבל כי גרתי משך הוא שם אומה ואמר יוסף בן גוריון כי הם אנשי טושקנה: והחכם
ר' משה אבן עזרא פי' מזה סוסים מיוזנים משכים היו מיוחסים אל משך כי משם יבאו הסוסים האכירי: ופי'
ומשך חכמה יקר החכמה כי הדבר היקר ימשך שמו למרחוק וכן משך הזרע כי הזרע יקר לזורעו ואף כי
בארץ הגב: ולטעם זה יאמר על נושא הזרע זורע: כמושך הזרע: והפעל הכב מן הדגוש תוחלת פמושכה:
אל גוי במשך ומורט: **משל** ולא במשלו אשר משל: וישב ומשל על כסאו: ומשלת בגוים רבי:
משול בנו גם אתה: ומשלו מים עד ים: מושל בנבחרתו מושל עמי ויפתחהו: מושלו יהלילו
וכבר פירשנוהו בשרש ילל: והכבד המשל נפחד עמו: והשם ומשל מבשל רב המם בחירק: ובתוספת הא
או תיו המבשלה הראשונה: למבשלת היום: למבשלת הלילה: ומבשלתך ככל דור ודור: ומבשלת' אתן בידו
והקבוץ לממשלות כלילת המם בכלם בסגול: ישראל ממשלותיו: המם בפתח: ועא' הנח

ישימה מלגים

מבני הזה חל' מל הארץ פרימים: מל ארצות דומים בברכו: ומי דינונים: אל מורה ת' ג' בלא זכר

עצם דומם ברבנו: ומה דיננו עמו? ואל מיהו חובב בל יצא

חנה כל המושל עליך ומשול על כן יאמרו המושלים: מושלי העם הזה: וית' כהענין הראשון שלטוני עמא:
והציגני למשל עמים והשם להבין משל: משל הקדמוני: והוא סמוך ופי' משל מושל הקדמוני: או הוא מא'
ואינו סמוך והקדמוני תאר לו: וישא כשלו: למשל ולטנינה: והכבד הלא במשל משלים הוא: וענין המשל
הוא דמות דבר אל דבר: ויש בו גב' דברים סתומים: וכן בענין הזה זכרונכם משלי אפר: והנפעל נמשל ב'
כבהבות נדמו: ונמשלתי עם יורדי בור: והחתפועל ואתמשל: כעפר' ואפר: והכבד ותמשילוני ונדמה: והתא'
מזה לכמשלי לבית אביהם ל' דומי להם בגבורה כי גבורי חיל הבה: ובא בחרק המם כמו עתליה המרשעת
:הערים המכדלות: **משק** ממשק חרול: פי' לפי מקומו מוצא החרולים כל' שיצמחו שם מפני ח
ההרבן: וימ' כלשון שוקק: ישתקשקן ל' שיהיה המקום מלא חרלים והעובר שם ישמע קול
חרולים נושקין זה על זה בגשוב כהם הרוח ויהיה שרשו שקק: ור' יונה הביא בזה השר' וכן משק ביתי והנני
עמיד לכתבו בשרש שקק: ואאל' כתב בשק ביתי וממשק חרול בזה השרש בעא: ופרשם ענין עזיבה ופי'
כן משק ביתי בן שאעזוב כל אשר לי בידו והוא דמשק אליעזר וכן משק חרול שיהיה המקום נשמט ונעזוב
מלא חרולים ובא על דרך והארץ תעזוב כהם: וכת' במשק חרול משמט מלוחין: ובדמשק ערש פירשתיו ב
באות הדלת בן ארבע אותיות: **מתג** במתג ורסן עדין לבלום: מתג להמור כשש נקודות: וכתני
לחמור הוא דרבן הברזל התחוב בקצה העץ שדוקרין בו ה
החמור' למחרו: במתג ורסן: ומתני בשפתים הוא הברזל הארוך שמשימין בפי הנהבה להנהיגה היא שקורין
לו בלעז פראן והוא כמו הרסן אלא שאינו עשוי בתבונתו: ויקח דוד את מתג האמה מיד פלשתים: תי' ית
תיקוף אמתא: וכדברי הימים במקומו ויקח דוד את גד ובנותיה מיד פלשתים: אולי כתג האמה היא כלל ל'
לגת ובנותיה: **מתה** מתים יחרישו: ממתים יד' ה' מתי מספר: ויהי מתיו מספר וכבודו מתי
רעב: כלומר עם כבודו יהיו רעבים: וכבר כתבנו אותו בשרש מות על דעם המתרגם: כתיב ב'
בחדב יגלו: והשם מעיר בתים: אין מתום בבשרי: ככף רגל ועד ראש אין בו מתום: והמם נוספ' כמם שלטום
יענין המלה הזאת אנשים: ופי' אין בתום בבשרי לא נשאר בי צורת אנוש: ועוד נכתבנו בשרש תמם: וכן
מעיר מתים מעיר שיש בה אנשים הרבה כלומר עיר נושבת: וכלת מתים לא מצאנו היחיד ממנה ומשקלה
פנים זנים לא נמצא להם יחיד: אבל סאים שהוא במשקלם יש לו יחיד סאה: **מתח** וכתחם כאהל
לשבת: ענין המשיכה והפרישה וכן בדברי רז'ל מקום שנמתח עמו: ומזה
באמתחת בנימן: והאלף נוספת והתיו לנקבה והיא לכתיכות נהפכה כי מבלי הסמיכות אמתחה כפלסא
אזכרה: והנכון כי אמתחת אחד בסמוך ובמוכרת וחיבורו לכינויים יוכיח אמתחתו אמתחתי: ואלו היה כן
אמתחה היה התיו רפה והוא השק ונק' כן לפי שהוא נמתח תמיד בכל עת שממלאין אותו כי כאשר הוא רק
מאוסף ומקופל יחד: ובעת שממלאין אותו מותחין אותו: והקבו מלא את אמתחו האנשי: בפי אמתחותינו
מתי כתי תנחמני: עד מתי עשנת: לכתי אעתיר לך: ידוע: **מתח** כמתנים ועד ירכים:
מתניכם חגורים: חגרה בעז מתניה: מצוכדת על כתניו: וקסת
תלוי באזור כתניו: וחס החלצים מקום שחוגרין עליו: **מתק** מתקו לו רגבי נחל: כתקו רכה פי'
מהקלו הרפה: או מתק כמנו פי' הרפה: והפועל הכבד
והשאלה והוא פעל עוכד: וכן אשר יחדו נבתיק סוד: והוא פועל יוצא: והשם כמתק שפתיה הדיחנו: בשש
נקודות: ובא החדלתי את מתקי: המם בקמץ ה'טף: ובתוספת כס חכו כמתקים: והתאר מה בתוק כדבש:
ותהי בפי כדבש למתוק פי' כדבש שהוא לאדם לכתוק כן היתה מתוקה בפי: והתאר בשרק מתוקה שנתה
העוכד: ומתוקים מדבש: ועל דרך ההשאלה: ובתוק האור: ואשר הוא בן ארבע אותיות: **מהמה**
השתי ולא התכהבהתי: ל' א התמהמהנו: ראו אני בתמהמה: התכהבהו ותכהו: ולא יכלו
להתכהבה: ואהוד נמלט עד התכהבה: אם יתכהבה חכה לו: ענין כלם ענין עכוב: ופי' התמהמהו ותכהו
התכהבהו בכחשבה: והבהו ויהיה בעיניכם נרא: נשלכה אות הנם שכח לאל הכהלל אמן ואמן:
דבר נא באוני העם: ענינו עתה וכן כלם: ויש מפ'
אל נא תהי כמת ענין תחינה ובקשה: ובתוספת ארף
אנא שא נא פשע אחיד: אנאף הושיע נא: ויתכן האלף שרש וכבר כתבנוהו בשרש אן: אל תאכלו כמנו נא
פי' שאינו כבושל כל צרכו: וכן בדברי רז'ל יוצאין בכזה נא מאי מצה נא כל שפורסה ואין חוטין נמשכין
ככנה **נאם** וינאמו נאם: נאם פשע לרשע: חרבו מאד נאם ה': ונשכו אתכם נאם ה': ענינם ענין
באבר וכלת נאם הוא שם ואפשר שהוא פעול כמוך אבל וינאמו נאם הוא שם בשקל
זכור: וכזה בסדר שפה לנאבנים והם הצחים אלשונם ויודעים בחכמת הדבר: **נאף** נאף
בואף שכרה נשף: אשר ינאף את אשת איש: והכבד אשר נאפה משוכה ישראל: האשה
הנבאפת:

יחזקא זקת ישעיה
איוכ משלי עמאל
כלן תב' יחזקאל
איוכ תיניס
תני' איוכ ישעיה
ד' ה'
צפניה
כחוס
לך לך
עמס
תני' משלי ישעיה
סמאל
איו' תני' תבא ברכה ישעיה
איוכ
איוכ תיניס ישעיה
שנשים
ישעיה
דיקן
מקן כ'
תיליס כ' נארא תבנה
בא משלי עמאל יחזקאל
איוכ כ'
איוכ
תיליס משלי
שנפטי' שיר טיכטי'
יחזקא קהלת
תני' קהלת
תני' מקן שמו: ישעיה
גא שוכט ה' הכקק
בא
כהעלותך
יחזקא תיליס כא
יחזקא תיליס ויחזקא
איוכ
איוכ קדושי ירמיה יחזקא

נגע

החיל אשר נגע אלדים בלבם עד יעזר נגעו: כאשר לא נגענוך: פי' להרע: וכן לבלתי נגעך: הנגע באיש הזה: להרע לו: לא תגע בו יד: מאנה לנגוע בפשי: ער כן לא נתתיך לנגוע אליה: ולא יוסיף לגעת בך: הלא כגעת בה: נגע בהרים ויעשנו: והפע הכבד שאינו יוצא עד לשמי' הגיע: נגיע השמים: עת הזמיר הגיע: אף כי לדקות העיון כל הפעיל הוא יוצא: ואשר הוא יוצ' והגעתי'ו א' הארץ ונגלה יכודו: והגעתם אל המשקוף: ותגע לרגליו: ויגע על פי: הכלאך הגיע הרצפה על פי: וישלח את ידו ויגע על פי: פי' הגיע ידו על פי: ואם לא תגיע ידו כלומר שלא הגיע ידו לכבון שיקנה בו שה: ופי' דלל אין לו ללוות ו' ולא לעסוק באומנותו ואפי' היה לו השה אקדמיו ולא היה לו הוצאת הדרך כביא קרבן עני שג' די שה עניב' ההשנה וההקדבה: ועא' נגע מוכה: ואהי נגע כל היום: והשם נגע צרעת: איש נגע לבבו כנגול הכון: נגע' גדולים: והפעל הכבד כי נגעו ה' יונגע ה' את פרעה: ושלח נזכר בעלו כמנו ועם אדם לא ינגעו: והנפעל מזה הענין וינגעו יהושע וכל ישראל כלומר הראו עצמם שהיו כנגועים ומוכים כי היו נסים לפניהם כדי ל' להתיקם מן העיר: ויתכן לפרשו שהיו כן נגועים כי אחר שהיו נסים לא יתכן שלא היו נגועים שהרי לא היו משיבים מלחמה לרודנים אחריהם ואלו היה פי' שהראו עצמם נגועים מכלתי שהיו נגועים היה אומ' בלשון התפעל ויתנגעו כי כן המשפט: **נגף** ונגפו אשה הרה: וכי יגוף שור איש: כי אס' יגפנו: נגוף ורפוא: יגוף ה' את הילד אשר ילדה בלם פעלים יוצאים: והעוהד פן תגוף באבן רגלך: ורגלך לא תגוף: והנפעל כי נגף לפני ישראל פתח והוא בפעל עבר: אך נגוף נגף הוא: יתגף ה' נגף קבוצים והם כינונים: בהנגף עמך ישראל: וההתפעל ובטרם יתנגפו רגליכם על הרי נשף: והש' ורא' יהיה בכס נגף בשש נקודות: וכא' ויהי אחרי הכנפה: את כל מגפתי כולם ענין הדחיפה והמכה יש בהם כמיתה ויש בהם בלא מיתה: **נגר** עיני נגרה ולא תדמה: ידי לילה נגרה מבנין נפעל: וכן נגרות כיום אפן: וכמים הנגרים נחל מעם נר: והכבד והגדתי לגיא אכניה: ויגר מזה: יגירוהו על ידי חרב: ותגר את בני ישראל על ידי חרב: כמים מגרים בכדוד ענין ההתכה וההגרה: וכה שנפל בזון הלשון בדמע כמו עני נגרה: וכדם: כמו ותגר את בני ישראל: יגירוהו על ידי חרב: ובמים כמו במים מגר' במורד: ובמים הגיגרים ארצה: ובין כמו ויגר מזה הוא ענין ההתכה כמשמעו: וכן ידי לילה נגרה דל' מכת' נגרה על דרך ויתכו כמים שאגותי וכה שאכר באכנים ובכבוהם הוא בענין הגדת הדבר וגלגולו כמכונה לעמוק: **נגש** ויגש אליו יהודה: ותגשן השפחות: נש הלאה: וכפתח נש פגע בו: נגשה לי ואשבה: נש שכה בעבורי שאשב בריוח כי צר לי המקום: וכן נש הלאה כי אעפ' שהוא רחוק כמקום המדבר הוא קרוב אל המקור האחר: נשו נא אלי ויגשו: גשי הלום: לגשת אלי: עוד גשתו עד אחיו: אל תגש בי כי קדשתך: והנפעל יען כי נגש העם הזה: כן כתב ר' יונה וכן במקצת הספרים והמסורת לית בס' רא: ועוד מסורת אחר נגש ונגש: ד' ואיש ישראל: וחברו: ירהבו: נענה: אם כן לפי המסורת יען כי נגש בשין כי אלה הארבעה הם בסין: ובמקצת הספרים ימצא יען כי נגש בסין: ודעת המתרגם כן שתרגם חלף דאיתרברב עבא הדין: ונגש כשה לבדו: ואחרי כן נגשו בני ישראל: ונגשה יכמתו: וגם הכהנים הנגשים אל ה': וההתפעל התנגשו יהדיו פליטי הגוי': והכבד והנישו אדוניו: ויגש לו ויאכל: ור' יונה כתב לא תגיש ותקדים בעדינו הרעה פעל עובד: ויתכן ל' לפרשו יוצא בחבריו דל' תגיש האויבים ותקדימם בעדנו: ושלח נזכר פעלו לא לנחשתים הנשו: **נגש** נגש את הכסף ואת הזהב: לא יגש את רעהו ואת אחיו: וכל עצביכם תנגשו: איך שבת נוגשו והנוגשים אצים: והנפעל ונגש העם איש באחיו ואיש ברעהו: ואיש ישראל ראו כי צר לו כי נגש העם: נגש והוא נענה: יען כי נגש העם הזה: כלם ענין לחץ: **נדר** קמו נד אחד: נצבו כמו נד: ענינם ענין קבון ביחד בענין גדיש: ואפשר שהמלה בנחי העין: **נדר** ויתד נשתי מעיני: ידוד מכך: כלבי צבאות ידודן ידודן: פועל עומד ופי' אין נודד מצד כנפו כמו כאלה נובלת עליה שפי' כצד עליה: או נופלת מלת נודד על כנף כל: מר אין כנף נודד: ור' אברהם אבן עזרא זל' פי' פעל יוצא: והשם ארחיק נדוד בחלם: ושבעתי נדודים ע' עדי נשף: בשרק ונא' ונדד ערב משפטו בתשלומו מנדד בפלם כשקל: והפעל הכבד ומתבל ינדדהו: ושלח נזכ' פעלו כנפו וידד בחזיון לילה: ור' יהוד' הביאו כסדר פעל הקל ודומ' כי ספרו שלכד בו השיגהו שכבצא וידד היוד כחירק ואם היה כן היה מהקל: אבל אחר שביצאנו בכל הספרים היוד בקבון שבתים הוא כשלח נזכר פעלו בלי ספק: וכבד אחר שמש זרחה ונודד: וכן כתבו ר' יונה לפי שהוא פתוח ואלו היה בנחי העין היה בצרי כמו כאשר כונן: ואא' זל' כתבו פעל שלא נזכר פעלו בנחי העין כמו באין תהוכו חוללתי: ע' ודי שמים ירופפו: ביום הבראך כוננו: ויפה כתב לפי שהוא פעל עומד וכלם עני' התנוע' והרהק': וכזה הטרש והעני' כימי נדת דות: כנדת עמי הארץ: והדוה בנדת: כי מי נדח לא זרק עליו: והוציאו את הנד' כן הקדש

שני' יצאה מ' דות דות
מלך ד' יצא ח' יצא
שמו' יחזק' ת' ל' ד' יצא
סיד יחזקא
כא' שני' יצא יצא
י' קרא

ישע' תל' חז' יצא מ' ל' יצא
ד' ל' יצא
י' קרא

משכ' כ' שמו' יצא
שמו' כ' יצא
מל' מל' שמו'
שכ' מל' מל' כ'
י' ד' כ' שמו' יצא
ל' יצא
תל' ל' יצא
ל' יצא מ' יצא כ'
י' זקא יצא
ל' יצא יחזקא תל' יצא
שמו' תל' כ'

י' נ' יצא יצא יצא
י' יצא
י' נ' יצא יצא יצא

משכ' כ' שמו' יצא
שמו' כ' יצא
מל' מל' שמו'
שכ' מל' מל' כ'
י' ד' כ' שמו' יצא
ל' יצא

שמו' יצא יצא יצא
י' יצא יצא יצא
י' יצא יצא יצא
י' יצא יצא יצא

י' יצא יצא יצא
י' יצא יצא יצא
י' יצא יצא יצא
י' יצא יצא יצא

י' יצא יצא יצא
י' יצא יצא יצא
י' יצא יצא יצא
י' יצא יצא יצא

י' יצא יצא יצא
י' יצא יצא יצא
י' יצא יצא יצא
י' יצא יצא יצא

תלין נבלתו על העץ: או הם מא' ופעם ישתנה ופעם לא ישתנה כמו שכתבנו בחלק הדקדוק בשער השמות
וכן נא' בלשון נפילה על הגוייה המתה: ויסר לראות מפלת האריה: אב' נבלה היא מענין מפרה: נבל' ימלא
יון: ואחד נושא נבל' ויון בשש נקודות: ויש ספרים בחמש נקודות פי' נאד העור או כד היוצר' בי כן כתוב
ושברה בשבר נבל' יוצרים: ונבליהם ינפצו: לנבלי' חרש: נבל' ותוף: בנבל' וכנור: בנבל' עשור בחמש נקודו'
אבל בכל' נבל' כגול והמסורת עליו לית סגול וחד והיה כנור ונבל': עלי' עשו' ועלי' נבל': בכינורות ובנבל'
:הוא כלי מכלי הזמר: : מכלי האנגנות ועד כל כלי הנבלים תי' מכהניא לבשי איפודא ועד בני לוי אחדי
נבליא: ונבלי' שמים מי ישיב פי' גשמי שמים וכן ויהי המבול כי משפטו מנבול' . **נבע** נחל נובע
:והשם מבווע: וצמאון למבוועי מים: ועל מבוועי מים ינהלם: נביעת המים היא יציאתם מהמקור:
ותשבר כד על המבווע: הכד הוא המרה והמבווע הוא הכבד שהמרה סמוכה עליו לפיכך אמר ותשבר כד על
המבווע והכבד הוא מקור הדם לפי' קראו מבווע: וכן נקרא הדבר בלשון הזה לפי שהוא יוצא מהפה כמים
מהמקור: יום ליום יביע אומר' הנה יביעון בפיהם: אביעת חידות: תבענה שפתי תהלה: וכן יבאיש יביע' ש
שמן רוקח: אומר כי הזכוב יבאיש שמן רוקח ולא יפסק הבאוש כי בכל עת יביע הזכוב הבאוש ויוציאו:
ור יונה פי' בענין הדבור כלומר מרוב נאושו כאילו ידבר ויכריז על באשו בחוץ ובא על דרך ושמן ימינו
יקרא: והרב' יצחקאבן גיאת פי' מענין אבעבועות ומשרשו כי כתב כי הוא מבנין הכבד מפעלי הכפל כי
כאשר יבאיש השמן יעשה אבעבועות: **נגב** מלך הנגב בשש נקודות: צפונה ונגבה: הוא דרום: כי
ארץ הנגב נתתני פי' ארץ הרבה וחדרה: וכן באפיקים בנגב: כסופות בנגב: משא בהמות בנגב:
ותרגום חרבו פני' הארמה נגובו אפי' ארעא: וכן בדברי רז"ל כנגבן והן טהורין: וזולת זה נשתמשו בלשון ה
הזה הרב': ודוד קם מאצל הנגב: על נגב יהודה: ועל נגב הירחמאי' ואל' נגב הקיני' אל' נגב ואל' צקלג: יתכן
בכלם שפי' המדבר ומקום החרב והיבש או פי' דרום וכן ערי הנגב סגרו: או יהיה פי' אלה ארץ מישור כי גם
המדבר הוא מישור והדרום עצמו נק' על כן נגב לפי שיש כפאת דרום חרב ורכה ואין בה ישוב כמו בשאר
הפאות מפני החמיכות: **נגד** מליהיגד לך: את מי הגדת מליך כמו אל' מי' הגדתי היום לה' אלדיך
כלומר אספר ואקרא הדברי' לפניו ואתן לפניו הודאה כי באתי אל המקום אשר הבטיח אבותינו ל'
לתת לנו: ובעל כנפים יגיד דבר בצרי וביוד הכסף: וכן ותנד לבני ישראל' יגיד נגיד למלך: פגדת מורדת'
:ואתם הלא' תגידו: הגידו ונגידו פי' הגידו עליו: דבר שקר ונגידנו למלך כמו שאמר לנו ונכהו בלשון: ו
ושלא נזכר פועלו והגד לך: הגד הגד לי: הגד בקור ענין כלם ענין ספור' אלא שענין ההגדה יבא גם על
החדשות ולא כן ענין סיפור' אלא על הדבר שנעשה או נאמר: נגד ה' משיחו בשש נקודות: כאין נגד' .
אעשה לו עזר כנגדו כלו שתחיה לפניו ולעומתו תמיד לשרתו: והכף ככף בהיום: כי הכעיסו לנגד הכונים
הלמד כלמד לעומת ולמד לנוכח יאמר עם הלמד וכלתי הלמד: ובתוספת הא נגדה נא לכל עמו: או תהיה
הוא במקום למד השימוש כלם ענינם לעומת ונכח: וכאשר המלה הזאת עם כס ענינה מרחוק כמו ותשב
לה' מנגד: מנגד נגעי יעמדו כלומר רחוק לעומתי ונכחי ולא יקרבו אלי' לפקדני' . ואתה תעמד מנגד: ומה ש
שאר ויעמדו מנגד מרחוק: להודות על המרחק יותר או תוספת ביאור: וכן הענין הזה נקרא ראש העם ב
נגיד ואתה תהיה לנגיד מפני שהעם שמים פניהם תמיד ופונים אליו בכל עניניהם: נגיד חסר תכונות ורב
מעשקות: מסוף הפסוק למדנו פי' תחלתו כי הוא חסר מלת ימות וסמך הכתוב על המבין . כי מצאנו ב
במקומות רבים במקרא חסר ענין מהפסוק לפי שהוא מוכן כמנו: וכן הוא משפט הפסוק נגיד חסר תכונות
ורב מעשקות ימות בקצר יבי' ושנא בצע יאריך ימים: ואא"ל פי' מלשון תרגום בשני ענינים משכו תרגום ב
נגידו: ואומר ימשך מן העולם מי שהוא רב מעשקות אך שונא בצע יאריך ימים: ויותר טוב מזה מלשון
ויגוע ואיתנגיד אומר ימות קודם זמנו: וכן נקרא מזה הדברים הטובים והחכמות נגידים מפני שהכל פונים
אליהם מפני חשיבותם: שמעו כי נגידים אדבר' . **נגה** ועל דרכך נגה אור: ולא יגה שכיב אשו: והשם
ונגה כאור תהיה: ונגה לו סכיב: ומא' לנגהות
והכבד וה' יגיה חשכי: וירח לא יגיה אורו: ענינם ענין זהר: **נגח** כי יגח שור איש: והכבד ובקרינ' .
תנחו כל הנחלות: בהם עמים יגח: כך צרינו נגח: מנגח
נגח הוא: וההתפעל ובעת קץ יתגח עמו מלך הנגב: ענינם ענין ההדיפה והמכה בקדן: **נגל** שלחו
מגל: משפטו מנגל: והגש לחסרון הגון: וכן יקרא בערבי בגון וכבר כתבנוהו באות המם:
קדמו שרים אחר נוגנים: השרים הם כפה: והנוגנים הם ביד בכלי פי' קדמו שרים ואחריהם נוגנים
והכבד ונגן בידו ושוב לך: והיה כנגן המנגן: כנגן בכינור: והשם נגינה למבצח על נגינת לדוד: התיו מקו'
הא: וכבר כתבנו הדומים לו בחלק הדקדוק: והקבוץ ונגינותי נגנן. ומא' אני כנגינתם: ענין הניגון ידוע
והוא באחד מכלי הזמר:

הכח

[illegible]

סמאל'ה

בראשית אינו תבא

מהלך יתרן ירמי' אקתר

ש:ט:ר:י:ס רות

שמאל תילים

פראקטיקע

מילים

צירוף אינוב שמואל

יהושע

סמול אסני

משל חיוב

מבית יצחק יטעק

תִּלְיֵה יִצְחָק מִזִּכְרֵי שׁוֹמְרֵי

ומה לא גררנו מיני יחזקא

מחשבים זניא

45

פילר

rehabilitation center

זוהי חזוניה מרחיקת לכת, ויש להבין כי מדובר במחשבה ארוכת טווח, שבה יש להבין את ההקשר ההיסטורי והחברתי של המדינה.

יחזקא ב' קדושים
עזרא
ויקהל ב' מרומ' ישי' ויקהל
תל' ב' חזק

ישיבה יחזקא
תלמיד ב' דא' שופטים
עזרא

עמוס
ישיעיה קרוניס
יחזקא
יחזקא שמואל שוטרס
איוב

שׁוֹטְרֵי שָׁמַיְכִי כִצְבֵי תִצָּא יִרְמֵי
תִּינָם
יִשְׁעִיה שְׁמוֹנָה
יִשְׁעֵי יִרְמִיָּה רֹאשׁ בֵּי
לִיכָה דָּה

דניא
בראשית
יחזקא
התל' לוי' מיל' איוב ים גיה

טמא מוטות חצא יונה
חצא
חכמה יחזק עמוס יחזק
דניאל יחזק

10

Limb

איכה מילוי ייבא קהלת
דה' יסעי מלכ' שמואל

שמואל
בא
ויצא פארט
לפי' בשלח ישיע' איך' רינג
דא'

יט ציט

מי שיבא אליה משאר הנזופות יהיה בריא ושלם וזהו שאמר משדש כל הארץ: **נרץ** הנצו ודמונים •
 וינאץ השקד: והאלף בו מקום היוד ורמז בו על השיבה לפי שהיא לבב כפרח
 עין הפעל בדגש הצרי עלתה נצה במפיק ההא: והנפרד נץ: או נאכר בו הנפרד נצה בהא והראוי נצתה
 כמו אצל פנה שהראוי פנתה: והוא הנכון מפני מלת עלתה: וכתוספת הא ובסר גמל יהיה נצה: והוא רפה:
 וישלך בזית נצתו: ועם הנזן הנוספת הנצנים נראו בארץ: והדגש בכולם תמורת הנח: ענין כלם ענין פרח:
 ועא ופעלו לביצון בפלס ניהוח מן ניה ופי' בן הרשף בלוגא בלעז: והתאר מזה מענין ונוצצים בעין נחשת
 קלל בפלס לוצצים מן ליץ: ור' יהודה כתב נוצצים משרש נצץ והוא יחיד בענינו ובשרשו: והנכון אם כן ל
 לשומו משרש נוצץ עם ופעלו לביצון שכתב ר' יהודה בשרש נוח שהוא משרש נוצץ: ויש מפרשי וינאץ השקד
 מענין נאץ ואעפ' שהאלף בו נחה: **נור** למען היות ניר לדוד עבדו: ניר בירושלם בחירק: נר
 לרגלי דברך בערי: ומה שאמר ניר
 נשמת אדם ונכתב ביד כי אתה נרי ה': וכן הכלי שדולקת בו הפתילה נקרא נר והקבוצ בלשון נקבות
 ובהעלות אהרן את הנרות: בהטיבו את הנרות: גרות המערכה: ואת נירותיה: יש מהן הפתילה הדולקת ויש
 מהן הכלי שדולקת בו והכלי שמימין עליו את הנר נקראת על שכו כנורה: וזה מעשה המבור: ואת כנורת
 המאור בלומר שהיה המאור עליה תמיד: ועא נירו לכס ניר: רב אכל ניר רשים: ניר רשעים חטאת כל' רום
 עינים ורחב לבב זהו ניר רשעים שהוא חטאת: ואמר נר על דרך משל על מחשבות הלב כמו נירו לכס ניר
 ענינם ענין חרישה: ותרנום ולחרוש חרישו ולמינר ניריה: וכדברי ר' זל' שרה נירה: ניר שנה וזרע טנה:
נוש הוסיף ר' יונה זה השרש לפי שמצא חרפה שברה לי ואנושח: והנכון הוא מה שכתבתי בשרש א
 אנש: **נוד** ויוד יעקב נוד: ויפלה אל סיר הנזיד: אל הלחם ואל הגיד: פי' נזיד תבשיל
 ויוד יבשל ובא במלת ויוד הנח תמורת הדגש כי היה ראו להיות ויוד בדגש עין הפעל: **נוה**
 ואשר יזה מדמה על הבגד אשר יזה עליה: ויז מדמה אל הקיר והכבד וזהו אל הבית: כן יזה גוים רבי
 יזהלשבע פעמים: הוזה עליהם מי חטאת: ומה מי הנדה: ויז מכנו ופי' ומה מי הנדה אד' כי המזה טהור
 אלא על הנושא הוא אומר שהוא טמא טומאה חמורה לטמא בגדים שעליו מה שאין כן בנוגע שהנוגע אינו
 טעון כיבוס בגדים: ומה שהוציאו בלשון מזה לומר שאינו טמא עד שיהא בהם כדי הזייה: ולזה הפי' יהיה
 מזה שם כמו משה: ופי' הפסוק מי שנושא הזאת מי הנדה יכבש בגדיו ענין ההזאה ידוע בענין הטפנוף:
 ופי' כן יזה גוים רבים בענין ידבר והוא פעל יוצא: פרא פרלר בלעז: **נול** הרים נולו מפני ה' בים
 זרים קדים נזולים. ונזוליהם כל ישתיו: ויוציא נזולים בס' לע: יול מים מדליו: ישב' רוחו יולו
 מים: אלה הם פעלים עומדים: והיוצאים ועפעפינו יולו בים: ושחקים יולו צדק: אשר יולו שחקים: והכבד
 ובים מצור הזיל למו: וכלם ענין ההגרה: ומה הענין והשרש מפני הרים נולו: ובא כן בפני ההפסק לנצרת
 פעול והדגש לתפארת המלה בדגש חדלן פרזון בשרא חדלן: ור' יהודה כתבו בשרש זלל ואיננו נכון לפי
 שלא מצאנו מענינו בשרש זלל: ומהשרש הזה והענין הזה לשמש ולירח ולמזלות: ולפי שהם נזולים
 במרוצתם נקראו כן: התוציא מזרות בעתו פרשו כמו בזלות או יתה שם ככב: **נזם** נזם זהב כשש
 נקודות: ואת הנזמים אשר באזניהם: נזמי האף: ידוע: **נזק** כנזק הצלף בשש נקודות:
 זה הלשון ידוע בברכי ר' זל' ושמושם בו בפעלם בנפעל ובפעל הכבד ושלא נזכר פעלו כפנו
 הנפעל כמו שאמר ר' זל' במשנה הנזקין שמין להם בעדית: והכבד וכשהזיק חב המזיק: ושלא נזכר פעלו
 והזק בהם אחד חייב: וזולתם הרבה: **נזר** אשר נזרו מעלי בגלוליהם כלם: נזור אחורי ככר
 כתכנום בשרש זור: ואפשר שיהיו מזה השרש בפלס קטנתי: ולא יכולו: והנפעל וינזרו מקדשי
 בני ישראל: וינזרו לבשת: הנזר כאשר עשיתי זה כמה שנים פי' אם אגיד כמאכל וכבשתה וכתענוגי: והשם
 כל ימי נזרו: גזי נזר: גדול השער יקרא נזר: את שער ראש נזרו: והתאר נזר נזיר: כי נזיר אדי יהיה הנער
 : והשם על משקל זה ואת ענבי נזירך: והפעל הכבד והזרתם את בני ישראל: מיין ושבר יזיר פי' יזיר עצמו
 כי גם הוא פעל יוצא להזיר לה' כל ימי הזירו: כלם ענין הפרישות: ופי' ואת ענבי נזירך הענבים שפרשת
 מהם ולא התעסקת בהם בעבודה: ולפי שהנזיר לא יגלה שער ראשו אברו לשער הארוך גזי נזר והשליכי:
 ועא ויעשו את ציצן נזר הקדש: ויתן עליו את הנזר ואת עדות: פי' נזר עטרה: וכן נזר שמן משחת אלדיו:
 כי נזר אלדיו על ראשו והוא בחמש נקודות: והתאר ולקדקד נזר אחיו כלומר ראש אחיו ומעוטרו: ומשקל
 אחר מנזירך בארבה כלומר השרים בעלי העטרות ודגש נון מנזירך לתפארת בדגש הקוף בקדש ה' ואפשר
 שיהיה נזיר אחיו מהענין הראשון לפי שהיה מופרש מהם: התוציא מזרות בעתו ככר כתבנוהו בשרשו ב
 בשרש נול ובשרש מזר שהם כמו מזלות או שם כוכב: **נחה** נחית כצאן עמך: מי נחני עד אדום
 ונחך ה' תמיד: לך נחה את העם: ונחני בארץ ביטור:

פיר
קהלת
ייטב
ישעיה
חיוב סיר
ישעיה יחזקא
קהלת
מלכי כ' תלים
מלכי
תלים
תנח כ'
בהעלותך נשא
השע
מלכי כ'
תלים
תולדות מלכים חגי
חקת מלכי מנ' ישעיה
אחרי בהעלותך חקת נג
ישעיה סופטים
ירמיה תלים כ' בלג תלים
ירמיה ישעיה חיוב
ישעיה כ'
מלכים
חיוב משלי
ישלח ישעיה חקת
יחזקא ישעיה
אמר
הנשיא זכריה
נשא ירמיה נשא כ' שופט
בהר מצרע נשא
נשא כ' נהר
ירמיה
מקורי מלכים נשא
נשא יחסי
נחם
חיוב
תלים כ'
ישעיה משל תלי' משלי נשא

שאננות: ומא' והנחה למדינות עשה ענין המנוחה ידוע: והכל עא' בין המנוחה מהמלאכה ומעסקי האדם ו
ומחיגועה ומהצרות בין חנית הדבר אכרם שהוא נח בו הכל מנוחה: **נוש** יושב כרובים תנוט
הארץ: ענינו כענין תמוט: **נוס** נמו רעיד מלך אשור: נמו שנתם פי' נמו בשנתם: וזנה
לא יבוס ולא יישן: והש' וקדעי' תלכיש נומה: ובתוספת תיו ותנוכה לעפעפיך: והקבוץ מעט
תנומות: בתנומות עלי משכב: התנומה אינה חזקה כמו השינה רק היא מעט מעט בקודר בלע' **נוס**
ולא נס לחה: ובסגור לפניהם: ובסגור גיא הרי: כך אנו קוראים עמ' ושבתם וקמתם: וית' ואסתתם חילא
דטוריא דוכה כי היה קורא אותנו ובסתם בשקל בפעל שרשו סתם ואומר כי כן נמצא במקצת ספרי מדוייקי'
אבל אני לא ראיתי: והחכם ר' אברהם אבן עזרא זל כתב כי אנשי מזרח קוראים אותו כן: כי אם נוס ננוס לא
ישימו לב: על סוס ננוס: וינס החוצה: בננוס מפני בני ישראל: ולא תקחו כפר לננוס אל עיר מקלטו: פי' לכו
שיש לו לננוס לא תקחו כפר ממנו לשוב לשבת בארץ עד מות הכהן הגדול כלומר לא תקחו ממנו כפר לננוס
אבל ינוס אל עיר מקלט במשפט שוגג: ואם נס שם לא תקחו ממנו כופר לשוב לשבת בארץ עד מות הכהן
הגדול: ובספרי מפרש הפסוק במזיד הרי שהרג הנפש במזיד שומע אני יתן ממון ויגלה תל' ולא תקחו כופר
לננוס: ורבי שלמה פי' לננוס תאר כמו לנס כלומר למי שהוא נס אל עיר מקלטו לא תקחו ממנו כפר לשוב ל
לשבת: ויפה פירש: ויהיה לננוס תאר בשקל סוג לב: והפעל הכבד הננוס את עבדיו ואת מקביו: להניס כפני
מדין: והשם ומנוס ננוס ולא הפנו: ומנוס אבד כננוס: ועם כינוי בשרק ומנוסי כיוס צרה: ועם הא הנקבה
ובמנוסה לא תלכון: ובנוס מנוס חרב כולם ענין כנוסה וידוע הוא: ופי' ולא נס לחה על דרך ההשאלה כ
כלומר לא הולך לחיותו: ואז' פי' בספר הגלוי ולא יבש לחותו מלשון ערבי יבש הלהב נס אל גבס ויפה פ
פירש כי כה טעם לניסה ובריחה על הלחות: ופירש על סוס ננוס: פרשו ר' יונה כענין מתנוססות על
אדמתו ענין הגובה והמעלה ואין צורך להוצ' ויבמשמעו כמו שכתבו גם כן ר' יהודה: ואעפ' שחשב ר' יונה
לתפוש עליו כמו שעשה ברוב מקומותיו ולא נלכד בשחיתותיו וכן הוא הפי' כי אמר למעלה בשוובה ונחת
תושעון ולא אביתם ותאכרו לא כי על סוס ננוס על כן תנוסון כלומר אני אמרתי כי בתוך ארצכם תושעון
מהאויב בשוובה ונחת אם תשמעו אלי ולא אביתם לשמוע ותאמרו לא כי אם יבא האויב ננוס לאשור ו
ולמצרים לעזרה על כן תנוסון כדברכם ולא המנוסה שחשבתם אלא תנוסו הנה והנה להנצל מהאויב ב
בבאו בארצכם ולא תושעו באותה המנוסה כאשר חשבתם אלא ישיגו אתכם אויביכם וילכדו אתכם: וזהו
שאמר על כן יקל רדפיכם: **נוע** נוע תנוע ארץ בשיכור: וינע לבכו ולכב עמו כנוע עצי יער
מפני רוח: והייתי נע ונד: כי נעים כי תשמרם בבטן: ועוד נכתבו בשרש נעם: והכבד הנע
ועוה פי' הלא הנע ועוה אותם כולם: וכת' הלא טלטלינו ואגלאינו: והניעותי בכל הגוים: ויניעם במדבר:
ותניעני על ברכי וכפות ידי: ואשר הוא עומד מהכבד המה יניעון לאכול: והנפעל אם ינועו ונפלו על פי
אוכל: כאשר ינוע בכברה: כולם ענין התנועה וידוע: ומן הענין הזה והשרש הזה בהכפל הפא והלמד:
ובמגענעים: ובצלצלים: ובפתח העין להרחיב והוא מכלי הניגון שיניע גופו וירקד בהם: **נוף**
נפתי משכבי: ענין ההתכה והזלוף בבשמים: והשם נוגת תטפנה שפתותיך כלה: ונופת צופים:
ונפת מתוק אל חכך: בפלס בשת מן בוש: ובשיבוא בלי סמיכות צופים או בשמים: והוא על דרך חסרון
אלא שהוא מובן במקום אחר על חבירו: וכן הפעל הכבד ממנו נשם נדבות תניף גדים כלומר תזיל ותכיף
: ועא' והניף אחר תנופה: ויניפהו תנופה פירשו רז'ל שהיה מוליך ומביא וזה הוא לשון הנפה התנועה אירך
ואילך אבל תרומה היתה הגבהה למעלה שהיה מעלה ומוריד: וזהו שאמר אשר הונף ואשר הורם: התנופה
מוליך ומביא: התרומה מעלה ומוריד: וכן והניף ידו אל המקום ואסף המצורע בדרך המלהשיפ על המכה
שכניפים ידם עליה הנה והנה: וכן אם יתגדל המשור על מניפו כי המשור על כניפו כי המסור הכורת בו
כניף אותו אילך ואילך: ושלא נזכר פעלו ממנו אשר הונף: והמקור מן הפעול להנפה גוים בנפת שוא: או
הוא שם והשם נפה ובסמוך בנפת שוא: ובדברי רז'ל אמרו נפה לכברה שמרקדין בו את הקמח: ואמרו נפה
שמוציאה את הקמח וקולטת את הסולת ונקראה כן לפי שכניפין אותה אילך ואילך בשמרקדי' את הקמח
: וכבר אחר ינופף ידו כענין אחריו ראש הניעה כי הבוזה לדבר כניף ובניע ידו וראשו עליו וכן הקורא
לאחר כניף לו בידו שיבא אליו: ולזה הענין נאמר מפני תנופת יד ה' צבאות אשר הוא מניף כלומר שמניף
ידו לגלחמים בו ומביאים עליו וכן הניפו יד ויבאו פתחי גדיבים: וכן ובמלחמות תנופה גלחם בס': יפה
נוף משוש כל הארץ פי' מחוז או פלך: וכן כמא' בן אבינדב כל נפת דאר: בנפת דור: וכן אמ' התרנו בפלכי
דור: וכן שלשת הנפת תלתא פלכין: ופי' אז'ל יפה נוף כן אמר דע כי הבורא יתעלה חלק עולמו שבעה ח
חלקים והם נקראים אקלימים: ובלשון הקדש נופות וכל נוף גוף האויר משונה זה מזה ומי שיצא מנוף ת
תולדתו ויכנס בננוף אחר יחלה על הרוב להשתנות האויר ממנו תולדתו אבל ירושלים היה יפה הנופות כל

אקתר
תלי'
נחוס תליס
תליס משלי ב'
משלי א' נכ
כרבה יהושע זכריה
סמנא
יסעיה וישב יהושע משע
נארא סופטים
ירמיה אינכ יסעיה
יסעיה
יסעיה נ'
בראשית משלי יסעיה
טמוס מטות
דניא' תליס נחוס
עמוס
סמנא
משלי סיר תליס
משלי
תליס
בהעלותך נ'
מלכים
יסעי:
נניסניה
יסעיה
יסעיה
יסעיה כ'
תליס יהושע כ'
יהושע

יִזְכֹּר וְיִזְכְּרוּהוּ עֵץ כִּי אִם כִּי עֵץ מֵרֵחַ הָיָה נִחְשִׁים צַפְעוֹנִים הָרָאוּ נִחְשִׁים וְצַפְעוֹנִים כִּמוֹ שֶׁכֵּשׁ יָרַח חֹלְלָה
יָדוֹ נֶחֱשׁ בְּרִיחַ עַל לִוְיָתָן נֶחֱשׁ בְּרִיחַ נֶחֱשׁ עֵקֶלְתוֹן אֲצוּהוּ אֶת הַנֶּחֱשׁ וְנִשְׁכָּם הוּא לִוְיָתָן נֶקֶד כֵּן לְפִי שְׂדוּכָה
לְנֶחֱשׁ וְנֶקֶדָה גַּם כֵּן תִּנֵּן הוּא וְהַדְגִּים הַגְּדוֹלִים כִּמוֹ שֶׁנֶּקְדָּאוּ נִחְשֵׁי הַיָּבֵשׁה גַּב תִּנֵּינִים וְעִנִּיין נֶחֱשׁ בְּרִיחַ נֶחֱשׁ
עֵקֶלְתוֹן הוּא מִשְׁלַל עַל מַלְכֵי אוֹבוֹת הָעוֹלָם יִזְכֹּר נֶחֱשׁ בְּרִיחַ הַתִּלְי וְנֶקֶדָה נֶחֱשׁ עֵקֶלְתוֹן כַּעֲבוֹר שֶׁהוּא כִּבוֹ
מַעֲוֹת וְכִרְיָח שֶׁהוּא מִכְרִיחַ מִן הַקֶּצֶה אֶל הַקֶּצֶה נֶחֱשֶׁת קָלִל נֶחֱשֶׁת כְּבוֹרֶשׁ וְכִלִּי נֶחֱשֶׁת מִצֵּהָב טוֹבָה :
נֶחֱשֶׁת רַבָּה מְאֹד עֲשֵׂה שְׁלֵמָה אֶת יָם הַנֶּחֱשֶׁת יִדְוֹעַ וְיִשְׁאֹר אֶת נֶחֱשֶׁתָם כְּבִלָּה : לֹא הִיָּה מִשְׁקָל לְנֶחֱשֶׁתָם כָּל
הַכִּלִּי הָאֵלֶּה בְּשָׂרָק בָּאָה יִדְעָה אַחֵר הַכִּיבִי כִּמוֹ וְתַפְתַּח וְתִרְאֶהוּ אֶת הַיֵּלֶד וְהַדּוֹמִי לוֹ כִּמוֹ שֶׁכִּתְּכֵנוּ בַּחֲלָק
הַדְּקֹדֶק אִם בְּשָׂרֵי נֶחֱשׁ פִּי אֶאֱזֹל הוּא שְׂקוֹרִין לוֹ בִּלְעָז אֲצֵרוֹ וְכֵן וְאֵת אֲרֻצְכֶם כְּנֻחוֹשָׁה וְכִצְחָךְ נֶחֱשֶׁת :
וְכֵן פִּי כָל נֶחֱשֶׁת וְנֶחֱשֶׁת שֶׁכִּמְקָרָה שֶׁכִּדְבַר אֱלֹהֵינוּ לְעִנִּיין חֹזֵק : וְכֵן כֹּלֵם כְּרִי סָרִיס הוֹלֵכִי רַכִּיל נֶחֱשֶׁת וְכִרְזֹל
פִּי כִּמוֹ שֶׁהַנֶּחֱשֶׁת מְעוֹרֵב עִם הַבְּרִזֹל לַחֲתוֹךְ יִפְהוּ וְהוּא שְׂקוֹרִין לוֹ בִּלְעָז אֲצִייר כֵּן הֵם מְעוֹרְבִים זֶה עִם זֶה
בְּרִכִּילוֹת לַהֲרֹעַ וְכֵן תִּי כְּהִלְכִין בְּנִכְלִין כִּכָּה דְּמַעֲרֵב נֶחֱשֶׁת עִם בְּרִזֹל וְאִכְרִי סָרִיס טוֹרִיס כִּי כְּרִי הוּא כִּמוֹ
שְׂרִי בְּשִׁין כְּלוֹמֵ אֲרוֹנֵי הַסּוֹרֵרִים כְּלוֹמֵ הַעֲבָדִים סוֹדֵרִים וְרַעִים וְהוֹלֵכִי רַכִּיל לְאֲדוֹנֵיהֶם כִּמוֹ הַנֶּחֱשֶׁת עִם הַבְּרִזֹל
טָלָה יַעֲשֶׂה זֶה מְלֹאכֶת הַחֲתוֹךְ כְּבִלִּי זֶה חֲכִיד נֶחֱשֶׁת וְיִאֲכַרְהוּ בְּנֶחֱשֶׁתִים וְדִגְלִיךְ לֹא לְנֶחֱשֶׁתִים הַנֶּשׁוּ :
כֹּלֵם בְּשָׂרָק הֵם הַכְּבִלִים וְנֶקְדָּאוּ כֵן לְפִי שְׂעוֹשִׁין אוֹתָן מִנֶּחֱשֶׁת וְכֵן אִכְרִי חֲתֵרְגוֹ בְּנֶחֱשֶׁתִים כְּשֶׁלְשָׁל דְּנֶחֱשׁ :
וְאִכְרִי נֶחֱשֶׁת בְּלִשׁוֹן שְׁנִים לְפִי שְׂעוֹשִׁין אוֹתָן לְשֵׁתֵי הַדְּגָלִים וְיִקְרָא לוֹ נֶחֱשֶׁת תּוֹסַפֶּת הָאוֹתִיּוֹת לְכַעֲט כָּל
שֶׁלֹא הִיָּה לוֹ תוֹעֵלָת כִּמוֹ שֶׁכִּתְּכֵנוּ אִישׁוֹן אֲמִינוֹן כִּי הַתּוֹסַפֶּת לְכַעֲט יַעֲן הַשֶּׁפֶךְ נֶחֱשֶׁת פִּי תַחֲתִיתָךְ וְהוּא
שִׁכְנָה בּוֹ לַעֲדוּהוּ וְכֵן אִם כִּי הַתְּרַגּוֹם חֲלָף דְּאִיתְּגִילָאֵת בְּהַתּוֹתִיךְ וְכֵן וְחִרָה נֶחֱשֶׁתָה תַחֲתִיתָה וְכֵן כְּמִשְׁנָה
חֲבִית שֶׁהִיא מְלִיאָה מִשְׁקִין טְהוֹרִין וְנִתְּנָה לְמִטָּה בְּנֶחֱשֶׁתָה שֶׁל תִּנּוֹר פִּי תַחֲתִיתוֹ : **נֶחֱשֶׁת** כִּי יַחַת
עֲלִינוּ מִשְׁפָּטוֹ יַחַת וְלִוְיָתָן הָיָה דָּגֵשׁ וְפִי יִדְדוּ אוֹ מִי יַחַת וְתִרְגּוֹם וִירֵד וְנֶחֱשֶׁת
יִדְדוּ וְתִרְדוּ עֲלֵי מִכְתָּךְ וְהַשֶּׁם אִם יִזְכֹּר עַל עֶפְרַיִם נֶחֱשֶׁת וְנֶחֱשֶׁת זִרְעוֹ יִרְאֶה וְהַתֵּאֵר כִּי שֵׁם אֲרָם נֶחֱשֶׁתִים וְכִי הַדְּגֵשׁ
תְּמוֹרֶת הַנֶּחֱשׁ כִּי הָרָאוּ נֶחֱשֶׁתִים בְּפִלֵּס שְׂרִידִים וְפִי יִרְדִּים וְחֹנִים שֵׁם וְהַנֶּפֶל כִּי חֲצִיד נֶחֱשֶׁת בִּי כְּשֶׁפָּטוֹ
נֶחֱשֶׁתוֹ כְּלוֹמֵ יִרְדּוּ בִי וְחִנּוּ עֲלֵי וְהַנֶּפֶל הַכְּבֹד שֶׁמֶה הַנֶּחֱשֶׁת גְּבוּרִיךְ פִּי הוֹרֵד שִׁכָּה גְבוּרִי וְכִי לְעוֹרָה
עַל דֶּרֶךְ מִן שְׁמִים גִּלְחָמוֹ וְכִכְרֵד אַחֵר נֶחֱשֶׁת גְּדוּדִיהָ פִּי הוֹרֵד הַכֶּסֶר בְּגִדּוּדִיהָ כִּמוֹ שֶׁאִם תִּלְמִיָּה רוּחַ וְיִתְכֵן
לְהִיּוֹת מִזֶּה וְנֶחֱשֶׁת שֶׁלֹא כִּלָּא דָּשָׁן כָּלֹל מִה שִׁידֵד וְיַחַת עַל שֶׁלֹא כִּי וְכִכְרֵד כִּתְּכֵנוּ אוֹתוֹ בְּשָׂרֵשׁ יַחַת וְיִתְכֵן
לְהִיּוֹת מִזֶּה הַשֶּׁרֶשׁ וְכִרְגַע שְׂאוֹל יַחַתוֹ וְדִגְשׁוֹת הַתִּי כְּפִי הַהַפְסָק תִּפְאֶרֶת וְכִתְּכֵנוּ וְנֶחֱשֶׁת קֶשֶׁת נֶחֱשֶׁת
בְּשָׂרֵשׁ חֲתָת : **נֶטָה** כִּי יוֹאכָב נָטָה אַחֲרֵי אֲדוֹנֵיהָ וְאִחֲרֵי אֲבִשְׁלוֹם לֹא גָטָה אִם זֶה לְפִי שֶׁבִרְדּוֹ שִׁנִּיהָ
אֲבִשְׁלוֹם וְאֲדוֹנִיהָ אִם כִּי יוֹאכָב לֹא הִיָּה נֶסְכֶם כְּמִרְד אֲבִשְׁלוֹם אֲכָל כְּכִרְד אֲדוֹנִיהָ הִיָּה נֶסְכֶם וְנֶטָה
אֲחֵרִיו לְהַחֲזִיק הַמְּלָכָה בִּידוֹ כִּי דוּד הִיָּה זָקֵן וְלֹא פָחַד מִמֶּנּוּ : וְאִין אֲבִשְׁלוֹם שֶׁלָּכָה כֹּאשֶׁר כִּתְּכֵר יוֹנָה כִּי
לֹא נִמְצָא זֶה הַהֶפֶךְ שִׁיזְכוֹר אָדָם אַחֵר בְּמִקּוֹם חֲבִירוֹ וְגַם כֵּן זִרְעוֹ יַעֲקֹב וְדוּד אִין יַעֲקֹב אֲדִין כִּי אִם יַעֲקֹב עַ
עֲצָמוֹ כְּלוֹמֵ לֹא אִמָּאם זִרְעוֹ יַעֲקֹב וְזִרְעוֹ דוּד כִּי אֶעֱפֵ שְׂדוּד מִזֶּרַע יַעֲקֹב אַחֵר שֶׁנִּכְחַד לְכִלָּךְ וְזִרְעוֹ אֲחֵרִיו הוּא
רֹאשׁ לְמִשְׁפַּחָתוֹ כֹּלָה וְאִם כִּי מִזֶּרַע דוּד יִהְיוּ כּוֹשְׁלִים בִּישְׂרָאֵל וְכֵן מִשְׁאֵר דִּיעַ יַעֲקֹב יִהְיוּ גְּדוֹלִים וְרַבִּים מִ
כּוֹשְׁלִים עַל זִרְעוֹ יִשְׂרָאֵל וְכִכְלָלֵם הַכֹּהֲנִים שׁוֹכְרֵי וְשֹׂאֵר נִסְיָכִי יִשְׂרָאֵל וְלֹל שֶׁלֹא יִהְיוּ עוֹד בְּכִבְשָׁלֶת הָאוֹבוֹת
אֲלֹא בְּכִמְשָׁלֶת מְלִכִּיּוֹם וְנִסְיָכִיהָ כִּמוֹ שֶׁאִם וְאִשְׁבִּיהָ שׁוֹפֵטִין יוֹכֵן בְּנֵי יַעֲקֹב וְיוֹסֵף טָלָה וְלֹל שֹׂאֵר בְּנֵי יַעֲקֹב
וְזִכְרֵ יוֹסֵף לְפִי שֶׁהִיָּה רֹאשׁ וְהַחֲכָמִם אֲבָרְהָם אַבְרָהָם אֲבָרָהם אֲבָרָהם אֲבָרָהם אֲבָרָהם אֲבָרָהם אֲבָרָהם אֲבָרָהם
תּוֹרָה שֶׁלֹא יִהְיֶה מֶלֶךְ מוֹשֶׁל בִּישְׂרָאֵל כִּי אִם בִּיעֲקֹב וְעוֹד שֶׁהוּא מִשְׁפַּח דוּד וְהִנֵּה הֵם שְׁתֵּי מַעֲלֹת וְכִאֲוֹרָח
נֶטָה לִלְוִן נֶטָה לֶךְ עַל יִמִּינֶךָ כְּמַעֲט נִטְיוֹ דְּגִלִּי עַד נִטְיוֹ הַיּוֹם : אִם תִּטָּה אֲשׁוּרִי מִנִּי הוֹדֵךְ וְיִטְוּ אַחֲרֵי הַבִּצְעַ
אֶל תִּטְיוֹן וְשִׁמְאָל : אֱלֹו וְהַדּוֹמִים לָהֶם הֵם פְּעִלִים עֹיֵבִדִים : וְאִשְׁדֵּהם פְּעִלִים יוֹצֵאִים הַנְּגִי נֹטָה אֱלִיָּה כְּנִרָה
שְׁלוֹם וְיִשׁ שְׁבִים וִירֵד : וְיִשׁ מִשְׁחָה אֶת יָדוֹ : וְיִשׁ אֱהִלָּה : נִטְיוֹ לְבִי : כִּקֵּר נִטְיוֹ : יִמִּי כִצֹּל נִטְיוֹ : וְכִזְרוֹעַ כְּכֹוִיָּה :
נִטְיוֹת גְּרוֹן וְהַנֶּפֶל כִּי יִנְטוּ צִלְלֵי עָרֵב : וְהַנֶּפֶל הַכְּבֹד וְעֲלֵי הַטָּה חֶסֶד : לֹא תִטָּה כְּשֶׁפָּט הַטָּה אֱלִדִּי אֲזִנְךָ :
וְהַעִיר מִלֵּאָה מִטָּה : פִּי דִין מִטָּה : אֶל תֵּשׁ לְבִי לְדַבֵּר רַע : דְּרַכּוּ שְׁכֵרֹתִי וְלֹא אֵט : וְיִט לְבַב כָּל אִישׁ יִהּוּדָה :
וְיִט עֲלִינוּ חֶסֶד : עֲנִיב עֲנִיין הַהִשְׁיָה וְהַהֲגִיעָה אֶל הַדְּבָר : וְמִזֶּה הַשֶּׁרֶשׁ וְהַעֲנִיין וְאֵט אֱלִינוּ אֱלִינוּ פִּי וְאֵטָה אֱלִינוּ
מֵאֲכָל : וְכֵן סוֹרוּ מִנִּי דֶרֶךְ הַטָּה מִנִּי אֲרָח אֶעֱפֵ שִׁידְמָה פֶּעַל עוֹכֵד כִּמוֹ סוֹרוּ אִינוּ אֱלֹא פֶּעַל יִרְצָא וְפִירָה טָו
אוֹתָנוּ כְּדֶרֶךְ הַלְדוֹךְ אַחֵר כִּמוֹ שֶׁאִם אַחֲרֵינוּ הַשְׁבִּיתוּ מִפְּנֵינוּ אֶת קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל : וְעִנִּיין קְרֹב לִזֶּה נֹטָה שְׁמִיכִ :
וְעִנִּיין קְרֹב כְּנִחְלִים נִטְיוֹ וְקוֹ יִנְטָה : עֲנִיין פְּשִׁיטָה וְכִתִּיחָה : וְפִירָה יוֹנָה מִזֶּה הַעֲנִיין וְעַל בְּגָדִים חֲבוּלִים יִטוּ
אֶצֶל כָּל מִזְבֵּחַ : כְּלוֹמֵר יִפְשְׁטוּ וְיִשְׁעֵנוּ אֶצֶל כָּל מִזְבֵּחַ : אוֹ יִהְיֶה מִהַעֲנִיין הַרְאָשׁוֹן וְהוּא הַבִּבּוֹן : וְמִהַעֲנִיין וְזֶה
נֶקֶדָה מִטָּה : וְיִתְחַזֵּק יִשְׂרָאֵל וְיִשֵּׁב עַל הַמִּטָּה וְהַשּׁוֹכְבִים עַל מִכּוֹת שֵׁן

ירמיה
לויכ יסעיה כ' עמנוס
יחזקאל מלכים עזרא
דה מלכים ירמיה כ'
לויכ כחקמי יסעיה
ירמיה
לויכ ירמיה עמנוס
מלכים
יחזקאל
יחזקאל
ירמיה
תנ"ך
לויכ יסעיה מלכים
מלכים
יחזקאל
מלכים
לויכ
לויכ עמנוס
מלכים
ירמיה עמנוס תנ"ך סוף לויכ עמנוס
מלכים יסעיה
תנ"ך עמנוס תנ"ך לויכ עמנוס
יחזקאל עמנוס עמנוס עמנוס
עזרא הנביא
יסעיה
תנ"ך
כלק זכריה עמנוס
נימי עמנוס

כמו מן חסות חסות שנה שנים פנים: וחשם כלשון נקבה מכה: מכת חרב: כה המכות האלה: והפלא ה' את מכותך: בא בסיני ריבוי הנקבות לבד על נכון אבל לא על המנהג וענין קרוב לזה נכה רגלים: נאספו עלי נבים: והקבוצ בהתחלף ההא באלף נראת תהגו אך נבאים: והנפעל מכמו נכאו כן הארץ: ואפשר להיות כזה הענין פרעה נכה וקראו כן לפי שהיה נכה רגלים ובתי פרעה חגירא **נכח** נכח השולחן: וכא' נכחו תחנו ענינם ענין נגד ועמית לנכח אשתו פי לעומת אשתו כלומר להנכח אשתו כי בהתפללו היה נכח אשתו כדי שיכוין לבו בתפלה עליה: וכן הענין היה ונכחה לא תוכל ל לבא: לא תחזו לבו נכוחות בארץ נכוחות יעול: והמ' הזה כלשון זכר הולך נכוחו: כלם נכוחו למכין ענינ' היושר והנכונה: וכאו כלשון הזה לפי שהם נכח האדם כמו שנקראו גב נגידים בענין זה הדברים הטובים כמו שפירשתי בשרש נגד: **נבל** וארור נבל: והשם בנבליהם: והכבד אשר נבלו לבם: וההתפעל ויתנבלו אותו להביתו: המעשה בעדמה ותרגום להרגו בעדמה למקטליה בנכילו: **נבם** בנכסים רבים שובו אל אהליכם הלשון הזה ידוע בדברי רז"ל והוא כולל כל דבר קרקע וכטל'טל'ין במשנה המקריש נכסיו והיתה בהן הכמה ראויה ליקרב על נבי המזבח וכו' ובארמית לענש נכסין: **נבר** ולא נבר שוע לפני דל: הוא נפעל: וכן לא נברו: בחוצות: וההתפעל גם כמעלליו יתנבר נער: ואצל' פי כהנך ההכרה כלומר הנער כמעלליו יתנבר שאם פעל'לך וישר אומ' אין זה מעשה נער: והכבד ולא הכירו כי היו ידיו: והמה הכירו את קול הנער הלוי: ואין לי מכיר: ואינם מכירים לדבר יהודית: לא תכירו פנים במשפט: ויכר יהודה: הכר פנים לא טוב: וישראל לא יכירו קמון ומשפטו צרי: נגד אחינו הכר לך: ו והתאר איש מאת מכרו: מאת מכריכם: והשם הכרת פניהם ענתה גם ענין ההכרה ידוע: ועא ביום נכרי: ו והוא מקור: וההתפעל בשפתיו ינבר שונא: והכבד וינברו את המקום הזה: וכן ינברו צרימו: ואותותם לא ת תנברו: וההתפעל והיא מתנברה: ויתנבר אל הם ענין ההכחשה והזרות: והענין הזה הפך הענין הראשון: ו והתאר כזה הענין כל בן נכר: אלדי נכר הארץ: וביוד איש נכרי: מלגוש נכרי: נכרים באו שעריו: מנכריה אבריה החליקה: נכריה עבודתו: הלא נכריות נחשבנו לו: והשם נכר לפועלי און בשש נקדות ואם יהיה ב ביום נכרו שם יהיה סא: ועא נכר' אותו אלדים בידי פי מסר והסגיר: והנכון להיות נכר שם ותאר כי לא נכר תאר וכן כל בן נכר ואותם שבא הסמיכות עליהם יהיו שם: כמו וכני נכר: וכני הנכר: אלדי הנכר: אלדי נכר נכאת וצרי ולוט האלף תמורת ואו חמשך ופי דבר נחמד: וכן ויראם את כל בית נכחה בית חמדתו: וכן אמר התרגום ית כל בית גזוהי: ויש מפרשים נכאת וצרי ולוט ברי החרוב: ונבל' מפרש נכאת טענה וידוע הוא: ויתכן להיות מהשרש הזה ויכוס ויכתום ומשפטו היה ויכיתום כמו וידכקו גם **נלה** המה שמשפטו וידכיקו: וכן ואכות אותו טחון אפשר היות מעקד זה וענינם פירשתי בשרש כתת: כנלותך לכגור משפטו כהגלותך במשפט כהגלותך: ופי' כהשליכת: והש' ולא יטה לארץ בגלם בגלם ונתתי מכרם: פי תכליתם והשלמתם: **נמל** נמלתם את בשר ערלתכם: ובהש' ש' הזה והענין הזה אלא שהם פעלים עומדים וממעל ימל קצירו: כציוץ יצא וימל: ובראש שכולת ימלו: והנפעל נמלו אתו: כאשר הכ נימולים ובא במשקל נפעל כמו גשלות ספרים: כלם ענין כדיתה: וך אל נמלה עצל: ובקבוצ הנמלים עס לא עז ידוע: **נמר** ונמר חברבורותיו: וקלו מנמרים סוסיו ידוע: והוא חיה שעורו כתמים כתמים: נמר שקד על ונשא גם לגוים: ה' נסי: ידוע: ועקד הענין בענין גבהות והתרוכבות כי נושא הנס הוא נושא גבוה שמתראה על כל בני הצבא ואחריו ילכו: והפעל הקל ממנו כמסס נוסס: וענינו כי כשיכנס נושא הנס כל ב בני הצבא ימכו ויברחו: והפעל הכבד הדומה למרוכע רוח ה' נוססה בו בלו התרוממה על הצר להשיבו אחור: וההתפעל נתת ליריאיך נס להתגוסס: פי להתרוכס בו ולהתעלות: כי אבני נזר מתנוססות על אדבתו פי כתרוממות: ור' יהודה כתב במסוס נוסס עא: ור' יונה כתבו שרש אחר וענין אחר: וכן הוילון נקרא גם לפי שמרימין אותו על התורן: בל יחזקו כן תרנם כל פרשו גם: וכנס על הגבעה: **נסג** לא יסג כל ימות: והפעל הכבד מסוג גבול: כנסיו גבול: לא תסיג גבול רעך: אר' תסיג גבול עולם וכמו הם אעפ' שנכתב בשין: גבולות ישיגו: ענין כולם ענין הדבקה אל הקודם ודחיתו מנקובו: ואפשר להיות מן השרש הזה בענין אחר ונכח מאחר אלדינו והוא מקור'מן הקל: ושלא נזכר פעלו מהנוסף במנו והוסג' א' אחור כשפט: והנני עתיד לכתבם בשרש סוג: **נסה** חלקר' יונה השדש הזה לשלשה ענינים ואינז כי אם ענין אחד כאשר כתבם ר' יהודה: והאלדים נסה את אברהם: אשר נסוגי אבותיכם: ועל נסותם את ה': כי לבעבור נסות אתכם בא האלדים פי החכם הגדול הדבר משה ז"ל אל תיראו שזה המראה הגדול אשר ראיתם לא היה רק שיגיע לבם האמת ובראות העין בעיור שכשינסה ה' אתכם בנגיף השקר או ס זירת מה ששמעתם אותו שזעזדו על אמונתכם ולא תמעד: אשורכם ולחלי ששמעתם אותו בזה הראאה

אסתי זכרים
ת יוא שמא
מליש ישעיה חנוכ
מלכיס תרומה
כסלח תולדות
יסעיה
ישעיה ג' מל'י
מלכיס פתח כ'
נשע תלש
יהנשע
חינכ חיכה מס'י
תל'י'ס פ'ת ל' עזר' הדכ'
ניכ מסע יסעי יסא
מלכיס כ' ישעיה ענכרי
מ ל' רמיה היזיג
חינכ מלכיס מקן
כא וילך כט צמ ענכ' מל'י
ישעיה ניכח חינכ
פתח
ישעיה כ' יסלח וילך
נישע ישעיה
פלח
עקב
ישעיה חנוכ
לך י'
חיכ כ'
חיכ י' יסלח
מל' כ' ירמיה חנקק
ירמיה
ישעיה נסלח
יסג י'
יס י'
מל'י זכריה
ישעיה כ' מכה
תב חנש צוטרס מסל'
חינכ
ישעיה כ'
ירא תל'ס
כסלח יסג

והראוי בהן כגטה מנשות ונקראת כן לפי שהאדם שוכב עליה ופושט עצמו ונשען עליה וכבר כתבנוהו
בשרש בטט וכן ג' מזה כטה: ויאמר כטה: את מטה האלדים בידו: והקבוץ בלשון נקבות את כל המטות
מלפני ה' ובלשון זכרים נקבת בכטיו ראש פרזיו: ונקרא כן לפי שהאדם נשען עליו: ופי' ר' יונה צץ המטה
מהעניין הראשון ויפה פי' לפי שאמ' פרח הזדון: ונקרא השבט מטה: אלף למטה: כי ענין שבט ומטה אחד
כלם עניין משען: וכן אמר בשבטו לכם מטה לחם: כל מטה: לחם שבר: כלום משען וחוק ואפשר להיות
מן השרש הזה כטה וכבר כתבנוהו בשרש בטט: **נטל** כי נטל עליו: אנכי נוטל עליך: פי' נושא:
תרגום וישא ונטל. הן איים כדק יטול: והשם נטל החול בחמש בקורות כלום משא החול: ומא'
כל גטילי כסף: כלום כל משאי כסף: או יהיה גטילי כסף נושאי כסף כלום העשירי ראשי הכסף וכן אמר
התרגום כל עתירי גבסא: והפעל הכבד וינטל וינטאם: **נטע** נטע ארץ: נטעתי לי כרמים ונטעתי
כל עץ מאכל: נטעו בוטעים ועת לעקוד נטוע: ויטע ה': עוד נטעו כרמים: על כן נטעו נטעו
בעבנים: ויטעו כרמים: לא יטעו ואחר יאכל: בלם בדגש הטית: לכבות ולנטוע: עת לטעת ועל דרך הדמיון
ויטע אהלי אפדנו: לנטע שמים: וכן ובסמדר נטועים: ועל דרך החשאל ונטעתי ושכן תחתיו: ונטעתי
על אדמתם תביאמו ותטעמו: והשם נטע ונטע קציר כמו נטע: נטעו בעבנים: ומא' נטע שעשועיו: ומא' אשר
בנינו כנטיעים: ומא' מטע ה' להתפאר: למטעי כרם: נצר כטעי: והנפעל אף בל נטעו: ענינם ידוע:
נטף וידי נטפו מר: אף שמים נטפו: גפת תטופנה יטפו דרי' עסים. והשם כי יגרע נטפי מים: והכבד
והטיפו הדדים עסים: ענין הכל הזהלה וההתכה: וכדרך השאלה בענין הדבור ועלימו תטוף מ
כלתי: בענין תל כטל אמרתי: והפעל הכבד אטיף לך ליון ולשבר: והטף אל דרום: והיה מטיף העם הזה:
אל תטיפו וטיפו פי' חפסוק כי ישראל היו מטיפין ואומ' לגביא האמת אל תטיפו: הנטיפות והשרות: לבר
מן השדרוני והנטיפות: הם הענקים: ואומ' שקורין לבדולח הזך בערבי אל נטף: נטף ושחלת אמ' שהוא צרי
ונקרא כן על שם שנוטף מעצי הקטף כמו שאמ' ר' זל צרי אינו אלא שרף מעצי הקטף בלסמו בלעז: ויש
מפרשי מזה הנטיפות כלי שמביחין בו הצרי: **נטר** הינטר לעולם: ונטר הוא לאויביו: לא אטור
לעולם: לא תקום ולא תטור: שמוני נוטרה את הכרמים כלם ענין שמירה ותרגום וישמור ונטר:
ובענין הזה אמ' לדבר שפציבין אותן לירות שם החצי מטרסה ויקיבני לו למטרסה: ובאלף מקום הא כמטרה
לחץ: וכן נגזר מזה הענין בחצר המטרה כמו שב' בענין זה ויאסוף אותם אל משמר: וכן ועמדו בשער ה
המטרה: שהיו השומרים עומדים שם: **נטש** והנה נטש אביך את דבר האתונות: ועל מי נטשת
מעט הצאן: כי נטשת עמך בית יעקב: ולא נטשתי לנשק ונטשתי המדברה: תשמטג ונטשתה
כי לא יטוש ה' את עמו: ויטוש דוד את הכלים: ולפני התגלע הריב נטוש: והנפעל נטשה על אדמתה: נטשו
חבליך: נטשו עברו ים: וינטשו בלחי: וינטשו בעמק רפאים: ושלא נזכר פעלו ממנו מהדגוש ארמון נטש:
ענין הכל ענין עזיבה והנחה: אבל ונטשתי אתכם ואת העיר אשר נתתי לכם ולאבותיכם בעל פני: הוא
בענין ונתשתי בתיו: וכן אם ינתשו מים זרים: כמו אם ינטשו בטית כי התיו והטית כמוצא אחד וכן טעה
ותעה בענין אחד יוענין קרוב לזה והוא פועל עומ' ויטש על המחנה ענינו ויפשוט: וכן ותטש המלחמה
והגם נטושים על כפי כל הארץ: מפני חרב נטושה כלם ענין פשיטה והנחה: ויתכן מזה נטשו עברו ים:
וינטשו בלחי: וינטשו בעמק רפאים: והוא עובר: ודמיו עליו יטוש כלום יניח עליו דמיו אשר שפך: ונקראו
מזה הענין הסעפים הארוכים שמתפשטים אנה ואנה: ואת הנטישות הסיר התז: הסירו נטישותיה: ויש מפ'
הסירו נטישותיה שיני החומה ברלרץ בלעז: וית' ואת ברניתהא: **נין** בן ונכד: ולניני ולנכדי:
נינם יחד ענינם כמו כן: וכא' ואחריתו יהיה כגון: והנפעל ככנו לפני שמש ינון שמו: וכבר כתבנו
נינם יחד בשרש ינהי **ניק** ותקח האשה חילד ותניקהו: מענין ינק שנים שרשים וענינם אחד הוא:
נכד בן ונכד בשש נקודו ולניני ולנכדי הוא בן הבן: **נכה** ונכה בים חילהי והבית
את כל זכורה: והבית והבית: בדבר ה' הכיני נא נכתב ונכה בים חילהי והבית:
והבית בצור: הבה תכה: והבית קשתך מיד שמאלך: וידך את החנית בקיר: לכו ונכהו בלשון: יך ויחכשנו: ו
ויד הכרד: ואך אותך: וזה את עפר הארץ: וידך שרשיו כלו יכה שרשיו הנה והנה וכל שרשיו לרחוק:
ובא הלשון הזה בענין ומחה: אל כתף ים כנרת: הנה אנכי מכה במטה אשר ביד: האשה המכה: והנ' עבדיך
מוכים: ועל דרך ההשאלה ויכו את צקלג וכל ויהרסו כי על העיר הוא אומר ולא על העם שהרי אכר מקטן
ועד גדול לא המיתו איש: ושלא נזכ' פעלו ממנו אשר הוכה את המדינית: ונכתב בו עם הדגש הכה כעשב
ויבש לבי: על כה תכו: ושלא נזכר פעלו מהדגוש והפשתה והשעורה נכתה: והחטה והכסמת לא נכו:
והנפעל ושבתם באחריו ונכה ומת: וכתב ר' יעקב בן אלעזר ז"ל שם בלשון זכר מכה בסגול הכף בפלס מ
מטה: והקבוץ מן המכים אשר יכוהו ארמים יוכן כת' אא"ל: ור' יונה כתב כי הוא בקובץ מן מכה לשון נקבת

סמות נזרח קרח
תבקוק יחזקא
מט ת
בחקוקי תלים
חכה שמוא
ישעיה מטלי
צפניה
ישעיה כ' קהלת קדושים
ירמיה קהלת ברא ירמיה ירמיה
תלים יסא' ירמיה קהלת
דני יסא' קהלת שמן צג ק
כאלח חוכ יסעיה כ'
תלי יסעיה חכה ישעיה כ'
סיר תלי סיר יגא ח' ב
עמנוס חוכ
חכה יחזקא חכה
חכה ישעיה
שופט' משא
ירמיה נחום ישעיה
קדושים ציר
חוכ חכה
ירמיה
עזרא סמות כ'
ישעיה יוצא יחזקא מספטים
שמואל כ' מטלי עמנוס ישעיה
ירמיה שופט' שמואל ישעיה
ירמיה
ירמיה
כרעלומך שמואל
שמואל ישעיה ירמיה
שופטים שמואל השע
ישעיה ירמיה
ישעיה ירמיה
תלים מטלי תלים
תלים סמות
ישעיה נזרח זכריה שופטים
שמואל מלכים
כס' רח' יחז' שמואל ירמיה חפ'
נזרח ג' הושע
נזרח פינחס
סמות שמואל
פינחס תלים
ישעיה נזרח כ'
שמואל
מלכים

ענין הנעימות ידוע בענין יופי: רש לפרש כי נעים כי תשמרם בבטנך מן והיית נע כלומר אם לא תשמרם ב
בבטנך מהרה יהיו נעים וילכו להם: **נעץ** נכפלה בו למד הפעל תחת הנעצוץ: ובכל הנעצוץ
אחד מן האילנות הפחותים: וכתב ר

פרשו בו סודי בערבי: ורבינו סעדיה ז"ל פ' קוצים לבנים חדים: **נער** נערן בגורי אריות פ' ש
שאנו והכו והנעירה בדברי ז"ל כחמור כאמרם חמור נוער: וכתב

ממעון קודשו: והוא תאר על משקל יכול אלא שנתחלפה התנועה בעבור העין: וכן כתבו אא"ל ואמר לשון
נער על הא' ית' על דרך ה' כציון ישאג: ועא גם חצני נערת: נוער בפיו מתמוך בשחוד ונער בשן וברמל:

פ' גוער פירותיו ותבואתו או הוא פעל עומד: גוער ורק והנפע ננערת: כארבה: אצא כפעם בפעם ואנער:
האלף בחרק: וינערו רשעים ממנה: והשם והיה החסון לנעורת וכן במשנה בנעורת של פשתים והוא מה ש

שמנער ומנפץ מתקן הפשתן ממנו: והפעל הכבד וניער פרעה וחילו: כבה ינער האלדים: וינער הא' את מ
פצרים: וההתפעל התנערי מעפר: ויש מפרשים מזה והנער נער: כלומר והנער חריף יודע בין טוב לרע כמו

המנער שמנער את הפסולות: ועא כי נער אנכי: כי שהוא קטן בשני יקרא נער: ולפי שדרך הקטן לשרת את
הגדול נקרא המשרת נער ואעפ' שהוא גדול כשנים: נער עכרי: והוא נער את בני בלהה: ומשרתו יהושע בן

נון נער: נחזי נערו ייקומו נא הנערים: כנערי שרי המדינות: ורחבעם היה נער: כי כנער בדעתו: והנער נער
פ' הנער עדיין הוא נער קטן כי בן עשרים וארבעה חדשים היה כי בן כתי' עד הגמל הנער ודרך הנער לינק

עד עשרים וארבעה חדשים: ואא"ל כתב והנער נער גדול כשנינו: והקטן שכצאן כבו בן נקרא נער הנער
לא יבקש והנשכרת לא ירפא: והנערה יפה עד מאד: נערות בתולות: נערות אסתר: רבקה ונערותיה: והשם

רבת צרדוני מעוררי: מגודלים כנעוריהם: ובקבו הנקבות כי היו בני ישראל ובני יהודה אך עושים ורע בעיני
מנעורותיהם: ומא' תמות כנער נפשם: וים זה מהענין השני כלומר במיתה קשה: **נפח** והבאתם

הבית ונפחתי בו: כלום שילך בדרך בארה: נופח באש פחם: ויפח באפיו: בדרך נפוח פעול
במקום תארי: ורצה לומר נופח כלומר רותח שמעלה הבל כי בעת הרתיחה תעלה הקדירה הנל והנפיתה

הבל הפה: או יהיה נפוח פעול כמשמעו ואבר על הסיר והדוד נפוח לפי שנופחין בו בעת תעלה רתיחתו:
ופחי בהרוגי האלה ויחיו: לפחת עליו אש: ושם הכלי שנופחי בו מפוח ינחר מפוח מאש: ושלא בזכר: פעלו

ממנו מהדגוש: אש לא נפח: וקדוב לענין הזה נפחה נפשם: והשם מפח נפש: והכבד נפש בעליה הפחתי:
והפחתם אותו: וענינם ענין דאבון ודאגה ומי שיש לו דאבון נפש כאלו נפשו נפחה ויוצאה ממנו: ופירוש ו

והפחתם אותו: תביאו את הגזול ותפילו ותדאיבו נפש בעליו שגזלתם ממנו: וית' ושניקתון יתיה כלומר ת
תפילו: הקדבן דרך בזיון בשתביאוהו: **נפל** נפלך ספיר ויהלום: אכן מהאבנים יקרות והיא שחורה
לא נפל דבר אחד: כי נפלה אימתכם עלינו: ולמה נפלו פניך: ואת הגופלי: אשר

נפלו עליו: וממש נפלו על דוד: לכו ונפלה אל מחנה ארם: אל הכשדי אתה נופל: ונפל חלל בתוכה
וכן בהכפל הלמד ונפל חלל בתוכה: וכת' כד יתרמון קטילין בגוה: או יהיה כשרש פלילים ומענינו

כאשר כתבו ר יהודה: מיום נפלו עד היום הזה בקכץ חטף: ובהרק פא הפעל כי לא יחיה אחרי נפלו: מקול
נפלים: לא נופל אנכי מכס כלומר פחות: וכן ויפלו מאד בעיניהם כלומר היו נפולים ופחותים מאד בעיניהם

לנגדנו כי ראו שנעשתה החומה על כרחם: על פני כל אחיו נפל: כלומר נפל גורלו: או בענין שכן: וכן
נפלים כעמק: ונפלו ולא תקומו: כי יפול הגופל מכנו: והימים הראשונים יפלו: כי יפול לא יוטל: בעד ה

השליח יפלו: ותפל מעל הגמל: חשכה גדולה נופלת עליו כלם ענינם ענין אחד וכל אחד מתפרש לפי הענין
אשר הוא בו: והפעל הכבד ראו הפלתי אתכם: רק הפילה לישראל בנחרה: ואור פני לא יפולין: ולא הפיל מ

מכל דבריו ארצה: לא הפילו ממעלליהם: וההתפעל ואתנפל לפני ה': אשר התנפלת: ולהתנפל עלינו: ו
השם ומפל בר: והוא פסולת הכר וג' שנופל ממנו בכברה: ובהא הנקבה והיתה כעי מפלה בקכץ הפא:

ונצ'י שמה למפלה: קדיה בצורה לכפלה: ויכר: ראות את מפלת האריה: כלומר גוית האריה מקום שנפל
שם: וכן על מפלתו יפלו כל עוף השמים: מקול מפלתו הרעשתי גוים: נפל אשת כשש נקודות: טוב ממנו

הנפל: כנפל שמון: הוא העובר שמפלת האשה: ונקרא בן לפי שנופל מת: מפלי בשרו דבקו: פי חתיכות ב
בשרו כלומר שנתלן כבשרו חתיכות בשר: או יראה זה מפני שמון ודומה כאלו נפלין ממנו והם דבקים בו

שלא יכושו: הנפילים היו בארץ הם האנשים הנדולים בעלי קומה גדולה: ונקראו כן שיפול האדם כפחדם
מפני שהם גבוהים כל כך כי לענין זה נקראו האמים כמו בן: וכן דר נופל יכול: גבוה ותלול: **נפץ**

בי ראיתי כי נפץ העם: מרוממותן נפצו גוים: ומאלה נפצה כל הארץ: והמקור והוא יוצא ונפוצ
הבדים: והשם נפץ ורס ואכן ברד כשש נקודות: וחכבד ונפצתי איש אל אחיו: ונפץ את עוללך אל המלע:

פגתי בן גוים: ונבליהם ינפצו: ככלי יוצר תנפצם: יא א

פעיה כ'

ירמיה

זכ"ה

עזרא יסעיה כ'

עזרא ת' ל'ס סופטים

איוב שעה

ת' ל'ס זרע כסלח

י' ג' ע' ס' ז'א

ירמיה

מק' נ'סכ

תשח מלכי סמל' מלכ' דה'

ס' ז'א

זכריה

מלכ'ס אסתר כ' ח'י

ת' ל'ס כ'

ירמיה י'סכ

ה' י'סעיה כ' ראשי איוב

יחזקאל כ' דמיה

איוב ירמיה איוב כ'

מלכ'י

תנח

מלכ' יהושע כ' כ' ראשי מלכ'

דה' כ' מלכ' ירמיה יחזקאל

יחזקאל

סמל' כ'

ירמיה מלכ' כ' א

ח'י

סופט' ירמיה י'סכ' כ' ראשי ת' ל'י

י'סכ' ח'י ל'ך

י'סכ' כ' ח'י'ס' מ'סכ'

סופט'ס ע'זכ' כ' מ'סכ'

ע'סכ' ס'סכ'

י'סעיה כ' סופט'ס

יחזקאל כ' ת'סכ'

ק'סכ' ח'י'סכ'

כ'ראשי

איוב

סמל' י'סעיה נח סופט'ס

י'סעיה דמיה ת'ל'ס

ירמיה כ' ת'ל'ס

הגדולה היה אפשר שתשמעו לו אחר שיאב' שהוא שליח באתו ובמוד' מפרש נסות לשון רוממות מעני' גם
 כל' להגדיל ולרומם אתכם בא האדים אליכם: ובענין הזה כי לא נסיתי. כי לא נסה הנסה דבר אליך תלוא
 גי' אם נסה הנסה לדבר אליך ידענו שתלוא ואעפ' ועצור במילין כי יוכל: או הנסה אד': לא תנסו: יכה
 נא אנסכה בשמחה: אנסה אותך: והשם נסה ומריכה: לכת נקיים ילעג: המכות הגדולות: כלם ענין בחי' כה
 ופי' כי לא נסיתי לא בחנתי עוד פעם אחרת ללכת באלה לפיכך לא אדע ללכת בהם: ופי' המכות הגדולות
 שהיה הבה' בוחן אותם במכותיו אם יעמדו ברשעים אם לא: **נסח** בית גאים יסח ה יחתך ויחך
 מאה: והנעל העומד ובגדים יסחו מכנה: והנפעל ונסחתם מעל האדמה ענין כלם הרס ונתיצה
 : והשם מזה ושכרתם את משכרת הבית מכח: פי' משכרת הבית משכרת נסח כלומר שלא יסח אחד בכם
 ויפרד בסדר המשכרה ללכת אל מקום אחר: ובא בענין פ' יהרסו לעלות א' ה' הגרד מהסדר ומהאסיפה
 כאילו הורס הבעבד ונותצו או יהיה פי' שלא תסירו דעתכם לעא רק יהיו עיניכם ולבכם תמיד לכשכרת ה
 הבית: ובענין הזה אר' הכח הדעת כל' שמסיר אדם לבו ומעבירו מהענין ופונה לבו ודעתו לענין אחר:
נסך כי נסך עליכם ה' רוח ודמה: והמכבה הנסוכה: והמכבה צרה כהתבנס: את יתר הארג ואת
 המסכת: ואת קשות הנסך אשר יסך בהם: ענין כלם ההכרת והכסוי: ויש לפרש כי שך נסכו: ה
 הפסל נסך חרש: ונסלי ונסכי צום: והדומים להכ מזה הענין כי היו עושים הפסל מעץ וכחפין אותו זהב
 וכסף: ויש לפר' עוד מזה ולנסך מסכה ולא רוחי: והוא משל על הצעה ופי' המכבה והמסכת הוא כס' לבגד
 שבכסין בהן על המטה ואמר את יתר הארג ואת המסכת כי עדין היתה המסכת בכקום שהיו אורגים אותה
 והכל הטיע: ופי' קשות הנסך אשר יסך בהם שהיו הקשות כמין חצאי קנים חלולים ומשים אותם על ראש כל
 לחם ולחם כדי שיכנס ורוח ביניהם כדי שלא יתעפש הלחם: והנה הקשות היו סתר וכסוי ללחם: ועא' כי
 יצר א' ופסל נסך: ופסלי ונסכי: כי שך נסכו: פסל ונסכה: לא יסכו לה' יין: ונסך לא תסכו עליו: נהם בשש
 נקודות ובהם בחמש וכבר בתבנום כחלק הדקדוק: ומא' ישתו יין נסכים: והכבד והסכו נסכים: הכך נסך
 שר: ויסך אותם לה': וכבד אחר וינסך אותם לה' ענין כלם והדומי להם עני' יציקה והתכה: ועא' ואני נכבתי
 מלכי והנפעל מזה נסכתי מראש: והתאר וגם אלדירם עם נס' ביהם עם בלי חמדתם: נסכי סיחון: ענין כלם
 הגדולה והקצינות והגסיכות: ויש לפר' מזה ולנסך מסכה ולא רוחי כל' שמימי עליה קציני' שלא ברשותי
 שהיו מבקשים עז בפרעה כמו שאב' לעז במעז פרעה: ולחכות בצל מצרי': **נסע** כי נסע מלכיש
 ורוח נסע מאת ה': ויסע אברם והנה כיצרים נוסע אחריהם לרוב הבנין בשוא הסכך הוא קל וינסעו
 מסוכות: נסעה ונלכה: ונדגש ונסעה מנדר אהוא: ויש אומ' כי נסעה ונלכה ציווי בתוספת הא' קובו סעו: ה
 הלוך ונסוע: ויהי בנסוע הארון אל' והדומים לוהם הם פעלים עומדי': והיוצא ויסע את היתד הארג ויכעם
 עם הבריה: ויש לפר' גם א' עומדי' ופי' ויכעם ויסע עכס כל' עם הדלתות וכן ויסע את היתד: והנפעל דורי
 נסע ונגלה: הלא נסע יתרם בם: והפעל הכבד ויסע משה את ישראל: והכלא הסיעי: ויסיעו אבנים גדולות:
 כסיע אבנים: והשם אכן שלכה בכע פי' שהיו מסיעים האבנים שלכות כהור ולא שהיו בונין מאותן שהיו
 מוצאים פסולות רק הסייעו אותם כהור יוכן כתוב ויסיעו אבנים גדולות: והקבץ וילך למכעיו: ובהקל את
 מוצאיהם למסעיהם: אלה כסעו בני ישראל: והשם בענין המקור ולמסע' את המחנות כאילו אמר ולהסיע
 את המחנות: וכן קום לך למסע לפני העם כלם ענינם ידוע: חנית מסע ושריה: שם כל' ככלי הכלהכה
 וכן ברשו הכפר וכן אב' הכסרה מסע כ' ואיגון בתרי' לישני: ור' ונה פי' בענין נסיעה כמו אכן שלכה כסע
 ור' החנית והכוסעה ביד לא החגורה כחרב: **נסק** אסאסק שמים שם אתה: פי' אם אעלה ובארמית
 והסק דניאל מן גובא: **נעל** ויסגור את העליה נעולות: ענין הכל עני' סגירה במגעול: ומענין הזה נקד' לכלי כסוגר'
 גל נעול: והנה דלתות בו הדלת מגעול: ומגעוליו ובריהיו: וכן נקרא הכבל נעל בענין הזה על אדום אשר יך
 נעלי פי' ככלי כי הכבל בלו סוגר האד' ומנעו מלכת ומלנרוח כי כן נקרא במקו אחר הכבל בלשון סגירה
 ויתנהו בסוגר: ואעפ' שאפשר להיות סוגר שם לבית המאכר: ועא' ואנעלך תחש והעין בשוא ופתח: והכבד
 וילבישום וינעילום: והשם חלוצ' הנעל. של נעלך: והדריך בנעלים: של נעליך מעל רגליך: ולא נתק שרוך
 נעליו: וקבוץ השנים בעבור נעלים: נעלכם כרגלכם: וי' מהענין הזה על אדום אשליך נעלי: ולשון נקבות
 ונערות בלות ובטולאות: ובתוספת מ' ברזל ונחשת כנעלי' כ'ו מדרך רגליך בהרים יהיה בר' ל ונחשת:
 ר' שיהיו בחלקו חרי ברזל ונחשת: וי' אותן מהענין הראשון כל' שהיה ארצו חזקה כאילו סגור בחונות
 נחשת וברזל: **נעם** נעמת לי מאד: ושלעו אמרי כי נעמו ודעת לנפשך ינעל: והשם כי נעים ב' ת
 תשכרם בבטבך: והקבוץ ושניהם בנעמים י' וקבוץ הנקבות נעימות בימיך נצח: והתאר כל הון
 יקר ונעים: ונעים זמירות ישראל: הנאהבים וחנע' ימים: ומא' נעמן: נטעי נעמים: והשם במא' דרכיה דרכי
 נועם: ומא' וכל אלחם במגעיהם:

שמואל ב' ח' ח' ח'
 ואלהן ב'
 קה' את כסלח ח' ח' עקב

משלי ת' ח'
 משלי י' ח'
 מלביט

ישעיה ב'
 עזכרים כדומה ירמיה
 ישעיה ב'
 ישעיה

פוסע
 חלוצי ירמיה כנחש
 שמואל ד' ח' ח'
 משלי ד' ח' ח'
 ישעיה
 ישעיה
 כהעלותך לך כסלח ב'
 ויטל עזרא הדברים
 לך כהעלותך שוה' ח' ח'
 ישעיה ח' ח' ח' ח'
 קהלת מלכים
 לך
 משלי כהעלותך
 עזכר ח' ח'

ת' ח'
 דניאל ט' ח' ח'
 פוסעים
 שיר עזרא
 ת' ח'
 יחזקא
 ד' ח' ח' ח' ח' ח'
 ישעיה עמ' ח' ח' ח'
 יחזקא כרכה

שמואל ת' ח' ח'
 ח' ח' ח' ח'
 משלי ח' ח' ח' ח'
 ת' ח'

נצל

נער

במק

נקד

בקה

במדבר ערומה

כאכני גיר מנופצות כולם ענין פיזור: ויש מהם פיזור עם השכר והדיון: ויש הכלי שמנפצין בו מפץ: מפץ
אתה לי: בצרי: וכקמ' ואיש כלי מפצו כידו: והתא העצב נכזה גפון כשרק: ובחלם נפצים על הררי כצאן:
ותהי שם המלחמה נפצת: והיא מלה זרה כי משפטה נפוצה בפלס גדולה או נפצת כשקל קטרת נחשת אבל
נשאר בו הקמץ על דרך היחיד כמו בגורח אחותה: ואא' כתב ונכליהם ינפצו: יריקו מתרגום ותער כדח:
ונפצת קולתה: כזו שאמר וכליו יריקו והוא כפל דבר: **נפש** נפש תחת נפש בשט נקודות: ונפש
שבעה: הנפש ההיא: ופעמים בא בלשון זכר רוצה לדבר: **נפש** נפש תחת נפש בשט נקודות: ונפש
נפש שנים: מל נפש ארבעה עשר: נפש כי תחטא ושבעה קול אלה: והקבוצ ועל כל הנפשות אשר היו שם:
להמית נפשות: ובקבוצ הזכרים מצודות את נפשים: ברזל באה נפשו: אמר כן לפי שהנפש מענה בעיניו
הגוף: וכן בגועל נפשך: גופך: ואמר על דרך משל נשבעה בנפשו: וכן אשר לא נשא לשוא נפשו: ונפשו א
אותה ויעש: ושלחתה לנפשה: כלומר שתהיה לעצמה ולא תהיה ברשות אחר: וכנה המת בנפש כי סבת ה
המתה בהפרד הנפש מן הגוף: ואמר על כל נפשות מת לא יבוא: כל הגווע במת בנפש: וכן מאשר חטא על
הנפש: ויש מ'ז'ל שפרשו מאשר חטא על הנפש על שצער עצמו מן הין הנה חטא על הנפש המתאווה שכבע
תאותה מן הין מכל וכל: נפש כי תמעל: נפש אשר תגע: ונפש כי תחטא: לפי שהיא בעלת הרצון והתאוה
תלה החטא והמעל בה: וכן גניעת הגוף כי פעל הגוף בשתופח: וכן אבר אל תתנבי בנפש צרי: כלומר ב
ברצונם ובתאותם: לאסור שריו בנפשו: כלומר ברצונו שלא ברשות המלך: ויאמר נפש על הנשיכה ההכל
היוצא מהפה נפשו נחלים תלהט: וכמוהו פ' ר' אברהם אבן עזרא ז'ל לכן הרחיבה שאול נפשה: והנפעל ש
שבת וינפש: וינפש בן אמתך כלומר שתגוץ נפשו: **נץ** ואת הנץ למינהו: יאמר נץ: הוא העוף ש
שצדין בו העופות וישוכ אל יד כעליו אשפוריר: בלעז: ופי' אותו בעל הערוך אשטור בלעז:
נציב נציב מלח: פ' תל מלח: וכן נקרא האבן שמעמידין אותה לעובדה ופסל ומצבה: וכן נקרא נציב
העם והממונה בהם: נציב פלשתים: ויתן נציבים בארץ יהודה: שנים עשר נציבים: כמונים
ונציבים על העם: לבד משרי הנציבים: פ' משרים הנציבים כס הרבים חסרה: והדומי לו כתבנו בחלק הדקדוק
או פ' משרי הנציבים שהיו שם שרים על הנציבים והנציבים על שאר העם: ומלך אין באדום נציב מלך: פירוש
בימי יהושפט לא היה מלך באדום אבל הנציב היוו להם מלך: פ' הנציבים שהיו מעמידים להם מלכי בית ד
דוד כי תחת ידם היו בימי דוד כמו שכתב וישם באדום נציבים ויהיו כל אדום עבדים לדוד: והטע' שהזכיר
ענין זה בזה הפסוק רוצה לומר לפי שהלך יהושפט בדרך ה' ויגד הקדש אשר נשאר בימי אסא אביו בער מן
הארץ לפיכ לא פסע אדום מתחת ידו ועוד ביכיו אין מלך באדום אך הנציב שהקים הוא היה להם מלך אבל
בימי יהורם בנו שעשה הרע כענין ה' מיד מרד בו אדום כמו שכתב ביכיו פסע אדום מתחת יד יהודה ומליכו
עליהם מלך: הנציב לא יכלכל פ' השה החולה העומדת במקמה שלא תוכל לזוז: ויבא גם הנציב אחר ה
הלהב: הוא יד הסבין שהוא מעמיד הסבין להיות לו יד לחתוך בו: וכן ולהציב הדרכן ולהעמיד הדרכן כ
כלומר כי בפצירפס היה מתקן כל הכלים האלה והיה כעמיד בו הדרכן שהיה מחדדו ומלשטו בו ויתכן
רוב אלה שכתבנו: הנה משרש יצב כמו שכתבנו שמה דומיהם ארא שאין הכרע: **נצה** כי נצו גם
נצו: כי נצא תצא: ונבא האלף תמורת הא ויהי ראוי להיות תצא בכלם תצא: ונבא הנח תמורת

הדגש כמנהג: ארץ האבר כלא הנצה: גדול בנפיש ורב נוצה: והסיר את מוראתו בנוצתה: ופירשו ז'ז'ל שהיה
קודר סביב הזפק כסבין כעין ארובה ונוטלו עם הגוצה של העור ופי' כי נצו גם נצו: כלומר שז'לכו במהרה
ועפו כאלו היה להם נוצה וכן פירש כי נצא תצא: ויתכן שנקרא הנץ כזה הענין כלומר שיש לו כח בנוצתו
ובכנפיו לעוף הרבה כמו שאמר המבינתך יאמר נץ יפרש כנפיו לתימן: ועא' הפעל הכבד אשר הצו על מ
משה ועל אהרן: בהצותם על ה: בהצותו על ארם נהרים: והשם אנשי מצותך: ומא' אוהב פסע אוהב מצה:
הן לריב ומצה תצומו: והנפעל שני אנשים עברים ניצים: וינצו שניהם: וכי ינצו אנשים: כולם ענינם ענין מ
מריבה: וענין אחר עריך תצינה כאין יושב: והנפעל גלים ניצים: ענינם ענין חרבה ושממה: ופי' גלים ניצים
כאלו אמר ותהי להשאות ערים כצודות שיהיו חרבות ויהיו לגלים: ואא' כתבם משרש נץ: עלתה נצה: ה
הנצו הרמונים ומענינו רוצה לומר העדים הכצודות תהיינה גלי אבנים צומחין דשא: **נצח** מנצחי
להעביר את העם: לנצח על מלאכת ה: למנצח לדוד: למנצח על הגנינות: ענין חזק: וקרא
בעל השיר והגיגון מנצח כלומר שהוא חזק על המלאכה ושר וקצין עליה: והשם וגם נצח ישראל חנון בצרי
והמסור ד' בלישנא בצרי וכבר כתבנום בחלק הדקדוק: ופי' נצח ישראל חזקם וכחם: וכן אבד נצחי: ואוריד
לארץ נצחם: ויו נצחם על בגדי: כלומר דמם שהוא הכח והחיים:

נפצת ירמיה יחזקא
ירמיה מלכים
סמואל
ירמיה
משפטים משלי
מלח מענות
וינצ כ' יקרא חקת
יחזקא כ' תילים
יחזקא' עמאש תילים' חיוכ
תנא
לאמר חקת
נשא
ויקרא כ'
תילים
תילים
חיוכ יפעה
ירמיה משפטים שמיחיוכ

וירא
סמואל דה' כ'
מלכים
מלכים

דה'

נפצת משפטים
סמואל

ליטה
ירמיה

יחזקא כ' יקרא

חיוכ כנחש
פנחס תילים יפעה משלי
ישעיה עמא' משפטים
ירמיה יפעה
ויפכ
פיר דה'
עזרא תילים
סמואל
ליטה
יפעה כ'

אם יעלה לשמים שיאו פי גדולתו ורוממותו: וישא פרעה את ראשו מעליך: כי תשא את ראש בני ישראל: ואת
ראשם לא תשא: וישא פרעה את ראשו: אשר נשא ידו כמלך: כי נשא אשה להם פי אשה להם האויב: וית' אם
יתובין מטבין אשבוק להון: וחרפה לא נשא על קרובו לא הטי' עליו שום דבר חרפה: גסה עלינו אור פניך ה'
בחלוק שין בסמך ואלף בהא: הלא שאתו תבעת אתכם וכשאתו לא אכל: אך משאתו יעצו להדיח: וכנח
הא' ונעלמה מן המכת משתו יגורו אליהם גדולתו ורוממותו: ומה פי יתר שאת כלום יתרון הגדולה וההקף
היה ראוי לך לולי שעלית כשכבי אביך: ואם תשאנו כנתיכם לבניכם כלומר אם תקחו: ודא היו לו בנים כי
אם כנות וישאום בני קיש אחיהם: כלומר ויקחום לנשים: וישאנו להם נשים מואביות: ובתים ונשאנו: ולקחו:
וקרוב ענין הנשוא לענין הלקיחה: וכן ישא ברכה מאת ה' יקח: וכן בכטנה בתולה נשאת וכן נשתמשו ב'
בנטילה שהיא הנשיאה בענין הלקיחה טול חפץ זה טול אתה יין נסך ואני פירות נשא עליו הנשא הזה: והנה
נשאתי פניך: לא ישא פני כל כפר: אולי ישא פני: לולי פני יהושפט אני נשא: ונשאים פנים בתורה: כלומר
נשאים פני הגדולי בתורה ואינכם מוכיחים אותם בעברם על דברי תורה: וימ' כי אינכם שזכר עובד בבקר'
שנים כלומר אינכם נשאים פנים בתורה אבל אתם כחללים אותה: והשם כי אין עס ה' אלדינו עולה ומשוא
פנים ומקח שוחד: כי החוטא והמתבייש גופליו פניו כמו שאמר ולכה נפלו פניך והכפיד לו פנים כאילו נ'
בושא פניו שנפלו: וכן לא ישא אדם נפש: כלומר לא ישא בני נפש שיכלטנה מן המיתה: וכן בענין הכחילה
והסליחה שאם בא חטאתי: ישא נא פשע אחיך: ונשאתי לכל המקום בעבורם: הלא אם תיטיב שאת כלומר אם
תיטיב מעשיך יהיה לך כפרה: וכן פי אאזל מזה יתר שאת: והוא תפילה לא ית' שיגביר הכפרה על העון וזו
היא הברכה שברכו: שאם נא לפשע עבדי אלדי אביך: אשרי נשוי פשע: ונא על דרך בעלי ההא וסליחתה
הפשע הוא נשיאתו ונטילתו מעל האדם: והנפעל ונשא כל אשר כביהך: ונשא גם את השוה חן: נשאת נשא
לנו: נשאת תאר לתשורה הנשאת אבל נשא לנו מהכבוד: ואפש' שיהיה גכ נשאת שם מן הכבוד בפרס יושבות
על בלאת: ושם התשורה במא ותצא אחריו משאת המלך בפתח: ובצרי ארוחה ומשאת וישלחוהו: והקבוצ'
וישא משאות וכן התרומה לאל' ית': את משאת משה ואת ראשית משאותיכם: וכן חרס מלך צר נשא את
שלמה בעצי ארזים מהכבוד ובאו נשא לנו: נשא את שלמה בקבץ כדרך בעלי ההא וכן דכא לארץ חייתי: ו
ופי נשא את שלמה נשא אותו וסבל אותו וכלכלו באלה הדברים: והנפעל עוד דברים והנשאים: ועל כל
גבעה נשאת: וההתפעל מתנשא לאמר: ותנשא כלכותו ינשאו להעמיד חזון: וינשא לעיני כל הגוים:
והפעל הכבוד עוד וכי נשא ממלכתו בצרי: מבשאים את היהודים: וינטלם וינשאים: ונשאוהו אנשי מקובו:
ובענין הנבואה נשא עליו המשא הזה: משא מצרים: המשא אשר הזה: משא אשר יכרתו אמו משאות שוא
ומדוחים יקרא הנבואה משא שהיא נשאת כפי האדם: וכן היו אומרים ישראל לירמיה מה משא ה': ענין ה'
הפסוקים ההם כי הם כשהיו שואלים לנביא מה משא ה' לא היה דעתם לנבואה אלא לשון כבוד ומשא כמו
משא בני קהת כי היה דבר ה' להם למשא כבוד ויודע נסתרנות גלה מחשבתם לנביא: לפיכך אמר כי המשא
יהיה לאיש את דברו: כלומר דברו של אדם יהיה משא כי הדבר נשא בפיו: לפיכך נקראת הנבואה משא וא
ואתם תהפכו דברי אדם ותהיה כונתכם בו לשון כבוד: והפעל הכבוד עוד והשיאו אותם עין אכבה: והוא
יוצא לשלישי: והשיאו כל ישראל את העיר ההיא חבלים: והשם בענין המקו למשאות אותה מטרשיה: כלומר
להשיא אותה ולעקיד אותה מטרשיה: ועא' וישאם דוד ואנשיו פי ישראל: וכן המשאת החלה: ועל ביתה
הכרם שוא כשאת: וכן כמעט ישאני עושיני: ואשר הוא פעל עומד ותשא הארץ כפניו: וכן ישא בשיחי כ'
משכבי: ויתכן שנקרא השרפה כן לענין הלהב הנשא למעלה: וכן בכטנה משיאין משאות: ואפשר שיהיה
שאת או כפחת: שאת הכבוה היא מענין זה ענין שרפה: כמו שאמר צרבת הבכוה היא שהיא ענין שרפה: ו
והנב' להיות מהענין הראשון לשון הגבהה: וכן פירשו רז"ל בסיפרא שאת זו שאת: בדרת זו בדרת כפחת
שג' בדרת כראה עכוק שג' לשאת מה לשון שאת מנכה כמראה צל שהם גבוהי ממראה ההמה: כה לשון
עכוק עכוקה כמראה החמה שום עכוקים כמראה הצל: מה לשון כפחת טפלה שנאמר ספחני נא אל ידות
וההונות לאכל פת לחם: **נשא** הנפעל מזה נשא שרי נף: והכבוד הנחש השיאני: השיאוך יכלו
דך: אל תשיאו נפשותיכם: אכן השא השאת לעם הזה: אל ישיא לכם חזקיהו כולם והדוכים
להם ענין ההסתה והפתוי: ועא' להשות גלים נצים בפתח ההא והשין דגושה: ויש ספרים מדויקים נקוד כרם
להיותה למד פתוחה וההא נחה על משקל לעשות ולזאת הקריאה יהיה כשר' שאה ומשגטו להשאות כאמר
בתו' ב' קומו בספר ישעיה: והשם השאת והזכר: ומא' הריכה פעמך למשאות: הפלתם למשאות: ומא'
תכסה שגאה במשאן ענין הרבה ושכמה: **נשב** כי רוח ה' נשבה בו: והכבוד ישכרוחו וזלו כיכ:
וישב אותם אברם ענין ההפרחה והרחיקי: או השיגה ידו: ולא השיגו את ימי
שג' חיי אבותי: פן ימדר השיגני: והשיגו כי ירכה הורדך: והשגתם ואמרת להם יא ג

לויכ וישב תשא
כמדבר וסכ כמנא הנפס
תליס כ'
לויכ כ' תליס
לויכ נתי
עזרא
דה דנת מיכה
תליס
מלכיס
ויר' משלי נישלח מלכ' מלרבי
דה
סמנ
כא נתי נירח כרמסיה
נתי
נתי תליס
ישעיה נרנמה סמנ
סמנ ירמיה
מקן דה יתקא מלכיס
ישעיה
ישע' מלכ' כלק דכיל דה
סמנ אסר יסעיה עזרח
מלכיס ישעיה כ' משלי חכיה
ירמיה
ירמיה
למור
סמנ יתקא
סמנ יתקא
ירמיה חכיס
ירמיה חכיס כ' חכיס
קדריע כ'
ישעיה כרמסיה עזכריה
ירמיה כ' יסעיה
דה
חכיה תליס כ'
משלי ישעיה תליס
לק דה יתקא
סמנ שוטרס מקן

דעומדים בארץ ונבחרים מעל השולחן ומפוצלי פצולין לסכוד הקנים והם הקשות שלא ישכרו במשא הלחם
 ויש מהם שאמר קשותיו אלו הסניפין ובנקיותיו אלו הקנים: ולזה הדעת נקראו כן לפי שמגין הלחם שלא
 יתעפש: **נקם** נקמת בני ישראל: ונקמנו ה' מכך: נוקם ה' לעריו: עד יקום גוי אויביו: לא תקום
 ולא תטור: והשם ונקם ישיב לעריו: נקם ברית: ומא נקמה: והקבוץ לא נקמות הופיע: והנפעל
 ונקמתי באויבי: ואנקמה באויבי: והכבד ונקמתי דמי עבדי: ונקמתי את נקמתי: כי אם נקמתי כלומר א
 אעשה נקמה בבם: וכן בקשר הבית כי נקמת ה' היא הנקמו כה: ונקמו בדם: וההתפעל מפני אויב ומתנקם:
 כלומר שכראה עצמו בהרבותו להרע כאלו לוקח נקמה ומשלם גמול: ושלא נזכר פעל כהנוסף יקם קין
 דל' תלקח נקבתו כההורגים אותו: וכן לא יקם כי בס' הוא: **נקף** חגים ינקפו: כלומר יכרתו
 ראשם: ותרגום וערפתו ותנקפיה: הערופה דנקיבה: והשם ונשאר: **נקר** בו עוללות כנקף זית: ומא'
 ותחת חגורה נקפה: והכבד ונקף סככי היער בברזל: ואחר עורי נקפו זאת פי' כרו ונקרו התולעים
 זאת: ואמר זאת על העצם וכולם ענין שביח וברית: וכן בדברי דל' הכנקף בראש הזית: וכן אמרו א
 אין אדם נוקף אצבעו מלבטה אלא אם כן מברזין עליו מלמעלה: וכן אמרו דם נקף כרצה כרס מוכח: ו
 ומצורו עלי הקף: כי הקיפו ימי המשתה כבר כתבנו בשרש יקף: **נקר** בנקד לכם כל עין יכין:
 יקרוה ערבי גחל: והכבד לילה עצמי נקד מעלי: העיני האנשים ההם: **נקר** תנקד: וינקרו את עיניו
 ושלא נזכר פעל ממנו אל מקבת בור נקרתם: והשם ושמתך בנקרת הצור: והקבוץ לבא בנקרת הצורים:
 והוא המקום המנוקד בצור המעדה וכיוצא בה וכן אמר התרגום כמערת שינרא וענין הנקור ידוע: **נקש**
 בפעל כפיו נקש רשע: פי' הקכה מאבד הרשע בפעל כפיו ופועל כפיו הוא המוקש לו על דרך
 ויפול בשחת יפעל כי נקש ויקש ענין אחד: והנפעל פן הנקש אחרים: פן תוקש: והכבד וינקשו מבקשי נפשו
 כלומר שבו מוקש: ינקש נוסח לכל אשר לו: כלומר ישים מוקש ויקח כל אשר לו: וההתפעל מתנקש לנפשו
 להמיתני: פי' כי הוא מסבב ומתחכם להיותו קשור ונוקש בנכשו ולשום מוקש כנפשו להמיתני: ואעפ' שהוא
 פועל שבהו פעול מרוב רגילו: והתמדת הנוקש והליכידה במחשבתו כמו שכת' במלת הנדבד' כך כי ברוב
 התמדת הדבור יקראו כלשון פעולי ואעפ' שהם פועלי: וכן כתדפקים על הדלת: **נרד** נרד וברכס
 בצרי הנון: נרדי נתן ריחו בחרק הנון: והקבו' כפרים עם נרדי: וכתב' יונה כי נאמ'
 : ויא' כי הוא המוסק' ויא' אכן עזרא זל' פי' כי הוא בשם דומה לנרד: **נש** כי נשני אלדים:
 ענינו שכחני: **נשא** ולא נשא אותם הארץ: פי' ולא ככל: ונשאתם את אביכם: באשר
 יוכלון שאת: בשאת אותם: דע שאתי עליך חרפה: שאוני ואנכי אדבר: כלומר סכלו כבד מ
 מלי ער' יכם אעפ' שקשה עליכם והניחוני לדבר: ונמליהם נשאים: נשאת זהב וכסף: נדראות האלף בתנועה
 נשואותיכם עבוסות: הנשואים מני רחם: ונשאתם את סכות מלככם: והנאי גלוריהם תשאנה נדראות הא'
 בקריאה: והנפעל נשוא ונשוא ונשוא: וכן נשוא לשוא עריך משפטו נשאו: וכבר כתבנו דקדוקו
 בחלק הדקדוק: והשם וינצלו להם לאין משא: משא לעיפה: משא בני קחת: ובהא הנקב' וכבד נשאה: ואשר
 הוא פעל יוצא לשלש' לא חכור אחד בהם נשאתי: כלומר לא נתתי עריו משא: והפעל הדגוש נשא אתכם
 בצנות: כלם והדומי להם בענין השעינה והמשא ידוע: וכל הענינים הנכבדי בשרש הזה כלם נכבדים בענין
 אחד הנשיאה והגטילה וקל הוא להפריש מעט כיניהם כל אחד לפי מקומו ולפיכך אינם צריכים להזכיר כל
 הענינים בפני עצמם: שאי בנד: שא נא כליך: נשאת חן בעיני כל רואיה בנח האלף: לא תשא שמע שוא:
 לא תשא את שם ה' אד' לשוא: ישא ביום ההוא לאמר לא אהיה חובש: פי' ישא השם בשבועה: כל אשר נשאו
 לבו: ונשאך לכך: וישא משלו: נשא בפיו זה הבשל: ישא בדברותיך: פי' בדברותיך שצוית לו ישא המיד
 בפיו ואומר תודה צוה לנו משה: ואשא את היין לבניו: וישא משאות: ישא ברכה באת ה' בשאת כפי בנחת
 ערב: ונשא ענף ועסה פרי: כי עץ נשא פרי: וישא עניו וירא: וישא יעקב רגליו: ותשנה קולן ותכביב' עוד
 ותשיבה עלינו נהי בהעלם הא' מן הכתב: וישא עשו קולו ויבך: וישאו בתוף וכבוד: פי' ישאו קולם בקול תף
 וכביר או כמו שנושאים קולם החחללי עם התוף והכנור: ונשאת תפלה: פי' תשא התפילה דה' או תשא קול
 בתפלה או בפנים: וכן יפא מדבר ועריו ישאו קול: ואליו הוא נושא את נפשו: את מחמד עיניהם ואת כשא
 נפשם: פי' לפניו בניהם ובנותיהם שהם מחמד עיניהם ואליהם הם נושאים את נפשם: בנושאי ידי אל דבי קדשי'
 ובא האל' בהעלם כבעלי הוא ונשו את כלימתם הנסה דבר אליך תלאה בחלופי שין בכמך ואל' בהא וכבר
 כתבנו אותו בשרש נסה: ונשאת הכרובים כנפיהם: בשוא גליו אתה תשבהם: כלומר בהתרוכם גליו אתה
 תשקיטם: ותאר לגדול ונשיא בעמך לא תאור: וכי יעשה הנשיא נדבה: שנים עשו ב' אים: והענינים
 להתרוכם יקראו נשיאים: מעלה נשיאים: נשיאים ורוח נגשם אין: והשם בגבול הגון

מנ' שמאל כח' והנ' קדושי'
 האזינו בחוקי תלים
 שם א' ישע' ירמ' מלפ' ס' שופ'
 ירמיה ב' יחזקא תלים
 בראשית
 משכט' ש' ישעיה
 ישעיה
 ישעיה ב' חזק

חזק' צ' שאל
 משל חזק קרח שופטים
 ישעיה תפא' ישעיה

תלים
 דלח ענן תלים
 תלים שמאל

סיר ב'
 סיר
 מקן
 לק' לק' ויגש
 מקן תרומה ירמיה חזק
 ויגש מלכים
 ישעיה ב' עמנוס יחזקא
 ירמיה תלים
 דה' ישעיה כשא' ישעיה
 קרח עמנוס

מלכ' תגל' אשתר משפט'
 יתר' ישעיה ויקהל
 מלכים כל' ברכה
 עזרא מקן תלים ב'
 יחזקא יג' ירמיה ויגש רגז
 ירמיה תגל' חזק
 ישעיה
 ישעיה תגל' יחזקא
 תלים
 יחזקא חזק
 יחזקא תלים
 משכט' יחזקא לק' לק'
 תלים משל

ואמרו על זה הפסוק מהצד ועד הערב כאילו אמר מהבקר כי גם הוא יקרא נשף : ואמרו אמר רב אשי תרי
נשפי הווי נשף ימכא ואתא ליליא : נשף ליליא ואתא יממ' : ואת הינשוף בשרק : ובחלם וינשוף ועורב ישכנו
בה יעוף שהוא עף בלילה : **נשק** והחזיקה בו ונשקה לו : צדק ושלום נשקו על דרך משל : ש
שפתים ישק : וישקו איש אל רעהו : ויפול על צוואריו וישקו : וישקני מנשיקות פיהו : א
אשקה נא לאבי ואלאבי : ותשקיד לי לפי : ועל פיך ישק כל עמי : כלומר להודותו לאדון : בזקן עמשא לנשק לו
ובקצת ספרי מדוייקי אשקה נא לאבי ולאבי בקמץ חטף והוא לגזרת אפעל : ובמקצתם בחטף פתח : והכבד
משיקות אשה אל אחותה כלום : מגיעות כאילו מושקות זו לזו : ובכד אחר נשקו בר' וינשק לכל אחיו : לנשק
לבני ולבנותי : ועא' אל נשק בית היער בחמש נקודות : ומסורת אחר בצאתי כל נשק בשש נקודות במג' י
יברח מנשק ברזל : והמה מכיאים איש מנחתו : וחברו סבות לראשי ביום נשק : ועיר מבצר והנשק : כי בנשק
יבערו אש : כנשק ומגן וצנה : הוא כמו זין : והפעל ממנו מושק רומי קשת : כלומר נושאי כלי זין : וכן מושק
קשת מימינים ומשמאלים כאבנים ובחצים ובקשת : ולדעת הכתובים כן ועל פיך ישק כל עמי : **נשק**
ואש נשקה ביעקב : משקלו בפעולה : והכבד ובערו והשיקו : אף ושיק ואפה להם : ענינם ענין הבערה
את הנשר הגדול גדול כנפים בשש נקודות : על כנפי נשרים : גל' כמו אם הייתם על כנפי נשרים
שנשכרתם מכל נזק כי הנשר הזה יעוף גבוה בכל עוף ונושא אפרוחיו על כנפיו לשמרם : כמו
שאמר יפוש כנפיו יקחהו : יעלו אבר כנשרים : כתב הגאון רבי סעדיה ז"ל כי הנשר לעשר שנים יעלה מאד
על פני רקיע השמים ויקרב לחום השמש ויפיל עצמו בים לרוב החום ויברט ויתחדש ויעלה אבר וישוב לימי
עלומיו : וכן כל עשר שנים ובשנת המאה יעלה כמנהגו ויפול בים וימות שם : **נשר** אם יתגדל ה
המשור על מניפו : שכנו אותו מחסי הגין עמ' מבוע ואעפ' שזה בחלם זה
שמצאנו במשנה אף הנסורת של בעל הכית ועוד אמרו לל' חות הנכורים מסככים בנכדין : וכן הביטור יקרא
בערבי בשאר והוא הכלי שקורין לו בלעז שרא : והפעל כזה וישר בכמה היה משפטו וישר השין דגושה
בפלוס ויגש אברהם ויבא הנח חמורת הדגש כמו שבא כן בויד יעקב נזיד : **נשת** נשתה נבורתם
לשונם בצמא נשתה : הדגשות כפני הפסק לתפארת : והנפעל ונשתו מים מהים כולם ענין
הפסק הדבר ואכדו : **נתב** יפלו נתיב לאפו : נתיב לא ידעו עיט : והדריכני בנתיב כצותיך ודרך
נתיבה אל מות : והא רפה והיתה ראויה בכפיק : ובהא הנקבה ובכים עזים נתיבה : נתסו ב
נתיבתי : פנע רגלך בנתיבתם : והקבץ בנתיבות לא ידעו אדריכם ענינו כמו דרך : **נתח** ונתח
אותו לנתחיו : וינתחה לעצמיה לשנים עשר נחחים : נתח לנתחיו : אכף נתחיה אליה : כל נתח
שוב בסגול הגון : ויש כפרים בצרי : ענין נתחים איברים : **נתך** ותתך עלינו : ויתכו בכים
שאנתי : ולא תתך חמתי בירושלים : כן תתך חמתי עליהם : והנפעל ומשך לא נתדארה :
עד נתך מים עליהם : כאשר נתך אפי וחמתי על יושבי ירושלים : ונתבתם בתוכה : חמתה אשר נתכה בנו :
וחמתי נתכת : חמתו נתכה כאש : דל' כדבר הנתך מפני האש : והכבד והתכתי אתכם : התיכו עבדיך : ויתכו
את הכסף : כחלב תתיכני : והמקו השלם לפחת עליו אש להנתיך : והשם כההוך כסף בתוך כור : ושלא נזכר
פעלו מכנו כן תותכו בתוכה ענין הצקה והרקה : **נתן** נתן אברהם כתגנת : ואויבי תתה לי עורף :
בחסדך הקצות שלא כמנהג בעבד : כי יתן איש אל דעהו : ויתן את ישראל : נתנה ראש : ואתנו
נתן דך כפתח לגזרת פעל : ונתנו את בנותינו : הליועץ לכדך נתגוד : אשר ה' ב'ד' ג'ותן לך : ונתן את אדיהם
באש : לבלתי נתן זרע : ונתן אותו על כל ארץ מצרים : נתונים נתונים הכה לי : תן לי הנפש : נתנה את נשי :
תנו את ארון הקדש בבית אשר בנה שלמה : האשה אשר נתת עמדי : ויתן יד : נתנה את ידך : וגם בני המלך נ
נתנו יד תחת שלמה : כמצרים נתנו יד : שאו צרה ותנו תף : ביום תת ה' : לתת לך : לתת שם ארון האלדים : מ
בקור בתספת הגון : והתאר ומן הנתיבים שנתן דוד והשרים לעבודת האלדים : והנפעל בכבוד הלכנו נתן
לך : והוא לא נתנה לו לאשה : ונתנה לך גם את זאת : ונתנה לערי המלכים ברגלי אדוני : ונתת כיד אויב :
תכן אין נתן לעבדיך : ותכן לא ינתן לכם : הנתן נתן את העיר הזאת : ושלא נזכר פ' לו כן הכבד וכי יתן מים
על זרע : והש' מהר וכתן : וכבנו תרומת מתנם : וברא הנקבה עבודת מהנה : איש כמתנה ידו : ובא ואתנה לך
בתת : מתת אלדים היא : ענינם ידוע : **נתם** נתנו נתיבתי : ענין הדיכה : **נתן** כי נתן
את מזבח הבעל : יתעני סביב את מוכחותם תתוצון : גם אל יתען לנצח : ובא
ותתצו הכתים מוקל ומשפטו להדגש : בלתי עות כפידים נתן ה' : לנתוש ולנתון : הנתוצים אל הסוללות :
והנפעל והצור נתצו מכנו : וכל עריו נתצו לפני ה' מפני חרון אפו : והכבד אשר נתן יחזקיהו אביו : ונתתם
את מזבחותם : ונצתו רמותיך : ושלא נזכר פעלו מכנו והנה נתן מזבח הבעל : : ושלא נזכר פעלו בהנוכח
הגור וכירים יתן : כולם ענין שכירה והריסה **נתק** כי משם אתקן

סרטי ישיבה
מסלי מים
משלי שמא ויטלח סיר
מלכ' חנוך מקץ זמא
מכיס
יחזקא מלכ' ויגס ויצא
ישיבה
ליל מלכ' מלכ' יחזקא
יחזקא מלכ' דה
כיליס יחזקא ישיבה
יחזקא יתר
ישיבה
דה
ירמיה
ישיבה כ'
מלכ' חנוך מלכ' ש
משלי ישיבה
לחנך משלי ישיבה ויקרא
שכטים מנהג יחזקא כ'
דכא חנוך
דה ירמיה וחרא
סמא ירמיה יחזקא דה
ירמיה נחום מלכ' דה
לחנך יחזקא כ'
יחזקא מלכ' ישיבה
משפטים
מכטי יכנ' דה ישיבה
ישכמקן כשה לק יכא
דה ברת' ישיבה מלכ' ש
דה לחנך מלכ' ישיבה מלכ' ש
עזרא ישיבה
ישכמקן כשה לק יכא
סמא ירמיה שם כ'
מלכ' קרח במדבר דה
מלכ' קרח במדבר דה
לחנך מלכ' ישיבה
ישיבה כ' ירמיה כ'
נחום ירמיה דה דה
יחזקא מלכ' ש
סמא ירמיה

כי השג תשיג ואין כשיג ידו אל פיו כלם ענין ההדבקה והחנעה: והשם כי שיח וכי שיג לו: כלומר ענין
יש לו עי' אחר או השגת אויביו במלחמה: שיג שם כחסרון הבין כמו שיא אם יעלה לשמים שיאוי וכמו הם
ואעפ' שנכתב בסבך ותסג ולא תפליט: כלומר תגיע להריון ולא תפליט אותו רק תפיל אותו: **נשה**
נשיתי טובה: ובא המקור באלף ונשיתי אתכם נשא. צור ילדך תשי היוד במקום הא למד הפעל
ומשפטי תשה ועקרו תבשה והנפעל וישרא לא תנשני: פי' לא תנשה מבני: ומהענין הזה בארץ נשייה: והיא
מקום הבתים כי הם נשכחים: והפעל הכבד כי השוה אלוה חכמה: כי ישה לך אלוה מעונך: וכבר כתבנו כי
נשני אלדים כשרש נשש: ויא' שהוא מזה השרש כהדרגוש והנתח תחת חידק: ועא' לא נשיתי ולא נשו בי פי'
לא נשיתי בהם ולא נשו בי והוא כפל דבר וענין הכפל שלא בקשתי אני מהם וגם דם לא נתניהו לי מעצמם:
או לא נשיתי אני בהם והם לא נשו בי כי המלוה הוא קשור בבית והלוה בלא בית וכן כנשה כאשר נשא בו:
ונשא בו אלה להאלותו: ונכתבו כאשר נשא בו ונשא בו באלף במקום הא' ובא בלא קשר הבית: וכל איש
אשר לו נשא: והוא כתוב באל' ובכנול: ואעפ' שתבא המלה למלוה פעמים בלא קשר הבית הוא חסר הקשר
והענין מודה עליו כמו והנשה בא לקחת: או כי כנושי פי' כנושי כי ואיננו רחוק שיקרא נשה הלוה והמלוה
כי הקשר מפריד ביניהם: וכשחסר הקשר הענין מודה וכן שובר יקרא הקונה והמוכר והקשר והענין מפריד
ביניהם: וענין כנשה כאשר נשח בו אחר שזכר במלוה לפי שהאחד רוצה בו כשאת כסף והאחד משא' אוכל
ולדעת התרגו' התאר מזה נשה נשים: שתר' ונשים משלו בו וכמרי חובה שלישי: והפע' הכבד כי תשה ברעך
משאת באומה ויש לפר' מזה כי ישה לך אלוה מעונך כלומר שיחייבך אלוה מעונך: וכן פי' ונשא בו אלה
יחייבנו השופט שבועה: לא ישיא אויב בו נכת' ונקרא כבעלי הא' כלום לא יהיה לו כנושה שיקח כמובו: וכן
ישי מות: והוא כחסרון אלף כמו א' יגי ראשי: וה' חפץ דבאו החלי: כלום שהיה המות להם כנושה שיקחם
והשם נשי: ושלמי את נשייך: ומא' משא כל יד: משא איש באחיו: נעזבה נא את המשא הזה: ועל דרך נקבה
משאת מאומה: והקבון בעורבים משאו: ויתכן כל בעל כשה ידו שם בפלס מטה: גיד הנשה ארז' כי נקרא
כן שגשה ממקומו ועלה כלומר באילו שחכ מקומו וסר לו ממנו: והיה נכון לפרש גיד הנשה גיד הנפסק כן
נשתה גבורתם ויהיה נכ' מזה השר' אלא שטוב הוא לחבר נשתה גבורתם עס ונשתו מים בשש נשת: ומלת נ
נשים וכן נשיותם נשיך כתבנו אולם כשרש אנש: **נשך** אמ' ישך הנחש בחלם: ובפתח אחריתו כ
כנחש ישך: ונקמץ מפני ההפסק יאצוה את הנחש ונשכם: הנשכים כנניהם: והכבד ונשכו
אוחם: וינשכו את העם. ולפי שהדבית הוא באילו נושך האדם נקרא נשך: כל דבר אשר ישך: והכבד לאת
תשיך לאחיד: והשם נשך כסף נשך אוכל בשש נקודו: ולא תשיך עובר לשלישי כי המלוה הוא כשי' והכסף
או האוכל נושך כמו טאמר כל דבר אשר ישך: והלוה נשך: וז' אברו שהוא אזהרה ללוה: ועא' לעשות
לו נשכה ויפקדו ביום ההוא אנשים על הנשכות הוא כמו לשכה לשכות: **נשל** ונשל חברו מן
העץ: כי ישר זיתך: אלה חסן עובדים: והיוצאים ונשל גוים רבים כפניך: כי ישר אלה נפשו
נשפטו ישר בדגש: ובא נח תמורתו כמו ויזר יעקב נזיר: ועוד נכתבנו כשרש שלה: של בעליך בפלס נשפ
פגע בו: והכבד וינשל את היהודים מאילות ענינם והסרה והסתירה: **נשם** ואת כל הנשמה ח
החרים: כל אשר נשמת רוח חיים באפיו ידומה כי כל רוח בעלי חיים יקרא נשמה ולפיכך

פאג' כ' מלכים

מיכה

לרבה ירמיה החזינו

ישעיה תליס

חיוב כ'

מקץ ירמיה

ישעיה

מלכים

פאג' כ'

מלכים יעציה

ישעיה תבא

חיוב מלכים

תליס

תליס כ' ישעיה

מלכים דה עזיה

תבא משלי ראה ושלח

ירמיה ישעיה

קבלת

משלי צמוק מיכה ירמיה

חקת תבא

תבא כ'

כזיה כ' סטורים

תבא וחתחנן חיוב

יהושע

מלכים יהושע

נח

מלכים דכ' א'

חיוב

חיוב

כז

פמיני

ישעיה תבא מלכים ירמיה

ירמיה

אין תלי יעצ' כ' משלי סמוג

חיוב כ'

באלח

נסבך אל רוח כלומר כל שיש לו נשימת רוח כלומר תנועה: וכן ויהי חליו חזק כאד עד אשר לא נותרה בו נ
נשמה כל' שלא היתה לו נשימ' ונתבטלה תנועתו ונעצרה נשימתו: וכן ואני מעתה לא יעמד כי נח ונשמה
לא נשארה בי: אבל המאמר ההוא על דרך הפלגה שהרי היה בדבר: מנשמת אל יתן קרח על דרך וברוח פיו
כל צבאם: ונשמת מי יצאה ממך כמו דבר מי כי הדיבור כנשימה ופי' ממי קבלת אלה הדברים שדברת יור'
אברהם אבן עזרא כתב כל אשר נשימת רוח חיים שבה אל האדם כי לא מצאנו נשמה חוץ מנשמת האדם ור'
ורבים אמרו שנקרא כן בעבור שהיא מן השמים ואם הם שנים שרשים נמצא כמוהו רבים: ואת הנשמת ואת
הקאת עוף ממיני העופות אמרו נקרא כן כי כל רואה אותו יטום: וכתב ר' שלמה ז'ל כי הוא הנקרא צואיטא:
ונב' זה השם כשרצים והחמט והתנשמת. וכתב רבי שלמה כי הוא הנקרא בלעז טלפא: **נעף** וגם
נשף בהם וייבשו: נשפת ברוחך ענין הריחוף והנפית: ויקומו בנשף לבא אל בחנה ארם:
ובטרים יתנפלו רגליכם על הרי נשף: כלומר על הרי חשך: ולגי שהלילה חשך אמר נעף: ועין נואף שמרה
נשף: קדמתי בנשף ואשועה: מאחרי בנשף: נשף חשקי שם לי לחרדה: בנשף בערב יום: ויכס דוד מ' נשף
ועד הערב למחרתם: בשש נקודות: ושבעתי נדודים עדי נשף: יחשכו כוכבי נשפו: כולם ענין לילה ויש
מפרשים מזה נשפת ברוחך: וכבר פירשנו מהנשף ועד הערב כשרש בחר: ודעת ר' ז'ל כי גם כן יקרא נשף ת
תחלת הלילה כשמתחיל החשך ותחלת היום כשסר החשך:

עד שהמלך במסיבו: ראש בסבי: והקבוץ בלשון נקבות והוא מסכות: ענין כולם וכל אשר הם כזה השרש
 ענין סבוב והקפת הדבר: והחכמה יונה חלק השרש הזה לשלשה ענייני: והשיב על החכמה יונה שכתבם
 כולם ענין אחד ועל דעתי כי דעת החכמה יונה ונבונה כי כלם ענין אחד כי אשר נפלאו בעיני ר'
 יונה להוציאם מענין סיבוב והקפה כמו מסכות אני ליאש את לבי: כובב סובב הדרך הרוח: ואתה מסכותה
 את לבם: והסב לב מלך אשור עליהם: וכל אשר חבר עליה עוד לא ימלט אחד מהם: מעני הסיבוב וההקפה
 אבל הם ככללו כי אין הגילגול והחזרה וההפך ככלי הסיבוב וההקפה: ומה שאמר עד שהמלך בכסיבו: ר'
 ראש מסכי שהוא ענין אחד מענין הסנה מכה שאמר רז' לא יאכל עד שיסב: אינו: כי ההסיבה בלשון ר'
 רבותי הוא לשון סיבוב והקפה כי לפי שהיתה ישיבתם ואכילתם ושתייתם במסיבה שהיתה דרכם לישוב על
 המאכל והמשתה סביב סביב: ובעת אכילתם ושתייתם היו נסמכים אל צד שכאלם דרך חשיבות קראו גם
 לסמיכה הסיבה: ותדע כי לא קראו לשוט סמיכה בעת הסיבה כי אם בעת האכילה והשתייה שדרכם לשבת
 סביב וכן אמר התרגו' וישבו לאכל לחם: ואסדרו למיכל לחמא: **סכא** ונסבאה שר: וזולל וכוכא: אל
 תהי בסכאי וין: וכסבאם סכאיים: והתאר מוכאים סכאים כבדבר: בלום: שתויים ושכורים ונקרא
 על שם זה הין סכאך מהלך במים: ולפיכך קראו למוכר הין סכא כמאט' בעל השיר: אמת כל האנוש נמצא
 בעולם לכד מסכאים הם הנבלים: אשר לקחו בעט כסף וצו: במי זחב למלאות הנבלים: וכן ארז' לכוכרת
 הין החוא מסוכיתא דמסרא מפתחא לנויה: בוש וסכא וסכאים אנשי מדה שם אומה מבגי בוש: ויש לפרש
 כן מוכאם סכאים ממדבר: **סכך** כי עד סידים סוככים: והשם נאחז בסכך: ונקף סככי היער: וכא'
 בסכך עץ קדומות הבית נקראת בקמץ חטף: ומשקל אחד עליה אריה נסככו הבית בשוא ופ'
 ופתח: ויש ספרים בש: א' לכדו: והגמר כמנו ואעפ' שנכתב בשין תחת שוכך האלה: ודגש הב' לתפארת: :
 ופעל שלא נזכר פעלו על גל שרשיו יסככו הכל ענין הסתגבות והסתעפות: ועקר הלשון הנקרא כן העקף
 והסעיף לני שהענפים והסעיפים נאחזים ונקשרים ומעורבים זה בזה ונקרא כן בלשון רז' הדבר הנקשרו
 והנאחו והמעורב כסוכך כמו שאמר תחת צטר כסוכך: וזולת זה מה שזכרו בזה: וכן הענין הזה שכבים
 מעשה שכבה ואעפ' שזה בשין וזה בסכך **סכל** אחד הוא: כי דומה קו השכבה זה עד זה לעקף או לכעוף
 הגשם והנאחו אחד על חבירו: עונותיהם סכלנו: ומכאבנו סכלם: והפוע כבנין הדגוש
 אלופינו מסוכלים: וההתפעל ויסתכל החגב: והשם לכל סכל בית יוסף בחפש נקודות:
 הזירותי מסכל שכמו: ומשקל אחד נושא סכל שם בפלס שבת: ומשקל אחד גם הא הגבה סכלה והקבוץ
 סבלות בצרים: למען ענותו בסבלותם: ומשקל אחד את עול סכלו הבית בקמץ חטף וענין הכל כבוד הם
 המשא וטעינתו על הכתף: ופי' אלופינו מסוכלים ר' לומר שורינו חזקים ויכולים לכבול משאם ועבודתם
 או ענין מסוכלים לרוב הבשר והשומן שהיו שמינים הרבה ובעלי בשר כאילו הבשר והשומן למשא עליהם ו
 ופי' ויסתכל החגב ר' לומר שאפילו החגב שהוא עוף קטן יסתכל עליו אם ינוח עליו שלא יוכל לסבול אותו
 ויהיה עליו למשא אפילו החגב: **סגר** אף יסגר לו וישתחו: לכול עץ אסנוד תרגום וישתחו
 וסגיר: **סגל** והייתם לי סגולה: וסגולת מלכים: ענין יחוד הכסף והזהב והאבני'
 טובות באוצר **סגן** והסגנים לא ידעו אנה הלכת: פחות וסגנים: ויבא סגנים כמו חובר
 פי ויבא על סגנים כמו היוצר **סגן** על החמר: והם השרים הגדולים וכלשון המשנה נקרא משנה לכהן
 גדול סגן: והדלת סגר אחרי: סגר את פרץ עיר דוד: וה' כגר רחמה: סגר עליהם המדבר: והוא
 עומד כחביריו ואינו בודד ופי' כאילו המדבר סגר עליהם הדרך שלא יוכלו לעבור: ויהי ח
 השער לסגור: וסגור דלתך בעודך: סגור הדלת: והנפעל נסגר לכא. הלא תסגר שבעת ימים: והפעל כהדג'
 סוגרת ומסוגרת: ושלא נזכר פעלו ממנו סגר כל בית מכוא. וסגור על מסגר: והשם להוציא ממסגר אסיר זה
 והוא שם בית הסוד: והקבוץ בלשון נקבות ויחצרו ממסגרותיהם: ושם במשקל אחד ויתגהו בסוגר: והוא שם
 הכבל: ותי בקולרין: ומשקל אחד בתוספת כס כתחורה ותיו באחרונה ועשית לו כסגרת טפח שהיא סוגרת
 תוך השולחן וכבר ביארנו אותו בשרש זרה היטב: ומשקל אחד וארבע סגור לבם: ר' לומר על השומן הסוגר
 לבם שלא יבינו ושלא ישכילו כמו שאמר השמן לב העם הזה: והפעל הכבד והכביר הכהן את הגנע. והכביר
 הכהן שבעת ימים: רוצה לומר יעמידנו סגור שלא יראנו אדם וגב סגור היה שלא היה יוצא בין העם: וענין
 אחר לא תסגיר עבד אל אדוניו: וזלנו הסגירו ביד המלך: ולא הסגרתני ביד אויב: היסגירוני בעלי קעלה: ו
 וכן פעל כבד אחר סגר אלדי היום את אויבך בידך: אשר סגרני בידך: יסגרך ה' בידי עני' כולם והדומה להם
 נתינה ומסירה: ואעפ' לא ימלט מן הענין הראשון כי סוכי' הם בענין: וענין אחר לא יותן סגור תחתיה: :
 הוא הזהב והזהב הנקי וכן אמר זהב סגור: כלומר מטוהר ומזוקק: ואפשר שיהיה מחענין הזהב הארש
 והבסגר וצעה לומר האגשים הגדולים והחשובים וכן

פיר מליס חונג
 קהלת מלכיש
 עזרא
 פיר
 מליס
 ישיה תכא
 משלי פחש יחזקא
 ישיה
 ישיה
 כחש ירה ישיה
 תליס ירהיה
 כאנל
 חונג
 מליס
 חוכה ישיה
 תליס קהלת מלכיש
 תליס מלכיש
 וארח סמות ישיה
 תליס
 קהלת
 ישיה כ'
 יתרו קהלת
 עזרא ירמיה ישיה
 ירה מלכיש סמאל כמלז
 ירה ישיה עזרא סמאל כהע'
 ירה סמאל ישיה כ'
 סמאל יחזקא
 תרומה
 הוסע
 כמליס כ'
 סמאל סמאל תליס סמאל
 סמאל כ'
 חונג
 מלכיש כ'

ועקרו אנתקד והנין נוספת: ונתוק וברות: ונתקדוהו מן העיר דגש חקיף לתפאר כדג מקדש ה': והנפע' ולא נתק שרוך נעליו נתקו כפות רגלי הכיזי': ונתק נתקו מורשי לבבי: ורעי' לא נתקו: לא כמדרה ינתק: כאש' ינתק פתיל הנעורת: והכבד נתקו מסרות: ומוסרותיך אנתק: ונתק את היתרים הלא שרשיה ינתק: ושדיך תנתקי: וכבד אחר עד התיקנו אותם מן העיר: התיקם כצאן לטבחח: ושלא נזכר פעלו ממנו הנתקו מן העיר כלם ענין ההעתקה והעקירה: וכזה הענין ונתוק וברות והוא כי שביציו תלושין ביד עד שנפסקו חושין ש תלווין בהם: אבל נתונים הם בתוך הכים והכים לא נתלס: נתק הוא בשש נקודות שם נגע שהוא במקום שער ופרשו שהוא כתם שחור: ואפשר להיות מזה השר' אתיק אל פני אתיק: ודגש התיו לחסרון הנון הנפולת כי ויכלו אתיקים: ואתיקהא כמו וכפו וית' ענין זויות: **נתר** ויתר גוים: זה מתיר אסורים: התר אגודות מוטה: וכבד אחר קרוב לענין זה לנתר בהם על

הארץ: וכתב אצל מזה ויתר גוים ועל שכעה אומות הוא אומר שקפצם והגלם מארצם: וקצת מר'ל יש להם סברא זאת ואמר מאי בשמע דהאי ויתר לישנא דגלות היא דכתי' לנתר בהם על הארץ ובתרגומין לקפצא בהון. וענין לנתר הוא בתרגומו ענין הדלוג וההעזקה מהבקים וכן כלם הנזכרים ענין ההסרה וההעתקה מהמקום: ומזה הענין כי אם תכבס' בנתר והוא בשש נקודות ונקרא כן לפי שמעכיר הכתם ומסירו במקומו ויש שפירשו בו שהוא שקורין לו כלעז אלוש שמלכנין בו הצכר: ויש שפירשו שהוא העפר שרוחצין בו ה

דראש ומנקין בו כל דבר: **נתש** ונתש את ישראל: ועדים נתשת: ונתשת' אשריך: ויתשם ה': ונ ונטעתי אתכם ולא אתש: לנתוש ולנתוש: והנפעל לא ינתש ולא יהרס: אם ינתשו מים זדים קרים: ושלא נזכר פעלו מהדגוש ונתש בחיבה ענין כולם העקירה: אבל אם ינתשו מים זדים קרוב ענינו כ כמו ינטשו בטית כי הטית והתיו ממוצא אחד ויבאו בענין אחד כמו טעה וטעה: וכן ונטשתי אתכם ואת העיר הזאת אשר נתתי לכם ולאבותיכם מעל פני: כענין ונתשתי בתיו: וכן ארבע אותיות: הביאר יונח וכתב **הנשתון** ופ' כתב המפורש ואיננו לשון עברית כי אם ארמית: נשלמה אות הבין

ונתחיל אות חכמך סס האובל בגדי צמר: וכתב **סאה** ויהי סאה סלת ב

בשוא הסכך: וסאה סלת בשקל בקבץ חטף הסמך: והוא לסימן נקבה ולכד הפעל נפלה ונהפכה תיו במלת סאתים והוא משנה סאה כמו סבאה מאתים: והקבר שלש סאים: ונעלמה כמנו ההא כמו שנעלמה ההא מן שנה בשנים: ויתכן לומר כי התא נסאה שורש והוא למד הפעל כמו ההא בשנה ואין בה סימן נקבה ואעפ' שהכלה בנקבה: ויתכן עוד כי ההא בשנה לנקבה ולמד הפעל נפלה כמו שכתבנו בחלק הדקדוק וענינה שהיא מדה הידועה אצלם שליש הכדה הנקראת כמו כן אצלם איבה: ומלת בסאסאה בשלחה תריבנה בענין זה: ואפשר שהוא שם במקום סאה ונכפל בו הפא והעין והוא בסוף למד הפעל כמו יפיפת מכני אדם שהוא פעל מנורת יפה נכפל בו הפא והעין והיוד שבין הפא והתיו לכד הפעל: ועוד יש לומר שהוא מקור כבנין הדגוש רוצה לומר במדרה ונכפל בו הפא לכד כמו שנכפלה במלת זרזף שהוא מ: דש זרף כאשר כתבתיו במקומו והאלף הראשונה עין הפעל והאחרונה כתחלפת בהא לכד הפעל ומשקל הכלה כפעפלה:

סאן כי כל סאן סואן ברעש ענינו לפי מקומו צער וצרה: וסאן שם כפולס טחון: וסואן נועל בפלס טחון: ואצל פי מתרגו של נעליך שרי סינד: ומלשון דלל מסאני אובמי אוב כי כל נעל נועל ברעש

ושמלותיו בגוללות בדמים תהיה לשריפה: ואומר זה על סנחריב: וית' בסכחון ומתנהון ברשע: **סבב** וסבב ביתאל: סובב סובב הולך הרוח: ובהכלע אות הבפל סכובי גס סכובי: סכו ציון והקיפוח: סובי עיר: יסובו עליו רביו: והנה תסכנה לומותיכם: וסבותי אני ליאש את לבי: והפעל הכבד הסיבות את לבם: והסב לב מלך אשר עליהם אחרי הסכו אותו: הסכו אלי: מוסבות שם: ויסב אלדים את העם: ויסב ח חזקיהו פניו אל הקיר: ובא ויסכו את ארון ישראל בדגש הסמך והכית' ושלל נזכר פעלו כמנו ער' כבון יו יוסב: והוא כתוב בו ודגש ופליגי עליה יוסב רפה: ופעל הדגו' לבעבור סכב את גני הדבר: ופעל כבד אחר יסובבוה על חומותיה: יסובבנהו יבוננהו נקבה תסובב גבר: והמשיל כנסת ישראל לנקבה מבקשת בעלה כמו שנאמר במקום אחר ובקשו את ה' אלדיהם ואת דוד מלכם: והנפעל ונסב הגבול: נסכו על הבית: ונסכו בתיכם לאחרים: וכן מוקל ורחבה ונסבה למעלה: ומשפט המלה ונסבה כמו נסבה אלי: גת יסב: לא יסבו ב בלבתם: ויסב מעליהם: ויסב מאצלו: ותסב המלוכה: והשם סכיב סכיב: והקבוץ בלשון זכרים וסכיביו ג בשערה מאד: אכלה הרב סכיבך: ואכלה כל סכיביה: ובלשו' נקבות סכיבו' שינוי איבה: ועל סכיבותיו שב הרוח: על כן סכיבותיך פחים: ובהבלעת אות הכפל כי היתה סבה מאת ה': וכתוספת בן כי היתה נסבה מעם האלדים: או הוא נפעל עוכד והוא הגבון כמו שכתבנו בחלק הדקדוק: והשם עוד ובתוספת כס סכס קלע: וחבורו: עד

אמר סיפטים
ישעי' יחושע אינ' ירמי' קהל'
ס פטי' ירמי' כ' סופטי' יחזק'
יחזק' והנפעל ירמי' סופטי'
אמר
תזריע
יחזק'
יחזק' כ' אינ' ירמי'
מכתיב תליש ישעי' שמי

פמיני
דמיה
מל' יחזק' משה כנבים
ירמיה ד'
יחזק'
דמיה
עזרא
ישעיה
מלכים

יירא
יכע ה
ישעיה

שמואל קהלת תליש צ'
ישעי' אינ' יוסב קהל' מלכים
עזרא שמואל כ' מקעי' בטלח
ישעיה
ישעיה שמואל
תליש' האזינו ירמיה
מקעי' יירא ירמיה
יחזק' כ' שמואל יחזק'
מק' שמואל מלכי' יחזק' תלי'
ירמיה כ' אינ' קהלת
ל' מלכים דה'
מלכים

נכלל בענין הראשון כי חסם מסתתר עמדם ור' כי סר במקומו לראות כמקומך ושבה פה: וכזה ח
 חענין וסר כרוח סרוחים כלומר קרוב לבא אבל הסרוחים יועא סר סכאם פי' נכאש ותרנום ויבאש וטרי כ
 כלומר מרוב שתייתם נכאש סכאם בפיהם: ויש לפרש מזה כל סר: וועא כי דבר סרה: תאר בפלס ורחל בתו
 באה ל' דבר דברה סרה: דבר עשק וסרה עוד תוכיפו סרה: פי' דברה סרה או עלילה סרה: מה
 זת רוחך סרה: סר וועף יסורו כי: וכנין הפעיל מזה לדעת קצת המפרשי חיאל הסיר משפטי: וכנין ברובע
 דרכי סור: והתאר כי כפרה סוררה: ויתנו כתף סוררת: ענין המלות האלה העוות והשתנות מהכנהג: וכת'
 הרב ר' יצחק בן גיאת דרכי סורר מן סירים סכוכים: ובתב החכסר' יונה כי סר וועף מפעלי חכפל וראייתו
 שחוא פתח ואלו היה מפעלי העין היה קמץ כי התארים עלולי העין קבוצים ואנחנו מצאנו בספר' מדויק'
 רוב התארים מפעלי חכפל קבוצים כמו התארים עלולי העין אפע' שמקצתן פתחין וכן נכצאו תארים מנחי
 העין מעטים בפתח כמו מקל לבנה לח כל עץ לח מפיקים מן אל: ורע דרכה מכנו פתחין אם כן סר וועף ו
 וחבריו באו כמו הם אכ' יהיו כנחי העין או כפעלי חכפל ואמר עליהם בעל הכסורת ב' פתחין: והשלישית
 בשער סור: תי' כתרע נטריא: וכדברי רז"ל שהוא שער המזרחי ושבעה שכות נקראו לו שער סור ששם היו ש
 טכאים פורשין הרא היא דכתיב סורו טכא קראו למו: שער היסוד ששם היו מיטדים ההלכה: שער חרשית
 שהוא מכון בנגד זריחת השמש הא כמה דתיכר האוכר לחרס ולא יזרח: שער האיתון שהוא כשמש כניסה
 ויצאה: שער התוך שהוא ממוצע בין שני שערים: שער חדש ששם חדשו סופרי' את ההלכה: שער העליון
 שהוא למעלה בעזרת ישראל: **סות** ובדם ענבים סותה פי' בסותו: **סחב** וסחבנו א
 אותו עד הגחל: פי' חנכת העיר נסחב עד הגחל: ואוכר אותו על החוכה ואעפ'
 שהיא לשון נקבה לפי שנקרא גם כן שור שהוא לשון זכר: אם לא יסחבום צעירי הצאן: סחוב והשלך יואת ה
 הכלבים לסחוב: בלויי סחבות ענין כולם הנדירה והמשיכה בקרקע טירסר בלעז: ור' לומר סחבות הבגדים
 הבלויים שנסחבו בקרקע ובאשפה: **סחה** וסחית עפרה מכנה יוהסם כחי וכאוס בפלס שבי צבי:
 ענינם כענין סחב אלא שזה הוא גרירת השיט מן הקרקע והדברים המאוסים בשמכבדין ח
 הקרקע והוא **סחף** מטר סחף ואין לחם: והנפעל מדוע נסחף אביריך ענינם ענין הולכה ונריפה
 והדיפה כי זרם המטר גורף ומוליך העצים והזרעים וכן בדברי רבותי' ז"ל נכתחפה שדהו:
סחר סחרו אל ארץ ולא ידעו פי' סכבו: לבי סחרה כלום הלך סביב סביב ואינו כיושב ברוב הצרות
 ותרנום סביב סביב סחר: ויסכ בעליהם ואסתחר מלוותהו: וכזה העני' נקרא התנר סודר
 לפי שהוא סובב את הארצות תמיד האלך ושב: עובר לסוחר: אגשים כדנינים סודרים: אשר סוחריה שרים: ש
 שבו וסחרוהו ר' סחרו בה: תרשיש סוחרתך רוצה לום' מביאה הסוחרת אליך: והשם אי' רבים סוחרת יודי'
 ומטקל אחר סחרה ואתנגה: טוב סחרה: ומטקל אחר כסודר ככף: ותהי כחר גוים: וסחר כוש: ובתוספת כס
 ומסחר הרובלים: וכן נקרא מזה הענין הכנן שהוא ענולה סביב סוחרה: צנה וסחרה אכתו: רודלא בלעז: ו
 ודר וסחרת אכן יקרה ואפשר שתהיה ביד הסוחרים תכיד לפיכך נקראת סוחרת על שאכרו רבותי' ז"ל דרן
 וסוחרת שהיא אכן אחת שקוראה דדור לכל בעלי כחורה: **סחש** ובשנה השנית כחיש הוא הצ
 הצומח משרשי הארץ וית קתקתין כלומר הנא אחר הספית **סנ** כסנך היה לסניגים:
 היו לי בית ישראל לסניג הוא הדבר הדע הנשאר אחר שהותך הככף או שאר המתכות ונבחר
 הטוב שבו וזקק רש: ר' הרע הוא יקרא סניג: ככף סניגים: שרא זקק ולא הוסדו הסניגים ככנו **סיר**
 בשבתנו על סיר הבשר: שפות הסיד שפת וגם יצק בו מים: סיר נפוח: בות בסיר: כיד אשר
 חלאתה בה: תזות הסיר: ענינם קדרה: והקבו כלשון נקבה בסירות ובדודים: ועשית סירותיו: בטרם יבינו
 סירותיכם אטד ואמר יבינו על הקדרות על דרך ההשאלה: ור' בטרם שירגישו הסירות האטד כלומר ש
 שית זכמו מן האטד הנוער תחתיהם כמו חי שהבשר בקדרה עדיין חי שלא נתבשל כלום כן יבוא החרון ו
 והשער להם כתאוס ופי' הפכוק על דרך הבשר עודנו בין שיניהם טרם יכרת ואף ה' חרח בעם: ויעא בקול ח
 הכינים: הגני סך את דרכך בס רים: כי עד סירים סכוכים: ובלשון נקבות ואחריתכן בסירות דונה ענין כלם
 הדוכים להל' קוצים: ויש מפרשים מזה הענין דרכי סורר ויש לפרש בסירות דונה מהענין הראשון והן הד
 הדוגיות ולפי שהם קטנות קרא אותם בלשון סיר ובתי' ובנתיכון בדוגית ציידין **סית** כי יסיתך
 אחיך בן אמן: ויסת את דוד בהם: אם ה' הסיתך בי: הוא בחכף סגולי ואף הסיתך בפיו צר ח
 הוא כחטף פתח: כי חמה פן יסיתך: ותסיתוהו ל' אול מאת אביה: ותסיתני בו לבלעז' חנם: ויסיתם אלהים
 מכנו: אשר הסתה אותו הדגש תמורת הגח אשר בהסתה או הסיתה: וכן בדגש פא הפעל הסיתוך יכלולך:
 ון יסית אתכם חזקיהו: והדגש תמורת הגח כלם אשר הם כזה השרש ענין הסתה והשלכה

ענינם יוסע
 תליס ראה
 יעציה ב'
 י' טס: ה'הזע חית:
 איכה הנפע זכרית
 פתס
 מלכיש
 ניתי פמא
 ירמיה ב'
 ירמיה ב'
 יחזקאל ח'פ'
 עפלי ירמיה
 ירמיה תילס
 מן
 פי' יעצ ימניה
 יחלח יחזקאל ב'
 יעציה מטלי ב' יעציה ב'
 מלכיש תילס
 חסער
 יעציה
 יעציה
 יחזקאל
 מלכיש
 כהעלות יחזקאל ירמיה מלכיש
 קהלת דה' ערומה יחזקאל
 תילס
 ק: לת הנפע נחש עמס
 ח כה עמוס
 ראה
 פמגז ב' חית
 חית יהנפע חית דה'
 מלכיש ירמיה
 יעציה

תלש

מסלי

מסלי סופטים
חונב

סופטים

מלכיס כ

דה מלכ

שיר

ישיהו ישיב

תלש מסלי תלש ישיהו

צפניה ישיהו תלש ישיהו

סמל ישיהו

סיר

תלש עמוס מסלי

ירמיה

ירמיה תלש

דה

חונב

צפניה

דניאל דניאל

יחזקאל שמואל יחזקאל

מלכיס סופטים

סמל

צפניה ישיהו צפניה ירמיה

קהל כ דה

ישיהו חונב נחום ישיהו כ

פמלי ישיהו

ינח

בהעלותך תלש עיל ירמיה

ירמיה

ישיהו חונב

עקב ישיהו יחזקאל

פמלי ישיהו דניאל

שמואל דניאל

וכן יקרא לחשוב ככלי המלחמה סגור כמו שאמר והרק חנית וסגור לקראת רודפי: ויש לפרש וסגור ציור מהענין הראשון כלומר סגור לקראתם שלא יעברו וירדפו אחרי: ומהענין הראשון עוד שים כפול הלמד דלף

טורד ביום סגור: ורועה לומר ביום המטר שיהיו בני אדם נסגרים בבתיהם שלא יכלו לצאת בפני הבשר. סדין עשתה ותמכור: שלשים סדינים הוא כסות הלילה הסמוך לבשר עשוי בפשתים: ויש מרס עשויים להתעטף בהם ביום: **סדר** צלמות ולא סדרים פירש' יונה סדרי הכוכבים או יהיה פי' כי במקום החשך הכל מבוהל

סדרין וכן הענין הזה ויבא אהוד המסדרונה ואמר בו התרגום לאכסדרה: וכן הוא כי האכסדרה מסדרת ונערבת ספסלים ובסאות לישיבת האנשים: וכן הענין הזה כתוב בשין ושדרות בארזים: והבא אל השדרות יומת: הוציאנו אותה אל מבית לשדרות: רועה לומר באברו ושדרות בארזים שעשה מערכו התקרה בארזי:

שרך אגן הסדר: תרגום ירח סידרא: ועל זה נקראו בראות הנשים שדרונים כמו שאמר ואת השהרנים שהם דומים לסדר והוא כתוב בשין: בית הסדר שם המאמר שהוא עגול דמות הסדרו כלו סג יחדיו נאלחו: מדרכיו יסבע שונ לב: והנפעל לא נסוג אחר לבנו: נסוגים אחורי ואת ה

הנסוגים מאחורי ה: נסוגו אחור: ויסגו ויבגדו באבותם: ונסוג מאחור אלדינו וכן קשת יהונתן לא נסוג אחור: ואפע' שנכתב בשין: ושלם נזכר פעלו והסג אחר משפט והדגש תמורת הנח בהוקס והושב ענין הכל התאחרות והתנכרות ועא סוגה בשושנים פי' נגדרת ונגבלת וכן בלשון המשנה ועשו סג לתורה רל

גדר ונבול: **סוד** סוד ה' ליראיו: כי אם גלה סודו: וכוד אחר אל תגל ענין עצה ודבר סתר: ומה יסבתי בסוד משחקים רל' בעצמה כשמתחברים יחד ועצתם לשחוק ולהבל

העולם: וכן ועל סוד בחורים יחדיו: בסוף ישרים ועדה: ור' יונה חלקם לשני ענינים והנכון שהכל עא: וכן השרש הזה והענין הזה הוכר שלמה לבנות בית האלדים כלומר נתייעץ ועמד בסוד הבנין עם דוד אביו כמו שנאמר ויתן דוד לשלמה את תבנית האולם: ותשם בסוד רגלי ישי כפרשים אותו כי הוא העץ שבשימין בור

רגלי האכזרים ספס כלעז ועוד נכתבו באות השין: **סוה** ויתן על פניו בסוה הוא הצעוף: וסוף לא סכתי: ורחצת וסכתי: ושמן לא תסוך ופי' נכשמן לא תסוך בשרך ושעריך: ואסכך בשטף: והפעל הכבד וירחץ ויכך: והביא ר' יונה שם בזה השדה כרוב ממשח הסוכך

אבר כי סוכך שם השמן טוב שהיה כנהג המלכים להמשח בו וראיתו כי בלת במשח פתוח בעבור שהוא נסמכת אל סוכך ויפה פי' ונכפל בו הלמד כמו שנכפל במלת לשוטט בצדכם שהוא מן שוט: ועל שם זה נקרא הלגין שמשמין בו השמן אסוד: אסוד שמן: על שסכין כבנו: והאלף נוספת: ועא אך בסוף הוא אתר

רגלי: להסך את רגליו בניו למי רגלים: וית' עכיד צרכוהי למעבד צרכיה רועה לומר להפנות לנקבים גדולי וכן במשנה זה רגלל היה במקדש כל הכסך את רגליו היה טעון טבילה: וכל המטיל מים טעון קדוש ידים ורגלים: **סוס** כי בא סוס פרעה: והנקבה סוסה: לסוסתי ברכבי פרעה: כי תרכב על סוסך: ודרכת בים סוסך: רכז לעננים: ושם עוף בזה השם כסוס עגור כן אצפצף: פי' כסוס ועגור כמו שמש

ירח ובפקוס אחר אברו ביד תחת חור וסוס ועגור: והוא שם עוף ואבר בו התרגום ושפנינה וכורבא וסנוניתא ובדברי רז"ל קם רש לקיש צוח בכורבא ופי' רבינו שלמה זל גרואה בלעז **סוף** סוף

תמו: וזכרם לא יסוף: יגדלו יסופו: והנעל הכבד אכף כל: אכף אסינס: אבל אסוף אינו מעיקר זה כי אס' בשרש אסף באשר כתבתיו בשרש האלף אבל הוא מענין אלו וענינים ענין בליה: ומענין זה סוף דבר גדול בשבט: וסוף כל האדם: ומצאתם אותו בסו הנחל: אחרית הדבר ותכליתו: ולא יכלס מענין זה וכלל ללפי פועל: בבין נלכתו סופה: בסופה וכשערה דרכו: ונלגליו בסופה: בסופות בנגב לחלוק כי גם הוא ענין בליה שהוא הרוחות והזעזוע שרש בניעים הדברים קל מדר וכלים אותם: וענין אחר ותשם בסוף על שפת היאור: קנה וסוף קבלו: הוא הנבא: ויש בכנו גדל בקרקע הים כעיקר החרים: ועליו נאמר

סוף חבוש לראשי: ונאמר לא יכלס מהענין הראשון כי אפשר שנקרא כן לפי שהוא בלה בכדה **סור** והענין סר בעל האהל: ויש לפרש כמו זה כלומר: מן הדרך הטובה: וסרתם מן הדרך: וסורי בארץ יכתבו: רועה לומר סורים במני והוא תאר: פי' לבאו תארי גחי העין פעמים בשרק כמו ותבט עיני בשורי: ש

שובי מלחמה: וכן סורי הגפן נכריה רועה לומר הנטישות הסורים מן הגפן כלומר כך נהכחם לי בסורי הגפן וכגפן נכריה: גולה וסורה רועה לומר סודה כמקובה: כי גם אוי להם בשורי מרם נכתב בשין והוא כ כמו בסוף והפע' הכבד והפיר' סמך כל חולי: ותכר בגדי אלכנותה: הכיר הצצנפת והרם העטרה: כי אם הסיך העורים והפסחים והא בשוא וסגול: מוכר מעיר: ושלם נזכר פעלו ומעת הוכר התמיד אך וירא ה כי כר לראות: אסודה נא ואראה: סורה שבה פלוגי אלמוני: והדומים להם ידמה כי הם ענין אחר הפך הענין ה הראשון אבל לדקות העין תכיר שהוא נכלל

מדעת לדעת אחר: ופי' ויסתם אלדים ממנו כענין ויסתם כלומר העיר רוחם והסית לבם לסור ממנו כמו ש
 שאבר וה' עזרו: **סכך** סוככים בכנפיהם: מכשח הכוכך: כרוב הסוכך: וכן ושכנתי בפי ואעפ'
 שנכתב בשין: וסכות על הארון את הכפורת סכותה בענין לך: סכותה באף: ויסכו
 הכרובים: וסכוהו צאלים צללו: והפעל הכבד ויסך בדלתים ים באברתו יסך לך: ויסך אלוה בעדו: ושלל
 בזכר פערדו כמנו אשר יסך בהם יוכבד אחר ונכתב בשין ובעצמות וגידים תשובכני: והשם שוך בי יצפנני
 בשוכו: ונכתב בשין ויחמוס כגן שכו: ובהא הנקבה וסכה תהיה לצל יומם בחרב: בככות תשבו שבעת: ו
 ומשקל אחר בתוספת ממ פרש ענין לכסך: את מסך הפתח משפטו מכסך בפלס מכלל: והוכן הסוכך: הוא מ
 בכסה קרשים ועורות עליהם באים הנלחמים אל העיר ונכנסים תחתיו עד לחומה וחותרין תחתיו החומה ו
 והוא פגן עליהם מן האבנים המושלכים בעל החומה ובלעז קורין לה טלנא: ומה השרש והענין הזה ואת
 מוסך השבת: בשקל מעשה מורד ששרשו רדד ואעפ' שזה בשרקוזה כהלטאחד הם: ופרשו ר' יונה מחסה
 המשמרה כלומר המקום אשר יחסו בו אנשי המשמרה: ויונתן תרגום טקיס וכתב רבינו שלמה גאון עשוי ל
 לצל לשבת תחתיו בעזרה ביום השבת. הענין הזה רבו ענין טיכוד לכעלה: ויש שהוא ענין מחיצו ומגן
 והבדל בין דבר לדבר כמו וסכות על הארון את הגרוכות: ויך על ארון העדות כי לא היה הפוכות על ה
 הארון אלא סמוך לו מבדיל בינו ובין אהל כועד ובין פרכת המסך: ואת מסך הפתח: סכותה בענין לך: ויסך
 בדלתים ים: כי אעבור בסך פי' בכנין הקהל ונכללו ודומה לו בדברי רבו ז"ל בענין כנין הכל כך ובינתא:
 סך קירי פלסתר: סך הכל: וזולת זה כמה שנשתמשו בזה הלשון הרבה וזוסינו עליו כס ואמר וכלבד שלא
 יזכיר לו סכום מקח: **סכל** עס ככל ואין לב: בנים ככלים נכבליהם כי לא שמרת את מצות ה':
 והשם'נון הסכל במרומים רבים בשש נקודות: ויא' שהוא ענין שכל בשין והא הנכון: ו
 ועוד נפרשנו בשדרש עשר: וזכא' וסכלות הו' לות: והפעל הדגוש והוא יוצא סכל נא את עצת אחיתפל: ו
 ודעתם יסכל: והפ' ע' הכבד הסכלת' ואשנה: הסכלת עשו. וידמה שאינם פועלים עובדים: ומה הענין אעפ'
 שהוא כתוב בשין ודעת הוללות ושכלות ואמר המסרה כל לשון טפשותא כתוב בסך כר מן הד כתוב ב
 בשין ודעת הוללות ושכלות: **סכן** הוכח בדבר לא יסכון: לא יסכן גבר: כי תאמר מה יסכן: ה
 הלא יסכן גבר: כי יסכן עלימו משכיל פי' הלא יועיל גבר כצדקו וביושר כעשיו כי לו ל
 לבדו יועיל ולא לאל עניינם ענין תועלת ור' אברהם אבן עזרא פי' הלא יסכן גבר ענין תוכחה כלומר ה
 הלא יוכיח גבר או יוכיח בין שניהם משכיל: והפעל הכבד הככן נא ענין ושלם: והוא עובר כשפכו ב
 בהסתר מלת דרכיך פי' תועיל דרכיך עמו ותהיה בשלום: וכן וכל דור כי מסכנת פי' תועלת כלומר ענתת ב
 בים תועלת: ועא' ההסכן הסכנתי פי' הרגל הרגלתי: ויש למרש בזה הענין הככן נא עמו ושלם פי' הרגל ע
 עמו שתהיה עמו תמיד: ויש מפרש מזה וכל דרכי הסכנת הרגל דרכי כלומר שאתה יודע אותם תמיד: ו
 ועא' לך בא אל הסכן הזה פי' הפקיד האוצר: וכן ויבן ערי מסכנות לפרעה: ואת כל מסכנות ערי גפהלי ויבן
 ביהודה בירניות וערי מסכנות: ומסכנות לתבואת דגן ותירוש ויצהר: עניינם אוצרות: והכנים ר' יונה בזה
 הענין ותהי לו סוכנת כלומר אוצרת: והנכון והישר בעיני כי פי' סוכנת מועילה כמו כה יסכן לך: הלא י
 יסכן גבר: ועניינו שתהיה מועילה לו כפני הצנינה: והוא שאבר ושכבה בחיקך ורם לאדני וכלך: ועוד פ
 פירשו סוכנת מחממת וכורה עליו ושכבה בחיקך וחס לאדוני הבלך רוצה לומר שלא ידעה אך היתה לו מ
 מחממת ושוכב עמו כי אסורה היתה לו בשום לא ירבה לו נשים וכבר היו לו שמונה עשר: וכן לפי דעתי ו
 ובוקע עצים יסכן בס כלומר יתחבס בס כעכלו בס וכן קוין בערבי לדגור ההם אל סכון: וי' יסכן בב מ
 מענין סכנה וכמה שנשתמשו ר' זל' ה' בזה הלשון באברם במשנה הגפרש: והיוצא בשירה והכס: כן:
 ועוד אמרו השוחט את המסוכנת וזה' אלה רבים: המסכן תרומה הכניסו ר' יונה בענין ערי מסכנות ועל
 דעתי שהוא מענין טוב ילד בסכן: ואדם לא זכר את האיש המסכן שפירושו עני וכן תרגום עני מלכן וכן
 פי' הפסוק כי אמר למעלה הפסל נסך חרש וצורף בזה ידקענו ורתוקות כסף צורף וזהו מעשה העשירים
 שיעשו הפסלים מכסף ומזהב והעם המסכן שאינו יכול לעשותו מזהב וכסף לתרוכה לכסו עץ לא ירקב
 יבחר כלומר אחר שלא יוכל לעשותו זהב וכסף יבקש ויבחר העץ השובח שלא ירקב: והשם בזה הענין א
 ארץ אשר לא בכסכנות **סבר** כי יסבר פי' דוברי שקר: ויסברו מעינותתהום ענין סנידה: ומה
 הענין אעפ' שנכתב בשין כל עושי שקר אנכי נפש: והוא כשש נקודות פי' שסוגרים בפני ה
 המים לקכץ המים ולצוד הדגים רישקלכשא נלעז: ויתכן לפרש לפי שאבר והיו שתותיה מ
 מדוכאים אומר כי עתה יהיו ענפי נפש אותם שהיו עושים השבר כלומר וחובות: ואלף אנכי בכקום עין:
 וענין אחר וסברתי את מצרים כמו וסיגרת מענין יסגר' ה' בידו כמו שפירשנו: **סנת** הסנת ושבע
 ישראל כמו האזן ושמע אשכולטה בלעז: ורבי יונה פרשו לשון קבלה ואיגו נכון
 שמע מתאזרת שזה כששטו להתקדם כי קודם ישמע אדם ואזר כך יקבל וא' ראייה מנע את הנשג' כי פי'
 בעשה ונשמע בעשה מה ששמענו ונשמע עוד כה

דה'
 תרומה יחזקא כ' השם
 תרומה חיכה כ' מלכים
 חיכה כ' תלנים חינה
 תרומה חינה
 תלנים חיכה ישעיה חמור
 תלנים תרומה נחיש

מלכים

פזמרי כ'
 תרומה חיכה חינה
 תלנים

ירמיה כ' שמא
 קהלת
 קהלת שמא
 ישעיה שמא וינח

חינה כ'
 חינה כ'

חינה
 תלנים
 בלן

ישעיה שמנת דה'
 דה' כ'
 מלכים

קהלת

ישעיה
 קהלת כ'

עקב תלנים נח
 ישעיה

ישעיה עקב

ענין אחר לכן ישעיהו ישיבנו: סעפים שנאמרו: ועל דעתו שהוא מהענין הראשון על דרך והשאלה כי ח המחשבות ללב כמו הסעפים לאילן: ופי' ר' יונה סעפים תאר רוצה לומר בעלי המחשבות הרעות והנכון ש שהוא שם למחשבות רל' כל שאר המחשבות שנאמרו אבל תורחך אהבתי וכל מחשבותי עליה: והנפרד כגון סעף: ולולי העין העלולה לקבל דגש היה סעף בפלס והדבר אין בהם: לי נקם ושלם: **סער** יטערו להפיצני: והנפעל ויסער לב כלך ארם. והשם ויהי סער גדול בים: כי בשלי הסער הגדול וסער מתחולל: סער מתגורר כן תרדפם בסערך: וזכר רוח סערה: סופה וסערה: ויעל אליהו בסערה השכי' הסמך בקמץ חטף והבית מעמדת בגעיא: והגה סערת ה': והקבוץ רוח סערות תבקע: והלך בסערות תיכן: ובשין שערן ודרכו כאד: כמו ודרן ישערינו: והנפעל וסכיביו נשערה כאד: והשם אחזו שער: וזכר בסופה ו ובשערה דרכו: ועוד נכתבם באות השין עם חסודיהם הכתובים בשין: ופי' כמו חי כמו חרון ישערינו יסער ממנו וכבר פירשתי הפסוק בשרש סיר: ואסערק על כל הגוים פי' ואסער עכס כאשר פירשתי בשער הדקדוק בבנין הקל כי בנין הקל והנפעל מזה הפעל בוד' ואיננו עובר כאשר כתב החכם ר' יונה: והפעל הכבד שהוא עובר כפנו וישערהו במקומו: כי הוא מחדגוש בפלס יבערחו והוא כתוב בשין: וזכר שכתב החכם ר' יונה ש שהוא נפעל לא נראה לי כי לא מצאנו לעולם בפעל עובר כי אם בוד' והדגש שאכר איננו: ושלא נזכר פעלו במין יסוער משפטו היה יסוער בפתח: וההתפעל וישתער עליו מלך הגב והוא כתוב בשין:

ספף סף רעל: כן הדם אשר בסף: שסרי הסף: משכב וספות כפתח: ספות כסף: והספות והמזכרות והמזרקות: בחרק והדגש לאות הכפל ואפשר לומר שיהיה מן השניים וענינם שהוא שם כלל ל לכלי היין או לשאר כלי הבית לגדולים ולקטנים וכשנזכר עמדם כלי אחר הם פרט לכלים שהם עשויים ב בתכונת הכדים: ותי' ספות קולין ותרג' אונק' וכזה על שכמה וקולתה: ועל ויבד את כף השער: וזה הכפתור וירעשו הספים: הסף הוא מזוזת השער אבל כשקוף הוא המפתח העליון: וכתב החכם רבי יהודה שהוא ה הכשקוף ולא נראה לי כי אמר הכתוב על המשקוף ועל שתי המזוזות ותרגם המתרגם על שקפא ועל תרתין סיפא: ועוד אם היה המשקוף סף אף יבנהו בלשון רבים לשער אחד כמו שאמר הך הכפתור וירעשו הספי' ואין לשער אחד כי אם משקוף אחד אבל יש שתי מזוזות ולא מצאנו כשקופים כי אין משקוף בשער כי אם אחד: ואפשר שנקד כן לפי שהוא נשקף ונראה לפי שהוא עליון: כנפלת פתח הבית וידיה על הסף: על אחת כן המזוזות: ומה שאמר בתתם ספס את ספי ומזוזתם אצל מזוזות: הוא כפל דבר כמו שהוא בנהג הכתוב לכפול הדבר בשתי לשונות והענין אחד ויונתן לא תרגם מזוזתם כענין מזוזות שתרגם במתנהגן ספיהון כ ביקבל ספי בית מקדשי ובניניהון ככטר עזרת: היא באה ככף הבית והנער מת בכוזות שער הבית: וסכך סף: וזכרתי בלשון וזכרתי בלשון: כמו שאמר גם כן במזוזת ונתן אל מזוזת הבית: ויש אומרים כי כ במד' שנקראו לחיי השער פפים כן נקרא האסקופה התחתונה סף: והוא כה שאמר וידיה על הסף וכן היא ב באה בסף הבית וכן בתתם ספס את ספי ונקראת האסקופה כן לפי שהספי סכוכים זו לזו עליה: וענין אחר ה הסתופף בבית אלדי ענין החכות אברגיר כלע: ונכון שיהיה ענין אחד עם כף הבית כי דרך הכף יכנס א אדם בבית והבית הוא מקו החסות: **ספא** נס תכן גם ככפוא רב עבנו: ונתן ומספוא לחמוריהם הוא שם כלל למאכל הבגמות השוערו:

וספדו לו כל ישראל: לא יספדו לו: כי צמתם וספוד: ואל תלך לספוד: ולא תכפל ולא תבכה: והנפעל ולא יספדו ולא יקברו: והשם כמספד על היחיד: ובסמוך כפתח מספד בית האצל ענינם ידוע: **ספה** ספתה בהמות ודעף: והוא פועל עומד: וכן וגם את הזקן תספח: ואשר הם פועלים יוצאים האף תספה צדיק עם רשע: כבקשי נפשי לספותה: והנפעל או בכלחמה ירד ונספה: ויש נספה בלא משפט: וכל הנספה יפול כחרב שכל מי שחליע זכר למות לא ימות על מנתו אלא ימות כחרב: עתה אספה יום אחד ביד שאול: והפעל הכבד אספה עלימו רעות: ענינם וענין הדוכה להם עני' כליון ופי' אספה עליכו: ורוצה לומר כל הרעות שבעולם אכלה בס' שלא אניח רעה בעולם שלא אביאנה עליהם: וענין אחר ספו שנה על שנה: עולותיכם ספן על זבחיכם: לספות עוד על חרון אף ה': ופי' ספות ורונה: ספות חטאת על חטאת ענין אלו והדומים להם תוכפת ויתרון: ופי' למען ספות הרונה: הרשע חושב כלכו להלך בשרירו' לבו למען תת יתרון ותוספת לנפש הרבה והיא המתאוה על הצמא: והיא הנפש השכלית ידמה בעיניו כי הדרך הישר להרוות הנפש המתאוה לאכל ולהתענג ואפי' בדברים האסורים: ויש מפרשי הרונה נפש השכלית והיא רמו לצדיקי' והצמאה נפש המתאוה והיא רמו לרשע כי היא צמאה לתאות העול תמיד ולא תשבע ונפש השכל' היא רוח שתספיק במה שדיענה מן העולם כענין שנאמר צדיק אוכל לשבע נפשו ובטן רשעים תחסר ופי' הפסוק כי הרשע חושב כלכו כי הצדיקים רבים כנגדי וכזכותם אנצל ולא יניעני העונש הזה ואלך בשדירי' לבי: והחכם ר' יונה פירש למען ספות הרונה כהענין

ליונ תיליס
רצקון
מאכיס יונה ב'
ירמיה ב' תילי' ב' ישעיה מלכ'
ירמיה יחזקא תיליס
ירמיה תיליס ב' חינו
פזוס תיליס
זכריה
ליונ
הנשערכא
זכרי' ב' מלכ' סמנא מלכ' ב'

יחזקא
עמנוס

פזוס
יחזקא

מלכ'

תיליס
ר"י סנזעטיס

מלכ' ירמיה זכריה ירמיה ב'
ירמיה זכריה מכה
ירמיה ישעיה
ירמיה תיליס סמנא מלכ'
ישעיה סמנא
החורג
ישעיה
ירמיה מנות כזבים ישעיה

יטענה ב' מלכים
 אינז
 אינז
 יחזקא ב' יטענה
 פופטיס יטענה ב'
 אינז פיליפ

הסעיפים: וזוה הענין על דרך השאלה בסעיף סלע עיטס: ובסעיף הסלעים תחת סעיפי הסלעים בדרך ש
שן הסלע שהוא דומה לסלע בסעיף לאילן: והחכבר יונה כתב

סעף

החלום ואת שברו: כולם והדומה להם ענין ספור והגדה: וזה הענין לעולם כהענין הכבוד הדגוש ויש מפר' מזה הענין מי יספר שחקים בחכמה: והחכמה יונה פרשו מענין כתיבה ואזל פירשו מענין ספיר דל' ש שעשאם כעין ספיר כנו שאמר ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכן פי' מזה אז ראה ויספרה: ואכתוב ב בספר: בחמש נקודות: ספר התורה הזאת: אל יודע ספר: כבא הספר הזה אליך: לא ידעתי ספר: לא ידעתי לקראו: מספרך אשר כתבת: וכתב אצל מזה בינותי בכפרים: והם ספר הבקנה וספר הגלוי שכתב ירכיחו: ובהא הנקבה הלא בספרך: ברוך כן נרדף הסופר: ויקראו סופרי המלך: גודי ספרת אתה: ה' יסבר בכתב ע עמים: ענין הכל והדומה להם ענין כתיבה: וללמד ספר ולשון כשדים פי' בתקנת כשדים ולשון כשדים: ו ים גודי ספרת אתה: ה' יסבר מענין השני ושני העינים קרובים כי כתיבת הספר הוא סיפור הדברים: ויש לפר' זה ספר תולדות אדם לשון ספור: ועא' נופך ספיר ויהלם: כמעשה לבנת הספיר: ספיר גזרתם: ויש מפר' האבן היקרה שקורין לה בלעז שפיר ואם כן הוא אין הערך אליו במראה אלא ביקר וגדולה כנו הכסלאים בפז כי לא יערבו האדם כשכתב במראה אלא באדום או בלבן: והחכמה אברהם אבן עזרא פי' כי היא אבן א אדומה יקרה כנו שכתבנו בשרש לבן: והגאון פי' כליהספיר לבן ואמר שהוא שקורין בלע קרישטל: וכבוד מעשה באדם אחד שהלך למכור ספיר ברומי אבן לגלוקה על כנת לבדקו אקחנו גזנו על גבי הכדן והתחיל מכה עליו בפטיש בבקע הסדן ונחלק הפטיש והכפיר עובד בנקומו: **סקל** עוד בעט יסקלוגי: וסקלתו באבנים: והנפע' סקול יסקל השור: והפעל הכבוד ויסקל באבנים את דוד: ושלל בזכר פעלו כי סקל נכות וימת: ובהפך הענין סקלו כאבן לפי שהוא דבוק עם כס: וכן ויעזקו ויסקלוהו: והוא חסר הדבק ופי' ויסקלוהו מאבנים יל' הכרת האבנים ונקות הכרס ממנו: ואזל כתבם כולם ענין אחד בי פי' ויסקלוהו בנה לו מדד אבני אחר שעשה לו החפירה סביב: וזהו ויעזקוהו כמו ומצאו שהיה עוזק בדבר לזל: ופי' סקלו מאבן עשו כסלה גבוהה מאבנים גדולות: **סרר** כי כפרה סוררה סרר ישראל: סורר ומורה: אף סוררים שכנו צחיחה: ואף סוררים לשכן יה משפט הריש להדגש או יהיה יסודו מבחי העין ועינים העוות והשתנות מהמנהג וכבר כתבנו דרכי סורר כי כפרה סוררה: סר וזעף: כי דבר סרה: מבחי העין: **סרב** כי סרכים וסלונים: ממאנים ומברי' ותרנו' וימאן וסריב ותרנוס עם מרי סרבן: והלשון הזה ידוע שעה וזולת זה הרבה מאד: **סרה** ואל יתעל בסריונו: לבשו הסריונות: הם לבושי הכדול אוברגש בלעז: **סרח** לגפן סרח: תסרח על אחורי המשכן: והתא' יהיה סרוח על צדי המשכן וסרוחים על ערשותם: סרוחי טבולים: כרוח סרוחים: והשם וסרח העודף בסגול ענין הכל היתרון: וההתפשטות: ופי' וסרוחים על ערשותם שדם שוקדים על ערשותם תמיד וכתפשטי עליה בהתענג ומהתעדן או פי' בגדים סרוחים על ערשותם: ופי' סרוחי טבולים כתבנו בשרש טבל: ועא' נכרחה חבמתם עין הפעל בקמץ חטף נפסדה ונכאשה ובלשון דזל טיפה כרוחה: **סרן** ובעיני הסרנים לא טוב אתה: וסרני פלשתים: ענינם סרים: וענין אחר וסרני נחשת הם ללשון המשנה מסבבין בגסרין וכן אמר התרגום ונסרין דנחש: **סרם** עבד המלך הכושי איש סרים: שבעת הסרסים: וסרסי המלך הם המסורסים וידוע הוא: ופושט סרים פרעה היה סרים בצים ולא סרים הגיד: לפיכך חיתה לו אשה: ו ש סרים שענינו שר וממנו וחיו סרים בחיכל מלך בבל: וכן תרגם יונתן ויהוה רברבין וכן תרגם אנקלוס: פ פושט סרים פרעה: על שני סרסיו: סרסי פרעה רברבין: **סרף** ונשאו דודו ומסרפו: הוא אחי אבו כי דודו הוא אחי אביו ומסרפו אחי אמו ויש כפ' מענין מן הבית וית' ויטליניה קריביה מן יקידא: **סתו** כי הנח הסתיו עבר הוא זמן החורף ותרנוס קין וחורף קיטא וסתוא: **סתם** סתם את מוצא מי גיחון: שתם תפילתי בשין: כל כעין מים תסתמו: לסתום את מימי העיינות: כל סתום לא עכמוך: סתומים וחתומים והנפעל ובי החלו הברוצי להכתם: והכבוד סתמום פלשתי: ענין הסתומה ידוע: **סתר** נסתה דרכי: כה: וכפניך אכתה: הנשאר והנסתר מפניך: הנסתרות לה' גדינו: אם יכתה איש ובענין זה וישתרו להם טחורי ואעפ' שהוא בשין הכל ענין אחד ופי' כי היו הטחורים ככוסים להם מבפני: והכבוד יסתירני בסתר אהליו: ויסתר פנים ומי יסורנו: אסתירה פני מהם: ויסתירם ה': באשפתו הכתירני: ל לסתיר עצה: כמו להסתיר: וחטאותיכם הסתירו פנים ככם משמוע: הוא יוצא לשני פעוליו: והכבוד הדגוש סתרי גדחים: מאהבה מסותרת: ופי' הפסיק כשרש יכח: וההתפעל הלא דוד מסתתר עכנו: ובינת גבוניו ת תסתתר: והשם אתה סתר לי מצר: הוי סתר למו מפני שודד: בחמש נקודות: בסתר הכדונה: אענך בסתר העם: ענין פי' בענין ויען ה' את איוב מן הסערה: בסתר אהליו וכא הגקבה יהי עליכם סתרה: ובתוספת כס יארכ במסתר: במסתרים ידרג נקי: ומא' ובמסתר פנים ממנו ומא' למחסה ולמסתור: וסתר מים ישטפו:

איוכ
משפס חיוכ
ירמי יהנ' יסעני מלכ' יסעני'
מסא דניא
תליס ירמיה אסתרי תלי' צ'
דניא
תליס צ'
בראשית תגה משפ' איכה
כפלח ראה משפטי' שמא
מלבים יעשה צ'
הנשע תנא
תליס צ' הנשע צ'
איכה
הנשע מלבים יראה יחזקא
ירמיה צ'
יחזקא תרומה צ'
עמוס יחזקא עמוס תרומה
ירמיה
סגול
סופטים מלבים
יעשה
ירמיה אסתרי צ' יסעני
יעשה
ישכ צ' עזקס:
סיר
דה איכה
מלבים דה יחזקא דניא
עזרא תנלות יסעני בראשי
עקב ככבים ירמיה תליס
סמא
תלי' חיוכ האיוכ ירמי' יס.
יעשה צ'
יעשה משל תליס
יסעני תלי' יסעני' סיר תליס
תליס האיוכ
תליס צ' יעשה צ' יסא

מהענין הראשון כלומר למען שיראה הדשע כלית הצדיק עם הדשע ואין יתרון הצדיק על הדשע כמות או
אומר כי אין גמול ואין עונש ואומר שלום יהיה לי וזו היא דעת בעלי הקדמות אשר אינם מאמינים בגמול ו
ובעונש וקלל הנביא בעל הדעת הזאת כמו שאמר לא יאבה ה' סלוח לו: ויש בפרשי מהענין הזה וכל הנספח
יפול בחרב כלומר כל הנספח על בני העיר להיו' נקלט עמהם במצור יפול בחרב כשתלכד העיר: ובתי כל
דיעל לכרכי צידא יתקטלון בחרבא **ספח** ספחני נא אל אחת הבהנות והנפע' ונספחו על בתי
יעקב. וההתפע' מהסתפח בבחלת
תחת חרול יסופחו כלומר שמנהגם לעמוד במדברות בין שיחים תחת החרולים ענינם הקבו' והדבוק ואסיפת
דבר אל דבר: ואפשר שנגזר מן הענין הזה שאת או ספחת: מספחת היא: כי היא החזוית הנאספת והמקובצת
יחד: ור"ל פירשו כי לפיכך נקראת ספחת לפי שהיא טפלה לבהרת שניה לה בלובן מלשון ספחני נא: ומן
הענין הזה עוד ויקו למשפט והנה משפח זהו כתוב בשין: כלומר אני קויתי שיעשו משפט העני' והעשוק'
והנה הם להם מספח ונגע צרעת וקויתי שיעשו להם צדקה והנה צעקה: שצועקי מהעושק שעושקים אותם:
והפעל הכבד ממנו ושפח ה' קדקד בנות ציון אעפ' שכתוב בשין: ועושות המספחות על ראש: וקדעתי את
מספחותיכם: הם כמו מטפחות ונפדאו כן לפי שהן נדבקות ונצמדות תמיד על הראש: וכה שאמר ועושות
מספחות על ראש כל קומה הוא מדבר הכשפים הידוע אצלם: את ספית קצירך: תשטף ספיתיה עפר ארץ:
הוא הצמח היוצא מבלי חרישה וזריעה: ויש לפרש תשטף ספיתיה כמו הפוך מן מטר סוחף: ופי' ספיתיה
המטר תשטף עפר ארץ וזכר המים בלשון נקבה רוצה לומר תעלה המים: כמו שאמר מי פלג לשטף
תעלה: **ספל** בספל ארזים שם בחמש נקודות: מלא הספל מים אמר בו התרגו' מלא לקבא דמיא:
והוא חבת מים כלי עזר שעושין אותו למים: כך פירש רב שרירא גאון: ותרגום בספל א
אדירי בפילי גבריא: ותרגום חשונות במדקיי וין דשתין בפילי חמר: ועשית קערותיו תרגו' ירו' פילותי
ובלשון יון קורין לכוס פילי: **ספן** חלקת מחוקק ספון: פי' מקורה: כלומר שהיה חלקם של בני ג
גד חלקת מחוקק ומושל שהיו הכל בבני ומקורה כהונן רומז בו לערים שכבשו מעבר ל
לירדן: וכן ויספן את הבית גבים: וספון בארז: אתם יושבי' בבתיכ ספונים: והשם עד קירות הספון: כלם עג'
קרוי הבתים וכסוסים: וקרוי לענין זה ושפוני טמוני חול והוא כתוב בשין שפוני כמו טמוני: אל ירכתי ה
הספינה ידוע: **ספק** ספקו עליך: ויספק את כפיו: ספקתי על ירך: לכן ספק על ירך: ישפק ע
עלימו כפימו: והוא כתוב בשין: תחת רשעים ספקס רוצה לומר הקבה ספק הרשעים ב
במקומם: ענינם ענין הכות כף אל כף או על ענין אחר: וספק מואב בקיאן פעל בודד כלומר יתגולל לו
ויתהפך: ולפי דעתי עני' אחר פן יסיתך כשפק הוא כתוב בשין וכן כת' ר' יונה: אבל ראיתיו במקצת הספרי'
בסכך וכן בינינו יספק מזה הענין והוא כתוב בסמך ובמקצת ספרים ראיתיו בשין אבל המסורת ראיתי על
אם ישפק עפר שוכרון: ישפק ג' ב' חסרים וכתוב בשין ישפק עפר שוכרון: ישפק עלימו: וחד מלא וכתוב
כמד בינינו יספוק: וענינו מענין הספוק שהוא לשון די: והורגל הלשו' הזה בדברי רבו ו'ל ועוד אנו עתיד'
לכתוב ענין זה באות השין: ופי' הפסוק לפ' ישליכך ויהדוף עם ספוק המכון שלך כלומר שלא יועיך ה
המכון: וזהו שאמר אחרי כן ורב כפר אל יטך: וכן בינינו יספק רוצה לומר יספיק דבריו וירבה אותם בינינו
שלא יתביש ממנו וזהו שאמר אחר כן וירב אמרו לאל: והחכם יונה הכניסם בענין הראשון עם שינוי מ
מעט: וכן בענין הספוק הפעל הכבד וכלידי גברים ישפיקו: והוא כתוב בשין: פי' יאמרו שדי להם בעצות
ובמחשבות הפכרים ויניחו דברי השם ותורותיו והגני עתיד לבארם באות השין: **ספר** אחר כן
ספר את העם: וספרה לה שבעת ימים: וספרת לך: שבעה שבועות תספור לך: איה שוקל איה
סופר איה סופר את המגדלים כלומר שתירא ותפחד עדין אעפ' שכבר בא מלך המשיח עדיין יהגה לבך א
אימה ממלכי האומות שהיו סופרין ושוקלין הכסף שהיו לוקחים מס מישראל: ספרן מגדליה: והנפעל אשר
לא יספרו ולא ימנו מרוב: והשם בתוספת מס את כספר ימין אמלא: ובלא תוספת אודי הספר אשר ספרם ד
דוד: והקבוץ כמנו בינותי בספרים: והשם בענין המקור ומספר את רובע ישראל כלומר ולספור רובעי
ישראל כי הוא קמו ואיגנו סמוך ועוד מלת את כורה עליו שאיגנו סמוך אם כן הגכון בו שיהיה שם במקום
מקור כמו ולמסע את המחנות: והתאר כי לא ידעתי ספורות: והוא תאר לצדקתך ותשועתך שהזכיר אבר ל
לא ידעתי שיוכלו להיות ספורות: ואו יהיה שם ספירה בשקל בשורה כלומר לא ידעתי להם מספרים ענין ה
הכל והדומה להם מנין: וכא פעל הכבד מזה הענין אספר כל עצמותי מרוב כחשותי: בשפתי ספרתי כל מ
משפטי פיך: ספר אתה למען תצדק: ספרו נא לי: ונלא נזכר פעלו אשר לא ספר להם: והשם את מספר
החלום ואת שברו: כלם והדומה להם ענין ספור והגדו: וזה הענין לעולם

יסעיה

שמאל יסעיה
שמאל חכונק
ליכ
תזריע ב'

יסעיה

יסעיה יחזקא
יחזקא
צבר חונק

סופטים ב'

צרכה

אלכי ירמיה חני מלכי
צרכה
ינח חנה בלן ירמי יחזקא
חונק
ירמיה
חונק
לחכ
מלכיס חונק
חונק

יסעיה

פאנא מזרע כהר ראה
יסעיה
תליס
מלכיס סופטים דה'
דניא בלן
תליס
תליס ב'
יסעיה נחש יסעיה פומטי'
חונק

או יהיה סתר סכך למים ויהיה פי מענין שנשתמשו בו רז"ל הדבה באמרם הסותר את כותלו ואחרים רבים
 בדבריהם בזה הענין: ואשר הם בני ארבע אותיות: **סכך** וסכסכת מצרי במצרי: ואת אויביו
 יסכסך ענין כלכלי. **סלסל** בבוער על סלסילות פי החכם יונה כמו זוללים: ועל
 דעתי כי המלה מענין סל ומשרשו ונכפלה בו הפא והלמד והם הסלים שאדם כוצר בהם:
סלעם ואת הסלעם למינהו הוא אחד מביני הארבה הוא רשון בדברי רז"ל ויש לו גכחת ואין לו זנב
 וראשו ארוך: **סמדר** וחגפנים סמדר: פתח הסמדר הסמדר הוא הענבים הדקים לאחר
 שפרחו מיד שניכרים הענבים אבל אינם גמורים עדיין וכשהם גמורים
 שהם כפול הלכן קודם ביטולם יקראו בוכר: **סנפיר** והאור ביטולן יקראו ענבים: **סנסן** אחזה
 בסנפירי: בסנפירי: סנפיר וקשקשת ארזיל אילו הן הקשקשין הקבועים **סנור** הכו בסנורים:
 סנפירי הפורח ברם **ספרד** אשר בספרד היא אספניא: **סרעה** ותארבנה סרעפותיו: כמו
 הוא חשכות העין: **סרפד** הסרפד יעלה הדם הוא צמח מן הצמחים פחות וגרוע: בשלפה אות
 הסמך בעזרת סימך לכל הנופלים **נתחיל אות העין** בעזרת הנותן רוחני
 לאין: **עב** ועב על פניהם: ועב עץ א פני האולם מהחון: וזעלעות
 והעבים מגני דגשות הבית ידמה שטרשו עכב: או יהיה מגני העין ושרשו עיב ויהי כשקל
 עבים: ללים: כי ימירו הנח בדגש בהרבה מקומות: וארזיל חניא צלעות הבית אילו המלטסין והעבים אילו
 חכריות: ופי מלטסין החורים שמגני אדם בקיר להגנת הקורות כמו שאמרו במקום אחר ואעג דמנח
 בהו המליטה אמרו בעינא לבי מפייסנא לי דלא מיתרע אשתאי: פי אעפ שבניח בחורים סיד חמר וחול או
 עצים למקום הגנת ראשי הקורות אינה חזקה דיכיל למימר להכי הנחתי הדבר והוא במקום הקורות שאם
 יתפיים עמי ויפרע לי חלקו בכותל שלא יודעוהו הכותל בעת שיעשו בו החור: ויניחו בהם החומר או העץ
 להגנת ראשי הקורות: וכן ראה הנביא שהיו הצלעים ודם העצים בקורות הבית סביב ויצאים חוצה לקבל
 עליהם ראשי הקורות שלא יהיו אחוזים בקירות הבית: והעבים אילו המרישות: פי הקורות הגדולות יקראו
 מרישות וכן אמרו ועל מריש שבנאו בכירה: **עבד** ועבד הלוי: עבדו את כדר לעומר: ועבדו וענו
 אותם: ועבדתי חנם: לא תעבד בו עבודת עבד: ועבדו בו גוים רבים: א: ישמעו ויעבדו: למי אני
 אעבד: מן תעבדו לעבדים: בעבודה אשר תעבד עמדי: הלא ברחל עבדתי עמך: והתאר עבד אדני זה בשש
 נקדות: עבד עבדי יהיה לאחיו: ונהיה אבחנו ואדמתינו עבו יס לפרעה פי כי האדמה בעבד לבעליה: והש
 עבודת עבודה פי השיר שהוא עבודת הקרבן: ובא ועבדותינו לא עזבנו אלדינו: ובענין עבודת האדמה
 ועבדת לו את האדמה: עובד אדמה: הלשון הזה פעל הקל כן על העובד ועל העבד לא שיש הבדל ביניה
 כי העבד קשור עם בית כמו לא תעבד בו אם כן תאבד על העבד עובד אותו: ותאבד על האדון עובד בו:
 ודעת אנקלוס בועבדו וענו אותם שהוא כמו ועבדו בס לפיכך תרגם ופלהון בהון: ויש לפרשו במשמעו
 ויהיה ועבדו על ישראל ויהיה וענו אותם על מצרים: והנפעל אשר לא יעבד בו ולא יורע: מלך לשדה
 בעבד: מהתמדת עבודת האדמה בו יקרא נעבד ואם הוא עובד: וכן ועבדתם ונזרעתם או פי למד לשדה ב
 בעבד ופי אפי המלך אינו נעבד אלא בעבד השדה שמכניס צאנו מה שיתן ויאביל לחיילותיו: וזה הפי
 הוא הנכון: והפעל הכבד: והעבדותך את אויבך: ויעבדו מצרים את בני ישראל: לא העבדתי כבנחה לא
 הכרדתך לעבד לפני כבנחה: ושלא נזכר פעלו מן הדגוש וכן העבודה הקשה אשר עבד כך: אשר
 לא עבד בה ענין הכל השמוש לבני אדם: ועבדת אלהות ועבדת האדמה: ולרב צד אדם
 א האדמה ושצריך שיהיה מתעסק תמיד בה הוא אליה כעבד לפני אדניו: ונקראו תוצאות האדמה על שם
 העבודה שעובדין אותה עבדה: ועבדה רבה מאד: לכן יכיר בעבדיהם פי מעשיהם כתרנוס מעשה עובדא
 וכן בלא כס הגוססת ועבדיהם ביד האלדים: מעשיהם: וכן ועבדו זבח וכנחה: וכן ובושו עובדי פשתים
 שריקות: וכן ולעבד עבודתו נכריה עבודתו: וכן ועבדת הצדקה: **עבה** עבית כשית: קטני
 עבה לשון עובי ידוע בדברי רז"ל בכעבה האדמה פי בעובי האדבה יצקם כלל כרב כלי
 הנחשת ומגדל הכלים לא יספיקו לו כורים ולא יתכן התכתם בכורים ויצקם בעובי האדמה כלומר שחפרו
 באדמה כעין כורים: והחכם ר' יונה פי שיעשה הכורים מן המשובח שנחונג וכן העב שבו: וזהו דעת
 המתרגם שתרנוס גרגשתא והוא עפר אדום וירוק קורין לו בלעז ארזילא יעשו ממנו הכורים להתיך בהם ח
 הבתכות: ויתכן לפר בזה הענין ומזה השרש בעב הענין שהוא פתוח בפלס צו כן צוה קו מן קוה ואלו היה
 כנחי העין היה קבץ ולא גשתנה אפי בסמיכות: כבו בעב טל: בעב מלקוש שהם קמוצים בסמיכות: ופי
 בעובי העין וכן בעבי גבי מגיניו: בעבי האדמה שם בשקל צבי שבי: והחכר יונה לא זכר לו השני ובעבי
 גבי בגיניו אין ספק כי היה לו לזכרו הנה ואולי הוא שגגת הכותב: ויש כפ מזה באו בעבים כלום ביצרים

ישעיה
 ישעיה ירמיה

סמיני
 סירב

סמיני
 נ בנות: ירח
 יחזקא
 ישעיה

יחזקא כ'
 מלכים

קרח אק לך כ'
 ויבא בחר ירמיה ח' יונב
 שמואל כ' יונב כ' דניאל
 כז יונב
 כשא עזרא
 שמואל כ' דניאל

סיטריס
 קהלת יחזקא

ירמיה סמיני ישעיה
 ישעיה
 פ טרים

תגלית ח' יונב
 קה תי יצניה כ'
 ישעיה כ' החזינו
 מלכים דה'

יחזקא
 ישעיה מלך
 ח' יונב מלך
 ירמיה

מסלי נאדרה אחרי עמנו
באן דה

יול
מלכיס מולחוס

פיר יסעיה

באן חיוכ

מליס

מיכה יסעיה

יסעיה מליס כ' לחם מפלי יס'

בשלה יחיי יסעיה

יסעיה

מליס ב'

יחזקיה הנסע ירמיה

יחזק

ד'ה גיליס

יחזקא ב' חיוכ

מסלי

חיוכ מליס

מליס עזרא יחזק

כרמית יחזקא

ירמיה שמא

יסעיה

מסלי יחיי שמא

חיוכ

פיר מה בידבר

תירומה בשלה יסעיה

יסעיה ב' מלכיס

ד'ה

ד'ה

ד'ה

וישאל

יחזקא יסעיה ב'

יסעיה

יחזקא מלחמה יחזקא

כי בעד אשה זונה: העת ידו בעדי: וכפר בעדו: לא הקדי' ותניש בעדינו ודעה: אין היווד לרבו כי אין רבו
בזאת המלה אבל היא נוספת כיוד עדי אחד: ה' הטוב יכנר בעד: הוא דבק עם הפכוק הבא אחריו כל לבבו
הבין לדרוש האלדים: והחכמה רא' אע' פי' כי איננו דבק וכל לבבו הבין הוא אובר על חזק'הו ופי' יכנר בעד
אלה שאכלו הפסח בטומאה: ולא יתכן לומר המלה האלה בענין הזה בכלי הבית: ויש בענין מן כמו בעד
החלונים יבאו כנגב: ויפל אחזיהו בעד השככה: וישקף אבימלך כלך בלשתיכ בעד החלון: ונכנכה עליו ח
הגם מכעד לצמחך: וים אותו מכננים: ויש כמו לכד השימוש בעד ג ערות עד עולם: אבר כי עפל ובחן ש
שהם בנינים גבוהים יחרבו וישבו לכערות: ויש כמו דבר האזינה עדי בנו צפור פי' דברי: ועדיכם אתכונן
פי' אתכונן דבריכם: ויתכן שהם לשון עדינו לבלום: שפי' פיו ולפיכך יקראו הדברים בן ואפשר כהם שרש א
אחד: והחכמה יונה פי' בענין אל כלל האזינה עדי אלי: וכן אבר ככהו עדיך תאתה: ועא' שוכן עד: בטהו
בה' עדי עד: עומדת לעד: ואל לעד תזכור עון: הזאת ידעת בני עד: ועד ארניע רשון שקר: עד עולמי עד
: ובסגול לעולם ועד: כלם ענינם עולם ועוד נזכרם בשרש עוד: ועא' יאכל עד: אז חלק עד שלל מרבה: וו
החיבור מסתתרת עמו והנכון עד ושלל כמו שמש ירח: וענינם שלל ותרנום שלל עדאה: ועוד נזכרנו בשר'
עוד כי השרש על נכון: וענין אחר וכנר עדים פי' בגדי סמרטוטי ובלאות וכן בדברי ר' זל' המשמש בעד י'
: ועוד אמר המשמש בשני עדים: והן הם תיקניה ועוותיה: ועוד אמ' עד שהוא נתון תחת חבר ונמצא ע
עליו דם פי' ככרשט של בגד שהאשה מקנחת בו ובדקת עצמה בו אם תראה עליו דם: וים כתרנו ספחת
עדיתא והוא נגע: והכנר הכושים עליו הוא נמאס: ויתכן גם כן ששרשו עוד ועדים בפלס ופטורי ציצים או
יהיה שרשו עוד: **עדר** יתום ואלכ' יעודד: מעודד ענינים: ואנהנו קבנו ונתעודד: אעפ' שאנחנו

מביאים אותם בכפולים אפשר שיהיו מעלולי העין וענינם ענין תקובה והתרוכמות והביא
להם ראיה אצל מהעדי אעודוני: עורני ומכני: **עדה** ועדיה עדי: ותעד נזכה וחליתה: עוד תעדי
תפיך: והיוצא בכנו ואעוד עדי: אז יהיה מהפעל

והשם ויתן עליו את הגזר ואת העדות: עדות לאסף מזכור כלל פאר וחכמה הוא לאסף זה המזכור: והשם
במא' וצבי עדינו לגאון שכהו: ותכאי בעדי עדיים: כלל שהנעת לזמן העדי והקשט: ועא' לא עדה עליו ש
שחל עבר: והרגום אשר עבר בין הגזרים האלה דעא' בין פלגיא האלין: והפעל הכנר בכנו מעדה בגד
ביום קרה: בסיר מעביר הכנר ביום קרה: וים מזה הן עד ירח: דל' מסיר אור הירח: ועא' במתג ורסן עדינו ל
לבלום פיו המשביע ככוב עדיך: פי' **עדן** ויתעדנו בטובך הגדול: ויתענגו: והשם היתה לי עדנה:
תענגו: והוא יכי הבחרות: ובלא הא

בהם בששנקודות שהם שם עיר וכתבנום בחלק הדקדוק: מלא כרשו מעדני: המלישכן שני עם עדנים:
אמר שהוא חסר כלל מלישכן שני ומאכילכן עדנים: וכן אמר התרגום ומכיל לכן הפגוקן: ור' יונה פי'
המלישכן שני בימי עדנים: ועל דעתי כי אין לשנות על הכתוב ואמר עדן על הלבוש כי כמו שהמאכל
הטוב עדן לגוף כן הלבוש הנאה וכל דבר הכרמה לגוף יקרא עדן ושם התאר שמעי נא זאת עדינה: והשם
בתוספת מס ויתן מעדנים לכפשך: והוא יתן מעדני מלך: וילך אליו אנג מעדנות פי' כמעדנות כלל בשמחה
ובתענוג הלך אליו כי בחר פותו מחיו: וים מעדנות שהלך אליו בקשורים: וכן התקשר מעדנות ביסמ ק
קשרי כימה על הפירות ופי' אנג מעדנות שהלך אליו בקשורים וכשלשלאות שהיה בהן ונכון זה הפי': וכן
בו כרי ר' זל' בזה הלשון בענין קשירה ביון שחתיר ראשי מעדנים שלהן כשרין: ור' יונה פירשו שיחסור על
הנעימות לרוב תענוגותיו וגדל מלכותו: **עדר** וסרח העדר: העודפ' ס' על הלויס: חצי היריעה

העודפת: והכנר לא העדיף הכרבה: ענינם
ולא נפקד: אחד מהנה לא נעדרה: ותהי האמת געדרת: והכנר לא
להם ענין דכרון: וענין אחר עודדי מערכה בלבב שלם: פי' עורכי וכן אמר בפסוק למעלה: עירכי בלחמה ו
ולעודד בלא לב ולב פי' אילו היו לערוך מלחמה כנגד אויבי דוד בלא לב ולב כלומר שלא היו להם שתי ל
לכבות כי אם לב שלם אל דוד: וכן אמר לנגד זה עירכי מערכה בלבב שלם שהיה לבם שלם אל דוד: ועודדי
לאורות פי' מערכים לאכוסים: ומזה נקרא מערכת הצאן עדרים: עדר עדר לבדו בחמש נקודות: וישת לו
עדרים לבדו: גם עדרי הצאן נאשמו: וענין אחר לא יסר ולא יעוד: וכל הדרים אשר כמעוד יעדרון: ענין
אלו ענין חפירה ועבודת הכרמים: ובדברי ר' זל' עדר עמי ואעוד עכך: אין עוודין עמ'הני בכלאים ופי'
וכל הדרים אשר במעדר: ול' הדרים אשר יחפרו ויעבדו: לא תנא סמה יראת שמיר ושית כי הכרם הנעבד
לא יעלה קוצים: ואמר הדרים ול' שלא יפחדו שם מן האויב ויכלו לעבוד הכרמים שבהרים ואחר שיהיו
בעבדים לא יעלו קוצים אך יהיו למשלח שר המרמס שה שירעו שם שלא יוכלו לצאת ולרעות בשדות מ
מפני האויב. **עדרש** ופול ועדשים: לחם ונזיד עדשים ידוע: **עוג** תעוגנה לעיניהם: הגבון

פאג דניא דמ ה שמוא
יטעיה יחזקא
ירמיה יטעיה
אינכ ברלשית
לך

תליס
יטעיה כ' שמוא
יטס ח
יטעיה כ' אינכ
אינכ יטעיה כ'
אינכ תליס
קדנסיס יחזקא כ'
צטניה אינכ שמוא
אינכ ג'
אינכ יחזקא
תליס אינכ תליס יטעיה
תליס יטעיה ירמיה
נחוס דה
תליס צטניה שמוא
פאגא

תליס
תליס
דה
כרבה תליס יתאס מ' שמוא

תליס שוטר יטעיה כ' קדנסי
ירמיה
אינכ תליס יטעיה
תליס כרלשית
הנשע דניא
זכריה
אינכ
עמקס אינכ
אינכ יטעיה
יטעיה

לזכר אולי מצא בן נקוד צרי והפעל הכבד אשר העוה עבדך: העוינו הרשענו: העוה נלאו: אשר בהעוהו .
ובכד אחד ועוה פניה: והשם כמנו עוה עוה אשימנה: ושם על מא' עון כפלים נאון מן נאה שאון מן שאח
ואעפ' שואו המשך נעו רת: והקבוץ עונים אם עוינו ענו בנו: ועוינו כרוח ישאנו: ובקבוץ הנקבות כמה
לי עונות וחטאות: וענין כלם ענין עונות וידוע הוא: ויש עון שענינו ענש העון כנו גדול עוני כנשוא כל'
גדול הוא ענשי כנשא אותו ומסבלו: כי לא שלם עון האמרי עד הנה: דל לא הגיע זמן עונש האמורי ל'
להורישם מארצם עד כלות ארבע מאות שנה על דרך שאמר כי ברשעת הגוים האלה ה' אלדיך מוריש אותם
מפניך: והזכיר האמורי כי הוא הגדול שבשבעה אומות כמו שאמר הנביא ואנכי השכדתי את האמרי
מפניהם אשר כנכה ארזים גבהו וחסון הוא כאלנים: וכן תנה עון על עונם תנה עונש על עונם: ובזה השר'
והענין הראשון עוד רוח עושים: והוא כפול הפא: **עוה** עלות ינהל: שתי פרות עלות: והצאן והבקר
עלות עלי: גקראו הבהמות המניקות כן על שם בניהם שהם עולים: וכן הנערים בבני אדם ג
גקראו כן: וקראו גב' עול ימים וזקן: התשכח אשה עולה: ובהראות עין הפעל יטעיה כצאן עוליהם: גם
עוליהם מאסו כי: ונכון להיות מעקף זה ומענין זה עוד בנין ברובע והוא עמי נגשיו מעולל: והתאר עולל
ויונק בצרי: להכרית עולל בקמץ: והקבוץ עוללים שאלו לחם בקמץ: מפי עוללים ויונקים בשוא: ועא' לא
תעשו עול במשפט. ובסמוך בעול רכולתך בשש נקדות: והוכנו בעול אשר עשה ימות: והתאר ולא יודע
עול בושט: ומא' יסגירני אל אל עויל: והשם עוד עם הא הנקבה ולא יוסיפו בני עולה לענותו: איש שותה
במים עולה: הלא תדברו עולה: אם תדברנה שפתי עולה: ונהפכה עין הפעל למד הפעל נראית במלת על
בני עולה כמו שכלה' ושלמה: כשב כבש: ובשני סיבגי נקבה לא נמצא עולתה בך: ונהה עין הפעל אף בלב
עולות תפעלן: ועולתה קפצה פיה: יחפשו עולות: והפעל הכבד מזה הענין בארץ נבחות יעול: מכף
בעול וחומץ: וימ' מזה הענין עמי נגשיו מעולל: וענינם ענין התרמית והאון והעיות: **עון** מעון
תנים: מעון אריות: משכן התנים ומגורם: ותבא תפלתם למעון קודשו לשמים: היה לי
מעון: ולא יברת מעונה: ההא בכפיק: אשר צויתי מעון: כאשר צויתי במעון דל זכחי ומנחתי אשר צויתי
לעשותם במשכני ובמקדשי אתם תבעטו בהם: והבטת צר מעון: פי אתה תביט הצר שיהיה במעון דל צר
על הכהן ש היה במעון כי שני כהני במקדש צרים זה לזה כשתי נשי האיש שנקראו צרות כנו שא' זכעסותה
צרתה גם כעס: וכן בדברי דל נקראו צרות פוטרות צרותיהן וצרות צרותיהן: לפי שהן בבית אחד ו
והן צרות זו לזו וכן הכהנים: ואמר ה' ית' לעלי תביט הכהן שיהיה עליך בבית המקדש ויהיה הוא עקף ואת'
טפל לו ועל זרעו אמר לו כן ולא על עצמו כי הוא כל ימי חייו היה גדול שבכיונה: מעון אתה היית לנו
לנו דל מקום היית לנו וסובל וסוכך: וכן עליון שמת מעונך: וכן דל כנו שמו של הקבה מקום לפי שהוא
בקומו של עולם ואין עולמו מקומו: ואזל פי מעון אתה היית לנו מן עין כל שכל עיני בני אדם תלוים
אליו כמו שאמר הנביא כי לה עין אדם: וקבוץ מעון בשרק ויכו את אהליהם ואת המעונים אשר נמצאו שם
: ובהא הנקבה מעונה לדי קדם: ומעונתו בציון: ומעונותיו טרפה: ועא' שארה כסותה ועונתה: עת הקבוע
לתשמיש כמו שאמרו דל עונה שלתלמיד חכם מערב שבת לערב שבת: ואמרו עוד העונה האמורה בתורה
הטיילים ככל יום. הפועלים שמים בשבת: החמרים אחת בשבת: הגמלים אחת לשלשים יום: הספנים אחת
לששה חדשים: ואמרו עוד לעת עונה המקדש פירותיו עד שלא באו לעונת הבעשרות פי' לזמן ועת ה
המעשרות: ועונן נחש ובשף: מעונן ומנחש ומכשף: ועוננים כפולשמים: תאר: וכן בני עונגה ילא תעוננו
: ומעוננים לא יהיו לך: אמ' רבו מעונן זה האוחז את העינים ר עקיבה אומר זה המחשב עתים ושעו' ואומר
היום יפה לצאת למחר יפה ליקח: **עוף** כחלום יעוף: מחץ יעוף יומם: ויעף אלי אחד מן השרפים: בא
הפעל נקראת בקבוץ חטף: כי גז חיש ונעופה: והפעל הכבד ועוף יעופף על הארץ: וההתפעל
כמנו בעוף יתעופף כבודם: ואפשר שיהיה מזה השרש מועף ביעף ויהיה יוד ביעף גוספת כיוד יקום שהו'
מן קים וכבר כתבנו אותו בשרש יעף: ושם פירשנוהו: והביא ר' יהודה בזה הענין מגלה עפה: וכן אמר
התרגום מגלה פרחא: וימ' כפולו: מתרגום וכפלת ותעוף: וענין אחר תעופה כבקר תהיה: כלומר אם תחשך
עתה כבקר תהיה: עושה שחר עיפה: ארץ עיפתה כמו אופל בשני סיבגי הנקבה כמו ישועתה: וכתב אאזל
פי' כמו אופל הוא מקום שלא יזרח בו השמש ששה חדשים שאינו תהת קו הארץ ולא ישיגנו אור השמש זכן
ארוך: ולא סדרים שאין שם סדרי ירח וכוכבים: ותופע כמו אופל ותחשך כמו אותו אופל: ומא' השם מעוף
צוקה: והפעל הכבד מזה הענין כי לא מועף לאשר כוצק לה: כלומר לא החשך לה ארץ ישראל לאשר מוצק
לה: כעת הראשון כל' לא היתה הצרה הראשונה כשהגלם פול כלך אשור כצרה הזאת כי בפעם הראשונה
הקל ולא הגלה אלא זכולן ונפתלי וזה האחרון הכביד כנחריב: ויתכן שיהיה מועף שם וכן כוצק: והביא
ר' יהודה בכלל אלו התעוף עיניך בו ואיננו: וענין כלם החשך והאפלה: ועני' אחר הפך זה לדעת רוב יבד

בו תעוננה בדגש הנק' כי הגפרד בו תעונ אותה ובא הנח תמורת הדגש: ויש כי שאמ' כי על הדרך הזה בא
 כי תקראנה בלחמה כי היה ראוי תקראנה וכנוי הנקבה על ה' יור' כל' כי תקראה מלחמה על העיר: ויש
 לפרש תעוננה הגשים ופי' תעוננה על אפיית העונה לא על ליטתה כי מיבשים צפיעי חכך ומדליק' אותם
 ואופים בהם: היה עונה בלי הפוכה: פי' העונה האפורה על הנחלים כשאיננה הפוכה איננה אפורה לא כצד
 אחד ואיננה ראויה לאכל כן היה אפרים שהיה נמחר בעצתו ולא היה מהפך אותה ומתכונן בה אם היא ג
 נכונה: ועונת שעורים תאכלנה: עונת רצפים: פי' עונה אפורה בנחלים: ומא' אם יש לי מעט וענינם ידוע:
 ופרשו מענין זה בחנפי לעני מעונ: ועל דעתי שהוא ענין לעג ודברים בטלים: ודוכה לו בדברי ד'ל אבא
 שאול אומר אף ההונה את השם באותיותיו: תנא בנבולין ובלשון ענא: ד'ל את בלזכר את השם בנבולין אפי'
 לצורך ובלשון ענה ד'ל בלשון לעג ודברים בטלים אפי' בירושלם על זה אמ' אבא שאול שאין לו חלק לעולם
 הבא: **עוד** חבלי רשעים עודוני: ופי' עודוני שלילי וכוונתי: והשם יאכל עד: אז חלק עד שלל מרבה:
 פי' עד ושלל כמו שמש ירח: ליום קומי לעד: ואעפ' שהביאנום בשרש עד הגבון שהם כזה השרש
 אחר שצאנו עודוני: ועא' העידותי בכס היום: על מי אדברה ואעידה: העד העיד בנו האיש לאמר:
 ויעידוהו פי' יעידו בו: ושלא נזכר פעלו והועד בכעליו: ומקצתם קרוב לענין ההורה כמו העד העיד בנו
 האיש אלא לפי שהמזהיר באחד מזהיר בפני עדים כדי שלא יכחיש בו אחר כן נאמ' בלשון עדות: וכך עד
 לאומים נתתיו ומזהיר עד ה' בכס ועד משיחו: ואנכי היודע ועד: תחדש עידך נגדי פי' נעניך שיעידו כי מ
 באזק הם לי: וימ' אותו מתרגום מספחת עדיא: עד הגל הזה ועדה המצנה: אלו הם תאר והדומים להם: ויש
 שהוא שם לא תענה ברעך עד שקר: כמו עדות שקר יוכן עונה ברעהו עד שקר יוכן ויעקב קרא לו גל עד:
 ד'ל גל עדות כנגד שקרא לו לכן יגר שהדותא ואלו היה תאר היה אומר יגר שהוא: וכן האל הגדול שם תאר
 ייש לאלי ידי שם דבר: ענינם ידוע: ומזה נקרא לתורה ולמצות תעודה ועדות לישראל שקבלו מצותיו ע
 עליהם: צר תעודה: לתורה ולתעודה: עדות הג' יבנה וכן ארון העדות: לפני העדות: על הלוחות שהיו ב
 בתוכו שהן עדות לישראל: ובחלם ועדותיו זו אלכדם: ובלשון נקבות העדות והחוקים והמשפטים: אשרי
 נוצרי עדותיו: גם עדותיך שעשועי כי הוא מקובץ מן עדה המצנה: זאת תהיה לי לעדה: כי לו היה כקבץ
 מן עדות היה עדות: ונהפ' עין הפע' למד הפע' במלת נדרך עדותיך: דבקתי בעדותיך: והדוכי להם שרא'
 בהם וז' בקריאה כמו שנהפכה ועולתה קפצה פיה על כן עלוה ולא יתכן לומר שתהי' הוה הנראית בעדותיך
 ואז הרבות כוונת עדותיך הנחה כי לא מצאנו וז' הרבות נראית: והפריד ר' יהודה כזה הענין מה אעידך ומהא
 אדמה לך: ויתכן לפרשו כזה הענין ד'ל מה אעיד לך כלומר מה אומה אתן להעיד לך שאוכל להראותך ול
 ולהעידך שלקי כמותך ושבאה להסרעה ברעתך: ועל ענין ההתמדה וחזון ההוה עוד זה בדבר: בעוד ש
 שלשת ימים: בעוד הילד חי צמת ותכך: בעוד שלשה חדשים לקציר: בעוד בברת ארץ: ופי' בעוד שלשת
 ימים: בעוד שלשה חדשים: בסוף: כל' בסוף שלש מהזמן הזה: ולא אם עודני חי פי' ולא שאלתי במך
 אם עודני חי בעת שתמלך לא שאלתי במך שתעשה עמי חסד ולא אמות כי זה בטוח אני שתעשה אכל
 שאלתי במך אם לא אהיה חי בעת שתמלך שלא תכרית חסדך כעם ביתי ולא בהכרית את אויבי דוד כ
 ביתי לא יכרת מלפניך: עודך מחזיק בתומתך: ועודך מחזיק במ' עודם מדברים עמו הן בעודני חי עטכם
 היום: כי כל עוד נשמתו בי: כל זמן שהנשמה בי: עולם ועד כל ימי התמדת העולם: סכוכי לעד לעולם:
 להשמדם עדי עד עד עולם: שוכן עד: ומזה הענין תאר ועד בשחקנאמן סלה: כל' קיום תמיד ונצחי: עוד
 כל ימי הארץ: לא אוסיף לקלל עוד את האדמה ולא אוסיף עוד להכות את כל חי: לא יאמר לך עוד עזובה
 ולא יהיה עוד המים למבול: כל אלו ד'ל לא יהיה זה לעולם: וכן עוד יהללך סלה לעולם: ויש לזמן מעט
 כמו עמלו לא יזכר עוד: אינו ד'ל לעולם אלא כל זמן שהיו ב' וכן ורא' יספו עוד גדודי אדם לבא בארץ
 ישראל: באותו זמן וכן כי כל עוד נשמתו בי כל זמן הנועט הזה שנפשי בי: ויש בענין יותר כנו ויאמר ה'
 אליו עוד: והדומים לו רבים וכן ויבך על צואריו עוד: ויש בענין עדיין עוד היום גדול: עד אושיבך
 באהלים יושבה ירושלם עוד תחתיה והדומה להם: ויש לגרש כן כמו חללי שובביקב אשר לא זכרתם
 עוד: כל' עדי' לא זכרתם וזה לאות שיבא כועד שיזכרו בו הממים: וכן ולא ענני עוד ויתב' לפרש כאלו
 עודך מחזיק בתומתך ופי' בתמיהא כל' עדין אתה מחזיק: וכן ועודך מחזיק במ': ויש בענין מקודם זמן
 בעודך עד היום הזה מזמן היותך רוכב ראני ראוי לרכיבה: הזאת ידעת בני עד והדוכה רהם:
עוה עיתה ושתי המלכה: על דעת רבים שהוא בשרש זה: ועד דעתי שהוא משרש עות: ואאז' עה'
 כתבו בשרש עות: עם נעות הכרדות: כעוות לא יוכל לתקן: והנפעל מזה השרש נעותי שחיתי
 עד מאד: ונעוה לב: ויתכן היות נעות המדות מזה והוא הנקבה: ונהפכה ההא לתיו מפני הס' כי והצרינו
 וזה מלת בן שהוא נקוד סגול בדרך הסכוכים כן פצאנוהו: ואאז' פי' נעות משרש עות ואמר כי הוא נפעל

מנצח

יהי' מלכ' כ'
תילס

תילס ויהי' יפצ'
צפני

ואתחנן מקן
מל' שם משפטים
י. ש. י.

פמא' דמ' א' ב'
ויכז
י. נ. נ. א. ש. י. נ. ש.

י. ש. י. ב' תילס תרומ' כפלה
תילס ראה
תילס כ' ויכז יהוצ
תילס כ'

איכה

איכה נישכ
פמא' עתים נתי
פמא'

איכה נאד' חסתר נ' לך
איכה תילס כ'
תילס יפציה תילס כ'
כ' כ' י. ש. י.
כח תילס
מסלי מלכ' כ'

פמא' ויכז ויכז הנשע
זכריה
תילס פמא'
איכה נלר
בלק איכה
חסתר
פמא' קהלת תילס
מסלי

אברהם וכשבאו ישראל לארץ לא יכלו להכנס שם מנני השבועה שנ' ואת היבוכי ויבוכי ירושלם לא יכלו בני ישראל להורישם: ובשמלך דוד רצה להכנס שם ולא הניחוהו ש' ויאמרו אנשי יבוס לדוד לא יבא דוד: אמרו לו אין אתה יכול להכנס עד שתסיר הצלמים הללו שכתוב עליהם ברית השבועה שנ' כי אם הסירך העורים והפסחים: ואילו הם הצלמים שעונים להם ולא יראו רגלים להם ולא יהלכו שגואי נפש דוד שונא מלשמוע ומלעבוד עז' ויהחכם ר' א' אבן עזרא ז"ל פי' כי אם הסירך כמו אם הסיר לך כל' אם נכיר לכלחכתך העורים והפסחים שכנו הם ומנעוך שלא תבא הנה כי בנינו חזק כאד: וית' העורים והכסחים הנאייא וחייביא: **עז** עושו ובואו כל הגוים פי' האכפו: וכן אמר התרגום ויהבנשון ויתון כל עכמ"א: ומוזה נקרא עש כסיל וכימה שהוא אסיפת הכוכבים והוא זנב שלה: וכן ידבאום לפני עש בלומר כל זמן שהעש קיים ל' לעולם: כמו שנ' לנצח יאבדו: ונראית עין הפעל ביוז ועיש על בניה תנחם: **עז** עותה ושתי הכלכה: והנפעל בן נעות הכרדות תאר בפלס נפעל: וכבר כתבנוהו בשרש עזה: והפעל הדגוש לעות אדם בריבו: כי שקר עותונו: את אשר עותו: וההתפעל והתענות אנשי החיל: והשם ע עותה בשקל בל' ה: ראיתיה ה' עותתי: כלם עול' ועוות וידוע הוא: ועא' לדעת לעות את יעקב דבר: פי' לזבן ליעקב דבר והוא הצבא לשמוע את דבר ה' שיומניו לו הדבר בעתו: ומוזה עת ללדת ועת למות: לא עת האסף המקנה: בעת ההיא: אם לעת כזאת: בא העת: הגיע היום: ובהתחבר עם הכינויים ידגש התיו למד ה הפעל תמורת הנח נמו ופטורי ציצים שהוא מן ציץ: ויתכן היות שרש עת עתת. ובא לעות בשרק כמו ולבד את כל זה: וכן רבותי זכרוהו כפול באכרם לעיתותי ערב או יהיה לעיתותי ערב בשני סימני רבוי ב ברבוי הזכרים וברבוי הנקבות ואין שם כפל וכן מראשותי שאול בשני סימני ריבוי: ונתתי גשמיכם בעתם: כי לא ידע האדם את עתו: וקרוב לבא עתה: לכה תמות בלא עתך פי' עת הקצוב לאדם ברוב והוא לשבעי' או לשמונים כמו שאמר ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמוני' שנה: והקבוץ ולעתים רחוקות הוא ניבא: והיה אסונת עתך: כלם ענין זמן: ומוזה עוד עת ומש' ש' ידע לך חכם: כל' שידע החכם זמן כל ה הדברים ומשפטם: יודעי העתים יודעי הזכנים לכל דבר ולכל ענין: כמו שאמר החכם לכל זמן ועת לכל ח חפץ: וכן אד"ל שידועים לעבר שנים ולקבוע חדשים וכן ובני יששכר יודעי כינה לעתים: בעתים מזוכנות: ד"ל שלא היה שם הפסק או פי' מזומנות על המשכרות שהיו מזומני' לעתים הידועים לקרבן ולבכורי: יבא לעתים מזוכנים פי' לעתים שנתן אותו זמן שיבא לפנינו: והקבוץ בלשון נקבות בידך עתותי: והתאר עם יוד היהם ביד איש עתי: איש מזומן ללכת שם שהולך שם עתים הרבה: והחכם ר' יונה הוציאם לענין אחר ואין צורך: ומוזה עוד עתה אקום יאמר ה': ועתה אדני המלך לא ידעת: לא עתה יבוש יעקב: ואני בעתה לא יעמד בי כח וגשמה לא נשארה בי: וכן כלם בהענין הזה ל' העת הזאת: ויש אומ' כי עת חסר נון הנראית כלשון ארמית ובענת: **עז** ועז משלש' ואת כל העוים הנקודות והטלואות: ואם עז קרבנו ידועות עוים פי' צמר עוים: וכן עז בשקל חטים: וכן בערבי עז: עזאזל מלה מורכבת מן עז ואזל: ונקרא ההר כן לפי שהעז היה הולך לשם: ותרגום הולך אזל: **עז** ותעזיז בדין: יעז בהותו. החכמה תעז לחכם: גם הוא בודד כאשר כתב החכם ר' יהודה בלומר ככתב בור וברגש והוא ציווי: פי' עזאזל אדני בעבודיני כנגד האויב כמו שפעלת לנו פעמים רבות: וענין זו כמו זו חטאנו לו: יהיה בענין אשר או יהיה בענין זה: ומקור לעז במעוז פרעה ובתשלומו בעיזו עינות תהום: והפעל הכבד העזה פניה ותאמר לו: בקלות הזין והיתה ראויה להדגש: והש' ה' עז לעמו יתן: בחלם: ובמקף במקץ חטף ה' בעוז ישמח מלך במקץ חטף: עזי וזכרת יה במקץ חטף וכן עזי וזכרת דישעיה ו דתלים ושאר בשקל: עזי ומגני: ובתשלומם ועזו מלחמה: ועזו נוראותיך יאברו: ועזו ונפלאותיו: ובתוספת כס ונפול הכפל לעז במעוז פרעה על ראש המעוז הזה: ואמר זה על הסלע כי הוא מקום עז: ה' עזי ומעוזי: לשמיד מעוזניה: הנון נוספת: או הוא תחת אות הכפל והזין רפה כי שרד מעוזכן: חדות ה' היא מעוזכם הזין דגושה: והתאר נמלך עזי ימשל בם: כי עז העם: יתר שאת ויתר עז: וכבר כתבנו פירושו בשד' נשא בשני פנים: יגורו עלי עוים: חמה עזה: ובתשלומם ה' עזו וגבור: המוציא רכב וסוס חיל ועזו: בפלס חתול פגור הוא: ומוזה חענין ואת הפרס ואת העזניה: כי על רב עזה נקראת כן: וכן מצאנוהו במשנה נקראת עז חוץ מכנף העז ופרשו בו שהוא עזניה: ורבי יונה פירש מה עזאזל בלומר שהיה קשה ועז וכבר כתבנוהו בשרש עז: **עז** עזב אותנו: ויעזב את עבדיו ואת מקנהו אל השדה: עזובות ערי ערוער: ורבה העזובה בקרב

על
אין כ'
אין כ'
אשר שמו
איה תלום קהל כ'
איה יסעיה
קהל נוסח
עקב אשר יחזק

ברוקי
קהל יסעיה קהל
יחזק
ישע קהל
אשר קה
דה עזר

עזר תלם
אשר
ישע מלכס ישעיה דני

לך נצח קה
תרמה לך
אשר
ס פטים תלם קהל
תלם

ישעיה משי
משל תלם
תלם בשל
תלם ישעיה תלם כ'
ישעיה משי
ישעיה כ'
עזר ישעיה מלך ויח
תלם משל תלם ישעיה
משי
אשר
ירמיה בלשית ויח
בהענין נארא ישעיה כ'

המפרשים תעופה כבד תהיה: והפעל הכבד התעוף עיניך בו עינים ההכרקה והאורה: וכן מפרשים מזה ע
עושה שחר עיפה: וכבד אחר בעופפי חרבי על פניהם לל בהכריקי אותה ולהטי אותה בהוציאה כנדנה:
ויש לפרשו מהענין הראשון ענין התנועה כלל בהניעי אותה ורופפי אותה עליהם להרג: וענין התנועה קרוב
לענין העיפה: וכדברי רז"ל בענין זה אין מדליקין בצרי מפני שהוא עף כלומר פורח ונע מן הנר ונתז הנח
והנה: וכן רז"ל היתה מעופפת בזמן שכנפיה נוגעות בקן חייב לשלח: כלל מתנועעת שאינה עפה אלא ק
קרוב לעיפה: וכן לפי דעתי ועפו בכתף פלשתים ימה והוא סמוך כלל ינועו ישראל לרוח פלשתים לשלול
ולבז בזואעפ' שלא בא בכתף בדרך הסמיכות כי היה לומר בכתף בשש נקודות: וכתב בן אשר כי בא בן כ
בעבור פא פלשתים לתקן הקריאה: והשם ענין זה כפול בעפעפי שחר: נגה השחר ואורו: וכן נקרא בענין
זה אישון העין עפעף: לעפעפי תנומה: עפעפיו יבחנו בני אדם: ועל עפעפי צלמות: ועפעפיו יזלו מים:
ותי וגלגלי עינא ינחא מיא: וענין שלישי עיפה נפשי להורג: והוא ברדס ויעף וימת: ויעף דוד: שניהם פא
הפעל בפתח להבדיל ביניהם וכן ויעף לי שהוא ענין אחר: והתאר עיף ויגע ולפי שהענין צמא למים קראו
בדרך ההשאלה לצמא עיף ואעפ' שאין בו ענין העיפות כי אם ענין הצמאה לבד כמו שאמר כאשר יחלוס ה
הצמא והנה שותה והקין והנה עיף ונפשו שוקקה: וכן הארץ הצמאה שלא ירד מטר עליה בארץ ציה ועיף
בלי מים: נפשי בארץ עיפה לך ס'ה: בצל ס'ע כבד בארץ עיפה: וימ' מזה הענין ועפו בכתף פלשתים: וכבד
פירשתיו בשרש כפף: **עור** לא אכזר כי יעורנו: הוא פעל יוצא: והאחר: עומדים: עורה כבודי עורה
הנבל וכנור: עורי עורי דבורה: עורילאבן דומם: עורה למה תישן ה': ועורה אלי משפט צוית: כלל
עורה להביא אלי משפט שצוית והוא המלוכה: והתאר אני ישנה ולבי ער: והנפעל כי בעור ממעון קדשו:
יעורו ויעלו הגוים: ומלכים רבים יעורו מירכתי ארץ: וכב' בתבנו כי בעור ממעון קדשו בשר נער לדעת ר'
יונה וזולתו מן המפרשי: והפעל הכבד העיר ה': העירותי נוצפון ויאת: ולא יעיר כל חמתו: פעלים יוצאים:
העירה והקיצה: אעירה שחר פעלי עומדים: ור' משה הכהן פי' אעירה שחר פעל יוצא: והטעם עורה הנבל
כי אני אעירך בשחר: וכן כתב ארז' מזה קול ה' לעיר יקרא כמו להעיר: וכן ה' בעיר צלמם תבזה: וימ' מזה
ישבות מעיר: וכבד אחר ועורר עליו ה': והוא עורר את חניתו: עוררו ארמנותיה: אם תעירו ואם תעוררו:
עוררה את גבורתך: וההתפעל מכנו והתעוררתי כי בצאורע: מתעורר להחזיק בך ענין הערה: ושדר ב
בלעז: ומזה אמר התרגו' ויקץ ואיתער: והביא ר' יונה בזה הענין ערער תתערער: כלל כי האומות תתנודנה
ותנוענה אנה ואנה: וכן פנה אל תפלת הערער כלל שמעורר התפלה תמיד: וכן פי' מזה הענין עיר ובהלות
כלל המיה ותנועה ויפה פירש: ומזה הענין יכרת ה' לאיש אשר יעשנה ער ועונה: כלומר שלא ישאר לא
מעיר דברים ועונה עליהם: וכן פרשוהו רז"ל אם תלמיד חכם הוא לא יהיה לו ער בחכמים ועונה בתלמידים
:זעקת שבר יעוררו פרשו בו שהוא הפוך מן ירועעו מענין תרועה: או הוא כמו יעירו ונכפלה בו הפא ועל
דעתי שהוא לשון שבר מדברי רז"ל שאמרו במחקה המגלה ואמרה איני שותה מערערין אותה פי' לא תרצה
לשתות השוטה משכרין וכיין אותה אעפ' שביעוהו לא נכפלה בו כי אם הפא הלבד שניהם ענין אחד ו
ושרש אחד להם: וכן יש לפרש מזה ערער תתערער וכן יש לפרש מזה עוררו ארמנותיה: וכן תי' פגור ב
ברנייתהא: וענין אחר לשוא עריך: וה' סר מעליך ויהי עריך פי' אויבך ושונאך: ומלאו פני תבל עדים
אויבים: פי' ולא ימלאו יבל שזכר עומד במקום שנים: וכן תי' בעלי דבב: ויש לפרש במשמעו כי הוא הרס
העדים כמו שאמר ועירו הרס: וכשימותו הוא ובניו ימלאו פני תבל ערים: וכן פי' ארז' עיר ובהלות אויב
ויש לפרש מזה והשכדתי עריך: וכן תי' ואטיצי ית בעלי דבב: וכן אכר בעל המסרה על ויהי ערך ב'
בלישג' חד חסר וחד מלא והשכדתי עריך: ולדעתו אינו מזה לשוא עריך כי לא חשבו עמה: ויתב' למר'
והשכדתי עריך במשמעו כמו שאמר והכרתי ערי ארצך כלל שלא יהיו להם ערים בחומה מרוב אדם ומרוב
השלוש כמו שאמר פרוות תשב ירושלם ופי' לשוא לשוא יש מפרשים כמו נשאו ופירו' אויבך נשאו שמך
לשוא: ור' משה הכהן פי' נשוא פעול במשפטו: ופירש כי עריך הוא כנוי שמך כמו נאץ נאצת את אויבי ה'
בדבר הזה ופי' שמך הוא נשוא לשוא בפיהם: ועא' פשוטה ועורה: והוא מקור: למען הביט לא מעורידם:
:ענין חשוף וגילוי: והנפעל מזה עריה תעור קשתך: אבל עריה הוא שם מגזי הלמד מזה הענין: ועא' כתנות
עור: בעור הבשר: והקבוץ ואת עורות גדיי העזים: ובקבוץ הזכרים עורנו כתנור נכמרו: עינים ידוע: ועא'
ועיני צדקיהו עור: יעור פקחים: והתאר אופקח או עור: והולכתי עורים: כי אם הסירך העורים והפסחים:
והתאר כלשון נקבה עורת או שבור: לפקח עינים עורות: ופי' העורים והפסחים הם צלמי נחשת: וכבריתא
דר' איעזר אגרו אנשי יבוס לאכרהם כרות עיניו ברית שאין זרעך יורש את עיר היבוס ואנו מוכרים לך את
מערת המכפלה ועשה בן: ואנשי יבוס עשו צלמי נחשת והעמידו ברחוב העיר וכתבו עליהם ברית שבועת

חיוכ ב'
עמוק יחזקא

ישעיה

חיוכ

תילים ב' חיוכ ירמיה
ירמיה שפטים שמואל
ישעיה

ישעיה תילים

תילים ישעיה ב'

חיוכ תילים ב'

שופטים חכונק תילים ב'

סיד זכריה

יגא ירמיה

עזרא ישעיה תילים

תילים ב'

מיכה תילים

האזע יסע' שמואל סג' סיד

תילים חיוכ ישעיה

ירמיה

תילים ירמיה

מלאכי

ישעיה

תילים שמואל ישעיה

מיכה

תילים

מיכה

ישעיה ח' חנוך

חכונק

פראסי' תרי' מלכות ח' ח' ח' ח'

מלבי' שוט' שמואל ישעיה שמואל

חאנר ישעיה

בלפני יעטף כי הרוח תצא מלפני שיעטף האדם וילכשנו ודכו זה לתחיית המתים כי הרוח אעפ"י שהוא פ
 פנימית היא בכסוהו וכחסינו כי מכלתה הוא כאבן: ובא הלשון הזה בענין הצרה והצוקה ובענין כריכות ה
 התפלה והבקשה כי האדם בעת צרתו הוא מדוכא ומעונה כאילו הוא מתעטף קצתו בקצתו: וכן בעת
 התפלה בשירכה להתפלל ולהתחנן ככל לבו כן הוא כפוף ומעונה כאילו הוא מתעטף קצתו בקצתו ועל
 ענין זה נאמר תפלה לעני כי יעטף: העטופים ברעב: נפשם בהם תתעטף: בעקף עולל ויונק בהתעטפם
 כחלל: בעטף לבי: בהתעטף עלי נפשי: ואז"ל פי כי רוח מלפני יעטף כמו תפלה לעני כי יעטף אמר כי לא
 לעולם אריב כלל לא אהיה במריבה לעולם ובקצף כי הרוח שבהם תעטף ותתפלל לכך שארצאנה מעונל
 הגוף ושאתן לישראל לב חדש שלא יחטאן עוד: ואני אעשה בקשתה ושאלתה כי אני עשיתי ובשמות חס
 עיונות כחצרי וכבית משכני: ועא ובהעטף הצאן לא ישים והיה העטופים ללבן: ענין התאחד כתרנוכו
 ובלקישות ענא: דל על לידת הצאן שתלדנה באחרונה זמן שילדו רוב הצאן ובאותו זמן לא ישים יעקב את
 ופקלות כי הזמן שתלדנה רוב הצאן ידע יעקב כי יבא לבן על הצאן לראות מה תלדנה ולפי לא היה משים
 המקלות באותו הזמן: **עטר** לעטרת צבי: והרם העטרה: ת: ית לראשו עטרת פז: והקבוצ ועשית
 עטרת הענין ידוע: והפעל הקל מזה השם עוטרם אל דוד ואל אנשיו: פי כסכבים אותו
 ומארים לו סביב בעטרה לתפארת: והפעל הכבוד על צר המעטירה: נותנת עטרה וכבוד לאנשיה: ואפ"י
 להיות כבדו רצון תעטרונו כמו תעטרונו: כמו יעשרנו הכרך ופי תסובבנו רצון סביביו בצנה שהיא ענול
 בעטרה ואפשר לומר גב' שהוא מן הקל: וכבדו אחר עטרת שנת טובתך: בעטרה שעטרה לו אמו: והעטרה
 חסד ורחמים: וכבוד והדר תעטרהו: **עטש** עטישותיו תהל אור: הלשון הזה ידוע בדברי ר"ל
 המתעטש בתפלה סימן יפה לו: עיטוש
 יעיב באפו ה' בטעם יחשיך מן עב: עבים סתר לו: כעב טל: כעב כלקוש: הנה עב קטנה ככף
 איש הגהה רוכב על עב קל: ואמ' יעיב במקום יחשיך כי יום המעון חשך: ויש לפרש הריבם בתחילה עד
 העבים ובאפו השליכם לארץ וזהו שאמ' אחרי השליך משמים ארץ: והראשו נכון: באו בעבי יפ' בכקומו
 הגבוהות בעבים: וכבר פרשנוהו בשרש עבה פי אחר: וקבוצ עב כלשון נקבות בקר לא עבות: וזרבו פים ע
 עבות: **עיה** לעי השדה: בפלס אף ברי יטריח מן רוה: וז' כן וגשאו אליך בניהם קינה: ופי' לעי השדה
 לחרבות השדה: וכן אף לא בעי ישרל יד והיתה מעי מפלה: והם נוכפ': והקבוצ שמו את ירושלם
 לעיים: וירושלם עיין תורה: כולם ענין חרבה ושמה: בעי העברים תרג' אונקלוס כגזית עברא וית' עד
 המעברות עד בגיזתה או פי עי עיים גל גלים: והכל אחד: כי החרבה לגלים: ותי' והיתה ככל לגליו: ליגרון
 ותרגום לעי השדה ליגרי חקלא: ופי' לא בעי ישרל יד אף לא בקבר ישרל יד הקבה ליסר בני אדם כי שם י
 ינוחו פיסורין ובפידו שישלח להמיתם להם תשועה: **עיו** שלח העז את בקר: יושבי הגבים העיו:
 העיו בני בניטין: העיו אל תעמדו בלם ענין הכנוס
 לפי שהיו קמוצה הוא כשר הזה ויהיה מן ענין עיט שהוא העוף: קורא במזרח עיט: הוא אומ'
 על כורש וכנהו בלשון עוף לרוב קלותו ומהירותו לבא אל בבל: וירד העיט על הפגרים: העיט סביב עליה
 וקץ עליו העיט: בשניהם הוא קמוצה: העיט צנוע בהלתי לי הוא בשניהם פתוחה שהיא לתמידה ואמ' כי
 כי העוף הדורס הוא הנקרא עיט: וכסמך יעזבו יחדו לעיט הרים: לעיט צפור: הכמיכות הזה ככמיכות א
 אדמת עפר טיט היון: ופי' ויעט בהם הדיחם והפריחם מעל פניו: ובנהם חבר קורא במזרח עיט עם עטה ו
 וטעם לשון עצה ואיש עצתי הבא אחרי יוכיח ופי' העיט צבוע נחלתי לי כתבו אא"ל כן העיט צבוע מדם
 חללים יהיה סביב על נחלתי שבחרתי לי ואחר שישבעו העיט יבאו חית השדה לאכול כמו שאמר לנו א
 אספו כל חית השדה התיו לאכל: אמר לעופות אחר שתשבעו אתם לכו אספו כל חית השדה בעבור כי כן
 הבנה שיעופות יבואו על החללים תחלה והחיות רואות העוף צבוע ויתורו מקום החללים: **עום**
 בעים רוחו יתפרש לפי ענינו בתקף רוחו: וכבר פירשנו בשרש בעה בעא: וד אחי ר' כשה"ל
 פירשו מן לעי השדה שפירושו גל ויהיה בעים כמו בגל כלו בגלי היס והגדר יניף ידו ורוחו: **עין** כי
 עין בעין יראו: עינים להם ולא יראו: עיני האל צדיקים: לברות עני בבודו כלו אפי' בפרהסיא
 במרים והיו שאמר וחטאתם ככדום הגידו לא כחדו שאין להם בשת שיכחדו הטאתם: ועני חסד יוד עין ה
 הפעל כי לה עין אדם: כלו הכתם ותוחלתם לה ואליו נושאים עיניהם: והוא בלשון נקבה עין תלעג לאב:
 עיניך תראנה ירושלם: ואת עיניכם הזונות: כי ה' עיניו מסוטטות בבל הארץ: ובא בקבוצ בלשון זכר יראו
 עיניו בידו: עיני ה' המה כשוטט': עיניך לבכך יכישו ישבעה עינים ופי' שבעה עיני כאשר פי' לפניו שבע'
 לה עיני ה' המה כשוטט' בבל הארץ: ודל כי עיני ה' ישמרו הבנין שלא יהי יכולת ביד שטני ישראל להשבית
 המלאכה וטעם שבעה שמירות רבות כמו שבע כחשאתם: שבע יפול צדיק וקצק: ואלתם רבי ידוע: והפע

ימניה

מני' איכה מילים חסיה כ'
מלנים יונת

ינח כ'

יטעיה יחזקא מלנים
זכריה פמנא
יטעיה
מלנים

מלנים פיר מלנים
מלנים חסיה

איכה איני יטעיה מפני מלנים
יטעיה
איכה ירמיה
פמנא
מלנים מלפז
איכה יטעיה
מלנים ירמיה חקא

איכה
נארא יטעיה
ירמיה כ' פמנא
יטעיה
לך יטעיה
יטעיה ירמיה

יטעיה יחזקא
פמנא יטעיה

יטעיה
יטעיה
יטעיה מלנים כ' יטעיה

זכריה מל'
יטעיה יחזקא דה'
איכה זכריה מלני זכריה
זכריה

תִּלְנִס עֲזָרָה
הַזִּיכָּר
מִלְכִּי
יִרְמִיָּה
יִרְמִיָּה נִזְרָה תִּלְנִס
יִשְׁעִי בְּחַיִּי
יִשְׁעִיָּה יִרְמִיָּה
עֲזָרָה
יִחְזָקָה עֲזָרָה
עֲזָרָה

מִשְׁפָּטִים חֵיכָה יִשְׁעִי

סְמוּאֵל יִשְׁעִי ב'
יִשְׁעִי מִלְכִּי תִּלְנִס וְיִמִּי
תִּלְנִס דֹּה ב'
דֹּה

נִרְכָּה בְּתִלְנִס
ח נִכְבְּדָה שִׁית
יִחְזָקָה ב'
דֹּה
תִּלְנִס חֵיכָה

יִרְמִיָּה
יִרְמִיָּה תִּלְנִס בְּתִזְרִיעַ יִשְׁעִיָּה
יִחְזָקָה תִּלְנִס יִשְׁעִיָּה
סִיר
סְמוּאֵל ב'
חֵיכָה

תִּלְנִס
יִשְׁעִיָּה
חֵיכָה תִּלְנִס

הָאָרֶץ כָּלֹל אֶל הַבָּתִּים וְהַשְׂדוֹת וְהַכְרָמִים הָעֲזוּבִים וְהַשׁוּמְמִי מֵאֵין אָדָם וְיִשׁ אֹמֵר שֶׁהָיָה שָׁם בְּשָׁקֶל מְלֹכָה:
עַל־יָד יַעֲזוּב חֲלָכָה עַל דֶּרֶךְ הַשָּׁלֶךְ עַל הַיְּהוּדִי הַיַּעֲזוּבִים לָהֶם הַיּוֹבָחֹו פִּי וְכִי סְכוּרִים הֵם שִׁיעֲזוּבוּ לָהֶם לִבְנוֹת
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְלִזְכּוֹחַ: עֲצוּר וְעֲזוּב: כְּתֹב אֲזָל עֲצוּר הָעוֹשֶׁר שֶׁהוּא עֲצוּר בְּבָתִּים וְעֲזוּב הַמִּקְנֶה שֶׁהוּא עֲזוּב
בְּשָׂדֶה וּמִיּוֹם עֲזוּבָה אֶת הָאָרֶץ וְהוּא מְקוֹר וְהוּא לְנִקְבָּה וְאֶעֱפֹ שֶׁהוּא רָפָה וְכִבְר כְּתִבְנוּ עִם הַכְּרוֹתִיָּה הַרְפּוֹת
הָרְאוּיוֹ לְהִרְאוֹת כִּמְפִיק בַּחֲלָק הַדְּקוֹדֹ וּמִסֶּרֶת עָלָיו ב' עֲזוּבָה יִתְנַמֵּךְ וְהָדִין: מִזֶּה לְמַדְנוּ שֶׁהָעֵין הַטּוֹפָה יִלְדֶּה
וְעֲזוּב: הַנִּפְעֵל מְדוּעַ נִעְזֹב בֵּית הָאֱלֹדִים פֶּתַח כִּי הוּא פֶּעַל עוֹבֵר: לֹא רֵאִיתִי צָדִיק נִעְזֹב: קִמּוּץ: מִפְּנֵי שֶׁהוּא
בִּיכּוּנִי אוֹ מִפְּנֵי הַהִפְסָק: עִיר לֹא נִעְזְבָה: תַּעֲזֹב הָאֲדָמָה בְּצָרִי: הַלֵּכֶנֶךְ תַּעֲזֹב אֶרֶץ: עֵין הַפֶּעַל בִּפְתָּח: וְכֵּה ש'
שֶׁלֹא נִזְכַּר פֶּעַל הַמֶּן עִיר עֲזוּב: וְכֵן אֵיךְ לֹא עֲזוּבָה עִיר פִּי אֵיךְ לֹא עֲזוּבָה כִּלְהֵלֶם עָלֶיהָ וְכֵן הָרָגֶם יוֹנָתָן א'
אֲבָדִין לֹא אִישְׁתַּבִּיקָתָּ וְיִשׁ מִפְּרָשִׁים מִן וְיַעֲזוּבוּ אֶת יִירוּשָׁלַם: כְּלוּמָר אֵיךְ לֹא נִבְכְּתָה וְלֹא נִתְחַזְקָה: וְעַל קְרֹב
לְעֵינֶיךָ הַזֶּה בְּעֲזוּבִיךָ נִתְּנוּ: וְכֵל אֲשֶׁר בְּפִרְשָׁה הָיָה עֲנִיָּם עֲנִין סְחוּרָה וְהָיָה דְּגוּשָׁה: וְעַל וְיַעֲזוּבוּ אֶת יִירוּשָׁלַם
עַד הַחֲזִימָה הַרְחִיבָה: וְיִמִּי כְּמוֹהוּ הַיַּעֲזוּבוּ לָהֶם הַיּוֹבָחֹו עֲנִין בִּנְיָן וְחֻזָּק: וְכִדְבָרֵי רִזָּל הַתַּחֲתוֹן בּוֹתֵן הַקִּירָה
וְהַעֲלִיין הַמַּעֲזִיבָה: צָרִיךְ שִׁיְהֵא תַחֲתוֹ מַעֲזִיבָה שְׁלֹשָׁה טַפְחִים: וְהוּא כָּלֹל לְבִנְיָן שֶׁעַל הַתַּקְרָה וְהַתַּקְרָה הוּא
הַקִּירָה אוֹ הַקִּנִּים שֶׁמִּקְרָה בָּהֶן וְהָיָה שְׂנוֹתָן עָלֶיהָ וּמַעֲגָל בְּמַעֲגָלָה נִקְרָאת מַעֲזִיבָה וְהוּא חֻזָּק הַתַּקְרָה: וְ:
וְכַעֲנִין טַעֲמָה הַמֶּשֶׁא עֲזוּב מַעֲזוּב עָמוּ אֲעֲזוּבָה עָלֶי שִׁיחִי: **עֲזָרָה** וְיַעֲזֹקָהּ וְיִסְקָלָהּ פִּי חִפְרוּ: וְכֵן בְּדִבְרֵי
רַבֵּנוּ הַלֵּךְ בְּשָׂדֶה וּמִצָּאוּ יוֹשֵׁב וְעֻזָּק תַּחַת הַזֵּיתִים: פִּי חֹפֵר
גִּדֵּר סְכִיבּוֹתָיו: וְכֵן יִשׁ לְפָרֶשׁ וְיַעֲזֹקָהּ גִּדֵּר סְכִיבּוֹתָיו כְּטַבְעָה שֶׁהוּא עֲנוּל: וְתִרְגּוֹם טַבְעָה עֲזָרָה: **עֲזָרָה**
עַד הֵנָּה עֲזָרָה ה' וְאַמְצָתִיךָ אֶף עֲזָרָתִיךָ: אִישׁ אֶת רַעְיוֹ יַעֲזוּרוּ: וְכִשְׁל עֲזָרָה וְנִפְל עֲזָרָה: הֵן ה' אֱלֹדִים
יַעֲזוּר לִי: וְיַעֲזוּרוּ אַחֲרֵי אֲדִיבָה: יַעֲזוּרָה אֱלֹדִים לִכְנוֹת בָּךְ: מֵאֵל אֲבִיךָ וְיַעֲזוּרָה: הָיוּ כַעֲנִין שִׁין הַשְׁכוּשׁ וּפִי מֵלֵךְ
אֲבִיךָ בֹא לֵךְ זֶה הַתּוֹקֵף שִׁיעֲזוּרָה: וְהַנִּפְעֵל בּוֹ כְּטַח לְבִי וְנִעְזָרָתִי: וְיַעֲזוּרָה עָלֶיהֶם: כִּי הַפְּלִיא לְהַעֲזוּרָה: וְפֶעַל
הַכְּבֹד הֵם מַעֲזוּרִים אוֹתָם: מִשְׁפָּטוֹ מַעֲזוּרִים בְּפִלֵּס אֲשֶׁר אִתָּם מַחֲלִימִים שְׁמִשְׁפָּטוֹ מַחֲלִימִים כְּמוֹ שֶׁבָּאוּ נִם בֵּן
וְיִדְרָבוּ אֶת לְשׁוֹנָם: וְיִדְרָבוּ גַם הֵמָּה: שְׁמִשְׁפָּטוֹ וְיִדְרָבוּ וְיִדְבִּיקוּ: וּפִי אֲשֶׁר הֵם עוֹזְרִים לֵל כִּי הֵם עוֹזְרִים אוֹתָם
וּמַעֲזוּרִים אוֹתָם לְאַחֲרִים: וְהֵשֶׁם וְעֲזָרָה מִצָּרֵי תִהְיֶה: בְּחֻמֵּשׁ נִקְדוֹת: רֹכֵב שָׁמַיִם כְּעוֹרֵךְ: וּמֵאֵל עֲזָרָה בְּצִרּוֹת
נִמְצָא מֵאֵל: הָאֵם אֵין עֲזָרָתִי בִי הַחֲכִימָה וְהַצְדִּיקָה הָעוֹזֶרֶת אוֹתִי: וְאִמֵּר עַל הָאִשָּׁה אַעֲשֶׂה לָּהּ עֲזָרָה כִּי ה'
הִיא עֲזָרָתָה הָאָדָם תְּמִיד וּמִשְׁמָשְׁתּוֹ: עַד הָעֲזָרָה הַגְּדוּלָּה: עַד הָעֲזָרָה הַתַּחֲתוֹנָה: וְהָעֲזָרָה הַגְּדוּלָּה: וְדִלְתוֹת ל'
לְעֲזָרָה: הוּא הַחֲצֵר שֶׁנֶּאֱסָפִי בּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ לְהַתְּפַלֵּל שָׁם וְהַקְבָּה שׁוֹמֵעַם וְעוֹזֵרֵם לְפִי נִקְרָאת עֲזָרָה
כִּי כָּל הַבָּא לְהַתְּפַלֵּל שָׁם בְּלֵב שָׁלֵם נִעְזָר בְּה' אֱלֹדֵיו: **עֵט** עֵט סוֹפֵר מֵהִיר: בַּעֲט בְּרוֹזַל וְעוֹפֶרֶת פִּי
קוֹלְכֹם: וּפִי בַעֲט בְּרוֹזַל וְעוֹפֶרֶת לֹא שִׁשְׁבָה מִלֵּת עֵט
הַצּוּר רַק פִּי בַעֲט הַכְּרוֹזַל וְכַעֲפֹרֶת כִּי מִי שִׁיכְתוּב עַל הָאֲבָנִים חֻזָּקָה תִּהְיֶה הָאֲבָן בַּעֲט וְאֲחֵךְ כְּמֵלֵךְ הַחֲקֵק
עוֹפֶרֶת כְּדִי שִׁיְהֵא קִיס לְעַד כִּי אִם יִשְׁאָר הַחֲקֵק רִיקָן יִתְפּוּצְצוּ צָרֵי הַחֲקֵק לִיכִים וְתִשׁוּב הַכְּתִיבָה נִמְחַקֵּת וְדֹא
תִּרְאֶה: וְכֵתֵב ר' יוֹנָה שִׁידְמָה שְׁמִלֵּת עֵט הוּא מִן הַשְּׁלִישִׁים מִשְׁרֵשׁ עֵטָה אַחֵר שֶׁמִּצָּא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ אֲרַבְעָה מִתּוֹ
בַּעֲטִיו שְׁלֹשָׁה: וּפִדְשׁוֹ בּוֹ בְּקִלְמוֹס שֶׁנִּכְתַּב בּוֹ הַמּוֹת לְכַזֵּב אָדָם: וְהַנִּכְוֵן מֵה שִׁפִּירָשׁוֹ עוֹד בַּעֲטִיו בַּעֲצָתוֹ
כְּמוֹ עֵטָה וְטַעַם וְהִרְאִיָּה בִי אֲבֵר הַתִּרְגּוֹם עַל יִשִּׁי כִי הוּא כְּהֶאֱרַבְעָה שְׁמִתוֹ בַּעֲטִיו שֶׁל נַחֲשׁ: אִמֵּר הַתִּרְגּוֹם
וְעוֹבֵד הָהָלִיד אֶת יִשִּׁי חֵיָא יוֹמִין סְגִיָאִין עַד דִּאֲדַכְרָ קוֹדֵם ה' עֵיטָא דִּיהֵב חֵיָאִיָּה לְחַוָּה וְיִהְיֶה עֵט מִן הַשְּׁנִיָּם אוֹ
כְּנָחִי הָעֵין שִׁיְהִיָּה שִׁרְשׁוֹ עֵיט וְלֹא מִן הַשְּׁלִישִׁים כְּנָחִי הָלָמֵד: **עֵטָה** וְעֵטָה אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם כְּאִשֵּׁר
יַעֲטָה הָרוּעָה אֶת בְּגָדוֹ: עֵטָה אֹר כְּשִׁלְכָה: כְּבִגְד יַעֲטָה: וְעַל
מִהֲדָגוֹשׁ בַּעֲטָה לְטַבַּח בְּשָׁקֶל מִגֹּלָה: וְהַפֶּעַל הַכְּבֹד כְּמִנִּי הָעֵטִית עָלָיו כּוֹשֶׁה סִלָּה: וְהֵשֶׁם מַעֲטָה תִּהְיֶה
עֲנִיָּב עֲנִין הָעֵטִיפָה בְּכִסּוֹת: וְעַל בְּהִרְאוֹת לְמַד הַפֶּעַל שִׁלְכָה אִהְיָה כַעֲטִיפָה פִּי כְּנוֹשָׁה וְסִרָה עַל עוֹדֵי חֲבִירֶיךָ
יֹכֵן וְיַעֲטָה הָעֵס אֶל הַשְּׁלָל: וְתַעֲטָה אֶל הַשְּׁלָל וְלִפִּי שִׁהְיוֹד וְהָתִיו פְּתוּחִים הֵם מִשְׁרֵשׁ זֶה וְיַעֲטָה בָּהֶם שִׁהְיוֹד ק'
קְמוּצָה הוּא מִשְׁרֵשׁ עֵיט כְּמוֹ שֶׁאֵנוּ עֲתִידִים לְכַאֵר: **עֵטָן** עֵטָנִיו מֵלֵאֵל חֵלֵב: יִשׁ מִפְּרָשִׁים הַכְּלִים ט'
שְׁחוֹלְבִין לְתוֹכָן וְאֵין כּוֹזָה יִתְרוֹן עוֹשֶׁר וְגִדּוּלָה אֵלֹא
הַחֲכָם ר' יוֹנָה כִּי בִלְשׁוֹן עֲרָבִי יִקְרָאוּ עֵטָנִי וְהַמְקוֹמוֹת שֶׁמִּקְבְּצִי בָּהֶם הֵמָּה וְזוֹלָתָם: וְכִלְשׁוֹן רֹזֶל הַנּוֹטֵל זֵיתִים
מִן הַמַּעֲטָן וְהוּא הַכְּלִי שֶׁנּוֹתֵנִין בּוֹ הַזֵּיתִים: **עֵטָף** וְעַמְקִים יַעֲטִפוּ בְּרִי כְּלוֹ יִתְכַסּוּ מִרְבּוֹ הַתְּכוּאָה וְעֵנִין
הָעֵטוֹף יִדּוּעַ בְּדִבְרֵי רִזָּל נִתְעַטֵּף וְיִצָּא
אִינָה עֵטִינָה וְהוּא שֶׁמִּכְסֶּה שְׂפָכּוֹ וְזִקְנוֹ וְחוּטָמוֹ בְּכַצְנָתוֹ אוֹ בְּטִלְתּוֹ: הַבְּחָלְצוֹת וְהַמַּעֲטָפוֹת הוּא הַכְּסוּת
שֶׁבְּתַכְסִּים בּוֹ: יַעֲטֵף יִמִּין וְלֹא אֲרָאָה כְּאִילוֹ יִתְכַסֶּה וְיִתְעַלֵּם לְצַד דְּרוֹם וְלֹא אֲרָאָנוּ: יַעֲטֵף שִׁית חֲמֵס לְמוֹ:
יִתְכַסֶּה וְיִתְחַבֵּא לְגִזּוֹל עוֹבְרֵי דְרָבִים לְשִׁית וּלְקַחַת הַחֲמֵס לְמוֹ: כִּי רוּחַ

הקל ממנו ויהי שאל עוין את דוד כלו' בותן עיניו עליו ומכיוונו הבטת השנאה. ולפי דעתי כי בן בהרשת ח
התחלת כל מעייני בך כלו' כל הבטתי ותוחלתי בך: ור"ל הרגילו הלשון בבנין הדגוש ורכה באמרם אין
לה עיין עליה: אין מעיינים במקום שכדויעין: והיית לבו לעיני כלו' שתורה אותנו הדרך הטוב כמו העינים
שמורין לאדם דרכו: או פי' שתהיה לבו לעינים ונראה אותך תמיד ונוכל לגמולך טובה: ותשכ בפתח עינים
היא בעינים בפתח שהוא בגלוי ובפרהסיא שהיו עובדין ושכין דרך שם כמו שאמר על הדרך: ועינו כעין
הבדולח: מראיתו כמראה הבדולח: כעין הרשיש: ככראיתו: כי יתן בכוס עינו: כראוהו וזדרו: ואם בעיניו
עמד דגגע לא הפך הנגע את עינו: כראוהו שהיה בו מתחלה: הנה הוא לך כסות עינים פי' האלף בסף נתתי
לאחיד שיקנה לך בו כסות נאה שהיא עשויה עינים: וכן פרשו בכ"י: אולי יראה ה' בעיני: ימנו כי ה
היוד הנקדמת בין העין והגון ראויה להאחר ומשפטו בעיני: ויתן דמעת עיני: ויתכן לפרש בעיני ש
שאני בו עתה: ור"ל הרגילו הרבה בזה הלשון באכרם מעין שגנה עשרה מעין כל ברכה וברכה כלו' מענין
כל ברכה: ובוזה תרגם אונקלוס עין יעקב כעין ברכתא דברכינן כלו' כענין שברכב כ' נפל חכלם ונורלם
בארץ: ושכן כל אחד בטח בחלקו שנפל לו: על עין הכים: והוא בלשון נקבה: על כן קרא שכה עין הקורא:
אל עין משפט היא קדש: והקבוצ עינות ותהומות: ובכמוך עינות מים בצרי: בעזו עינות תהום: בחרק:
ובתוספ' במ מעין נרפס: למעיינו מים: העין בשוא והונו נוסף כונו בנו בעור: והקבוצ המשרח בעיני כנהל:
ובכמוך ממעייני השועה העין בפתח: אל כל מעייני המים: העין בשוא: ובקבוצ הנקבות הנקבות באין מ
מעיינות נכבדי מים: ובכמוך כל מעיינות תהום רבה העין בשוא: עין יעקב על דרך במקור ישראל:
והכנים ר' יונה עם אלו כל מעייני בך ויש לפרש בו כל עיני והשגחתי בך: **עין** עין ויגע: כי עיפה
נפשי. כבר זכרנום כולם בשרש עין: **עין** הנה אנכי בעיק תחתנים: כאשר תעיק העגלה:
מעיק פעל יוצא: תעיק פועל בודד: ואבר על העגלה: תעיק על דרך משל כי אינה בעלת חיים
שתעיק ותצר ואבר עמיד ולא פשא אחר כי כפגי הנפח הוא יותר מצר נישא העמיד פן משא אחר: שמת
בועקה במתנינו: בפני עקת רשע: תרגום צרה עקה: **עיר** כל אשר בעיר: וקבוצ בהכחך היוד עין
הפעל ויהן אוכל בערים: ערים לשבת: ובהראות היוד
בהסתתר ענינו מן הנסוק וענינו לא אבא בעיר אחרת כי אם בירושלים: ור' יונה כתב בשם ר' יצחק בן ר'
שאל ענינו ואם לא אבא בעיר כלו' שלא יכלכלני מקום: והצרך לזה בעבור שאמר בקרבך קדוש: ובא בעיר
בלשון זכר ועריה עליה: כי פי' ועריה עליה נפסק כל אחד ואחד מעריה: ויתכן כי אבר לשון זכר על העם א
אשר בעיר: ויש לפרש עיר כואב כמו עיר או הוא שם העיר כד: ובכר פי' ומלאו פני תכל ערים: והשכדתי
עריך: בשרש עור בשני פנים: וענין אחר ועיר פרא אדם יולד פי' וכעיר פרא: ועל עיר בן אתונות: רוכבי על
שלשים עירים: ובהסתר עין הפעל אסרי לגפן עירה וענינו ההמור בעודו קטן: וגפל זה הלשון גם על הפרא
שהפרא דומה לחבור אך הפרא מבין חיה והחמור כמין הבהמה כמו שאמר ר"ל כדי שיכיר בין חמור לערוד
: והערוד הוא הפרא: **עיש** ועיש על בניה תנדם וזכרנוהו בשרש עוש: **עכס** את תפארת
העכסים: והפעל הדגוש ממנו וברגליו תעכסנה תקשקשנה בעכסים: שברגליו: והוא
חלי שמקשקש שנושא אותה הנשים ברגליו: וגם כן נק' הכבל עכס לפי שהוא בתקשקש כמו כן: ועכסם א
מוכר אויל: הוא בשש נקודות: **עכר** עכר אביא את הארץ: עכרת אותי: יעכר ה' בימים ההם: ואת
היית בעברי: האתה זה עוכר ישראל: והנפעל וכאבי נעכר: ובתבואה רשע: נעכרת ור' יונה
כתב כי הוא שם וכשקלו במשנה נברכת הכובסין עינים עין השחתה: **עלל** שפוך על
עולל: עוללים שאלו לחם: ובצרי עולל ויונק: כפי עוללים ויונקים: הם הקטנים: ואפש' שהיו
המלות כרבעים מן עול ימים: ומוזה עוד עמי נגשיו כעולל: והוא תאר בתוספת כס: והתאר עוד בתוספת
תיו ותעללים ימשלו במ: ויש עא' שהוא ענין עצם המעשה והפעלה: אבל הוא על עינים שונים כל אחד
לפי מקומו: גורא עלילה: גורא מעשה כלו' שמעשיו גוראים: וכן גדול העצה ורב העלילה כלו' רב המעשה
ובא עלילה ועלילה כמו פלילה פלילה: אשר התעללתי במצרים: שהראיתי בהם מעשי הגוראים והגדולים:
לבני ישראל עלילותיו: מעשיו הגדולים וכן אזור מעלליה: ובעלילותיו אשיחה: וכל הדומים לאילו על
הדרך הזה: אבהר בתעלוליהם בכעשה ההשחתה והורס שאתלל בהם: להתעולל עלילות ברשע: הרי גי'
העלילות שהם ברשע וכן רע מעלליכם: ואת כל עלילותיכם אשר נטמיתם במ: ובעלילותיכם הנשחתות:
אשר עולל לי: עיני עוללה לנפשי עשה לנפשי הדאגה והדאבון כרב בכותה מכל בנות עירי: ועולל לבו
כאשר עוללת לי: עשה להם הנמול על כשעם כאשר עשית לי: כי התעללת בי עשית בי מעשה תעתועים
ובזיון וצחקת בי וכן כן יתנו אותי בידם והתעללו בי: ודקדוני והתעללו בי: יעשו בי כהרגם אותי דקירות
נקמה ובזיון: ויתעללו בה: עשו בה מעש' תועבה ותעלול כמשגל: ובא ההתפעל בעני הזה בענין פעל לפי
שהוא כורה רוב הפעלה ומגה הלשון כרב הפעלה ששיבו הנפעל וההתפעל פעלים ואסרם כעצמם פ

פמיל
תליח
בהגלותך
וישב
ויסב בהעלך
עזקא מסלי תזריע
תזריע וירא
ש.מ.א

ז. דרכה
חיי סופטים
לך עקב כזלח מלך
מסלי תליס כ'
יפיעה מלכ ס
מסלי כז כ' כה
תליס תבא ירמיה
נ.מ.ס

תליס כ' ויטלח
מסלי סופטים חמש

ירמיה
חק ד' יפיעה
פיעה ח' זכריה
ש.פ.ט.ס.י.ח

חייכ
ס.ג.ח
נפלי
זמנא ויטלח ויבגוע
ש.פ.ט.ס.י.ח תליס מסלי

ירמיה ח' תליס
ישעיה
ישעיה
תליס ירמי'
כז
תליס ג'
ישעיה תליס
ירמיה יחזקא כ'
ח' זכריה
נלק
פמיל כ'
ש.כ.ט.

בשכור: ואפשר כי אותה הערה היא בדרך השחוק: וכן כתב ר' א' בן עזרא בשם ר' יונה כי הוא בדרך השחוק
 שיארע לקצת המתים בעת המות: וכו' כתב ר' יונה כי רעתכי אז תעליזי ופי' מפני רעתכי שעשית כאלו
 תעליזי עתה וכן פי' מזה קריה עליזה כמו שאמר חלליך לא חללי הרב: **עלם** ועלטה היה: בעלטה
 תצא: הוא חשן אפלה: **עלם** ונעלם: דבר ונעלמה מעיני כל חי: תהי בעלמה: כלו' כאלו
 לא היית על דרך ושתו ולעו והיו בלא היו ועם נעלמים לא אבוא: אנשים חושאים בסתר:
 וההתפעל עלימו יתעלם שלג: ועוד אפשר שנו בשדש קדר: והתעלמת מהם: והתפעל הכבוד ואם העלם יעלימו
 עם הארץ: וה' העלים ממני: ואעלים עיני בו פי' כמנו פי' אם לקחתי כופר והייתי מעלים עיני מן חדין שלא
 הייתי דן אותו כהוגן או פי' ואעלים עיני כמותן הכופר כלומר שכסתי והתעלמתי עיני עליו ולא גליתי את
 פשעו: ואזל פי' אם יבוש לאמר לפני אותו שלקחתי הכופר כמנו אעלי' עיני שלא אביט בו: אל תעלם אנך
 : והשם עלומינו למאור פניך: ול' שגיאותינו כי השגיאות נעלמות מן האדם: ובתוספת התיו ובהא הנקבה
 ותעלומה יוציא אור: ואעפ' שהיא כפיק אינה הא הכינוי וכמוהו וגלה על ראשה: כבכורה בטרם קיץ:
 והקבוץ תעלומות לב: כלם ענין הסתר והכצפון: ומזה על עלמות שיר על נסתר השיר ותעלומיו: ויש
 מפרשים עוד מזה הוא ינהגו עלמות על דרך כי יצפנני בככה יכתירני נסתר אהלה: תצננני בסכה כריב
 לשונות: אבל בכסודת אומר כי הם שתי מלות וכן נמצא בסנריס מדויקים על מות שתי מלות ופי' עד בות
 כל' ינהגו עד מותינו: בן מי זה העלם כשש נקודות והוא הנער ופי' בן מי זה העלם לא היה שואל בן מי ה
 היה כי כבר שלח לו שישלחו לו לבגן לפניו: אבל בשוכו בהכות את הפלשתי וראה את גבורתו
 שאל בן מי הוא: כל' אם היה בן גבור: ולזה ענה אבנר חי נפסך חלך אם ידעתי כי האיש בימי שאול זקן
 בא באנשים וכששאל את דוד בן מי אתה הנער הבין דוד כי היה שואל אותו לדעת אם היה אביו גבור
 וענה בן עכוד ישי בית הלחמי: כל' מבית לחם הוא ואיש מלחמה היה ומפורסם וידוע היה בגבור' לכך היו
 קורין אותו בית הלחמי כי המלה יש בה טעם שתי הענינים: והיה העלמה היוצאת לשאוב: הנערה: ויתכן
 לקרא עלמה לבתולה ולבעולה כמו נערה: רנה העלמה הרה בעולה היתה והיא אשת הנביא או אחו: כל
 עמנואל אינו חזקיהו בראיות ברורות: וכן דרך גבר בעלמה לא יתכן לפר' בתולה כי אם אחרי' בן דרך אשח
 מנאפת אכלת וכחתה פיה ואמרה לא פעלתי און: ואמר בתחלה שלשה הכה נפלאו מכני וגו' כלומר דברים
 שהם נעלמים שלא יבירם אדם: דרך נשד בשמים לא יכיר אדם דרך שפורה באויר: וכן דרך נחש עלי צור
 וכן דרך גבר בעלמה שאינה נכרת תבעילה אבל בבתולה גבר המעשה בלי ספק ועוד הביא אא'ל ראיות
 בגנר במלה הזאת בספר הכרית שחברו להשיב להם ואמ' כי אם היה לשון עלם בתולה
 לא יאמר ממנו לזכר עלם ככונ' שלא יאמר מבתולה לזכר בתול: והקבוץ בתוך עלמות תופפות: ויש מפרשי'
 מזה ינהגו עלמות וחסר כף הדמיון ינהגו בעלמות כימי הגעורים שהוציאנו ונהגנו ממצרים ואעפ' שהי'
 שתי מלות כמו שכתבנו יתכן בו פי' מלה אחת כמו עגלה יפה והכוז לגאיונים פקח קח שדם שתי מלות
 ענינם מלה אחת: והקצרת ימי עלומיו: ימי נעוריו: וכן ישוב לימי עלומיו: עצמותיו מלאו עלומיו
 : חטאת עלומיו: כי בשת עלומיך תשכחי: ויש מפרשי' מזה ועם נעלמים לא אבא כל' שעושה מעשה נערי'
 : לעולם ועד יתשועת עולמים העולם הזה והעולם הבא: וכן צור עולמים: אגודה באהלך עולמים: אנ פי'
 זכנים ארונים כי בן בא על ימים רבים קצת העולם הארץ: ועכדו לעולם ול' כל' הזכנים עד היוכל: אל תסג
 זכור עולם: כי כעולם שכרתי עולך: מזמן רב: לעולם לא אשכח פקודיך והדומים לו: ול' כל ימי חיי כי
 אמרתי עולם חסד פי' אמרתי כלבי שחסדך עם דוד יבנה לעולם: ותהיה עובדת אמונתך עמו כמו שהשמים
 עובדים. ובא במא' אשים את שמי לעילום: ויש מפרשי' כי נקרא עולם מענין עלם שהוא שם הנער כי לא ת
 תשיגו הדם והשחתה כמו לבן אדם בימי זקנה כי הוא כמו העולם כל ימי התמדתו: ויש מפרשי' אותו
 מלשון ונעלם דבר: וזה לרב סתרו ועומק ענינו לדעת אותם: **עלם** בחיל תפורתו ולא יעלם
 והתפעל כנף רגבים נעלם: וההתפעל נעלם באהבים ענין **עלף** שמחה וגילה: **עלף** שמה וגיילה:
 בניך עלפו שכבו עלי ערפה: והוא תאר ומזה הבנין בתוספת הא כמו צה' צמא: אשה לה':
 וההתפעל ותך השמש על ראש יונה ויתעלף: תתעלפנה הכתולות היפות ענין הכל העיופות ורוב היגיעה
 בגפם והבהלה עד שלא יוכל אדם לעמד על עצמו וכמעט תצא רוחו: וכן בדברי ר' ז'ל גזירה שמא יתעלפה
 : ופי' כל עצי השדה עליו ערפה לרב התאבלותם עליו עד שלא יוכלו לעמוד על עצמם כמו שאמ' ואקדיר
 עליו לכנון: מעלפת ספירים: ותבס בצעף ותתעלף: ענין העטוף והכסוי: **עלץ** עלץ לבי בה יעלץ
 השדה: בעלץ צדיק רבה תפארת: והשם עליצות: עליצותם כמו לאכול עני' במסתר: ענין
 שמחה וגילה: ואלו שלשה שרשים: בזין ובסמך ובצדי נשתוים **עלם** לעלוקה שתי בגות
 : פי' בורבי סעודה ענין העדר כלומר העדר בבעלי חיים

ירמי:
 ישעיה' א' יחזקא
 יקרא חינוכ' כחש
 מי יס
 איוב יצא קדושים
 מלכיה' כמנא

תלש
 תלש
 חינוכ'
 תלש
 תלש

פמא

חי
 ישעיה
 מפני

תלש
 תלש

תלש חינוכ'
 ישעיה תלש

במלך ישעיה' ב' תלש

מפסעס

מפני ירמיה תלש

תלש

דס

ויקרא חינוכ'

חינוכ' סיר

ישעיה יחזקא

יונה עמוק

סיד ויפס פמא דס

מפני חזקק

משני

מ'תשנ"ב

סמך

קלונב ליחי ירימיה

בשלח זכ. יח.

ספריה רגז

פנים

מלכ'ס

על

ציקה

מלבי"ם

מלכות

מלכים ישיה יחזקא

יִרְמְיָה נֶ

מעלה

ד'ה

העלום ברחמים יסב' מרן

יטעניש זיך קוקן

יום ג' חנוכה ניצח

סמולא נמרקר

נִירָא יַעֲצִיָה יתרון

תרומה פקודי

בסלחא ק.ג.ו.י.

יהושע

יְהוָה שֶׁנֶּאֱמָר

דאָס צוואַנציקסטע

בנוגע חינוך ירמיה

יִרְמֵי :

פול-עטגריף

2159 קצת קצת

הערה

סמל היסוד

Line

דאס דאטאסעט פאר אונזערע קינדער

שִׁבְיָה מִסָּאִי

שני ק

מחלוקת נכונה

וְאֵלֶּיךָ מִצִּיּוֹן אֱלֹהֵינוּ

שנים

איציק יאנוויר

0703

מניין שאם ראה חברו טובע בנהר או לכטי באים עליו או היה רעה באה עליו כניין שאיב להצילו תל לא
 ת מוד על דכ רעד: ופי לשכור את בריתו לעמוד: לעמד בה: והשם מעמד וכמענדך יורכך: יקח ככם ע
 עמדתו פי' יונה כמו אמדתו בלשון אומד ויתכן לפרשו כענין עמידה כבשפפו וגי' ולמד מכם עמידתו
 כלומר שלא תצא יושבת צאנן למספר בית האצל שילמד מכם עמידתו כמו שאתם לא יצאתם להסגד בגל'
 אחיכם כן לא יצאו הם בגלותכם: בעוד שדי עמדי: ואתה פה עכדי: וצור יצוק עמדי: כמו עמי
 ואפשר שנגזרה הכלה מענין עמידה רל' עכדי בבקום עמדי כלומר שאני בו ולא מצאנו בלה זו כי אם
 עם המדבר בעדו: **עמל** אשר לא עמלת בו: נפש עמל עמלה לו: שוא עמלו בוניו בו: בכל אשר:
 יעמל תחת השמש: והשם עמל ובעס: ועמל לאומים יירשו ויהבם עמל ואון: עמל הכסילי:
 תיגענו: ראה עניי ועמלי: את עמלנו ואת לחצינו: והתאר נפש עמל עמלה לו: להלכות עמלים: ענין הכל'
 יגיעה וטרח: ועא קרוב לזה תחת לשונו עמל ואון: וכאדמה לא יצמח עמל: כי אדם לעמל יולד: וזורעי ע
 עמל יקצרוהו ענין כל אלו והדומה להם עול: **עמס** ויעמוס איש על חכרו: ועומסים על החמורי:
 יום יום יעמוס לנו: כל עומסיה שרוט ושרטו: העמוסים מני בטן: נשואותיכם עמוסות ונכתב
 בשין והנושאים בסבל עומסים: והפעל הכבד אבי העמים עליכם: והשם אכן מעכסה: ענין הכל הטעינה ו
 ורמשא: **עמק** באד עמקו מחשבותיך: והתאר עמוקמקור בשרו: והקבו בים עמיקים עצה בלב
 איש בדגש: וכן לנקבה העמוקה והרחבה: ולרבות מגלה עמוקות בני חשך: כלם בדגש: ור' יו
 יונה כתב מגלה עמוקות רפה ולא כן מצאנוהו אנהו: ומא עם עמקי שנה שהנפרד נמנו עמק בפלס דשן
 ושמן ומה נקרא הניא עמק לפי שהוא עמוק: בעמק הבכא בחמש נקודות יוקבצו ולא אלדי עמקים הוא:
 והשם במא שבים לרום וארץ לעומק: ובתוספת מס במעמקים קראתיך ה': והכבד העמיקו כרה כלום הרבו
 לעשות כרה כי כמו שהעמק הוא רב כחאדם מהגיע אליו לכן כל דבר הריבוי יקרא ברשון עמק: וכן העמק ש
 שאלה: העמיקו שחתו: המעמיקים מה עמוק עמוק מי ימצאנו: עם עמקי שפה: שלא יגיעו אל דברת השפה
 והתעמר בו ומכרו: לא תתעמר בה: ענין שמוט עם הסחורה כמו שאמרו ר"ל הגונב נפש מ
עמר בישראל אינו חייב עד שיכניסו לביתו וישתמש בו ויבכרנו שנאמר והתעמר בו וכברו עד ש
 ששתמש בו: לא תתעמר בה לא תשתמש ותשתעבד בה אחר שבעלתה: עמר לגלגלת: כדה כמו שאמרו
 והעומר עשירית האפה הוא: וכן והניף את העומר: ושכחת עוכר בשדה: ואספתי בעמרים: ומא וכעמיר מ
 מאחרי הקוצר: וכלפיד אש בעמיר: היא אנדת השבלים: והפעל הדגוש מכנו וחצנו מעמר: **עמת**
 ועל גבר עמיתו: וכחש בעמיתו: ואל אשת עמיתך: חמר: לעמת העצה יסירנה לנכח העצה: וקול
 האופנים לעומתם: לנכחם: והלמד בהם לשמוש בלמד לנכחו לנגדו: וכלא למד השירות כל עמת שבא:
 וקשרו כלת כל עם עמת על דרך הארמית כל קכל דנא: והנכין מה שכתב בו הנאון אכן גיאת כי לעמת לא
 יבא מבלי הלמד כנו למען שלא תחטר מכנו הלמד ובית בעבור וכל עמת שבא הכף כף הזמיון והלמד מן
 לעמת: והיה ראוי להיות בלה אחת כל עמת ונגרד כמו הרבה מן הנדבקים שנפרדו כמו ולאסירים פקח קוח
 שהם שתי מלות וענינם מלה אחת: ובחלם לעמות אחד החלקים: כמו לעומת: וכן שבועו ימים מצות יאכל
 כמו שבועת ימים: **ענן** בעב הענן: ונראתה הקשת בענן: וענן כבד על ההר: ענן גדול ואש מתלקחת
 והפעל הדגוש מכנו בענני ענן על הארץ והוא קל: מעונן וכנחש: ומעוננים לא יהיו לך יכבר פ
 פירשתם כשרש עין בענין עונה: **ענב** ודם ענב תשתה חמר: בענבים במדבר ידוע: ואת ענבי
 בזיריך: הדגש לתפארת: ונתבנו הדומים לו בחלק הדקדוק: **ענב** והתענגתם מזיו
 כבודה: והתענגו על רוב שלום: ותתענג כדשן נפשכם: והתענג על ה': מהתענג ומרד: והפעל הכנז
 הניה והמעוננה: והשם בהיכלי ענב: ובתוספת תיו לא נאווה לכסיל תענוג: אהבה בתענוגים: והקבו בלשון
 נקבות ותענוגות בני האדם: והתאר והענוג כאד: הרבה כך והעננה: ענין השתעשעות והנעימות בהנאת
 הנפש: **ענר** אענדנו עטרת לוי: ענדס על נגרותיך ענין קשרה **ענה** מה ענה ה'
 ויען נל העם: ענני ה' ענני: חכמות שרותיה תעננה: כי אהת שרותיה ת
 תענינה יאף היא תשיב אמריה לה: ויש לפרש תעננה לשון רבות: וכא הנן בדגש כמו עיני הראנה בה: ופי'
 תשיב אמריה לה לזה הפירוש לעצמה: ולא ענו אותו העם דבר: הענין הזה הוא השבת הדיבור ברוב: ויש
 שהוא תחלת הדבור כמו ויען איוב וראשון: ואמרת מה ענה ה' בה תאמר א הגבי מה ענך ה': וענית ואמרת:
 ושמאל ראה את שאול וה' ענהו: כלם יענו ויאמרו אליך: והשם בי אין מענה אלדים: והדומים להם: והנפעל
 קרוב דברים לא יענה: אני ה' נענה לו בי: פי' בעבור שמי אעפ שהוא אינו ראוי: נענית לו בה ברוב גילוליו
 כלום אעפ שהוא בא ברוב גילוליו אני ה' נענתי לו: ובא כתוב כהא ואין ההא כפיך ונמקצת סברים בא קרי
 ועכפ פירשו באלף: וכן אמר התרגום אנא ה' בשתאיל ליה בכחיה דאתי למתבע: אבל לדעת התרגום בא
 דבק עם נענית לו: ולפירושו דבק עם ברוב גילוליו ונענה ונענית ענינם נענה ונענתתי יג א

יחזקאל ישיבה
 מ כה
 איוב נלחמך חיונ
 יונה מלני מיליס
 קהלת מיליס כ' קהלת
 מיליס תבא משלי שופטים
 מיליס חיונ כ'
 איוב מקץ עזרה
 מיליס זכריה ישיבה כ'
 עזרה מלכיס זכריה
 מיליס תזריע משלי
 יחזקאל חיונ
 ישיבה
 מיליס מלכיס
 משלי מיליס ישיבה
 תבא כ'
 בשלח
 בשלח חמו' תבא ר' ירמיה
 זכריה מיליס
 זכריה ויקרא אחרי ניקרא
 יחזקאל קהלת
 יחזקאל כ'
 יחזקאל כ' יחזקאל
 כה שופטים חיונ
 ברכה הנשע נהר
 ישיבה
 מיליס ישיבה מיליס תבא
 ישיבה ישיבה מיליס סיר
 קהלת תבא כ'
 חירב משלי ירמיה
 יחזקאל מלכיס שופטים
 מלכיס
 איוב ירמיה כ' תבא
 שמואל ישיבה מלכיס
 איוב יחזקאל כ'
 יחזקאל

והוא על שני פנים האחד העדר ההרים כמותם ודור שאול שאמר: והשני העדרים שלא יהיו: והוא עוצר רחם: כן בצמחים ארץ לא שבעה מים ולא תוציא הצמחים: והשני כלות הצמחי: אחר היותם והוא שאמר ואש לא אמרה הון: ועקר המלה האת נראה בעיני שהיא המלה בעצמה הנזכרת בדברי ר' זל מפני סכנת עלוקה והוא התולעת הגדלה בנזירות ונתפשת ברגלי האדם וברגלי ובהמה בעברם בנזירות ושואבת דנים עד שתמלא ותנפח ונפלת: והבשיל זה הענין הנזכר בפסוק לעלוקה שהיא אינה אוכלת דם: וכן תי לעלולים אורניו בלעז: **עם** המלה הזאת ענין חבור ודבוק: וימ' מענין המלה הזאת לא עממוהו כלו לא היו עמו ולא נחברו אצלו בנדרו וביופיו: ויתכן ששרש המלה עכס: ויהיה מכנו עס: דעם הזה: לפי שאסיפת האנשים וחבורם זה עם זה יקרא עם: לפי' בדגש בחבורו עם הכנויים יהי ה' אלדיך עמך: וכל העם אשר עמו: הדגש לחסידו את הכפל: וכלת ושם ידבר עמנו: אכר ר' אדנים וכן אמר ר' יונה שהוא כמו עמו: והנכון כי הוא דברי הנביא עם חבריו כלו היום ידבר עמנו שם במקום שדבר עמו כלומר כי עוד נשארה ל' במקום מעלה: ונא ה' אלדי' וכל קדושים עמך: אמר ר' אדנים וכן אמר ר' יונה שהוא כמו עמו: ולא נמצא זה ההפך: והנכון כי הוא מדבר כנגד ירושלם כי המלאכי יהיו עמה לעזרתה: עמו הראובני והגדי לקחו בחלת' פי' עס חצי שבט מנשה האחר: ולפי שזכר לחשעת השבטים וחצי שבט מנשה האחד סבך ולא זכר חצי ה' האחד ואמר עמו כאלו זכרו: ותבא זאת המלה במקום בית וידעת עס לבבך כמו בלבבך: פן יהיה דבר עם לבבך בליעל לאמר בלבבך: אם הלכתי עם שוא: בשוא: תחת האלה אשר עס שכם: בשכם: ואכות בעירי עס קבר אבי ואמי: בקבר וישב יצחק עם באר לחי ראי בבאר: מעם ברכיו ויקם יהונתן בעס השלחן: א אשר עס בית און פי' סמוך לבית און: הם עם יבוס כמו סמוך ליבוס: ומה עם בית מיכה: סמוך לבית מיכה: ונמקום וו אדמני עם יפה עינים: אדמני ויפה עינים: וכן כל כבצריך תאנים עם בבורים: תאנים ובבורים. יראוך עם שמש רל כל ימי התמדת השמש: ובא במקום את שהוא נופל על הפעול וישאוהו מבית אבינודב אשר בגבעה עם ארון האלדים: כמו את ארון האלדים: ונכפל הפעול בזה הפסוק כי בתחלה אמר וישאוהו ופליעוד' מה נשאו את ארון האלדים: וכן יביאה את תרומת ה': ותפתח ותראה את הילד: והדומים להם כמו שכתבנו בחלק הדקדוק: ויש מפרשי וישאוהו על הארגו שהשיבו פלטי' לאשם: ואזל פי' עם ארון האלדים כי עזא היה הולך עם ארון האלדים ואחיו לפני הארון על כן שלח ידו עזא ובת והחטא בעבור שאחז בארון כי גושאי הארון לא היו אחזים בו אלא בכושות בכתפם: **עם** ארזים לא עכמוהו: כל סתום לא עממו: איכה יועם זה ענין הכל ההסתר והביטוי: ועכמוהו הוא פעל עובר רל שלא כ בסוהו ולא הסתירוהו הארזים הנכוחים כי הוא עלה על כלם: ועממוך בודד פי עכמו עמך כלו לא נכתרו ו לא נעלמו ממך כל סתום שלא ידעתם: ואזל פי' עממוך מן עם כלו הדברים לא היו עמך סתומים: עם רב ועצום: ברוב הוא בלשון זכר: ופעמים ל' שון נקבה מדוע שובכה העם הזה: וחטאת עמך: העם אשר בקרב' יושבת לבטח: וכן חבי כמעט רגע למי שמפרש אותו ל' שון ציווי: עמים הר יקראו: ובתשלום אחריו בנימן בעממך: ואת עממי: וכמו ש' עם על קבוץ וקהלת האנשים כן יאמר בדברים האחרים כמו ש' על הארבה עם רב ועצום כמהו לא נהיה מן העולם: ועל הגמלים נאמר עם לא עז: ונאמר על שפנים עם לא עצום: וכן פי' אזל עס ויציאתי לי תהלתי וספרו: ועל החיות אמר בפסוק שלפני תכבדני חית השדה ואמר עם זו יצאתי לי תהלתי וספרו ולא אותי קראת יעקב: **עמד** כי מי עמד בכוד ה': רגלי עמדה במישור: ואתה פח עמד עמדי: אם יעמד משה ושמאל לפני עמדו עמדו ואין מפנה: עמד פתח האהל: בקור: כמו ויכלת עמד: ביום עמדך כנגד המס מעמדת בנעיא: ויבא אצל עכדי: אצלי. במקום שאני עומד: ויעמדני על עמדי כמו שהייתי בתחלה עומד: ויעמד השמן נפסק שלא הורק עוד: ותעמד מלדת: פסקה: וירח עמד: ויעמד השמש בחצי השמים: ותעמד המלחמה והתקיים: היעמד לבך: היתקב ויתחזק: ויעמד כל העם בברית נתחזקו בקבלת הברית ולקיימו: למען יעמדו יבוס רבים יתקיימו: בין ועובדים האלה בין הקיימים האלה והוא רמז למלאכי הקיימים לעד: וכן עבדי שמים ירופפו: לעבוד ברזל: והבישני את ה' העמודים: לפי שהעמודים קינס הבית או אשר הם התהיהם: וזדכוין העמוד נקרא עמוד העון: ועמוד האש והפעל הכבד ויעמידם לעד לעולם שהיו קיימים לעד: ויעגידם לפני נרעה: עכדו דגנו שיעוס מ שירצה: והעמדנו עלינו מצות: קימנו וקבלנו על עצמנו: להעמיד את חרבותינו: והעמדת להם כל כתני! כי בהשען האדם הוא כפוף: ובהפסק המשענת יעמד מהלכפף: וכן תי ולא תהי להון לבית סוכני: כלום תעמידם על מתניהם שרא יסמכו עוד עליך: וכבר פרשנו בו פי אחרכשרש מעד: ומלך ישראל היה בעמיד במרכבה נכח ארם: פי' היה מחזיק עצמו ומתחזק שלא יראוהו אדם נגוע אלא היה כראה עצמו כאלו לא הב' הכה כדי שלא יתחזקו ארם על ישראל במלחמה: והפעול מעמד במרכבה ואין מעמד: ושא' נזכר פעלו: יעמד חי: ופי' לא תעמד על דם רעך רל שלא תעמד לאחור שלא תלך ותצילוהו אם תוכל כמו שפי' ר' זל פ

יחזקא
וילך
יהונתן
פסוק הנשע
זכריה
יהושע
עקב ראה
חיוכ וילח
פסוק חיי יחי צמח
פסוקים כ'
פסוק נחום
תלום
פסוק
יחזקא
יחזקא זכר
יגל
ירמיה שונע שונעים
זכר
שונעים
יגל משלי כ'
ירמיה
ירמיה חתום
חתמן ירמיה נחום שונעים
יגל כ' זכר דניאל
דניאל מלכים וינח
יהושע ב' יחזקא מלכים
ירמיה זכריה
חיוכ ירמיה
שונעים זכר
תלום
עזרא כ' יחזקא
דה'
מלכים תלום
חקרי קדושים

מלכס
 חושע
 מלכס מלכס יחזקא
 יחזקא
 שיר משלי שופטים
 מלכס
 רחל
 מלכס דה עמים משלי
 משלי משפטים
 מלכס יחזקא
 ישעיה שיר
 מלכס דניאל
 ישעיה מלכס דה
 מלכס
 חקיק
 מלכס
 שמואל בראשית
 חושע עקב כ' משלי חושע
 חקיק
 עקב
 מלכס
 מלכס כ' שמואל דרמיה כ' מלכס
 שיר כ' בראשית חושע
 חושע יחזקא יחזקא חושע
 ירמיה
 שמואל
 מלכס ישעיה
 דה שמואל כ'
 שמואל יחזקא בראשית
 ישעיה
 מלכס
 מלכס כ' חושע
 ירמיה ישעיה
 מלכס ירמיה
 קהלת

למענייתם. הוא קו שיחורש החורש בשורים בשיעור שירצו בו ואחר כך יחזור ויעשהו אחר כמהו וכן עד
 שיחורש כל השדה ובלעז שלי: וכן בעא' באוסרם לשתי עונות. האחד עונה בפלס שואה והוא רמז ל
 לשתי הממלכות אפרים ויהודה: **ענף** שרש וענף: וענפיה ארזי אל: אבל ענפכם תתנו: לא בגזר
 מענף אבל הוא משקל אחר, כאשר **ענף** פרשתיו בשער השכות בכקובו: והתאר פוריה וענפה: וה
 והענין ידוע: **ענק** באחד ענק מצוארונך: וענקים לגרורותיך: ובקבוץ הנקבות ולבד מן הענקות
 אשם כצוארי: **ענק** גכליהם: הוא חלי תלוי בצואר ויבא תחת הגרון: לכן ענקתכו גאוה כלומר
 שמו הגאוה ענק לצוארונם: הענק תעניק לו דל טענהו ושים על צוארו בענק הרמות הרמות מן הדגן וה
 והתירוש והיצהר: **ענש** וענשו אותו מאה כסף: ויענש את הארץ: ויין ענושים ישתו: גם ענשו
 לצדיק לא טוב: והנפעל ורשעים עברו וענשו: ענש יענש: ענינם חיוב וגבוה נתינת
 הממון: ואפשר שיהיה ורשעים עברו וענשו חיוב נתינת הנפש כלומר המיתה כמו שנשתמשו רזל הרבה ב
 בזה הלשון באמרם דמעניש וקטיל: וזולת זה הרבה: ועל הדרך הזה פרשו הם גם ענוש לצדיק לא טוב:
עסס ועשותם רשעים ענין הדריסה והכתישה פרמדין בלעז: וזוהו נקרא עסיס יטפו הדמים עסיס: וכ
 וכעסיס דמם ישכרון: מעסיס רכני: הוא המשקה היוצא על ידי הסחיטה והכתישה: **עפא**
 מכין עפאים יתנו קול האלף נחה והיוד נעה הם הכעופים: וכן בארמית ואתרו עפיה: ועפיה
 שפיר: ויש לפרש עפיה: עליו: והוא הנכון לענין הפסוק וכן בבין עפאים: מבין העלים **עפל**
 עפל ובחן: עפל בת ציון וסבב לעפל ויגביהה מאד: ובחומת העפל בנה לרב: בקים גבוה
 ומכצר: וזוהו ויעפילו לעלות אל ראש ההר פי' הגביהו לב וחזקוהו לעלות אנגריי שירון בלעז: וזוהו עוד הנה
 עפלה לא ישרה נפשו בו ופי' הפסו פי' אחי ד' משה זל פי' נכון אומר כי נפש הרשע שלא ישרה כעצמו ואין
 לה בטחון ואמונה בשם יתעלה עפלה כלומר שמה עצמה בעפל ובמכצר אבל הצדיק הכושט בה באמונתו
 ובבטחונו יחיה ולא יצטרך לשום עצנו בעפל ובמכצר: ויבא אל העפל ויקח מידם ויפקד בבית פי' לבקום ג
 גבוה הר או גבעה חוץ לעיר והפקיד בבית שהיה שם הכסף וחליפות השמלות וית' ועל לאתר כסי תי' אותו
 כמו אופל: וזוהו עפלים שאנחנו קורים טחורים שהוא כינוי לתחתוניות **עפר** עפר מן האדמה: ב
 ברזל מעפר יקח: עד אשר דק לעפר: ואשליך את עפרו: וראש עפרות תכל: ויפרות זהב לו: פי' העפרות
 שיוקח כהם הזהב: או יקרא הזהב השחוק עפר כמו שכתוב ואשליך את עפרו כמו שאר' זל: וכן האפר נקרא
 עפר מעפר שרפת החטאת: עפר: אדמה: ארץ: תכל: ארבעתם ענין אחד: ואעפכ' נסמכו זה לזה כמו עפרות
 תכל: אדמת עפר על: עפר ארץ: ואעפ' כן יש הפרש ביניהם כעט כי העפר יקרא חזק ברוב וכן אדמה כמו
 שאמר ואדמה על ראשו ומעט נזכרה האדמה על הדק: וארץ ותכל יש ביניהם הפרש כעט כי ארץ הוא כלל
 הכל ישוב ומדבר ותכל כלל על הישוב: וכן הדברים הדקים יכוננו בעפר כמו שאמר וידק לעפר: ונשא את
 עפרם: וישליך את עפרה: והפע' הכבד הנלקח מכנו ועפר בעפר: מאש תם עופרת: צללו בעופרת הוא האבר
 כתרגומו ואמרו שנקרא כן על שם האפר כי כל המתכות יאכלם העפר ויפחתו בהיותם בו: אבל העופרת ת
 תוסיף בעפר: לעופר האילים: כשני עפרים: הוא ילד האיל או הצבי **עץ** עץ פרי: עמי בעצו ישאל:
 כל עץ ופרי אדמתך: חטבי עצים: ויבקע עצי עולה: ובאברו בעצו **עץ** ישאל: רמז בו אל הצלמים
 שהם עץ: או אומר כן על המנחשים כמו שאר' זל מנחש זה האומר פתו נפלה בפיו בקל נפל כידו בנו קורא
 לו באחריו: וזהו שאמ' ובקלו יגיד לו: ככל העני' ככנהג הלשון: ובהא הנקבה ברתו עצה ושפכו על ירושלים
 סוללה: ההארפה ואיננה כינוי: ועץ חניתו: הוא יד החנית: וכתב חץ בי הוא עשוי כמו החץ **עצב**
 ולא עצבו אביו פעל עבר: כלומר לא הרגיו ולא הדאיגו: ועצבות רוח: ועשית מרעה לבלתי
 עצבי פעל עומד: ופי' שתעשה עמי שלא אעצב ולא אדאג ברעה: והנפעל נעצב אל דוד: נעצב המלך על
 בנו: שניהם נפעל עבר כי הם פתחין יאל ידע זאת יהונתן פן יעצב: ועתה אל תעצבו: וההתפעל ויעצב אל
 לבו: ויתעצבו האנשים: והנפעל הכבד והכה ברו ועצבו את רוח קדשו: כלום הרגיו והדאיגו את רוח קדשו
 כל היום דברי יעצבו: ופעל כבד אחר יעצבוהו בשימוץ: והשם אם דרך עצב בי כלומר אם דרך הרגזה
 ודאגה בי על המקרי שיכואוני אלא שהכל אני בקבל מאהבה: או פי' אם אני הולך דרך רע שירגיוך ויכעיקך
 ומא' ולא יוסיף עצב ענה: כשש נקודות: ודבר עצב יעלה אף: ומא' למעצבה תשכבון: ומא' קורץ עין יתן ע
 עצבת: ובסמוך ובעצבת לב רוח נכאה: והקבוץ יגורתי כל עצבותי: ומחבש לעצבותם: ידכו עצבותם: ע
 ענין תולס הרגז והדאגה: ואמר מחבש על זה: גה על דרך השאלה כי כן אפ' הרופא לשכורוי לב: וזוהו הענין
 נקראו צלמי עז עצבים העצב נכוה: פן תאמר לעצבי עשם: כי הם דאגה ורגז למתעסק בהם ומרגז בהם ה'
 וייתכן לפרש מזה אם דרך עצב בי כלומר אם אני פונה אל העצבים: וכן עשינו לה כוונתם להעציבה כ' וזמר
 לעשות לה עצבים: או יהיה לה העציבה על דרך הכינוי דל לשמחה והא להעציבה דפה ומשפטה מפיק: וכבר
 כתבנוהו עז הרומים בחלק הדקדוק: ועל קרוב לזה משיע אבנים יעצב בהם יתעצל ויתגעץ בהם והפעל ה

אמר

חֵיב
חֵיב מֵעַל שְׁמֵרִים יֵתֵר
וַיֵּצֵא רֹנֵת תְּלִישִׁים יִשְׁעִיה
הַמֵּעַז חֵיב חֲבֻקֹק
בְּטֵלָה תֵּלָם חֲנֻקָּה
יִשְׁעִיה הַמֵּעַז תְּלִישִׁים
יִשְׁעִיה תֵּשֵׁא יִשְׁעִיה

קצת

ח-קוק

גל גל

דמיך תילי' ב' עקב משפטי'

מזכים תולים אמרי

חיים

מלכים יסעיה צ'בא

תולדות

הגשע זכריה

יִשְׁעִיָּה ב' תִּלְשִׁים

מַלְיָשׁ יִתְחַקֵּא יִשְׁעֵיהֶם ב'

תולדות רחל חייוב

חִינּוּךְ

עזרא

בהעל' תיל' חסל' תיל' שמוא

זבליה

צַמְחִיה קהִלָּה.

קהלת נ'

מפני

125

קהל! תב' תיליש

הנ"ל

הוסף

15017

קהלת

קהלת

67

ציה' מיכה משלי האזינ

עמר

עקה

עקל

עקר

עקש

הכבוד יודך עצבוני: והשם בעצב תלדי בנים בשש נקודות: בכל עצב יהיה מותר: כלומר עמלו ויגיעו ב ביצירתם: והוא על דרך משל: והחכם ר' משה בן עזרא פי' בענין הגידים שנקראו עצבים זל כראו עצבי ב ובשרי: וכל עצבינם תנגשו ודגש הצדי כדגש קוף מקדש ה' ועצביך בבית נכרי ומא' כי ילדתי בעצב: מעצבך ומרגוך ומא' בעצבון תאכלנה עצבונך והרונך: ומעצבון דינו ענין הכל העמל והיגיעה: ופי' ב בכל עצב יהיה מותר בכל עמל שיעמל האדם יהיה לו יתרון ומעלה ממנו כי כרוב העמל יגיע האדם אל ח המעלה ואל העושר והשררה: אך עמל השפתים ויגיעת הדבור אין בה כי אם חסרון וגרעון וזהו שאמר ו דבר שפתים אך למחסור **עצב** חרש ברזל מעצב: מעשה ידי חרש במעצב: הוא הקרדום או הכלי שקורין לו בלעז דולדיידא: או אותו שקורין איישא: ומה שהכריחונו לשתי הפנים האלה הוא ש שמצאנו עליו בדברי רז"ל כי אמרו במשנה מה שחרש מוציא במעצב הרי אלו של בעל הבית ואמר הכרית מח שחרש מוציא במעצב והנפסק במגרה הרי אלו של בעל הבית ודעת המשנה במעצב שהוא הקטן והוא שקורין לו בלעז דולדיידא או אותו שקורין איישא כי שניהם קטנים לפיכך מה שמוציא במעצב הרי אלו של חרש: והכשיל הוא הקרדום הגדול לפיכך מה שמוציא בו הוא של בעל הבית: ולא זכר בכריתא כשיל כי קרא לו מעצב: ולדעת הכריתא אכל המעצב הוא הקרדום הגדול לפיכך מה שמוציא בו הוא של בעל הבית ומה שאמרו עוד אם היה חרש נותנין לו שני מעצדין הוא הגדול והקטן כמו שפירשנו: **עצה** עוצה עיניו לחשוב תהפוכות: פי' סותם כי יותר יחשב האדם כשעיניו סתומות שלא יפנה אנה ואין לבו כי אם על הדבר ההוא שהוא חושב בו: לעמת העצה יסירנה: הוא קצה השדרה: ורז"ל שמו המלה הזאת משרש יעץ שאמרו מקום שהכליות יועצות ולמעלה מן הכליות היה בסירה **עצל** לך אל נמלה עצל: עצלה תפיל תרדמה: בעצלותים ימך חכמה: אמר המלה כלשון שנים לפי שענינה עצלות הידים: ולחם עצלות לא תאכל והנפע' ממנו אל תעצלו: ענין הכל התרשלות בדבר הצורך וחמגע מעשותו מפני לאות נפש העצל מהתעורר אל הדברים שצריך אליהם **עצם** ועצם כחול' ולא בכחו: כי עצמת ממנו: ואויבי חיים עצמו: עצמו לי אלמנותיו מחול ימים: רב ועצום: ועצומים חטאותיכם והשם כחי ועוצם ידי: לא נכחד עצמי ממך: ומא' זה ימות בעצם תמו בשש נקודות: זל בתקף שלמות: ומא' ולאין אונים עצמה ידבה: וכן כוש עצמה חטף: והמסורת עליו ב' ידבה: ופי' כוש היה לך לעצמה כמו שאמר פוש ולובים היו בעזרתך: ובסמוך בעצמת חכריך: ומא' ותעצובות לעם: והפע' הככר ויעצוהו מצריו ענין הכל החזק והתקף והגדולה בענין האכיות והכמות: וכן נאמר לענין חזק הריב וכן עצומי יפריד: כלו' בין המתחזקים במריבה: הגישו עצמותיכם: תקף ריבכם ודאיותיכם: וכן בדברי רז"ל בזה הלשון שנים שנתעצמו בדין: ונפל בעצוביו חיל כאים: בתקף ריביו ומלחמותיו: ועצומיו תאר לריבים ה התקיפים ולמלחמות החזקות: עצם מעצמי בשש נקודות: דבקה עצמי לבשרי: פירשנוהו בשרש בשר: ע עצם אל עצמו: והקבוצ' כלשון זכרים כעצמים בבטן המלאה: זל העובר אשר בבטן ההרה: והק' בו כלשון נקבות אספר כל עצמותי: העצמות היבשות: ועצמותיכם כדשא תפרחנה: ועצמותיהם יגרם: ידוע: נקרא בן לפי שהעצם חזק ותקף מהבשר: ולפי שהעצם חזק הנוף ומעבדו נקרא הגו' עצם: ואדמו עצם מפנינים בשש נקודות: אך עצמי ובשרי אתה: עצמך ובשרך אנחנו: ואעפ' שזכר בשר עם העצם העצם שזכר אינו מיוחד על העצם לבד כי אם על הגוף ובשר שזכר אחריו הוא כפל דבר כי גם כשר לבדו יאמר על הגוף כ כמו שנאמר ומכשרך לא תתעלם שהוא הקרוב שהוא כגופו של אדם ובדברי רז"ל הרבה בזכר העצם במקום הגוף באמרם הלך הוא כעצמו: ויתכן להיות כן א' אעפ' שהוא מא' לא נכחד עצמי ממך כלומר גופי וכן כל דבר יקרא עצם: בעצם היום הזה בשש נקודות בגופו של יום: ובעצם השמים לטוהר כגוף השמים: וה הפעל הדגוש ממנו וזה הגזרון עצמו: פי' שגר עצמותו: ועצם עיניו כרעות ברע: והכבוד ויעצם את עיניכם: ענינם הסתייגה וכן בדברי רז"ל המעצם עיניו שלמת קידם יציאת הנשמה הרי זה שופך דמים: **עצר** כי עצר עצרה: עצרני ה' מלדת: ועצר את השמים: הן יעצר במים ויבשו: כי אם אשה עצורה ל לנו: מנועה ממנו כלומר עצורה בעבורנו שלא היתה ענינו כתכול ש' שים בצאתי: ויהיו כלי ח הנעדרים קדש אם כן מותר לנו לאכלו: והוא דרך חול' פי' והוא הלזם: אין בו מעילה אחר שהוא מוסר מלפני ה' כי אין מעילה בלחם הפנים אחר הקטרת בזיכים: ואף כי היום יקדש בכלי אין צורך לומר זה שנוכל ל לאכלו אלא אפי' זה שהוא על השולחן שהוא קדוש בכלי שהשולחן מקדשו וכל זמן שהוא על השולחן יש בו מעילה אעפ' נוכל לאכלו מאחר שאין לך לחם אחר ואנחנו רעבים שאין לך דבר שעומד בפני פקוח נפ נפש: אלא עז וגילוי עריות ושפיכות דמים כך נראה זה הפי' בדברי רז"ל כמנחות: וכבר פירשתי פירוש אח' בשרש חלל: והשם שאול ועצר רחם: והנפעל והכנפה נעצרה: בהעצר השמים ענין המניעה: ובענין קרוב לזה והוא ענין העכוב לא עצרתי כח לא עיכבתי הכח לעצמי: ולא עצר ירבעם כח: ולא עצרו ללכת אל ת תרשיש: פי' לא עצרו כח ללכת אל תרשיש: שרים עצרו במילין: נעצרה נא אותך: ולא יעצרכה הגשם: ע

תיניס כרמית מפני

ישעיה מפל' דה' יסעיה כרמית ג' מפל'

ישעיה ירמיה

מפל'

ויקרא

מפל' כ' קהלת

מפל' סוכתים

דניאל

מג' ל' תל' ירמיה פמו' עמ'

עק' תל' ח' ונ'

ישעיה כחם

ישעיה תל' ים

תל' ים

מפל' ישעיה

תל' ים

כרמית תל' ים

יחזקאל קהלת

תל' יחזקאל ישעיה כלק

ח' ים

ישעיה דה'

תל' ים

לך לך משפטים

ירמיה ישעיה כ'

ירמיה לך לך עקב ח' ונ'

מפל' קרח מלכים

דניאל דה' כ'

ח' ונ' סוכתים מלכים

קדנטי יפניה חקן תילס
חיכה נח נח יחזקא
יחזקא
חיכה חקן קדנטיס
חקן מלכיס יחזקא

ישעיה
ישעיה

ישעיה ג'

תילס

צחמור ב'

חינה ישעיה

חינה תילס ירמיה יוא

סמוא חינה

סמור ב'מא

סמוא ג'

חמור סמפאס

חמור

חינה

תילס ב'חינה יפניה

חמורני ד'

קדנטיס

ישעיה יחזקא

יחזקא נחזקא

ירמיה

ירמיה

יחזקא ב'

חמורני

סמוא חמור

סמוא חמור ב'חינה

יחזקא ב'

ירמיה יחזקא

ירמיה יפניה ב'חינה

ירמיה יפניה

ירמיה יפניה

ירמיה יפניה

ירמיה יפניה

ירמיה יפניה

ורבה ועא' את מקורה הערה וכבד אחר פתח יערה יערות יכוד עד צואר: עדו עדו עד היכוד בה: והתפע' תשכרי ותתערי על דרך וישכר ויתגל בתוך אהלה: והשם ואת ערום ועריה פי' בערום ובעריה: וכן והגיהוד ערום ועריה: או יהיה תאר וכשידבר על כנסת ישראל ידבר פעם לשון זכר ופעם לשון נקבה כמו שכתבנו בחלק הדקדוק והוא הנכון: עריה כשת: עריה תעור קשתך: אבל תעור כנחי העין: עדות אביך וערות אבך לא תגלה: כי עדות הארץ באתם לראות: ומא' כמער איש ולויות כביב: והראיתי גוים מערך ענין כל אלו ע ענין גלוי: וד' יונה פי' כמער איש מצד כלומר שהצורות היו מקיפות כל צד מצדי כל קרש וקרש והוא כמו שאמר מעבר איש לויות: וכן פי' כמעה גבע מצד הנבעה: וית כמישר גבעתא: ותרנוס מעבר איש לויות מ מכבש עובד דבוק יוכת' כמער איש ולויות סביב בבש חד וכדבק סחור סחור: ויתכן להיות מזה הענין עד יערה עלינו רוח מפרום כלום' עד יגלה: או הוא מהענין הראשון ובא על דרך אשפוך את רוחי: ועא' וקיר ע ערה מגן: והוא ענין דבוק כלום' שורק המגינים אל החומה להלהם אל העיר: וכת' ועל שורא דבוק תריסין ודומה לו כדברי רז'ל מעורה בשרפשים כלומר דבוקה: אם היו כעורות בגדין אסורות: ודומה שפי' רז'ל מן הענין הזה כמער איש שאמר מאי כמער איש ולויות סבי' אמר רבה בר' זילה כאיש המעורה בלויה שלו כ כלומר כאיש הדבק באשתו פה כנגד פה: והכניס' יהודה בענין וקיר ערה כגן עד יערה עלינו: ועא' ערות על יאור והוא תאר לירקות ולדשאים הלחים וכא בפלם בלות נמטולאות וכן כמעה גבע: דל בקום כמוך לגבעה שהיה שם בקום דשאים ועשבים וכנהו כן ללחות הדשאים שבו: והתפעל מזה הענין ומתערה ב באורח רענין: כלום' פתלחלח: ערך עליה העצבים: ויערוך עליו ערך להם: יערך את הנדות: בעותי אלוה יערכוני: בפתח העין דל יערכו לפני: ויג' דיה ויערכה לי בשוא העין: ולא ע ערך אלי מלין: בקד אערך לך: פי' אערך לך תפלי: ערוך כאיש מלחמה: ערוך מלחמה סמוך והעין בשוא וסגול: ערוכה בכל ושמורה: ערכה לפני התיצבה: פי' ערוך מלחמה: או ערוך טענותיך: והשם נרות ה המערכה ענין כלם והדומים להם ענין כוד: ושם מקום למלחמה כן הכער כה גסתי היום: והקבין מערכות: ובסמך מערכות פלשתים: מערכות ישראל: מערכות ארזים חיים: כלם בפתח העין כלומר מקום שעורבין המלחמה אלו נבח אלו: ערך לחם: וערך בגדים: בחמש נקודות: כלומר סדר בגדיו כמה שצריך אליו: ואכר בו התרגום וזוג לבושין: לאדם מערכי לב בפתח העין מה שיחשוב ויכוד בלבו להוציא בלשונו וכעבים לא יורמן לו לדבר מה שחשב כי מה הוא מענה לשון על דרך אם אצדק פי ירשיעני: ועא' קרוב לזה לא יערכנה זהב וזכוכית: כי מי בשחקי ערך לה: ואתה אגוש כערכי: לא ידע אגוש ערכה: ונאמ' כי מה דכות תערכו לו מהפעל הכבד ומשפטו תעריכו כמו וידבקו גם הכה שמשפטו וידביקו לפי שהוא יוצא לשלישי כי הדמות עורך והאדם מעריך: וכן והעריך אותו הכה: יעריכנו הכה: בערך הכה: והיה ערכך לזכר: הכף לנבח הכה ואיננה נוספת כאשר חשבו רבים דל כערך שתשים עליו כן יהיה ואעפ' שנכבכה עליו והא הידיעה במלת הערך שלא ככנהג הנה במה' כתוך האהלי וענין אלו השיווי והשומא: ערל וערלתם ערלתו את פרו: והשם לאיש אשר לו ערלה: ומא' אל גבעת הערלות: והתאר וערל זכר: ומא' ערל לב וערל בשר בשש נקודות: כי הסמך כן וערל זכר ערל שפתים כל דבר היתר והכבד שדאוי ל להשליכו ולהסירו יקרא ערלה: וכן ערל שבתים כי העלג יכבדו עליו דבריו ויוציא בשפתיו דברים יתרים עד שיגיע אל הדבור שרוצה לדבר והוא שקורין לו בלעז אופגי: וכן ערלה אונם לשון נקבה כלומר כבוד ויותרת בשר כאילו אינה כרויה לשמוע וכן ערל לב: ערלי לב: כאלו לבם כבד ויתר בשר ושומן המכסהו ש שלא יוכל להבין על דרך השמן לב העם הזה ואזניו הכ' ד: רדה והשכבה את ערלים: אשר ירדו ערלים אל א ארץ תחתיות וכן כלם אשר הם בפרשת נה על הכון כצרים ביחזקא דל ברם ככדי העונות ויתרי החטאים: או פי' ערלי לבבות: וכן אמר התרגום חיביא: שתה גם אתה והערל: התג' השתגלה ערותך על דרך וישכר ויתגל יאו הוא הפך והנכון בו והערל מענין כוס התרעלה: ערום יערים הוא: ופתי יערים: ושוכר תוכחת יערים: על עמך יערימו סוד: והתאר והגהש היה ערום: כפר מחשבות ערוכים: והשם ויעשו גם הכה בערמה: לוכד חכמים בערמך הבין בו בערמתם: וכן כתבונם עציבי שרנכון כתבונתם ענין התחבולות והערמה: ועא' וערום כסה בגד: ואת ערום ועריה: וגם הוא תאר כי בשודבר על נכחת שרא ידבר בלשון זכר ונקבה: ונכתב ביוד הכשך אחר העין ועירום יכסה בגד: כי עירום אנכי: בהיותך עירום ו ועריה: כי ערום הם: ועא' ערום ויחף: והקבין ויהיו שניהם ערוכים: ובגדי ערוכים תפשיט בגדש ונכתבו בו עס הדגש: והדומים להם כתבנו בחלק הדקדוק: והמסורת חכימין רפין ערשילאין דגשין: ומא' התאר מ מערומיהם הליבושו: או הוא שם: והשם עוד ובערום וכחצר כל: ויתכן גכ' ערום ועריה: ופי' בערום ובעריה וענינם ידוע: ועא' בקצה הערמה: ערמת חטים: והקבין בלשון נקבות ויתגו ערמות ערמות: ובלשון זכרים סלוח כמו ערמים: והנפעל מזה נערמו מים: כלומר שעמדו ערמות ערמות כמו שאמר נצבו כזו: ובדרך

ערך

ערל

ערם

עקש: אשר אורחותיהם עקשים: תועבת ה' עקשי לב: והשם המר ממך עקשות פה: כלם דגושות הכוף: ום
 ובשקל אחר ומעקשים למישור הכל ענין עוות: **ערר** ואנכי הולך ערירי: יחיד בלא בנים: וכן
 כזבו את האיש הזה ערירי: ערירים יהיו: אמר'ל
 ערירים ימותו ושלל יהיו להם בנים: **ערב** שפתיו לא תתערב: והשם וגם ערב רב
 ערבוב והתחברות הדברי: ומוזה נקרא העת אחר ביאת השמש ערב: בערב תאכלו בשר בשש נקודות כפני
 שהוא עת החשך ויתערבו הדברים שלא יביר אדם ולא יפריד בין דג לדרבן ולפי שהערב יחלק הלילה מן
 חיוס נקרא הלילה ערב: ויהי ערב ויהי בקר: מתי אקום ומדד ערב בין הערבים: הוא מעת נטות השמש ל
 למערב והוא משש שעות ולמעלה עד הלילה: ואמר ערבים שהם שנים כי מעת שתתחיל השמש לנטות הו
 הוא הערב האחד ואחר ביאת השמש הוא הערב השני ובין הזמן הזה הוא מה שאופר עליו בין הערבים: ופ
 ופאת ביאת השמש נקרא מערב ויראו ממערב את שם ה' ובהא הגוסס מעבר לירדן מערבה: וישם למטה
 מערבה כי הם מלעיל ובהא הנקבה למען ידעו ממזרח שמש וממערבה: מערבה לגיון: הם מלרע: והפעל
 מכינו הנה נא רפה היום לרוב: ערבה כל שכחה כלומר חשכה: את השתי זאת הערב בחמש נקודות הוא
 חוט האריגה שקורין לו בלעז טרכא: ונקרא בן שכת ערב עם השתי כי חוט השתי הוא דק וחוט הערב הוא
 עבה מכנו ומתערב עם השתי: ואת כל עורב למינו: ואת העורבים צויתי לכלכלך שם: והעורבים מביאים
 לו לחם ובשר: יקרוה עורבי נחל ידוע: ומלאו בתי מצרים את הערב: ויבא ערב ככד: הם אספסופי החיות
 במינים הרבה: ועא לערבה לה מנחת יהודה: כלומר תיטב ותהנה לו ותכשר לפניו: וכן וערבה שנתך: וש
 ושנתי ערבה לי: יערב עליו שיחי: אשר ערבת עליהם: ערב לאיש לחם שקד: כי קולך ערב: וזנחיהם לא ע
 ערבו לי: והעונר כזה ערוב עבדך לטוב כלומר הטיב והכשר עבדך לטוב: וכן עשקה לי ערבני: ויתכן ל
 להיות כזה מי הוא זה ערב את לבו לגשת אלי: כלומר מי הוא זה אשר הטיב את לבו והכשירו לגשת אלי: ו
 ומוזה נקראו השמים ערבות לרובם בערבות: לפי שהם טובים ונכבדים: וכן מפרשי מזה ואת בני התערבות
 דל בני האצילים והחשובים: וכן אמר התרגום ית בני דרבניא: וכתב ר' יונה כי אפשר להיות מן הענין הזה
 ואת העירבים צויתי לכלכלך שם: ואמרו צויתי דל שהעיר את רוחם לכלכלהו: והנכון שהם עורבים ממש
 שהם העופות הטבאות השחור: כמו שכתבנו: ועא כי עבדך ערב את הנער: אם ערכת לרעך: אבני אערבנו
 בעורבים בשאות: שימה נא ערבני עמך: וההתפעל התערב נא את אדני מלך אשור: והשם ערב ערבה לפני
 רעהו: פירמנצה בלעז: והמשכון אם תתן ערבון עד שלחך: ומוזה הענין לפי דעתי ואת ערכתם תקח כלומר
 משכונם כי דרך אנשי הצבא לשים משכונות על הרצאתם לפי שאין המעות מצויין עמהן: ואמר לו שיקחו
 ויוציא משכונם מאשר משכוננו אצלו: וכן בני התערבות בני השרים שהיו נותני אותם בבית המלך ערבים
 שלא ימרדו בו יאשמיש בלעז: והפעל ממנו שדותינו וברמינו ובתינו אנחנו עורבים: כלומר ממשכנים: ו
 ומוזה קראו למסחר מעריב וערב: ואת כל הערב אשר בתוכה: בחמש נקודות: נתנו מערביך: וכל קהלך ב
 בתוכך: דל אנשי מעריבך: מחזיקי בדקדק: ועורבי בערבך: וכתב אאזל מזה ואת העורבים צויתי לכלכלך
 שם: והעורבים מביאים לו לחם ובשר: ונקרא המסחר כן לפי שדרך הסוחרים לערב זה לזה בס זורתם: אשר
 שתי ערבה ביתו: מדבר: וכן במדבר בערבה: ציה וערבה: ערבה לו לחם לנערים: והיה תשרון בערבה: ב
 ב ערבות מואב: יאב ערבות ישודם: וחדו מזאבי ערב: שופטיה זאבי ערב: כולם והדומים להם ענין מדבר:
 ואפשר לפרש זאבי ערב: זאב ערבות מן ערב שהוא הלילה לפי שהזאבים באים לעיר בלילה לטרוף: וכתל
 מריבי רמשא: ערב וכל נשיא קדר: ואת כל מלכי ערב: משא בערב: וכן כל מלכי הערב השוכנים במדבר:
 והוא בשש נקודות: והם הערביים השוכנים במדבר: ואכל ואת כל הערב הוא עם המקובץ מעמים רבים כמו
 וגם ערב רב: וית סומכוותא לשון ערבוב והוא בחמש נקודות: והמסורת אומ' אורמשא בשלש נקודות: ע
 ערוב וכטוח בשתי נקודות: בערבים על יגלי בים: וערבי נחל ידוע: **ערב** כאיל תערוג על אפיקי
 מים כן נפשי תערוג אליך: תזעק ותהמה הלשון עריגה לאיל ככו לשון
 ונהימה ונעירה לאריה: ובדברי דל לשון נעירה לחמור ככו שאמ' כשמרה ראשונה חמור בוער: ואם תערוג
 לשון נקבה כי אפשר כי הנקבה היא עורגת יותר לצמא בהזכר: ואמר איל ואם היא נקבה כמו שאמ' גמל על
 הנקבות גמלים מניקות: או יהיה פי' כאיל כנפש איל: לערוגת הכושם: והקבוץ מערוגות מטעה: לערוגות ה
 הכושם: בשזורעין הגן עושין אותו תלמים תלמים שורות והשורה נקראת ערוגה והלשון ידוע בדברי דל כ
 כאכרם ערוגה שהיא ששה על ששה וזולת זה הרבה: **ערד** ומוסרות ערוד מי פתח יתרגום פרא ל
 לשור מדבר כערד דא דלדויה במדברא והוא חמור הכר: וארזל כדי שיכיר בין חמור לערוד:
 תחת אשר הערה לבות נפשו: ופעל כבד אחר אל תער נפשי: ותער בדה: ויערו את הארון: ענין
 שפיכה ויציקה: והפטר להיו מזה הענין תשכרי ותתערי: כי כן דרך השבור להקא אור שגשתבר

אחזינו משלי ב'
 יסגיה לך לך
 ירמיה קדושים
 קדושים משלי תי ים
 משלי כח עזרא
 נפלה
 בראשית זיוב
 יסעיה נישב
 יסעיה
 שופטים יסעיה תזריע
 טחית מלכים ב'
 משלי יחא ב'
 מלכי משלי
 ירמיה תלי יחזקאל מלך סיר
 ירמיה תלי יסעיה
 ירמיה
 תליס מלכים
 מלכים
 ינש משלי ינש
 משלי חינו יסעיה משלי
 נישב שמואל
 מלכים
 עזרא
 ירמיה יחזקאל
 יחזקאל מלכים
 חינו דברי ירמיה חינו יסעיה
 משלי ירמיה חקקן צבנה
 ירמיה דה יסעיה ירמיה
 ירמיה
 יסעיה חמ' ירמיה
 תליס
 סיר יחזקאל סיר
 חינו
 יסעיה תליס חיי דה'
 חוכה

ירמיה
שמואל
תנח
שמואל
צפניה יחזקאל כ'
יחזקאל תלמי
יתרני תלמי יתיר
ישעיה לך לך ישעיה נחום
יהושע יתיר
תלמי
תלמי כ' כ' כ' כ' כ'
קדושים

שמואל
יחזקאל
ירמיה
ירמיה
משנ

ישעיה

איוכ
ישעיה קהלת
משלי ישעיה
תלמי כ' כ' כ' כ' כ'

המשע איוכ
תלמי כ' כ' כ' כ' כ'
משלי ירמיה לך לך שמואל
תלמי כ' כ' כ' כ' כ'
ישעיה קהלת

שמואל יחזקאל
תנח עזריה
מלכ קרח'
קרח כ' כ' כ' כ' כ'
כ' כ' כ' כ' כ'
איוכ תנח קהלת

בקנין הצאן כל מעשהו ומלאכתו עליהם אובר עליהם מעשה: וכן יען בטחך במעשיך: וכן אומר עליהם מלאכה לרגל המלאכה אשר לפני: אשר נמרת שם ביום המעשה לל ביום שעושין בו מעשה כי אותו יוסר ראש חדש היה והיה מנהגם שלא לעשו מלאכה ברח' כמו שהוא כנהג הנשי' שלנו היום שאינן עושות מלאכה ברח': וכן אמר התרגו' ביוכא דחולא: ועשתה את צפורניה תגדל אותם: כך פי' ר' עקיב' כדי שתתגנה בעיניו ולא יקחנה: וגלחה את ראשה כי שיער האשה יופיה: וז' אליעזר פי' שתכיר אותם: וראיה לדבריו ולא עשה רגליו ולא עשה שפמו: וענין שני הנבי' עושה את כל מענין: בעשות בצרים דדיך: והפעל הכבד ושם עשו דדו בתוליהן: הבה עשו דדי בתוליהן: ושלא בזכר פעלו עשיתי בסתר ענין הכל הסחיטה והבתישה:

עשן

והד סיני עשן כולו: פעל עבר כי חציו קמץ וחציו פתח: גע בהרי' ויעשנו: והתאר ואת ההר עשן האורים העשנים: והשם תבור עשן ואפשר שהוא תאר: בעשן כמלחו: והבערתי כעשן רכבה כלום' כאש גדול שגראה עשנו מרחוק: ובסמוך והנה עלה עשן העיר: ומא' כעשן הכבשן בשש נקודו' ידוע: ולפי שהאף והחרון הוא החמימות: וכן כנהו באש כי אש קדחה באפי: וכנהו גכ' בעשן: עד כתי' עשנת בתפלת עכד ייעשן אפך בצאן ברעיתך: עלה עשן באפו: יעשן אף ה' וקגאתו

עשק

רצותי: לא תעשק את רעך ולא תנזול: איננו כפל דבר כי פי' לא תעשוק רעך לירדך בפקדון או בהלוואה או גתחיבת לו שכרו כשישאלנו מנך לא תכבש הבמון ותאכר לא אחורינו לך ופי' ולא תגזול שחוטף ממנו או לוקח ממנו בחזקה: וכן פירשו רז"ל והביאו ראיה ויגזול את החנית מיד הכצרי: וכן הפרידס באמרו או כגזל או עשק את עמיתו: והנה נתבאר ענינם בסוף הפסוק עשוקים בני ישראל ובני יהודה יחדיו וכל שוביה' החזיקו כב מאנו שלחם: ומה שאמ' והצירו גזול מיד עשוק לא שכל אחד אלא שבודאי הגזול עושק כי אחר שיגזול חברו בחזקה אין צריך לומר שיעשקו אפי' יבא ממנו לידו: ומלת עשוק תאר בפלס גדו' רחוק: ולפי דעתי כן הוא אדם עשוק כדם נפש תאר והוא כנ' עושק ואעפ' שהוא בשוק נבצאו כמהו תארים בשודק וכן פי' אא"ל חץ שחוט תאר כמו שוחט: ופי' אדם ש שהוא עושק אחרים בדכ נפש כלום שהוא הורג בני אדם: ואא"ל פי' עשוק שעשקו יצרו הרע והרג את הנפש עד רדתו לגיהנם לא יתכבו בו בני אדם ולא יעזרוהו: ואכר ינום בעבור שהוא בפחד כל ימיו: ופי' עשקה לי ערכני לפי דעתי שהוא צורי ואעפ' שאינו חטו' הנה כמהו שמרה נפשי כי חסיד אני: ופי' ותר והוסיף לי ימי ושני: ובדברי רז"ל עשיק לגביך ושוי לכרסך פי' לכסות את עצמך קנה הכסות בויתור ובתוספת דמים אף על פי שאינו שזה כל כך אבל לבטח קנה בשוה: וכבר פירשנוהו ענין אחר פעל עובר לנקבה: ופי' עשקה לי מחלתי ערכני אתה וזה שכתבתי הוא הישר והגבון בעיני: ופי' על' הם יחיו על השנים שקצבת לאדם ע עליהם יוכלו לחיות עס רצונך כמו שאמר עושה כי כבר נשלח ד ימי הקצובים והוספת לי עליהם חמש עשרה שנה יוכל בהן חיי רוחי לכל אספר ואוכר כי בהן בשני התוספות חיי רוחי: ובדרך השאלה הן יעשוק נהר כל' שמושבו כולו אל פיו כאלו עשקו: והפעל הכבד המעושקה בתולת בת צידון: והשם כי העושק יהולל חכם: ובתוספת כס עם סימן הנקבה ורב מעשקות: כואם בבצע מעשקות: וקרא שם הבאר עשק בחמש נקודו': וההתפעל ממנו כי התעשקו עמו ענין טרידה וערעור מדברי רז"ל ויצאו

עשר

עליה עשקים: פי' בערער לום שלי היא: אך עשרתי בצאתי און לי: לא יעטר ולא יקום חילו: והפעל הכבד ואיננו יוצא אל תירא כי יעשיר איש: בדרך ה' ואעשיר בגוה האלף: ויוד דרוצים תעשיר: על כן גדלו ויעשירו: ואשר הם פעל יוצא אנכי העשרתי את אברם: יעשרנו הכולך עטר גדול: רבת תעשרנהו משפטם יעשירו: תעשירנה: ברכת ה' היא תעשיר: והתאר עשיר ורש נפגשו: ואת עשירי בכותיו: ועשירים בשפל ישובו: ופי' יונה ואת עשירי בכותיו כבורשע: ועשירים בשפל כמו ח חכמים: ואינו נכון להוציאם מענין עשר: ופי' ואת עשירי בכותיו: לפי שאמר ויתן את רשעים קברו: כלומר שמת קודם זמנו שיהרגוהו על לא חפס בכפיו כמו הרשעים שמתים טרם זמנם כמו שאמר הנביא אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם או שהורגים אותו על רשעם: וכן ואת עשירי בכותיו כמו העשירי שוורגים אותו על עשירו: ופי' ועשירים בשפל ישובו לפי שאמר נתן השכל במרומים רבים: לל' בעלי השכל והחכמה נהגו כ במרומי' על חכמתם אבל העשירי שאין עסקם על החכמה כי אם לקבץ ממון בשפל ישובו: עשיר צאנכם יעשר רל' יקח המעשר: והפעל הכבד עשר אעשרנו לך: לל' אתן המעשר לך: ובכד אחר לעשר את כל מעשר תבואתך: לל' לתת המעשר ומשפט המלה להעשר: וכן בעשר הלויים כהעשר: והשם הביאו את המעשר אל בית האוצר: ואם גאל יגאל איש במעשרו: והקבון בלשון נקבות מכל מעשרותיכם: ומא' ועשרון מלת: וכא' והעומר עשירות האפה כל זה אחד מעשרה: ושם המספר כולו עשר: עשר ידות לי בכלך בשש נקודו': עשרה הכף: ולפי שהעשרה הוא סוף החשבון וכולל כל חשבון יבא פעמים לסך חשבון ואינו רצוה בו חשבונ' לבד כמו זה עשר פעמי' תבלימוני: ואפו עשר נשים: מעשרה שלישים: כי עתה כנגנו

עשר

עשר עשר רל' יקח המעשר: והפעל הכבד עשר אעשרנו לך: לל' אתן המעשר לך: ובכד אחר לעשר את כל מעשר תבואתך: לל' לתת המעשר ומשפט המלה להעשר: וכן בעשר הלויים כהעשר: והשם הביאו את המעשר אל בית האוצר: ואם גאל יגאל איש במעשרו: והקבון בלשון נקבות מכל מעשרותיכם: ומא' ועשרון מלת: וכא' והעומר עשירות האפה כל זה אחד מעשרה: ושם המספר כולו עשר: עשר ידות לי בכלך בשש נקודו': עשרה הכף: ולפי שהעשרה הוא סוף החשבון וכולל כל חשבון יבא פעמים לסך חשבון ואינו רצוה בו חשבונ' לבד כמו זה עשר פעמי' תבלימוני: ואפו עשר נשים: מעשרה שלישים: כי עתה כנגנו

עורף יצא יחזקאל

פלה יחזקאל יחי
תסח ירמיה כ' ילך

יחזקאל
כח טו ערים
ישיבה

הנשע
ישיבה
כרפה

הלוינו יצק
עקב ישיבה חלפ כ'
ישיבה חלפ
ישיבה חלפ

ירמיה כ' ישיבה
ישיבה
ישיבה
חלפ כ'

דברים תלפס עיר

עמק ישיבה
ישיבה
תלפס

תלפס כ' ישיבה עקב
ישיבה חלפ

חלפ

ישיבה

תבנ ישיבה חלפ כ' ישיבה

קהלת ישיבה

עזרא רס ער יחי

קנח ט' ישיבה

קהלת

ישיבה

מקן לק לך

עקב שמא

קהלת כ' פאל

ערם

ערף

ערץ

ערק

ערש

עשב

עשה

ההשאלה היחידה את האכני בעלמות העפר וחמה שרופות: לח ולזו וערמון: וערמוני לא היו באריותיו: הם הנקראים בלשון רבותינו דופלי וכן אמר התרגום ודלול: ואוכרים כי הוא האילן הנקרא בלעז קשטנייר: בראשית עריסותיכם: וראשית עריסותיכם: פי' בצק ידוע: **ערף** פנים: ואת ערפו: כי עם קשה עורף הוא: עורף ולא פנים: פנו אלי עורף ולא חקשה: ממול ערפו: העורף הוא אחרי הפני: וכן אר"ל עורף דלהדי פנים: ומול עורף הוא מה שאחורי הגר: והפעל ממנו וערפתו בלומר שתכרות ערפו: ופי' רזל שמכה אותו בקופיץ במול ערפו: וכן וערפו שם אתה העגלה: שהיו מכין אותה בקופיץ ממול ערפה: וזכח השה עורף בלב בלומר מי שהוא זוכח השה לפני א אחשוב אותו כאלו הוא עורף בלב לפני כי אמאם כזכחיהם: ועורף מזכחהם: ויהרום: וכן צר ואור חשך כ בעריפיה: לדעת רבים בלומר בהריסותיה ובחרבותיה ולפי דעתי כי בעריפיה כמו בשמיה ר' כי השכשכ וחסר חשבו לה בשמיה מרוב הצרה וכנה השמים עריפים על שם שיערפו טל כמו טאכר עליהם אף שכיוי יערפו טל ופי' יערפו יולו וכן יערוף כבטר לקחי: יול: **ערץ** לא תערץ מפניהם: לא תיראון ולא תערצון פעל בודד: והפעל העובר בקומו לערוץ הארץ: העלה נדף תערץ: כי אערץ המון רבה: אורי תערוצי: ענין והדומה להם השבר והחתת: ופי' אולי תערוצי תשברי אויביך: והשם בערוץ נחלי לשכון בשקל גבול זכור לך בבקעי הנחלים: ומא' בסעף פארה במערצה: בתקף גדול וכשכר: והנפעל אל נערץ כ בס ד קדושים רבה: ונקרא השם נערץ לפי שיערצו וחתו בני אדם ממנו כמו שנקרא נורא לפי שיוראו ממנו וכן הניבור החזק נקרא ערץ לפי שיערצו ויראו ממנו: כגבור ערץ: עריצי גוים: ואת אלדי ישראל יערצו שיתנו לו העריצות והכח שיאמרו עליו שהיא נערץ: וכן יתכן אולי תערוצי תתחזקי שיערצו אויביך ממך: הוא כוראכם והוא מעריצכם שם בפלס יתן אוכל למככר בלומר הוא מעריצכם שתערצו ממנו כמו הוא מ מוראכם שהיראו ממנו **ערק** העורקים ציה: חסנים תרגום ויגס וערק. וערק לא ישבכון. גידי ברזל דברזל בלומר גידי ברזל כמו שנאמר במקום אחר וגיד ברזל ערפך: עשות תרגום ערקן ובערבי יקראו הגידין אל ערק: **ערש** חנה ערשו ערש ברזל: על ערש דוי בשש נקודות: אף ערשנו רעננה: והקבוץ בלשון נקבות יאכלם: כי כנגד יאכלם עש: פי' כמו שאוכל העש הבגד כן יאכלם העש בלומר דבר קל יאכלם: וכן אמר כנגד יכלו עש יאכלם: ועש הוא התולעת האוכל הבגדים: והפעל ממנו: עששה מכעס עיני נפשי ובטני: ועצמי עששו: **עשב** עשב מזריע זרע: ונתתי עשב בשדך: בחמש נקודות: וכל עשבם אוניש ידוע: והקבוץ בלשון נקבות עשבות הרים: ודגשות השין ל לתפארת: ופירוש הפסוק כן אמר ידע תדע פני צאנך שית לנך לעדרים: בלומר שתכין לעדריך מאכל ב בבית כי לא לעולם חוסן: בלומר ולא יבצא בכל עת כרעה בשדות: כי יש עת שייבש העשב וזהו גלה חציר ונראה דשא אעפ' שנראה הדשא פעמים נאכפו ויכלו עשבות דרים: **עשה** עשה ה' אשר זכם: שפטי ארץ כתוהו עשה: על דרך ונטה עליה קו תהו ואבני בהו: על כל הגוים אשר עשה: אבני עשיתי ארץ: הוא עשך ויכוננך: העשויה בחר סיני: אשר ברא אדמים לעשות: פי' לעשות מהיום ההוא ואילך: בלומר כי הוא ברא כל מין ומין בהנבראים בששת ימי בראשית להיותם עושים: ומהדשים כל אחד במינו עוד כל ימי העולם: והפעל כל אשר נעשה תחת השמש: ושועות כל נעשה ארץ: ואמר היה נעשה ליום אחד: עד חצי המלכות ותעש: ולא גבלשו פענין זה וימדר לעשות אותו שפי' לתקן אותו: וכן ל לעשות את יום השבת: לתקנו ולשמרו: וכן לא עשה רגליו: ועשתה את צפרניה וכלם שפי' היקין כי גסרם כלולים בענין הראשון: וכן יש לפרש מזה כי אינם יודעים לעשות רע: פי' כי אינם יודעים לתקן הרע שעשו בזבח שהם גותנים כי אינם חוזרים בתשובה כה יועיל הקרבן: וים כי מלת רק נסתרת עכו: ופי' כי הם אינם יודעים לעשות רקדע וכן בחסרו מלת רק לא תעשון ככל אשר אגזנו עושים פה היום איש כל הישר בעיניו פי' רק איש כל הישר בעיניו יעשה להקרי קרבנותיו בבמותיו ולא יצטרך להביאם בבמה גדולה כמו שעתה אנחנו עושים שאין לנו רשות לשחוט ולהקריב אלא באהל בועד על המזבח: וזהו שאמר כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה אל המנוחה זו שילה: ואל הנחלה זו ירושלים: כלום קודם שתבואו אל המנוחה ואל הנחלה הותרו הבנות לכם משתעברו את הירדן: וכן כזה ותחת מעשה מקשה כי מעשה אינו כמין ל למקשה כי הוא בסגול רל' מעשה ומקשה כמו שמש ירח: ופי' תחת התיקון וההשויה בלומר תחת תיקון השער והשויתו תהיה קדחה: וכן אשר פירושם אסיפה וקנין כמו ותעש הארץ: את הנפש אשר עשו בחרן: עשה לי את החיל הזה וזה ומה להם כי הקנין והאסיפה והתיקון הכל הוא מעשה: וכן ה' אשר עשה את כשה ואת אהרן בלומר שהגדילים ברוחו והזמינם לשליחותו וית דעבר גבור על ידי כשה ואהרן ויפה כתב ר' יהודה שלא כתב בכולם אלא ענין אחד כי בולם עא': אבל כל אחד יתפרש לפי מקומו אל הלשון הקרוב אליו: והשם כי אין מעשה וחשבון ודעת: והקבו את כל המעשים אשר נעשו: ואיש במעון ומעשהו בכרמל רל' הצאן והבקר שלו כי לפי שהאדם המתעסק בקנין

לעונה אליו והוא הקורא והצועק ואפשר כי על ענין זה נהגו כן כלשן עתידה: ואע"כ שאינו נמצא כן ל
למדו מזה כי ענינם קרוב והלשון קצר אצלנו וטוב הוא להרחיבו בדמיון הנמצא בפסוק אך שלא נצא בדור
לשון הפסוק מכלל כמ: שעשו קצת בני עמינו הנקראים בשם פייטים בקורבות אשר חברו והוא חסא גדול
עליהם והמתפלל בהם מזכיר עונם ומחדש עון לעצמו המקום יצילנו כמכשול הלשון לבלתי נכשל בו ש
שוגגים: וכן שאל דוד עה' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך: ועא' והערתם עלי דבריכם כלום דברתם עלי
דברים עבים והנפעל ממנו ונעתרות נשיקות שונא: וכן הענין הזה ועתר ענן הקטרת עולה פי עובי ענן ה
הקטרת: ויתכן שהכל עא' ענין דבור והענין הראשון הוא ריבוי התכלה: עתרי בת פוצי שם אוכה: ואשר
הם בני ארבע אותיות: **עבטיט** ומכביד עליו עבטיט: מלה מורכבת מן עב ומן טיט: ובכר
כתבתיה בשרש טיט: ובשרש עבט: **עטלף** ואת העטלף: ולעטלפים: ה
הוא העכבר בעל כנפים אשר יעוף בלילה: החלד והעכבר ידוע: **עכביש**

יחזקא
מאלי יחזקא
צפניה
חבקוק
שמיני יסעיה
פמיני
יסעיה אינ

וקורי עכביש יארגו: ובית עכביש מבטחו: הוא העש הנמצא בכתים והוא

כאורג וכבונה בקירות ונכוהלים: **עכשוב** חמת עכשוב תחת שפתיכו סלה: אחד מזוחלי ענר
ממין פתן: **עקרב** נחש העלה: ועא' איסר אתכם בעקרבם: מין מפיצי הקוצים איגילנציר בלעז: ויש
היה אותו לפרש מזה: ואל עקרבם אתה יושב: או הוא מהענין הראשון: **ערער** כערער בערבה: והוא עץ
הגדל בכדבר בארץ ציה ואומרי שהוא הנקרא בערבי אל אבהל

תלים
עקב מקצי
מלכים
יחזקא ירמיה

ויא' שהוא הנקרא בלעז יונברי: והמשיל כנכת ישראל בגלות לערער: ואמר פנה אל תפילת הערער: ובכר
כתבנוה בשרש עור פי אחר: ואפשר להיות מזה נתיינה כערער בכדבר: כלומר כערער בערבה: וית' והו
כמגדל ערוער דשרן בשכונן בכדברא: וית' כערער בערבה בעבכיתא: ופי' רבי' האיי' זל עכבית הוא קוץ מ
מבחוץ ומכפנים פרי נאכל ונקרא ערער: ור' יונה כת' מזה עזובות ערי ערער כי הנכואה על דמשק וערוער
היתה מערי מואב: ונקרא דמשק ערוער לפי שעתידה להיות כערער בכדבר ואין צרך לפירושו אף על פי
שהמדבר' מס' יעו כי אשר שהיה בדמשק עיר גדולה שמה ערוער לפיכ' אמ' ערי ערוער הסמוכות לה ואעפ'
שהיתה בערי מואב ערוער היתה גב' בדמשק עיר שמה ערוער: והנה בערי בני עמון היתה עיר שמה ערוער
כמו שכתוב עד ערוער אשר על פי רבה: וכן הוא משמעות הכתו' כערוער אשר על שפת נחל ארנון ידמה
בי ערוער אחרת היתה: ויש לפרש נכ' עזובות ערי ערוער על ישראל כי לישראל היתה אותה ערוער שלקחהו
מיד האמורי ולבני גד היתה: ולפי שנועדו יחדיו רציץ מלך ארם ופקח בן רבליהו לו' לחז על יהודה זכר ב
בנבואת דמשק ככפלתה מפלת ערי ישראל כי בזמן אחד היתה מפלתם על ידי מלך אשור וחרבן ארץ בני ג
גד ובני ראובן שהיתה שם ערוער היתה: קודם זה על ידי פול מלך אשור וכן אמר בזאת הבכואה ושאר ארם
ככבוד בני ישראל יהיו: **ערפל** וכשה נגש אל הערפל: הוא החשך העבה: **עשתר** נקבות הצאן: ואר' זל למה נקראו שנים עשתרות
ועשתרות צאנך: אמר שהם שמעטרות בעליהן שמוכר את הגבנה והצמר והטלאים: לבעל ולעשתרות: צלמים עשויים בצורות

תלים
ירמיה
יסעיה

יהושע וליתחנן
יסעיה

יתרו
עקב
סנפטים

עשתרות: בשלמה אות העין: בעזרת המוציא יס מאין: **ונתחיל אות הפא פאה** לפאה האחת: על ארבע הפאות: ומחץ פאתי מואב:

תרומה תרומה בלן
ירמיה
האויז קדושים

קצה כל דבר וסופו יקרא פאה: קצוצי פאה: זל מקוצצים ומפוזרים לפאה: והפעל הכבד מזה אמרת א
אפאיהם פי אפזרם בכל פאה: לא תקיפו פאת ראשכם פירשו' זל כוף הראש והוא הכשונה צדעיו לאחוריו
אזניו ולפדחתו: פאת זקבן הוא שכולת הזקן: ויש לפרש מזה כמו פתחן כן ועוד נכתבנו בשרש פות:

קנינים יסעיה
נחמה סנפטים יסעיה כ'
תלים מכה יסעיה

פאר התפאר עלי: פן יתפאר עלי ישראל: היתפאר הגרון על החוצב בו: אשר כך אתפאר: והשם כי
תפארת עזמו אתה: לכבוד ולתפארת: והפעל הדגוש ולקדוש ישראל כי פארך:

יסעיה נ' סקורי יחזקא
יסעיה יחזקא
מלכים
נחמה
יגל

בת תפארתי אפאר: ר' פאר מקדשי: והשכ ענד לתת להם פאר תחת אבר: ואת פארי המגבעות: פארי
פשתים יהיו על ראשם הפארים: הצדות: הם המגבעות כח: פאר לאדם כשהם על ראשו: ופארכם על ר
ראשכם חסר יוד הרבים ענין כולם השבח והיופי: ויתחפש באבר כתבנו בשרש אפר: כי הוא הפוך מן פארי
המגבעות: ופי' התפאר עלי הן תפארת ושבח לעצבך עלי שתאכר למתי א: תיר לך וכן אעשה: כל פנים ק
קבצו פארור: שם כפול הלם ופי' קבצו פאר שלא נשאר להם על דרך וככבים אספו נגדם: כן פי' כנהסודונש
פי' לשון וכשלו בפרור והאלף נוספת ופי' קבצו כל שחרות הפרור: ואאל' עור לדונש במירושו ואמר כי לא
יתכן כדברי מנחם כי הפרש יש בין אסיפה לקיבוץ כי לשון קיבוץ לא יתכן אלא על אסיפת דברי הכפוזרים
שיקבצם למקום אחד לפיכך לא יתכן כל פנים קבצו פארם שלא נראה אך לשו' אסיפה יתכן כזה הענין כמו
ויאסף רגליו: ויאסף אל עמיו אסוף ידיך: ולא יתכן לומר קבוץ ידך ויקבץ רגליו: ויתכן להיות מזה השרש
מסעף פארהבשרק: ותארכנה פארותיו בחלם כמו סעיף סעפותיו: והעל מבני לא תפאר

יחזקא יסעיה

עשרה אלפים: והתאר המיוחד ממנו העשירי יהיה קדש: בעשירי לחדש: בשנה העשירית: ושם כספר ככל
עשרים בקר: ואמר בן לפי שיש בו שתי עשרות: וכן כל המספר עד מאה: עלי עשור ועלי נבל תאר לכליה
הגנין שיש בו עשרה יתרים: כגבל עשור אומרה לך: חסר ממנו התוספת ומשפטו כגבל ועשור: וכן שמש
ירח עמד זבולה: בעשר לחדש: ימים או עשור תאר לזמן: ופי' בעשר לחדש חיות העשירי מן החדש או כמו
שכתבנו ופי' או עשור תאר כולל כל מספר ימים או חדשים או שנים וכו' רל' עשרה חדשים: ושם תאר כ
במא' לנקבה ועוד בה עשיריה והוא תאר כולל כל המספר רל' כי עוד יהיו בה עשרה מלכים טרם הגלות כי
בימי עזיהו נאמרה זו הנבואה וממנו עד הגלות עשרה מלכים: **עשת** שמנו עשתו: צחו וכו': כ
ברזל עשות: יך וקלל: נעשות תאר לברזל בפלס רחוק קרוב
הברזל הנקרא הינדי: וית' ערקן דפרזל רל' שכתי ברזל כמו וגיד ברזל ערפק: וכן בדברי רל' עשית של ב
ברזל היו מחמין מערב יום הביפורים: והשם עשת שן כששנקודות רל' כזכות השן: ומא' לעשותות שאנן ב
בפלס עבדות ופי' הפסוק אמר איוב על עצמו שהוא לפיד בזה וטרם זה היה לעשותות שאנן כלומר לזכות
ונעם השאנן והשקט ועתה נכון למועדי רגל: ועא' אולי יתעט האלדים לנו יתרצה ויתחשב לנו כי הרצון
במחשבה: אבדו עשתנותיו בסגול העין פי' מחשבותיו וזהו רומה לו בלשון ארמית ומלא עשית להקמותיה:
חשב ורצה: ותרגום כי אחרי מחשבותינו כלך בחר עשתונא: ומה הענין לעשתי עשר חדש: עשתי עשרת
יריעות והוא אחד עשר ונקרא כן לפי שהוא כחשבת הסופר ותחלת כה שיעלה בלבו לספור אחד עשרה כי
עשרה כוף המספר: ור' יונה פי' עד שתי וכבר שברנו דבריו בחלק הדקדוק **עת** לא עת האסף המקנה:
כבר פירשתיו בשרש עות: **עתר** כמלך עתיד לכיור מזומן: להיות היהודים עתיד
מזו-גים: העתידים עורר להיותן: חמוכנים לעורר אבלם: וחש עתידות למו: כה שמזוכן להם
לבא מן הפורענות: ועתודותיהם שוסימי מה שמזוכן להם מן הסגולה והחמדה: או יהיה פי' תחומיהם לפי
שא' ואסיר גבולות עמים כי הנבול והזמן קרובים בענין: והפעל הכבד מזה ועתדה בשדה לך ההא במפי'
כינני למלאכה שזכר כלומר תכין ותזמין מלאכתך בשדה ואחר תבנה ביתך: וההתפעל התעתדו לגלות
המומנות לחרבה ולהיותם לגלים: העתודים העולים על הצאן ידוע כי הם הזכרים מן העיזים ונקראו גם כן
תישים והגדולים יקראו עתודים ותישים והקטנים יקראו שעירים: ונקראו האצילים והגדולים כזה הלשון
בדרך השאלה: כל עתנדי ארץ: לפי שהם הורכים לפני העם וסנהינים אותם כעתודים לפני צאן: **עתם**
נעתם ארץ: חשכה הארץ מלשון ערכי אל עתאמה חשך ואמר בו התרגום חרובת ארעא:
עתק עתקי גם נברו חיל: עכו וחזקו ואברו על הדברים העבים החזקים: והדברים עתיקים: ומא' יצא
עתק מפיכם: הדוברות על צדיק עתק: ומא' הון עתקוצדקת רב וגדול: ומא' ולמכסה עתיק פי'
לכסות עב וחשוב: ועא' וצור יעתק מבקומו: יסוד ויעקר: והפעל הנבד המעתיק הרים ולא ידעו: כלומר ע
עוקדם כמקום: ויעתק מסם הרה פי' ויעתק אהלו משם: העתיקו משם כלים: עקרו הדברי' מהם שלא היו
להם עוד דברי' לענות: אשר העתיקו אנשי חזקיה: כוהב הכפרים מספר אל סגר יקרא מעתיק לפי שכעתי ו
ועוקר הדברים מספר לכפר: ואע" שדברי הספר הראשון אינם נעתקים מכנה דבר הסוגר באילו הוא מעתיק
אותם: והתא' עתיקי משדים: כלומר שנעקרו משדים שלא ינקו עוד כמו נכול מחלב: ואאזל כתבו מהענין
הראשון כלומר עתיקים ושכנים משדים כרוב חלב שינקו ואין להם תנועה: ועא' עתקה בכל צורדי: כלומר
נתישנה בעבור כל צורדי המכעיס אותי ומרוב בבייתם על הכעס נתישנה: ודוכה לו בלשון ארמי' ועתיק
יומן יתיב ותרגום ישן עתיק: ויתכן לפרש כזה והדברים עתיקים **עתר** יעתר אל אלה וירצהו:
והנפעל ונעתר להם ורפאם בפתח: ונעתור להם כי בטחו בו בחלם ויעתר לו ה: והכבד והעתרתו
אל ה: למתי אעתיר לך: תעתיר אליו וישמעך. והשם וגיליתי להם עתרת שלום ואמת ענינם רצוי ותפלה:
וית' ואגלי להון תרע תיובתא ואחזינן דיהבון בארע שלם וקשוט: והעותר או המעתי' הוא המרצ' והמתפל'
והנעתר ומי שיתפללו אליו הוא המרצה ומקבל התפלה: ואני תמה על מה שנהגו בנתינת שלום בפוצאי:
יום הכיפורים אחד לחברו תענה ותעתר רל' תקובל תפלתך: וכן אמר הפייט תזכו לשנים רבות תענו ות
ותעתרו: ואין זה על דרך לשון הפסוק כי הקנה העתה כשמקבל ותפלה: ואפשר שנהגו כן לפי שבצאנו
בלשון מענה העונה והנענה כאחד כי הנה כתו וה' ענה עני' ה: עני' כי ה הוא העונה הקורא והצו עק והאדם
הוא נענה כמו שאמ' הן אצעק חכם ולא אענה ומצאנו כמו כן לשון הנפעל כה' אני ה' נענה לו כי נענית לו
והנה אגלה לך זה הטעם כי עכפ' צריך טעם: כי הפועל והנפעל זה לעובת זה כי זה פועל וזה פועל ואיך יהיה
לשון זה נופל על זה אך הטעם כי לשון מענה הוא על שני פנים כמו שכתבנו בשרשו האחד הוא תחלת ה
הדבור כמו ויען איוב הראשון וענית ואמרת: ושמואל ראה את שאול וה' ענהו והשני הוא השכנת הדבור והוא
הנכצא ברוב: וכשאמר כי הקנה הוא העונה כן הוא לקרא ולצועק וכשאמר עליו נענה ונענתי הוא נענה

שמואל כח' קנתי יחזקא כ'

תליס

תליס

ירמיה יצא

ישעיה

ירמיה

יחזקא

פיר' איונה

יונה

תליס דניא

ו' יהיה תרגומה

יונה

איוב חסתר

איוב האויב

ישעיה

משלי

איוב

ניצח

ישעיה

ישעיה

איוב דה'

שמואל תליס משלי ישעיה

איוב כ'

לך לך איוב

משלי

ישעיה

תליס

דניא

דה' איוב

ישעיה דה' תל' ונא' ונא'

נא' ונא' איוב ירמיה

צובה: ולשון פדן בדברי רז"ל שנים ההוא נברא דגול פדנא דתורי מחבריה: פי' צמד בקר והרגום ויקח צ
צמד בקר פדן דתורי: ואעפ' שיש גם כן ארס דמשק וארס בית רחוב שנים באלה קרובים זה לזה לפיכך כוזב
אותם שנים וארס אשר מעבר הגדר זהו ארס נדרים: ויש כפרשים פדן ארס שדה ארס: וכן יקרא בלשון י
ישמעאל השדה פדן: וכן כתב אאזל וכתב אפדנו בשרש אפד מן ואנדת לו: **פרע** פדעהו מ
מרדת שחת: כמו פדחו: **פרר** ואת הפדר: ואת ראשו ואת פדרו:
וכן אמר התרגום וית תרביה וארזל' מלמד שהיה חופה הפדר את
השחיטה ומעלהו וזהו דרך כבוד שלמעלה: **פה** מי שם פה לאדם ידוע: ופי' לחלום עם יהושע
ועם ישראל פה אחד: בעצה אחת ובהסכמה אחת: ובסמך הומרה ההא ביוד כי פי' דבר: וי
וישם פי' כחבר חדה: היוד למדבר בעדו ויוד השרש נפקדת שלא יתכן בלשון לקבץ שני נחים רפים ושניהם
אות אחת: ולומר פי' בהנעת היוד וראשונה ככד גם כן על הלשון: ואמר על הדבר ועל המאמר פה: אשר י
ימרה את פיך: על פי' ה' יחננו: הן אני כפיך לאל: כלומר הנני נשפט עמך בעבור הא' במאמרך שאמרת כי לא
איש כמוני אעננו נבא יחדו למשפט והנני איש במוך מחמר קורצתי גם אני: וקראו גם כן לשפת הבגד הע
העליונה מקום שמכנים ראשו בה הנקרא בדברי רז"ל בית הצואר: על פי' מדותיו: שפה לפיו כפי תחרא:
וכן קראו לחודו של חרב לפי חרב: גלה שני פיות: הפא בצרי: רל' שהיה לה שני חודים מזה ומזה: והבליעו
הנח בדגש והפא בחרק ואברו חדה כהרב פיות: ובהכפל הפא חרב פיפיות: ובא הקבוץ בלשון זכרי והיתה
הפצירה פים פי' פצירה שיש לה פיים רבים: ותרגומו שופינא לימא בלעז: ואאזל פי' כצירה לשון רבוי פ
פי' רבת הפיות לשון ויפצר בו שהוא רבוי דברים ותחבונים: ונשתמשו בו עוד על שיעור הדברים לחס לפי
הטף: איש כפי אכלו: בשעור הטף כמו שיאכלו: איש כפי עבודתו: ולפי העלות הענין: על פי הדברים ל
לפי דבריו: לפי שכלו: ויהי נא פי' שנים ברוחך אלי שיעור שני חלקי רוחך: לתת לו פי' שנים שיעור שני חלקי
פה אשליך לכם גורל: ואתה פה עמוד הגה: ואומ' עד פה תבא: עד הגה: ונכתב באלף ופא ישית בגאון גליך
ואאזל פי' אחר שאמר לים עד זה הגבור תבא קרא לשפת הים פה ואמר ופא ישית וילחם בגאון גליך ויפה פ
פיר: ונכתבו בהם רבים בור שנים שלחנות כפן: ואתיקהא כפן ומפן: וזולתם וכלת איפה פירשתיים בשרש
אין: **פוג** על כן תפוג תורה: ויפגלו: והנפע נפוגותי ונדכיתי: והשם אל תתני פוגת לך: ונכמכה
המלה על למד השרות כמו השכנוי באהלים: והשם עוד בתוספת הא כאין הפוגות ענין רפיון
וחלישות ובדברי רז"ל וניחוש דילמא פייגא דעתיהו דצבורא כלום שמא תחלש דעת הציבור: ועוד אמרו
גוף קשה יין מפינו כלומר מחלישו ומסיר כוחו: ותרגו' וריחו לא נכר וריחיה לא פג כלומר שלא נחלש ריח
היין **פוח** עד שיפוח היום: והפעל הכבד הפיחי גני יזלו בשכני: ענין נפוחה: ויש לפרש כזה
הענין כל צרריו יפיח בהם: כלומר שלא יחשוב אותם לכולם: באש עברתי אפיח עליך: כמו
שנזכרים באש כדי שתבער: ומזה הענין פוח ככשן: כלומר נפוחת הכבשן והוא הנקרא בלשון רז"ל רמך ד
דשקליב בלעז: ומזה נקרא הדבור בלשון הזה לפי שהוא נפוחת הפה: ויפיח בזכים עד שקר: כלומר כי ש
שידבר בזכים בדברים בעולם בן יעיד עדות שקר מפני שהורגל בזכים: ויש מפרש מזה יפיח לו: כלומר מ
מי שידבר לו אמרות האמרות שהורות אשיתנו ביסעי: ואפשר מזה השרש וינח לקץ וכבר כתבנוהו בשרש
יפח: והענין אחד: ועא' פח יקוש הפח נשבר: צנים פחים בדרך עקש: יטר על רשעים פחים בדרך ההשאל'
כלו' יביא עליהם דברי שיכשלו בהם כמו שיכשל הנלכד בפח: ויתכן שהם שרש והיא בכו פחם לפי שאמ'
אחריו אש וגפרית: והפעל הכבד ממנו יפיח בהם: יפיח לו פי' מי שהרשע יפיח לו ויסבב ללכדו והוא העני
אף אני אצילנו מידו ואשיתנו ביסעי: יפיחו קריה: הפח בחורים כלם: כלומר שילכדו אותם כולם ויטבוגם
בחורים ויחבאום שם כמו שאמר אחריו ובבתי בלאים החבאו: או פי' אותם החורים שנשטמו ובבתי בלאים
שהחבאו שם ילכדו: ועא' קרוב לזה רקיע פחים: וירקעו את פחי הזהב פי' טסים לנדש בלעז: ונקראו כן ל
שהם כרושים כמו הפח **פוך** כי תקדעי בפוך עיניך: ותשם בפוך עיניה: הוא הכחול השחור: מרביץ
בפוך אבניך: אבני פוך: אכן יקרה שעיניה כ'ין הפוך: ואומר שהוא שקורין לה בלעז:
קרבנקי: או רל' על הפוך עצמו כי גם הוא אכן **פול** ופול ועדשים ידוע **פון** בשאתי אימך
אפונה הנכון והישר במלה הזאת שהיא גזורה ממלת פן ומענינה רל' הכבדתי עלי א
אמים שאני מפחד תבד כמך ואומר פן יקראני כך וכך על העונות כי כל אדם מפחד אומר בלבו פן יהיה זה
וזה או שמא יהיה כך וכך: ואפונה דובטי בלעז: פן בחרב אצא: ארח חיים פן תפלס: פן יפקד עליה: פן ישלח
ידו: כלם ענינם שמא: ופי' פן תפלס בתמיה כלו' תחשב שכא תפלס ארח חיים לא תעטה לא נעו מעגלותיה
לא תדע כלל לא תרגיש בדבר עד שינועו מ'גלותיה אל מות **עוץ** פן נפוי: יפוצו בעינותיך ח
חוצה: ותפוצינה מבלי רועה: הך את הרועה ותפוצינה הצאן: עוד תפוצינה ערי מטוב פוצו
בעם והנפעל אשר נפוצותם כס והוא כחלם: והפעל הכבד מאבירים ומפיצים: עלה מפין על פניך: מפי
וחרב הפץ עברות אפך: ויפץ ה' אותם יפיץ עין

דניאל חיים
ויקרא כ'
טמנת
יהושע עונות
יעציה
יהושע כהעליתך חונן
מי' יס מצה כ'
י-ע שופטים
משלי תלים יעציה
שמאל יעציה
גש'
כאלה כאלה כהעליתך
מלכי משלי מלכים תבא
יהושע כ' חונן חונן כ'
יחזקאל כ'
חנניק יעציה מי' יס חנניק
חכה
סיר כ'
תלים יחזקאל
נארא
מפי'
תלים
דניאל
יהושע תלים משלי תלים
תלים תלים
משלי יעציה
קרח בקורי
ירמיה מלכים
יעציה דני'
יחזקאל
תלים
חקת משלי יעציה כהעלית
כחמשלי
יחזקאל ובריה כ' סמנת
יחזקאל ירמיה חנניק
חונן כ' חונן

אחריו והוא פתח להבדיל הענין כלומר שלא תטול מה שנשאר בפארות: ור"ל פירשו לשון פאר שאמרו ש
שלא תטול תפארתו מכנו ואפשר שנקרא הסעיף הגדול והגבוה פארה לפי שהוא פאר האילן ויפיו א
ואפשר כי שרש פארה פארותיו פרה כמו שכתב ר' יהודה: ותהיה האלף הקודמת לריש כמו וו המשך ויהיה
פארה שם מגזי הלמר בשקל ולדבר על ה' תועה: ואעפ' שבא מסעף פארה בשרק והשרק והחלם אחדים: ב
במשקל ואין ראיה שיהיו מזה השרש מפני האלף הקודמת לריש כי במעטים מהם יבא זה כי הנה נכתב ות
ותשלח פראות הריש קודמת לאלף וכן פראותיו הרוב נכתבו הריש קודם האלף: והמסרה תבא עליהם כי ת
שנים נכתבו אלף קודם לריש ותארכנה פארותיו. ותחת פארותיו ילדו: ושאר ריש קודם לאלף: **פג**

התאנה חנטה פניה: הם התאנים שלא בשלו כל צרכן: ואר"ל הפנים משיוצחו ועוד אמרו תנו
רבנן פנה שטמנה בתבן פי התאנה שלא בשלה כל צרכה באילן וטמנה בתבן להתבשל שם: ואפשר כי
שרש המלה פוג או פגג לפיכ' נדגשה: **פגל** פגול הוא לא ירצה: ומרק פיגולים כליהם הוא הבשר
שנשתנה ריחו ומראהו: וכן אר"ל פיגול טעון צורה כלומר שאינו נשרף עד שתאבד צורתו:

פגע ויפגעו בו מלאכי אדים: ויפגע במקום. בפגעו בו: כי תפגע שור אויבך: ופגעו הדוב: פן יפגעו
בכם: ענין פגישתו: ומזה הענין ופגע הנכול בחבור: ואשר יפגעון מצפון: ופגע אל הנחל: ומזה
עוד לפי דעת פגעת את שש ועשה צדק לל כי מתחלה פגעת ומצאת מי שהיה שש ושמה במצותיך ועושה
צדק: והוא רבו לאברהם אבינו ושאר הצדיקים אחריו שהיו זוכרים אותך בעת הכעס במדותיך הידועות:
שהם חנון ורחום ארך אפים: והפעל הכבד אם לא הפגעתו כך בעת רעה ובעת צרה את האויב וכנגד ישראל
יו בר כמו שאמר חילך וכל אוצרותיך לבז אתן: והשם ואין פגע רע בסגול הפא: ובתוספת מם לכה שמתני
למפגע לך: גש פגע בו: פן יפגענו בדבר או בחרב: פן תפגעון כי אתם ענין פגיעה בחרב כאדם להמיתו:
ויתכן להיות מענין זה נקם אקח ולא אפגע אדם בחסרין כף הדמיון לל לא אפגעם כשאר אדם אלא שאקח
נקמתי שלמה מהם: והביא ר' יונה לל בענין זה הפגעת את שש: ועא' ואל תפגע בן: ומה נועיל כל פגע בו:
ופגעו לי בעפרון בן צוחר: והפעל הכבד ופגעו נא בה צבאות: הפגיעו במלך לבלתי שרוף את הגולה: ו
וישתומם כי אין מפגיע: ויצו עליה כמפגיע: כלומר יצוה על עב המטר שתמטיר בתפלה שמתפללין בני א
אדם: וכבר פירשנו בו פי אחר בשרש אור: ולפושעים יפגיע ענין תחנה נקשה: והביא ר' יונ' בענין זה אם
לא הפגעתו כך כלומר שאשימנו שיבקש ויתחנן לך וכן דעת רוב המפרשים וכנגד הנביא ידבר וכן אני ע
עתידי לפרש הפסוק בשרש שאר: ואמר מזה ולא אפגע אדם כלומר לא אקח בקשת אדם ותחנתו עליהם: ו
וכן מפרשים פגעת את שש ועושה צדק: כלומר היית מקבל פיוס הצדיקים ובקשתם ואומ' כי העושה כלשון
פגיעה הוא קשור עם בית כנעתר כמו ואל תפגע בי וחבריו או בלא קשר והוא חסר הנעתר כמו כי אין מ
מפגיע ולפושעים יפגיע וחביריהם אבל כשהוא קשור בלא בית הוא גופל על הנעתר כמו ולא אפגע אדם
רב הפגר בשש נקודות כפגר מוכס יוכבד פגר: פגרים מתים: ופגריכם אתם יפלו: על פגרי ג

פגר גלול כס ידוע: ופי' פגריכם אתם אמר אתם לבאר כי אם אמר ופגריכם לבדו יוכן מכנו פגרי בניהם
לפיכך אמר אתם: הפגר הוא הגוף בלא רוח אשר פגרו מלכת אחרי דוד פי' בחלוש והיו יגיעים ולא יכלו ל
לרבת: ויהיה פגרו כמו ופתחו שעריך שהחרק במקום שרק: אז יהיה בנין פעל בעצמו ויהיה עומד או יהיה
יוצא ופי' פגרו עצמם כלום הראו עצמם נחלשים ואעפ' שלא היו כדי שלא ילכו כי היו יראים וכחרו לשבת
על הכלים יותר מלכת. ודומה לו בדברי ר"ל יומא דמפגרי רבנן אמרי האידנא יוכא דשפמי: כלומר היום
שהיו נחלשים התלמידים ויגיעים מן הגירסא ולא היו יכולים לבא לבית המדרש היו קורין אותו היום למשל
יומא דשפמי כלומר יום בטול כמו המגלח השפם שהוא כבטל שאינו נוטל שכר על תקן השפם לכד כי אם
על תקן הראש או הזקן: **פגש** כל המחנה הזה אשר פגשתי: ותפגש אותם כי יפגשך עשו אחי: הגימ'

בקמ' מעמד ורפה: ויפגשוהו ה' פגוש דוב שכול באיש: והנפעל עשיר ורש נפגשו והכבד יומם
יפגשו חשך: ענינם ענין פגיעה: **פדה** פדה בשלום נפשי: והוא יפדה את ישראל: והשם פדות
שלח לעמו: ומא' ויקר פדיון נפשם: וכבסם את כסף הפדיון בפלס שלשם: ומשקל אחר
ואת פדויי השלשה שהאחד ממנו פדוי בשקל כסוי עור תחש: והנפעל והפדה לא נפדתה: והפעל הכבד א
אשר לא יעדה והפדה: ופי' והפדה שהוא יסייע בפדיונה כלומר שמגרע פדיונה מספר השני שהיתה אצלו
כאלו שכורה אצלו ותתן לו השאר ויוצאה: והמקור מבנין שלא נזכר פעלו מכנו והפדה לא נפדתה: ופירו'
ושמתי פדות בין עמי ובין עמך שהפדות הוא שיפדו וינצלו הם מן הערוב והוא הפרש ההכרה בין עמי ו
ובין עמך: **פדן** וישע אהלי אפדנו האלף נוספת ופירו' ארמונו: וכדברי רבותינו בקרא הארמון א
אפדנא: ואר"ל כתב כי האלף שרש והגון נוספת מענין ואפדת לו מפדן ארם: פדנו ארם

נקרא בן לפי שהיו שני מקומות שהיו נקראים ארם: ארם נהרים וארם

יחזקאל כ'

פיר

קרישית יסעיה

ויצא כ' מסעי משפטי עמוס
יהושע ג' יסעיה

ירמיה

סמא

חיות סמא שמות סופטים

יסעיה

יסעיה וירמיה חייב

חיי ירמיה כ'

יסעיה חיות

יסעיה

ירמיה

יסעיה

יסעיה

יסעיה כ'

סמא יסעיה כחוס יסעיה סמא

ב וקנני

סמא

ניסל סמא ניסל

סמות חסלי כ'

חיות חיליס כ'

חייס במדבר

במדבר קדושים

משפטים

נחל

כניא

תצוה תענות

כפלה נוח
ירמיה
ישעיה משלי שמאל
שמיא
תריע
תצנה
חיוב
שמאל דה

דה
משלי
תליס כח כהנלנתך

מלכיס ירמיה
משלי חיוב
חיוב
יחזקא
מלכיס

יחזקא
תליס
שמאל יחזקא ב'
חיוב כ' משפטים יסעיה
ישעיה

יחזקא

יירא מלכי יירא תלי'
מלכי

פוטרי' נצבים פוטרי' תליס
תליס' נ'
תליס כ' כאלח חיבה תליס
דפא חיוב תליס
ישעיה תליס
ינא ישעיה חיוב
שופטים

רית
פשא אמור
פח

פוחזים: והשם פוחז אל תותר כלומר תנועה וקלות היצר היה לך כמים הקלים הנגרים לפיכך אל תותר
לא יהיה לך יתרון: והשם במא' בשקדיותם ובפחזותם: וית' רקים ופוחזים סריקין ובסירין פי' נכזים תרגום דבר
ה' בזה בסר: **פחם** ופעל בפחם פחם לגחלים הפא כסגול ידוע **פחת** אל הפחת הגדול
הוא שם במשקל ארץ ונפתח מפני החית: והקבוצ באתח הפחתים:
ותרגו' כי כרו שוחה ללכדי' ארי כרו פחית: פחתת היא חסרון ורבותינו נשתמשו הרבה בזה הלשון באמרם
אין פוחתין את חנר מפני שחוא עושה כלי: ואמרם עוד לא פחות ולא יותר: **פטד** אדם פטדה ו
וברקת: פטדת כוש: אכן מהאכנים היקרות ואומרי' כי היא אכן ירוקה: וכתב ר' יונה כי היא הנקראת כלשון
ערבי זמירד **פטד** ויפטר מפני שאול: עומד: והפעל העובר כי לא פטר יהודע הכהן את המחלקו
פי' לא שלחם ולא התירם ללכת אבל עכבם כמו שנאמר באי השבת עם יוצאי השבת: והלשון
הזה מורגל במשנה פטור ותכורתו חייב: וכן יתפרש פטורים כי יובם ולילה עליהם במלאכה: פי' פטורים מ
משאר מלאכות כי במלאכת השיר היו מתעסקים יובם ולילה והיו יושבים כלשכות: פטור מים ראשית כדון
והפעל הכבד יפטירו בשפה: והשם פטר כל רחם בשש נקודו: ובהא הנקבה פטרה: ובסמוך פטרת כל רחם
ענין השלוח והפתיחה: ותרגום והאנשים שלחו ונבריא אתפטרו: ותרגו' ושלח רצוצים חפשי' ופטר דאניסין
בני חורין: ופי' פטור מים כמו המשלח הפנים והפוחת אותם תחלה והם נגרים שלא יוכל אדם להשיבם כן ר
ראשית המדון: יפטירו בשפה ישלחו בשפה חדברי' ויפתחו אותם ולפי שהכבוד הוא שלוח הדחם ופתיחתו
והבקעו תחלה נקרא כן: וכן ופטורי ציצים שפתחו כהם הציצים והפרחים: **פטש** וכפטיש יפוצץ
סלע היא המקבת הגדולה: **פיד** ופיד שניהם מי יודע: אם בפידו להם שוע ענין איד
פום ויעש פימה עלי כסל: והם הקמטים שנעשים בכטן האיש השמן: ותרגומו ועבד רטבא
עליו כפלא: ותרגום נהפך לשדי אתהפך לרטיבו **פכה** והנה מים מפכים: יוצאים: ו
זמיה נקרא הצלוחי פך השמן לפי שמוציאי' ומריקין השמן ממנו **פבר** בני כפרת הצביים הביאו
ד' יונה ולא ידעתי למה כי הוא משמו עבדי בני שלמה נקרא על ענין ידוע אצלם כמו שנקרא
כולם איש על שמו בענין מקרה מן הכקרים אצלם **פלל** ראה פניך לא פללתי: לא עשיתי משפטו
ודין בעצמי שאוכל עוד ראה פניך: ויעמד פנחם ויפלל: עשה המשפט שדקדק זמרי וכזכי בת צור
ופללו אלדים: אשר פללת לאחותך: והנפעל לדעת ר' יהודה ונפלל חללי' והתאר עם יוד היחש והוא עון
פלילי: והקבוצ בנפול יוד היחש והוא עון פלילים: ונתן בפלילים: וחשם עשי פלילה: וכבוד היחש פקו פ
פליליה: ענין הכל המשפט והדין: ופי' ופללו אלדים אמר אם יחטא איש לאיש ופללו אלדים כלומר ישפטנו
הדין ויוציאונו נקי מיד חברו בצוותו מה שיתכן לו לעשות או יעשה פשרה ביניהם אבל אם לה' יחטא איש
מי יתפלל לו כלומר מי יהיה נזקק להשפט עמו ולומר נעשה ביניכם דין כך וכך: ואמר לשופט כלשון ה
התפעל שהוא הפעול וכן אמר ונשפטתי אתו בדבר וכדס: בהשפטי אתכם לעיניכם: לפי שהשופט חוזר
הטענות ומראה טענת כל אחד לחברו כאלו הוא נשפט באמרו דברי הנשפטים: ופי' אשר פללת לאחותך:
אמר גם את שאי כלמתך כי את שפטת לאחותך בתחלה כשהחלה להרע היית שופטת אותה על חטאותיה ו
ועתה חרעת לעשות ממנה ותצדקי אותה בחטאותיה אשר הרבית ממנה ואמרו על התחנה והבקשה בבגין ה
התפעל ויתפלל אברהם אל האלדים: והתפלל אל הכית: ויתפלל בעדך וחיה: והשם תפלה למשה: שמעתי
את תפלתך לפי שהמתפלל יבקש ממנו שישפטנו ברחמיו ולא יפנה לרוב הרעות שעשה כי המשפט הוא
שיעזוב לו מעונותיו ולא יזכרם לו כלם כמו שאמר הנביא יסרני ה' אך כשפט אל באפך פן תמעיטני
פלא כי פלא ממך דבר: לא נפלאה היא ממך: נפלאה אחבתך לי: בשני סימני הנקב כמו כי החבאתה
נפלאים מעשיך: בנדחות ובנפלאות ממני: שיחו בכל נפלאותיו: ונכתב כבעלי ההא אוודך על
כי נוראות נפלאות: והשם עושה פלא בשש נקודות: ותרד פלאים: והקבוצ כלשון נקבות פלאות עדותך:
קץ הפלאות: ובתוספת כס מפלאות תמים דעים: והתאר פליאה דעת ממני כמו שיאמר מן שרד שרודה ומן
פליט פליטה: ומשקל התאר פלא יועץ והוא בשש נקודות: והפעל הכבד הפליא עצה: כי הפליא חסדו ללי:
אשר עשה עמכם להפליא: הפלא ופלא: וההתפעל ותשוב תתפלא בי ענין פלא ידוע: וזמיה הענין והוא פ
פלא: והוא שם תאר לשם הנפלא כלומר שמי נפלא ונשגב מלהודיעו לך וכן ליעקב אבינו שלא רצה המלאך
להודיע לו שמו ואמר לו למה זה תשאל לשמי והיה זה בעבור כי היו המלאכים נראים להם בדמות אנשים ו
ולא היו מגלים שהם מלאכי' לפיכך לא היו מזכירים שמם: וכן פלוני אלפני האיש המכוסה שמו אצל הזוכר
אותו יאמרו עליו פלוני ואעפ' שהוא ידוע אצל הזוכר אותו ואינו רוצה לקרותו בשמו יאמר עליו פלוני וכן
ד"ל הרגילו כלשונם כזה: ועא' קרוב לזה כי **פלג** כי בימיו נפלגה הארץ: כלומר נחלקה למחלקות
הפרשה ובענין הזה הוא שרש פלח כזה

לא הפנו אבות אל בנים מרפיון ידים: לא החזירו להם פניהם: וכן ומנוס נסו ולא הפנו: אשר כפנה צפונה: בהפנתו שכמו ללכת יויפן זנב אל זנב: ושל אנוכר פעל כמנו נסו הפנו העמיקו לשבת יושבי דדן: ואיגנו ציווי כאשר חשבו אנשים כי לא יתכן ציווי מזה הבנין רק הוא עבר ופי' כך אמר כנגד עשו נוסו יושבי דדן כי כבר הפנו אויבכם לבא עליכם והעמיקו לשבת בארצכם ולגרש אתכם ולהגלותכם: ואאזל פי' כאשר אמרו להם נוסו הם הפנו והעמיקו לברוח והרחיקו נקום שבתם שלא תשיגם יד האויב: וכן יתפרש העמיקו לשבת יושבי חצור וכולם ענין הכטשה: שער הפונה: כמו שער הפנה: ונקרא ז הפנה פונה לפי שהיא מבט הקיר ויופיו ומזה נקראו פני לפי שהם פונות הנה והנה: לפני ה': ויושם לפניו לאכל: מפני עשו אחיו: כפני אשר ירד עליו: אם כפני לא תחילו: ועם הכס והלמד כי מלכני ה' הוא בורח: מלפני אלוה יעקב: מלפניך משפטי יצא: וצריך להתבונן היאך בא המס והלמד בשמוש כאחד וזה הפך זה כי המס מורה הרחוק והלמד מורה הקרוב: אבל דל בהמקום שהוא לפני ה' והוא מקום קיכול הנבואה: וכן מלפני אלוה יעקב: כפני כשה שהוא נביאו עומד לפני ה': וכן מלמעלה ומלמטה וכולם קרובים למבין: וכן תכנס הלכד על המס כמו ש שכתבנו בשרש מן: על פני כל אחיו נפל: דל שנפל גורלו בגורל אחיו: הוא היה גבור ציד לפני ה' רל שהיה מקריב מצידו לפני ה': או יהיה לפני ה' להגדיל גבורתו כמו עיר גדולה לאלדים: בהררי אל: כמו שכתבנו בשרש אפל: אם לא על פניך וברכך דל בחייד: וכן על נביכם אם אכזב ושניהם ענין שכועה: וכן וימת'הרן על פני תרח אביו כל' בחיי אכיו: על פני אהרן אביהם: בחיי אהרן: וכן מי יגיד על פניו דרכו: בחייו: ויוציאך בפניו: בחייו כל' בשכועתו: אל פניו יושלם לו: בחייו: לפני שבש ינון שמו: בעוד שהשכש קיים: וכן ידכאום לפני עש בעוד שהעש קיים כל' לעולם כמו שאמר לגנצח יאכדו: לא יהיה לך אלדים אחרים על פני: בעוד שאני קיים והוא לעולם: או יהיה פי' על פני לפני ואפי' בסתר לפניו הוא: אל תתן את א אמתך לפני בת בליעל: חסר ופי' אל תתן את אמתך לפני השם כבת בליעל: ונקרא מה שבנגד פני ד: פנים והפכו אחור: והיא כתובה פנים ואחור: ובענין ההקדמה לפני הארץ יסדת: ואת יהודה שלח לפניו: לפני בא יום ה': והלפני מזה: קודם זה: הוא ההיכל לפני פי' הפנימי וקראו פנימי: ואעפ' שהוא חיצון לדביר לפי שהוא פנימי לאולם: או פי' לפני לפי שהיה לפני הדביר בכניסה ובא היוד ליחש כיוד כלי או דל לפנים ובא כן כמו וחשופי שת אורגים חורי: ודומיהם: שהם כמו חשופים חורים: ועם היוד והמס מלפני ולחיצון: והיוד והמס אעפ' שהוא לשון רבים אחר שהמלה כלשון יחיד עשו היוד והמס כמו שרש והכניסו עליה יוד היחש וכס הרבים וו תיו הרבות: הבית הפנימית: בפנימי וכתיב גן: וחוריו הפנימים: אל החצר הפנימית: יד דלתותיו הפנימיות: כל אלה תאר: אבל כל כבודה בת מלך פנימה הוא שם וההא נוספת כי המלה כלליל ופי' עומדת בפנים: ולפי שהבעס נראה בפנים כנהו כס כאכרו ופניה לא היו לה עוד: אכפרה פניו: פני ה' בעושי רע: ונתתי פני באיש ההוא: פני ה' חלקם: לא אפיל פני בכס: אעזבה פני ואכליגה: ויש לפרש כזה ויוציאך בפניו כל' בבעסו שכעס במצרים: וכן לפי דעתי מזה לא יהיה לך אדרי אחרים על פני דל להכעיקי: כמו ש' כעסוני בהבליהם: ועא' בפעל הכד פנה אויבך: ואנכי פניתי הבית: פנו דרך: ענינם ידוע:

למחלקו הלשון ומסכת מחלוקת הלשון מחלקה גם כן לשוב: לפלגות ראובן גדולי חקרי לב: פי' למחלקות
ראובן שנחלקו מאחיו ולא יצא למחלמה הזאת גדולים חקרי לב: כלום דברים רבים לבי חוקר וחוקק עליהם
לפלגות בית האבות: למחלקו בית האבות שהיו המחלקו לכהנים וללוים על משמרותם וכן במא' לפלגות
לכית האבות: ומא' פלג אלהים מלא מים בשש נקודות: וקכוץ פלגים יבלי מים: על פלגי מים: וכא' אל ירא
בפלגות נהרי נחלי דבש וחמאה: הפלג הוא חלק דמים שנחלקים המים הנגרים לפלגי קטנים רייל בלעז
והפעל הכבד: פי' פלג לשטף תעלה: פלג לשונם: **פלד** באש פלדות הרבב: מן לפיד אש בדרך
ההפך: **פלה** והפלה ה' בין מקנה ישראל: כי **פלה** הפלא ה' חסיד לו נכתב כאלף: והפלה ה'
מכותך: כלום יפריש מכותך ויכדילם ממכות אחרות שיהיו גדולות ונאמנו מזולתם
וחפליתי ביום ההוא כלומר אפריש ארץ גושן משאר ארץ מצרים: שלא יהיה שם ערוב: אשר יפלה ה': הפלה
חסדיך בושיע חוסים במתקומבי' בימיך: פי' אתה מושיע חוסים הפרש חסדיך מאותם המתקומבי' כיביך
והנפעל ונפלינו אני ועכך כלומר נהיה נדרשים מכל העמים כבא שב יתך ובכודך בינינו
כזו פולח ובוקע: והפעל הכבד ויפלה אל סר הגזיד: יפלה כליותי ענין בקוע: והשם כפלה
תחתית בסגול הפא הוא התחתונה מן הרחים שידכו הרחי' כאילו נבקעה אחת נחברתה: פלח רבב: חתיכת
מהעליונה מן הרחים הנקראת רבב: פלח דבלה חתיכת דבלה: כפלח הרכון: נקע הרימון: **פלט**
ופרטו פליסיהם: והתאר ויבא הפליט: כליתי הגוים: כי אכרו פליטי אנרים פי' הפחותים
שבאפרים היו אומרים אתם גלעד מה אתם חשובים בתוך אפרים ובתוך בנשה: ונקראו הפחותים פלטים כי
הם כמו פליטי הגדולים והחשובים: וכן לפי דעתי פליטי הגוים הנחותים: להכרית את פליטיו אלה בחרק:
ובצרי ושלחתי בהם פלטים: בניו פליטים פי' שהיו בורחים להמלט אם יוכלו: והפעל הכבד תפלטני מריבי
עם: פלטה נפשי מרשע הרבך: ומפליטי לי והוא קל: רני פלט תסוככני סלה: והשם והיה הכחנה הנשאר ל
לפליטה: ופעל כבד אחר ויפליט ואין מגיל: הכל ענין הצלה והמלטה ופי' רני פלט שבח והודאת ההצלה:
כלומר בשאנצל מן האויב ארנן ואזל ה'ך: ופי' ויפליט ואין כציל וישלול ויבז ואין כציל כידו: ועא' קרוב
לזה ותסג ולא תפליט: ואשר תפלט לחרב אתך: ענין השלכת העובר בלידה: וכן על און פלט למו כלומר ה
השלכה והרחקה להם ודומה לו בלשון רז'ל נדה שפליטה שכבת זרע ותרנום ויקא את: יונה ופליט ית יונה:
והגבון בעיני לפרש על און פלט לכו מהענין הראשון והוא בדרך התמיהה: **פלד** וכחזיק כפלך
בשש נקודות והוא מטה המשענת וכפיה תכבו פלך: וזכטה שטוות בו הגשים: חצי פלך ירושלי:
שר חצי פלך קעילה: לפלכו: מחוץ: ותרנום כל חכל ארגוב כל בית פלך טרכונא: וכן תרגו שלשת הגפת
תלתא פלכין: **פלים** ישר מעגל צדיק תפלים: פלם מעגל רגליך: יפלים נתיב לאפר: ענינם יושר ה
הכעגל והנתיב: וכוזה ושקל בפלם הרים והוא בשש נקודות: והוא יושר המאזנים והוא מה ש
שתופש בידו השוקל שלשון המאזנים בתוכו: ויש' כי נקרא פלם נטה ברזל ששוקלין בו והוא בסומן
בסימנין לדעת המשקלים ותולין על נקודות הסבבים אכן המשקל דוע הוא: **פלץ** ועבודיה
יתפלצון: והשם פליצות בעתתני: ענין אימה ורעדה: ונדרך כינוי ללענ אשר עשתה כפלצת
לאשרה: ויכרת אסא את כפלצתה: תפלצתך השיא אותך: כד עצבים שהוא בנוי ללענ הפסילים: וכן וב
ובאימים יתהוללו: או פי' תפלצתך השיא אותך גאותך וכנה הנאות בלשון אימה ורעדה ללענ כי הפך
הגאות האימה והיראה **פלש** עפר התפליט פי' בעפר: והתפלטו אדירי הצאן: ענין התגלגל ו
והתבסות בעפר וכאפר **פלש** מפלשי עב כמו בפרשי עכוהים כשקלי כן ושקלי ב
בפלם הרים **פן** פן בחרב אצא לקראתך: פן אמות עליה: כבר זכרתם בשר פון: אצל
כל פנה תארב: על ארבע פנותיו: עובר בשוק אצל פנה: עקרו פנתה: או יהיה משקל אחר בלא הא
פן והקבוץ בסמוך עד שער הפנים: היתה לראש פנה ענין זוית: ולפי שחוקק הבית הפנות אבר גל המגדלים
החזקים פנות: על הערים הכצורות ועל הפנות הגבוהות: ולפי שפנות הבית כן האבנים הגדולות כנה ה
האנשים הגדולי והאצילים בפנות: גשו הלום כל פנות העם: וייתצבו פינות כל העם: ויתכן היות פנה פנות
משמש פנן לפיכך נדגשו: **פנן** ורחוק מפנינים מברה: אדמו עצם מפנינים: כלומר שעצבים אדום
יותר בפנינים: והם אבנים יקרות **פנן** וחטי מנית ופנן ודבש: יא' שהוא שם בקום ו
וכן מנית התרגום אובר וקיליא וקוליא בדברי רז'ל הוא עשב מירקות השדה דגאכלים שאברו מ
מערבין בקוליא: ויוסף בן גריון אבר כי פנן הוא כלסמי והיה נמצא ביריהו והנה אבר כנסיק וצרי והצרי
מפרשין אותו שמן אפרסמון שהוא הנקרא בלסמי: **פנה** כי פנה אל אלהים אדירים: כי פנו
אלי עורף ולא פנים: וככל אשר יפנה ירשיע: הואיל ופנו כי: פנה אלי וחנני: אשר לכבו פונה
היום: ויפן וירד נשה: ויפן בניבין אחריו פנו לכב צפונה: לפנות ערב: כשהערב פונה ובא: לכנות בכך: כ
כשהבקר פונה ובא: והשם וכעלותה פנות קדים בשקל לכבות יבנו: והפע הכבד הנטה עורף בואב גוש

דה' כ'
תליס יסעיה ת' ל'ס
חיוכ
חיוכ ת' ל'ס כחוס
נחרא ת' ל'ס ת'ס
נארא כ' ת'ס
מא
תליס מלכיס חיוכ כ'
פופטיס
פמנא סיר
יחוק' לך יחוק' יפשי' שופטי'
ענכדיה
יסעיה חוק' ת' ל'ס
ת' ל'ס ג'
ניצח יסעיה
מיכה כ'
פמנא
מש' עורף
נזרח
יסעיה אש' ת' ל'ס
יסעיה
חיוכ יסעיה מלכיס
מלכיס ירמיה
מיכה ירמיה
חיוכ
חוק' ת' ל'ס
מש' תרומה מש'
זכריה ת' ל'ס
זכריה
פמנא שופטיס
מש' מיכה
יחוקא
לך ירמיה
פמנא חיוכ ת' ל'ס כגבים
תמא שופ' דברי תמא כגא
יחוקא ירמיה

יוזרף
 תיעס דה יחזקא
 דה
 אינז מ'כיס
 ישעיה שמואל ירמיה
 ירמיה ניקרא כ' מקץ
 ישעיה ט טריס ירמיה
 ירמיה מ'כיס
 ירמיה
 נישכ פינחס כמדר מ'טות
 עזרא כ' כחמדי
 ירמיה כ' כמדר תלויס
 יהושע מ'כיס כ' דה
 ירמיה כ' יחזקא
 ירמיה דה' כפא דה' יסעי
 דה' מ'כיס
 יחזקא
 תי יס
 זכרי' מר' תי' כ' דה' ירמיה
 ישעיה מ'כיס יסעיה שמואל
 משפטים יסעיה
 מ'כיס
 תציה כז א
 טנעזיס ישעיה
 ע' נשכ כהעלוקה שמואל
 יגא
 הנמצא
 ירמיה ח' נכ
 שמואל מ'כיס ישעיה
 יחזקא יחא
 טיכטיס
 כח' נ' מ'כיס
 תלויס כ' אינז

ובקמץ הפא: ענין הכל והדומה להם ענין מכפר ובנין: ועא' והוא נקד עלי לבנות לו בית ענינו צוח בחרג'
 :והשם פקודי ו' ישרים: פי' מצות: ובתוספת מס במפקד חזקיהו המלך: כלו' במצותו: ושרפו במפקד הבית
 :במצות הבית כלו' מה שהיה מצוה על הבית לעשות כן הכהני' שהיו בקומות חלוקים בבית לכל דברי
 הבית: וית' באתר דחזי לביתא: ובסימן הנקבה ויהי בעת יביא את הארון אל נקדת המלך ביד הלויס: פי'
 במצות המלך: ואל' במקום בית השרות: ופקודתך שמרה רוחי: ומצותך: ועא' ויקח מידם ויפקד בבית והפע'
 הכבד למכבש יפקיד כליו וישב אל מקומו אשר הפקדתו שם: וד' פקידו את ירמיהו בחצר הכטרה: ואת
 המגלה הפקידו: ושלא נזכר פעלוממנו אשר הפקד אתו: והשם או את הפקדון: והיה האוכל לפקדון: ענין
 גניזה והנחה: ויש לפרש מזה ופקדתם על גחל הערבים ישאום: ועא' ופקדו שרי צבאות: ופקדתי עליכם
 ארבע משפחות: פקדו עליה טפסר: וכתב ר' יונה עם בנין הקל ויפקד אותו לכל סכל בית יוכף: ואנחנו
 מצאנוהו בספרים המדויקים ויפקיד אותו בבנין הפעיל והמכרת עליו כ' ויפקד עליהם את גדליהו: ודין
 ויפקד שר הטבחים את יוכף: ויפקד ה' אלדי הרוחות: ואת אהרן ואת בניו תפקד: והפקודים אשר לאפי הצבא
 והנפעל ויפקדו כיום ההוא אנשים על הלשכות: ויפקדו המשוררים והשוערים: והפעל הכבד והפקדתי
 עליכם כהלה: אשר הפקיד מלך בבל בערי יהודה: ראה הפקדתך היום הזה: ואתה הפקד את הלויס: הפקד
 עליו רשע: והפקידו עליה אנשים לשמרם: המופקדים בית ה': ויפקד אותו לכל סכל בית יוסף: ויפקד דוד
 המלך על הראובני: והתא' אשר היה פקיד על אנשי המלחמה להיות פקידים בית ה' ובא' נקוד ושוע והשם
 בעל פקדית: ומא' ויהיו לבית אב לפקדה אחת: ופקדת משמרת בני מרדכי: על פקדת ישראל: ושכתי פקודתך
 שלום ל' המס שיקחו הפקידים עליך: והקבוץ וישם יהודע פקודות בית ה' ביד הכהני': וישם הכהן פקודות
 על בית ה': ויש לפרש מזה קרבו פקודות: וענין הכל והדומה להם כג' וגזברות: ומזה הענין לפי דעתי
 פקדתו יקח אחר: כלו' מה שהוא פקיד וכמ' ג' עליה והוא אשתו או מכונו: **פקח** ועל בית יהודה
 אפקח את עיני: ויפקח אלדים את עיניה: פוקח עורים: ותפקחנה עיני שניהם: אשר עיניך פקוחות
 פקוח אנשים פקח נא את עיניו: והנפעל אז תפקחנה עיני עורים: והתאר או פקח או עורי: והקבוץ עיני
 פקחים בקלות הקוף: ענין הכל הפתיחה: ובא' השם מכנו בהכפל העין והלמד ולאסורים פקח קוח כהכפל
 העין והלמד כמלת פתלתל: ופי' נתוח המאסר: ואע"פ שהוא כתוב שתי מלות ענינו מלה אחת: ויש לפרש
 שענינו שתי מלות ויהיה קוח כקור מן לקח ומשפטו פקח לקוח כלו' לפתח אותם ולקחתם מהגלות: ואא"ל
 כתב כי קוח' שם בית הסדר נק' כן לפי שהאסורים לקוחים וכלואים שם וכי' נקח קוח לפתח להם בית הסדר
פקע וימצא גפן שדה וילקט ממנו פקיעות שדה: פי' בעל הערוך שהן בעין אבטיחים קשנים והם מרים
 ועושין מזרע שלהם שמן הוא שארז'ל בשמן פקיעות: והוא הנקד בלשון ישמעאל חנשל: ומצאנו
 בפי' גאון שהפקיעות הם הנקראים בערבי אלבאגן: ופקיעים כתחת לשבתו סביב שהיתה צורתם כצורת פ'
 פקיעות שדה וית' וצורת כיעין אם כן היתה דעתו שהיתה צורתם עגול כצורת הכיצי' ודומה לו בדברי ר' זל'
 הכדור והפנקעות של גבי ועוד אמרו כשתי פקיעות שלשתי הוא שקירין בלעזקפדיל: ובדברי הימי' והכמות
 בקדים תחת לו סביב ל' תחת לשפתו אולי היו לפקיעים פני בקר והיו דומים לבקרים לא בגונם כי אם
 בפניהם כי גופם היה כדמות בצים לדעת המתרגם: **פר** פר כן בקר: פרים בני בקר: פר יקרא אפילו
 הזקן ובאומרו כן בקר ידמה שאינו גדול בשנים: והקטן יקרא עגל: וכן דרשו ר' זל' פר יכול זקן
 תל' כן אי כן יכול קטן תל' פר: הא כיצד כן שלש שנים: ופר השני שבע שנים נפרשו בשרש שנה: ופרה
 ודוב תרענה: פרות הבשן דמה להם הנשים הנכבדות: **פרר** ובשלו בפרור: או בפרור: הוא היונה
 שמכשלין בו: ויום' מזה כל פנים קבצו פארור: ל' שחרו
פרא כי הוא כן אחים יפריא ירבה ויפריה: ור' יונה פי' לשון פרא: פרא אדם כשש נקודות ופירוש אדם
 מדברי כפרא' ונכתב כהא פרה למוד מדבר: וזקבוץ הן פראים כמדבר: הוא חמור הבר: **פרר**
 ויבא הפרד בשש נקידות: איש על פרדו: על הפרדה אשר לי: בצבים ובפרדים ידוע: וכתב ר' נ'נו
 האיי גאון כי נקרא פרד בעבור שלא יוליד והוא נפרד: וכנפיהם פרודות נפרשות: עכשו פרודות תחת
 מגרפותיהם: פי' גרגרי הזרע שהם נפרדות ונפרדות תחת הארץ: וינפעל נפרד מקין קמוץ ואע"פ שענינו
 ידמה בפעל עבר: נפרדו איי הגוים: הפרד נא מעלי: ממעריך יפרדו: לתאוה יבקש נפרד פי' מי שנפרד בדעתו
 ובעצתו ולא יאמין לעצת חבריו יבקש התאוות: ובכל תושייה יתגלע כ' מראה עצמו מתערב בכל חכמה
 ואינו כי אם הולך אחר תאוות לבו: והנאון רב סעדי' זל' פי' כך הוא הבונד והנפרד כהכון העם ועוזב אמונת'
 אמר כי הוא הולך אחר תאוה ועל כן נפרד מדעת קהלו ומאמונתם: ובכל תושייה יתגלע בכל טענה שתביא
 לו יריב עמך ויכזבך: על כן אחריו לא יחפץ כסיל בתכונה כלום לא יחפץ בתכונה כי אם בבחיבתו לגלות
 דוע לבבו וההתפעל והתפרדו כל עצמותי: יתפרדו כל' פועלי און: ובבי' לביא יתפרדו: והפעל הכבד יד ב'

ענינו אצק וכן בדברי דל סתם גוי מפעא פעי: פעיתא היא דא: אפעח ושרף מעופף בין נחש: **פעל**
מי פעל ועשה: אף יפעל אל: ובקטן חטף העין אם חטאת מה תפעל בו: ופעלי רע על משכבותם
והשם בפעל בפיו נוקש רשע: ואפשר שיהיה הקבוץ כמנו רב פעלים כמו: מן רבמחיים מן
בקד בקרים ודל שהיה גדול המעשים הטובים: פעלך בקרב שנים: וכא שלא כמשפט בחלם ופעלו לא יתן
לו כי היה משפטו ופעלו ופי' ושבר פעלו: וכן בא כמנו שלא כמשפט ותארו מכני אדם כי היה ראוי תארו
:ואאל בתב כי ופעלו בא כמשפטו ואיגנו שם אלא פעל ופי' ופעלו שעבד עמו לא יתן לו שכירותו וזה
הפי' הוא הנכון: ומא' פעלת שכיר ופי' שכר פעלתו: ובקבוץ לפעלות אדם: ומא' לכו חזו מפעלות אלדים:
פעם פעם כחוף פעם ברחובות: זאת הפעם: שבע פעמים: זכרני נא וחזקני נא אך הפעם הזה האדיר:
:ופי' ר' יונה מזה ותחל רוח ה' לפעמו: דל החלה הנבואה לבוא אליו פעם ראשונה או יהיה לפעמו
לשברו ולכתתו מענין ותפעם רוחו: נפעמתי ולא אדבר: שהוא לשון שבר וכתות והוא הנכון: והתפע' מזה
ותתפעם רוחו: והשם את הולם פעם דל שבר המכה או מכת השבר: או יהיה פעם שם כלי שמכין בו והוא ה
המקבת: וכן אמר התרגו' דמשפח בקורנא: ומזה הענין נקרא הוג פעמון זהב וריבון: לפי שהוא מתקשקש
ובתכתת בענגל שבחובו: ויתנו הפעמונים בתוך הרמונים כלל בין רמון ורמון היה פעמון: ורכו פירשו
מזה לפעמו שהיתה רוח הנבואה מקשקשת לפניו כזוג: וימ' מזה הרבמה פעמין לבשוואות נצח: כמו מ
מחלמותיך: ועא' מה יפו פעמין: הרבמה פעמין: פעמי דלים: רגלים: ופירשו מזה צלעא צלעא שלש ושלשי
פעמים: וית' תלתין ותלת חדא עשר בכדרא: ובקבוץ הנקבות פעמותיו דל זיוותיו: **פער** פי פערתי
ואשאפה: ופערתי פיה: ופיהם פערו למקיש: פערו עלי בפיהם: הכית נוספת וכולם ענין פתיחה:
פצה ואנכי פציתי פי: אשר פצו שפתי: הבל יפצה פיהו: פצה פיך ואכול: ופוצה פה ומצפצף כלם ע
ענין פתיחה: ועא' קרוב לזה פצני והצילני: הפוצה את דוד עבדו ענין פדיון ופתוח המאסר:
פצח פצח רנה וצהלי: פצחו הרים רנה: ענינו הרמת קול: ועצמותיהם פצחו: ענינו שברו:
פצל אשר פצל. ויפצל בה פצלות לבנות: ענינו הסרת הקלף מעל העץ בעודו לח:
פצם הרעשתה ארץ פצמתה: ענינו כקעת אותה ותרגום וקרע לו חלוני ופצים ליה חרבין:
ובדברי רבו חרס כדי שיתן בין פצים לחבירו: דל בין בקע לחבירו: **פצע** הבוני פצעוני:
הכה ופצוע: פצוע דכא: והשם פצע תחת פצע: בסגול ענינם ענין בקוע כלום מכה שמוציאה
דם נפרא כלעז: ותרגום ירושלמי ויבקע את עצי העולה ופצע קיסין לעלתא ופי' פצוע דכא שנבקעו ביציו
ואפי' אחת מהן: **פצר** ויפצר במאד: ויפצר בו לקחת וימאן: ויפצר בו חתנו: ויפצרו בו עד כוש: ו
ויפצרו באיש: והמקור כהפעל הכבד און ותרפים הפצר: הכל ענין העברה עד רצון
האדם וההכרח: הפצירה פים פירשתיו בש' ש' פה: **פקד** והפקד את שרה: פקד פקדתי אתכם:
ותדיוסם ולא פקדתם אותם: ופקדת נקד: ואת אחיך תפקד לשלום: ויפקד שמשון את אשתו ב
בגדי עזים: ופקדו נא וראו מי הלך מעמנו: וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם: וככל יוליד את צדקיהו ושם
יהיה עד יום פקדי אותו: ותפקד עלי עון האשה: פן יפקד עליה לילה ויום אצרנה: פוקד עון אבות: כי אין
פקד אפו: כלל בחנם הוא מתקצף ומעורר אפו כי לא ירע בדרכי השם ובמשפטיו: והנפעל ונפקדת כי יפקד
מושכך. ושלא בזכר פעלו מבנין הפעיל היא העיר הפקד: ופי' היא העיר שהפקד עליה עונה: וההתפעל
ויתפקד העם: והנה אין שם איש: והוא קל והפא בקמץ: והשם באו ימי הפקדה: קרבו פקודות העיר: בעת
פקודתם יבשלו: ופקדת כל האדם יפקד עליהם: ואל יושבי פקוד היא בבל: וקראה כן לפי שבא עת לפקד
עונה: ויונתן לא תירגמו אולי לדעתו היא שם עיר כערי' ככל וכן פקד ושוע וקוע: לדעתו שמות כדינות
ענין כלם והדומה להם ענין זכירה והשגחה על הדבר: ופי' פן יפקד עליה פן יפקד עליה האויב כלום שמא
יזכרנה האויב ויתן פגיו להלחם עליה לילה ויום אצרנה: ופי' עד יום פקדי אותו נא: ה' שאזכרנו ואקח
נשמתו ממנו: ועא' אשה רעותה לא פקדו: ודונש בן לברט פי' מזה פן יפקד עליה פי' לרגעים אשקנה פן
יחסר אפי' העלה שלה כל שכן הפרי: והנפעל ולא נפקד ממנו איש: כי יפקד מושכך: ולא נפקד להם כאומה
:ויפקדו מעבדי דוד תשעה עשר איש ועשאל: אם הפקד יפקד: ולא יחתו ולא יפקדו נאום ה'. ושלא בזכר
פועלו מהדגוש פקדתי יתר שנותי: ענין הכל והדומה להם חסרון ופי' כי יפקד מושכך כעבור חסר מושכך
שלא תהיה שם ונפקדת כלל תזכר שיוזכר אבי כשיראה מושכך חסר כאין יושב: ועא' ויפקד שאול את ה
העם: ויפקדם בטלא' תפקדו אותם לצבאותם: ולא יהיה בהם נגף בפקד אותם: אלה פקודי הכשכך: והפע'
הכבד אלדים ה' צבאות כפקד צבא מלחמה: ושלא בזכר פעלו מנינו אשר פקד על פי משה: וההתפעל ואיש
ישראל התפקדו לבד בבנין: והוא קל והפא בקמץ: וכן ויתפקדו בני בנימן לבד מיושבי הנבעה התפקדו
:קלים והפא בקמץ: ועם מה שלא בזכר פעלו לא התפקדו בתוכם: ובני ישראל התפקדו וכלכלו: והם קלים

יטעיה
יטעופ ב' אינו מ' כ'
תלם שמא
תקנן ירמיה
תרגום תלם כ'
מא' כראשי ויטעו סופטים
בוכט
מק' אינו
דכא יטעיה
תצוה
פחור
סופטים תלם
סיר תלם יטעיה
תקא תצוה תלם
יטעיה אינו כ'
סופטי תלם אינו יחו יטע'
תלם כ'
יטעיה כ' מ' כ'
יטע'
תלם
סיר
מ' כ' תצוה משפטים
יירא מלכי סופטי מלכים
יירא שמא
סמא יירא פמית
יירא הינו שמא סופטים
סמא תשא
יירא שמא יטעיה יטע'
אינו כ' ואל
יירא
סופטים הנפעל יחזקא
יירא קרן ירמיה
יחזקא
יטעיה
יטע'
יטעיה כ'
מטות שמא כ'
סמא מלכים ירמיה
טעיה שמא
שמא
סמא כ' דכר תשא פקודי
יטעיה פקודי
סופטים כ'
כאדכר מלכים

תחת הצעיר. וכן גדל פרע שער ראשו הפא בסגול. וראשו יהיה פרוץ. את ראשו לא יפרע: ראשיכם אל תפרעו: כי דרך האכל לגלות ראשו ולהסיר מצנפתו או מגבעתו ופארו מעל ראשו: ופי' גדל פרע כי כשיגדל שערו הנה הוא מגלה תחת המצנפת: וימ' מזה הענין בפרע פרעות כישראל: כי הפריע ביהוד: ועא' מראש פרעות אויב: נקמות האויב: וכן בפרוע פרעות ישראל: והפעל הכבד כי הפריע ביהודה: ותרנום נקם נקמת בני ישראל את פרע פרעות: **פרץ** על כי פרץ'ה פרץ בעזא: פרצו ויעברו: אשר'הבה פרצ'ים פרוץ גורו: פרצו ודמים כדמים: נגעו: ותפרץ'ם במגפה: פן יפרץ'ם: פרץ נחל בעם גר: יפרצני פרץ על פני פרץ: ותירוש יקבץ יפרצו: מה פרצת עליך פרץ: ופרצת יכה וקדמה: ויפרץ האיש מאד: ומקנהו פרץ בארץ: כן ירבה וכן יפרוץ: כי ימין ושמאל תפרצי: והנפעל אין חזון נפרץ: וההתפעל ה' חמת פרצ'ים איש מפני אדניו: והכבד וחומת ירושלם כפורצת: והשם פרץ בשש נקודות: כפרץ רחב יאתיו: פרץ על פני פרץ: ובתוספת מס ועל כפרציו ישכן: לא עליתם כפרצות אפטר שהוא מקובץ כן פרץ: כמו מן ארץ ארצות: או יהיה האחד מכני פרצה: וכן בדברי ד"ל פרצה דחוקה מותר להכנס בה בשבת: והתאר ארחות פריץ: ופריץ חיות כל יעלנה: ומא' ובאו בה פריצים וחללוה: המערת פריצים: וכני פריצי עכך כלם ענין אחד: והוא ענין ההריסה והבתיצה: אבל לרוב הדברים ושפועם ידמם לפריצה כמו ומקנהו פרץ בארץ: ותירוש יקבץ יפרצו: ויפרץ האיש מאד מאד: ופרצת ימה וקדמ': והדומי להם באו כרובם יפרצו הנדרי' שלא יכילם מקום נגדו ובהפך זה נאמר הזנו ולא יפרצו: וכן ועל מפרציו ישכון ד"ל כקום התפסטות הנבואות וימ' ועל מפרציו הבקומות שפרוצות העירות שם ישכון לשמרם מפני האויב לפי' לא בא לבלחכה: וכן נפרצה נשלחה כל' נשלחה הנה והנה: ועא' ויפרצו בו עבדיו: ויפרץ בו אבשלום: ויפרץ בו ויצר בכרים כסף: ויפרץ בו ולא אבה ללכת ויברכחו: כלם ענין ההפצר והוא הפוך מן ויפצר במאד וכבר פיר': ופרקת עלו מעל צוארד: פרק ואין מציל: והשם ואל תעמד על הפרק: כחש פרק בלאה: בשש נקודות: והפעל הכבד פרקו נזמי הזהב: ופרס'הו יפרק: מפרק הדים: וההתפעל התפרקו ויתנו לי: ויתפרקו כל העם ופי' התפרקו מגומי הזהב אשר באזניהם: ולפי' בא כלשון התפעל כי כפרצו גדול עשו ורצו להיותם נפרקים מגומיהם שלא יהיו להם עוד: התפרקו ויבשו: והכל בענין השכר והפרשת דבר בדבר: ופי' ואל תעמד על הפרק לא היה לך לעמד על השכר הבא לישראל אך היה לך להצילם אם היית יכול ובא בדרך לא תעמד על דסרעך: וימ' על הפרק בראשי הדרכים מקום שיתפרקו ממנו הדרכים שם היית עומד ויזית אומר לבבליים אי זה דרך הלך הפליט: ותשבר מפרקתו הוא עצם הצואר: וכן אכ"ל ודילכא בעצם דמפרקת איפנים ולפי' שהוא פרקים פרקים נקרא כן: וענין קרוב לענין הראשון: ויפרקנו מצרינו: פרק אין מידם: תרגום ויושע ופרק: **פרש** לפרש להם על פה: והשם ואת פרשת הכסף: ופרשת גדולת מרדכי: והפעל הכבד ויקראו בספר: תורת האלדים מפורש: ושלא נזכר פעלו כמנו כי לא פורש מה יעשה לו: וענין הכל הביאור והפרוש: והנפעל בענין קרוב לזה ביום היותו כחוד צאנו גפרשות פי' נפרדות: ועא' הפעל הכבד וכצפועני יפרש: והוא ענין טריקה בדברי רבו חויא טריקא פוניינה בלעז: וכזה הענין נקרא רוכב הסוס פרש: פרש מעלה פי' מעלה להב החרב וברק חניתו וו להב נוספת כו וישא אברהם את עיניו או הוא חסר ד"ל מעלה חנית או כידון: והדומ' להם סכלי המלחמה: ברכבו ובפרשיו: את הרכב ואת הפרשים: ונקול פרש: ונקרא כן לפי' שהוא מצריש הסוס במנופים שברגליו להריץ אותו: ויתכן להיות מזה ופרשיו לא ידקבו: הם שיני החרוץ שהם חדים וימ' סוסים ופרשים ונדרים נתנו עזובך: מין מסוסים מיוחסים יקראו כן ואין צורך רק הוא במשמעו וענינו כמו שאמר המה רכליך בנפש אדם: ועא' וזריתי פרש על פניכם פרש ח חניכם: בשש נקודות: עורו ואת פרשו: על פרשה ישרף: הוא הזבל שבכרם הבהמה: **פרש** הן פרש עליו אורו: פרש עין לכסך: ופרש כפיו אל הבית אפרש כפי אל' ה': ויפרש אותה: ופרשו בגד כליל תכלת: וכפיו פרושות השמים: פרשי בנפים: פרשו רשת ליד מענל: ורשת פרושה על ת תבור: ופרשי בכמורת: כשחר פרוש על הדלים: והפעל הכבד ממנו ופרש ידיו כקדכו כאשר יפרש השוהה לשחות: פרשתי ידי אליך: פרשתי ידי כל היום א עם סורדי בפרש שדי: ובפרשכם כפיהם: ענין כלם והדומי' להם ענין שטוח: והשם מזה הענין מפרשי עב והוא התפסטות העבים: ועא' קרוב לזה בנין נפעל והנשארי' לכל רוח יפרשו: והכבד כי בארבע רוחות השמים פרשתי אתכם ענין פזוד: פי' ככו שארבע רוחות השמים וחוקים זה מזה כן ארחיק אתכם זה מזה כפזרי אתכם: ועא' ופרשו כאשר בסיד: פרש אין להם: והכבד פרשה ציון בידה: תפרש כפיה פרשתיים כשער פרס וימ' מזה בפרש שדי: **פרת** והגדר הרביעי הוא פרת ופי' אא"ל מזה הפרתמים כל' הפחות היושבים על גר פרת: **פשח** כי פשה הנגע: ואם ואם פשה תפשה: לא פשתה: ענין הפשטה והפרצה: **פשח** ויפשחני ששני שומם: ענינו ש שסעני ובקעני: ותרגום ויטסך שמואל את אגג ופשח

כשני תזריע אמוך
כח כי
פוזעט ס דה
הזיכר שוכטים דה
סמנא מיכה
עז יבעי' ה' תלוי יתרו חיי
חייב יטל' ויטב ויטב ויטב
חייב שמת י: ענין סמנא
פוזעט עזרא חייב
חייב שוכטים יחזקא
תלוי יטע' יחזקא ירמי' דני
חייב
חייב ויטל' ויטב
הנפעל שוכטים
דה סמנא ב' חלשים
סמנא
תלוי יטע' ויטב ויטב
חייב ויטל' ויטב
תשח
יחזקא
עז בריה
סמנא
תלוי חייב
סל' חסד ב'
עזרא חייב
יחזקא
מאלי
כחש
כסל' ב'
ירמי' יטע'
יחזקא
מלחמי
יקרא ב' חייב
תלוי מ' כים וזרח יחזקא
במדבר מלכי תרנ' תלוי חייב
יטע' ויטב ויטב
תלוי יטע' ויטב ויטב
חייב
יחזקא זכריה
מלחמי חייב
חייב ירמיה תלוי
כחשית חסד תזריע
תזריע ב' חייב

תולדות יוסלם ברה"י ויחי תי'
יחזקא יטעיה ברה"י
יגא ירמיה כ' עמוס יחזקא

יִשְׁעִיהַ יִחְזָק ב'
 וַיְחִי זְכָרִיהַ
 אֶתְרַ חֲבִיקֹן
 שׁוֹבֵאִים ב' אֶתְרַ
 קָרַח שִׁיר קָרַח תְּלוֹן ב' יֵשׁ
 יֵשׁעִי רַלְכִי הַרְמוּהַ אִיּוֹב
 מִשְׁלִי תִלְוִים יִחְזָק
 הַאֲרִיעַ ב' אֲרִיא
 אִיּוֹב
 חֲזַל

עמוד

למנצי שמיני תשרי

חִיבָה

זכרית

רחוק
משלי ב'
המשלי ב' טמא

ה'תק"ל
ה'תק"ל

[illegible]

כח
משל

תלמי מלכים פועלים
יהושע מלכי מנחם זכריה
יחזקאל עזרא תידי
כח הקדש עזרא נחום
זכריה יחזקאל יהושע תלמי
מיכה משל
דק
משל יחזקאל
בראשית
יחזקאל משל

שופטים יעקב
יעקב כ' שיר

איוכ כ' חי
מלכי יעקב תלמי יעקב זכריה
יעקב
יעקב איוכ ירמיה
יעקב
תנח
תלמי זכריה

תלמי מלכים
יעקב יחזקאל תלמי

משל איוכ
תלמי שמואל
יחזקאל

חזק
יחזקאל

מנחם זכריה
יחזקאל

יחזקאל

יותר נכפל עם פתע כפתע פתאום: כי פתאולפתע: והנפעל אם נפתה לבי פתיתי ה' ואפת: משפטו אפתה
והפעל הכבד פתיתי ה' ואפת: פתיתי את הנביא ההוא: מי יפתה את אחאב: הנה אנכי כפתיה נכת' בו היוד
במקום למד הפעל: וכתב' אחר' משה מזה והפיתית כשפתית: והוא במקום אם כאילו אם ואם פתית: ופי'
הפסוק כן הוא אל תהי עד חנם ברעך ואם פתית כל' ואעפ' שפתית בשפתית אשר כנגדו והעיד בעבורך ע'
עדות שקר אל תעיד לו בעבור זה עדות שקר וזהו שאמר אחריו אל תאמר כאשר עשה לי כן אעשה לו ונ'
ועא הפעל הכבד יפת אלהים ליפת משפטו יפתה ותרגום כי ירחיב ה' אלד' ארי יפתה: וימ' מזה הענין
ולפותה שפתיו כל' למרחיב פיהו לדבר דברי ריק: וחרפות וגדופי בני אדם אל תתחבר עמו או פי' לענין
שאמר גולה סוד הולך רכיל ואמר ולפותה שפתיו שמרחיב שפתיו ומגלה סוד לא תתערב עמו: **פתח**
ודלתי שמים פתח: כי לא פתח ויך: תי' ארי לא פתחת תרעא לאשלמא. ופחחה לך: ויעזבו את
העיר פתוחה: להיות עיניך פתוחות יפתח ה' לך את אוצרו הטוב: פתח לבנון דלתית: פתחו שערי ראשיכם
והמקור בחירק הפא: בפתחי את קברותיכם: ובפתחו עמרו כל העם פי' כשפתח פי' לקדש בתורה: פותח
את ידיך: פתוח תפתח את ירך: וכל כלי פתוח. אגרת פתוחה בידו: והנפעל שערי הגהרות נפתחו: יהיה
מקור נפתח: יהיה סגור לא יפתח: והשם עם נון נפעל מעין מי נפתח: והשם פתח דכרך יאיר: הפא בקמץ
קטן להבדיל בינו ובין פתח השער שהוא בפתח קטן: שפור פתחי פיך: וימ' מזה כנביה פתחו מבקש שבר
בלו שמדבר נבוהות על בני אדם: וכן הוא מפורש בדברי יז'ל: ומא' והם' על המפתח ולבקר לבקר: כלום'
במונים לפתוח השערים לבקר לבקר: ובסמוך ומפתח שפתי משרים: ומא' ולך אתן פתחון פה בתוכם: פי'
בת' ישראל כי יראו נכואותיך מתקיימות ובשרש קין אפרש הפסוק עוד יומזה נקרא הפתח לפתח חטאת
רובן כסגור: ויצא אליהם לוש הפתחה: והשתחו עם הארץ פתח השער ההוא: כנביה פתחו כלום' שכתעסס
בבנינים גדולים על דרך שאול כל העוסק בבנין מתמסכן: ונקרא פתח מה שיש מן השער חוץ לדלתות בו
הכל יקרא שער בין ככפנים בין מבחוץ עם הדלתות והאסקופה החיצונה כמו שהיא עם הבזוזות והמשקוף
בקרא פתח לפי שהוא נפתח תמיד אף בהסגר הדלתות הוא נשאר פתוח: וכן שם הכלי שפותחין בו ויקחו
את המפתח ויפתחו: ובסמוך לא נשתנה מפתח בית דוד: ותי' מפתח בית מקדשא ושלטן בית דוד: ושלל
בזכר פעל מהדגוש ופתחו שערך תמיד: גם מאז לא פתחה אזכ' יפתח הסכדר: והחרק בהם תמור' השורק
והראוי בהם נפתחו: פתחה אזכ' פתח הסכדר בשרק: כמו מאתנן זונה קבצה שהחרק תמורת שורק
ומשפטו קבצה כן דעת המדקדקים: ויותר נכון בעיני שיהיו מן הדגוש בלא תמורה ויהיו פעלים עומדים:
ובענין ההתר' שהוא קרוב לענין הפתיחה כי יתרי פתח ויענני: מוסר מלכים פתח: ויפתח הגמלים: לא יתהלל
חונר כמאתח: פתח חרצובות רשע: לפתח בני תמותה: יפתח וישדר אדמתו: הנני מפתח פתוחה בלא האבן
היתה כמאמר כל הימים שכטלו המלאכה ועתה יפתחנה וישימו אותה כבנין: והפעל הקל אסיריו לא פתח
ביתה והנפעל לא נפתח אזור חלציו: יסגר על איש ולא יפתח: ויתכן מזה הענין תפתח הרעה: וההתפעל
התפתחי מוסרי צוארך פי' התפתחי ממוסרי צוארך כי בנין התפעל אינו יוצא כמו שכתבנו בחלק הדקדוק
: וכענין החתירה והחקיקה שגם הוא ענין קרוב לאלו: ופתחת עליהם פתוחי חותם: תפתח את שני האבנים:
ועתה פתוחיה יחד: ויתכן לפרש מענין זה הנני מפתח פתוחה: ולפי שהשלמת תכונת האבן היפה הוא
הציורים והפרחים והכפתרים שיפתחו ויצירו בה אמר' כן על דרך משל' כלומר הנני משלמה לבנין ככל
תכונת: ימן הענין הזה נקראו החרבות והכה פתיחות: ואת ארץ נמרוד בפתחיה: ופי' יונה כמו הם ויבואו
פתחי גדיבים וועוד פי' באחד מהפנים חרב: חרב פתוחה. חרב פתחו רשעים ענין לטישה וחידוד: ואין
צרך רק ענינם הוצאת חרב מתערה כמו שג' פתוח על הוצאת האסור כמאסרו והתרתו:
נפתולי אלהים נפתלתי: אין בהם נפתל ועקש: ועצת נפתלים נמהרה: וההתפעל ועם עקש
התפתל: ועם עקש תתפל: עיקרו תתפל: ובשפטו תתפל ונהפכה עין הפעל בהא הפעל
כולם ההפוך והעוות: ופי' נפתולי אלהים נפתלתי נהפכתי ונשתדלתי עם אחותי לכצחה גם יכולתי:
וסמך נפתולי אל בלת אלהים לגודל הנפתלים ועצמם על דרך מאגליה שלהבת יח עיר גדולה לגדי' בהררי
אל: אשר אין צמוד פתיל פי' חתיכת כגד קטנה: ודומה לו בדברי המשנה פתילת הכנר שקפלה ולא הבהכה
וכמהו לפי דעתי חותמך ופתילך לל אדרתו או הצניף שעל ראשו וכן דעת המתרג' שתרגם שושיפך ותרגום
וילט פניו באדרתו בשושיפיה: ותרגום המחלצות והמעטפות כותינא ושושיפא: ותרגום ופרשו השלמה
ויפרשון שושיפא: פתיל הנעורת: פתיל תכלת חוט כפול ושזור: וכן ארזל פתיל שיהיה שווי ושזור:
והקבוצ' וקצץ פתילים: וכן חותמך ופתילך לדעת קצת המפרשים: והנכון מה שכתבתי בו וכל הנכנס תחת
השרש הוה הוא ענין אחד ענין העוות וההפוך כי החוט כשחוא בפניו ושזור הוא מעוות וכן הכנר שנגעה
מן החוטים השזורים יומ' מזה נפתולי אלהים נפתלתי כלומר נתחזקתי עם אחותי כי החוט ירד

קושרין אותו בשביעית: ועוד בדבריו: וזה ממש ויהיב לן אלוותא אלוותא: **פשט** ופשט את בגדיו: ויפשט גם הוא את בגדיו: ואת בגדי רקמתם יפשטו: ותאר לגובה פשוטה. ועורה: אנ הוא מקור בתוספ' הא והוא הנכון כי הוא מל' עיל: והכבד לפשט את החללים: והעם ישובו אחריו אך לפשט פ' לפשט החללים שהיה הוא הורג: וההתפעל ויתפשט יונתן את המעיל אשר עליו פ' כן המעיל וכבד א אחר כבודי מעלי הפשיט: פן אפשיטנה עדומה פ' אפשיטנה שתהיה עדומה מכל בגדיה: והפשט אהרן ענינם ידוע וכן להסרת העור מעל הכשר והפשיט את העולה: ועודם מעליהם הפשיטו: וענין אחר ופשטת על העיר: ועמלקי פשטו: א פשטתם היום: ויפשטו על הגמלים ענין הפריצה וההליכה לשלל שלל **פשע** מלך מואב פשע כי יוהם פשעו כי יופשעו ישראל בבית דוד: פשע וכחש: בימיו פשע אדם מתחת יד יהודה: אז תפשע לבנה בעת ההיא: ופושע מבטן קורא לך: ולפושעים יפגיע: כהתם הפושעים: כתב החכם ר' יונה שהוא שם כמו כהתם הפושעים ו'ל העונשים שעכרו עליהן ו והחכם רא' אבן עזרא פרשו כמשמעו פועלים: והטעם כי בעבור שהיו פושעי ישראל רבים על כן נמכרו ב ביד היונים: וחשם על כל דבר פשע בסגול: כה פשעי: על כל פשעים תכסה אהבה: לכל פשעים: והנפעל אח נפשע מקרית עוז פ' קשה הוא מקרית עוז: ענין הפשע הוא המרד ויציאת מרשות האדון או רמצות אותו על הדבר וכן אמר ר' זל עונות אלו הזדונות וכן הוא אומר הכרת תכרת הנפש ההיא עונה בה: פשעים אלו המרדים וכן הוא אומר מלך מואב פשע כי יאז תפשע לבנה בעת ההיא: חטאים אלו השגונות וכן הוא אומר נפש כי תחטא בשגנה: וכן מה שנ' בענין הפקדון על כל דבר פשע ו'ל פשע בפקדון שלא שמרו כ בדרך השומרי אעפ' שאין כאן מרד ואינו מאבדו בידים נקר' פושע כי אחר שאינו בותן עיניו ולבו ושכירתו בפקדון אשר הפקד אתו כאלו הוא כורד במפקד אצלו ויוצא בתחת יד מצותו שצוהו לשמור הדבר וקבל עליו לשמרו ולא שמרו: **פשע** אפשעה בה פ' אצעדה והוא בקמץ חטף במקצת חספדים: והטעם כי בפשע ביני ובין המות: בסגול ענינו כצעד: כל' דבר מועט: והלשון הזה מורגל בדברי ר' זל באכרס פסיעה נסה נוטלת אחד מחמש מאות ממאור עיניו של אדם: וכנה הערה כלשון הזה ואמר עד המפשעה כמו שכנה גב' ברגלים כמו שאמר לא עשה רגליו: אך מסיד הוא את רגליו: **פשק** פושק שפתיו מחתה לו: כלומר פותח: והכבד ותפשק את רגליך: פ' ותפתחי והוא על דרך הכשגל ומי יודע פשר דבר בחמש נקודות: ויש ספרים שהוא בשש נקודות ענינו פתרון דבר: ובת' איש כפתרון חלומו נבר כפשרן חילמיה: **פשת** והפשתה והשעורה נבתה: ופשתה כהה לא יכבנה: והכנוי והקבוץ כלשון זכרים ואעפ' שהענין בעדו באש: בצבר או בפשתים: בפשתי העץ: ופירשו בעצי הפשתים כי עדיין היה בקנה שלה והוא יקרא עץ: וימצא בסביבות הזה כלשון הקודש כי פעמים ישוב הסומך נכמך והנסמך סוכך כמו תולעת שני ואת שני התולעת והוא כשיתכן כל אחד מהם סוכך ונסמך והכל לפי הענין והביאור: **פתת** פתות אותה פתים: ענין חתיכה ושבר: וכן פת לחם: חתיכת לחם: ואוכל פתי לכדי: מפתו תאכל: פתך אכלת תקיאנו: משליך קרחו כפיתים: פ' כמו הדבר הנבצע לבצעים: ובתשלוכו ובפתותי לחם: וזכר ר' יהודה בזה עא' הפעל הכבד והפתית בשפתית: וכשפשט הפלה הפתות בחלם ועוד נכתבנו בשרש פתה על כתבתו: ויתכן להיותו מהענין הנזכר ענין שבירה וחתיכה לענין הפסוק שאמ' א' תהי עד חנם כרעך שאם תהיה עד חנם כו תשכרהו ותבהו בשפתית: **פתה** פ' יפתה לכבכס: ויפת כסתר לבי: ולפותה שפתיו לא תתערב ענינו הטיית הלב לזולתו שלא על דרך האמת והשכל ופ' ולפותה שפתיו לא תתערב ולפותה בשפתיו כל' אל תתערב למי שנוטה אליך בשפתיו ובדברו חלקקות אליך ולבו לא נכון עכך: ופותה הבית קבאה: מי שיטה לכל דבר שיראה ויתאוה לו תמיתנו הקבאה שיקא לכל דבר חסדה ש שיראה לזולתו: ביונה פותה אין לב פ' כמו היונה שנוטה אל האוכל ואין לה לב להבין ולהשכיל כי הרשת נרושה ללכדה בנטותה על האוכל כן אפרים שנטה אל אשר תכשכהו תאותו לכצרים ולאשור לבקש עוד ו ואין לו לב לדעת ולהבין כי יוצר הכל יכשילם בלכתם לבקש עזר מבלתו וכן אמר בפסוק שאחריו כאשר ילכו אפרוש עליהם רשתי: ולפי נקרא השוטה פתי לפי שהוא נוטה לכל דבר כמו שאמר פתי יאמין לכל ד דבר שובר פתאים ה' נכתב באלף יוד האלף נחה ואיננה למד הפעל כי היוד הנעה היא למד הפעל ויוד הרבים נפלה: וכן נחלו פתאים: וארא כפתאים: הבינו פתאים: עזבו פתאים: פתאים עברו ונענשו: ונכתבו בלא אלף עס יוד למד הפעל לבד עד מתי פתיים: כי משוכת פתיים: ונכתב בשני יודין ביוד למד הפעל ו ביוד הרבים: ופתיים עברו ונענשו: ושם דבר פתיות ובל ידעה מה: ובמשקל התאר עד מתי פתיים תאהבו פתי כשקל מרי: ובזה הענין והעקד נגזרה בלת פתאום והאלף תמורת ההא למד הפעל והוא כשקל שלשם ויאמר ה' פתאום: ופתאום יבא אל היכלו: על כן פתאום יבא אידו שהוא ענין מהירות ופתע ודבר שלא י דגיש אדם בו עד שתהיה: כי הפתי עושה דבריו כבהירות כמו שאמר ועצת נפתלים נבהרה: ולנחץ הדבר

ע
פמנא יחזקא יסביה
פמנא כ'
פמנא
חיוב הוטע מקת
ויקרא מיכה
פונטיס פמנא כ' חיוב
מלכי יסעי מלכי יסעי מלכי
מלכים יסעיה כ'
דכא

משפטי ניבא מפני חזיו
משני

אזפזיש

יפזיה

דה' משני

יחזקא

קהלת

כל יסעיה

יוטע שונקטיש

מרייצ יסנע

פקרא וירא' ל' כ' פמנא

משני תלם יחזקא

משני

עקב חיוב משני

חיוב

הוטע

משני

תי' י' י'

משני י'

משני כ'

משני ג'

בהע' נתק מל' כ' משני

תלמידי כח מילש הנכס

ירמיה

פזמדי ב

חונ

חייכ יסעיה דניא ב

דניא

נשוא ב

נשוא רחל פיר

פזמא דה

פיר

ירמיה יחזקא ב יסעיה ב

ירמיה יסעיה ב

דניא ירמיה

דניא ב

דניא

רנה

רנה

ירמיה

טופט

טופט

נמא

נארא

מנרע

חונ

נארא מקן תנקנ

מלכ

רנה

ירמיה

פזמא תרומה ב מנש

פזמא

מספוט

פזמא מספי

צכיה

תלמידי יסעיה יסעיה יסעיה

נארא מנש יסעיה יסעיה

נארא מנש יסעיה

יסעיה

יחזקא

פזמא יסעיה יסעיה יסעיה

דניא מנש

כל צבאיו: ובלשון נקבות על צבאותם: ה' צבאות: אלדי הצבאות: כלומר אדון החיילות חיילות מעלה וחיילות מטה: והטעם כי אעפ' שהכח והאמץ עם החיילות בהסכמתם כלב אחד והתאספם יחד אעפ' הוא אדון ומושל על כולם ולא יצליחו בלחם כי אם בכחו וברצונו: והפעל הכבד המצביא את עם הארץ: כולם ענין אסיפת החיל: וכן במראות הצבאות אשר צבאו פתח אהל מועד: שהיו כנות ישראל מתאספות פתח אהל מועד ומביאות בידיהן אפי' חמראות שלהן לנדבת הכשכן: ועא' הלא צבא לאנוש עלי ארץ: כל ימי צבאי איחל: כי מלאה צבאה: ואמת הדבר וצבא גדול: וצבא תנתן על התמיד בפשע: ענין הכל קץ וזמן: וימ' וצבא גדול חפץ מן הארמית די הוה צבי הוה קטיל: והחכם רא' אע' פל' מן הענין הראשון כלומר וצבא גדול נראה לו לדניאל במראות הלילה: וצבתה בטנה: והתאר נקבה ואת כטנך צבה: והפעל הכבד לצבות בטן כי משפטו להצבות

צבה

והקבו לרבים כאחד הצביים: ונגרעה ממנו יוד הרבים ונכתבה כאלף וביוד האף נחה והיוד נעה: וצבאים על ההרים לכהר ויוד הרבים נגרעה ולרבות הומרה בהם היוד כאלף בצבאות או באילות השדה: והוא חיה ידועה: נחלת צבי: צבי היא לכל הארצות: ונתתי צבי בארץ חיים: צבי לצדיק: לעטרת צבי: צבי תפארתו: צבי בית הישימות: וצבי עריו: הצבי ישרא': לחלל גאון כל צבי: לצבי ולכבוד: ענין החפץ והרצון ובלשון ארמית די הוה צבא הוה קטיל: ובקבוץ הרבות הומרה היוד כאלף נחלת צבי צבאות גוים: ואפשר שיהיה צבאות גוים מן צבא: וזוה נקראת ארץ ישראל צבי אל הנגב ואל המזרח ואל הצבי: ויעמד בארץ הצבי: בין ימים להר צבי קודש: לפי שהוא ארץ חפץ: וימ' אותם כולם לשון הדר ופאר ודעת וזל כי לפיכך נקראת ארץ ישראל צבי: צבי קל ברנליו מכל החיות אף ארץ ישראל קלה לבשל פירותיה ככל הארצות: ויצבט לה קלי: ענינו לפי מקומו ענין נתינה והושטה וכן במשנה אחרים ותיך ובית הצביטה:

צבט

ואמר בגמרא מאי פת מצביטה מקים שצובטין אותו וכן הוא אומר ויצבט לה קלי אאזל הביא לו ראה מן הערב צבט בנקדה על הצדי: **צבע** העיט צבוע נחלתי לי: לפי שהוא גונון גונון קראו לו כן באילו

צבע

הוא צבוע ואומרים כי הוא עוף אחד זה שהוא צבוע וכל העופות נאספים אליו לאוכלו ששונאים אותו: וימ' עוף צבוע מגולל בדם ששאר עופות נאספים אליו: וכתבתי פירושו בשרש עיט: צבע רקמתים כסגול הצדי: שלל צבעים ענין הצביעה ידוע בדברי רז"ל הנותן צפר לצבע לצבוע לו אדו וצבעו שחור: הנשקף על גי הצבועים המדברה: צבוע הוא חיה הנזכרת בדברי רז"ל כאיר אומר אף הצבוע: ואמר צבוע זה אפא ופי' אפא אפעה כי כן מהגם להסתיר אותיות הגרון: וכת' על גי הצבעים לחילת אפעיא: וכבד הצבוע הזה כטפה של לובן היה ויש בו כיני צבע כמנין ימות החמה: וכן השרש הזה אצבע אדים היא: אצבעו הימנית והאלף נוספת כי כן מצאנוהו במשנ' שנשתמשו בו בפעל הכבד ואם היו שניהם שוים הממונה אום' להם הצביעו ופרשו בגמרא תנא הוציאו אצבעותיכם לכנין: **צבר** אם יצבר בעפר כסף: ויצברו אותם חמרים חכמים: ויצברו עפר וילכדה פי' שפוכת שפרשנו בשרש סלל או פי' ויצבר עם כעפר וילכדה: והשם ציבור: שימו אותם שני ציבורין ענינם ענין הקבוץ: של תשלו לה מן הצבתים: מן האגודות ותרגום מלקחיה צבתהא: וכן בדברי רז"ל אף הצבת

צבת

לפי שהמלקחים לוקחים הדבר ואונדן אותו נקראו כן: **צדר** על צד תנשאו

צדר

לגדים: כקרא קצר הוא: ופי' לצנינים לצדים: וז' יונה כתב כי הדגש תמורת הנח כמו ופטרתי ציצים והוא מן ציד ופי' יהיה לכם למצודות תפלו בהם: צדה אורה והא רפה ומשפטה להיות מפיק וכבר זכרנו הדומים לו בחלק הדקדוק ענינם ידוע: והדגש בהם בהתחברם לחסרון אות הכפל כי כן מצאנוהו כפול בדברי רז"ל השוחט מן הצדרין שחיתו בשירא המולק מן הצדרין מליקתו פסולה וזולתם רבים: **צרה** ואשר לא צדה: ואתה צודה את נפשי לקחתה: והשם או השליך עליו כל כלי בלא צדיה: כולם בנין נפעל בצדו עריהם פי' נשמו עריהם כתרנום והשימותי ואצדה: וכן תרגום תהו ובהו צדיא ורקביא: ענין כוננה: ועא'

צדק

צדקו יחדיו: צדקה ממני: יתנו עריהם ויצדקו: למען תצדק בדברך: תצדקנה מכך: כי לא יצדק לפגיד כל חי: והתאר ה' הצדיק: ויסלף דברי צדיקים: אנשים בעלי טענות ודומה: ואנשי צדיקים המה יספטו אותם: חוקים ומשפטים צדיקים: ואם שבי צדיק ימלט פי' הצדיק בשביו זה כלומר כי בצדק לקחו: וזה מאמ' האומות שאומ' שהם גבורים וצדיקי' כשבי ישראל ששבו אותה ואיך ימלט מידם: ענה הקבה גם שבי גבור יקח אעפ' שאתם גבורי' אני אקח השבי מן ידכם: ומה שאמרתם ואם שבי צדיק ימלט אינו שבי צדיק לא מלקוח עריץ וימלט מידכם שאין לכם בו דין: ופולפנים ונאמ' צדיק פי' אם הגיד מלפני העתידות מאמ' כבאם כי הוא צדיק ונאמן בדבריו: והכרתי מכך צדי' ורשע תי' ואגלי מינך זכאך בדיל לשיצא' חייבך: והש' צדק בשש נקודו' אמרת צדקי מא': ובלשון נקבה ויחשבה לו צדקה: וענתה כי צדקתי: והנפע' ונצדק קודש: וההתפע' מה נדבר ומה נצדק: כלל מה נוכל לטעון שניה צדיקים: והפע' הכבד והצדיקו

על ראשי: והשקיתי ארץ צפתך מדמדך על ההרים: כלומר המקומו שצפים המים עליהם עתה אשקה אותם
 מדמדך ויצף דם עליהם עד שיעלה אל ההרים: והכבד אשר הציף את מי ים סוף: ויצף הברזל ופי' הכביא ה
 הציף הברזל: ומן השרש הזה צוף דבש אמרי נועם: ונופת צופים הם חלות הרבש כרשקא בלעז: **צוק**
 והציקותי לאריאל: הציקתני רוח בטני: אשר יציק לך: ואיה חבת המציק: רחב לא מוצק תחתיה:
 לאשר כוצק לה: או יהיה מוצק שם והשם וכצוק העתים: ובתוספת מס כמצור וכמצוק: ומא בארץ צרה
 וצוקה והתאר כל איש כצוק: ענין צוקה ידוע כענין צרה: ובענין ההתכה הפעל הקל וצור יצוק עכדי
 ואנן יצוק כחורשה ונכון הוא להיות מן השרש הזה צקון לחש: כל שפנות פלה בעת שמוסד למו: ויא' ש
 שהוא משרש יצוק וכבר כתבנוהו שם: ובענין העמדה ויציקים לפני ה' פי' ועמידום והדגש תמורת הנח כמו
 וילינו עליו: והשם מענין זה מצוק מצפון פי' מעמד: מצוקי ארץ: כל עמודי ארץ: וצרת עליה:
 כי תצור אל עיר: לצור אל דוד ואל אנשיו: אל תצורם: ויצר עליה: והנה צרים
 על העיר: וצרת עליך מצב: עלי עילם צורי מדי: והוא מלרע: נצור עליה לוח ארז: וימ' מזה אחר וקדם
 צרתני: והנפעל בעיר נצורה: והשרק מקום חלם: וכתי' כקרתא דציירין עליה: וכן תרגו' והנשאר והנצור:
 ודאישתאר וייעול לרכי ציורא: וכבר כתבנוהו בשרש נצר: והכבד והצר לך: ואפשר להיות מזה אל תצר
 את מואב: והשם ובנית מצור: במצור ובמצוק: ועם חכבניו בשרק עד כלותך ימי מצודך: וכן הקבוץ
 והקימותי עליך מצורות: וכן נקרא עיר מבצר מצור לפי שלא יכבוש אדם אותה בחזקה: אם לא במצור
 שיבנו עליה ועמדו סביבותיה במצור עד רדתה מרעב ומצמא: וכתבן צר מצור לה: יושבת במצור: מי
 יובילני עיר מצור: ויכן ערים למצור ביהודה: ערי מצור חומות דלתים ובריה: ואתי צבה על מצור ועם הא
 הנקבה הוא בשרק ויכן ערי מצורה ביהודה: נצור מצודה: וכן הקבוץ לכל ערי המצורות: ויחן להם אביהם
 מתנות רכות לכסף ולזהב ולכנדנות עם ערי מצורות ביהודה: ויחוק את המצורות: ועא' קרוב לזה והוא ע
 ענין הדחק בכל צרתם לו צר: והמסכה צרה בהתכנס פעל עבר כי הוא מלעיל וכן קצר שהקדים על עבר
 כי הוא חציו קמץ וחציו פתח: ואשר הוא יוצא וצרתו את צורדיך: כי צרדיך משר צר: ויהודה לא את יצר
 אפרים: ויתכן להיות מזה הענין אל תצר את מואב: אל תצורם: והתאר צר לי מאד: כצר הרחבת לי: צר
 ומצוק כצאנוני: צר לי המקום: ונה נא המקום אשר אנחנו יושבים שם לפניך צר ממנו: והבטת צר מעון וכן
 האויב נקרא: צר: כי יבא בנר צר: כי אין הצר שות בנזק הכלך: איש צר ואויב: נצב ימינו כצר: צרי
 ולשש עינינו לי: אל תתנני בנפש צרי: והשם צרה בכבירה: תעלים לעתות בצרה פי' לעתות שאנחנו
 בצרה וכצוקה: בכל צרתם לו צר: בשש צרות יצילך: ויתכן להיות לו צר שם וכן צר לי מאד: כי צר לי צר
 ומצוק יתכן היותם שם זולתי תאר: ומא צר: צירים וחבלים יאחזון: צירים אחזוני כצירי יולדה: כי נהכנו
 עליה ציריה: נהפכו צירי עלי ולא עצרתי כח: וכנו כענין זה לצלמים ואמ' חרשי צירים כמו שכנו להם גם
 כן עצבים: והפעל הכבד והצרותי לאדם מלרע: והצרותי להם למען ימצאו כלעיל פי' למען ימצאו אשר
 אכרת עליהם: והחכם רא' אכן עזרא פי' הפכו כן כי השם יביא עליהם קולעים ורכים ויצר להם והטעם ל
 להיותם נחבאים כמקום אחד למען ימצאו אותם הקולעים: ואשר הם עומדים ויצר לו ולא חזקו: ובהצר לו
 חלה את פני ה' אלדיו: ובעת הצר לו: כלב אשה מצרה בל' בואבת ועובדת בדוחק: ויש לפרש ויצר לו
 יוצא כל' כי מלך אשור הצר לאחז כולם והדומים להם ענין הכאב והדחק: ומה שיש בו בענין האויב נכ' כי
 האויב כבאיב ודוהק: ולפי ששתי נשים או יותר לאיש אחד האחת שונאה לחברתה ומקנאה לה וכקובים צר
 להם נקראת כל אחת מהם צרה כנגד חברתה: וכעסתה צרתה: וכן פירשתי והבטת צר מעון: כשרש עון:
 וגם זה הענין כל' שהוא ענין הדחק הוא קרוב לענין הראשון כי היושב במצור הוא בדוחק שם ובצרה:
 ויתכן להיות זה הענין כל' שרשו צר: ועא' צרת הכסף: וצרת אותם ככנפץ: ויצר ככרים כסף: ויצורו
 ויכנו פי' וכבר מנו אותו תחלה ואחר כך צרו אותו: צור תעודה: ענין גניזת הכסף או כל דבר בכיס וכיוצא
 בו עם הקשירה וזה הענין קרוב לענין שלפניו כי קושר הדבר דוחק אותו: ועא' ציר נאמן לשולחיו: וציר
 בגוים שלח: השולח כים צירים: וההתפעל ממנו וילכו ויצטיירו: ענינם ענין שליחות: ועא' הדלת תסב על
 צירה והוא רגל הדלת שתסב הדלת עליו: ותרגום שתי ידות תרתין צידין: וימ' כי ציר הוא החקק שבמפתח
 שנכנסה בו רגל הדלת ואינו כן והראיה שתי ידות: ואותו החקק שנכנסה בו רגל הדלת נקרא צנור: כמו
 שא' במשנ' הציר והצינור והקורה והמפתח שנשכרו כתקן במועד: ומה שא' תסב על צירה שור'
 בי דבר אחר הוא הציר זולתי הדלת כן הוא בי יש שאין עושים הציר בנזק הדלת לא נוקבין הדלת וקובעין
 בו עץ או ברזל להכניסו בחקק הכפתן כדי שיסוב: וכן אמרו במשנה מחזירין ציר התחתון כנקדש אבל
 לא כמד' וזה הענין כן וכאן אסור: וז' פרשו מענין זה כי נהפכו עליה ציריה: וכבר כתבנו אותו במלת
 אכני' בשר אכן: ועא' וצור יעתק כמקומו: דעתך צור ממקומו: הגני עומד לפניך שם על הצור: והקבוץ
 והצורי נתצו כמנו: חלקת הצורי: ופי' חלק' החזק' כי חזק' היו לא הבערי' כמו הצורי שהיו לא מול' לא ולא

ישע' משפטי מלכי איבה יח' א'
 עקב מלכים
 משלי תיעס
 ישע' איוב הבוא ישע' איוב
 ישעיה דניא כבוא
 ישעיה שמואל איוב
 איוב ישעיה
 יהושע
 שמואל ב' שוטרים
 שוט' שמואל הרב' יח' מלכים
 ישעיה ב' שיר
 תיליס' ישעיה יחזקא
 תנח' הרברים
 שוטרים ירמיה יחזקא
 ישעיה
 זכריה ירמיה
 תיליס דה' ב' חזקון
 דה' כחוס דה'
 דה' ב'
 ישעיה ב'
 משפטי' ישעיה
 הרברים ב' שמואל תיליס ב'
 ישעיה מלכים שמואל
 ישע' חס' דה' איבה תיליס
 תיליס ירמיה תיליס
 ישע' איוב שמואל תיליס ב'
 ישע' ב' שמואל
 דניאל
 צפניה ירמיה
 דה' ב'
 דה' ירמיה
 שמואל ב'
 דה' יחזקאל מלכים ב'
 ישעיה
 משלי עכרי'
 ישעיה יחזקא
 משלי
 משלי
 איוב ב' ב' פלג
 כחוס שמואל

את הצדיק: כל איש אשר יהי לו ריב ומשפט והצדקתיו: אמ' והצדקתיו על הצועק כל בודאי ואחד יצדיק והאחר ירשיע אבל על הצועק אמר והוא אשר לו ריב ומשפט: כי לא אצדיק רשע: עני ורש הצדיקו: ומצדיקי הרבים: וכבוד אחר צדקה נפשה משובה ישראל: ותצדיק את אחותך: דבר כי חפצתי צדקך: בצדקתך אחיותך: התיו בוספת כמשפט שנוספה הא על המקור כמו לאהבה את ה' אלודי: **צהב** וכל שער צהוב: והפעל מהנוסף וכלי נחשת מצהב טובה שנים חמודות כזהב: גוון קרוב לגוון הזהב: וכן אצל תחלת הצהוב בזה ובוה פסול והוא כי בוצת בן היונה אחר שהשליך השער הראשון והוא מוצהב: דומה גונו לגוון הזהב וכן אברו מפני שנחשתן מצהב: ועוד צהבו פניו של ר' כלל האירו פניו: **צהל** בגאון ה' צהלו: איש אל רעהו יצהלו: ותצהלו כאבירים: צהלי ורני: והעיר שושן צהלהושבחה: והיוצא צהלי קהלך: והשם מצהלות אביריו: נאופך ומצהלותיך כולם ענין עליונות: להצהיל פנים משמן ענין הזכות והאורה מן השמחה: **צהר** כי אתי יאכלו האנשי' בצהרים: ערב ובקר וצהרים: ומצהרים יקום חלד ידוע: והוא העת שאור באורו לשנים מהבקר ועד חצי היום הולך ואור: וכחצי היום ולמעלה הולך וערב: והצהרי היא העת שהאור חזק בו בשני הצדדין: צהר תעשה לתיבה חלון שממנו יבנס האורה: דגן תירוש ויצהר: ארץ זית יצהר ודבש: נקרא השמן בן בעת חידושו אחר הדריכה: ונקרא השמן כלשון מאור לרוב זכותו כמו שנקרא גב' במקום אחר זהב: והפעל הכבד ממנו בין שורותם יצהירו וכל ידרכו הזתים ויעשו השמן: שני בני היצהר הם זרובבל בן שאלתיאל ויהושע בן יהוצבק שנמשחו בשמן המסחה זה למלוכה: וזה לכהונה: **צוא** קיא צואה בלי מקום: צואת בנות ציון: ומצאתו לא רחץ: הבגדים הצואים: ענין טיבוף ולכלוך וכבר כתבנו בשרש יצא עם ובסית את צאתך: **צור** צוד צדוני כצפור: אשר יצוד ציד חיה: צור צעדינו והשם הוא היה גבור ציד: ומא' ומצודו: עליו הקף: וכחא ולא יהיו עוד בידכן למצודה והוא הרשת שצדין בו: ונתפש במצודתי ובחלם כדגים שנאחזים במצודה רעה: וכלא הא הנקבה בחלם ממצודים וחרמים: אבל ובנה עליה מצודים גדולים הוא משרש מצוד ושם בארנוהו: וכא' יביאוהו במצודות: ונכון הוא להיות מזה הענין והשרש והיו לכם לצדים: והדגש תמורת האות הרפה שזיה עין הפעל כמו ופטורי צצים שהוא מן ויצץ ציץ: והתאר אשלח לרבים צידים וצידים: והכרובע לצוד נפשות: מצודות את נפשים: הנפשות תצודנה לעמי: ועא' ביום מכרם ציד: וכל לחם צידים: ויקחו האנשים מצידים: צידה בדרך אכרד: ההא בכפיק: ועם הא הנקבה: צידה שלח להם: הכינו להם צידה: ויקחו את צדה העם בידם: ו וההתפעל זה לחמינו חם הצטיידנו אותו מביתנו ענין הסיפוק במזון: **צוה** ואותי צוה ה': וצויתי את ברכתי: כאשר צוה ה' אלודי: ככל אשר צויתיני: תורה צוה לנו משה: אני צויתי לך קידושי: ה' צוה אל כנען: ועל העבים אצוה מהמטיר עליו מטר: וצנא את יהושע: יצוה אתך את הברכה: ויצו את א אשר על ביתו: על בני ועל פעל ידו תצונו פי תצוו לי הנביאים להגיד לכם על בני: ושלא בזכר פעלו ממנו כי בן צויתי: והשם כי צו לצו: ופא' שמור את כל הכצוה: כי מצות המלך עליהם: פי מצות המלך דריוש היתה לתת ארוחה למשוררים ואכנה על המשוררי' כלומר ארוחה זו קיימת שלא היתה נפסקת מצות הלוים והמשוררי' והשוערים: ופי' מה שמצוה על ישראל לתת להם המעשרות: המצות והחוקים: שכר מצותי וחיה: **צוה** כראש הרים יצוהו: צוהה על היין: וצוחת ירושלם עלתה: וצוחתך מלאה הארץ: ענינם ענין ציצק על הרעה הכאה על האדם: **צול** האומר לצולה חרבי פי' על בבל שהיא כקום בים: ובתוספת מם ותשליכני בצולה: במצולות ים: ובחלם ירדו במצולות כמו אבן: במחשכים בצולות: ואת רודפיהם השלכת בצולות: ענינם ענין ריבוי המים ועומקם: **צום** מדוע צמנו ולא ראית: ויצומו שבעת ימים: ויצם דוד צום: ויצומו עלי שלשת ימים לילה: ויום: הצום צמתוני אני פי' אם צמתם בעבורי וכי אני צויתי לצום אלא בעונות אבותי' שחרב הבית וכה תתנו לי בצומכם או באכלכם ושתותיכם על דרך אם צדקת מה תתן לו וכל אם תעשו משפט אבת ורחמים לא תצומו כי יבנה הבית שאתם צמים בעבור ולתשמוחו כנגיניו ותאכלו ותשתו: והש' ויקראו צום: והקבוצ' בלשו' נקבות דברי הצומות ידוע: אבל קראו צום והושיבו את נבות בראש העם: כתב אצל כי אינו לשון תענית כי אם ל לשון קבוצ' מלשון צומת הגידין מן התלמוד וכן כל קריאת צום שאינו בעני' תשוב וכן ביו' צום שבידמיהו ביום קבוצ': **צון** צאן אובדות היו עמי: נכתבה זאת המלה באלף וקריאתה וו: צנה ואלפים כלם בלא אלף והא' נוספת: ונהפכה לאלף נראית כבלת לצנאכם הבהמה הדקה הכבשים והעזים יקראו צאן פעם כולל כולם כמו ואם מן הצאן קרבנו ופעם פורט על אחד מהם ולו צאן שלשת אלפים זאלף עזים: וכל הכבשים: ויחמו הצאן וכל וצקבות: וכן העתודים העולים על הצאן: ופעם יהיה כלל הבהמה הדקה והבקר: צאנכם יעשר שהרי לא זכר בקר בפרשה והוא שם כולל לא ימצא בלשון רבים: ושתי צאן: וארבע צאן: מאה צאן:

פמנא
משפטים תלים
דניא ירמיה יחזקא חינוכ
יחזקא
מאריע עזרא

ושע' ירמיה' ב' יסציה חסתר
ישע' ירמיה' ב' תלים
מקץ תנים
חיכ

נח עקב דה'

חינוכ זכריה

ושעיה ב' משל זכריה
תנא רביה חזרי ח' כח
כח חיכ יחזקא
יחזקא קהנא
קהנא ב' יחזקא
משפטים
ירמיה יחזקא ב'
יחזקא עזרא יח' תלים
תלים והושע ב'
יהושע ב' כהר
נח עקב ברכה ישעיה
ושע' ב' ואתחנן תנא מקץ
ישעיה
מחז' וישע' יהושע עזרא

ירמיה משל
ישעיה ב' ירמיה ב'
ישעיה
יונה מיכה כאלה
חינוכ עזרא ישעיה
פמנא ב' חסתר זכריה

יכא
חסתר מלכים
ירמיה
ירמיה תלי'
מטות
ויקרא שמנא
יכא ב'
ישעיה
משפטים מלכים חיכת

והראותם וקדוכם לעינין זה מצוין מן החרכים כלו כגלה עצמו ונראה מן החלונות וימ' מזה ועליו
יצוין נזרו: כלו במקום שאצמח קץ לדוד על המקום החוא יראה נזרו: או יהיה פי' נזרו שעל ראשו יפרח ו
ויצוין: כלו תרבה גדולתו והדרתו ככל יום ועא' ועשית ציון זהב: ציון נזר הקודש: והוא כס של זהב: והפע'
ממנו ועליו יצוין נזרו: ועא' תנו ציון למואב: כנף שיפרח בו: ותרנוס סנפירים ציון: ואמר רבותי כנפירין
שפורח בהן: ועשו להם ציצית: ענף הבגד מה שנשאר בן הארנו שהוא נתלה בו יקרא ציצית אלכך קרא
החוטין שצוה הכתו לתלות בכנף הבגד ציצית: וכן תלתלי השער הנתלים כמו ענף הבגד ויקחני בציצית
ראשי: וימ' מזה מצוין מן החרכים: כלו נראה ציציות ראשו: וציצית נקרא על הענף הנתלה כי רוב חוטי ה
הציצית הם ענף כמו שאכרו רבו זל' שליש גדיל ושני שליש ענף: וכן אמרו אין ציצית אלא ענף וכן הוא
אומר ויקחני בציצית ראשי: ובענין זה אמרו ציצין המעכבין את המלה: **צור** ציר נאמן לשולחיו כבר
כתבנו הענין הזה בשרש צור: **צית** אציתנה יחד: ענין הכערה והדלקה וצית ויצת בענין
אחד **צלל** ימיו כצל עובר: כמו הצל שעובר במהרה בהתפשט השמש: ויש לפרש כצל העוף
העובר בעופפו: וכן פי' במדרש כצל עובר כהדין עופא דעבר בטוליה וטוליה עבר עימיה: כי ינטו
צללי ערב: יסכוהו צאלים צללו: ולא יאריך ימים כצל: בצל החכמה בצל הכסף: פי' ינחם האדם בצל החכמ'
כשיהיה גם בצל הכסף כשיהיה לו די ספקו שיתקבל יותר בעיני בני אדם כשלא יצטרך להם ויובל להתעסק
בחכמה כשיהיה לו במה יחיה: כמו שאמר בפסוק האחר טובה חכמה עם נחלה אעפכ' יתרון הדעת הוא ש
שהחכמה לבדה תחיה בעליה: בצל קורתי: סר צלם מעליהם: ונסו הצללים: והפעל ממנו מבנין הקל באשר
צללו שיערי ירושלם כלו שהעריב השמש וצללו שערי ירושלם: והפעל מבנין הפעיל וחרש מצל כלו עושה
צל: או יהיה שם תאר והתאר בהכפל גם פא הפעל הוי ארץ צלצל בגלים: בלו שמצל על העולם כרב כנפיה
הוא דרך משל על רוב הסחורות ומיני הדברים היוצאים ממנה לשאר ארצות: וית' דאתון לה כספינן
וקלעיתון פריסן כנישדא דטאים בכנפיהו: ועא' לקול צללו שפתי: והנפעל אשר כל שנינו תצלנה שתי
אזניו: אשר כל שומעה תצלנה אזניו: והכבד אשר כל שמעו תצלנה שתי אזניו ענין תנועת הרקשה
שנדמנט בלעז: והשם צליל לחם שעורים: כלו שמע רעש לחם שעורים וראה שהיה מתהפך בכחנה כדין:
ועוד נפרשו בשך צלה: ומה על מצלות הסוס והם הזנים התלויים כסוס שהם מתקשקים: וכן בהכפל
הפאלימנענים ובצלצלים כסגול הפא: בצלצלי שמע בחרק הנא' והם שני כלי נחושת שמקשים זה בזה
ומשמיעין קול וכן אמר במשנה הקיש בן ארזא בצלצל: אבל בצלצלי תרועה הוא אוכר על החצוצרות: ו
ובנפול אות הכפל בני אכף במצלותים: במצלותים נחשת להשמיע: ונקרא כלשון שנים לפי שהם שני בלים
שמקישין זה בזה וסמיכות במצלותים נחשת: כתבנו הדומים לו בחלק הדקדוק שהו' חלק הראשון מן הספר
יועין אחר צללו בעופרת: כאשר צללו שערי ירושלם: ענינם ענין שקיעה: וכן הביאמר יהודה ופי' כאשר
צללו שערי ירושלם כאשר נשתקעו מליכנס בשערי ירושלם כלו שהיה ערב: והנכון כמו שכתבנו אותו מ
מענין צל: ובצלצלי דגים ראשו כלי שדוקדים בו הדג במים: וכעלין אותו פיזירא בלעז: ויש אוכרין שהוא
כלי העשוי משכטים יכנס בו ראש הדג ונלכד בו: **צלה** אצלה בשך יצללות לכהן: והתאר צלי: כי
אם צלי אש' והש' בהכפל עין: צליל לחם שעורים

ובכתי' חדר לחם שעורים והיא העונה כמו שאמרנו ז"ל ולא חדרה על גבי נחלים: ונקראת כן לפי שהיא כ
נאפת על גבי נחלים: כמו הצלי ומפני זה נקראת נכ' חדרה שהוא ענין שדיפה וכבר זכרנו אותו ענין אחר
בשרש צלל: **צלה** מדוע דרך רשעים צלחה: אשר לא יצלה לבל: והיא לא תצלח: ותצלחי למלוכה
והדרך צלח רכב: וחפעל הכבוד והצלחת ובניית בית ה' אלדוד: עלה והצלח: עליו והצלחו:
וישב שלמה על כסא ה' למלך תחת דוד אביו ויצלח: ויהי אש מצליח: אל תתחר כמצליח דרכו פי' בבי ש
שדרכו מצליח: התצלח דרכיו: והעובר אל הקל אם ישך נא מצליח דרכי: והצלח דרכי: מצליח בידו:
הצלחה נא לעבדך מלעיל: אנה ה' הצליחה נא מלרע: ומה שאמר כי אז תצלח את דרכך: ואעפ' שאין
ההצלחה תלויה ביד האדם לפי כי בשמרו מצות ה' ועל ידם תבא לו ההצלחה כאלו הוא מצליח דרכיו: ענין
ההצלחה ידוע: והוא הזמנת הטוב ובואו אלהים בדרך ישרה בלא עכוב: וענין קרוב לזה וצלחו הירדן ל
לפני הנלך: כלו הדריכוהו ועברו בו כאלו בקעו אותו: ותרנוס ויבקע עצי עולה וצלח אע' עלתא: וכן פן
יצלח נאש בית יוסף יבקע: וצלחה עליך רוח ה': כלו תכא ותודך ותעבר עליך: וכן ותצלח עליו רוח ה'
קחו לי צלוחית חדשה פי' כמו צנצנת ותרנוס צנצנת צלוחית וכן בדברי ז"ל וכי לצוד על פי צלוחיתו ה
הוא צריך: וזולת זה: ומא' טמן עצל ידו בצלחת: כאשר יכחה את הצלחת: פי' קדירה או קערה: והקבוצ
ובדודים ובצלחות הנח תמורת הדגש כי היה ראוי צלחות כמו מן טבעת טבעות: ויש לפרש טמן עצל ידו
בצלחת כמו בחיק: והוא הנכון לענין הפסוק: ומה שאמר החיק בזה הלשון כי כן נטכנת היד בחיק כמו
שנטמן הדבר בצנצנת או בקדירה:

ירמיה כ' פלח יחזקא
תלי' דה' מ' כי' דה'
דה' יושכ תלס
סנפטס חיי כ' יושכ
עזרא תליס י' נפצ
סנא
עמק סנא סנפטס
מלכס
מלני מלכס
מלכס
מלני

בצחו אלה לאלה אלא יחדיו נפלו: ובקבוץ הנקבות בצורות יאורים בקע: ובחלם כשמיר חזק מצר: ותקח צפורה צר. ומא' בצר נחשבו ענינם סלע: ולחזק הצורים כנה הל' בצור כי אין לדמותו אלא למעשיו והוא דרך העברה: הצור תמים פעלו: צור עולמים ואין צור באלדינו: ויש לפרש כמו הם ויעתק צור במקומו כל' אם בעבור כעסך ורגזך יעזב דין ארץ ויעתק צור במקומו כל' ממקום משפטו: ובתכ' ר' יונה מהענין הזה ותכן צר מצור לה: יושבת במצור: ויבן ערי מצודה ביהודה וכל הדומים להם ענין חזק: ובת' וכן כתב מזה בכל צרתם לו צר: וכנוילו שב אל ישראל ויהיה צר פעל יוצא פי' בכל צרתם חזקם ואמצם: ויש לפרש מזה יאורי מצור לפי שהנדרות והיאורים חזק העיר: וימ' דללו חרבו יאורי מצור: ואחריב בכף פעמי כל יאורי מצור כמו יאורי מצרים: וכן לפני אשור וערי מצור ולמני מצור כמו מצרים: וית' יאורי מצור נהרין עמיקין: ועא' צר ואור חשך בערפיה פרשו בו שמש וירח ויתכן לפרשו כפשטו אויב כלומר יראה והנה חשך צר והאור שחשך בהרסות המדינה: או יהיה שם והנה חשך הצרה הכאה עליו: ואעפ' שעמד הטעם במלת חשך: ועא' בענין החרוד אף תשיב צור דרכו חרבו: וכן חרבות צורים: חרבות חרודים כלום חרבות שיש להן חרודין: או יהיה צור וצורים תאר: וצור חרבו כמו חרבו הצור כל' חרבו החד: וכן חרבות צורים חרבות חדים ואם נסמך המתאר אל התאר כמו בני שלשים תולעת שני שני התולעת: וית' מזה הענין חלקת הצורים שתרנגם אחסנת קטוליא: ועא' אחור וקדם צרתני: ויצר אותו בחרט: צורת הבית: וצורים לבלות שאול: והנכון בו צורתם וכן כתבנום עצבים הראוי כתבונתם: ויש לפרש מזה ויצרו וימנו שעשו הכסף מטבע להוציאו לאומנין לקנות עצים ואבנים: וכן דעת ר' זל' במלת וצרת הכסף שאמרו דבר שיש לו צורה: ומן השרש הזה עד צואר יחצה: וישם רביד הזהב על צוארו: ונכתבה בהם האלף למשך ונפל מן ואדיריהם לא הביאו צוארם בעבודת אדניהם: ופעמים זכרו הצואר כלשון שנים לפי שהוא שני צודין היסין והשמאל: בבחי' על צואריו: ויפל על צואריו: ופעמים יבא הקבוץ בשוא הו' ויפל על צואר בנימן אחיו: הכיאו את צואריכם בעול מלך ככל: ובתוספ' נון באחד ענק מצוארונך: ובשאר האף בצואר ובצואריך: ובצוארונם ואעפ' שאבד בהם המשך: **צח** על צחית סלע שמתהו: שכנו צחיתה: באחרי לחובת בצחיתים: במקום הנבוה בסלע והוא מקום היושב והצמא לפיכך נקרא כן: ומזה בהכפל גם הכא והשביע בצחצחות נפסך דל' בזמן יובש וצמא: והתאר והבנו צחה צמא בפלס אשה לה' כן אשש: ועא' צחו מחלב והיה ראוי להדגש לולי החית: והתאר דודי צח ואדום: כחם צח: רוח צח שפיים: והתאר כלשון נקבות תמדר לדבר צחות כל' אמרות צחות ענין כלם הזכות והבהירות: ויש לפרש רוח צח שפיים מחענין הראשון רוח יבשה כל' שאין בה תועלת לבני אדם אך היא הזק להם לא לזרות ולא להבר ואין לה תועלת כי היא נושבת במדבר שאין שם זרע כן דרך בת עמי כמו אותה הרוח: או פי' משל על מחנה נכבד צר הבא דרך בת עמי כלומר שיבא על ירושלם ודמה אותו לרוח חזק שאינה טובה לזרות והבר אך הוא חזק יותר נהו' שאמר רוח מלא מאלה כל' רוח חזק יותר מאלה מרוח לזרות ומרוח להבר: **צח** ותעל צחתו: כמו באשו: **צחק** למה זה צחק שרה: לא צחקתי: כל השומע יצחק לי: ותצחק שרה בקרבה כלומר: צחקת ואברה בקרבה לא שהוציאה דבר מפיה על כן כחשה בעבור היות יאן פי' ותצחק שרה בקרבה שצחקת בינה לבינה שלא ראה אותה אדם צוחקת: והשם צחוק עשה לי אלהים זה צחק כפה: והכבד ויצחק לפניהם: מצחקת רבקה אשתו: ויקומו לצחק: וזה שעשו ושכחה: לצחק בי: להתעלל בי: אשר ילדה לאברהם בצחק: מלעיג וכולם נכנסים תחת ענין הצחק: **צחר** אתנות צחורות ענינו לבנות: וכן וצמר צחר: לכן: **ציה** וצי אדיר לא יעברנו: כפלס אף ברי ישרים עב: עי השדה: ותקבוץ יצאו מלאכי כלפני נופל: ובזראות היום אשור יסדה לציים: וענינם ספינה ספינות: וז' משה הכהן פי' מזה לעם לציים: והלמד כלמד לעבוד ליעקב ופי' לאנשי הספינות: ציה גם חום: למרות עליון בציה: והקבוץ כלשון נקבות הלכו בציות נהר פי' הלכו המים במקום הציה והמדבר כמו נהר: ומא' כחורב בציון בשקל רצון ענינם ענין חורב ומדבר: ורכצו שם ציים: ופגשו ציים את אים חיות השוכנות בציה: ות' תמוך לפניו יכרעו ציים: אובות השוכנים במדבר: או הוא מהענין הראשון כל' בעלי הספינות כמו שאמר אחיו מלכי תרשיש: ורא' אכן עזא פי' לעם לציים השוכנים במדבר: והטעם אעפ' שהוא בים ויש לו כח גזול תתנו מאכל ליושבי מדבר: **צין** מה הציון הלו: וכנה אצלו ציון: כפלס חבוק ידים: הציבי לך ציונים ענינם כענין מצבה שמימין אותו על הקבר או לאות על הדרכים: **ציון** צין המטה: והפעל הכבד ויציו כל פועלו און: ויציו מעיר בעטב הארץ: ויצין ופרח ישראל: ויצין ציון: ופטורי ציצים והשם עם תיו הנקבה: והיתה ציצת ניבל: ונזכר זכר ונקבה כי נוכל לשון זכר: ונכסך המתואר אל התאר כמו בני שלשים: או יהיה שם בלתי ס סכוך ובא דרך הסמוך כמו עגלת שלשיה: אל תתני פוגת לך: והדומים להם ענין כלם גלוי הפרחים

חיוכ יצחק
ס ונת יסעיה
החזיק יסעיה ושמאל חיוכ

זכרית ירמיה דה'
יסעיה
יסעיה כ'
יסעיה כ'
יסעיה

תל' יסעיה

יחזקאל
פמול תל' תשא יחזקאל
מלכים
דלה
יסעיה מקן
ערה
יבש ושלח יבש
ירמיה סיר
יחזקאל תל' יסעיה
עזר
יסעיה כ'
חכה סיר יסעיה וירמיה
יסעיה וירמיה

יחזקאל ד'

עזר

פופט יסעיה ויטב
יחזקאל
יסעיה תל' יסעיה
יחזקאל תל' יסעיה
יחזקאל תל' יסעיה
יחזקאל תל' יסעיה

תל' יסעיה
מלכים יחזקאל וירמיה
יחזקאל תל' יסעיה
תל' יסעיה קרח מלכים
יסעיה

הדקדוק מזה השער בפעלי בטור השלישי: וכבר אחר אותו אצמית: הצמתה כל זונה בסד: ומשנאי
אצמיתם: יצמיתם ה' אלדינו כולם ענין כריתה: **צנ** כצנת שלג ביום קציר: ענינו ענין קריקות:
ומצאנו הכפל בדכרי ר'זל בשביל שלא תצטנן: חם לתוך צונן: מפריש מן החמה על הצוננת: וכן
הצוננת על החמה: ולצנינים בצרכם: ולצנינים בעיניכם ענין קוף: ופרשו בו בסוכת עצים הכובכת לסגור
ולכלא אתכם מאין יוצא ומאין בא: ואו יהיה דרך משל כמו לשנים בעיניכם: וכחכרון אות הכפל ואל
מצנים יקחהו: צנים פחים בדרך עקש: ובלשון נקבות ונשא אתכם בצנות: ויש לפרש צנים נחים מענין
קדירות כלו הקרירות כפחים בדרך עקש: וכושא הצנה הדרך לפניו: עורכי צנה ורומח: צנה וכוחרה אכתו
:והקבוץ וכל עיר ועיר צנות ורמחים: כלי כלחמה דומה למגן טרנה בלעז: וכן בערבי אלדרקה: ויש
לפרש מזה ונשא אתכם בצנות והם הדוגיות הקטנות שהן עשויות כמגן וצנה: וכן פרשו ר'זל ואחריתכן
בסירות דוגה שאמ' סמכוס אוכר המוכר את הספינה: כמר את הדוגית ואמר סמכוס בארעא דישראל הוא קרי
ליו דוגית כדכתי ואחריתכן בסירות דוגה וכן תי' בצנות מן צנה ובגן ויטלון יתבון עכמא על תריסכון
ובנתיבון בדוגיות צידין: **צנח** ותצנח בארץ: ענינו ענין נקיעה וכן אמר התרגום ונקיעת בארעא: וכן
ותצנח מעל החמור: הפילה עצמה כל כך בחזקה מן החמור בארץ כלו היתה נקיעה בארץ
:אבל התרגום אמר בזה ואתרכינת מעל חמרא כתרגום ותפל מעל הגמל: ואתרכינת: **צנס** צנומות
דקות פי קטנות ודקות ובדכרי ר'זל פת צנומה בקערה פת הפתוחה פתיתים קטנים: וים צנומות
מלשון צונמא בדברי רבותי שהוא וסלע והשבולים הגדלות בכלעים יש בהן יובש עד שהם דקות הרבה מ
מפני היובש: וכן פת צנומה פי פת היבשה כי הפת היבשה יעשו אותה פתיתין קטני לשרותם כדרך בקערה
ואת צנועים חכמה: ענינו השפלים והכסותתרים כרוב ענותם בהם תבצא החכמה: והכר כן ה
הכבוד: והצנע לכת: ובמשנה המצניע לזרע: **צנף** צנוף יצנפך צנפה: פי יהפך הפוך ויסבבך
כביב כסוכוב המצנפת: ובכצנפת בד יצנף הסר המצנפת והם העטרה: מצנפת ואכנטי:
הצניף הטוהר: כמעיל וצניף: והקבוץ בלשון נקבות: והצניפות ידוע: **צנק** אל מהפכת וא הצניק:
הוא בית הסדר: וים שתי הכלות האלה ככלים המהפכת הוא כלי ככר והוא שני עצים ועושים כ
בנתיים בית צואר שיכנסו שם האסורים: וצניק כלי מסגר לידים: **צנר** ויגע בצנור: פי כרוב הידוע
בדכרי ר'זל והוא שנשפכין בו מי הגג: וכן לקול צנוריק המשיל העננים לצנורים כשפכם הכים
:וית ויגע בצנור וישרי למכש כרכאי: **צעד** כי צעדו נושאי ארון ה' בנות צעדה: פי כל אחת
מהבנות גבהה עד שצעדה על החומה והבנות הם הארות ודרך ביתה יצעד: בזעם תצעד
ארץ: בצעדך בשימון שלה: והשם מטיבי צעד: תרחיב צעדי תחתי: ששה צעדים: ובתוספת הוא את קול ה
הצעדה: ובתוספת מס מה מצעדי גבר כוננו: ולובים וכושים במצעדי: והכבוד ותצעדיהו למ'ך בלהות:
ענין כולם פסיעה ופסיעות: אצעדה וצמיד: הוא מחליי הזרוע כמו שאמר ואצעדה על זרועו: והקבוץ
מכלי האלף כוספת הפארים והצעדות: וית ושידי רגליא: ידכה כי הוא כלי אחד יש שהוא עשוי לזרוע ויש
שהוא עשוי לרגל: ואשר עשוי לרגל נקרא צעדה על התכונה לשון צעד ואשר עשוי לזרוע לפי שהוא עשוי
על תכונת אותו של רגל נקרא גב' אצעדה: **צעה** כהר צעה להפתח פי גולה והדרך מנקום למקום:
כלו מהר הגולה והאסור להפתח מכאסרו: וכן את צועה זונה: כי כן דרך הזונה ללכת מנקום ל
מקום ומבית אל בית כמו שאמר עליה במקום אחד בביתה לא ישכנו רגליה: וכן צועה כרב כחו: אך הוא
פעל יוצא פי כסיע כנקום אל מקום כלו כסיע ישדאל מכל כקובות גלותם אשר נפוצו שמה: וזהו שאמר
ברב כחו: וכן ושלחתי בהם צועים וצעוהו כלו אשלח לו כגלים וכסיעים אותו והסיעוהו ממקומו והגלוהו
אך וצעוהו מהכנין רכבד הדגוש: **צעז** אהל כל יצען פי כל יעתק: ואאל פרשו משרש יצע ומענינו
זשם ביארנוהו: ותכם בצעף: ותסר צעיפה מעליה: עטוף שמעטפין בו הנשים
פניהם: **צעק** צעק לבם: צעקו וה' שמע: על כן אתם צועקים: עלי הרבנון וצעקי פא הפעל כ
בקמץ הטף: כי אם צעק יצעק: והשם ויצעק צעקה גדולה: הכצעקתה הבאה אלי: ואת צעקת'
שמעתי: והנפעל ויצעקו ככל חוגר חגורה: ויצעק איש ישראל: והכבוד והוא מצעק אבי אבי: ענינם בענין
זעקה בזין: **צער** ויצערו ולא יבין למו: ענינו ימעטו כמו שאמר בהפכו יכבדו בניו ולא ידעו: וכן
והכבדתים ולא יצערו: והשם והיה ראשיהך מצער: הלא מצער היא: כלו הלא היא דבר מצער
:למצער ירשו עם קדשך: פי לזמן מועט ירשו נחלתם עסקדשך כי לא עבדו בה לא זמן מועט ובאו אויב'
ובוססו בקדשך: ומא והצער כצעירתו: והצעירה גם היא: שלחו צעיריהם: השמיעו זעקה צעיריה:
והשיבותי ידי על הצוערים: חאר כפלים אובדים: ומא יצא קץ אחת כצעירה: ודגש הצדי לתפארת הקריאה
כולם ענין מיעוט: וית השמיעו זעקה צעיריה ש' טונהא: ואפשר שהיה דעתו שכנה הגדולים כלשון

תליס כ'
תליס כ' משלי
מקעי יהושע
חיוב משלי עמוס משלי
שמואל דה' יס
דה'
עמוס
סיפטים
ס פאים
מקן
משלי
עמ' ס יסעיה
החרי יחזקאל תצנה
ז' ר' חנוך יסעיה ירמיה
שמואל
תליס
שמואל יחמי
משלי חבקוק
תליס תליס סמואל
שמואל תליס דניאל חנוך
מטות ס' גא'
יסעיה
יסעיה
ירמיה
יסעיה
ויסככ'
חיכה תליס שמואל ירמיה
מ' פט' תולדות וירח שמואל
תליס שופטים תליס
חיוב
ירמיה חנוך ירח
יסעיה
מקן ירח ירמיה כ'
זכריה רביא
ירמיה

צלם בצלם אלהים בשש נקודות: אך בצלם יתחלף איש בצלמו כדמותו: ואת כל צלמי מכביתם: בעיר צלם תכזה: ענין צלם בענין דמות והוא פעמים נופל על הצורה מורגשת כמו צלמי מסכות: צלמי שחוריהם וזלם: ופעמים על הצורה שאינה מורגשת אלא צורה מחשבת לל ערך ודמיון במעלה והוא בצלם אלהים: בצלמינו כדמותנו: ואפשר להיותם כמותם ויולד בדמיון: בצלמו שהיה נערך אריו ודוכה לו בענינו בחכמתו ובמעלתו: וכתב ר' יונה אך בצלם כמו חשך: וכן כתבו אצל ודמהו ללשון הערב שאוכר לחשך צלם בנקדה על הצדי ופירשו כי האדם במתהלך בחשך על אשר לא ידע יום מותו: וכן פירשו מזה תשלג בצלמון כלומר כגפי היונה יתלכנו כשלג וכבסף צדוף בחשך: וימ' צלמות מענין חשך ויפרשו אותו כזה השרש וכן הוא מענין חשך כמו שאכר אין חשך ואין צלמות להסתר שם: אבל להיות כזה השרש אינו נכון לתנועת הו כי היה לו לז' צלמות כפלס כדדות עכדות והנכון שיה' צלמות מלה מורכבת מצל ומות כמו שפי' אותו: הנאון רב סעודה זל שתי מלות כלו צל המות והוא חשך ואפלה כמו שאמר ארץ עיפתה כמו אפל **צלע** ויכן ה' אלהים את הצלע: מ'רע והקבוצ בלשון נקבות ויקח אחת מצלעותיו: ולפי שהצלעות שני צדדים ימין והשמאל כנה צד כל דבר בלשון צלע: ולצלע הכשכן השנית: ויכונה בלשון זכר לקרשי צלע המשכן האחד דועשית כריחים: בצלע החרר מלעיל: ומלרע פתח הצלע התיכונה: ורחב הצלע ארבע אמות: צלע אל צלע: שלש כ'ס מלרע כאותו ענין: וכן בארץ בנימן בצלע בקבר קיש אביו: וכן וצלע הגף מלרע: באותו ענין: ואשר הם מלעיל פא הפעל כסגול: והק' וץ בלשון זכרים שני צלעים הדלת האחת גלילים: כלו שני צדי הדלת האחת היו עגלים וית' צירין וכת שני קלע סהדלת השנית גלילים ובקבוצ הנקבות: ויעש צלעות סביב: והוא היציע שעשה סביב בית המקדש וכבר נרשתיו בשרש יצע: ובשרש גרע: ולפי שהקורות לבית כמו הצלעות לגוף אמר ויצף את ה הבית בצלעות ארזים: והצלעות צלע אל צלע לל הקורות: ונקרא הפסח צולע לפי שהולך על צדו האחד: והוא צולע על ירכו: אוספה הצולעה: והשם כי אני לצלע נכון: שוכני צלעי: ובצלעי שמחו ונאספו: **צמם** גלי צמח: מכעד לצמח: צמה כפלס כלה גנה: והצמח היא ציצית השער שמכינה האשה על פניה קדין בלעז: ור' יונה פי' בו המסוה: ושאר צמים חילם: יהזק עליו צמם הם בענין צמח: והוא תאר במשקל כבד אדיר וענ נו ליסטים ואיש רק ופוחז: ומנהג הליסטים כארץ ישבעאל לגדל שער ראשם ולעשותם צמה תלויה להם אחורי הצואר וגודלים השיער כמו עבות: ונא' כי הם הלכטי שוכני הכדברות הולכים עדומים ומגדלים שיער ומתכסים בשערם עד שתותיהם: **צמא** ולא צמא בחרבות הולכים: השקיני נא מעט מים כי צמאתי: ויצמא שם העם למים: ונא על דרך בעלי ההא וצמית והלכת אל הכלים: והתאר ומשקה צמא יחסיר: רעבים גם צמאים: והשם ועתה אמות בצמא: לא רעב ללחם ולא צ צמא לבנים: ולצמא ישיקוני חומץ: וישרו פראים צמא פ' ר' יונה יקחו רוות צמאם והלקיחה בו בדרך ואת רעבון בתיכם קחו ולבו: ועוד אפרשנו בשרש שבר: ומא' צמאון למבועי מים: וצמאון אשר אין מים: והשם עוד בלשון נקבה וגרונן מצמאה: **צמר** וצמדים לבעל פעור: ויצמד ישראל לבעל פעור ענין חבור ודבוק: והתאר אשר אין

בראש: תיני בראש: חשני
ענינים מסעי
שמואל
בראשית
תיני

תליס
א נכ

צריגות
בראשית
תרומה שמואל
מלכים יחזקאל כ'
שמואל
מלכים
מלכים

מלכים יחזקאל
וישאל משה תיני ירמי' מ' י'
ושעיה מ' י'
הושע כ'

ישעיה
סופטים כסלף דות
ישעיה כ' י' ס' פטים
עזרא כ' י' ס' כ'
ישעיה כ' י' ס' כ'
ירמיה כ' י' ס' כ'

הקת
מטות חיי
סמ' א כ' זלכס
מלכים מ' י' ס' כ'

סמאל ה' י' ס' כ' י' ס' כ'
בראשית כ' י' ס' כ'
נדה יחזקאל מ' י' ס' כ'
כננים בראשית
תליס כ' י' ס' כ'
הושע
שמואל יחזקאל כ'
חזקאל כ' י' ס' כ'
יחזקאל הושע ישעיה מ' י' ס' כ'
וינוכ
כהר ש' ל' ס' כ'

צמיד פתיל עליהם שאין חתיבת כנף דבוקה עליו לסתמו בי בלי חרם מטמא בתוכו ולא מגכו: ונקרא צמיד החלי שער היד לפי שהוא מחובר בה תמיד אצודה וצמיד: ושני צמידים על ידה: וכן נקרא זג הבהבות מפני החבור ויקחו צמד בקר בשש נקדות: וצמד חבורים: את רובכים צמידים: פירשתיו בשרש אז שנים עשר צמידים: ונפצתי כך אכר וצמדו: עשרת צמדי כרם: פי' ה' כסר אכרם אכן עזרא כעבור ה שיגם הנכחל הנה הכרמים נצמדים יחד: ויכ' כי מה שיחורש צמד בקר ביום קרא צמד כרם והפעל הכבד מצומדת על מותניו: וכבד אחר ולשונך תצמיד מרמה: כלם ענין חבור: **צמח** צמח בו: וצמחו בבין חציר: שרם יצמח: הצומח לבס מן השדה: צומחות אחריהן: והפעל העובר מן הקל יקר צומח עצים: והשם וצמח האדמה בסגול: והכבד ושערך צמח: עד יצבח זקבכם: ויחל שער ראשו לצמח והוא פ פעל עומד: והעובר מן הכבד הגוסף לא תזרע ולא תצמיח: וקוף ודוד תצמיח לך: והעובר לשלישי מצמיח חציר לבהמה: מצמיח הרים חציר: והולידה והצמיחה ענין כולס ענין הגדול: **צמץ** ושרים צומקים פי' יבשים וגנובים: ובדברי ר' אל מצטמק ויבה לו: וכזה נקראו הענבים היבשים צמקים: ושני צמקים: אמ' בו התרגו' ותרין אתכולין דענבין יבשין: **צמר** ויקח את צמרת הדר: מצמרת האח הרכה וובין עבותים היתה צמרתו: ולא יתנו צמרתם אל בין עבותים: ענינם הסעף הנכוה: צמר ופשתים בשש נקודות: וצמר צמר יצברי ופשתי: כצמר יהיו פי' כצמר הלבן ידוע: **צמת** צמתו בכור חיי: והנפעל כעת יזורכו נצבתו: וימ' אותו נתחברו מלשון צומת הנידון בדברי ר' אל: והשם לצבותות לקונה אותו: צמתתני קנאתי: בעותיך צמתותוני: וכבר ביארנו דקדוק המלה הזאת בחלק

צפת

וכן בכודרש נטל צפורן של ברזל: ענינו כמו כותרת: וכן הוא במקומו

צור

בצקלוננו: אמר בו התרגום ופרנכן בלבושית: כי צורים הם לבם: ואפשר להיות מזה השרש

צקל

והצבת אשר על ראשו אמות חבש: כשש במלכים וכבר פירשתיו בשרש צפה: וברמל

הבדוינים וצורו אתכם: צור את ויהודה לא יצור את אפרים: ובכר כתבנוהו ב

בשרש צור: ותהיינה צורות: לצור לגלות ערותה: והשם מן המצר: בין המצרים: ומצרי שאל מצאוני: והחכם ר' יהודה שם ענין אחר וכעסמה צרתה: לצור לגלות ערותה: ובכר ביארנו ענין צרתה בשרש צור:

וכתב' ל' יהודה בעקד זה והצר לך: והצרותי לאדם וכבר כתבנו בשרש צור: וכן כתבנו שם צר ואויב: צרה כמבכירה: בשש צרות: צר לי מאד: והדומים להם: ויתכן היות שרש כולם צור: ועא' מי צרר מים בשבילה

צורר מים בעביו: כצורר אבן במרגמה: והכבד ומכוקעים ומצורדים: והשם צורר לקח בידו: משתכר אל צורר נקוב: והנה איש צורר כספו: את צוררו: כספיהם: צורר הכור דודי לי: ענינם ענין קשירה: ואפשר

להיות מעקד זה ומענין הזה צור תעודה וכבר כתבנוהו בשרש צור: ובשרש צר: והנכון שיהיה מן הענין הזה ותהיינה צורות ער יום מותן: כלומר: כאילו היו קשורות שלא הותרו להנשא לאדם: ולא יפול צורר א

צרב

ארצה: אשר לא ימצא בה גם צורר: פי' אבן והוא כמו צור: וצור: וצורר בענין אחדי: ונצרבנו בה כל פנים: ועל שפתיו כאש צרבת: תאר על משקל תהי אונך קשבת יאלא שצרכת

צרה

מפני ההפסק וענינו כמו אש בוערת: כי צרבת הכבוה היא: שם וענינם ענין שרפה: ופגגו ודבש ושמן וצרי: בחלם: מעט צרי: הצרי אין בגלעד: עלי גלעד וקחי צרי: בקבץ

ובשוא לכדו: וצרי ולוט: והוא נטף שהזכיר הכתוב בסממני הקטרת: וכן בדברי ר' זל רבן שמעון בן גמלי' אומ' הצרי אינו אלא שרף חנוטף מעצי הקטף שרושמים בעץ ויוצא מכנוהצרי: והוא הנקרא בלסכי בלעז:

צרה

מר צורה: והכבד ידע אף יצריה ענינם הגבהת הקול בצעקה: וכן בענין זה נקרא הבנין הגבוה ויבאו אל צריח ביתאל: וישימו על הצריח: ויציתו עליהם את הצריח כאש: והקבוצ' ונכלעים ו

ובצריחים ובבורות: ואאל' פי' כי לפיכך נקרא הכנדרל צריח לפי שהצופה העומד שם צורח וצועק: ואנחנו נכרות עצים מן הלבנון בכל צרכך: הלשון הזה ידוע בדברי ר' זל את שהכטה צרך בהן פטורין: והתאר צריך לבריות וזולתם הרבה: והפעל הקל כבנו אכרו במשנה לקח בכור לבשתה

צרך

בנו או לרגל ולא צרך לו מותר לכבדו: וכן שמשו בו בבנין נפעל ובנין הפעיל הרבה ובבנין התפעל:

צרע

או צריע או זב: זב ומצודע: והנה הוא מצודע במצחו: מצודעת כשג: והשם נגע צרעת: ידוע: ושלחתי את הצרעה: אמרו שהוא מין שרץ העוף והיתה ככה אותם בעיניהם ומטילה בהם ארס

צרך

והם מתים: והחכם ר' אברהם אבן עזרא ז"ל פירשו מענין צרעת: לשוא צרך צרוף: צרוף הוא מקור או יהיה תאר לצרוף: צרפתין ולא בכסף: צרפתני בל

ה' צרפתהו: ואצרוף כבוד סיגיד: ואצרפנו לך שם: ותתנו לו לצרוף: הגני צורפס: בכף צרוף: צרופה אכרתך מאד: צרפה כליותי ולבי: הכל ענין החתוך וחזקוק: ושם הכלי שמתכין בו מצרך לכסף: והנפע' ויתלכנו ויצרפו רבים: ואשר הם בני ארבע אותיות: צלצל כנפים: וכן בצלצל דגים

צלצל

ראשו כתבנו בשרש צלל: וידע הצלצל: תרגום אונקלוס מקאה והוא מין ארבה: וכן בדברי

צנתר

ר' זל ובעל סקאין: צנתרות הזהב פי' יונה שרביטי הזהב: ויותר נכון להיות שני כלים כמין שני צנורות כמו שאמר המריקין מעליהם הזהב: וכת' אסקריטין דזהב והוא שם כ

צנצן

כלים כמו שכתוב בשרש צפה: צנצנת אחת כמו צלוחית כתרגומו: צנצנת כרובים שנים מעשה צעצועים: כמו צנצנים בלזכר מעשה נעדים: כמו שפירשו

צעצע

ר' זל כרוב כרביא: וכן אמ' תניא אונקלוס ה' אומר כרובים מעשה צעצועים היו ומצודין את פניהם כתלמיד הגפטר מרבו ואמר מצודין פניהן לפי שכתו' אחד אומר ופניהם איש אל אחיו וכתוב אחד אומר ופניהם ל

צפצף

לכית: דמ' מעשה כרוב ה' עושים הנקרא כלשון ערבי צנעה כרט: ופצה פה ומצפצף: המצפצפים והבהגים: אכרתך תצפצף: כסוס עגור כן אצפצף: פי' כסוס כעגור: וענין ה

צפצף

הצפצוף בעופות: כענין הדבור באדם: וענין אכרתך תצפצף: כמו תשח אכרתך: צפצפה שמו: מין ממיני הערבה ובערבי צפצף והיא הפחותה כמו שאמרו ר' זל ערבי נחל פרט

הגדלה בין ההרים: והם פשוט הפסוק כן קח על מים רבים צפצפה שבו: אני עשיתי אותם בערבה הגדולה על מים רבים והם שכו עצמם בצפצפה הגדולה בין ההרים: ולדכריהם פי' שמו שם ישראל עצמו: וית' צפצפה שמו גפן נצבה שויה ז'ל אעפ' שלקחו דע וזרעו שמו שמו כגפן נטועה: כלומר כי בבהרה גדולה:

צרפת

עד צרפת אומר כי היא הארץ הנקראת פרנצה: אבל קום לך צרפתה אשר לצידון היא שם עיר בארץ צידון: וכן חמש אותיות: ותרעל הצפרדע: ויעלו הצפרדעים

צפרדע

יה

מלכים מקצי פנחס

כברם יטעיה

שמאל אחרי תני' אר' תי

שמאל אחרי

תבא צפ' אקצר ידמיה

אונכ כמול משל

אונכ משל ייחאשע משל

הני מקץ כ' פיר

ישעיה

שמאל עמ'ס

פמולל יחוקלל

משל

תזריע

יחוקלל מקץ ידמיה כ'

ניפס

עכניה יסעיה

ס כניס כ'

סמיל

דה

חמל כמול דה' כמול תזריע

משפטוס

ידמיה

ישעיה תילס כ'

תיל' ישע' סנפט' כ' ידמיה

תיל' משל

דכ' ישעיה חונכ

תכנל

זכריה

כ' אל

דה

יכניה

ישעיה כ'

יחזקא

עכניה מלכים

נארא כ' טוא

אדמיה תצא

דניאל צ'צורה

החזיקו
ירמיה ישעיה כ'
תבא
ישעיה
ישעיה ברכה מלך
שמואל יחזקאל מלך ישעיה
תלם ישעיה יחזקאל
ירחקא כ' פוכטס יונה
תלם
תל' חיו מוכה תבא תלם
תלם חיו
עמנו
תלם כ' מיכא
כחשית כ' חיוג פמור
בראשית
יחזקאל תלם
יג
מיכה ירמיה יג חיוג
ירמיה כ' תלם חיוג
חיוג
ישעיה
מלך יחזקאל מלך
תבא קדש
ישעיה שמואל תבא

כי אש קדחה באפי: פ
אש המסים: ענין בערה

קדח

קציעה: ועוד נכתבנו בשרשו ורכינו סעוריה כתב כי הוא הקדשט:
פעל עומד: והיוצא כי אש קדחתם באפי: הן כלכם קודחי אש: כקדוח

ושריפה ומזה באמר את השחפת ואת הקדחת והוא החולי השורף פרוכ החמימות: והוא שקדאו לו אש של
עצמות: לאבני אקדח: היא אבן מהאבנים היקרות: ואולי נקרא כן כי מראיתה כמראה אש:

קדם

מימי קדם קדמתה: ומראש הדרי קדם: בשש נקדות: והקבוץ ממנו קדמים: והסמוך מראש מקדמי
אדן: ומא' והוא תאר משל הקדמוני: כימים קדמונים: וכשנים קדמוניות: וקדמוניות אל תתבוננו: ומא' ה
השם שקדמת שלף יבש: מימי קדם קדמתה. והוא כינוי לנקבה והיא במפיק תשובן לקדמתן: תשובנה לק
לקדמתכן: והקבוץ והושבתי אתכם כקדמותיכן: ובא' נחל קדומים: והפעל הכבד מהם על כן קדמתיל
לברוח תרשיש: קדמו שרים אחר נוגנים: חסר וו החיבו ומשפטו ואחר נגנים כמו שמש ירח ראובן שמעון:
קדמוני ימי עוני: ומדוע קדמוני ברכים: בבה אקדם ה': אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים: כי תקדמו
ברכות טוב פי' בברכות טוב כי פעל עומד הוא: קדמה פגיו הכריעהו: וכבד אחר כי הקדמיני ואשלם: ולא
תגיש ותקדים בעדינו הרעה: כלם ענין הקדמה וידוע הוא: ור' יונה חלקם לשני ענינים ואין צריך כי פי' ק
קדמה פגיו הכריעהו הזדמן לפניו בקצפן וחרגן והכריעהו: וכן כי תקדמו ברכות טוב: במה אקדם ה' זה
והדומים להם ממה שזכרנו ושלא זכרנו: וההזמנה היא ההקדמה: וכן נקרא פאת המזרח קדם כמו שנקרא ב
כנגדו פאת מערב אחר ואחרון: גן בעדן מקדם: מקדם לגן עדן הן קדם אהליו: קדמה מזרחה: כפל לכאר
כי יותר מבואר וידוע לשון מזרח מלשון קדם: וכן נגבה תיבנה יחצפיר השעיר: קדמת אשור: אל הגלילה ה
הקדמונה: המזרחית: וכן נקרא רוח פאת המזרח קדים: רוח הקדים: יסע קדם בשמים: ומה שאמר וינהג ב
בעוזו תימן יתכן שהיתה הרוח מזרחית דרומית: וכן נקרא הים המזרחי את פגיו אל הים הקדמוני וסופו אל
הים האחרון: קדר עליהם היום: וקדרו השמים: שמש וירח קדרו: קודר הלבתי בלא חמה:
קדרתי שמה החזיקתני: ושעריה אכללו קדרו לארץ: כאבל אם קודר שחותי: וקודרים שגבו
ישע: הקודרים בני קדח: פי' הנחלים הקודרים מהתחלת זמן הקדח שירבו המים ויכנסו שטפי הארץ בהם ו
ויחשכו המים עד שהשלג בשיפל בהם מתכסה בהם לרוב חשכותם ואעפ"כ לעת' נצבתים אותן המים אעפ'
שהיו רבים וגבוהה תוחלת הולכי דרכים בהם כן נבזזה תוחלתי בחברי לאוה: והשם אלביש שמים קדורות:
ומא' נבי הלבנו קדורנית: והפעל הכבד ואקדיד עליו לבנון: וההתפעל והשמים התקדרו עבים ורוח: ענין ה
הכל ענין החשיכה: ומה שנאמ' ממנו בענין שפלות שהוא גב' ענין חשיכה וכלם ענין אחד: ומזה קדאו לבלי
שמבשלין בו קדירה לפי שהיא שחורה מהתמדת האש תחתיה: קדש הוא ובגדיו: כי קדשו:
אל תגש כי כי קדשתך: פי' קדשתי ממך: ואף כי היום יקדש בכלי פן תקדש המלאה הזרע פן ת
תאסר בהנאה בקדש: וכן ארז'ל מבין לבלאי הכרם שאסורים בהנאה נאמר כאן איש כי יקדיש קדש ונאמ'
כאן פן תקדש: כה להלן אסור בהנאה אף כאן אסור בהנאה: וכן אל כל מאכל היקדש: פי' היטמא כלומר
שיאסר מפני טובאיתו בקדש שהוא אסור: ופי' הפסוק ששאל חגי לכהגים תורת הטמאות אולי שכחו בגלות
ושאל להם אם ישא איש בשר קדש בכנף בגדו פי' בכנף שהוא שמוע שרץ ונשא בשר קדש בכנף
בגדו הנה הכנף ראשון לטומא ובשר קדש שני: ונגע בכנפו אל הלחם: פי' במה שבכנפו והוא הכשר נגע בו
אל הלחם או אל הבזיד או אל היין או אל השמן: ונגעו אלו אל המאכל היקדש: פי' היטמא המאכל הזה שהוא
רביעי לטומאה: אי השרץ הוא אב הטומא והכנף ראשון של טומאה ובשר קדש שני והלחם והבזיד והמשקין
הללו שנגעו בבשר הם שלישי: והמאכל שנגע באלו רביעי: ועל זה שאלם על המאכל שהוא רביעי אם הוא
טמא ואמרו לא: והראיה כי על כל המאכל לבדו שאלם שאמרו היקדש ולא אמר היקדשו: ויש מרז'ל שאמרו
כי טעו הכהנים בזו התשובה כי הרביעי טמא הוא בקדש: אבל על דרך השאלה האחרת ששאלם אם יגע ט
טמא נפש בכל אלה השיבוהו כראוי: פי' אם תהיה הכנף טמאה טומאת נפש שנמצא שהכנף אב הטומאה
והבשר ולד ראשון: והלחם והבזיד והמשקין שני והמאכל שלישי: ויענו הכהני ויאמרו יטמא: ושלישי בקדש
היו יודעין שהוא טמא: אבל רביעי בקדש לא היו יודעין שהוא טמא: וכזה טעו לפיכך השיבם הגביא ואשר
יקריבו שם טמא הוא: ויש מרז'ל שאמרו כי לא טעו באחת מהן יש מהן מי שאומ' כי חמישי בקדש שאל מהן
בראשונה וכראוי השיבוהו שאינו טמא: ויש מהן שאמ' כי קודם שגזרו רביעי בקדש שאלם וכראוי השיבוהו
ומזה שהשיב להם ואשר יקריבו שם טמא הוא פי' אעפ' שהם יודעים הלבנות טומאה וטהרה כל אשר יקריבו
לפני באלו הוא טמא הואיל והם מתעצלים בבגין הבית: וענין הפרשה מוכיח זה הטעם שלא טעו שלא ה
הוכיחם לא על ענין הבית בכל הפרשה: כל אשר יגע בבשרה יקדש: פי' כל דבר אוכל שיגע בבשר החטאת
ויבלע ממנה יקדש כלומר יהיה קדש כמוה שאם פסולה היא החטאת כגון פיגול או פסול אחר יפסל הגוגע
בה ואם כשרה היא יאכל הגוגע בה כחמור שבה: כלומר אם נגע בשר שלמים שנשחטו מאתמול בחטאת ש

חגי

ונתחיל אות הקור

קאה

קב

קבל

קבע

קבע

קבר

קדד

ישן יין

תשח

תשח

עפר: וית' תורא דחוט וחוריתא: ותרנום שפה לפיו תורא יהא מקף לפומיה: אכ' דעת התרגום בתקות חוט
 השני שפת בגד אדום: ויתכן להיות מזה ויכלו באפס תקוה לפי שהמשיל ימיו לכלי האורג שבו חוט הערב
 ומה הענין ומקוי סוחרי המלך יקחו מקוה במחיר: כלומר שהיו סוחרי המלך מוציאים הסוסים ממצרים ו
 והיו לוקחים בירושלים במחיר הסוסים מקוה שחיו כוליכים למצרים: ובדברי הימי' מקוה יקחו בכחיר בתו'
 באלף: ויתכן כי המקוה היו מוציאים ממצרים כמו הסוסים כי כן מצאנו כי מלאכת הפשתן ועבודתו היא ב
 במצרים יותר משאר הארצות: וכן אמר ובשו עבדי פשתים שריקות: וכן שש ברכמה ממצרים: ופי' יקחו
 מקוה במחיר לפי שהסוסים לא היו כרציאים כי אם במחיר: אבל המקוה היו מוציאים בפחיר כי פרעה נתן ל
 לשלמה מוצא הסוסים שיוכל להוציא הוא סוסים בכל רצונו וכל מי שיוציא סוסים במלכי הארץ נכ' ממצרים
 שיוציאו על ידי שלמה ולו יתנו מה שהיו נותנים למלך מצרים בהוצאת הסוסים: ואמר הכתו' כי סחרי המלך
 שלמה היו מוציאים סוסים ממצרים לירושלים בלא מחיר: אבל המקוה מלאכת הפשתן שהיו מוציאים ממצרי'
 היו מוציאים במחיר: ואחכ' אומר כמה היו נותנים בהוצאת הסוסים ממצרים מלכי הארץ ברכבה בשלכאות
 בסף וכן כלכי החתים ומלכי ארם וכל מי שהיה צריך להוציא סוסים ממצרים בידם יוציאו: כלומר על ידי
 סוחרי המלך שלמה היו מוציאים להם היו נותנים מחיר ההוצאה כי פרעה נתן אותו המוצא לשלמה: ויתכן
 להיות מענין זה אם אם אקוה שאול ביתי כמו אם אבנה שאול ביתי לפי שהבנין יעשה בנטות הקו: וכן קול
 לקו: בנין אחר בנין כלום יצו להם הגבאים מצוה אחר מצוה: ויבנו להם בנין אחר בנין: כי הכוונה והחוקה
 כמו הבנין: ומזה נקדאת העצה יסוד: בכל הארץ יצא קום בנינים: **קום** ארבעים שנה אקוט בדור:
 בשרק: וכחלם אשר יקוט כסלו: וההתפע' ראיתי בוגדים ואתקוטטה וכתקומכיך אתקוטט:
 והנפעל ונקוטותם בפניהם: והביא ר' יהודה ונקוטו בפניהם בנין נפעל מנחי העין דוכה שבצאו בספריו ר
 רפה: וז' יונה כתב שמצאו דגש וכן מצאנוהו בספרים מדויקים: ובכסורת עליו לית ודגש: ואכ' יהיה כפעלי
 הכפל: וכן נקטה נפשי בחיי: בפלס ורחבה ונסבה: ענינם ענין כריתה: ומן הענין הזה והשר' הזה לפי דעתי
 במעש קט' ויש לפר' ראיתי בוגדים ואתקוטטה: וכתקומכיך אתקוטט ענין קטטה שהוא ענין כריכה בדברי
 ר' זל: וכן יתכן להיות מזה ארבעים שנה אקוט בדור: כלומר שהיה בקטטה בדור הכדבר ואעפכ' איננו
 נכון מן הענין שפירשנו: **קול** הקול קול יעקב: ושמעו לקולך: שמע בקולי: קול נגידים נחבאו: פי'
 לקולי נגידים נחבאו: או פי' בלא חסרון כמו שכתבנו אותו עם חביריו בשרש אזה: וקול שופר
 הלא קול רגלי אדוני אחריו: ויהי קולות וברקים ידוע: יש מרם הקול'עם הדיבור: ויש בלא דיבור: קולה כ
 כנחש ילד: פי' קול צעקת מצרי' ילד כי בחיל יבאו אליה ובקד דוכות להשחיתה: ואמ' כנחש כמו קול הנחש
 שהולך למרחוק: ומצאנו הליכה בקול קול ה' אלים בתהלך' כנן: וית' נקוש זיניהון בחוין והילין: **קום**
 ויקום שאון בעמך: נכתבה בו האלף נחה שהיא עין הפעל: ולא קם נביא עוד: עתה אקום:
 ויקם שדה עפרון: קום התהלך בארץ: ולא תוסי' קום: ויקום אבי ואכל: קום נא שבה: ויקם העם כל היום ההו'
 כי קמו כי עדי שקר: בת קמה כאמה: ויקם כי כחשי: ולא קמה עוד רוח ועיניו קמה כי קמו עיניו כשיבו:
 ואמ' לשון קמה בעין כי כאשר תכ' ינה עיני האדם לעת הזקן יתקבטו יתרי העין ותקום העין ותכנס ל
 למעלה ויש מפרשים לפי ענינו ענין בלין ענינים: ותי' בלו עיניהון קמה עיניהון: וכן תרגם ועיניו קמה: כי
 קמו עיניו קמה: כל הקמים עליך שאון קביר: ואל יושבי לב קמי: פרשו בו שהוא כסד' באת בש: כאלו אבר
 יושבי כשדים וכן ומלך ששך בכל באת בש: ויתכן לפר' שיהיה ארץ כשדים חסר כאלו אמ' יושבי ארץ כשדים
 וסמך על המבין לפי שזכר בכל וכן כנהג בהרבה מקומות: ולב קמי כמשמעו לב אויבי: כמו תהרום קמדי
 לשמחה בקמיותם והדומים להם: ונקראו האויבי' קמים לפי שקמים על שכנגדם לרעה ויהיה תכונת הפסוק כן
 ואל לב קמי יושבי ארץ כשדים: וית' הפסוק כן כדנן אמר ה' צבאות האנא מייתי על ככל ועל יתבי ארעא
 כשדאי עממין קטולין דרם לבהון ושפירין בקומה רוחהון מחבלה: ומא' ככף מלך ישראל הקמים עלי: ב
 בפלס טובים בושים: והשם ורמי הקומה גדועים: וכמהו ואכרת קומת ארזיו רד' הגבוהים שבארזיו כמו ש
 שאמר מבחר ברושיו: זאת קמתך דמתה לתמר: ויפל מלא קומתו: ונקדאת התבואה קודם שיקצרוה קמה' ל
 לפי שהיא קנה כולה כאחה: מגדיש ועד קמה: בקמות פלשת' יוקבה בידך כמלכ' ישראל. תעבוד ותתקיים:
 וכן לא תקום ולא תהיה: וכן וקם הבית אשר בעיר: בי קום יקומו דברי' עליכם לרעה: וקום בחלם: דבר מי
 יקום ממני ומהם: ויקם שדה עפרון כלומר שעמד ונהקיים בידו: ותגור אמר ויקם לך: וכן בענין הקיום ה
 הפעל הכבד ומאמר אסתר קיים: קיימו וקבלו היהודים: קיימנו כדברך: וכבד אחר הקימותי את דבר ה':
 יקם סעדה לדכמה ופי' הסעדה שהקים ושיבנה לדכמה: ושלא נזכר פעלו ממנו הוקם על: וכבד אחר זה
 וחרבותיה אקומם: והעובד לאויב יקומם: וההתפעל ממנו מכתקומכים בימיך: ומתקוממי בעול:
 ובתקומכיך אתקוטט: והוא תאר בתספת תיו או גפל כמנו בס הבינוני: והם ואולך אתכם קומביות כלומר

חינוכ'
 מלכים
 דה'
 חינוכ' יעניי
 תליס כ'
 חינוכ' תליס כ'
 יחזקאל כ'
 חינוכ'
 יחזקאל תליס כ'
 תליס
 ת' לידת שמות תלדו חינוכ'
 יתרו
 מלכים יתרו ירמיה
 כראשית
 הושע כרכה יסעיה
 חיי לך עמנו מלדנו כ' כהעל'
 תלי' מפי' חיי' יהושע שמאל
 מלכים
 טירא
 מלכים שמאל תליס ירמיה
 ירמיה נפלא
 תשא
 מ' כים
 יסעיה כ'
 פיר שמאל
 סופטים כ' שמאל
 יסעיה כהר ירמיה
 ירמיה חיי חינוכ'
 חסתר כ' תליס כמאל
 תליס שמאל
 מיכה תליס חינוכ'
 תליס כמנקי

שנשחטה חיות נאכל אותו בשר שלמים בו ביום בלבד כדין שלמים הנאכלים לשני ימים ולילה אחת אבל לא בלילה בבשר החטאת שהחטאת נאכלת ליום ולילה: חנה לפי שהחומר עכשו בבשר שלמים נאכלת כדין בשר שלמים ואם החומר בבשר החטאת כגון שנשחטו היום החטאת והשלמים ונגע בשר השלמים בחטאת נאכל כדין חטאת היום והלילה בלבד אבל לא למחר בשאר בשר שלמים וזהו פי יאכל בחמור שבה: כל הנוגע במזבח יקדש: אפי' קרבן פסול שעלה עליו קדשו המזבח להבשירו: וכיון שעלה לא ירד והוא שיהא ראוי למזבח אלא שנפסל באחד מהדברים הפוסלים הקרבן: וכן כל הנוגע בהם יקדש שנאמר בכלי שרת ממשנכנס לתוכו קדש קדושת הגוף ליפסל באחד מן הדברים הנפסלים הדברים שיש להם קדושת הגוף ואינו נפדה לצאת לחולין והשם קדש הוא והקבוצ' לכל הקדשים מקדשי ה': ואיש את קדשיו לו יהיו: וכל חטף כצאן קדשים: קדשי בזית: ומא' את מקדשו כמנו: ובית הקדש נקרא מקדש ועשו לי מקדש: ומקדשי תיראו והקבוצ' והטף אל בקדשים: חללת מקדשי: וכן ארמון המלך לפי שהוא כמקדש שלא יכנסו שם אלא הידועי' נקרא בן: כי מקדש מלך הוא: ובא אל מקדשו להתפלל ולא יוכל: חללת בקדשיך: וימ' מזה והיה למקדש כלומר מקום שילך אדם להשגב בו ולזה הפי' יהיה פי' לשני בתי ישראל לאחד לטוב ולאחד לרע כי שבנא וסיעתו השלימו עם מלך אשור וחזקיה וסיעתו לא השלימו: וזהו שאמר לא תאכרן קשר לכל אשר יאמר ה' העם הזה קשר נראה כי מקצת העם היו קושרין ומורדים לתת העיר ביד מלך אשור: ואמר לחזקיה וסיעתו יהיה שם הקבה למקדש ולארמון להשגב בו ולבית הקושרים יהיה לאכזן נגף ולצור כבשול: ויש' לפרש עוד לך קדש להזמנה בלומר להזמנת פורענות בלומר למכשול יהיה לפניהם כמו שאמר ונתתי מכשול לפניו: ויהיה פי' שני בתי ישראל פקח בן רבליהו ושבנא וסיעתו כי שניהם היו רוצים בכפלת כלכות בית דוד: ויהיה פי' ליושב ירושלים בעבור יושב ירושלי' והוא חזקיה וסיעתו: ואהי להם למקדש מעט: על דרך מגדל עוז שם ה': בלומר שהם נשגבים בו מעט בעודם בגלות: ונחלו מקדשיהם: כמו מקדשיהם: אלא שהוא מא' האחד כמנו מקדש בשקל למתעב גוי: והתאר קדוש הוא. קדושים יהיו לאלדיהם: והנפעל ונקדש בכבודי: ונקדשתי בתוך בני ישראל: בקדושי אקדש: וההתפעל והתגדלותי והתקדשתי: לא התקדשו למדי: והיא מ מתקדשת בטומאתה: המתקדשים והמטהרים: והפעל הכבוד ויקדש אותו: קדש לי כל בכור: ולא יקדשו את העם בבגדיהם: פי' שלא יקדשו אותם כנגעם בהם בבגדי בהונה: כי אם יגעו העם בבגדיה ידמה שהם קדושי' כמנו הם: ובתי' ולא יתערבון עם עמא בלבושיהון: וכבוד אחר אשר הקדש: הקדשתי אותם לי: כל הבכור א אשר יהי' בבקרך ובצאנך הזכר תקדש: פי' אעפ' שקדושתו ברחם צריך לומר הרי הוא קדוש לכבודה: לא יקדש איש אותו פי' לא יקדשו לקרבן אחר: והקדושתו קדוש יעקב פי' יתנו לו הקדושה בתהלתם: ועא' קדשו עליה מלחמה: קדשו עצה: ויקדשו את קדש בגליל בדר גפתלי: ויקדש את ישי ואת בניו: וכבוד אחר הקדש קדויו: והקדושים ליום הריגה: וההתפעל כליל התקדש חג: התקדשו ובאתם אתי בזבח: והשם והיה לבקדש ענינים וכל הדומים להם ענין הזמנה ונכון הוא לחיות כליל התקדש חג: התקדשו ובאתם מהענין הראשון כל' ההלילה הזה שימו' בו חיל סגוריה יהיה לכם שמחה כלילה שבקדשין בו החג והוא ליל' השסס: וגם קדש היה בארץ: וחיתם בקדשים: ויעבר את הקדשים מן הארץ: לא תהיה קדשה ולא יהיה קדש: בלם ענינים שהם בזומנים למשכב: תקדינה שיצו: והפעל הכבוד אס קחה חדרו: ענין חלש הכריתה בשנים או בברזל: נקהלו היהודים: הנקהלים עליך: ויקהל העם על אהרן: ויהי בזהקהל העדה: ויקהל רב: חקהל חקה אחת לכם: והוא הקריאה בהא האכור בית יעקב: הדור אתם ראו דבר ה': וכא' ואתן עליה קהלה גדולה קהלת יעקב: והכבוד ואת כל העדה הקהלו: הקהל את העם: ובהקהל את הקהל: והשם ב במקדשים אברך ה': ובקבוצ' הנקבות במקדשות ברכו אלהים: קוא כאשר קאה: בשקל הגני אחרים באה או יהיה מנחי הלמד ומשקלו עשה בנה: והכבוד קוא ולא תקא אתכם הארץ: ויקא את יונה: והקאה: והשם קיא צואה פירו קיא וצואה: כהתעות שיבור בקיא: וכפק כואב' בקיא: והורכבה זאת הכלה עם בלת קלין וקיקלין על כבוד: ובצרי ככלב שכ על קיא: ענין ההקאה ידוע: קוב הזרוע והלחיים והקבה: ואת האשה אל קבתה: ככר זכרנו בשדש קבב: ושם ביארנו ענינים: וקוי ה' הבה ידשו ארץ: אשר לא יבושו קוי: ובתמורת חו ביד וקוי ה' יחליפו כח: ויוד הראוי ח חסדה מהמכתב ונשארה במבטא: והשם מקוה ישראל: וכא' ויכלו באפס תקוה: ותקותי מי ישודנה: והכבוד קויתי ה' קותה נפשי: אס אקוה שאול ביתי: ויקו לעשנת ענבים: יקו לאור ואין: כלם ענין ה הסבר והתחלל: ועא' ונקו אליה כל הגוים יקו המים: והשם מקוה מים: ובלשון נקבה ומקוה עשיתם בין החובותים ענין ענין קבוצ': וענין שלישי קו הכדה: וקו שלישי כאמה יסוב אותו: קו קו ובבוס: מעט אחר מעט יבוססחו בכר שהבוב נוטה הקן בעט אחר מעט: ומא' את תקות חוט השני: וגסמך אל חוט כבו אדמת

תשא

קדושים כשא
יחזקא ב' קרח תרנו קדוש
יחזקא תלים
עמק יסעיה תלים יסעיה

יחזקא
יחזקא
נשא חומר תנה
לחמ' שמתי יחזקא דה'
שמוא יסעי כרחם כל יחז'

שמוא כהעלונך
רה
בחוקותי יסעיה
ירמיה יא יהושע שמוא
בכניה ירמיה יסעיה שמוא
יסעיה כ' שמוא

מלכים חינו מלכים תנא
ירמיה קהלת
חסד יחזקא תשא
בהלח ירמיה יחזקא
על
ברכה כמדכ' וינך כהעלות
תלים כ' אחרי
אחרי ינה
מפ' יסעיה כ' ירמיה
משלי
פוטרים כ' ק
תלים יסעיה כ'
ירמיה חינו כ'
תלים חינו יסעיה חינו
ירמיה כרחם' שמתי יסעי'
מל' יסעיה
יהושע

קהל קהל

ענינים שהם בזומנים למשכב: תקדינה שיצו: והפעל הכבוד אס קחה חדרו: ענין חלש הכריתה בשנים או בברזל: נקהלו היהודים: הנקהלים עליך: ויקהל העם על אהרן: ויהי בזהקהל העדה: ויקהל רב: חקהל חקה אחת לכם: והוא הקריאה בהא האכור בית יעקב: הדור אתם ראו דבר ה': וכא' ואתן עליה קהלה גדולה קהלת יעקב: והכבוד ואת כל העדה הקהלו: הקהל את העם: ובהקהל את הקהל: והשם ב במקדשים אברך ה': ובקבוצ' הנקבות במקדשות ברכו אלהים: קוא כאשר קאה: בשקל הגני אחרים באה או יהיה מנחי הלמד ומשקלו עשה בנה: והכבוד קוא ולא תקא אתכם הארץ: ויקא את יונה: והקאה: והשם קיא צואה פירו קיא וצואה: כהתעות שיבור בקיא: וכפק כואב' בקיא: והורכבה זאת הכלה עם בלת קלין וקיקלין על כבוד: ובצרי ככלב שכ על קיא: ענין ההקאה ידוע: קוב הזרוע והלחיים והקבה: ואת האשה אל קבתה: ככר זכרנו בשדש קבב: ושם ביארנו ענינים: וקוי ה' הבה ידשו ארץ: אשר לא יבושו קוי: ובתמורת חו ביד וקוי ה' יחליפו כח: ויוד הראוי ח חסדה מהמכתב ונשארה במבטא: והשם מקוה ישראל: וכא' ויכלו באפס תקוה: ותקותי מי ישודנה: והכבוד קויתי ה' קותה נפשי: אס אקוה שאול ביתי: ויקו לעשנת ענבים: יקו לאור ואין: כלם ענין ה הסבר והתחלל: ועא' ונקו אליה כל הגוים יקו המים: והשם מקוה מים: ובלשון נקבה ומקוה עשיתם בין החובותים ענין ענין קבוצ': וענין שלישי קו הכדה: וקו שלישי כאמה יסוב אותו: קו קו ובבוס: מעט אחר מעט יבוססחו בכר שהבוב נוטה הקן בעט אחר מעט: ומא' את תקות חוט השני: וגסמך אל חוט כבו אדמת

קוה

כי משחתם בהם כלומר בכל מקום קטרת מוגש'לטמי ובגדה טהורה אלו צויתי להם: ור' אברהם אבן עזרא
 פי' גדול שכי בגוים: כלומר במזרח שמש ועד מבואו מגדלים שכי ואחשוב להם גדול שכי כאילו כגישים מ
 מנחה טהורה וכקטירים לפני לא כאשר אתם עושים שמקדיבו להם מגואל ומחללים שכי וזהו שאמר אחריו
 ואתם בחללים אותם ואאל' פי' אעפ' שעובדים שם לעז' לשם ה' הם עובדים וכונתם לשמים ואפשר שהוא פ
 פעול' ופי' מוקטר כוגש ר'ל ההקטרה על קטרת הכמים וההגשה על הקרבנות והכנחה על מנחת הסלת ו
 והשם ישימו קטורה באפי' ובתיו ושם קטרת ושכי וקטרת בקמץ חטף לקריא' בן אשר ככשפ' ולקריאת
 בן נפתלי וקטרת בפתח וכן וקטרת ושמי שמת עליה' פלגין ומא' קיטור הארץ בקיטור הכבשן כי הייתי
 כנאד בקיטור דמה עור בשרו לבאה בקיטור כי הוא יבש: שלג וקיטור הוא הכל העולה מן הארץ שדומה ל
 לעשן ושם המחתה שיושם בה הקטרת ובידו מקטרת להקטיר ואיש מקטרתו בידו ושם למזבח שבקטירין
 עליו מקטר קטרת פתח מפני הסמיכות: והקבוץ בלשון נקבות והוא בא' ואת כל המקטרות הכירו: בארבע
 מקצעות החצר חצרות קטורות: פי' קטורות ותרגום ותקטר וקטרת וכן בארמית עוד בשרי קטירין כחית
 קשרים: קטרי חציה משתרין קטרי מתניו ור'ל חצרות קטורות בחבורות וקטורות בזויות החצר זו בזו
 הזויות ובא על דרך ותקטר כל החומה עד חציה וכן תי' דרתא בקשר' ובכסכ' כדות אומ' אין קטורות לא
 שאינן מקורות: **קיר** ויעל קיקיון ובכשנ' ולא כשכן קיק' ואברו בגבר' מאי קיקיון דיונה פי' ר'
 שמואל בן חפני שהוא הגבר' בערבי אברוע' ואמר' ר'ב' בר חנא לדידי חזי לי קיקיון דיונה ולצלולבא
 דמי ואכי פשקי רבי פירוש בין בצעי הכים הוא גדל ועל פוס חנון בדלן יתיה: פירו' על פי החנויות בדלן א
 אותו לצל' וכפרצ' ודחי עכדין משחא: מגרעיניו עושיין שמן: ומצאתי פי' צלוליבא בתשובו הגאונים אילן
 סרק' יש במקומנו ועושה גרעיניו ועושיין מהם שמן וכל מי שיש לו צנה הרבה שותה כבנו ושכו בלשון ע
 עדכי אברוע: **קיר** קיר המזבח בוגעת בקיר השני: נעשה בא' עליית קיר: פי' כותל הידוע בכשנה:
 וסכך עליה אל קיר כלומר שתהיה העליה בנויה בכותלים שהוא בנין אבנים לא במחיצות קנים
 והוצים: והקבוץ בלשון נקבות בקירות הבית: את גגו ואת קירותיו: וקירותיו עץ: ובדרך השאלה קירות לבי
 הנה לי: מפני שהלב יש בו דפנות וחללים: והפעל הכבד מכנו וקרקר כל בני שת: ופא הפעל פתוהה נ
 ובשפטה חייק: אבל התנועות משתנות בהרבה בקומות: בקרקר קיר: והיה משפטו מקרקר בצרי אלא ש
 שהתנועות בשתנות וענינה הריסת הקיר כמו שהוא משרש מס' השרש בן מקרקר הורס הקיר: ואבר
 קיר לתוספת פי' כי די היה לו בכקרקר ככו לצבוא צבא: ותשרש שרשיה: ויקסמו קסמים:
קל הן קלותי מה אשיבך: כי קלות: והנפעל ונקלותי עוד כזאת: ובזוי יקלו: על נקלה: פי' על אברה
 נקלה: ותקל גבירתה והכבד ומדוע הקלותי: להקל כל נכבדי ארץ: כלם והדומים להם ענין בזיון: ויתכן
 לפרש בזה כי בקללים להם בניו: כמו שאמר ובזוי יקלו: ובענין הקלות ורם קרובים בענין קל הוא על פני
 מים: קלים היו רודפינו: ובהכפל הפא בלחם הקלקל פירשו ר'ל בעבור שהיה המן נבלע באיברי קראוהו בן
 והשם בקל זנותה: והמסורת עליו ליה חסר בקרילות וכדבריו ר'ל מפרט אותו ככשכמו ואברו קול באשה
 ערוה וכה טעם והיה כקל זנותה ותחנף את האבן ואת העץ: והנפעל יקל רודפיכם כחירק היוד וכדגש ה
 הקוף להבדיל בינו ובין בזוי יקלו: והפעל הכבד הקל ארצה וכולון: ובענין הקללה אביו ואמו קל': ובקלל
 אביו ואמו: לא תקלל חרש: בלה מקללוגי: כבר זכרנו דקדוקו בחלק הדקדוק בטור השלישי: כי בקללים
 להם בניו: וקלל במלכו: ושלא נזכר פועלו כבנו: תקלל חלקתם בארץ: והשם ברכה וקללה: כי קללת ב'די
 תלוי: כלום על שקלל את השם תלוי: ריש לפרשו מהענין הראשו' כלום כזיון אלהים הוא התלוי שבשיראה
 אדם אותו תלוי אומר על שחרף וגוף הוא תלוי הנה הדבר בזיון אלהים והוא הדין לכל הגתלי' בארץ ישראל:
 כי שני טעמים יש לדבר: אחד כי קללת אלהים תלוי וזהו טעם למגדף ולעובד עז' שהיו נתלים ועוד טעם
 שלא תטכא את אדמתך: והוא טעם גם לכל הגתלים בארץ ישראל כי המת בארץ שאינו נקבר טומאת הארץ
 היא: וכן עשה יהושע הנביא במלך העי ובחמשת המלכ' שצוה להורידם לערב ולעשות עליהם גל אנניכ:
 וכן עתידים ישראל לעשות בהרוגי גוג ומגוג כמו שכתוב וקברום בית ישראל למען טהר את הארץ הרי א
 אתה רואה שכל זמן שלא נקבר המת הוא טומאת הארץ: והטעם שלא קברו את בני שאול המוקעי עד נתן
 עליהם כים ולא נתנו לקבורת בנין ועד תשרי וזהו מתחלת קציר עד נתן עליהם כים: פי' ר'ל כי לפיכך
 לא קברו אותם ואעפ' שכתב לא תלין גבלתו על העץ אברו מוטב שתעקף אותה אחת בן התורה ויתקדש ש
 שם שמים בפרהסיא שהיו עובדים ושכים אוכדים בה טיבן של אלו אומרים להם בני מלכים הם וכה עשו פ
 פשטו ידיו כגרים גרורים אמרו אין לך אומה ראויה להדבק בה כאומה זו: ובהכפל גם פא הפעל קלקל ב
 בחצים: וכל הגבעות התקלקלו: והם מענין קלקל כדבריו ר'ל שהוא מענין והרס וההשחתה כמו שאברו כ
 כל הבקלקלין פטורין וזוהי זה גשמתשן הרבה בזה הלשון: ור' יונה פרשם לטון תנועה בענין הקלות וכן

ברכה קרה יחזקאל

יחזקאל נירא

תליס כ'

דה' יחזקאל

תצוה לה'

יחזקאל דניאל

דניאל

ינה

ויקרא מלכיס כ'

מלכיס תצוה יחזקאל ירמיה

כלק

יטעים

חיוב נחום שמואל כ' ירמיה

לך לך שמואל יטעים

שמואל חיוב

חיוב כהעלנותך

ירמיה

יטעים

יטעים קדנשים משפטים

קדנשים ירמיה טמא

יטעים חיוב ראה תנא

יחזקאל

ירמיה

טו ד

בחוקתי מפני

נח

עקב חינוך

שמאל דה

חינוך שמאל

ישיבה חינוך יחזקאל

גן יחזקאל ישיבה

קהל

אסתר

יחזקאל

יחזקאל דה ירמיה ב

פאנאל

מלכים

משל שמאל תלמיד חינוך

ישיבה תלמיד ישיבה עמוס

שמאל תלמיד שמו כלל מלך

מלך קרנשים ישיבה מלכים

ישיבה

קרנשים מלכים תלמיד

ירמיה תלמיד נח

יחזקאל

ירמיה בראש ישיבה שיר

שיר

מלך ירמיה

ירמיה ישיבה ב

שיר

עמוס צפניה

יחזקאל חינוך

החזיק תלמיד

הנשיא

תלמיד

חינוך עובדיה

ניסל שמאל ברחשית חינוך

מלכים שמאל תלמיד פק

זכריה עמוס

יחזקאל תלמיד

יחזקאל חינוך מלכים

עמוס שיר

ירמיה ויקרא

תלמיד נח חזק

בקומה זקופה שלא תפחדו מאדם על דרך יוצאים ביד רמה: ומא' ולא תהיה לכם תקומה: ומלך אלקים עמו: פירשתיו בשרש אל כי היא מלה מורכבת מן אל ומן קום: ושם בבא בתוספת יוד וימח את כל היקום: ואת כל היקום אשר ברגליהם והוא שם כלל לכל חי על האדמה: ושם במא' אם לא נבחר קימנו: והוא כמו קימנו בצרי' לל יקומינו פי' באמת לא נבחר יקומינו מהכל במכול כי נשארו נח ונבניו: ויתרם אכלה אש: פי' יתר הרשעים והם שחיו אחר כן כסדום ועמורה: ושם במא' ושפתי מקום יונתתי לך מקום: והוא כלשון זכר ברוב וכלשון נקבה ולא תשורנו עוד מקומו: והקבו' באחד המקומות וזכר כלשון זכר וקובץ כלשון נקבה ואיזה מקום בנחותי: כי מקום אינו כמקום: וזה מקום לא ידע אל חסר הגמך ופי' מקום איש שלא ידע אל: מקום שם קבר הוא כמו הפוך מקום קבר שם: וכבר כתבנו הדומים לו בחלק הדקדוק: ולעולם יבא על מלת אשר ועל שין השימוש בסמיכות במקום אשר תשחט העולה: במקום אשר נבראת: מקום אשר יוסף אסור שם: מקום אשר אסירי המלך אסורים: מקום שיפול העץ שם יהא: ור' לכו שבו של הקבה מקום לפי שהוא מקומו ש של עולם כמו שנקרא נכ' מעין מעונה אלדי קדם: וימ' כיריוח והצלה יעמד ליהודים במקום אחר רמז בו להקבה לפי שלא רצו לכתוב השם במגלה לפי שנכתבה עם ספרי מדי ופרס: **קין** שא קינה: קינה היא וקיננה: ויקון ירמיהו: וקראו למקוננות: בנות חגוים תקינה אותה: הדגש לחסרון הכפל: ענין הספד: ופרשו ר' לכו קינה אחת אומרת וכולן עונות: ומשקל קו שלשת מאות משקל נחשת: פיר' יונה להבת חגיתו: וכתב אא' כי קנו הוא העץ וחמר הוא להבת ר' להבת קנו: וכן כלשון ערבי אומר לעץ החי' אל קנה ויתכן להיות פי' קנו כובע או שריון: **קוף** שנהבים וקופים: הקוף הוא שקורין לו בלעז שיכיו: חיה שצורת פניה דומה לצורת בני אדם

תקופת השנה: לתקופת הימים: ותקופתו על קצותם: והוא מענין כי הקיפו ימי המשתה: יקף וקוף בענין א אחד והוא ענין עבוב: ואמר תקופת השנה לתקופת הימים על תקופת השמש שישוב בסוף השנה לתקופתו: וקץ עליו העיט: קיץ וחורף: על קיץ ועל קציר: כלוב קיץ פי' מלא פירות הקיץ: וכן והלחם והקיץ: הפירות המייבשין בקיץ: ועא' קצתי בחיי: ויקרצו מפני בני ישראל: ויקץ מואב: ויקץ ב ישראל וימלך על ארם: ואל תקץ בתוכחתו: בחלם ואקוץ בס כשרק: אשר אתה קץ: ואפשר שיהיה ויקץ בישראל פועל יוצא יוצא יוצא נעלה ביהודה ונקיצנה: כלומר נעשה להם שיקוצו ממנו כלם ענין צוקה וצרה ואמר ואקוץ בס על דרך משל כמו ותקצר נפשו בעמל ישראל: ועא' לא הקיץ הגער: והקיצותי ועודי עסף: הקיצותי ואראה: העירה וחקינה: אשבעה בחקיקת תמונתך: והם מענין ויקץ יעקב: ויקץ וקץ בענין אחד ועא' בא הקץ הקיץ עליך: והקיץ מענין קיץ: ואעפ' שקץ מפעלי הכפל כי הדגש בורה עליו קצו קצך קצי: ו ועוד שהוא ענין קצץ כמו שאנו עתידים לזכרו: גם יתכן להיות קץ מזה השרש והדגש תמורת הנח כמו ו נפטורי ציצים: והתאר מזה הקיצונה והיא אשר בקצה: ועא' קוץ ודרדר: קוצים כסוחים ידוע: ועא' קוצותי רס' לילה: קוצותיו תלילים בדגש הצדי הם בחלפות הראש ובשער חלף פירשתיו: **קור** אגני קרתי ושתימי מים: בקור מים חיים: ופי' קרתי באתי עד המקור כלומר ששתיתי כל מימי הנהרות והיאורים ברוב חולי עד באתי בקורידם ושתיתי מימיהם: וית' אגא הויתי חפר גובן ושתי מיין: והפעל הכבד בהקד' ביד מימיהם הקיחה דעתה: ופזה השרש וקורב עכביש יארנו: קוריהם לא יהיו לבגד פ

ופי' יריעה: ואא' פירשם כמו קורות בתינו ר' כמו העכביש שתארג לכסות כמו הקורות: **קוש** זכר ר' יונה בזה השרש ולכוננו בשער יקושון: ולפי דעתי שהוא מפעלי הכפל עם התקיששו וקשו ושם נפרשנו בעה' **קטט** ובקטו כפניכם: נקטה בפשי בחיי בפרס ורחכה ונסכה: ענינם ע ענין כריתה וכבר זכרנו בשש נקדות: ומא' אחי קטבך שאול זה הענין כמו כן ענין לאדם ובכה אותו: ותרנו ירושלבי לחטוב עצים למקטב קיסין: **קטל** אס תקטל אלה רשע: הן י יקטלני לא איהל: והשם כור' עשו כקטל: קמץ: מפני ההפסק קטנתי מכל החסדים: ותקטן עוד זאת בעיניך: והשם את המאור הקטן: קטן וגדול שם הוא: קטני עכה: ר' אצבעי הקטן: ובקמץ ודוד הוא הקטן: והקבוץ הקטנים עם הגדול: לעשות קטנה או גדול: כי מי בז ליום קטנות: והמקור מן הפעל הכבד להקטין איה: ודקדוק קטני עכה כתבנו בחלק הדקדוק ש שהקטנו בשער השמות **קטף** את ראש יונק: תיו קטף: וקטפת מלילות: כראש יונקותיו ר' אק אקטוף: והנפעל עודנו באבו לא יקטף ענינם ענין כריתה: **קטר** אשר קטרו שמה הכהנים וקטר כחמץ תודה: מקטרת מור ולבנה כלומר שכנדיה מעושנים בסמים: והשם ה הלא את הקטר אשר קטרתם: בפלם והדבר אין בהם: וכבר אחר והקטרים הכהן: להקטיר אשה בהשיכו א את הגירות יקטירנה: ושלל בזכר פעל ממו כליל תקטר: והשם בוקטר מוגש לשמי: על משקל משחת מן

קוש

קטט

קטל

קטן

קטר

רחל באחותה: והתאר כי ה' קטא שמו: וכא' קנאו ונוקז' ה' יוהשם רוח קנאה: בקנאתי לה': והקברין כי כנחת
קנאות היא: והפעל הגוס' יקניאוהו בזרים: סמל הקנאה הזאת הכקנא: וכא' כדרך בעלי ההא ומשפטו מקניא
בפלם משניא לגוים: ואני אקניאם בלא עס' כולם מן הפעל הנוסף כי הם יוצאים לשלישי: וכן מן הדגוש הם
קנאוני בלא א' והוא קל הבון: וכן ויקנאו אותו מכל אשר עשו אבותם: ענין הקנאה ידוע: והוא קרוב לענין
החכוד: **קנה** אשר קנה אברהם: קניתי איש את ה'. קונה שמים וארץ: והלא הוא איכד קנך: כי תקנה
עבד עברי'. זכור עדותך קנית קדם: כי אתה קנית כליותי: והשם מקנה וקנין: קנין כספו: וכאברו
מקנה וקנין כמו מקניהם וקנינם: האחד על הבהמות והאחד על שאר נבטים: והנפעל ונקנה השדה: עוד יקנו
בתיב: והפעל הנוסף כי אדם הקבני מנעוריו: כלומר למדני שאהיה קונה מקנה ועובד אדמה: והשם לאברהם
לכקנה: מקנת כספו: ומא' מקנה השדה: וכלם ענין קנין והוא כנגד הכבירה וידוע ויש קנין שאין שם מכירה
ולא דמים כמו קונה שבים וארץ והדומים לו: והבהמות הנסות והדקות יקראו כקנה לפי שהם קנין האדם ו
ובספו ועסקו: ומקנה רב היה: גם מקנה בקר וצאן הרבה היה לי: איננו כמוך כי הוא פתח קטן ואחב' מפרש
בת הוא הכקנה בקר וצאן וכל מקנה תזכר: ירעה מקנה ביום ההוא: יתכן שיהיה לשון יחיד והיוד לכד ד'
הפעל ואעפ' שהוא שלא כמנהגו או יהיה לשון רבים: ואעפ' שאמ' ירעה הנה כמו רבים וכן הוא הקבוץ כקנים
במו כן בעשה מעשים: יויבאו את כקניהם אל יוסף: ואם מימך נשתה אני ומקני: אתי ואת בני ואת כקני' ב'
בצמא: ועא' כאשר יגוד הקנה: קנה וכוף קמלו ידוע: ולפי שעושין מן הקנה מדהאכר חכש מאות כקנה
המדה: וכן הבדים הדקים שהם בדמות הקנה: ירבה וקנה: וששה קנים: שלשה קני מגורה: ובקבוץ הנקבות
בפתוריהם וקנותם: וכן קבורת היד נקרא קנה ואזרועי כקנה תשבר והוא נחה וכשפטתה בכפיק והוא מפרק
הזרוע ועד פרק הכתף: וכן הרמחים לפי שהן בדמו' הקנה נקראו כן: גער חית קנה כלומר העדה הלוחמת ב'
ברמחים: וכן בד המאזנים שתלויין בו הכפות כחושים מזה וזה נקרא קנה: וככף בקנה יסקולו: וכן אפרו
דלל נפש מאזנים תלויה באויר שלשה טפחים וגבוהים מן הארץ שלשה טפחים וקנה ומותני טלה טנים עשר
טפחים: וכן הכושב שהוא בדמות קנה הנקרא בלעז קגילה: וקנה בשם: לא קגית לי בככף קנה: וקנה הטוב
מארץ כרחק' קנו: וקנמו: וקנמן בשם מחציתו הוא הכשם הנקרא בלעז ליני אלואי: **כנס**

לינן

קסם

קסם יקוסס ויבשׁ ענינו קטף והוא כמו יקוצץ בצדי: **קסם** קוסס קסמים: ובושו החודים וחפרו הקוסמים: והשם קסם על שפתי מלך: כשש
קסמים אמר קסמים לתוספת פי כמו בקדקד קיר לצבא צבא: ותשרש שרשיה: וקסמים בידם פי ודמי ק
קסמים או פי מיני קסמים או בה שצריכי אליו מענייני הקסמים: וחשכה לדם מקסם יקסמי נא לי באוב הקוף
בקבץ רחב והסמך בקמ חטף: ומא' השם ומקסם חלק והוא פתח שלא כמשפט כי איננו ססוך וכבר כתבנוהו
בהלק הדקה. ק בשער השמות עם חביריו ואפשר שיהיה כמוך ויהיה חלק תאר לאיש הדובר חלקות והוא נ
נביא השקר: הלשון הזה כולל כל מלאכה שעושי אותה לדעת העתידות: **קסת** וקסת הסופר ב
במותניו בשש נקדות והוא כלי הדיו והתדגו אוכר ופנקס כפרא: והוא בה
הסופר ביר או לוח: ואעפכ ענין הפסוק הוא על צד הדיו לא הלוח שאמר והתוית תו: ואולי לפי שתלויין

במתני הסופר הגייר והלוח עס כלי הדיו כלל הכל בפנקס: **קפה** פן תקע נפשי מכך ותקע כף נפשו היול צמחה: ירדני

הבלות האלה בשרש יקע ואולי הם מזה השרש וענינם ענין הסרת הדבר במקומו ושלונג בלעז: ויתכן מזה השרש פקוד ושוע וקוע והוא שם תאר מתארי השמות האנשים הנכבדים

קער הקערה האחת • ככו קערת ככף

קפא קפאו תהומות: הקופאים על שמריה: ענינם וקפאון רל השלג הקופא וכבר פירשנו כן

קפד פירוש אחר בשרש יקד: והפעל הכבד וכנכינה תקפיאני והוא כשמש מין בחלב דבר המעמידו יקרא אזג
קפדתי באורג חיי פי' כמו שהאורג מקפיד היריעה מהמגור מהר בהשליכו אותה:
קפדה בא ענין כריתה: למורש קפוד: וירשוה קאת ומפוד הוא עוף משוכני המדבר

ובתב אא"ל כי קפיד הוא הנקרא בעדכי קנפאד ונקרא בלעז טרטוגא:

קפץ: אָפּוֹד: אַם קאַפּץ באָף רחמיו כלה: ווערטה קפצה פיה: לא תכפץ את ירך: יק
יקפצו מלכים פיהם ענין סתימה ומביעה: מכפץ על הגבעות כמו מדלג וכבוד ללכת: וה

קצין והנפעל ככל יקפצון: כלומר כמדה יהיו כלים ולא נודע מקום כמו הדלג: וכדברי רז"ל קפץ ונשבע: וקציתה את כפיה: ועל כל קצוצי פאה: והפעל הכבד קצץ עבות רשעים: וקצץ פתילים: בהגות ידיהם ורגליהם בקוצצים: ויקצצו את ידיהם ואת רגליהם: ענין חתוד וכריתה: ומה שרש"ה:

הענין הזה בא הקץ:

כחם כסוף מלכים
 פסוק החזינו יחזקאל
 החזינו
 החזינו מלכים
 נח יחזקאל לך החזינו מלכים
 מלכים כ' יחזקאל לך
 נח יחזקאל לך
 זכריה
 נח יחזקאל לך
 לך לך
 מלכים קהלת
 תשע יחזקאל

גנא ירמלה תילים פקודי

יחזק! קהלת
ירמיה וי קרא
יהושע חמור שמו
חיליס כ' חבא יעניה
שמואל חיליס חבקוק כ'
מיכה שמואל
חמור
חפצי
חיליס ירמיה
יחזקא
חבקוק יחזקא חלבים
יחזקא חבקוק

יחזקא

פנחס
שמואל ב'
שמואל ג'
שמואל ב' ירמיה
מנחם ב'
חלבים כ' תרומה
חלבים

שמואל
כח
שמואל ישיעיה

הנזע חנוך

חזק

ישעיה כ'
ויקרא

ח

ישיעיה משל
חיליס ירמיה
יחזקאל חיליס תחא חנוך
עובדיה כח חלבים
שמואל כח חלבים
שמואל
חלבים
תלמידי חכמים

כתבם אאזי ילד קלקל בחצית צוה לידות החצות למעלה ואם יפול החץ לצד בני עכוץ ילד שם: וכן דעת
יונתן שתרם קשית כגוריא: נחשת קלל פי הנחשת הממורט והוד: ומוזה והוא לא פנים קלקל: כלומר
לוטשו פני הברזל: ומוזה הענין הבר כחם קלקל בחצית: **קלה** אשר קלם מלך בבל ואכזב קלוי ב
באש: מצות וקל' והתאר ולחם וקלי וכרמל: ונכתב כגף
כסלי מלאו נקלה: וכן מלא פניהם קלון: ענינם ענין שרימה וצליה: ועא' כקלה אביו ואמו: והנפעל ונקלה כ
כבוד מואב: אישרש ונקלה: כי כסלי מלאו נקלה: פ' נגע
כבוד מלח מורכבת מן ק' וקלון: ענינם ענין בדין: **קלח** וכבשר בתיך קלחת: או בקלחת אב' בו
התרגום או בקדירא: **קלט** שרוע וקלוט: הוא
קלוטות כרגלי הסוס או החמור: עדי בקלט שהיו
ובמשנה כדי שיקלוט את העין כלומר שיקח הצבע ויקבצנו: **קלם** לעג וקלם: לחרפה ולקלם כל
היום בשם נקודות: ומא' וקלסה לכל הארצות ענין הלעג
המלעיג והוא קשור עם בית והוא במלכים יתקלם: ויתקלסו בו ויאמרו לו עלה קרח עלה קרח: ו
ולפי שיתמיד הלעג עליהם הנה הוא כתפעל בלעג בהם: ופעם הלשון הזה נופל על השבח כמו ולא היית ב
כזונה לקלם אתנן: כלום לשבח אתנן שלוקחת אותו: ויתכן להיות בענין זה והוא בכלבים יתקלם כלומר י
ישתבח בהם אבל למה שאמר אחריו ורזנים כשחק ללידמה הענין הראשון יותר: וכתי' והוא על מלכיא מ
כתלעב: ובענין השבח אמרו בקדוש ויתעלה ויתקלם: אבל רב עכרם גאון זל כתב בסדור בתפלות שחבר
שאין ראוי לומר ויתקלם וגם יש לפרש לקלם אתנן בענין הלעג והכזו ויהיה כל הלשון בענין לעג וכזו
והענין כי הזונה לוועגת לאתנן אחר שלקחה אותו לוועגת על זונה אחריה וכזוה אותו בלבה לפי שנפתה ל
לרבריה ונדה במתק שפתיה או ענינו כי הזונה לוועגת לאתנן עצמו בפני הזונה ומכזה אותו כדי שירבה
לה אתנן ואת לא די שלא היית כזונה בזה הענין אלא שנתת את נדיך **קלע** כל זה קולע באבן: פ'
בשליך האבן בקלע: והכבד ויקח משם אבן ויקלע: ואת נפש אויבך
ובאבן בסגור: בתוך כף הקלע וקלעו בידו פרונדא בלעז: הנגי קולע את יושבי הארץ בפעם הזאת: דמה א
אותם לאבן בתוך הקלע כלומר כנה ישרים: ויסכו הקלעים תאר למשליכי בקלע: מסב קלע: וקלע עליהם
בקלעות כרוכים: מקלעת פקעים פתוחים: ואולי הם פתוחים כפתוח הקלע שזכרנו: קלעים לחצר: פירוש י
יריעות ונקראו כן כי נעשו מעשה פתוח: ושני קלעים הדלת השני גלילים ענינו כמו צלעים כמו שאמר ט
שני צלעים הדלת האחת: וכה שאמר קלעים לפי שהצלעים היו מעשה קלעים: וות' שנייהם צירין:
ולטלש קלשון: הוא הכלי שיש לו שנים שמסלקין בו הזבל והתכן וקורין לו פורקא בלעז: וסם
הבלי קלשון ובאמרו שלש כאילו אחד קלשון שלש השנים: **קמח** קמח שעורים ככגול:
ותקח קמח ותלש: קחי רחים וטחני קמח: אבר קמח על שם סופו כי לא יטחון אדם הקמח וכן
אפיתו על גחליו לחם כי לא יחיה להם עד שנאפה: ואחרים וזולתם כמו שכתבנו בשרש אפה: וכן בלי יעשה
קמח כתבנו בשרש רחם: **קמט** ותקמטני לעד היה ענין הקבוש ידוע בדברי רזל אחר שבלה הכבד
שזכרו בזה הענין רונצא בלעז: והוא שאבר וקס כי בחשי: כי מפני
דברו הקמטין וזולת זה ממה

כחש הבשר יתקמט העור: ושלח נזכר פעלו ככגול אשר קמטו ולא עת והוא על דרך השגה מזה הענין כלר
שנברתו בלא עתם כאילו בא עת זקנתם לבית ועת הזקן הוא עת הקבוש: או יהיה קבטו בענינו נכרתו
כמו הפוך בדברי רזל קטום **קמל** החפיר לכנון קל פתח נאמנה: קנה וסוף קמל: כלומר נכרתו:
קמל ענין קמל ואספה וזל מלא קמטו מלא אגרופו בשאוכף
אצבעותיו על כף היד: ובדברי רזל כיצד הוא עושה פושט שלש אצבעותיו על פס ידו וכוחק
בגודרו מלכעלה ובאצבעו קטנה מלכטה: ובכה ותעש הארץ בשבע שני השבע לקבצים: וזל שאספו אנשי
הארץ דבר לקבוצים שקבצו ואספו תבואה רבה: או פי ותעש הארץ מבט זל שהוציאה הארץ תבואה רבה:
מפרוטה אהת קבצים: **קמש** קמוש וח: והנה עלה כלו קמשנים בין סמיני הקוצים: ופי' אורטיגא
בלעז: אשר שם צפורים יקבצו מקוננת בארזים: כבר זכרנו דקדוק המל' הזאת בחלק
הדקדוק בטור השלישי: והיו כיונה תקן בעברי פי פחת: שמה קנה ק: וזו: ובא גל בסעפותיו ק
קבו כר עוף השמים: ודרור קן לה: ובכמך קן ציפור בפתח: ואומר עם קבי אנוע כלו במקום מלוגי ומכוני
וכן אם בין כוכבים שם קב: והקבוץ קים תעשה את התבה: בגשר יעיר קנו רל אפרוחי קנו **קנא** החת
אשר קנא לבדיו: וקנא את אשתו: המקנא אתה לי: פי' בעבורי: וכן אשר קנא לאלדיו: בעבור
אלדיו: בקנא זו לבני ישראל: ויהודה: בעבור שרמו הגנעונים לישראל רצה שאול ל
להבותם ולכלותם כנחלג השם והכה ורבה מהם וירג אותם: ויקנאו בו אחיו קל הנון: וכן ויקנאו אותו פ
פלשתים: באו כן דהקר כי בשפטא להדגש. וכבר זכרנו הדומי להם בחלק הדקדוק: ותקנא

קדר

וקור וחום מעדה כגד ביום קרה ואין כמות בקרה: ולולי הריש היה דגש כמו חמה: לפני קרתו מי יעבד: כפלים הממו: וכן מים קרים כפלים תמים: וכן בעלית המקרה: ולולי הריש היה כפלים כחתה מונה: ופי' בעליה שהיה נושך בה הרוח עשויה לימי הקיץ לקדר: וכן אמר התרגום בעלית בית קיטא ודלל זכרו הלשון הזה שלם בכפלו מיא קיריא: חמרא אפי' בתקופת תמוז קירי ליה: **קרא** ודלל קרא לילה: ולשלמה עבדך לא קרא מצרים קראו אשור הלכו: לראות כח יקרא לו: וזה שמו אשור יקראו: קורא הדורות מראש: קוראים אל ה' נחה הלא: קורא לאוד ויענהו יקרא אלוה בכל עת: ויקראני ואענהו: לקרא בשם ה': קרא נא זה יקרא בגרון: אחרי כן יאכלו הקוראים: שלשים וקוראים: דל גדולים וקוראים לעניני המלכות: אלה קריאי העדה והתאר קריא: קריאים קריאי מועד: הוא דתן ואבירם קריאי ה העדה: והשם מקרא קדש: על כבון הר ציון ועל מקדאיה: מקו שנתקבצו שם במקרא קדש: ומא' וקרא אליה את הקריאה והנפעל ואבי לא נקראתי: ויהיו נקראים לפני המלך: והפעל מן הדגוש וישראל בקוראי: ושלל בזכר פעל ממנו ופושע מבטן קורא לך: לאופנים להם קורא הגלגל באזני: וקורא לך גודר פרץ: אל גוי לא ק קורא בשמי: פי' כי עתה אינם קוראי עם ה' כמו מתחל' כלם עא' וכל אחד יתפר' לפי מקומו ושמן ימינו יקרא פרשנו כשרש צפן שפירושו יכריו: וכן פירשנו רב אדם יקרא איש חסדו: דל רוב בני אדם יכריו ויאמר חסדו ומעשה הטוב שהוא עושה ואיש אמונים מי ימצא: כלו אדם שיעשה חסד באמונה לשם שמים לא להתגדל ולהשתבח בעיני הכריות קשה הוא למצוא אותו האיש כי הרוכ עושים חסד להשתבח ולהתכבד אצל בני אדם ועא' כדוע קראוני אלה: וקראו אסון: פן יקראנו אסון: ונכתב כהא את אשר יקרה לעכך: שמים הגהק קראותיך: בגוע האלף: ובגוה האלף וקראת אתכם הרעה: התיו תמורת הא ומשפטו וקראה: וימ' כן וקראת ישועה חובותיך: וגבון הוא להיות מהענין הראשון ותיו וקראת לנכח ציון בלזכר תקראי ישועה חובותיך ולשעריך תהיה: את אשר יקרא אתכם: כי תקראנה מלחמה לל מלחמה ומלחמה: והנפעל ושם נקרא איש ב בליעל ושמו שבע בן בכרי: נקרא נקריתי בחר הגלגל: והוא מקור שלם: אבל נקריתי מבעלי ההא בשקל ב נגליתי: ויקרא אבשלום לפני עבדי דוד: אשר יקרא עליו מלא רועים: והפעל הכבד ותקרא אותם את כל ה הרעה הזאת: והשם לקראת האלדים: חנה הוא יוצא לקראתך קורא דג: כאשר ירדוף הקורא בהרים: הוא העוף הנקרא פרדין בלעז: ופי' קורא דג כי הוא מאסף ביצי עוף אחר ורובץ עליהם כאילו הם שלו: וימ' כי על הקורא הזכר הוא אומר שהוא רובץ על הכצים שילדה הקורא הנקבה: וזהו לא ילד כי הוא לא יד אתם ואכת הוא זה כי קורא זכר מנהגו להיות רובץ על הביצים כמו הנקבה כמו שאמ' במשנה קורא זכר לא יעזר כחייב וחכמים פוטרין: אבל משמעות ההלכ' שם נראה כי הקורא בין זכר בין נקב רובצים על ביצי אהרם ובאשר ירדוף הקורא הוא מקרא חסר ופי' כאשר ירדוף הצייד הקורא בהרים: וכן תי' כנ' דכתרדף קוריאה בטורא: **קרב** ולא קרב זה אל זה כל הלילה וקרבת מול בני עמון: וקדבו אל אשר לעם: גם הוא פ פעל עומד: וכן תי' ויתערבון עם עמא: קרבה שגת השבע: אל ארדיה לא קרבה: העזרי לגזרת פ פעל: ואבימלך לא קרב אליה: ואקרב אל הנביאה ואז יקרב לעשותו: אל תקרב הרם: והיה בקרב איש ל להשתחות לו בקרא בקמץ חטף: לקרבה אל המלאכה: ובקרבתם אל המזבח: קרב אתה ושבע: קרב אל נכטי גאלה: כולם פעלים עומדים: ויבא המלך את המזבח ויקרב המלך על המזבח: פעל יוצא כלומר שהקריב קרבנו על המזבח: או יהיה על המזבח כמו אל המזבח וגם הוא פעל עומד: והתאר קרוב ה': קרובים אליו: ואיש את קרובו: בקרובי אקדש: ומא' ואת כל הקרב' אל שלחן המלך שלמה: הולך וקרב המה בני צדוקה הקרובים: והשם קרבת אלדים יחפצון חטף: אבל בספר אכלה ואכלה כתו' שניהם טעמם מלעיל: ויש ספר' קרבת אלדים לוי טוב: קרבת אלדים יחפצון שניהם טעמם מלעיל: ויש ספר' קרבת אלדים יחפצון חטף: אבל בספר אכלה ואכלה כתוב שניהם טעמם מלעיל: והנפעל ונקרב בעל הבית: ונקרבתם בבקר לשכטיכם והפעל הכבד והקרי' את העולה ואת בניו תקריב: הקרב אותה בני אהרן: הם מקריבים: תקרבון ארי' ופרעה הקריב: פי' הקריב מחנהו כי הוא פעל יוצא: וכן כאשר הקרי' לבא מצרימה: ואפשר שהוא פעל עומד: וכבד אחר כי קרבו כתגור: קרבו ריבכם: וקרב אותם: כפלים פלג לשונם: אלו יוצאים: והעומד כי קרבו לבא: ושם לדבר הקרב על המזבח קרבן לה ובהעמדת הקמץ וברפיות הבית בשד הקרבן בפלס הדרכן: וד' יונה כתב בחטפות הקוף וברפיות הבית ובשר הקוף ולקרבן העצים: ותצחק שרה בקרבה: כלומר בתוך לבנה: קרבה בתיכו לעולם כלו במחשבתם שיהיו שוכנים בכתייהם לעולם: וימ' כמו הנוק קרבה: בקרב בית ישראל בשש נקודות: כי יקום בקרבך נביא בתוכך: וכן נקראו המעים לפי שהם בתוך: הקרב והכרעים: וקדבו וכרעיו: ועא' כיום הלחנו ביום קרב: טובה חכמה מכלי קרב: פודה בשלו' נפשי מקרב לי: ופניך הורכים בקרב: וקרב לבו: כלומר פיו חלק ולבו מלחמה: והקיבוץ בלשון נקבות קרבות יחפצו: ענין כלם מלחמה: ותרגום מ בו חבה קרבא: ובאו בקרב לי: וקרב לבו

כח מלך איוב תלים
מלך סופטים
כח מלך מלכי הנסע בראש
ידמ' ישי' תלי' איוב תיני'
בראש' יסע' סמא' יחזק'
כמדבר קרס שבת
חמור יסעיה יונה
חסתר כ' יסעיה
יכני: יחזקא יסעיה
יסעיה מלך
מלך
ידמיה מקץ ל נב דניא
יסעיה נלק יסעיה
יחי שמות שמא
שמא
שמא יסעיה דניא
יכני שמות ידמיה שמא
כפלה הדברים יחזקא
ראה נפטיה
יכני יסעיה בל שמות שמא
ויקהל נשא וחתמן תלים
יה
תלים ואת: כן
נשא שני: מלכ' שמא
יחזקא יסעיה
תלים יסעיה
מספטים יהונתן
ויקרא תכ' חמיר דברים
כפלה לק
חשבי יסעיה יחזקא כ'
ויקרא יחזקא
עזרא וירא תלים
עמון
ראה ויקרא כ'
ז ריה קהלת שמא תלים
תלים

קץ כל כשר והוא סוף הזמן כאילו שם חתוך: או תחלתו כמו מקץ שבע שנים תעשה שמיטה: ואעפ"ש שענינו סוף להשמיטת כספים הוא תחלת להשמיטת קרקע ולשלוח עבדים: וכן מקץ שבע שנים תשלוח תחלת שנה שביעית כי הראש והסוף יקרא קצה: ויתכן מזה ועל כל קצוצי פאה כלום השוכנים בסוף הישוב בפאת העולם: עד אנה תשימון קצצי למלין: הנון תמורת הכפל: וכן לדעת קצת המדקדקים כי לא תמנו כ כמו תמנו: או יהיה קצצי וקץ שרשם קצץ: ולחסרון הנון ידגש קץ בהתחברו קצו קצוי: **קצב** ויקצב עץ כלומר ויכרת עץ כמדה שיהיה היד לברזל: והשם מדה אחת וקצב אחד בשש נקודות: כלומר מדה אחת וחתוך אחד: לקצבי הרים ירדתי: לאחריתם וסופם: בעדר הקצובות שנות בקומתן כמדתן כאילו הם חתובות בשוה והוא חסר המתואר דל העיונים הקצובות: **קצה** מקצה רגלים: לקצות בישראל: והמקור מן הקל קצות עמים רבים ענין בריתה וחתוך ולא שלשה שרשי שזכרנו עא: ובדברי דוד בזה לקצות בתאנים: כלומר לחתוך דבלת תאנים: וכן נקרא סוף המקום והפאה קצה: כמו שזכרנו נב' קץ וקצץ: מן הקצה אל הקצה: קצה נשלך: והקבוץ ולקחו עם הארץ איש אחד מקציהם: והיתה הקוף ראוי להדגש: או הוא חסר כם השימוש ומשפטו במקציהם: והקבוץ בזה בלשון נקבות על שני קצות החושן: ובלשון נקבה מקצה בחוברת: והקבו ואת שתי קצות שתי העבותות: על ארבע קצותיו: מקצות כנפיו ועד קצות כנפיו יוכהדאות למד הפעל בקיבוץ הזכיר בבטח כל קצוי ארץ: ובקבוץ הגקבות ויראו יושבי קצוות ומא ובקצת ימים עשרה: ובקצתם יעבדו לפני המלך: ובקצה אחיו לקח חכמה אנשים: ופי' בקצה רגלים כ בורת רגליו וחמם שותה כי שטולח הכסיל כאילו רגליו כרותות ולא יוכל ללכת עד שיצטרך לשלוחה הכסיל שאין לו תועלת בו והפעל הנוסף את העבר אשר הקצו: כלומר הסיעו אותו לקצה הבית לפניו ולהוציאו חוץ לעיר: הקצות את הבית: וית' לשון קילוף כמו יקציע: ומן השרש הזה והענין הזה ואין קצת למרכבותיו כפלס הרבה ככה: והוא כמו קץ. ואפשר שיהיה משרש קצץ ותהיה ההא נוספת: והפיץ קצח: כי לא בחרין יודש קצח בסגול: והוא זרע שחור והוא במיני התבלין: והיית לבו לקצין: אל קצני אנשי המלחמה: כל קציניך נדדו יחד: פי' הראש והמגנה: ואת הבית יקציע מבית בתרגומו יקלף: כלומר יכיר השיח: וכן נקרא הכלי שבקלף בו החרש העץ ומחליקו: יעשהו במקצעות ואמר מקצעות לשון רבי' כי הם שני בליס לזו המלאכה האחד קורין לו ס סימנט: והאחד קורין לו פלגא: ובת' באומליא וזה הכלי הוא כמו אומל: במקצוע החצר: ויעבירי אל א ארבעת מקצועי החצר: ובקבוץ הגקבות לשני המקצועות: בארבע מקצועות החצר: ומקצועותיו לו: ומא' לכקצועות המשבן ענינם פינות: והפעל כמנו בדה אחת לארבעותם מהקצועות: פי' בעל פירות: מור ואהל' קציעות: תרגום קרה קציעתא: וכבר כתבנו שהוא הקשט וכן פי' הגאון רב סעדיה: אבל בפיטום הקטרת ז זבר אותו בשגי מינים שאם מר וכרכום שכולת גרד וקציעה ששה עשר כנה הקשט שנים עשר קלופה שלשה: וסר רב חפץ פי' שהקשט הוא שקורין לו בערבי קוכט: ופי' קציעה ענבר **קצף** קצף ה על אבותיכם קצף: ועל כל ה: דה יקצוף: והשם כי יצא הקצף: בשש נקודות: על אבותיכם קצף: כי בקצפי הכיתיד: בקצפו תדעש הארץ: ובסגול אל בקצפך תוכיחני: וההתפע' והיה כי ידעב והתקצף: והכבד ובחבור הקצפתם: מקציפים היחם ענין דרתיחה בבעס: וכזה נאמר לרתיחת המים בחזק הרוח: כקצף על פני מים אשקומא בלעז: ובת' ברתיהא על אפי מיא: ויום אותו קליפת העץ: וכן ותאנתי לקצפה: כלומר שבקלפה מרוב היובש כמו שאמר חשוף חשפה: ויש לפרש ותאנתי לקצפה מהענין הראשון כלום לכארה: **קצר** כי קצר המצע: הקצר רוחה: הקצר קצרה ידי מנדות: ותקצר נפש העם: היד ה תקצר: ולגזרת ושבע רוגו: קצר אפים יעשה אולת: ומבלי הסמכות יאמר קצר או קצר: והקבוץ ויושביהם קצרי יד: ומא' והשלכות העליונות קצורות: כפלס גדולות רחוקות אעפ" שהוא בשרק הבשקל אחד: והנה מצאנו התארב בשרק בזה המשק' שרוע וקלוט: בדרך עצום: והכבד ענה בדרך כחי קצר ימי: וכבר אחר הקצרת ימי עלומי ענין הכל הצוק והקוצר והוא הפך הארך: ועא ועשה קציר כמו נטע: וטל ילץ בקצירי: תשלח קציריה עד ים: ענין כלם והדומים להם ענין סעיף: ומה גם יהודה שת קציר לך: כלומר שם נטעו סעיף ועזר לעבודת הבעלים כשהיה בלבי לשוב שכות עמי: הנה יהודה שת קציר לך וחזר לעבוד הבעלים: ועא' וקצרתם את קצירה: כי תקצר קצירך: והיה כאסף קציר קמה תאר כפלס שריר ופליט: והשם בחר' ובקציר יזרע וקציר כי לפני קציר כחם פרח: נד קציר ביום נחלה: ופל' הפסוק שאמר ביום נטעך תשגשי: והשם שההצית כנים וגדלת והצלחת במעשיך: והנה עתה שבחת אלדי ישעך וצור מעוזך לא זכרת יגוד קצירך ביום נחלה כלום: שאכזר ויסופו בזה: וטעם על כן שזכר הוא קשור עם נד קציר כלומר נטעי נעכנים שהיית נוטעת ב בתחלה וההצלחה רבה שהיה לך הכל יכוף כי שבחת אלהי ישעך ועל כן יגוד קצירך:

פז ראה

ירמיה

ירמיה

חזק

מלכים

מלכים

יכנה מיר

משל מלכים

חזקוק

תרומה חקת יחזקא

תצוה

תרומה תצוה ב' מלכים

תלמים ב'

דניא ב' יגוס משלי

מנצח

מנצח ישעיה

ישעיה ב'

פזמנים יהושע ישעיה

מ גרע

ישעיה

יחזקא

תרומה יחזקא ב'

תרומה יחזקא

תלמים

זכריה

פזמנים ישעיה קרא

דברו ישעיה ירמיה תלמי ישעיה

ישעיה נחב' ב'

הושע

יחזקא

ישעיה מיכה ישעיה חק' ב'

פהעלנתך תלמים וארא חזק

משלי ישעיה

יחזקא

תלמים ב'

חזק ב' תלמים

הושע

חזק

חזק תצוה ישעיה תמא כח

ישעיה ב'

זכר פעלו כמנו מחבר קרצתי גם אני: נגודתי: וכן במשנה הכיאו לו את התמיד קרצו כלומר שחשו: וכן ב
בענין נדנוד העינים והשפתי ללעג ולבז כאלו כורת ומשבר אותם: יקרצו עין: קורץ בעיניו: קורץ שפתיו
קדש לקדש האחד בשש נקודו: עשר אמות אורך הקדש: קרשך עשו שן: ועשית קדשים: לוח ולוחות
קש לקושש קש: מקושש עצים: הקש הוא חתכן הדק או העצים הדקים: ונגזר ממנו ל
ומקושש בלומר לקיטת הדברים הדקים הכן או עצים כושקלייא בלעז: וכן בחיפוש
המומים ולקטתם היטב כמו הדברים הדקים שצריך חפוש היטב: התקוששו וקשו: כלומר
התחפשו ממומים: הרעים ואחכ חפשו האחרים כמו שאכרו רזל מזה הפסוק קשט עצמך ואחכ קשט אחרים
ואמרו עוד נקשש נרמין עד לא נקשש אחרנין: וכן למוכיח בשער יקושון: והנה תכורת הכפל במקום הדגש
ול שמוכיחים למוכיחים אותם בענין שאמר דור ששופט את שופטיו אוכר לו טול קיסם מנין שיניך: אומר
לו טול קודה מכין עיניך: **קשא** את הקישואים: כמלונה במקשה הוא שדה הקשואי: והוא תכורת
אלף בשקל גזר ממלה צאן: וכן יאמר לרבים מקשאות באלף כמו מכלאות: ופי' כמלונה ב
במקשה כמו סוכת שומר שדה הקשואי אחר שגלקטו שתשאר חרבה ואין כן סוכת נן כי בהלקט פרי אחד
ישאר האחר ויהיה השומר כמלונה כל הימים: **קשב** תהי אונך קשבת: שם תאר: וכן תהינה אונך
קשובות: ואין קול ואין קשב: תאר כי הוא מלרע: אין קול ואין עונה ואין קשב שם הפעל כי הוא
בלעיל כן כתב יונה ואין קול ואין קשב מלרע ואנחנו כצאנוהו מלעיל בכל הספרים המדויקי' אלא בספר
ירושלמי אשר סבך עליו כי באותו הספר ראיתיו מלרע: והפע' הכבד במבו והקשי' קשב וקשב בשש נקודו
הקשבותי ואשמע מי הקשיב דבריו וישמע: הקשיבה לקול שועי: הקשיבה ה' אלי: ואל נקשיבה אל כל דבריו
הקשיב בקול תפילתי: להקשיב מחלכ אלים: נשיתי ידי ואין מקשי': יחצר הפעל השני והוא האונן רל הקשיבה
תן אונך להיות קשבת: וכן כלם פעלים יוצאים כתב הפועל שהוא האונן: להקשיב לחכמה אונך:
תכין לבם תקשיב אונך: **קשה** לא יקשה בעיניך: ויקש דבר איש יהודה: והתאר אדנים קשה: ואת
עורף הקשה: כי עם קשה קשה עורף: אתה: על דרך נובלת עליה: קרועי בגדי: כמו שכתבנו: ונב'
קשה עורף שלא יפנו אל הקורא אותם: והשם אל קשי העם הזה: בשוא לבדו: והנפעל ועבר בה נקשה ורעב
והפעל הכבד כי הקשה ה' אלדיך: כי הקשה פרעה לשלחנו: פי' הקשה לבו: מי הקשה אליו: הקשה לבו: ויקש
את ערפו: ויהי בהקשותה בלדתה: פי' שהקשתה הלידה על נפשה: ומקשה לבו: וכבד אחר ותקש בלדתה:
גם הוא פעל יוצא על הענין שפירשנו ענינו ידוע: מקשה תעשה אותה: במקשה תעשה הבנורה: כתבר בקשה
המה ולא ידברו: ענינם ענין שוה: וכן במא ותחת מעשה מקשה: רל מעשה ומקשה: כי מעשה איננו סמוך
בי הוא נקוד סגול: ופי' תחת התיקון וההשוויה כלומר תחת תיקון השיעור שהיה יפה ושוה עתה הוא קדחה:
ויתכן היות במקשה תאר למעשה כלומר תיקון השער השוה: ורזל פירשו מקשה תעשה אותם מקשה תעשה
הבנורה לשון דא לרא נקשן: ענין הכאה בטרין בלעז רל שהיה כבה בקורנס ופושט אילך ואילך היריכים ו
והקנים והכל היה גוף אחד לא שיהיו הקנים והכפתורים עשויים לבדם ומחזירים אחד כן בבנורה:
וקשותיו ומגיותיו: ואת קשות הנסך: ובהראות לבד הפעל ואת הקשות אשר יוסך ברום: ב
בפס' ויוראו יושבי קצות באנתותיך כבר פירשתי אותם בשרש נסך ובשרש נקה: **קשח**
הקשיח בניה ללא לה: תקשיח לבנו מיראחק: ענין אכזריות וקושי הלב: וענין פסוק תקשיח לבנו
מיראחק בראותינו שלות רשעים ואיך גלותינו והיותינו מרמס להם יקשה לבנו על זה וכאילו תתעבו אתה
מדרכיך ותקשיח לבנו מיראחק בראותינו כי ארכה השלוה להם והגלות והצרות לנו: **קשט** בפני
קושט סלה יבשוא להודיע קושט אמרי אמת תרגום אמת קושט: והרגום בתם לבבי בקשיטות
לבי **קשט** איש קשיטה אחת: במאה קשיטה: פי' מעה: וכן בדברי רזל אמר ר' עקיבא כשהלכתי דה
לערכי שמעתי שהיו קורין לבעה קשיטה: אבל אונק'ו תרגם במאה קשיטה במאה ח
חרפן: ותרגם נכ' כבשות הצאן חורפן דעאן: **קשר** וקשרתם לאות: ותקשר על ידו שני: ונפשו ק
קשורה בנפשו: מרב אהבתו כאילו נקשרה נפשו בנפשו ונתחברה בה: והנפעל ונפש יהונתן
נקשרה בגפשו דוד: ותקשר כל החומה עד חציה: כלומר שנתחבר כל בנין החומה ושליש כלו כאין פרצה: ו
והפעל הכבד התקשר מעדנות בימה: וכבר כתבנו פירושו בשרש כימה: ואאזל כתב בימה תכבר הפירות
ופי' תקשור מלשון והקשורים ליעקב שתרגם בביראי: ומוטבות כסיל תפתח היא תכשל הפירות באחרונה:
ותקשרים ככלה: והשם כלה קשוריה: והקשורים ובתי הנפש: רל על החליים והענקים שקישרת האשה ב
בראשה או בגרורותיה: וכן בהתחבר הדברים ואסיפתם בהסכמה אחת כי קשרתם עלי בולכס: אחיתופל ב
בקושרים: קשר עליך עמוס: והשם לא תאכרזן קשר: בשש נקודות: ויהי הקשר אמיץ: וההתפעל ויתקשר י
יהוא: והקשורים ליעקב: הצאן המקושרות בתרגום בביריאי והם שגולדו בימי ניסן והם חזקים ובריאם מ
בהאחרים וקראם כלשון קשר כי הקשר חזק:

אחד
תליס חסל
תרומה
סמנת בלג
צמניה
כחעלנתק יס
עזרה
תליס מלכיס כ
יסעי' ודמי' כ' נסל' ידמי'
תליס סמל' משל'
משל'
תליס דאה סמול' יסעיה
יולך תשא
עקב יסעיה
דברים כל איגב דה'
ניסלח משלי יסלח
תרומה כהעלנתק ירמיה
יסעיה
תרומה כ' כשא
א' נכ יסעיה
תליס משל'
יחכ ניסלח
נלחנתק ניסכ
יגש
סמל' ג' ז' א'
איכ
ניסל
יסעיה ירמיה יסעיה
סמול'
סמול' עמל' יסע' סמול' מלכ'
ניכל כ'

ממנו נח נח חקוק
יסעיה ב' יורה
יסעיה תלים

קדוש

יחזקאל כלן
יסעיה ממנו
ממנו מופעים

ממנו

כסא עמנו
שמיני יחזקאל
מופעים

ניבט שמות יחזקאל
קהלת
וישכח מקן
קהלת ירמיה
ממנו קדושים
כיבד יסעיה תלים
יסעיה תלי קהלת יסעיה
לק לך יחזקאל
יחזקאל
יתרני עגלות יסעיה
יחזקאל

ירמיה קהלת
מלכים כ' מקן

חסד תלים
יחזקאל חזק
חזק כ' ממנו לק
לק לק

יסעיה
לק ד'

עקב דה קהלת
מופעים ממנו יסעיה
לק לק מלכים מקן
חזק כהעגלות

קשת

קשת גבורים בשש נקודות: את קשתי נתתי בענן ונראתה הקשת בענן עריה תעור קשתך
מקשת אסרו פי מפחד הקשת מסרועצמן ואסרו והקבוץ וקשתות נערים תרטטנה: רובי קשת
ופי יודע לעשות הקשתות אן שם בפלס שבת והמקובץ במנו וכל קשתותיו דורכות: וקשתותם תשברנה
או יהיה דגש השין לתפארת: ואשר הם בני ארבע אותיות: **קדקד** וקדקד הוא מקום שכוחו של תיגוק רופס:
והקדקד הוא מקום שכתמושו בו כבנין הדגוש

קעקע

מריש לבעליו וזיתלן שיהיו כשרש קעק כי הוא ענין פן תקע נפשי: **קדקד** וקדקד כל בני שת:
מקדקד קיר: ענינם הריסה וכבר זכרתי אותם כשרש קיר: **קדקד** וקדקד כל בני שת:
ולקדקדומים: וכקבו הנקבות ויקח אבימלך את הקדדמות

קדד

כי המר הוא כלי אחר שיחפרו בו והוא הנקרא בלשון הקדש את: והקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד
דשטרל בלעז: וכן זכרו רז"ל מר וקדדום בשני כלים: כמו **קדדום** וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד
וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד: **קדדום** וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד
שכמעל לרגלים: ותרגום אשר לו כרעים דלית

קדדום

רגלים שיש לחגב סמוך לראשו ובהם הוא מתחזק כשרוצה לקפץ: וזה שאמר לבתר בהם על הארץ: ואכרו ב
במשנה ובחגבים כל שיש לו ארבע רגלים וארבע כנפים וקדדום חופין את רובו: ובתרגום בה: וזה
ידיו ורגליו יתקדדו ורגליו: **קדדום** וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד

קדדום

קדדום וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד: **קדדום** וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד
הם הקשקשים הקבועים בו סגפירין הפורח בהן: וזכה נאמר ושריון קשקשים הוא לבוש: כ
כלומר עשוי מעשה קשקשים כלומר על כל טבעת וטבעת של השריון תלויה בו כמין קשקשת של ברזל
לסתום נקב הטבעת כדי שלא יבא חץ כתוך הטבעת: בשלמה אות הקוף: **קדדום** וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד

קדדום

כי ראה ה: ראה ראיתי: ואסיר אתהן כאשר ראיתי פי
כאשר ראיתי רעם: יא פי כמו שנראה לי: ובתל כמה דגלי קדמי: ולבי ראה חכמה
ודעת: דלך גא ראה שלום אחיד: וירכ יעקב כי יש שבר: פי ראה כי אנשי הארץ הולכי לטבר בר במצרים: או
ראה בלבו כלומר הבין לפי ששמע וראה: כמו ולבי ראה הרבה חכמה ודעת: הדור אתם ראו דבר ה: כלומר
תנו דעתכם לדבר ה: וכן בראיית הלב ראה דברין טובים וגבוחים: כלומר תן דעתך והבין: וראה ערנותה:
עיני תראנה בה הנון דגושה שלא במשפט: אז תראי וגהרת: המה יביטו יראו בי: ועיניו אל קדוש ישראל
תראנה: שנות ראינו רעה: שנה בעיניו איננו רואה: חמותי ראיתי אור: אמרת אין רואני: קמץ גדול תחת ק
קמץ קטן: אחרי רואי: רואה אותי רל הנראה אלי וראה אותי בעיני: וירא ישראל את בני יוסף פי ראם ולא
הבירם כי לא יכול לראות הטיב וזהו לא יוכל לראות: ולפי שהרגשת העין היא גדולה משאר ההרגשות כ
גשאלות שאך ההרגשות לה כמו וכל העם רואים את הקולות: ראה ריח בני: לא אראה יה: פי הגאור רב טעדיה
בטעם הודאה: ונכון הוא כי ראות הבורא הוא ההודאה והשכח לפניו והתכונן בדרכיו: ולא יראה כי יבא ח
חום: על דרך משל כאלו לא יראה החום ולא יבש בעבור החום הבא לעולם כאלו אינו רואה אותו: וכן ו
ולא יראה כי יבא טוב: והטוב לעין הוא הכטר: וחשכו הרואו העינים: ויש בענין ראיית המלחמה וימיתו
בסגידו כראותו אותו: כלום כהלחמו אותו: וכן נראה פנים: ויש מפרש כן למה תתראו: או פי למה תתראו
תראו עצמכם שאתם שבעים ויש עמכם אוכל כי כל שאר העולם הולכים לשבר שבר ואתם יושבים: ובנין
מה שהוא חוב וחזק: הראויות לתת לה: כלומר גערות נכבדות שהיו ראויות לשכשה: וימ הכה יביטו יראו
בי: ענין בזיון: וכן לראותה כך: את כל גבוה יראה ואין צרי להוציאם מן עינים: ובתל לראותה כך לאסתכלא
כך: והשם יכל בשרו מראי: לא תשורני עין רואי: וטוב רואי: ובקמץ חשף: אתה לא ראי: כלומר לא ראות אתה
שיוכל אדם לראותך: כי אמרה הגם הלם ראיתי: כלומר כזה הכירה שהיה מלאך כי בעוד שהיה מדבר עמה
נעלם מעיניה ולא ראתה: וזהו פי הגם הלם ראיתי כלל שלא ראיתי אחרי דבר כשנפרד ממנו בדרך העולם
סיראה אחר שנפרד ממנו עד שיהא רחוק ויתעלם מעיניו: ומא שגו ברואה: כלומר בנבואה ואאזל פי ב
בדבר שהוא נראה לכל אדם הם שגו בו ופי רואה שם הראיה ובכנוי המדבר אחרי ראי: כלומר נבואתי כן פ
כתבו ר יעקב בן אלעזר ונכון הוא: וכן כתב ועם שאול עשינו חוזה שם בפלס שואה מן השיבה נפשי מ
משואיהם יורה ובלקוש: ומא המבין בראות אלים כלל בנבואת האלדים: ומא כי אסראות עיניו: והגפעל
לא'נהייתה ולא נראתה כזאת: וירא על כנפי רוח: כי בענין אראה על הכפרת: ונראה בשמחתכם והם יבושו:
פי הקבה יהיה נראה ונגלה בשמחתכם והם יבושו: לה הנראה אליו: וההתפעל נראה פנים: למה תתראו:
ושלא כזכר פעלו מהדגוש ושפו עצמותיו לא ראו: והאלף נדגשה: והפעל הכבד אשר הראה ה

קדדום

קדדום וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד
קדדום וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד
קדדום וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד

קדדום

קדדום וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד
קדדום וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד
קדדום וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד

קדדום

קדדום וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד
קדדום וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד
קדדום וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד

קדדום

קדדום וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד
קדדום וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד
קדדום וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד

קדדום

קדדום וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד
קדדום וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד
קדדום וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד

קדדום

קדדום וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד
קדדום וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד
קדדום וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד

קדדום

קדדום וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד
קדדום וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד
קדדום וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד

קדדום

קדדום וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד
קדדום וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד
קדדום וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד

קדדום

קדדום וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד
קדדום וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד
קדדום וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד

קדדום

קדדום וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד
קדדום וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד
קדדום וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד

קדדום

קדדום וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד
קדדום וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד
קדדום וקדדום הוא כלי שמבקעין בו עצים ד

תחתי ארגז מוכדות השמים ירגזו אל תרגזו בדרך: ואשר הוא פעל יוצא ותרגזו לי בכל אלה: והשם חדר לו רוגז כעצבך וכרגזך: ומם השמוש בחרק: וכבר כתבנו הדוכים לו בחלק הדקדוק: ובהא הנקבה ומימך ב ברגזה ובדאגה תשתה: וההתפעל יען התרגזך אלי: והפעל הכבד והרגזו ליושבי בבל: הכרגז ארץ במקובה לכה הרגזתני לעלות אתי: ענין הרעדה והתנועה כן הפחד או מן הכעס: וכתב החכם ר' יונה על ואתה הת התרגזך אלי: ואפ' שיהיה נופל זה הלשון על קול הרעם והרעש: ויהיה החפץ כהתרגזך העתך עלי בדברי: והגברתך לשונך עלי ופמה שמחזק זה אמרו ושאנך עלי באזני דל רבוי דברך: ודוכה לענין הזה אמרו ו ותרגזו לי בכל אלה: כלומ' הרבית בכל המעשים האלה: תשיכו בארגז מצור: כתבנו אותו בשער האלף בן ארבע אותיות: **רגל** לא רגל על לשוננו: והכבד וירגל בעבדך: ענין המלשינות והרכילות: ואפשר שיהיה מלשון רגל לפי שהמלשין והרכיל הולך תמיד וכספר דברים מזה לזה: וקרוב לענין זה היה וירגלו אותה: עלו ורגלו את הארץ: כענין ויתור: את הארץ: רגל תחת רגל: כשש נקודות: והוא בלשון נקבה: רגלי עמדה במישור: רגל ישראל: והשני ורגלים לפכח אני: אשר לו ארבע רגלי: ודועותיו וכרגלותיו דגליו: ותשכב מרגלותיו אצל רגליו: שש באות אלף רגלי כלומר שהיו הולכים ברגליהם: וכן כי את רגלים רצתה: בעקב שלח ברגליו: שלא שאל בהמה לרכב עליה כרוב כרצתו וחפצו במלחמה: וכן ויצא הכדך ו וכל ביתו ברגליו: כרוב הפחד והדאגה: וכל העם אשר ברגליו: כלומר ההולכים עכך לרגלך: וכן לרגל ה הבלאכה אשר לפני ולרגל הולדים: כלומר לאטם שלא היו רגליהם ככרועה וכמהירות והוא התנהל לרגלם ויכרך ה אותך לרגלי: פי' כענין שאומר רגל טובה לפלוגי: ולא עשה רגליו: כינוי לשער הערוה כמו שאמר ושער הרגלים: וכן להכך את רגליו כינוי להשתין מים: שרש רגלי תחוג לי בשנה: כי הכיתני זה שלש רגלים פי פעמים ושניהם לשון אחד: ואנכי תרגלתי לאפרים: ענין הרגילות ידוע בדברי רז"ל שהוא כענין הכנהג: וכבר ביארנו דקדוק המלה הזאת בחלק הדקדוק כבנין הפעיל: עין רוגל תרגו עין קצרא: והרגום טדה כ בובס: חקל בשטח קצריא: וענין רוגל כענין רגל כי בכבסי הכגדים ישפשו אותם ברגליהם: **רגם** ורגמו אותו כל העדה: וירגמו אותו אכן: ורגמו עליהם אכן: רגם ירגמו בו: ורגמוהו באכן: כצדור אכן במרגבה: קבוצ' אבני ביד: קלפיר בלעז: ופי' אכן טובה: ואא"ל כת' במרגבה כמו ארגמן: ופי' כצדור אכן כאבני החוצ' בכנד ארגמן כן הגות' לכסיל ככנד: ורגם כלך ואנשיו בשש נקודו: יטרי יהודה רגבתם פי קהלם: וים שרים: ויונתן לא תרג' ורגם כלך: אולי שני אנשי היו שנס כן: שראצ' ורגם כלך: והוא הנכון ורגבים ילמדו לקח: והנפעל והוא פי שהותבדה מלאכת ההתול בו: לפיכך שב פעול: ואם הוא פועל דברי רגן כמתלהגים: ותרגנו באהליכם: הם האנשים שדעתם ופחשכתם להרע ועסקם בענין התלוה והכנסוך וכראים בפיהם כה שאין בלבם: וזהו שאמר באהליכם: **רגע** בכוחו: רגע הים: רוגע הים ויהמו גליו: עורי רגע ויבא: ענין הבקיעה והבחץ: ובה ועל רגעי ארץ: בקומות שנסתרים שם: ויש לפרש מזה ועד ארגיעה לשון שקר: כד' אבקיענה ואברתנה: ופי' ועד כמו דעד שזכר: וכן יש לפרש מזה כי ארגיעה אריצם מעליה: כלומר אברהם ואגלם בארצם: ועא' דים ורגיעה לולית: הליך דהרגיעו ישראל: ובגוים ההם לא תרגיע: והפעל היוצא ועד ארגיעה לשון עקב: כד' אשקטנה שלא תרגה לדבר: ומשפטי לאור עמים ארגיעה כלומר לעיני העמי: ארגיעה לכם ומשפטי להם: לכען הרגיע את הארץ והרגזו ליושבי בבל: והוא כקור בחרק ההא: ואפשר שיהיה הרגיע עבר נכקוס עתיד: כאלו אמר למען ירגיע את הארץ והרגזו ליושבי בבל: ומצאו מרגוע לנפשיכם: ומא' וזאת הנ' טרעה: וכא' לדעת קצת ה המפרשים וכרגע שאול יחתו: בסגול: והנפעל הרגיע ודכי: ענינם הכנוהה וההשקט: ול' יונה פי' כזה ועל ר רגעי ארץ: כלומר ענוי ארץ והרפים שכו: וכן פי' עוד מזה עורי רגע כלומר טרפה ונחלש: רגע אדבר בסגול והקבוצ' וחרדו לרגעים הוא הזכין המועט: ור' יונה פי' מזה ומשפטי לאור עמים ארגיע כלומר כשנ' כי אראה בכל רגע כהזמן להאיר בו לעמים: וכן פי' מזה כי ארגיעה אריצם מעליה: כלומר שיהיה מועט כן הזמן א אגרשם מכנה: וכת' ארי בזמן אייתונן עליה: וכתב ר' יונה כי אלף ארגיעה וארגיעה נוכפת בארץ אכזיבו ואכזיבה כמו והיה בכזיב: **רגש** למהרגשו גוים: והשם מרגשת פועלי און: וכא' נהלך ברגש: ענין הק' בון והחבון: ותרגום והשכתי את המון מצרים ואבטל ית רגשת בצריא: **רדד** הרודד עמי תחתי: והפעל הכבד וירד על הכרובים ועל התיכורות: את הזהב: והשם מעשה מורד ענין פרישה ורקיעה: ותרגום וירקעו את פחי הזהב ורדדו ית טסי דהבא: וכן השרש הזה: והענין הזה לרד לפניו גוים והוא כקור: וכן הקל כפלם כשך יקושים כן וחמת המרד שככה: נשאו את רדדי מעלי: והרדדים הם כדמו' צעיפים או מעטפות הנקראים בערבי א' ארדא: ויום קלעי כשי שעותין לקשור הנשים רדלן בלעז ורדו ככם שונאים: לא תרדה בו בפרך: ודה בקרב אויביך: וירד מעקב: וירד מים עד ים: ו בחזקה רדיתם אותם ובפרך: לא ירגזו בפרך: וירדנה: פי' וירדה בה בעצם: וכן שם בנינין

תחתי ארגז מוכדות השמים ירגזו אל תרגזו בדרך: ואשר הוא פעל יוצא ותרגזו לי בכל אלה: והשם חדר לו רוגז כעצבך וכרגזך: ומם השמוש בחרק: וכבר כתבנו הדוכים לו בחלק הדקדוק: ובהא הנקבה ומימך ב ברגזה ובדאגה תשתה: וההתפעל יען התרגזך אלי: והפעל הכבד והרגזו ליושבי בבל: הכרגז ארץ במקובה לכה הרגזתני לעלות אתי: ענין הרעדה והתנועה כן הפחד או מן הכעס: וכתב החכם ר' יונה על ואתה הת התרגזך אלי: ואפ' שיהיה נופל זה הלשון על קול הרעם והרעש: ויהיה החפץ כהתרגזך העתך עלי בדברי: והגברתך לשונך עלי ופמה שמחזק זה אמרו ושאנך עלי באזני דל רבוי דברך: ודוכה לענין הזה אמרו ו ותרגזו לי בכל אלה: כלומ' הרבית בכל המעשים האלה: תשיכו בארגז מצור: כתבנו אותו בשער האלף בן ארבע אותיות: **רגל** לא רגל על לשוננו: והכבד וירגל בעבדך: ענין המלשינות והרכילות: ואפשר שיהיה מלשון רגל לפי שהמלשין והרכיל הולך תמיד וכספר דברים מזה לזה: וקרוב לענין זה היה וירגלו אותה: עלו ורגלו את הארץ: כענין ויתור: את הארץ: רגל תחת רגל: כשש נקודות: והוא בלשון נקבה: רגלי עמדה במישור: רגל ישראל: והשני ורגלים לפכח אני: אשר לו ארבע רגלי: ודועותיו וכרגלותיו דגליו: ותשכב מרגלותיו אצל רגליו: שש באות אלף רגלי כלומר שהיו הולכים ברגליהם: וכן כי את רגלים רצתה: בעקב שלח ברגליו: שלא שאל בהמה לרכב עליה כרוב כרצתו וחפצו במלחמה: וכן ויצא הכדך ו וכל ביתו ברגליו: כרוב הפחד והדאגה: וכל העם אשר ברגליו: כלומר ההולכים עכך לרגלך: וכן לרגל ה הבלאכה אשר לפני ולרגל הולדים: כלומר לאטם שלא היו רגליהם ככרועה וכמהירות והוא התנהל לרגלם ויכרך ה אותך לרגלי: פי' כענין שאומר רגל טובה לפלוגי: ולא עשה רגליו: כינוי לשער הערוה כמו שאמר ושער הרגלים: וכן להכך את רגליו כינוי להשתין מים: שרש רגלי תחוג לי בשנה: כי הכיתני זה שלש רגלים פי פעמים ושניהם לשון אחד: ואנכי תרגלתי לאפרים: ענין הרגילות ידוע בדברי רז"ל שהוא כענין הכנהג: וכבר ביארנו דקדוק המלה הזאת בחלק הדקדוק כבנין הפעיל: עין רוגל תרגו עין קצרא: והרגום טדה כ בובס: חקל בשטח קצריא: וענין רוגל כענין רגל כי בכבסי הכגדים ישפשו אותם ברגליהם: **רגם** ורגמו אותו כל העדה: וירגמו אותו אכן: ורגמו עליהם אכן: רגם ירגמו בו: ורגמוהו באכן: כצדור אכן במרגבה: קבוצ' אבני ביד: קלפיר בלעז: ופי' אכן טובה: ואא"ל כת' במרגבה כמו ארגמן: ופי' כצדור אכן כאבני החוצ' בכנד ארגמן כן הגות' לכסיל ככנד: ורגם כלך ואנשיו בשש נקודו: יטרי יהודה רגבתם פי קהלם: וים שרים: ויונתן לא תרג' ורגם כלך: אולי שני אנשי היו שנס כן: שראצ' ורגם כלך: והוא הנכון ורגבים ילמדו לקח: והנפעל והוא פי שהותבדה מלאכת ההתול בו: לפיכך שב פעול: ואם הוא פועל דברי רגן כמתלהגים: ותרגנו באהליכם: הם האנשים שדעתם ופחשכתם להרע ועסקם בענין התלוה והכנסוך וכראים בפיהם כה שאין בלבם: וזהו שאמר באהליכם: **רגע** בכוחו: רגע הים: רוגע הים ויהמו גליו: עורי רגע ויבא: ענין הבקיעה והבחץ: ובה ועל רגעי ארץ: בקומות שנסתרים שם: ויש לפרש מזה ועד ארגיעה לשון שקר: כד' אבקיענה ואברתנה: ופי' ועד כמו דעד שזכר: וכן יש לפרש מזה כי ארגיעה אריצם מעליה: כלומר אברהם ואגלם בארצם: ועא' דים ורגיעה לולית: הליך דהרגיעו ישראל: ובגוים ההם לא תרגיע: והפעל היוצא ועד ארגיעה לשון עקב: כד' אשקטנה שלא תרגה לדבר: ומשפטי לאור עמים ארגיעה כלומר לעיני העמי: ארגיעה לכם ומשפטי להם: לכען הרגיע את הארץ והרגזו ליושבי בבל: והוא כקור בחרק ההא: ואפשר שיהיה הרגיע עבר נכקוס עתיד: כאלו אמר למען ירגיע את הארץ והרגזו ליושבי בבל: ומצאו מרגוע לנפשיכם: ומא' וזאת הנ' טרעה: וכא' לדעת קצת ה המפרשים וכרגע שאול יחתו: בסגול: והנפעל הרגיע ודכי: ענינם הכנוהה וההשקט: ול' יונה פי' כזה ועל ר רגעי ארץ: כלומר ענוי ארץ והרפים שכו: וכן פי' עוד מזה עורי רגע כלומר טרפה ונחלש: רגע אדבר בסגול והקבוצ' וחרדו לרגעים הוא הזכין המועט: ור' יונה פי' מזה ומשפטי לאור עמים ארגיע כלומר כשנ' כי אראה בכל רגע כהזמן להאיר בו לעמים: וכן פי' מזה כי ארגיעה אריצם מעליה: כלומר שיהיה מועט כן הזמן א אגרשם מכנה: וכת' ארי בזמן אייתונן עליה: וכתב ר' יונה כי אלף ארגיעה וארגיעה נוכפת בארץ אכזיבו ואכזיבה כמו והיה בכזיב: **רגש** למהרגשו גוים: והשם מרגשת פועלי און: וכא' נהלך ברגש: ענין הק' בון והחבון: ותרגום והשכתי את המון מצרים ואבטל ית רגשת בצריא: **רדד** הרודד עמי תחתי: והפעל הכבד וירד על הכרובים ועל התיכורות: את הזהב: והשם מעשה מורד ענין פרישה ורקיעה: ותרגום וירקעו את פחי הזהב ורדדו ית טסי דהבא: וכן השרש הזה: והענין הזה לרד לפניו גוים והוא כקור: וכן הקל כפלם כשך יקושים כן וחמת המרד שככה: נשאו את רדדי מעלי: והרדדים הם כדמו' צעיפים או מעטפות הנקראים בערבי א' ארדא: ויום קלעי כשי שעותין לקשור הנשים רדלן בלעז ורדו ככם שונאים: לא תרדה בו בפרך: ודה בקרב אויביך: וירד מעקב: וירד מים עד ים: ו בחזקה רדיתם אותם ובפרך: לא ירגזו בפרך: וירדנה: פי' וירדה בה בעצם: וכן שם בנינין

תחתי ארגז מוכדות השמים ירגזו אל תרגזו בדרך: ואשר הוא פעל יוצא ותרגזו לי בכל אלה: והשם חדר לו רוגז כעצבך וכרגזך: ומם השמוש בחרק: וכבר כתבנו הדוכים לו בחלק הדקדוק: ובהא הנקבה ומימך ב ברגזה ובדאגה תשתה: וההתפעל יען התרגזך אלי: והפעל הכבד והרגזו ליושבי בבל: הכרגז ארץ במקובה לכה הרגזתני לעלות אתי: ענין הרעדה והתנועה כן הפחד או מן הכעס: וכתב החכם ר' יונה על ואתה הת התרגזך אלי: ואפ' שיהיה נופל זה הלשון על קול הרעם והרעש: ויהיה החפץ כהתרגזך העתך עלי בדברי: והגברתך לשונך עלי ופמה שמחזק זה אמרו ושאנך עלי באזני דל רבוי דברך: ודוכה לענין הזה אמרו ו ותרגזו לי בכל אלה: כלומ' הרבית בכל המעשים האלה: תשיכו בארגז מצור: כתבנו אותו בשער האלף בן ארבע אותיות: **רגל** לא רגל על לשוננו: והכבד וירגל בעבדך: ענין המלשינות והרכילות: ואפשר שיהיה מלשון רגל לפי שהמלשין והרכיל הולך תמיד וכספר דברים מזה לזה: וקרוב לענין זה היה וירגלו אותה: עלו ורגלו את הארץ: כענין ויתור: את הארץ: רגל תחת רגל: כשש נקודות: והוא בלשון נקבה: רגלי עמדה במישור: רגל ישראל: והשני ורגלים לפכח אני: אשר לו ארבע רגלי: ודועותיו וכרגלותיו דגליו: ותשכב מרגלותיו אצל רגליו: שש באות אלף רגלי כלומר שהיו הולכים ברגליהם: וכן כי את רגלים רצתה: בעקב שלח ברגליו: שלא שאל בהמה לרכב עליה כרוב כרצתו וחפצו במלחמה: וכן ויצא הכדך ו וכל ביתו ברגליו: כרוב הפחד והדאגה: וכל העם אשר ברגליו: כלומר ההולכים עכך לרגלך: וכן לרגל ה הבלאכה אשר לפני ולרגל הולדים: כלומר לאטם שלא היו רגליהם ככרועה וכמהירות והוא התנהל לרגלם ויכרך ה אותך לרגלי: פי' כענין שאומר רגל טובה לפלוגי: ולא עשה רגליו: כינוי לשער הערוה כמו שאמר ושער הרגלים: וכן להכך את רגליו כינוי להשתין מים: שרש רגלי תחוג לי בשנה: כי הכיתני זה שלש רגלים פי פעמים ושניהם לשון אחד: ואנכי תרגלתי לאפרים: ענין הרגילות ידוע בדברי רז"ל שהוא כענין הכנהג: וכבר ביארנו דקדוק המלה הזאת בחלק הדקדוק כבנין הפעיל: עין רוגל תרגו עין קצרא: והרגום טדה כ בובס: חקל בשטח קצריא: וענין רוגל כענין רגל כי בכבסי הכגדים ישפשו אותם ברגליהם: **רגם** ורגמו אותו כל העדה: וירגמו אותו אכן: ורגמו עליהם אכן: רגם ירגמו בו: ורגמוהו באכן: כצדור אכן במרגבה: קבוצ' אבני ביד: קלפיר בלעז: ופי' אכן טובה: ואא"ל כת' במרגבה כמו ארגמן: ופי' כצדור אכן כאבני החוצ' בכנד ארגמן כן הגות' לכסיל ככנד: ורגם כלך ואנשיו בשש נקודו: יטרי יהודה רגבתם פי קהלם: וים שרים: ויונתן לא תרג' ורגם כלך: אולי שני אנשי היו שנס כן: שראצ' ורגם כלך: והוא הנכון ורגבים ילמדו לקח: והנפעל והוא פי שהותבדה מלאכת ההתול בו: לפיכך שב פעול: ואם הוא פועל דברי רגן כמתלהגים: ותרגנו באהליכם: הם האנשים שדעתם ופחשכתם להרע ועסקם בענין התלוה והכנסוך וכראים בפיהם כה שאין בלבם: וזהו שאמר באהליכם: **רגע** בכוחו: רגע הים: רוגע הים ויהמו גליו: עורי רגע ויבא: ענין הבקיעה והבחץ: ובה ועל רגעי ארץ: בקומות שנסתרים שם: ויש לפרש מזה ועד ארגיעה לשון שקר: כד' אבקיענה ואברתנה: ופי' ועד כמו דעד שזכר: וכן יש לפרש מזה כי ארגיעה אריצם מעליה: כלומר אברהם ואגלם בארצם: ועא' דים ורגיעה לולית: הליך דהרגיעו ישראל: ובגוים ההם לא תרגיע: והפעל היוצא ועד ארגיעה לשון עקב: כד' אשקטנה שלא תרגה לדבר: ומשפטי לאור עמים ארגיעה כלומר לעיני העמי: ארגיעה לכם ומשפטי להם: לכען הרגיע את הארץ והרגזו ליושבי בבל: והוא כקור בחרק ההא: ואפשר שיהיה הרגיע עבר נכקוס עתיד: כאלו אמר למען ירגיע את הארץ והרגזו ליושבי בבל: ומצאו מרגוע לנפשיכם: ומא' וזאת הנ' טרעה: וכא' לדעת קצת ה המפרשים וכרגע שאול יחתו: בסגול: והנפעל הרגיע ודכי: ענינם הכנוהה וההשקט: ול' יונה פי' כזה ועל ר רגעי ארץ: כלומר ענוי ארץ והרפים שכו: וכן פי' עוד מזה עורי רגע כלומר טרפה ונחלש: רגע אדבר בסגול והקבוצ' וחרדו לרגעים הוא הזכין המועט: ור' יונה פי' מזה ומשפטי לאור עמים ארגיע כלומר כשנ' כי אראה בכל רגע כהזמן להאיר בו לעמים: וכן פי' מזה כי ארגיעה אריצם מעליה: כלומר שיהיה מועט כן הזמן א אגרשם מכנה: וכת' ארי בזמן אייתונן עליה: וכתב ר' יונה כי אלף ארגיעה וארגיעה נוכפת בארץ אכזיבו ואכזיבה כמו והיה בכזיב: **רגש** למהרגשו גוים: והשם מרגשת פועלי און: וכא' נהלך ברגש: ענין הק' בון והחבון: ותרגום והשכתי את המון מצרים ואבטל ית רגשת בצריא: **רדד** הרודד עמי תחתי: והפעל הכבד וירד על הכרובים ועל התיכורות: את הזהב: והשם מעשה מורד ענין פרישה ורקיעה: ותרגום וירקעו את פחי הזהב ורדדו ית טסי דהבא: וכן השרש הזה: והענין הזה לרד לפניו גוים והוא כקור: וכן הקל כפלם כשך יקושים כן וחמת המרד שככה: נשאו את רדדי מעלי: והרדדים הם כדמו' צעיפים או מעטפות הנקראים בערבי א' ארדא: ויום קלעי כשי שעותין לקשור הנשים רדלן בלעז ורדו ככם שונאים: לא תרדה בו בפרך: ודה בקרב אויביך: וירד מעקב: וירד מים עד ים: ו בחזקה רדיתם אותם ובפרך: לא ירגזו בפרך: וירדנה: פי' וירדה בה בעצם: וכן שם בנינין

זה קרת שמואל נאריא
ישעיה קהלת חסד חינו
משלי ב'
קהלת משלי ב' חינו
יחזקאל כהן צדקיהו
עזרא
עזרא דניאל עזרא דה יונה
דניאל תילים
תילים
ישעיה חסד תילים
ירמיה יונה חסד עזרא חסד
תנודות חינו
פ' חינו תילים ב'
ירמיה
ירמיה חסד
יחזקאל חסד
משלי כהנים תילים
ראה תילים עקב נישלח
בארה שמיני שמואל חסד
בראשית יחזקאל עמי שמואל
תילים שמואל יחזקאל קהלת
קהלת תילים ישעיה ב'
דה יחזקאל שמואל
קהלת תילים
כהן יחזקאל
יחזקאל חסד שמואל
ירמיה
שמיני צדקיהו
תנודות
יחזקאל
תילים
בראשית יחזקאל ב'
משפטים שמואל
יחזקאל בל שמואל כהן חסד
יחזקאל חסד יחזקאל ב'
חסד קדושים תילים
ב' ק ישעיה חינו כהנים
יחזקאל חסד ישעיה בל
תילים ישעיה חסד ישעיה
ישעיה משלי כהנים יחזקאל
שמואל עמי
חינו ב'
משלי כהנים חסד

שבעה לה נפשו: כי רבת בקהל אשר לא התקדשו למדי רב לכם בני לוי. רב עתה הרף ידיך: ורב מהות
קולות אלדים וכרד כלומר די: והשם ומרב ימים: כי ברוב חלומות: לרוב אחיו: והתאר בזה המשקל הרב
דברי לא יענה: ובמקף ישוב החולש בזה המשקל לקמץ חטף: רב אכל ניר ראשים: רב אדם יקרא איש חסדו:
כי ברוב חכמה רוב בעס ייש זהב רב פנינים: ורב תבואות ככח שור: ורב כופר אל יטף: והשם כענין ה
החשבון: רבבה כצמח השדה נתתיך: שובה הרבבות אלפי ישראל: והוא החשבון הגדול שהוא עשרת א
אלפים: וכנפול הכפל והכלע בדגש ודכמונים שתי רבות: וכמא בתוספת אלף בסוף כל הקהל כאחד ארבע
ריבוא: והקבו והפיל רבואות דרכמונים: שש רבואות ואלף: וכלא אלף ואדרכמונים רבו: משתים עשרה רבו
אדם: ורבו רבבן קדמוהי יקומו: ומכלי האלף בקבוץ השנים רבב אלדים רבותים: והם שתי רבואות: ורבא
עם וו והתיו גם כן שהוא קיבוץ הדיבוי: רל כי הם רבואות הרבה אבל הם על תכונת שנים: וכן אמר אחריו
אלפי שנאן שפירושו אלפים שנים: והפעל ממנו צאננו מאלופות מרבבות: וכן האדם הנכבד והחשוב יקרא
רב לפי שרבו מעלותיו: כושיע ורב וחציל: על כל רב ביתו: קרית מלך רב: והוא דוד בעני קרית חנה דוד:
ורבי המלך: יצע לרבים: רבתי בגוים: וכן וספו בתים רבים: כלו חשוכים רבים בבנינים: וכן אכתוב לו רבי
תורתו: הדברים הנכבדים שכתורה: וכן הגדול בשנים ורב יעבוד צעיר: לא רבים יחכמו: ומהשרש הזהו
והענין הזה וברביבים עלי עשב: כרביבים זרוף ארץ: והוא המטר החזק: ועא וברקים רב וירמס: והוא פעל
עבר בשק' כי אם תם הכסף: ונמצא קמץ על פי מקצת המסורת אם כן הוא תאר. ויחדוהו ורובו: והוא לגור
פעול בשקל רובו מעט: והתאר רב: והקבוץ השמינו אל בכל רבים יסכו עליו רביו: ענין הורות החצים
ורביד על גרונך: רביד הזהב: חללים עשויים כזהב או מזולתו: ויש מהם על הצואר ועל הגרון
ויש ליפות על הכטות כמו שאמר מרבדים רבדתי ערשי **רבה** וחייית ורבית ידבו ע
עצבותם: כי ירבה מכך: אספרם מחול ירבון: וברבאות למד הפעל וכרךן וצאנך ירביון. פרה ורבה
למען רבות מופתי: והפעל הכבד הרבה אשמה: עד כל מרבה רגלים: לא ירבה לו גשים וירב בנת יהודה ח
הרבה ארבה: והרבה המכשולים: הרבות גנותיכם: מהרבת גואל הדם: הרב ככמי צווי חסד אי הוא שם: ו
וכן ורב להעלותם משאת העשן מן העיר: כדורתה אש ועצים הרבה: ולבי ראה הרבה חכמה ודעת: כי
הרבה יהיו: והרבה עמו פדות: ומשק' אחר למרבה המשרה בצרי מפני הסכיכות: אז חלק עד שלל כרבה:
וכשק' אחר כי מרבית העם: ומא' מרבה להכיל והוא תאר לבנים: וכבד אחר רבה צבאך וצאה: ויתכן להיות
רבו אכליה מזה: והוא ציווי: או הוא עבר כשרש רבב: ור' יהודה כתב כענין אחר ולא רבית במחיריהם: ו
וכמרבית לא תתן אכלך: ותרבית לא יקח: ואין צורך רק הם כענין זה במשפטים: וענין שני והוא קרו' לראשון
רבחה גוריה אשר טפחתי ורביתי. והשם תרבות אנשים חסאים: ומא' וכל מרבית כיתך: ענין הגדול: וענין
שלישי רבה קסת והוא מורה החצים בקסת: ויש מפרשים אותו מתרגו נער רביא ויתכן להיות מן השרש ה
הזה את הארבה למינהו: ונקרא כן לפי שהוא מין רב: **רבך** מרבכת תביאנה: ולמחבת ולכורכת פי'
חלוטה ברותחין: **רבע** רבוע יהיה הכובת: שיהיה רבעיו שוים ארכו כרחבו: והתאר ע
עוד כל התרובה חמשה ועשרים אלף בחמשה ועשרים אלף רביעית: כלומר כרובעת תהיה
ארבה כרחבה: וכן מוזות עצי שמן מאת רביעית כלומר מאת כל צדדיו היו מרובעות: וכת' למן ארבעים
סטריהון מרבעין: ושם החשבון בתוספת אלף לרבעה ראשים: אל ארבעת מקצועי החצר: לארבעתם כ
מהקצעות: ולנקות בלי ההא וארבע צאן: ואת הכבשה יסלם ארבעתים: שני פעמים ארבעה פי שנים כ
כמשפטו שני בגונב צאן וארבע צאן תחת השם: ושם לחלק מחלק הארבעה: רבע ההין בסגול הריש: אל
ארבעת רבעיו: ומא' ומספר את רובע ישראל: ומא' רביעית ההין: והתאר עם יוד היחש יוסרביעי: בני רבעים
ומא' ועל רבעים: והפעל הכבד מרבע סביב: ורחב מאה אמה מרבעות: וכת' ל יונה וכמה שנגזר מן הענין
הזה לרבעה תבל הוא: והכבד לא תרביע כלאים: והגבין שיהיו מענין ארחו ורבעי: ורית: שהוא כתרנוס ות
ו רבץ תחת בלעם ורבעת: **רבץ** ברע רבץ כאריה: ורבעו שם ציים: ורבעת ואין כחריד: ורבעה
בו כל האלה: רדכץ בין המשפטים: והאם רובעת: ונמר עם נדי ירבץ: ותרבץ תחת בלעם
והכבד בנאות דשא ירביצני: ורועים לא ירביצו שם: איכה תרבין בצוהדים: מרבין בפוך אכניך: כלומר ש
שירבין באבני פוך אכני הכנין רל שיסודה יהיה באבני פוך: וזהו שאמר ויסדתיך בספירים: והשם ועמק ע
עבור לרבץ בקך בחמש נקודות: אל חסד רבצו: ומא' מרבץ לחיה: ובסמוך ואת בני עמון למרבץ צאן:
רבק ולאשה עגל מרבק: ועגלים מתוך מרבק: כקום שמכניסין העגלי שם לפטמם: ודומה לו בדברי
ר' אל הכניסה לרבקה ודשה: **רגב** כתקו לו רגבינחל: ורגבים ידבקו: פי' בהם ר' יונה ח
המקובות אשר בעמקם הסמוכים לרגל ועובדים בהם המים: ואחרים פרו מנפיות העפר
מוטש בלעז: או חלקי הגחל קורלש בלעז: **רגז** ורגז ושחק ואין נחת: ורגז וחלו: ותרגז בטני: ו

ספות הרוח פירשתי בשרש ספה: ובתשלום כוסי רוח: ותוציאני לרוח: פי לארץ רוח: והפע' הכבד כי אם הרוח את הארץ: וחלב זבחיך לא הרויני לענה: וכרוה גם הוא יורה: ופי' ומרוה נפש הענים גם הוא יקרא יורה והוא המשר כי כמו שהמטר כרוה הארץ ומשביעה בן הוא מרוה נפש הענים ומדשנה: וכבד אחר ורויני נפש הכהנים דשן הטעם בתיו: תלמיה רוח: אריוך דמעתי מלעיל בשני פשטים: לפיכך הו' ב בפתח קטן והיוד היא עין הפעל והו' למד הפעל והוא שלם והיה ראוי על הכנהג היוד בשבא' ואשר הוא ע עומד מזה הכבד כי רותה בשמים חרבי: ורותה ארצם מדם: ומזה השר' והענין אף כרי יטריח עב: ופי' ברויה יטריח העב להמטיר על הארץ עד שתרוה: **רוח** ורוח לשאול: אדברה וירוח לי: והשם רוח והצלה ורוח תשימו' כסגול: ומא' כי היתה הרוחה: כשוע אליך בעבור רוחתי: והפעל הכבד ועליות מרוחים ענין הרוח ידוע שהוא הפך הצוקה: וז' יונה כתב מזה לרוח היום כלו' בעת רוח היום ורוח היום הוא קרות אוריו: ואפשר לפרשו מענין רוח הנושבת במשמעו בלומר לעת פנות היום שנושב הרוח וכתהלך שב אל הרוח או אל הקול ונמוהו קולה כנחש ילך: ועא' רוח ה' דבר בי: כל אשר היה ברוח עמו: ורוחך הטוב נתת להשכילם: ויצא הרוח ויעמד לפני ה' הוא רוח הנבואה או מלאך: וכן וסוסייהם בשר ולא רוח: ולא מלאך: לפי שהוא רוחני: וכן אדני ה' שלחני ורוחו: ומלאכו: ורוח לבשה את עמשאי: פי' רוח הרצון והחפץ: וכן יען היתה רוח אחרת עמו: עד יערה עלינו רוח ממרום: רצון הבור': ושאר רוח לו: יתרון רצון ורוח טובה היה לו לאברהם אבינו: ועוד נפרש הבס' בשרש שאר יאל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו: בלומר אל אשר יהיה חפצם ורצונם ללכת ילכו: ויש לפרש מזה: אביעה לכסר רוחי: ורוח לא יבא ביניהם אור: רוח גדולה וחזק: רוח קדים: הרוח הנושבת: ומזה נגזר אשר זורה ברחת: כשקל מלא כף נחת: והוא הכלי שמזרים בו התבואה לפי שמניפין אותו א' הרוח פלא בלעז: וכתב החכם י' יעקב בן אלעזר מזה והורדתי ברוחים כלם והם הספינות נקראו בן לפי שהולכים ברוח: וכת' ואחיתית ב במשוטין כולהן: ויתכן לפרש מזה ועליות ברוחים בלומר שיכנס בהם הרוח עשויין לימי הקיץ והו' שאמ' וקרע לו חלוני: והבאתי אל עילם ארבע רוחות מארבע קצות השמים: פי' ארבע מלכיות ודכה אותם לרוח כמו שהרוח החזקה משחתת ומכלה הארזים הנבועים: וז' באמרו ארבע כי מכל צד ומכל פינה תבא להם הרעה: ומהענין הזה נקראת הפאה רוח לפי שהם ארבע רוחות לארבע הפאות: לכל רוח אורה: מדד את רוח הצפון: את רוח הדרום מדד: ויהיו הרמוגים תשעים וששה רותא: מלעיל: ופי' לרוח אחת היו הרמוגים כך לארבע רוחות מדדו: וי' מזה סובב סובב הולך הרוח ועל כביכותיו שב הרוח: והוא אומר על השכש ש שיסוב וילך הפאה: רוח כל בשר: רוחו ונשבתו אליו יאסוף: פעמים היא קרואה כל אחת משלש הנפשות כן או הנשמה העליונה בלבד: והרוח תשוב אל האדים אשר נתנה: או השכונה בלב והיא בעלת והכעס לפיכך אמר אל תבהל ברוחך לבעוס: כי תשיב אל רוחך: הניחו את רוחי בארץ צפון: כל רוחו יוצא בסיל פי' כל רצונו ויש שיאכר על הנשיכה רוח רוחי וזה לאשתי: לא יתגני השכר רוחי: וברוח שפתי ימית רשע פי' בדבר שפתי כי הדבר יוצא מהפה ברוח והבל: אביעה לכם רוחי: ואאזל' פי' מזה והריחו ביראת ה' ד דבורו יהיה ביראת ה': וכן פירש מזה לרוחתי לשועתי: אל תעלם אונך לדברי ולצעקתי: **רום** ידענו רמה: ובהראות עין הפעל באלף נראית וראבה וישבה תחתיה: ארום בגוים: ויום כבוד ה': רוכה על השמים: והמקור לרום מעל הארץ: כרם זלות לבני אדם בשרק ופי' כרום הרשעים זלות לבני האדם ובחולם וברומם ירומם אותם: והתואר על כל גאה ורם: על ההרים הרמים: ורמי הקומה: עינים רמות: ונכת' באלף ראמות לאויל חכמות: ומא' רוים עינים ורחב לב בפלס עור ימים: וכל שה חום: סוג לב: ואפש' שיהיה רוים עינים שם כמו ורום לבני: והשם בחולם רוים ידיו בשא בפלס אור: ובהא ולא תלכו רומה בפלס שואה: ומא' עלית לכרום: ושהדי בכרומים: על גפי מרומי קרת: ומא' ותעשי לך רמה: ורמתך עשית בכל רחוב: ובקבוץ ונתצו רמתך: ומא' ומלאתי הניאות רמותיך בשרק: ובהכפל ברוכותיך נפצו גוים בשרק: ומא' תרומה לה: וישידי תרומות: וכיוד היחש והיתה להם תרומיה בחרומת הארץ: והפע' הכבד והרים את הדש' ופירשו רז' שהיה מרים מלא מחתה מן הדשן בכל יום ונותן במזרחו של כבש אבל הוצאת הדשן שאמר והוציא את הדשן לא היה בכל יום אלא כשהיה דשן הרבה על המזבח ואין מקום למערכה מפנה הדשן ומוציאו משם ואעפ' שהיו מורידין תל הדשן בכל יום ומוציאין לא היתה המצוה אלא הרמת הדשן בכל יו' אבל דשן המזבח לא שהרי ברגלים לא היו מדשנים והיו מניחין התל כמו שהוא מפני שהוא גוי למזבח: הרימות ידי: ויום הטבח: תרימו הרומה: וכסילים מרים קלון: וקצר אפים מרים אולת: ולא ממדבר הרים כ בלומר ההרמה וההגדלה לא תנא לו לאדם לא כמוצא השמש ולא ממערכו: ולא ממדבר הרים בלומר מרב השתדלותו והליכתו לכאן ולכאן לא תבוא לו הגדלה כי אם על ידי השם כמו שאכר כי אלדים שופט זה ישפיל וזה ירים: ובקצת הסברים ממדבר פתח ואם כן יהיה הרים הפי' מגזרת הר ואעפ' כן הראשון הוא

כסבים תילים כ'
 וטעיה כ' איכה משלי
 ירמיה תילים יטעיה
 יטעיה כ' איכה
 שגול איכה חסתר
 יטעיה וארל איכה
 ירמיה
 ברחשית
 שגול
 דה עזרא מלכים
 יטעיה כ' דה
 שלח יטעיה
 מלככי
 יחזקא
 משלי איך מלכ' תילי יטעיה
 יטעיה
 ירמיה
 ירמיה
 יחזקא
 יחזקא כ' ירמיה
 קהלת
 איכה
 קהלת
 קהלת איכה זכריה מלני
 איכה כ' יטעיה
 משלי יטעיה
 איכה
 האזינו זכריה תילים יחזקא
 תילים יחזקא תילים
 יחזקא יטעיה דהה יטעיה משלי
 משלי תילים
 חכוק מכה
 תילים איכה משלי יחזקא כ'
 יחזקא כ' יטעיה
 תרומה שגול יחזקא כ'

לך שגול יחזקא משלי כ' תיל'

תניס
בהר
יחזקא
יסעיה סופטים
סופטים ג' ירמיה

דכריא שופטים תילים
 יונה כדאמי שופטי וישלח
 שופטים תילים
 תילים שופטים ויער שחור
 יחזקאל איכה
 תילים
 השם חסני יעציה
 יעציה שופטים
 יעציה ב'
 יעציה תילים
 חסני

ישעיה
תנאים ישעיה חזק
תנאים פ'
ישעיה
התנאים
תנאים
מירב'
מיר
סדר

דבא
איכא יסעיה
שנפטיס אינוב
א וכו יסעיה
שנפ' תנורנו' תני' הוועט שנפ'
יסעיה
כאלא מיכא המשלי
הנאנא ירמיה

תולדות
תלים

חזקה כ' יסציה

תלים יחזקא יסציה

וירוצצו: וההתפעל ויתרוצצו הבנים בקרבה: והנפע' ונרוץ הגלגל אל הבורי בתנשם כך בכף הרוץ יענינם
 ענין שבירה ויתכן להיות נרץ הגלגל כן הענין הראשון: וז' יונ' פי' בהענין הזה כי בבה ארון גדודי והקרב
 להיותו מהענין הראשון: **רוש** כפירים רשו ורעבו: והתאר ורש לא שמע גערה: ויטנא רש' ודרש
 אין כל: עשיר ברשים ימשל: ובאלף אחד עשיר ואחד ראש: את כבשת האיש הראש-ראש ע'
 עושה כף רמיה רב אוכל ביר ראשים: פי' העניים המתעסקי' בעבודת האדמה יניעו לרב אכל' ויש נכבה בלא
 משגש' פי' ויש עשיר נספה בלא משגש הזריעה: כלומר אם לא יתעסק בעבודת האדמה יה' הנכבה וילך ע'
 עושרו בענין רע' שכח עבודת האדמה וגנה אהבת הכסף כמו שאמר בכפר קהלת: והשם רש וכלון פורע
 מוסר' ובאלף ראש ועשר אל תתן לי: וכבוד מחתת דלים רישם: ובא כההלך רישך: ובאלף ובא כההלך רא'
 ראשך' ובהרף ישיבע רש' וישתה וישכח רישו: ויתכן להיות בעיקר זה ירושש ערי מבצריך: בתרושש והון
 רב: או הם מפעלי הכפל וענין כלם ידוע: רוש ולענה לענה ורוש: ענבימו ענבי רוש והוא כתוב בוי' רוש ו
 ותלאה: ופרח בראש משפט' ויתנו בברותי ראש' וישקנו מי ראש: והשקיתים מי ראש: כי הפכתם לראשם
 משפט: וראש פתנים ענין הכל ארס טוושגי בלעז: ואומרי' כי בראש הפתן הוא הארס לפיכך נקרא ראש' ויש
 ראש שהוא עשב ומי שחיתת העשב הוא שמשקין למי שרוצין להבית לפיכך הוא אומר מי ראש': **רזה**
 כי רזה את כל אלדי הארץ: והתאר לנקבה השכנה היא אם רזה: והשם ואיפת רזון ועוכה: כמשמנו
 רזון וישלח רזון בנפשם: ובא' ואוס' רזי לי רזי לי: והוא מלע' כבני בלה זעיר אכר בעידו: ואאל' פי' רזי לי
 בענין וכל רז לא אנס לך' אכר הנביא דבר סוד הוא אלי' שיגלו כל יושבי הארץ: והנפעל ומשמן בשרו ירזה:
 ענין כולם ענין כחש וחסרון ואבוד: ורזון בנפשם הוא מות רמתאויס במדבר' **רח** ט' תבוא בית ברוח
 פי' בית אבל: וכן וסר מרוח סרוחים: כלומר יקרב ויבא אבל הסרוחים על'
 עתה יגלו בראש גולים ויבא אכלם **רזם** ומה ירמוז ענין כמו הפוך בדברי רז' חרש רוכז ונרכזם
 מרכוזי רמוזי להודי וקורץ עין תרגו' דרמיו בעיניה: שלח אצבע תרגום דרמיו באצבע: **רזן**
 הנותן רזנים לאין: ורזנים נטרו יחד' ובא' ובאפס לאום מהתת רזון: ענין טרים ומלכים: **רחב**
 רחב פי' על אויבי ורחבה ונסכה למעלה בצלעות' ופחד ורחב לבבך' פי' יפחד ליראה את
 השם הנכבד כשיראו רוב הטובה כמו שאמ' ופחדו אל ה' ואל טובו: ורחב מהצרות שהיה בהם מתחלה עתה
 ירחב וישמח' והנפעל כר נרחב: והשם ורחב לב כחול' פי' בכל הדברים שצריך התכוננות היה לו לב רחב
 בהם כי אין כחול נשוא לרחב לב אלא דבר מדה היה נשואו לא דבר מספר: כמו ורחבה בני ים אלא כחול
 נשוא הוא לכל הדברים שצריך בהם התכוננות שהם כחול אשר על שפת הים ולכולם היה לשלמה רוחב לב
 וכן ולתכוננות אין מספר כלומר לדברים שיש לו תכונה בהם אין מספר' כי נשוא תכונה חקך כמו אין חקך
 לתכונתו: חכש אבות רוחב: לארכה ולרחבה: ובשקל אחר ואתהלכה ברחבה: והוא שם לכקום הרחב:
 ומשקל אחר כי ברחוב נלין: רחוב וחרוץ: והקבוץ בלשון נקבות בתוך רחובות ארצח' ואין צוחה
 ברחובותינו: והשם ויוציאו לנו רחב: ובשקל אחר רחב לא בוצק תהתיה: כפלס שעד תער: ומשקל אחר ר'
 רום עינים ורחב לבב: ואפשר שהוא תאר כאשר כתבתי רום עינים נכ' : והתא' ורחב ידיים: רחב נפש יגרה
 כדון ורחב לבב: והיה מבלי הסכימה הרחב בשקל חכם: ולקבל אל ארץ טובה ורחבה: והארץ רחבת ידיים
 והפעל הכבד כי עתה הרחיב' לנו הרחיבה שאול נפשה: בצר הרחבת לי: ברוך מרחיב גדי: תרחיב צעדי
 תחת: הרחב פיך ואמלאהו: ואם ירחיב ה' אלדיך את גבולך: צרות לבבי הרחיבו וגם הוא פועל יוצא
 והפירוש צרות לבבי הרחיבו מקומם וגבולם בלבבי מרצם ודם מצרים לבבי' : ומרחיבים בו כקומם
 וגבולם ודבר בו עוד דרך צחות כחבר שתי הלשונות בענין זה הפך זה: **רחל** וברחל לגני גוזזיה
 נאלכה רחלים מאתים: ככשות: **רחם** רחם' על יריאיו. ורהמך' והרכך ירחם ארהבנו:
 ברונו רחם תזכור: יתכן היותו כקור' והיותו שם יותר נכון: והקבוץ ונתן לך רחמים: כי רבים ר'
 רחמי: ושלם נזכר פועל אשר בן ירוחם יתום: ומודה ועוזב ירוחם: והתאר אל רחום וחנון: והתא' עם יוד
 היחש רחמי' ידי גשים רחמינות ענין כולם ענין רחמינות וידוע הוא יענין אחר ארחכך ה' חזקי החית בו
 בקמץ חטף ופירוש כמו אוהבך מתרגום ויאהב ורחם: ויש מפרשי' בזה רחם תזכור כלום בעת הרגו תזכור
 אהבת אבות: והחכם רבי אברהם אבן עזרא ז"ל פירש ארחמך מהענין הראשון ופירשו אבקש רחמי' בכך
 : כל פטר רחם: אשר בצאתו מרחם אמו בשש גקודות: ויבא בפתח רחם רחמי' : וכן כשיבא בהפכך
 בהעביר כל פטר רחם הריש קמוצה מפני ההפסק: ורחמה הרת עולם ההא נחה ועיקרה כפיק: וכבר כתבנו
 הדומים לו בחלק הרקדוק' מרחם משחר פי' יום שגולדת ושיצאת מרחם אותו שחר טל ילדותך היה: הטל
 שירד אותו השחר לך היה כלומר טוב היה לך כאדם שאומר טל ברכה ירד אותו היום שגולדת: ועל דרך
 והשארה בניהו מרחם יצא והוא אומר על הים כי בהוציאו אותו כבי שיצא מרחם

וירוצצו: וההתפעל ויתרוצצו הבנים בקרבה: והנפע' ונרוץ הגלגל אל הבורי בתנשם כך בכף הרוץ יענינם
 ענין שבירה ויתכן להיות נרץ הגלגל כן הענין הראשון: וז' יונ' פי' בהענין הזה כי בבה ארון גדודי והקרב
 להיותו מהענין הראשון: **רוש** כפירים רשו ורעבו: והתאר ורש לא שמע גערה: ויטנא רש' ודרש
 אין כל: עשיר ברשים ימשל: ובאלף אחד עשיר ואחד ראש: את כבשת האיש הראש-ראש ע'
 עושה כף רמיה רב אוכל ביר ראשים: פי' העניים המתעסקי' בעבודת האדמה יניעו לרב אכל' ויש נכבה בלא
 משגש' פי' ויש עשיר נספה בלא משגש הזריעה: כלומר אם לא יתעסק בעבודת האדמה יה' הנכבה וילך ע'
 עושרו בענין רע' שכח עבודת האדמה וגנה אהבת הכסף כמו שאמר בכפר קהלת: והשם רש וכלון פורע
 מוסר' ובאלף ראש ועשר אל תתן לי: וכבוד מחתת דלים רישם: ובא כההלך רישך: ובאלף ובא כההלך רא'
 ראשך' ובהרף ישיבע רש' וישתה וישכח רישו: ויתכן להיות בעיקר זה ירושש ערי מבצריך: בתרושש והון
 רב: או הם מפעלי הכפל וענין כלם ידוע: רוש ולענה לענה ורוש: ענבימו ענבי רוש והוא כתוב בוי' רוש ו
 ותלאה: ופרח בראש משפט' ויתנו בברותי ראש' וישקנו מי ראש: והשקיתים מי ראש: כי הפכתם לראשם
 משפט: וראש פתנים ענין הכל ארס טוושגי בלעז: ואומרי' כי בראש הפתן הוא הארס לפיכך נקרא ראש' ויש
 ראש שהוא עשב ומי שחיתת העשב הוא שמשקין למי שרוצין להבית לפיכך הוא אומר מי ראש': **רזה**
 כי רזה את כל אלדי הארץ: והתאר לנקבה השכנה היא אם רזה: והשם ואיפת רזון ועוכה: כמשמנו
 רזון וישלח רזון בנפשם: ובא' ואוס' רזי לי רזי לי: והוא מלע' כבני בלה זעיר אכר בעידו: ואאל' פי' רזי לי
 בענין וכל רז לא אנס לך' אכר הנביא דבר סוד הוא אלי' שיגלו כל יושבי הארץ: והנפעל ומשמן בשרו ירזה:
 ענין כולם ענין כחש וחסרון ואבוד: ורזון בנפשם הוא מות רמתאויס במדבר' **רח** ט' תבוא בית ברוח
 פי' בית אבל: וכן וסר מרוח סרוחים: כלומר יקרב ויבא אבל הסרוחים על'
 עתה יגלו בראש גולים ויבא אכלם **רזם** ומה ירמוז ענין כמו הפוך בדברי רז' חרש רוכז ונרכזם
 מרכוזי רמוזי להודי וקורץ עין תרגו' דרמיו בעיניה: שלח אצבע תרגום דרמיו באצבע: **רזן**
 הנותן רזנים לאין: ורזנים נטרו יחד' ובא' ובאפס לאום מהתת רזון: ענין טרים ומלכים: **רחב**
 רחב פי' על אויבי ורחבה ונסכה למעלה בצלעות' ופחד ורחב לבבך' פי' יפחד ליראה את
 השם הנכבד כשיראו רוב הטובה כמו שאמ' ופחדו אל ה' ואל טובו: ורחב מהצרות שהיה בהם מתחלה עתה
 ירחב וישמח' והנפעל כר נרחב: והשם ורחב לב כחול' פי' בכל הדברים שצריך התכוננות היה לו לב רחב
 בהם כי אין כחול נשוא לרחב לב אלא דבר מדה היה נשואו לא דבר מספר: כמו ורחבה בני ים אלא כחול
 נשוא הוא לכל הדברים שצריך בהם התכוננות שהם כחול אשר על שפת הים ולכולם היה לשלמה רוחב לב
 וכן ולתכוננות אין מספר כלומר לדברים שיש לו תכונה בהם אין מספר' כי נשוא תכונה חקך כמו אין חקך
 לתכונתו: חכש אבות רוחב: לארכה ולרחבה: ובשקל אחר ואתהלכה ברחבה: והוא שם לכקום הרחב:
 ומשקל אחר כי ברחוב נלין: רחוב וחרוץ: והקבוץ בלשון נקבות בתוך רחובות ארצח' ואין צוחה
 ברחובותינו: והשם ויוציאו לנו רחב: ובשקל אחר רחב לא בוצק תהתיה: כפלס שעד תער: ומשקל אחר ר'
 רום עינים ורחב לבב: ואפשר שהוא תאר כאשר כתבתי רום עינים נכ' : והתא' ורחב ידיים: רחב נפש יגרה
 כדון ורחב לבב: והיה מבלי הסכימה הרחב בשקל חכם: ולקבל אל ארץ טובה ורחבה: והארץ רחבת ידיים
 והפעל הכבד כי עתה הרחיב' לנו הרחיבה שאול נפשה: בצר הרחבת לי: ברוך מרחיב גדי: תרחיב צעדי
 תחת: הרחב פיך ואמלאהו: ואם ירחיב ה' אלדיך את גבולך: צרות לבבי הרחיבו וגם הוא פועל יוצא
 והפירוש צרות לבבי הרחיבו מקומם וגבולם בלבבי מרצם ודם מצרים לבבי' : ומרחיבים בו כקומם
 וגבולם ודבר בו עוד דרך צחות כחבר שתי הלשונות בענין זה הפך זה: **רחל** וברחל לגני גוזזיה
 נאלכה רחלים מאתים: ככשות: **רחם** רחם' על יריאיו. ורהמך' והרכך ירחם ארהבנו:
 ברונו רחם תזכור: יתכן היותו כקור' והיותו שם יותר נכון: והקבוץ ונתן לך רחמים: כי רבים ר'
 רחמי: ושלם נזכר פועל אשר בן ירוחם יתום: ומודה ועוזב ירוחם: והתאר אל רחום וחנון: והתא' עם יוד
 היחש רחמי' ידי גשים רחמינות ענין כולם ענין רחמינות וידוע הוא יענין אחר ארחכך ה' חזקי החית בו
 בקמץ חטף ופירוש כמו אוהבך מתרגום ויאהב ורחם: ויש מפרשי' בזה רחם תזכור כלום בעת הרגו תזכור
 אהבת אבות: והחכם רבי אברהם אבן עזרא ז"ל פירש ארחמך מהענין הראשון ופירשו אבקש רחמי' בכך
 : כל פטר רחם: אשר בצאתו מרחם אמו בשש גקודות: ויבא בפתח רחם רחמי' : וכן כשיבא בהפכך
 בהעביר כל פטר רחם הריש קמוצה מפני ההפסק: ורחמה הרת עולם ההא נחה ועיקרה כפיק: וכבר כתבנו
 הדומים לו בחלק הרקדוק' מרחם משחר פי' יום שגולדת ושיצאת מרחם אותו שחר טל ילדותך היה: הטל
 שירד אותו השחר לך היה כלומר טוב היה לך כאדם שאומר טל ברכה ירד אותו היום שגולדת: ועל דרך
 והשארה בניהו מרחם יצא והוא אומר על הים כי בהוציאו אותו כבי שיצא מרחם

הנכון ואם בא במדבר פתח זולתי הכניכות הנה כמוהו נשפט אחד יהיה לכם ומקסם חלק ולשמו מרכם
ובבדרש בהו ולא ממדבר הרים אמר ר' אבא כל הרים שבמקרא הם הרים חוץ מזה שהם רוממות שאין אדם מ
בתרומם מן הדרכים הללו ובה הקבה עושה נוטל נכסיו מזה ונותן לזה שנאמר כי אלדים שופט זה ישפיל
זה ירים וירם יד בכלך כלומר מרד בו וזהו הרכת יד בו: ושלם נזכר פעלו מכנו אשר הונף ואשר הורם: ו
ופירשנו בשרש נוף בה בין תרומה להנפה: כאשר יורם כסוד יורם התמיד וכבוד אחר גדלתי ורוממתי: א
ארוכך אלדי המלך: לרומם את בית אלדינו וידוממוהו בקהל עם: ואשר הוא עובד תרומכנה קרבות צדיק
ובגין התפעל עתה ארוכם: וירמו הכרובים: וירמו אותם: הרמו מתוך העדה: וכבר כתבתי דקדוק הכלות ה
האלה בחלק הדקדוק בשרש רום: והתאר ימן ה' רוממה: והשם במשקלו רוממות אל בגרונם האחד כמנו ר
רוממה וכל הענין הזה הגבהה: וז' יונה חלק ביניהם ואין צורך כי הפרשה דבר מדבר הגבהה היא: וכן וב
ובסילים כרים קלן: מנביה ומביא עליו הקלון: וכן כרים אולת מגביה ומביא עליו האולת: ואפשר שיהיה כ
נגזר מענין זה ארכון על משפטו ישב: לפי שהוא כנין גבוה נקרא בן: וכבר הביאותיו שרש בני עצמו ארם
ראכות וגביש: אבן מהאבנים היקרות וימ' אותו כמו אלמוגים שהוא הנקרא בלעז קורל: **רוע** ובעיני
משה רע: ורע בעיניו: ורעה זאת לך: ורעה עינך: והתאר כדבר הרע הזה: רע עין ורעים לא
נתקו: ורעה לא תבצא כך: והקבוצה לא תהיה אח: ירבים לרעות: כלומר לעשות רעות: גם את הרעות למדת
את דרכיך: פי הנשים הרעות והשם רוע מעלליהם: אין זה כי אם רוע לב: ואין להפריש בין ענין זה לענין ר
רבות רעות צדיק להציל לו מרעותיו: כי רעה שתבא מאת האדם או רעה שתבא לו מה' הכל רעה אין הגרש
ביניהם: והפעל הכבוד הרעו מעלליהם: הגם אל האלמנה אשר אני מתגורר עמה הרעות: ובגביאי אל תרעו
לא ישיב ה' ולא ירע: ותרע לעשות: למה הרעות לי: ואם הרע תריעו וירעו אותנו: כמו לנו: חנף וזרעו
מרע מקשיב על שפת און: כי כרעים יכרתו: זרע כרעים: אינו אוכר מרעים על האבות לא על הבנים כלומר
זרע שהם מרעים ובנים משחיתים מעלליהם: וכן בענין דלות הגוף והשתנות הפנים ורעות תאר כאד: רעות
המראה: מדוע פניכם רעים בכל ארץ מצרי' לרוע: ולא הייתי רע לפניו לא
שבח וטוב לב והיום כשראה אותי כך שאלני מדוע פניך רעים: כלם ענין רעה וידוע הוא: ועא' תתקעו ולא
תריעו: יריעו אף יצריחו: ויריעו והרעותם: וירע העם: למה תריעו ריע: ושלם נזכר פעלו מהדגו' ובכרמים לא
ירכן ולא ירועע: והשם ותקעתם תרועה: ותרועה בעת צהרים: והשם כמא' למה תריעו ריע: יגיד עליו ריעו
את קיל העם ברעה: ופי' יגיד עליו רעו כי הרעם יגיד ויורה על הגשם: וההתפעל יתרועעו אף ישירו: עלי
כלשת התרועעו: כלם ענין תרועה שהוא השמעת הקול בתרועה לשמחה או לאבל כמו לבה תריעו רע:
ותרועה בעת צהרים: ואמר יתרועעו אף ישירו: על השיכלים כאשר נושכ בהם הרוח ומבים זה בזה וכלא
הם בתרועעים ומשירים: ועא' איש רעים להתרועע: ורע אביך: ותכרו על ריעכם נכתב בו היוד עין
הפעל לך-התרפס ורהב רעך: והוא כתוב ביד אולי הוא לרבים וכבר פרשנו אותו בשרש רהב: וכן ונתתי
לרעך כתוב ביד וענינו ליחיד ועוד אני עתיד לכותבם כשרש רעה: ועא' תרועם בשבט ברזל הידוע ב
ברזל ברזל מצפון ונחשת: פי' הידוע ברזל ונחשת מצפון ברזל כלום ברזל ונחשת הוא נכוכד נאצר הידוע
ברזל שלהם הלא אם חזקים יבא להם יותר חזק מהם לשברם ולכתתם: ידוע כבירים לא חקר: שן רועה: והוא
פועל עומד וכן רעו עמים והתו: והנפעל רע ירוע כי ערב זר: ורועה בסילים ירוע: וההתפעל רועה
התרועעה ארץ: ורועה מלעיל כי ההא נוספת והוא מקור: כלם ענין שבר ולפי דעתי כי זה הענין כולו מ
מפעלי הכפל וכן בלשון רזל ככותל רעוע עמו מפלת שאמרו בריאות ולא רעועות: **רוף** ועליו
לתרופה: פי' לשבר כלומר פרוי יהיה לבאבל ועליו לרפא בו השבר: וכן עמודי שמים ירופפו-
ישברו ותשטח עליו הריפות: בתוך הריפות בעלי: הוא החטה הנכתשת במכתש: ויתכן לפרש ירופפו ע
ענין תנועה ותנועה בענין שאמרו כהרף עין וכן אמרו במשנת אהליות הכריגות והרפפות כצטרפות: ומפר' בתוספת
ולא כשכש לא בזנבו זהו פרכוס: וכ' אמרו במשנת אהליות הכריגות והרפפות כצטרפות: ומפר' בתוספת
רפפות אלו של אלקטיות פי' חלונות שעושין לבתי הקיץ להבנים בהם הרוח: **רוץ** והנער רץ כי
אם רצתי אחרי: לא שלחתי את הנביאים והם רצו: רץ לקראת רץ ירוץ כי
ככה ארוץ גדוד: פי' ארוץ לגדוד אויבי וארדף אחריהם: וירץ עשו: רוץ מצא
החצים: והשם כי לא לא לקלים המרוץ: ומשקל אחר כמרוצת אחימעץ: ונתתי מרוצתם רעה: והתאר רץ ל
לקראת רץ וחבשים איש רצים לפניו: והפעל הכבוד כוש תרין ידיו לאלדים: כי ארגיע אריצנו מעליה:
ויריצוהו בן הבור: והרץ המאנה לאחיו: ויריצו לכל בני העם: ובכד אחר בברקים ירועצו: ועא' לא יכה
ולא ירוץ גרשתיו בשרש כהה: ותרץ גלת הזהב אלו עובדים: והיוצא נתן המלך וירץ בשם: כלומר נתנם
ושברם בשם: וית' וארהק כתמן: ולדעתו הוא מענין וירץ עשו אלא שזה פעל יוצא: ופירושו הריצם בשם:
והפעל הכבוד ותרץ את גלגלתו הריש בחירק: והשם על העשק ועל המרוצה לעשות: ובכד אחר וירעצו ו'

מלכים נ
מקרא דניאל ישעיה
תיים עזרא תילים כ'
ישעיה יחזקאל כ' קרח
תילים כ'

מלני כ'
ירמיה
לויכ
בהע' מ' ש' מ' ר' מ' כ' מ' מ'
ירמיה מ' מ' מ' מ' מ'
ירמיה עזרא
תילים יוכה
מיכה מלכים תילים
ככ' מלכים מ' מ' מ' מ'
מלני תילים ישעיה
מקן כ'
ישכ מקן עזרא

כה: ל' ישעיה יחזקאל מיכה
ישעיה בהע' ירמיה מיכה לויכ
מלני תילים

מלני כ' איוב
מלני
מ' מ' תילים ירמיה

לויכ מלני
ישעיה מלני כ' ישעיה

יחזקאל איוב
ממא מלני

סמא
מלכים ירמיה כ'
תילים ישעיה סמא
קבלת סמא ירמיה
מלכים תילים ירמיה
מקן סמא דה' כמס
ישעיה קבלת מלכים
ישעיה
סמא ירמיה

כדום כשיצאו המים ונקוו הסך בעדו שלא יעבר החק ששם לו והוא החול: וכן מרחם משחרר ידעת החיים
 ו' אברהם אבן עזרא ז"ל שפי כן: ופי' משחרר מעת עלות השחר כלומר שיצא ממקומו כאילו יצא מרחם: ופי'
 הפסוק אם הצרכת לעשות מלחמה עמך יבואו אליך כגשם נדבות ותראם בהררי קדש מרחם משחרר כלומר
 מעת עלות השחר יבואו כשל שחרגלת לראו בלדונתך כאשר היה רועה צאן והפילו הלשון הזה על האשה
 עצמה רחם רחמתי וראש גבר פי' עלמה ושתי עלמות וקראום כן לדרך בזיון: ואת הרחמה אמר שחוא עוף
 מרחם על בגיו באד- **רהף** רחפו כל עצמותי והכבד על גזליו ירחף: כרחבת על פני המים כלם
 ענין נדבדוד ותנועה: **רחץ** אס רחץ ה' : ורחצו אהרן ובניו: ורחצת אותם במים: ו
 מים: פי' ירחצו ידיהם ורגליהם במים: לרחוץ על האור
 ורחצת וסכת פי' ורחצת בשרך: ירחצו
 ובנו נחשת לרחצה: רחץ וטהר ירחצו הזכו כלם פעלים יוצאים: ואזל פי' מקצתם עובדים וישראל נזכר פ'
 פועלו מהדגוש ומצואתו לא רחץ: לא רחצת למשעי: וההתפעל אם התרחצתי במי שלג: והשם שעלו מן ה'
 הרחצה: ובלא הא מואב סיד רחצי: ואמר האחד ממנו רחץ נפלס נער נעל ענין הרחיצה ידוע: **רחק**
 על כן רחק משפט מבנו: כי רחקו מעלי ירחק הק: כי ירחק מן המקום: רחקו בעל ה' צווי כי
 הוא פתח רחקי מעשק צווי במקום עתיד: ופי' תתרחקי מעשק שלא יעשקך אדם ויבטחתה שלא תקריב אליך
 לרחקה מעל בקדשי החית בקמץ חטף: והתאר אך רחוק יהיה: או בדרך רחוקה: והתאר עיד כי הזה רחקה
 יאבדו והשם במרחק תביא לחמה: באים מארץ מרחק: צרים באים מארץ הברחק הכם בסנו: מארץ מרחקים
 תראנה ארץ מרחקים: הכם בפתח: ובמרחקים יזכרנו: והאזינו כל מרחקי ארץ המס בסגול: והכבד ורחקה'
 את האדם: ולכו רחק ממני: עתה ירחקו את זנותם: וכבד אחר הרחיק ממנו את פשעינו: הרחק מעליה דרכך
 ואשר הם פעל עומד ממנו הם יצאו את העיר לא הרחיקו: הבה הרחיקו מבית מכה: אל תרחיקו מן העיר ע'
 ענינם ידוע: **רחש** רחש לבי דבר טוב: פי' הוציא והניע כי זה הלשון בדברי ד"ל בתנועת השפתים
 רחשו כרחשן שפותיה: ומוזה הענין גגור ואם כגחת מרחשת והוא כלי עמוק: וכן פירשוהו ד"ל
 מרחשת עמוקה ומעשיה רוחשין: כחכת צפה ומעש הקסם פי' המרחשת היתה עמוקה כתיבה ומתוך שהיא
 עמוקה שבנה צבור ואין האור שורפו: ומעשה מנחה העשיון בתוכה רוחשין ומתנועעין: **רטט**
 הפנתה לנוס ורטט החזיקה: בשש נקודות ענינו כמו רתת טרנולו בלעז: **רטב** רטוב
 הוא לפני שמש: מזרם הרים ירטבו ענינם לחות: **רטש** ועל ידם תרטש:
 וקשטות נערים תרטש: וישראל נזכר פעלו מבנו
 לעיניהם: ענינם ענין הנטישה עם ההפלה: ותרנים תשכטנה ונטשתה תשטטנה ותרטטנה: ותי' תרטש תת
 תטורף ירטשו יטרפון והוא כמו שנאמר בדברי רבותינו ז"ל או שטרפה ככותלי: **ריח** אף להם ולא
 יריחון: וירח ה' את ריח הניחוח: ולא אריח בריח נחוחכם: ומרחוק יריח כלחמה:
 ידוע: ופי' יריח מלחמה על דרך הרחבה כלומר ירגיש: וכן כאשר ינתק פתיל הנעורת בהריחו אש: וכן
 והריחו ביראת ה' כלומר במעט רמז יכיר כי הוא צדיק: והו' שאמר ולא לבראה עיניו יטפוט כי הריח היא
 ההרגשה הקלה שבהדגשות: ואפשר להיות כן הדרש הזה רחים: לא יחבול רחים ורכב: קחי רחים וטחני ק'
 קמח: ולפי שהם שתי אבנים יקראו בלשון שתיים וחתחתונה לבדה תקרא רחים: לפי שהיא עקר מלאכת ה'
 השתים והיא הגדולה: והעליונה תקרא רכב לפיכך אמר לא יחבול רחים ורכב: ויתכן עוד לפרש כי רחים ה'
 היא על השתים לא על התחתונה לבד כי התחתונה לבד תקרא שכב כמו שנקראת העליונה רכב: כמו ש'
 שאמר במשנה מרחיקים את הריחים שלכה מן השכב שהם ארבעה מן הרכב ופי' מן הפכוק לא יחבול רחים
 והם השנים ולא אפילו הרכב לבדו לא תחבול אותו כי לא תהיה הכלאבה זולתי שת-הן ביחד וזכר העליונ'
 לבדה: ולא זכר התחתונה כי העליונה נקלה לקיחתה כהתחתונה כי קבועה: **ריק** ריק
 מריקים שקיהם: על הארץ יריקו: המריקים מעליותם הזרב: וישראל נזכר פעלו מבנו: ולא
 ככלי אל כלי: שכן תורק שמך: ואפשר שהוא תאר בתוספת תיו ואעפ' שהוא פתוח כצאנו בכהו יסד בצי'
 לב הותל: ולשון זה נופל על הכלי ועל היוצא בכנו ולא זה לשון הצקה שאינו נופל אלא על היוצא נכדי
 והתאר נעור ורק: כלים רקים: והקין ורקק נפשו השבלים הרקות: והשם הצגני כלי: ריק: ותם לריק כוכם
 ו' אומים יהגו ריק: ובתוספת מם ריקם שלחתי והוא שם שוה לזכר ולנקבה: ועא' והריקותי אחריכם חרבו
 וחרב אריק אחריכם: והרק חנית: וירק את חניכיו: העל כן יריק חרמו: ענין חליצה לכלחכה: ויש לפר' זה
 הענין קרוב לענין הראשון כי הוצאת החרב מתערה כמו הרקת כלי ואולי יש חנית שיעשו לו גם כן תערה
 וענין וירק את חניכיו לפי שהם מריקים החרבות: כשיט חוצות אריקם: לפי דעתי שהנח תמורת הדגש כי
 היה ראוי להדגיש והוא מענין רקק בדברי ד"ל עוף שנברא מן הרקק הכשרו בסימן אחד והרקק הוא הט'
 הנדוק: ואפשר להיות אריקם מענין רקות כשר: וריקקי מצות שהוא ענין הדלות: **ריר** ריר בשרו:
 והשם בריד חלבותי ויורד רירו על זקנו: בבא בלעז: **רכך** יען רך לבבך: רכוד רכיו

טופטים שמיני
 ירמיה האזינו בראשית
 ושעיה תצנה ב'
 תנת תשא שזנת
 תש' מלכיס ילעיה
 משל' יחזקאל חינוכ
 מיר תליס
 ישע' יחזק' ראה מיכ' יחזק'
 ישעיה
 יחזקאל יהושע כהנ' תליס
 ישע' ה' ירמיה ב'
 יס' גיה ב'
 ישעיה ויחזקאל תליס משל'
 מקץ טופטים יגושע
 תליס
 ניקרל

ירמיה חינוכ
 חינוכ מלכיס
 ישעיה ה' שני ישעיה
 מלכיס
 תליס כח במקומו חינוכ
 טופטים
 ישעיה
 תצנ ישעיה

מקץ קהלת זכריה ירמיה
 עזר' מלכ' ישע' מק' ירמ' כח'
 תליס ניצח בחוקותי
 יחזקאל תינ' לק' יחזק' חנקין
 תליס
 מציג
 חינוכ שמואל מלכיס תליס

ובאילו טרם זה היה חוסם פיהם כרסן כמו שעושים לבהמות כמו שאומר בפסוק במתג ורסן עדין לבלום ש
 שמימין אותו בפי הבהמות להגחנם ברצון הרוכב ואומר כי עתה שלחו הרסן בפניו כלומר שלא יראו א
 אותו ועל דרך הדמיון בכפל רטנו מי יבא: **רעב** רשו ורעבו: לא ירעבו ולא יצמאו: והשם ויהי רעב
 בארץ: התבא לך שבע שנים רעב בארץ: ומא' ובימי רעבון ישבעו ובסמו' זאת רעבון בתיכם
 והוא חסר: ופי' זאת שבר רעבון בתיכם: או פי' כמשמעו מה שהוא רעבון בתיכם קחו ולבו והוא הלחם שהם
 רעבים אליו אכל הוא רעבונם: והכבד לא ירעיב ה' גפש צדיק: ויענך וירעיבך: **רעד** הכביט לארץ
 ותרעד: והשם יאחזמו רעדו ובהא הנקבה רעדה אהזתם שם והכבד והוא פעל
 כרעיד: כרעידים על הדבר ידוע: **רעה** ורעה הכרמל והבשן ורעו כבשים אפרים רעה רוח:
 כל רועיד תרעה רוח רועה אפר: יהיו רועים כמדבר: לרעות בגנים: והיוצא לשנים פעולים
 האלדים הרועה אותי: ה' רועי אני ארעה צאני: כל רועיד תרעה רוח: וכל רועיד שהיא יוצא לשנים פעולים
 ותרעה רוח שהרוח תרעם ותאכלם: לרעות את צאן אביהם בשכם: וירעם בתם לכבו' רעה את צאן ההרגה
 באהל רעי: כבו רועה היווד תמורת הא למד הפעל: וכן הוי רועה האליל: ורעו אתכם דעה והשכל והקימותי
 עליהם רועים ורעום: והשם כמדע'תם וישבעו וזה השם הוא שם לצאן עצבם: וכל כרעיתם נפוצה: וכן כי
 שודד ה' את כרעיתם: או יהיה על מקום המרעה כמו שאמר אחרינו ונדמז נאות השלום: וס' מזה ורעות רוח
 ורעיון רוח: על דרך אפרים רועה רוח: כלומר שלא יועיל ולא ישביע: והשם למקום הכרעה: מרעה שכן וש
 וטוב: ומא' ועשרים כקר רעי: וכל מפתמים: וענין שני ורועה כסילי: ורועה זוללים יבלים אכיו ורועה זונות
 והכבד אשר רעה לו והשם לרעהו: ואחזות מרעהו: שלשים מרעים' המם בצדי: אף כי כרעהו רהקו בנו
 המם בשבא: ומא' רעה דוד: רעה המרד: יאמר ממנו לנקבה רעה ולרבות רעות: רעותיה מוכאות: וכן וכא' ל
 לנקבה רעה: רעיתי יפתי: ומא' אשה רעותה: וההתפעל אל תתרע את בעל אף: ויום מזה הענין ורעות רוחו
 ורעיון רוח: ואפשר להיות מזה השרשרת ורע אביך: כנפול למד הפעל: ויהיה רע בשקל כן ששרשו כזה:
 וכן שמענו גאון מואב גא מאד ששרשו גאה ואעפ' שבא בחבור הקבוצ' רעים: רעי איוב כדרך נחי העין כי ב
 בדרך נחי הלכד היה לו לומר רעי בשקל בני פני אולי בא כן מפני העין שהיא גרובית: שלא להטוף עליה ול
 ולומר רעי: והראיה כי וס' כזה השרש היווד הכתובה בכלת ורהב רעיד' וכן ונתתי לרעד כחוב ביד ורס' ש
 שנים ענין יחיד אם כן היווד למד הפעל יועא' ברעיון לבו: ומא' ורעות רוח: וכדסרון למד הפעל בנת לרעי
 ורי מה יקר ריעיד לא ענין כולם הרצון ודמחשבה בחרגוס רצון: ופי' ולי בהיקר רעיד אל: לפי שאמר בנת
 לרעי מרחיק אם אכ אתה תכין רצוני ומחשבותי כרחוק קידם שאחשב ויהיה לי רצון אבל רצונך ומחשבותיך
 הם יקריט לי כי לא אוכל לדעתם: ויום כזה כי אינם יודעים לעשות רע כלו רצון הבורא וועא רועה עקדה לא
 תלד ירעוד קדקד: ורעו דליותיו ורעו את ארץ אשר בחרב' ויתכן להיות כן הענין הזה כל רועיד תרעה
 רוח כלום שהרוח שהם רודפים תשבר אותם ענין שבר: ואפשר שיהיה ורעו דליותיו פעל עובד דל' ונשברו
 ואפש' שיהיה נפעל מן השרש הזה ירע שריד באהלו ואעפ' שהוא פתח והיה כשפטו קמץ **רעל** כף רעלה
 שחוא מלעיל: וכבר כתבנוהו בשרש ירעא' כן מפרשים מזה הענין ורעות רוח: **רעל** כף רעלה
 השקיתנו יין תרעלה בוס התרעלה: ובנין הפעל כמנו והכרזים הרעלי: כתב' יונה ענין הכל
 בכוכה ומהומה: וכן כתב אה' ענין תרעלה ורעלה לשון רעדה ואנו רגילים לפרש כס' המות: וית' ורבני מ
 משריתיהו מסרבלין בצבעונין: ועא השרות והרעלות: ים טנבורט בלעז: ויום מן המשנה ערביות רעלות:
 ופי' הנאוני' זל נשים ערביות: יצאות רעלות כדכתי' והשרות והרעלות ושבו בלשו' ערבי גרץ ופי' שמשיכות
 צעיר על ראשן וככסות כל הפנים שאין נראה להם אלא העינים וקשורות לבטה: וית' חגים נסיא כמו כתרנס
 חכנים **רעם** רעמו פנים והכבד בעבור הרעימה ודגש הדיש כדגש מקדש ה': ענין זעם גנים: ומא' **רעם**
 ירעם הם ומלואו: והכבד אל הכבוד הרעים: ירעם מן שמים: ובקול כבוהו תרעם: והשם ורעב ג
 נבורותיו כי יתכונן: רעם שרים ותרועה: התלביש צוארו רעמה: ענינם בענין הרעשה: **רען** הפעל
 הזה נמצא בפול הלמד ובפתו לא רענה פעל חולף כי הוא מלעיל: אף ערשנו רענה ת: **רען** הפעל
 כי הוא מל' ע: כזית רענן: והיה עלהו רענן: בשמן רענן: והקבו' ידגש דשנים ורעננים יהיו: ענין ענין לחות
 ואמרו בשמן רענן כלומר הדש: **רעף** ירעפו עלי אדם רבי ירעפון דשן: ירעכו נאות מדבר וטחקים
 ירעפו של' והכבד הרעיו שמים במעל ענין הזלה: **רעץ** תרעץ אויב וירעצו וירוצצו
 ענין שכירה: **רעש** ורעשו מפני דג' הים ארץ רעשה: ורעשו האיים תרעשנה ח
 חומותיך: ותרעש הארץ והנפעל נרעשה הארץ: והכבד הרעשתי גוים: הרעשתה ארץ
 פצמתה: התרעישנו כארבה: מרעיש מכלכו' והשם רעש גדר: לחכך ברעש תאכל' ענינם התנועה והרעדה
 כרמלו בלעז: אבל ירעש כלבנון פרוו אמרו שהוא כמו הפוך יעשר: ול' יונה פירשו יפרה וירבה: ודמהו ל
 ללשון הערבי האומר לכרכה ולפריה רגש: וענין פרוו בניו כלומר שירבו בניו כרבות עצי הלבנון: ול'
 אברהם אבן עזרא זל פירשו כפשוטו ירעש זה הפרי שהוא הבר

עליש
 איוב ת' לים ימניה תלרית
 שמא תלס מקן
 מסלי עקב
 תלס כמלח תלס
 דכיל עזר ידמו יסעי חנסע
 ידמ ה יסעיה שלח סיר
 חיי תלס יחזקא ירמיה
 נישכ תלס זכריה
 יסעיה זכריה ירמיה
 ירמיה הנסע ירמיה
 ירמיה קהלת
 קהלת הנסע דה
 מלכיה משלי נ'
 שופט' כ' הל' סמט' משלי
 שמא כ' תלס
 סיר יסעיה משל קהלת
 קהלת משלי
 איוב
 משלי שמא
 קהלת תלס
 תלס
 קהלת כ' איוב
 ירמיה כ' משה ירמיה
 ירמיה
 איוב
 קהלת זכריה
 תלס יסעיה חנסע
 יסעיה
 יחזקא שאל
 דה תלס כ' איוב כ'
 איוב איוב
 איוב סיר
 תלס ירמיה תלס תלס
 איוב תלס תלס
 מסלי יסעיה הל' שופט'
 יחזקא תלס יחזקא כ'
 ירמיה כ' יחזקא תלס
 איוב יסעיה יחזקא כ'
 תלס

יוצאות ואינן עומדות בדעת ל' יונ' : ויתכן היות לא ירוכס לא תרומס' מנחי העין. ויתכן ורומס תחת לשוני
מכנין פועל כנחי העין ופי' רומס מעט נתנאו ונכחו מעט הרשע' ואינם כי רגע יאכדו : ורמח תבסח עליהם
תחתך יצע רמה : מזקו רמה ידוע : והפעל מכנין וירם תולעים ויבאש בשרק : להכדיל בינו וכן וירם כבוד ה'
רמה רמה בים פרש ורומי קשת : נושקי רומי קשת : ענין השלכה ידוע : והשם מזה היו בקשת רמיה : ור'
יונה פי' מזה ובלאתי הניאיות רמותיך בלומ' אשר יפלו חללים מתבונך : ועא' בן איש רמה את רעהו
למה רמיתני : המה רמוני : ואם לרבותני לצרי בפתח כקו צרי : והשם ולו תדברו רמיה : כפלס כצדיה : והתאר
לשון רמיה כפלס עניה סוערה שביה בת ציון : ומא' השם החזיקו בתרמית : ותרמית לבם : ובא' בתרמה לאכזר
ואאזל פירשו שם כקום לפי שלא נמצא משקלו בתוספת תיו : ובא' אחר מאזני כרכה : כרמות ותוך : ויתכן
להיות מזה הענין בקשת רמיה : כלומר יורה ברביה עד שלא ידגיש אדם בו : וכן כתער מלוטש עושה רמיה :
רמח ויקח רמח בידו : כרמו הרבחים : כמו כן בקר בקדים : או הוא בא' עם חרבותיהם רמחיהם וק'
וקשתותיהם : ובבקצת ספרים כדווקים רמחיהם בקמץ הדיש על העיקר במשק' חדשים ומועדיכם
וכן כתב ר' יונה ידוע : **רמך** בני הרמכים : כתב אאזל בני הסוסיות : ובלשון ערבי קורין לסוסיה ר'
רמכה : ופי' אחשתרנים גדול מתרין מינין בסוס ומחבור כי אחש גדול בלשון פרס ואילו היו
פרדים גדולים בני הסוסיות : **רמן** רכון גם תבר ותפוח : מן הרמונים ומן התאנים : מעסים רמוני היל'
בינו המדבר : או הוא יוד היחש : מיחס העסים אל הרמן : ולזה הפירוש יהיה מעסים משקל אחר בא'
המוכרת במשקל הסכוכ' והא משקל גביר : ויתכן עוד רמוני חסר מן הרבים ורבים כמוהו כאשר כתבנו ב'
בחלק הדקדוק מזה הספר : פעמון זהב ורפון : עגול וחלול ועשוי במין רמון : **רמס** ירמוס את כל
חוצותיך : תרמוס כפיר ותנין : וירמס לארץ חיי רכס חצרי : ורמסי בחמר : והשם והיה לברכס :
קמץ כבשפט : ובסכוכ' בפתח מרמס הנליכס תרעניה : ובא' בפתח שלא בסמיכל ולשוכו כרמס : וכבר כתבנו
הדומים לו בחלק הדקדוק : והנפעל ברגלים תרמסנה : ענין הדריכה בחזקה ובהשחתה : והנכתב בשין ענינו
קרוב לזה בכל אשר תרמס האדמה : בו תרמס כל חיתו יער ותבני כל רומס באדמה : כל נפש החיה תרומסת
במים : הרומשת על הארץ : כל רמס אשר הוא חי : בשש נקודות ענין דריכה והילוך : **רנן** ותרון לשון
אלם : ירונג יושבי פלע : ירון ושמח בשרק כפלס ישוד צודים : רמי ושמי : וירא כל העם וירונג :
קומי רנני בלילה : חכמות בחוף תרונג : כן יחד ככבי בקר כקוראו שם : והמקובץ מכנו רני פלס : פי' רננות
של הצלה : ופי' כן יחד ככבי בקר כתב החכם אברהם אבן עזר ככבי בקר דם השבעה משרתים וקראו גכ'
ככבי אור : וכני אדים הם המערכות העליונות ותנועתם היא רנתם ותנועתם : והשם עוד פצחי רנה : ויעבר
הרנה במחנה : וכשרים באניות רנתם : הקשיבה רנתי : והשם השלם באו לפניו ברננה : אל תבא רננה בו : כי ר'
רננת רשעים מקדוב : וההתפעל כגבור בתרונג מין : והפעל הכבוד הרנינו לאלדים עוזינו : פי' אמרו רננו : ה'
הרנינו גוים עכו : פי' אתם הגוים שחם עמו הרנינו כי דם עבדיו יקום : ואשר הוא יוצא לשנים ולב אלמנה א'
ארנין : מוצאי בקר ערב תרנין : על דרך כן יחד ככבי בקר : ויב' הרנינו הכריזו ככו חכמות בחוף תרנה :
רני בלילה : ויעבר הרנה שהטעם הברז : ופי' בכל מקו' שיהיו עם ה' הכריזו עליהם כי דם עבדיו יקום : וככ'
אחר ונאו ורננו במרום ציון : רנן ירננו : אף גילת ורנן : ושלא נזכר פעלר מכנו וכרמים לא ירנן ענינם : ענ'
ענין הצעקה ככח ייש בהם לשירה ולשמחה : ויש מהם להברזה : ויש לתפלה : ויש לכבי ואנקה כמו וכשרים
באניות רנתם : כל אחד כמנו לפי מקומו : ופי' כגבור בתרונג מין : פי' באדם שטרם פרוץ היין ששתה ועתה
הוא בקיץ מיינו וצווק ומתרנן : ואמר כגבור כי לא תחסר הנבונה כמנו בי אם בעבור היין כך הקבה היות
דומה לישן או לנרדם כהיין שהיה רואה בעונות ישראל ובחטאתם והיה כישן ונרדם מחריש להם וכשנברו
עליהם עונותם והבעיסוהו במעשיהם הרעים התנגס בהם והיה כגבור מתרונג מין ויך צריו אחר וימאס
באהל יוסף ואמר זה על חרכן משכן שילה : כנף רגלים שם עיף נקדא כן אולי הוא כרנן ויפה קול : או מרנן
ומתעלם ככנפיו שהם יפות כמו הטווס ואולי הוא : **רנב** כתב ר' יונה מזה השרש ואת הארנבת
ל' שהאלף נוספת ואין לו ראייה בזה ויתכן שהאלף שרשית והארנבת היא חיה ידועה נקדא בלשון
נקבה כי אוכר כי הזכר שבהם לא יראה זכרותו והזכרים כנקבות ויא' כי שם ארנבת לשון זכר הוא ועל הזכר
ידבר והנקבה ככלל כמו גמל ושפן וחזיר ולא יתכן שהרי זכרם בלשון נקבה כי מעלת נדה היא ופרסה לא
הפריסה ויתכן כי זכר הנקבה והוא הדין לזכר וכבר בארנו ענין זה בחלק הדקדוק בשער השמות : **רנה**
עליו תרנה אשפה : ענין רנה : ורנן ענין אחד דם : **רנס** לרס את הסלת : רסיסי לילה :
ענינו החילוף ותרגם וברביבי : עלי עשב וכרסיסי מלקושא : והכה את הבית הגדול רסיסים : ענין ש'
שבירה ורציצה וככמך ככו בצרי : וכן במשנה קנה כדי לעשות בו קולמוס : ואם היה עבה או כרוסס כדי
לבשל ביצה קלה שבבצים : **רסן** ורסן מתעה : ורסן מפני שלחו בשש נקודות ופירוש הפסוק
כלומר שלא יראו ולא כושר מפני

חיוב
ישעיה חיוב כסל
כסל ירמיה תליס האטע
לחזקא מפל
שמאל חיבה דה חיוב
תלי ירמיה ב' טופטים
משי תליס
ה' חושש תליס
כלק' ירמיה צורף
חזקת
תא פלח מיה
תבנה וחזקא
תליס כ' יסעי' כחוס ישעיה
יחזקא יפציה
ישעיה
נח תליס ישעיה טמכי
כרמית כז ישעיה
ישעיה משלי זכריה אשמיני
חיבה משלי חיוב תליס
ישעיה
תליס יסעי' תליס כ' חיוב
חיוב תליס כ'
החיוב
חיוב תליס חיוב חזונ

ירמיה תליס ישעיה כ'

חיוב
פ' חיוב

חיוב וחזקא מיי
עמק

ישעיה חיוב

ועא' רצתה הארץ את שבתותיה: אזתרצה הארץ: והם ירצו את עונם: עז ירצה בשכיר ירצו: והנפעל
 כי נרצה עונה: והכב' והרצת את שבתותיה. משפטו והרצתה ענין הש' למה: והוא קרוב לענין הראשון
 ועא' אם ראית נגב ותרץ עמו משפטו ותרצה: והחיות רצוא ושוב האלף תבורת ההא ענינם ענין הליכה: ור'
 יונה צי' מענין זה ברצותו עם אלדים: כלומר בהתהלכו עם אלדים: ואין צורך להוציאו ממשמעו: ויש לפרש
 ותרץ עמו נב' מענין רצון כלומר רצית להיות עמו: ועוד פי' מזה ורציתם כלומר שתלך ע' ס' על דעתם וח'
 וחפצם: ועוד פירשו מזה ואחריהם בפיהם ירצו סלה כלומר שהם הולכים אחריהם אל המות בהליכתם: ופי'
 בפיהם כמו בפיהם כמו איש כפי עבודתו לפי אכלם שענינם כמו: **רצח** ורצח נול' הדם את הרצח
 ורצחו נפש הרצח: וגם ירשת' לא תרצח: הננוכ ורצוח: והשם לפתח
 בסגול: והנפעל האשה הנרצחה בתוד רחובות ארצו: והכבד דרך ירצחו שכמה: בן הרצח הזה: ועתה מ'
 ברצחים תרצחו כדכס: כחלקו במלה הזאת בן אשר וכן נפתלי' כי בן נפתלי קורא אותה בפתחות הריש ופי'
 הפסוק עד אנה תהותתו על איש כלומר שתחשבו הוות על בני איש תרצחו כולכם כלומר שכולכם ברצחים
 וכן אשר קורא הנלה בקמצות הריש תרצחו ותהיה המלה מבנין סלא נזכר פעלו מהדגוש ויהיה פי' על דרך
 תפלה כלומר עד אנה תהותתו על איש יהי רצון שתרצחו כולכם ותהיו בקיר גטוי נדר הדחוייה שהם קרובים
 לנפול כן תהיו תמיד בפחד: **רצע** ורצע אדוניו את אזנו כמרצע ענינו ינקוב: ושם הכלי שנוקבין
 בו מרצע אלשנא בלעז **רצף** ועונת רצפים: ובידו רצפה גחלים ונחלת. ורצפה
 עשוי לחצר סביב: רצפת בהט ושט' וכו' **רצק** ורצקת אבנים ענין הצעת אבנים בקרקע:
 והפעל מכנו תוכו רצוף אחבה: ויש לפרשו מהענין הראשון: וית' ועונת רצפים וחררא מ' נפא: **רק**
 כי רק עונ מלך הבשן: רק אם טבע תשמע: רק יהיה אלדיך ענך: רק את דבו לא תאכל: רק לאנשים
 הא': ענין כולם ליהוד הדבר וידוע הוא: **רקק** הרקות והרעות: רקות בשר: ורקיקי מצות: ענין הדלו'
 והרקות: וכבר זכרתי אריקם בשרש ריק **רקב** והכשרתי בו להיות בשרש רקק: ומענין הזה ותתקע
 היתד ברקתו: כפלח הרבון רקתך: הרקה נקראת טפלא בלעז: ונקראת רקק לכיעוט הבשר בה כמו רקות כ'
 בשר יועא' וכי ירוק הזב: והשם וכפני לא חשכו רוק: עד בלעי רוקי ידוע: **רקב** עץ לא ירקב יבחר
 ושם רשעים ירקבו: והשם יבארקב בעצמי: והוא כרקב יכלה: פי' כעץ שכא
 יהיה כרקב שם תאר לעץ: והשם בכא' ולעץ רקבון נחושה ידוע **רקד** ההרים רקדו כאלים: ההרים
 תרקדו כאלים: עת ספוד ועת רקוד: והכבד ושעירים ירקדו שם:
 ונדככה מרקדה: וכבד אחר והוא פעל יוצא יורקדם כבו עגל: **רקח** בני אהרן הכהנים רקחי המרקחת לבשמים: והפעל הכבד ברקחים
 ולטכחות: וכבד אחר והרקח הכרקחה והוא מקור או צווי מן הפעיל: ור' יונה כתב כי מצאו בספר ירושלמי
 בקמץ ההא ואכ' יהיה בקור כבנין סלא נזכר פעלו: וכתב כי בספר כבלי מצאו פתח: וכן מצאנוהו אנחנו ב'
 בספר' כדויק': והבסור' עליו לית ופתח: והשם רוקח בעשה רוקח: וכא' ימים בכרקחה: והרקח המרקחה
 מגדלות מרקחים בסגול המם: רוקח מרקחת: רוקחי הכרקחת: בכרקחת בעשה בחרק המם: וכא' מין הרקח
 בסגול: והוא תאר ליק' ר' מין ברקוח: וכא' ותרבי רקוח' ענין הכל בעשה הבשמים כמו שעושים הרופא'
 המרקחות כמיני הבשמי' כעורבים זה בזה: ויש כהם על ידי ביטול: לפי' אמ' ימים בכרקחה: ופי' כגדלות
 ברקחים בשמים שיעשו מהם ברקחים: **רקם** מעשה רוקם: והשם שלל צבעים רקמה: והקבו' ורקמות
 תוכל: וקבוץ השנים צבע רקמתים:
 יקרא רקמה וכה שאמר צבע רקמתים בלשון שנים ור' כי רקם בשני פנים מזה וכו' כאחד או בשני ענינים
 במעשה הרקמה: וכן אמר בגווי הנוצה אשר לו הרקמה: וסלא נזכר פועלו מהדגוש רקמתי בתחתיות ארץ:
 דמה מעשה היצירה בגידים ובעצמות ובבשר ובעור לנ' עשה הרקמה: וכה שאמר בתחתיות ארץ דמה רחם
 אמו לתחתיות ארץ שהוא מקום נסתר ואפל: **רקע** רוקע הארץ: פי' פורשה: כלומר שתקן שטחה ל'
 להיות הצאצאים עליה לרוקע הארץ על
 וכן בענין זה ורקע בגיליך ורקעך בגל: כי מכת הרגל בארץ כאילו הוא רוקע מה שתחתיו ושוטח: והכבד
 וצורף בזהב ירקענו וירקעו את פחי הזהב: וירקעום צפוי למזבח: כסף מרקע: והשם רוקעי פחים: וכבד
 אחר תרקיע עמו לשחקים: פי' ההרקעת עכו השחקים: והלמ' כלשחקים כלם הרגו לאבנר השלישי לאבשרו'
 וכבר ביארנו זה הענין בחלק חקדוק בשער הפעלים: ובשער המלים: **רש** כי תאמר אדום רששו
 ואפשר שיהיה מעקד זה ירוש' ערי מבצריך: כתרשש והון רב ענין
 בתרשימי תרשיש טוהם וישפה אבן יקרה ועינה נטשה לעין התכלת: וגויתו כתרשיש: פי' כעץ תרשיש: וי'
 וימצא אניה באה תרשיש: לברוח תרשישה: כסף מרוקע מתרשיש יובא: שם מקום אלישה ותרשיש: שם א'
 אומה: ואפשר שבקרא שם המקום הזה על שבה

רה' כחוקותי כ' אינכ
 יס' ניה כחוקי ש'
 תליס יחזקא
 ח' נכ
 תליס דה'
 תליס
 ט טריס
 תכ' מלכ' יתר: ירמ' יח' תלי'
 מנפטיס משלי ינאע מלכיס
 יס' ניה תליס
 מ' פטיס
 מלכיס יצעה יחזקא
 ח' נכ מלכיס
 ט' נכ
 דכ' יס ירוש' דה' ניה
 מקץ כ' תנא
 ט' פטיס ט' נכ
 תר' יצ' אינכ כ' יצעה
 משלי כחוק' ח' נכ
 ח' נכ תליס
 תליס קהלת יצעה נ' נכ
 נחם תליס תש'
 דה' דה' שמונא
 יחזקא
 תש' ח' נכ יחזקא
 ט' נכ תש' דה' כ' נכ
 יצעה
 ח' נכ
 ט' נכ תר' יצ' ירמ' יח' קרמ'
 ח' נכ
 מלכיס
 ירמ' משלי
 ט' נכ ת' נכ דכ' נכ
 יונה כ' ירמ' נכ

יסעיה ירמיה וירא
יחי חיוכ יסעיה ירמיה
משלי ירמיה דה תריע
יחזקא ירמיה שמנא מלכים
יחזקא ירמיה משפט

ירמיה תילים
חיוכ ירמיה ב'
ירמיה ב' מלכים ירמיה
מלכים ירמיה
ירמיה תילים
דה יסעיה ירמיה
דברים דה דה

תילים משלי חיוכ

חיוכ סיר
משלי סיר
סופטים ב' יסעיה
סלח שאל
חיוכ ירמיה שמות משלי ב'
חיוכ יחזקא ירמיה
קלח משלי
סמות עין משלי
יהנע חיוכ יחזקא ב'
תילים משלי יחזקא
משלי דכא
משלי
סיר

יסעיה חזקא
שמנא ב' עמוק
עמוק חוס יסעיה ב'
חיוכ יסעיה
יסעיה קהל ב'
יחזקא סופטים תילים
תילים

תילים חני
תילים ד'
ירמיה ברכה דה
תילים
יחזקא

קדושים
שמנא חיוכ משלי יחי

והטעם שיהיה גדול שידעש בעצי הלכנו: **מפא**

וירחטו הרופאים רונאי אליל דרכיו ראיתי
ומא רפאות תהי לשרד: ומא הנני מעלה לך ארוכה וכרפא לאין מרפא: והנפעל טרפא הנתק טהור הוא: ונ
וגרפאו חמים: נחה האלף: רפאני ה' וארפא: אז תרפאו: והתפעל להתרפא ביוזרעל: והכבד ואת החולה לא
רפאתם: וירפאו את שבר עמי: ורפא ירפא: והוא יוצא לשלישי: דל שישכור לו הרופא: וכן אנר חתרגום
ואנר אכיא ירמיה: וכן אמרו דל שאם הוא רוצה לרפאתו אין שומעין לו דאנר ליה דמית עלי באריא ארבא
ואשר בא מכנו בדרך בעלי ההא שוכו בנים שוככים ארפה משוכות יכס: רפה שבריה כי מטה: נכתבו בהא
ונקראו כבעלי האלף: ימחץ וידיו תרפנה: והכבד וירפו את שבר בת עמי ורפאנו את ככל כבעלי ה
האלף ונקראו כבעלי ההא: והנפעל ולא נרפתה: אשר לא יוכל להרפה עוד: וירפו חמים: והשם לעת נרפא
והנה בעתה: ובדרך השאלה וירפא את מוצה ה' ההרום: וכן בדרך השאלה כאשר ישכר את כלי היוצר אשר
לא יוכל להרפא עוד: וכן בדרך השאלה בענין הסליחה רפאה נפשי כי חטאתי לך: וישכע ה' אל חזקיהו ו
וירפא את העם ושב ורפא לו והדומים להם: ומהשרש הזה בענין אחר רפאים יחשכו אף הם: נשאר מיתר ה
הרפאים: ענינם גבורים הענקים: והיחיד מהם נולד להרפא: אל נולדו להרפא: והוא הא הידיעה ונכתבה עם
למד השימוש כמו להעם הזה להגדוד אשר בא אליו והדומים להם כמו שכתבו בחלק הדקדו: אלה השנים
אשר בדברי הימים נכתבו כאלף ובספר שמואל נכתבו הרפא להרפה כהא והיא במקום אלף רפא רפאים: ו
ועא אם רפאים יקומו: בקהל רפאים יבוא: כי רפאים שם: ורפא יחוללו: ענינם המתים: ויום הרפאים יחוללו
רמז לגררי הזרע שהם מתחת הארץ בביתם ויחיו אהרי כן ויחוללו ואנר מתחת מים כמו מתחת הארץ והם
סכה ללחות הארץ אשר ממנה יצמחו הזרעים: **מפד** ירפד תרוץ עלי טיט: והשם רפידתו זהב: והכבד
רפדתי יצועי: ענין הצעה: רפדוני בתפוחים: פיל סמכוני או חזקוני בתפוחים שתיציעו לפני:

הנה בא רפה היום לערוב: אז רפתה רוחם: וחשש להנה ירפה: ופ' וחשש בלהבה ירפה: א' הוא

יוצא: פירושו ולשון להבה ירפה החשש: והתאר החזק הוא הרפה: והוא יגע ורפה ידים: וידים
רפות תחזק: והשם ברפין ידים: והנפעל נרפים אתם: והתפעל התרפית כיום צרה: גם כתרפה במלאכתו:
והכבד ומזיח אפיקים רפה תרפנה כנפיהם: כי על כן הוא מרפא את ידי אנשי המלחמה הנשואים ביצור: כ
כתוב באלף: וכן בא השם באלף כי מרפא יניח חטאים גדולים: חיי בשירים לב מרפא: כלומר מי שיש לו לב
רפה הוא חיי בשירים: ענין הרפין ידוע: וענין קרוב לזה וירף ממנו: והכבד הרף ממנו ואשכזים: הרף מאף
לא ארפך: לא תרפני עד בלעי רקי: **רפס** ותרפום נהרותם: ברגליכם תרפשו: כתוב בשין: והתפעל
מתרפס נרצי ככף: לך התרפס ורהב: רעיד: והשם ומרפס רגליכם תשתנה כתוב בשין: והנפעל
בעין נרפס כתוב בשין והכסות ג' כתיבין שין בלישנא: ובארמית דומה לזה הלשון ושארה ברגלה רפסה:
ענינם בענין ההדרכה והרמיסה טריפשימינט בלעז: ופ' לך התרפס ורהב רעיד שים עצמך בקדקע לגניו כ
כלומר שתבנע לפניו ותחזק רעך בדברך הרבים: **רפק** בתרפקת על דודה: ענינו לפי נקומם
מתנענעת: ואאלל פי מתחברת כלשון ערב שקורין לחבר רפאן ולחבורה רפאצה: **רפש**

רפשוטי ידוע בשש נקודות: **רפת** ואין בקר ברפתים: וידוע בדבר דל רפת של בקר

והוא בית הבקר: **רצץ** את מי עשקתי ואת מי רצותי: לא עשקתנו ולא רצותנו: הרצצות
אביונים עשוק: ורצון: רצון משפט: קנה רצון: ושלח רצונים חפשים: והפעל הכבד ב' ר
רצץ עזב דלים: ענינם ענין שביחה: אבל יקרא רצון שאינו שבור מכל כמו שאמ' קנה רצון לא יטבר ופשתה
כהא לא יבכנה: ואפשר להיות מן השרש הזה לא יבהה ולא ירדן: ותרוץ גולת הזהב: ונרוץ רגלגל בתפסם
בך בכף תרוץ: וירעצו וירצצו: וכבר זכרנו בשרש רון: והשם מתרפס נרצי ככף: פ' חתיכות ככף:

למה תרצדון הרים גבנונים: ים כמו תרצדון או ענינו לפי מקומו תשפילו עצמכם: ובאות הדלת

לרכינו האיי דל מפרש לשון עיון ותוחלת כאלו אבר מה אתם מעינים ומיחלים לכך: והוא קרוב
ללשון ערבי הקוראים לעיון הדבר אלרצד: **רצה** כי רצו עבדיך את אבניה: וארצה בו ואכבדה:
רצה ה' את יריאיו: ואנר פניך כי רציתם ירצה: ה' להצילני: ולא יוסף לרצות עוד וכי יעלו ע
עולה וכבחה אינני רוצם: יהי רצוני אחיו: אמ תהיה לטוב לחעם הזה ורציתם יפ' שיהיו רצונים: וד' יונה פירש
יוצא כל' שהרצה אותם בדכריך הטובים: ואחריתם כפיהם ירצו סלה: פ' אחריתם כניהם לל כי בני הרשעים
ירצו בכה שיצום אביהם על העושק ועל המרצח וזהו כפיהם כמה שיאמרו להם ויצום: והנפעל ונרצה לו:
פירשו דל על מה הוא נרצה לו אם על כריתות ומיתות: בד' ומיתות בידי שמים ומלקות הרי ענשן אמור: הא
אינו נרצה אלא על עשה ולא תעשה הניתק לעשה שאין מפורש ענשן וכשמביא עולה נרצה אעפ שאינו מ
כצווה בזה נרצה לו לכפר עליו על מה שחטא בעשה ולא תעשה הניתק לעשה: פיגול הוא לא ירצה: וה
והתפעל ובמה יתרצה זה אל אדוניו: והכבד בניו ירצו דלים: והשם ויפק רצון מה: וברצונם עקרו שור:

שש

חוקים כשטר: ומשוח כשטר: שניהם פתחין בכסף פסוק אמר התרגום בסימנין: והוא מין מ מצבעי הצידים: ואומר: שהוא הנקרא זנגפור בערב ונקר מיני בלעז: **שאב** ושואבת מים בששון כמעייני הישועה: לשאב ותשאב לכל גמליו: ושואבון הנערים: לעת צאת ושם המקומות ששואבין בהם: בין משאבים **שאב** אריה שאב: שאגתי בנהמת לבי: שאג ישאג על ב נוהג: עליו ישאגו כפירים: שאג לקראתו: שאגים לטרף: והשם שאגה לו בלביא: ובסכוך ש

שאה

על צרותיו: **שאה** עד אשר אם שאו ערים והנפעל תשאה שכמה: וההפועל והאיש משתאה להי והשם ושאה יובת שער: פי' ובשאה: ומא' השיבה נפשי בשואיהם: האחד שואה והרכי שואים ובהא הנקבה בבא כשואה פחדכם: ומשואת רשעים כי תכא' והפעל הכבד להשאות גלים נצים' ובמקומו במלכים להשות: וכבר כתבנוהו בשרש נשא: ענינם ענין שכמה' ויש בהם בענין תמה כמו והאיש משתאה כמו שהוא בלשון שכמה משתומם: ועא' ושואן לאומים כשאון מים כבירים ישאון: וכלת ישאון מבנין נפע' וירד הדרה והכונה ושאוה: ענין המיה' ויש לפלש מענין זה בבא כשואה פחדכם: ועלית כשואה כלומר ש שטף המים הבאים בכח ויש להם קול המיה: וכן וכשואת רשעים על דרך כשל ברודא בלעז: וכתב ר' יונה וכן הענין הזה ושאנך עלה באוני: והראוי ושאוך: וכפלו הנון על דרך הפלגה לשאון: וכן מצאתי בכסרה בל שאון לשון השקט בר מן דין וחבריה דאינון לשון קול שאון מעיר: ור' אברהם א'ן עזרא נרשו כבשמעו לשון השקט והוא דבק עם התרגום עלי שזכר והוא הסר כמו והנבואה עורר הנביא וככה פיר' יען התרגום עלי והתרגום שאנך עלה באוני כלום טאתה ג' תרגומי אלי בעבור ההשקט והנבואה שיש לך: וכן פרשו אצל

שאט

בשאט כנפש: והוא שם או מקור: ומקור אחר בכל שאטך כנפש: וההמשפט השין בקמץ חטף ומפני כוח האלף היה קמץ רחב: השאטים אותם: השאטות אוהך כסכיב בינוני בפלס קמים ק

שאל

קמות ענינם ענין בזיון: וענין השאטים השאטות ענין בזה כי גם כשר בזה שני ענינים כמו שכתבנו: והבזיון הוא כנפש שאדם בו הדבר בלבו לפיכך סמך הענין הזה לנפש **שאל** ותרגום ויבז עשו ושט עשו: ויתכן לפרש כמו הם השטים אותך ואעפ' שחסרה האלף כהמכתב: **שאל** שאל שאל האיש: כי ישאלך בכך: וישא להם לשלום: ושאלתם לו בשמי לשלום: בסגול האלף: וכן הלא שאלתם עובדי דרך: למה זה ת תשאל לשמי: ושאל לי במשפט האורים: והכבוד שאול ישאלו באכל' אלה והדומים להם בענין שאלת הדברים ובענין שאלה ובקשה והוא קשור עם שם כמני: שאלו מה כטר: כי כה' שאלתיהו: וכה שאברה חנה וגם אנכי השאלתיהו: כלומר החזרתי לו הבקשה: ופי' תחת השאלה אטר שאל לה מפרשים בו לשון כהנה כמו המתנה אשר נתן לה: וכן הוא שאל לה' כמו נתון: ואפשר כמו הם ענין בקשה אשר לא ידעתי ישאלני כל' ישאל כמני ממון שלא ידעתי כמו שאבר יקובון עדי חנם: והנפעל ולקץ ימים נשאתי בן הבלך כלומר שאלני שאלך אליו: והכבוד הדגוש ונוע ינועו בניו ושאלו: והשם שאלה אחת קטנה: וחמרו האלף ג גם מהמכתב והוטרלה תנועתה על השין: דלדי ישראל יתן את שלחך היה ראוי שאלך: או משפטו שאלך בכנ' השין ושוא: וסגול האלף כגזרת מי יתן תכא שאלתי: ויתן להם שאלתם: ובהעדר האלף הושב הסגול לקמץ קטן מפני החסר הנסתר שכן השין והלכד: ומא' ימלא ה' כל בשאלותיך: ובענין שאלת חפץ אוכל דבר שאלת החזרה: וכי ישאל איש מעם רעהו: ושאלה אשה בשכנתה: וישאלו איש באת רעהו: והוא שאול: והפעל ה הכבוד וישאלום: לשון השוא והמשאל בבטנה הרבה בענין השאלת חפץ: ועא' שאול ועוצר רהם: כישאל תחתיה: שאול מתחת רגזה לך: וזכר כאותו הפסוק בלשון: ובר שאמר על השאול עורר הקים: ארד אל בני א אבל שאולה: שאול ואבדון: בצאן לשאול שתו: ענין הקבר: אך ארדי' יפדה נפשי מיד שאול: פי' שלא תכלה בכלות הגוף ברדתו לשאול אלא תדבק בעליונים והוא כי יקחני כלה: **שא** הפעל הזה נמצא כפול הלמד: שאבן מואב פגעוריו: ושקט ושאבן: ושאבן מחדד רעה: כל אלה הארבעה פעלים עובדים

שא

כי הם פתחין וגם פא הפעל פתח יחד אסידים שאבנו: ואמר גם כן ככלי הפסק בקמץ הנין כפני שוא האלף והתאר לעשותות שאבן קמץ הנון: וכן ונהגאבן: והגבון בדגש השאבנים בציון: וכמנוחות שאבנות נשים שאבנות: ושאנך עדה באוני: כתבנו בשרש שאה' כל' שלאבן וסלו. הלכד נוספת או היא מלה כורככת כן שלו ושאבן והוא הכנון: ענין הכל השקט ושלוח **שאף** שאפה רוח: שאפו רוח בהנים: היא הדרה הפה פי פערתי ואשאפה: וכן בענין הזה על דרך הפלגה ושאף צמים חילם: כי שאפני אנוש: שאפו צורדי כל היום: השואפים על עפר ארץ: השואפים אביון: חרף שאפי סלה' אטם ואשאף יחד: שכות ושואף אתכם כלם ענין בליעה: ובענין ההבטה והציפוי בעבד ישאף צל: אל תשאף הלילה: שואף זורח הוא שם. יתכן להיות כן אלה שאפה רוח: ויהיה פי' רוח עבר ופאה: וכל אלו הענינים אשר בזה השרש קרובים ללשון הבטה וכונה אל הדבר **שאר** עוד שאר הקטן: והנפעל ואם מעט נשאר: נשאר בעיר: נשאר מעל: וכל הנשאר מכל הבקובות

יחזקא ירמיה

ישעיה

חיי רות חיי

שופט' עמוס מל'ס ירמיה

ירמיה מל'ס ירמיה

חייב כ'

ישעיה כ' חיי

ישעיה מל'ס

משלי פ' ישעיה

חיי

ישעיה

ישעיה משלי יחזקא

חייב

ישעיה

ישעיה

יחזקא כ'

יחזקא כ'

מקץ ואחרון מקץ

סמאל חייב

ישעיה כ' חייב

תל'ס סמאל כ'

סמאל כ'

סמאל

תל'ס שוא

תל'ס מל'ס

כמאל

א' ו' תל'ס

תל'ס

משפטים סייעת גא' מל'ס

בא משלי תל'ס

ישעיה

יחזקא מל'ס

ירמיה כ' חייב

חייב

חייב ישעיה עמוס ישעיה

ישעיה כ' חייב

ירמיה כ'

תל'ס

חייב מל'ס כ' עמוס כ'

תל'ס ישעיה יחזקא

חייב כ' קהלת ירמיה

סמאל כ' קהלת ירמיה

נכבד
נכבד נק' לך שמואל תצא
תלם נ'
תלם כ' מלני
תלם מופטים
תלם מופטים יצאיה
יהושע ע"כ
יהושע ירמיה
מספטים תלם כ' מלני

לייב

ישעיה נחמי תלם
סופטים שמואל
מלכים שמואל
מלכים
ירמיה תלם
ישעיה
ישעיה רמיה נק' ישעיה
לייב זכריה

תלם כ' ישעיה
סופטים
תלם

ישעיה

לומר כ' יתר מופטים

ד'ה

שמואל מלני

כ"ה יג

זכריה

במקנה מלני

דניאל וינא דניאל

דניאל דניאל מלני ירמיה

יחזקאל

והקבוצ' ושבבות שביהך בתוכהנה: וכשורק ושב' ה' לדיך את שבותך: שבות אהלי יעקב: והקבו' בשובי את
שבבותיכם: והנפעל כי נשבה אחיו: ונשיהם ונבניהם נשבו ענינם ידוע: וכן השר' הזה לשם שבו והיא מהאכני'
היקרות ונקראת בערבי אל סכג' **שבח** ישבח מעשיך: שפתי ישבחונך: שבחי ירושלים: וההתפע'
להשתבח בתהלתך ידוע: ועא' בשוא גליו אתה תשבחם: וחכם באחור ישבחנה: וכבד א'
אחר בענין הזה משביח שאון ימים: ענין הכל השקט וההנחה: **שבת** לשבט ולמשפחה בחמש ב'
נקודות: ששם עלו שבטים שבטי יה: ככל שבטי בנימין: התעו את משפחה: אך השבט גדול מהמשפחה כמו שאמ' משפחות שבטי בנימין: וכמו שאמ' ויקרב את ישראל לשבטיו
ואחב ויקרב את משפחת יהודה: ויהיה שבט כלל לכל השבטים: וישראל שבט נחלתו: כי יבה איש את עבדו
או את אמתו בשבט: תרועם בשבט ברזל: ופקדתי בשבט פשעם: שבט מוסר ירחקה מכנו: הוא בטה: וכן
נקראת המשפחה מטה כמו שכתבנו בשרש גטה: כי המשפחה שבט וכתה כל אחד לחברו מבני המשפחה:
וכן אם לשבט אם לארצו: שבט המוסר: כל פעמי' ובא המטר לשבט ולמוסר בעולם שישטף הידעים וישחית
הכל: ופעמים לארצו כלומר לצורך העולם לפי שהם עושים רצונו: ולפיכך אמר לארצו: אם לחסד ופעמים
לחסד יבציאנו אעפ' שבני העולם חיבים: ונקר' הראש והמושל שבט כי דרך המושל להיות שבט בידו: ועו'
כי בידו שבט מוסר העם: שבט מושלים: לא יסור שבט מיהודה: שבט מישור שבט מלכותך: ונקר' עט סופר
שבט מושכים בשבט סופר: הדבר דברתי את אחד שבטי ישראל: כלום עס הראשים והמלכים: וכן במקומו
בדברי הימים את אחד שופטי ישראל: בשבטים מעשה שבכה: תחת שוכך האלה: כבר זכרנום ב'
בשרש סכך: ובזה ויפל אחיהו בעד וערב כמעשה השבכה קלידא בלעז
ורגל או השוק שובל: חשפי שובל: אותו מענין שכולת הגדר: חפשי שובל קלופי שבלתא דנהרא: ואלקטה בשבלים: השבלים הדקות: שבלים י'
יקצור: וכראש שכולת ימלו ידוע: וכתב' יונה מזה מה שתי שכלי הזתים: ודמה אותם לשבלים לדקותם: ו'
והיה משפטו שכלי בקמץ אלא שעשה כן להפריש: וכן כתב מזה חשפי שובל תלתלי שערך: על דרך
הדמיון אל תשטפני שכולת בים: ושכולת שטפני: שכולת הנחר: שטף הים: וכקום שנגרים הים: בכח
בקרא שכולת: לפיכך אמר נא שכולת ויאמר שכולת: לפי שבכקום ההוא היה שטף מים שהיו נגרים שם
המים בכח והיו כוחנים אותו במה שהיו בו: שכלול תכס: הלך: הוא שרץ הגקרא בלעז ליבצא: וארזל כל
מה שברא הקבה לא ברא דבר לבטלה ברא שכלול לבתית והוא שכותשין השכלול ובניחין אותו על הכתית
והוא רפואה לו: ופי' כתית המכה הנקראת בלשון רזל עוד סיכטא וידוע הוא: **שם** והשבטים ו'
והשהרונים: שם לבגדים עשויים במלאכת התשכך ואם זה בסכך וזה בצדי ענינם אחד: ואשרו
חמוץ נכ' בצדי בסכך או הוא שם לעדי כן העדיים ממה שאמרו בכטנה השבים שעל השבכה: **שבע**
שבעה כבשים: שבע שבתות: וביום השביעי: ביום השביעי ויאמרו לאשת שבשון פתי את אשר:
אינו אומ' שביעי לימי המשתה אבל על יום השבת הוא אומ' והיה רביעי לימי המשתה: ופי' ותבך עליו שבעת
ימים עד סוף שבעת הימים: ויב' שביעי לימי המשתה והם אחר שהשתדלו להוציא החידה: שרשת ימים ולא
יכלו גואשו מכנה: וכשהיה ביום השביעי אמרו לאשת שבשון פתי את אשר וכאשר הציקתהו בעבור מה ש'
שאמרו לה נשרף אותך ואת בית אחיך באש הגיד לה: ופי' ותבך עליו שבעת הימים וכבר בכתה כעצמה כל
שבעת הימים להגיד לה: ואין שביעי רביעי כלל כאשר כתב' יונה כי לא ימצא זה ההפך ולא יתכן: וכן ודוד
השביעי אינו כמו השמיני כאשר כתב' יונה: ואעפ' שבספר שמואל אומר ויעבר ישי שבעת בניו: כי ידמה
ששבעה בנים היו לו מלבד דוד אפשר שהיה לו בן מאשה אחרת אבל אחי דוד כאמו היו שבעה עמו: ויפלו
שבעתם יחד: ונמצא ישלם שבעתים כפלים כמשפטו: אם גב' שור ושה ישלם שבעה מלבד הקרן: ורל אפי'
אם יענשו אותו לשלם כפלים או אם הוא עט את כל הון ביתו יתן: וינצל בזה: אבל גואף אשה משחית נפשו
ולא ינצל בממונו: לכן כל הורג קין שבעתים יקס: דל נקמות רבות יקחו כמי שיהרגוהו: ולא ירצה לומר ש'
שבעתים יקס דוקא כי שבע ושבעה יבואו לסך חשבון שאינו חשבונו אלא יותר: כמו על אבן אחת שבעה
ענינים דל שמירות רבות: וכן שבע כחטאתכם: שבע יפל צדיק דל פעמים רבות: ויבאו כן בזה החשבון לפי
שכל ימי העולם: שבונו וחצי השבוע: והכמוך בלא שבוע זאת: וזאת יאמ' על לאה: שרשה שבועים ימים
שבועים שבעים ובלשון נקבה שבעה שבועות: בשבועות יבם: ובשוא השין שבועות חקות קציר: ופי' ארזל
הפסו' כן אותם של קציר ישמור לנו חקות הקציר שלא היה יורד הבטר בארץ ישראל כימי הקציר וזהו שאמ'
שמואל הלא קציר חטים היום אקרא אל ה' ויתן קולות לפיכך אמר הגותן גשם ויורה ומלקוש בעתו לא בימי
הקציר כי אינו עתו: וכן בשוא השין חג שבועות ימים מצות יאבד: ואיננה ריבוי והוא כבן שבעת ימים: וכן
רעמות אחד החלקים כמו לעומת: כי אין חג הבצות כי אם

אשר הוא גר שם קשר מס מכל דבק עם ישאווהו אנשי פקונו לא עם הגשאר כי אין קשרו כי אם כבית: וי
וישאר שני אנשים: והעם הגשאר: ואת הגשארים: וגשאר אני: כמו וגשאר: וכבר כתבנו דקדוקו בחלקה
הראשון כזה הספר: והכבד לא השאיר שריד: תשאיר מאה: והשם שארית ישראל: וחסרו האלף גם מהמכתב
עם כל שרית ישראל לב אחד להמליך את דוד: ויתכן להיות מזה אם לא שריתך לטוב: וכן אמר התרגו
לא סופך יהא לטב: וזהו ראוי שאריתך ובא התיו בחרק שלא במנהג: וכמוהו בחרק התיו ותפוצותיכם ו
ונפלתם ככלי חמדה ודונש כתבו נן משרה קטרין ושריתך היה דגוש לולי הריש כמו צויתך עניתך וע
וענינו כמו פתחתך: ופי' הפסוק כן הוא אמר לו השם לבכי אם לא אפתח אותך ממאסך, ואפניע כך בעת
צרתם של ישראל את האויב כי הוא יפגע כך לשכת בארץ או ללכת עמו ולהיות שם בכבוד והוא מה שאמר
רב הטבח' לירמיהו הנה פתחתך היום מן האזיקים אם טוב בעיניך לבא אתי בבל ואסרע בעיניך חדל ראה
כל הארץ לפניך וגו' והפסוק האחר ועודנו לא ישוב ועדיין לא שב ירמיהו תשובה לרב הטבח' מה בלבו אם
ללכת אם להשאר והוא הכין בו כי דעתו היה להשאר: ואמר לו לך ושוכה אל גדליהו וגו' יולוח הפירו' יהיה
ישוב מעל יוצא: ויש לפרשו ועודנו לא ישוב כמשפטו עומד ונכתבו עוד כשרש שוב: ומא' שאר ישוב ש
שאר יעקב: ויתכן לפרש ושאר רוח לו בענין היתרון והמעלה כי יתר ושאר ענין אחד וכמו שבשרש יתר יש
ענין מעלה ויתרון כן בשר' שאר: ויהיה ושאר רוח מכני: ופי' ולא אחד עשה אברום שהיה אחד ואב לבאים
אחריו באמונתו לא עשה כמו שאתם עושים כי לא רדף אחרי התאוה ולא בעל אפי' בכשר לו אלא שהיה ש
מבקש להשאיר זרע לדים ואאל' פי כי ולא אחד עשה הוא דברי העם לבכי והוא דרך תכיהה אברה' אבינו
שהיה אחד לא עשה כן כמו שאנחנו עושים שהניח אשתו ובעל' הגר שפחתו ואעפ' ששאר רוח לו והיה נביא
והנביא היה עונה להם ומה האחד מבקש זרע לדים כלומר בשבעל' הגר לא עשה אלא לבקש זרע ה' לפי ש
שלא היה לו זרע משרה ואעפ' לא בגד באשתו כי ברצונה ובמצותה עשה אבל אתם תשמרו ברוחכם ולא
יבנו אחד אחד ככם באשתו להניחה ולבעול בת אל נבר: ויש לפרש מזה שם ושאר וגין ונכד והוא הכן שנשאר
אחריו: ועא' אם יכין טאר לעכו וימטר עליהם כעפר טאר: ואשר אכלו שאר עמי בכלות בשרך ושארך כ
כלה שארי ולבכי: חבסי ושארי על' בכל' ה' חבסי שלקח ממנוי: ישארי שעבד בי ורדה בי בפרך עד שב' ה
בשרי ודמי על' יושבי כשדים ההרגים שהרגו גוזלי עורם מעליהם ושארם מעל עצמותם: ענין הכל בשר:
ומזה קראו לקרובי האדם טאר ואמרו איש איש אל כל שאר בשרו: ובקמץ שם ושאר: ומא' שארה הנה: והוא
שם כלל כאילו אמר בשר אחד הנה: ולפי שקרוב האדם בבשרו כמו שנאמר אך עצמי ובשרי אתה ומבשרך
לא תתעלם לפיכך נקראו שאר' וימ' מזה נשאר מעל' כלומר תשובותיכם מיוחסות הן אל המעל' ונאמר עוד
הלשון הזה על כל מזון סתם שארה כסותה ועונתה' כמו שאמר התרגום זיונה: ועא' ברוך טנאך ומשאריתך:
ובתנוריד ובמשארותיך' היא העריבה שלשין בה העיסה אבל משאירותם צרורות בשמלותם היא העיסה ע
עצמת ואפשר שנקראת כן לענין מזון כי הלחם הוא עיקר מזון האדם. **שאר** כי כל שאר: שאור לא
ימצא בבתיכם: היא המחצית שמחמיצין בה העיסה. **שאת** שאת או ספחת: הכיאו
ל' ונתה שרש בפני עצמו על משק' זאב שאר: וכבר כתבנוהו

שכב כי שכבים יהיה ענל שומרון אמר בו התרגום ארי לנסוי לחוץ כלומר משובר ומחוזת יהיה יד וכן כדברי ד'ל בענין הזה כי היכי דלכטיוה שיבא בכשורא פי חתיכה מהקורה וכן אמרו וישב משה את דברי העם ה' ויגר משה את דברי העם בתחילה פי עונשה של תורה דכל' וישב משה דברים ש שמשבכין לבו של אדם פי שמשבכין ויתכן להיות מהשר הזה והענין הזה ושוכבתך ונתתי אחים כלחייד ושוכבתך ושטאתיך בשוכבת מחרב ול' יונה פי כי שכבים יהיה ענין גרוש כלומר גרוש יהיה ומועתק מ ממקומו והכנים בענין זה הרים שובכו כלומר אל ההרים גרשו וכן ושוכבתך ושטאתיך אך לשוכב ש טדינו וחלק הוא בעינו משרש שוב ומעינינו אעפ' שהביאוהו ל' יונה ול' יהודה בזה השרש וכן יתכן להיות משוכבת משרש שוב ומעינינו ובתי דתבו עמא מקטולי חרבא שביב אשו כמו שביבין דיגורי ניש מפרס מזה כי שכבים יהיה כמו שביבים ובתב אאל מזת להשיב בחימה אפו כשקל להסב מן סבכ כי הצירי ו והחירק קרובים ופי' להבעיר בחמה אפו וגערותו בלהבי אש ואחריו אמר כי באש ה' נשפט כי בכל מקוה תמצא השבת אף לשבח ולרצון וכאן לכעס ולחמה על כן יתכן לשון הבערה כמו כי יבער במעט אפור

שבה אשר שבה ישמעאל וישב מכבו שבי והצתי אש בבתי אלדי מצרים ושרפם ושכם ושבת ש שבי ושבתי שביך שובים לשוניהם ביום שבות זרים חילו בשבויות חרב והתא' לנקבה שבתי בת ציון ויאמר במנו לזכר שבי בפלס עני' והשם גם שבי צדיק קומי שבי ירושלם וית מענין ישב קומי טובי בכית יקריך ירושלם את השבי ואת המלקוח ושבת שבי ובסגול ושבה שביך וכא' נראית בשבתי החיבו השבתי וכא' וכוותיו בשבתי שובה ה' את שביתינו

למנוח ב' כהר בחקוקתו
 למנוח ב'
 יסעי'
 פאול
 עמוס יחזקאל יוחנן
 הלכי בחקוקת האל ב' יסעי'
 איכה
 ניקרא סלח קהלת איוב
 איוב ב'
 איוב
 הדברים איוב תימס ב'
 יסעי' איוב תימס ס' יוחנן
 יסעי' תימס ר'
 משלי איוב
 ניקרא יחזקאל משלי תימס
 מקץ תבוא משלי
 מ' ז'
 משלי
 איוב ב'
 תימס יסעי'
 תימס יסעי' ס' יוחנן
 תימס יסעי' ר'
 פוטרים זכרי' ירמיה' תבוא
 ירמיה' שמואל תבוא שמואל
 עקב כ'
 איכה
 יחזקאל יחזקאל פיר יחז'
 ירמיה' כ' יסעי'
 ירמיה'

בלשון נקבות שבע שבתות: מלבד שבתות שנים אשר לא שבתה בשבתותיכם ופי' שבע שבתות שבע שבועות ימים: וכן עד כמחרת השבת השבעית כמחרת השבוע השביעית וקרא השבוע כן כי בכל שבוע שבת לפיכך אכר תמימות תהיינה והם כט' ימים כי יכול להיות ז' שבתות שלא יהיו בהם שבע שבועות ימים לפיכך אמר תמימות תהיינה: ור' אל' דרשו בו עא' למה אמר תמימות וזה הוא הנכון לפי פשט הפסוק: וכן פי' בשמטת השנים שקרא כל שנת השמיטה מהם שבת וכן אמר שבע שבתות שנים ויכול להיות שלא יהיה בהן תשע וארבעי שנה לפי' אמ' ופירש שבע שנים שבע פעמים: והשם כמא' רהב הם שבת: ופי' הפסוק ומצרים הכל וריק יעזורו על כן קראתי לזאת פי' קראתי לזאת ירושלם החושבת להיות נעזרת במצרים ויהיו רהב וחזק להם הם שבת כלו' ישבתו ויפסקו מלעזרם: וכבר פירשתי פי' אחר טוב מזה כשר' ישב ור' יונה פי' מזה הענין שרף ישרפו בשבת כלו' בכליון חרוץ עד אשר לא יסאר להם זכר' וכן פי' מזה שבת חמס' וכבר פרשתי בשרש ישב: והנפעל וגשבת גאון עזו: והכבד אשר לא השבית לך גואל היום: והשבית את הכמרים: והשבתי חיה רעה: אשכיתה מאנוש זכרם: תשביתו שאר מכותיכם: השביתו מפנינו את קדוש ישראל: והשם שחקו על משכתי: כלם ענין הכטלה והפסק הדבר' **שג** על שגגתו אשר שגג: כי שגגה היא: כשגגה שיוצא: והשם עוד מזה אתי תלין משוגתי: והנה ענינם ידוע: **שגא** משגיא לגוים ויאבדם: הן א' שגיא ולא נדע: שדי לא מצאנוהו שגיא כח ענין ריבוי בענין שגה כהא ופי' שדי לא מצאנוהו שגיא כח אעפ' שלא מצאנוהו הוא שגיא כח ושגיא משפט ורב צדקה ולא יענה מלכו כי אם מחכרון הכבל כן פרשו ר' אע' זל': וי' שדי שהוא שגיא כח לא מצאנוהו כלו' לא השגנו כח מעשיו אבל זה נדע כי אדם שיש בו משפט ורב צדקה לא יענה אותו השם' **שגב** אשר שגבה כמנו: וקודרים שגבו ישע פי' שגבו בישע: והנפעל כי נשגב שמו לבדו בשגבה לא אוכל לה: חומה בשגבה: והכבד הן אל' ישגיב בכחו: והשם משגב לעתות בצרה: משגבי ומנוסי. וכבר אחר וישגב ה' את צרי רצין: וישגב אביון: וישגבך שם אלדי יעקב: כמתקובכי תשגבני' אשגבהו כי ידע שמי: ושלא נזכ' פעלו כמנו ובוטח בה' יסוגב: כלם ענין הרוכבות: **שגה** וכה שגיתי הבינו לי' ואם כל עדת ישראל ישנו' מאיש שונה ומפתי: לשנות מאמרי דעת והשם הפעל באלף: ומא' משנה הוא: והפעל הכבד משנה עוד בדרך: משנה ישרים בדרך רע ור' יהודה שם בענין אחר באהבתה תשנה תמיד ור' אחי' ר' משה זל' פי' בפ' משלי בענין זה כלו' תחשב כשונה אם תמיד תתעסק באהבתה וכל שכן בזולתה וזהו שא' זל' באשתו אמרו קל וחומר באשת חכרו: כי הכרבה באהבת אשתו ומשיח עכה יותר מדאי הוא שונה' בעבור שאהבת האשה תסיר האדם מעבודת השם: וכן למה תשנה בני בורה: ור' יונה הרחיק ענין באהבתה תשנה תמיד מענין זה מאד לפי שבעינינו ענין הפסוק על ענין החכמה: והנכון כי ענין הפסוק מדבר על אשתו כמו שאמ' למעלה שמה בים מכורך יפוצו מעינותיך חוצה יהיו לך לבדך ואעפ' שעל דרך המשל יתכן שידבר על החכמה הכליזה היא על אשת האדם וכונת המדבר לשני הבעינים ואכ' הטוב והישר שמה היה תשנה תמיד מענין שגגה כמו שפיר' יור' יונה שם באהבתה תשנה תמיד בענין שמחה וערבות כמו שג' ור' לודד: על שגיגות או בענין התעסקות באהבתה מאהוב זולתה ומז' הענין כל שונה בולא יחכם: וכתב ר' יונה בשם ר' יהודה בן קריש כי הוא שמע אלדד הדני אומ' יש לי שגיה בענין יש לי עסק: **שגה** ואחריתך ישגה מאד: וכאף מקום הא' ישגה אחו' בלי מים: והפעל הכבד ושגיו עולם השגו חיל: ובהכפל הפא והעין ביום נטעך תשגשגי' ענין גדול ורכי: **שגח** מככון **שגל** שכתו השניח: ראיד אלדך ישגיחו: משגיח מן החלונות' ענינם ענין הכטה בהתבוננות: נצבה שגל ליכניך: והשגל יושבת אצלו נקראת כן האשה על דרך הכטוב: כמו שהוא בכתוב ישכבנה ישגלנה: והנשים תשכבנה תשגלנה: איפה לא שכבת לא שגלת' **שגע** והיית משגע: לכל איש משגע ומתנבא: חסר משוגעים אני: והשם כשגעון ובעורון: וההתפעל איש משתגע להשתגע עלי' ענינו ידוע: **שגר** שגר אלפיך: ומא' וכל פטר שגר בהמה בשש נקודות' ענינם ענין שלוח בענין ישלחו כצאן עויליחם: ובענין הזה בדברי ר' זל' מלא שגר היונה פי' שלוח היונה והליכתה: והם הרגילו הלשון הזה בענין שלוח כמין שאמ' שגר אחריו וזולת זה הרכה: **שד** גם תנין חלצו שד: ברכות שדים: ושדים צומקים: ושדיך תגתקי: בין שדי ילין: שכה מעכו שדה בפלס אכ' אח' צו תו' ופי' ברכות שדים ורחם ברכות שמים וארץ כי השמים בתתם המטר כמו השדים והארץ בהוציאה הפירות כמו הרחם: ואזל' פי' שדים המינקת ורחם האם וזכר אחרי כן ברכות אביך כי ש' שלשה אלן מברכין לילד האב והאם והמינקת: ולפי דעתי כי היא ברכת הכנים והגולדיים הפך רחם משכיל ושדים צומקים ועא' יזבחו לשדים ידוע: **שדר** ושדרו את גאון מצרים: הוי שודד ואתה לא שדוד: ושדרו את בני קדם חטף בפלס חרבו באד לשדר את כל פלשתים: ישוד צהרים: והשרק תחת חלם: זאב ערבות ישודם: בא שלם ונקוד כמו שהיה בחכרון הכפל כי נקוד השלם הוא ישודם יזא

חיי יי' וי' תיכניד לך
מפני כח יסע המפטר
משקן

יחזק
כח חי
חיייה טע
ולך דה רחה
מכה כאלמ עינא
מזל לך קהלת
משלי מלי' חכ' משלי כ' מלי'
מג' יסע יחזק' בחוק' מלי'
מכא יחזק' מליס
ח נכ' זמל ירמיה
מליס יסע יחזק' מליס
תגה ד'
טמא

יסעיה מליס יסעיה
ירמיה כ'
מליס בחוק' יסעיה כ'
עמ קיחז' ל'
מליס יחזק' יסעיה מליס
מליס יחזק'
ד'
לינח יחזק' נחמ'
חכמה רמה רמיה כ'
מליס
ממל' יחזק'
יוסע
חכמה

יסעיה כ'
הוסע
מפטים
מקן
מליס
מקן יסעיה
ינח מקן מקת
עמק מקן עזרא
יסעיה
מליס דת' מליס
י' חכ' יתרו יע' כהר
בחוק' כ' י' חמור
כח חכ' משלי
מפטים חכ' כ'
יסעיה מליס

כי אם שבעת ימים לא היום ולא לעתיד: ועא' ואשר בשבע לי: וישבע לו: ובשבו תשבע: והשבע לשקר: וע
והשם כי השבועה הגדולה: יתן ה' אותך לאלה ולשבועה: והנחתם שבכם לטבועה ל' חכירי: שבועת ה' תהיה
בין שניהם: שבועות כטות אומר סלה: כלום השבועה שנשבעת לשבטים: וימ' על הברקים שהם כמו חצים
ומטות כאלו נשבעו לקים מאמרך: ומפרשים כוח שבועות חקות קציר כלומר מה שאמר זרע וקציר וקור ו
נחום וקץ וחורף ויום ולילה לא ישבותו: והפעול מן הקל שבועות שבוועות להם יאו יהיה תאר ורנכון הוא זה
בפלים השבועי באהלים כי לא נבנה בנין הקל ממנו: והפעל הכבד מכנו והשביע הכהן: ואשביעך בה: וי
וישביעני אדוני: ובשם אלהים לא תזכירו ולא תשביעו: פי' לא תשביעו איש את חבירו או אפי' הגוי כמו ש
שפרשו ד"ל ולא ישבע על פיך: **שבע** ואכל ושבע ודשן: ודוד זקן ושבע ימים: ואכלת ושבעת
אתה תאכל ולא תשבע: ובבקר תשבענו והקאתו ד"ל פן תשבע ממנו: וכן ושבעתם אותו: ושבעת ככנו: לא תשבע עין לראו: שאר' ואבדון
לא תשבע: שבעה ברעו נפשו: ישבע בחרפה בדרך וישבע סוג לב. וממו' ציותיהם ישבעו: כי רכ שבוענו
בו: והשם אכל ואין לשבעה ילא ידעו שבעה מכלת' שבעה: ואכלתם לשובע: שובע שכחות את פניך:
ואכלת ענבים כנפשך שבעך: ומא' ונשכח כל השבע: ונא' שבעת לחם ושלוח השקט: והתאר ושבע ילון
כל יפקד רע: ושבע ימים: שבע קלון ושבע רוגז שבעים בלהם נשכרו: והפעל הכבד ואשביע אותם ויבאנו
ומשביע לכל חי רצין: ונפש גענה תשביע: וכבד אחר ונפש לא ישבעו: שבענו בכך חסדך: כולם עינים
ידוע: **שבץ** ושבצת הב' זונת שש' משכצם זהב: ועשית משכצות זהב: וכתונת תשבץ תרגם א
רבי' סעדיה ד"ל עיון בערבי והוא מעשה הרקמה עשוי עינים עינים: בי אחזני השבץ:
כתב ר' יונה תפניני העיון שהקיפוהו אנשי המלהמה וסבבוהו ולא יכול להנצל בהם: וימ' עין השבץ לפי ש
שהרג בהנה' ויית' ארו אחדני רתיתא: **שבר** שבר ה' כטח רשעים: ולא שבר את הדבור: ושברה
בשבר נבל יוצרים: כאשר ישבר את כל' היוצרי' פי' כאשר ישבר' איש יתעם לא תשברו בו:
ישברו פראים צמאים כלומר ישברו צמאים בכים: בשברו לכם מטה לחם: והשם בשבר נבל יוצרים: ומי' שבר
רוח תיילילי: ולא נחלו על שבר יוסף: אלו השלשה הם בחמש נקודות: והשאר בשש' ובא' הא' ח בשברון מ
בותנים: והנפעל כי נשברו אוניות: נשברה דלתית העמים: נשברה קריזתו: אחת בהנה לא נשברה: ופ
נפעל חולף כי הוא מלעיל: זכח' אלהים רוח נשברה נפע' עומד כי הוא מלרע: עת נשברת מימים במעמקי
מים: פירוש עת היית נשברת שלא יצאו לך עזוביך כמים כמו שהיה כבר: כי נשברו לפני ה' ולפני מ
בחינהו: ותשבר כעץ עושה: ובפתח תשבר ותשכב את חללי חרב: והכבד ואת כל עץ השדה שבר' אבדו
ושבר בריהיה: ושבר תשבר כצבותיהם: ושלח נזכר פעלו בהיכף על שבר בת עמי השברתי: כל משברך
וגליך עלי עברו: וכל כשברך ענית סלה: ד"ל בהשבר גלי הים בעת הזעף: וכזה על דרך ההשאלה כי אפ
אפפוני משברי מות: בהביאי שברך בגוים על ארצות אשר לא ידעתם: פי' האנשים הנשברים והננפים כך:
או פי' בהביאי באזניהם קול השבר ושמעו: וירדפום לפני שער עד השברים: נקרא הכקים כן לפי שנשברו
שם: משברים יתחטאו פי' מפחד שברו: יסירו חטאם ויתודו: ויחלו פני אל: וכן הענין הזה ואשר עליו ח

חקי: כלומר כרת ברית וגורתי עליו חקי שלא יעברנו: ונאמר שברה בענין הזה ככד שכל בריהיה כבדתי
ומן הענין הזה נגזר האני אשכיר ולא אוריד: כלומר אביא האשה עד דמשבר: כי באו בניס עד משבר: כי
עת לא יעמוד במשבר בניס: והרחם נקרא משבר על שבר האשה היולדת וחבליה: את כספר ההרס ואת ש
שברו פי' פתרונו כי קודם הפתרון החלוט הוא כבו הדבר דסתום והפתרון שובר אותו ובגולה אותו: ועא' כי
יש שבר במצרים: שבר רעבון בתיכם בשש' נקדות וישאו את שכרם פי' תבואה וכל כאכל: ואנ' ינאכר ב
בזה הלשון לפי שהוא שובר הרעב: וכן אמר שבר רעבון בתיכם על דרך ישברו פראים צמאים: וקנהה
השבר יקרא שובר לטבור אל יוכף פי' כן יוכף ואו פי' וכל הארץ באו בצריכה אל יוכף לטבור: לכו שברו
ואכלו: בשבר אשר הם שוברים: וכן מוכר השבר וישברו: בצרים: והפעל הכבד אבל בכסף תשכירני פי' ת
תשכיר לי: ונשכירה שבר: הוא המשכיר לכל עם הארץ:
בחומות ירושלים: ענינו חושב בלשון ד"ל סכרא: והכבד בעא' לא ישברו
עיני כל אליך ישברו: הלהן תשברנה: והשם שבר: שברו עי' ה' אלדיו עינים התקוה **שבת** אידש
שבת נוגש: שבת משוט לבנו ישבת וינגש שבתה בזהבה: ושבתה הארץ שבת לה:
תשבת הארץ בפתח: כל ימי השטה תשבות: וביום השביעי תשבת כחלם: תשבתו שבתכם: יוכ' ולילה לא
ישבתו: וישבתו שלשת האגבים האלה בענות את איוב: והשם כבוד לאיש שבת מריב בשש' נקודות: רקש
שבתו יחן: וכא' שבת שבתון: וישבת פעם היא בלשון נקבה כמו שבת היא לה: והיתה שבת הארץ לנסל
לאכלה ופעם ברשון זכר שובר שבת בחללו: עולת שבת בשפתו: כמו חדש בחדשו יום ביומו: והקבץ

שבת וראה תחת השמש ושבתי לנשיא כמו ושבתי התיו בכקום הא וכבר כתבנו הדוכי לו בחלק דקדוק
 :ושנה לא ישוב כי אם הרוה את הארץ: ופי' ושבתי לא ישוב אלא כה יעשה הרוה את הארץ: ואזיל ניו שר
 כמשמעו לא ישוב כי אם הרוה אבל לאחר שררה ישוב וזהו שוב הנשם כי דם העבש שואף איתו: ולדור
 זה לא היתה צריכה הארץ לגשם ישובו לא על: אם ישוב עשר בעלות: אחרי שובי נחכתי פי אחרי שכיבתי
 מעונותי: ועריך לא תשובנה: ל' לא תשובינה לקדמתן ושמרון ובנותיה תשכנה לקדמתן: ואת ובנותיך
 תשובנה לקדמתכן: ויש לפרש מזה ואתה כאלדיך תשוב ויהיה כאלדיך תשוב כמו א' ב' ד' ד'
 :והפעל הכבד השיבנו אליך וישב את כל ורכוש: והשיב למלך ישראל מאה אלף כרים השיבו אשכנז:
 מה אשיב לה' פנחה ישיבו: א' תשב את בני שמה: עתה אשיב את שכות יעקב: אשר אשיב את שכות יהודה
 וירושלם: וישיבו אותם דבר והיוצא לשל' שי לכן שעיפי ישיבונ פי יכריהוני להשיב דבר אליך: ואת
 אשם אשר ישיבו לי מה האשם אשר נשיב לו ואת כלי הזהב אשר השבותם אשם: ופי' ההשנה בענין
 המנחה לפי שהמנחה היא גמול הטובה ומשיב לו מאשר גמלו או ליראה כמנו ומשיב לו המנחה הגמול ש
 שאינו מריע לו ופי' ההשנה בענין האשם כי החוטא בהביאו הקרבן הוא כבעל חוב שנישכר הובו לבעליו
 :והנכון בעיני עוד כי טעם ההשנה בענין המנחה לפי שהיא תמיד פעם אחר פעם כמו והשיב למלך ישראל
 בי ככל שנה ושנה היה עושה זה השיבות מחרון אפך אינו פעל עומד אך הוא פעל יוצא כי שכתו: וכלת
 מחרון מקור בתוספת נון כמו שכתבנו בחלק הדקדוק וכאן אמר השיבות אפך מחרות ושלם נזכר פעלו
 ממנו ויושב את משה ואת אהרן: וכבר אחר נפשי ישוב פי' ישיב אותה אל הדרך ושוב: ושוב שדינו
 יחלק פי' אמר איך ימיש לי כל' איך יסיר האויב חלקי שהיה לי ואם אנחנו כיחלים לשוננו שדינו שישיבם
 לנו הם יחלקום לעצמם: לשוב יעקב: כשובכי אותם כשובכ נתיבות: כשובכת נחיר: כלומר הגבלת
 מחרב הגוים ושבתי לארצה: והשם לתשובת השנה פי' לסוף השנה שתשוב השמש ולקודה אשר החלה בנה
 :ובא את שיבת ציון: וענין שני ושב ה' את שכוחך: כשוב ה' הגני טב שכוח: ושב שנותם ש' ה' כולם ע
 ענין השקטה והנה כאשר כתבם ל יהודה ור' יונה תפס עליו ואמר כי כה ענין שישיבם אל בללות: ואין זו
 סברא נכונה כי הגביא אבר שישיבם הגלות ויניחם מצרתם וזה לא יתכן וזולת שישיבם אל בקונם כי הגולה
 בארצו לא יסקוט ואפי' יהיה שם בתענוגים גדולים וכה שכתב ר יהודה הוא הנכון שיהי' כל הפעל הקלם
 כהענין הראשון פעלים עובדים ואין אחד כזה יוצא ואין מענה כבשובני והנה כל שפת רנחל עין רב כאר
 :במו שכת' יונה שגם הוא פעל עומד ואעפ' ש' הכינוי בנן יוד ואין כן הכינוי לא בכינוי הפעו המחובר
 אל כקור הפעל כמו הלהרגני אתה אומר: אל תאיצו לנחמני: והדומים להם: ואין כן הכנה בכינוי הפעל ח
 המחובר אל מקור הפעל כעצמו כי אם כבוד לבדה: כמו וכדברי אוהך בשלחי את חצי הרעב: באברי
 לרשע והדומה להם: והיה לו לומר לפי כבדת ר' יונה בשוכי: אין זו טענה כי דנה מצאנו תכריע קבי תחתני
 יכמו תחתני ובכינוי הפעל עם מקור הפעל ביד לבדה כי מאן ה' לתתי: לא אכה יבמי: לבלתי עצבי: שבו
 בליהם ריקם פי' עם בליהם: ועודנו לא ישוב ושוב אל גדליהו הוא מענין הראשון פי' ועוד ירמיה לא אבר
 כי דעתו שישב והוא רב טבחים הבין כי דעתו כן ואבר לו לך ושובה: ומהענין השני עוד שובה רבבות
 אלפי ישראל: ואשר הם עומדים ואתה באלדיך תשוב: ישובו ישיב בצלו ישיבתו כפחגם ואעפ' שכתבנו
 בו טעם אחר בשרש ישב והשם בשובה ונחת תושעין: ומה עוד אם תשוב ישראל באוסה' לי תשוב השני
 הוא מהענין הזה: ויש לפרש מזה נפשי ישוב כל' יניחנה וישקטנה וכן ושכתי בבית ה': ויתכן גם ושכתי
 מהענין הראשון ואמר ושכתי כהתמדת הליכתו שם פעם אחר פעם: וכן שוב מול את בני ישראל שנית פעם
 אחר פעם עד שימולו כולם: וימ' מזה כי בשובת פתיים תהרגם כמו שאמר ושלוח כסילים תאכרם: ואזיל
 כתב שובה ה' רבבות אלפי ישראל מהענין הראשון כתרנומו תוב ה' שרי ביקרא ופי' כי אותן שלשה ימים שחזר
 שהלך הארון לפניו כאשר הוציאוהו מן המחנה אמר משה קימה ה' ויפוצו אויבך ובסיף שלשה ימי שחזר
 למקומו בתוך המחנה כי שם היה נוסע תמיד כמו שאמר ונסע אהל מועד בתוך המחנות אמר בשובו שובה
 ה' רבבות אלפי ישראל כל' עם רבבות אלפי ישראל: שובה ולך עמהם כאשר בתחלה: וענין שלישי תיכרך
 דעתך ומשובותיך תוכיחך: תלואים למשובתי פי' בעבור המשובה שעושים עמי הם תלואים בצרתם לא י
 ידעו אן יפנו לעזרה ויוד למשובתי איננה סימן הפועל וכן ושמחתים בבית תגלתי וכבר כתבתים בחלק
 הדקדוק: כי משובת פתיים תהרגם: משובה נצחת. אלה שמות וחתאר שובה משובה ישראל כן בזה המש'
 תאר מנחי העין וענין מרודים תאמר הנקבה מכנו כרודה כפלס משובה: והפעל הכבד ממנו בדוע שובה
 העם הזה: והיוצא לשלישי חכמתך ודעתך היא שובבתך וחתאר וילך שובב: שובו בגים שובב' כולם ענין
 המרד וימ' מזה כי אחרי שובי נחמתי: **שוב** זקנתי ושכתי: והתאר גם ש' גם ישיש בנו: והשם כי קמ'
 עיניו משיכו: ובהא הנקבה גם שיבה זקנה בו השיבה היא יותר מהזקנה כמו שאמר במטנה
 כן ששים לזקנה בין שבעים לשיבה: וכן דעת הפסוק ושכתי אחרי זקנתי **שוב** וסדת יזב

קהלנו יחזקא
 יסעי
 נוסע מ' כים ירמיה
 יחזקא כ'
 יחזקא נוסע
 מקץ לק מלכים יחזקא
 תלים כ' חזי ירמיה
 סלח חזק
 קרם שמה כ'
 מלש
 כל מלש חזק
 יסעי יחזקא יסעי חזק
 דה'
 תלי' כנני' תלי' יר' כ' מלש
 יחזקא
 ירמיה
 ירמיה כ'
 כהענין
 נוסע כ' כמול
 יסעי ירמיה כ'
 תלים כ'
 יחזקא
 מלש
 ירמיה
 יסעי ירמיה כ'
 ירמיה
 יסעי ירמיה
 ירמיה כ' חזי ירמיה
 ירמיה כמול חזק
 מלש
 חזק

בפלאם ישכמו: ויתכן היותו מבגין פועל הכבד הדומה למרובע: וסלף בגדים ישרם: והשם שר ושבר
והתאר הבבליג שר על עז בפלאם לחם חם: מעוז לתם: גל אלה: והגפע' שדוד נשדדו והשרף תחת ח' מ' ור'
יהודה כתב בו טעם אחר להיות ענינו נשדדו ממנו כמו בני יצאוני שענינו יצאו ממני: והפעל הכבד משדד
אב' א' תשדד רבצו: וכבד אחר ישודד מצבותם: ושלא נזכר פעל' מהדגוש שדד ער מואב: שדדה עי': בשדק
: שדדה גינוה בקמץ חטף: פתאום שדדו אהלי בשרק: ושלא נזכר פעל' מהנוסף בהתימך שודד תושד והוא
כתוב בו עס הדגש: וכן כל מבצריך יושד: ענינם ידוע: ור' יהודה הביא בענין זה נהפך לשדי: וכבד כתבנו
שהלמד שרשית: וכן לשד השמן: ושוכ הוא שיהיו מזה השרש והלמד בהם נוספת: ויהיו מענין ושד מלכים
תינקי: כי אפס המץ בלה שד: משד תנחומיה שהם ענין לחות ודשנות: וכן כתב ר' יונה ויש לפרש בלה שד
מהענין הראשון: והוא תאר כמו הבבליג שד על עז: כלומר אפס המוצץ והשודד והרומם תבו כן הארץ
המריעים לישראל: ויתכן לפרש יגזלו משד יתום-מענין ושד מלכים תינקי כלום יגזלו אותו מתענינו: או
יהיה כמו שד שדים בלו יגזלו אותו כשדי אמו ושדים ושד מלכים קרובים בעני' לא בשרש' ויש לפרש יגזלו
משד בהענין הראשון בלו ברוב עד שעושים יגזלו אפי' היתום: ואזל פי' אחר שגזלו היתום ויגזלוהו לא
יוכל אדם לשדד אותו כי כל אשר היה לו גזלו הם: וכן השרש הזה אני אל שדי שענינו תקיף ומבצח בענין
שודד והיוד בשדי תמורת אות הכפל: וכן והיה שדי בצריך ופי' כי א' שדי יהיה מבצריך ותקפץ-ופי' הנגיד
כי היה שדי בצריך איננו השם הנכבד רק הוא תאר לזהב כי פי' בצריך זהבך כמו שכתבנו בשרשו: ואמר
שיהיה תקיף זהבך כמו שאמר וכסף תועפות לך: וכן בקול מיס רבים בקול שדי: בלו חזק והקיף וכן כשד
משדי יבא כלום כשד שיבא משדי ותקיף: ור' יונה כתב כן כי שדי תאר למכון כי אצלו שדי גדול וכבד:
ופי' שדי בצריך שיהיה הונך גדול ועצום: וכן השרש הזה והענין הזה שדה ושדות: פי' כבדה וכבודות ויש
מפרש אותם בלי זכר ועוד בפרשים נשים יבות תאר לקוחות בגלגלם: וענינם עדות ושדודות: אבל
להיותם בלי זכר הוא הנכון: וכן ארזל מאי שדה ושדות הכא תרנינו שדה ושדות: ופי' בו הנאמרים שהו' בלי
לניגון המוסיקי היה נמצא בזמן שבית המקדש קיים: **שדד** יפתח וישדד ארבתו: וישודד לו יעקב הז'
מענין שדה וענינם הליכת החורש בשדה אחר חרישתו: לכתוש הרנבים: אם ישדד ענקים אחריו
לל לחורש בו שדות העמקים: וכן מהשרש הזה והענין הזה ועמק השדים וכן דעת המהרשם ובישר חקליא:
שדה ושדה לא קנינו: אל שדה טוב א' מים רבים היא שתולה: בשדה וכרם: לשוח בשדה: זממה שדה
ותקחהו: ושדה כנרש עריהם לא ימכר את שדי אשר בענות: אל ביתה ואל שדה: והקצוץ על שדה
שדה חמד: ענותות לך אל שדיך-לשוב שדינו יחלק: ובלשון נקבות שדות בבקף יקנו: ואת שדותיכם ואת
כרמיכם: ונהפכה הוא ליום נראית בהרבה מקומות מתנובות שדי: יעלו שדי-אלה שדות הדיעה: כרוח
שדה אשר ברכו ה' וישמעו כל שרי החיילים אשר בשדה: אלה ענינם מדברות: ונאמר נכ' על הארצית ויברח
יעקב שדה ארם: כמו ארץ ארם וכמהו לגור בשדה מואב: בשדה פלשתים: **שדם** ומשדמות עמורה
כמו נפנים: וכן כי שדמות חשבון אבלל: ושדמות לא עשה אבל: ואפשר שיהיה זה ענין שדה
ידע כי כבר זכר ואין יכול בגפנים: אבל בשדמות קדרון-אמר בו התרגום כנחלא בבישרי דקדרון וכן יהיה
פי' וכל השדמות עד נחל קדרון אעפ' שיש בו תרגום אחר: אך ושדמה לפני קשה: כבו ושדמה מענין שדפון
והם הפא ממוצא אחד וכן אמר במלכים במקומו ושדפה לפני קמה- **שדף** בשדפון ובירקן:
ושדופות קדים הוא לקית הדע כרוח הרים הנכנס בשבולים עד שלא יגמלו וזהו שאמר ושדפה לפני קמה טרם היותו קמה כי כאשר נגמר יקרא קמה: **שדר** ושדרות בארזים
:בבר זכרונותו בשער הכבד: **שה** ארזים יראה לו השה: והיה השה לעולה בסגול: ובסמך
בבצרי שה בכשים ושה עזים: ובשפטו בהראות עין הפע' שיה בפלאם בלה רצה: ועם הכינוי יראה בו
עין הפעל והוא יוד או את שיד נדחים בצרי השין: איש שורו ואיש שיהו בשוא השין: והו' בלשו' זכר ובלשין
נקבה לפי שהמלה כוללת זכר ונקבה: בלשון זכר שה תמים-תעיתי כשה אוכד: ובלשון נקבה שה פזורה י
ישראל: בין שה כריה ובין שה רזה: ושור או שה אותו ואת בנו: אעפ' שהוא בלשון זכר על הנקבה הוא כמו
שקבלו רזל אותו ואת בנו נדהג בנקבות ואינו נדהג בזכרים: ואעפ' שיש בחלוקת בדברי רזל כזה ההלכ' כך
היא: ושה אחת מן הצאן הקטן מן הכבשים ומן העזים הוא שיקרא שה: **שהד** ושהדי בכרומי-השין
נקרא בקמץ רחב ובשפטו בקמץ חטף ושלא לחטף על ההא הוסב לקצץ רחב בשוא ובפתח
והוא תרגום עד- **שהם** ואכן השום: אכני שהם: נקרא בערבי אל בלודי- **שהר** ואת השחרוני'
אשר בצוארי גמליה לכד מן השחרונים והנטיפות והשבבים והסחרוני'
ירח ותרגום ירח כיהרא: **שוא** תשואות סוכתו: תשואות נוגש לא ישמע: תשואות חן חן לה: תשואות
מלאה: בכוא בשואה ועלית בשואה ענינם הכון וכבר כתב בכוא בשואה בשר'
סאה להשיב שואה ובשואה ענין שמחה: **שוב** ושב ורפא לך פי' שב מהטאו' ולשבי פשע ביעקב:

הַמֶּלֶךְ יִסְעִיָּה

וְיָבֹא

Expt.

קהלת

מחבר: **מר יצחק יעקב**

7

משי

בְּהָר יִרְמִי' מַלְכִּים

יִסְעִי' אֶכֶּ' מִיִּכָּה יִרְמְ' שָׁמוֹא

תורה תולס

דנות ירמיה

תגשע רות סמוך האזינו

שְׁעֵי מַחְבֵּקִים

מלכים

דמי' יטע ה

לכ"ס תמוז

מקץ

מלכים ב'

פ.ר.פ.

דאז

ליום חמישי

בא תילים ירמיה

חזקא חמור

מחנה לא יחנך

צרכנית יהודי-נחמה שופטים

סניף יסעים

חֵן נֶחֱמָה לְזֶכֶר דָּוִד יִשְׁעֵי

15

חיות יצאנו ב'

י"ט

מִלִּי מִבְּיַם יְהוֹשֻׁעַ
יִשְׁעִיהָ כְּתוּב חֵן

הַרְיָמָה תִּיָּיִם

אינוב מיכה יקתהא

מסגרי

מאלי

סופטים ב' תצוה א' כח

בְּחֹסֶם יִדְמִית יִשְׁעִית

בהעלוינוך סמך ייזב

٤٣٥

1. **Long**

חילוק

אינוניסציה

טעראקטילן

مذہب

ניתי

ורמי תינא יבא

אין דער שטאט פארן

ה'תשנ"ח

5, 1971

226

۵۰۰

אותם כשיר-על שדפו עצמות מלך אדום לשיד פי כמו ששורפין השיד על דרך והיו עמים משרפות שיד • ועוד פיר' בו ששד קירות ביתו בהם והיו פי לשיד שנתן אפרם במקום השיד • וזה על דרך הגק ה והבזיון ידוע וכת' על דאוקים נרמי בלכא דאדום וסדינון בגירא בביתו • ויום מזה ועמק השיד והדגש תמורת הנח כמו ופטורי צצים: ומפרשים עוד מזה ותשם בסד רגלי ואעפ' שכתוב בסמך וכבר פרשנוהו באות הסמך: **שוח** וא' מי תדמיוני ואשוח: פן תשוה לו גם אתה כל' תהיה כמוהו בשוויו וערכו • חפציד לא ישוו בה כי אין הצר שוח כנזק המלך כל' לא ישוה הצר בכל כסף וזהב שיש לו לא ישוה כנזק מינוק המלך ביהודים אם יאכרם: והפעל הכבד למי תדמיוני ותשוו: מה אשוח לך: וכבר אחר הלא אם שוח פניה כלם כ בענין ערך ודמיון אנמינטו בלעז: הלא אם שוח פניה שישוה פני האדמה שיהיו דומים ושונים שלא יהא ה חנה תל והנה חרין: והנפעל עם ההתפעל ואשת מדינים נשתוה: פי' אשת מדינים נשתוה עם דלף טורד ביום סגיר כי הדלף טורד מכפנים והמטר בחוץ ואין לבעל הבית מנוחה כן מי שיש לו אשת מדינים כי תריב עמו בבית וישמע בחוץ מדברים עליה דברים רעים: ופרשו מזה הענין אל יאמן בשו נתעה: כל' כי הנתעה לא יאמן בדבר השוה והנכון אך ישים השוה שהוא השקר תמורתו וכו' יאמן: ואעפ' שיש ספרים שכתוב מכחוץ במקום הקרי באלף זהו ענינו כמו שוה ועא' ולא שוה לי פי' לא ההנה לי מה שעשיתי שלא נהביתי במעשי הרעים כי עתה אני מכיר כי כל מה שעשיתי הכל וריק הוא: וכל זה איננו שוה לי: ולמלך אין שוה להניח כלם ענין הנאה: ועא' אם לא שויתי ודוממתי בפשי שויתי עזר על גבור: שויתי ה' לגנדי תמיד: דרך אמונה בחרתי משפט' לגנדי דרך אמונה בחרתי בהם: הוד והדר תשוה עליו: משוה רגלי באילות: כלם ענין השמה: ותרגום וישם ושוי • ור' יונה פי' משפט' שויתי מענין אם שוה פניה: כל' השויתים וכוונתים: ומן השרש הזה שוא ודבר כזב • משאות שוא ומדוחים • לשוא הרבית רפואות • לשוא צרף צרופ: אך שוא לא ישמע אל ושדי לא ישורנה: לשוא הכיתי את בניכם • לא תשא את שם ה' אלדיך לשוא והאלף תמורת הא למד הפעל והונחה באלף חטא • ור' יונה כתב כי הוא על משקל צו קו והלף נוספת בלף הוא והיא: וענין הכלה הזאת בענין שקר אך פעמים ענינה בענין חנם כמו שקר שפעמים ענינה ענין חנם אך לשקר שמרתי והכל עא' כי השקר הכל ותהו ודבר שאינו: • ופי' לא תשא את שם ה' בדיך לשוא לחנם שלא תשבע בשמו כי אם לצורך כי מי שנשבע על הדבר שהוא אעפ' שהוא או ר אמת אחר ש טהשבועה אינה לצורך אלא נשבע לחנם לוקה משום שבועת שוא: וכן אמרו בתלמוד ירושלמי האי מאן דפשתבע על תיבין דאיבון תיבין לוקה משום שבועת שוא וכן תירגם אונקלוס לשוא לכננא: וכן פיר' לשוא הכיתי את בניכם כל' לחנם הכיתי אותם כי מוסר לא לקחו: וכן לשוא הרבית רפואות: על מה שוא בראת כל בני אדם והדומים להם: והפעל הכבד מענין הכלה הזאת פרי ישוה לו כאילו אמר פרי יכחש לו • כדרך ותירוש יכחש בה: כחש מעשה זית ויש לפרשו מהענין השלישי גפן כוקק ישראל כל' שאינו עושה פירות ואינו מצליח ואם תאמרו נרי ישוה לו הקבה ויטיב לו והוא יטיב מעשיו: כרוב לפריו הרבה למזכחות כטוב לארצו הטיבו בעצבות: כמו שאמר וישמן וישורון ויבעש: **שוח** כי שחה אל כות ביתה כתב ר' יונה זה השרש ואפשר שהמלה משרש שחה לפיכך לא זכרו ר' יהוד' אלא שנמצא ברוב הספרי קמץ ואילו היה פועל הכפל היה פתוח במשפט החית שלא יבא ענה התשלום כמו שבתכנו בחרק הדקדוק ש שוחה עמוקה: כי כרו שוחה לנפשי: ומא' בחרק כרו לפני שיחה: כרו לי ודים שיחות: ואפשר שיהיו גם אלו משרש שחה והיה ראוי להדגש שוחה בפלס נולה • ומא' לשחת יורידוך: ולא ימות לשחת: לבאר שחת: עד יבירה לרשע שחת: בשחתם נתפש • בפלס אשר זורה ברחת טוב מלא כף נחת: ואפשר שיהיו משרש ישת בפלס דעת כן ידע וענינם בענין קבר • בארץ ערבה ושוחה: ענינו שמכה וחרכה וכת' כארע מ' שר וחרכ • **שוח** לשוח בשדה • והפעל הכבד בפקודיך אישיחה: ושיחו כי יושבי שער: או שיח לארץ: על דרך שיחו והקיצות היא תשיחך פי' תשיח עמך כל' תהיה לך כחבר מדבר עמך: והשם אריד בשיחי: • ישא בשיחי משככי וכבר אחר במעשה ידיך אשוחח: את דורו מי ישוחח: ענינם דבור והוא כלשונת בשדה דבור התפלה וכאריד בשיחי והדומים לו דבור הצרות וספור התלאות: וכן אשפוך לפני שיחי: ולפני ה' ישפוך שיחו: וכן מרוב שיחי אבל אתה ידעת את האיש ואת שיחו פי' ענינו ואת מעשיו: וכן ומניד לאדם מה שיחו והוא בצרי: וכן כי שיח וכי שיג לו: כל' ענין יש לו ומעשה עם אחר או השגת אויביו במלחמה: **שוט** שטו העם ולקטו • וישוטו בכל הארץ: שוט נא: משוט בארץ: והפעל הכבד שוטטו בחוצות ירושלם ועינו ה' הבה משוטטים בכל הארץ: כי ה' עיניו משוטטות בכל הארץ • וההתפעל והתשוטטנה בנדרות: ענינם בענין ויתורו את ארץ כנען: מתור הארץ: ור' יונה כתב כזה הענין: שוט שוטף • בשוט לשון תחבא: קול שוט וקול רעש אופן • ועא' היו שטים לך: השטים אותך: ופי' השטים לך: והשם כל תופשי משוט: ובהכלע הנח בדגש והמם בחירק עשו משוטיך: והיה משפטו על המנהג משוטיך המם בשוא כמו מעוניך

עמק יסעי
לך
חיוב
יפעי' מסני ב'
לעתי
יפעי' חיקה יפעה
מפלי
חיוב
חיוב
חסתר ב'
חילס ב'
חילס ב'
חילס ב'
יפעי' מפלי חיקה ירמיה
ירמיה חילס ירמיה
יתר
מאזע
מפלי
מפלי ירמיה חילס ב'
יחוקה יפעה חילס
נעלס יחוקה
ירמיה
ירמיה חילס ב' חיוב פנחס
מפלי חילס חילס
חילס יפעי'
חילס
חילס שמואל מלכים ע נק
מלכים
בקה נתק שמואל ב' חילס
זכרים חילס
יפעי' חילס
חילס חילס ב'
יחוקה

[illegible][illegible]

ירמיה
בעלה
חיוב שמות
ישיעה ביה יחזקאל
משגי

תֹּלִים
יִשְׁעִי
דֹּהֵר הַקֶּתֶר
הַקֶּדֶר
יִשְׁעִי ב' הַקֶּתֶר טו
הַקֶּתֶר יִדְמִי
קִרְחַת יִתִּיר וִירָא
בַּחֲנוּקֹתֵי קֶהֱלֶה אֵינוֹכַ וִיחִי
מִלִּים מַלְכִּים
וִיבֹא מִשְׁלֵי שְׁמוֹנָה עֶבְרִי
זַכְרֵי אַחֲרֵי בְּעֹלָה מִצֵּל שְׁמוֹנָה
מִשְׁבָּטִים פִּיר אַחֲרֵי שְׁמוֹנָה
מַלְכִּים ב' זֶחֶקְלָא

שמים העמיקו וחסחשיטה כהולכת והבאה כי לשון שחישטה לשון משיכה היא: כמו חץ שחוט: אפלט בלעז
: וכן זהב שחוט כי הזהב המשובח וכל אדם למשכו ולשטחו כי הוא חץ ביותר מרוב חשיבותו: ואזל
זהב שחוט שחיה נמשך בשעוה וכן אשרו זל התיו את הראש בבת אחת פסולה כגא הני מילי אמר קרא חץ
שחוט כלו וכן צריך למשוך הסבין על הצואר ולהוליכו ולהביאו: ובסיפרא בפרשת צו אין לשון שחישטה א
אלא לשון משיכה שנ' זהב שחוט ואזל כתב חץ שחוט תאר כמו שחוט כלו חץ הורג: **שחט** ואשחט
אותם אל כוס פרעה ובמשנה אין שוחטין את הפירות להוציא מהן משקין ענין עצור

שחל על שחל ופתן תדרוך: ואהי להם ככר שחל: הוא האריה: נטף ושחלת הוא הכס הנקרא בלשון
המשנה צפורן והוא חלק ומצהיר בצפורן וכן אמ' התרגו וטופרא: **שחן** שחין אבעבועות
ולשחין פורה: הוא נגע הבא מצד חמימות זולתי האש כמו שאמרו רז"ל אי זהו
באבן או בזפת או במי טבריא ועוד אמרו כל שאינו מחמת האש זהו שחין: הבא מחמת האש זה כבול:

ותרגו ויקח מהם ויחם ויסיב מנהון ושחין: וכן בתפלתו של כהן גדול יהי רצון שתהא שנה זו שחונה וגשומ'
ובשנה השנית שחיס: הוא כמו שחיש הנאמר בספר מלכים: והוא הנצמח בשרשי הזרע: וית'
קתקתין לל הבא שחיס אחרי הספוח: **שחף** בשפחת ובקדחת: פרשו ל' יונה בלשון ערבי
סחאף והוא החלי שהגוף מתנונה בו: ואפשר

יקרה לו זה החולי: **שחף** עץ סביב סביב: עץ שסביבותיו נסרים ואמר בו התרגום דחפן נסרין
דארזא ואפשר שהוא דומה למח שאמר רבו שחופי כסא: **שחץ** הוא מלך על כל בני שחץ: לא
הדריכוהו בני שחץ: ענין גאווה: וכדברי רז"ל גב' אנשי ירושלם
אנשי שחץ היו כלו אנשי גאווה

וגסות הרוח: **שחק** ושחקת ממנה הדק: אבנים שחקו מימי ואשחקם כעפר על פני רוח: ענין השחיקה
יותר מהדריכה: והשם ממנו ובשחק מאזנים: אבק: כי מי בשחק יערוך לה ובגאותו
שחקים ידוע: **שחק** שחקו על משבתיה: לשחקוק עושים לחם: ורואים בשחקוק שמשון: וכן ורחמים
והכבד ושחקתי לפני ה' קראו לשמסון ושחק לנו משחקים לפני ה': וכבד
משחק לו:

אחר ויהיו משחקים עליהם: ענין השחקוק יש שהוא ענין שבחה ויש בענין לעג: **שחר** עורי שחר בעלי
והתאר ושער שחר צמח בו ושחורה אני: וכחכפל אל תראוני שאני שחורדתי: והשם שחר
משחור תארם: פי' יותר בשחור: והשחור הוא הפחם וכן בדברי רז"ל בבל כותבין בשחור ובשיחור והשחור
הוא הפחם ושיחור הוא קנקנתום הנקרא איירמנט בלעז: או הנקרא ויטריאולה: ועא' וכמו השחר עליה:

בשחר נכון מוצאו: כשחר פרוש על ההרים ידעתה שחר כקומו: מרחם משחר: וכבר פרשנוהו בשרש רחם
ומזה נקרא הבחורות שחרות: כי הילדות והשחרות הכל: כי ידמו ימי הבחורות לבקר כמו שידמו ימי הזק'
לערב: וכן אבר בבקר זרע זרע ולערב אל גנח ידך: והפע' ממנו שחר טוב יבקש רצון: והפע' הכבד
ושחרתני ואינני: ואוהבו שחרו מוסר ושבו ושחרו אל: אי אתה אשחרך: אף רחמי בקרבי אשחרך:

בצר להם ישחרונני: אם אתה תשחר אל אל: לשחר פניך משחרי לטרף: ומשחרי ימצאונני
יום' כלם ענין דרישה וחקירה ואעפ"כ מענין שחר הם כי בשחר ידרוש אדם ויחקר ויפקד כי הדין על הדבר
ישבם ויקום בשחר וכלם תמצאם בזה הענין: וכן נאמר מענין הבקר ולבקר בהיכלו: אם לא יאמרו כדבר ה'
הזה אשר אין לו שחר כלו אין לו זהר וכרירות: לא תדעי שחרה פי' שלא תדעי עת באה כי תבא פתאום כבד

הדבר שיבא בשחר שלא ירגיש אדם בדבר עד שיראנו: וכן אמ' בענין זה בשחר נדמה נדמה כלך ישרא' ור'
יונה פי' לא תדעי שחרה כלו שלא יתבאר לך ענין רפואתה ודרך ההצלה ממנה: ואזל פי' בזה הענין חסד
משחור תארם דגש משחור לתפארת כדגש מקדש ה' והוא שם בפלם מזמור ופי' זהר תארם: **שחת** והגה
בשחת האזור: והגה בשחתה: ובקלילותיכם הנשחתות יותשחת הארץ: והפעל הכבד ושחתם
לכל העם הזה: עלו בשרותיה ושחתו: שחתם ברית הלוי: ושחת רחמיו: כי שחת עמך פי' שחת דרכו ומעשיו: וכן

העמיקו שחתו כלו הכניסו עצמם בענין ההשחתה כאד: וכבד אחר כי השחית כל בשר את דרכו: לא תשחת
עמך: כי משחיתים אנחנו משחיתים להפיל החומה: כלו שהחלו להשחית ולהפיל החומה: וית מתעשתין
כלו חושבין ומשתדלין להפיל החומה ופי' משחיתים בלבם ומתעסקין להכין כלי הבשחית: כי השחת
תשחיתון פי' תשחיתון דרכיכם ומעשיכם: וזבחה משחת: ובחרק מקום הקמץ כן משחת מאיש מראהו: והש'
כי משחתם בהם: וכן תהרגו למשחית: חרשי משחית: למשחית איבת עולם: והודי נהפך עלי למשחית:

ויתכן כמו הם אח הוא לבעל משחית: או פי' לאיש משחית: ובצרי איש כלי משחתו בידו יונק' הפח בשחית
הצניבו משחית אנשים ילכדו: אשר בימין לדר המשחית: הוא הנקרא הר המשחה והוא הר הזיתים הנזכר
בכתוב: ובנהו בלשון המשחית לבנין עז אשר בנו בו: אכל הגני ליד הר המשחית הוא אומר על ככל וקרא
אותה הר ואעפ"כ שהיא בקעה רל עיד בצורה וכן תי' כרכא מחבלא: ונגזר מהענין הזה עד יכרה לרשע שחת

ירמיה

ויסב

תליס הנסע תשא

נחרא

נחרא

יסעיה מלכים

תבוא

סמיני

יחזקאל

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

חזק

בענין שכל חושבי און ופועלי רע על משכנותם כאור הבוקר יעשוה כי לא ידעו וכבר נידשו בו פי אחר
 כשרש משך על שכם שניהם: כם על שכבה: ויש שכמו: מה שעל הכתף שהוא כנגד הצואר יקרא שכם: כ
 כמו שאמר כתפי משכמה הפול: והוא נחה וכשפטה בבפיק וכבר בתננוהו עם חביריו בחלק הדקדוק: כי
 תשיתמו שכם: לצד אחר ולפאה אחת: דרך ירצחו שכמה על דרך אחת וצד אחר: וכן ולעכדו שכם א
 אחד: בלב אחד וכדעת אחת: ואני נתתי לך שכם אחד: חלק אחד והכל ענין אחד כי הכתף צד ופאה וכן
 הפאה נקראת כתף ולכתף השנית: **שכן** אשר שכן שם וכן כתיביו שכן. ושכנתי בתוכם: השוכן אתם
 שכן בארץ: לשכן בערפל: לשכני עבדו כל העם: או הוא שם משכן ה': משכנות לאביר יעקב: ומשכנותיו מליחה: ובקבוץ זכרים משכנים:
 קדוש משכני עליון: והתאר וכל יאמר שכן חליתי יגורו שכן שומרון: ושכנו הקרוב אל ביתו: ואל כל
 שכיניו: ולנקבה שכנה או שכנת: ושאלה אשה משכנתה: והקבוץ ותקראנה לו השכנות: ונקרא שכן ושכנה
 השוכן אצל האדם ביתו אצל ביתו: אבל וכל יאמר שכן חליתי הוא על השוכן בתוכה בירושלם כמו שאמר
 העם היושב בה נשוא עון וכן יגורו שכן שומרון פי השכנים בשמרון: והבכד אהל שכן באדם: לשכן שמו
 שם: וכבר אחר והשכנתי עליך כל עוף השמים: וכבודי לעפר ישכן סלה: ומן הענין הזה נגזר ישכנו אדירדך
 והוא בנחות הכות וכמוהו שכנה דומה נפשי: **שכן** ושמת שכן בלועך: ידוע: וכבר כתבנוהו בעא'
 בשרש שוך עם לשכים בעיניכם: **שכר** שכרו ולא יין פי ולא מיין: וישת כן היין וישכר
 : וכעסים דמם ישכרון: וישכורת ולא כיון: פי ושכורת הצרות ולא מיין: שתו ואין לשכרה:
 והבכד והשכרתים למען יעלזו: אשכיר חצי מדם: וכבר אחר ואשכרם בחכתי: משכרת כל הארץ: מספח ח
 חמהך ואף שכר: וההתפעל עד מתי תשתכרין: והשם שכרון ויגון תמלא: והתאר והוא שכור עד באר: והוא
 בתרצה שותה שיכור: וישכבה עלי לשכורה: ונקרא היין שכר לפי שהוא משכר: שכר יודופו: ויש כשקה
 שעושיין מפירות שהוא משכר ונקרא גכ שכר: ענין השכרות ביין כשביעה בבאכל אבל יש שיטתכר עד ש
 שלא ירגיש ולא יבין יין ושכר א השת ושכר במקום הזה כולל כל דבר המשכר ואפי' זולת היין כמו שאמר
 דלל אכל דבילה קעילי ושתה חלב או דבש ונכנס למקדש חייב: בקודש הסך נסך שכר לה': פי נסך יין
 המשכר והוא החי כמו שאמר בספרי ונסכו רביעית ההין חי אתה כנסך ואי אתה מנסך את המזוג: וכן אמר
 מיין ושכר יזיר ד' לעזר הקפר אובר יין זה מזוג: שכל זה חי או אינו אלא יין זה חי ושכר זה מזוג תל' ונסכו
 רביעית ההין לכבש האחר חי אתה כנסך ואי אתה כנסך מזוג הא אין עליך לום כלשון האחרון אלא כלשון
 הראשון יין זה מזוג שכר זה חי: אשכר יקריבו השיבו אשכרך: מנחה: ואפשר שהוא בן ארבע אותיות:
שכר ואשר שכר עליך: כי שכר שכרתך: ושוכר כסילים ושוכר עוברים: ופי' הפסוק כתב ר' יונה כן:
 הרב והגדול בעם הוא מחולל הכל ומושל בס ונותן שכר לבסיל וככריו בעבדתו וכן שוכר
 עוברים והם הסרבנים: וכמוהו כדוע אתה עובר את מצות המלך: ור' אחי'ר משה זל פרשן בכה והוא דנק
 בפסוק שעליו חוח עלה ביד שיכור ומשל כפי כסילים ופי' רב כמו דרכה וכן חפי' הבסיל הממשל משל רב
 מחולל כל אדם כחוח ביד שיכור ומי ששוכר כסיל כרבור בשליו ונותן שכר לעוברים והם הסרבני' עוברי
 מצות שאין יכלת בול להכריחם אחד הוא כל זה כזה: וכבר כתבתי פי' זולתי אלה בשרש חול: והגאון רב
 סעדיה פי' אותו כן דבק עם הפסוק שהקדים חוח עלה ביד שכור וכר' הגדילענו בפסוקי' אן כי הבסיל כשתבא
 לידו מלת החכמה הוא מתחולל בה ומהפך אותה ולא יבינה כמו שכור אשר בידו חוח ויביאהו בצפורניו
 ובתוך אצבעותיו ולא ירגיש ובכל ידע עינו כבלה החיא ללכד אותה למי שלא ידעה ויכאיה בה לכל אדם
 : וזהו רב כחולל כל בי יכעיס בה לבות בני אדם ויכנר פיו מלמד אותה לבסיל ולעוברי דרך אשר ישאלוהו
 : ופי' שוכר מן כי יסכר פי' דוברי שקר: וכזה אעפ' שנכתב בסמך וסוכרים עליהם יועצים: והגפועל שבעים
 בלחם גשכרו: וההתפעל והמשתכר משתכר אל צרור נקוב: והשם כי שכר הוא: שכר האדם לא נהיה ושכר
 הבהמה איננה: איננה שב אל שכר והנה הוא זכר ונקבה ורכים כמוהו: ויתכן איננה שב אל חכמה באילו
 איננה הבהמה כיון ששכרה אינו לברכה: ושכר לא היה לו ולחילו נצר: אמרו כי לאחר ששלל שילה עלה
 הים ושטפה מרם לפי שגזר עליהם ועל שללה להכסות בים כמו שאמר בהעלות עליך את תחום וכסוך ה
 הבים הרבים: נתן אלדים שכרי: ביום ותן שכרו: ומא' זרע צדקה שכר אמת כשש נקודות: ומא' מה
 משכורתך: והתאר אם שכיר הוא: גם שכירה בקרבה פי' אפי' החיילות ששכרו להלחם בעבורם היו בענלי
 מרבק' שלא יוכלו להלחם כי גם המה הפגו נסו יחדו: ודמה אותם לענלי מרבק כי השמן והמתעדן כמאכלו'
 ובתענוגים אינו יכול להלחם: בתער השכירה בי התער שיכור האדם הוא הטוב והמחודד: וים גם שכירי'
 בקרבה גדולה ונכבדיה וכן אמר התרגום אף רכבהא בנה: וכן בתער השכירה פי' התער הגדולה: ועא'
 כל עושי שכר בשש נקודות וכבר פרשתי באות הקמך עם ויסכרו מעינות תהום: ויש לפרשו עוד כמו ר'
 רשת ופי' עושי שכר עושיין רשתות לקחת הדגים וכדברי ר' יוסא חד נפק לשכר בזאי אתא שטן אדמי

פי' וירא נוח
 חיוב
 תלים חושע נפטי ח
 נח
 יהושע ברכ' תרומה אחרי
 תגלית מלכיש יצנה רחם
 אחרי תלים חיוב
 תלים יס: יה יצא כל
 זכרים פמות רות
 האשע תלים דלח
 י: זקא תלים כחוס
 תלים משלי
 מקעי יסעיה כח
 יסעיה כ' חגי
 ורמי' האזינו יסעיה ירמי'
 חקקוק שמואל יחזק' שמואל
 מלכיש שמואל יסעיה
 פמיני
 פניחם
 נסוא
 תלים יחזקא
 תבא נכא השלי
 תלים עזרא
 שמואל חגי קי' ח' זכריה
 יחזקא
 יצא תבא משלי
 יצא משעשים ירמיה
 יסעיה ירמיה
 יסעיה
 יסעיה כח

למשלח שור: ויאות לענין זה מה שזכרנו הגני משלח בך: והשלחתי בכס משלח בלאכי רעים: וכן בדברי דוד בענין זה משלח זאבים: ובענין ההושטה שלח ידו בשלומיו: ויד אל תשלחו בו: על אשר שלח ידו על הארון: והנה יד שלוחה אלי: שלח אצבע: והשם משלוח ידם: ומא' בכל משלח ידכם: והקדוב לענין חזה שלוחותיה נטשו עברו ים: דל התפשט הפארות והסעיפים: וכן נקרא גן עצי הכאכל לפי שבתפשות הפארות והסעיפים הנה והנה: ברכת השלח לנן המלך: שלחך פרדם רמונים: וכן בשלחה תריבנה: תשלח קצירה עד ים: ישלח שרשיו: ואפשר כי נקרא הנור הסמוך לירושלם שילוח כמו שאמר את מי השילוח לפי שהנא מתפשט אל הגנות להשקותם: ובענין הגידוש ושלחהו ה' אדם מנן עדן: אל כחונן לבחנה תשלחום: וישלחם ביד פשעם וכלם ענינם קרוב: ועא' ויעש שלח לרוב ומגנים בסגור: ובעד השלח יפלו: בשלח יעברו: ואיש שלחו בידו: וכן במא' ואין משלחת במלחמה: ויש לפרש בן משלחת בלאכי רעים: ענינ' חרב וים כזה וישלחו את כתובת הפסים: כל' קרעו אותה כדי שיאמין שהחיות טרפוהו: ויום עוד מזה וישלחם ב ביד פשעם: ומזה הענין איש שלחו המים כל' כשהיו הולכים אל המים איש שלחו בידו: ואא' פירש מזה בשלחה תריבנה: כל' בחרבה רצית לריב אותה כל' כמדה שכדדה כמו שאמר בסאכאה אמר רצית לחדגם לדונה באש במדת סדום כי מעשיה במעשיהם כמו שאמר עליהם קציני כדום עם עבודה וכן היית רוצה ל לשפטה לולי שחמל האל עליהם והנה האש והסירה ברוח קדים עזה אחר שנזרק על העיר כמו שכפורש ב ביחזקאל: ומזה עוד רגלי שלחו כל' שמו קוצים וחוחים במקום כהלכי שיכרתו רגלי: ויש לפרש איש שלחו המים מתרגום והפשיט ושלח: כל' שלא היה פושט בגדיו לא ביום ולא בלילה ולא היה איש פושט בגדיו א אלא המים לכבם אותם והוה שאמר אין אנחנו פושטים בגדינו: ובהשרש הזה שלחן והוא בשרק עמ' ולקרבן העצים בעתים מומנות: השלחן אשר לפני ה' והקבוץ כי כל שולחנות מלאו קיא: שנים שולחנות מפו: ושנים שולחנות מפו: **שלח** עת אשר שלח האדם באדם: גם נעדיהם שלטו על העם: לטלט בהם: וישלט בכל עמלי: והכבד והשליטו לאכול ממנו: ואל תשלט כי כל און: והשם דבר מלך שלטון: והתאר אין אדם שליט: מעשרה שליטים: והתאר לנקבה מעשה אשה זונה שלטת: דל מתגברת על הזונים אחריה: גלידרא בלעז: ענין השלטנות ידוע: הכרו החצים מלאו השליטים את החנית ואת השליטי: שליטי זהב כל שליטי הנכודים ענינ' כמו מגנים ובאמרו ואת הכננות ואת השליטים נראה שאינם עשויים כתבונת המגנים: **שלח** השליך בשמים ארץ: ותשלך את חילך: ונשליכוהו באחד הבורות: מושלכת בדרך: משליך קדחו כפיתים: השליכו אותו אל הכור: כי השליכו בשכונותינו כל' השליכו אותו מ משכנותינו על דרך ולא תקיא אתכם הארץ: ופה אשליך לכם גורל: ושלא נזכר פעלו ממנו והשלך מכון מ מקדשו בשרק: עליך השלכתי ברחם בקמץ חטף: ותשלכי אל פני השדה: כולם ענין דמיה והפלה: ואמ' על דרך הרחבה וישליכו הרצים והשלישים וילכו עד עיר בית הבעל: ברוב חפזם ומהידתם להם לשלחם לעיר בית הבעל: לנתון המצבות: ואת השלך פרשוהו דל זה השולה דגים מן הים וכן תירגם אונקלוס ושליונא: אשר בשלכת: שם שער שהיה בכית המקדש הנזכר בדברי הימים עם שער שלכת וית' לשון השלכה: וכן תרגם הפסוק כבושם ובכלווא דבמיתר טרפוהי דמין ליבשין ועד כען אינן רשיבין: לקימא מנהון זרעא כן גלותא דישאל יתכבשון ויתובון לארעהון ארי זרעא דקדושא נצבתהון: **שלם** בן שלם די אדי: ושלם אותו בראשו: ושלם גות צדקך: ושלמני רעה תחת טובה: שרם ישלם: כי אתה תשלם לאיש במעשהו: ושלמי את נשיך: הגמול אתם משלמים עלי: ושלמתי על חיקם: ושלם נזכר פעלו הישלם תחת טובה רעה: הן צדיק בארץ ישלם: והשם באו ימי השלום והשופט בשלום: ולשון נקבה ושלומת רשעים תראה: ומא' ורודף שלמונים: ומא' לי נקם ושלם: ענינ' ענין הגמול והפירעון: ועא' כי לא שלם עון האמורי עד הנה: ושלמו ימי אבלך: ותשלם כל המלאכה: והשם הגלת שלומים: פי' כלם גלו משלום: וכן פי' אא' מוסר שלומינו כמו מוסר כולנו: אכן שלמה: פי' שלמה במשק: אכן שלמה מסע נבנה: אבנים שלמות: תמימות שלא נפסלו: והפעל הכבד ושלם את הבית: מי עור כמשולם פי' כפקח השלם בראות: או פי' כתמים וכישר כמו שאמר בעבד ה' והוא סיפור דברי השם שם שהיו אומר כשהנביא היה אומר להם החרשים שמעו והעורים הביטו לראות: הם היו אומרים כי אין עור וחרש כי אם עבד ה' והתם השלם בעבודת השם ומצותו: וכבד אחר וכל חפצי ישרים: מיום עד לילה תשלימוני: ועא' שלמים הם אתנו כלומר בשלום הם אתנו: ואם שלמים וכן רבים: והתאר במא' ירדפם יעבור שלם על משקל קרוב ורחוק: וכן שלח ידיו בשלומיו: וכן כתב אא' השלום אביכם הזקן תאר: וכן השלום אתה אחי: אתה שלום וביתך שלום: ובשרק שלומי אמוני ישראל: והשם שלום שלום לרחוק ולקרוב: עושה שלום במרומיו: אין שלום בעצמי: ויעש להם יהושע שלום: והקבוץ לשלומים למוקש: ומזה הענין אם גמלתי שלמי רע: כל' מי שהיה בשלום אתי אם גמלתי רעה אבל חלצתי מי שהי' צורדי בחג' כש' שלא גמלתי שלמי רע: וכ' הסכן נא עמו ושלם כל'

ושעיה' לארץ כחונן מלך
תניס יושפ דה
ירזקא יסע' כ' רח
ישגיה
עזרא סיר וסע' תניס
ירמי' ישעיה
בראשית כזא
תניס דה' ינא חונ
דה קהלת תניס
יושב
עזרא
ישעיה

חונ עזרא

יחזקא ישעיה יחזקא
קהלת עזרא חסתר
קהלת כ' תניס קהלת
קהלת כ' יחזקא
ירמי' מלכים פמא
סיר דה' כ'
חיה נירא יושפ מלכים
תניס יושפ ירמיה
יהושע דניא
תניס יחזקא
מלכים
סמיני
ישעיה דה'

מפזאים
יחזקא חונ תניס משפטים
תניס מלכים ינא ירמי'
ירמי' משלי הושע מיה
תניס ישעיה חזקא
לך יסע' מלכים ירמיה
ישעיה תבא מלכים
תבא מלכים ישעיה

ישעיה כ' ינא
כחוס יסע'
תניס חזקא פמא כ'
פמא ישעיה חונ תניס
יהושע תניס כ'
חונ

ליה כטבא פי שכר רשת ובזאי שם לעוף שצדין בו השרים שאר
 לצוד ברשת החיות ובגן העופות ובן פרשו בעל הערוך
 רבים ישלך כל יתר עמים: והתאר אלכח שולל וערום מולך
 מוליכו שולל ולא תועילנו עצתו: וימ' שולל מהדעת כמו ושופטים יהולל: והתפעל אשתו לו אבירי לב
 : והאלף במקום הא התפעל וטר מרע משתולל כלו כאילו שללו אותו שלא נמצא: והטס את המלקוח ואת
 השלל: זה שלל דוד: והיתה לך נפשך לשלל לריוח כלו כאילו שללת אותה: וקדוב כזה הענין של תשולו
 לה: כלו השמיטו לה שיכלם מן הצבתיים' **שלל** משלכות אשה אל אחותה: בין השלבים ענינם
 מדרגות: וכן בדברי רזל בסולם הלך אחר שלבותיו אשקליוגש בלעז ופי' משולכות אשה א
 אחותה ככוונות זו כנגד זו שיהיו הרציון שוין כי היו חורצין ראש כל קדש וקדש באמצע ונשאר לו יד
 מזה ומזה כמו שליבי סולם והיתה כל יד נכנסת באדן שלה: **שלל** שלג לבנון בשש נקודות: והפעל
 הכבד כמנו תשלג בצלמון ידוע: **שלל** שלו כל כונני והתאר שלו הייתי וכא' אל גוי סליו השין בשוא כפלס שאר
 גובהראות למד הפעל בו לא שלותי
 באר והוא כתוב ביוד המשך: יושבת ושלוח: ושליו עולם: והטס ושלוח כסילים תאכדם: ושלוח השקט:
 והקבוצ דברתי אליך בשלוחך: וימ' מזה כי ישל אליו נפשו: ואם כן יהיה פעל יוצא וכבר כתבנוהו בש' ש
 נשל: ואזל פ' מזה הענין לדבר אתו בשלי: כפלס כרי כלו בשלום היה מדבר עכו והרגו או פי' בפתאום
 וכת' בפתע פתאום בתכף שלו: ועא' לא תשלח אותי: פי' לא תטעה אותי ותרגום שנגה שלוחא וכן לדבר
 אתו בשלי בטעות ובמרכה לקחו לדבר עמו ויכחו: וכן ויכחו שם האלדים על השל פי' על השגנה שעשה
 שאחו בארון כי שכטו הבקר כי אפי' הלוים לא נחן להם לנשאו כי אם ככוטות והוא אהז בו: ועוד כי לא
 היה לוי: וכן כתוב בדברי הימים אז אמר דוד לא לשאת את ארון האלדים כי אם הלוים ואמר ללוים כשרצה
 להביאו א ביתו התקדשו כי למבראשונה לא אתם פרץ'ה בנו: כלו לפי שלא היתם אתם שם ואחו בו ז' שלג
 מבני לוי פרץ'ה פרץ: ורזל דרשו אמר הקבה נושאיו נושא עצמו לא כל שכן: וימ' מזה ושלוח כסילי תאכדם
 : והנפעל בגי עתה א תשלו כלום לא יהיה לכם שכחה ושגנה בדבר לטהר את בית ה': ור' יונה כתבו כהענין
 הראשון כלו לא תנוחו ולא תשקטו עד השלימכם הטהרה: ומתשורש הזה ובשלוחה היוצאת מבין רגליה:
 וכדברי רזל השוחט בהמה ומצא בה שליא הנפש היפה תאכלנה והוא הכים שעומד בה הוולד כמע' אמו
 : ואפשר שרצה בו הכתוב באוכרו ובשלוחה הכנים קטנים כלו הם בשליא עדיין: וכן אמר התרגום ובזעיר
 כנהא ור' יונה פי' מזה הענין לא תשלח אותי והוא רחוק **שלל** ויגז שלוחים: והע' השליו: בין עוף ודוא
 שמן באד: ואומ' שהוא שקורין לו בלעז קוליא: **שלל** שלח לפניהם איש: לא שלח יעקב את
 אחיו: הנה שלחתי הגדי הזה: פיד שלחת ברעה:
 שלחה הנער אתי: ותשלח את אבתה: אתה שלוח אל בית ישראל: מנחה היא שלוחה: וכתב אזל מזה ידה
 ליתד תשלחנה אמר כי אינו לשון הושפה אלא לשון שליחות ותשלחנה על הידים כי ידה היא השכאל כבו
 שכ' אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה: אמ' כי ידי יעל שלחו בעבור יתד ובעבור הלוים עמלי' וסד' השליחות
 אל הידים אעפ' שיעל היא השליחות לפי שהידיים עיקר הפעשה: וכן כל אשר שאלו עניני: בביתו לא ישבנו
 רגליה: תלן עיני: ובתבונת כפיו ינחם: נסכך היתד א היד שהיא השמא כי בעת שהכתה אותו היתד בשכא:
 וההלמות בימינה: והמקור מהנפעל ונשלוח ספרים: והכבד והשלחתי בכס: הגני משליח כך: רח' ה'
 להשלוח ביהודה רצין מלך ארם ופקח בן רמליהו: והטס ומשלוח מנות והוא כדרך מקור: וכא' משלחת
 מלאכי רעים: וכבד אחר ושלח אותו פדנה ארם: למענכם שלחתי כבלה פי' שלחתי כרש לבבל להחריבה ו
 ולנקום נקבתכם ממנה: וכי ימצא איש את אויבו ושלחו בדרך טובה: והמשלח את השעיר: את איכתי אשלח
 לפניך: ושלח לבס: וישלחו את כתונת הפסים פי' שלחוהו ביד קצתם שהלכו אל אביהם והביאוהו לו: וישלחו
 את ידמיהו בחבלים: וישלחם א ירכיהו א הכור בחבלים: ויש כלשון לוייה הולך עכס לשלחם: וישלח יצחק
 : וישלחו את רבקה אחותם: והכל עם הראשון ענין אחד: ושלח גזר פעלו מכנו וצר בגוים שלח: שלח
 ברגליו: כלו שלא שא בהכה לרכוב עליה ואמ' שלח ואם אין משלח כי רל מרוב תאוותו ללכת באילו טלח:
 ובענין הזה נער משלח מביש אמו: כי שלח ברשת רגליו פי' רשת ברגליו או רגליו ברשת: וכבר כתבנו זה
 בשיבוש האותיות בחלק הראשון מן הכפר הזה: והטס לכן תתני שלוחים: אחר שילוחיה: רזל כנחות: ויש
 לפר' אחר שילוחיה אחר ששלחה ושכה לבית אביה כלם אשר הם בענין השליחו ידוע: וקדוב לזה והוא ענין
 התרת הדבר כאין עוצר שלחו באש מקדשך: זהו כמו הפוך שלחו אש בבקדשך: בשלחי רגל השור והחט'
 : כלו ברוב התבוא' ישלחו השור והחכו לרעות בשדות התבוא' ויתירו אותם ללכת כאשר ירצו ולא יחושו
 : ועד' זה אמר אשרי לגפן עיריה: וכן ובשלח מדנים: ומן הענין הזה נזה משלח ונעזב כמדבר שיהיה פתוח
 ומותר לכל כי שידעה להבנם בו: ונער בשלח מביש אמו שהוא מותר ללכת בתאוות נפשו: והטס והיה

יחזקא חזקא
 חזקא חזקא
 חזקא חזקא
 חזקא חזקא
 חזקא חזקא
 חזקא חזקא

חזקא חזקא
 חזקא חזקא
 חזקא חזקא
 חזקא חזקא
 חזקא חזקא
 חזקא חזקא

חזקא חזקא
 חזקא חזקא
 חזקא חזקא
 חזקא חזקא

חזקא חזקא
 חזקא חזקא
 חזקא חזקא
 חזקא חזקא

חזקא חזקא
 חזקא חזקא
 חזקא חזקא
 חזקא חזקא

חזקא חזקא
 חזקא חזקא

חזקא חזקא

חזקא חזקא

ס.ג.א
ידמו'
משקפים מלכים ראה
תלום חאה ב'
סנזמ'ס
איוכ
ד.ה'
סמל יחזקא
יבצ'ל'ך ד.ה'
מנרע

רדו שנים וגלות ככל שהיה שבעים שנה: ויש לפרש שעי' זה הגלות אשר שהוא גלות שלישי: שם האחד: ויקרא האדם שמות ועשיתי לך שם כשם הגדולים: שכם כחית: בדור אחר ימח שם: יען אשר שלחת בשמכה ספרים: כתוב כהא' אנשי שם: את השם ויקלל: פרש השם הנכבד ויקלל והוא נקרא בן שם בסתם וכן אשר נקרא שם ואחר כן פרש שם ה' צבאות ויברו על ים בים סוף: כי הגדלת על כל שמך אמרתך פ' הגדלת על כל דבר שמך ואמרתך: ורא' אע' הרחיק זה הפי' לפי שכלת כל בקמץ חטף דבקה עם שמך והוא פרש אותו כן: אמר בתחלה ואודה את שמך והוא השם הנכבד שהוא שם עצם נכתב ואינו נקרא ועל כן אמר כי הגדלת על כל שם שיש לך אמרתך והוא השם הנכבד שאמרת למשה: ועל כל המעשה שם: ויהיו שם כאשר ציוני ה' שמה תביאו: שם יצעקו: ידוע יהוא שם נופל על הבקום ועל הבלי ועל הזמן גם כן על האדם כמו משם רועה אכן ישראל אשר יצאו בשם גלשתיים: וידאה על דבר שכבר זכרו: ויש מראה על דבר שלא זכרו: וערום אשוב שמה: והוא רכז לקבר: ולפי שזכר אמו והאדמה כמו אמו אמ' שמה בלא זכר האדמה: ועל כל המעשה שם: כודה על אותו עת שהוא יום חבשפט: שכיב וארץ: אף שמיורפרו טל: ונתתי את שמיכם: לא ימצא בלשון יחיד וכתב אאזל פי פי' שמיכם שם מים שאומר יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים: ואמר ויקרא אלים לרקיע שמי' כל' שם מים ולהתחברות שתי במין חסרו האחת בכמו שעשו כמלת ירבעל מן ירב בן הבעל ירבשת ירב בן הכשת: ונקראו השמים העליונים על שם ורקיע בכמו כן שמים וכן בדברי רז"ל באי שמים אר' יוסי בר' חנינא שם מים: ונשאל זה השם לרחק הקצוות אם יהיה נגדך בקצה השמים באים מארץ כרחק בקצה השמים: ונשאל לגובה האוויר גדולות ובצורות בשמים: אשר תעוף בשמים: מגדל וראשו בשמים: יכע קדים בשמים: ויורקו עזר על ראשיהם השמיכה:

ואמר חטא ישראל בעבור שלא שמרו שלא יקח אדם ממנו: לא תשמר על חטאתי פי' לא תשכור רק על ח
חטאתי כמו אין טוב באדם שיאכל ושתה רק שיאכל: או יהיה פי' לא תשמר לא תכתין כלום מיד תענישני
ולא תאריך לי וכמוהו בדברי ר"ל שבור לי על הפתח כלו הכתן לי: ויתן אותם נמשכר בית הסדר: כלומר
מקום שיהיו נשכרים: כי משמרת אתה עמדי: כלו בופקד ושכור: והלכך לכשמרת: מכל משמר נצור
לבך פי' יותר מכל משמר שבר לבך: והנפעל ונשמרת באד: השכר בנגעי השמר רך פן תעלה: השכר דבם
עלות: והכבד משכרים הכלי שוא: וההתפעל וישתכר חקות: ואשתכרה מעוני: וקרוב לענין זה ואשמורה ב
בלילה: באשמורת הבקר: ראש האשמורת התיכונה: קדמו עיני אשמורות: אחזת שכורות עיני פי' כאילו א
אחזת והחזקת בשמורות עיני שיהיו תמיד ערות ולא אישן: ור' משה הכהן פי' מהענין הראשון ופי' שכורות
תאר כבו שכורות והם העפעפים ששומרות העינים ואכר אחזת עפעפי שהם שכורות עיני שלא נסגרו ולא
ישנתי: משמר לעומת משמר ואעמידה משכרות כולם ענין ההערה וההקצה ושכירת העתים: ואר"ל שלש
משמרות הוי הלילה: וכן נראה מהפסוק שאמר ראש האשמורת התיכונה ולפיכך נקרא שכור העיר כן לפי
שהוא ער בלילה ושוכר העיר וידוע עתי הלילה שוא שקד שוכר: שוכר מה בלילה שוכר כה בלילה: ועא'
אך שמריה ימצו: ושקט הוא על שמריו הקפאים על שמריהם ידוע: והנפעל כבנו השגר והשקט והוא
מלרע וכל שהוא בענין שמירה הוא מלעיל ופי' השמר שב על שכריך בכרנוע ובהשקט והנאון רב סעדיה
פי' אותו ענין שמירה כלו השכר מעשות בלחמה והשקט רך אל תירא: ועא' כשכיר חזק מצר בצפורן
שמיר ימצור החלמיש: תרגום ירושלמי שמיר טינא: ויכ בצפורן שכיר הכרזל החזק קראו כן לענין חזקו
כמו שנקרא הצור החזק שמיר: ועא' על אדמת עמי קוץ שמיר תעלה פי' קוץ ושמיר: שמיר ושית יעלה מין כ
במיני הקוצים: **שמש** שמש ירח עכד וזולה: בשש נקדות: פי' שמש וירח: יובם השמש לא יכבה
השמש יצא על הארץ: וזרח השמש לא יבא עוד שמשך וזרחו לכם יראי שמי שמש צדקה: ל
לענין השמש הזאת ושמתי כדכוד שמשותיך: החלונות שהשמש נכנס בהם: **שן** שן רועה: שן החת
שן ויתכן ששרש שן שכן וחברו יוביח: תחת שנוי שניך כעדר הקצובות: והמזלג שלש השנים:
ובדרך ההשאלה על שן סלע וכן במשנה זכרוהו כפול שאמרו והשנים והסככות והנרכות שהן יכולין ל
לקבל מעזבה מה שאמר השנים רצו בו שני הס' ע ועינים ידוע וזכה הענין עוד עשת שן: כסא שן אווריו
בלעז והוא שן הפיל שעושים כבנו בלאכה: וכן וקדנות שן והכני' דכה שני הפיל לקדנות לפי שהם דומי'
להם ולדעת התרגום הס' וז' החבור כמו שפ' ירח וז' הקדנות ושן וגסמך חכר ובת בקדנין דיעלין ושן
דפיל ושווסין: תולעת שני השני הוא עין אדום והוא הכרמו: ושני התולעת פי' אדום בעל התולעת והעין ה
היפה ורועה בו הכרמו: ותקשר על ידו שני פי' חוט צבוע בשני והיוד בשני ליחש' ובא' עם כס הרבים אם י
יהיו חטאים בשנים: כי כל ביתה לבוש שנים: ויתכן שהם נוספת ויוד שני שנים במקום הא למד הפע' ואם
היתה נקראת היוד היה שנים כמו חנם בתשלומו חנם ובהניחם היוד הטילו בנן וננועת היוד שהוא החרק
וזהו הנכון בכלה הזאת כי אין טעם לקיכוץ דבר במלה הזאת ועוד נכתבו בשרש שנה והוא הנכון כי ש'
שרש שני' שנים שנה: **שנן** אם שנותי ברק חרבי קראתו בלרע: שנו לשונם כמו נחש: אשר חציו
שנונים: וההתפעל וכליות אשתונן: ענינם ענין חדוד ופזה נקרא שן לפי שהוא מחודד ואלף
אשתונן מקום הא התפעל ופי' וכל אחד בכליות אשתונן: ואעפ' שזכר כליות כלשון נקבות מצאנו כמוהו
רבים בשמות זכר ונקבה: או יהיה האלף אלף המדבר ופי' ועם כליות אשתונן או יהיה פי' בלא חסרון כמו
שבתכנו אהזו בשרש אוה עם הדוכים לו: ועא' ושנתם לבניך: לבטל ולשנינה ענין הדבור התכידוי:
שנא אשר שנא ה' אלדיך: שנאתם אותי: שנא לרעהו: שנאי בצע' שנאה לאה: והתאר הכן הבכור
לשניאה: בפלם נביאה: ויוסיפו עוד שנא אותו: כי גדולה השנאה אשר שנאה בשנאת ה' אותנו:
מקור' או שם סמוך משנאה: ופקוד אחר יראת ה' שנאת רע: והנפעל גם לרעהו ישנא רש: והכבד הלא שנאיך
ה' אשנא: וינסו משנאיך מפניך ענינם ידוע' ויש בהם שאינו שנאה במש כמו כי שנאה לאה לא היה שנא
אותה לא לפי שהיה אוהב רחל יותר קרא לאה שנאה וכן האחת אהובה והאחת שנאה: **שנב** בעד
האשנב: בעד אשנבי נשקפתי פי' חלון: **שנה** כי אני ה' לא שנית יסנא הכתם הטוב: באלף
ובטנול' עם שונים אל תתערב: ודתייהם שונות מכל עם ושונא כדבר: והפעל הכבד ושנא את
בנוי בלאו כתו בלא' בכלכי: ובהא בירמיהו: וישנו את טעמו באה הידיעה אחר הבינה וכן ותרצהו את ה'
הילד ודוכיה שזכרנו בחלק הדקדו' ושלא נזכר פעלו מכנו ועז פניו ישנא בלא' ובכנול: וההתפעל קמי נא
והשתנית ענין השינוי ידוע' ועא' יום שני ופר השני שבע שנים: ים כי ענינו שני לבטן: והנכון כי ענינו
שני לפר אשר זכר קח את פר השור אשר לאביך וענין שבע שנים תי' דאחפסס' שני' ובדברי ר"ל שהקצה
לעז' שבע שנים: אמר ריש לקיש אין מוקצה לעז' לא מוקצה לו שנים שנ' ופר השני שבע שנים: וכיום אכרו
כי בעבד היה שבע שנים ואמר ח' דברים יחא

חטב
נישכ
פמנא בלמשני
ולתתן תנא ריה יתרו
יונה מוכה תליס כ'
במלח פופטים תליס כ'
עורא
תליס יטעיה
תליס ידמו נפניה יטעיה
יחוקא
ירמיה
יטעיה כ'
חקק ק תליס'
גירא קהלת יטעיה מלכא
פמנא יטעיה מסלי משפטים
משפטים פיר פמנא
אינכ
פיר מלכא
יחוקא
תרומה מצורע
נישכ
יטעיה מסלי
הלז נ תליס
יטעיה תליס
חליתרנ חביל
שוט' חליתרנ שוט' יתרו ויצא
תנא מטכ פמנא הדברים
מסלי כ' תליס
בהעלך יך ינח
תנא
פופטי מסלי מלי כי אים
מסלי חקתר מסלי מלכא
פמנא
קהלת
מכיס בראשית פופטים

ארכע אותיות והוא הנכח בעיני כי לא מצאנו אות נוספת געה בתוך אותיות השרש כי אם לדריוש הדבר ואולי היא מלה מורכבת ואשר הוא מן השרש הזה בלי ספק את השמלה: שמלתך לא בלתה. כלי זהב ושמלות ידועי **שמן** שמן זית בשש נקודו: כשמן הטוב ער הראש: ונהרותם בשמן אוליך: ולא רכבה בשמן רל במשיוח הראויה למכה: ולפי שמישין בה שמן נקרא כן: שמן תורק שכך כלום שהורק מכלי אל בלי ודחו נודף ורועה בו שמן רוקח וננהו כלשון נקבה: ויתכן לומר שמלת תורק תואר בפלס תושב ואם זה בחולס וזה בשורק הכל אחד: וימ' מזה וחבל עול כפני שמן רל בפני הזקיהו שהוא משוח בשמן המשהה: ושמן ימינו יקרא פרשתי הפסוק בשרש צפן: וקרוב לזה שכבת עבית כשית: שכבו עשתו: וישמן ישורון: והפעל הנכפף וישבעו וישמינו: זהו עובד: ואשר הוא יוצא השמן לכ העם הזה: ופיר' אצ"ל מקור רל כי הם השמינו את לבם והכבידו אזנם והשעו עיניהם שלא יראו ושלא יבינו: והתאר והיה דשן ושמן: וימצאו מרעה שמן וטוב: וכתב אצ"ל אוצר נחמד ושמן בנות חכם: תאר כמו שמן וכא בפלס מלך עבד שהם שמות תאר: שמנה לחמו ארצו המוציאה לחמו: ואדמה שמנה: ועל דרך ההשאלה כל שמן וכל איש חיל רל בריא וחזק: וית כל אימתן: והתאר עוד במשכניו רזון: ויהרג במשכניהם כהורק הכנס הראשונה: והסם ומשמן בשרו ירזה: הגה משכני הארץ גכ בחירק: ובפתח גם הסם הראשונה לכו אכלו משמנים: :

אֲרֵבֶּעַ אוֹתִיּוֹת וְהוּא הִנֵּכָן בְּעֵינֵי כִי לֹא מִצְאֵנוּ אוֹת נֹסֶפֶת נֶעָה בְּתוֹךְ אוֹתִיּוֹת הַשֶּׁרֶשׁ כִּי אִם לְדִירוֹשׁ הַדָּבָר
וְאוֹלֵי הִיא מְלֵא מוֹרֵכֶבֶת וְאֲשֶׁר הוּא מִן הַשֶּׁרֶשׁ הַזֶּה בְּלִי סֶפֶק אֶת הַשְּׂמֻלָּה שֶׁמִּלְתָּךְ לֹא בִלְתָּהּ כְּלִי זֶה־ב
וְשִׁמְלוֹת יִדּוּעֵי שֶׁמֶן שֶׁמֶן זֵית בֶּשֶׁשׁ נִקְוֶדוֹ כִּשְׁכֵּן הַטּוֹב עַד הָרָאשׁ וְנִהְרֹתָם בְּשֶׁמֶן אוֹלִיךְ וְלֹא רִכְבָּה
בְּשֶׁמֶן לֹל בְּמִשְׁיֹחַ הָרְאוּיָה לְמַכָּה וְלִפִּי שִׁמְשִׁימִין כֹּה שֶׁמֶן נִקְרָא כֵּן שֶׁמֶן תּוֹרֵק שֶׁכֶּךְ כְּלוֹמַם שֶׁהוֹרֵק
מִכְּלִי אֵל בְּלִי וְדִחּוֹ נֹדֵף וְרוּצָה כֹּה שֶׁמֶן רוֹקֵף וּבְנֵהוּ בִלְשׁוֹן נִקְבָּה וְיִתְכֵּן לִזְמַר שֶׁבִלְתָּ תוֹרֵק תּוֹאֵר בְּפִלֵּט
תּוֹשֵׁב וְאִם זֶה בְּחֹלֶם זֶה בְּשׁוֹרֵק הֵכֵל אֶחָד וַיֵּם מִזֶּה וְחֵבֵל עוֹל כִּכְנִי שֶׁמֶן לֹל כִּכְנִי הִזְקִיָּהוּ שֶׁהוּא מִשְׁוֹחַ
בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁהָה וְשֶׁמֶן יִמִּינוּ יִקְרָא פֶּרֶשְׁתִּי הַפְּסוּק בְּשֶׁרֶשׁ צֶנֶן וְקִרְבּוֹ לִזֶּה שֶׁכֶּנֶת עֵבֶית כְּשִׁית שֶׁכֶּנוּ עִשְׁתּוֹ
וְיִשְׁמֵן יִשְׁוֹרוֹן וְהַפְּעֵל הַנוֹכַף וְיִשְׁכַּעוּ וְיִשְׁמִינוּ זֶהוּ עֹבֵד וְאֲשֶׁר הוּא יוֹצֵא הַשֶּׁמֶן לֵב הָעָם הַזֶּה וּפִירֵי אֲזֵל
מִקּוֹד לֹל כִּי הֵם הַשְּׁמִינוּ אֶת לֶבֶם וְהַכְּבִידוּ אֹזְנָם וְהִשְׁעוּ עֵינֵיהֶם שֶׁלֹּא יִרְאוּ וְשֶׁלֹּא יִכְיִנוּ וְהַתָּאֵר וְהִיָּה דִשָּׁן
וְשֶׁמֶן וְיִמְצָאוּ מֵרַעָה שֶׁמֶן וְטוֹב וְכָתַב אֲזֵל אוֹצֵר נִחְמֵד וְשֶׁמֶן בְּנוֹה חֲכָם תֵּאֵר כְּמוֹ שֶׁמֶן וְכֹא בְּפִלֵּט מִלֶּךְ
עֹבֵד שֶׁהֵם שְׁמוֹת תֵּאֵר שֶׁמֶנָּה לְחֵמוֹ אֲרִצּוֹ הַמוֹצִיָּאָה לְחֵמוֹ וְאֲדָמָה שֶׁמֶנָּה וְעַל דֶּרֶךְ הַהִשְׁאָלָה כֹּל שֶׁמֶן וְכֹל
אִישׁ חֵיל לֹל בְּרִיא וְחֹזֵק וְיִת כֹּל אֵימָתָן וְהַתָּאֵר עוֹד בְּמִשְׁכִּנֵּנוּ רִזּוֹן וְיִהְיֶה בְּמִשְׁכִּנֵּיהֶם בְּחֹרֵק הֵכֵם הָרִאשׁוֹנָה
וְהַשֵּׁם וּמִשְׁמֵן בְּשֶׁרֶן יִרְזֶה הִנֵּה מִשְׁכֵּנֵי הָאָרֶץ גַּם בַּחִירָק וּבִפְתָח גַּם הֵמָּה הָרִאשׁוֹנָה לְכוּ אֲכָלוּ מִשְׁמָנִים וְ
וּמֵא וּבִשְׂרֵי כֹחַשׁ מִשְׁמֵן בִּקְדָן כֵּן שֶׁמֶן וְכִנֵּה הַבָּקִים בִּקְרָן שֶׁהִיָּה מִקּוֹם גִּבּוֹה וְכֵן שֶׁמֶן שֶׁהִיָּה שֶׁמֶן וְדִשָּׁן וְאֵ
וְאֲזֵל כָּתַב כִּי נִקְרָאָה כֵּן יִירוּשָׁלַם לִפִּי שֶׁהִיָּה שֵׁם כֻּלָּךְ מִשְׁוֹחַ וְכֵהָן מִשְׁוֹחַ בִּקְרָן שֶׁמֶן הַמִּשְׁהָה וְחֵבֵל עוֹל כִּכְנִי
שֶׁכֶּן מִפְּנֵי שֶׁמִּגִּינֹת וְחֹזֵק חִזְקִיָּהוּ יִחְבֵּל עוֹל כִּכְחָרִיב וְהַקְּבוֹץ בִּשְׁתֵּה שֶׁמֶנִּים בִּשְׁתֵּה שִׁמְרִים שֶׁכֶּנֶם מִכּוֹהִים
שְׂבָרִים מְזוֹקְקִים אוֹ יִהְיֶה זֶה הַקְּבוֹץ מִעֵינֵין שֶׁכֶּן זֵית וְנֹאמַר מִזֶּה עֵצִי שֶׁכֶּן יוֹעֲלִי עֵץ שֶׁמֶן וְהוּא הָעֵץ הַנִּקְרָא
כִּלְעֻז פִּיץ כִּי הוּא שֶׁמֶן וְיִת אֵעִי זֵיתָא וְעַא וְשִׁמּוֹנָה נְסִיכִי אֹדֶם שִׁמּוֹנָה שְׁנִים שִׁמּוֹנִים שְׁנָה יִדּוּעֵי בְּאֲשִׁכְנִים
כְּמֵתִים הָאֵלֶף נֹסֶפֶת וּפִי לִפִּי בְּקוֹמוֹ בְּקִבְרִים וְיִשׁ לִזְמַר שֶׁהוּא כֵּן אֲרֵבֶּעַ אוֹתִיּוֹת אֲזֵל כָּתַב שֶׁהָאֵלֶף שֶׁרֶשׁ
וְהִנֵּן נֹסֶפֶת וְעִנְיָנוּ מִן תֹּאשֵׁם שׁוֹמְרוֹן וְהָאֲדָמָה לֹא תִשֵּׁם לְשׁוֹן שֶׁמֶנָּה מִקּוֹם שֶׁאֵין שֵׁם יִשׁוּב וְהֵם הַקְּבָרִים

כי אני אלדוך אל תהיה כשעוה והוא הדונג כלל אל תמא כדונג מפני האש ושעוה בלי ספק מזה השרש :
ועא' שעוה מעליו ויחדל' שעו מי אמר בבכי ענינס' הרפה הרפו: ופי' אא'ל מזה אל תשתע כלומר אל ת
תתרפה: ועא' ואשעה בחקך תמיד הקמץ תמורת הסגול והוא מענין תורתך שעוועי: או יהיה ענין ספור מ
מתרגום ויספר ואשתעי: וכן ובשתעה ונראה יחדו קמץ העין מקום סגול כי משפטו על המכה ובשתעה:
וית' ובשתעה ונסתכל אכ' הוא מהענין הראשון: **שעט** מקול שעטת פרסות אכיריו: פי' מקול שאון
פרסות סוסיו לל חוזק הכותם בפרסותיהם. הארץ ברוצם ובתי' מקל מפשועים פרסת רגלוהי לל פ
פסיעתם והליכתם בחוזק: **שעל** מי מדד בשעולו מים: ומא' אם יספק עפר שופרון לשעלי' לכל
העם אשר ברגלי: בשעלי' שעור': ענינם כמו אגרוף. כלל מלא אגרוף: במשעול הכרמי: שביל
.ומזה תי' לשעלים לכל העם אשר ברגלי למסב בשעלי' פרסת רגלי עמא דעמי כלל עפר שגדבק בפרסות
רגליהם: ומזה נקרא שביל הכרמים משעול לפי שהוא דרך צר אין בו רחב אלא שיעור שיהלך אדם בו: אם
יעלה שועל ופרץ' שועלים קטנים: ידוע: **שען** ונשען לגבול בואב: ונשען על ה' כי נשענו על ה' אדי
אבותיהם: והוא נשען על ידי: ישען על כל משען מים: ומא' ויהי ה' למשען ל: ואפשר שיהיה כל משען לחם מזה המשקל: ומא'
משענת קנה רצון: על משענתו: **שעף** בשעפים מחזיונות לילה: לכן שעפי ישיבוני: סעפים שנאתי:
בכר זכרונם באות הסמך: **שער** כמו שער כנפשו כן הוא בשקל פעל: והשם מלעיל שער:
ולרכים מאה שערים: ענין שער ואומד ידוע: וימ' מזה בבית ישראל ראיתי שער-יה: כלומר מה
ששיערתי בהם ראיתי בהם: ועא' שמה ושערורה. ובנביאי ירושלם ראיתי שערורה: ועם יוד היחש ראיתי ש
שערוריה: ונא' שערורית עשתה מאד: כתאנים השוערים: בקמץ העין והוא תאר ענין לבלוד וטנוף. שער
השמים: השערה אל הזקנים ידוע: והפעל ממנו שוער העיר. המה השוערים למחנות בני לוי: ונקראת כל
הארץ שער על שם כניסתה שהיא שער הארץ כמו שאמר וירש דרעך את שער אויביו. לפי שהארץ החזקה
והבצורה חזקה היא בכניסתה שיש סביבותיה הרים או ימים וכיון שנכנסו האויבים ועברו אותם השערים
היר כל הארץ נכבשת לפניהם לפיכך אמר פתוח נפתחו שערי ארצך אכלה אש בריחך. והצר לך בכל
שעריך: **שער** לא שערים אבותיכם פי' לא שערו מהם כלל שלא ראו מהם ולא עבדו. וכלכיה' שערו
שער: וכלכיהם ישערו עליך שער. ושערו חרבו מאד: כמו חי כמו חרון ישערו: והש' בסופה
ובסערה דרכו: ומא' וקדמונים אחזו שער: והנפעל וסביבו נסערו: מאד: וההתפע' ויסתער' עליו מלך הצפון
: בכר זכרונם באות הסמך. שער עזים אחד לחטאת: את שני השעירים: שערית עזים: ידוע. ושעיר על
רעהו יקרא' ושעירים יקרו שם. לשעירים אשר הם זוגים אחריהם: הם השדים: וקראם כן לפי שהם נראים
כדמות השעירים למאנינים כם: כשעירים עלי דשא: וקרא' כף הגשם הדק: לשער הצהוב: ויחל שער ראשו
לצמח: ושערך כעדר העזים פי' כשער עדר העזים: ושערה לא הפך לבן ההא נחה: ומא' עם הא הבקבה אל ה
השערה ולא יחטיא. תסמר שערות בשרי' משערות ראשי: ובא את הראש ושער הרגלים. והתאר הן עשו
אחי איש שער: בידי עשו אחיו שערות ידוע: והפסחה והשעורה: והשעורים והתכן ידוע: **שפה**
שפיפון עלי אורח: בשקל ישימון. **שפה** ושפו עצמותיו: נשברו ונכתמו ומרגו נאכת אותו
טחון ושפית יתיה בשופינא: וכן בדברי ד'ל גוי ששפה עץ: ועא' וילך שפי: אפתח על שפיים
בהרות: רוח צח שפיים: והנפע' ממנו על הר ששפה. ענינו נכוה: וד' יהוד' הביא וילך שפי עם ושפו עצמותיו
כלל נשבר ברוח נשברה: ושפות בקר ענינו חריצי חלב וכן אמר התרגום גובנין דתורים ואר'ל גובנין
דחלב דתורין: שלא היה הזכוכי יכול לעמוד עליהם לא מיד גופל ודומה שהצריכם לזה לשון שפות ואפש'
שגזר מהענין הראשון כמו שנקראו גם כן חריצים בענין חרון כמו שפיד בשערו. ואפשר שיהיה מן השרש
הזה שפיפון עלי אורח: ועין הפעל כפולה כמו הגיגי מן הגה. ולפי ששף שאר בעל חיים נקרא כן מן הוא
ישופך ראש: ויהיה שוף ושפה בענין אחד והוא ענין ושפו עצמותיו: ואפשר שיהיה מהשר הזה עוד תרשיש
שוהם וישפה והיוד נוספת והיא הנקדאת בקמץ רחב ומשפטו היה בקמץ חטף בשקל עלפה: והוסב לקמץ
רחב לתפארת הקריאה ואמרו כי היא אכן הנקדאת בערבי אליסף והוא קרוב ללשון העברי. **שפה**
שפה לפיו סביב: על שפת היריעה: על שפת היאר: כמעשה שפת כוס: שפה אחת שפתים יסק.
ושפתי חכמים תשמורם: שפתי חכמים יזרו דעת' וקבוץ הנקבות שפתותיו שוטני': יש מהם שפה ממש ויש
מהם צד שפה אחת לשון אחת: וכן ושפתי רגבות יהלל פי ופי' ודברי רגבות. **שפה** כענין שפחה אל יד
גבירתה: עבדים ושפחות: ולשפחתך שני בנים: אין לשפחתך כל: הוא שם לאמה ולא יבא ממנו
ש. לזכר אלא יאמר עבד לזכר ואמה או שפחה לגקבה וכבר כתבנו הדומים לו בחלק הדקדוק שהוא ח'ל
הראשון מזה הספר: ועא' משפחה ומשפחה: למשפחותיהם יצאו מן התיבה: והיה השבט אשר ילכדנו ה'
יקרב למשפחות: ונקרא גם כן השבט משפחה ויקרב את משפחת יהודה: ונקרא הגוי משפחה: ואם משפחת
מצרים: על כל המשפחה אשר העליתי מארץ מצרים: מכל משפחות האדמה: ועל

ליוכ יעציה
תליס כ'
יעציה
ירמ ה'
יעציה מלכים
יתקא כלק
עזרא שיר חקת יעציה דה'
מלכים ליוכ יעציה כ'
יעציה תליס
יעציה מלכים ליוכ יעציה כ'
מלכי
תלדות הנושע
ירמיה כ'
ירמיה כ' וינא
תנא מלכים דה'
חיי
כחוס
תנא האזינו יחזקא
יחזקאל ירמיה תליס
כחוס ליוכ תליס דניא
כשנא אחרי ש' יעציה
יעציה אחרי
האזינו תזריע שופעים
סיד תזריע
שופעים ליוכ תליס יעציה
תלדות כ' נארא מלכים
וית' ליוכ
כלק יעציה
ירמיה יעציה
פמא
יחי
בראזית
תנא
תנא תר' חקן מלכי כח משנ
משל כ' שיר
תליס כ'
קהלת שמואל מלכים
חסתר כח
יהושע כ' זכריה
עמאס כ'

הותרו באותה הלילה חוץ וזר וכלי שרת וכלי אשרה ועצי אשרה ולילה ובוקצה ונעבד: אל בית הנשים שני: פי' פעם שני: ומדה שני אמר' יונה שהוא כמו שגית ואין צורך כי יש שמות רבי' יבאו זכר ונקבה שניים ושלישים' משנה למלך: וכסף משנה: כמו שני' והבקר והמשנים: כבשים שניים לבטן אולי הם מבחרים או בני שתי שנים: והחכם ר' יעקב בן אעזר פרשו בענין שנה והוא תאר לכבשים בני שנה וית' כמו הפוך והשמים: ויום' מזה השרש והענין אפי' שבאן: והלף למד הפעל כיוד בנין קנין ופי' אפים שניים: והשם ומשנה כסף' והגבון שהוא תאר כמו וכסף משנה: והראיה שהוא בסגול' ואלו היה שם היה ענינו סמוך והיה בקוד צרי אבל לפי שהוא סגול' איננו סמוך ואב' הוא תאר כמו וכסף משנה' ואעפ' שאין מנהג הלשון ברוב לבוא התאר לפני הכתאר: וכן ומשנה שברון שברם: כי הוא נקוד גב' בסגול' דל' שברון שני: וכן כי משנה שבר שבר דל' שבר שני יש לך לתת לו שהרי עבדך שש שנים שלמים ביום וכלילה והשכיר אם הוא עובד ביום אינו עובד כלילה ואם כלילה עובד אינו עובד ביום: את משנה התורה הזאת כתוב בצרי דל' שיכתבה פעם שנייה שיהיה לו שתי תורות: וכן למדו דל' מזה כי המלך צריך שיהיו לו שתי תורות אחת שיוצאה ונכנסת עמו ואחת שמונחת לו בבית גזיו: ויום' את משנה התורה ענין שינון מן ושגתם לבניך: וכן והיא יושבת בירושלם כמשנה דל' בבית המדרש: ובתי' בבית אולפנא: כהני המשנה פי' סגני כהונה שהם שניים לכהנים גדולי': שנים שנים: את שני ילדי: ויהיו שניהם: שתי נשים: ואת שתי שפחותיו: הראוי במלת שתיים שנתים ונפלה הנון כמו שנפלה דלת אחד מאחת ונון בן מן בת: וכל שתיים ושתי התיו דגושה דגש קל לכד משתי ענינו שהתיו רפה והוא בא על משפטו כמו שכתבנו בחלק הדקדוק: ופי' אאזל מזה כי כל ביתה לבוש שנים כלל בגדים שונים לפיכך לא תירא לביתה משלג: ומזה הענין שנה תמימה: נקרא כן לפי ששבה השמש שנית אל הנקודה שהחלה ממנה: ויהי דניאל עד שנת אחת לכורש המלך: כתב החכם רא אע' כי טעם הסמיכות כי לא היתה שנה שלמה והטעם בתוך השנה והנה לא יספיק זה הטעם בשאר הסמוכי' על המספר כמו בשנת שתיים: בשנת שלש למלכו: שבע שנים שני חיי שרה: ושניהם בנעימים: וכלשון נקבות שנות ימין ערליון: ימי שנותינו בהם: והקבוצ' שנותי ימים פי' שנותי ימים שלימי ונקרא' כן לפי שהשמש תשנה אחר זמן אל הנקודה אשר החלה ממנה: והפע' מזה הענין ולא שנה לו: פעם אחת ולא אשנה לו: אם תשנו יד אשלח ככם: שנו וישנו: ופי' הגאון רב סעדיה מזה ועם שונים אל תתערב: והם שאומ' שנים אלהים לעולם: ועוד פי' בו פי' אחר טוב מזה שונים הם האנשים שחוזרין פעם לשנייה לרשתם אחר שעשו תשובה: והבקה מהגפעל ועל השנות החלום ובאמרו פעמים הוא תוספת ביאור או לפי שלשון השנות אפשר יותר משני פ פעמים לפיכך פי' פעמים כי יש בזה הלשון שול' פעמים רבות כמו כסיל שונה כאולתו דל' פעם אחר פעם כמה פעמים: וכן ועם שונים אל תתערב: וכן שוב מול אח בני ישראל שנית דל' פעם אחר פעם עד שיגבר הדבר: ובזה השרש תולעת שני: אם יהיו חטאים בשנים: וכתבנו כבר בשרש שן: **שנס** וישנס מותנו ענינו ויחגור: **שנס** שסוהו כל עוברי דרך: וישנסו אותם: והגפעל ונשנסו הכת' ש' ישנסו בתיהם: והשם מי נתן למשסה יעקב: ענינם ענין בזה: **שנס** הוא ישסה אוצר בל כלי חמדה: והיו שאסיד למשסה: כתוב באלף במקום וזו המשך: שנס' את הגרנות: זה חלק שוסינו:

אסתר עזר
מח' קתר מקץ שמא

תולס
מקץ כ'

ירמיה דאה

פוטרים

נחת:ן
מלכיס כ'
מח' מ'כ' כראשית כ' וינא

סופטים
משלי כהר
דניא

אסתר חיי חיוכ
תולס כ' מקץ
סמא כ' עזר
מלכס מ'אלי

מקץ
משלי
משלי יהושע
ירמיה יפיעה מלכיס
תולס סופטים יפיעה
יפיעה כ' הנסע
ירמיה פוטרי יפיעה
ירמיה תולס יפיעה
ראה כ'

פוטרי דאה

יקרא

סופטים
סמא
סמא
כראשית כ'
סמא
יפיעה
יפיעה ג' פמות
יפיעה כ'
יפיעה
תזקא

שני נחלת: ואויביו שסו' למו: והפעל הכבד ועתודותיהם שושיתו והוא כתוב בשן ענינו כענין שסס' שוסע שסע: ושוסעת שסע: ושסע בסגול' פי' שפרסותיה סדוקות מלמטה כמו מלמעה: כי יש בהמה שפרסותיה סדוקות מלמעלה וכלכטה דבוקות כמו שאמר לכל הבהמה אשר היא מפרסת פרסה ושסע איננה שוסעת כמו הגמל והדוב והכלב והחתול: ומכפריס הפרסה השסועה: ארזל השסועה בריה בפני עצמה היא שיש לה שני גבין ושתי שדראות ולפיכך נקראת שסיעה שהיא כמו חלוקה: לשתי ב בהמות: והכבד ושסע אותו בכנפיו לא יכדיל: פרשוהו דל' שהיה קורעו מגבו ולא היה כבדילו לשתי חתיכות לגמרי: ומה שאמר בכנפיו דל' עם כנפיו שאינו צריך למרוט כנפיו אלא כבו שהוא בכנפיו היה ש שוסעו ומקטירו: ואמרו ושסע אין שסוע אלא ביד וכן הוא אומר וישסעוהו כשסע הגדי כלם ענין חתיכתה הדבר לשנים: וקדוב לזה וישסע דוד את אנשיו בדברים: כלל בטל דבריהם ושבר חרוגם וכנעם כלקום אל שאול: **שספ** וישספ שמואל את אגג: ענינו בקעו בחרב ותרנוכו ופסח וכדברי דל' הוה מ'שח ויהיב לן אלוותא כלו היה כוקע העצים: **שעה** ואל קין ואל קין ואל כנחתו לא שעה: וישע האל הבל ואל כנחתו: ענינם לא פנה ויפן ה' כדרך שאמר אל תפן אל כנחתם: וכן ישועו ואין מושיע: כלל יפנו ימין ושכאל ואין מושיע או הוא כמו ישועו ויהיה שוע ושעה בענין אחד: ועא ישעה האדם אל עושהו: ולא ישעה אל המזבחות: ולא שעו על קדוש ישראל: ואל ישעו בדברי שקר: ענינם הכישחון: ויתכן לפרש אלו מהענין הראשון: ועא ולא תשעינה עיני רואים: וההתפעל ואל תשתע כי אני אלדיך ענינם הבהלה והפחד: ויש לפרש ולא תשעינה מענין וענינו השע: ויהיו שנים שרשים ועא: וכבשים לא רחצת למשעי כתבנו בשרש שוע: וכבראשית דאה אל תשתע

או חגור צמר ילבש אדם אותו על בשרו והוא פחות ועבה וקשה כי בעת הצעד והאכל ילבש אדם אותו או יתגור: ויפתח האחד את שקו: אמתחתו: ואפשה שיהיה שרש אלו שקק: הדגש בחבורו יוכיח: **שקק**
בעיר ישקו: וכמשק גבים שוקק בו: ודוב שוקק: והשם כמשק גבים: ומא' וכן משק כיתי: וכולו סגול
בשקל מבש ומכר ליוולדתו: וההתפעל בהכפל בו גם פא הפעל ישתקשקון ברחובות ענינם ענין ההליכה
בהתכרה והם מלשון שוק: **שקד** שוא שקד שומר: כאשר שקדתי עליהם: וישקד ה' על הרעה: נבר
שוקד על עריהם: לשקוד על
וההשתדלות וההתמדה על הדבר: מקל שקד: בטנים ושקדים: ויגמל שקדים ידוע: וגם הוא לקוח מהענין ה
חדאשון כי עץ השקד ימחר להגן משאר העצים וכן אמר לנביא הטבת לראות כי שוקד אני על דברי: נרא'
בי שקד מלשון שוקד: והפעל מכנו שלשה גביעים משוקדים: מפותחים כדמות שקדים: ובדרך ההשאלה ו
דינאן השקד והוא רופז בו על השיבה שהיא לבנה כדמות נץ השקד: וימ' השקד אבר המטגל ויהיה וינאן
על זה הפי' כמו וינאן בזעם אפו ו'ל שימאם המשכב כרוב חלישותו כמו שאמ' ותפר חאביונה: וז'ל פרשו
השקד זה קליבסת ויהיה וינאן על זה הפי' ויתגדל שזה העצם שהוא למעלה מן הענבות יתגדל ויראה כימי
הזקנה מבחישות הבשר הבשר ומיובש הלחות: **שקד** נשקד עול פשעי: ענינו לפי מקומו נקשר או
נתחבר: וכדקרא רבה אני ה' מלמד להועיל
כלו' אהיה עמך תמיד להנהיגך כמו שהמלמד דבק תמיד בפרה להנהיגה: ורבינו הא"י ז"ל הביא ראיה בדרבי
ז"ל כלבא בסקרא ונדיא בסרכא: **שקה** והשקה את נחל השטים: וגם הגמלים השקחה: המשקה
והאופה: שר המשקים: וישק את צאן
במשקה ישראל: ושלא בזכר פעלו מהדגוש ומוח עצמותיו ישקה: והשם כתהומות רבה: והשם וכל משקה: על משקו:
לעצבותיך: שכני ושקוי: וכו' תבורת לכד הפעל ושקוי בכבי מסכתי: ענין המשקה בענין המשתה אלא
שהמשתה על הפועל והמשקה על המפעיל: ותי' ממשקה ישראל מפיטמא דישאל כלו' מן הטוב שבצאנם
ומן השמנים והוא על דרך ומוח עצמותיו ישקה: וכן מקום שמשקים הכהמות נקרא שקת ותער כדה אל
השקת: והתין תמורת הא למד הפעל והיה דינו עם ההא שוקה כפלס שואה תועה: וכשהומרה ההא בתיו ה
הושבה המלה מלעיל כמו עטרה עטרת גבירה נכרת: והקבוצ' והוא כא' כשקתות המים: **שקט** ושקט
ושאנן: לא שקטתי ולא נחתי: והארץ שקטה: ארץ יראה ושקטה פי' יראה מן השם יתברך ושקטה
מלהלחם על ישראל ככו שאמר מנערתך ה' נרדם ודכב נאום: אל תחרש ואל תשקוט אל: אשקטה ואביטה
במכוני: הקוף בקפץ חטף: שוקט ובוטח: ושוקט הוא על שמריו: יושבת ושוקטת: והשם ושלום ושקט
אתן על ישראל כימיו: כשש נקדות: והכבוד השמר והשקט: בהשקט ובכטחה מקור או שם: כי השקט לא
יובל: בהשקט ארץ בדרום ואשר הם פעלי' ויצאים והוא: ישקט ומי ירשיע: להשקט לו כימי רע: ואדך
אפים ישקט ריב: ענינם ענין הנחה ומרגוע: **שקל** ושקל בפלס הרים: כסף ישקל: ואשקלה לו את
הכסף: ואשקלה על ידם: שניהם הקוף בשוא
והגפעל נשקל הכסף: ולא ישקל כסף מחדה: לו שקול ישקל כעסי: והשם ולקחת לך באזני משקל: בקע
משקלו: ומא' עם חתיו וצדקה למשקל: ובחוללם כמשקל עשרים שקל ליום: ועם חתיו ואת משקולת בית
אחאב: ומא' בשקל הקדש בשש נקדות: עשרים נרה השקל: **שקם** ושקפתם כחנמל: כשקמים אשר
בשפלה: שקמים גרעו: וכולם שקמים פי' פירות שקמים היה
התאנים או יהיה שקמים שם הפירות עצמם כמו תאנה תאנים שהוא שם הפרי ושם העץ: **שקע**
ושקעה ביאר כיצרים: תשקע בבל: ותשקע האש: והגפעל ונגרשה ונשקעה: והכבוד ובחבל תשקיע
לשוננו ו'ל ובלשוננו תשקע חבל כמו ותשם בפור עיניה: שלחו באש מקדשך: אז אשקיע מימיהם: והשם
ומשקע מים תשתו ואת הנותרים כרגליה' תרפסון: ענינם בענין עכב ופי' ומשקע מים תשתו כי כשהמים ר
רבים יש בהם עוכב: וז'ל שתשתו המים כשהם רבים וזכים טרם שיחסרו ויגיע אל הטיט ואל הרפש או טרם
שתדלחו אותם שהם זכים: וכן פי' אז אשקיע מימיהם לפי שתהי' הארץ חריבה מאין אדם ובהמה ולא יעברו
במים יהיו המים זכים ככו שאמר לא תדלחם רגל אדם ופרסות בהמה לא תדלחם כי כשתדלחם רגל אדם
ובהמה ה' עכורים וכשלא תעברו במ רגל אדם ובהמה יהיו זכים כשמן והוא שאמר ונהרותם כשמן אוליד:
ועיקר הלשון לשון עמק ומצולה: ותרגם צללו בעופרת אשתקעו כאברא: ותרג' ירושלמי כבלע את הקדש
בד משקע: ותרגום השבעו בכוף רגליך אשתקעא בבהתא רגלך: **שקף** וצדק משמים בשקף: בעד
אשכבי נשקפתי: נשקפה ותיבב: כי רעה נשקפה מצפון: ונשקפה
פני הישימון: ענין השנחה והצצה: ונשתמשו בו בלשון נפעל לפי שהעובד בלשון נכוה ובביט הוא נשקף
למביטים אליו לפיכך אמר השקיפה ממעון קודשך מן השמים: כי הקבה משקיף ואינו נשקף: וכן וישקף
אבימלך: כי היה במקום שהיה רואה אותם והם לא היו רואים אותו: וכן ותשקף בעד החלון שהיתה רואה
אותם והם לא היו רואים אותה עד שקרב יהוא א' חשער: וישקיפו על

מחז
יגל יסעי' משלי יסעיה נק
נחום
תלים ירמיה דניא
ירמיה משלי יסעיה עזרא
ירמיה מקץ קרח
ירמיה
תרומה
קהלת
ליכא
יגל חיי נישב
נישב ניבא תלי' פמיני נישב
יחזקא חזק מפני
הנשע תלים
חזק
חיי
ניבא ירמיה
חזק יה: שני תלים
יסעיה
שופטים ירמיה זכריה דה'
יסעיה ב'
חזק כ' תלים
משלי יסעי' משפטים ירמיה
עזרא כ'
עזרא חזק כ' יחזקא
חיי יסעיה יחזקא מלכים
פזמוני תשא תיג' מלכים
יסעיה עזרא
עמו ירמיה בהעל' עמנ' א'
יחזקא
יחזקא
תלים
משלי שופטים ירמיה נקט
תכנא תלריות
מלכים

משפחות אשר בשמך לא נקראו: ועל ההשאלה ופקודתי עליכם ארבע משפחות: **שנח** ושפח הקדקד בנות ציון כבר זכרנוהו באות הכרך **שפט** אשר שנט המלך ושנטנו מיד אויביו ישפט ה' כי וביניך ישפוטו הם בשרק ומלרע: וישפט שפוט והשם משפט צדק עד דנה משפט מואב ומא' חרב שפוט ודבר בחלם' והקברין בשרק ושפוט עשו בה: ומא' עשה ה' שפטים: והנפעל באשר נשפטי את אבותיכם י' הגני נשפט אותך' ב נשפטה יחד: בהשפטו יצא רשע: והכבד היא שופטה את ישראל: לכשופטי אתחנן' וענין קרוב לזה חז' יהיה משפט הכהנים: בה עשה דוד ובה כשפטו כשפטו ודאשון: כשפט המלך אשר ימלוך עליכם: לכל ד' דבריו ולכל משפטיו: כשפטו אשר הראית כהר: מה משפט האיש אשר עלה לקראתכם: ויטבו על העיד כ כשפט החז: וארכון על משפטו יטב ויכלכל דבריו במשפט: כלם ענין החק והדת וחתכונה: יסרי ה' אך במשפט בל' בטעור שאוכל לכול אל באפך פן תמעיטני: וכו' ויכרתך למשפטו **שפך** וגם דס נקי שפך מנשה: אשר שפך יואב: ידינו לא שפכה נכתב בהא ונקראיכו: ולפניה ישפוך שפך ע' עולה: שפוך חמתך: שפכו לפניו לכבדם: ושפכו את העפר: וישפכו תזנותם עליה: כשפוך סוללה: ושפכו על ירושלם סוללה: אשפוך את רוחי על כל בשר: והשם אל שפך הדשן בשש נקודות: ומא' וברות שפכה והוא שנברת הגיד שלו: ונקד' הגיד שפכה לפי שהוא שופך השתן והנפע' ונשפך הדשן: כמי נשפכתי: יען השפך נחשתך: כל' יען הגלות ערותך: ובה שלא נזכר פעלו מהדגוש לדס אשר שפך בה: ושפך דכס כענר: כאין שפכה אשורי נכת' בהא ונקרא כו': וההתפעל תשתפכנה אבני קדש: בהשתפך נפשם: כלם ע' ענין שפיכה וידוע: **שפל** ענין גבהות אדם שפל: פעל עבר: וכן ושפל רום אנשים: ועל כל בשא ושפל: ושפלת מארץ תדבריו: ובשפלה תשפל העיר: וכבר פרשתי הפסוק בשרש ברד: והתאר והייתי שפל בעיני שפל מן העור: ובהא נוספת השפלה הגבה: כי הכלה כלעיל: ובצרי הגבהתי עין שפל: ובבקצו: הספרים המדויק' הוא קמץ: ואת דכא ושפל רוח: רוח שפלים: ושפלה איננה: שפלת קומה: והש' ובשפלות ידים: ומא' ובשפלה תשפל העיר: ובא' ועשירים בשפל יטבו: בחמש נקודות: שבשפלו זכר לנו: ומא' בשפל קול' וטחנה' או הוא מקור: ומא' ובשפלה ובנגב: כשקמים אשר בשפלה לרוב: ואת הרי ישראל ושפלתה נכתב בהא: והכבד כי השפילו ותאמר גוה: השפילו שכו: ותשפילי עד שאול: לו פעלים עומדי: ואשר הם יוצאים השפלות עין נבוה: משפיל אף מרובם: והנכוה השפיל: זה ישפיל וזה ידים: **שפם** ועל שפם יעטה: ולא עשה שפמו: הוא השער אשר על השפה: **שפן** ואת השפן כי מעלה גרה הוא: בהסה לשננים ידוע: **שפע** כי שפע ימים ינקו בסגול ענינו ריבוי: וכן שפעת גמלים תבסך: ושפעת מים תבסך: בשפעת סוס: את שפעת יהוא: שפעת אני רואה: התיו ככקום ו.א. והביריו כתבנו בחלק הקדוק: או יהיה חסר הנסמך ופירו' שפעת אנשים: **שפק** אם ישפוק עפר שומרון: והשם פן יסיתך בספק: במלאות ספקו יצר לו: והכבד ובילדי נברים ישפיקו ענין הספוק ידוע: ובדברי ר' זל' כאן בבספק מהם כאן בשאין ככתפק כהן: וכן אמרו מבנו פעל הקל לא ס'ס' לה ביד מביאה לה כשערה: ופעל הדגוש ושניהם מספקים: וכן בגין הפעיל לא הספיק לתנו לה: ואברו השם איש ספק בידו לעשות: ויש לפרש עוד ובילדי נברים יספיקו מענין ספק חשיכה בלום בעבור ילדי נברים יהיו להם בספק בצוות השם והם מעוננים ומכשפים והשם צוה להם לא תעוננו: ועא' ישפוק עליכו כפימו: ויש לפרש מזה פן יסיתך בספק ובכר זכרנום באות הכבד: **שפר** אף נחלת שפרה עלי: הנותן אמרי שפר: תרגום יפה תאר שפיר גרוא: וכן בארמית מלבי ישפר ערך ובמדות ברוחו שמים שפרה: והבית במלת ברוח' ונוספת: או יהיה הא שפרה נוספת או יהיה בן ארבע אותיות כשקל תחרה בן כי אתח פ מתחרה בארז בן יאמר כשפרה אשפרה ישפרה תשפרה נשפרה ככו ואיך תתחרה: וימ' שפרה נטה אותם כאהל מן ונטה את שפיריו עליהם שפי' אהל: ויהיה הא שפרה במקום אות הכפל כמו בזאו גרדים שה' כמו בזו בן שפרה כמו שפר' שופר תרועה: כשופר דרס קולך: פי' כמו אם תתקע בשופר בן דרס קולך שופר' היוכלים ידוע: ואשפר אחד האלף נוספת ופי' חלק מן הבשר ויתכן שיה' נגזר מהענין הראשון כל' חלק יבוא ור'ל' שכוה מרה מורכבת משלש תיבות שאמרו אחד מששה בפר: **שפת** ח' תשפת שלום לנו: ולעפר מות תשפתי: תעריך תערכני: שפות הסד שפות ערוך אותה על השפתים: והם הכיר' שעליותם הקדרות או כסא הכרזל ארץ בלעז ונקד' כלשון שנים לפי שהוא מקום שפיתת שתי קדירות: והשפתי טפח אחד: אם תשכבון בין שפתי כל' במקו' שפל כזה' עוד תהיו נחפים ככסף: וית' והשפתי טפח אחד ועוקלין נפקין פסך חד: והם ווי העמודים שתולין בהם והקדרות ומשיטים אותם: רובין בין המשפתיים בין שתי המערכות והם שתי כשואות שעובסים עליו מזה אחד וזוה אחד ובלעז בלש: והוא כל כך חזק שרובין בין המשפתיים וקם עמהם: **שצף** בשצף קצף בשש נקודות ענינו לפי מקומו כמעט קצף כבד שאמר ברגע קטן עזבתך: **שק** פתחת שקי: וישם שק במתניו: ויכס פתחת שקי: וישם שק במתניו: ויכס שק חגרו שקים: השק הוא רבוש צמר

ירמיה כ' יטעיה
סמאל יתר:
הררי סמאל (ק' יתר)
ירח סנטרים ירמיה דה'
יחזקאל כ' יחזקאל ירמיה
יטעיה תלים סנטרי חייב
סנטרים סמאל יסכ סמאל
מלכים תרומה מלכים
י' יאמסע ירמיה מלכים
ירמיה כ'
מלכים כ' סנטרי תלי ירמיה
תלי כ' סנטרי יחזקאל ירמיה
ירמיה יחזקאל יקרא
תבא מלכים תלים
יחזקאל מסעי כמית
תלים חייב כ'
יטעיה כ'
יטעיה כ'
סמאל תרומה יחזקאל כ'
יטעיה כ' תרומה יחזקאל
קהלת יטעיה קהלת מלכים
קהלת דברים מלכים
יהוסע חייב ירמיה יטעיה
יחזקאל סמאל יחזקאל תלים
ת-יטעיה כ' ח' סמאל
תלים כ' יטעיה
חייב יחזקאל מלכים כ'
מלכים
חייב כ' יטעיה

יטעיה
חייב
חייב תלים
יחזקאל חייב
ירמיה
בהר יטעיה יהוסע
סמאל
יטעיה
תלים יחזקאל
יחזקאל
תלים יחזקאל
יחזקאל
יטעיה
חייב יטעיה
תלים יטעיה חייב

יחזקאל מילים

אשר-כן: והוא מפורסם: בדרך שחור על פניו

פני סדרם: חלונות שקופים אטומים: אמר בו התרגו' פתיחין מלגו וסתימין מלבר: וכדבריו ר'זל מצאנו בהפך זה שאמ' פתוחים מבחוץ ואטומים מבפנים שלא בדרך שאר חלונות להראות שאיבו צריך לאורה: על המשקוף ועל שתי המזוזות: הוא המפתח העליון אשר על מזוזת השער נקרא כן לפי שהוא נשקף תמיד: או נקרא כן לפי שהדלת מכה עליו תמיד: ותרגום ושרופות קדים ושקיפן קידום: כלו' בוכות רוח קדים: ותרגו' ויספק אח כפיו ושקצינון לידוהי: והחכסרא' אכן עזרא ר'זל כתב כי המשקוף הוא חלון שיעשו על הפתח ו יסקיפו מבנו בשאדם קורא בשער לראות כי הקורא וזה ידוע בארץ ישמעאל שיעשו החלונות על הפתחים להשקיף משם: וטקופים שלטה טורים זה לעומת זה: תי' כלונסא תלתא סודין: וכן כל הפתחים והמזוזות ר רבעים שקף: מרכיעין וחפן כלונסא: וכדבריו ר'זל מביאין כלונסות של ארז: ומודלה על גבי כלונסות פי' בדים: ותרגום ובנקיקי הסלעים וכקיפי כפיא: וכן תרגום ובסעיפי הסלעים מפני שמשקיפין בהן כעבור גבחן: כי לא בזה ולא שקף: אל תשקצו את נפשותיכם: ואת נבלתם תשקצו: שקף תשקצו: והשם **שקף** ולתת שיקוף משומם: והקבוץ ועל כנף שקוצי' משומם: ותראו את שיקוציה': איש שקוצי עיניו השליכו: ומא' שקף הוא לבס: בשש נקודות עינים ענין תועבה: **שקר** אם השקר לי ולגיני: והשם מדבר שקר תרחק: בשש נקודות: אויבי שקר: שקר רדפוני: דובר **שקר** יבפחזותם: והבכד ולא שקרנו בכריתך: לא ישקר ולא ינחם: בניס לא ישקרו: לא תשקרו ולא תבחושו: ענין הכבד והכבד: ותרגום כדוע נכבוד איש באחיו מה דין נשקר גבר באחיו: אך יש מהם ענין חנם אויבי שקר שקר רדפוני: לשקר שמרתי: הנה לשקר עשה עט שקר סופרים: וכן מלת שקר כמו שכתבנו: ומשקדות עינים כל' מחודדות אותם ורומזות בהם ובלעז גיבנטין: ותרגום עין שזפתו עיבא דסקרתיה: וכדבריו ר'זל אברא אותה מן העין תהיה סקרנית עמדה חוה והיתה סקרנית שכ' ותרא האשה:

שָׂרָד אֵין הַכּוֹר: לֹא כֹרֶת שָׂרָד בְּדֶגֶשׁ הָרִישׁ לְחֶכְרוֹן הַכֹּפֶל: וְכִמְאָ וְאֹנוֹ בְּשִׁרְיִי בִטְנוֹ: הוּא הַטְּבוֹר יוֹעָא כִי בְשִׁרְיֹת לְבִי אֵלֶךְ: עֵינֵינוּ הִבְטַת לְבִי וְכַחֲשׁוֹתַי: וְכֵן לְמַעַן שׁוֹרְרִי: הַיִּשָּׁר לְפָנַי בְּדֶרֶךְ: יִשׁוֹר עַל אֲנָשִׁים: וְאֵם כִּתְכַנּוּ אוֹתָם בְּשֵׁרֶשׁ שׁוֹר מֵאֵין הַכֶּרֶע: יוֹם בְּשִׁרְיֹת כַּחֲזֹק כְּעֵינֵן שִׁרְיִי וְקִים בְּדִבְרֵי יְהוָה: **שָׂרָד** לְהִיּוֹת כָּל אִישׁ שׁוֹר בְּבִיתוֹ: וְהַהֲתַפְעֵל כִּי תִשְׁתַּרֵּד עֲלֵינוּ גַם הַשְׁתַּרֵּד: וְיִתְכֵן לְהִיּוֹת מִזֶּה הַשֵּׁרֶשׁ: וְיִשָּׁר אֶל מְלֶאךְ: כִּי שִׁרִים יִשׁוּרוּ: וְכִבֵּר כִּתְכַנּוּ אוֹתָם בְּשֵׁרֶשׁ שׁוֹר: אֲבָל וְיִשָּׁר בְּכִנְיָהּ: וְאֵם יִתְגַּדֵּל הַמְשׁוֹר כִּתְכַנּוּם בְּשֵׁרֶשׁ נֶשֶׁר כִּי הוּא שֵׁרֶשׁ בְּאֵמַת: **שָׂרָב** וְלֹא יִכֶּם שָׂרָב וְשִׁבְשֵׁב עֵינֵינוּ הַחוּס: וְהִיּוֹה הַשָּׂרָב לְאֹנֶם: פִּי כִקֹּם הַמְדַבֵּר וְהַחוּס: וְתִרְגְּמוּ אֲכַלְי בְּנֶפֶץ שְׁלֹשָׁה שִׁרְיָנִים: שְׁעָפִים: הִלְכִינוּ שִׁרְיָנִיה: וְהַהֲתַפְעֵל כִּי כִנּוּ יִשְׁתַּרְגּוּ עָלָיו עַל צוֹאֲרִי: כָּלוּ כִּתְכַנּוּ: וְכֵן שְׁלֹא בִזְכֹר פִּועֵלוֹ מִהֲדֹגֶשׁ גִּידִי פִחְדִּיו יִשׁוּרְגוּ: וְתִרְגּוּ שִׁבְכִים כְּעֵשָׂה שִׁבְכָה שָׂרָן עֹבֵד שִׁרְיָנוּ: וְכִכְשֶׁנָּה וּמִסְרִינֵן אֶת הַכִּסּוֹת: **שָׂרָד** וְהַשִּׁרְיָדִים שִׁרְדוּ מֵהֶם: שִׁרִיד וּפְלוֹט: שִׁרִידִי חֶרֶב: יָדוּעַ: תֹּאדָהּ בְּשִׁרְד: בְּשֵׁשׁ נִקְדוֹת: הוּא בְּגִדֵי הַשִּׁרְד: בְּגִדֵי הַעֲבֻדָּה: וְאֵינֶם בְּגִדֵי כְהוֹנָה רַק בְּגִי יֵם עֲשׂוּיִים לְכִסּוֹת הַמִּזְבֵּחַ וְהַשֹּׁלְחָן וְהַמְנוֹרָה בְּגִי עַמְּהֵנוּ: וְכִתְכַנּוּ רַבִּי שְׁלֵמָה ז"ל כִּי לְפִיכָן נִקְרְאוּ בְּגִדֵי שִׁרְד שֶׁהֵם עֲשׂוּיִים כְּמִין קִלְעִים דִּתְרַגְּמִין כִּרְדִּין:

שָׂרָה אִם לֹא שָׂרִיתִיךָ לָטוֹב כִּתְבוּ רִיזוּתָהּ כִּזְהַחַשְׁתָּהּ: וְנִפְרָד יוֹנָה בְּתֶכֶךְ בֶּן יָפוֹ שֶׁהָיָה דוֹכֵת: חֲרָנֹסִם מִשְׁרָה קֶטְרִין וְכִבְר כִּתְכֹנֹוּהוּ בִּשְׂרֵשׁ שָׂאֵר: וְאֵלֶּיךָ פִּי מִזֶּה תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם יִשְׁרָהוּ: כָּלֹם יִתִּיר שׁוֹד הָעֵבֶים וַיִּבְטִיר עַל כִּנְפוֹת הָאָרֶץ: שְׂרוּתִיךָ מִעֲרֹבִיךָ כִּתְכָּ בִּשְׂרֵשׁ טוֹר: וַיִּלְבֹּשׁ צֹדָקָה כִּטְרִין: בֶּין הָרִבְקִי' וּמִשְׁקַל הַשְּׂרִין: וּבְחֹלֶם וּשְׂרִיוֹן קִשְׁקִשִׁים: פִּי עָשׂוּ מַעֲשֵׂה קִשְׁקִשִׁים: וּבִהָא חֲבִית בִּסְעָ וּשְׂרָה הָיָא הַתַּחֲרָא: וְהַקְבִּיץ בְּחֹלֶם וּשְׂרִיוֹנוֹת וּקְשָׁתוֹת אוֹזְבָּג בִּלְעֹז: וּמִזֶּה הַשְּׂרֵשׁ עוֹד וְכָל מִשְׁרַת עֲנָבִים: יִדְוֶע מִדְּבָרֵי ד'ֵל אֵין שׁוּרִין דִּיּוֹ וּסְכַמְנִין וְכֵן אִמְר וְלֹא כִּמִּי מִשְׁרָה: וְכֵן פִּרְשׁוּ מִזֶּה תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם יִשְׁרָהוּ:

כִּצְלַת הַשְּׂרִין: וְהָיָה הַשְּׂרִין כְּעֶרְבָה: פִּרְשׁוּ בּוֹ אֶרֶץ מִיִּשׁוּר וּמִקוֹם דִּשָּׁן וְכֵן יַעֲלֵה הַבֶּקֶר הַדּוֹעִים כִּשְׂרֹן: שְׂרָטִי שְׂרֹנוֹ: **שָׂרָה** וּבִאוּנוּ שָׂרָה אֶת אֱלֹדִים: כִּי שְׂרִית עִם אֱלֹדִים: וְהָשֵׁם לְמִרְבָּה הַבְּשָׂרָה יִדְוֶע: **שְׂרָט** לִנְפֶשׁ בִּשְׁשׁ נִקְדוֹת: לֹא יִשְׂרָטוּ שְׂרָטָה: וְהַנִּפְעַל שְׂרָט יִשְׂרָטוּ: אִמְרוּ רַבּוֹתִי

רִשָּׁה וְגִידִידָה אֶחָת הָיָא: **שְׂרָךְ** אִם בַּחוּט וְעַד שְׂרוֹךְ נֶעַל: וְלֹא נִתַּק שְׂרוֹךְ נֶעַל: רִצְעוּת הַנֶּעַל: דְּרִכְיָה: כָּלֹמֶר מְבַלְכָּל דְּרִכְיָה וְרִצְעָה סָכִיב כִּמוֹ שְׁקוּשְׂרִין הַשְּׂרוֹךְ יִבִּיב לְנֶעַל: **שְׂרָע** שְׂרֹעַ וּקְלוֹט: עֲנִיבוֹ עוֹדֶף: וְכֵן אֵלֶּיךָ שְׂרֹעַ זֶה שֶׁנִּשְׁכַּמְטָה יִרְכּוּ וְהוּא מוֹשֵׁךְ רִגְלוֹ בְּגַח הוּא עוֹדֶף: וְהַתַּפְעַל מִכְּבוֹ בִּי קֶצֶר הַמַּצֵּעַ כִּהֶשְׁתַּרַע: **שְׂרָף** אֲשֶׁר שְׂרָף ה': וּשְׂרָף תַּהֲרִיחַ: עַל פִּרְשָׁה יִשְׂרָף: וּשְׂרָף בֹּאשׁ פִּי הַתִּיךְ הָעֵגֶל בֹּאשׁ לִבְטָל צוֹרֶתוֹ וְאִחֲכֵי שָׁחֲנוּ בַּפְּצִירָה

כִּי הִזְהִב לֹא יִשְׂרָף אֲבָל יוֹחֵךְ: וְאֶת הָעִיר תִּשְׂרֹף בֹּאשׁ: פִּי אֶתָּה תִּהְיֶה גֹדֵם שֶׁתִּהְיֶה נִשְׂרַפְתָּ הָעִיר אִם לֹא נִשְׂרַפְתָּ: וְכֵן אֶתָּה שְׂרֹף אֶתָּה: הִנֵּה שְׂרֹפָה בֹּאשׁ: עֲרִיכֶם שְׂרֹפּוֹת אֵשׁ: וַיִּשְׂרְפוּ לוֹ שְׂרָפָה גְדוֹלָה עוֹדֶד: וּבְמִשְׁרָפוֹת אֲבוֹתֶיךָ הַמִּלְכִּי הָרֵאשׁוֹנִי אֲשֶׁר הָיוּ לִפְנֵיךָ בֶּן יִשְׂרָאֵל: הוּא שְׂשׂוּרָפִין עַל הַמִּלְכִּים מִשְׁתָּן

יחז' יטע' כרא' יחזק' תילים
חנה בשלח
בשלח תילים

תילים
יטעיה תילים יחזק' חנה
תילים במא

לך מסעי יונה יחזק'
בשלח מ'ז'י סמית' יטעיה
תילים יחזק' כ'
תרומה סופט'יס
מלכים

מזל' תילים
קהלת שלח כ' מלכ' ס

סנש'יס
חנה חק'ת' לך
יחזק' מנרע' תזריע
יחזק' תילים
חק'ת' דה'

פמא
תילים
סיר יטע'יס

חנה יחזק'
תרומה

מספטיס יחזק'

פמא כ' כרא'זית
יטעיה כ' תילים יחזק'
כ' פמא
תכנה
יטעיה כ' חנה
יחזק' מלכ'יס יחזק'
כ' חנה כ' תילים יחזק'
תילים כ'
פמא כ'

בהעלות עליך את תהום מי תהום רבה: על פני תהום: תהום רוכמתהו ובלשון זכר תהום אל תהום קודא:
תהום אמר: הוא מקום המים הרבים ורכי המים בכלל הוא שיקרא תהום: והקבוץ תהום יבסיומו: קפאו
תהומות בלב ים: וישק כתהומות רבה פי השקה אותם מהצירים במדבר כמו מתהומות רבה ורבה על כל א
אחת ואחת מהתהומות: וכבר כתבנו הדומים להם בחלק הדקדוק: ואפשר שיהיה רבה תאר אל המשקה: ו
ויוליכם בתהומות במדבר: ופי' במקום שהיו בו תהומות הוליכם בחרבה כמו במדבר שאין בו מים: וכן אמ'
מוליכם בתהומות כסוס במדבר לא יכשלו: ומתהומות הארץ תשוב תעלינו: **תוה** והתוית תו: הן תו
שדי יענני: וקדוש ישראל התו: וכבר אחר ויתו על דלתות השער: ענין סימן
ישראל התו שמו לו בלבבם גבול וסימן שלא יוכל לעברו: וזה שהיו נוססים אותו והיו חושכים שלא יוכל ל
לעשותו: **תוד** ויבחר אותם בתוך: והעיד בתוך: ובסמיכות נחה עין הפעל בתוך העיר: בעל תוך
העיר: תוך הנחל: בתוך הים: ותקם בתוך לילה: כל אשר כתוכו יטמא: ושכנתי בתוכך: וכבוד
נוספת בתוככי ירושלים: בתוך ארצות נשמות: בתוך ערים נחרבות: לל בכלל הגשמות והנחרבות תהיה
נחשבת ונזכרת: והתאר והכריח התיכון: ראש האשמות התיכונה: אמצעי אמצעית: ותי' פתח הצלע
התיכונה: תרעא דמחיצתא ארעיתא פתח לעבר ביתא ולא היה דעתו לתרגם תיכונה ארעיתא אלא לל כי
פתח הצלע התיכונה שכתחיתות היה פתוח אל כתף הכית הימנית וכל האחרות היו פתוחות זו לתוך זו וכי
חבשה תאים היו בדרום וחמש בצפון ועל גביהם שניים ושלישים ועל התיכונה התחתונה שבחמשה שהיו
בדרום אבר שהיתה פתוחה לכותל הכית הדרומי: ויש בשרש הזה ענין קרוב לזה תוך ומדמה: מתוך
ומחמם והוא ענין מרמה: ובא בזו הלשון לפי שהאדם המרמה חבירו יצפון בלבו השנאה ומראה לו שהוא
אוהבו: **תור** הר'זי בלבי: אשר תרו אותה: ולא תתורו אחי לבבכם: לבד מאנשי התרים והסוחרים:
פי' התרי' הם הסוחרים הקטנים מעטי הסחורות והעסקים שהם מחפשים הרבה על המקח והמכר
לפי שעסקם כועט: והסוחרים הם הסוחרים הגדולים: והפעל הבכר ויתירו בית יוכף: ענין חקירה וחפוט:
ומזד יתור הרים מרעהו: שם בפלס יקום יבול ומוזה לדעת המתרגם דרך האתרים והאלף בוספת: תר וגזול:
והקריב כן התרים: ועשה את האחד מן התרים: שתי תורים ידוע: ואמר האחד בלשון זכר ואמר שתי בלשון
נקבות להודיע שהזכר והנקבה כשרים: ומוזה אל תתן לחית נפש תורד: המשיל כנסת ישראל לתור כבו ש
שהמשיל אותם גב' ליונה: תר בערה ונערה: ענינו זמן: וראיתי בתר האדם המעלה: בתכונת האדם פי' זאת
המעלה והגדולה שדברת עלי תכונת האדם הגדול הוא: אבל אני כה אנכי ומה ביתי לפי אבר המעלה כלו'
ראיתי בתכונה גדולה בתכונת האדם הגדול ואעפ' שאני קטן ונכזה: וכן וזאת תורת האדם: ואפשר להיות
מזה השר' וזאת התורה: תורת ה' תבימה: וכולם שוים בזה הענין כי פירושם ענין תכונה כמו שפי' בשרש ירה
:וקרוב לזה נאנו להייד בתורים: הם הפנינים המחוברים ומסודרים על סדר התכונה: **תוז** הסיר התו
פתח: בסוף פסוק ענינו כרת ובמשנ' התיו את הראש בכת אחת פסולה ואעפ' שקורין אותו כרגש
כמו הפיל אפשר שאין הקריאה נכונה ותהיה קריאתו הנכונה בצרי התו עם החל הנגף: או התו בפתח כמו
שהוא בכתב ואם תהיה קריאתו ברגש יהיה במקום הנח כמו בעתידי הכפל שבאו ברגש: ויתכן לומר עוד
כי התו מנחי העין על משקל את בריתי הפר: אבל ר' יהודה שמהו מפעלי הכפל ויש להביא ראיה לכפל מ

בדברי ר' ל' רוח תוזית והוא רוח רעה המסירה דעתו של אדם: וכן התו כמו הסיר: **תתח** לקש נחשבו
תותח: הם החצים והוא שם כלל לכל: **תחש** ואנעלך תחש פי' עוד תחש: והקבוץ
עורות תחשים: אמרו ר' ל' תחש שהיה בימי משה בריה בפני עצמה היה ושהור היה ויש לו גוונים
הרבה: זהו שתרנס אנקלוס ששגונא שש ושכח בגוונים הרבה שיש לו: ובבבד' אחר ששה גוונים יש לו זהו
ששגונא: **תחת** עין תחת עין: וכאשר יחבר עם הכינויים יהיה בלשון רבים נפשנו תחתכם: וכן יאמ'
תחתיו: תחתך: תחתי: בלשון רבי' כולם: ובא כינוי הכדבר לעצמו כגון ויוד: תרחיב צעדי
תחתני: תכריע קמי תחתני: וכוריד עבים תחתני: וכן כינוי הנקבה הנסתרת ויסנור בשר תחתנה: והמשפט
על המנהג תחתי תחתיה: תחת הנעצוץ: תחת היותך עזובה וסנואה: תחת אבותיך יהיו בניך: התחת א'דים
אנכי: תחתיו מבניו: כלו' הכהן המסרת במקומו מבניו: התחת זאת לא יומת שמעי פי' בעבור ההכנע' הזאת
אשר עשה תכפר לו ולא יומת כי קלל את משיח ה': תחת אשר לא עבדת: בעבור כך וכך או מקו' כך וכך
כלו' שהיה הדבר ההוא תשלום הדבר שעבר: תחתך יצע רכה: שאול מתחת רגזה לך: מתחת שרשיו יבשו
:והתאר בית חורון תחתן: היציע התחתונה: אבל מלפני השער התחתונה ההא יוכף: ולא לנקבה כי הכלה
מלעיל יועם יוד היחש תחתיים שניים ושלישים: עד שאול תחתית: שאול תחתיה: גלות תחתיות: יבאו
בתחתיות ארץ: רקמתי בתחתיות ארץ: רמז לרחם שהוא מקום שפל ואפל ב' אלו והדומים להם תחת מ'ש
:ומזה תכריע קמי תחתני ומוריד עמי' תחתני שזכרנו: וקרוב לזה תחתיו לאמ' לפי ארץ כלו' בסוד ובסתר

שפע יחזק' תלים בלן
שמואל

מאלי יומה תלים
יסעיה חזק
חזק יחזק' סיה

תלים

מלכים יסעיה
תלים כ'
יסעיה תלים
תלים מזלי
מזריג

חזק
תלים כ'
תנוה כ'

תנא

יחזק' דה' יחזק' כ'

יחזק'
תלים ג'
עמוס מק ג'
דקה יסעיה
תנומה
סד כ'
ישכ

תולדות שיר
ירמיה יוא עמוס יהושע
יסעיה כ' ספטים
ס-נא סופטי יסעיה שמואל כ'
היכה

חזק תלים יסעיה
כז כ'

חזק
יסעיה בראשית

ראיתי לצר שתולה בבוה והנה שתולה התצלה: כשתילי זתים ענינם ענין נטיעה: **שתם** שתום העין
:פתוח העין: ובדברי רבותיבו כדי שישתום ויסתום ויגוב: **שתן** משתין בקיר: זה הלשון
נודע בדברי רז"ל בהטלת מי רגלים באמרם לא ישתין בצד כותלו של חבירו אלא אב' ורחיק
ממנו שלשה טפחים וזולת זה הרכה: וכמה שאמר משתין בקיר על הכלב שדרכו להשתין בקיר ר"ל שלא
ישאר בו דבר עד הכלב המשתין בקיר וכן פרשו רז"ל שאמרו מאי דדרכיה אשתוני בקיר לא שביקא ליה:
ומאי ניהו כלבא: וזית משתין בקיר ידע מדע רצה בו משתין בקיר כמו משית בקיר ר"ל בקירות הלב:

שתק ישתק מדון: וישתוק הים מעלינו: וישמחו כי ישתקו ענין השתיקה ידוע: ואשר הם בני ארבע
אותיות: **שגשג** כיום נטעך תשגשגי: מענין ישנא אחו בלי מים: וכן הוא עקב שרשו שנה
יונקתו תיבש שלהבת: לא תכבה להבת שלהבת: וכן שלהבת יח: ואם
היא מלה אחת ענינה שתי כלות ר"ל שלהבת גדולה: וכן דרך ומקד' כשרוצה להגדיל הדבר
סומך אותו אל השם ית' וכן באפליה והדומים להם שכתבנו בשרש אפל: שלהבת כמו להבת: ונסמך להבת
אל שלהבת כמו אדמת עפר מטיט היון: ותרגום פני להבים פניהם אפי שלהבין אפיהון: וכן בלבת אש תרג'
בשלהובית אשתא: **שנאן** אלפי שנאן נהגו במלה הזאת לקרוא המלאכים כזה הלשון שנאנים: ונא'
שרשו שנה והאלף מוברת מיוד הבאה תמורת למד הפעל בפלס קנין בנין ר"ל אלפים שונים:

שנהבים שנהבים וקופים ותוכיים: אמר בו התרגום שן דפיל: **שעשע** ושעשע יונק: אני
תורתך שעשעתי ר"ל בתורתך: תנחומך ישעשעו נפשי:
זה הכנין נבנה על דרך פעל: ושלא נזכר פועלו כמנו ועל ברכים תשעשעו: וההתפעל' בחוקותיך אשתעשע
:והשם גם עדותיך שעשועי: ואהיה שעשועים יום יום: ענינם בענין שחוק ושמחה רפורט בלעז:

שקערורות ידקקות: גם הוא כן ארבע אלא שנכפלה בו הרביעית ופרשו בו שחורות: ובתב'
שוקעות ומראיהם אדמדם או רדקק ודומה כי המלה היא מורכבת מן שקע ומן שער
כי הוא ענין שחרות ועכירות כמו שקערוריה: **שרביט** הזהב ענינו כמו שבט: **שרעף** ברוב
שרעפי בקרבי: כחנני ורע שרעפי: ענינו ענין
בחשבותי כמו שעיפי

שרשרות שרשרות גבלות: ובחסרון הדיש שרשרות גבלות ענינלכמו שלשלאות וכן בדברי רז"ל
החרובין משישרשו ענינו כמו ישלשלו ועוד אמר שרשרות של זהב היו קבועות בתקרת
האולם: וכן חמש אותיות: **שעטנז** לא תלבש שעטנז הוא בגד כלאים צמר ופשתים: ורז"ל פרשו ה
המלה מורכבת משלש תיבות שוע טווי ונזו וכל אחד מהם אסור משום כלאים שוע לשון
שעיעות תרגם חלקת צואריו שעיעות צואריו והוא שטורפין צמר ופשתים זה עם זה ועושים מהם לבדים
שקורין בלעז פלטרי: טווי שטורפין צמר ופשתים וטוין אותו כאחת או טוין צמר לבדו ופשתים לבדו וזה
והזורין ושזורין שיי החושין נזו באריגת הצמר עם הפשתים או תכיפה במחט: ומן התורה אינו אסור אלא
עד שיהיו שלשתן כאחד שוע טווי ונזו: בשלמה אות השין: **ונתחיל אות התיו תא**
והתא שש אמות: אל תא הרצים: ובין התאים חבש אמות: ותאי

השער: ונכחל לפני ההאות: ואפשר כי שרש תא תאה או תנה: התא הוא היציע ובכר פירשנו יציע בשרשנו:
תאב תאבתי לישועתך: הנה תאבתי לפקודיך: נרכה נפשי לתאבה ענין תאוה וחשק: והפעל הכבד
והוא כהפך הענין מתאב אנכי את גאון יעקב: ובלעז דשטלנטא: **תאה** תתאו לכס פירוש
תגבילו ואפשר שהאלף תמורת וו כאשר כתב ר' יהודה: ותאו וזכר: הוא
מכמר והוא הפוך האותיות כמו כשב וכבש ופי' כתוא במכמר: **תאם** והיו תואמים מלבטה: פועלים
והשם תאמי צביה האלף בקמץ חטף על משק' אהלי אדום: ומא' תאמי צביה הרוע' בשנים: ו
והאלף בחלם כן והנה תאומים בבטנה: בפלס רחוקים קרובים: והונחה האלף והוטלה תנועתה על התיו
וימלאו ימיה ללדת והנה תומים בבטנה: והפעל הכבד כמנו שבולס מתאימות כלו שכולס יורדות תאומים
ואין תאנים בתאגה: ותאגתי לקצפה: ותאיניכם וזיתים ידוע: **תאר** ותארהנכול: והכבד
יתארהו בשדד: האלף בשוא ופתח: וככחונגה יתארהו האלף בקמץ חטף: המתאר

הנעה: והשם יפה תאר: כתאר בני המלך: לא תאר לו ולא הדר: ואיש תאר: מה תארו: חשך משחור תארם: ו
ובא בחלם שלא כמנהג: ותארו מכני אדם: וכא כמזהו ופעלו לא יתן לו ענינם הצורה והתבונה והסימן:
תבה צאמן חזיבה: תיבת עצי גופר ידוע: ואפשר שרש המלה תיב בפלס צידה שיבה: אבל ר' יונה
כתבו כזה השרש בפלס להם הפחה: **תבל** ומי שם תבל כלה: יטפוט תבל בצדק: שם תבל
כמדבר: הוא שם כלל לכל ארצות הישוב:

תבן גם תבן גם כספוא בשש נקודות: כהדוש
מתכן ידוע: **תהה** היתה תוהו ובוהו: ענין שממה
וכבר פרשנוהו בשרש כהה: - **תהם**

תבה צאמן חזיבה: תיבת עצי גופר ידוע: ואפשר שרש המלה תיב בפלס צידה שיבה: אבל ר' יונה
כתבו כזה השרש בפלס להם הפחה: **תבל** ומי שם תבל כלה: יטפוט תבל בצדק: שם תבל
כמדבר: הוא שם כלל לכל ארצות הישוב:

תבן גם תבן גם כספוא בשש נקודות: כהדוש
מתכן ידוע: **תהה** היתה תוהו ובוהו: ענין שממה
וכבר פרשנוהו בשרש כהה: - **תהם**

תבה צאמן חזיבה: תיבת עצי גופר ידוע: ואפשר שרש המלה תיב בפלס צידה שיבה: אבל ר' יונה
כתבו כזה השרש בפלס להם הפחה: **תבל** ומי שם תבל כלה: יטפוט תבל בצדק: שם תבל
כמדבר: הוא שם כלל לכל ארצות הישוב:

תבן גם תבן גם כספוא בשש נקודות: כהדוש
מתכן ידוע: **תהה** היתה תוהו ובוהו: ענין שממה
וכבר פרשנוהו בשרש כהה: - **תהם**

והשלמה וית' וכן התמו אם משלימין: כל' היה לך לשאול באכל תחלה אם תשלים נמו שכתוב כי תקרב ל עיר כל שכן עיר ישראל: לפיכך אמרו אחרינו אנכי שלומי אמוני ישראל: וענין קרוב לזה שהוא ענין התמימות וההשלמה תם וישר: יונתי תמתי: תמים היה: תמים אתה בדרכך: הנה בהיותו תמים: זכר תמים: תמימה נקבה: תורת ה' תמימה: תמימות תהייתה: ותמימים יותירו בה: פר' בן בקר תמימים: פי' שיהיו הפר והבקר תמימים: ור' דרשו לפי שמצאנו ובראשי חדשיכם פרים שנים כנין שאם לא מצא שנים יביא אחד תל' פר ואמר תמימים לפי שהחובה שנים: ולא אף לכא כיום תמים: פי' כי עמד השמש ליהושע ולא מהר ל לבא אלא היה כיום השלם שבכל השנה והוא יום תקופת תמוז: והשם תם וישר יצרוני: בתם לבכיי: ואני בתמי אף: ואיש משך בקשת לתמו כל' שלא נתכוון לאחאב: וית' נגד בקשתיה לקבליה: ועם הא הנקבה לא אסיר תמתי ממני: ועם מס נוספת אין בו מתם: אין מתם בבשרי: כל' אין שלמות בבשרי כי כל' גנוע: ובאין בו מתם תחסר מלת רק ופי' אין בו מתם רק פצע וחכמה וכמוהו אין טוב באדם שיאכל ושתה רק שיאכל ושתה: כי אינם יודעים לעשות רע: רק רע: והשם במשקל התאר אם באמת ובתמים: לא ימנע טוב להולכים בתמים: ודובר תמים יתעבו: והתאר במשקל חשם בעוז לתם דרך ה': ובמקף ישוב החולם לקמץ חטף צדקה תצור תם דרך: והנפעל אז איתם: והוא כת' ביום נחה אחר האלף: וההתפעל עם גבר תמים תתמם: והפעל הכבד ומה בצע כי תתם דרכך: כל' ע'א' יש מהם בהשלמת הגוף כל' שיחסר אבר או חסרון מאיבריו ויש מהם בהשלמת הרעות והמדות טובות: ותמימים כיורדי בור: יש מפרש אותו מענין השלמות הגוף כמו נבל עם כשואל: חיים: וים' אותו מענין השלמת הרעות כי על' הישרים והתמימים הם חושבי ללבדם: ופזה השרש והענין ואת האורים ואת התומים: **תמד** עולת תמיד: ואנשי תמיד יבדילו: אש תמיד תוקד על המזבח ידוע: **תמה** המה ראו כן ויתמהו מגעדתו: והשם אבה כל' סוס בתמהון: ובתמהון לבב: וההתפעל והתכהו תמהו: משפטו עם תיו התפעל והתתמהו: **תמו** מככות את התמוז: יום' כי היו עושים צלם וממלאין עיניו עופרת והיו עושים אש מתחתיו והעופרת נבם ודומה שהוא בוכה וזכת החכם ורכ רבי משה בן מיימון בספר מורה הנבוכים כי מצא כתוב בספר מספרי העבודות הקדומים כי היה איש מבני יאי ע'א' ושמם תמוז וקרא למלך אחד וצוהו לעבוד שבעה בוכים ושני עשר מולות והמיתוהו הבלך הה' מיתה משונה וכליל מותו התקבצו כל הצלמים מקצות הארץ אל היכל ככל לצלם הזהב שהוא צלם הסמך והיה זה הצלם תלוי בין שמים לארץ ונפל בתוך ההיכל וכל הצלמים סביבו והיה מספר להם מה שאירע ל לתמוז והצלמים בוכים וסופדים כל הלילה וכאשר היה בבקר עפפו כל הצלמים להכליהם בקצות הארץ והיה זה להם לחק עולם כתחלת יום מחדש תמוז ככל שנה יספדו ויכבדו על התמוז: ויום' תמוז שם חיה שהיו עיבדים אותה: ותרנום ופגשו ציים ועדעון תמוזיא כחתולין: וכרכ הגוססאות כתוב תמוזין בשני וזין:

תמד תכבו בידיו: וכפיה תכבו פלך: אף תמכתך בימין צדק: וזן עבדי אחמך בן: ויתמד יד אביו: א אשת חן תתכך כבוד: ועדיצים יתמכו עשר: ותומך שבט: ותוככיה מאושר: תמוך אשורי: בקור בענינו או בענין הצווי וכן זכור את יום השבת: בועד כפיו מתכוך בשחר: והנפעל ובחבלי חטאתו יתכך **תמל** בי תמל אנחנו: תמול בואך: ובאלף נוספת בתחלה אתמל: וכדגש התיו ויהי כל יודעו מאתמל שלם: ובא כשרך כי עדיך מאתמל תפתה: ואתמול עמי לאויב יקובם: הוא היום שעבר בקרוב או ברחוק: ור' יונה פי' ואתמול עמי מלה מרכבת מן את וכן מול ואת פי' כמו מול כצאתי את העיר והוא כ' כמולומכול עמי לאויב יקופם: **תמר** זאת קומתך דמתה לתמר: גם תמר ותפוח: ושבעים תמרים ידוע: וממנו בתמר מקשה: כלומר בצמרתו וכל גופו מלמטה שיה וישר: וכן בחלם והיא יושבת תחת תמר: וכן כמנו עור ותמורה בין ברוב לברוב: כקלעות כרובים ותמורות: ותבחרים מפו וספו: ועשוי כרובים ותמורים: ואל איל תמורים: וית' מ בהם צורת דקלים: ומהם תרגם כותרן: וכן ותמרות עשן: ולפי שהתבר עץ גבוה וישר ושוה ידמה הדבר ה הנכוה והישר אליו וכן עמוד העשן: וכן בדברי ר' זל' עלהעשן משתעלה העשן תמרתו ואמרו בית אבטינס היו על מעשה הקטרת ולא רצו ללמד ושלחו והביאו אומנין מאלכסנדריאה והיו יודעים לפטם כמותם ולא היו יודעים להעלות עשן כמותן שהללו מתמר ועולה כמקל והללו מפצל לכאן ולכאן **תנן** ויהי לתנין כפיד ותנין: בלעני כתנין: וכא במס מקום הגן התנים הגדול הרובין בתוך יאודיו: כתנים: בימים: כי כן מנהג הלשון לבא מס ונון באחד: מוף ונוף: במהם וככה: והקבוץ את התנינים הגדולים הנזכרי' ביבשה הם מין כמיני הנחשים: והנזכרים במים הן ממיני הדגים הגדולים כדמות הנחשים: ובגפיל אות הכפל גם תנים חלצו שד' מעון תנים: ובקבוץ הנקבות לתנות מדבר: תרגום תנים ירודין: ובמגלת איכה גם תנין חלצו שד' אילין ירודתא אית להון מסין על אפיהון כד אינון סנקן ית בניהון ולא ליהוין חמין יתהון ח חנקן אכלין לחון: ובמדרש תנחומא גם תנים חלצו שד' התנין הזה כשבא לינק אמו היא רואה אותו מרחוק

שמואל
חיל' סיר כח יחזקאל כ' ויקרא
ויקרא תל' אמר מ' ל' יתו'

יהושע
ת' ל' וירא
ת' ל' וירא
ח' נ' ישיעיה מ' ל' ל' ל'

שופטים
ת' ל' ע' מ' מ' מ' ל'
מ' ל' ת' ל' ל'
שמואל ח' נ' כ'
מ' ל' ל'

תנ"ך פנח יחזקאל כ'
ת' ל' ישיעיה קהל'
מקץ ח' נ' זכריה מ' כ'
חנקן יחזקאל

כ' ל' מ' ל' ישיעיה כ' נ' יחי'
מ' ל' כ' עמוס מ' ל' ת' ל' ל'
ישיעיה מ' ל' ל'
ח' נ' כ' מ' ל' ל'

ישיעיה ח' נ' כ'
סיר י' נ' כ' ל'
ירמיה
שופטים יחזקאל
יחזקאל ד'
סיר

ואירא
ת' ל' י' נ' יחזקאל כ'
בראשית

ח' נ' י' נ' מ' ל' ל'

שלח לו למי ארץ כלל למי תאות הארץ והמלכות כי אם לך: ויש לפרש למי ארץ לשון שבועה: שבו איש
תחתיו במקומו: ועמדנו תחתיו: במקמינו: תחת רשעים ספקם: כלל במקומם הכם לעין רואים: **תיש**
זרזיד מותנים או תיש: או הנה במקום וזו החיבור או יהיה או כמשמעו כלל זה או זה כל אחד מטיב
צעד ולבית: ותישים עשרה ידוע: **תכך** רש ואיש תככים: תוך ומרמה: מתוך ומחמם: ענין שבר ופי'
תוך ומרמה שמשבר האדם הכושח
תוך: אלא שר' יהודה חיוג הביא אותו עם איש תככים בעא: והגאון רב סעדיה ז"ל פי תככים מן תוך הבית
אשר הוא בינוני ואמר רש ואיש תככים לעשות להם חסד כי יש בינונים שיסתירו עינים וישמרו מעלתם ל'
למען יהיו בכבוד ועל כן אמר כי רש ואיש תככים במעלה אחת הם ועל כן צריכים לחמלה: **תכה**
והם תכו לרגליך: בפלס ושפו עצמותיו ענינו לפי מקומו נתחברו והלכו לרגליך: שנהבים וקופים
ותוכיים: אמר בו התרגום וטווסין וטווסין ידוע שקורין לו בלעז פאון: וימ' תוכיים החיה שקורין בלעז
מיימון: **תכל** פתיל תכלת: תכלת וארגמן: הוא העין שקורין לו בלעז בלב והוא צבוע בדם חלזון עם
סמנים ידועים: **תכן** ותוכן רוחות ה': והנפעל ולו נתכנו עלילות: הדרכי לא יתכנו:
והכבד אנכי תכנתי עמודיה כלה: מי תכן את רוח ה': ופי' מי תכן את רוח ה' ומי איש שעצמו
יודיענו: ומים תכן במדה: ושמים בזרת תכן: הכסף הפתוכן פי' המתוכן בחשבון ובמשק' ויש לפר' המתוכן
שעשו אותו מטבע: וזהו שאמר ויצורו וימנו כלל לקחו הכסף שלא היה מטבע ועשו אותו מטבע להוציא
לאומנין ולקנות עצים ואבנים: ויהיה ויצורו לשון צורה: וכן גפר' המתוכן בצורה: וזו ית' בספא' דכטקס
: והשם אתה חותם תכנית פי' משל' התכונה: ומדרו את תכנית: ומא' ותכן לבני תתנו: ומא' ובמתכונתו
לא תעשו כמהו: כמתכנתה לא תעשו לכם כלל תכן הסמנים: וכן מתכונת הלכנים: **תלל** על דר גבוה
ותלול: תל עולם: ובכנתה העיר על תלה: העומדות על תלם: פי' העומדות
בחזקם ובתקפם שלא הפילו חומותיה' בכבישתם לא שרפם לא הניחם בכנינם בעבור שהיו בצורות וחזקות
: בגוי לתלפיות מלה מורכבת מן תל ופיות פי' תל שהוא חזק וגבוה כמו העומדות על תלם: ופיות פי' שהיו
אבני המגדל גזורים פיות כמו שעושין היום בבנייני המגדלים: ורזל פי' תל שכל הפיות מתפללין עליו
: ובהכפל הפא והלמד קווצותיו תלתלים ועוד נזכרהו ברבעים: ועא' ותולליו שמה: ענינו כמו ותליתנו
שמה כמו שאמ' תלינו בנורותינו ופי' היו שולאים אותנו דברי שיר ובכנורותינו שהינו תולין שנשמה
: וימ' תולליו לשון יללה והתנו נוספת כלל תחת יללתנו היו אומרים לנו שנשיר ונשמה: **תלה**
ותלה אותך על עץ: תולה ארץ על בלימה: כי קללת אלים תלוי: פירשתי הפסוק בשרש קלל:
ויהיו תלויים על העצים עד הערב: ובא' בלעז תמורת למד הפעל והיו חייד תלואים לך מגדל ועמי תלואים
למשוכתי: אשר תלואם שמה: והנפעל טרים כידם נתלו: ויתלו שניהם על עץ: והכבד כן וכובע תלו כד:
ושלטיהן תלו על חומותיך: והשם תליך וקשתך: והוא האשפה שבו החצים שהוא נתלה באזור האדם: או
הוא הפיף כבו שאמר התרגום כי גם הוא נתלה: **תלם** בתלם עבותו: בשש גקדות פי' בתלם בעבותו
כלל אס' תקשרם בתלמי' בעבותו עם שאר הבהמו
בקעי החורשיים יקראו גזורים: והגבוה יקרא תלם: **תלע** ובן אדם תולעת: ובמכסך תולעת: כי תאכלנו
התולעת: וירם תולעים: ועל דרך משל אל תראי תולעת יעקב: לפי שדם חלשי בגלות כתולע'
: ובמדרש מה תולעת זו כל כחו אינו אלא בפיו כך ישראל כל כחו בתפלה: אם יאדימו כתולע: עלי תולע
: תולעת שני כבר פרשנו כי השני הוא הכרמז ונקראת בלשון תולעת מפני רוב התולעת בשני: או יהיה פי'
תולע עין ובאמרו תולעת שני כאמרו עין אדום: ובאמרו שני התולעת כאמרו אדום העין: היפה
והוא הכרמז ומפני שהוא ידוע ומשובח משאר הצבעים אמר תולעת מכלי זכר שני וכאלו זוכרו: האמונים
עלי תולע: אם יאדימו כתולע: וממנו אנשי חיל מתולעים: כלל לבושים בגדי שני: ועא' ופתלעות לביא לו
: ואשכרה מתלעות עול: והוא הפוך מן מלתעות כפירים והם השנים הגסות: **תמם** כי אם תם הכסף:
תמו כל יוהי כאשר תמו: תמנו חפש בחפש: והנו' בו תחת אות הכפל ומשפטו תמנו כלנו יחפשו
עולות עד השלימם שלא יוכל אדם לחשב ולחפש יותר עולה על מה שהם מחפשים: וכן חסדי ה' כי לא
תכנו כמו תמנו או יהיה פי' חסדי ה' עכנו כי לא תמנו אנחנו והוא קל והיה משפטו להדגש: ובא' כמהו האם
תמנו לגווע: והיה משפטם כמו בזוננו לנו: לא יבול עליהו ולא יתם פרינו: ותתם השנה: ובשרק תתם חלאתה
: עד תם כל הדור: בתם פרח: בתמם באו עליך: פי' בהשלמתם כלומר כלם שכול ואלמון באו עליך כל מה
שיוכל לבא רעה מהם: ומקיר שהוא פעל יוצא עד תמי אותם בידי: והתאד תם: יהיו תמים על ראשו: והפע'
הכבד וכן התמו: והתמותי טמאתך ממך: ובא' בהתכך שדך תשד: קל והיתה המם ראויה להדגש: ויתם את
הכסף המובא בית ה': ויתכן כי ויתם הכסף: ויתתם השנה והיא: בנין נפעל: וכן ויתמרימי בכי: היה ראוי
ויתמו כמו יתמו חטאים מן הארץ: ואא' כתב כי כל הדגושים בתיו לכד שרשם נתם כולם ענין כליה' וה

בשלח שמואל חתם
משלי
משלי תילים ב'

כרפה
מלכים
שלח תרומה
משלי שמואל יחזקאל
ת' יס' יסעיה
איוב יסעיה מלכים

יחזקאל ב' שמואל תשח
תשח שמואל
יחזקאל ראה ידמיה והסע

פיר

פיר תילים

וישכ איוב תבא
יהושע תבא הנסע
שמואל איבה חסדי יחזקאל
יחזקאל מנלרית
איוב
איוב חושע
איוב יסעיה
תבא בלעז יסעיה
יסעיה איבה
תרומה

איבה יסעיה כחם יואל
איוב תילים ניגש
הדברים תילים
איבה
קרח יחזקאל ניגש יחזקאל
יהושע יסעיה ב'
ירמיה תרומה
שמואל יחזקאל יסעיה מלכים
ניגש ב' כרפה
קילים

יאנשע יחזקא
 ירמיה
 יצח' שמאל
 סופטים אל סופטים
 ישעיה מלך ב' איוב
 קהלת סדר ב' קהלת
 איוב ב' יסעיה
 ישעיה חזקא יסעיה
 דה
 יצח' שמאל הנספח
 תציה דכא
 הדברים
 פיר
 תולדות ידשה דה
 תציה
 תולדות
 ירמיה תולדות ב'

תוקעי השופרות: והשם הללוהו בתקע שופר בצרי: ונקרא השופר עצמו תקוע כאשר נאמר תקעו בתקוע
 והכין הכל: אבל ובתקוע תקעו שופר: הוא שם כקום: ואם דרך צחות לשון נופל על לשון כמו עקרון תעקר
 יועא ויעקב תקע את אהלו: ולכן בקע את אחיו כל העמידם שם: ואת נותו תקעו בחומת: כל שיתקעו
 הגויה במסמרים או בזולתם בחובה: ויתקעה בכטנו: ויתקעהו ימה סוף: ותתקע היתד ברקתו: ותקעתיו
 יתד במקום נאמן: וענין קרוב לזה אל תהי בתוקעי כף: ושונא תוקעים בוטח: והנפע' מי הוא לידי יתקע
 ענין הכות כף האדס אל כף חבירו בערבון. וכן בענין הכות כף אל כף לשמחה: תקעו כף עליד: **תקף**
 ואם יתקפו האחד: והשם את כל תקף: וכל מעשה תקפו: והתאר עם שתקף מכנו: תרגום חזק
 תוקף: וכן תתקפהו לנצח: תתקפהו כמלך עתיד לכידור כל חזיק בו: **תרן** ויקח תרוה ואלון: הוא
 מין אילן מאילני סרק: **תרן** בתרן על ראש ההר: לעשות הרן עליד: כל יחזקו בן תרגם: הוא
 העץ הגבוה בספינה
 שמשלשלין בו הנס ומעמידים אותו בו: ארכרי בלעז
תרע תרעתיים שמעתיים פרשו בו שוערים: ותרגום שער תרעא ויתכן שהוא שם למשפחה
 לקחה את התרפים: ותקח מיכל את התרפים ואין אפוד ותרפים. הם צלמים יראו בהם
 :ופי ואין אפוד ותרפים כמו שאכל ואין זכח ואין מצבה אין זכח לה ואין מצבה לעז ואין אפוד לה ותרפי'
 לעז: וית' ולית אפוד ומחוי: ושאר הרפים תרגם צלכניא: **תרש** תרשיש שהם: ונותו כתרשיש: אבן
 טובה ועינה בעין תכלת: וכבר זכרנוהו בשרש רשט מאין
 בצרי: ולזכר תשעה: והחשבון הגדול תשעים: ואשר הם בני ארבע אותיות:
 קווצותיי תלתלים והוא מענין תל והוא בהתאסף הקווצות בסופם וכבר זכרנוהו בשרש
תלל: והייתי בעיניו כמתעתע: מעשה תעתועים: וההתפעל ומתעתעים בנביאיו: משפטו
 מתעתעים: ענין תעות ועיקר שרשם תעה: **תחרה** כפי תחרה יהיה לו:
 כש: תהרין: **תחרה** אל תחרה במצליח דרכו: כשקלו
 שלמות שרשו: תתחרה: החית בשוא ופתח: וכן אל תתחר במרעים: וכבר כתבנו נכ' בשרש
 חרה: והפעל הכבד כתחרה בארז: ואין תתחרה את הסוסים ענין הדכות וההתערב: ערוב עברך לטוב אל
 יעשקוני זדים: תמה אות התיו תהלה לאל
הספרדו ראיתי לכתוב עם הספר
 הזה אשר חברתי באור המלים אשר באו בלשון ארמי בספרי לשון הקדש למען לא יחסר
 הקורא בספר הזה דבר ולא תהיה מלה בארבעה ועשרים ספרים שלא ימצא באורה בספר הזה עס' כה שאני
 כוסף בו עתה לכן כל מעתיק ספר זה יכתוב זה בתכלית הספר כנו שכתבתי אני הנה: ועתה אחל בעזרת
 המלכד לאדם דעתי **בספר** בראשית יגר שהדוהא: פירושו גלעד וכן תרגום והיתה ככל לגלים: ל
 ליגרין: לעי השדה ליגרי חקלין: בירמיהו: די שמיא וארקא: שכים וארץ: בספר דניאל
 אזדא הלכה וכן בדברי ר' זל נפל אזדא ואזדא לטעמיה: הדמין נתחם תרגום וינתחה לעצמיה והדכה
 וישמעהו בשסע הגדי והדמיה כמא דמהדמין גדיא: וכן בדברי ר' זל ודילמא הדומי הדכות בשלטי הדמי א
 אין בו משום אכופי: נולא אשפה מקום נוול: ונבזבה דורון וכנחה וכבר וירח ה' את ריח הניחוח לאוהבו
 של כלך שכבדו בזיה דכקונאה: פי' דורון נאה: יציב יאכת והלשון כורגל ידוע: זכנין נככרים כלומר
 נככרים ונכסרים: כדבא ושחיתא: נכזבת ונשחתת: הזכנתון אתם מזומנים: עד די עדנא ישתנא: עד
 אשר העת ישתנא עליכם שתהיו נכסרים לביתח: ויש מפרש עד הערב שישתנה העת: בנס בזעף: תרגם
 והנם זועפים והא אינון נסיסין: באדין תרגום של אז: עיטה וטעם עיצה: ובדברי רבו ארבעה בתו בעטיו
 של נחש בעצתו שנתן לחוה וטעם כמו טעם זקנים יקח שהוא תכן הדבר: מהחצפה גלויה לשון חצוף
 בדברי ר' זל למי שהוא עז פנים ותרנם קשי פנים חציפי אפי': רזא דנא הסתר הזה תרגם חרש לאכר ברז
 למיכר והרבה כמוהו בלשון ארמי: האיתך כהל הישך יכול: ואלו לשון והנה: דכן: זה תרגו' האיש הלזה
 גברא דיכי: וזויה יתיר: וזהו גדול: ורוה דחיל: ותארו גורא תרגום יפה תואר טפיר בריוא: חדוה
 חזות שלו תרגום חזה חדיא: מעוה וירכתיה בטנו וירכיו: שקויה די פרזל שוקיו של ברזל: די חקף
 שלחרש תרגם וכלי חרש וכאן דחסף: והדקת המין: והדקה אותם: כעור מן אדרי קיט: כמין מן גרנות
 הקיץ ואולי עוד חסר מן מן בעורת שלפשתן כי רבוין הוא הדק הנגער מן התכן: ארע כגד: תחת כמך כל' שפלה
 ממך: מהדק וחשל: כדק ומועד: ובדברי ר' זל ביעיא חשילתא פי' כיצים מעוכות: חסף די פתר חרש
 היוצר: ובדברי ר' זל בני דפדרא כלי היוצר וכן בלשון ערבי פכאר והחית בעברי כף בערבי: ומן נצבתא די
 פרזלא ומחזק הברזל ולשון נצבתא נטע מתרגום נטע שעשועיו נצבתא דחכיבותיה כלומר כנסע ומכח
 הברזל יהיה בה כחרש: אחשודרפנים סגניא ופחוזא אדרגוריא דתבריא תפתיא: כל אילו שמות בלשון

הושע
ח. צ. כ' תכ"א
ישע' מ'כ' מ'ל'ש' פ'מ'ט'ס

פ'מ'ט'ס
הושע
תכ"א
פ'מ'ט'ס

ד' ח'כ' י'ש'ע'יה
מ'ק' כ' ה'ל'ו'כ'נ'
ח'כ' כ' ת'כ'א י'ח'ק'א מ'ל'כ'ה
מ'ל'כ'ס
י'ש'ע'יה ד'ה'
ת'ל'ס מ'ל'כ'ס י'ש'ע'יה
מ'ל'כ'ס י'ש'ע'יה י'ח'ק'א י'ש'ע'יה
ח'כ' י'ש'ע'יה

הושע ירמ' ד'ה' מ'ס'ל'
י'ש'ע'יה כ'
כ'ח'ל'ו'ת'ך י'ש'ע'יה י'ח'ק'א י'ר'
מ'מ'ל'כ' י'ר'מ' י'ש'ע'יה מ'מ'ל'כ'
ח'כ' כ'ש'ל'ח
י'ר'מ'יה כ'ח'ס מ'ל'כ'ס
י'ח'ק'א

ס'ד' י'ח'ק'א י'ח'ק'א
ח'כ' כ'
ח'כ' כ'
ח'כ' כ'
ח'כ' כ'
ח'כ' כ'
ח'כ' כ'
ח'כ' כ'
ח'כ' כ'
ח'כ' כ'

י'ש'ע'יה מ'ל'כ'ס
ח'כ' כ'
ח'כ' כ'
ח'כ' כ'
ח'כ' כ'
ח'כ' כ'
ח'כ' כ'
ח'כ' כ'
ח'כ' כ'

וחולצת שדיה בשביל שדינק ולא יראה שדיה מכוסים ואינו יונק: **תנה** כי יתנו בגוים: והפעל הכבד
אפרים התנו אהבים: והשם בתוספת אלף בתחלה אתנה המה לי:
לאתננה: וכל אתנניה ישרפו באש: כלם ענין תנאי: ועא לתנות מדבר: לתנות לבת יפתח הגלעדי: ענינו
לתנות לה ולדבר עמה כי לא המיתה יפתח רק עשה לה בית מחוץ לעיר והתבונדה שם ולא ידעה איש וב
וכלכלה שם והיתה צרורה כל ימי חייה וזהו נדרו אשר נדר כי פי' והעליתיו עולה או העליתיהו כלומר אם
היוצא לקראתו מביתו אדם והיה לה' כל' קדש לה' שיהיה פרוש מדרכי העולם: ואם דבר חראוי לקרבן
אעלהו עולה: ודרשו רז"ל בזה דעת אחרת: וכן שם יתנו צדקות ה' יענו וידברו ויורו הצדק' עשה לישראל
יותרגום ושכנתם ותתניגון ותרגם וענתה שמה כימי נעוריה ויתגון תגן: ורז"ל פרשו גם כי יתנו בגוים מזה
הענין לשון שגון: **תנך** על תנוד אונם הימנית הוא הרך אשר בקצה חאון מול בלעז: ובספרא מפרש
שהוא הנוד האמצעי: **תנר** תנור וכירים: והקבוץ מעל מגדל התנורים. ובתנוריק ומשארותיוך
התנור הוא שאופין בו את חפת כהדבקה אבל אותן שואפין בו בארצות האלה יקרא פורני
בדברי רז"ל כאמר' הלאו' לפניו פת פורני: גוי שהיה פת פורני אצל ישראל וכן יקרא בערבי ובלעז:

העב כי נתעב דבר המלך את יואב: נפעל עבר כי הוא פתח. אף כי נתעב ונאלח: בכנר נתעב: קטצין
כי הם נפעל עומד: כי תועבה היא למצרים: כי תועבת מצרים: בתועבות יכעסוהו: והכבד
תיעבנו כל מתי סודי: ותיעבנו שלמותי: לא תתעב אדוכי: ותתעבי את יופיך המתעבי משפט: כל אוכל
תתעב נפשם: ונאפסר שזוהי ותתעבי פועל יוצא לשלישי כל' עשית שיתעבו אותך אחרים כרוב הפקיד
עצמך: וחתואר למתעב נר: כפלא והוא מלא על כל גדותיו שהוא כמו מלא: או פי' למי שכל גוי מתעב
ובכד אחר התעבו עלילה: ויתעב מאד ללכת אחרי הגילולים: ענין השיקוף והשנאה: **תעה** תעה
לכבי: תעיתי כשהאובד: ובשבר תעו: והנה תועה בשדה: ותלך ותתע: ולדבר. ל' ה' תועה: בתעות
בני ישראל: והנפעל אל יאמן בשוא נתעה: קהתעות שיכור בקיאו: ושני כפירים גיתעו: לדעת ר' יונה היא
מלה כורככת מזה הבנין מעבר ועתיד: ור' אחי'ר' משה עה כתב כי היא מלה מורכבת כנפעל וחתפעל
ומשפטו נתתעו כמו וגוסרו כל הגשים: ונכפר להם הדם: וכבר כתבנוהו אנחנו בשרש לתע: והפעל הכבד
כי רוח זבונים התעה: כי התעתם כנפשותיהם: ויתע מנשה: ועוזב תוכחת מתעה: והוא פעל עונד כמו ת
תועה או מתעב נפשו: ורסן כתעה: עמי מאשריך מתעים: כולם ענין תעות וידוע הוא:

תער והעבירו תער: בתער השכירה: כתער מלש: תער הגלבים יקדענה בתער הסופר ידוע: וישלפה
מתערה: האספי אל תערך: הוא הגדן והוא תיק החרב: **תפף** תף וחליל: בתוף וחליל וכינור: ישאו
בתף ובנור: פי' ישאו קולם לשחוק ולשורר בגושים: קולם לתף ובנור: כתופי' ובמחולות: עוד
תעדי תפיד. והפעל הכבד מכנו מכנו מתופפות על לבבהן: בתוף עלמות תופפות: תאר בשקל נחלות ש
שוממות: ובדרך הדמיון וההשגה מלאכת תפיד ונקביד: ואם בו התרג' כרם לא אסתכלת בפנך דאתעביד
חלילין ובנקבין דאינון צרכך ולא אפשר לך דאתקיי' בלא בהון מיומא דאיתבריתא עמך מתקין: **תפח**
בתפוח בעצ: היער. גם תמר ותפוח: רפדוני בתפוחים ידוע: **תפל** והגם טחים אותו הפל

כלומר בנין שאין לו קיימא: ואמר בו התרגום ושעע ליה טין
מלח: פי' כשר חי או דג חי אין דרך לאכלם חיים אם לא יהיו מלוחים דרכה: נכאיך חזו לך שוא ותפל:
ולא נתן תפלה לאלדים ואלוה לא ישים תפלה דבר נרע שאין לו טעם: ופי' ואלוה לא ישים תפלה לא ישים
לדם גירעין ומניעה על מעשיהם: **תפר** שק תפרתי עלי גלדי: ויתפרו עלי תאנה: עת לקרוע ועת
לתפור: והכבד היו לבתפרות: **תפש** ותפש את הסלע במלחמה: ותפשו בו א
אביו ואמו: תפשו חיים: ותפשה ושכב עכה: ואתפש
ישראל כלבם. כל תופש כנור ועונב: והנפעל ונתפש במצודתו: והוא לא נתפשה: יתפשו במזמות זו חשבו
בכף תתפשו: והכבד בידים תתפש: ועל דרך והדחב' בין תופשי המלחמה: הנה הוא תפוש זהב וכסף: כל'
מחופה וכן אמר התרגום: **תפת** ותפת לפנים אהיה: כי ערוך מאתמול תפתה: הוא אש גיהנם: ופי'
ותפת לפנים אהיה כלומר אני נדון בגיהנם לפני מותי מה שאין כן בשאר בני אדם שאינם נידוני'
אלא אחר מותם: וימ' אותו מן תף וחליל כל' היו שמחים כי לפנים כמו השמחים לתף: וטמא את התפת ה
הוא המקום הסכוכ' לירושל' והוא גי' בן הנסולפי שנטמא יתו המקו' לפי שהיו עובדין בו הבולד וטמאהו
יאשיהו כל' צוה שיהיה מקום טמאה להשליך שם נבלות וכל טמאות לפיכך נקרא דין הרשעים גיהנם והתפת
לפי שאותו מקום היה הפחת שבמקובות כמו שנק' גכ' שכר הצדיקים נן עדן כי הוא המקום הנבחר והטוב
שבכל הארצות: **תקן** מעוות לא יוכל לתקן: והכבד תקן משלים דרכה: כי מי יוכל לתקן ענינם ענין
התקנה: ידוע: **תקע** ושאל תקע בשופר: ותקעו בהם: ובתקוע שופר

תקע בשופר

וקל רוח דכריא רוחיה: כנו נדנה: בתוך נרתקו כי הגוף לרוח כמו הנדן לחרב: קדבת על חד מן קאמא
קדתי על אחד מן העומדי והם המלאכים כמו בין העומדי הלה: ויציא אבעה מניה: ואכת אבקש ככנו
: אדן צבית ליצבא על חיותא רביעיא: אז רציתי לעבוד על האמת על החיה הרביעית: וקרנא דכן:
וקרן זאת: ויסבר ויחשב: **בספר עזרא** כתב בשלם: כלו כתב דברי שלום: מתרדת שם
איש מצרי יהודה ובנימין והוא שלח האגרת הזאת אל אחשורש: ושאר כנותיו
סיעתו ובני חבורתו וכן ושאר כנותהון: ובדברי לול מי דמי שבת ועז ככנותהון פי בדיניה וכלל הנתחבר
: וכתב הנשתון כתב המפורש: כתוב ארמית ומתרגם ארמית: כתוב בכתובת ארמית וספור כלשון ארמית
: רחום בעל טעם בעל הדברים ותכן לשון האגרת כי מתרדת טבאל שלח האגרת ורחום היה המזכיר והוא
המתקן לשון האגרת ושמי היה סופר: ואפרסתכיא וכו' שנות האומות שדו בערי שומרון: אכנפר
הוא סנחריב: רבא ויקרא: גדול ונכבד: וכענת שם מקום בערי שומרון וכולם הסכימו על שליחות האגרת
הזאת וכן נקרא המקום הזה וכעת בלא נאכל אחד יוש לפרש וכענת מן עת שהוא זמן וכן היה כנהגם
לכתוב זאת המלה בראשי הדברים כאגרות כלו בזמן הזה נכתבה זאת האגרת: מרדתא ובאשתא: מורדת
ורעה: ושוריא שכלילו: והחומות יסדו: ואושיא יחישו: והיסדות קשרו זו לזו: יחישו לשון חוש כמו ש
שתופרין בגד עם בגד: כחוש: קריתא דך: זאת: מנדא כלו והלך: מנדא זו מנת המלך: כלל זה בסף גלגלתא
: והלך זה ארנונא: והיא תשודה שעושין למלך כשעובר עליהם: ואפת וסמלכין התנזק: וחזק המלכי תזיק
: די מלח היכלא מלחנא: לשון ארץ מלחה לא תשכ כלל השכתנו בנין ההיכל הזה שיהיה כארץ מלחה:
ועדות מלכא לא אריך לבא למחזא: ובזיון המלך לא יפה לנרדאות: ובדברי לול מאה פלפלין במאה
ועשרין ואריך כלו טוב ויפה וישר אין בו משום רבית וכן אררו בקשקשין בכרמיא ואכלין זיתא אריך או ל
לא אריך כלו כשר הדבר או לא מפני שנעכדו הזנים בשביעית: ואשתדור עבדין כגוה: כענין מרד ויתכן
שהלשון לשון שליחות מתרגם וישלח ושדר כי המורדם שולחים בסתר לאשר יעזרו בהם וכאשר ימצאו
עזר ימדרו כאשר היו תחת ידו: נשתונא: ענין האגרת: ופי' כמו כתב הנשתון: וכטילו המו ובטלו אותם
בזרוע ובכח: ואשרנא דנא לשכללא: וחזק הזו לכלות: ואשרנא לל חומות העיר שהם חזק העיר: וכן
בדברי לול אשרתא חזק השטר וקיומו: אדן כנימא אמרנא להם: פי' זה הפסוק דברי תנאי ושתר בזוני
: וכן פי' אז כשנאמר מן שם להם טעם לכנות עוד אמרנו להם כי הם שמות האנשים אשר זה הכנין בונים:
אספרנא במהירות ובזריזות: והכל המו: והוביל אותם: שא אלה אחת המון: שא ולך והניח אותם: ששכבצר
דך: זה: באחמתא כמו חמת מים מלא אגרות וזכרונות המלכים זהיתה כבירה כמדי המדינה: ואשוהי
מסכלין: וכותליו מקושרין זה בזה: ובדברי לול במסנולי דתומי פי' בכחיות של שוכין הקשורין זה בזה:
גדכין טורים: וכן כמשנה קדין בראש האילן ובראש הנדבך: ואכן גלל אכבי שיש וכלעז מרכרי: ונפקתא
והוצאה: יתביבון: ישיבון: ותחת: ותלית: רחיקין הוון מן תמה: רחוקים היו משם שלא תזיקום: די
מדת עבר נדא: אשר במס עבר הנד: מדת כמו מנדת כלו המס שלוקח המלך בעבר הגהר תעשה במהרה
והוצאה: ומה חשחן ומה שצריכים: יתנסח כמו ונסחת: וזקיף יתבחא עלוהי ועץ לתליה שיתלה
עליו: ימגר יפיל: כמו וכסאו לארץ מגרת: נמיר תרגום כליל כלו סופר דת אלדי השמים כלם: ושבעת
יעשוהי: ושבעת יועציו: ושאר חשחות ושאר צדך: ומלח די לא כתב ומלח לצדך הקרבנות ותנו אשר
לא כתוב בו מדה יתנו כל הצורך: יתעביד אדרודא יעשה בזריזות: הן למנות הן לשרושי: אם למיתת
שיהרג בו לעקרו מן העולם הוא ובניו: הן לענוש נכסין ולאסורין: או לענשו ממון או לאסרו בבית הסוד
אבותינו אשר נתן בזאת כלל המלך לפאר את בית ה' אשר בירושלם יזכנו
האל לראות כבנין ההראל חברים עם כל ישראל בעגלא ובזכין קריב אמן אמן:
ברוך ה' אלהי אלדי ישראל המכין לבבות המעורר בחשכות שפתיים פותח וידים כפתח מסיר
עקשות פה ולזות שפתיים ולכתוב הישרה יישר ידים סומך לכל הדורשים תורתו מחזיק
בידי המבקשים דתו ישים כחשך לפנייהם לאור ומעקשים למישור עד' אשר לא ראו בתורתו את כל מאוס כל
סתום לא עממוס נוחה אותם כצדקותיו מישר לפנייהם דרכיו ונתיבותיו עד אשר בה נחני ועד הגה עורני
לבאר כל סתום לפתח כל חתום לגלות כל נסתר בתורתנו וכספרי נביאנו וחכמינו על פי אשר השיגה יד
מחשבתי באשר ה' אתי ואל אלהים יודע ויודעי יודעים כי לא היתה כונתי בחבור הזה להתגדל בו על חברי
ולתפאר בו על ספרי כורי אך באשר פצרו בי גדולים וחכמים כבני לארץ המ' אכה בספרי החכברים אשר
לפני ולאשר הועתקו מלשון אל לשון תאריך בהם ההבנה ותקצר בהם: הכונה ראיתי לעשות רצון הפונעי'
בי וכי ראיתי כי תהי לי תועלת גדולה בחבור זה לל הזכירני בו אשר למדתי מבעודי ולהוסיף בו ידיע אשר
לא ידעתי מבחורי קמתי וחצן העצלה נעירתי ומשנת המבוחה נעירתי והתעסקתי בחבור הזה עד כליתיו

אומי לממונים ולגדולים זה למעלה מזה: וברוח קרא בחיל: והכרוז קורא בכח: משרוקיתא: כלי
ששורקין בו שיפלאר בלעז: קתרום שכבא מיני כלי זמר הם ידועים אצלם שמם כן בלשון ארם: וכל זני
זמרא: וכל מיני זמר: תרגום למינוח לזנוחי: ואכלו קדציהון: תרגום לא תלך רכיל לא תיכול קורצין: אילך
:אלה: הצדה: ימ' האמת לשון תמיהא ולא נדע לו חבר אבל לפי הענין יתפרש כך ויש מפרש לשון ושכמה
כלו וכי דברי ונזרותי צדו ושממה ודבר רק הוא בעיניכם: ורבינו הא"י ז"ל פרשו לשון כוון והצדה כן
ואשר לא צדה ואמה צידה את נפשי לקחתה כלו אם במזיד וכוונה עשיתם: לא חשחין אנחנו: אין אנחנו
חוששין: למזא לאתונא להבעיר הכבשן: מוזי רעב שרופי רעב: לכפתא לקשור ובכשנה לא היו כופתין
את הטלה כפתוה בחכל של מנג: כפיתו נקשרו: כסרבליהון פשטיהון וכרבלתהון: מיני לבושים הם:
סרבליהון הוא סרבל שיתכזה אדם בו ובמדרש תנחומא מפרש פשטיהון אלו ברקים הנתונים על ירכותיה
כרבלתהון אלו הסקירין שכראסיהם ודומה לו כרבלתא דתרנגולא: די הסיקו: אשר העלו כלו העלו אותם
על פי הכבשן והפילום לתוכו: תוה חרד תרגם ויתרד יצחק חרדה גדולה ותוה יצחק תוהא: להדברוהי
יועציו ומגיהיו כמו בתוך הדברו בתוך מנהיגו ותרגום ויגהג ודבר: שרין: מותרים מאסוריהם: בנשמהון
בגופם: ובלשון מקרא וגשם יגדל לדעת המפרשים: לא עדת לא עברה תרגם אשר עבר די עדא: שלו:
שגנה: ועד אחך ועד שבאחרונה בא לפני דניאל: וחזותיה וענפיו כמו קרן חזות: עפיה: עליו: כמו
מבין עפאים עלים: ואנביה: פרוי: תטלל תרגום צל טלל: עיד מלאך בקרא כן שהוא ער לעולם: גדו:
ברתו: אתרו: השירו מלשון פירות הנושרין בדברי ר' זל: ובדרו פזרו: ובאסור דיפרזל ונחש בדתאה די
ברא ובטל שמיא יצטבע: כלו באסורי ברזל ונחשת יהיה כדשא השדה כלו שלא יוכל לזוז משם כאלו אסור
בנחשתים ובטל השמים יתכבם: יחלפון: יעברון: בגזרת עירין בגזרת מלאכים: לערך: לשנאך כמו
יהי ערך: ולך טרדין מנרשים תרגום וישלחהו ה' אלדים מן ערן וטרדיה גרש יגרש אתכם מטרד יטרוד:
מלכי: עצתי: מן וימלך לבי עלי: ועויתך במחן ענין ועונך בחנון עניים: ארכא לשלותך: אריכות לשלומך
ושלותך או פי רפואה לשגגתך: עדת מכך: סרה מכך: מלתא ספת על נכובד נאצר כענין כי בלתה אליוה
ודעה: עד די שערין כנשרין רבה: עד אשר היה שערן גדול ככנפי נשרים: וטפרוהי בצפרין: וצפורינו
כצפורי עופות הדורסים: ובמצביה: וכרצונו מגדת ולמאן די יצבא: כלא חשיבין: כלום הם נחשבים
התקנת הייתי מתקן: ורבו יתירא וגדולה יתירה: בגוה: כגאות:
בטעם חמרא בטעם היין כמו כטוב לך המלך ביין: נברשתא מנורה ובמשנה הלבי אמו עשתה נברשת של
זהב: על גירא: על הסיד הטוח ככותל כמו כאבני גיר: פס ידא: כף היד: וקטרי חרציה משחרין: קשרי
מתגיו נתרים: נקשן מקישות ודופקות: ארגונא: ארגמן: והבגיבא תרגום רביד: משתכשין לשון שיבוש
כלו נדהמים שלא ידעו מה לעשות: נהירו: נזכר וידועה: וכדברי ר' זל נהיר וחכים נהירן לי שבילי דשמיא
בשבילי דנהדרעא: נהירנא כד הוון קיימן ארבע סאין בסלע: ואחוית אחידן: והגדת חירות: ודי הוה צבי
הוה מחי: מכה או פי' מחיה הפך קטל ופי' מחיה מעמיד בחיים שלא היה הורגו: כמו החייתם כל נקבה
ותחינה את הילדים: העדיו מניה: הסירו ממנו: ועם עדדיא פראים כמו ומוסרות ערוד: פריסת: מן הלא
פרוס לרעב לחמך: סרכין שוטרים ותרגום ושוטרי וסרכוהי: עשית חשב מן עשתונותיו: עלא עלילה
מן עלילות דברים: הרגישו על מלא: התקבצו על המלך מן למה רגשו גוים: אתיעטו נתייעצו: לנוכ
לבור: די לא תעדו: אשר לא תעבר: באש: רע: כל כמו לב הפוך: כלו שם לכו להצילו: וימ' כל מחשב
וכן הוא בלשון ערבי אנעל כלך כמו שים מחשבתך: ואאזל פרשו כמטמעו לשון לא: כלו כל לא שמצא
היה טוען עליו להצילו כלו לא תוכלו לעשות מפני כך וכאשר היו מבטלים אותה טענה היה משים אחרת:
משתדר במשנה ובמקום שאין אנשים השתדר להיות איש כמו השתדל: צבורצון: כלו שלא ישנה רצונם
להזיקו ולא ישנה רצון המלך להצילו: ובתנות ולן בתענית: ודחון לא הנעל קדמוהי ושלחן ובתוספתא
הדחינות של בעלי בתים פי' שלחנות וימ' המלה מורכב ודיחון כלו מגידי החידות ובעלי השיר: בשפרפרא
יבשחר אזיבק בשחר תי' בכך יתגלי בשפרפרא: חבולא לא עבדית: דבר השחתה: והוסק: והעלהו
ולא בטו לארעית גובא: ולא הגיעו לתחתית הכור: ראש מלין אמר ראשי הדברי אמר ולא כלם וארו: והנה
:מגין לימא רבא: לפי ענינו נושבות ומסערות אותו: ואפשר שהלשון הזה מן כי יגיה ירדן אל פיהו לשון
יצאה כלו יוצאות איו: מריטוגפה: נכרטו כנפיה: הקימת: חוקמה: ולסטר חד: ולצד אחד תרגו ולצלע
המשכן ולסטר משכנא: עלעין צלעות: ברנלה רפסה: כמו ברנליהם תרפשו: כתלג חור: כשלג לבן:
כעמר נקי: כעמר נקי: גלגלוי נור דליק: גלגלוי אש בוערה פי' גלגלי הכסא: נהר דינור: נהר של אש
וימ' כמו נהירא כלו אור של אש: נגד ונפק נמשך ויוצא: דינא יתיב וספרין פתיחו: למטפט יושב וספרים
נפתחו: קטילת חיותא: נדרגה החיה: והובר גשמה: ואכד גופה: ויהיבת ליקידת אשא: ונתנה לשרפת
אש: העדיו שלגשיהון: הסירו שלטנותם: אתברית רוחי לפי ענינו נבהלה רוחי: או פי' קצרה רוחי: ותרגם

2
3
דען רמאמין נכשל והעזר כל נחשל ואנני קורא לכל הקורא בכפר הזה שיביט אליו בעין רצון לא בעין
קנאה ולרצון ואם יבצא בו שגגה תהיה שגגת הכוונה או הכפר יורקנו אדוני העין כפי דעתו ושללו ומה
תגמולו וידינו לנפ זכות ויסקלני בלאוני צדק בנפ דעתו ותהי שלימה משכורתו בי מטרדת הזמן ומעלו
אשר עלי לא היתה כחשבתיו בו זכה ונק יה ועוד כי כל ימי התעסקי בו רוב מלאכתי היה בלמוד הנקדים ב
בתלמוד ועס כל זה או יסגיתי ואעפ שאינני מציל עצמי מן ודטא ומן השגגה וחסר הידיעה כי אין אדם
אשר לא יחטא אף כי אנכי רא איש דברים ויוז עסברים ומו אשר כל בדרר גלוי והאגת אתו בכל ספק
אלוי שאלתי לנקות משגיאות וכנסתרות כמו שאמר משיחו עליו השלום שגיאות מי יבין כג תרות בקיני
ועוד אבר גם מו יסחשוד עבדך אל ימשלו בי אזאיתם וניקיתי מפשע רב יהיו לרצון אבריו פי והגיון לכל
לפניך ה צורי וגואלי

ברוך רחמנא דסייע בהרן בשלם ספר המכלל
תהלה לאל המהולל ברוך נוחן ליעף כח
ולאין אלים עצמה ירבה אמן ואמן נצח סלה

אנני הצעיר הבא על החותמת מתנצל לכל קומא בספר השרשים וזה יען שושטה עיני עליו בהנחתו כל י
ימי משך המלאכה: כי עברתי עליו וארא והנה בו פסוקים אשר לא מצאתים בכל המקרא: כשרש: בנה ובנה
עליה קו תוהו: נושעים בה אלהים: מוכנים בית ה' ונבלותיך אגלה: ויהיו תואמים מלמעלה
בין ריב לריב: ויעמידם לפני פרעה: הזכרים לבד מטף: ותשחרו שחרו כל אחד בשרשו: ויען
כי כן מצאתים בכל הספרים אשר היו לפני: לא שמתי השגחתי עליהם לתקנם: אך שמתי הנה בסוף הכפר
לסברה למעינים למען ידעו כי מאתי לא יצאה זאת: כי האמנם ביתר ההגה אחשוב כי אמן ה' וזוזק
אדועותי עד אשר הבאתיו לתכלית טוב זהגון: וכל קורא בו ידע ויבין כמוצא דבר כי כן הוא
באם הצעיר שמואל בכב מאיר לטיף ישרו פה נאפולי בירח אלול רג' לפק